provincie Zuid-Holland

Nota van Beantwoording

Herziening Omgevingsbeleid 2025

Afbeelding op voorpagina:

Verlichting van het provinciehuis
Fotograaf Remco Zwinkels

Inhoudsopgave

Inleiding 19

Thema antwoord Proces en Omgevingsbeleid 20

TO01 – Omgevingsverordening 20

Thema antwoorden Windenergie 21

TW01 – Inleiding 21

TW02 – Tijdlijn, proces OER en Herziening 23

TW03 – Zoekgebieden 27

TW04 - RES-doelstellingen 42

TW05 - Alternatieve locaties 44

TW06 - Alternatieven voor opwek 46

TW07 - Boerenerfmolens 48

TW08 - Cultureel erfgoed 49

TW09 - Landschap en het Groene Hart 50

TW10 - Natuur 52

TW11 - Duurzaamheid windturbines 54

TW12 - Financiële compensatie 55

TW13 - Gezondheid 56

TW14 - Normen 59

TW15 - Netcongestie 63

TW16 - Participatie en lokaal eigendom 65

TW17 - Toerisme/recreatie 68

TW18 - Veiligheid 69

TW19 - Woningbouw 70

Thema antwoord Wonen 71

TV01 – Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur 71

Thema antwoorden Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling 72

TT01 - Inleiding 72

TT02 - Beter beschermen én benutten 72

TT03 - Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte 74

TT04 - Vitaliteit en leefbaarheid 79

TT05 - Gebiedsgerichte uitwerking 80

Thema antwoord Groenblauw Netwerk 81

TG01 – Groenblauw Netwerk 81

A – Beantwoording zienswijzen overheden 83

A001 - Gemeente Goeree-Overflakkee 83

A002 - Gemeente Hoeksche Waard 94

A003 - Gemeente Rotterdam 114

A004 - Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard 162

A005 - Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden 164

A006 - Gemeente Nieuwkoop 166

A007 - Gemeente Westland 196

A008 - Gemeente Voorschoten 210

A009 - Gemeente Leiden 212

A010 - Gemeente Lansingerland (burgemeester en wethouders) 218

A011 - Gemeente Schiedam 230

A012 - Gemeente Vlaardingen 234

A013 - Gemeente Kaag en Braassem 243

A014 - Gemeente Leiderdorp 254

A015 - Gemeente Alphen a/d Rijn 257

A016 - Gemeente Wassenaar 265

A017 - Gemeente Nissewaard 271

A018 - Gemeente Katwijk 275

A019 - Gemeente Pijnacker-Nootdorp 279

A020 - Gemeente Ridderkerk 283

A021 - Waterschap Hollandse Delta 290

A022 - Gemeente Capelle aan den IJssel 294

A023 - Gemeente Leidschendam-Voorburg 296

A024 - Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten 302

A025 - Gemeente Midden-Delfland 305

A026 – HLT samen (gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen) 312

A027 - Gemeente Noordwijk 317

A028 - Gemeente Hardinxveld-Giessendam 321

A029 - Gemeente Zoeterwoude *323*
A030 - Hoogheemraadschap van Delfland *329*
A031 - Gemeente Bodegraven-Reeuwijk *335*
A032 - Gemeente Zoetermeer *338*
A033 - Gemeente Albrandswaard *354*
A034 - Regio Midden-Holland *362*
A035 - Gemeente Lansingerland (Gemeenteraad) *375*
A036 - Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden *381*
A037 - Gemeente Molenlanden *383*
A038 - Regio Holland Rijnland *401*
A039 - Gemeente Voorne aan Zee *414*
A040 - Metropoolregio Rotterdam Den Haag *420*
A041 - Gemeente Den Haag *427*
A042 - Rijkswaterstaat West *437*
A043 - Gemeente Delft *441*
A044 - Hoogheemraadschap van Rijnland *450*
A045 - Waterschap Rivierenland *453*
A046 - Gemeente Rijswijk *456*
A047 - Gemeente Barendrecht *471*
W_A002 – Krimpenerwaard (Gemeenteraad) *476*

B – Beantwoording zienswijzen organisaties 478

B001 - NEPROM *478*
B002 - VCP Megastores en INretail *483*
B003 - Comité Boomgaard Rijsoord *485*
B004 - Hoeve Zorgvliet *487*
B005 - Stichting Natuurrijk, Bijzonder adviseur Natuurverrijking en hoofdbeheerder Natuurrijk *490*
B006 - Stichting Groene Hart *491*
B008 - Gasunie *494*
B009 - Slingerland Verhuur BV *495*
B010 - Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard *497*
B011 - Regionale Afvalstoffendienst *502*
B012 - LSNED *504*
B013 - Collectief Agrarische natuurvereniging de Hollandse Venen *505*
B014 - Bouwend Nederland *506*

B015 - HW Wonen *508*

B016 - Netwerkeconomie Zuid-Holland Zuid *510*

B017 - Smart Delta Drechtsteden *513*

B018 - Cumela Nederland *522*

B019 - De Alliantie NWKN *524*

B020 - VON *527*

B021 - Dorpsraad Oud Ade *531*

B022 – Papenhof B.V. *532*

B023 - Stichting Windmolens N57 Nee! *540*

B024 - Port of Rotterdam *546*

B025 - Stedin *548*

B026 - Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, mede namens Natuurmonumenten, Het Zuid-Hollands Landschap en de Midden-Delfland vereniging *557*

B027 - Blue Roof *563*

B028 - OVKB/EOP *567*

B029 - Stichting De Vlietzoom Alliantie *569*

B030 - Energie Samen Zuid-Holland *570*

B031 - Drinkwater Oasen *573*

B032 - Actiecomité het Hofland *576*

B033 - Historische Vereniging Schoonhoven *579*

B034 - Coöperatief Waardstroom Krimpenerwaard *580*

B035 - Stichting Het Huys ten Donck *581*

B036 - Natuurvereniging Eiland IJsselmonde *583*

B037 - Versnellingstafel Molenlanden *586*

B038 - Stichting Bedrijven Investeringszone Westvlietweg en Vereniging Bedrijvenbelang Westvlietweg *587*

B039 - Real Estate Invest *590*

B040 - BPD Ontwikkeling - Kavel Vastgoed - Waaijer Projectrealisatie *593*

B041 - Dunea *596*

B042 - DSM-Firmenich *598*

B043 - Midden-Holland Onderneemt *599*

B044 - GreenTrust *602*

B045 - Glastuinbouw Nederland *603*

B046, B059 - Ontwikkelingscombinatie Overgauw (BPD Ontwikkeling - Kavel Vastgoed - Waaijer Projectrealisatie), Woningcorporatie Rondom Wonen en Welzijnsorganisaties Stichting For Me en Stichting Samen Thuis Delfland en huisartsencombinatie Van Deursen – Van Dijk. *619*

B047 - Evides *621*

B048 - Coöperatie Zon op Leidschendam-Voorburg (ZonopLV) *624*

B049 - Samenwerkingsverband Wonen regio Rotterdam *627*

B050 - Nederlandse Vereniging Duurzame Energie *631*

B051 - Geothermie Nederland *632*

B052 - Novar *633*

B053 - Businesspark Haaglanden *636*

B054 - Liander *640*

B055 - LTO Noord, KAVB en HAJK *643*

B056 - Immoned B.V. *666*

B057 - BoerenNatuur Zuid-Holland *667*

B058 - Eneco *669*

B060 - Collectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden *671*

B061 - Tennet *673*

B062 - Hestia Living & Kavel Vastgoed *679*

B063 - Wind en Zon voor Iedereen *682*

B064 - Agrarisch Collectief Midden-Delfland *683*

B065 – Stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard *685*

B066 - Burger op 1 ..... *686*

B067 - Monumentenvereniging Bodegraven- Reeuwijk *687*

W_B001 - Ondernemersplatform Waddinxveen (OPW) en Duurzaamheidsplatform Waddinxveen (DPW), Gouda Onderneemt (GO!) en Duurzaamheidsplatform Gouda (DPG), Ondernemersplatform Bodegraven Reeuwijk (OPBR), Ondernemerskring Krimpenerwaard (OKK) en Stichting WaardZaam Energiecoöperatie-Midden Holland *691*

W_B002 - Stichting Groen Licht *693*

W_B003 - RES Midden-Holland *695*

W_B004 - Natuur-en Vogelwacht Rotta *697*

W_B005 - Stuurgroep PTW *699*

W_B006 - Natuur-en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' *701*

W_B007 - Bewonersgroep Polderbehoud en de Vereniging tot behoud van landelijk Waddinxveen *703*

W_B008 - Energiecoöperatie Bodegraven-Reeuwijk *706*

W_B009 - Dorpsraad Rijnsaterwoude *707*

W_B010 - Stichting Tegen Windturbines bij de Rotte i.o. *708*

W_B011 - Rijnland Energie Coöperatie *710*

W_B012 - Vogelwerk Groep Koudekerk - Werkgroep Planologie *713*

W_B013 - Comité Balij Windmolen Vrij 715

W_B014 - Dorpsoverleg Hazerswoude-Rijndijk Oost 720

W_B014 – Dorpsoverleg Hazerswoude-Rijndijk Oost, W_B027 – Dorpsoverleg Groenendijk-Hazerswoude-Rijndijk West, W_B031 – Bewoners Belangenvereniging Waarder 721

W_B015 - Werkgroep Bedreigd Open Landschap 723

W_B016 - Werkgroep Behoud Krimpenerwaard 725

W_B017 - LTO Noord afd. Duin en Bollenstreek 729

W_B018 - Gebruikersplatform Bentwoud 731

W_B019 - Dorpsoverleg Benthuizen 732

W_B020 - Vereniging Nederlands Cultuurlandschap 733

W_B021 - TPSolar Nederland B.V. 735

W_B022 - Stichting Werelderfgoed Kinderdijk 737

W_B023 - Stichting Fundatie van de Vrijvrouwe van Renswoude 739

W_B024 - Vereniging Molenvrienden in het Rottemerengebied 741

W_B025 - STAWAG Energie B.V. 745

W_B026 - Van Wijnen Projectontwikkeling West B.V. 747

W_B027 - Dorpsoverleg Groenendijk-Hazerswoude-Rijndijk West 750

W_B028 - RijnGouweLokaal 751

W_B029 - Martien Vogelezang 756

W_B030 - Belangenvereniging Zwammerdam 757

W_B031 - Bewoners Belangenvereniging Waarder 758

W_B032 - Stichting tot instandhouding van de molenviergang van de Tweemanspolder 759

W_B033 - Toekomstige bewoners van Buytewech-Noord, Nieuwkoop & Bewonerscollectief Stop Windturbines Nieuwkoop 764

W_B034 - TurbulenT 768

W_B035 - Stichting Dorpsoverleg Hazerswoude-Dorp 769

W_B037 - Stichting Behoud Open Landschap 771

W_B038 - Coöperatie Drechtse Energie 775

W_B039 - Wind 778

W_B041 - Veehouderij De Jong 779

W_B042 - Windunie 780

W_B043 - Staatsbosbeheer Zuidwestelijke Delta 781

W_B044 - Forum voor Democratie Dordrecht 784

W_B045 - Forum voor Democratie Alphen aan den Rijn 786

W_B046 – Innovat BV 789

D – Beantwoording zienswijzen inwoners 791

D001 - Bewonersgroep Laakhavens 791

D002 - Bewonerscollectief Schaatsenrijder – Beemdgras (Haastrecht) 793

D003 794

D004 795

D005 - Belangenvereniging TU Noord 797

D006 - Stichting Huurdersraad Hardinxveld-Giessendam 804

D007 807

D008 - Stichting Fien Wonen 808

D009 - Belangenvereniging Aarlanderveen 809

D010 - Pro Krimpenerwaard 811

D011, D013, D014, D015, D016, D017, D018, D021, D023, D026, D027, D029, D030, D031, D033, D035, D044, D045, D046, D048, D049, D054, D055, D056, D059, D060, D062, D075, D077 815

D012 - Comité Bergambacht Oost 822

D019 825

D020 828

D022 - Blokland Beheer BV 829

D024 - Intergamma 830

D025 833

D028 834

D032 835

D034 838

D036 - De Vries en Verburg Ontwikkeling B.V. 839

D037 - Niersman Projectontwikkeling B.V. 840

D038 841

D039 - BPD Ontwikkeling BV Regio Zuid/West 843

D040 - Numansdorp Projectontwikkeling V.O.F. 845

D041 - Midstate V.O.F. 849

D042 - Recreatiecentrum Vlietland B.V. 851

D043 - Waardzone 852

D047 853

D049 854

D050, D051, D052 856

D057 - Mets De Boerderij 857

D058 - RUVAGO 859

D061 - De Baanderij *862*

D063 ..... *864*

D064 ..... *867*

D065 ..... *869*

D066 ..... *870*

D067 - Van Pelt Vastgoedmanagement B.V. *874*

D068 ..... *875*

D069 ..... *877*

D070 ..... *879*

D071 ..... *881*

D072 ..... *882*

D073 ..... *883*

D075 ..... *889*

D076 ..... *890*

D078 ..... *892*

D079 ..... *895*

D080 - Van Wijnen Projectontwikkeling B.V. *897*

D081 - van Erk Projectontwikkeling B.V. *899*

D082 ..... *900*

W_D001 ..... *903*

W_D002 ..... *905*

W_D003 ..... *907*

W_D004 ..... *910*

W_D005 ..... *912*

W_D006 ..... *913*

W_D007 ..... *919*

W_D008 ..... *920*

W_D009, W_D010, W_D011, W_D012, W_D013, W_D014, W_D017, W_D018, W_D019, W_D020, W_D022, W_D023, W_D024, W_D027, W_D028, W_D031, W_D036, W_D037, W_D038, W_D040, W_D041, W_D042, W_D046, W_D047, W_D048, W_D049, W_D050, W_D051, W_D052, W_D058, W_D059, W_D063, W_D064, W_D066, W_D073, W_D079, W_D080, W_D081, W_D088, W_D089, W_D090, W_D092, W_D093, W_D095, W_D097, W_D098, W_D099, W_D100, W_D117, W_D129, W_D133, W_D141, W_D146, W_D157, W_D166, W_D171, W_D184, W_D190, W_D203, W_D207, W_D211, W_D218, W_D224, W_D244, W_D252, W_D266, W_D279, W_D291, W_D295, W_D297, W_D304, W_D338, W_D351, W_D355, W_D362, W_D370, W_D372, W_D379, W_D418, W_D419, W_D427, W_D431, W_D437, W_D445, W_D456, W_D458, W_D463, W_D465, W_D481, W_D483,

W_D484, W_D491, W_D493, W_D499, W_D511, W_D513, W_D519, W_D530, W_D532, W_D536, W_D538, W_D539, W_D541, W_D574, W_D575, W_D576 ..... *923*

W_D009, W_D010, W_D011, W_D012, W_D013, W_D014, W_D017, W_D018, W_D019, W_D020, W_D022, W_D023, W_D024, W_D027, W_D028, W_D031, W_D036, W_D037, W_D038, W_D040, W_D041, W_D042, W_D046, W_D047, W_D048, W_D049, W_D050, W_D051, W_D052, W_D058, W_D059, W_D063, W_D064, W_D066, W_D073, W_D079, W_D080, W_D081, W_D088, W_D089, W_D090, W_D092, W_D093, W_D095, W_D097, W_D098, W_D099, W_D100, W_D117, W_D129, W_D133, W_D141, W_D146, W_D157, W_D166, W_D171, W_D184, W_D190, W_D218, W_D224, W_D244, W_D252, W_D266, W_D279, W_D291, W_D295, W_D297, W_D304, W_D338, W_D351, W_D355, W_D362, W_D370, W_D372, W_D379, W_D418, W_D419, W_D427, W_D431, W_D437, W_D445, W_D456, W_D458, W_D463, W_D465, W_D481, W_D483, W_D484, W_D491, W_D493, W_D499, W_D511, W_D513, W_D519, W_D530, W_D532, W_D536, W_D538, W_D539, W_D541, W_D574, W_D575, W_D576 ..... *924*

W_D015 ..... *926*

W_D016 ..... *927*

W_D017 ..... *929*

W_D021 ..... *930*

W_D025 ..... *932*

W_D026 ..... *934*

W_D029 ..... *935*

W_D030, W_D035, W_D044, W_D163, W_D183, W_D220, W_D275, W_D276, W_D284, W_D285, W_D296, W_D315, W_D356, W_D358, W_D404, W_D426, W_D447, W_D462, W_D464, W_D489, W_D495, W_D535, W_D548 ..... *936*

W_D032, W_D039, W_D128, W_D151, W_D222, W_D225, W_D189, W_D245, W_D341, W_D424, W_D435, W_D454, W_D474, W_D480, W_D526 ..... *938*

W_D033 ..... *940*

W_D034 ..... *942*

W_D043 ..... *943*

W_D043, W_D057, W_D062, W_D096, W_D131, W_D179, W_D319, W_D429, W_D434, W_D502, W_D504 ..... *944*

W_D043, W_D057, W_D062, W_D131, W_D179, W_D319, W_D429, W_D434, W_D502, W_D504 ..... *946*

W_D045 ..... *947*

W_D053 ..... *953*

W_D054, W_D084, W_D086, W_D147, W_D210, W_D254, W_D294, W_D443, W_D446, W_D449, W_D451, W_D452, W_D453, W_D466, W_D472, W_D482, W_D488, W_D506, W_D508, W_D583, W_D584 ..... *956*

W_D055 ..... *959*

W_D055, W_D056, W_D060, W_D102, W_D251 ..... *962*

W_D061 ..... *966*

W_D065 ..... *967*

W_D067, W_D069, W_D075, W_D076, W_D104, W_D105, W_D106, W_D107, W_D108, W_D109, W_D110, W_D111, W_D113, W_D114, W_D115, W_D116, W_D118, W_D119, W_D120, W_D121, W_D122, W_D123, W_D124, W_D125, W_D126, W_D127, W_D130, W_D132, W_D134, W_D135, W_D137, W_D138, W_D139, W_D140, W_D142, W_D143, W_D144, W_D145, W_D148, W_D149, W_D150, W_D152, W_D153, W_D154, W_D156, W_D158, W_D159, W_D160, W_D161, W_D162, W_D167, W_D169, W_D170, W_D172, W_D173, W_D174, W_D175, W_D176, W_D177, W_D178, W_D182, W_D185, W_D187, W_D191, W_D192, W_D193, W_D195, W_D196, W_D198, W_D199, W_D201, W_D202, W_D205, W_D208, W_D212, W_D213, W_D214, W_D216, W_D217, W_D223, W_D227, W_D233, W_D236, W_D238, W_D239, W_D241, W_D242, W_D243, W_D253, W_D255, W_D256, W_D259, W_D260, W_D261, W_D262, W_D264, W_D265, W_D269, W_D271, W_D272, W_D273, W_D274, W_D292, W_D328, W_D340, W_D343, W_D346, W_D348, W_D359, W_D360, W_D363, W_D366, W_D368, W_D376, W_D378, W_D384, W_D391, W_D396, W_D397, W_D398, W_D413, W_D414, W_D422, W_D430, W_D432, W_D448, W_D457, W_D470, W_D476, W_D477, W_D478, W_D487, W_D490, W_D501, W_D510, W_D518, W_D521, W_D528, W_D537, W_D545, W_D577, W_D578, W_D580, W_D582, W_D586 ..... *968*

W_D068 ..... *970*

W_D071 ..... *971*

W_D072 ..... *973*

W_D074 ..... *975*

W_D077 ..... *976*

W_D078 ..... *977*

W_D082, W_D083, W_D091 ..... *978*

W_D085 ..... *980*

W_D087 ..... *981*

W_D094 ..... *982*

W_D101 ..... *984*

W_D103 ..... *985*

W_D105 ..... *986*

W_D112 ..... *987*

W_D129 ..... *988*

W_D134 ..... *989*

W_D135 ..... *990*

W_D136 ..... *991*

W_D155 ..... *992*

W_D164 ..... *994*

W_D165 ..... *996*

W_D168 ..... *997*

W_D169, W_D170 ..... *999*
W_D173 ..... *1000*
W_D180 ..... *1001*
W_D181 ..... *1002*
W_D186 ..... *1003*
W_D188 ..... *1005*
W_D194 ..... *1006*
W_D197 ..... *1007*
W_D200 ..... *1008*
W_D203, W_D207, W_D211 ..... *1011*
W_D203, W_D207, W_D211, W_D295 ..... *1013*
W_D204 ..... *1014*
W_D206 ..... *1016*
W_D209 ..... *1018*
W_D215 ..... *1019*
W_D219 ..... *1021*
W_D221 ..... *1022*
W_D226 ..... *1023*
W_D228 ..... *1024*
W_D229 ..... *1025*
W_D230 ..... *1027*
W_D231, W_D249 ..... *1028*
W_D232 ..... *1030*
W_D234 ..... *1032*
W_D235 ..... *1033*
W_D237 ..... *1034*
W_D240 ..... *1035*
W_D244 ..... *1036*
W_D246 ..... *1037*
W_D247 ..... *1038*
W_D248 ..... *1039*
W_D250 ..... *1040*
W_D250, W_D388, W_D406, W_D415, W_D468, W_D516, W_D550, W_D553, W_D562, W_D572, W_D579 ..... *1041*
W_D251 ..... *1044*

W_D258 ..... *1047*
W_D263 ..... *1049*
W_D267 ..... *1050*
W_D268 ..... *1053*
W_D270 ..... *1055*
W_D273 ..... *1057*
W_D277 ..... *1058*
W_D278 ..... *1061*
W_D280 ..... *1063*
W_D281 ..... *1065*
W_D282 ..... *1066*
W_D283 ..... *1068*
W_D286 ..... *1069*
W_D287 ..... *1070*
W_D288, W_D289 ..... *1071*
W_D290 ..... *1072*
W_D291 ..... *1074*
W_D293 ..... *1075*
W_D298 ..... *1077*
W_D299 ..... *1079*
W_D300 ..... *1080*
W_D301 ..... *1083*
W_D302 ..... *1086*
W_D303 ..... *1088*
W_D304 ..... *1090*
W_D305, W_D306, W_D307, W_D350, W_D588 ..... *1091*
W_D308, W_D309, W_D310 ..... *1093*
W_D311 ..... *1094*
W_D312 ..... *1095*
W_D313 ..... *1096*
W_D314 ..... *1098*
W_D316 ..... *1099*
W_D317 ..... *1100*
W_D318 ..... *1101*

W_D320 ..... *1102*
W_D321 ..... *1103*
W_D322 ..... *1104*
W_D323 ..... *1105*
W_D324 ..... *1106*
W_D325 ..... *1107*
W_D326 ..... *1108*
W_D327 ..... *1109*
W_D329 ..... *1110*
W_D330 ..... *1112*
W_D331 ..... *1113*
W_D332 ..... *1114*
W_D333 ..... *1115*
W_D334 ..... *1116*
W_D335 ..... *1117*
W_D336 ..... *1118*
W_D337 ..... *1119*
W_D339 ..... *1120*
W_D341 ..... *1123*
W_D342 ..... *1124*
W_D344 ..... *1125*
W_D345 ..... *1126*
W_D347 ..... *1132*
W_D349 ..... *1133*
W_D351 ..... *1134*
W_D352 ..... *1135*
W_D353 ..... *1136*
W_D354 ..... *1137*
W_D355 ..... *1138*
W_D357 ..... *1139*
W_D361 ..... *1141*
W_D364 ..... *1143*
W_D365 ..... *1144*
W_D367 ..... *1147*

W_D369 ..... *1150*
W_D371 ..... *1151*
W_D372 ..... *1153*
W_D373 ..... *1155*
W_D374 ..... *1156*
W_D375 ..... *1157*
W_D377 ..... *1158*
W_D379 ..... *1159*
W_D379, W_D463 ..... *1160*
W_D380 ..... *1161*
W_D381 ..... *1162*
W_D382 ..... *1165*
W_D383 ..... *1167*
W_D385 ..... *1169*
W_D386 ..... *1172*
W_D386, W_D395, W_D403 ..... *1173*
W_D387 ..... *1176*
W_D389 ..... *1177*
W_D390, W_D392, W_D393, W_D408, W_D549 ..... *1178*
W_D391 ..... *1180*
W_D394 ..... *1181*
W_D399 ..... *1183*
W_D400 ..... *1184*
W_D401 ..... *1190*
W_D402 ..... *1191*
W_D405 ..... *1192*
W_D406 ..... *1194*
W_D407 ..... *1197*
W_D409 ..... *1198*
W_D410 ..... *1199*
W_D411 ..... *1200*
W_D412 ..... *1201*
W_D413 ..... *1202*
W_D414, W_D518, W_D521, W_D528 ..... *1204*

W_D415 ..... *1205*

W_D416 ..... *1207*

W_D416, W_D417 ..... *1208*

W_D418, W_D419 ..... *1209*

W_D420 ..... *1210*

W_D421 ..... *1212*

W_D423 ..... *1214*

W_D425, W_D428, W_D436, W_D440, W_D473, W_D475, W_D503, W_D515, W_D523, W_D529, W_D544, W_D552, W_D554, W_D568, W_D571, W_D581, W_D589 ..... *1216*

W_D433 ..... *1218*

W_D437 ..... *1221*

W_D438 ..... *1222*

W_D439 ..... *1224*

W_D441 ..... *1225*

W_D442 ..... *1226*

W_D444 ..... *1227*

W_D448 ..... *1228*

W_D450 ..... *1229*

W_D455 ..... *1232*

W_D456 ..... *1233*

W_D458 ..... *1234*

W_D459 ..... *1235*

W_D460 ..... *1237*

W_D461 ..... *1238*

W_D463 ..... *1239*

W_D465 ..... *1240*

W_D467 ..... *1241*

W_D469 ..... *1242*

W_D471 ..... *1244*

W_D479 ..... *1247*

W_D481 ..... *1249*

W_D483 ..... *1250*

W_D484 ..... *1251*

W_D486 ..... *1252*

W_D491 ..... *1255*

W_D492 ..... *1256*
W_D493 ..... *1258*
W_D494 ..... *1259*
W_D496 ..... *1260*
W_D497 ..... *1262*
W_D498 ..... *1264*
W_D500 ..... *1266*
W_D501 ..... *1267*
W_D505 ..... *1268*
W_D507 ..... *1270*
W_D509 ..... *1272*
W_D511 ..... *1274*
W_D512 ..... *1275*
W_D513 ..... *1276*
W_D514 ..... *1278*
W_D517 ..... *1279*
W_D520 ..... *1280*
W_D522 ..... *1281*
W_D524 ..... *1301*
W_D525 ..... *1302*
W_D527 ..... *1304*
W_D531 ..... *1305*
W_D533 ..... *1306*
W_D534 ..... *1308*
W_D537 ..... *1310*
W_D540 ..... *1312*
W_D543 ..... *1313*
W_D546 ..... *1315*
W_D547 ..... *1319*
W_D551 ..... *1320*
W_D553 ..... *1321*
W_D555 ..... *1325*
W_D556 ..... *1326*
W_D557 ..... *1328*

W_D558 ..... *1330*
W_D559 ..... *1332*
W_D560 ..... *1334*
W_D561 ..... *1337*
W_D563 ..... *1338*
W_D564 ..... *1339*
W_D565, W_D566, W_D567, W_D573 ..... *1340*
W_D566 ..... *1342*
W_D569 ..... *1343*
W_D570 ..... *1345*
W_D577 ..... *1346*
W_D585 ..... *1347*
W_D587 ..... *1348*
W_D589 ..... *1350*
W_D590 ..... *1351*
W_D591 ..... *1354*

Overzicht van wijzigingen 1355

Tekstuele wijzigingen *1355*
Ambtshalve wijzigingen *1365*
Wijzigingen werkingsgebieden *1368*

Inleiding

Voor u ligt de Nota van Beantwoording van de ‘Herziening Omgevingsbeleid 2025’. In deze Nota van Beantwoording vindt u alle zienswijzen, samengevat tot afzonderlijke punten, ook wel ‘deel-zienswijze’, en opgedeeld op onderwerp. Elke indiener en elke ‘deel-zienswijze’ is voorzien van een eigen unieke code. Wij willen alle indieners van een zienswijze hartelijk danken voor hun zienswijze en de betrokkenheid bij het Omgevingsbeleid van Zuid-Holland.

Een aantal indieners heeft (grotendeels) dezelfde zienswijze ingediend. Deze zijn gebundeld beantwoord. Bij deze gebundelde beantwoording is de code van de eerste indiener gebruikt voor de unieke codes van de beantwoording. Elke indiener (en dus het aantal) is wel inzichtelijk gemaakt.

Daarnaast zijn er voor de onderwerpen Proces en Omgevingsbeleid, Windenergie, Wonen, Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling en Groenblauwe netwerk een aantal thema antwoorden opgesteld omdat over deze onderwerpen meerdere indieners dezelfde of vergelijkbare vragen en/of opmerkingen hadden. Deze zijn gebundeld beantwoord in de thema antwoorden, en hier wordt naar verwezen bij de beantwoording per indiener.

Terinzagelegging

Het ontwerp van de ‘Herziening Omgevingsbeleid 2025’ heeft van 4 november tot en met 15 december 2025 ter inzage gelegen.
Gedurende de termijn van terinzagelegging zijn 825 zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn samengevat en beantwoord.

Overzicht van wijzigingen

Een aantal ingediende zienswijzen heeft geleid tot aanpassingen. Dit is terug te lezen in de antwoorden, en het overzicht van wijzigingen is te vinden in het ‘overzicht van wijzigingen’ onderaan in dit stuk.

Thema antwoord Proces en Omgevingsbeleid

TO01 – Omgevingsverordening

Meerdere indieners van een zienswijze hebben aangegeven dat de uitwerking in de Omgevingsverordening op onderdelen te gedetailleerd, sturend en/of beperkend is. De indieners bepleiten dat dat de flexibiliteit, bestuurlijke ruimte voor gebiedsgericht en lokaal maatwerk, en de gemeentelijke bewegingsruimte beperkt.
Een aantal indieners geeft ook aan dat de uitwerking in de Omgevingsverordening soms onduidelijk en/of tegenstrijdig is en niet bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen. Tegelijkertijd onderschrijven meerdere van deze indieners wel de doelen en gedachtes achter de voorgestelde wijzigingen.

Voor de realisatie van het provinciaal beleid en met het oog op de behartiging van de provinciale belangen, maakt de provincie gebruik van een mix van instrumenten. De omgevingsverordening is een van de instrumenten die ter beschikking staat, binnen het wettelijke kader van de Omgevingswet. Per onderwerp maakt de provincie een afweging in hoeverre de inzet van de omgevingsverordening van toegevoegde waarde is. Bij het stellen van instructieregels gaat het erom dat sprake is van het behartigen van een provinciaal belang en dat het doelmatiger en doeltreffender is om dit in de provinciale omgevingsverordening te regelen dan dit over te laten aan gemeenten en waterschappen. Bij de totstandkoming van de Herziening 2025 van het omgevingsbeleid is hierover per onderwerp een afweging gemaakt, waarbij in sommige gevallen wel is gekozen voor inzet van de omgevingsverordening en in andere gevallen hiervoor juist niet is gekozen. Bij het formuleren van verordening regels is geprobeerd de afwegingsruimte voor gemeenten zo min mogelijk te beperken, bijvoorbeeld door de formulering "rekening houden met" te hanteren. In sommige gevallen is gekozen voor een striktere formulering, ofwel omdat het provinciaal belang hier meer mee gebaat is, ofwel omdat een duidelijke regel is te prefereren vanuit een oogpunt van rechtszekerheid.
Maatwerk is mogelijk afhankelijk van de formulering van de betreffende instructieregel, of op basis van specifieke of algemene afwijkingsmogelijkheden in de omgevingsverordening. Daarnaast is het mogelijk een verzoek om ontheffing te doen in gevallen waarbij de uitoefening van een gemeentelijke taak of bevoegdheid onevenredig wordt belemmerd, in verhouding tot het provinciaal belang dat wordt gediend met de betreffende instructieregel.
Bij de voorbereiding en totstandkoming van een herziening van het omgevingsbeleid maakt de provincie de afweging in hoeverre aanpassing van regels in de Omgevingsverordening nodig is. Daarbij worden ook sessies georganiseerd om de werking van de regels te toetsen aan de hand van praktijkvoorbeelden (botsproeven en uitvoeringstoetsen). Daarbij wordt ook de onderlinge samenhang tussen de regels en eventuele tegenstrijdigheid bezien. Bij de voorbereiding van de Herziening 2025 heeft dit geleid tot enkele aanpassingen.
Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

Thema antwoorden Windenergie

TW01 – Inleiding

Herziening 2025: wat wordt er vastgesteld?
Met de Herziening 2025 neemt de provincie een aantal zoekgebieden voor windenergie op in de Omgevingsvisie. Op die manier creëert de provincie duidelijkheid over waar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie liggen. Dit biedt duidelijkheid voor inwoners, overheden en andere betrokken partijen. Deze stap is nodig om te zorgen voor voldoende duurzame, betaalbare en lokaal opgewekte energie.

De zoekgebieden die nu in de Omgevingsvisie worden opgenomen zijn tot stand gekomen op basis van een technisch onderzoek, de zogenoemde Omgevingseffectrapportage (OER). Het zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat met deze herziening dus niet om de plaatsing van windturbines. In een volgende fase wordt, samen met RES-partners en de omgeving, verder onderzocht welke zoekgebieden daadwerkelijk geschikt en wenselijk zijn. Daarbij spelen inhoudelijke afwegingen en gesprekken met de omgeving een belangrijke rol.

Zienswijzen: wat leeft er in de omgeving?
Veel inwoners, organisaties en andere belanghebbenden hebben gebruikgemaakt van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. In deze reacties komt een breed palet aan perspectieven naar voren. Naast steun voor het belang van duurzame energie, spreken veel indieners zorgen uit over de mogelijke gevolgen van windturbines voor hun leefomgeving en gezondheid, de natuur en het landschap.

Deze reacties laten zien wat er leeft in de provincie en waar vragen, zorgen en aandachtspunten zitten. Ze vormen daarmee een belangrijke bron van informatie voor de verdere uitwerking van beleid en besluitvorming.

Nota van Beantwoording en Themabeantwoording
Deze Nota van Beantwoording bevat de reactie van de provincie op alle ingediende zienswijzen. Omdat veel reacties over vergelijkbare onderwerpen gaan, is er een Themabeantwoording opgesteld. In de thematische hoofdstukken hiervan gaat de provincie in op veel gestelde vragen en zorgen, met een toelichting op de overwegingen en vervolgstappen hierbij.

Hierin staat onder andere informatie over de aanleiding en de doelen van deze herziening, de afwegingen rondom zoekgebieden en de manier waarop de provincie bij verdere stappen kijkt naar effecten op mens, natuur en omgeving.

Vervolgproces
Voordat er in een of meer zoekgebieden daadwerkelijk windturbines kunnen worden geplaatst, vindt er een locatie-specifiek participatietraject plaats. Inwoners, lokale initiatieven, (energie)gemeenschappen en andere belanghebbenden worden daarbij betrokken om mee te denken, zorgen en wensen te delen en aandachtspunten in te brengen voor de verdere uitwerking van plannen.
De provincie vindt het belangrijk dat participatie verder gaat dan alleen het delen van standpunten. Daarom zet de provincie in op lokaal eigendom. Lokaal eigendom houdt in dat er ruimte is voor zowel zeggenschap over en invloed op in de ontwikkeling en exploitatie van windenergieprojecten, als voor financiële deelname. Op die manier kunnen inwoners en lokale energiegemeenschappen actief deelnemen aan de ontwikkeling van windenergie en meedelen in de opbrengsten.

TW02 – Tijdlijn, proces OER en Herziening

Herziening 2025

Zoekgebieden in de Omgevingsvisie
De provincie neemt met de Herziening 2025 een aantal zoekgebieden op in de Omgevingsvisie. Dit doet de provincie om het inzichtelijk te maken waar de ruimtelijke mogelijkheden liggen voor windenergie. De zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er volgen nog verdere onderzoeken en momenten van afweging en formele besluitvorming. Het gaat met deze Herziening dus niet om de plaatsing van windturbines.

Aanleiding
De RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden liepen achter in het behalen van hun RES-doelstellingen. Door zoekgebieden aan te wijzen in de Omgevingsvisie, biedt de provincie inzicht in hoe deze regio's hun doelstellingen alsnog kunnen behalen met windenergie. Voor meer informatie over hoe de RES-doelstellingen tot stand zijn gekomen en de aanpak van de provincie, zie hoofdstuk RES-doelstellingen.

Hoe zijn de zoekgebieden tot stand gekomen?
De zoekgebieden die de provincie in de Omgevingsvisie opneemt, zijn naar voren gekomen in de Omgevingseffectrapportage (OER). Dit is een technisch onderzoek waarin de provincie voor de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in beeld heeft gebracht. De provincie onderzocht wat onder andere de effecten van windturbines zijn op de omliggende natuur en waar ze geplaatst kunnen worden op basis van normen voor geluid en slagschaduw.

Waarom zijn er zoekgebieden in het Groene Hart opgenomen?
In 2022 zijn met de module Energietransitie de zoekgebieden uit RES 1.0 onder voorwaarden opgenomen in het provinciaal Omgevingsbeleid, waaronder ook zoekgebieden in het Groene Hart. Destijds gaven Gedeputeerde Staten aan de uitwerking van deze zoekgebieden niet te ondersteunen. Het huidige coalitieakkoord (2023–2027) legt echter de nadruk op realisatie en het nakomen van afspraken. Daarom zijn in de OER ook zoekgebieden in het Groene Hart onderzocht, zodat een volledig beeld van de mogelijkheden en effecten beschikbaar is.

Primaire en secundaire zoekgebieden
De provincie maakt onderscheid tussen primaire en secundaire zoekgebieden. Zowel de primaire als secundaire zoekgebieden vallen onder de best beoordeelde zoekgebieden in de OER. Ze zijn dus als meest geschikt voor windenergie naar voren gekomen. De primaire zoekgebieden zijn de zoekgebieden die om verschillende redenen de provinciale voorkeur hebben. Dit is gebaseerd op de beoordeling in de OER, de zienswijzen en gesprekken met en inbreng van de RES-regio’s.

Vervolgtraject: de modulaire Herziening Energietransitie
Zowel de primaire als secundaire zoekgebieden vereisen nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming. Hier hoort ook een participatietraject bij waarin inwoners en andere belanghebbenden betrokken worden. Dit alles zal plaatsvinden in een modulaire Herziening Energietransitie die na de vaststelling van de Herziening 2025 wordt gestart. Zowel de primaire als secundaire zoekgebieden worden in de modulaire Herziening Energietransitie onderzocht.

Tijdens de modulaire Herziening Energietransitie wordt afgesproken wanneer er keuzes gemaakt worden over de zoekgebieden (ijkmomenten). Het uitgangspunt van de provincie is dat de primaire zoekgebieden uiteindelijk in de Omgevingsverordening worden opgenomen. Als dit lukt, zijn dit de zoekgebieden waar initiatiefnemers in de toekomst windenergie kunnen realiseren. Niet ieder zoekgebied kan of hoeft uitgewerkt te worden als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening.

Pas wanneer blijkt dat de primaire zoekgebieden onvoldoende kunnen bijdragen aan het doelbereik van de RES-regio, kan er beroep worden gedaan op de secundaire zoekgebieden.

Onderzoeken in de projectfase
In de OER is de mogelijke invloed van windturbines op hoofdlijnen onderzocht. Dit is de eerste laag onderzoeken in het proces tot de plaatsing van windturbines. Dit is gedaan voor allerlei onderwerpen zoals natuur, cultureel erfgoed en omwonenden (geluid, slagschaduw e.d.).

Met de modulaire Herziening Energietransitie wordt een tweede laag onderzoeken uitgevoerd. Dit zijn vooral onderzoeken die dieper ingaan op de aandachtspunten die in de OER voor een aantal zoekgebieden naar voren zijn gekomen. Denk hierbij aan een onderzoek dat de invloed van een zoekgebied op Werelderfgoed Kinderdijk beter in kaart brengt, of een onderzoek dat verder ingaat op de invloed op weidevogels in of rondom een zoekgebied.

Ook na deze tweede laag onderzoeken is het nog niet zeker of er windturbines in een zoekgebied geplaatst kunnen worden. Hiervoor moeten er nog locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd worden door een initiatiefnemer. Deze onderzoeken gaan nog een stap verder, en zoeken bijvoorbeeld uit welke diersoorten er precies in een gebied zitten, of windturbines een negatieve invloed hebben op deze diersoorten en of deze invloed gemitigeerd en/of gecompenseerd kan worden. Ook wordt er in deze fase onderzocht wat de precieze plekken zijn waar de windturbines kunnen worden geplaatst om te voldoen aan de normen voor geluid en slagschaduw.

Als in deze fase op basis van de onderzoeken blijkt dat de negatieve invloed van windturbines op een of meerdere onderwerpen onaanvaardbaar groot is, wordt er geen vergunning voor de plaatsing van windturbines afgegeven. Als in deze fase blijkt dat het wel mogelijk is om windturbines te plaatsen, kan een initiatiefnemer hier verder mee aan de slag.

Daarnaast vindt er in deze fase ook een locatie-specifiek participatietraject plaats waarin inwoners, lokale initiatieven en andere belanghebbenden meedenken over de uitwerking van het project. Hierin kunnen zij hun zorgen en wensen delen. De provincie zet ook in op lokaal eigendom, waarmee inwoners de kans krijgen om actief deel te nemen aan de ontwikkeling van windenergie en mee te delen in de opbrengsten hiervan. Voor meer informatie, zie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

Tijdlijn

De planning voor het vervolg van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 is bekend. Deze is als volgt:

Stap	Datum

Hoorzitting	10 april 2026
Bespreking Herziening 2025 commissie Ruimte en Milieu	13 mei 2026
Vaststelling Herziening 2025 in PS	3 juni 2026
Publicatie Herziening 2025	Juli 2026

De planning van de aansluitende modulaire Herziening Energietransitie staat nog niet vast. De startnotitie van deze modulaire Herziening wordt tegelijk met de algemene Herziening op 3 juni 2026 vastgesteld. De verwachting is dat de modulaire Herziening Energietransitie medio 2028 definitief wordt vastgesteld.

Proces OER

Omgevingseffectrapportage/OER
De provincie heeft met een zogeheten Omgevingseffectrapportage (OER) onderzocht waar windturbines ruimtelijk mogelijk zijn in de RES-regio's Midden-Holland, Holland Rijnland en Drechtsteden. Dit onderzoek was nodig om te voldoen aan landelijke en regionale afspraken over duurzame energie. Op basis van de OER zijn er zoekgebieden opgenomen in de Omgevingsvisie. Er zijn dus nog geen definitieve locaties voor windturbines gekozen. De OER met daarin de beoordeling van de zoekgebieden is via deze link te vinden: PlanMER - Provincie Zuid-Holland.

Gebruik van een referentieturbine
Het gebied waarbinnen belemmeringen ontstaan voor het plaatsen van windturbines is soms afhankelijk van de afmetingen van de windturbines. Dit is bijvoorbeeld het geval als de wieken van een windturbine niet boven een bepaald gebouw mogen draaien. In de belemmeringenanalyse is daarom uitgegaan van een referentieturbine. In de OER is gerekend met een windturbine van 240 meter tip-hoogte. De tip-hoogte van een windturbine is de hoogte van de punt van de wiek (de tip) als deze recht omhoog staat. Dit is een hoogte waarvoor nieuwe vergunningen op dit moment in Nederland worden vergeven.

Deze referentieturbine is gebruikt om alle gebieden op een eerlijke en vergelijkbare manier te kunnen beoordelen. Er is gekozen voor deze hoogte omdat dit nu gangbaar is in Nederland en op de markt. De OER maakt geen keuze voor de afmetingen van toekomstige windturbines in de provincie Zuid-Holland.

Onderbouwing en transparantie van de locatiekeuze
De keuze voor zoekgebieden is gemaakt op basis van technische en ruimtelijke criteria, zoals afstand tot woningen, natuur, infrastructuur en bestaande regels. De provincie heeft de RES-regio's van tevoren gevraagd om zoekgebieden aan te dragen. Alle aangedragen zoekgebieden zijn, naast de zoekgebieden die de provincie zelf heeft geïdentificeerd, onderzocht.

De harde belemmeringen zijn op voorhand uitgesloten. Dit om te voorkomen dat er zoekgebieden werden onderzocht die op voorhand al onhaalbaar waren (bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij woonbebouwing liggen). In de OER zijn vervolgens aan de hand van alternatieven verschillende zoekgebieden voor windenergie onderzocht. In de OER kunt u lezen op basis van welke criteria de alternatieven zijn uitgewerkt.

Alle zoekgebieden zijn beoordeeld en op basis van de beoordelingen zijn er gebieden geïdentificeerd die vanuit deze criteria kansrijk lijken voor de plaatsing van windturbines. Dit zijn de zoekgebieden die de provincie met de Herziening 2025 opneemt in de Omgevingsvisie. Daarbij maakt de provincie onderscheidt tussen primaire en secundaire zoekgebieden (zie kopje Primaire en secundaire zoekgebieden in dit hoofdstuk). De provincie heeft geprobeerd de afweging zo transparant mogelijk te maken door de gebruikte criteria en resultaten openbaar te maken. In de andere hoofdstukken in deze themabeantwoording kunt meer lezen over hoe de beoordeling per onderwerp in de OER is verlopen.

De OER zelf is geen besluit. De OER is een onderzoeksrapport dat de mogelijke effecten van windturbines in de zoekgebieden inzichtelijk maakt. De inzichten uit de OER zijn gebruikt om de zoekgebieden te bepalen die de provincie met de Herziening 2025 in de Omgevingsvisie opneemt. De uiteindelijke keuze hierover wordt gemaakt door Provinciale Staten.

Advies Commissie mer
De OER is door de onafhankelijke Commissie mer getoetst op juistheid en volledigheid. De Commissie mer vindt dat de OER goed en gestructureerd is uitgevoerd, maar geeft wel een aantal aandachtspunten en adviezen mee. Wat betreft de opname van de zoekgebieden adviseert de Commissie mer om de methodiek en beoordelingsschaal in de OER beter navolgbaar te maken, het potentiële aantal te plaatsen windturbines per zoekgebied op te nemen en aan te geven welke (onderzoeks-)stappen nog nodig zijn voordat een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening kan worden opgenomen. De provincie neemt deze adviezen over en heeft zowel eerder in deze paragraaf en in het onderdeel Zoekgebieden van deze themabeantwoording én in het beleidsprogramma aangegeven hoe zij hier invulling aan geeft.

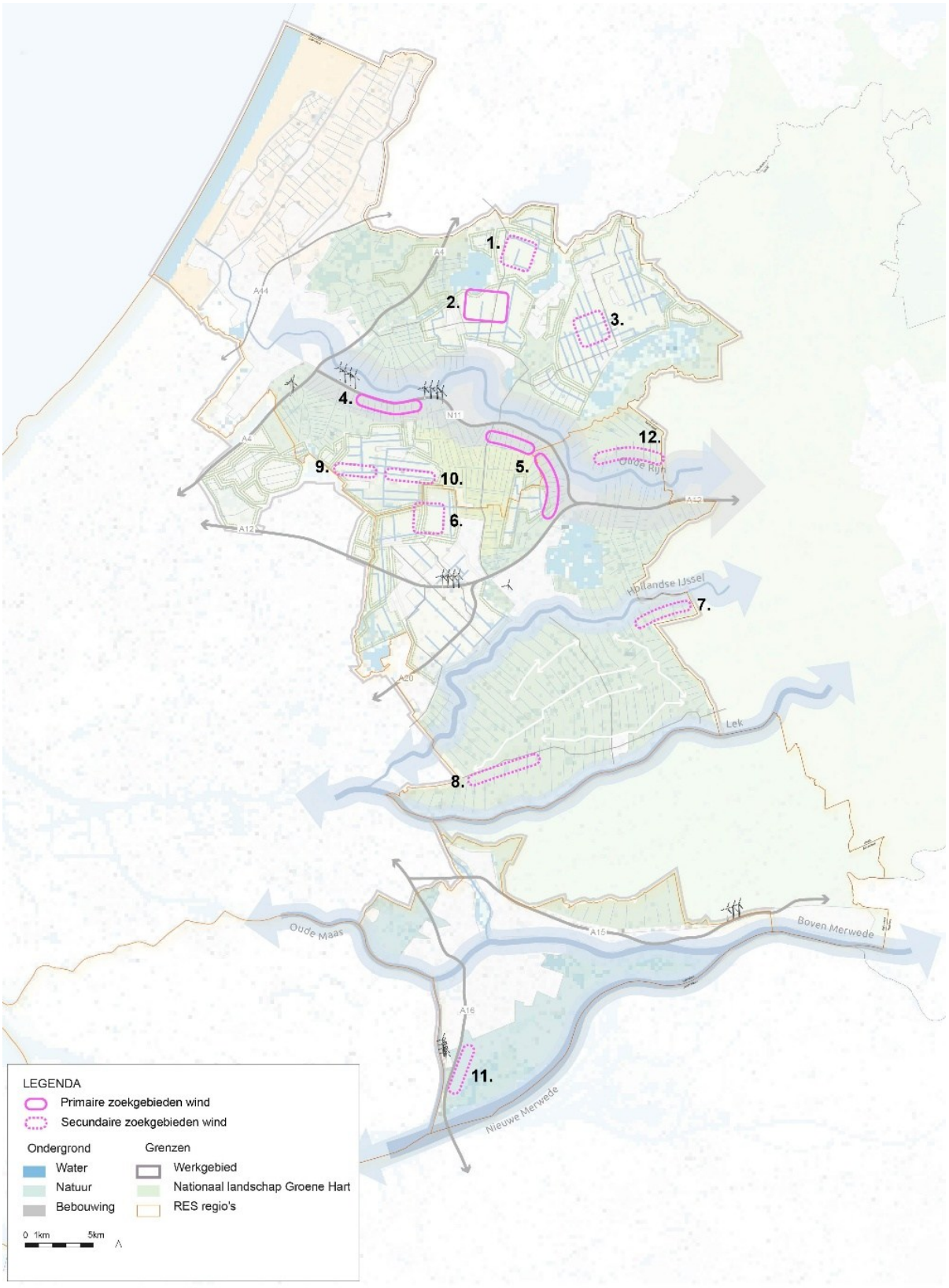
TW03 – Zoekgebieden

Keuze zoekgebieden
In de ontwerp-Herziening zijn 12 zoekgebieden voor windenergie in de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden voorgesteld. Het ging toen om 9 primaire en 3 secundaire zoekgebieden. Zoals aangekondigd heeft de provincie vervolgens op basis van gesprekken met de regio en feedback van de omgeving een verdere afweging gemaakt tussen de zoekgebieden. Daarvoor zijn bestuurlijke overleggen gevoerd, zijn de zienswijzen van gemeenten en andere betrokken partijen meegenomen, en is de bredere inbreng van de RES-regio's Holland Rijnland en Midden-Holland betrokken over de wijze waarop zij hun RES-doelstellingen voor duurzame opwek willen realiseren. Op basis hiervan heeft de provincie een nieuwe verdeling tussen de primaire en secundaire zoekgebieden opgesteld.

Primaire en secundaire zoekgebieden
De provincie maakt onderscheid tussen primaire en secundaire zoekgebieden. De primaire zoekgebieden hebben de voorlopige voorkeur van de provincie om door te ontwikkelen naar concrete locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. De secundaire zoekgebieden horen ook bij de best beoordeelde gebieden, maar worden voor nu als reserve-zoekgebieden aangemerkt. Pas wanneer blijkt dat de primaire zoekgebieden onvoldoende kunnen bijdragen aan het doelbereik van de RES-regio, kan er beroep worden gedaan op de secundaire zoekgebieden.

Op basis van de zienswijzen en de gesprekken met de RES-regio's en gemeenten heeft de provincie het aantal primaire zoekgebieden teruggebracht van 9 naar 3. Een van de zoekgebieden (*5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – Polder Steekt en Binnenpolder*) is op verzoek van de regio Midden-Holland voor een klein deel vergroot. De overige zoekgebieden behoudt de provincie als secundaire zoekgebieden.

Dit heeft geleid tot een nieuwe kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie:

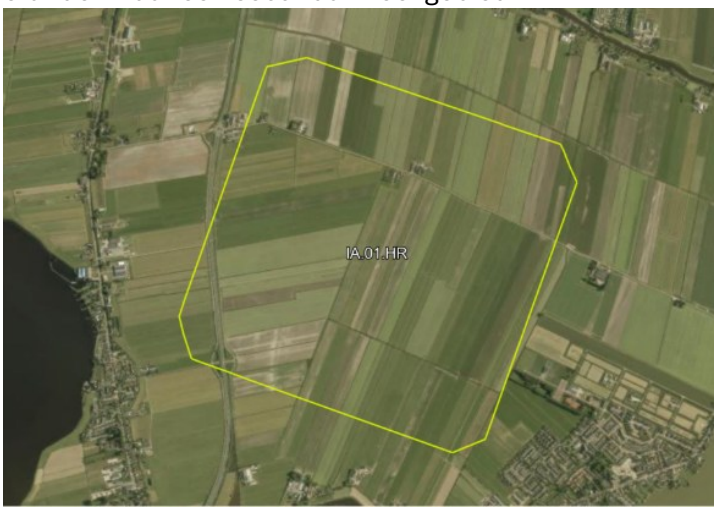

Kaart Zoekgebieden Windenergie Omgevingsvisie

In een aansluitende herziening, de modulaire Herziening Energietransitie, onderzoekt de provincie samen met de RES-regio's welke zoekgebieden omgezet kunnen worden naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Voor een aantal zoekgebieden moet de provincie ook zelf nog onderzoek verrichten (voor meer informatie hierover zie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening)

Zoekgebieden
Hieronder volgt een korte beschrijving met aandachtspunten van de primaire en secundaire zoekgebieden die in de Omgevingsvisie zijn opgenomen. De genoemde aandachtspunten en onderzoeken per zoekgebied zijn niet uitputtend. Er kunnen tijdens de modulaire Herziening Energietransitie nog nieuwe aandachtspunten of benodigde onderzoeken naar voren komen.

Zoekgebied 1. Kaag en Braassem – Wassenaarsche polder/ IA.01.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar verandert naar een secundair zoekgebied.

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor een concentratie van 9 windturbines in de vorm van een cluster in deze droogmakerij. Er moet rekening gehouden worden met hoogtebeperkingen voor het vliegverkeer vanuit Schiphol. De OER bracht dit al naar voren, en dit kwam ook terug in een aantal zienswijzen. Verder onderzoek naar de hoogtebeperkingen is nodig en kan het plaatsingspotentieel beïnvloeden. Het zoekgebied valt voor een groot deel samen met het zoekgebied dat de regio Holland-Rijnland zelf als te onderzoeken alternatief heeft aangedragen bij aanvang van de OER (zoekgebied AL.03.HR in de OER).

Dit zoekgebied heeft kans op interferentie (verstoring) met zoekgebied *2. Kaag en Braassem – Polder Vierambacht.* Een afweging tussen deze zoekgebieden is onderdeel van verdere besluitvorming. De provinciale voorkeur gaat op dit moment uit naar zoekgebied 2, omdat de potentie aan opgesteld vermogen groter is en het zoekgebied beter is beoordeeld in de OER.

Zoekgebied 2. Kaag en Braassem – Polder Vierambacht/ IA.02.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen en blijft dit ook.

De provincie ziet op basis van de OER in deze droogmakerij mogelijkheden voor een concentratie van 12 windturbines in de vorm van een cluster. Dit zoekgebied scoort op basis van de OER op alle criteria goed. Er zijn veel zienswijzen ingediend die gaan over de landschappelijke waarden en open ruimte van deze polder. De provincie erkent dat de landschappelijke impact fors zal zijn. Vergeleken met vrijwel alle andere gebieden binnen het onderzoek, scoort de polder Vierambacht echter het beste. Dit geldt ook voor de verenigbaarheid met landschappelijke waarden. Binnen het zoekgebied is er ruimte om de meest passende en bij voorkeur compacte opstelling te ontwikkelen. De omgang met beplanting, randen, wegen en bebouwingslinten zijn onderdelen voor ontwerpend onderzoek en een verdere uitwerking. Het zoekgebied valt voor een groot deel samen met het zoekgebied dat de regio Holland Rijnland zelf heeft aangedragen bij aanvang van de OER (zoekgebied AL.04.HR in de OER). Er is in de zienswijzen gewezen op effecten op de natuurgebieden bij de Hemmen aan de zuidrand van het Braassemermeer. Dit is een aandachtspunt voor het ontwerpend vervolgonderzoek. De provincie verwacht dat dit een goede inpassing niet in de weg hoeft te staan.

Dit zoekgebied heeft kans op interferentie (verstoring) met zoekgebied *1. Kaag en Braassem – Wassenaarsche polder*. Een afweging tussen deze zoekgebieden is onderdeel van verdere besluitvorming. De provinciale voorkeur gaat uit naar zoekgebied 2, omdat de potentie aan opgesteld vermogen groter is en het zoekgebied beter is beoordeeld in de OER.

Zoekgebied 3. Nieuwkoop – Polder Nieuwkoop/ IA.03.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar verandert naar een secundair zoekgebied.

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor een concentratie van 9 windturbines in de vorm van een cluster in deze droogmakerij, maar er moet verder onderzoek gedaan worden naar de effecten op weidevogels en de hoogtebeperkingen vanwege het vliegverkeer van Schiphol. Naar aanleiding van overgelegde vogeltellingen in het gebied van de gemeente Nieuwkoop doet de provincie nader onderzoek om te bezien in hoeverre het gebied toch de eerdere status van belangrijk weidevogelgebied moet behouden. Dit kan gevolgen hebben voor de mogelijkheden voor windturbines. Verder moet er in dit zoekgebied rekening gehouden worden met de ontwikkeling van nieuwbouwwijk Buytenwech-Noord (240 woningen) waarvan de bouw op dit moment gaande is.

Zoekgebied 4. Zoeterwoude en Alphen aan den Rijn – N11/ Polder Groenendijk/ IA.04.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen en blijft dit ook.

Op basis van de OER ziet de provincie kansen voor een lijnopstelling van 6 windturbines parallel aan de infrastructurele bundel van de N11, het spoor en de Oude Rijn. Dit gebied grenst aan het gebied dat de regio en NOVEX Groene Hart als Energy Lane heeft betiteld. Dit zoekgebied ligt ten opzichte van andere zoekgebieden relatief dicht bij een bebouwingslint. Hier moet rekening mee gehouden worden bij de verdere uitwerking van het zoekgebied.

Met name in het westelijk deel van het zoekgebied is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van beschermde weidevogels. Ook bekijkt de provincie welke implicaties de recente aanwijzing van het Rijk heeft van het nabijgelegen Vogelrichtlijn- en N2000-gebied de Wilck als beschermingsgebied voor de grutto. Verder is er onderzoek nodig of een kabeltracé van het nieuw te bouwen elektriciteitsstation Barrepolder de plaatsingsmogelijkheden beïnvloedt.

Op basis van de zienswijzen en gesprekken met de regio ziet de provincie met name ruimte in het oostelijk deel van het zoekgebied, in samenhang met repowering van de bestaande turbines ten oosten van het zoekgebied. In het vervolgonderzoek wil de provincie dan ook de landschappelijke en technische aansluiting betrekken van de al bestaande windturbines langs de N11 ten oosten van het zoekgebied. De uitwerking van dit zoekgebied moet ook in samenhang worden bezien met zoekgebied *5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – N11/ Polder Steekt en Binnenpolder*.

Zoekgebied 5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – N11/ Polder Steekt en Binnenpolder/ IA.05.HR/MH

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen en blijft dit ook.

Het gebied, dat deel uitmaakt van de Energy Lane van de RES-regio, biedt potentie voor een lijnopstelling van 9 windturbines, verdeeld over de gemeenten Alphen aan den Rijn en Bodegraven. Aan de zuidkant vergroot de provincie het zoekgebied op verzoek van de regio. In een vervolgonderzoek kijkt de provincie naar aanleiding van de zienswijzen in een breder plangebied richting N11 naar verschillende mogelijkheden voor opstellingen.

Veel zienswijzen stellen voor het zoekgebied op te schuiven richting N11 vanuit verschillende overwegingen waaronder landschap, weidevogels en leef kwaliteit. Ook de RES Midden-Holland stelt voor om het zoekgebied op grondgebied van Bodegraven dichter naar de N11 te plaatsen. Daarnaast stelt zij voor om het zoekgebied NA.08.MH uit de OER langs de A12 toe te voegen, zodat de voorgestelde zoekgebieden meer aansluiten bij de reservezoekgebieden voor windenergie uit Regionale Energiestrategie Midden-Holland.

Vanwege de vele verzoeken om het zoekgebied meer richting N11 te verplaatsen, gaat de provincie in een vervolgonderzoek bekijken wat de mogelijkheden voor windenergie zijn in relatie tot andere belangen zoals weidevogels en leef kwaliteit. Verschillende opstellingsvarianten ten zuiden van de N11 worden in samenhang onderzocht. De provincie heeft daarbij de voorkeur voor een logische, doorgaande en herkenbare lijn zonder scherpe knikken. Uit ontwerpend onderzoek moet blijken of een dergelijke lijn mogelijk is, of dat één of meerdere clusters in dit zoekgebied meer passend zijn. Mocht hieruit blijken dat er mogelijkheden voor passende opstellingen dichter langs de N11 zijn, dan neemt de provincie dit mee in de verdere besluitvorming.

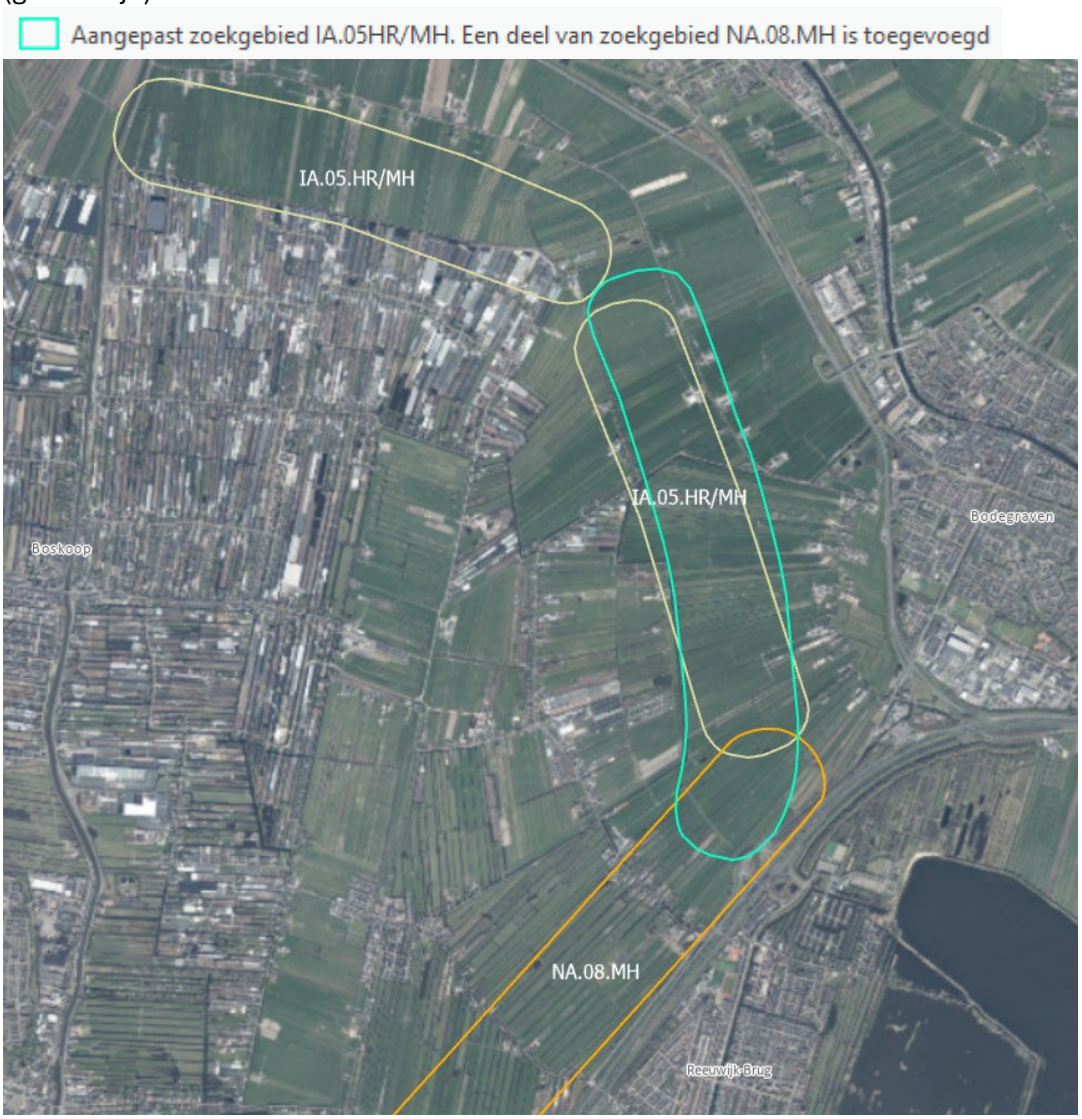
Dit betekent ook dat de provincie op dit moment het verzoek om het zoekgebied te verschuiven naar de N11 niet overneemt. In het gebied nabij Bodegraven voorziet de

provincie beperkingen c.q. extra hinder voor de westelijke woonkern van Bodegraven. In het gebied nabij Alphen aan den Rijn gaat het om belangrijk weidevogelgebied.

Nader onderzoek moet verder uitsluitsel geven welke plaatsingsmogelijkheden er zijn.

Zoekgebied NA.08.MH

De RES Midden-Holland stelt voor om het zoekgebied NA.08.MH uit de OER toe te voegen aan de provinciale omgevingsvisie. Dit zoekgebied langs de A12 is benoemd in de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) van de RES-regio.
De toevoeging van het zoekgebied langs de A12 kan de provincie voor een deel honoreren. Dit gebied overlapt namelijk voor een groot deel met belangrijk weidevogelgebied en een aantal bebouwingslinten. Daarom neemt de provincie een deel van dit voorstel over en voegt dit toe aan het oorspronkelijke zoekgebied 5. uit het ontwerp-Omgevingsbeleid. Dit is te zien in onderstaande afbeelding: de ligging van zoekgebied IA.05HR/MH is iets aangepast (groene lijn).

Zoekgebied 6. Waddinxveen – Achterofsche Polder/ IA.06.MH

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar dit verandert naar een secundair zoekgebied.

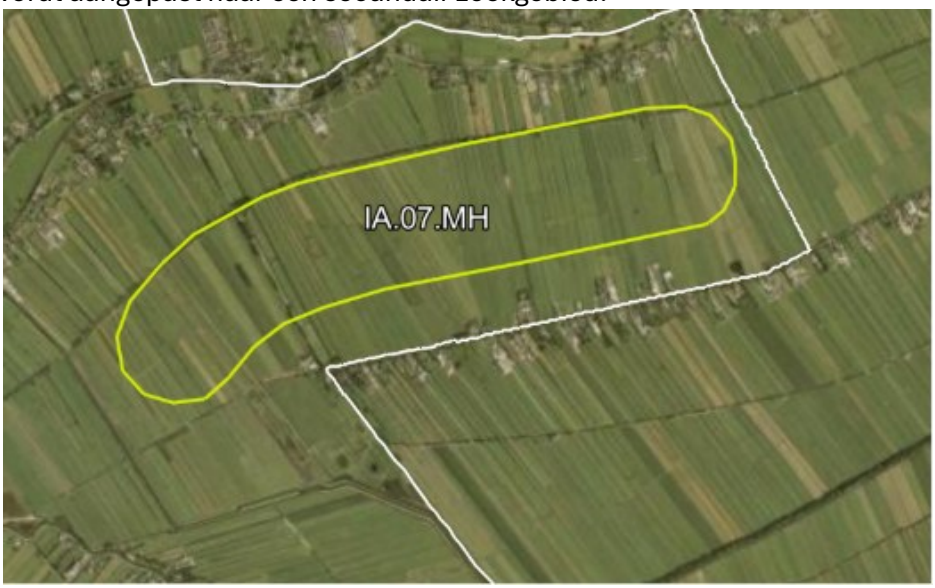

Op basis van de OER ziet de provincie hier mogelijkheden voor een clusteropstelling van 9 windturbines ten zuiden van het Bentwoud. Het verzoek van de RES Midden-Holland om het zoekgebied nu niet op te werken naar de Omgevingsverordening, maar om deze naar een secundair zoekgebied te wijzigen, neemt de provincie over. De status van het zoekgebied wijzigt hiermee van primair naar secundair. De regionale energieopgave kan eerst worden ingevuld op locaties langs de A12 en N11. Door het zoekgebied als secundair zoekgebied aan te wijzen geldt het als reserve voor het geval dat de primaire zoekgebieden en de optimalisatie van de bestaande windturbines van Distripark A12 Waddinxveen onvoldoende blijken bij te kunnen dragen aan de realisatie van de RES-doelstelling.

Verdere uitwerking en onderzoek van dit zoekgebied gebeurt in samenhang met de nabijgelegen zoekgebieden *9. Alphen aan de Rijn – Zoeterwoude, Benthuizerpolder* en *10. Alphen aan de Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij.* Opstellingen van windturbines binnen deze zoekgebieden hebben visuele en landschappelijke invloed op elkaar. Onderzoek moet uitwijzen wat aanvaardbare opstellingsmogelijkheden zijn. Hierbij kan ook gekeken worden naar de mogelijkheden voor windturbines in combinatie met (uitbreiding van) het recreatiegebied.

Zoekgebied 7. Krimpenerwaard – Roozendaalsche polder/ IA.07.MH

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar wordt aangepast naar een secundair zoekgebied.

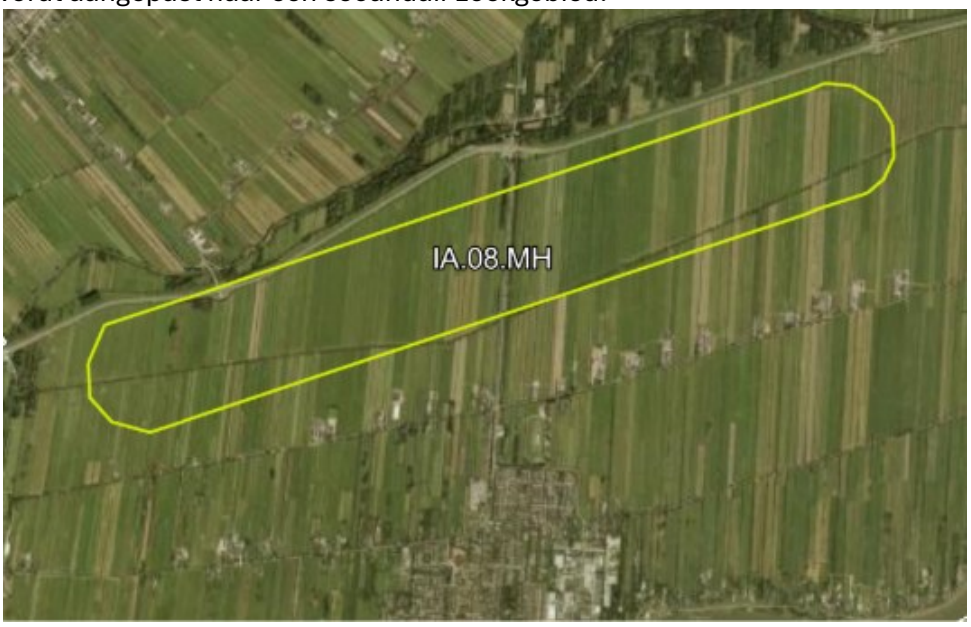

De provincie ziet op basis van de OER mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van 6 windturbines. Het verzoek van de RES Midden-Holland om het zoekgebied nu niet op te werken naar de Omgevingsverordening, maar om deze naar een secundair zoekgebied te wijzigen, neemt de provincie over. Door het gebied als secundair zoekgebied en daarmee als reserve aan te wijzen, kan de regionale energieopgave eerst worden ingevuld op locaties langs de A12 en N11. Daarnaast wordt hiermee ruimte geboden om de ontwikkeling af te stemmen op een mogelijke voorkeurslocatie voor windenergie in de provincie Utrecht, direct aan de andere zijde van de provinciegrens, zodat grensoverschrijdende landschappelijke en ecologische effecten in samenhang kunnen worden beoordeeld.

Er dient vervolgonderzoek gedaan te worden naar de aanwezigheid van weidevogels en het nabijgelegen N2000-gebied. Een andere onderzoeksvraag is hoe mogelijke plaatsing zich verhoudt met de aangrenzende ontwikkelingen voor een windpark in de provincie Utrecht.

Zoekgebied 8. Krimpenerwaard – Lekkerkerksche Boezem/ IA.08.MH

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar wordt aangepast naar een secundair zoekgebied.

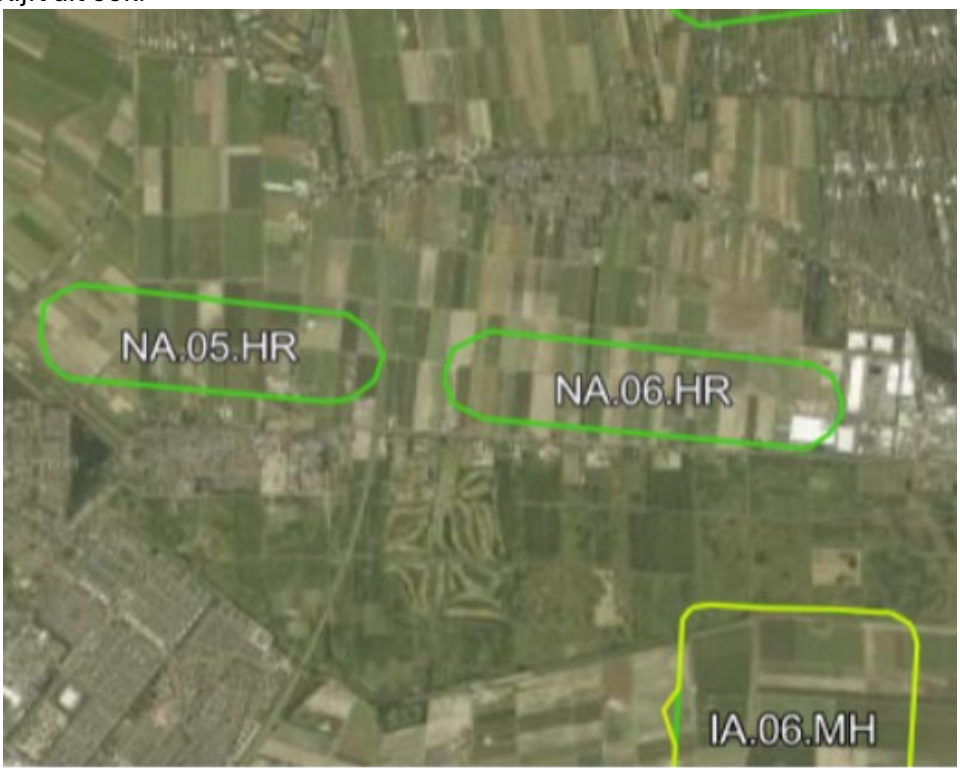

Op basis van de OER ziet de provincie hier mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van 7 windturbines. Het verzoek van de RES Midden-Holland om het zoekgebied nu niet op te werken naar de Omgevingsverordening, maar om deze naar een secundair zoekgebied te wijzigen, neemt de provincie over. De status van het gebied wijzigt daarmee van primair naar secundair. Door het gebied als secundair zoekgebied en daarmee als reserve aan te wijzen, kan de regionale energieopgave eerst worden ingevuld op locaties langs de A12 en N11.

Voor dit zoekgebied gelden mogelijk beperkingen ten westen van de N476 vanuit Werelderfgoed Kinderdijk. Er is een zogeheten Heritage Impact Assessment (HIA) nodig om de effecten goed in kaart te brengen. De resultaten daarvan kunnen leiden tot bijvoorbeeld hoogtebeperkingen, wat effect heeft op het potentieel opgesteld vermogen. Ook dient onderzocht te worden wat de effecten zijn van een hoogspanningstracé van Tennet en de plannen van de Gasunie voor een zogeheten waterstofbackbone.

Zoekgebied 9. Zoeterwoude en Alphen aan de Rijn – Benthuizerpolder/ NA.05.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 aangewezen als secundair zoekgebied en blijft dit ook.

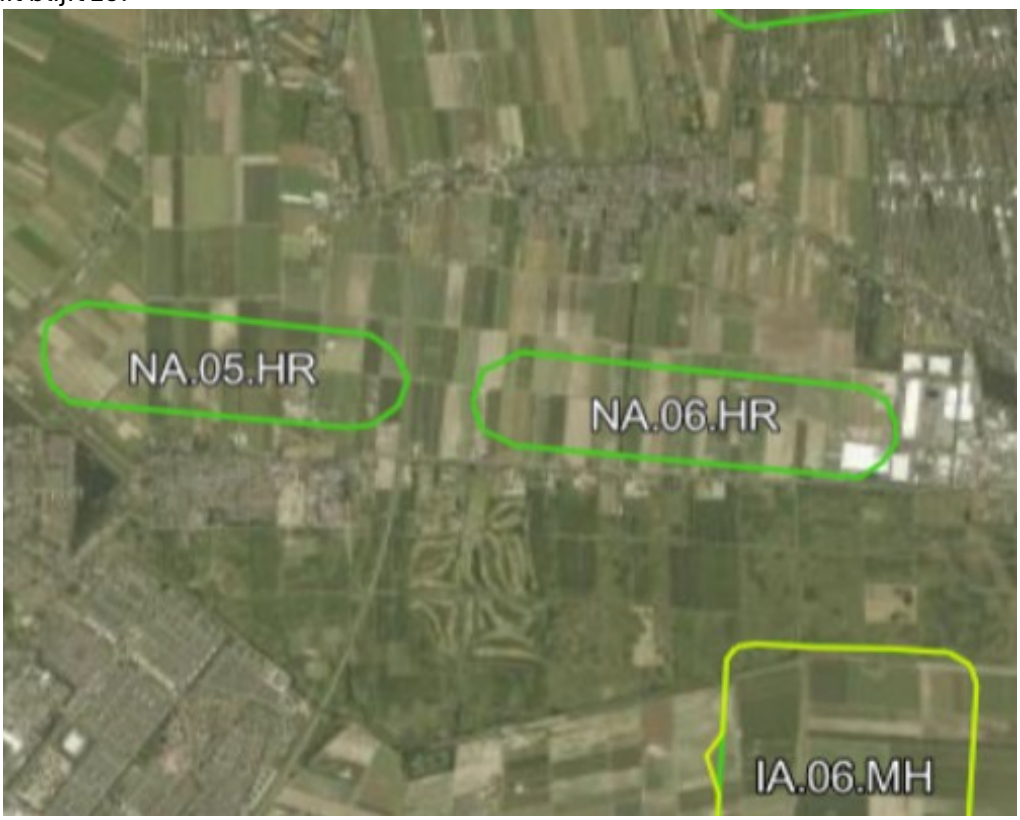

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van 4 windturbines in samenhang met 4 turbines in zoekgebied 10 (*Alphen aan de Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij*). Landschappelijk gezien is dit een nieuwe structuur dwars door een aantal droogmakerijen met verschillende randen, kruisende structuren en in de nabijheid van bebouwingslinten. Bij de nadere uitwerking vraagt dit aandacht. Vanuit landschappelijke kwaliteit en leefomgevingskwaliteit is het ongewenst windturbines in dit zoekgebied mogelijk te maken samen met windturbines in zoekgebied *4. Alphen aan den Rijn – Polder Groenendijk*.

In het vervolgonderzoek naar opstellingsvarianten en landschappelijke inpassing is aandacht nodig voor de nabijgelegen zoekgebieden *6. Waddinxveen – Achterofsche Polder* en *10. Alphen aan de Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij* en de bestaande turbines langs de N11. Nader onderzoek moet ook ingaan op de invloed op de recreatieve en ecologische functies van het Bentwoud waarop sommige indieners van zienswijzen hebben gewezen.

Zoekgebied 10. Alphen aan den Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij/ NA.06.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als secundair zoekgebied aangewezen en dit blijft zo.

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van 4 windturbines in samenhang met 4 windturbines in zoekgebied 9 (*Zoeterwoude en Alphen aan de Rijn – Benthuizerpolder*). Landschappelijk gezien is dit een nieuwe structuur dwars door een aantal droogmakerijen met verschillende randen en kruisende structuren. Bij de nadere uitwerking vraagt dit aandacht. Vanuit landschappelijke kwaliteit en leefomgevingskwaliteit is het ongewenst windturbines in dit zoekgebied mogelijk te maken samen met het zoekgebieden 6. *Waddinxveen – Achterofsche Polder*. In het vervolgonderzoek naar opstellingsvarianten en landschappelijke inpassing is aandacht nodig voor de bestaande turbines langs de N11 en zoekgebied *5. Alphen aan de Rijn en Bodegraven – Polder Steekt en binnenpolder, N11*. Nader onderzoek moet ook ingaan op de invloed op de recreatieve en ecologische functies van het Bentwoud waarop sommige indieners van zienswijzen hebben gewezen.

Zoekgebied 11. Dordrecht – Zuidpunt - IA.11. DR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar wordt aangepast naar een secundair zoekgebied.

Op basis van de OER ziet de provincie hier mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van 5 windturbines. In dit zoekgebied ziet de provincie kansen voor een opstelling van een lijn langs de infrabundel A16, afrit 19 en de Wieldrechtse Zeedijk.

Omdat de RES Drechtsteden volgens de RES Voortgangsrapportage 2025 inmiddels op koers ligt om de RES-doelstelling van 2030 te halen, ziet de provincie geen aanleiding om een zoekgebied op te werken naar de Omgevingsverordening. De RES-partners c.q. gemeente Dordrecht kan wel, mocht daar behoefte aan zijn, verzoeken dat het zoekgebied wordt omgezet naar een locatie voor windenergie in Omgevingsverordening. De zienswijzen voor dit zoekgebied zijn overwegend positief, en diverse indieners wijzen erop dat Dordtse ondernemers al jaren kampen met structurele netcongestie en dat een windpark hun economische concurrentiepositie zal versterken en hen de kans biedt om hun bedrijfsvoering te verduurzamen.

Zoekgebied 12. Bodegraven – Weijland en de Bree/ LA.07.MH

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als secundair zoekgebied aangewezen en dit blijft zo.

De provincie ziet op basis van de OER mogelijkheden voor een opstelling van een lange lijn van 7 windturbines in een grote open ruimte met relatief weinig bebouwing. Dit zoekgebied scoort op basis van de OER erg goed op het criterium leefomgeving, omdat er vrijwel geen bebouwing in de omgeving ligt. Knelpunten zijn hier natuur en cultuurhistorie, waaronder de nabijheid van het kroonjuweel Wierickerschans. Verder onderzoek zal in beeld moeten brengen of de effecten van een eventuele opstelling acceptabel zijn.

TW04 - RES-doelstellingen

Waarom is windenergie nodig?
Het elektriciteitsverbruik in Zuid-Holland groeit snel door onder andere elektrische auto's, warmtepompen en de verduurzaming van de industrie. Windenergie levert juist vaak 's nachts en in de winter stroom en vult daarmee zonne-energie aan, waardoor een stabielere en betaalbare energievoorziening ontstaat. Bovendien zorgt de opwek van windenergie dicht bij verbruik voor minder druk op het elektriciteitsnet en lagere kosten voor uitbreiding van infrastructuur. Daarmee draagt windenergie bij aan een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening voor Zuid-Holland.

Hoe zijn de RES-doelstellingen tot stand gekomen?
Windenergie in Zuid-Holland is ook belangrijk om de afspraken uit het Klimaatakkoord en de Klimaatwet na te komen. Landelijk is afgesproken dat Nederland in 2030 minimaal 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op land opwekt. Provincies, gemeenten en waterschappen hebben samen bepaald hoeveel duurzame energie zij in hun regio willen realiseren, waarbij Zuid-Holland 6,3 tot 6,8 TWh voor haar rekening neemt. Deze doelen zijn na een uitgebreid participatietraject vastgesteld door de gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschappen. Het huidige coalitieakkoord (2023–2027) legt daarbij de nadruk op realisatie: de provincie houdt gemeenten aan hun afspraken en ondersteunt waar nodig met het provinciaal instrumentarium.

Het beleidsvoorstel voor windenergie in de Herziening 2025 gaat niet over het vaststellen of wijzigen van de RES-doelstellingen. De provincie stelt in dit voorstel zoekgebieden vast om duidelijkheid te geven over waar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie liggen. Dit helpt om de RES-doelstellingen te kunnen realiseren, maar het vormt géén besluit over de doelstellingen zelf.

RES Holland Rijnland, RES Midden-Holland en RES Drechtsteden
In het coalitieakkoord van 2023 – 2027 is afgesproken dat het aankomt op realisatie van de RES-doelstellingen, en dat de provincie de gemeenten aan gemaakte afspraken houdt. Hier staat ook in dat wanneer een RES-regio moeite heeft met het tijdig nakomen van afspraken, de provincie gemeenten zal ondersteunen en indien nodig het provinciaal instrumentarium uit de omgevingswet in kan zetten.

Omdat de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden achterliepen in het behalen van hun RES-doelstellingen, heeft de provincie de Routekaart RES gestart. Dit is een provinciaal traject dat de mogelijkheden voor windenergie systematisch in kaart brengt. Provinciale Staten hebben deze aanpak in 2024 vastgesteld met de Startnotitie Herziening Omgevingsbeleid.

De Omgevingseffectrapportage (OER)
De Omgevingseffectrapportage vormt een kernonderdeel van de Routekaart RES. In de Omgevingseffectrapportage (OER) is onderzocht op welke wijze de RES-doelstellingen van RES-regio's die achterlopen behaald kunnen worden. De RES-doelstelling van de RES Drechtsteden is inmiddels in zicht. In de OER is op advies van de Commissie mer en DCMR breder gekeken dan de zoekgebieden uit RES 1.0. Ook de zoeklocaties die door RES-partners zelf zijn aangedragen, zijn meegenomen in de beoordeling. De OER biedt daarmee

een objectieve en integrale analyse van de effecten en kansen van windenergie op regionale schaal. De OER is via deze link te raadplegen: PlanMER - Provincie Zuid-Holland.

Kunnen de RES-doelstellingen anders ingevuld worden?
RES-regio's en de RES-gemeenten die hieronder vallen mogen zelf bepalen hoe ze hun RES-doelstellingen invullen: met zonne-energie op dak, zonne-energie op veld, windenergie op land of een mix. In de praktijk blijkt dat alleen zonne-energie op dak en veld niet genoeg zijn om de RES-doelstellingen te halen. Ook alternatieven zoals bijvoorbeeld kleine windturbines op boerenerven leveren onvoldoende stroomproductie. Het Rijk heeft een eigen doelstelling voor de opwek van elektriciteit door windturbines op zee (49 TWh, klimaatakkoord 2019). Windturbines op zee vervangen dus geen regionale doelen voor de opwek van elektriciteit op land. Kernenergie wordt door het Rijk gezien als een mogelijke aanvulling voor de toekomst, maar nieuwe centrales zijn pas na 2035 beschikbaar. Daarom blijft de inzet op windenergie op land voorlopig noodzakelijk.

Zijn de landelijke doelen al behaald?
Sinds de totstandkoming van de RES-regio's en het vaststellen van de doelstellingen per regio door Provinciale Staten, gemeenteraden en de algemene besturen van waterschappen in 2021, is het CO2-reductie doel in de Klimaatwet artikel 2 tweede lid opgehoogd van 49% naar 55%. Dat betekent dat het sectordoel voor hernieuwbare elektriciteit op zee en land (inclusief kleinschalige zonnestroominstallaties) is opgehoogd van 91 naar 120 TWh[1].

Volgens de ramingen uit de Klimaat en Energieverkenning 2024 van PBL koerst Nederland momenteel af op 60 tot 96 TWh in 2030. Dat betekent niet dat die getallen al behaald zijn, maar dat we die behalen als we op de huidige voet doorgaan[2]. Sommige RES-regio's, zoals Goeree-Overflakkee en Hoeksche Waard, hebben hun doelen gehaald. Andere RES-regio's, zoals Holland Rijnland en Midden-Holland lopen achter (respectievelijk ongeveer 21% en 32% gerealiseerd). Al met al zijn de landelijke doelen dus nog niet behaald, en er is nog inspanning nodig om op koers te komen om deze wel te behalen.

[1] Zie tabel: Ambities productie elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in 2030 op pagina 158 van het Klimaatakkoord, hoofdstuk C5 - Elektriciteit.
[2] Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) concludeert in de Klimaat en Energieverkenning 2024 (KEV 2024) dat het heel erg onwaarschijnlijk is dat Nederland het wettelijk klimaatdoel van 55% emissiereductie in 2030 haalt.

TW05 - Alternatieve locaties

Waarom zijn alleen zoekgebieden in RES Holland Rijnland en RES Midden-Holland en Drechtsteden opgenomen?
De beleidswijziging van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 is gericht op het haalbaar maken van de RES-doelstellingen voor de RES-regio's Holland Rijnland en Midden-Holland. Dit zijn de RES-regio's waar de doelstellingen nog niet in zicht zijn, en waar ook nog geen afspraken zijn gemaakt met de provincie. Er is ook ruimte gezocht voor windenergie in de RES Drechtsteden, maar daar is de RES-doelstelling inmiddels in zicht. De zoekgebieden liggen daarmee ook binnen het grondgebied van deze drie regio's.

Hoe zijn de zoekgebieden tot stand gekomen?
De provincie heeft in de Omgevingseffectrapportage (OER) onderzocht waar windturbines technisch en ruimtelijk het meest kansrijk zijn. Hiervoor zijn eerst de harde belemmeringen in kaart gebracht. Dit zijn belemmeringen waardoor de plaatsing van windturbines hoogstwaarschijnlijk onmogelijk is. Denk hier bijvoorbeeld aan woongebieden of de minimale afstand ten opzichte van bovengrondse hoogspanningsinfrastructuur.

Daarna zijn de complexe belemmeringen in kaart gebracht. Dit zijn belemmeringen die de plaatsing van windturbines niet direct onmogelijk maken, maar die wel invloed kunnen hebben op hoe kansrijk dit is. Denk hier bijvoorbeeld aan een weidevogelbied of de nabijheid van woonkernen. Na deze stappen zijn er in de OER een aantal potentiële zoekgebieden overgebleven.

De provincie heeft de RES-regio's gevraagd zoekgebieden aan te dragen. In de Omgevingseffectrapportage (OER) zijn vervolgens aan de hand van vier alternatieven (inbreng van de regio's, landschap, natuur en leefomgeving) verschillende zoekgebieden voor windenergie onderzocht. Alle zoekgebieden zijn beoordeeld op 23 criteria en op de bijdrage aan het doelbereik. Op basis van die beoordelingen zijn er gebieden uitgekomen die meer of minder kansrijk lijken voor de plaatsing van windturbines. De best beoordeelde zoekgebieden zijn met de Herziening 2025 opgenomen in de Omgevingsvisie.

De OER zelf is hier te vinden: PlanMER - Provincie Zuid-Holland.

Primaire en secundaire zoekgebieden
De provincie maakt onderscheid tussen primaire en secundaire zoekgebieden. Zowel de primaire als secundaire zoekgebieden vallen onder de best beoordeelde zoekgebieden in de OER. Ze zijn dus als meest geschikt voor windenergie naar voren gekomen. De primaire zoekgebieden zijn de zoekgebieden die om verschillende redenen de provinciale voorkeur hebben. Dit is niet alleen gebaseerd op de beoordeling in de OER, maar bijvoorbeeld ook op de zienswijzen van de RES-regio's. Voor meer informatie over de primaire en secundaire zoekgebieden, zie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

Waarom ontbreekt onderzoek naar locaties binnen woongebieden?
Het uitgangspunt is dat de zoekgebieden altijd buiten woongebied liggen. Woongebied is in de provinciale Omgevingsverordening aangegeven als 'bestaand stads en dorpsgebied' (BSD). Het BSD is met een extra buffer van 400 meter aan de voorkant uitgesloten bij het uitwerken van de zoekgebieden. Aanvullend zijn de zoekgebieden beoordeeld op de concept

geluids- en afstandsnormen van het Rijk. Zoekgebieden die te dicht bij woonbebouwing liggen vanuit geluidsnormen en afstandsnormen worden niet kansrijk bevonden.

TW06 - Alternatieven voor opwek

Waarom is windenergie op land belangrijk?
Het elektriciteitsverbruik in de provincie Zuid-Holland groeit snel door elektrische auto's, warmtepompen en de verduurzaming van de industrie. De groeiende vraag aan stroom wil de provincie zo duurzaam mogelijk opwekken. Windenergie op land is daarvoor hard nodig. Alleen inzetten op zonne-energie en windenergie op zee is niet voldoende.

Zonne-energie levert vooral overdag en in de zomer stroom, terwijl windenergie juist vaak 's nachts en in de winter stroom levert. Door beide bronnen te combineren, is er een stabieler aanbod van duurzame energie en wordt het elektriciteitsnet minder zwaar belast op piekmomenten.

Windturbines op land zorgen ervoor dat vraag en aanbod van elektriciteit dichter bij elkaar komen. Dat bespaart kosten en ruimte omdat er minder netuitbreidingen en hoogspanningsmasten nodig zijn. Bovendien helpt dit om problemen op het elektriciteitsnet te verminderen. Een mix van wind en zon is belangrijk omdat ze op verschillende momenten energie leveren, wat zorgt voor een stabielere energievoorziening.

De ruimte op zee is beperkt vanwege andere functies, zoals defensie, visserij en natuur. Ten slotte vraagt windenergie op zee veel transportcapaciteit (hoogspanningsmasten) over land. Dit is complex en kostbaar. Hoewel er dus nog windenergie op zee zal worden gerealiseerd, is daarom ook wind op land nodig.

Hoe gaat de provincie om met alternatieven voor windenergie, en hoe krijgen die een plaats in het provinciaal beleid?
De provincie kiest niet alleen voor windenergie, maar voor een mix van energiebesparing, windenergie, zonne-energie en warmte. De provincie zet nadrukkelijk in op het maximaal benutten van zon op dak én op energiebesparing en efficiënt gebruik van energie. Gascentrales blijven in de overgangsfase nodig als back-up, maar ze zijn geen structureel alternatief vanwege de hoge CO_2-uitstoot. Op termijn worden zij geleidelijk vervangen door schonere oplossingen zoals energieopslag, vraagsturing en duurzaam geproduceerde energiedragers (bijvoorbeeld waterstof of groen gas).

Het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) laat zien dat een toekomstbestendig energiesysteem vraagt om het slim combineren van bronnen. Wind op zee vormt daarin een belangrijke pijler en wordt fors opgeschaald door het Rijk. Tegelijkertijd benadrukt het NPE dat wind op land essentieel blijft voor een robuuste, betaalbare en betrouwbare energiemix. Wind op land zorgt voor productie dicht bij verbruik en kan daarmee het elektriciteitsnet ontlasten, vooral wanneer opwek en consumptie regionaal worden verbonden, bijvoorbeeld nabij bedrijventerreinen of stedelijke vraag. Doordat het productiepatroon van wind vaak hoger is in de winter en in de nacht en dat van zon overdag en juist in de zomer, versterken deze bronnen elkaar en ontstaat een stabielere duurzame basis. Kleine decentrale projecten, lokaal eigendom en participatie zijn belangrijk, worden gestimuleerd en krijgen waar mogelijk ruimte, maar om voldoende duurzame energie op te wekken hebben we zowel kleinschalige als grootschalige windprojecten nodig, op land én op zee.

De transitie naar duurzame energie vraagt om implementatie van ALLE vormen van duurzame energie. Zuid-Holland wordt als grootste provincie qua inwonertal en met haar

relatief grote aandeel van industrie ook in de toekomst een 'importeur' van energie. In de afweging wordt ook meegenomen dat inwoners recht hebben op een veilig, robuust en betaalbaar energiesysteem. Daarvoor is verduurzaming van het energiesysteem noodzakelijk en dient de stroom zoveel mogelijk lokaal opgewekt te worden. Alleen dan kunnen de kosten voor het elektriciteitsnet betaalbaar gehouden worden. Naast de alternatieven zijn daarom lokaal ook windmolens noodzakelijk.

Kernenergie als alternatief
Sommige indieners noemen kernenergie als alternatief vanwege de constante levering. De provincie kiest voor warmte, duurzame gassen en duurzaam opgewekte elektriciteit met een mix uit verschillende bronnen. Gascentrales blijven voorlopig nodig als back-up, maar zijn geen alternatief voor duurzame opwek omdat ze CO2 uitstoten. Wel onderzoekt de provincie, in lijn met nationaal beleid, de rol van kernenergie en Small Modular Reactors (SMR's) als mogelijke aanvulling op de energiemix, net als geothermie, energieopslag en andere duurzame bronnen. De provincie bouwt op die manier een compleet, divers en toekomstbestendig energiesysteem waarin bronnen elkaar versterken in plaats van vervangen.

TW07 - Boerenerfmolens

Kleine windturbines, of boerenerfmolens, kunnen een rol spelen in het opwekken van duurzame elektriciteit op lokaal niveau. Denk daarbij aan boerenbedrijven of rioolwaterzuiveringsinstallaties van waterschappen. Voor regionale RES-opgaven spelen kleine windturbines geen rol wegens de naar verhouding lage elektrische productie per jaar.

In veel provincies en gemeenten speelt de vraag om meer mogelijkheden voor boerenerfmolens toe te staan. Boerenerfmolens zijn nu in Zuid-Holland tot 15 meter ashoogte toegestaan. In het coalitieakkoord van de provincie staat de wens om ook boerenerfmolens met een ashoogte van maximaal 30 meter toe te staan. De ashoogte is de hoogte van de rotor (het middelpunt van de wieken).

Uit onderzoek blijkt dat de exacte locatie van de molen en de landschapselementen eromheen erg bepalend zijn voor de te verwachten ecologische en landschappelijke gevolgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de afstand tussen de molen en bomenrijen, die soms niet te klein mag zijn. Daarom ligt het niet voor de hand om op provincieniveau gedetailleerde instructieregels op te stellen. Gemeenten zijn beter ingevoerd in de lokale situaties en weten beter welke vogel- en vleermuispopulaties op hun grondgebied voorkomen. Gemeenten kunnen beter bepalen onder welke voorwaarden boerenerfmolens op hun grondgebied mogelijk gemaakt kunnen worden.

Daarom kiest de provincie er nu voor om afwegingen hierover aan gemeenten over te laten tot 30 meter ashoogte.

TW08 - Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed en Omgevingseffectrapportage (OER)
De mogelijke invloed van windturbines op cultureel erfgoed wordt op verschillende momenten beoordeeld. In de Omgevingseffectrapportage (OER) is de mogelijke invloed van het plaatsen van windturbines in de zoekgebieden op cultureel erfgoed voornamelijk in de analyse van complexe belemmeringen beoordeeld.

In de analyse van complexe belemmeringen zijn de belemmeringen in kaart gebracht die de plaatsing van windturbines niet direct onmogelijk maken, maar wel invloed kunnen hebben op hoe kansrijk dit is. Per criterium is beoordeeld of de gebieden ‘niet kansrijk’, ‘kansrijk te maken’, of ‘kansrijk’ zijn voor windenergie. In de analyse van complexe belemmeringen zijn meerdere criteria gebruikt voor cultureel erfgoed. Denk aan cultuurhistorische kroonjuwelen, molenbiotopen en Werelderfgoed.

In de OER zijn vervolgens verschillende alternatieven gebruikt om zoekgebieden te beoordelen. Een van deze alternatieven is ‘Landschap’, wat uitgaat van het zo goed mogelijk plaatsen van de windturbines in het landschap, rekening houdend met belangrijke cultuurhistorische waarden. In dit alternatief zijn gebieden met kroonjuwelen bijvoorbeeld vrijwel volledig gevrijwaard van windturbines.
Voor meer informatie over hoe de zoekgebieden in de OER beoordeeld zijn, zie hoofdstuk *Proces OER*.

Aandachtspunten in de primaire en secundaire zoekgebieden
Uit de verschillende alternatieven die in de OER gehanteerd zijn, zijn de best beoordeelde zoekgebieden als primaire en secundaire zoekgebieden gekozen om op te nemen in de Omgevingsvisie. Dit zijn gebieden waar de provincie op regionale schaal kansen ziet voor windparken, maar nog wel een nadere afweging moet plaatsvinden. Deze afweging wordt mede gemaakt op basis van de aandachtspunten die in de OER naar voren zijn gekomen.

Voor cultureel erfgoed zijn er ook aandachtspunten naar voren gekomen. Zo ligt het zoekgebied in de Lekkerkerksche Boezem (8) relatief dichtbij Werelderfgoed Kinderdijk, en ligt het zoekgebied in Weijland en de Bree (12) tegen het Kroonjuweel Oude Hollandse Waterlinie/ Wierickerschans aan. Tijdens verdere uitwerking van deze gebieden worden de mogelijk effecten op deze culturele erfgoederen nader onderzocht.

Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed op cultureel erfgoed aanvaardbaar is. Als hieruit blijkt dat de mogelijke invloed op cultureel erfgoed te groot is, kan dit leiden tot aanpassingen in het plan, voorwaarden in de vergunning of zelfs tot het niet verlenen van de benodigde vergunningen.

TW09 - Landschap en het Groene Hart

Waarom zijn er zoekgebieden in het Groene Hart geselecteerd?
Windturbines hebben impact en veranderen hoe dan ook het aanzien van het landschap. Net zoals bijvoorbeeld hoogspanningsleidingen, industrieterreinen en infrastructurele werken zoals wegen, sporen, bruggen en sluizen. Voor windturbines streven we naar concentratie om de totale hinder en impact van windparken te beperken. Een grote opstelling geeft in totaal minder hinder dan veel kleine opstellingen van 1 of 2 turbines. In de voorliggende Ontwerpherziening is gekeken waar dit in dit deel van de provincie het beste kan. In de onderzochte regio's is vooral in het Groene Hart ruimte voor grote opstellingen. Binnen het Groene Hart is vervolgens gekeken naar de gebieden waar dit het beste landschappelijk, ecologisch en qua leefomgeving kan. Voor meer informatie over hoe de zoekgebieden tot stand zijn gekomen, zie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

Landschap en plaatsingsvisie
Moderne windturbines zijn door hun grote verschijning en draaiende wieken opvallende elementen in het landschap. Ze zijn van grote afstand zichtbaar en hebben impact. De provincie heeft daarom een plaatsingsvisie ontwikkeld waar windturbines het beste passen. De provincie kiest ervoor om de impact zoveel mogelijk te concentreren in gebieden die hier het meest geschikt voor zijn. Dit voorkomt spreiding van windturbines over een veel groter gebied en zorgt ervoor dat de totale dominantie van windturbines op het landschap zo beperkt mogelijk blijft.

De plaatsingsvisie stuurt erop dat een opstelling van windturbines (een windpark) is gekoppeld aan grote landschappelijke structuren op een logische plek. De afstand tussen windparken en de mogelijke samenhang of hinderlijke interferentie zijn onderdelen van de regionale afweging voor plaatsingskeuzes. Voor de plaatsing is er onderscheid gemaakt tussen het landschap van de delta met de eilanden, het havenindustrieel complex en het gebied ten noorden hiervan. Deze herziening heeft vooral betrekking op het noordelijk gebied, waaronder delen van het Groene Hart.

Landschap Groene Hart
Het Groene Hart is een waardevol gebied met een groen karakter binnen een verder sterk verstedelijkte Randstad. Er is dan ook veel zorg over aantasting van dit gebied. Openheid, rust, stilte en het veenweidekarakter zijn benoemde kernkwaliteiten. De provincie vindt het belangrijk om zorgvuldig met deze kwaliteiten van dit gebied om te gaan. Ook bij een belangrijke opgave als de energietransitie. Voor het Groene Hart bekijkt de provincie hoe duurzame opwek zo goed mogelijk ingepast kan worden in het landschap, aansluitend bij de omgevingskenmerken van dit gebied. De provincie vindt de waarden in het Groene Hart van groot belang en gaat hier zorgvuldig mee om. Tegelijkertijd is er in het Groene Hart relatief veel ruimte en leegte ten opzichte van andere delen van de provincie en daarmee is het een plek waar ruimte voor windenergie is. Het landschap van het Groene Hart is divers met grootschalige droogmakerijen, de veenweidepolders met de karakteristieke slotenpatronen, het vele water en een diversiteit aan landbouw-, natuur- en recreatiegebieden. De landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en waarden verschillen per gebied. Deze verschillen vormen aanleiding om per gebied anders om te gaan met nieuwe ontwikkelingen. In het ene gebied passen windturbines ruimtelijk beter dan in een ander gebied. Zo passen de moderne turbines vanzelfsprekender bij de moderne uitstraling van de grote droogmakerijen, dan bij het fijnmazige karakter van een middeleeuwse veenpolder.

In het Groene Hart liggen de plaatsingsmogelijkheden vooral in de droogmakerijen, in een enkele zeer grote ruimte in de veenpolders en langs de zone van N11, spoor, Oude Rijn en verstedelijking. Dit betekent niet dat er geen impact in deze gebieden is. Ook in een gebied waar het gunstiger is om windturbines te plaatsen is de impact groot.

Van zoekgebied naar locatie voor windenergie
Bij de uitwerking van zoekgebied naar een locatie en de uiteindelijke vergunning voor plaatsing van windturbines zijn in de regels van ruimtelijke kwaliteit voorwaarden opgenomen. Deze voorwaarden worden altijd meegenomen bij de beoordeling van de voorstellen. De provincie vraagt bij een ontwikkeling in een zoekgebied om nader onderzoek naar de best mogelijke opstelling. De provincie vindt het belangrijk dat via ontwerpend onderzoek, visualisaties en een uitvoerbaar landschapsplan de uiteindelijke windopstelling zo goed mogelijk wordt ingebed in het bestaande landschap. Er zijn daarnaast uitgangspunten benoemd voor gelijke hoogte en type turbine, regelmatige afstand, zorgvuldige opstelling en mitigatie in de vorm van landschapsinvesteringen.

Kwetsbare gebieden
Kwetsbare gebieden zoals cultuurhistorisch zeer waardevolle gebieden (kroonjuwelen cultuurhistorie) en Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten van plaatsing van windturbines en er worden bufferzones aangehouden rond natuur- en vogelgebieden. Zo wordt voorkomen dat windprojecten de ecologische samenhang of de cultuurhistorische kerngebieden onaanvaardbaar aantasten. Voor meer informatie zie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Natuur.

Landschap in het Omgevingseffectrapport (OER)
In de OER zijn de zoekgebieden beoordeeld op landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit. Dat is aan de hand van de volgende drie criteria gedaan:

1. Concentratie: Is er concentratie van turbines mogelijk en daardoor ook concentratie van effecten en kwaliteitsbehoud op regionale schaal?
2. Landschap, de hoofdstructuur: Voegt de opstelling zich in waarneembare en grootschalige structuren van een landschap?
3. Landschap, passend in schaal en karakter: In welke mate voegt de windopstelling zich in het bestaande landschap met zijn karakteristiek en kwaliteit, op een meer lokaal schaalniveau.

Daarnaast is er gekeken naar de potentie van een gebied als het gaat over de mogelijkheid om met windturbines een landschap met kwaliteit te ontwikkelen. Dit gaat over de keuzeruimte voor optimalisatie van opstellingen, de mogelijkheid om met landschappelijke elementen de inpassing te verbeteren of de mogelijke koppeling met andere opgaves. Deze potentie is in het Omgevingsbeleid meegenomen als aandachtspunt bij een verdere uitwerking van de zoekgebieden.
Ook is er gekeken naar de samenhang van het geheel aan zoekgebieden in de onderzochte alternatieven. Dit is ook gedaan voor het samenspel van de uiteindelijk voorgestelde zoekgebieden. Daarbij is gekeken naar of er voldoende afstand (bij voorkeur meer dan 5 km) tussen de windzoekgebieden is en of er een duidelijke samenhang van de opstellingen binnen een gebied te maken is: zijn de keuzes logisch en navolgbaar?

TW10 - Natuur

Klimaatverandering en natuur
Nederland en veel andere landen hebben het Klimaatakkoord van Parijs getekend omdat klimaatverandering een ernstige bedreiging vormt voor de gezondheid van mens en dier. In het Klimaatakkoord heeft de provincie zich gecommitteerd aan de vermindering van schadelijke stoffen zoals CO2, stikstofoxiden en fijnstof. Het overstappen van fossiele brandstoffen naar duurzame en schone opwek is een belangrijke maatregel om deze vermindering van schadelijke stoffen in de lucht te bereiken.

De energietransitie levert een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de leefomgeving en daarmee de gezondheid van mens en dier. Klimaatverandering leidt tot extreme weersomstandigheden, verslechtering van de luchtkwaliteit en verstoring van ecosystemen. Het RIVM heeft in opdracht van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (voorheen Economische zaken en Klimaat) in 2019 uitgezocht wat voor effect de klimaatmaatregelen hebben op de gezondheid en de natuur: Klimaatakkoord: effecten op veiligheid, gezondheid en natuur.

Natuur in de Omgevingseffectrapportage (OER)
De mogelijke invloed van het plaatsen en gebruik van windturbines op natuur wordt op verschillende momenten beoordeeld. In de OER is de mogelijke invloed van de zoekgebieden op natuur in twee stappen beoordeeld.

In de eerste stap, de analyse van harde belemmeringen, is gekeken naar belemmeringen die het plaatsen van een windturbine hoogstwaarschijnlijk onmogelijk maken. Alleen gebieden die geen harde belemmeringen kennen zijn verder onderzocht. Voor natuur is hier gekeken naar de Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen ter uitvoering van de Europese Vogelrichtlijn, ook wel aangeduid als Vogelrichtlijngebieden. Windturbines in of binnen 500 meter van de Vogelrichtlijngebieden zijn als onmogelijk beoordeeld.

In de tweede stap, de analyse van complexe belemmeringen, zijn de belemmeringen in kaart gebracht die de plaatsing van windturbines niet direct onmogelijk maken maar wel invloed kunnen hebben op hoe kansrijk dit is. Per criterium is er beoordeeld of de gebieden ‘niet kansrijk’, ‘kansrijk te maken’, of ‘kansrijk’ zijn voor windenergie. In de analyse van complexe belemmeringen zijn meerdere criteria gebruikt voor natuur. Denk aan natuurgebieden en soorten, NNN-gebieden en weidevogelgebieden.

Voor meer informatie over hoe de zoekgebieden in de OER beoordeeld zijn, zie hoofdstuk Tijdlijn en proces OER en Herziening.

Aandachtspunten
Uit de verschillende alternatieven die in de OER gehanteerd zijn, zijn de best beoordeelde zoekgebieden als primaire en secundaire zoekgebieden gekozen om op te nemen in de Omgevingsvisie. Dit zijn gebieden waar de provincie op regionale schaal kansen ziet voor windparken, maar nog wel een nadere afweging moet plaatsvinden. Deze afweging wordt mede gemaakt op basis van de aandachtspunten die in de OER naar voren zijn gekomen.

Voor natuur zijn er ook aandachtspunten opgenomen. Zo zijn weidevogels een aandachtspunt in zoekgebied in de Polder Steekt en Binnenpolder, N11 (5), en ligt het

zoekgebied in de Roozendaalsche Polder (7) relatief dicht bij een Natura 2000-gebied. De provincie zal de mogelijke negatieve invloed van windturbines in deze en andere zoekgebieden op de omliggende natuur onderzoeken voordat zij windturbines in deze gebieden ruimtelijk mogelijk maakt.

Natuur in het vervolgtraject
Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden geplaatst, moet vooraf door de initiatiefnemer locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om de invloed van het plaatsen en gebruik van windturbines op ecologie nauwkeuriger te bepalen. Dit ecologische onderzoek wordt getoetst door de Omgevingsdienst Haaglanden in het kader van een aanvraag voor een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Als blijkt dat er onaanvaardbare negatieve gevolgen zijn, kan dit leiden tot aanpassingen in het plan, extra eisen in de vergunning zoals bijvoorbeeld een stilstandsvoorziening of het aanleggen van ecologische zones, of tot het niet verlenen van de benodigde vergunningen.

Aanvaringsslachtoffers
Door over te stappen op duurzame energiebronnen zoals windenergie, wordt de uitstoot van broeikasgassen beperkt en daarmee de druk op ecosystemen verminderd. Tegelijkertijd is bekend dat windturbines ook risico's vormen voor vogels en vleermuizen. Die effecten worden serieus genomen. Er wordt intensief gewerkt aan het minimaliseren van slachtoffers. Dat gebeurt onder andere door:

- Het plaatsingsbeleid af te stemmen op trek- en leefgebieden van soorten;
- Het tijdelijk stilzetten van turbines onder bepaalde omstandigheden (bijvoorbeeld tijdens vleermuistrekroutes of massale vogeltrek), en;
- Het toepassen van nieuwe technische oplossingen, zoals automatische detectiesystemen, aangepaste rotorsnelheden, verfpatronen op rotorbladen of ultrasone afschriktechnieken.

De technische mogelijkheden om negatieve effecten te beperken worden steeds beter en worden ook actief toegepast bij nieuwe projecten. Zo wordt er gewerkt aan een evenwicht tussen duurzame energieproductie en natuurbehoud.
Of en in welke mate dit soort maatregelen nodig zijn, blijkt uit de locatie-specifieke onderzoeken die verplicht zijn voor de initiatiefnemer (in het kader van de vergunningverlening voor plaatsing van windturbines) en getoetst worden door de Omgevingsdienst. Als blijkt dat er onaanvaardbare negatieve gevolgen zijn, kan dit leiden tot aanpassingen in het plan, voorwaarden in de vergunning of zelfs tot het niet verlenen van de benodigde vergunningen.

Er leven ook zorgen over insectensterfte door windturbines. Op dit moment is er echter geen aanleiding of wettelijke verplichting om onderzoek te doen naar effecten van windturbines op insectensterfte. De effecten die volgens de landelijke wet- en regelgeving onderzocht moeten worden, hebben betrekking op vogels en vleermuizen, omdat daar wetenschappelijk onderbouwde beoordelingskaders en toetsingsmethoden voor zijn vastgesteld. Wanneer nieuwe landelijke richtlijnen, onderzoeksmethoden of wettelijke kaders beschikbaar komen over mogelijke effecten op insecten, zal de provincie deze vanzelfsprekend volgen.

TW11 - Duurzaamheid windturbines

Windenergie is een van de meest kosteneffectieve manieren om duurzame energie op te wekken. Het draagt substantieel bij aan het verminderen van CO_2-uitstoot en het behalen van nationale en regionale klimaatdoelstellingen.

Schone en betaalbare stroom

Windmolens produceren elektriciteit zonder verbranding van fossiele brandstoffen, waardoor er geen directe emissies van broeikasgassen of luchtverontreinigende stoffen ontstaan. Dit maakt windenergie een schone energiebron in vergelijking met kolen, olie of gas. Als windenergie stroom uit een gascentrale vervangt, wekt een moderne windturbine binnen ongeveer een half jaar genoeg schone energie op om de CO_2-uitstoot van de productie, installatie en het onderhoud volledig te compenseren (zie: milieu centraal).

In Nederland behoren de kosten per opgewekte kWh van windenergie tot de laagste van alle duurzame opwekkingsvormen. Grotere windturbines leveren aanzienlijk meer energie, waardoor de businesscase rendabel is en er minder ruimte nodig is voor dezelfde hoeveelheid duurzame energie.

Duurzaamheid, circulariteit en sloop windturbines

De provincie wil een volledige circulaire economie in Zuid-Holland bereiken in 2050 met als tussendoel 50% reductie van (primaire) materialen in 2030. Dit geldt ook voor de energietransitie. De provinciale verordening vereist van windturbine eigenaren dat de windturbines aan het einde van hun levensduur worden gesloopt.

In windturbines wordt veel staal en koper toegepast. Dit zijn materialen die goed recyclebaar zijn. Daardoor zijn windturbines inmiddels voor ongeveer 90% recyclebaar.

De grootste uitdaging ligt bij het recyclen van de turbinebladen die door een specifieke compositie moeilijk te scheiden zijn. Toch belanden afgedankte bladen in West-Europa meestal niet op de stort, mede dankzij de gezamenlijke inzet van de Europese windsector om meer te doen dan bij wet vastgelegd. Zo heeft de Europese windsector zichzelf een stortverbod opgelegd en roepen ze Europese beleidsmedewerkers op om dit in alle lidstaten te verplichten.

Na het einde van hun levensduur kunnen turbinebladen worden verbrand met energieterugwinning of vermalen tot grondstof voor de cementindustrie. Daarnaast ontstaan steeds meer creatieve vormen van hergebruik, waarbij oude bladen een tweede leven krijgen als parkmeubilair, speeltoestellen, bruggen, geluidschermen of gevelbekleding. Zie ook: https://windeurope.org/about-wind/circularity.

Zie voor de vragen over bodemvervuiling en erosie van windbladen hoofdstuk *Gezondheid*.

TW12 - Financiële compensatie

Compensatie voor geleden schade
Wanneer door de uitvoering of exploitatie van een ruimtelijk project schade ontstaat, kan een betrokkene in principe aanspraak maken op schadevergoeding. Dit geldt ook voor windturbineprojecten. De projectontwikkelaar of eigenaar van de windturbines is in dat geval de eerstverantwoordelijke partij. Schade kan worden verhaald via de aansprakelijkheidsverzekering van de initiatiefnemer of, indien nodig, via een civielrechtelijke procedure.

De afhandeling van dergelijke claims verloopt op dezelfde wijze als bij andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals bouwprojecten, infrastructuur of industrie. Hier zijn wettelijke voorschriften voor. Daarnaast geldt dat, wanneer een project in overeenstemming met de wettelijke regels is vergund, alle relevante milieu-, veiligheids- en gezondheidseffecten vooraf zijn getoetst en zo nodig beperkt via voorschriften in de vergunning of het ruimtelijk besluit.

Nadeelcompensatie (voorheen: planschade)
Als een rechtsgeldig besluit (bijvoorbeeld een Omgevingsvergunning voor een windpark) tot een substantiële waardedaling van een woning of tot andere nadelige gevolgen leidt, kan een belanghebbende een verzoek om nadeelcompensatie indienen bij het bevoegd gezag. Bij de beoordeling van de schade kan een deskundige (bijv. een taxateur) worden betrokken om de omvang van de schade vast te stellen. Het bevoegd gezag kan op basis daarvan besluiten of en in hoeverre vergoeding boven het ‘normaal maatschappelijk risico’ plaatsvindt. Tegen het besluit over nadeelcompensatie kan de aanvrager vervolgens bestuursrechtelijk bezwaar en beroep instellen bij de bestuursrechter.

TW13 - Gezondheid

Klimaatverandering en gezondheid
Nederland en veel andere landen hebben het Klimaatakkoord van Parijs getekend omdat klimaatverandering een ernstige bedreiging vormt voor de gezondheid van mens en dier. In het Klimaatakkoord heeft de provincie zich gecommitteerd aan de vermindering van schadelijke stoffen zoals CO2, stikstofoxiden en fijnstof. Het overstappen van fossiele brandstoffen naar duurzame en schone opwek is een belangrijke maatregel om deze vermindering van schadelijke stoffen in de lucht te bereiken.

De energietransitie levert een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de leefomgeving en daarmee de gezondheid van mens en dier. Klimaatverandering leidt tot extreme weersomstandigheden, verslechtering van de luchtkwaliteit en verstoring van ecosystemen. Het RIVM heeft in opdracht van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (voorheen Economische zaken en Klimaat) in 2019 uitgezocht wat voor effect de klimaatmaatregelen hebben op de gezondheid en de natuur: Klimaatakkoord: effecten op veiligheid, gezondheid en natuur.

Hinder en gezondheid
De plaatsing van windturbines roept bij omwonenden vaak zorgen op over mogelijke gezondheidsklachten. Er bestaat een relatie tussen het geluidniveau van windturbines en hinderbeleving. Ervaren hinder kan leiden tot gezondheidsklachten.
Hier heeft de provincie in het beoordelen en selecteren van de primaire en secundaire zoekgebieden op verschillende manieren rekening mee gehouden.
De Omgevingseffectrapportage (OER) werkt met de landelijke conceptnormen om de mogelijke hinder van windturbines op omwonenden door bijvoorbeeld geluidsoverlast te beperken. De provincie heeft de conceptnormen gebruikt bij de beoordeling van de gebieden.

Daarnaast zijn in de OER verschillende alternatieven onderzocht, waaronder ‘Leefomgeving’. Dit alternatief gaat uit van zo min mogelijk hinder voor alle omliggende woningen. Er is hier een afstand aangehouden van tenminste 1000 meter vanuit woonkernen en clusters van woningen. Zoekgebieden binnen dit alternatief die ook goed scoren op de andere criteria zijn meegenomen met de primaire en secundaire zoekgebieden.
Voor meer informatie over hoe de zoekgebieden in de OER beoordeeld zijn, zie hoofdstuk Proces OER.

Landelijk onderzoek
Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het geluid van windturbines. Er bestaat een relatie tussen windturbinegeluid en hinder. Er is geen eenduidig bewijs gevonden voor een relatie met slaapverstoring (Windturbines en gezondheid | RIVM). Voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten is niet voldoende bewijs gevonden om te concluderen dat er een directe relatie is met windturbinegeluid.

Het RIVM voert momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en hinder en slaapverstoring. De resultaten van het onderzoek worden eind 2026 verwacht.

Onderzoek en normen
Er wordt voortdurend onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Deze onderzoeken worden niet door de provincie Zuid-Holland uitgevoerd. De provincie gaat uit van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten, waaronder het RIVM. Het RIVM is verantwoordelijk voor de onderbouwing van het nationale gezondheidsbeleid. Daarom volgt de provincie in haar besluiten de Nederlandse wettelijke kaders en de daarbij behorende nationale advisering en niet de onderzoeksresultaten van buitenlandse instanties. Het RIVM geeft op dit moment aan dat er geen eenduidig bewijs is voor een direct verband tussen windturbinegeluid en negatieve gezondheidseffecten.

De landelijke conceptnormen zijn opgesteld op basis van adviezen van het RIVM en de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD's) (zie hoofdstuk Normen). De provincie gaat ervan uit dat de gezondheid van omwonenden voldoende is geborgd door de landelijke conceptnormen te gebruiken. Mocht het RIVM of de GGD's in de toekomst op basis van nieuwe inzichten adviseren om strengere landelijke normen te hanteren, dan zal de provincie nieuwe vastgestelde landelijke normen overnemen.
Sommige zienswijzen verwijzen naar onderzoeken die door inwoners zijn meegestuurd. Ook hierbij geldt dat de provincie deze onderzoeken zelf niet beoordeelt, maar uitgaat van de landelijke conceptnormen. De instanties die deze normen opstellen, betrekken daarbij de relevante onderzoeken en onderbouwingen.

Laagfrequent geluid
In 2017 en 2021 heeft het RIVM een literatuurstudie verricht naar gezondheidseffecten van windturbinegeluid. Hierbij is naast 'normaal' hoorbaar geluid gekeken naar de effecten van laagfrequent en infrasoon geluid. Het RIVM heeft geen aanwijzing gevonden dat het infrageluid van windturbines effect heeft op de gezondheid. Over laagfrequent geluid oordeelt het RIVM dat er geen wetenschappelijk bewijs bestaat dat laagfrequent geluid andere effecten voor omwonenden heeft dan 'normaal' geluid. Naar aanleiding van deze onderzoeken worden er ook in het concept voor de nieuwe milieunormen voor windturbines geen aparte wettelijke eisen en normen opgenomen voor laagfrequent geluid en infrageluid.

Bisfenol-A (BPA)
Een andere veelgehoorde zorg over windturbines is het mogelijk vrijkomen van Bisfenol A (BPA). Bisfenol A (BPA) is een chemische stof die in veel producten voorkomt. BPA wordt gebruikt in plastics die worden toegepast in bijvoorbeeld bouwmaterialen, elektronica, plastic flessen, (voedsel)verpakkingsmateriaal en speelgoed. Daarnaast wordt BPA onder meer gebruikt als basis voor epoxy-verven en -lijmen.

Bij windturbines kan BPA in kleine hoeveelheden in epoxy zitten, dat wordt gebruikt als hars voor de bladen van de turbines en een basis kan zijn voor de beschermende coatings. Voor windturbines wordt ook veel gebruikgemaakt van coatings van polyurethaan, waar geen BPA in zit.

Volgens recent onderzoek is de hoeveelheid BPA die door windturbines in het milieu terecht komt verwaarloosbaar. Andere producten zoals bouwmaterialen, speelgoed en plastic flessen dragen meer bij aan de blootstelling van de mens.

In 2024 heeft Royal HaskoningDHV onderzoek gedaan naar de verspreiding van BPA, microplastics en fijnstof. De belangrijkste conclusie is dat de emissies van microplastics en BPA uit windturbines verwaarloosbaar klein zijn in vergelijking met andere bronnen, zoals verkeer, industrie en landbouw.

Volgens het onderzoek dragen alle windturbines in Nederland samen jaarlijks slechts 0,0005% bij aan de totale uitstoot van microplastics in Nederland. Voor BPA bedraagt de totale geschatte emissie ongeveer 0,2 gram per jaar. Deze hoeveelheid is zo laag dat deze naar verwachting niet meetbaar is in bodem- en watersystemen.

BPA en microplastics kunnen zich in de lucht als fijnstof gedragen en verspreiden zich diffuus over een groot gebied. Daardoor wordt geen lokale verhoging van depositie rondom windturbines verwacht. Op basis van het onderzoek wordt de impact van BPA en microplastics uit windturbines op de volksgezondheid en ecosystemen als minimaal ingeschat.

De kwaliteit van het oppervlakte-, grond- en drinkwater wordt in Nederland uitgebreid gecontroleerd op chemische verontreinigingen. Tot op heden zijn er volgens het RIVM geen aanwijzingen dat BPA een bedreiging is voor de kwaliteit van drink-, oppervlakte- en grondwater.

Zwerfstroom
Begin 2025 is er onderzoek gedaan bij twee melkveehouderijen op Goeree-Overflakkee naar mogelijke zwerfstroom. Uit dit onderzoek blijkt dat de ervaren zwerfstroom op deze locatie niet te koppelen is aan de windturbines in de omgeving.

Zwerfstroom is een verschijnsel dat soms lokaal kan voorkomen en te maken kan hebben met de bodem en elektrische installaties in de directe omgeving. Dit kan optreden bij verschillende soorten installaties, zoals zonnepanelen of melkinstallaties, en komt relatief weinig voor.

Het is belangrijk dat elektrische installaties goed zijn aangelegd en onderhouden. Hiervoor gelden landelijke veiligheids- en kwaliteitsnormen. Wanneer deze normen worden gevolgd, wordt de kans op zwerfstroom zo klein mogelijk gehouden.

TW14 - Normen

Normen

Conceptnormen
De milieunormen voor windturbines in Nederland zijn steeds in ontwikkeling. In 2021 heeft de Raad van State de landelijke regels (vastgelegd in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling milieubeheer) om procedurele redenen buiten werking gesteld. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt aan nieuwe landelijke milieuregels voor windturbines. De landelijke conceptnormen die in oktober 2023 zijn gepubliceerd, bevatten onder andere voorstellen voor geluidsnormen, slagschaduwnormen en een afstandsnorm. Deze normen zijn bedoeld als een afweging tussen hinderbeperking en de mogelijkheid om duurzame energie op te wekken.

Volgens de oorspronkelijke planning zouden de normen op 1 juli 2025 in werking treden. Deze planning is niet gehaald. Het is nog niet duidelijk wanneer de nieuwe normen in werking treden en of de vorm gehandhaafd blijft waarin ze in 2023 zijn aangeboden. Wachten op deze landelijke normen is daarom ook geen optie. Omdat de Herziening 2025 nog uitgaat van zoekgebieden in plaats van concrete locaties voor windenergie, en omdat windturbineprojecten lange doorlooptijden kennen, verwacht de provincie dat het Rijk de conceptnormen zal hebben vastgesteld tegen de tijd dat er wél over specifieke opstellingen van windturbines wordt besloten. Zo niet, dan kan het bevoegd gezag (provincie of gemeente) tegen die tijd lokale normen opstellen die een *"actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering" moeten* hebben (Nevele arrest, 2021).

In de Omgevingseffectrapportage (OER), het onderzoek waaruit de primaire en secundaire zoekgebieden die in de Herziening 2025 voorliggen zijn voortgekomen, zijn de conceptnormen gebruik als uitgangspunt voor de analyses. Dat wil zeggen twee keer tiphoogte tot bestaands stads- en dorpsgezicht (BSD). Met een referentieturbine van 240 meter resulteert dat tot een afstand van 480 meter.

Waarom geen lokale normen?
Tot de landelijke normen van kracht zijn, hebben gemeenten en provincies de mogelijkheid om eigen milieunormen vast te stellen voor aspecten zoals geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Deze lokale normen moeten voorzien zijn van een actuele, deugdelijke en op de specifieke situatie toegesneden motivering. Dit biedt lokale overheden de mogelijkheid om rekening te houden met specifieke lokale omstandigheden en om de omgeving te beschermen tegen hinder.

Zodra de nieuwe landelijke milieuregels zijn vastgesteld, zullen deze de huidige tijdelijke lokale normen vervangen. Dan is er een uniform kader voor de plaatsing en exploitatie van windmolens in heel Nederland. De provincie kiest ervoor om nu geen locatie-specifieke normen voor projecten uit te werken omdat de landelijke normen naar verwachting van kracht zullen op het moment dat er besluiten genomen moeten worden over specifieke opstellingen van windturbines. Ook kiest de provincie er nu voor om geen provincie brede normen uit te werken.

Bovendien is er, tot de nieuwe landelijke normen van kracht zijn, op grond van het de uitspraak van de Raad van State inzake Delfzijl (2021) het vereiste dat eigen lokale of provinciale milieunormen “actueel en deugdelijk zijn, op zichzelf staan en op de lokale situatie worden toegesneden”. Dat betekent dat per locatie een afweging gemaakt moet worden welke norm aanvaardbaar is. In deze fase waarbij er grofmazig zoekgebieden zijn aangewezen met een ontwikkelstatus, past het niet om lokale normen voor bijvoorbeeld afstand op te stellen. Welke lokale normen uiteindelijk kunnen worden gehanteerd, is voor de fase om de zoekgebieden om te zetten naar concrete locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening en bij de projectrealisatie c.q. project-MER waar onder andere ook de opstelling van windturbines een plaats krijgt.

Geluid

In de landelijke conceptnormen wordt voor geluid net als in de oude normen een jaargemiddelde Lden-norm voorgesteld. Zo wordt een standaardwaarde voorgesteld van 45 dB Lden en 39 dB Lnight voor geluid op geluidgevoelige gebouwen, met de mogelijkheid voor lokaal maatwerk tot een grenswaarde van 47 dB Lden en 41 dB Lnight.

De geluidsnorm voor windturbines wordt uitgedrukt in Lden (Level day-evening-night), een jaargemiddelde waarbij geluid in de avond en nacht een straffactor krijgt van respectievelijk 5 dB en 10 dB. Dit betekent dat het geluid dat tijdens deze perioden wordt geproduceerd zwaarder meeweegt in de berekeningen. Dit zorgt ervoor dat het gemiddelde geluidsniveau naar beneden wordt gebracht.

Het jaargemiddelde geluidsniveau Lden veroorzaakt door een windturbine of windpark mag bij een geluidsgevoelig object volgens de conceptnorm niet meer bedragen dan 47 dB Lden. Op grond van eerder onderzoek is – in aansluiting op andere onderzoeken in Zuid-Holland zoals het gebied breed onderzoek alternatieve windlocaties RES Alblasserwaard – de 45dB Lden norm vertaald naar een afstandscontour van 600 meter. Deze afstand is gebaseerd op ervaring uit eerdere windprojecten en niet gebaseerd op een strikt onderbouwde regel. Aanvullend is ook gekeken naar het hanteren van een 42dB Lden norm (vertaald naar een afstandscontour van 1000 meter).

Er wordt regelmatig gevraagd om een toets naar de cumulatieve geluidsbelasting van verschillende windturbines of andere bronnen. De provincie is bij de beoordeling van geluid gebonden aan landelijke regelgeving, waaronder de normen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). In deze landelijke kaders is geen norm opgenomen waaraan je cumulatieve geluidsniveau kunt toetsen. De provincie hanteert daarom de voorgeschreven landelijke normen, die bedoeld zijn om een goed beschermingsniveau te waarborgen. Mocht het Rijk in de toekomst aanvullende regels vaststellen over cumulatie, dan zullen wij deze vanzelfsprekend toepassen.

Geluid in de Omgevingseffectrapportage (OER)

In de OER zijn geen berekeningen gemaakt voor geluid. In plaats daarvan wordt gerekend met vuistregelafstanden: de beoordeling van de zoekgebieden voor wind is uitgevoerd op basis van de mate waarin de zoekgebieden binnen of buiten de vuistregelafstanden liggen. Werken met vuistregelafstanden sluit aan bij het detailniveau van de OER. De OER is een technische analyse geweest naar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in de RES Holland Rijnland, RES Midden Holland en RES Drechtsteden. De primaire en secundaire zoekgebieden die zijn voortgekomen uit de OER, worden in de Herziening 2025 opgenomen

als zoekgebieden in de Omgevingsvisie. Dat betekent niet dat hier direct windturbines gerealiseerd zullen worden.

Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om de juiste afstand tot omliggende woningen te bepalen en te borgen dat aan de dan geldende norm voor geluid wordt voldaan. In dat stadium zijn vuistregels niet voldoende.

Hinder en gezondheid
Er bestaat een relatie tussen het geluidniveau van windturbines en hinderbeleving. Ervaren hinder kan leiden tot gezondheidsklachten. Hier heeft de provincie in het beoordelen en selecteren van de primaire en secundaire zoekgebieden op verschillende manieren rekening mee gehouden.

Ten eerste wordt de mogelijke hinder van windturbines op omwonenden zoals geluidsoverlast beperkt door in de Omgevingseffectrapportage (OER) te werken met de landelijke conceptnormen. De landelijke conceptnormen zijn opgesteld op basis van adviezen van het RIVM en de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD's). De provincie gaat ervan uit dat de gezondheid van omwonenden voldoende is geborgd door de landelijke conceptnormen te gebruiken.

Ten tweede zijn er in de OER verschillende alternatieven gebruikt om zoekgebieden te beoordelen. Een van deze alternatief is 'Leefomgeving', wat uitgaat van het zoveel mogelijk vermijden van hinder voor alle omliggende woningen.

Voor meer informatie over geluid in relatie tot gezondheid, zie hoofdstuk *Gezondheid*.

Laagfrequent geluid
Voor informatie over laagfrequent geluid en hoe dit in deze beleidswijziging meegenomen is, zie hoofdstuk Gezondheid.

Afstand
De landelijke conceptnormen bevatten een afstandsnorm van twee keer tiphoogte tot windturbinegevoelige objecten. Ook voor de afstandsnormen geldt dat in de analyses van de OER is gewerkt met de landelijke conceptnormen.
Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om de juiste afstand tot omliggende woningen te bepalen en te verzekeren dat aan de dan geldende norm voor afstand wordt voldaan.

Slagschaduw
Windturbines kunnen slagschaduw veroorzaken. Dit wordt mogelijk als hinderlijk ervaren voor omwonenden. De landelijke conceptnormen per slagschaduwgevoelig gebouw gaan uit van maximaal 6 uur slagschaduw per jaar en maximaal 20 minuten per dag.
In de Omgevingseffectrapportage (OER) is dit niet specifiek onderzocht:

- Het aspect slagschaduw is sterk afhankelijk van de specifieke positionering, afmetingen en oriëntatie van individuele windturbines, alsook van lokale omstandigheden zoals bebouwing, hoogteverschillen en beplanting. Dergelijke factoren zijn in deze planfase nog niet bekend. Zonder concrete turbine-opstellingen

kan niet worden bepaald of en in welke mate hinder door slagschaduw optreedt. Ook weten we niet welke stilstandsvoorzieningen toegepast kunnen worden om slagschaduw binnen de norm te houden.

- Daarnaast is slagschaduw primair een aspect van de gebruiksfase op projectniveau, dat binnen de vergunningverlening of een project-MER wordt beoordeeld. Op dat niveau kan met detailinformatie (zoals exacte coördinaten, ashoogte, rotordiameter etc.) de slagschaduw in tijd en ruimte worden berekend en, waar nodig, worden beperkt.

Kortom, slagschaduw is een belangrijk criterium maar in deze fase is het nog niet mogelijk om slagschaduw als beoordelingscriterium mee te nemen bij de beoordeling van de zoekgebieden. Het aspect wordt in een later stadium, wanneer voldoende detailinformatie beschikbaar is, alsnog beoordeeld. Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te borgen dat aan de dan geldende norm voor slagschaduw wordt voldaan. Verder is het goed te vermelden dat slagschaduw met stilstandsvoorzieningen in praktijk goed te ondervangen is. Bij de vergunningverlening kunnen hier bepalingen voor worden opgenomen.

TW15 - Netcongestie

Netcongestie
Netcongestie betekent dat het elektriciteitsnet op bepaalde momenten en bepaalde plekken (binnen bepaalde netvlakken) tijdelijk niet voldoende transportcapaciteit heeft om alle transportbehoefte van de vraag- en/of de aanbodkant te kunnen faciliteren (vergelijkbaar met de file op de op- en afritten van een snelweg). De druk op het net neemt toe door de snelle veranderingen in het energiesysteem: meer duurzame opwek, meer elektrische mobiliteit, en toenemende elektriciteitsvraag vanuit bedrijven en huishoudens. Deze leiden gezamenlijk tot meer grilligheid in vraag- en aanbodpatronen. De uitdaging zit dus vooral in het aanpassen van het energienetwerk aan de veranderende behoefte door o.a. het beter bemeten van het net en hiermee inzicht verschaffen in de daadwerkelijke vraag- en aanbodpieken op een bepaald moment van de dag.

Netcongestie zal de komende jaren een steeds groter probleem worden, waardoor het belangrijk is dat de provincie nu inzet op een veilig, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem. Daar speelt windenergie op land een rol in.

OER en netcongestie
In de Omgevingseffectrapportage (OER) zijn de zoekgebieden voor windenergie ook beoordeeld op de mogelijkheden voor aansluiting op het elektriciteitsnet. De provincie kijkt dus niet alleen naar waar windturbines technisch mogelijk zijn, maar ook naar de inpassing in de energie-infrastructuur. Bij de uitwerking van concrete projecten wordt per locatie onderzocht of het net voldoende capaciteit heeft en welke maatregelen nodig zijn om netcongestie te voorkomen of te beperken. Voor meer informatie over hoe de zoekgebieden in de OER beoordeeld zijn, zie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

In Zuid-Holland is er bovendien sprake van netcongestie bij het afnemen van elektriciteit en niet zozeer bij het toevoegen/terug leveren hiervan. Op het hoogspanningsnet van TenneT, waar de grotere windprojecten op worden aangesloten, is op dit moment geen netcongestie voor terug levering (zie: Capaciteitskaart elektriciteitsnet | Totaal - Terug levering). Netbeheer Nederland geeft bovendien aan dat windturbines op land een belangrijke rol kunnen spelen in het verminderen van netcongestie (zie: Wind op Land is essentieel onderdeel van de energiemix | Netbeheer Nederland).

Lokaal opwekken, lokaal benutten
De provincie werkt samen met het Rijk, gemeenten en netbeheerders aan een toekomstbestendig energiesysteem. Dit betekent dat energie steeds meer lokaal opgewekt, opgeslagen en gebruikt wordt, waardoor minder transport over het landelijke net nodig is. Windturbines maken onderdeel uit van deze beweging. Door windenergie te combineren met lokale afname en/of opslag kan de opgewekte stroom direct in de omgeving worden benut. Dit helpt om de druk op het net te verlichten, mits projecten zorgvuldig worden ingepast.

Netcongestie en duurzame opwek
De transitie naar duurzame energie vraagt om de inzet van alle vormen van duurzame opwek. Om dat te kunnen waarborgen, is verdere verduurzaming van het energiesysteem noodzakelijk en moet zoveel mogelijk elektriciteit lokaal worden opgewekt. Dit helpt om de

kosten voor uitbreiding van het elektriciteitsnet beheersbaar te houden. Daarom zijn naast andere duurzame alternatieven ook lokale windmolens nodig.

Windenergie kent van nature pieken en dalen in de productie, maar maakt juist daarom een belangrijk onderdeel uit van het nieuwe, geïntegreerde energiesysteem. Door windenergie te combineren met lokale afname en/of opslag kan een groot deel van de opgewekte stroom direct in de omgeving worden benut. Daarnaast vullen wind en zon elkaar vaak goed aan: zonne-energie levert vooral overdag en in de zomer veel stroom, terwijl windturbines vaker elektriciteit produceren wanneer de zon niet schijnt, zoals in de avond, nacht en winter. Dit zorgt voor een gelijkmatiger energieaanbod over het jaar, zeker als ook gebruik wordt gemaakt van batterijsystemen.

Wanneer windprojecten zorgvuldig worden ingepast, kunnen zij de druk op het elektriciteitsnet helpen verlichten en tegelijk bijdragen aan het behalen van de provinciale en landelijke klimaatdoelen. Netbeheer Nederland wijst er bovendien op dat windturbines op land een belangrijke rol kunnen spelen bij het verminderen van netcongestie (zie: Wind op Land is essentieel onderdeel van de energiemix | Netbeheer Nederland).

TW16 - Participatie en lokaal eigendom

Beleidswijziging Herziening 2025
Voordat er ergens een windpark gerealiseerd kan worden, moet de provincie dit ruimtelijk mogelijk maken. Dit doet de provincie door zoekgebieden en/of locaties voor windenergie op te nemen in het Omgevingsbeleid.

Hiervoor heeft de provincie eerst de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie onderzocht in de Omgevingseffectrapportage (OER). De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 als zoekgebieden in de Omgevingsvisie opgenomen. Het gaat op dit moment dus niet om de daadwerkelijke realisatie van windparken. Dit komt pas later aan de orde, wanneer een initiatiefnemer een vergunning aanvraagt of zich in het daaraan voorafgaande traject bevindt. Voor ieder zoekgebied waar in de toekomst een windpark ontwikkeld wordt, verwacht de provincie van de initiatiefnemer en het bevoegd gezag een uitgebreid locatie-specifiek participatietraject.

Participatie tot nu toe
Er zijn in dit traject een aantal momenten geweest waarop de inwoners, medeoverheden en organisaties hebben kunnen reageren:

- Open Huis: Voorafgaand aan de internetconsultatie, is op 6 maart 2025 een Open Huis georganiseerd voor medeoverheden en organisaties in het Provinciehuis. De provincie gaf die dag uitleg en vroegen hen mee te denken over de wijziging van het Omgevingsbeleid.
- Internetconsultatie: De internetconsultatie heeft plaatsgevonden van 6 t/m 24 maart 2025. Iedereen die dit wilde, kon via een online formulier op onze website of via de mail op de voorstellen van de provincie reageren. In de Nota van Motivering die met de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 is gepubliceerd hoe we met de reacties uit de internetconsultatie zijn omgegaan.
- Webinar: Op 30 oktober 2025 is er een online webinar geweest voor medeoverheden. In deze webinar hebben ambtenaren uitleg gegeven over de Herziening 2025. De webinar is bedoeld om duidelijkheid te geven, maar niet om voorstellen voor veranderingen te bespreken.
- Terinzagelegging: Iedereen die dit wilde, heeft van 4 november t/m 15 december door middel van een zienswijze kunnen reageren op de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025. In de Nota van Beantwoording en de Themabeantwoording leest u of en op welke manier de zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van de Herziening 2025. Ook vindt u in dit document alle reacties op de ingekomen zienswijzen.

Participatie in het vervolgtraject
Als een inwoner een zienswijze heeft ingediend, kan hij of zij inspreken tijdens een hoorzitting voorafgaand aan een vergadering van de Statencommissie Ruimte & Milieu. Als een inwoner een zienswijze heeft ingediend wordt hij of zij hier op tijd over geïnformeerd. De datum van de hoorzitting is nog niet bekend, maar zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2026 plaatsvinden.

Voor ieder zoekgebied waar in de toekomst een windpark ontwikkeld wordt, verwacht de provincie van de initiatiefnemer en het bevoegd gezag een uitgebreid locatie-specifiek participatietraject. Zij zullen de omgeving hier op tijd over informeren en bij betrekken. In

deze participatietrajecten is er ruimte voor de omgeving om haar mening te delen, aanbevelingen te doen en het gesprek te voeren over locatie-specifieke vraagstukken.
De provincie maakt voor participatie bij windenergie onderscheid tussen de beleids- en projectfase. Dit is hieronder uiteengezet.

Beleidsfase
In de beleidsfase wordt, aan de hand van provinciale opgaven, onderzocht welke locaties of gebieden geschikt zijn voor de ontwikkeling van bijvoorbeeld windturbines of zonneparken. Dit gebeurt hoofdzakelijk in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES). In deze fase komen zoekgebieden tot stand, dit gebeurt mede door het betrekken van de omgeving door te informeren en te raadplegen. Zo worden zorgen, wensen en opvattingen opgehaald en meegewogen om te komen tot primaire en secundaire zoekgebieden. Het doel is niet om instemming te verkrijgen, maar om acceptatie te bevorderen door het doorlopen van een transparant en zorgvuldig proces.

Projectfase
In de projectfase volgt een intensiever locatie-specifiek participatietraject, waarin de omgeving meer directe invloed heeft op de uitwerking en uitvoering van een windproject. Dit gaat dan over het ontwerp, de precieze plaatsing, aantallen en hoogte van de windturbines, maar ook de mate waarin lokaal eigendom van de molens kan worden opgenomen bij de projectrealisatie. Ook worden er afspraken gemaakt met de omgeving over de voorwaarden tijdens de bouw en exploitatie. De provincie verwacht van initiatiefnemers, conform de Omgevingswet, dat zij in hun participatieplan laten zien op welke manier zij de omgeving hebben betrekken – voor- én achteraf.
Boven op de wettelijke beïnvloedingsruimte zet de provincie zich actief in om de omgeving te betrekken, waarbij de provincie:

- Inzichten en eventuele bezwaren van bewoners betrekt bij het verdere besluitvormingsproces;
- Participatieafspraken tussen de omgeving, de provincie en initiatiefnemer vroegtijdig en concreet vastlegt in een omgevingsovereenkomst;
- Erop toeziet dat een initiatiefnemer de gemaakte (participatie)afspraken tijdig en zoals bedoeld uitvoert;
- Zorgt voor een duidelijk en vindbaar aanspreekpunt, al dan niet in de vorm van een relatiemanager. Van de initiatiefnemer wordt ook verwacht een aanspreekpunt voor de omgeving én de provincie te hebben;
- Zorgt voor deskundige ondersteuning aan de omgeving indien gewenst.

Lokaal eigendom
De provincie stimuleert financiële participatie en lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten, zodat inwoners, lokale ondernemers en lokale overheden niet alleen inspraak hebben, maar ook daadwerkelijk zeggenschap en meedelen in de opbrengsten. Als uitgangspunt hanteert de provincie minimaal 50% lokaal eigendom per grootschalig energieproject, zoals wind- en zonne-energie. Lokaal eigendom betekent dat lokale partijen mede-eigenaar zijn van de ontwikkeling en exploitatie van projecten. Dit draagt bij aan een eerlijke verdeling van lusten en lasten, houdt opbrengsten in de regio en vergroot de betrokkenheid van de omgeving.

De provincie geeft voorkeur aan coöperatieve ontwikkeling en energiegemeenschappen als vorm van lokaal eigendom. Energiegemeenschappen zijn samenwerkingsverbanden van

inwoners, bedrijven en/of lokale overheden die gezamenlijk duurzame energie opwekken, delen of leveren. Met de nieuwe Energiewet, die op 1 januari 2026 in werking is getreden, krijgen energiegemeenschappen een wettelijke status met duidelijke voorwaarden: open en vrijwillige participatie, niet-winstgericht doel, zeggenschap door leden, en voordelen voor leden en het lokale gebied.

De provincie ondersteunt en faciliteert de ontwikkeling van energiecoöperaties, energiegemeenschappen en regionale samenwerkingsverbanden, onder andere via subsidieregelingen en kennisdeling. Daarnaast ontwikkelt de provincie een uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige projecten, dat duidelijk maakt hoe lokaal eigendom kan worden gerealiseerd en welke verwachtingen er zijn voor initiatiefnemers, bevoegd gezag en de omgeving.

Met deze aanpak wordt lokaal eigenaarschap en zeggenschap versterkt, waardoor duurzame energieprojecten breed lokaal verankerd zijn en de opbrengsten zoveel mogelijk in de regio blijven.

TW17 - Toerisme/recreatie

Recreatie in de Omgevingseffectrapportage (OER)
De recreatiegebieden in de provincie Zuid-Holland zijn planologisch beschermd via de Omgevingsverordening, waarin is vastgelegd welke gebieden bestemd zijn voor recreatie.

De komst van een windpark kan een negatieve invloed hebben op recreatiegebieden binnen de provincie Zuid-Holland, zeker als een recreatiegebied wordt gebruikt door grote aantallen mensen. De ontwikkeling van windenergie hoeft niet direct te betekenen dat recreatie in zijn geheel niet meer mogelijk is. Het kan echter wel ten koste gaan van de belevingswaarde van het gebied. Effecten van windenergie op recreatiegebieden worden daarom in de OER beoordeeld. Wanneer er sprake is van overlap met recreatiegebieden is deze beoordeeld als ‘niet-kansrijk’. Er zijn echter uitzonderingen waar realisatie van windturbines (onder voorwaarden van behoud van de recreatiebeleving) mogelijk zou zijn. De gebieden zijn als kansrijk te maken beoordeeld.

In de OER zijn verschillende alternatieven gebruikt om zoekgebieden uit te werken en te beoordelen Een van deze alternatieven is ‘Leefomgeving’, wat uitgaat van zoekgebieden waarbij hinder voor alle omliggende woningen zoveel mogelijk te vermijden (zoekgebieden op een afstand van tenminste 1000 meter vanuit woonkernen en clusters van woningen). In dit alternatief wordt ook extra rekening gehouden met recreatie. In dit alternatief zijn (intensief gebruikte) recreatiegebieden gevrijwaard van windturbines.

Voor meer informatie over hoe de zoekgebieden in de OER beoordeeld zijn, zie hoofdstuk Proces OER.

Aandachtspunten in de primaire en secundaire zoekgebieden
Uit de verschillende alternatieven die in de OER gehanteerd zijn, zijn de best beoordeelde zoekgebieden als primaire en secundaire zoekgebieden gekozen om op te nemen in de Omgevingsvisie. Dit zijn gebieden waar de provincie op regionale schaal kansen ziet voor windparken, maar nog wel een nadere afweging moet plaatsvinden. Deze afweging wordt mede gemaakt op basis van de aandachtspunten die in de OER naar voren zijn gekomen.

Voor recreatie is er ook een aandachtspunt opgenomen. Voor het zoekgebied in de Achterofsche Polder (6) moet de provincie nader onderzoeken c.q. uitwerken wat de mogelijkheden zijn voor windturbines in combinatie met het recreatiegebied.

Recreatie in het vervolgtraject
Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed op recreatie aanvaardbaar is. Als op basis van deze onderzoeken blijkt dat de invloed te groot is, wordt de bouw van windturbines op die locatie mogelijk niet toegestaan.

TW18 - Veiligheid

Veiligheid in de Omgevingseffectrapportage (OER)
De veiligheid van het plaatsen en gebruik van windturbines wordt op verschillende momenten beoordeeld. In de OER is de veiligheid van de zoekgebieden in twee stappen beoordeeld.

In de eerste stap, de analyse van harde belemmeringen, is gekeken naar belemmeringen die het plaatsen van een winturbine hoogstwaarschijnlijk onmogelijk maken. Alleen gebieden die geen harde belemmeringen kennen zijn verder onderzocht. Een groot deel van de harde belemmeringen zijn normen die over externe veiligheid gaan. Denk hier aan de minimale afstand van Rijkswegen en provinciale wegen, spoorwegen, en bovengrondse hoogspanningsinfrastructuur.

In de tweede stap, de analyse van complexe belemmeringen, zijn de complexe belemmeringen in kaart gebracht. Per criterium is er beoordeeld of de gebieden ‘niet kansrijk’, ‘kansrijk te maken’, of ‘kansrijk’ zijn voor windenergie. In de analyse van complexe belemmeringen zijn meerdere criteria gebruikt voor de externe veiligheid. Denk aan waterveiligheid, buisleidingen en bouwhoogtebeperkingen vanuit het Luchthaven Indeling Besluit.

Ten aanzien van de luchtvaartveiligheid is bekend dat in enkele gebieden hoogtebeperkingen gelden vanuit Schiphol. In deze gebieden kan een hoogtebeperking van toepassing zijn vanaf 146 meter boven NAP. Het is aan de initiatiefnemers om hiermee rekening te houden en in afstemming met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) de definitieve hoogte vast te stellen. Indien relevant zal ook het ministerie van defensie hierbij betrokken worden.

Veiligheid en vervolgtraject
Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om de veiligheid van het plaatsen en gebruik van windturbines te garanderen.

TW19 - Woningbouw

Woningbouw in de Omgevingseffectrapportage (OER)
In de OER zijn verschillende alternatieven gebruikt om zoekgebieden uit te werken en te beoordelen. Een van deze alternatieven is ‘Leefomgeving’, wat uitgaat van zoekgebieden waarbij hinder voor alle omliggende woningen zoveel mogelijk te vermijden (zoekgebieden op een afstand van tenminste 1000 meter vanuit woonkernen en clusters van woningen). In dit alternatief wordt ook extra rekening gehouden met toekomstige grootschalige ontwikkellocaties voor woningen. Dit zijn gebieden die vastgelegd zijn als 3ha-locaties voor woningbouw. Deze locaties kunnen beschouwd worden als een autonome ontwikkeling.

Nagenoeg alle zoekgebieden kennen voldoende afstand tot toekomstige grootschalige ontwikkellocaties voor woningen. Er is één (deel van een) zoekgebied in Midden-Holland met een mogelijke overlap. In Holland-Rijnland liggen twee gebieden met mogelijke overlap, waaronder de in aanbouw zijnde woonwijk Buytewech-Noord.

Hier dient bij eventuele inpassing rekening mee gehouden te worden.

Aandachtspunten in de primaire en secundaire zoekgebieden
Uit de verschillende alternatieven die in de OER gehanteerd zijn, zijn de best beoordeelde zoekgebieden als primaire en secundaire zoekgebieden gekozen om op te nemen in de Omgevingsvisie. Dit zijn gebieden waar de provincie op regionale schaal kansen ziet voor windparken, maar nog wel een nadere afweging moet plaatsvinden. Deze afweging wordt mede gemaakt op basis van de aandachtspunten die in de OER naar voren zijn gekomen.

Woningbouw en vervolgtraject
Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed op woningbouw aanvaardbaar is. De referentie-situatie waar de OER vanuit is gegaan kan namelijk zijn gewijzigd. Als op basis van deze onderzoeken blijkt dat de invloed te groot is, wordt de bouw van windturbines op die locatie mogelijk niet toegestaan.

In het provinciaal Omgevingsbeleid worden afwegingen gemaakt, waaronder (nieuwe) woningbouw. Daar waar noodzakelijk wordt ruimte gegeven aan woningbouw boven windenergie. Bij de zoeklocaties voor windmolens is daar ook rekening mee gehouden. Tegelijkertijd vragen nieuwe woningbouwprojecten om aanvullende opwek van energie, waardoor de zoeklocaties des te relevanter worden.

Na de levensduur van de windturbines van ongeveer 25 jaar kan opnieuw de overweging gemaakt worden tussen nieuwbouw van woningen of windturbines. Windturbines maken toekomstige nieuwbouw dus niet per definitie onmogelijk.

Thema antwoord Wonen

TV01 – Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur

Verschillende indieners waarderen de provinciale inzet op betaalbare woningbouw. Aanvullend verzoeken zij deze inzet af te stemmen met de landelijke normen voor sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Beleidsconsistentie tussen Rijk, provincie, regio en gemeenten wordt noodzakelijk geacht om regionale woonafspraken na te komen.

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op dit moment is de Wvrv nog niet in werking getreden noch aangenomen in de Eerste Kamer.

De provincie heeft in maart 2023 met het Rijk, gemeenten en woningcorporaties de Regionale Realisatieagenda's (woondeals) ondertekend, waarbij per woondealregio afspraken gemaakt zijn over de woningbouwopgave, waarvan minimaal 2/3e betaalbaar wordt gerealiseerd en daarvan de helft door woningcorporaties. In december 2024 is op de Woontop afgesproken dat 2/3e van de te realiseren woningen betaalbaar is voor huishoudens met een laag- en middeninkomen en bestaat uit sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Tenminste 30% van de te realiseren woningen is sociale huur. Bijna 46% van de inwoners/huishoudens in Zuid-Holland had begin 2023 een inkomen dat toegang gaf tot een sociale huurwoning.

Thema antwoorden Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

TT01 - Inleiding

Overzichtstabel indeling thema-antwoorden (inclusief verwijzing deelonderwerpen zienswijzen):

#	Titel thema-antwoord	Verwijzing onderwerpen deelzienswijzen
1	Beter beschermen én benutten	Uitgangspunten ruimtelijke koers, zorgvuldig ruimtegebruik, relatie ontwikkelingen stedelijk en landelijk gebied, prioritaire opgaven, slagboom TRO>RKL, meervoudig ruimtegebruik, woningdichtheid nieuwe ontwikkelingen
2	Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte	Definitie BSD, opbouw kaartbeeld werkingsgebied, uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in beschermingsgebied onbebouwde ruimte, waaronder ontwikkelingen van zwaarwegend algemeen belang, 3ha-kaart locaties, straatje erbij en ertussen, kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid, kleinschalige ontwikkelingen van het type ‘inpassen’ (vigerend ruimtelijk kwaliteitsbeleid)
3	Vitaliteit en leefbaarheid	Belang van nabijheid en bereikbaarheid van werk en maatschappelijke voorzieningen zowel in stedelijk als landelijk gebied, referentiewaarden, woningtypen en doelgroepen, relatie woningbouw en voorzieningenniveau
4	Gebiedsgerichte uitwerking	Subsidiariteit, gebiedsprocessen, integraal werken, flexibiliteit

TT02 - Beter beschermen én benutten

Met de herziening van het Omgevingsbeleid zet de provincie - in lijn met de eerder vastgestelde nieuwe ruimtelijke koers - nadrukkelijk in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling om de beschikbare ruimte in Zuid-Holland beter te beschermen én benutten. Vanwege de onderlinge relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen in het stedelijke en het landelijke gebied kiest de provincie ervoor deze in samenhang met elkaar te bezien. Om recht te doen aan deze integrale benadering is er één samenhangende visie opgesteld voor zowel het stedelijke als het landelijke gebied.

Met het oog op het vergroten van de brede welvaart in Zuid-Holland krijgen gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving meer prioriteit bij het maken van ruimtelijke keuzes. Bij keuzes over nieuwe ontwikkelingen zet de provincie het water- en bodemsysteem meer sturend in. Bestaande steden en dorpen ontwikkelen zich zo optimaal mogelijk binnen de ruimte die daarvoor al is gereserveerd. Dat doen zij met aandacht voor een goede ruimtelijke ordening, bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen, werkgelegenheid, groen, water, openbare ruimte én sociale samenhang.

Ook wil de provincie de kwaliteiten van het landschap behouden en versterken. Daarvoor beschermt zij de onbebouwde ruimte beter tegen nieuwe stedelijke ontwikkelingen. Om in bestaande steden en dorpen nieuwe woningen te kunnen bouwen en bedrijven te kunnen laten ontwikkelen is het belangrijk dat ze op elektriciteit en drinkwater kunnen worden aangesloten en dat ook andere randvoorwaarden op orde zijn. Om dat te bereiken wil de provincie dat de onbebouwde ruimte beter wordt benut voor de ontwikkeling van:

- Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector
- Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem
- Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening
- En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit

Waar mogelijk worden deze prioritaire opgaven gecombineerd met het toevoegen van wandel- en fietspaden voor bewoners en recreanten. Zo kan het landschap beter worden beleefd en draagt het bij aan de gezondheid van mensen in Zuid-Holland.

De regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte en de regels voor ruimtelijke kwaliteit hebben betrekking op dezelfde gebieden. In grote lijnen kan gesteld worden dat eerstgenoemde regels gaan over “wat” en “waar” (de juiste functie op de juiste plek) en laatstgenoemde regels over “hoe”. De regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte werken als een “slagboom”. Bij de slagboom worden ongewenste ontwikkelingen tegengehouden. Ontwikkelingen die wel door de slagboom mogen, worden getoetst aan de regels en richtpunten voor ruimtelijke kwaliteit. Uitgangspunt is dat de ruimtelijke kwaliteit per saldo tenminste gelijk blijft.

Meervoudig ruimtegebruik vormt het uitgangspunt bij iedere ruimtelijke ontwikkeling. Dit houdt in dat de ruimte waar mogelijk voor meer dan één doel wordt gebruikt. Bijvoorbeeld een gebouw voor wonen en/of werken gericht op meerdere doelgroepen met parkeerplekken eronder en zonnepanelen, groen of andere voorzieningen (ontmoetingsplek, sport, spel etc.) op het dak. Meervoudig ruimtegebruik kan ook in de tijd plaatsvinden, bijvoorbeeld een kantoorgebouw waarvan het atrium in de avonden en in het weekend beschikbaar is voor kunst en cultuur. Meervoudig ruimtegebruik is ook mogelijk bij functies zonder bebouwing, bijvoorbeeld agrarische grondgebruik of natuur in combinatie met waterberging.

Nieuwe ontwikkelingen houden rekening met een woningdichtheid van 33 won/ha en waar mogelijk meer. Dit is een realistische norm. Het rapport ‘*Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland*’ laat zien dat in gerealiseerde plannen het gemiddelde momenteel 46 woningen per hectare is en dat op nieuwe ontwikkellocaties vaak al in hogere dichtheden gebouwd zal worden. Het ‘*Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen*’ toont dat bouwen in hoge dichtheden van oudsher ook past in de Zuid-Hollandse kernen. Het doel is de ruimte zo optimaal mogelijk te benutten en tegelijkertijd de vitaliteit en leefbaarheid te versterken.

Mede naar aanleiding van de zienswijzen is het verordeningsartikel en de toelichting daarop verduidelijkt.

In een aantal zienswijzen wordt de zorg geuit dat de bescherming van de onbebouwde ruimte te streng is. Recent heeft het rapport '*Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland*' echter laten zien dat er op het gebied van wonen genoeg plannen zijn om de woningbouwopgave te kunnen faciliteren en dat hiervoor ook voldoende ruimte is gereserveerd. Hetzelfde rapport laat zien dat er voor werken in ieder geval tot 2030 ook genoeg ontwikkelruimte beschikbaar is en dat via het beter benutten van bedrijventerreinen nog veel ruimtewinst te behalen is.

Zorgen rondom de ontwikkeling van wonen en werken zitten wat de provincie betreft dus niet in de daarvoor gereserveerde ruimte of het aantal plannen, maar in het steeds vaker vastlopen daarvan als gevolg van beperkende systeemfactoren, waaronder stikstofnormen/natuurherstel, CO2 uitstoot, waterkwaliteit, klimaatverandering, netcongestie en drinkwatervoorziening. Deze factoren zijn meegenomen in het benoemen van prioritaire opgaven voor de onbebouwde ruimte.

Toch heeft de provincie er naar aanleiding van de zienswijzen voor gekozen de uitzonderingen voor 'straatje erbij' en 'beperkte uitbreiding bedrijventerrein' op een aantal punten te verruimen. Dit wordt in het volgende thema-antwoord uitgelegd.

TT03 - Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

Woord vooraf: In veel zienswijzen wordt ingegaan op de begrenzing van het in te stellen Beschermingsgebied onbebouwde ruimte in relatie tot het Bestaand stads- en dorpsgebied (BSD). Onderstaande tekst legt uit hoe BSD en het beschermingsgebied onbebouwde ruimte worden begrensd en waarom die begrenzing soms tot vragen leidt. De provincie benadrukt dat de definitie van BSD en de feitelijke functie van een locatie leidend zijn t.o.v. de geografische begrenzing van het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. In sommige zienswijzen zijn in dit kader concrete grenscorrecties voorgesteld, die wanneer daar aanleiding voor was zijn overgenomen. Uitbreiding van BSD wordt beperkt. Wel zijn er enkele specifieke uitzonderingen voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen als 3 ha-locaties, straatje erbij en kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid die in de onbebouwde ruimte worden toegelaten. De voorwaarden voor deze uitzonderingen worden nader toegelicht.

Beschermingsgebied onbebouwde ruimte & Bestaand stads- en dorpsgebied

Beleidskeuze '6.2.1 Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling' heeft als werkingsgebied 'Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling', dat bestaat uit twee kaartlagen: 'Beschermingsgebied onbebouwde ruimte', en 'Bestaand stads- en dorpsgebied (BSD)'.

Het Beschermingsgebied onbebouwde ruimte is gebaseerd op het werkingsgebied 'Beschermingscategorie 3' (onderdeel vigerend ruimtelijk kwaliteitsbeleid), minus de geclusterde glastuinbouwgebieden en locaties op de bedrijventerreinenkaart. Deze gebieden zijn hiervan afgetrokken, omdat hierop meer specifieke regels van toepassing zijn. Daarmee is de begrenzing van het beschermingsgebied onbebouwde ruimte geografisch vastgelegd en maken locaties die tot BSD behoren hier in principe geen onderdeel van uit. Waarbij opgemerkt moet worden dat binnen dit beschermingsgebied wel bebouwing aanwezig kan zijn. Denk daarbij aan bebouwingslinten, solitaire woningen en bedrijvenlocaties in het buitengebied.

Het Bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) is gebaseerd op een definitie. Het kan dus voorkomen dat een bepaalde locatie volgens de definitie binnen BSD ligt, maar op de kaart is opgenomen in de kaartlaag ‘Beschermingsgebied onbebouwde ruimte’. Voor zover zich hierin bestaande stedelijke functies bevinden die niet onder de toegelaten uitzonderingen vallen, dan geldt de regeling voor eerbiedigende werking in de ZHOV.

De mogelijkheden voor uitbreiding van BSD wil de provincie beperken om voldoende ruimte te houden voor de realisatie van prioritaire opgaven om te kunnen voldoen aan belangrijke randvoorwaarden voor een toekomstbestendig Zuid-Holland (zie thema antwoord ‘Beter beschermen én benutten’).

Voor bebouwingslinten voert de provincie een beleid gericht op ruimtelijke kwaliteit en niet op bundeling (daarom worden linten niet per definitie toegevoegd aan BSD). Alleen als het lint zijstraten met bebouwing heeft of is ingeklemd tussen wegen, water en/of dorpskern is sprake van een “samenhangend stedenbouwkundig stelsel van bebouwing”, en kan het volgens de definitie in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening tot BSD worden gerekend.

De begrenzing leidt bij indieners tot vragen over de status van locaties die zowel in BSD als in het beschermingsgebied liggen en wat dit betekent voor de mogelijkheden die zij hebben om aan deze locaties invulling te geven. De provincie hecht eraan te benadrukken dat de feitelijke functie van betreffende locatie wordt geëerbiedigd.

Voor de definitie van het begrip Bestaand stads- en dorpsgebied sluit de provincie aan bij het begrip ’stedelijk gebied’ dat in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is gedefinieerd als een toegelaten samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen en infrastructuur. Niet tot het stedelijk gebied behoren stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen.

Of functies/voorzieningen zoals begraafplaatsen, stadsparken, volkstuinencomplexen en sportvelden tot bestaand stedelijk gebied worden gerekend hangt af van de specifieke situatie. In algemene zin kun je stellen dat ze binnen BSD vallen als ze in BSD zijn ‘ingesloten’. Stedelijk groen dat zich aan de randen bevindt wordt in algemene zin niet tot BSD gerekend en valt daarom binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Met deze herziening geeft de provincie binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte voorrang aan de prioritaire opgaven, die randvoorwaardelijk zijn voor een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in beschermingsgebied onbebouwde ruimte

De provincie zet in op het beter beschermen én benutten van de ruimte in Zuid-Holland (zie thema antwoord ‘Beter beschermen én benutten’). Hieruit volgt dat de provincie nieuwe ontwikkelingen met stedelijke functies binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte wil beperken. Voor een aantal ontwikkelingen met stedelijke functies wordt echter een uitzondering gemaakt, te weten:

- Ontwikkelingen van zwaarwegend algemeen belang
- Grote buitenstedelijke bouwlocaties (voorheen 3 ha-kaart locaties)
- Straatje erbij en ertussen (tot 1,5 ha)
- Kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid (tot 1,5 ha)
- Kleinschalige ontwikkelingen van het type ‘inpassen’

In de begripsbepalingen van de verordening is het begrip ‘stedelijke functies’ opgenomen. Daarover is de volgende uitleg is opgenomen in de toelichting van de verordening.

“Het begrip stedelijke functies is opgenomen in bijlage I. Het gaat om functies die kenmerkend zijn voor het stads- en dorpsgebied en die daar veelal van oudsher zijn gevestigd en geclusterd, zoals wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel, horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur werken, detailhandel, cultuur, onderwijs en recreatie.

Sommige stedelijke functies komen vooral voor aan de rand van het stads- en dorpsgebied, maar zijn daar wel nauw mee verbonden. Het gaat dan bijvoorbeeld om sportvoorzieningen, begraafplaatsen en volkstuincomplexen. Omdat het gaat om stedelijke functies is nieuwvestiging niet mogelijk in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte.
Functies die nauw verbonden zijn met het landelijk gebied worden niet beschouwd als stedelijke functies. Het gaat dan in ieder geval om agrarische functies, zoals agrarische bouwpercelen en glastuinbouw. Maar ook een verblijfsrecreatiepark, met vakantiehuisjes in het groen, wordt niet gezien als stedelijke functie.

Er zijn ook functies die zowel kenmerkend zijn voor het stads- en dorpsgebied als voor het landelijk gebied. Voor deze functies geldt dat de voorkeur uitgaat naar vesting in stads- en dorpsgebied, maar dat op basis van een goede onderbouwing vestiging in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte niet op voorhand is uitgesloten. Een voorbeeld hiervan zijn hotels. In principe vindt nieuwvestiging plaats in stads- en dorpsgebied, maar er kunnen goede redenen zijn voor vestiging of uitbreiding op een locatie in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Met name als het gaat om een kleinschalige ontwikkeling, in of nabij een recreatiegebied.

Een ander voorbeeld zijn de agrarisch aanverwante bedrijven gericht op activiteiten als grondverzet, loonwerk en mestverwerking. Deze bedrijven ontstaan soms in het landelijk gebied in samenhang met een agrarisch bedrijf of in een voormalig agrarisch bedrijfscomplex, maar zijn na doorgroei tot een zelfstandig en volwaardig bedrijf vergelijkbaar met andere bedrijven. Deze bedrijven horen daarom in principe thuis (op een bedrijventerrein) in stads- en dorpsgebied.”

Ontwikkelingen van zwaarwegend algemeen belang
De provincie verwacht van gemeenten dat hiervan terughoudend gebruik wordt gemaakt en dat zij over toepassing hiervan tijdig in overleg treden met de provincie. De afwijkingsmogelijkheid kan alleen worden ingezet voor stedelijke ontwikkelingen die niet al zijn genoemd in de instructieregels. De mogelijkheden voor kleine en grote buitenstedelijke bouwlocaties zijn daarin uitputtend beschreven.

De kwalificatie zwaarwegend algemeen belang vraagt een beoordeling van de specifieke situatie waarbij een belangenafweging moet plaatsvinden. Het belang dat is gemoeid met de beoogde ontwikkeling moet worden afgewogen tegen het provinciaal belang dat is gemoeid met deze instructieregel. Ook moet aangetoond worden dat er geen reële andere mogelijkheden zijn.

Zo vindt de provincie bij de belangenafweging in het geval van woningbouwlocaties dat het belang dat is gemoeid met deze instructieregel zwaarder weegt dan het belang van de woningbouw. De onbebouwde ruimte is immers nodig voor een aantal genoemde prioritaire ontwikkelingen en de provincie biedt elders al genoeg ruimte voor het realiseren van de woningbouwopgave. De afwijkingsmogelijkheid kan dus niet worden toegepast voor reguliere woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. Een voorbeeld van een mogelijke toepassing is huisvesting van asielzoekers (AZC), indien sprake is van een urgente opgave. Bij tijdelijke huisvesting moet duidelijk zijn dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat wordt geboden.

Grote buitenstedelijke bouwlocaties (voorheen 3 ha-kaart locaties)
Wonen en werken dienen zich te ontwikkelen binnen de ruimte die daarvoor al gereserveerd is. In het Omgevingsbeleid worden daarom geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties voor wonen en werken meer opgenomen. De al vastgestelde lijst met bouwlocaties voor wonen bepaalt in principe het maximaal aantal beschikbare hectares voor nieuwe uitleg, mogelijk aangevuld met Gnephoek en Sliedrecht-Noord. De binnen- en buitenstedelijke locaties voor wonen bieden samen voldoende plek voor realisatie van de afgesproken woningbouwaantallen (zie ook het rapport '*Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland*'). Ook voor werken is er een al vastgestelde lijst met bouwlocaties die in principe het maximaal aantal beschikbare hectaren voor nieuwe uitleg bepaalt. Samen met maatregelen voor het beter benutten van bedrijventerreinen moet daarbinnen ook ruimte worden gevonden voor realisatie van de nodige transitieopgaven.

Bij stedelijke ontwikkelingen legt de provincie meer focus op het (versneld) realiseren van de bestaande plancapaciteit. Binnen de al gereserveerde ruimte voor wonen en werken wordt het daarom ook mogelijk gemaakt om grote buitenstedelijke bouwlocaties onder voorwaarden te ruilen, bijvoorbeeld als ontwikkelingen vastlopen en andere potentiële locaties tot snellere realisatie leiden. Binnen de al gereserveerde ruimte voor wonen en werken wordt het daarom ook mogelijk gemaakt om grote buitenstedelijke bouwlocaties onder voorwaarden te ruilen, bijvoorbeeld als ontwikkelingen vastlopen en andere potentiële locaties tot snellere realisatie leiden.

Straatje erbij en ertussen (tot 1,5 ha)
De uitzondering voor een 'straatje erbij en ertussen' gaat om een eenmalige uitbreiding gericht op het behoud en/of versterken van de vitaliteit voor kernen van 250 tot 10.000 inwoners die niet over een grote buitenstedelijke bouwlocatie beschikken. Het aantal woningen dat kan worden gebouwd in de vorm van een 'straatje erbij en ertussen' is niet gemaximeerd. Wel geldt een maximale oppervlakte tot 1,5 hectare aansluitend aan de kern. Het 'straatje erbij en ertussen' hoeft niet persé aaneengesloten te zijn. Het is dus mogelijk om de ontwikkeling op te knippen in meerdere kleinere locaties, bijvoorbeeld als dat vanwege ruimtelijke kwaliteit of vanwege praktische uitvoerbaarheid de voorkeur verdient. Als deze situatie zich voordoet moeten de kleinere locaties in dezelfde wijziging van het Omgevingsplan zijn opgenomen. Specifiek voor lintbebouwing geldt dat de regels voor

‘straatje erbij en ertussen’ ook betrekking hebben op uitlopers van linten aan en nabij kernen (tot maximaal 200 meter afstand vanaf de kern).

Als de kaders van het Omgevingsbeleid geen of beperkte ruimte bieden aan een kern voor het toevoegen van een ‘straatje erbij of ertussen’ dan is het mogelijk het straatje erbij aan een andere kern over te dragen. Het combineren van meerdere ‘straatjes erbij’ mag tot een omvang van 3 hectare (dus ten hoogste 2,99 hectare). Een grotere omvang is niet toegestaan, omdat dan de regels voor ‘grot buitenstedelijke bouwlocaties’ van toepassing zijn. Bij een gecombineerde ontwikkeling kan bij de kern die zijn eenmalige uitbreidingsmogelijkheid heeft overgedragen later niet alsnog een 'straatje erbij of ertussen’ worden gerealiseerd.

Mede naar aanleiding van de zienswijzen heeft de provincie de regel voor de maximale oppervlakte iets aangepast door toe te voegen dat de landschappelijke inpassing niet meetelt bij de maximale oppervlakte van 1,5 hectare. Ook is er een afwijkingsmogelijkheid geformuleerd voor ontwikkeling in weidevogelgebied dat is toegevoegd bij Herziening 2025.

Kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid (tot 1,5 ha)
In het verlengde van de uitzondering voor ‘straatje erbij en ertussen’ biedt de provincie op het gebied van werken een eenmalige uitzondering voor ‘kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid’. Deze mogelijkheid werd in het ontwerp alleen in de visie genoemd en is nu ook uitgewerkt in regels in de verordening. Deze uitzondering is gericht op het behoud van lokaal georiënteerde bedrijvigheid en werkgelegenheid en is bedoeld voor de uitbreiding of verplaatsing van lokaal gevestigde bedrijven op locaties waar - binnen redelijke reisafstand voor werknemers - geen nieuw bedrijventerrein op een grote buitenstedelijke bouwlocatie ontwikkeld kan worden. De uitbreiding vindt aansluitend op het bestaande bedrijventerrein plaats, vormt daarmee een samenhangende ruimtelijke eenheid en heeft een omvang van maximaal 1,5 hectare. Per kern kan één bedrijventerrein uitgebreid worden. Hieraan is eveneens de voorwaarde verbonden dat op het bestaande bedrijventerrein door beter benutten en herstructurering redelijkerwijs onvoldoende ruimte voor uitbreiding kan worden gevonden.

Met deze aanpassing komt de provincie deels tegemoet aan bezwaren van indieners met betrekking tot inperking van stedelijke ontwikkelingen bij kernen door net als voor wonen (straatje erbij) een beperkte uitbreidingsmogelijkheid voor bedrijvigheid toe te staan.

Kleinschalige ontwikkelingen van het type ‘inpassen’
Kleinschalige ontwikkelingen met stedelijke functies zijn mogelijk, voor zover die het karakter hebben van een ‘inpassing’. Het gaat daarbij onder meer om herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfscomplexen, beperkte uitbreiding van bestaande niet-agrarische bedrijven en kleinschalige weggebonden voorzieningen langs bovenlokale infrastructuur. Voor de uitbreiding van niet-agrarische bedrijven en de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen heeft de provincie beleid geformuleerd in het Omgevings-programma dat als richtsnoer kan worden gehanteerd voor deze ontwikkelingen.

Ook de bouw van een of meer woningen kan soms worden gezien als ‘inpassing’, bijvoorbeeld de bouw van een woning op een open plek in een lint of ter vervanging van andere bebouwing (verbetering ruimtelijke kwaliteit).

Verdere uitbreiding van het stads- en dorpsgebied, ziet de provincie als ‘aanpassing’ of ‘transformatie’ en is alleen mogelijk op een grote buitenstedelijke bouwlocatie of in de vorm van een ‘straatje erbij of ertussen’ of een ‘kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid’. Het gefaseerd realiseren van woningbouw door kleine aantallen per keer mogelijk te maken ziet de provincie ook als ‘aanpassing’ of ‘transformatie’.

Dit betreft een kleinschalige ruimtelijke ontwikkeling met een stedelijke functie die past binnen de bestaande gebiedsidentiteit en structuur van het landschap, het dorp of de stad. De ontwikkeling is gebiedseigen en passend bij de maat en de aard van de bestaande kenmerken van een gebied. Bij inpassen veranderen bestaande structuren en kwaliteiten niet tot nauwelijks en wordt rekening gehouden met de relevante richtpunten ruimtelijke kwaliteit. Een voorbeeld hiervan is de uitbreiding van een agrarisch bedrijf in het buitengebied, een woning in een lint of de herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB’s). Hierbij is de rol van de provincie beperkt, behalve in gebieden in beschermingscategorie 1 en 2 (onderdeel vigerend ruimtelijk kwaliteitsbeleid).

Mede naar aanleiding van de zienswijzen wordt de regel dat inpassing op kavelniveau moet plaatsvinden, aangepast zodat inpassing ‘in principe’ op kavelniveau moet plaatsvinden.

TT04 - Vitaliteit en leefbaarheid

De provincie vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen en werk en voorzieningen kan bereiken. Vitaliteit en leefbaarheid zijn van belang in het stedelijk én landelijk gebied. Het provinciaal beleid zet daarom in op het verbeteren van de nabijheid en bereikbaarheid van werk en maatschappelijke voorzieningen in steden en dorpen, zoals eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen), onderwijs, cultuur, sport en recreatie. Hierbij wordt aangesloten bij planologische concepten zoals de Gezonde Stad, de 15-minutenstad en de 30-minutenregio. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten met onder meer referentiewaarden voor voorzieningen.

Referentiewaarden komen in de toelichting bij de provinciale Omgevingsverordening en hebben een adviserend karakter. Referentiewaarden zijn bedoeld als hulpmiddel voor gemeenten bij het onderbouwen en beoordelen van plannen en zijn niet juridisch bindend. Wel bestaat een motivatieverplichting. Aan gemeenten wordt gevraagd ruimte te reserveren voor (primair) onderwijs en eerstelijnszorg (zoals huisartsen). Daarnaast wordt gevraagd om rekening te houden met de nabijheid en bereikbaarheid van voorzieningen zoals sport, spel en recreatie, waarbij zo mogelijk wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik.

Binnen het Omgevingsbeleid wordt ruimte geboden aan een straatje erbij of ertussen tot maximaal 1,5 hectare (of gecombineerd tot maximaal 3 hectare) waarbij rekening gehouden moet worden met een woningdichtheid van 33 won/ha en waar mogelijk meer (zie thema antwoord ‘Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte’). Hoewel woningbouw niet automatisch leidt tot behoud van voorzieningen, kan de keuze voor woningtypen en doelgroepen, zoals ouderen en jongeren, wel bijdragen aan de leefbaarheid van kernen.

De provincie baseert zich in haar beleid onder andere op het ‘*Onderzoek vitaliteit en leefbaarheid van kernen in Zuid-Holland 2024’*. Uit het onderzoek volgt dat het

voorzieningen- en werkgelegenheidsniveau in Zuid-Holland over het algemeen goed is, maar dat er regionale verschillen zijn. Grotere kernen hebben doorgaans een groter en meer divers voorzieningenaanbod. In de kleine kernen is de nabijheid en bereikbaarheid daarvan over het algemeen goed doordat voorzieningen vaak nog op korte reisafstand in buurkernen aanwezig zijn. Het onderzoek geeft aan dat woningbouw op zichzelf niet effectief bijdraagt aan het behoud van voorzieningen. Andere maatschappelijke en economische ontwikkelingen spelen daarbij een grotere rol, zoals schaalvergroting, grotere automobiliteit en veranderingen in consumentengedrag (o.a. online winkelen).

TT05 - Gebiedsgerichte uitwerking

De provincie gaat over bovenlokale opgaven en het regelen van de kaders voor lokale en regionale (gebiedsgerichte) uitwerking. Met het Ruimtelijk Voorstel is een kader op hoofdlijnen geformuleerd dat in deze herziening verder is uitgewerkt in beleid. In de gebiedsprocessen (zie maatregel onder beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling in het Omgevingsprogramma) wordt het beleid in overleg met gebiedspartners vertaald naar passende lokale en regionale inbedding. Daarbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van bestaande samenwerkingen als NOVEX en ZH-PLG, met respect voor ieders bevoegdheden. De gebiedsprocessen bieden ruimte voor gebiedseigen keuzes vanuit de regionaal ruimtelijke context (als bodem, water en landschap) en de regionaal onderscheidende factoren als economie en specifieke opgaven. Deze integrale keuzes kunnen aanleiding geven tot het inzetten van de provinciale flexibiliteitsinstrumenten binnen de kaders van het vigerend Omgevingsbeleid of leiden tot afspraken over eventuele aanpassing van het Omgevingsbeleid.

Thema antwoord Groenblauw Netwerk

TG01 – Groenblauw Netwerk

Het Groenblauwe netwerk is als nieuw artikel in de verordening opgenomen. De provincie vindt dit van belang, omdat hiermee het netwerk als geheel beter beschermd kan worden én er bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aandacht is voor het verbeteren van dit netwerk. Het netwerk bestaat uit een aantal bestaande beschermde gebieden, zoals recreatiegebieden, natuurgebieden, groene buffers én uit een aantal nieuwe onderdelen. De nieuwe onderdelen zijn

1. Grote groene eenheden binnen stedelijk gebied
2. Groenblauwe ontwikkellijnen.

Voor de begrenzing van de grote groene eenheden binnen stedelijk gebied is een eerste voorzet gedaan in het ontwerp omgevingsbeleid 2025. Ondertussen heeft iedere gemeente een verzoek om afstemming gekregen over de precieze begrenzing. De meeste gemeenten hebben hier gehoor aan gegeven. De verordening kaart wordt op basis van deze participatie-overleggen en de ingezonden zienswijzen aangepast. Er is gekozen voor een minimale grootte van 3 hectare voor dit groen en voor gebieden die van belang zijn voor de stad of het dorp als geheel. Er zijn in dit proces vooral gebieden afgevallen, die de provincie dan ook schrapt bij vaststelling van de definitieve kaart. In een enkel geval is op voorspraak van de gemeente een gebied toegevoegd.
Uit de overleggen en zienswijzen blijkt onduidelijkheid en zorg over de juridische impact van het groenblauw netwerk als geheel en van het stedelijk groen en de groenblauwe ontwikkellijnen in het bijzonder. Gemeenten en particuliere eigenaren hebben zorg dat het nieuwe artikel en de (soms ruime) begrenzing van de werkingsgebieden een te grote impact op andere functies kan hebben of (gewenste) ontwikkelingen in de weg zit. Tegelijkertijd ziet de provincie in de zienswijzen veel steun voor het onderwerp als geheel. Veel van de zienswijzen met betrekking tot dit thema benoemen het belang van het beter beschermen en het verder versterken van het groenblauwe netwerk.

Grote groene eenheden binnen stedelijk gebied

De grote groene eenheden, gelegen binnen of aan de rand van stad of dorp, zijn gebieden waarvan provincie en gemeenten vinden dat ze van grote waarde zijn. Denk hierbij aan grote stadsparken en belangrijke groenzones van stevig formaat. Het zijn gebieden die groen, lucht en ruimte geven binnen een steeds verder verstedelijkende provincie. Dit groen (en blauw!) is van essentiële waarde voor een gezonde verstedelijking in Zuid-Holland. Vanuit dit groen lopen al of is het gewenst dat er verbindingen gerealiseerd worden van stad naar buitengebied.
De provincie is selectief bij het opnemen van de groene eenheden op kaart. Ze moeten een wezenlijk onderdeel vormen van het groenblauwe netwerk op de provinciale schaal. Het doel van het beschermen van deze gebieden is dat de recreatieve, ecologische en landschappelijke waarden van deze gebieden behouden blijven en versterkt worden. Functies die verenigbaar zijn met de waarden passen binnen deze gebieden. In de participatieronde met gemeenten en naar aanleiding van de zienswijzen zijn gebieden met een beperkte waarde voor de doelen van het groenblauw netwerk of gebieden met een zeer lokaal karakter van de kaart gehaald. Zo zijn bijvoorbeeld op voorspraak van gemeenten veel sportvelden, waaronder tennis- en hockeyvelden en bijbehorende clubgebouwen, vanwege hun veelal beperkte ecologische en landschappelijke waarde van de kaart gehaald. Dit geldt ook voor bermen langs snelwegen, particuliere tuinen etc.

De Europese Natuurherstelverordening (NHV) stelt dat er in 2030 geen afname van de totale nationale stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking mag zijn ten opzichte van 2024. Vanaf 2030 moet er gewerkt worden aan een toename, onder andere door de integratie van stedelijk groen in gebouwen en infrastructuur. Zeker in een provincie waar er relatief weinig toegankelijk groen per inwoner is, is het van belang te houden wat er is. De provincie doet dit door onderdelen te beschermen via haar omgevingsverordening.

Groenblauwe ontwikkellijnen

De groenblauwe ontwikkellijnen zijn zones die tussen grote groengebieden of tussen stad en buitengebied liggen. Het zijn zones waar kansen liggen om het groenblauwe netwerk op schaal van de provincie te verbeteren. Veelal liggen de zones rond een waterweg die vanzelfsprekend stad en buitengebied met elkaar verbindt. Soms liggen de zones tussen grote groen- en recreatiegebieden die nu nog niet of slecht met elkaar verbonden zijn.
In de ontwerp herziening 2025 zijn de ontwikkellijnen opgenomen in de verordening en hebben vooral een agenderende functie. Doel van de regels is om aandacht te vragen voor ontbrekende of slecht ontwikkelde schakels binnen de ontwikkellijnen. In de verordening is daarom bewust een indicatieve begrenzing met een vaste breedte opgenomen. Het houdt ontwikkelingen niet tegen en beschermt niet de ruimte als geheel. Vaak lopen de ontwikkellijnen daarom over bestaande woonwijken of bedrijventerreinen.
Uit de zienswijzen blijkt dat er veel vragen zijn over deze begrenzing. Er is gekozen voor een vaste maat vanwege de attentiefunctie van de ontwikkellijn. Binnen de zone is alle ruimte om te zoeken naar verbetering van het groenblauwe netwerk. Als de lijn te precies wordt, krijgt de lijn op die plek een beschermend of dwingend karakter. De provincie wil niet op de stoel van de gemeente gaan zitten en bepalen waar de invulling of verbetering precies moet plaatsvinden. De provincie wil wel werken aan het netwerk en haar samenhang als geheel, en duidt met de ontwikkellijnen waar dit haars inziens van belang is en waar kansen liggen. Toch ziet de provincie in de zienswijzen aanleiding om de tekst en de kaart op dit onderdeel aan te passen en te verduidelijken. In de toelichting van de verordening staat het onderscheid tussen ontwikkellijnen en de overige onderdelen van het Groenblauw Netwerk uitgelegd, maar in de instructieregel zelf is dit onderscheid niet voldoende gemaakt.

Aanpassing tekst en kaart

Alle zienswijzen overwegende leidt dit tot een voorstel van wijziging van de tekst en de kaart. De kaart van de verordening wordt als aangepast op de volgende punten:

- De laag 'grote groene eenheden binnen stedelijk gebied' wordt opgeschoond naar aanleiding van de participatieronde met gemeenten en de ingediende zienswijzen op de ontwerp-herziening. Vooral grote groene eenheden met een bovenlokaal karakter blijven op de provinciale verordening kaart staan.
- De groenblauwe ontwikkellijnen blijven indicatief begrensd, maar worden versmald.

De instructieregel in de verordening wordt verduidelijkt en aangepast.

- Er komt onderscheid tussen de groenblauwe ontwikkellijnen in het artikel en de overige onderdelen van het groenblauw netwerk.
- De groenblauwe ontwikkellijnen krijgen een aparte instructieregel met een juridisch minder zware invulling.
- Er komt een toevoeging in de toelichting over bestaande bestemmingen in het omgevingsplan.

A – Beantwoording zienswijzen overheden

A001 - Gemeente Goeree-Overflakkee

A001-WO092 Straatje erbij

Naast verdichting biedt de provincie de mogelijkheid van een ‘straatje erbij’. Aan deze optie kleven twee problemen voor indiener: a) Indiener heeft wens en plicht om betaalbaar te bouwen; een wijkje erbij is financieel vaak haalbaarder dan een enkel straatje, b) Een straatje erbij is voor de grotere kernen niet voldoende om de leefbaarheid op peil te houden.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Hierbij onze reactie op uw punten.
A: Wij nemen kennis van de zorgen van de indiener over de financiële haalbaarheid van een straatje erbij, met name in relatie tot de wens en plicht om betaalbaar te bouwen. Gezien de vastgestelde Ruimtelijke Koers en de uitwerking daarvan is grootschaliger bouwen geen reële optie binnen het herziene beleidskader. Uit onderzoek naar vergelijkbare casussen blijkt dat ook een straatje erbij van deze omvang financieel realiseerbaar is en dat betaalbaar bouwen daarbij mogelijk is. Dit onderzoek laat zien dat, mits zorgvuldig uitgewerkt, kleinschalige woningbouw kan bijdragen aan het realiseren van een betaalbaar woningprogramma (zie Inspiratieboek Compact en Kwalitatief Bouwen – Inspiratieboeken Sterke steden en dorpen - Provincie Zuid-Holland).

B: Het klopt dat woningbouw, ongeacht omvang, op zichzelf niet leidt tot structureel behoud van bestaande basisvoorzieningen. Ontwikkelingen zoals schaalvergroting, toenemende mobiliteit en veranderingen in consumentengedrag, zoals internet winkelen, zijn hierbij vaak van grotere invloed. Het straatje erbij is dan ook niet bedoeld als zelfstandige oplossing voor voorzieningenbehoud. Wel kunnen extra woningen ervoor zorgen dat meer inwoners, zoals ouderen en jongeren, passend bij de woonbehoefte in het dorp kunnen blijven wonen.

A001-TRO215 Saneringsprojecten

De indiener verzoekt om ruimte voor maatwerkoplossingen bij saneringsprojecten in beschermingscategorieën 1 en 2. Dit zou bijdragen aan de sanering van ongewenste bebouwing en de vervanging van disfunctionele bebouwing.

Antwoord

Zie voor de beantwoording thema antwoorden Beter beschermen en benutten en Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A001-TRO214 Kleinschalige Stedelijke Ontwikkelingen

De indiener vindt de regels voor kleinschalige stedelijke ontwikkelingen contraproductief. De beperking tot 1,5 hectare en de eis van 33 woningen per hectare doen geen recht aan de ontwikkelingsbehoefte van dorpskernen. De indiener vraagt om flexibilisering van deze regels.

Antwoord

Wij nemen kennis van uw zorgen over de schaal van de regeling voor een straatje erbij, zoals de maximale omvang en minimale woningdichtheid. In de vastgestelde Ruimtelijke Koers heeft de provincie ervoor gekozen de onbebouwde ruimte te beschermen, vanwege belangrijke opgaven zoals water, biodiversiteit, landbouw en energie, waarvoor ruimtegebrek dreigt te ontstaan. Hiervoor zijn kaders nodig. Tegelijkertijd blijven wij rekening houden met de wens van gemeenten om iets te doen aan de leefbaarheid en aan de woonbehoefte van jongere en oudere inwoners van de kernen. Hiervoor is, naast de al afgestemde plannen zoals op de 3 hectarekaart, het Straatje Erbij bedoeld. De regeling is bewust kleinschalig vormgegeven, passend bij de provinciale inzet op zuinig ruimtegebruik, en bedoeld om de genoemde prioritaire opgaven te kunnen borgen. Graag merken we hierbij op dat bewust geen maximumaantallen woningen zijn opgenomen in de regeling, maar een maximumomvang in hectares. Dit betekent dat hogere dichtheden van minimaal 33 woningen per hectare, passend bij de kleinste kernen, en meer woningen voor bijvoorbeeld jongeren en ouderen worden gestimuleerd. Uit onderzoek naar vergelijkbare casussen blijkt dat een straatje erbij van deze omvang financieel en ruimtelijk realiseerbaar is. Mits zorgvuldig uitgewerkt kan kleinschalige woningbouw zo een bijdrage leveren aan het realiseren van een betaalbaar woningprogramma (zie het onderzoek: Past het - Provincie Zuid-Holland, aangeboden op 9 december 2025 aan Provinciale Staten. Link: https://pzh.notubiz.nl/document/16365282/1/Bijlage+2_+251013_Rapport+PZH+Past+het_Rebel+DZH_kl?connection_type=16&connection_id=1112653).

A001-OB001 Algemene benadering provinciaal omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat de hoofdlijnen van het provinciale omgevingsbeleid in de herziening 2025 worden onderschreven. De indiener constateert dat de uitwerking in de Omgevingsverordening op onderdelen te gedetailleerd en sturend is. Dit beperkt volgens de indiener de bestuurlijke ruimte voor gebiedsgericht en lokaal maatwerk. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland zich meer te richten op hoofdlijnen van regionaal beleid.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A001-EN089 Duurzame Energietransitie

De indiener onderschrijft de nieuwe beleidslijn voor duurzame energietransitie bij grote ruimtelijke ontwikkelingen. De indiener vraagt om nadruk op energiebeleid als randvoorwaardelijk aspect voor ruimtelijke planvorming.

Antwoord

Dank voor uw reactie. In het omgevingsbeleid en bij de uitvoering daarvan staat telkens centraal dat we werken aan een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem. Hierin worden de ontwikkeling van het energiesysteem en ruimtelijke ontwikkelingen op elkaar afgestemd. Dit hebben wij ook op deze manier in de Nota van Motivering onder woorden gebracht.

A001-TRO213 Beschermingscontour Onbebouwde Ruimte

De indiener constateert dat de nieuwe beschermingscontour onbebouwde ruimte onjuiste afbakeningen bevat. Een GIS-analyse toont aan dat circa 50 locaties ten onrechte als onbebouwde ruimte zijn aangeduid. De indiener vraagt om herijking van deze contouren.

Antwoord

We hebben een check uitgevoerd op de door u aangedragen locaties. We willen u erop attenderen dat de geometrische begrenzing in 2025 is geactualiseerd en met de Ontwerp-Herziening ter inzage lag. Een deel van de door u aangedragen locaties valt buiten de begrenzing, omdat dit al tot bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerekend. Voor het overige verwijzen we naar de beantwoording thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Ouddorp > Vijftal locaties tussen lintbebouwing en westzijde kern Ouddorp toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Goedereede > Locatie aan westzijde kern Goedereede toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Stellendam en omgeving > Viertal locaties direct aangrenzend aan kernen van Stellendam (zuidzijde) en Havenhoofd (noordzijde) toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Dirksland > Tweetal locaties oost- en westzijde toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Stad aan t Haringvliet > Vastgesteld bestemmingsplan 'Nieuwe Engeltjeskreek' toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Ooltgensplaat > Zevental locaties rondom kern Ooltgensplaat toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR, verder geen nieuw vastgesteld bestemmingsplan of grote buitenstedelijke bouwlocatie op de 3ha kaart van Ontwerp-Herziening 2025.
- Nieuwe Tonge > Diverse locaties (m.u.v. 3ha kaart locatie) direct aansluitend op kern toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Herkingen > Deel met bedrijf en horeca bestemming toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR, verder geen nieuw vastgesteld bestemmingsplan of grote buitenstedelijke bouwlocatie op de 3ha kaart van Ontwerp-Herziening 2025.
- Hoogmade > Locatie aan zuidzijde kern tussen Zuideinde en Groenwegh toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR

Tot slot:
- Oude Tonge > Deel bij Tonisseweg sluit niet aan op BSD, gaat om weggebonden voorziening langs bovenlokale infrastructuur en valt daarmee binnen BOR, hieruit volgt geen grenscorrectie.

A001-TRO212 Beperking van Verstedelijking

De indiener stelt dat het detailniveau van het provinciale kader te ver strekt. Voorbeelden hiervan zijn de generieke eis van minimaal 33 woningen per ha voor kleinschalige (woningbouw)ontwikkelingen of de beperking van dergelijke projecten tot een omvang van 1 ,5 ha (zie de vereisten uit artikel 7 .41ee voor projecten als hel 'straatje erbij').
Een globale toetsing van deze normen aan de gebiedskenmerken van onze dorpskernen leidt tot de conclusie, dat de ruimtelijke kwaliteiten met de toepassing van deze kaders vooral in

kleine gemeenschappen eerder uitgehold dan verbeterd zouden worden. Daarnaast beperken zij de mogelijkheden van groene dorpskernontwikkelingen en ondermijnen zij de kansen voor een economisch haalbare herontwikkeling van herstructurerings- of saneringslocaties. Met het oog op deze beperkingen zijn wij van mening, dat het provinciale omgevingsbeleid zich in principe nog meer op de hoofdlijnen van regionaal ontwikkelingsbeleid zou moeten richten. Hierdoor zou bestuurlijk meer ruimte ontstaan voor gebiedsgericht gemeentelijk beleid en waar noodzakelijk ook voor lokaal maatwerk.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. Het Straatje erbij is bewust kleinschalig vormgegeven waarbij het een positieve bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid van de kern, bijvoorbeeld door woningen toe te voegen voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen uit de kern. Tegelijkertijd wordt zorgvuldig rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit, zuinig ruimtegebruik en het beschermen en benutten van onbebouwde ruimte, zodat er ruimte beschikbaar blijft voor andere belangrijke ruimtevragers, zoals toekomstbestendige landbouw, klimaatadaptatie, een robuust water- en bodemsysteem, duurzame energie, biodiversiteit en recreatie. Voor de borging hiervan zijn kaders nodig.

Binnen de regeling is steeds een afweging gemaakt tussen flexibiliteit en borging van bovengenoemde aspecten. Binnen de provinciale kaders is er ruimte voor maatwerk bij de invulling van een Straatje erbij. Zo kunnen kernen, waarbij om verschillende redenen geen Straatje erbij mogelijk of wenselijk is, het straatje combineren met een andere kern tot maximaal 3 hectare. Ook is het met een minimumdichtheid van 33 woningen per hectare, passend bij de kleinste kernen, mogelijk om het woonprogramma af te stemmen op het karakter van de kern. Hierdoor kan in hogere dichtheden en met meer woningen voor doelgroepen worden gebouwd. Bouwen in hogere dichtheden wordt waar dat mogelijk en wenselijk is gestimuleerd. Zie voor beantwoording thema antwoord Vitaliteit & leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A001-TRO113 Ontwikkelingen in beschermingscategorieën 1 en 2

De indiener geeft aan dat nieuwe ontwikkelingen in beschermingscategorieën 1 en 2 bij voorbaat worden uitgesloten. Volgens de indiener belemmert dit sanering en herontwikkeling van ongewenste of leegstaande bebouwing. De indiener verzoekt om maatwerkoplossingen binnen deze categorieën mogelijk te maken.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A001-TRO112 Kleinschalige stedelijke ontwikkelingen

De indiener maakt bezwaar tegen de regels voor kleinschalige stedelijke ontwikkelingen, waaronder maximale omvang en minimale woningdichtheid. De indiener stelt dat deze regels onvoldoende rekening houden met lokale woningbehoeften en dorpskarakter. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland deze normen te schrappen of te flexibiliseren. Het provinciale omgevingsbeleid zou zich in principe nog meer op de hoofdlijnen van regionaal ontwikkelingsbeleid moeten richten. Hierdoor ontstaat er meer bestuurlijke ruimte voor gebiedsgericht gemeentelijk beleid waar dat noodzakelijk is voor lokaal maatwerk.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A001-WO063 Huisvesting arbeidsmigranten

De indiener uit bezwaar tegen de generieke motiveringsplicht bij nieuwe bedrijfsmatige ontwikkelingen met extra werkgelegenheid. Volgens de indiener draagt deze verplichting niet bij aan structurele oplossingen voor huisvesting. De indiener pleit voor meer ruimte voor gebiedsgericht huisvestingsbeleid, inclusief beperkte mogelijkheden in het buitengebied.

Antwoord
De motivering van het zogenaamde huisvestingseffect is al in een eerdere Herziening ingesteld. De provincie vindt het vanzelfsprekend dat als gemeenten en bedrijven nieuwe arbeidsmigranten aantrekken, dat ze ook nadenken over hoe ze omgaan met deze mensen. Nieuw is 1) dat dit onderbouwd met berekeningen in beeld dient te worden gebracht, zoals aangegeven in de toelichting op de Omgevingsverordening en 2) de regionale afstemming. Beide zijn nodig om dit beeld te verstevigen. De motiveringsplicht is essentieel om meer grip te krijgen op de omvang van het vraagstuk per gemeente en de regionale impact. Op gebied van huisvesting zijn vele stappen nodig om te komen tot meer en betere huisvesting; het huisvestingseffect is een kleine stap hierin. Daarnaast werkt de provincie onder meer aan het oplossen van knelpunten in de huisvesting, het vastleggen van kwaliteitscriteria en locatie mogelijkheden; sturen op talentontwikkeling.

A001-WO091 Verdichting

Voor de oplossing van de provincie om zo veel mogelijk te verdichten in bebouwd gebied zijn in dorpen van indiener beperkte mogelijkheden: a) hoogbouw tast de karakteristieke weidsheid van het landschap aan en doet afbreuk aan de identiteit van de historische kernen; b) het opofferen van de (al zeer zeldzame) stukjes groen binnen de kernen komt de leefbaarheid niet ten goede.

Antwoord
We nemen kennis van uw zienswijze.

A001-WO093 Gevolgen voorgenomen beleid

Door de dubbele vergrijzing en de verdunning van huishoudens zijn de beperkingen funest voor de leefbaarheid van de kernen van indiener. Het aantal jongeren en gezinnen neemt af. Door niet te kunnen bouwen voor deze doelgroepen vergrijzen de kernen nog meer, waardoor in kleine kernen (tot 2000 inwoners) scholen en winkels moeten sluiten en verenigingen ter ziele gaan. Voorzien wordt dat de brede welvaart allesbehalve toeneemt.

Antwoord
Het beleid zet in op passende huisvesting en het sturen op een evenwichtige woningvoorraad en doorstroming. Juist de realisatie van passende (geclusterde of levensloopbestendige) woningen voor ouderen kan bijdragen aan doorstroming, waardoor bestaande gezinswoningen beschikbaar komen voor jonge huishoudens en gezinnen. Zo kan

het beleid de leefbaarheid van kernen juist ondersteunen. Wij nemen aan dat u met "beperkingen" doelt op de locatiekeuze. Het provinciale beleid stuurt zorgvuldig op ruimtegebruik en kwaliteit, maar kent ook instrumenten om de vitaliteit van kleine kernen te ondersteunen, bijvoorbeeld via kleinschalige uitbreidings- en inbreidingsmogelijkheden. Binnen die lijn blijft maatwerk mogelijk.

A001-WO094 3-hectare-regeling

Indiener verzoekt steeds een integrale en evenwichtige (demografische) afweging te hanteren met oog voor leefbaarheid en vitaliteit van (dorps)gemeenschappen; dit vereist maatwerk. Hierom ook het verzoek om de optie van nieuwe 3-hectare-locaties niet generiek uit te sluiten, desnoods met vormen van ruimtelijke compensatie. Anderhalve hectare is in indieners landelijke gebied ontoereikend om een wijkje te bouwen.

Antwoord

Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgaven, die voorwaardelijk zijn voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Recent heeft het rapport 'Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland' laten zien dat er op het gebied van wonen genoeg plannen zijn om de woningbouwopgave te kunnen faciliteren en dat hiervoor ook voldoende ruimte is gereserveerd. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties toe van meer dan 3ha. Kleine kernen krijgen de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van de bebouwde kom (straatje erbij) of in bestaande linten (straatje ertussen). Het gaat om nieuwbouwlocaties tot maximaal 1,5 hectare groot. Ook kunnen gemeenten ervoor kiezen de 'straatjes erbij' voor twee kernen op één plek toe te voegen. In dat geval geldt een maximum van 2,99 hectare.

A001-EC060 Toekomstbestendig Economisch Vestigingsklimaat

De indiener onderschrijft het belang van een economisch vestigingsklimaat. De indiener vraagt om verduidelijking van de regels voor bedrijven en bedrijventerreinen, zodat deze begrijpelijk zijn voor alle betrokken partijen.

Antwoord

Uit de zienswijze wordt onvoldoende duidelijk welke regels om verduidelijking vragen. Bij het ontwikkelen van nieuw beleid streven wij altijd naar duidelijke en begrijpelijke regels, en stemmen dit ook af met onze partners.

A001-RKL019 Maatwerk bij ruimtelijke keuzes

Uit onderzoek blijkt dat indiener zuinig omgaat met de schaarse ruimte. Nu heeft indiener het gevoel hiervoor gestraft te worden, omdat anderen dat niet gedaan hebben. Indiener vraagt om eigen keuzes te mogen maken binnen het flexibele beleid en de ruimte te krijgen om te compenseren en te mitigeren op andere domeinen (landbouw, natuur, gebouwde omgeving).

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A001-RKL001 Detailniveau en sturingsfilosofie

De indiener stelt dat generieke normen, zoals woningdichtheden en maximale projectomvang, onvoldoende aansluiten bij de kenmerken van kleine dorpskernen. Volgens de indiener kunnen deze normen leiden tot aantasting van ruimtelijke kwaliteit en verminderde haalbaarheid van herstructurering. De indiener vraagt om meer flexibiliteit in de toepassing van provinciale kaders.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A001-EC009 Economisch vestigingsklimaat en bedrijven

De indiener onderschrijft het belang van een sterk economisch vestigingsklimaat. De indiener geeft aan dat de regels voor bedrijven en bedrijventerreinen op onderdelen minder duidelijk en toegankelijk zijn geworden. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland deze bepalingen te verduidelijken en bedrijventerreinen aan te merken als bestaand stads- en dorpsgebied.

Antwoord
Uit de zienswijze wordt onvoldoende duidelijk welke regels minder duidelijk en toegankelijk zijn geworden en om verduidelijking vragen. Bij het ontwikkelen van nieuw beleid streven wij altijd naar duidelijke en begrijpelijke regels, en stemmen dit ook af met onze partners. Alle bedrijventerreinen die op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening zijn opgenomen, worden reeds beschouwd als onderdeel van bestaand stads- en dorpsgebied.

A001-NA044 Natura2000

Rondom Goeree-Overflakkee liggen veel Natura2000-gebieden, maar veel van deze bestaan uit water, dat niet gevoelig is voor onder andere stikstof. Dus veel van de drukfactoren die zijn genoemd in het kader van Natura2000 zijn daar niet van toepassing. Het is een gemiste kans als een generieke maatregel, zoals het instellen van een bufferzone van 1km rond een natura2000 gebied, geen positieve bijdrage levert aan het wegnemen van drukfactoren maar wel leidt tot het blokkeren van ontwikkelmogelijkheden die hard nodig zijn. Indiener verzoekt ook hier om maatwerk.

Antwoord
De voorgestelde aanpak in het Omgevingsbeleid voor de aanpak van drukfactoren gaat om maatwerk per gebied en geen generieke zone. Dit is ook in lijn met de uitkomsten van de OER. De tekst in het omgevingsbeleid voor de aanpak van de drukfactoren is als volgt: "De provincie werkt daarom, samen met gebiedspartners en medeoverheden, per Natura 2000-gebied aan een gebied specifieke aanpak voor het verminderen van de drukfactoren op deze Natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied wordt hierbij gekeken of de eventuele invoering van overgangszones kunnen bijdragen aan een efficiënte en effectieve manier van

het halen van natuur-, wateren klimaatdoelen." Overigens klopt het dat de Natura 2000-gebieden op/rondom Goeree Overflakkee, op Duinen Goeree na, vooral uit grote wateren bestaan. De begrenzing van deze Natura 2000-gebieden valt echter óók deels op het land, waardoor sommige van deze Natura 2000-gebieden op die plekken ook stikstofgevoelige habitats kennen die beschermd moeten worden.

Deze zienswijze levert geen tekstwijziging, omdat het al juist vermeld staat in het omgevingsbeleid.

A001-TRO216 Gebiedsgerichte Uitwerkingen

De indiener wil participeren in het proces van gebiedsgerichte uitwerkingen, gericht op het Zuid-Hollandse Deltagebied. Dit zou een goede afstemming met regiogemeenten bevorderen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A001-WO172 Motiveringsplicht Arbeidsmigranten

De indiener vindt de motiveringsplicht voor huisvesting van arbeidsmigranten bij nieuwe bedrijfsmatige activiteiten niet doelmatig. De indiener pleit voor meer fysieke ruimte voor huisvesting van specifieke doelgroepen, ook binnen agrarische bouwvlakken.

Antwoord

Motivering draagt bij aan meer inzicht in aantallen en huisvestingsgevolgen en is gelet op niet-eenduidige registratie arbeidsmigranten van groot belang om steeds meer helderheid te krijgen over aantallen en impact.

Binnen agrarische bouwvlakken bestaan twee mogelijkheden om arbeidsmigranten te huisvesten, te weten 1) functiewijziging van bestaande bouwwerken buiten stedelijk gebied, in de vorm van logies, en 2) tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten bij een agrarisch bedrijf voor een seizoen piek van 3 maanden. Omdat de provincie een afweging heeft gemaakt tussen de belangen van huisvesting en de belangen van de agrarische sector versus het belang om verstedelijking zoveel mogelijk te beperken in buitengebieden. Wel onderzoeken een aanjager en facilitator bij de provincie mogelijke knelpunten in de huisvesting en doet voorstellen voor verbetering.
De wens om binnen agrarische bouwvlakken meer mogelijkheden te scheppen zal worden meegenomen in het advies van aanjager en facilitator.

De provincie vindt voldoende en goede huisvesting voor arbeidsmigranten essentieel. Daarbij is het van belang dat ook werkgevers hun (keten)verantwoordelijkheid nemen. Voor huisvesting zijn er vanuit de provincie de volgende mogelijkheden:

1.De huisvesting van arbeidsmigranten dient bij voorkeur binnen Bestaand Stads- en Dorpsgebied (BSD) plaats te vinden. Op bedrijventerreinen kan dit beperkt (afhankelijk van onder meer de zwaarte van het bedrijventerrein en (zie de toelichting bij het artikel) maximaal 10 jaar. Buiten BSD bestaan op dit moment in greenportgebieden mogelijkheden

om onder voorwaarden arbeidsmigranten tijdelijk te huisvesten. Deze mogelijkheid is geboden enerzijds omdat er vanuit deze sector veel vraag is maar ook omdat dit gebied vaak al bebouwd is en de ruimtelijke impact daarom vaak beperkt is. De provincie beperkt niet de arbeidsmigranten die komen wonen in deze huisvesting, dat kunnen dus ook medewerkers zijn die elders werken. Wel is het wenselijk dat medewerkers wonen in de buurt van het werk, dus in de greenports zullen waar mogelijk greenportmedewerkers worden gehuisvest. In andere gebieden is de ruimtelijke impact veelal groter en gelden andere keuzes, en voor andere sectoren zoals de bouw, logistiek en Schiphol is het in principe dan ook niet wenselijk om arbeidsmigranten buiten BSD te huisvesten. Buiten BSD is er verder in bestaande bebouwing zoals vrijkomende agrarische bebouwing de mogelijkheid voor huisvesting van arbeidsmigranten. Met deze wijziging is het niet meer mogelijk om aan de (buiten)rand van BSD te huisvesten. In de gebiedsgerichte uitwerkingen worden de mogelijkheden hiervoor bezien. Tot slot is het voor maximaal 3 maanden mogelijk om in het buitengebied bij een agrarisch bedrijf arbeidsmigranten te huisvesten. De aanjager en facilitator arbeidsmigranten, die voor een jaar zijn aangesteld door de provincie, kijken naar de praktische uitwerking van de regels. De zienswijzen worden meegenomen in het advies dat zij zullen geven over de huisvesting van arbeidsmigranten. De volgende Herziening zal plaatsvinden in 2028; over de tussenliggende periode zal uitsluitsel komen in geval van een advies tot wijziging van de regels.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

2. Als de functiewijziging enkel de bestaande bouwwerken op het terrein aan de Oostkanaalweg betreft, dan biedt de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening ruimte om de functie permanent te wijzigen naar de huisvesting van arbeidsmigranten. Hierover gaan wij graag met u in overleg.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

A001-GN001 Groenblauwe netwerk

De indiener constateert dat het voorgestelde groenblauwe netwerk binnen de gemeente vooral leidt tot bestendiging van bestaand beschermend beleid. De indiener waardeert dat de contouren beperkt blijven tot gebieden van voldoende omvang. De indiener geeft aan dat hierdoor ruimte blijft voor lokaal groenbeleid binnen gemeentelijke plannen.

Antwoord
De provincie is verheugd dat de gemeente en provincie op één lijn zitten over het groenblauw netwerk.

A001-ZZ020 Gebiedsgerichte uitwerkingen

De indiener geeft aan te willen participeren in de aangekondigde gebiedsgerichte uitwerkingen. De indiener verwacht dat de focus ligt op het Zuid-Hollandse Deltagebied. De indiener ziet hierin kansen voor regionale afstemming met omliggende gemeenten.

Antwoord
Dank voor de betrokkenheid en goed dat indiener mee wil participeren in het proces van de gebiedsuitwerkingen. Procesafspraken hierover zijn in de maak.

A001-DE001 Duurzame energietransitie

De indiener onderschrijft het belang van energie als randvoorwaardelijk aspect bij grote ruimtelijke ontwikkelingen. De indiener ondersteunt de voorgestelde motiveringsplicht en geeft aan dit ook in het eigen omgevingsplan te willen borgen. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland dit uitgangspunt sterker te benadrukken in het omgevingsbeleid.

Antwoord

In het omgevingsbeleid en bij de uitvoering daarvan staat centraal dat wordt gewerkt aan een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem. Daarbij worden de ontwikkeling van het energiesysteem en ruimtelijke ontwikkelingen op elkaar afgestemd. Deze uitgangspunten zijn ook op deze wijze verwoord in de Nota van Motivering. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A001-VA027 Bestuur en Sturingsfilosofie in Zuid-Holland

De indiener stelt dat de provinciale beleidskaders soms te gedetailleerd zijn, wat de ruimtelijke kwaliteiten van kleine gemeenschappen kan uithollen. De indiener pleit voor meer bestuurlijke ruimte voor gebiedsgericht gemeentelijk beleid en lokaal maatwerk.

Antwoord

Het is van belang om als overheden goed en integraal samen te werken en de onderlinge rolverdeling helder te hanteren. Zie hiervoor thema antwoord bij gebiedsgerichte uitwerking Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A001-BE131 Groeiruimte

Ook de lokale bedrijvigheid vraagt om gepaste groeiruimte. Ondernemingen, essentieel voor de gemeenschappen, kunnen niet meer uitwijken naar een bedrijfslocatie op een bedrijventerrein en blijven steken op een locatie in een dorp of lint, wat geregeld overlast veroorzaakt voor omwonenden en het staat ook woonverdichting in de kern in de weg. Daarnaast heeft ruimtegebrek gevolgen voor innovatie en verduurzaming, want die vereisen fysieke ruimte. Indiener verzoekt de provincie om in plattelandsgemeenten maatwerk toe te passen en ruimte te bieden waar dit noodzakelijk is voor een gezonde, levendige en circulaire economie.

Antwoord

De provincie herkent het belang van gepaste groeiruimte voor lokaal georiënteerde bedrijvigheid in plattelandsgemeenten zoals Goeree-Overflakkee, zeker waar ruimtegebrek innovatie, verduurzaming en leefbaarheid in dorpskernen belemmert. Tegelijkertijd blijft het uitgangspunt dat het open landschap wordt beschermd en dat nieuwe bedrijventerreinen in het buitengebied zeer terughoudend worden toegestaan.
Juist om in uitzonderlijke situaties toch ruimte te kunnen bieden, is in de herziening 2025 een aanvullende instructieregel opgenomen die beperkte uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte mogelijk maakt. Deze regeling is specifiek bedoeld voor de uitbreiding of verplaatsing van lokaal gevestigde bedrijven, mits wordt voldaan aan strikte voorwaarden, waaronder:

- *Het ontbreken van reële alternatieven binnen redelijke reisafstand;*
- *Het aantoonbaar ontbreken van ruimte door herstructurering of intensivering;*
- *Een maximale omvang van 1,5 hectare, aansluitend aan het bestaande terrein; en*

- *Uitsluiting van gebieden met hoge landschappelijke of ecologische bescherming. Binnen deze kaders is maatwerk mogelijk via het omgevingsplan. Daarmee wordt ruimte geboden aan een gezonde, levendige en circulaire lokale economie, terwijl tegelijkertijd de bescherming van het open landschap en een zorgvuldige ruimtelijke afweging worden geborgd.*

A002 - Gemeente Hoeksche Waard

A002-TL033 Agroforestry

De indiener constateert dat het toepassen van agroforestry niet is opgenomen in het beleid. Er wordt gevraagd of agroforestry wordt gezien als multifunctionele landbouw en niet onder boomteelt valt, om te voorkomen dat deze ontwikkeling binnen de gemeente onmogelijk wordt gemaakt.

Antwoord

De provincie ziet agroforestry als multifunctionele landbouw en niet als boomteelt. Agroforestry kan niet overal, met name combinaties met boerenlandvogels kennen beperkingen. In de komende herziening omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start, gaat de provincie de mogelijkheden voor multifunctionele landbouw verder uitwerken. Daarin neemt de provincie ook kansen en voorwaarden voor agroforestry mee.

A002-TL034 Toekomstbestendige landbouw

De indiener wijst op de koerswijziging van de provincie richting een toekomstbestendige landbouw in de ontwerp Omgevingsvisie. De bescherming van landbouwgrond is bedoeld om de veerkracht en het aanpassingsvermogen van de landbouw te vergroten, met een gebiedsgerichte aanpak voor landbouw, water, klimaat, natuurherstel en emissiereductie van stikstof en broeikasgassen. Gemeente Hoeksche Waard benadrukt dat een gezamenlijke aanpak met stakeholders en de provincie, waarbij draagvlak wordt gecreëerd, essentieel is. Er is ruimte nodig voor circulaire en duurzame landbouwtransities en voor versterking van de verbinding tussen boer en consument.

Antwoord

De provincie dankt de gemeente voor haar zienswijze en ziet deze als ondersteunend aan het voorgenomen beleid. De gemeente wijst in haar zienswijze op de gebiedsgerichte aanpak van de ZH-PLG-doelen. Met de herziening van het omgevingsbeleid voor landbouw, die start in 2026, wil de provincie bijdragen aan het doelbereik voor deze opgaven. Net als de gemeente wil de provincie de samenwerking in de ZH-PLG gebieden graag voortzetten om te komen tot een toekomstbestendige landbouwsector.

A002-TL036 Verduidelijking agrarisch gerelateerde bedrijvigheid

Toelichting op artikel 7.41dd moet verduidelijken dat agrarisch aanverwante bedrijven met directe binding aan het buitengebied niet als stedelijke functies beschouwd worden, om onduidelijkheid te voorkomen.

Antwoord

Ruimte voor agrarisch aanverwante bedrijven is er (op bedrijventerreinen binnen bestaand stads- en dorpsgebied) en bijvoorbeeld in een voormalig agrarisch bedrijfscomplex. Het gaat om bedrijven met een zeer divers karakter. In het provinciaal beleid zal verduidelijkt worden welke vestigingsmogelijkheden er zijn.
Dit leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid. In de ZHOV wordt in de toelichting op artikel 7.41dd verduidelijkt hoe agrarisch aanverwante bedrijven zich verhouden tot het begrip ‘stedelijke functie’.

In de nieuwe regeling voor 'beperkte uitbreiding bedrijventerreinen' (artikel 7.41ff), zal ruimte worden geboden voor agrarisch aanverwante bedrijven.

A002-TL037 Niet-agrarische bedrijvigheid

Er moet een duidelijke scheiding komen tussen agrarisch gerelateerde bedrijven en solitaire niet-agrarische bedrijven om onbedoelde beperkingen te voorkomen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-RKL027 Ruimtelijke kwaliteit

Indiener geeft aan zich al geruime tijd zowel ambtelijk als bestuurlijk in te zetten om de locatie Molenpolder in Numansdorp op de 3 hectarekaart te krijgen. De indiener stelt dat ontwikkeling van de Molenpolder nodig is voor meerdere ruimtelijke verbeteringen. Genoemd worden onder meer transformatie van een bestaande bedrijfslocatie, versterking van het centrum en verbetering van de leefbaarheid. Ook natuurontwikkeling en recreatie langs het water maken volgens de indiener onderdeel uit van de opgave. Deze samenhang kan volgens haar alleen worden bereikt bij voldoende ontwikkelruimte.

Antwoord

Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Beter beschermen én benutten, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte en Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-TL042 Ruimtelijke ontwikkeling op kavelniveau

Er moet ruimte worden geboden voor beperkte uitbreidingen of herindelingen bij bestaande agrarisch gerelateerde bedrijven om efficiënt ruimtegebruik en verduurzaming mogelijk te maken. Deze aanpassingen moeten passen binnen de gebiedsidentiteit zonder wijziging op structuurniveau.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-EC066 Uitbreidingsvragen bedrijvigheid

In Hoeksche Waard zijn niet alle bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen, waardoor het Omgevingsbeleid bedrijvigheid in buitengebieden kan beperken. Bedrijven hebben ruimte nodig voor extra opslag en tijdelijk dubbel ruimtegebruik tijdens de overgangsfase naar een circulaire economie. De gemeente verzoekt om maatwerk bij uitbreidingsvragen voor circulaire bedrijvigheid, gezien de beperkte beschikbaarheid van ruimte op bestaande bedrijventerreinen en het afwegingskader rondom landbouwgrond.

Antwoord

De provincie erkent dat de circulaire transitie in de overgangsfase tijdelijk kan vragen om extra ruimte, bijvoorbeeld voor opslag en dubbel ruimtegebruik. Daarbij zet de provincie primair in op het beter benutten en herstructureren van bestaande bedrijventerreinen, aangevuld met flankerende maatregelen zoals het verkennen van een verplaatsingsfonds. Tegelijkertijd geldt dat de ruimte voor uitbreiding van bedrijvigheid in het buitengebied beperkt is, vanwege het provinciale uitgangspunt om het open landschap te beschermen. Waar bedrijven niet op een bedrijventerrein zijn gevestigd, is beperkt maatwerk mogelijk, mits de uitbreiding aantoonbaar noodzakelijk is voor de circulaire transitie en zorgvuldig wordt afgewogen in overleg met de gemeente en andere gebiedspartners.

A002-BE186 Bedrijvigheid

De indiener geeft aan dat er een aanvullende ruimtevraag is voor lokale bedrijvigheid. Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen wordt noodzakelijk geacht, maar is volgens de indiener onvoldoende om aan de vraag te voldoen. Ruimtegebrek belemmert innovatie, verduurzaming en economische ontwikkeling. De indiener vraagt om maatwerk en uitbreiding uitsluitend aansluitend aan bestaande terreinen.

Antwoord

De provincie herkent dat lokale bedrijvigheid ruimte nodig heeft om te kunnen blijven innoveren, verduurzamen en economisch ontwikkelen. Daarom zet de provincie primair in op herstructurering, intensivering en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, inclusief het creëren van schuifruimte. Dit is het uitgangspunt, juist vanwege de schaarste aan ruimte en de keuze om het open landschap te beschermen.
Tegelijkertijd wordt onderkend dat herstructurering niet in alle gevallen voldoende is. Beperkte uitbreiding aansluitend aan bestaande bedrijventerreinen kan daarom bij uitzondering en in beperkte mate mogelijk zijn, mits deze aantoonbaar noodzakelijk is voor lokaal gevestigde bedrijven, regionaal is afgestemd en past binnen de provinciale kaders voor landschap, milieu en ruimtelijke kwaliteit. Daarmee biedt de provincie ruimte voor maatwerk, zonder het beschermingsniveau voor het open landschap los te laten.

A002-EC065 Circulaire economie

De provincie benoemt dat de transitie naar een circulaire economie vraagt om aanpassing van de ruimtelijke inrichting, waaronder opbouw, ombouw en afbouw van ruimtegebruikers om cruciale ruimtelijke schakels van de circulaire economie ruimte te geven. Voor de Hoeksche Waard is het essentieel dat deze transitie ruimtelijk gezien mogelijk wordt gemaakt.

Antwoord

De provincie beaamt dat de transitie naar een circulaire economie vraagt om aanpassing van de ruimtelijke inrichting en dat voldoende fysieke ruimte hiervoor essentieel is. Met de beleidsmaatregel 'Ruimte voor de circulaire economie' wordt deze transitie ruimtelijk mogelijk gemaakt, primair door het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen. Voor bedrijven buiten bedrijventerreinen is beperkt maatwerk mogelijk, waarbij de provincie vasthoudt aan het uitgangspunt om het open landschap te beschermen. Binnen deze kaders blijft de provincie hierover in overleg met gemeenten en gebiedspartners om passende oplossingen te verkennen.

A002-BE187 Artikel 7.51c Zwaar bedrijventerrein

Artikel 7.51c Zwaar bedrijventerrein
Het begrip zwaar bedrijventerrein is onvoldoende gedefinieerd, waardoor er ruimte voor interpretatie is, vooral wat betreft milieugevoelige functies. De indiener verzoekt scherpere definities om duidelijke regelgevingen te treffen voor activiteiten en beperkingen in de omgeving van zware bedrijventerreinen.

Antwoord
De provincie herkent dat de term zwaar bedrijventerrein vragen oproept. Met dit begrip wordt geen afzonderlijk type bedrijventerrein geïntroduceerd, maar een toepassingsbereik bepaald voor specifieke instructieregels in de verordening. Een locatie valt onder dit bereik wanneer het omgevingsplan hier bedrijvigheid toestaat met een grote milieugebruiksruimte (globaal overeenkomend met de voormalige milieucategorie 3.1 en hoger) en wanneer de locatie voldoende afstand heeft tot milieugevoelige functies.
De begrenzing via afstand tot milieugevoelige functies is bedoeld om objectief vast te stellen waar bescherming van milieugebruiksruimte noodzakelijk en juridisch houdbaar is. Het gaat daarbij niet om het toevoegen van nieuwe beperkingen voor bestaande situaties, maar om het voorkomen van nieuwe belemmeringen voor bedrijvigheid door het toestaan van nieuwe milieugevoelige functies in de omgeving.
Ter verduidelijking hebben we de terminologie in de Omgevingsverordening aangepast en spreken van gedeeltes van een bedrijventerrein met beschermde milieugebruiksruimte.

A002-BE185 Bedrijventerreinen

De indiener stelt vast dat compensatie van bedrijvigheid niet nodig is voor de voormalige locatie 't Hooft en van Prooijen in Numansdorp. De indiener baseert dit op het feitelijke gebruik van de locatie.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. De provincie deelt deze conclusie op voorhand niet. De transformatielocatie is opgenomen in de aanvaarde regionale bedrijventerreinenvisie maar bevat geen inhoudelijke toezegging over de aard en omvang van de transformatie en dat betekent dat er nog geen sprake is van automatische vrijstelling van compensatie.
Of compensatie nodig is, wordt per concreet plan beoordeeld in de planologische procedure, op basis van het feitelijke gebruik én de planologisch toegestane bedrijvigheid. Daarbij geldt steeds het vereiste van een evenwichtige balans in vraag en aanbod, zoals vastgelegd in de door GS aanvaarde regionale visie.

A002-BE188 Artikel 7.52a Milieugebruiksruimte zware bedrijven

Artikel 7.52a Milieugebruiksruimte zware bedrijven
Binnen 300 meter van een zwaar bedrijventerrein mogen geen nieuwe milieugevoelige functies worden toegelaten. De indiener vindt deze afstand in veel gevallen te bezwarend en verzoekt heroverweging van de regeling, zodat gemeenten op basis van lokale omstandigheden de milieuruimte voor bedrijven kunnen reguleren.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als

attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 4 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen.
Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A002-RE020 Verblijfsrecreatie

De indiener wil geen recreatiewoningen realiseren in de Molenpolder, Numansdorp. De indiener vraagt om alleen permanente woningen op deze locatie.

Antwoord
Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit. Een gesprek over het woningbouwprogramma is op dit moment te prematuur.

A002-TL032 Duurzaam volhoudbare landbouw

De transitie naar een duurzaam volhoudbare landbouw vraagt om ruimtelijke mogelijkheden voor circulaire functies die ermee samenhangen. De huidige maatregel ‘Ruimte voor de circulaire economie’ is onvoldoende duidelijk over het ruimtelijk faciliteren van kringloopverwerking, biobased bouw en lokale reststromen-verwerking.

Antwoord
De gemeente vraagt om ruimte voor circulaire economie ook onderdeel te laten zijn in de toekomstige ontwikkeling van de landbouw. In de herziening omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start, neemt de provincie een visie op de toekomst van de landbouw op. De provincie zal uw zienswijze hierin betrekken.

A002-TL041 Ruimte voor passende bedrijvigheid

De gemeente pleit voor voldoende ruimte voor agrarisch aanverwante bedrijven die bijdragen aan de vitaliteit van de agrarische sector, zoals loonwerkers en mechanisatiebedrijven. Deze bedrijven moeten erkend worden binnen de beleidsmatige kaders, mits ze passen binnen de schaal en identiteit van het buitengebied, om de landschappelijke kwaliteit niet aan te tasten.

Antwoord
Ruimte voor agrarisch aanverwante bedrijven is er (op bedrijventerreinen) binnen bestaand stads- en dorpsgebied) en bijvoorbeeld in een voormalig agrarisch bedrijfscomplex. Het gaat

om bedrijven met een zeer divers karakter. In het provinciaal beleid zal verduidelijkt worden welke vestigingsmogelijkheden er zijn.
Dit leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid. In de ZHOV wordt in de toelichting op artikel 7.41dd verduidelijkt hoe agrarisch aanverwante bedrijven zich verhouden tot het begrip 'stedelijke functie'.
In de nieuwe regeling voor 'beperkte uitbreiding bedrijventerreinen' (artikel 7.41ff), zal ruimte worden geboden voor agrarisch aanverwante bedrijven.

A002-DE037 Ondersteunen realisatie energiehubs, paragraaf 3.1.5.3 van het Omgevingsprogramma.

De provincie verleent geen subsidie meer voor de fase na de verkenning, te weten financiële ondersteuning bij de daadwerkelijke opzet van een energiecoöperatie. Een van de oplossingen om de gevolgen van netcongestie voor ondernemers te verzachten, is samenwerking in een Smart Energy Hub. Om ervoor te zorgen dat na de verkenning ook de concrete vervolgstap wordt gezet naar een energie coöperatie is het noodzakelijk om ondernemers ook hierin financieel te ondersteunen. De indiener vraagt zich af wat de reden is dat voor deze fase door de provincie geen subsidie meer wordt verleend?

Antwoord
In het landelijke stimuleringsprogramma, waaronder onze uitvoering valt, wordt dit als voorwaarde gesteld voor financiering. Deze middelen zijn bedoeld als procesfinanciering voor de ontwikkeling van energie hub-initiatieven en niet voor de realisatie- en exploitatiefase. Het programma van de provincie richt zich daarnaast ook op de tweede stap, daarvoor is bijvoorbeeld de Subsidieregeling Toekomstbestendige berdrijventerreinen Zuid-Holland beschikbaar.

A002-DE036 Stimuleren van flexibiliteit en efficiëntie van het energiesysteem, paragraaf 3.1.5.2 van het Omgevingsprogramma.

In Paragraaf 3.1.5.2 van het programma staat het volgende: 'Dit doet de provincie door verdere doorontwikkeling van de energietoets (op zowel visie- als verordenings-niveau), waarbij de focus uitgaat naar de concretisering van het inhoudelijke toetsingskader voor zowel individuele projecten en globale planvorming.' De indiener vraagt zich af hoe de provincie haar rol bij de implementatie van de energietoets ten opzichte van de gemeente als bevoegd gezag ziet?

Antwoord
De provincie zal de energietoets uitvoeren vanuit de verantwoordelijkheden en mogelijkheden die het omgevingsbeleid ons biedt.

A002-DE038 Elektriciteitsopslagsystemen (EOS), paragraaf 3.1.5.5 van het Omgevingsprogramma.

Elektriciteitsopslagsystemen (EOS) binnen hun gebied. De provincie Zuid-Holland monitort deze initiatieven, maar regelmatige afstemming met gemeenten is essentieel. Gemeenten hechten waarde aan lokaal eigenaarschap, zowel als ontwikkelaar als deelnemer. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om op regelmatige basis afstemming te hebben met gemeenten over het totaalbeeld van EOS-aanvragen. Een gezamenlijk overzicht helpt bij

de ontwikkeling van een decentraal energiesysteem en zorgt voor een effectieve toepassing van energieopslag.

Antwoord
Om meer grip te krijgen op de ontwikkeling van EOS'en in Zuid-Holland is inzicht in de bestaande situatie en lopende aanvragen essentieel. Gemeenten beschikken over een deel van deze informatie. De provincie werkt daarom graag verder aan dit onderwerp, samen met energieregio's en gemeenten.

A002-TRO251 Artikel 7.41aa Aanwijzing gebied onbebouwde ruimte

Artikel 7.41aa Aanwijzing gebied onbebouwde ruimte
De in de ontwerp Omgevingsverordening aangewezen gebieden als onbebouwde ruimte sluiten niet altijd aan bij de feitelijke situatie. Divers samengestelde locaties binnen of aan randen van kernen zijn als onbebouwde ruimte aangemerkt terwijl deze feitelijk bebouwd zijn. Dit beperkt onnodig de ontwikkelmogelijkheden. Bijlage 1 bevat een overzicht van dergelijke locaties die volgens de indiener niet tot het onbebouwde gebied gerekend moeten worden.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A002-TRO250 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Bij de realisatie van prioritaire opgaven moeten kansen voor combinaties met extensieve, groene recreatie zoals wandel-, fiets- en ruiterpaden zoveel mogelijk benut worden om bij te dragen aan de brede welvaart in Zuid-Holland.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A002-TRO249 Beschermingscategorie en BSD-bouwen

De indiener ziet dat de introductie van nieuwe beschermingscategorieën, zoals onbebouwde ruimte en groen blauwe structuur, het bouwen binnen BSD (bestaand stads- en dorpsgebied) onmogelijk maakt. De aanwijzing van sportaccommodaties en onbebouwde ruimte binnen BSD als onderdeel van groenblauwe structuren beperkt de beschikbare bouwruimte. De gemeente vraagt om een kritische herziening van de stapeling van beschermingscategorieën om de vitaliteit van dorpen en toekomstperspectief voor ondernemers te waarborgen.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A002-TRO248 3-hectarebeleid

De indiener verzoekt om 3-hectarelocaties niet generiek uit te sluiten in het provinciale beleid. Zij vraagt om de mogelijkheid te behouden om, onder voorwaarden, grotere uitbreidingen buiten bestaand stedelijk en dorpsgebied toe te staan. Volgens de indiener is anderhalve hectare aan de dorpsranden vaak onvoldoende voor een haalbare en duurzame ontwikkeling. Zij vraagt om een integrale afweging waarbij ook demografie en leefbaarheid worden betrokken.

Antwoord

Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte en Vitaliteit & Leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A002-TRO247 Differentiatie beleid

De indiener geeft aan dat het ontwerp onvoldoende onderscheid maakt tussen landelijke en stedelijke gebieden. Zij verwijst naar rijksbeleid waarin voor haar gebied een andere ontwikkelstrategie geldt dan voor verstedelijkte delen van Zuid-Holland. Volgens de indiener wordt deze strategie niet herkenbaar vertaald in het provinciale omgevingsbeleid. Dit leidt volgens haar tot beperkingen voor wonen en werken die niet passend zijn.

Antwoord

In de beleidskeuze TRO wordt gekeken naar alle ruimtelijke ontwikkelingen, zonder direct onderscheid te maken tussen het stedelijke e het landelijke gebied, juist om zorg te dragen dat functies ruimte krijgen op de plekken waar dat het beste past. Zie voor een verdere beantwoording de thema antwoorden Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte en Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A002-TRO246 Open gebied

De indiener onderschrijft het belang van behoud van het open landschap en herkent dit in het ontwerp van het provinciale omgevingsbeleid. Tegelijkertijd uit de indiener zorgen over generieke uitgangspunten die gelden voor geheel Zuid-Holland. Volgens de indiener houden deze onvoldoende rekening met het specifieke, landelijke karakter van haar gebied. De indiener stelt dat hierdoor spanning ontstaat tussen provinciaal beleid en lokale ontwikkelopgaven.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-TRO252 Onbebouwd Gebied

De indiener geeft in de zienswijze een overzicht onjuiste locaties onbebouwd gebied. Het gaat om;

- Middelsluisseduijk WZ Numansdorp
- Strijensas Buitendijk.
- Rustenburgstraat Puttershoek, ingeklemd door stedelijke functies.
- Sportlaan Puttershoek, ingeklemd door stedelijke functies.

- Maasdamsedijk Puttershoek, vrijwel volledig bebouwd.
- Maasdijk Westmaas, feitelijk bebouwd en bestemd voor wonen. Onderdeel van kern Westmaas
- IJsbaan en deel sportvelden Piershil. Sport wordt aangemerkt als stedelijke functie.
- Koninginneweg, Zuid-Beijerland, bestemd voor wonen.
- Heinenoord lint Oud-Heinenoordseweg en Oosteinde. Feitelijk bebouwd en onderdeel van de kern.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Numansdorp, Middelsluissedijk WZ > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Buitendijk, Strijensas > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Puttershoek, Rustenburgstraat > Niet toevoegen aan BSD, maar wel schrappen uit BOR;
- Westmaas, Maasdijk >Toevoegen aan BSD, zodat kernen op elkaar aansluiten;
- Zuid-Beijerland, Koninginneweg > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Heinenoord, aaneengesloten lintbebouwing Oud-Heinenoordseweg en Oosteinde > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR.

A002-TRO245 Ruimtelijke kwaliteit
De indiener past het stedenbouwkundig raamwerk voor de Molenpolder aan. De indiener wil ruimtelijke kwaliteit, kansen voor biodiversiteit en vermindering van klimaatveranderingsrisico's realiseren.

Antwoord
Dank voor de positieve intentie, om o.a. de biodiversiteit te willen verbeteren.

A002-TRO261 Afstemming kaartlagen beschermingsgebied
Er is inconsistente afbakening tussen de gebiedsaanduiding 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' en 'gebieden met beschermingscategorie 3'. Dit kan leiden tot ongelijke behandeling van bedrijven die functioneel tot het landelijk gebied behoren.

Antwoord
Zie voor een beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A002-OB111 Conclusie
De gemeente Hoeksche Waard vraagt om herziening en verduidelijking van de kaartlagen, zodat provinciaal beleid duidelijk en toepasbaar is, en goed aansluit bij het landelijk gebied zonder beperkingen voor agrarisch gerelateerde bedrijvigheid.

Antwoord
Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-WEL002 Windenergie 3.1.1 Omgevingsvisie

Bij 'Plaatsingsvisie wind staat: 'In de Zuidelijke Delta zijn windparken passend langs de grote scheidslijnen tussen land en water. De windturbines passen bij de maat en schaal van dit landschap, bijvoorbeeld op de randen van de eilanden bij de grote wateren en op de dammen en dijken. De indiener vraagt zich af wat er wordt verstaan onder de 'Zuidelijke Delta'? Welke gebieden vallen hieronder? Graag dit verduidelijken of anders omschrijven.

Antwoord

De Zuidelijke Delta zijn de Zuid-Hollandse eilanden Hoeksche Waard, Voorne Putten en Goeree-Overflakkee en de wateren daaromheen. Deze teksten zijn niet veranderd ten opzichte van eerdere uitgangspunten in het provinciale Omgevingsbeleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A002-WEB009 Commitment provincie

De indiener stelt dat opname van de verhoging van de ashoogte in de Omgevingsverordening meer commitment vanuit de provincie Zuid-Holland zou geven, omdat de verordening juridisch bindender is.

Antwoord

Dank voor de suggestie. Wij nemen hier kennis van. Zie verder de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk boerenerfmolens. Hierin wordt ook nader ingegaan op de doorwerking in de verordening.

A002-WN020 Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK), paragraaf 3.1.5.1 van het Omgevingsprogramma. & Ruimtelijke verkenning voor toekomstige energie-infrastructuur, paragraaf 3.1.5.4 van het Omgevingsprogramma.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK), paragraaf 3.1.5.1 van het Omgevingsprogramma. & Ruimtelijke verkenning voor toekomstige energie-infrastructuur, paragraaf 3.1.5.4 van het Omgevingsprogramma.
De indiener geeft aan dat in onderdelen 3.1.5.1 en 3.1.5.4 er sprake is van ruimte die mogelijk vrijgemaakt moet worden voor toekomstige energie-infra. Bij zowel pMIEK als ook de ruimtelijke verkenning door de provincie wordt aangegeven om dit in samenwerking met onder andere gemeenten te willen doen. Echter is voor de indiener de rol van gemeenten en de provincie niet duidelijk en vraagt om verduidelijking.

Antwoord

Bedankt voor uw verduidelijkingsvraag. Het klopt inderdaad dat er mogelijk ruimte vrijgemaakt moet gaan worden voor toekomstige energie-infra, denk daarbij ook aan andere elementen van het energiesysteem zoals opwek, opslag, en alle stations die nodig zijn voor het systeem. De provincie vindt het belangrijk om de elementen van het energiesysteem goed in kaart te brengen, met de informatie die we op dit moment hebben. In de wetenschap dat we niet volledig of compleet zullen zijn. De provincie kan via het Omgevingsbeleid richting geven aan ruimtelijke ordening en probeert dit zoveel mogelijk in kaart te brengen, en waar nodig met andere beleidsthema's afwegingen of sturing te vinden. Voor zowel het

Omgevingsbeleid als pMIEK, maar ook via de RES-en, vinden regulier stakeholdersessies plaats om scherp te krijgen hoe het toekomstige energiesysteem eruit zou kunnen komen te zien en welke implicaties dit voor de ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk beslag heeft. Denk bijvoorbeeld aan de slag die nu gemaakt wordt om pMIEK 3.0 te maken. De rol van de gemeente is deels samenwerkend en presterend. Net als de rol van de provincie. Dit is sterk afhankelijk van het onderwerp. Gemeenten zijn bijvoorbeeld de aangewezen partij om de warmtetransitie verder te brengen en de provincie ondersteunt en faciliteert waar mogelijk en nodig. De provincie hecht daarom veel waarde aan samenwerking en afstemming, zodat we samen de onderdelen van het energiesysteem - ook gelet op de bevoegdheden die gemeenten en provincie hebben - goed kunnen inrichten.

A002-WN021 Warmtetransitie

De indiener benadrukt dat warmtenetten en lokale oplossingen steeds belangrijker worden vanwege netcongestie. Ruimtelijke impact van dergelijke netsystemen is noodzakelijk op lokaal niveau, maar de provincie staat weinig tot geen ruimtelijke ontwikkelingen toe in landelijk gebied, waardoor lokale oplossingen niet realiseerbaar zijn. De oproep is daarom om de provincie en gemeente de benodigde ruimte te bieden om de warmtetransitie mogelijk te maken, wat nu niet in de ontwerp-Herziening 2025 van het omgevingsbeleid is opgenomen.

Antwoord

Bedankt voor uw reactie. Om een beter beeld te krijgen bij de ruimtelijke impact van de energietransitie in de ondergrond start er komend jaar een verkenning ruimtelijke ordening van de ondergrond ten behoeve van de energietransitie. Dit is juist om in kaart te brengen waar en hoe er ruimte is voor de energietransitie, waaronder warmtebronnen, opslag en infra, en deze af te kunnen gaan wegen ten opzichte van andere beleidsonderwerpen. De provincie hoopt dan voor de volgende Herziening betere inzichten te kunnen bieden zodat er afwegingen en keuzes gemaakt kunnen worden rondom de ruimtelijke kwaliteit.

A002-WEB008 Hoofdlijnenakkoord

De indiener verwijst naar het gemeentelijke Hoofdlijnenakkoord, waarin is afgesproken te onderzoeken of hogere boerenerfmolens mogelijk zijn. Dit zou lokale ondernemers helpen meer zelfvoorzienend te worden op het gebied van energie.

Antwoord

Zie het antwoord op A002-WEB006.

A002-WEB007 Ontwerp Omgevingsprogramma

De indiener constateert dat in het ontwerp van het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening niets is opgenomen over de verhoging van de ashoogte naar 30 meter. De indiener vraagt om deze mogelijkheid op te nemen in artikel 7.76 (windenergie), onder lid 3 en paragraaf 3.1.1.1.

Antwoord

In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevingsvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit

beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.

A002-WEA006 Balans elektriciteitsnet

De indiener benadrukt dat windenergie naast zonne-energie bijdraagt aan een stabieler elektriciteitsnet door op verschillende momenten energie op te wekken.

Antwoord

Wij onderschrijven de waarde van windenenergie naast zonne-energie voor een stabieler elektriciteitsnet. Ten aanzien van een stabieler elektriciteitsnet zetten wij ons niet alleen in op wind- en zonne-energie, maar ook op energiebesparing en warmte. Door de inzet om besparing en collectieve warmte oplossingen wordt de vraag en daarmee de noodzaak tot aanleg van wind- en zonne-energie ook beperkt. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A002-WEB006 Verhoging ashoogte

De indiener vraagt om de maximale toegestane ashoogte van boerderijmolens te verhogen van 15 meter naar 30 meter. Dit moet onder voorwaarden gebeuren, zoals ecologisch onderzoek, landschappelijke inpassing, en minimale impact op het elektriciteitsnet.

Antwoord

De suggestie van indiener is voorzien in de voorliggende herziening. Zie voor een nadere toelichting hierop de themabeantwoording Windenergie, hoofdstuk Boerenerfmolens. Hierin wordt ook nader ingegaan op de doorwerking van de verhoging in de verordening.

A002-TL035 Aandachtspunt voor loonwerkbedrijven

Loonwerkbedrijven hebben een grotere ruimtebehoefte voor hun bedrijfsvoering, waarvoor een strikte toepassing van 'inpassen' te beperkend is. De gemeente pleit voor 'aanpassen' binnen de kavel, mits functioneel noodzakelijk en landschappelijk verantwoord.

Antwoord

Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-MO067 Pag. 52: Efficiënt ruimtegebruik

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 52 De indiener stelt dat efficiënt ruimtegebruik voor regionale hubs buiten bestaande stads- en dorpsgebieden mogelijk moet zijn.

Antwoord

Bij de uitwerking hiervan werkt de provincie samen met lokale partners zoals in de Omgevingsvisie staat vermeld. Hierbij kijken we uiteraard ook naar effecten op de omgeving. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO062 Pag. 48: Goederenvervoer

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 48. De indiener onderschrijft de doelstelling om goederenvervoer over water en spoor te stimuleren, maar waarschuwt voor extra verkeersdruk op regionale wegen door mogelijke inland-(container)terminals.

Antwoord

Bij de uitwerking van deze doelstelling worden ook (verkeers-)effecten op de omgeving meegewogen. Dit is gebruikelijk en hoeft geen nadere aanpassing. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-GN057 Groenblauw netwerk

De indiener geeft in de zienswijze een overzicht van locaties die geen onderdeel zijn van de groenblauwe structuur. Het gaat om;

- Sportvelden Zuid-Beijerland
- Sportvelden Klaaswaal
- Sportvelden Oud-Beijerland
- Sportvelden Nieuw Beijerland
- Sportvelden Goudswaard
- Golfbaan Numansdorp

Antwoord

De genoemde sportvelden in de gemeente Hoeksche Waard haalt de provincie van de definitieve kaart van het Groenblauw Netwerk. De golfbaan is reeds geruime tijd aangewezen als recreatiegebied. Deze herziening brengt daarin geen wijzingen aan.

A002-GN056 - Artikel 7.43q Instandhouding groenblauwe opgave

Artikel 7.43q Instandhouding groenblauwe opgave
Het artikel introduceert instandhoudingsverplichting voor het groenblauwe netwerk. Sportvelden in diverse kernen zijn hierin opgenomen, hetgeen volgens de indiener niet bevorderend is voor natuurwaarden en de realisatie van een robuust groenblauw netwerk. Dit beperkt mogelijk toekomstige stedelijke ontwikkelingen op deze locaties. Bijlage 2 bevat een overzicht van locaties die herzien zouden moeten worden.

Antwoord

De provincie is blij met de steun voor instandhouding en verbetering van het groenblauw netwerk. U merkt op dat sportvelden geen onderdeel van dit groenblauwe netwerk zouden moeten zijn. Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek over het groenblauw netwerk met uw gemeente, schrapt de provincie de sportvelden uit de kaart.

A002-MO059 Mobiliteit - Bereikbaarheid

De indiener wil eerst een westelijke verkeersroute realiseren in Numansdorp voordat woningbouw in de Molenpolder plaatsvindt. De indiener heeft een voorkeur voor tracé 2 of 3.1.

Antwoord

De Omgevingsvisie is niet bedoeld om op dit detailniveau zaken vast te leggen. Het geeft richtlijnen voor verdere uitwerking. Die uitwerking hangt af van de locatie en type ontwikkeling. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO060 Mobiliteit - Parkeernormen

De indiener legt afspraken over parkeerplaatsen vast in de anterieure overeenkomst en omgevingsplan voor de Molenpolder. De indiener sluit aan bij provinciale regels.

Antwoord

De provincie leest geen vraag of concreet verzoek tot aanvulling van de Omgevingsvisie. Fijn dat de indiener aansluit bij de provinciale regels.

A002-MO072 Ontwerpbesluit Omgevingsverordening: Parkeernorm

De indiener geeft aan dat de voorgestelde parkeernormen niet passend zijn voor het landelijke karakter van de Hoeksche Waard. Er wordt verzocht om differentiatie van de parkeernormen en om passende normen vast te leggen in overeenstemming met de provincie.

Antwoord

De parkeernormen die zijn opgenomen in de artikelen 7.45e, 7.45f en 7.45fa van de ZHOV worden niet gewijzigd in de Herziening 2025. De provincie acht een aanpassing van deze artikelen op dit moment niet aan de orde. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

Ten overvloede wordt het volgende opmerkt.
De ZHOV biedt ruimte voor afwijking van de parkeernormen, mits een gemeente dit goed kan onderbouwen.

A002-MO071 Pag. 166: Stad-land-verbindingen

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 166. De indiener vraagt om verduidelijking of de verbetering van recreatieve kwaliteit en bereikbaarheid in de groene ruimte nabij de stad ook voor de Hoeksche Waard geldt, en hoe de provincie dit ziet.

Antwoord

Dit gaat over de nabijheid en bereikbaarheid van de groene ruimte voor iedere inwoner van Zuid-Holland. Het is niet zo dat ieder stukje Zuid-Holland voor iedereen nabij moet zijn. Graag gaan we met de gemeente Hoeksche Waard in overleg over de verdere invulling van het Groenblauw netwerk.

A002-MO070 Pag. 159: Hoogwaardig openbaar vervoer

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 159. De indiener stelt dat de provincie streeft naar zoveel mogelijk nieuwe woningen nabij hoogwaardig openbaar vervoer, maar dat dit niet haalbaar is in de Hoeksche Waard. Er wordt gevraagd om uitbreiding van het HOV-netwerk.

Antwoord

Indien het principe van nabijheid niet haalbaar is dan is het STOMP principe leidend waarbij de O staat voor openbaar vervoer. Daarnaast wordt gewerkt aan beleidsuitwerking voor openbaar vervoer. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO069 Pag. 158: Bereikbaarheid kernen

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 158. De indiener geeft aan dat de bereikbaarheid van de vijf grotere kernen in de Hoeksche Waard beter kan, zeker met de fiets en het openbaar vervoer. De provincie moet de goede onderlinge bereikbaarheid ondersteunen.

Antwoord

De provincie streeft naar goede openbaarvervoerverbindingen en een goede bereikbaarheid per fiets in alle regio's. Dit is beschreven in de Omgevingsvisie. De wijze waarop hier invulling aan wordt gegeven verschilt per regio en is afhankelijk van de ontwikkelingen die daar spelen. Momenteel wordt gewerkt aan beleidsuitwerking voor fiets en openbaar vervoer. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO068 Pag. 60: Verkeersveiligheid

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 60. De indiener benadrukt dat verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit essentiële doelen zijn, maar dat concrete maatregelen ontbreken.

Antwoord

Concrete maatregelen zijn onderwerp van verdere beleidsuitwerking en besluitvorming en worden vermeld in de begroting en het Programma Zuid-Hollandse infrastructuur. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-OB109 Slotverzoek

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om gebiedsgericht maatwerk toe te passen. Zij verzoekt om voldoende ruimte te laten voor wonen, werken en tijdelijke oplossingen in landelijke gebieden. De indiener vraagt deze zienswijze mee te nemen in de verdere besluitvorming over het omgevingsbeleid.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A002-MO061 Pag. 44: Optimalisatie bestaande infrastructuur

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 44. De indiener geeft aan dat de schaarste aan ruimte en middelen dwingt tot het optimaal benutten van bestaande infrastructuur om de bereikbaarheid te verbeteren. Er wordt een dringend beroep gedaan op de provincie om mee te werken aan een gebiedsagenda voor Hoeksche Waard.

Antwoord

De provincie neemt deze oproep in overweging kijkend naar de provinciale doelstellingen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO066 Pag. 51: Recreatiegebieden

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 51. De indiener waarschuwt dat meer recreatiegebieden de verkeersdruk kunnen verhogen, dus de impact op het wegennet moet goed overwogen worden.

Antwoord

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling zijn effecten op de bereikbaarheid mogelijk en deze worden standaard meegewogen. Recreatiegebieden zijn daarop geen uitzondering. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-WO204 Artikel 7.45b Dichtheid en verscheidenheid woningbouw

Artikel 7.45b Dichtheid en verscheidenheid woningbouw
Een minimale dichtheid voor woningbouw wordt voorgeschreven in dit artikel. De indiener vraagt om schrapping van deze toevoeging en stelt dat de gemeente op basis van lokale omstandigheden de gewenste dichtheid moet kunnen bepalen.

Antwoord

Een hogere woningdichtheid en een grote variatie aan woningtypen, prijsklassen en woonmilieus zijn nodig met het oog op de grote woningbouwopgave en om de schaarse ruimte en de mobiliteitsvoorzieningen beter te benutten. In de verordening is een ondergrens van 33 woningen per hectare opgenomen. Indien er goede redenen zijn om hiervan af te wijken kunnen gemeente gebruik maken van afwijkingsmogelijkheden uit de verordening zoals bijvoorbeeld de balansregeling (artikel 7.86).

A002-WV048 Weidevogelgebied

Er worden extra beschermingen voor kansrijke weidevogelgebieden als onbebouwde ruimte genoemd. Op basis van artikel 7.43ja van de Omgevingsverordening kunnen er ruimtelijke ontwikkelingen binnen agrarisch grondgebruik plaatsvinden die bijdragen aan toekomstbestendige landbouw en biodiversiteit. De indiener ziet kansen voor agrarische ondernemers om bescherming van weidevogelgebieden als onderdeel van een verdienmodel te beschouwen en wil hierover in overleg met de provincie gaan.

Antwoord

De provincie is graag bereid hierover met de indiener in gesprek te gaan.

A002-WO204 Flexwonen

De indiener onderschrijft de kansen die tijdelijke woningen kunnen bieden om woningnood op te lossen, maar merkt op dat de ontwerpvisie beperkte ruimte beschikbaar houdt voor deze opgaven. Er wordt gevraagd om uitzondering voor tijdelijke woningen op tijdelijke locaties aan de randen van bestaande kernen, om urgente huisvesting van spoedzoekers mogelijk te maken zonder toekomstige ruimte opgaven te schaden.

Antwoord

Zie antwoord A002-WO200.

A002-WO196 Water en groen

De indiener wil een groter oppervlakte water en groen realiseren in de Molenpolder dan nodig is voor compensatie van bebouwing.

Antwoord

We nemen deze zienswijze voor kennisgeving aan.

A002-MO063 Pag. 49: Uitbreiding woningen

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 49. De indiener benadrukt dat uitbreiding van woningen in de Hoeksche Waard gepaard moet gaan met aanpassingen aan het provinciale wegennet, maar dit ziet men niet terug in huidige plannen.

Antwoord

De Omgevingsvisie geeft richtlijnen voor de bereikbaarheid en ontsluiting van ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw. Het STOMP-principe is hiervoor leidend zoals staat beschreven. Dit sluit niet uit dat er ook aanpassingen nodig zijn aan provinciale wegen (P van personenauto) maar dit moet dan eerst blijken uit de nadere uitwerking. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO064 Pag. 62: Regionale hubs

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 62. De indiener vraagt om ruimte vrij te maken voor onder andere regionale hubs voor openbaar en clean energy hubs buiten bestaande stads- en dorpsgebieden.

Antwoord

Bij de uitwerking hiervan werkt de provincie samen met lokale partners zoals in de Omgevingsvisie staat vermeld. Hierbij kijken we uiteraard ook naar effecten op de omgeving. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-MO065 Pag. 50: Bereikbaarheid voorzieningen

Mobiliteit – Ontwerpbesluit Visie, pag. 50. De indiener geeft aan dat de bereikbaarheid van voorzieningen gewaarborgd moet worden bij ruimtelijke ontwikkelingen en dat de bestaande woningvoorraad betaalbaar en toegankelijk moet blijven. Het is niet duidelijk hoe de provincie dit concreet wil invullen.

Antwoord

De provincie onderschrijft deze doelstellingen, tegelijkertijd staat ze hiervoor niet alleen aan de lat. Ook gemeenten dragen hierin een verantwoordelijkheid. In de Omgevingsvisie zijn de principes van nabijheid en STOMP opgenomen als richtlijnen bij ruimtelijke ontwikkelingen. De concrete uitwerking verschilt per ontwikkeling en is afhankelijk van type en locatie. Daarbij hanteert de provincie onder andere een mobiliteitstoets. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A002-WO197 Overleg

De indiener wil in overleg met de provincie Zuid-Holland om het plan voor de Molenpolder op te nemen op de 3ha kaart. De indiener wil medewerking aan het plan.

Antwoord

Zie antwoord A002-WO194.

A002-WO198 Woningbouw

De indiener ondersteunt het uitgangspunt van verdichting, maar stelt dat de mogelijkheden daarvoor in dorpen beperkt of uitgeput zijn. Hoogbouw wordt niet overal passend geacht vanwege aantasting van landschap en dorpsidentiteit. Kleinschalige uitbreidingen, zoals een enkel straatje, zijn volgens de indiener vaak financieel niet haalbaar en onvoldoende voor het behoud van leefbaarheid. De indiener vraagt om ruimte voor maatwerk aan de randen van dorpen.

Antwoord

We maken via het 'straatje erbij' mogelijk woningen toe te voegen. Hierbij wordt ingezet op en minimale dichtheid van 33 woningen per hectare en maximum van 1,5 hectare voor de ontwikkeling (combinatie van twee straatje tot 3 hectare is mogelijk), met als doel zuinig ruimtegebruik te bevorderen. Deze minimumdichtheid is passend bij de kleinste kernen in Zuid-Holland, terwijl wij in samenhang met het karakter van de kern hogere woningdichtheden, woningaantallen en een meer divers woningprogramma willen stimuleren. Hiermee sluit het provinciale beleid in opzet en doelstelling aan bij het (voorgenomen) Rijksbeleid. Gemeenten kunnen binnen dit beleid kleinschalige initiatieven zoals straatje erbij realiseren, mits passend binnen het overige provinciale beleid (zoals Ruimtelijke Kwaliteit) en het regionale woningbouwprogramma.

A002-WO199 3-hectarekaart

De indiener verzoekt specifiek om de locatie Molenpolder bij Numansdorp op te nemen op de 3-hectarekaart. Volgens de indiener is deze locatie van belang voor woningbouw en voor het structureel oplossen van verkeersproblemen. Daarnaast ziet de indiener kansen voor koppeling met andere opgaven, zoals waterbeheer, energietransitie en ruimtelijke kwaliteit. De ontwikkeling wordt gepresenteerd als randvoorwaardelijk voor een samenhangende verbetering van het dorp.

Antwoord

Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit.

A002-WO200 Flexwonen

De indiener onderschrijft het belang van tijdelijke woningen voor urgente doelgroepen. Zij geeft aan dat bij de uitvoering hiervan knelpunten ontstaan door aangescherpt provinciaal beleid voor ruimtegebruik. Door tijdelijke woningen gelijk te behandelen aan permanente

woningbouw wordt de ruimte volgens de indiener te sterk beperkt. Zij verzoekt om expliciet ruimte te creëren voor flexwoningen op tijdelijke locaties.

Antwoord
Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dat geldt ook voor flexwoningen. Deze horen in principe binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) thuis. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.

In uitzonderlijke gevallen biedt de verordening nog afwijkingsmogelijkheden zoals de balansregeling en ontheffing. En voor Greenport-gebieden en bedrijventerrein staan we flexwonen onder strikte voorwaarden (o.m. zwaarwegend belang) toe voor maximaal 10 jaar.

A002-WO201 Locatie flexwoningen

De indiener vraagt om tijdelijke woningen toe te staan aan de randen van bestaande kernen. Volgens haar blijft daarmee ruimte beschikbaar voor toekomstige opgaven, terwijl urgente woningnood wordt aangepakt. De indiener wijst erop dat het ontwerpbeleid hier zelf al ruimte voor suggereert. Zij vraagt om deze ruimte concreet vast te leggen.

Antwoord
Zie antwoord A002-WO200.

A002-WO202 Woningbouw en verdichting

De indiener wil zo min mogelijk onbebouwde ruimte bebouwen en zoveel mogelijk verdichten in bebouwd gebied, maar merkt op dat de mogelijkheden hiervoor in de dorpen beperkt zijn. Hoogbouw kan afbreuk doen aan de dorpsidentiteit, terwijl specifieke maatwerk aan de randen van dorpen nodig blijft. De gemeente verzoekt de optie voor 3-hectare-locaties niet generiek uit te sluiten en ruimte te laten voor occasionele bouw van wijken buiten bestaand stads- en dorpsgebied.

Antwoord
Zie antwoord A002-WO199.

A002-WO203 Locatie Molenpolder Numansdorp

De indiener vraagt opnieuw de locatie Molenpolder in Numansdorp op de 3-hectarekaart te krijgen vanwege het belang van woningbouw en oplossing van verkeersproblematiek. Deze ontwikkeling biedt meerdere koppelkansen zoals wateropgave, toekomstbestendig bouwen, en energietransitie, en versterkt de centrumfunctie van Numansdorp.

Antwoord
Zie antwoord A002-WO199.

A002-WO195 Betaalbaar wonen

De indiener wil 66,67% van de nieuw te bouwen woningen in de Molenpolder betaalbaar maken via industrieel bouwen. De indiener wil 30% sociaal wonen realiseren.

Antwoord

Zie antwoord A002-WO194.

A002-WO194 Stedelijke ontwikkeling voor wonen

De indiener onderzoekt de behoefte naar permanente woningen in de Molenpolder, Numansdorp. De indiener concludeert dat deze woningen nodig zijn om aan de woningbehoefte in 2040 te voldoen.

Antwoord

Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit. Een gesprek over het woningbouwprogramma is op dit moment te prematuur.

A003 - Gemeente Rotterdam

A003-MO056 Hoofdfietsnetwerk

Pagina 55 en Bl II: Kaart 26; hoofdfietsnetwerk: de route via M4H terrein klopt niet helemaal. Graag hiervoor het vastgestelde Ruimtelijke Raamwerk raadplegen.

Antwoord

De hoofdfietsnetwerk, route via M4H wordt in deze Herziening niet aangepast. Met een volgende Herziening zal dit punt worden meegenomen.

A003-VA019 4.2 Landschapstypen in Zuid-Holland

De aanwezigheid van de zee mag nadrukkelijker wordt genoemd, inclusief aanwezigheid eb- en vloedsysteem, getijdenparken, overgang zilt en zoet. Het diverse landschap van de delta en daarbij horende polders en veenweidegebieden vormen ook de basis voor de keuzes en transities die nodig zijn. Bestaand landschap is immers geen status quo. Graag dit hier ook noemen.

Antwoord

In de tekst wordt toegevoegd dat de onderscheiden landschappen nog voortdurend in ontwikkeling zijn. De tekst is niet herzien op aanwezigheid van de zee, dat is voldoende beschreven met onder andere de vorming door het water, verbondenheid met de waterstructuren en de genoemde natuurlijke omstandigheden.

A003-MO055 2.1.3.3 Modal shift, regionale hubs en zero emissie

Pagina 16: Geconcentreerd laadinfrastructuur (laadplein) en koelopslag kunnen handig ingezet worden ten behoeve van energiebalans op bedrijventerreinen met hulp van EMS Systemen. Met slimme locatiekeuze en mix van functies kan doorontwikkeling van logistieke hubs versneld worden. Graag deze aspecten meewegen bij het faciliteren/stimuleren van ontwikkelingen

Antwoord

Dit kan betrokken worden bij de uitwerking van de Regionale aanpak Laadinfrastructuur. Dit is echter te gedetailleerd om te verwerken in de Visie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A003-VA020 4.3 Opbouw Zuid-Holland in lagen

Pagina 12: De beschrijvingen (en kaarten) zijn erg uitgebreid, maar er is weinig interpretatie/analyse ‘wat betekend dit’? Welke conclusies kunnen we trekken? Kaarten zijn tot de provinciegrens ingekleurd. Dit is een gemiste kans. Veel problematiek speelt zich juist op de provinciegrens af. Laat zien hoe het gebied in de context ligt.

Antwoord

Hoofdstuk 4 bevat een weergave van de actuele situatie van Zuid-Holland. Het is een feitelijke beschrijving zonder interpretatie/analyse. In hoofdstuk 5 en verder wordt de gekozen koers beschreven en de uitwerking toegelicht.

A003-VA018 4.1 Zuid-Holland in vogelvlucht

Pagina 9: In deze paragraaf wordt huidig landgebruik in beeld gebracht. Er ontbreekt een doorkijk op wat op ons afkomt – vanuit beleid en vanuit benodigde transities en in het kader van de klimaatverandering – en hoe we daar mee om willen gaan.

Antwoord

Hoofdstuk 4 bevat een weergave van de actuele situatie van Zuid-Holland. De doorkijk op wat op ons afkomt is beschreven in hoofdstuk 5. Hoe we daarmee om willen gaan is onderdeel van de beleidskeuzes.

A003-VA017 2.6 Monitoren kwaliteit en leefomgeving

Pagina 5: In de tekst wordt nu gesuggereerd dat monitoring zich richt op de vastgestelde doelen, niet op de effectiviteit. Juist omdat de ruimte in Zuid-Holland beperkt is, is het op termijn juist wel wenselijk om meer op de effectiviteit van keuzes te monitoren. Dat kan bijdragen aan de te hanteren principes zoals genoemd bij 2.4. Hierover is een voortdurend gesprek met gemeenten nodig. Graag dat voornemen toevoegen. 4. Dit is Zuid-Holland

Antwoord

Uw constatering dat de monitoring zich momenteel richt op de vastgestelde doelen is correct. Onder deze doelen vallen beleidsprestaties (gelijk aan de beleidskeuzes in ons omgevingsbeleid). Voor iedere beleidsprestatie worden door ons outcome (effect) indicatoren opgesteld en wordt beoogd om middels een Beleidsmonitor bij te houden hoe de beoogde effecten per beleidsprestatie bijdragen aan het bovenliggende beleidsdoel. Daarnaast houden we met de Monitor Leefomgeving de uiteindelijke effecten in de Leefomgeving bij. Juist door de samenhang tussen geleverde beleidsprestaties en effecten in de Leefomgeving in beschouwing te nemen, komen we tot het juiste inzicht op de effectiviteit van beleid. De ontwikkeling van de Beleidsmonitor was voor deze herziening nog niet ver genoeg gevorderd en komt bij toekomstige herzieningen aan de orde. De Beleidsmonitor wordt gekoppeld aan onze Jaarrekening en Begroting, in deze producten vindt u dezelfde structuur als ons beleid terug.

A003-VA021 4.4 Omgaan met de schaarse ruimte

Pagina 27: De constateringen worden niet geplaatst in de context van (denkbare) verstedelijkingsmodellen in binnen- en buitenland. Daarmee zijn het feiten, maar geen heldere analyse.

Antwoord

Hoofdstuk 4 bevat een weergave van de actuele situatie van Zuid-Holland. Het is een feitelijke beschrijving zonder interpretatie/analyse.

A003-VA016 2.4 Sturingsprincipe en meerwaarde

Pagina 3: Accepteren dat niet voor alles ruimte is in Zuid-Holland. Dit zien we niet als een sturingsprincipe, maar een algemene stelling. Een helder afwegingskader ontbreekt. Graag ook voorzieningen noemen in de volgende zinsnede: Woon- en werkfuncties kunnen zich ontwikkelen binnen de ruimte.

Antwoord
Het accepteren dat niet voor alles ruimte is in Zuid-Holland is het vertrekpunt voor meer aandacht voor prioritaire opgaven en samenhangende ruimtelijke keuzes. De beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling biedt een eerste uitwerking. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij deze beleidskeuze. Voorzieningen wordt toegevoegd aan de koers Visie deel hoofdstuk 5.2.

A003-VA015 2.3 Provinciale rolneming en meerwaarde

Pagina 2: Wettelijke bevoegdheden en financiële middelen (zie ook 6.) / Democratische legitimatie. De afstemming in NOVEX verband zou een rol moeten spelen in het samen doorhakken van knopen. Graag duidelijker verbinding tussen bevoegdheid, middelen en legitimatie omschrijven.

Antwoord
Dank voor de suggestie. Zie voor de beantwoording het thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A003-GN002 Onbebouwde ruimte en groenblauw netwerk

De indiener onderschrijft het belang van bescherming van onbebouwde ruimte en het groenblauwe netwerk. De indiener acht het onwenselijk dat parken, sportvelden en volkstuinen aan stadsranden als onbebouwde ruimte worden aangemerkt. De indiener verzoekt om deze gebieden anders te positioneren en om grote binnenstedelijke groene eenheden slechts indicatief te begrenzen.

Antwoord
De provincie is verheugd dat gemeente Rotterdam het belang van bescherming van onbebouwde ruimte en het groenblauwe netwerk onderschrijft. Stad-landverbindingen zijn veelal gemeentegrensoverschrijdend en een belangrijk onderdeel om het netwerk te verbeteren. Doel van het beschermingsregime van onbebouwde ruimte is het vrijhouden van het landelijk gebied en van de open ruimte in de overgang naar de stad. Op die manier wordt voorkomen dat die zones volgebouwd kunnen worden en de (stedelijke) functies verplaatst worden naar het landelijk gebied.

A003-VA022 4.5 Uitdagingen veiligheid, gezondheid en

Pagina 30: Paragraaf 4.4 laat zien dat de zuidelijke kant van Zuid-Holland nog het best bijdraagt aan de economie (figuur 2), maar dat dit zich niet vertaalt in brede welvaart (figuur 3). Hier ligt o.a. een link met gezondheid en kwaliteit van leven. De provincie zou een actieve rol moeten spelen in het weer in evenwicht brengen van die balans – b.v. investeren in het landschap. Dat mag hier wat explicieter benoemd worden.

Antwoord
Dank voor de suggestie. Hoofdstuk 4 bevat een weergave van de actuele situatie van Zuid-Holland. In hoofdstuk 5 en verder wordt de gekozen koers beschreven en de uitwerking toegelicht. Naar aanleiding van deze zienswijze is in paragraaf 5.4 onder het kopje Een gezonde en veilige leefomgeving nu explicieter verwoord dat de provincie hier

verantwoordelijkheid voor draagt en prioriteit aan geeft. Daarbij is aangegeven dat de provincie met haar ruimtelijke keuzes bijdraagt aan herstel van de balans.

A003-GV005 7. Gezond en veilig Zuid-Holland

Gezondheid gaat ook over psychische gezondheid. Inzet op ontmoeting door hier ruimtelijke voorwaarden in te bieden. Een belangrijk deel van de opgaven die hiermee samenhangen liggen binnen de stad. Hoe wil de provincie daarin een rol spelen? Rol kan b.v. spelen rondom de ruit.

Antwoord

Het klopt dat psychische gezondheid een belangrijk onderdeel van gezondheid is. Daarom hanteert de provincie de definitie van positieve gezondheid in het provinciale beleid. Uitgangspunt is dat gezondheid niet alleen gaat om lichamelijke klachten, maar ook om wat mensen veerkrachtig maakt en hen helpt een betekenisvol leven te leiden. Dit concept omvat zes dimensies die samen een holistisch beeld van gezondheid vormen: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. In het programma gezondheid en welzijn wordt hier via projecten op het terrein van gezonde leefomgeving en voedsel aandacht aangegeven.

A003-VA024 5.2 Koers Zuid-Holland

Pagina 45: Bij intensivering van bestaande voorraad graag ook voorzieningen noemen.

Antwoord

Het betreft een complexe zin die toegespitst is op hoe de ruimte wordt gebruikt. De gevraagde toevoeging van het woord voorzieningen draagt niet bij aan het begrip. Op een eerder punt in de tekst is het woord voorzieningen wel toegevoegd aan de koers, om te laten zien dat bij wonen en werken ook voorzieningen horen.

A003-BE162 Bedrijventerreinen (maximale benutting milieugebruiksruimte en campusontwikkeling)

Pagina 79 en Bl II: We missen we maatregelen in het Omgevingsprogramma die bedrijven stimuleren (bijvoorbeeld met subsidies) om hun behoefte aan (milieugebruiks-)ruimte juist te verkleinen en hiermee, binnen de bestaande milieuruimte, te kunnen uitbreiden, nieuwe activiteiten te kunnen opstarten. In een regio met zo grote schaarste aan ruimte hebben we de voorkeur om hierop sterk in te zetten in plaats van de toegekende milieugebruiksruimte te vergroten.

Antwoord

De provincie herkent dit punt en deelt het uitgangspunt dat het verkleinen van de milieugebruiksruimte per bedrijf een belangrijk instrument is in een regio met grote schaarste aan ruimte. Het beleid is er nadrukkelijk niet op gericht om milieugebruiksruimte te verruimen, maar om deze slimmer en efficiënter te benutten.
Daarom zet de provincie, naast de instructieregels, in op flankerend beleid via het Omgevingsprogramma, zoals subsidieregelingen, kennisdeling en ondersteuning bij innovatie en verduurzaming. Het toepassen van best beschikbare technieken (BBT) wordt hiermee gestimuleerd, zodat bedrijven binnen dezelfde planologische kaders kunnen

groeien, nieuwe activiteiten kunnen ontplooien en hun milieu-impact kunnen verminderen. Belangrijk daarbij is dat bedrijven bij nieuwe initiatieven of uitbreidingen 'aan de poort' worden getoetst op hun feitelijke milieugebruiksruimte. Bedrijven die hun impact aantoonbaar verkleinen, worden dus niet beperkt maar juist gefaciliteerd. Deze combinatie van regels en stimulerende maatregelen is bedoeld om economische ontwikkeling mogelijk te maken zonder extra beslag op schaarse milieuruimte.

A003-BE163 Artikel 7.51a (begripsbepalingen)

Pagina 80: "Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder: Bedrijventerrein: locatie waar in het omgevingsplan bedrijfsactiviteiten zijn toegestaan of worden toegelaten als: handel, nijverheid, commerciële en niet-commerciële dienstverlening of industrie, met uitzondering van locaties waaraan exclusief de volgende activiteiten mogen worden verricht: kantoren, detailhandel, maatschappelijke activiteiten of jachthavens, horeca, logies en overige leisure, met een bruto omvang van meer dan 1 ha, uitgezonderd solitaire bedrijven, niet zijnde een betoncentrale, asfaltcentrale of puinbreker, buiten bestaand stads- en dorpsgebied;" Reactie: Wij zien (lichte) business-to-consumer (stadsverzorgende bedrijvigheid) bij voorkeur in het stedelijk weefsel/ in of aan de rand van wijken (tenzij sprake is van milieuhinderlijke activiteit). Op bedrijventerreinen ook lichte bedrijven toelaten indien er sprake is van business-to-business en ze ondersteunend zijn aan de andere bedrijven op het bedrijventerrein. Handel: alleen groothandel (BtB) Commerciële en niet-commerciële dienstverlening: slechts indien BtB en ondersteunend aan de andere bedrijven op het bedrijventerrein.

Antwoord

De provincie herkent de geschetste afweging en ziet deze als goed passend binnen de uitgangspunten van het provinciale omgevingsbeleid. Het uitgangspunt is dat stadsverzorgende en business-to-consumer (BtC) activiteiten bij voorkeur een plek krijgen in het stedelijk weefsel, in of aan de randen van wijken, waar zij bijdragen aan levendigheid en nabijheid voor bewoners, mits zij qua milieubelasting passend zijn.
Voor de lichtere (delen van) bedrijventerreinen geldt dat hier nog ruimte kan worden geboden aan lichte bedrijvigheid wanneer deze business-to-business (BtB) is georiënteerd en ondersteunend of complementair is aan de aanwezige bedrijvigheid op het terrein. Dit betreft bijvoorbeeld groothandel, technische dienstverlening of andere commerciële en niet-commerciële diensten die functioneel onderdeel uitmaken van het economische ecosysteem van het bedrijventerrein.
De omgevingsverordening biedt gemeenten de mogelijkheid om deze afweging via maatwerk in het omgevingsplan concreet uit te werken, zodat gericht kan worden gestuurd op een passend profiel per bedrijventerrein. Alleen op de zwaardere (delen van) bedrijventerreinen geldt een verbod op de nieuwvestiging van lichte bedrijven, om de schaarse milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid te beschermen. Buiten deze situaties blijft er ruimte om lichte, BtB-gerichte functies toe te laten, mits zij de gebruiksruimte van andere bedrijven niet beperken.
Met deze benadering wil de provincie gemeenten ondersteunen bij het realiseren van goed functionerende, toekomstbestendige bedrijventerreinen, waarin ruimte is voor economische dynamiek en samenwerking tussen bedrijven, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de leefomgeving of van de beschikbare milieugebruiksruimte.

A003-BE164 Artikel7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen)

Pagina 81: Artikel7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen). Reactie: Het gebruik van een extra term bedrijvengebied naast bedrijventerrein maakt de verordening ingewikkelder.

Antwoord

De provincie begrijpt dat het gebruik van meerdere begrippen tot vragen kan leiden. Met de term bedrijvengebied wordt echter een ruimtelijke aanduiding op kaartniveau bedoeld, die het afwegingskader en toepassingsbereik van de instructieregels bepaalt. Het begrip bedrijventerrein ziet op de functionele invulling zoals die in het omgevingsplan wordt vastgelegd.

Het onderscheid is daarmee bedoeld om duidelijkheid te bieden over waar de provinciale regels van toepassing zijn en wat daar planologisch mogelijk is. De provincie zal dit onderscheid in de toelichting blijven verduidelijken, zodat de toepassing voor gemeenten zo eenduidig en werkbaar mogelijk is.

A003-BE165 Artikel7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen)

Pagina 81: Als u het nieuwe begrip Bedrijvengebieden onvermijdelijk ziet dan vragen we u het nieuwe begrip ook als titel van kaart 19 toe te passen (titel nu: Bedrijventerreinen). De naam campussen is eveneens verwarrend. Hierover zie onze reactie i.v.m. campussen.

Antwoord

De provincie begrijpt de wens voor eenduidige terminologie. In de Omgevingsverordening blijft 'bedrijventerreinen' de overkoepelende term voor paragraaf 7.3.11 en dus ook voor kaart 19, omdat dit het onderwerp is dat juridisch wordt gereguleerd. Aanpassing van de titel van kaart 19 is daarom niet aan de orde.

De term 'bedrijvengebieden' wordt gebruikt als legenda-eenheid om het bedoelde gebied en de daar van toepassing zijn regels binnen het onderwerp bedrijventerreinen te onderscheiden. Ook campussen zijn een geometrische begrenzing die relevant is in het kader van de toepassing van de regels in de omgevingsverordening. Zie verder voor campussen het antwoord bij A003-BE161.

A003-BE166 Artikel 7.51c (toepassingsbereik zwaar bedrijventerrein)

Artikel 7.51c (toepassingsbereik zwaar bedrijventerrein) Het is onduidelijk wat precies wordt bedoeld met "zware bedrijventerreinen". Artikel 7.51c (toepassingsbereik zwaar bedrijventerrein) verwijst naar de locaties uit artikel 7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing van watergebonden bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen), dat op zijn beurt verwijst naar Bijlage II Geometrische begrenzing van locaties. Kaart 19 (Bedrijventerreinen) is de relevante kaart, en hierop zijn alle bedrijventerreinen in Zuid-Holland opgenomen. Dit roept de vraag op of hiermee alle bedrijventerreinen als "zware bedrijventerreinen" worden aangemerkt. Wij verzoeken daarom om meer duidelijkheid over de definitie van "zware bedrijventerreinen" en hoe deze zich verhoudt tot de bedrijvengebieden en watergebonden bedrijvengebieden die in Bijlage II zijn vastgesteld.

Antwoord

De provincie herkent dat de terminologie hier tot verwarring kan leiden en licht dit graag toe. Niet alle bedrijventerreinen die op kaart 19 en in bijlage II zijn opgenomen, kwalificeren automatisch als zwaar bedrijventerrein in de zin van artikel 7.51c. Artikel 7.51c bepaalt het toepassingsbereik van een aantal instructieregels en introduceert daarvoor het begrip zwaar bedrijventerrein als juridisch afbakeningscriterium, niet als generieke typering van alle bedrijventerreinen.

Samengevat geldt het volgende:
- De geometrische begrenzingen in bijlage II (bedrijvengebieden, watergebonden bedrijvengebieden en locaties voor grote ruimtevragers) vormen het ruimtelijke kader waarbinnen de regeling kan gelden.
- Of een concrete locatie of deel van een bedrijventerrein als zwaar bedrijventerrein wordt aangemerkt, volgt uit artikel 7.51c en hangt af van de planologische mogelijkheden (bedrijventerrein in de zin van de verordening) én de afstand tot milieugevoelige functies (meer dan 50 meter).
- Daarmee is het begrip zwaar bedrijventerrein nadrukkelijk niet gelijk aan alle bedrijventerreinen op kaart 19, maar ziet het op die delen van bedrijventerreinen waar planologisch ruimte kan worden geboden aan middelzware en zwaardere bedrijvigheid (globaal: oude milieucategorie 3.1 en hoger).

De koppeling met artikel 7.51b en bijlage II is bedoeld om te begrenzen waar de instructieregels kunnen spelen. Artikel 7.51c bepaalt wanneer en voor welke locaties zij daadwerkelijk van toepassing zijn. Gemeenten behouden daarbij een rol om dit bij de uitwerking in het omgevingsplan concreet te duiden.
De provincie zal in de toelichting blijven verduidelijken dat het hier gaat om een selectieve toepassing en niet om een generieke kwalificatie van alle bedrijventerreinen als "zwaar". Om semantische discussies te voorkomen hebben we in de Omgevingsverordening het begrip aangepast naar bedrijventerreinen met beschermde milieuruimte.

A003-BE167 Artikel 7.52 (functiewijziging bedrijventerrein anders dan voor zware bedrijven)

Pagina 82: Artikel 7.52 (functiewijziging bedrijventerrein anders dan voor zware bedrijven) 1 Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een bedrijventerrein binnen een bedrijvengebied kan gedeeltelijke functiewijziging mogelijk maken door andere activiteiten dan bedrijven toe te laten, voor zover: a. het gaat om een bedrijventerrein of deel daarvan waar alleen bedrijven worden toegelaten die in redelijkheid kunnen worden verricht binnen een afstand van 30 meter van een milieugevoelige activiteit; b. de beschikbare ruimte voor bedrijven per saldo gelijk blijft door meervoudig ruimtegebruik; en c. de activiteiten bij voorkeur bijdragen aan de opgaven energietransitie, circulaire economie of klimaatadaptatie. d. Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een bedrijventerrein binnen een bedrijvengebied met locaties voor perifere detailhandelsvestiging (PDV) als bedoeld in artikel 7.49, eerste lid, onder a, onder 3°, kan voorzien in een ruimtelijke ontwikkeling als bedoeld in artikel 7.49, tweede lid. Reactie: Op punt 1. (...) door andere activiteiten dan bedrijven toelaten, voor zo ver de activiteiten ondersteunend zijn aan het bedrijventerrein en niet gericht zijn op consumenten en: Op punt c. "bij voorkeur": dit is geen harde eis waaraan getoetst wordt en daarom overbodig om te benoemen bij de voorwaarden

Antwoord

De provincie begrijpt de behoefte aan duidelijkheid en hanteerbaarheid van deze bepaling. Artikel 7.52 is bedoeld om beperkte en zorgvuldige functiewijziging mogelijk te maken op bedrijventerreinen waar uitsluitend lichte bedrijvigheid is toegestaan en waar zwaardere milieugebruiksruimte planologisch niet aan de orde is. Het uitgangspunt blijft dat bedrijventerreinen primair bestemd zijn voor bedrijvigheid en dat functiewijziging alleen mogelijk is voor zover dit het functioneren van het bedrijventerrein niet ondermijnt.

De provincie onderschrijft dat andere activiteiten dan bedrijven in deze context ondersteunend moeten zijn aan het bedrijventerrein. Het artikel sluit consumentgerichte functies niet expliciet uit, omdat gemeenten hier in het omgevingsplan een eigen afweging kunnen maken. Daarbij geldt wel dat functies die primair op consumenten zijn gericht alleen passend zijn als zij geen extra milieudruk, verkeer aantrekkende werking of verdringing van bedrijfsruimte veroorzaken en aantoonbaar bijdragen aan een evenwichtige toedeling van functies. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

De formulering "bij voorkeur" is bewust gekozen om richting te geven zonder een harde toetsingsnorm op te leggen. Dit biedt gemeenten beleidsruimte om ook andere passende functies toe te laten, mits wordt voldaan aan de overige voorwaarden. De bepaling is daarmee niet bedoeld als zelfstandige afwijzingsgrond, maar als een inhoudelijke stimulans om functiewijziging te koppelen aan bredere provinciale opgaven zoals energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie.

A003-BE168 Artikel 7.52a (milieugebruiksruimte voor zware bedrijven)

Pagina 82: Artikel 7.52a (milieugebruiksruimte voor zware bedrijven). 1 Binnen een afstand van 300 m van een zwaar bedrijventerrein staat het omgevingsplan niet toe dat een milieugevoelige activiteit wordt verricht op een kortere afstand van het zware bedrijventerrein dan de afstand tussen dat zware bedrijventerrein en een milieugevoelige activiteit die: a. rechtmatig wordt verricht; b. op een locatie is toegelaten op grond van een onherroepelijk omgevingsplan of een onherroepelijke omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. 2 Het omgevingsplan bevat ten opzichte van het wettelijke beschermingsniveau geen regels die een beperking vormen van de milieugebruiksruimte die beschikbaar is voor het verrichten van milieuhinderlijke activiteiten op een zwaar bedrijventerrein. 3 In afwijking van het bepaalde in tweede lid kan het omgevingsplan limitatief bepalen welke milieuhinderlijke activiteiten op een locatie zijn toegestaan, mits de activiteiten worden toegestaan die een zo groot mogelijk beslag leggen op de milieugebruiksruimte. 4 Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een watergebonden bedrijventerrein laat in hoofdzaak watergebonden bedrijven toe. Reactie: Als gemeente erkennen wij het belang van het behouden van voldoende ruimte voor "zware bedrijvigheid". We omarmen de maatregelen van het Omgevingsprogramma (zoals bijvoorbeeld de verplaatsings- en herstructureringsfonds), die bedoeld zijn om het beter benutten van de bestaande (milieu)ruimte te stimuleren. Wij plaatsen tegelijkertijd kanttekeningen bij de harde generieke afstandsnorm van 300 meter zoals deze nu in de Omgevingsverordening, in Artikel 7.52a staat beschreven. Het voorgestelde regime staat mogelijk regionaal afgestemde (maar in Omgevingsplan nog niet opgenomen) ontwikkelingen in de weg en het is niet in lijn met de door de VNG uitgesproken voorkeur voor inwaartse zonering. Wij verzoeken u om bij het toepassen van de nieuwe

milieuzoneringssystematiek op bestaande bedrijventerreinen de per locatie juridisch-planologisch toegelaten maximale milieucategorie en de daaraan gerelateerde richtafstand als de bovengrens van het attentiegebied te hanteren tenzij dit in de weg staat van het uitvoeren van door de Raad vastgestelde, met het Rijk, regio en provincie afgestemde ontwikkelingen.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

De Provincie geeft gehoor aan uw verzoek. In de bedrijventerreininstructieregels zal een flexibiliteitsbepaling worden opgenomen waardoor het mogelijk is om af te wijken van het wettelijke beschermingsniveau zodat inwaarts zoneren mogelijk wordt, Wel worden hier voorwaarden gesteld ten aanzien van de motivering met het oog op het te beschermen provinciale belang van het bedrijventerrein. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-BE169 Artikel 7.52a (milieugebruiksruimte voor zware bedrijven)

Pagina 82: Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven). (...) 3 Het omgevingsplan bepaalt dat de omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend als:
e. de aanvraag om de vergunning betrekking heeft op een ondergeschikte activiteit op een campus die ondersteunend is aan het profiel van de campus, tenzij een aanwezig bedrijf door de aangevraagde activiteit wordt beperkt in de bedrijfsvoering;
f. de aanvraag om de vergunning betrekking heeft op het in beperkte mate realiseren bedrijfswoningen, tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten of andere functies die ondersteunend zijn aan het profiel van het bedrijventerrein, tenzij een aanwezig bedrijf door de aangevraagde activiteit wordt beperkt in de bedrijfsvoering;
Reactie: f.: Gezien de druk op de ruimte vinden wij het van belang om schaarse zware bedrijventerreinen qua milieugebruiksruimte en fysiek ruimte optimaal te benutten en er geen activiteiten toe te laten die niet aan bijdragen aan deze doelstellingen. Er zijn echter situaties denkbaar dat het huisvesten van arbeidsmigranten op zware bedrijventerreinen – mits ze daar ook werken- in de brede maatschappelijke afweging de beste oplossing is. U staat in deze gevallen deze huisvesting tijdelijk – voor een periode van 10 jaar – toe. Wij vragen om – in nauw overleg met gemeenten – beleid op dit onderwerp verder vorm te geven,

hierbij meewegend dat een termijn van 10 jaar de businesscase onder druk zet en er cases bekend zijn waarin de termijn van 15 jaar nodig is.

Antwoord
De provincie onderschrijft het uitgangspunt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grote milieugebruiksruimte. Daarom is functiemenging op deze terreinen bewust beperkt tot ondersteunende en ondergeschikte functies, en uitsluitend voor zover deze de bedrijfsvoering van zittende bedrijven en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte niet belemmeren.
In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) beschouwt de provincie huisvesting van arbeidsmigranten als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd. Huisvesting op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke en tijdelijke situaties aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer dit geen onevenredige beperking oplevert voor omliggende bedrijven én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden.
De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid om in bijzondere gevallen maatwerk toe te passen. Deze afwijkingsmogelijkheid is geen automatisme en kan alleen worden benut indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het artikel en aan het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn van 10 jaar geldt daarbij als richtlijn voor de duur van tijdelijke functies. In zorgvuldig overleg met gemeenten kan per concreet geval worden bezien of maatwerk verdedigbaar is, mits het tijdelijke karakter duidelijk is geborgd en alternatieven buiten bedrijventerreinen aantoonbaar zijn onderzocht.
De provincie blijft hierover graag met gemeenten in gesprek om per situatie een zorgvuldige afweging te maken die aansluit bij zowel de uitgangspunten van de REV als bij de economische functie en toekomstbestendigheid van zware bedrijventerreinen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

A003-BE170 Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)

Pagina 83 en Bl II: Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven). In artikel 7.52b lid 2 staat: “Het omgevingsplan bepaalt voor een zwaar bedrijventerrein dat een omgevingsvergunning nodig is voor het wijzigen van een activiteit als die wijziging van invloed is op de omvang van de milieugebruiksruimte die nodig is voor die activiteit.”
Reactie: Stel: Bij de wijziging van een activiteit, bijvoorbeeld door elektrificatie, wordt de milieugebruiksruimte voor geluid kleiner. In het omgevingsplan is (na omzetting van het bestemmingsplan) bepaald dat daarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dan moet de gemeente beoordelen of de verplaatsing van die activiteit in redelijkheid al dan niet kan worden gevergd. Welke criteria zou de gemeente daarvoor moeten hanteren? En is het wel redelijk en doelmatig om bedrijven op deze manier te ontmoedigen om stiller te worden?

Antwoord
De provincie herkent deze zorg en wil benadrukken dat de regeling niet is bedoeld om bedrijven te ontmoedigen om stiller, schoner of efficiënter te gaan werken. Integendeel, het toepassen van elektrificatie en andere best beschikbare technieken past juist bij de provinciale ambities voor verduurzaming en innovatie.
De vergunningplicht in artikel 7.52b lid 2 heeft een toetsend en borgend karakter en is bedoeld om bij wijzigingen van activiteiten te kunnen beoordelen wat het effect is op de

toekomstige beschikbaarheid van schaarse milieugebruiksruimte op zware bedrijventerreinen. Daarbij geldt nadrukkelijk dat een vermindering van de benodigde milieugebruiksruimte op zichzelf geen reden is om verplaatsing te verlangen.

Het uitgangspunt is dat zittende bedrijven niet worden gestraft voor verduurzaming. Een afname van milieubelasting leidt dus niet automatisch tot beperkingen of verplaatsingsverplichtingen. De toets vindt plaats 'aan de poort' en is bedoeld om te voorkomen dat op termijn structureel milieugebruiksruimte verloren gaat zonder bewuste afweging, niet om innovatief gedrag te ontmoedigen.

A003-BE171 Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)

Pagina 83 en Bl II: "Om het zwaar bedrijventerrein beschikbaar te houden voor zo zwaar mogelijke bedrijven, moet in de tweede plaats gewaarborgd worden dat die bedrijven aanspraak kunnen maken op een zo groot mogelijk deel van de beschikbare milieugebruiksruimte." Reactie: Als de zware bedrijfsactiviteiten gezamenlijk aanspraak kunnen maken op een zo groot mogelijk deel van de beschikbare milieugebruiksruimte moet die ruimte nog wel onderling verdeeld worden. Locaties voor zware bedrijven kunnen efficiënter worden gebruikt (er passen meer zware bedrijven op) als de milieugebruiksruimte per bedrijf wordt toegekend. Dat zou meer naar voren moeten komen in de instructieregels!

Antwoord

De provincie herkent het punt dat de beschikbare milieugebruiksruimte op zware bedrijventerreinen doelmatig moet worden ingezet. De instructieregels zijn er daarom op gericht om deze ruimte gebiedsgericht te beschermen, zodat zij beschikbaar blijft voor bedrijvigheid met een grote milieuvraag.
De onderlinge verdeling van milieugebruiksruimte per bedrijf is nadrukkelijk een uitwerkingsvraag op het niveau van het omgevingsplan en de vergunningverlening. Daar kan de gemeente – passend bij de lokale situatie – milieugebruiksruimte per bedrijf toedelen, stapelen en sturen op efficiënt gebruik, bijvoorbeeld via maatwerkvoorschriften en het toepassen van best beschikbare technieken.
Het provinciale beleid kiest er bewust voor dit niet generiek in instructieregels vast te leggen, om onnodige rigiditeit te voorkomen en gemeenten voldoende ruimte te laten om zware bedrijventerreinen zo efficiënt mogelijk in te richten en te benutten.

A003-BE172 Artikel 7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen)

Pagina 81 en Bijlage II: Wij verzoeken u nadrukkelijk om alle locaties waaraan in het (onherroepelijke) Omgevingsplan anders dan bedrijfs- of bedrijventerrein als (hoofd)functie wordt toegedeeld van kaart 19 te schrappen. In deze gebieden bevinden zich een palet aan toegedeelde (hoofd)functies zoals wonen (noordrand Spaanse polder), gemengd (bv. RTHA, Van Nelle-complex, Alexanderknoop, Korte Olympiaweg, Nesselande, Hoogvliet-Gadering, Waalhaven, Waalhaven-Zuidzijde, Heijplaat-RDM), maatschappelijke voorziening (zoals Veilingterrein, Hoogvliet-Gadering, Waalhaven-Zuidzijde), centrum (Alexanderknoop), kantoor (onder andere Alexanderknoop, Waalhaven, Gadering), groen, water, verkeersgebied van structurele betekenis en aanzienlijke omvang (zoals in Spaansepolder en Merwe4H). Op sommige locaties is weliswaar bedrijvigheid toegestaan, maar als optie en niet als verplichting. Er kan daaraan dus geen compensatieplicht worden gekoppeld.

Antwoord

Een bedrijventerrein wordt pas van de provinciale bedrijventerreinenkaart verwijderd wanneer het nieuwe bestemmings- of omgevingsplan onherroepelijk is vastgesteld en er geen lopende beroepsprocedures meer zijn. Dit is noodzakelijk om de provincie in staat te stellen te blijven sturen indien niet wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden, bijvoorbeeld met het oog op compensatie van het onttrokken areaal.

Het provinciale bedrijventerreinenbeleid is van toepassing indien (1) een locatie is opgenomen op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening en (2) de locatie voldoet aan de begripsbepaling van bedrijventerrein (dat wil zeggen: de bestemming of functie bedrijven is planologisch toegestaan). Indien een op de bedrijventerreinenkaart opgenomen locatie een andere enkelbestemming dan bedrijf heeft, is het provinciale bedrijventerreinenbeleid op die specifieke bestemming niet van toepassing.

Bestemmingsplannen met een bestemming Gemengd vallen onder het provinciale bedrijventerreinenbeleid voor zover de bedrijfsfunctie planologisch mogelijk wordt gemaakt. In die gevallen voldoet de locatie aan de begripsbepaling en is het beleid van toepassing.

Voor locaties met bestemmingen zoals Maatschappelijk, Detailhandel, Centrum, Kantoor, Groen, Water en Grootschalige Verkeersgebieden geldt dat het provinciale bedrijventerreinenbeleid uitsluitend van toepassing is op die delen waar de bedrijfsfunctie planologisch is toegestaan. Delen waar uitsluitend niet-bedrijfsfuncties zijn toegestaan, voldoen niet aan de begripsbepaling voor bedrijventerreinen en worden derhalve zoveel mogelijk van de bedrijventerreinenkaart verwijderd.

Specifieke locaties

- *Het bedrijventerrein Korte Olympiaweg is niet opgenomen op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening.*
- *Bedrijventerrein Unilever-Nassauhaven zal van de bedrijventerreinenkaart worden verwijderd, omdat het vastgestelde bestemmingsplan De Kaai met een gemengde bestemming in hoofdzaak geen bedrijfsfuncties meer mogelijk maakt en feitelijk nog slechts in zeer beperkte mate ruimte laat voor milieugebruik door bedrijven.*
- *Gedeelten aan de randen van meerdere bedrijventerreinen worden van de bedrijventerreinenkaart verwijderd, omdat deze uitsluitend zijn bestemd voor functies anders dan bedrijf en daarmee niet voldoen aan de begripsbepaling voor bedrijventerreinen.*

A003-BE173 Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven);

Pagina 81 en Bijlage II: Een generiek overgangsrecht (Artikel 7.52d onder b) biedt ons onvoldoende duidelijkheid ten aanzien van de transformatiegebieden waarbij eerder al afspraken zijn gemaakt. Wij missen in ieder geval de PMR Stadshaven afspraak van de lijst van de genoemde afspraken. Verder missen we nog steeds een verwijzing naar deze uitzonderingen in Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven) lid 3 onder h (planologische compensatieplicht). Een oplossing voor dit vraagstuk hebben we al afgelopen jaar gevraagd. Over de interpretatie van de PMR Stadshaven afspraken willen wij met de provincie verdere gesprekken voeren.

Antwoord

De provincie begrijpt de behoefte aan duidelijkheid over transformatiegebieden waarvoor eerder bestuurlijke afspraken zijn gemaakt. Met artikel 7.52d, onder b, wordt hier expliciet in voorzien door te verwijzen naar regionale bedrijventerreinenvisies, woon-werkakkoorden en bestuursakkoorden. Afspraken over aanvaarde transformatiegebieden vallen daarmee onder het overgangsrecht en kunnen worden uitgevoerd onder de voorwaarden van de herziening 2023. Daarmee is beoogd voldoende rechtszekerheid te bieden.
Ten aanzien van de PMR Stadshaven-afspraken geldt dat nadere duiding nodig is over welk gebied precies wordt bedoeld. Indien dit ziet op M4H: bij de aanleg van Maasvlakte 2 zijn reeds afspraken gemaakt over transformatie en compensatie. Indien blijkt dat dit explicieter moet worden benoemd, dan kan de toelichting hierop worden verduidelijkt.
De gevraagde verwijzing in artikel 7.52b, lid 3, onder h is niet nodig. Het overgangsrecht in artikel 7.52d regelt welke transformatiegebieden onder de oude voorwaarden mogen transformeren. Daarmee werkt dit artikel door naar de compensatieplicht, zonder dat dit in artikel 7.52b hoeft te worden herhaald.
De provincie staat open voor nader overleg over de interpretatie en toepassing van specifieke afspraken, waaronder die voor Stadshaven, om te zorgen voor een zorgvuldige en eenduidige uitvoering.

A003-BE174 Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
Pagina 82: Dit artikel verplicht om in het omgevingsplan voor een bedrijventerrein regels op te nemen die waarborgen dat zich geen lichte bedrijven vestigen op locaties die ook geschikt zijn voor zware bedrijven. Onder ‘lichte bedrijven’ worden bedrijfsactiviteiten verstaan uit de (voormalige) milieucategorieën 1 en 2, met een bijbehorende richtafstand van 30 meter binnen een rustige woonwijk. Reactie: Op basis van advies dat wij hebben ingewonnen lijkt het weren van de consumentgerichte activiteiten op bedrijventerreinen juridisch sterker dan het weren van activiteiten in milieucategorieën 1 en 2. Dat sluit ook beter aan op de visie dat activiteiten gericht op consumenten in de nabijheid van consumenten (in wijken) gevestigd moeten zijn. Bedrijven in de categorieën 1 en 2 kunnen zich slechts vestigen als ze ondersteunend zijn aan het bedrijventerrein.

Antwoord

De provincie herkent deze zienswijze en deelt het uitgangspunt van de gemeente dat consumentgerichte functies primair thuishoren in centra en woonwijken en niet op zware bedrijventerreinen. Dat uitgangspunt sluit aan bij het provinciale beleid om bedrijventerreinen doelgericht in te zetten voor bedrijvigheid die daar functioneel en ruimtelijk het beste past.
Tegelijkertijd kiest de provincie bewust voor een objectief en juridisch goed hanteerbaar criterium in de vorm van milieucategorieën en milieugebruiksruimte. De instructieregel is bedoeld om schaarse bedrijfslocaties die planologisch geschikt zijn voor zwaardere bedrijvigheid (oude milieucategorie 3.2 en hoger) beschikbaar te houden voor bedrijven die deze ruimte nodig hebben. Het uitsluitend weren van consumentgerichte functies is daarvoor onvoldoende, omdat ook niet-consumentgerichte bedrijven in categorie 1 en 2 de milieugebruiksruimte en fysieke ruimte kunnen blokkeren die nodig is voor zwaardere bedrijvigheid.
Daarbij is nadrukkelijk niet beoogd om onwerkbare situaties te creëren. De verordening biedt ruimte voor maatwerk. Lichte bedrijven kunnen worden toegelaten wanneer zij ondersteunend zijn aan het profiel van het bedrijventerrein of wanneer dit nodig is voor een

evenwichtige toedeling van functies, mits zij de vestiging en bedrijfsvoering van zwaardere bedrijven niet beperken. Zo wordt geborgd dat zware bedrijventerreinen hun functie behouden, terwijl tegelijkertijd functioneel passende en ondersteunende bedrijvigheid mogelijk blijft.

A003-WA031 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 131: De tekst is nu: Zuid-Holland werkt samen met de waterschappen aan de versterking van het water- en bodemsysteem. Reactie: Hier zouden rijk en gemeenten aan toegevoegd moeten worden, omdat de uitwerking ook daar moet landen. Dit garandeert tevens een meer integrale aanpak om het water- en bodemsysteem als geheel te verbeteren.

Antwoord

Wij zullen dit toevoegen. In beleidskeuze '5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast' wordt toegevoegd dat Zuid-Holland naast de waterschappen ook samenwerkt met het Rijk en gemeenten voor het versterken van het water- en bodemsysteem. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-WA030 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 130: Voor waterkwaliteit is er op dit moment geen goed beeld van de huidige kwaliteit van grondwaterlichamen en hoe deze onvermijdelijk achteruit gaat ondanks te nemen maatregelen (autonome verontreiniging met bijv. PFAS). Het heeft de voorkeur het beleid af te stemmen op die aanstaande verontreiniging en sta maatregelen toe die netto geen extra belasting zijn. Dit vormt vooral een probleem voor het gebruik van Urban Water Buffers. Door klimaatverandering en zeespiegelstijging staat de zoete grondwatervoorraad steeds meer onder druk. Dit blijkt uit zowel landelijke als lokale studies. Echter is de tijdschaal waarop verzilting van het ondiepe grondwater plaatsvindt is zeer lang. Door nu onttrekken van ondiep grondwater helemaal te verbieden, (ook als het in combinatie gebeurt met infiltratie van zoet water) omdat de angst bestaat dat brak grondwater wordt aangetrokken, mis je de kans op verzilting op lange termijn tegen te gaan. Uit zowel praktijk als modelstudies (zie COASTAR) blijkt dat je de zoete grondwater voorraad kunt laten toenemen met verschillende infiltratie en onttrekkingstechnieken. Het dichttimmeren van deze technieken zorgt niet voor de bescherming van je zoetwater voorraad maar verergert de druk op het zoetwatersysteem op de lange termijn.

Antwoord

Bedankt voor uw reactie. De Omgevingsvisie Zuid-Holland staat de door u ingebrachte beleidsuitwerking niet in de weg. Zodra wij starten met de herziening van het Regionaal Waterprogramma dan zullen de door u genoemde onderwerpen daarin mogelijk een plek krijgen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-WA029 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 131: “Bijvoorbeeld in projecten rondom de kust, in het Deltaprogramma, bij de aanwijzing en normering voor regionale waterkeringen, in het voortraject van dijkversterkingen en bij projecten waar meerlaagsveiligheid speelt.” Heel volledig, maar buitendijks gebied wordt nog niet genoemd. Graag er toevoegen.

Antwoord
De genoemde onderwerpen worden als voorbeelden gebruikt voor thema's waarop de provincie met andere partijen samenwerkt. Met name bij meerlaagsveiligheid geldt uiteraard dat dit zowel voor het binnen- als buitendijkse gebied geldt.

A003-WA028 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 131: De provincie werkt samen met het Rijk, waterschappen, gemeenten en veiligheidsregio's aan waterveiligheid. Niet genoemd: ook met het Havenbedrijf.

Antwoord
In de tekst staat dat de provincies samenwerkt met overheden en andere organisaties. Uiteraard werken wij ook met het Havenbedrijf samen en dat geldt ook voor andere niet genoemde organisaties. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-WA025 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 131: Ook samenwerking Deltaprogramma. Bij projectbesluit dijkversterkingen ook de stedelijke waarden meenemen in de afweging. Een aantal dijkversterkingen zal plaats vinden in stedelijk gebied waar waarden als monumenten, stedenbouwkundige structuur onder meer van belang zijn in de afweging. Met de voorgenomen herijking leggers en verordeningen zullen vaker stedelijke waarden een rol spelen in de afweging.

Antwoord
Waterschappen stellen een projectbesluit op voor verbeteringen van primaire waterkeringen (welke in beheer zijn bij waterschappen). Het projectbesluit behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Voor de goedkeuring wordt onder meer getoetst of het projectbesluit voldoende rekening houdt met LNC- (Landschap, Natuur, en Cultuurhistorische) waarden. In de Omgevingsverordening van Provincie Zuid-Holland zijn richtlijnen opgenomen voor ruimtelijke kwaliteit. Onder deze richtlijnen vallen ook stedelijke waarden. Naast de richtlijnen is ook de omgevingsverordening (artikel 7,108) bepaald dat de instructieregels uit afdeling 7.3 van toepassing zijn op een door het waterschap te nemen projectbesluit.

A003-MO052 2.1.5 Realisatie provinciale infrastructuur (PZI)

Met het oog op toenemende drukte: Een nadrukkelijke sturing op stad-landschap verbindingen voor langzaam verkeer ontbreekt nog. Ambitie 3. Schone energie voor iedereen Beleidsdoel 3.1 Energietransitie

Antwoord
Het beleid voor langzaam verkeer, zoals fietsen en lopen, is beschreven in beleidskeuze 2.1.1. Van de Omgevingsvisie. Dit beleid richt zich zeker op toenemende drukte, maar niet specifiek op stad-landschap verbindingen. In de beleidskeuzes 2.1.4 en 2.1.5 van de Omgevingsvisie zijn fietsprojecten opgenomen die voortkomen uit dit beleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A003-MO053 2.1.1.1 Bereikbaarheid door nabijheid

Pagina 9: “De provincie beoordeelt per ontwikkelfase bij gebiedsontwikkelingen, zoals woningbouwplannen, of de gevolgen voor de bereikbaarheid goed onderzocht zijn en onderdeel is van de locatiekeuze en planuitwerking. Hierdoor is tijdig inzicht of aanvullende maatregelen nodig zijn om (nieuwe) knelpunten op de weg, het spoor of het water te verbinden en hoe zij gefaseerd en gefinancierd kunnen worden vanuit de planontwikkeling. In de planbeoordelingsfase wordt vanuit de Omgevings- verordening op de bereikbaarheid getoetst. De provincie kijkt of de ontwikkeling bijdraagt aan het verbeteren van de nabijheid van wonen, werk, voorzieningen en goed ov en het bevorderen van veilig en duurzaam mobiliteitsgedrag dat past bij de gebiedskenmerken. Ook wordt gekeken naar de gevolgen voor doorstroming op het provinciale netwerk en of voortvloeiende infrastructurele maatregelen volgens het Handboek Ontwerp Criteria Wegen gerealiseerd kunnen worden. Indien van toepassing ziet de provincie toe op goede voorzieningen voor lopen en fietsen, op het naleven van de parkeernormen en gevolgen voor goederen vervoerstromen over weg, spoor en water.” Reactie: Ons voorstel is om deze ‘procedure’ expliciet alleen te laten gelden bij ontwikkelingen waarvoor PZH in the lead is of waarbij er een directe link met de provinciale verantwoordelijkheid ligt; en niet bij elke gebiedsontwikkeling.

Antwoord

Het maakt voor de provincie niet uit wie in the lead is als het gaat om ruimtelijke ordening en bereikbaarheid. Uiteraard kijken we wel naar bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De procedure is in principe overal toepasbaar. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A003-VA026 5.4 Uitwerking van de koers

Pagina 47: Nog niet alles is uitgewerkt. We zijn al in gesprek met de provincie over de groen(blauwe) opgaven o.a. in NOVEX verband. We gaan echter ook graag in gesprek over een verdere uitwerking van Water en Bodem sturend. Aandacht moet er ook zijn hoe de opgaven wel of juist niet samengaan (stedelijk vs. open ruimte).

Antwoord

Dank voor uw steun en betrokkenheid. Wij gaan graag verder met u in gesprek. We nemen dit graag mee in de gebiedsgerichte gesprekken, zie daarvoor thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A003-VA025 5.3 Ontwikkelen met oog voor kwaliteit van de leefomgeving en brede welvaart

Pagina 46: De voorgestelde thema's in het kader van brede welvaart kunnen ook met elkaar in tegenstrijd zijn. Bereikbaarheid legt bv een claim op de ruimte en heeft ook negatieve invloed op gezondheid. In een verdere uitwerking (5.4) verdient die tegenstrijdigheid aandacht.

Antwoord

Dank voor het benoemen van potentiële tegenstrijdigheden. Dit zal worden meegenomen bij verdere uitwerking. Zie thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A003-MO054 2.1.1.3 (!) Schonere Mobiliteit

Pagina 9: Bij paragraaf 2.1.1.3 Schonere mobiliteit ontbreekt het kopje uitwerking Bij alle andere mobiliteitsonderwerpen is dat kopje wel ingevuld. De gemeente realiseert zich dat de provincie beperkte mate invloed heeft op de ingroei snelheid van elektrische voertuigen en daarom weinig concrete inzet doet, tegelijkertijd lezen we bijvoorbeeld bij 2.1.2.3 Snel internationaal openbaar vervoer en optimaal hoofdrailnet van het rijk ook over het stimuleren van en lobby op nationale en internationaal reizen met de trein. Iets over lobby of faciliteren versnelde ingroei elektrisch vervoer zou daarom wel passend zijn lijkt ons.

Antwoord

Onder het kopje "Wat gaat de provincie doen" staat reeds voldoende aangegeven wat de provincie gaat doen. Zoals de indiener aangeeft, heeft de provincie daarbij slechts in beperkte mate directe invloed. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A003-VA023 5.1 Noodzaak tot verandering

Pagina 45: Algemeen: in dit hoofdstuk worden de dilemma's geschetst, maar nog te veel op hoofdlijnen keuzes gemaakt. Daarmee zijn voorgestelde keuzes en principes nog wel erg hoog over.

Antwoord

Het klopt dat met het Ruimtelijk Voorstel en in deze hoofdstukken een kader op hoofdlijnen is geformuleerd. Zie het thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A003-TU059 Glastuinbouwgebied

Pagina 190: Het valt ons op dat de intensivering van glastuinbouwgebieden geen deel uitmaken van uw beleid. Een deel van deze bedrijven zijn niet grondgebonden: er zijn best veel mogelijkheden voor intensivering. In dit verband zien we mogelijkheden voor combinatie met agrilogistiek en koelhuizen zonder het tuinbouwareaal te hoeven verminderen. Deze combinaties kunnen ook bijdragen aan het delen van energie, ontwikkelen ondanks netcongestie.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A003-OB102 Ambitie 1 Samen werken aan Zuid-Holland

Pagina 51: Aangezien het om omgevingsbeleid gaat is logischer inhoudelijke ambities naar voren te schuiven en samenwerken meer als afgeleide (belangrijk, maar van andere orde)

Antwoord
De goede onderlinge samenwerking tussen overheden, inwoners, maatschappelijk middenveld en bedrijven is niet alleen randvoorwaardelijk voor de doorwerking van het omgevingsbeleid maar is een doel op zich. De wijze waarop beleid en beleidsuitvoering tot stand komen is een wezenlijk onderdeel van het functioneren van het openbaar bestuur en vraagt om goed functionerende democratisch gelegitimeerde instituties en werkwijze.

A003-DU001 Correctie van vaarwegbeheerder

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening aan te passen, zodat de gemeente Rotterdam wordt erkend als nautisch beheerder van de Oude vaargeul bocht Delftse Schie (Overschie), conform de besluitvorming van de provincie Zuid-Holland.

Antwoord
Uit het feit dat de gemeente Rotterdam vaarwegbeheerder wordt volgt dat ze ook nautisch beheerder is. De inhoud van het nautisch beheer ligt in de Verordening nautisch beheer welke volgt uit de Scheepvaartverkeerswet. Wie de nautisch beheerder is blijkt hier ook uit, we hebben namelijk vastgelegd dat de vaarwegbeheerder automatisch ook de nautisch beheerder is.

A003-EC051 4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

Pagina 94: Detailhandel locaties zijn meer dan concentratie en bundeling: graag neem mee in afweging dat ze tevens inzetbaar zijn als third places (ontmoeting, goed werkende centra, publiek domein) en daarmee als stimulans voor de face-to-face economie.

Antwoord
Wij delen uw mening. Detailhandelsvoorzieningen onderling en andere (maatschappelijke en commerciële) voorzieningen versterken elkaar waardoor synergie en combinatiebezoek ontstaat. De aandacht voor meerdere functies in centrumgebieden maakt al onderdeel uit van het provinciaal detailhandelsbeleid.

A003-EN084 3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw

Pagina 75: PZH heeft ook een rol bij gemeentegrens-overstijgende kavels. Dit staat hier nu niet opgenomen.

Antwoord
Het klopt dat deze rol niet specifiek benoemd wordt in de omgevingsvisie. Met de Wcw aangenomen door Tweede en Eerste Kamer is er voorgesteld dat de provincie een toetsende rol voorgesteld krijgt bij besluiten over warmtekavels waar sprake is van een bovengemeentelijk verdeelvraagstuk. Via de planvorming van de warmteclusters in de energieregio's wil de provincie zoveel mogelijk faciliterend te werk gaan zodat zodra de toetsing plaatsvindt over gemeentegrens overstijgende kavels de provincie in nauwe afstemming tot een toetsing kan komen.

A003-EC052 4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat

Pagina 47: Terwijl de provincie actief partner is in het programma NOVEX-gebied Rotterdamse Haven (in de uitvoeringsagenda wordt als ze “kernpartij” benoemd), ontbreekt dit programma volledig uit het Ontwerp Omgevingsprogramma (behalve bij onderwerp veiligheid). We hechten er belang aan deze samenwerkende rol expliciet opgenomen wordt in het Omgevingsprogramma, niet alleen in verband veiligheid (zie 4.1.3). Dit geldt eveneens voor NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad die ook alleen aan een sectoraal doel (Groenblauw netwerk) wordt benoemd.

Antwoord

De NOVEX-samenwerking is ook benoemd in het omgevingsprogramma onder 6.2.1.1. Gebiedsgerichte uitwerking. Er wordt dus in NOVEX-verband afgestemd en samengewerkt met respect voor ieders wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet. Concretisering in beleid kan een volgende stap zijn, maar pas nadat samen met die partners is bepaald welk ontwikkelpad en instrumentarium nodig is om de ambities uit die perspectieven te realiseren. Dit laat onverlet dat iedere partner, waaronder de provincie Zuid-Holland, bij concrete besluiten een eigen integrale afweging maakt binnen het geldende beleids- en juridische kader.

A003-EC053 4.1.5.1 Samen bouwen aan een circulair Zuid-Holland

Pagina’s 58-61: Bij 'Uitwerking' staat dat de provincie inzet op systeemverandering; wat dat exact betekent, is niet nader toegelicht. De 8 bouwstenen lijken eerder generieke voorbeelden; de rol van de provincie onduidelijk. Wij verzoeken u om dit nader toe te lichten.

Antwoord

De duiding van de systeemverandering en de bouwstenen staat beschreven in de door Provinciale Staten vastgestelde strategie ‘Samenbouwen aan een circulair Zuid-Holland’, te vinden via onze website www.zuid-holland.nl.

A003-EC054 4.1.5.2 Ruimte voor de circulaire economie

Pagina 63: "In het document staat het volgende: De provincie reserveert (tijdelijk) planologische ruimte voor strategische (hub)locaties voor de circulaire economie. Hierbij wordt verwezen naar het onderzoek Locatie- en netwerkanalyse Circulaire Hubs. Hierin zijn enkele locaties als kansrijk aangewezen die in gebiedsontwikkelingen liggen (transformerende bedrijventerreinen), of ze kunnen door de milieugebruiksruimte die ze nodig hebben, toekomstige ontwikkelingen belemmeren. We zien ook locaties op kaart die nu (nog) als zachte planvoorraad gelden. Een aantal locaties liggen in de haven. Gemeente Rotterdam ziet voor zichzelf een belangrijke rol in het strategische circulaire hublocatie-netwerk zoals dit in het Omgevingsprogramma op basis van de Locatie- en netwerkanalyse Circulaire Hubs is voorgesteld. Wel willen we de selectie van kansrijke locaties in het kader van de herijking van onze Omgevingsvisie integraal afwegen. In het bijzonder geldt dat voor de grote buitenstedelijke bouwlocatie op Rotterdams grondgebied. Wij gaan ervan uit dat de aanwijzing van de hubs niet vooruitloopt op de gemeentelijke keuze om deze als bedrijventerrein wel of niet te ontwikkelen. Daarnaast vragen we zorgvuldige afstemming i.v.m. kansrijke locaties die binnen transformatiegebieden liggen. Locaties in de haven graag met NOVEX-partners afstemmen.”

Antwoord
In het zoeken naar geschikte (hub)locaties voor de circulaire economie is het onderzoek Locatie- en netwerkanalyse Circulaire Hubs een vertrekpunt. De realisatie van hubs zal plaatsvinden in overleg met de gebiedspartners. De provincie is één van de partijen in de NOVEX voor de Rotterdamse Haven en heeft daarmee korte lijnen met de specifieke partners in dit gebied.

A003-EN083 3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw

Pagina 74: “Ook zijn er, kleinere warmtebronnen zoals bodemenergie, zonthermie, omgevingswarmte en aquathermie en groen gas.” wordt hier misschien bedoeld bodemenergie, anders dan geothermie?

Antwoord
Zoals omschreven gaat het hier om kleinere warmtebronnen zoals bodemenergie, zonthermie, omgevingswarmte en aquathermie en groen gas. Dit is uitgebreider dan bodemenergie en inderdaad anders dan geothermie. Er wordt expliciet niet alleen bodemenergie bedoeld.

A003-BE161 Bedrijventerreinen (maximale benutting milieugebruiksruimte en campusontwikkeling)

Pagina 79 en Bl II: Artikel 7.51b Artikel 7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen). Wij omarmen de ambitie om het innovatiepotentieel van de campussen te vergroten. De campuslocatie TU Delft wordt echter als enige locatie in de metropoolregio aangewezen waar de specifieke regels voor campuslocaties gelden. Terwijl u zelf aangeeft dat er ook andere campussen zijn. Wij vragen u om een bredere definitie van campussen in de metropoolregio hanteren, zodat waar mogelijk ook andere innovatiecampussen in onze regio ruimte krijgen voor kennisinstellingen/ onderwijs, en voor bijvoorbeeld horeca. Dit sluit aan bij de MRDH-visie waarin innovatie-campussen worden gezien als cruciale motoren voor de economie, waarbij werken, leren en innoveren centraal staan en bij onze gezamenlijke doelen in NOVEX Zuidelijke Randstad. Wij vragen kaart 19 in lijn met deze benadering aan te passen.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van campussen als motor voor innovatie en regionale economie. In de herziening is er bewust voor gekozen om de specifieke verruiming voor functiemenging te beperken tot een klein aantal campussen van nationaal belang, waaronder de TU Delft Campus, vanwege hun schaal, internationale positie en ruimtelijke dynamiek.
Dit betekent niet dat andere innovatiecampussen in de metropoolregio geen betekenis hebben of geen ontwikkelruimte kennen. Voor deze locaties blijft beperkt ruimte bestaan voor andere ruimtelijke functies, zoals onderwijs, kennisinstellingen en ondersteunende voorzieningen, voor zover deze direct bijdragen aan het innovatie- en vestigingsklimaat van de campus en passen binnen het omgevingsplan en regionale afspraken. Een brede functiemenging is hierbij nadrukkelijk niet het uitgangspunt.
De provinciale systematiek sluit daarmee aan bij de MRDH-visie, maar maakt onderscheid naar aard, omvang en ontwikkelfase van campussen. Een generieke verruiming en aanpassing van kaart 19 voor alle campussen acht de provincie daarom niet wenselijk.

Ontwikkelingen op andere campussen blijven wel onderwerp van regionale afstemming en kunnen, waar passend, via gericht maatwerk binnen het bestaande beleidskader worden gefaciliteerd.

A003-EN082 3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw

Pagina 73: PZH schrapt de volgende tekst: “De provincie stelt zich ten doel om bij te dragen aan een snelle en betaalbare warmtetransitie”. Betaalbaarheid is echter nog niet geborgd en komt ook niet als belang terug. Daarom de vraag waarom PZH dit weghaalt.

Antwoord

Dank voor de suggestie. Echter, ziet de provincie een betaalbare warmtetransitie als een van de essentiële nationale randvoorwaarden om te komen tot een versnelling van de warmtetransitie. De provincie zal door middel van de verschillende overlegtafels, via IPO, in contact met het Rijk en politiek het belang van een betaalbare warmtetransitie die versneld wordt steeds onder de aandacht proberen brengen. Juist omdat de betaalbaarheid nog steeds niet geborgd is.

A003-EN081 3.1.2 Eerlijke energietransitie

Pagina 71: Is 50% lokaal eigendom een streven of een harde eis?

Antwoord

Het minimaal 50%-percentage lokaal eigendom is het uitgangspunt van de provincie en geldt als streefdoel. De instrumenten en toetsingskaders die de provincie zal inzetten, richten zich primair op de inspanningen en stappen die initiatiefnemers nemen om dit resultaat te behalen, zodat maximaal lokaal eigenaarschap en zeggenschap actief wordt bevorderd. Dit werken we nader uit in het uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten.

A003-EC055 4.1.6.1 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

Pagina 63: "Dat betekent versnelling van de transitie naar een duurzame, innovatieve en inclusieve economie." Hierbij is meer aandacht nodig voor veerkracht en strategische autonomie. Graag dit toevoegen aan de definitie van “Toekomstbestendige economie ““De provincie zet daarom in op: Sturen op ruimte voor een duurzame, innovatieve en inclusieve economie" Bij regelgeving en overig instrumentarium wordt gefocust op samenwerking en clustervorming bij strategische sectoren (zoals o.a. de maakindustrie).

Antwoord

Wij onderschrijven het belang van een veerkrachtige economie, waarbij toenemende aandacht is voor strategische autonomie. Voor de verdeling van de schaarse ruimte benoemen we daarom dat de ‘basis(economie)’ voldoende ruimte nodig heeft. Dat gaat om ruimte voor maatschappelijke en nutsvoorzieningen en stadverzorgende bedrijvigheid die nodig is voor het functioneren van onze samenleving. Maar ook om sectoren van (nationaal) strategisch belang, die een bijdrage leveren aan onze strategische autonomie. De transitie naar een duurzame, innovatieve en inclusieve economie draagt hieraan bij.

A003-EC056 4.1.6.1 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

Pagina 65: Prioritering van economische activiteiten: Basiseconomie is in het Omgevingsprogramma veel te breed gedefinieerd: het is beter minstens twee aparte categorieën gebruiken: - Essentiele activiteiten (wel of niet commercieel); - Activiteiten t.b.v. strategische autonomie: subcategorieën: basisindustrie, defensie, energie ...Beter is het begrip basiseconomie hier niet te gebruiken omdat dit verwarrend is: het begrip basisindustrie is het deel van de industrie dat grondstoffen bewerkt tot halffabricaten, zoals staal, cement, glas en kunstmest, die vervolgens in andere sectoren worden gebruikt. Laten we dit zo behouden.

Antwoord

In het Omgevingsbeleid is een definitie van 'basiseconomie' zoals de provincie die hanteert. We onderkennen daarbij dat de aard en omvang van deze basiseconomie in de loop van de tijd kan veranderen. Over de omvang, invulling en locaties voor de basiseconomie maken we afspraken met regio's en gemeenten, eventueel op basis van verdiepend onderzoek.

A003-EC057 4.1.6.1 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

Pagina 65: Een mogelijkheid om ruimte voor bedrijvigheid te winnen ligt deels op locaties die gemeenten zelf gebruiken. Een interne verkenning laat zien dat het organiseren van ruimte die nu door essentiële activiteiten wordt gebruikt kan intensiever, compacter, efficiënter, maar de financiering van de nodige investeringen en de prikkel om op dit terrein samen te werken, ontbreekt. Wij vragen u om stimuleringsmogelijkheden te overwegen voor gemeenten om slimmer met de schaarse ruimte om te kunnen gaan. Denk aan het faciliteren van samenwerking tussen gemeenten (gezamenlijke hubs, laadpleinen enz.); financiële steun om de extra kosten van stapeling/meervoudig grondgebruik en innovatieve technologieën te kunnen bekostigen, bestaande locaties te herinrichten. Met het helpen van deze publieke zaak kan ruimte worden gespaard ten behoeve van hoogwaardige economie.

Antwoord

Het beter benutten van de bestaande ruimte voor bedrijven is een belangrijke doelstelling binnen het provinciale beleid. De provincie zet diverse instrumenten in invulling te geven aan deze ambitie, via het programma 'beter benutten bedrijventerreinen'. Met de lopende verkenning naar een verplaatsings en/of herstructureringsfonds voor bestaande bedrijventerreinen wordt ook bezien of de provincie een financiële prikkel kan geven om slimmer om te gaan met de bestaande ruimte.

A003-EC058 Definities

Bl I pagina 25: Vanuit economie vinden we het belangrijk dat expliciet stadsverzorgende business-to-consumer bedrijven en dienstverlenende bedrijven die we weer willen terugzien in ons stedelijk weefsel worden benoemd, omdat dit de kern is van de schuifpuzzel waar we – in het kader van het beter benutten – op inzetten.

Antwoord

"De provincie beaamt het belang van bedrijvigheid in het stedelijk weefsel. In het Omgevingsbeleid is daarover dan ook opgenomen een omgevingsplan dat voorziet in een nieuwe stedelijke ontwikkeling voor de functies wonen of
bedrijven, rekening houdt met de mogelijkheden voor functiemenging en meervoudig

ruimtegebruik."

A003-EC059 Bedrijfsgebonden kantoren op bedrijventerreinen

Pagina 188: Bedrijfsgebonden kantoren zijn alleen bedoeld voor de onderneming die op hetzelfde terrein andere bedrijfsmatige activiteiten, zoals productie en logistiek, uitoefent. Vestiging van (andere) bedrijven die alleen kantoorruimte gebruiken is niet mogelijk. Reactie: Directe verbinding in omgevingsplan tussen realisatie bedrijfsruimte en maximale percentage bedrijfsgebonden kantoorruimte op een kavel (in het directe plot) wordt losgelaten? Of wordt met terrein het terrein van het gebouw bedoeld in plaats van bedrijventerrein? Het tweede is ongewenst. Is dit bedoeld om te sturen op potentiële nieuwbouw?

Antwoord

De tekst in de Herziening 2025 is ongewijzigd t.o.v. de vorige verordening tekst. Met terrein wordt inderdaad bedoeld het terrein van het gebouw waarin andere bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden. Op bedrijventerreinen zijn geen zelfstandige kantoren toegestaan.

A003-EN080 3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit

Pagina 69: “Niet alle zoekgebieden hoeven tot realisatie komen. “Toevoegen: uitleg hierbij welk doel bereikt dient te worden. Onder het kopje: ‘Kleine en middelgrote windturbines’: Gem Rotterdam verwelkomt de verruiming van de ashoogte voor agrarische bouwpercelen en installaties van waterschappen tot max 30 meter. Wij zien deze verruiming van een max ashoogte van 30 m echter niet terug in het programma en verordening.

Antwoord

De verruiming van het beleid dat gemeenten de wenselijkheid van kleine windturbines tot 30 meter zelf beoordelen, komt met het GS-voorstel terug in de visie, het programma, de verordening en de toelichting op de verordening.
Over het doel wat bereikt moet worden, zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk RES-doelstellingen.

A003-OB079 Ontwerp Omgevingsbeleid onvoldoende flexibel en werkt vertragend

De indiener vindt het Ontwerp Omgevingsbeleid beperkt, onduidelijk en ziet dat bepaalde regels tegenstrijdig zijn. De indiener heeft behoefte aan meer flexibiliteit en wil snel kunnen beginnen met het ontwikkelen van het gebied.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A003-EC068 Ambitie 4 Een welvarend Zuid-Holland

Pagina 53: Het gaat niet alleen om een economie die bijdraagt aan de brede welvaart van Zuid-Holland, maar ook om op de juiste manier en plek om te investeren voor degenen die aan die economie bijdragen. Dat is nu scheefgegroeid in de Rotterdamse Regio. (Zie ook hoofdstuk 3).

Antwoord
We onderschrijven het belang van een juiste manier en plek voor de economie. Daarom beschermt de provincie de ruimte voor economie, en zetten we in op het beter benutten en toekomstbestendig maken van deze locaties.

A003-RKL026 Richtpunten ruimtelijke kwaliteit elektriciteitsstations

Pagina 69 en bijlage IX: Het is prettig een aantal richtpunten te hebben om de ruimtelijke kwaliteit van elektriciteitsstations te borgen. We hebben hierbij 2 vragen om e.e.a. te verduidelijken: Hoe verhoudt een 'goedgekozen' locatie in de ruimtelijke opbouw van een gebied zich tot de technische uitgangspunten van netbeheerders waardoor een elektriciteitsstation in sommige gevallen maar binnen een beperkt zoekgebied gerealiseerd kan worden? Wat is de definitie van een passende verschijningsvorm? Passend bij het landschap of passend bij de functie die het elektriciteitsstation heeft?

Antwoord
Beiden. Een passende verschijningsvorm is gekoppeld aan de functie én aan de locatie waar het elektriciteitsstation gerealiseerd gaat worden. Dit is een integrale ontwerpopgave voor specialisten (landschapsarchitect, architect) om ruimtelijke kwaliteit te realiseren. Ons ruimtelijk beleid biedt instrumentarium dat hierbij gebruikt kan worden (Kwaliteitskaart met richtpunten, gebiedsprofiel, werkwijze ruimtelijke kwaliteit, een toekomstige handreiking elektriciteitsstations).

A003-RKL025 6.2.2 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

Pagina 160: Naast de bestaande beschermingscategorieën introduceert de provincie in haar verordening nu ook de stedelijke groenstructuur. Die wordt hier niet benoemd als beschermingscategorie. Echter vraagt het benoemen van die categorie wel om aandacht over doel en sturing. We willen vooral dat de provincie samen met ons optrekt in het verbeteren van robuuste stad-land verbindingen.

Antwoord
Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Beter beschermen én benutten, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Naast de beleidskeuze TRO en RKL geeft de beleidskeuze GBN richting aan de kaders en ligging van het voor de provincie belangrijke groenblauwe netwerk.

A003-EN085 3.1.6 Kernenergie

Pagina 83: We hebben een aantal opmerkingen bij de laatste alinea van deze paragraaf: Het type centrales die onderzocht worden in de procedure voor de eerste twee kerncentrales, die ook meewegen op eventueel meer kerncentrales (dus tot 4), zijn 1,1 GW en 1,6 GW per reactor. Wij stellen daarom voor "ongeveer 1,5 GW" te wijzigen in "van 1,1 tot 1,6 GW". Het is Borssele én Terneuzen, niet Borssele/Terneuzen. Wij stellen voor de tekst te wijzigen in: Borssele, Terneuzen en Vlissingen in Zeeland, Eemshaven in Groningen en de Tweede Maasvlakte in Zuid-Holland.

Antwoord
We danken de gemeente voor de gemaakte opmerking. De betreffende tekst wordt aangepast naar aanleiding van de zienswijze.

A003-TU058 Glastuinbouwgebied

Pagina 190: Artikel 7.54 (glastuinbouwgebied) lid 2. Het omgevingsplan, bedoeld in het eerste lid, kan bij uitzondering een andere ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maken als sprake is van een zwaarwegend algemeen belang en er geen reële andere mogelijkheid is. Reactie: Zwaarwegend belang is alleen in de Toelichting uitgelegd. Dat biedt onvoldoende zekerheid en kan in ieder geval tot lange bezwaarprocedures leiden (wat is zwaarwegend belang). Daarom vinden we belangrijk in ieder geval de ontwikkeling van een locatie die in bijlage IX, onder B is aangeduid als grote buitenstedelijke bouwlocatie juridisch vastgelegd wordt en niet alleen in de toelichting als een van de zwaarwegende belangen. Bij Regeling ruimtelijke kwaliteit beschermingscategorieën worden deze locaties uitgezonderd. Het lijkt logisch om dit bij glastuinbouw ook te doen.

Antwoord
Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A003-EN086 3.1.1.1 Realiseren van windenergie

Pagina 23: In de omgevingsvisie staat onder 3.1.1 dat de provincie een verruiming van de ashoogte van windturbines voor agrarische bouwpercelen en installaties van waterschappen tot max 30 meter mogelijk maakt. Wij zien deze verruiming van een max ashoogte van 30 m echter niet terug in het programma.

Antwoord
Het klopt dat dit beleidsvoornemen nog niet terug te vinden was in het ontwerp. Het voornemen diende nog verder te worden uitgewerkt. Dat is nu bij het definitieve voorstel gebeurd.

A003-TRO205 6.2.1 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Pagina 155: “De bebouwde ruimte wordt relatief gezien steeds minder intensief benut” Reactie: Wij herkennen deze claim niet voor onze gemeente. De ruimte in de ondergrond is in veel gevallen nu al bepalend voor de (on)mogelijkheden tot ontwikkelen en oplossingen voor de water- en bodemopgaven.

Antwoord
De intensiteit waarmee ruimte in Zuid-Holland benut wordt verschilt uiteraard per gemeente en per wijk, maar gemiddeld genomen wordt de bebouwde ruimte in Zuid-Holland relatief steeds minder intensief benut. Dit volgt uit het feit dat onze steden en dorpen in de

afgelopen 50 jaar qua oppervlakte zijn verdubbeld terwijl het aantal inwoners met slechts ca. 25% is toegenomen een het aantal fte met ca. 33% is gegroeid. Om die trend te doorbreken kiezen wij ervoor om de ruimte in Zuid-Holland richting de toekomst beter te beschermen én benutten. Daarbij beperken we de mogelijkheden voor stedelijke ontwikkelingen in de onbebouwde ruimte om voldoende ruimte te houden voor de realisatie van prioritaire opgaven die randvoorwaardelijk zijn voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Wonen en werken dienen zich daarom verder te ontwikkelen binnen de ruimte die daar nu al voor gereserveerd is. Voor een nadere uitleg hierbij verwijzen wij graag naar het thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-DU002 Rol van vaarwegbeheerder

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om duidelijkheid over de rol van vaarwegbeheerder en welk soort vaarweg(klasse) de Oude vaargeul bocht Delftse Schie (Overschie) zou moeten zijn, en welke organisatie de vaarwegbeheerder moet zijn.

Antwoord

Vaarwegbeheer is een wettelijke taak volgens de Omgevingswet. Volgens de Omgevingsverordening moet de vaarwegbeheerder zorgdragen voor een vaarwegprofiel cf. de Uitvoeringsregeling Vaarwegprofielen Zuid-Holland. De vaarwegklasse is BRTN: BM.

A003-DU003 Overleg over vaarwegbeheer

De indiener geeft aan dat er geen overleg heeft plaatsgevonden tussen de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland over het vaarwegbeheer van de Oude vaargeul bocht Delftse Schie (Overschie) en ziet zichzelf niet als (toekomstig) vaarwegbeheerder.

Antwoord

Op 9 februari 2026 heeft overleg plaatsgevonden tussen partijen, waarbij is vastgesteld dat het vaarwegbeheer, en daarmee ook het nautisch beheer, voor de Bochtafsnijding Delftse Schie (BRTN-klasse BM) wordt toegekend aan Rotterdam.

A003-DU004 Standpunt Hoogheemraadschap van Delfland

De indiener meldt dat het Hoogheemraadschap van Delfland geen rol ziet voor zichzelf als vaarwegbeheerder van de Oude vaargeul bocht Delftse Schie (Overschie).

Antwoord

Dat is correct. Gemeente Rotterdam wordt aangewezen als vaarwegbeheerder.

A003-DU005 Verzoek om overleg

De indiener is bereid tot overleg met de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Delfland over het vaarwegbeheer van de Oude vaargeul bocht Delftse Schie (Overschie).

Antwoord

Zie het antwoord bij A003-DU003. Het nautisch beheer voor de bochtafsnijding Delftse Schie wordt toegekend aan Rotterdam.

A003-NA070 5.1.1 Nieuwe natuur realiseren

Pagina 122: Realisatie van natuur is benoemd in relatie tot Project Mainport Rotterdam. Graag uitleggen hoe deze opgaven zich verhouden tot de opgaven die we agenderen i.r.t. de NOVEX ZR. Graag GBDA iets explicieter verbinden met uitwerken van de opgaven voor Water en bodem sturend

Antwoord

In uw reactie schrijft u dat 'het doel moet zijn om te zorgen voor ondersteuning van de stedelijke
groenstructuur en verbinding met het buitenstedelijk groen. Dit sluit ook aan bij de doelen die we hebben in het kader van de NOVEX Zuidelijk Randstad. Financiële middelen zijn er nu echter vaak nog niet. Dat is wel randvoorwaardelijk om ook die juiste verbindingen en die structuren te kunnen realiseren en te prioriteren'. Wij delen uw opvatting dat voor het versterken van de biodiversiteit het gewenst is dat de groenblauwe dooradering (GBDA) binnen de stad zoveel mogelijk aansluit op de GBDA in het landelijk gebied. Zeker in een dichtbevolkte en verstedelijkte provincie als Zuid-Holland is dit gewenst. Graag maken wij met de gemeente afspraken over de realisering van deze aansluiting. De financiering van het GBDA-inrichting en beheer) is met het wegvallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied komen te vervallen. Wij willen met gemeenten nu zoveel mogelijk de plannen voor GBDA opnemen in de gebiedsprogramma's op basis waarvan per situatie gekeken gaat worden hoe de noodzakelijk financiering kan plaatsvinden.

A003-NA071 5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur

Pagina 124: Een expliciete verwijzing naar de EU-Natuurherstel Verordening ontbreekt. Er wordt nu alleen verwezen naar Europees beleid in het kader van vogelhabitatrichtlijnen. Hoe zit het met de andere opgaven?

Antwoord

Dank voor deze aanvulling. De Natuurherstelverordening is wel opgenomen in de inleidende hoofdstukken van de visie, maar inderdaad niet in dit hoofdstuk of in 5.1.1. We zullen hem toevoegen. In algemene zin geldt wel dat de exacte extra opgave (ten opzichte van reeds ingezet beleid) voor de natuurherstelverordening nog in beeld wordt gebracht door het rijk. De benodigde beleidskeuzes en maatregelen zijn bestuurlijk nog geen afspraken overgemaakt. Die eventuele aanvullende opgave kon dus nog niet in deze herziening meegenomen worden.

A003-NA072 5.1.1.2 Versterken natuur- en landschapswaarden

Pagina 85: De link met een gezonde bodem en een goed werkend water- en bodemsysteem wordt niet gemaakt. Er wordt ook niet ingespeeld op toekomstige verzilting en het minder beschikbaar zijn van zoet water. Om klimaatbestendig te zijn is dat wel noodzakelijk. Zo zijn er bijvoorbeeld plannen om 400 hectare bossen toe te voegen, waarvan 150 ha binnen NNN, 150 ha binnen recreatiegebieden en 100 ha daarbuiten, waarvan niet op voorhand duidelijk is of dit haalbaar is met het huidige en toekomstige water- en bodemsysteem.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Wat u benoemt valt bij ons onder water en bodem sturen (WBS). Het beleid rondom WBS staat uitgewerkt in de beleidskeuze 6.2.4. De provincie heeft een integraal beleid, dus het feit dat WBS in 5.1.1.2 niet genoemd staat betekent niet dat die link niet gemaakt wordt. Zeker bij de provinciale inzet rondom het versterken van natuur en landschapswaarden spelen WBS-overwegingen een belangrijke rol. Dit leidt op voorhand niet tot knelpunt voor de bossenopgave die u noemt.

A003-NA073 5.1.2.1 Beschermen natuur en soorten

Pagina 89: “De provincie onderzoekt hoe zij programma’s kan opstellen en vaststellen voor het aanwijzen van vergunningsvrije gevallen voor flora- en fauna-activiteiten.” Reactie: Rotterdam vindt dit een goede ontwikkeling. Graag zien we wat meer duidelijkheid: waar denkt de provincie aan bij mogelijke vergunningsvrije gevallen en waar mogelijkheden lijken te liggen? Wanneer verwacht de provincie deze programma’s opgesteld dan wel vastgesteld te hebben?

Antwoord

Hierbij wordt gedacht aan vergunningsvrije gevallen voor ruimtelijke ontwikkelingen die onder een programma met voorwaarden mogelijk worden gemaakt. Een dergelijk programma kan worden vastgesteld door de provincie en in samenwerking met een gemeente. Op dit moment lopen er een aantal trajecten en pilots vanuit de provincie, waaronder een binnen de gemeente Rotterdam (Schiebroek) om de mogelijkheden en verdere richting naar een programma met vergunningsvrije gevallen voor ruimtelijke ontwikkelingen te ontwikkelingen. De eerste resultaten verwachten wij nog dit jaar.

A003-NNN013 5.1.2.1 Beschermen natuur en soorten

Pagina 92: “De provincie maakt voor het NNN een beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuurgebieden.” Reactie: Rotterdam vindt dit een goede ontwikkeling. Graag zien we meer duidelijkheid over de planning: wanneer verwacht de provincie deze beschrijvingen te kunnen delen?

Antwoord

De provincie is in januari 2026 begonnen met de uitwerking van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN en verwacht dit medio 2026 te hebben afgerond. Het zal bij de volgende wijziging van de Omgevingsverordening worden meegenomen.

A003-OB002 Proces en uitvoerbaarheid

De indiener stelt dat het gelijktijdig herzien van Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma en Omgevingsverordening leidt tot grote complexiteit en uitvoeringsdruk. De indiener suggereert om beleidsontwikkeling en beleidsdoorwerking te scheiden en verwacht dat na de zienswijzeprocedure aanpassingen nodig zijn. De indiener geeft aan bereid te zijn tot verdere gesprekken met de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

De provincie vindt het belangrijk de Omgevingsvisie te herzien in samenhang met herziening van de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma. Op deze manier maakt de provincie gelijk inzichtelijk hoe het omgevingsbeleid wordt gerealiseerd. Ook voor komende

herzieningen is dit derhalve het uitgangspunt. Een gecombineerde herziening heeft ook als voordeel dat het aantal herzieningsprocedures beperkt kan blijven. De Herziening 2025 is een bredere inhoudelijk herziening dan voorgaande herzieningen, waarbij het zorgvuldig doorgronden hiervan inderdaad veel vraagt van gemeenten. En ook van burgers, bedrijven en andere partijen. De provincie heeft hiervoor begrip. Daarom is bij de start van de terinzagelegging van het ontwerp een webinar georganiseerd om een toelichting te geven op de strekking van de herziening.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A003-OB003 Algemene beoordeling van het ontwerp-omgevingsbeleid

De indiener stelt dat de ruimte in Zuid-Holland schaars is en dat scherpe keuzes noodzakelijk zijn. De indiener geeft aan dat het ontwerp-omgevingsbeleid beperkende, onduidelijke en soms tegenstrijdige regels bevat die de uitvoerbaarheid van regionale opgaven kunnen belemmeren. De indiener vraagt om meer flexibiliteit en bestuurlijk gesprek met de provincie Zuid-Holland.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

Vanzelfsprekend is de provincie beschikbaar voor gesprek en overleg hierover.

A003-EN088 3.1.5.5 Elektriciteitsopslagsystemen (EOS)

Pagina 45: Kan de provincie motiveren waarom er niet gekozen is voor een bovengrens in MWh? In theorie kan er nu wel een EOS van 100MW/400MWh geplaatst worden, maar geen EOS van 250MW/250MWh, terwijl het ruimtebeslag van het tweede systeem minder is dan van het eerste. Het toevoegen van een bovengrens in MWh lijkt ons nuttig.

Antwoord
Dank voor de suggestie. We sluiten hiermee aan op de cijfers zoals deze door TENNET zijn gedeeld. In het programma hebben we opgenomen hoe we vanuit de provincie verder willen werken aan het kader rondom EOS. Daarin nemen we dit punt mee.

A003-EN087 3.1.1.2 Realiseren van zonne-energie

Pagina 25: Maatregel Stimuleren Zonne-energie en dubbel ruimtegebruik: In de provincie zijn een aantal OER projecten in voorbereiding. De RES 1.0 documenten bevatten grote ambities in verband met zon op infrastructuur. In Rotterdam lopen deze projecten al een aantal jaren, vragen veel capaciteit en uitkomst beperkt wordt. In uw programma krijgt zon op infrastructuur geen specifieke aandacht (“overige objecten”). Terwijl u heeft zelf projecten gerealiseerd: Zonne-energie - Provincie Zuid-Holland. Het is welllicht de moeite waard om op een groter schaalniveau samen met gemeenten en RWS te kijken welke (haalbare) kansen er liggen, hoe verder de OER projecten in onze intensief bebouwde regio te bundelen, om efficiënter en effectiever tot rendabele projecten te komen. Hierbij willen we u aandacht richten op snelwegen, provinciale wegen en/of spoorinfrastructuur die deel uitmaken van gebiedsontwikkelingsgebieden: opwek van elektriciteit op infra kan direct afgenomen worden door nieuwbouw en voor verduurzaming bestaande gebouwen, of kan opgeslagen worden in warmteopslag zodat deze in de winter gebruikt kan worden. Hierdoor

kunnen projecten bv. op geluidschermen die in een buitengebied niet rendabel zijn in een gebiedsontwikkeling juist wel. Vanwege de schaarste aan groene ruimte kan men wellicht bonus bieden aan projecten als ze geen groene ruimte of gronden gebruiken die ook voor andere doelen bruikbaar kunnen zijn.

Antwoord
Dank dat u ons hierop wijst. Deze gesprekken en OER-projecten zijn reeds in volle gang en we trekken hierin inderdaad met RWS, gemeenten en RES'en samen op om de mogelijkheden langs rijkswegen te onderzoeken. Ook op onze eigen objecten onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn. Het OER-programma geeft invulling aan de provinciale voorkeurslocatie voor zon langs infrastructuur. Als samenwerkingspartner zetten we ons in om deze projecten in Zuid-Holland mogelijk te maken. De kaarten met de zoekgebieden zijn in de ontwerpherziening inderdaad niet opgenomen. Dit wordt hersteld. Dit leidt echter niet tot tekstuele aanpassingen, daar deze projecten zich ook op onder meer het provinciale Omgevingsbeleid beroepen.

A003-TRO211 Stedelijke ontwikkelingen (wijzigingen i.v.m. toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling)

Pagina 32 en Bl I pagina 25: In artikel 7.445b staat: “Een omgevingsplan voor een stedelijke ontwikkeling met de functie wonen houdt rekening met een zo hoog mogelijke woningdichtheid van ten minste 33 woningen per hectare en draagt bij aan een goede woon- en leefomgeving”. In artikel 7.445b staat: “Een omgevingsplan voor een stedelijke ontwikkeling met de functie wonen houdt rekening met een zo hoog mogelijke woningdichtheid van ten minste 33 woningen per hectare en draagt bij aan een goede woon- en leefomgeving”. Wij zien graag dat “van ten minste 33 woningen per hectare” uit de instructieregel wordt gehaald, om de volgende redenen: Een harde ondergrens kan maatwerk om tot een goed woon- en leefklimaat te komen in de weg staan. Stedelijke ontwikkelingen zijn vaak ontwikkelingen met wonen in combinatie met andere functies. De instructieregel is er niet duidelijk in of deze alleen geldt voor ontwikkelingen met uitsluitend woningen of voor allen ontwikkelingen waarbij wonen een van de functies is die in het omgevingsplan wordt toegelaten. Is dit laatste het geval dan kan een ondergrens van 33 woningen per hectare ertoe leiden dat er te weinig ruimte over blijft voor de andere gewenste functies. En bij het toetsen aan de instructieregel zal een harde ondergrens (zeker bij ontwikkelingen kleiner dan één hectare) vragen oproepen over hoe de hectare(n) moeten worden bepaald waarbij moet worden bekeken of daar ten minste 33 woningen worden gerealiseerd.

Antwoord
Het Straatje erbij is bewust kleinschalig vormgegeven waarbij het een positieve bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid van de kern, bijvoorbeeld door woningen toe te voegen voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen uit de kern. Tegelijkertijd wordt zorgvuldig rekening gehouden met ruimtelijke kwaliteit, zuinig ruimtegebruik en het beschermen en benutten van onbebouwde ruimte, zodat er ruimte beschikbaar blijft voor andere belangrijke ruimtevragers, zoals toekomstbestendige landbouw, klimaatadaptatie, een robuust water- en bodemsysteem, duurzame energie, biodiversiteit en recreatie. Voor de borging hiervan zijn kaders nodig.

Binnen de regeling is steeds een afweging gemaakt tussen flexibiliteit en borging van bovengenoemde aspecten. Binnen de provinciale kaders is er ruimte voor maatwerk bij de invulling van een Straatje erbij. Zo kunnen kernen, waarbij om verschillende redenen geen Straatje erbij mogelijk of wenselijk is, het straatje combineren met een andere kern tot maximaal 3 hectare. Ook is het met een minimumdichtheid van 33 woningen per hectare, passend bij de kleinste kernen, mogelijk om het woonprogramma af te stemmen op het karakter van de kern. Hierdoor kan in hogere dichtheden en met meer woningen voor doelgroepen worden gebouwd. Bouwen in hogere dichtheden wordt waar dat mogelijk en wenselijk is gestimuleerd. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Vitaliteit & leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A003-TRO210 Definities

Bl I pagina 25: Stedelijke functies: functies die kenmerkend zijn voor het stads- en dorpsgebied en die daarvan oudsher zijn gevestigd en geclusterd, zoals wonen, werken, detailhandel, cultuur, onderwijs en recreatie; Reactie: De gekozen voorbeelden zijn niet gelijksoortig en hebben overlap. Wij adviseren een eenduidiger indeling te hanteren en hierbij ook stadsverzorgende bedrijven, dienstverlening en maatschappelijke functies op te nemen.

Antwoord

Dank voor de suggestie. De definitie van stedelijke functie en de toelichting daarop worden aangepast en verduidelijkt in de verordening. De suggestie in deze zienswijze wordt daarbij betrokken.

A003-TRO209 Bescherming onbebouwde ruimte en herijking grote buitenstedelijke bouwlocaties

Pagina 23 en BlII en pagina 58 en Bl II en Bl IX/B: Het bedrijventerrein aan de Delftweg is een bedrijventerrein van ongeveer 3 hectare. Wij verzoeken u het bedrijventerrein van de onbebouwde ruimte te uitzonderen. Voorts vragen we dit soort uitzondering niet alleen voor bedrijventerreinen maar ook voor maatschappelijke voorzieningen (zoals begraafplaatsen, belevenisboerderij, zorgboerderijen en overig) laten gelden.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord BSD, Locatie bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A003-TRO208 Bescherming onbebouwde ruimte en herijking grote buitenstedelijke bouwlocaties

Pagina 23 en BlII en pagina 58 en Bl II en Bl IX/B: We vragen uw aandacht in het bijzonder voor een stuk stedelijk groengebied ten zuiden van Krimsloot dat deel uitmaakt van de grote buitenstedelijke ontwikkelingslocatie maar toch als onbebouwde ruimte staat begrenst. Dit beperkt de afwegingsruimte van de gemeente om tot de beste stedenbouwkundige oplossing te komen. Wij verzoeken u om dit groengebied niet als onbebouwde ruimte te begrenzen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord BSD, Locatie bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A003-TRO207 Bescherming onbebouwde ruimte en herijking grote buitenstedelijke bouwlocaties

Pagina 23 en BlII en pagina 58 en Bl II en Bl IX/B: In onze parken, sportvelden, volkstuinen aan de stadsranden zijn de stad en de omliggende wijken aan zet. Het opnemen van deze gebieden in de “onbebouwde ruimte” vinden we daarom onwenselijk en het is ook niet in lijn met het doel van de het beschermingsregime, met name: bescherming van het landelijk gebied.

Antwoord

Doel van het beschermingsregime is het vrijhouden van het landelijk gebied en van de open ruimte in de overgang naar de stad. Op die manier wordt voorkomen dat die zones volgebouwd kunnen worden en de (stedelijke) functies worden verplaatst naar het landelijk gebied. Zie voor een verdere duiding thema antwoord BSD bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A003-TRO206 Bescherming onbebouwde ruimte en herijking grote buitenstedelijke bouwlocaties

Pagina 23 en BlII en pagina 58 en Bl II en Bl IX/B: Artikel 7.41aa (aanwijzing en geometrische begrenzing beschermingsgebied onbebouwde ruimte en grote buitenstedelijke bouwlocaties). 1 Het beschermingsgebied onbebouwde ruimte is de locatie waarvan de geometrische begrenzing is vastgelegd in bijlage II. Reactie: In deze herziening wordt het 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte’ geïntroduceerd. De begrenzing vinden we niet terug tussen de selecteerbare kaartlagen. Verzoek is om deze kaart laag laagdrempelig toegankelijk te maken.

Antwoord

Het is ons streven om de kaartlagen zo toegankelijk mogelijk te maken. Zie voor een verdere duiding onder andere van de begrenzing, thema antwoord BSD bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A003-TRO204 6.2.1 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Pagina 154: De opgaven voor Water en bodem sturend vragen nog om nadere uitwerking van de door de provincie opgestelde onderlegger WBS. Omdat die uitwerking effecten heeft op keuzes in en om de steden hier vooral ook aandacht voor gezamenlijke keuzes met regio's en gemeenten.

Antwoord

De provincie reikt de “Signaleringskaart klimaatrisico’s voor bouwactiviteiten” aan als hulpmiddel voor locatiekeuze. Deze is te vinden onder maatregelen 6.2.4.1 Water en bodem in locatiekeuze en locatie inrichting. In het kader van beleidsontwikkeling zullen we bekijken in hoeverre de signaleringskaart kan worden doorontwikkeld. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

A003-WA032 Beleidsdoel 5.3 Leven met water

Pagina 101: PZH werkt samen met waterschappen aan een versterking van het water- en bodemsysteem. Graag ook gemeenten benoemen. Met het oog op de wettelijke watertaken en de verwevenheid in het watersysteem kan dit niet los van elkaar gezien worden.

Antwoord

Wij passen dit aan. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid. Zie ook het antwoord bij A003 – WA031.

A003-DE034 Duurzaam energiesysteem (energietoets)

Pagina 122: Wij onderschrijven het belang van het meewegen van het energiebelang bij een grote ruimtelijke ontwikkeling (energieplanologie) in artikel 7.74a. We plaatsen echter wel een aantal kanttekeningen bij de uitvoerbaarheid van de energietoets en of een energietoets wel het juiste middel is om het doel (meewegen energiebelang) te bereiken: - Wij vrezen dat een energietoets leidt tot extra regeldruk en onduidelijkheid voor initiatiefnemers. - We vragen ons af of een energietoets van toegevoegde waarde is bij een ruimtelijke ontwikkeling die geen impact heeft op het regionale energiesysteem. - Voorstel om de begripsbepaling van energiesysteem als bedoeld in de Energiewet, uit te schrijven. - Lid 1: Is deze lijst uitputtend? Hoe past bijv. een aanvraag voor een AI-fabriek hierin (of andere nog onvoorziene ontwikkelingen)? Of valt dat onder landelijke regelgeving datacenters? - Het artikel gaat niet in op individuele aansluitingen. Geldt dat ook voor grote klantaansluitingen op een hoogspanningsstation? – Lid 3: Door ruimtelijke ontwikkelingen te concentreren rond de beschikbaarheid van energie is de impact op het energienetwerk inderdaad lager. Maar hoe wordt dat afgewogen tegen andere benodigde systemen (wegennetwerk etc.)? En hoe voorkom je dat een nieuw hoogspanningsstation op die manier een katalysator wordt voor extra bebouwing op plekken waar je dat misschien niet wilt? Bijv. in een open polder. - Lid 4: Op welke wijze dienen de opvattingen van de netbeheerder betrokken te worden? Is deze (nieuwe) rol ook afgestemd met de netbeheerder? En is de gemeente verantwoordelijk voor het ophalen van deze opvattingen of de initiatiefnemer van de ruimtelijke ontwikkeling? - Lid 5: dienen alle Leidende principes in de motivering van het omgevingsplan aan bod te komen? - Lid 6: wanneer heeft de ruimtelijke ontwikkeling aantoonbaar toegevoegde waarde? Is dat alleen het geval indien het EOS congestieneutraal of verzachtend wordt ingezet? Is de provincie voornemens om een handreiking op te stellen voor de uitvoering van de energietoets? Wij stellen voor de volgende te overwegen: In het kader van de recente herziening energietoets niet in de verordening maar in het programma op te nemen. Niet als een voorschrift maar als een opgave voor de provincie zelf: onderzoeken van nut en noodzaak en haalbaarheid (wel of niet via pilots), uitwerking van een handreiking. Slechts daarna is het zinvol om te overwegen of energietoets wel of niet in de verordening op te nemen."

Antwoord

De provincie hecht groot belang aan het meewegen van het energiebelang bij grote ruimtelijke ontwikkelingen. Om die reden handhaaft de provincie de energietoets in de omgevingsverordening. Daarbij is de provincie zich ervan bewust dat de toepassing van de energietoets extra inspanning vergt van initiatiefnemers, gemeenten, netbeheerders en de provincie zelf. In het toepassingsbereik wordt richting gegeven aan de ontwikkelingen die de provincie wil betrekken in de energietoets. Daarbij spelen de fysieke ruimtevraag en de

capaciteitsvraag op het elektriciteitsnet beiden een rol. We hebben artikel 7.74a, lid 1, aangepast om te verduidelijken dat deze niet uitputtend is.

Het begrip energiesysteem schrijven we bewust niet uit omdat, wanneer deze zou wijzigen we dan het beleid weer moeten aanpassen. Op deze manier hoeft dat niet.

Op de mogelijkheid voor ruimtelijke ontwikkelingen in het open gebied zijn meerdere regels in het omgevingsbeleid van toepassing. Het is zeker niet zo dat (op basis van de energietoets) ontwikkelingen nabij nieuwe stations meer kansrijk zijn.
Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken. Hierin zullen we nader onderzoeken wel rolverdeling mogelijk en wenselijk is en hoe een motivering zodanig vormgegeven kan worden dat deze de onderbouwing kan bieden voor een zorgvuldig besluit.

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de Herziening 2025. Artikel 7.74a ZHOV wordt aangepast.

A003-WA034 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 131: “De provincie wil waterveiligheid kunnen waarborgen en als gevolg vandoor de kans op wateroverlast inundatie uit het regionaal watersysteem beperken en schade door wateroverlast voorkomen.” Reactie: Ook voor buitendijks gebied is waterveiligheid niet gewaarborgd (het overstroomt al zeer regelmatig) dus ook hier gaat het om beperken en schade door overlast voorkomen.

Antwoord
Het klopt dat ook voor buitendijkse gebieden ingezet moet worden op het beperken van schade en overlast. Daarom wordt in de volgende zin aangegeven dat de provincie dit doet door in te zetten op meerlaagsveiligheid als manier waarop schade en overlast zoveel mogelijk beperkt kan worden. Dit geldt zeker voor buitendijkse gebieden.

A003-WBS051 Klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen
Pagina 9: Artikel 7.41ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen). Reactie: Wateropgaven worden niet afgewenteld op toekomstige generaties, naar andere gebieden of functies, en niet van privaat naar publiek terrein of van publiek naar privaat.

Antwoord
De provincie wil met haar beleid aansluiten bij de WBS kamerbrief (25 november 2022) en neemt deze suggestie daarom niet over

A003-WBS052 Klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen

Pagina 11: Artikel 7.41ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen). “Thema droogte 1 houdt in dat een gebied waar de ontwikkeling plaatsvindt zo zou moeten worden ingericht dat er in droge perioden geen extra aanvoer van oppervlaktewater naar het plangebied hoeft plaats te vinden om het waterpeil in watergangen te behouden. Vasthouden van neerslag binnen het plangebied draagt daaraan bij. Met ‘extra aanvoer’ wordt gedoeld op aanvoer van oppervlaktewater, die er voor de ontwikkeling nog niet was.” Reactie: Door zowel klimaatverandering (langere droge periodes dan nu) voor ontwikkeling als uitbreiding van

“groenblauw” kan de extra watervraag mogelijk niet altijd volledig vanuit het plangebied zelf worden geleverd (via tijdelijke opslag), waardoor er breder dan het plangebied gekeken zal moeten worden, in samenwerking met de waterschappen.

Antwoord
Het doel van de prestatie-eis is dat er in drogere perioden juist geen extra aanvoer van oppervlaktewater naar het plangebied hoeft plaats te vinden. De prestatie-eisen hebben betrekking op (extra) verhard oppervlakte en niet op groenblauw.

A003-WBS054 6.2.3 Groenblauwe netwerken

Pagina 165: Graag een link maken met een gezonde bodem en een goed werkend water- en bodemsysteem. Om klimaatbestendig te zijn is het inspelen op toekomstige verzilting en het tekort aan zoet noodzakelijk. Dit vraagt meer aandacht. Een toename groen en blauw is goed voor berging van regenwater, maar in droge tijden een risico; groen wil water en peil van nieuwe blauw gaat mogelijk in droge tijd omlaag of wordt aangevuld met water van mindere kwaliteit; wat doet e.e.a. met grondwater (kwaliteit en kwantiteit)

Antwoord
De provincie erkent de relatie tussen een gezonde bodem en een goed werkend water- en bodem systeem. De provincie verkent of deze relatie in een volgende herziening meer expliciet geborgd kan worden. De provincie werkt via de visie en het programma aan het thema waterkwaliteit en verzilting.

A003-WBS055 Ambitie 5 Naar vitale balans water, natuur en landbouw

We zien het toevoegen van bodem aan deze balans als een hele goede ontwikkeling. Voor een toekomstbestendig watersysteem vraagt dit wel dat de nadruk zowel in het landelijk gebied als in het stedelijke gebied ligt. Juist in stad met gescheiden systemen is opvang mogelijk en vaak ook meer effect bij droogte, vanwege minder oppervlaktewater in het stedelijk gebied t.o.v. het landelijk gebied. Het (oppervlakte)waterbodem (grondwater) systeem is 1 systeem. Maar voor sommige stoffen is er geen afstemming tussen normen voor oppervlaktewater (JG-MKN/lozingseisen) en de normen voor grondwater (Streefwaarde/achtergrondwaarde). Dit kan betekenen dat stoffen die vrij uitwisselen (NLO: Natuurlijke Lozing Oppervlaktewater), hetgeen onontkoombaar is, bij een bemaling van schoon grondwater (alle stoffen < Streefwaarde/achtergrondwaarde) niet op het oppervlaktewater geloosd mogen worden. Afstemming tussen deze normen is dus wenselijk.

Antwoord
De provincie waardeert de positieve reactie. De focus van deze herziening voor het thema water en bodem sturend ligt op klimaatadaptatie bij stedelijke ontwikkeling. De provincie verkent of de samenhang tussen de kwaliteit van het water in het stedelijke en landelijke gebied in een volgende herziening kan worden meegenomen.

A003-WBS056 Ambitie 5 Naar vitale balans water, natuur en landbouw

Pagina 54: Ook graag aandacht voor relatie tot opgaven van de stad (mobiliteit, energie, klimaatadaptatie) i.r.t. balans in het landelijk gebied. Die verbinding en afspraken daarover

ontbreken nu nog. Op termijn is in het landelijk gebied bepaald gebruik niet meer vol te houden b.v. door verzilting of vernatting of door afname areaal. Dit vraagt passende keuzes.

Antwoord
We waarderen deze zienswijze maar het is nodig om dit onderwerp verder te onderzoeken om dit op een gedegen manier in het beleid te verwerken. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-WEO066 Windenergie

Pagina's 130, 128 en Bl IX/A: Artikel 7.76 (windenergie). Vierde lid "Een omgevingsplan dat plaatsing van windturbines en andere bouwwerken gericht op de opwekking van energie uit wind mogelijk maakt, verzekert dat de windturbines na afloop van het daadwerkelijke gebruik worden gesloopt". Suggestie: vervang 'gesloopt' door 'verwijderd'. Windturbines kunnen elders hergebruikt worden (circulariteit).

Antwoord
We danken u voor de suggestie, maar nemen de term verwijderen niet over. De huidige term slopen past beter bij de wettelijke begrippen uit de Omgevingswet. Desondanks zullen we uiteraard stimuleren dat windturbines voor zoveel als mogelijk worden hergebruikt.

A003-WEO067 Windenergie

Pagina's 130, 128 en Bl IX/A: In art. 7.76, derde lid, is geregeld dat kleine windturbines buiten het BSD tot een ashoogte van 15 m zijn toegestaan. In de omgevingsvisie (onder 3.1.1) is echter ook een verruiming (onder bepaalde voorwaarden) van de ashoogte tot max 30 m opgenomen. Wij verzoeken het derde lid hierop aan te passen.

Antwoord
In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevingsvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.

A003-WEO068 Windenergie

Pagina's 130, 128 en Bl IX/A: artikel 7.43a en bijlage IX, onder A (laag 3) Richtpunten ruimtelijke kwaliteit voor elektriciteitsopslagsystemen (EOS) Reactie: Dit zou ook van toepassing moeten zijn voor mogelijke opslag bij windparken (ondanks het andere opwekprofiel van windenergie t.a.v. zonne-energie)

Antwoord
Klopt, dit is ook van toepassing voor opslag bij windparken. Het algemene kwaliteitsbeleid is van toepassing op energieopslagsystemen. Specifieke richtpunten ruimtelijke kwaliteit voor energieopslagsystemen (EOS) geven aan dat een EOS ruimtelijk ondergeschikt c.q. een zo'n klein mogelijke ruimtelijke impact moet hebben. Dit staat er 3x in: bij zonneveld, windparklocaties en bij energieopslagsystemen.

A003-WN018 Bodem en ondergrond (open bodemenergiesystemen)

Pagina 19: De provincie geeft in artikel 7.76b aan dat in een omgevingsplan geen beperkende regels voor bodemenergie mogen worden opgenomen door de gemeente tenzij hierover vooraf bestuurlijke afspraken zijn gemaakt tussen de gemeente en provincie. Artikel 7.76b lijkt daarom best ver te gaan, omdat alleen een bodemenergieprogramma als randvoorwaarde gaat gelden bij de toetsing van een wijziging van het omgevingsplan. We willen graag op twee punten een verduidelijking: 1. Het bodemenergieplan kan als vrijwillig omgevingsprogramma vastgesteld worden. Een omgevingsprogramma is juridisch gezien vormvrij. Hoe verhoudt zich dat tot de checklist van de provincie die nu gebruikt wordt voor een Bodemenergieplan? 2. Klopt het dat het college voor een open bodemenergiesysteem een bodemenergieplan kan vaststellen en de provincie daarmee instemt (of mede vaststelt)? Dat is niet in lijn met de huidige werkwijze. Nu stemt het college in met het bodemenergieplan en stelt GS deze vast.

Antwoord

1. Bedankt voor uw reactie. Door het Rijk wordt inderdaad gesteld dat een omgevingsprogramma juridisch gezien vormvrij is, dat wil zeggen dat het Rijk stelt dat ze geen procedure-eisen voorschrijft, zoals een bekendmakingsverplichting. De Gemeente en Provincie kunnen op basis hun beleid gezamenlijk een bodemenergieprogramma vormgeven. De provincie gaat daarom voor bodemenergieprogramma's geen checklist gebruiken. Wel is de Omgevingsdienst Haaglanden i.s.m. de Provincie bezig met een handleiding voor de gemeenten voor het opstellen van bodemenergieprogramma's. Dat is helaas door sommigen een checklist genoemd, maar dit was -en is- uitdrukkelijk niet de bedoeling. De concept-handleiding zal aan verschillende gemeenten (waaronder Rotterdam) worden voorgelegd, zodat de gemeenten een inbreng hebben en de kwaliteit ervan kan verbeteren.

2. Nee, B&W kan het programma vaststellen, maar niet voor de open bodemenergiesystemen. Daarvoor blijft de Provincie het wettelijke bevoegde gezag. Bij een gezamenlijk programma is geen sprake van overdracht van bevoegdheden (artikel 2.2 lid 2 Ow). Zoals de provincie in het verleden bodemenergieplannen vaststelde, voor zover deze betrekking hadden op zaken waarvoor de provincie het bevoegde gezag was, zo stelt de provincie in verband met de Omgevingswet bodemenergieprogramma's vast, voor zover deze programma's betrekking hebben op zaken waarvoor de provincie het bevoegde gezag is.

A003-WO068 Wonen en huisvesting

De indiener geeft aan dat het provinciale beleid afwijkt van landelijke definities, onder meer bij huisvestingsbeleid en de regionale woonzorgvisie. De indiener verzoekt om aansluiting bij landelijke kaders. Daarnaast vraagt de indiener om nadere beleidsuitwerking voor tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen, met aandacht voor realistische termijnen.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te

bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

De huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen heeft de aandacht van de provincie. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aangesteld voor een jaar om onder meer dit onderwerp te onderzoeken.

Ten aanzien van uw opmerking over sociale huurwoningen: Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

De termijn van 10 jaar is een richtlijn en is opgenomen in een eerdere Herziening van het Omgevingsbeleid. Dit om te voorkomen dat bedrijvigheid wordt beperkt door huisvesting van arbeidsmigranten. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aan de slag onder meer om knelpunten bij de huisvesting in beeld te brengen. Dit onderdeel zal hierin worden meegenomen.

De provincie onderschrijft het uitgangspunt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grote milieugebruiksruimte. Daarom is functiemenging op deze terreinen bewust beperkt tot ondersteunende en ondergeschikte functies, en uitsluitend voor zover deze de bedrijfsvoering van zittende bedrijven en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte niet belemmeren.

De provincie blijft hierover graag met gemeenten in gesprek om per situatie een zorgvuldige afweging te maken die aansluit bij zowel de uitgangspunten van de REV als bij de economische functie en toekomstbestendigheid van zware bedrijventerreinen. In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) beschouwt de provincie huisvesting van arbeidsmigranten als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd. Huisvesting op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke en tijdelijke situaties aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer dit geen onevenredige beperking oplevert voor omliggende bedrijven én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden.

De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid om in bijzondere gevallen maatwerk toe te passen. Deze afwijkingsmogelijkheid is geen automatisme en kan alleen worden benut indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het artikel en aan het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn van 10 jaar geldt daarbij als richtlijn voor de maximale duur van tijdelijke functies. In zorgvuldig overleg met gemeenten kan per concreet geval worden bezien of maatwerk verdedigbaar is, mits het tijdelijke karakter duidelijk is geborgd en alternatieven buiten bedrijventerreinen aantoonbaar zijn onderzocht.

A003-WA033 Beleidsdoel 5.3 Leven met water

Pagina 101: NBW is hierbij ook een belangrijke onderlegger. Wij verzoeken u om deze samenhang te benoemen en de gevolgen hiervan meewegen in u programma.

Antwoord

De in de herziening voorgestelde aanpassingen van het betreffende onderdeel in het omgevingsprogramma zijn redactioneel. Het betreft hier geen beleidsmatige of inhoudelijke aanpassing, daarom nemen wij uw suggestie bij deze herziening niet over.

A003-WO161 6.1.1 Voldoende betaalbare huisvesting voor iedereen

Pagina 135: Op pagina 135 staat genoemd dat 1/3e van het nieuwbouwprogramma vanaf 2025 sociale huurwoningen moet zijn. Dit is tegenstrijdig met de afspraak uit de woondeal, die de provincie ook heeft ondertekend. Hierin staat dat 1/3e van de nieuwbouw wordt gerealiseerd door corporaties, maar dit kan ook middenhuur betreffen. Er is géén afspraak voor 1/3e sociale huur.

Antwoord

Zie het thema antwoord Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

A003-WO162 6.1.1 Voldoende betaalbare huisvesting voor iedereen

Pagina's 136, 138, 140: Bij de definitie van sociale huur staat de eis dat er via woonruimte verdeelsysteem wordt verhuurd. Dit is afwijkend van de definitie en de eisen die het Rijk stelt. Wij roepen op om aan te sluiten bij de rijks definitie: toewijzing aan de doelgroep. Dit hoeft niet per se via een woonruimte verdeelsysteem., maar kan ook via andere instrumenten worden geregeld.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

A003-WO163 6.1.1 Voldoende betaalbare huisvesting voor iedereen

Pagina's 146-149: De paragraaf toekomstbestendig bouwen (6.1.2) is geschrapt en vervangen door een nieuwe tekst. Deze valt echter onder paragraaf 6.1.1. We verzoeken de nieuwe tekst weer onder te brengen in een aparte paragraaf 6.1.2 (toekomstbestendig bouwen).

Antwoord

Om organisatorische redenen is gekozen om toekomstbestendig bouwen onder te brengen bij paragraaf 6.1.1 wonen. De inhoud en werking van het beleid zijn hiermee ongewijzigd gebleven, wij behouden de structuur.

A003-WO164 6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid

Algemeen, Pagina's 105 t/m 109: In de teksten over voorraadontwikkeling en regionaal woningbouwprogramma is het begrip 'nieuwbouw' vervangen door 'toevoegingen'. In principe zijn wij hier voorstander van, want de uitbreidingsopgave kan niet puur en alleen via nieuwbouw worden gerealiseerd, maar gebeurt ook via ingrepen in de bestaande voorraad zoals splitsen, optoppen, transformaties etc. Wel willen we benadrukken dat bij ingrepen in de bestaande voorraad het moeilijker is voor de gemeente om te sturen op betaalbaarheid, en hier begrip voor vragen bij beoordeling van het regionaal woningbouwprogramma op deze onderdelen.

Antwoord

We nemen kennis van uw zienswijze.

A003-WO165 6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid

Pagina's 106 – 107: De invulling die PZH geeft aan de regionale woonzorgvisie delen wij niet. Wij willen voldoen aan de invulling van de woonzorgvisie zoals de Wet versterking regie op de volkshuisvesting beschrijft: elke gemeente moet een eigen, maar wel met regiogemeenten afgestemde woonzorgvisie hebben (over o.a. ouderen en kwetsbare doelgroep).

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan. Op het moment van schrijven is de Wvrv en het onderliggende besluit nog niet in werking getreden, noch aangenomen. Binnen het wetsvoorstel betreft het echter een bevoegdheid van provincies om dit op te leggen, wellicht via een instructieregel in het geval de Wvrv in werking is getreden. Overigens (los van de Wvrv) zien wij het huisvesten van verschillende doelgroepen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en hiervoor is samenwerking tussen gemeenten en domeinen cruciaal zodat ook de meest kwetsbare woningzoekenden een eerlijke kans krijgen op passende huisvesting.

Wij zijn van mening dat een regionale woonzorgvisie nodig is om binnen de regio adequate invulling te geven aan de huisvesting van verschillende doelgroepen. Door de opgave huisvesting doelgroepen integraal te benaderen en regionaal af te stemmen kunnen projecten van voldoende omvang worden geïnitieerd en gerealiseerd. De bijbehorende zorg of het beheer kan hierdoor effectief en efficiënt worden georganiseerd. Het is daarom van groot belang dat er een regionaal beeld is van de opgave en de mogelijkheden om deze op te vangen dat door iedere gemeente wordt gedeeld. Dit wordt vastgelegd in een regionale woonzorgvisie.

A003-WO166 6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid

Pagina's 106-107: Daarnaast worden er regionale afspraken gemaakt over zaken als een afspraak over evenwichtige verdeling van bepaalde doelgroepen, zoals urgente doelgroepen. We gaan de bij wet verplichte zaken regelen, maar er is wat ons betreft geen sprake van één integraal regionaal opgesteld document die legio onderwerpen bevat, zoals nu wel in het omgevingsprogramma is opgenomen.

Antwoord
Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan. Op het moment van schrijven is de Wvrv en het onderliggende besluit nog niet in werking getreden, noch aangenomen. Binnen het wetsvoorstel betreft het echter een bevoegdheid van provincies om dit op te leggen, wellicht via een instructieregel in het geval de Wvrv in werking is getreden. Overigens (los van de Wvrv) zien wij het huisvesten van verschillende doelgroepen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en hiervoor is samenwerking tussen gemeenten en domeinen cruciaal zodat ook de meest kwetsbare woningzoekenden een eerlijke kans krijgen op passende huisvesting.

A003-WO167 6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid

Pagina's 106-107: Daarnaast horen afspraken over voorraadontwikkeling, beter benutten van de bestaande voorraad, betaalbaarheid (sociaal, middenhuur, betaalbare koop) etc. in de (actualisatie van) woondeal/regioakkoord, en niet in de woonzorgvisie.

Antwoord
We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan. De woonzorgvisie biedt inzicht in de opgave wonen, zorg en welzijn welke vervolgens vertaald moet worden naar concrete uitvoeringsprogramma's. Deze landen in de woondeals of de beoogde volkshuisvestingsprogramma's.

A003-WO168 6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid

Pagina 110: Onder Voorraadontwikkeling sociale huur staat genoemd dat 1/3e van het programma vanaf 2025 sociale huurwoningen moet zijn. Dit is tegenstrijdig met de afspraak uit de woondeal, die de provincie ook heeft ondertekend. Hierin staat dat 1/3e van de nieuwbouw wordt gerealiseerd door corporaties, maar dit kan ook middenhuur betreffen. Er is géén afspraak voor 1/3e sociale huur.

Antwoord
Zie het thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

A003-WO169 6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid

Pagina 110: Onder Voorraadontwikkeling middenhuur en betaalbare koop staat genoemd dat 2/3e betaalbaar is, en dat dit bestaat uit middenhuur en betaalbare koop. Dit is onjuist, betaalbare woningbouw is sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Deze drie segmenten samen is 2/3e betaalbaar, niet alleen middenhuur en betaalbare koop. Bij sociale huurwoningen, niet in bezit van woningcorporatie, staat de eis dat er via woonruimte verdeelsysteem wordt verhuurd. Dit is afwijkend van de definitie en de eisen die het Rijk stelt. Wij roepen op om aan te sluiten bij de rijks definitie: toewijzing aan de doelgroep. Dit hoeft niet per se via een woonruimte verdeelsysteem.

Antwoord
Het klopt dat betaalbare woningen bestaan uit sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. We zullen de tekst op dit punt verduidelijken.

Ten aanzien van uw opmerking over sociale huurwoningen: Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

A003-WO170 Huisvesting arbeidsmigranten

Pagina 170: “Het heeft de voorkeur dat al in een vroeger stadium na te denken over het in beeld brengen van de huisvesting van arbeidsmigranten, bijvoorbeeld wanneer (regionale) gesprekken worden gevoerd over economie of bedrijvigheid. Dit is het stadium waarin de gemeente de huisvesting van arbeidsmigranten kan laten meewegen in overwegingen en besluiten rondom (nieuwe) bedrijvigheid.” Reactie: Het is bepalend hoe we regionaal sturen op sectoren die arbeidsintensief zijn. Daarbij zien we een belangrijke rol van de provincie. Gemeenten zijn vaak pas op de hoogte van (plannen voor) nieuwe bedrijfsactiviteiten indien een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. Dat is in veel gevallen niet nodig. Als een bedrijfsactiviteit past in het omgevingsplan, kan een gemeente op die grond een bedrijfsactiviteit niet weigeren en de huisvesting van arbeidsmigranten niet meewegen in de besluitvorming. Ook is er beperkt capaciteit om gesprekken te voeren.

Antwoord

Regionale sturing op bedrijvigheid is inderdaad een belangrijke stap die kan worden gezet bij het sturen op arbeidsmigratie en de daarmee gemoeide huisvestingsplekken. Het huisvestingseffect en vroegtijdige gesprekken met bedrijven zijn daarnaast ook belangrijke stappen. Niet altijd kan een gemeente hard sturen door bijv. een vergunning te weigeren, maar elke stap die gezet kan worden is er een om te komen tot een gewenste situatie. Soms kan ook een gesprek effect hebben. Motivering en gesprekken dragen bij aan meer inzicht in aantallen en huisvestingsgevolgen en is gelet op niet-eenduidige registratie arbeidsmigranten van groot belang om steeds meer helderheid te krijgen over aantallen en impact.

A003-BE002 Bedrijfs- en werklocaties

De indiener onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid, maar plaatst kanttekeningen bij de generieke afstandsnorm van 300 meter voor zware bedrijventerreinen. De indiener verzoekt om maatwerk per locatie en om het hanteren van de planologisch toegelaten milieucategorie als bovengrens. Daarnaast vraagt de indiener om stimulerende maatregelen om efficiënter gebruik van milieugebruiksruimte te bevorderen.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde

milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen.
Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A003-BE001 Transformatiegebieden en overgangsrecht

De indiener stelt dat het generieke overgangsrecht onvoldoende duidelijkheid biedt voor transformatiegebieden waar eerder bestuurlijke afspraken zijn gemaakt. De indiener vraagt om expliciete opname van deze afspraken in de relevante artikelen en kaarten. De indiener verzoekt om hierover nadere afstemming met de provincie Zuid-Holland.

Antwoord
In artikel 7.52d, onder b, is expliciet bepaald dat het overgangsrecht van toepassing is op transformatiegebieden waarover eerder bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, zoals vastgelegd in regionale bedrijventerreinenvisies, woon-werkakkoorden en bestuursakkoorden. Deze afspraken blijven daarmee onverkort van kracht en worden gerespecteerd bij de toepassing van de instructieregels.

Het expliciet opnemen van alle afzonderlijke afspraken en locaties in de verordening tekst of op de kaart wordt niet wenselijk geacht, omdat deze afspraken regionaal verschillen en in de tijd kunnen wijzigen. De gekozen systematiek borgt juist dat bestaande bestuurlijke afspraken niet worden doorkruist, terwijl de verordening juridisch robuust en beheersbaar blijft.

De provincie is bereid om in overleg met gemeenten te bezien of in specifieke gevallen nadere duiding nodig is over de reikwijdte van het overgangsrecht en de doorwerking van gemaakte afspraken in het omgevingsplan, zodat hierover geen onduidelijkheid bestaat bij de verdere planuitwerking. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

A003-ZO012 Zonne-energie

Pagina 136: Artikel 7.76a, vierde lid. Houdt het vierde lid in dat er per definitie een batterijsopslag moet worden toegepast? Is dit dus een verplichting? Er zijn ook verschillende vormen om pieken af te toppen, zoals een direct verbruik. Als een zonneveld direct stroom levert aan een grote afnemer(s) dan zou een batterijopslagsysteem niet per verplicht te worden. De verplichting is niet af te leiden uit de tekst in het vierde lid, maar de toelichting bij het artikel suggereert wel een verplichting

Antwoord
Dank voor deze opmerking. We stellen een tekstwijziging voor op de volgende toelichting:

Bij de ontwikkeling van zonnevelden kan voor de beheersing van de piekbelasting gebruik gemaakt worden van batterijopslag. Vanuit optimaal en goed gebruik van energie-infrastructuur is het belangrijk om een koppeling te leggen tussen de maximale opslagcapaciteit en de maximale opwekpiek op basis van het opgesteld vermogen. De

opslag voorzieningen horend bij het zonneveld dienen derhalve ruimtelijk ondergeschikt te zijn aan het zonneveld.

A003-ZZ031 Samenhang met NOVEX-gebieden

De indiener geeft aan dat het ontwikkelperspectief en de uitvoeringsagenda voor de NOVEX-gebieden Zuidelijke Randstad en Rotterdamse haven onvoldoende zijn verwerkt in het provinciale omgevingsbeleid. De indiener acht expliciete borging van deze afspraken in het beleid noodzakelijk. De indiener benadrukt het belang van provinciaal commitment aan deze trajecten.

Antwoord

Deze ontwikkelperspectieven en uitvoeringsagenda zijn op initiatief van het rijk, samen met de partners opgesteld. Ze beschrijven de opgaven en ambities (ontwikkelperspectief) en afspraken voor de uitwerking (uitvoeringsagenda). De samenwerkende partners hebben deze vervolgens onderschreven. Er wordt dus in NOVEX-verband afgestemd en samengewerkt met respect voor ieders wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet. Concretisering in beleid kan een volgende stap zijn, maar pas nadat samen met die partners is bepaald welk ontwikkelpad en instrumentarium nodig is om de ambities uit die perspectieven te realiseren. Dit laat onverlet dat iedere partner, waaronder de provincie Zuid-Holland, bij concrete besluiten een eigen integrale afweging maakt binnen het geldende beleids- en juridische kader.

A003-WBS050 Klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen

Pagina 8: In paragraaf 7.3.6a staat: “De instructieregel ziet op nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met een bebouwd en verhard oppervlak van meer dan 1.000 m2”. Een omgevingsplan laat alleen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen toe met een totale oppervlakte aan bebouwing en verharding van meer dan 1000 m2, als deze ontwikkelingen in voldoende mate bijdragen aan het behoud en het versterken van een klimaat robuust water- en bodemsysteem. Reactie: In de toelichting op de instructieregel staat dat de gemeente ter onderbouwing de prestatie-eisen, gebaseerd op de Leidraad Klimaatadaptief Bouwen 2.0, en de Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten kán gebruiken. Dit komt voort uit het 6.2.4.1 van het omgevingsprogramma. Voor zover we zien is deze Signaleringskaart daarin (nog) niet opgenomen. Gaat het hier om elke ruimtelijke ontwikkeling van meer dan 1.000 m2, ongeacht of deze plaatsvindt op een locatie die al (deels) bebouwd/verhard is? Of gaat het om een ontwikkeling waarbij meer dan 1000 m2 onverhard terrein wordt bebouwd/verhard? De vraag is of de provincie deze prestatie-eisen en de signaleringskaart als toetsingskader gaat gebruiken voor de onderbouwing van elk initiatief dat met een wijziging van het omgevingsplan wordt mogelijk gemaakt? Het is als handreiking opgeschreven in de toelichting, maar het doet voorkomen dat aan al deze eisen moet worden voldaan.

Antwoord

De instructieregel bepaalt dat een omgevingsplan alleen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kan toestaan wanneer het totaal aan bebouwd en verhard oppervlak meer dan 1.000 m^2 bedraagt, en wanneer die ontwikkeling in voldoende mate bijdraagt aan het behoud en versterken van een klimaat robuust water- en bodemsysteem. De 1.000 m^2-grens betreft de totale omvang van de ruimtelijke ontwikkeling, ongeacht of deze plaatsvindt op reeds

bebouwd of verhard terrein of op voorheen onverhard terrein. De instructieregel maakt dus géén onderscheid tussen uitbreidingen op bestaand verhard oppervlak of nieuwe verharding op nu nog onverharde locaties.

Een ruimtelijke ontwikkeling (met een totale oppervlakte aan bebouwing en verharding van meer dan 1000 m^2) dient rekening te houden met klimaatadaptatie en het versterken van een klimaat robuust water- en bodemsysteem volgens de Omgevingsverordening. Het is de verantwoordelijkheid van een gemeente om voor een ontwikkelaar passende eisen te formuleren, die daarbij haar eigen beleidskaders en gebiedsspecifieke afwegingen betrekt. De in de toelichting genoemde prestatie-eisen van www.bouwadaptief.nl en de "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" zijn inderdaad opgenomen als niet-bindende hulpmiddelen die gemeenten kunnen gebruiken bij deze onderbouwing. Zij zijn geen juridisch verplichte toetsingskaders.

A003-WBS049 6.2.4.1 Water en bodem in locatiekeuze en locatieinrichting

Pagina 131: In de toelichting op instructieregel 7.41. ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen) staat: "Ten aanzien van de locatiekeuze heeft de provincie als hulpmiddel de Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten opgesteld, waarop de hoeveelheid klimaatrisico's per gebied is weergegeven. Deze signaleringskaart is opgenomen in het omgevingsprogramma, maatregel 6.2.4." Deze signaleringskaart lijkt (nog) niet opgenomen te zijn.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, dit is een technisch probleem geweest tijdens onze zienswijze periode. Om dit probleem te verhelpen hebben wij een viewer gemaakt waarin de lagen wel zichtbaar waren, excuus voor deze onduidelijkheid. In het programma zullen wij het werkingsgebied "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" zichtbaar koppelen aan 6.2.4.1 Water en bodem in locatiekeuze en locatieinrichting.

A003-GN050 Groenblauw netwerk

Pagina 54 en Bl II: Artikel 7.43p (aanwijzing groenblauwe netwerk en geometrische begrenzing grote groene eenheden en groenblauwe ontwikkellijnen). Instructieregel: "Een omgevingsplan dat voorziet in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling houdt rekening met de instandhouding en zo mogelijk verbetering van het groenblauwe netwerk en haar ecologische, recreatieve en landschappelijke waarden. Reactie: In de verordening neemt de provincie nu voor de kaart voor groenblauwe structuren ook een categorie stedelijk groen op. In principe is dit iets waar de gemeenten zelf over gaan/ verantwoordelijk voor zijn. Doel is om te zorgen voor ondersteuning van de stedelijke groenstructuur en verbinding met het buitenstedelijk groen. Dit sluit ook aan bij de doelen die we hebben in het kader van de NOVEX Zuidelijk Randstad. Financiële middelen zijn er nu echter vaak nog niet. Dat is wel randvoorwaardelijk om ook die juiste verbindingen en die structuren te kunnen realiseren en te prioriteren. Wij verzoeken u dat, net zoals u dit bij groenblauwe ontwikkellijnen voorstelt, ook de grote groene eenheden in stedelijk gebied indicatief te begrenzen. Zoals eerder met u afgesproken willen we voor de genoemde indicatieve begrenzing ons onze huidige gerealiseerde en beleidsmatig vastgelegde groenstructuur als onderlegger gebruiken. In een toekomstige herziening zullen we op basis van nieuw beleid voor onze vergroeningsambities aanvullende groenstructuur voorstellen. Ambtelijk zal met de provincie een kaart worden

gedeeld waarin de binnen Rotterdam al beleidsmatig en planologisch vastgestelde groenstructuur wordt aangegeven. Met de provincie is afgesproken dat dit leidend zal zijn. Het is aan de gemeenten om (in het Omgevingsplan) de precieze begrenzing stedelijke groengebieden vast te stellen en regels daaraan koppelen. Belangrijke provinciale rol zien we wel in het waarborgen en versterken van stad-landschapsverbindingen en in het (financieel) stimuleren van het realiseren van “meer, beter en bereikbaar groen”.

Antwoord
De groenstructuur van Rotterdam zal op hoofdlijnen overgenomen worden. De provincie kiest daarbij voor een minimale maat van 3 ha en blijft graag met de gemeente in gesprek over haar groenblauwe ambities. De provincie maakt in het kader van NOVEX Zuidelijke Randstad extra investeringsmiddelen vrij voor het Groenblauw Netwerk en verwacht dit ook van gemeenten en het Rijk. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk

A003-WBS025 Water en bodem sturend
De indiener ondersteunt de aandacht voor water, bodem en ondergrond in het beleid. De indiener geeft aan dat op onderdelen verduidelijking, correcties of aanvullingen nodig zijn om de kwaliteit en uitvoerbaarheid van de beleidsimplementatie te verbeteren. De indiener verwijst voor nadere uitwerking naar de bijlagen.

Antwoord
Zie antwoord A003-WBS044 tot en met WBS052.

A003-WBS044 5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid
Wordt het regionaal waterprogramma van de provincie gekoppeld aan uitwerking onderlegger Water en bodem sturend?

Antwoord
De provincie beziet nader hoe/of de uitwerking van Water en Bodem Sturend (WBS) een duidelijke plek krijgt in het Regionaal Waterprogramma (RWP). Het RWP is een logisch instrument om de wateropgaven verder te concretiseren en om de verbinding te leggen tussen provinciale ambities, gebiedsgerichte opgaven en de samenwerking met gemeenten en waterschappen.

A003-WBS045 6.2.4 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem
Pagina 179: Hier ontbreekt nog een link naar de uitwerking van de onderlegger WBS. Daarin worden ook de water en bodem opgaven op grotere schaal benoemd. Dit vraagt om uitwerking die gaat leiden tot ruimtelijke keuzes op groter schaalniveau.

Antwoord
Zie het antwoord bij A003-WBS049

A003-WBS048 6.2.4 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem
Pagina 131: Hoe om te gaan als prestatie-eisen uit de tabel afwijken van lokale eisen en ambities? Wat daaruit volgt: wie is in the lead eisen te stellen aan ontwikkelaars, wat is de juridische status van die eisen etc.

Antwoord
Een ruimtelijke ontwikkeling (met een totale oppervlakte aan bebouwing en verharding van meer dan 1000 m²) dient rekening te houden met klimaatadaptatie en het versterken van een klimaat robuust water- en bodemsysteem volgens de Omgevingsverordening. Het is de verantwoordelijkheid van een gemeente om voor een ontwikkelaar passende eisen te formuleren, die daarbij haar eigen beleidskaders en gebiedsspecifieke afwegingen betrekt. De provincie biedt hiervoor hulpmiddelen zoals de "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" en de prestatie-eisen.

A003-WA036 5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Pagina 131: Bij Wettelijke taken: In het NWP staat "De beoordeling van de veiligheid, de noodzaak van aanvullende maatregelen en de communicatie over waterveiligheid in buitendijks gebied zijn verantwoordelijkheden van regionale en lokale overheden. Provincies zijn vrij om nader invulling te geven aan het buitendijks beleid als zij dat nodig vinden." Dit beschrijft dat de provincie ook een rol heeft buitendijks. In onze regio lijkt dat zeker nodig.

Antwoord
De paragraaf waar de indiener verwijst, beschrijft de wettelijke taken van de provincie. Het NWP is geen wet. De provincie pakt overigens weldegelijk een rol in de waterveiligheid van buitendijkse gebied door via haar omgevingsverordening (artikel 7.41a, artikelnummer wijzigt naar 7.23) te eisen dat er in omgevingsplannen rekening gehouden wordt met de gevolgen van een overstroming, dit geldt zeker voor buitendijkse gebieden.

A003-WBS047 6.2.4 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem

Pagina 131: Link naar bouw-adaptief doelen werkt niet > pagina niet beschikbaar

Antwoord
Zie het antwoord bij A003-WBS049

A003-WBS046 6.2.4 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem

Pagina 131: PZH werkt aan signaleringskaarten klimaatrisico's voor bouwactiviteiten. Welk verband en hoe hangt dit samen met de gemeentelijke/decentrale risicokaarten zoals de DPRA-stresstesten?

Antwoord
De provincie heeft de "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" opgesteld ten behoeve van locatiekeuze in relatie tot de inspanningen die op de betreffende locatie geleverd moeten worden om te komen tot een klimaatbestendige inrichting. De "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" is gebaseerd op de klimaatonderlegger voor verstedelijking die is opgesteld door de provincie Zuid-Holland en de inliggende waterschappen. De klimaatonderlegger is opgebouwd vanuit de ruimtelijke gevolgen richting 2100 op de volgende thema's: bodemdaling, regenwateroverlast, waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en kwaliteit, en hitte. Diverse (risico)kaarten hebben als input gediend voor de totstandkoming van de "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten".

Het staat gemeenten/DPRA regio's vrij om vergelijkbare kaarten te ontwikkelen (mogelijk met meer detail).

A004 - Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

A004-WA021 Waterkwaliteit

De indiener stelt voor om prestatie-eisen bij nieuwe ontwikkelingen te richten op kwaliteitsverbetering en het voorkomen van achteruitgang van waterkwaliteit.

Antwoord

Er is gekozen om in de prestatie-eisen voor nieuwe ontwikkelingen aan te sluiten bij www.bouwadaptief.nl. Waterkwaliteit is hierin niet als afzonderlijke prestatie-eis opgenomen. De prestatie-eis voor droogte (4) ziet erop toe dat bij het ontwerp en inrichting van ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet op drinkwaterbesparing, regenwaterbenutting en de verbetering van de waterkwaliteit. In deze herziening worden de prestatie-eisen niet verder aangevuld. De provincie verkent of dit in volgende herzieningen kan worden meegenomen. De provincie werkt vanuit de visie en het programma aan het thema waterkwaliteit.

A004-OB077 Samenwerking en continuïteit

De indiener waardeert de constructieve samenwerking met de provincie Zuid-Holland en wil deze graag voortzetten. De verplaatsing van prestatie-eisen van de omgevingsverordening naar het omgevingsprogramma mag de toepassing ervan niet beïnvloeden.

Antwoord

Ook de provincie waardeert de constructieve samenwerking. In de Omgevingsverordening is een nieuw artikel opgenomen waarin is geregeld dat bepaalde ontwikkelingen in voldoende mate moeten bijdragen aan het behoud en het versterken van een klimaat robuust water- en bodemsysteem. De prestatie-eisen vormen hier een nadere invulling van en kunnen dus gebruikt worden voor de motivering of er inderdaad een voldoende bijdrage wordt geleverd. Daarom zijn de prestatie-eisen niet alleen opgenomen in het Omgevingsprogramma, maar worden ze ook genoemd in de toelichting van de Omgevingsverordening.

A004-BD019 Begrenzing veenweidegebieden

De indiener verzoekt om de kaart in bijlage II te wijzigen zodat alleen veenweidegebieden worden aangegeven, zonder doorvertaling naar peilgebieden. Dit maakt de toepassing van Artikel 7.5a werkbaarder en transparanter.

Antwoord

De kaart ziet inderdaad op peilbesluitgebieden waarin bij de vaststelling van een peilbesluit rekening moet worden gehouden met veenweiden. Deze peilbesluitgebieden zijn soms ruim begrenst en kunnen ook andere functies dan veenweiden omvatten. Dit is toegelicht in de toelichting. De provincie heeft er bewust voor gekozen om deze gebieden op deze wijze op de kaart weer te geven. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A004-WA022 Circulaire waterketen

De indiener mist provinciale inzet op circulariteit, specifiek in de afvalwaterketen, en wil hierover in gesprek gaan om structurele vragen te beantwoorden voor de toekomst.

Antwoord
Wij nemen hier kennis van. Wij gaan graag met waterschappen in gesprek over circulariteit.

A004-NA076 CO2 uitstoot veenweiden

De indiener wil in de toekomst met de provincie verkennen hoe om te gaan met andere broeikasgassen uit veenweidegebieden, naast CO2.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. Dit is een bekend vraagstuk dat ook op nationaal niveau wordt opgepakt in het NOBV (Nationaal Onderzoek Broeikasgassen Veen).

A004-WA020 Droogte/zoetwaterbeschikbaarheid

De indiener wil het thema droogte en verzilting verder uitwerken, waarbij zoetwaterbeschikbaarheid een bredere uitdaging vormt dan alleen gebrek aan neerslag.

Antwoord
De provincie dankt de indiener voor deze zienswijzen. Droogte/zoetwaterbeschikbaarheid is geen onderwerp wordt niet meegenomen in de huidige herziening. Wij zien droogte ook breder van dan alleen het gebrek aan neerslag. Juist de beschikbaarheid van zoet oppervlaktewater is in onze provincie inderdaad een uitdaging. Daarom nemen wij uw punt mee bij de herziening van het regionaal waterprogramma waarvoor de voorbereidingen zijn gestart. U bent van harte uitgenodigd om op 9 april 2026 naar het open huis te komen waar de herziening van het regionaal waterprogramma een onderwerp is.

A005 - Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden

A005-ZZ038 Afstemming beleid tussen provincies

De indiener benadrukt de goede samenwerking met de provincie en vraagt om afstemming van beleid tussen provincies.

Antwoord

Wij onderschrijven dat belang en zullen dit meenemen bij de gebiedsgerichte uitwerkingen.

A005-WA023 Regionale waterkeringen

De indiener constateert dat de bescherming van regionale waterkeringen onvoldoende is geborgd. De ligging en beschermingszones van keringen zijn niet meer zichtbaar in omgevingsplannen, wat het moeilijk maakt voor gemeenten en andere partijen om hiermee rekening te houden. De indiener pleit voor een verplichting om bepalingen uit de waterschapsverordening daadwerkelijk toe te passen in omgevingsplannen.

Antwoord

Het is niet nodig om expliciet te bepalen dat de waterkeringen in het omgevingsplan moeten worden opgenomen, omdat in de waterschapsverordening de waterkeringen met bijbehorende beperkingengebieden moeten worden aangewezen. Via het DSO worden alle regels op een locatie ontsloten, waarmee voor een initiatiefnemer duidelijk wordt welke regels er gelden. De gemeente zal op basis van de instructieregel van de provincie moeten waarborgen dat voor de waterkeringen geen belemmeringen ontstaan en in overleg moeten gaan met de waterbeheerder. In de instructieregel wordt gesproken over "waarborgen" en gaat daarmee verder dan slechts "rekening houden met". Daarnaast kan het waterschap in de waterschapsverordening regels stellen aan activiteiten binnen de beperkingengebieden bij een waterstaatswerk en besluiten bepaalde activiteiten te verbieden. Hiermee is voldoende gewaarborgd dat er geen belemmeringen kunnen ontstaan voor de instandhouding, onderhoud of versterking van waterkeringen.

A005-ZH004 Landelijk gebied ZH-PLG

De indiener kan zich vinden in de voorgestelde herziening voor ZH-PLG thema's zoals stikstofreductie en bodemdaling. De indiener waardeert de samenwerking met de provincie en wil deze voortzetten voor verdere uitwerking van het Omgevingsbeleid.

Antwoord

Dank voor de steun en waardering voor de samenwerking. De provincie zet de samenwerking graag voort.

A005-WBS036 Klimaatbestendige ontwikkeling

De indiener ondersteunt klimaatadaptieve en water robuuste ruimtelijke ontwikkelingen. De indiener betreurt dat prestatie-eisen zijn verplaatst van de Omgevingsverordening naar het Omgevingsprogramma, wat het bindende karakter van klimaatregels afzwakt. Dit kan leiden tot minder duidelijkheid en meer discussie bij ruimtelijke ontwikkelingen. De indiener vraagt de provincie om prestatie-eisen met betrekking tot wateroverlast en bodemdaling op te nemen in de Omgevingsverordening.

Antwoord

Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Dit beleid is nieuw en moet over twee jaar worden geëvalueerd (Dit is standaard). Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Met deze beleidskeuze en opnemen van de prestatie-eisen maken we een nadrukkelijke start van de borging in het Omgevingsbeleid. Eventuele aanvullende sturing kunnen we aankomende periode verkennen. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

A006 - Gemeente Nieuwkoop

A006-ZO010 Zon op land

Tijdens het traject van RES 1.0 heeft gemeente Nieuwkoop een intensief participatieproces doorlopen. Dit proces heeft geleid tot een beleidskader zonne-energie met zoekgebieden zonne-energie.
Gemeente Nieuwkoop is nu in de afrondende fase om met zonne-exploitanten, grondeigenaren en de Gebiedscoöperatie Nieuwkoop te komen tot een gebiedsgerichte aanpak met ruimte voor natuur en lokaal eigendom. Het beleidskader zonne-energie geeft de kaders voor de ontwikkeling.
Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- In de Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma gemeente Nieuwkoop de ruimte biedt voor haar strategie om op een verantwoorde wijze zonne-energie op te wekken en
- Het beleidskader zonne-energie gemeente Nieuwkoop en de samenwerking tussen Zonne exploitanten en de Gebiedscoöperatie Nieuwkoop in de toelichting te beschouwen als voorbeeld van de provinciale beleidslijn rond lokaal eigendom en gebiedsgerichte energiegemeenschappen.

Antwoord
Dank voor uw zienswijzen. Wij gaan ervan uit dat u tijdens het opstellen van uw beleidskader rekening heeft gehouden met het provinciaal Omgevingsbeleid. In aanvulling op de locaties zoals die zijn opgenomen in de provinciale uitwerking van de zonneladder zoals geregeld in artikel 7.76a van de Verordening, is -als laatste trede- in de RES-zoekgebieden zon meer ruimte voor zonne-energie binnen kaders en randvoorwaarden. Wij adviseren om in een vroeg stadium met ons in contact te treden over dergelijke projecten en strategieën om zo mogelijk eventuele verrassingen in een later stadium te voorkomen en zien uit naar de samenwerking. Wij waarderen het beleidskader zonne-energie van de gemeente Nieuwkoop en de samenwerking met de Gebiedscoöperatie Nieuwkoop, waarin lokaal eigendom en een gebiedsgerichte aanpak centraal staan. Wij zullen deze aanpak bekijken en meenemen als inspiratie in de verdere uitwerking van het provinciale beleid rondom lokaal eigendom en energiegemeenschappen.

A006-WO144 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- duidelijk te maken welke aandachtsgroepen precies worden bedoeld en of deze limitatief zijn of indicatief;
- te bevestigen dat de verplichting primair ziet op het bieden van inzicht en niet op het programmatisch reserveren van woningen voor elke afzonderlijke aandachtsgroep;
- gemeenten ruimte te geven om, passend bij hun schaal en uitvoeringscapaciteit, zelf te bepalen op welke wijze zij aandachtsgroepen bedienen;
- in de toelichting op te nemen dat een generieke beschrijving van geschiktheid (bijvoorbeeld in de vorm van toegankelijke, levensloopbestendige of begeleid wonen-concepten) voldoende is, zonder dat op projectniveau per aandachtsgroep exacte quota moeten worden vastgelegd.

Antwoord
Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan. Op het moment van schrijven is de Wvrv en het

onderliggende besluit nog niet in werking getreden, noch aangenomen. Binnen het wetsvoorstel betreft het echter een bevoegdheid van provincies om dit op te leggen, wellicht via een instructieregel in het geval de Wvrv in werking is getreden. Overigens (los van de Wvrv) zien wij het huisvesten van verschillende doelgroepen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en hiervoor is samenwerking tussen gemeenten en domeinen cruciaal zodat ook de meest kwetsbare woningzoekenden een eerlijke kans krijgen op passende huisvesting.

Met aandachtsgroepen worden de mensen bedoelt die zijn benoemd in het Rijksprogramma een Thuis voor iedereen. Dit zijn mensen die momenteel geen woning hebben en waar gemeenten binnen hun regio met elkaar fair-share-afspraken over moeten maken. Als deze mensen niet in de bestaande woningvoorraad terecht kunnen, zullen gemeenten dit mogelijk moeten gaan maken via de woningbouwprogrammering door ook woningen te programmeren waar deze mensen kunnen wonen.

A006-WO143 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- in het Omgevingsprogramma op te nemen dat gemeenten een eigen leeftijdsgrens mogen hanteren, wanneer dit aansluit bij lokale omstandigheden en beleidskeuzes. Daarbij vraagt gemeenten om expliciet te erkennen dat in landelijke gemeenten de woonzorgvraag vaak eerder ontstaat en dat een grens van 55+ in gemeente Nieuwkoop passend is;
- te voorkomen dat monitoring en programmering uitsluitend uitgaan van 65+, zodat de lokale woonzorgvisie en projecten voor 55+ binnen de provinciale kaders blijven passen. In de toelichting kan worden opgenomen dat aansluiting bij de Rijksdefinitie voor ouderen niet betekent dat gemeentelijk beleid aan dezelfde leeftijdsgrens gebonden is.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze tot de doelgroep ouderen behoort iedereen vanaf 65 jaar (als uitgangspunt voor provinciale opgavebepaling en monitoring), maar lokale programmering kan bij uitzondering aanvullend sturen op een gemotiveerde iets afwijkende grens waar dat passend is bij lokale omstandigheden.

A006-WO141 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- in de Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma expliciet vast te leggen dat, wanneer een gemeente een door GS geaccepteerd groeipadplan heeft vastgesteld, dit plan het primaire referentiekader is voor de beoordeling van nieuwe plannen en programmering;
- een maatwerkcriterium op te nemen waarin wordt erkend dat gemeenten met beperkte nieuwbouwmogelijkheden, bijvoorbeeld door water- en bodemopgaven, landschappelijke kwaliteiten of andere beperkende factoren aan de doelstellingen kunnen voldoen met een lager jaarlijks aandeel sociale huur in de programmering, mits het groeipad over de tijd geloofwaardig is;
- duidelijke afspraken te maken over de evaluatiefrequentie van groeipadplannen en de wijze waarop wordt omgegaan met externe factoren zoals stikstof, netcongestie en bouwkosten, zodat gemeenten die aantoonbaar maximaal inspannen niet alsnog als achterblijver worden bestempeld.

Antwoord
Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. We vragen het maximale, maar niet het onmogelijke. Daarom hebben we onder meer gevraagd aan gemeenten een realistisch groeipad op te stellen en zijn hierover maatwerkafspraken mogelijk. Het groeipadplan is een middel, geen primair referentiekader. Daartoe gelden de afspraken uit de regionale woondeals en ons Omgevingsbeleid ten aanzien van betaalbare en sociale huurwoningen.

A006-WO140 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- in de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening duidelijk te verankeren dat de regionale woondeal het uitgangspunt blijft en dat provinciale programmeringsdoelen hiermee in overeenstemming worden gebracht;
- aan te sluiten bij de landelijke systematiek uit de Wet versterking regie volkshuisvesting, waarin wordt uitgegaan van 30 procent sociale huur binnen de totale woningbouwproductie. Dit bevordert samenhang in beleid tussen rijk, provincie en regio en ondersteunt een uitvoerbare invulling van de woningbouwopgave;
- te erkennen dat voor landelijke gemeenten met beperkte plancapaciteit, zoals gemeente Nieuwkoop, het groeipad naar 30 procent sociale huurvoorraad leidend is.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. We vragen het maximale, maar niet het onmogelijke. Daarom hebben we onder meer gevraagd aan gemeenten een realistisch groeipad op te stellen en zijn hierover maatwerkafspraken mogelijk.

Zie ook thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur

A006-NA078 GBDA

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- bij de verdere uitwerking expliciet te kiezen voor maatwerk waarbij prioriteit wordt gegeven aan maatregelen die leiden tot kwalitatief hoogwaardige, onderling verbonden groenblauwe structuren, in plaats van een generieke 10%-opgave in elke gemeente of het toevoegen van versnipperde kleine groenvlakken (“snippernatuur”) met beperkte natuurwaarde;
- de bestaande inspanningen en landschappelijke kwaliteiten van gemeenten als Nieuwkoop als vertrekpunt te nemen bij het bepalen van vervolgstappen, en gemeenten ruimte te geven om binnen hun beperkte fysieke ruimte te kiezen voor die maatregelen die de meeste ecologische en landschappelijke meerwaarde opleveren.

Antwoord
Wij onderschrijven het belang van maatwerk bij de verdere uitwerking van de groenblauwe dooradering in Zuid-Holland. Het realiseren van kwalitatief hoogwaardige, onderling verbonden groenblauwe structuren vraagt om een gebiedsgerichte benadering, waarbij de ecologische samenhang en landschappelijke kwaliteit centraal staan. Groenblauwe

dooradering betreft immers een fijnmazig netwerk dat aansluit op de bestaande natuurwaarden of -gebieden. Een louter generieke benadering, zoals een uniforme procentuele opgave per gemeente of het toevoegen van versnipperde kleine groenvlakken met beperkte natuurwaarde, doet onvoldoende recht aan deze doelstelling.
Bij de vervolgstappen wordt daarom nadrukkelijk zoveel mogelijk ingezet op het versterken van samenhangende groenblauwe structuren, waarbij kwaliteit, verbinding en functionaliteit leidend zijn. Wel merken wij op dat de medewerking van particulieren aan groenblauwe dooradering is gebaseerd op vrijwilligheid. Gemeenten en/of gebieden hebben de ruimte om – binnen de provinciale kaders en doelstellingen – te kiezen voor maatregelen die het best aansluiten bij de lokale situatie en die aantoonbaar bijdragen aan biodiversiteit, waterkwaliteit en landschappelijke waarden.
Daarnaast wordt erkend dat veel gemeenten, waaronder Nieuwkoop, reeds aanzienlijke inspanningen leveren en beschikken over waardevolle landschappelijke kwaliteiten. Deze bestaande kwaliteiten en initiatieven vormen een belangrijk vertrekpunt bij de verdere uitwerking. In gebieden met beperkte fysieke ruimte is het juist van belang om keuzes te maken die de grootste ecologische en landschappelijke meerwaarde opleveren. De provincie zal deze differentiatie en opgebouwde inzet betrekken bij de nadere uitwerking en afweging van maatregelen.

A006-MO051 4.7 AFWIJKINGSMOGELIJKHEID PARKEERNORM (ART. 7.45FA)

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- te bevestigen dat in gemeenten zonder HOV de afwijkingsmogelijkheid de norm moet zijn en niet de uitzondering;
- een toelichting toe te voegen waarin staat dat maatwerk voor landelijke gebieden het uitgangspunt is.

Antwoord
De parkeernormen die zijn opgenomen in de artikelen 7.45e, 7.45f en 7.45fa van de ZHOV worden niet gewijzigd in de Herziening 2025. De provincie acht een aanpassing van deze artikelen op dit moment niet aan de orde. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

Ten overvloede wordt het volgende opmerkt.

In artikel 7.45fa van de ZHOV is bepaald dat dit artikel niet van toepassing is op locaties die niet beschikken over openbaar vervoer in de betreffende gemeente of in de woonkern waarop het plan betrekking heeft. Daarnaast biedt het tweede lid van artikel 7.45fa een ruime mogelijkheid om, onder de daarin genoemde voorwaarden, gemotiveerd van de norm af te wijken.

A006-MO050 WONINGBOUW BIJ HOV EN TOEPASSING VAN PARKEERNORMEN

Een strikte koppeling tussen ontwikkelingsruimte, HOV-nabijheid en parkeernormen is voor gemeente Nieuwkoop onrealistisch en disproportioneel, en zorgt voor afname van brede welvaart in de toekomst.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- in de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma op te nemen dat woningbouw

ook mogelijk blijft buiten (H)OV, zones, mits de bereikbaarheid op andere manieren goed is geregeld;
- vast te leggen dat lage parkeernormen uitsluitend gelden voor HOV-locaties en niet automatisch worden toegepast in gemeenten zonder HOV;
- een vorm van maatwerk te bieden waarmee landelijke gemeenten gelijkwaardig kunnen deelnemen aan regionale programmeringsafspraken.

Antwoord
Zie het antwoord bij A006-MO051. Daarnaast willen het volgende meegeven:

De Omgevingsverordening biedt gemeenten ruimte om gemotiveerd af te wijken van de provinciale parkeernormen. Op grond van de artikelen 7.45e, tweede lid, en 7.45f, tweede lid, van de Omgevingsverordening Zuid-Holland (ZHOV) kan een gemeente afwijken van de provinciale parkeernormen, mits dit gebeurt op basis van gegevens over het werkelijke autobezit ter plaatse, gedifferentieerd naar woningtype, eigendomstype en woonoppervlak.

Daarnaast kan een gemeente op grond van artikel 7.45fa van de ZHOV afwijken indien kan worden aangetoond dat toepassing van de norm uit het eerste lid leidt tot een onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat, bijvoorbeeld door het ontstaan van parkeerdruk in de omgeving.

A006-MO049 COMPACT BOUWEN, HOGERE DICHTHEDEN EN PARKEERNORMEN

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- expliciet onderscheid te maken tussen stedelijke en landelijke gebieden bij dichtheden en parkeernormen (mede om aan te sluiten bij de karakteristiek van dorpen);
- de praktijk van het autobezit in landelijke gemeenten leidend te laten zijn bij het bepalen van de parkeernormen;
- lagere parkeernormen niet generiek toe te passen in gebieden zonder HOV.

Gemeente Nieuwkoop is bereid om lokale data over autobezit en parkeerdruk aan te leveren en vraagt de provincie om deze gegevens als uitgangspunt te hanteren.

Antwoord
Het provinciale parkeerbeleid houdt rekening met de verschillen in stedelijkheid en landelijkheid. Het beleid biedt gemeenten de mogelijkheid om af te wijken van de norm, mits een gemeente dat baseert op het bestaande autobezit/lease in de omgeving van het plan, gedifferentieerd naar woningtype, eigendomstype en woonoppervlak. Deze data worden aangeboden door kennisinstituut CROW via www.passendeparkeernorm.nl.

De meeste gemeenten, waaronder de minder stedelijke gemeenten, hebben hun parkeerbeleid hierop al aangepast. Er zijn echter nog een aantal gemeenten die hogere parkeernormen hanteren dan op basis van het autobezit/lease ter plekke gerechtvaardigd is. Door gebruik te maken van lokale autobezit data, gedifferentieerd naar woningoppervlak en eigendomstype, wordt bij uitstek maatwerk geleverd dat beter aansluit bij de parkeerbehoefte ter plekke. Zie CROW-site www.passendeparkeernorm.nl.

Als de gemeente Nieuwkoop beschikt over lokale autobezit/lease data, gedifferentieerd naar

woningoppervlak, woningtype en eigendomstype, zoals de provincie en CROW die op basis van CBS-microdata hebben en aanbieden, dan kan de gemeente die data goed gebruiken bij het vormgeven van hun parkeerbeleid bij woningbouw. Deze data wordt ook aangeboden door het CROW via www.passendeparkeernorm.nl.

Parkeerdrukdata is alleen relevant indien de gemeente wenst dat nieuwe woningbouwontwikkelingen bijdragen aan het oplossen van bestaande parkeerdruk in de omgeving. Dat is mogelijk, maar is vrij ongebruikelijk en het kan ten koste gaan van het aantal realiseerbare woningen, evenals van de haalbaarheid en betaalbaarheid van woningbouw.

A006-MO044 Mobiliteit en parkeren

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- in het Omgevingsprogramma en het servicedocument expliciet te benoemen dat adequaat OV in landelijke gebieden een andere invulling vraagt dan in stedelijke omgevingen;
- vast te leggen dat de provincie bereid is te investeren in kwaliteit en frequentie van OV in plattelandsgebieden zoals gemeente Nieuwkoop;
- het begrip adequaat OV zodanig te definiëren dat ook regulier busvervoer met beperkte frequentie binnen een realistisch en uitvoerbaar kader valt;
- te borgen dat lagere parkeernormen uitsluitend dwingend gelden wanneer daadwerkelijk sprake is van hoogwaardig OV.

Antwoord

De provincie heeft oog voor de bereikbaarheid van het OV voor de hele provincie. Hierbij wordt rekening gehouden met de lokale omstandigheden. Daar waar traditionele lijnbussen niet uitkunnen zet de provincie in op publieke mobiliteit. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-TRO200 Straatje erbij

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- voldoende aandacht te hebben voor een mogelijke cumulatie van eisen en voorschriften, die daarmee als geheel juist aan een toekomstbestendige ontwikkeling in de weg staan;
- in de verordening - bij recht - voldoende ruimte te laten voor lokaal maatwerk en op specifieke omstandigheden toegesneden oplossingen.

Antwoord

We begrijpen de wensen van indiener maar niet alles kan meer. Het gaat niet zozeer om het openhouden van de ruimte, maar het gaat om het reserveren en gebruiken van de benodigde onbebouwde ruimte voor 4 prioritaire opgaven. Deze opgaven zijn nodig voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Deze opgaven richten zich op het bevorderen van:

- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening*

- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*

Er is geen nieuwe (of oude) provinciale koers voor gebiedsgericht maatwerk. Er is wel een gebiedsgerichte uitwerking van het Ruimtelijke Voorstel. Deze uitwerking begeeft zich binnen de kaders van de beleidskeuze TRO en mond uit in een gebiedsprogramma. Met deze programma's wordt onder andere beoogd om de 4 prioritaire opgaves gebiedsgericht uit te werken. Dit uitwerken gebeurt binnen het raamwerk van de beleidskeuze TRO. Maatwerkgebied is geen beschermingscategorie of aanduiding binnen het provinciale beleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-TRO201 Straatje erbij

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- het provinciale instrument straatje erbij in artikel 7.41ee te verruimen naar een wijkje erbij, conform het landelijke kader;
- bij de toepassing van 'straatje erbij' niet op voorhand harde grenzen op te leggen met betrekking tot (onder meer) de minimale bebouwingsdichtheid en het maximaal aantal toepassingen per kern;
- bij de toepassing van 'straatje erbij' vooral oog te hebben voor de lokale kansen en behoeften en de geschiktheid van de locaties en dit uitgangspunt ook expliciet en rechtstreeks in de verordening op te nemen;
- in de toelichting op te nemen dat voor landelijke gemeenten de toepassing van straatje erbij niet beperkend mag uitpakken voor het realiseren van lokale woningbouwopgaven, regionale woondeals en doorstroming.

Antwoord

In de Ontwerpnota Ruimte worden zowel de termen 'straatje erbij' als 'wijkje erbij' gehanteerd. In het provinciale beleid wordt aangesloten bij de term 'straatje erbij', passend bij de schaal en context van Zuid-Hollandse dorpen en kernen. Waar in de Ontwerpnota Ruimte bij een wijkje erbij wordt gesproken over maximaal 100 woningen, hanteert het provinciale beleid geen maximumaantal bij Straatje erbij. Wel wordt ingezet op een minimale dichtheid van 33 woningen per hectare en een maximum van 1,5 hectare voor de ontwikkeling (combinatie van twee straatje tot 3 hectare is mogelijk), met als doel zuinig ruimtegebruik te bevorderen. Hiermee stimuleren we hogere woningdichtheden, woningaantallen en een meer divers woningprogramma. Hiermee sluit het provinciale beleid in opzet en doelstelling aan bij het (voorgenomen) Rijksbeleid. Gemeenten kunnen binnen dit beleid kleinschalige initiatieven zoals straatjes erbij realiseren, mits passend binnen provinciale uitgangspunten en het regionale woningbouwprogramma.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het beleid.

A006-TRO202 ARTIKEL 7.43 – DEFINITIE VAN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

- Definitie van "ruimtelijke ontwikkeling" aanscherpen en hierbij onderscheid maken tussen fysieke ingreep, gebruikswijziging en beleidswijziging;
- een uitputtende lijst van voorbeelden in de toelichting opnemen en duidelijk maken welke ontwikkelingen niet onder het begrip vallen, zodat rechtszekerheid geboden wordt aan gemeenten en initiatiefnemers.
- duidelijk maken wanneer advies zwaarwegend is en wanneer gemotiveerd mag

worden afgeweken;
- nut- en noodzaak van uitbreiding van de adviesplicht onderbouwen;
- borgen dat BOPA's die passen binnen gemeentelijk beleid niet onnodig worden belast.C1522

Antwoord
De definitie van ruimtelijke ontwikkeling nu in het beleid is: het wijzigen van onderdelen van de fysieke leefomgeving of het gebruik daarvan; Dat is dus niet een beleidswijziging. Gebruikswijziging kan daar slechts beperkt onderdeel van zijn.
In het beleid wordt de term vaak gebruikt in diverse artikels waarbij direct wordt aangegeven wat er mee bedoeld wordt in de bedoelde context.
In het beleid wordt aangegeven of 'er rekening mee moet worden gehouden' (dan kan er gemotiveerd van worden afgeweken) of 'in acht moet worden genomen' (dan moet eraan worden voldaan).

Niet alles kan meer. De provincie richt zich op het reserveren en gebruiken van de benodigde onbebouwde ruimte voor 4 prioritaire opgaven. Deze opgaven zijn nodig voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Deze opgaven richten zich op het bevorderen van:
- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening*
- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A006-TRO203 BIJLAGE IX CORRECTIE OMVANG GROTE BUITENSTEDELIJKE BOUWLOCATIE TER AAR NOORDOOST

Graag de omvang van de grote buitenstedelijke bouwlocatie Ter Aar Noordoost in Bijlage IX en Bijlage II te corrigeren van 7 hectare naar 11 hectare, conform de reeds gemaakte afspraken en het feitelijke projectgebied. De Gemeente merkt op dat aanzienlijke delen van kernen vallen onder onbebouwde ruimte terwijl het stedelijk gebied betreft.

Antwoord
Wij zijn met u in overleg over de 3ha-locatie Ter Aar Noordoost. De genoemde 7 ha in de tabel met grote buitenstedelijke bouwlocaties zijn gebaseerd op de ruimte binnen de voormalige bebouwingscontour. Er zijn al ca 3 ha stedelijke woon- en bedrijventerreinfuncties in het projectgebied aanwezig. Deze hectares tellen niet mee in de uitbreiding van de genoemde 7 ha. Ook de landschappelijke inpassing zit volgens onze Omgevingsverordening niet in de 7 ha. Als de stedelijke functies en de landschappelijke inpassing van de bruto 11 ha worden afgetrokken kom je uit op ongeveer 7 ha.
Deze zienswijze leidt niet aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A006-TRO223 Bescherming categorie algemeen

Introductie van meerdere nieuwe beschermingscategorieën voor thema's zoals natuur, weidevogels, water, bodem, landschap, energie en leef kwaliteit, die vaak globaal

afgebakend zijn en regelmatig met andere provinciale of rijksopgaven overlappen en niet altijd aansluiten op de feitelijke situatie in de gebieden.
Deze systeemkeuze leidt tot het risico van stapeling van beperkingen wat weer kan leiden tot onduidelijkheid over de prioriteit, interpretatieverschillen tussen provincie en gemeenten, risico's op vertraging in planvorming, extra onderzoek lasten en terughoudendheid door initiatiefnemers.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- af te zien van brede, generieke beschermingscategorieën als primair sturingsinstrument;
- in plaats daarvan specifieke locaties aan te wijzen waar prioritaire opgaven moeten worden opgelost, gebaseerd op gebiedskenmerken en regionale afstemming;
- per locatie duidelijk te maken welke opgaven voorrang hebben en welke ruimte gemeenten houden voor andere ontwikkelingen;
- in de toelichting op te nemen dat het uitgangspunt "we gaan voor het maximale, maar niet het onmogelijke" ook geldt voor ruimtelijke beperkingen die uit categorisering voortvloeien;
- te voorkomen dat nieuwe categorieën bestaande plannen, lopende initiatieven of gemaakte afspraken onnodig blokkeren.

Antwoord
We begrijpen de zienswijze van indiener, maar niet alles kan. Het gaat daarbij niet om zozeer om het openhouden van de ruimte, maar het gaat om het reserveren en gebruiken van de benodigde onbebouwde ruimte voor 4 prioritaire opgaven. Deze opgaven zijn nodig voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Deze opgaven richten zich op het bevorderen van:
- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening*
- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*

De wijze waarop deze opgaven binnen dit kader specifiek worden ingevuld wordt per gebied uitgewerkt in de gebiedsgerichte uitwerking uitmondend in een gebiedsprogramma.

A006-WEV001 Luchtvaart

Voor het gebied IA.03.HR geldt een maximale tiphoogte van windturbines van 146 m i.v.m. de nabijheid van luchthavens/radarstations/navigatiesystemen.
In de OER wordt expliciet aangegeven dat overlappen tussen zoekgebieden en harde hoogtebeperkingen als niet kansrijk worden beoordeeld.
Desondanks worden de gebieden IA.01.HR en IA.03.HR in de toelichting op de OER en de ontwerp Omgevingsvisie alsnog gepresenteerd als technisch best beoordeelde gebieden, met de redenering dat mogelijk lagere turbines kunnen worden toegepast. Daarmee wordt de systematiek van de OER in feite omgedraaid: een gebied dat voor de onderzochte referentieturbine als niet kansrijk geldt vanwege harde hoogtebeperkingen, wordt toch aangemerkt als kansrijk door uit te gaan van niet onderzochte, middelgrote turbines.

Antwoord

Voor dit onderdeel verwijzen we indiener naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Veiligheid

A006-WERE005 RES

De gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- te waarborgen dat gemeenten die verantwoordelijkheid nemen en voldoende bijdragen aan regionale doelstellingen, en haar inwoners, niet worden benadeeld door aanvullende druk of overname van regie vanuit de provincie.

Antwoord

Voor dit onderdeel verwijzen we indiener naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel inleiding

A006-WERE004 RES

Afwijking van de afspraken uit paragraaf 6.5 van de RES 1.0

Knelpunten:

- Door de nieuwe zoekgebieden op te nemen, gaat de provincie voorbij aan het bestaande beleid en de uitgewerkte plannen van gemeente Nieuwkoop voor dit gebied.
- In andere delen van de regio zijn diverse zoekgebieden inmiddels afgevallen. Conform RES 1.0 had dit moeten leiden tot een herijking van het regionale bod, maar dit is niet gebeurd. De provincie hanteert het oorspronkelijke bod als motivatie voor het toevoegen van nieuwe zoekgebieden.
- De nieuwe zoekgebieden leiden ertoe dat circa 80% van de regionale windopgave in drie oostelijke gemeenten komt te liggen. Dit staat haaks op het afgesproken principe van een evenwichtige regionale verdeling.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines.
Verder verwijzen we indiener voor dit onderdeel naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel inleiding

A006-WO145 Wonen

Voor gemeente Nieuwkoop is de provinciale woningbehoefteverkenning een belangrijk fundament onder het gesprek over de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwopgave.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- in het Omgevingsprogramma concreet aan te geven wat onder “periodiek” wordt verstaan, bijvoorbeeld een vaste cyclus (bijvoorbeeld eenmaal per twee of drie jaar), zodat gemeenten hier in hun planvorming rekening mee kunnen houden;
- in de toelichting vast te leggen dat harde plannen met een gevorderde planologische status in beginsel worden gerespecteerd bij een volgende actualisering, tenzij sprake is van zeer zwaarwegende nieuwe inzichten;

- bij eventuele heroverweging van plannen expliciet de doorlooptijd, reeds gemaakte kosten en afspraken, en de bijdrage van het plan aan de totale regionale opgave mee te wegen;
- een transparante procedure vast te leggen waarin wordt beschreven wanneer en hoe met gemeenten en regio's over heroverweging van plannen wordt gesproken, en op basis van welke criteria dit gebeurt, zodat onverwachte aanpassingen tijdens uitvoering worden voorkomen.

Antwoord
Bullit 1: Er staat nu in de herziening dat de provincie het onderzoek actualiseert en daarbij aansluit op de raming en prognoses van het Rijk. We houden daarbij in beginsel de cyclus van het Woononderzoek Nederland aan, dat wil zeggen om de drie jaar (kwantiteit en kwaliteit). Daarbij volgen we ook in de tussenjaren ook de Primos-prognose als 'vinger aan de pols' (kwantiteit).
Bullit 2: Harde plannen zijn planologisch harde plannen waar het provinciaal omgevingsbeleid geen invloed op heeft.
Bullit 3: Er is hiervoor een overgangsregeling.
Bullit 4: Het Provinciaal Omgevingsbeleid is de basis voor eventuele heroverwegingen van plannen. Indien een plan zacht is, biedt dit ruimte voor wijzigingen. Planologisch harde plannen heeft het Provinciaal Omgevingsbeleid geen invloed op.

A006-WO146 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- de bovengrens voor regionale woningbouwprogrammering te verruimen van 130% naar 150%, zodat gemeenten met beperkte binnenstedelijke capaciteit en afhankelijkheid van kleinschalige uitbreidingslocaties voldoende planruimte behouden om realistische doorlooptijden, fasering en vertraging door externe factoren op te vangen en een evenwichtige programmering te borgen.

Antwoord
In aanvulling op het thema antwoord. We sturen, conform het Ruimtelijk Voorstel, op plannen met een kwalitatieve en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde en verleggen de focus op de realisatie van bestaande woningbouwplannen. Als woningbouwplannen passen binnen het Provinciale Omgevingsbeleid kunnen regio's beschikken over een ruimte plancapaciteit. Onvoldoende plancapaciteit is geen reden om een plan dat strijdig is (bv Buiten bestaand stads- en dorpsgebied en >3 ha) toch op de kansrijke/vastgestelde lijst te krijgen. Als het mogelijk is kunnen kansrijke woningbouwplannen die binnen het provinciale omgevingsbeleid passen, altijd worden ontwikkeld. Deze zienswijze leidt tot een wijziging in het Omgevingsbeleid.

A006-WO148 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- bij de toepassing van de Ladder aan te sluiten bij de landelijke lijn, waarin juist wordt voorgesteld om de Ladder voor nieuwe woningbouwlocaties te schrappen om vertraging te voorkomen;
- op te nemen dat omruilafspraken die reeds door Gedeputeerde Staten zijn geaccordeerd, niet opnieuw ter discussie worden gesteld op grond van latere

beleidswijzigingen;
- in de toelichting duidelijk te maken dat wijzigingen in rijksbeleid niet mogen leiden tot het achteraf heropenen van bestaande afspraken, maar dat maatwerk wordt gezocht binnen het bestaande pakket aan bestuurlijke besluiten.

Antwoord
Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op het moment van schrijven is de Wvrv en het onderliggende besluit nog niet in werking getreden, noch aangenomen. We vinden het belangrijk dat woningbouwplannen worden gerealiseerd, daarom houden we ons het recht voor om woningbouwlocaties ter discussie te stellen als het ontwikkelproces te lang duurt. Harde plannen of woningbouwplannen waarvoor een AOK is ondertekend blijven (afhankelijk van het Rijksbeleid) van kracht.

A006-WERE003 RES

Afwijking van de provinciale uitgangspunten bij RES 1.0
Provincie heeft hierin zelf toegevoegd dat:
- windenergie in het Groene Hart slechts mogelijk is als uitbreiding van bestaande locaties en
- nieuwe windlocaties moeten aansluiten bij grootschalige infrastructuur of bedrijvigheid, en bovendien bovenregionaal moeten worden afgewogen.

De voorgestelde nieuwe zoekgebieden 1, 2 en 3 voldoen niet aan deze voorwaarden:
- In de OER – waarop de drie locaties zijn gebaseerd – is geen bovenregionale afweging door de provincie zichtbaar.
- De zoekgebieden betreffen volledig nieuwe locaties zonder bestaande turbines of eerdere planvorming.

Antwoord
Met behulp van de OER onderzocht de provincie op welke wijze de RES-doelstellingen van de achterblijvende regio's alsnog behaald kunnen worden. Daarbij is, op advies van de Commissie mer en DCMR, breder gekeken dan de zoekgebieden uit de RES 1.0. Verder verwijzen we indiener naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Inleiding en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

A006-EN095 PARTICIPATIE EN BETROKKENHEID VAN INWONERS

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- in het vervolgproces expliciet te borgen dat participatie niet alleen wordt ingericht voor medeoverheden en organisaties, maar ook laagdrempelig toegankelijk is voor inwoners, bijvoorbeeld door regionale bewonersbijeenkomsten, begrijpelijke toelichtingen en gerichte communicatie;
- te onderzoeken welke participatievormen beter aansluiten bij de praktijk van landelijke gemeenten, waar afstand, schaal en digitale toegankelijkheid een rol spelen;
- in toekomstige herzieningen van het omgevingsbeleid een duidelijke participatiestrategie op te nemen, waarin staat hoe inwoners en lokale gemeenschappen worden betrokken bij provinciale keuzes met lokale impact;

- in de toelichting op te nemen dat inwonerparticipatie een aanvulling vormt op bestuurlijke afstemming, zodat lokale gebiedskennis wordt benut en draagvlak wordt versterkt.

Als onderstaande aandachtspunten worden meegenomen in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie, -programma en – verordening draagt dit eraan bij dat het provinciaal beleid nog beter aansluit bij de uitvoeringspraktijk van landelijke gemeenten.

Antwoord
In Herziening 2025 wordt extra aandacht besteed aan de manier waarop de provincie omgaat met participatie. Onder andere door

- Participatieprincipes op te stellen waaraan de provincie zich dient te houden wanneer zij participatie organiseert. Hierin staat onder andere dat er altijd wordt stilgestaan bij het betrekken van zoveel mogelijk perspectieven op een vraagstuk en belanghebbenden te betrekken op een manier die bij hen past. Ook heldere en toegankelijke communicatie staan centraal.

- Een participatieplan verplicht te stellen voor elke voorgenomen beleidswijziging. Hierin wordt onder andere vastgelegd wie wanneer wordt betrokken en hoe inbreng wordt meegewogen. Op deze manier geeft het beleid richting aan een transparanter en betekenisvoller participatieproces.

De Omgevingsvisie schrijft geen vaste participatievormen of één uniforme participatiestrategie voor, maar gaat uit van maatwerk per opgave. Dit biedt ruimte om bij de uitvoering rekening te houden met verschillen tussen stedelijke en landelijke gebieden, zoals afstand, schaal en (digitale) toegankelijkheid. Inwonerparticipatie wordt daarbij gezien als een wezenlijke aanvulling op bestuurlijke afstemming: lokale kennis en perspectieven kunnen onder andere bijdragen aan beter en meer gedragen beleid. Dit laatste is terug te lezen in de pijlers 'participatie voor beter beleid' en 'participatie voor rechtvaardig beleid' in de Omgevingsvisie.

De provincie erkent met de indiener het belang van participatie bij de besluitvorming van nieuwe gebieden of locaties voor windenergie. We verwijzen de gemeente voor dit punt naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Participatie en Lokaal Eigendom.

A006-BE154 4.9 BEDRIJVEN EN BEDRIJVENTERREINEN (TECHNISCHE ZIENSWIJZE)

Gebied aan oostzijde van de Grendel heeft bij herziening van het toenmalige bestemmingsplan Kern Nieuwkoop een woonfunctie gekregen.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie derhalve om:
- de geometrie van het bedrijvengebied aan de oostzijde van de Grendel in de kern Nieuwkoop aan te passen conform de functie in het tijdelijk deel omgevingsplan en dit deel van het gebied dus niet meer op te nemen als bedrijvengebied.

Antwoord

Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding 'bedrijventerrein' op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming (bijvoorbeeld wonen) is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures.

De provincie zal de geometrische begrenzing van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening aanpassen door het gedeelte van het bedrijventerrein Grendel met een enkelvoudige woonbestemming te verwijderen.

A006-WOER002 Rapportage

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- duidelijk in de omgevingsvisie op te nemen dat de in de OER gehanteerde referentieturbine leidend is voor de beoordeling van kansrijkheid en dat middelgrote turbines met andere afmetingen niet als impliciet alternatief mogen dienen zonder dat hun effecten afzonderlijk zijn onderzocht;
- vast te leggen dat – voor dit onderdeel - gebieden die in de OER vanwege hoogtebeperkingen als niet kansrijk beoordeelt, niet in de kaart Zoekgebieden Windenergie worden opgenomen, tenzij na aanvullend onderzoek wordt aangetoond dat luchtvaartveiligheid en radarwerking daadwerkelijk gewaarborgd zijn en
- te beschrijven welke onderzoek plicht bij de provincie ligt en welke rol voor initiatiefnemers is weggelegd, zodat de bewijslast niet eenzijdig op gemeenten en marktpartijen wordt afgewenteld.

Antwoord

De provincie neemt de eerste twee verzoeken van de gemeente niet over. De effecten van windturbines die lager zijn dan 240 meter (de gehanteerde referentiehoogte) zijn vergelijkbaar met de referentieturbines. Middelgrote turbines zijn per definitie lager. Daarom dient er geen afzonderlijk onderzoek te worden uitgevoerd mochten deze turbines geplaatst worden.
Ook wil de provincie geen bepaling opnemen om op voorhand zoekgebieden uit te sluiten vanwege hoogtebeperkingen. Er kan wel degelijk, in overleg met en met toestemming van de luchtvaartautoriteiten, voor een lagere referentiehoogte worden gekozen zodat plaatsing van windturbines wel mogelijk is.
Wel wil de provincie in het Omgevingsprogramma beschrijven welke onderzoeken er eventueel nog dienen te worden uitgevoerd en welke rol zij eventueel voor andere partijen ziet.

A006-WO206 OVERGANGSRECHT (PAR. 7.3.25)

Graag aangeven welke peildatum wordt bedoeld bij toepassing van het overgangsrecht: datum van publicatie, datum van vaststelling, nog een andere datum, zoals die van kennisgeving of inwerkingtreding?

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. We hanteren als peildatum de datum van vaststelling van het plan door bevoegd gezag

A006-OB082 Omgevingsbeleid

Indiener benadrukt dat opgaven voor landelijke gemeenten uitvoerbaar moeten zijn qua schaalgrootte, personele capaciteit, financiële mogelijkheden en de feitelijke ruimtelijke structuur.
Bovendien zijn veel ruimtelijke keuzes van Rijk en waterschappen nog niet duidelijk.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- de consistentie tussen beleidsvoornemens, wetgeving, verordeningen en uitvoeringsprogramma's te bewaken en ervoor te waken dat verschillende overheden 'stapelende' – of zelfs elkaar tegensprekende – vragen en eisen bij gemeenten neerleggen;
- expliciet vast te leggen dat, indien desondanks sprake is van stapelende vragen en eisen aan gemeenten, uitsluitend de vragen en eisen van de hoogste overheid in dit traject te volgen en als leidend te beschouwen.

Antwoord
Hiervan is kennisgenomen. De door indiener genoemde punten hebben vanzelfsprekend ook de aandacht van de provincie. Rijk, provincie en gemeenten werken zoveel mogelijk samen en stemmen zoveel mogelijk hun beleid op elkaar af. Er kunnen wel eigen aandachtpunten zijn passend bij de eigen taken en bevoegdheden en bij de opgaven die spelen op de verschillende niveaus.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-OB098 BIJLAGE XX

Om vergroting van de administratieve lasten en vertraging te voorkomen graag volstaan met een administratieve overheveling van de bestaande regeling en hierin geen verdere uitbreiding van de adviestaken opnemen.

Antwoord
Met deze herziening 2025 worden ook enkele artikelen verplaatst en toegevoegd in de structuur van afdeling 7.3. Dit is ook in voorgaande herzieningen gebeurt. De inhoudelijke veranderingen van de tabel met advies plichtige gevallen voor BOPA's komen daaruit voort. Voor nieuwe regels wordt door de provincie bepaald of hierbij ook een adviesplicht aan de orde is. Dit wordt gedaan op basis van dezelfde criteria die eerder ook zijn gebruikt bij de eerste aanwijzing van de adviesplichten. Hierbij gaat het vooral om instructieregels waarbij veel afwegingsruimte is voor gemeenten en die daardoor mogelijk moeilijker (zelfstandig) toe te passen zijn. Het vroegtijdige advies van de provincie hierbij kan behulpzaam zijn voor een goede wederzijdse interpretatie en gebruik van de geboden afwegingsruimte.

A006-OB099 BIJLAGE IX (TECHNISCHE ZIENSWIJZE)

In tabel B1 van Bijlage IX is bij het plan 'Vrouwenakker' ten onrechte de plaatsnaam Nieuwkoop vermeld. Juiste plaatsnaam is Vrouwenakker. Dit graag corrigeren.

Antwoord
De naam Nieuwkoop wordt aangepast in Vrouwenakker.

A006-OB105 Begrippen

Begrippen zoals ‘zwaarwegend belang’, ‘voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling’ en dergelijke moeten helder en toetsbaar zijn. De gemeente verzoekt om in de definitieve stukken expliciet te kiezen voor duidelijke definities, transparante procedures en een zorgvuldige omgang met lopende plannen en bestaande afspraken.

Antwoord

De provincie probeert zoveel mogelijk gebruik te maken van duidelijke begrippen. Tegelijkertijd wil de provincie bij de formulering van bepaalde regels de mate van afwegingsruimte van de gemeente niet onnodig inperken. Daarom worden soms wel wat meer open begrippen gehanteerd, die de gemeente nader kan invullen. Overigens is het niet de bedoeling dat dit leidt tot rechtsonzekerheid. Bij het formuleren van nieuwe regels in de Omgevingsverordening gaat de provincie hiermee zorgvuldig om.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-WO147 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- voor landelijke gemeenten de eis “en nabij HOV” niet als harde voorwaarde te hanteren voor gesprekken over functiewijziging;
- in het Omgevingsprogramma en de toelichting op te nemen dat in gemeenten zonder HOV ook andere vormen van bereikbaarheid (fietsroutes, busverbindingen, wegennet, nabijheid van voorzieningen) als volwaardige onderbouwing kunnen gelden;
- te waarborgen dat gemeenten zonder HOV niet worden benadeeld of uitgesloten van provinciale ondersteuning bij functiewijziging, aangezien zij zelf geen invloed hebben op de aanwezigheid van HOV;
- indien HOV een harde voorwaarde blijft, de provincie op te roepen te borgen dat in alle gemeenten het openbaar vervoer op orde is, conform de provinciale ambitie voor ‘bereikbare steden en dorpen’;
- te erkennen dat conversie van gebouwen naar wonen niet ten koste mag gaan van de lokale en regionale plancapaciteit.

Antwoord

De tekst in het omgevingsbeleid over nabijheid van voorzieningen of (hoogwaardig) openbaar vervoer is geen harde voorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen maar een streven. De provincie hanteert bij ruimtelijke ontwikkelingen het STOMP-principe, waarbij ze mobiliteit zoveel mogelijk faciliteert in de volgorde: Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Openbaar vervoer, deelMobiliteit en tot slot de Privéauto. Dit geeft duidelijk aan dat ook andere vormen van bereikbaarheid voor de ontsluiting van belang kunnen zijn.
Ten aanzien van uw verzoek om te erkennen dat conversie van gebouwen naar wonen niet ten koste mag gaan van de lokale en regionale plancapaciteit, het volgende:
Het omzetten van gebouwen naar de functie van permanente woningen invloed op de omvang en samenstelling van de woningvoorraad. Dit draagt bij aan het vergroten van de beschikbare woonruimte, zoals de provincie eerder hebben aangegeven in brief met kenmerk: PZH-2025-872029740.
Verzoek leidt niet tot wijziging.

A006-BE153 4.8 BEDRIJVEN EN BEDRIJVENTERREINEN (PAR. 7.3.11)

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- de systematiek en terminologie van paragraaf 7.3.11 ter herzien en te vereenvoudigen op een wijze waarop dit via een duidelijke en uitlegbare manier is op te nemen in het omgevingsplan;
- af te zien van de (planologische) vergunningplicht voor de vestiging of wijziging van bedrijfsactiviteiten op (zware) bedrijventerreinen (onnodige lastenverzwaring);
- in het verlengde daarvan ook af te zien van regelgeving en/of instructieregels die de aanwezigheid of vestiging van lichtere bedrijven op bedrijventerreinen beperkt of belemmert. De bedrijven waar hierop gedoeld wordt zijn de bedrijven die door hun aard, aantal, en/of omvang zich niet kunnen vestigen (of waarvan vestiging niet gewenst is) in woongebieden, dorpslinten of in het buitengebied;
- af te zien van het opnemen van een verplichte ruimteclaim voor milieugebruiksruimte zware bedrijven.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen van de gemeente Nieuwkoop over uitlegbaarheid, uitvoerbaarheid en lasten. Tegelijkertijd zijn de gemaakte keuzes in paragraaf 7.3.11 het resultaat van een bewuste afweging tussen bescherming van schaarse ruimte, economische ontwikkelruimte en bestuurlijke flexibiliteit.

- Systematiek en terminologie

De nieuwe systematiek vergt gewenning, maar is juist bedoeld om eenduidig en toekomstbestendig te sturen op milieugebruiksruimte in plaats van uitsluitend op milieucategorieën. De provincie blijft inzetten op verduidelijking in toelichting, handreikingen en praktijkvoorbeelden, zodat gemeenten de regels goed kunnen vertalen naar het omgevingsplan.

- Vergunningplicht op zware bedrijventerreinen

De (planologische) vergunningplicht is gericht op zorgvuldige toetsing bij nieuwe vestiging of wijziging die invloed heeft op de beschikbare milieugebruiksruimte. Deze toets vindt 'aan de poort' plaats en is niet bedoeld als generieke lastenverzwaring, maar om te borgen dat schaarse milieuruimte doelmatig wordt benut. Zittende bedrijven worden hierdoor niet beperkt in hun bestaande rechten.

- Lichtere bedrijven op bedrijventerreinen

De regeling sluit lichtere bedrijven niet generiek uit. De verbodsbepaling geldt uitsluitend voor zwaardere bedrijventerreinen waar het profiel is gericht op het accommoderen van bedrijvigheid met een grotere milieugebruiksruimte. Op lichtere bedrijventerreinen en in gemengde stedelijke milieus blijft ruimte voor deze bedrijven bestaan. Daarnaast blijft maatwerk mogelijk wanneer vestiging van lichtere bedrijven noodzakelijk is voor een evenwichtige toedeling van functies.

- Ruimteclaim voor milieugebruiksruimte

De provincie acht het noodzakelijk om milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid expliciet te beschermen, juist omdat deze ruimte schaars is en snel verloren gaat. Zonder deze bescherming dreigt verdringing door functies die minder milieuruimte vragen, terwijl de markt deze schaarste niet vanzelf corrigeert.

De provincie blijft hierover graag in gesprek met gemeenten om de toepassing in de praktijk werkbaar te houden, binnen de kaders die nodig zijn om bedrijventerreinen ook op de

langere termijn toekomstbestendig te houden. Deze zienswijze leidt tot verbeteringen en verduidelijkingen in de artikelen en toelichting van de Omgevingsverordening.

A006-OER023 Geluid

De gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- gemeenten met een hoog percentage ernstig gehinderde, waaronder Nieuwkoop, actief te betrekken bij beleidsvorming rond Schiphol en luchtvaartgeluid;
- bij het inrichten van geluidproductieplafonds rekening te houden met de bestaande geluidruimte en ontwikkelbehoefte van Nieuwkoop, zodat woningbouw en voorzieningenontwikkeling niet verder worden beperkt dan noodzakelijk;
- de cumulatieve beoordeling van verschillende geluidbronnen (weg, luchtvaart, industrie, wind) stevig te borgen en te waken voor disproportionele effecten op gemeenten buiten de directe Schipholcorridor;
- structureel overleg met Nieuwkoop te organiseren over knelpunten die voortkomen uit nieuwe geluidnormeringen of wijzigingen in vliegpatronen;
- in de toelichting op het OER en het Omgevingsprogramma duidelijker te maken hoe de provincie omgaat met gemeenten die niet naast Schiphol liggen, maar wel structureel hoge geluidbelasting ondervinden.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland tracht, waar mogelijk en waar binnen haar bevoegdheden, geluidhinder zoveel mogelijk te beperken. Daartoe zoekt zij naar structureel overleg met de betrokken overheden en - indien burgermeetnetten kunnen worden gerealiseerd - inwoners van de provincie. Het doel daarbij is zowel de berekende geluidbelasting, maar ook de bevindingen van gemeten en beleefde geluidhinder in te zetten voor de dialoog met de bevoegde instanties om deze zoveel mogelijk te beperken. Het achterliggende doel is zowel ruimtelijke mogelijkheden voor onder andere woningbouw, maar ook de leefbaarheid van de provincie te optimaliseren.

A006-RE015 PROVINCIALE REGELING VOOR VERBLIJFSRECREATIEPARKEN

De gemeente geeft aan niet tijdig, voor de deadline 10 februari 2026 die de provincie heeft gesteld in haar brief, haar financiële verordening vast te kunnen stellen. De gemeente maakt graag gebruik van het voorstel van de provincie om de toevoeging van de zeven recreatieparken in Zevenhoven naar een volgende herziening te verschuiven. De gemeente verzoekt de parken op te nemen in een volgende herziening van het Omgevingsbeleid.

Antwoord

Wij stemmen in met dit verzoek en zullen de parken in deze herziening uit de bijlage te laten. De parken worden, na bespreking van het afwegingskader en met een positief besluit van Provinciale Staten, in een volgende herziening opgenomen. Dit betekent dat de parken direct bij de vaststelling van de eerstvolgende herziening van de verordening worden opgenomen op bijlage IX van artikel 7.45g. Het opnieuw doorlopen van een participatie en zienswijzeronde is overbodig aangezien dit bij zowel Herziening 2024 als 2025 niet heeft geleid tot reacties van derden.

A006-WV040 Zon en vogels

De gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- in de toelichting bij artikelen 7.43j en 7.76a van de verordening helder uit te leggen hoe wordt omgegaan met locaties die in het verleden als belangrijk weidevogelgebied waren aangeduid maar in het nieuwe regime daarbuiten vallen, en daarbij te beschrijven wanneer volledige compensatie, beperkte compensatie of uitsluitend kwalitatieve natuurversterking aan de orde is;
- te bevestigen dat zonnevelden in RES-zoekgebieden voor zon die volgens de nieuwe kaarten niet binnen belangrijk of kansrijk weidevogelgebied vallen, in beginsel zijn uitgezonderd van zware compensatieverplichtingen, zolang bij de inrichting aantoonbaar rekening wordt gehouden met aanwezige weidevogels;
- op te nemen dat monitoring van weidevogelstanden leidend is bij de beoordeling van de noodzaak en omvang van compensatie, zodat maatregelen proportioneel en doelgericht kunnen worden ingezet;
- te verduidelijken dat de zin waarin wordt verwezen naar de status “op dat moment niet opgenomen als belangrijk weidevogelgebied” niet leidt tot een rigide toepassing van compensatieverplichtingen in situaties waarin, de feitelijke weidevogelstand en ecologische waarde van het gebied, inmiddels is gewijzigd;
- in het licht van artikel 7.43j, lid 4 uit te spreken dat ontwikkelingen van grootschalige opwek van zonne-energie in een kansrijk weidevogelgebied, wat aangemerkt is als zoekgebied zon in de provinciale RES 1.0, mogelijk is via kwalitatieve compensatie van verloren gaande weidevogelgrond.

Antwoord

Gebieden die niet (meer) zijn begrensd als kansrijk of belangrijk weidevogelgebied, vallen niet langer onder de beschermde werking van de desbetreffende bepalingen uit de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. Dat geldt ook voor de verplichting tot compensatie van eventuele negatieve effecten. De provincie acht het niet noodzakelijk om hier in de toelichting nader op in te gaan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-MO057 Mobiliteit

Provinciaal beleid zou expliciet ruimte moeten bieden aan onderscheid tussen stedelijk en landelijk gebied. Bijvoorbeeld stedelijke invalshoek bij nadruk op HOV-knooppunten, hogere woondichtheden, lage parkeernormen en intensief ruimtegebruik sluit niet aan bij gemeente Nieuwkoop met verspreide kernen in een open landschap, waarbij de 13 kernen onderling sterk verschillen in schaal en bevolkingssamenstelling, functie in de regio, voorzieningenaanbod, ruimtelijke structuur en mobiliteitspatronen.

Antwoord

Dit wordt ondervangen door de werkwijze waarbij keuzes en aanpak afhankelijk zijn van de locatie, het type en de omvang van ee woningbouwontwikkeling etc. De insteek is juist om per locatie een afweging te maken en niet op voorhand ontwikkelingen uit te sluiten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-WO160 4.10 HUISVESTING ARBEIDSMIGRANTEN (PAR. 7.3.12)

Gemeente Nieuwkoop verzoekt om:

- aandacht te besteden aan mogelijkheden van huisvesting van arbeidsmigranten in andere sectoren dan de agrarische sector/ tuinbouwsector en daarvoor gelijkwaardige mogelijkheden op te nemen;
- ruimte te geven voor het permanent maken van de huisvesting van arbeidsmigranten op de nu bestaande locatie aan de Oostkanaalweg in Papenveer.

Antwoord

De provincie vindt voldoende en goede huisvesting voor arbeidsmigranten essentieel. Daarbij is het van belang dat ook werkgevers hun (keten)verantwoordelijkheid nemen. Voor huisvesting zijn er vanuit de provincie de volgende mogelijkheden:

1.De huisvesting van arbeidsmigranten dient bij voorkeur binnen Bestaand Stads- en Dorpsgebied (BSD) plaats te vinden. Op bedrijventerreinen kan dit beperkt (afhankelijk van onder meer de zwaarte van het bedrijventerrein en (zie de toelichting bij het artikel) maximaal 10 jaar. Buiten BSD bestaan op dit moment in greenportgebieden mogelijkheden om onder voorwaarden arbeidsmigranten tijdelijk te huisvesten. Deze mogelijkheid is geboden enerzijds omdat er vanuit deze sector veel vraag is maar ook omdat dit gebied vaak al bebouwd is en de ruimtelijke impact daarom vaak beperkt is. De provincie beperkt niet de arbeidsmigranten die komen wonen in deze huisvesting, dat kunnen dus ook medewerkers zijn die elders werken. Wel is het wenselijk dat medewerkers wonen in de buurt van het werk, dus in de greenports zullen waar mogelijk greenportmedewerkers worden gehuisvest. In andere gebieden is de ruimtelijke impact veelal groter en gelden andere keuzes, en voor andere sectoren zoals de bouw, logistiek en Schiphol is het in principe dan ook niet wenselijk om arbeidsmigranten buiten BSD te huisvesten. Buiten BSD is er verder in bestaande bebouwing zoals vrijkomende agrarische bebouwing de mogelijkheid voor huisvesting van arbeidsmigranten. Met deze wijziging is het niet meer mogelijk om aan de (buiten)rand van BSD te huisvesten. In de gebiedsgerichte uitwerkingen worden de mogelijkheden hiervoor bezien. Tot slot is het voor maximaal 3 maanden mogelijk om in het buitengebied bij een agrarisch bedrijf arbeidsmigranten te huisvesten. De aanjager en facilitator arbeidsmigranten, die voor een jaar zijn aangesteld door de provincie, kijken naar de praktische uitwerking van de regels. De zienswijzen worden meegenomen in het advies dat zij zullen geven over de huisvesting van arbeidsmigranten. De volgende Herziening zal plaatsvinden in 2028; over de tussenliggende periode zal uitsluitsel komen in geval van een advies tot wijziging van de regels.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

2. Als de functiewijziging enkel de bestaande bouwwerken op het terrein aan de Oostkanaalweg betreft, dan biedt de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening ruimte om de functie permanent te wijzigen naar de huisvesting van arbeidsmigranten. Hierover gaan wij graag met u in overleg.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

A006-WO159 Wonen

In de verordening staat 1/3 aandeel (= 33,33%), terwijl regionaal 30% is overeengekomen.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt om de vermelding 1/3 aandeel sociale huurwoningen te vervangen door 30%, dan wel (uitsluitend) een verwijzing naar de in regionaal verband gemaakte afspraken.

Antwoord
Zie thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur

A006-WO158 Woon Splitsing

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- te bevestigen dat splitsing van woningen buiten stedelijk gebied op basis van de verordening mogelijk is, dan wel een bepaling op te nemen die het splitsen van woningen (ook buiten stedelijk gebied) expliciet toelaat.

Antwoord
In artikel 7.41dd punt 1c van de ontwerpherziening Omgevingsverordening staat onder Toekomstbestendig Ruimtelijk Ontwikkelen dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling buiten stedelijk gebied mogelijk is als het een kleinschalige ontwikkeling betreft die valt onder de soort inpassen. Splitsing van woningen buiten stedelijk gebied is een kleinschalige ontwikkeling die valt onder inpassen en is dus mogelijk.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

A006-WO157 Asielopvang

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om in de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma te bevestigen dat gemeenten met kleine kernen de mogelijkheid behouden om opvanglocaties voor asielzoekers buiten bestaand stads en dorpsgebied te realiseren, conform de provinciale brief van 12 december 2023.

Antwoord
In de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma is nog steeds opgenomen dat er voor asielopvang maatwerk mogelijk is.

A006-BE152 TERMINOLOGIE: ZWAARWEGEND BELANG BIJ UITBREIDINGSRUIMTE BEDRIJVENTERREINEN

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- de term “zwaarwegend belang” duidelijk te definiëren, bij voorkeur zowel in de Omgevingsvisie als in de verordening (o.a. i.v.m. lokaal gewortelde familiebedrijven);
- criteria op te nemen die richting geven aan de toepassing van het begrip, waaronder economische urgentie, wettelijke verplichtingen zoals de energietransitie, regionale werkgelegenheid en continuïteit van bestaande bedrijven;
- voorbeelden in de toelichting op te nemen, zodat de toepassing van dit begrip voor alle gemeenten uniform en voorspelbaar is;
- vast te leggen dat zwaarwegende belangen zowel op regionaal als op lokaal niveau kunnen worden aangetoond en gewaardeerd.

Antwoord

De provincie begrijpt de wens om meer duidelijkheid en voorspelbaarheid bij de toepassing van het begrip 'zwaarwegend algemeen belang'. In de omgevingsverordening is dit begrip bewust niet limitatief gedefinieerd, om uiteenlopende maatschappelijke opgaven in concrete situaties te kunnen wegen.
Wel geldt dat bij de toepassing steeds een zorgvuldige motivering nodig is, waarbij wordt onderbouwd dat sprake is van een zwaarwegend algemeen belang en dat dit belang zwaarder weegt dan het te beschermen belang van bescherming van het bedrijventerrein. Daarbij hoort dat onderzocht wordt dat er geen reële alternatieven zijn en dat eventuele gevolgen voor andere functies worden gecompenseerd. In de verordening is al aangegeven dat hieronder in ieder geval belangen kunnen vallen die samenhangen met openbare veiligheid, gezondheid, energietransitie, infrastructuur en milieu. Dit biedt ook ruimte om regionale én lokale belangen, zoals de continuïteit van bedrijven of werkgelegenheid, te betrekken, mits deze voldoende worden onderbouwd.
De provincie beziet in de verdere toelichting en toepassing van het beleid hoe meer praktische duiding en voorbeelden kunnen worden gegeven, zodat gemeenten houvast hebben bij de toepassing, terwijl tegelijkertijd de benodigde flexibiliteit voor maatwerk behouden blijft.

A006-WEO065 Locatie

NB: Zoekgebied 2 ligt grotendeels in buurgemeente Kaag en Braassem, maar vanwege de impact van dit gebied op de gemeente Nieuwkoop neemt indiener dit mee in zijn zienswijze.

Argumenten om zoekgebieden 1 en 2 als zoekgebied windenergie aan te passen
- ZG 1: Windturbines belemmeren mogelijke woningbouwontwikkeling bij Langelaar
- ZG 1 en 2: Windturbines kunnen impact hebben op welzijn en gezondheid van inwoners in en rondom Langelaar en Ter Aar
- ZG 1 en 2: Windturbines staan haaks op het beleid van de provincie ter behoud van het open landschap in het Groene Hart
- SG 1 en 2: Schiphol is dichtbij

De gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- voor het aanwijzen van nieuwe zoekgebieden voor de opwek van windenergie de afgesproken criteria uit de RES 1.0 te hanteren.
- De zoekgebieden IA.01.HR en IA.02.HR als 'niet conform' eerdere afspraken te kwalificeren en als zodanig uit de concept omgevingsvisie te verwijderen;
- bij nieuwe zoekgebieden voor windenergie rekening te houden met het algemeen maatschappelijk belang én het laten meewegen van de bredere maatschappelijke opgaven rondom de door u beoogde zoekgebieden, waaronder de woningopgave en het behoud van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het Groene Hart.

<u>Antwoord</u>
Voordat in de genoemde zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, zal eerst locatie-specifiek onderzoek moeten worden uitgevoerd om te bepalen wat de mogelijke invloed van windturbines is. We verwijzen indiener voor deze onderdelen verder naar de thema beantwoording Windenergie, onderdelen Woningbouw, Gezondheid, Landschap en het Groene Hart en Veiligheid

A006-WO142 Wonen

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- ruimte te bieden voor het aanwijzen van aanvullende 3-ha-locaties;
- te bevestigen dat uitbreiding van de beschikbare 3-ha-ruimte kan worden ingezet als instrument om de provinciale bouwopgave waar te maken.

Antwoord

Om het buitengebied te beschermen en om ruimte te houden voor de prioritaire buitenstedelijke opgaven op het gebied van landbouw, water, klimaat, natuur en energie worden met deze herziening de stedelijke ontwikkelingen in het buitengebied beperkt tot de grote buitenstedelijke bouwlocaties op onze 3ha-kaart, de mogelijkheden voor een straatje erbij en kleinschalige ontwikkelingen die vallen onder inpassen.
Er is heel bewust geen ruimte voor het aanwijzen van aanvullende nieuwe 3ha-locaties. Er is alleen de mogelijkheid tot het ruilen van 3ha-locaties wat op uw verzoek deze herziening ook plaatsvindt door het ruilen van de 3ha-locatie Langeraar Noordwest voor Ter Aar Zuidoost.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

A006-WEA005 Alternatieven

Impact op lopende regionale en lokale investeringen
Een eenzijdige wijziging van het provinciale beleid ten aanzien van windturbines in het Groene Hart kan negatieve gevolgen hebben voor de bereidheid van betrokken partijen om te blijven investeren in zonne-energie en daarmee reeds gedane substantiële investeringen onder druk zetten.

Antwoord

Met het opnemen van zoekgebieden in het Omgevingsbeleid faciliteren wij de RES-regio's om met windenergie de doelstelling voor duurzame opwek te behalen. De RES-regio's en aangesloten gemeenten zijn vrij om de doelstellingen met zonne-energie en eventueel zonder windenergie te realiseren. Daarom heeft de provincie de RES-regio bij het aanbieden van het OER en het ontwerp Omgevingsbeleid ook nadrukkelijk gevraagd naar deze plannen en projecten voor zon. Uit de aangeleverde informatie vanuit de regio blijkt er te weinig plannen en projecten voor duurzame opwek in de pijplijn te zitten om de RES-doelstellingen te halen. Zodoende zijn de windzoekgebieden toegevoegd in de Omgevingsvisie. De provincie verwacht niet dat dit enige invloed heeft op investeringen in zonne-energie aangezien dit project specifieke investeringen betreffen.
Bij de locatiekeuze voor deze zoekgebieden is in de OER op verschillende manieren rekening gehouden met landschap en het Groene Hart. Voor een verdere onderbouwing hieromtrent verwijzen we u naar de themabeantwoording wind, hoofdstuk Groene Hart.

A006-WEE004 Vogels en Wind

Onderzoek door bureau Van der Goes en Groot i.o.v. Provincie vs. onderzoek door Bureau Schildwacht i.o.v. Agrarische Natuurvereniging De Hollandse Venen: grote verschillen, o.a. omdat Van der Goes en Groot zich gebaseerd hebben op de oude kaart uit de jaren ’90. Van der Goes en Groot telt bijvoorbeeld 16 broedparen, terwijl Schildwacht in diezelfde periode maar liefst 112 broedparen telt. Zie voor meer tellingen tabel op pag. 19 van de zienswijze.

De gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- Helder te motiveren waarom de eerdere beschermingsstatus van delen van de polder Nieuwkoop als belangrijk weidevogelgebied is vervallen, en daarbij actuele monitoringsgegevens, inclusief het rapport van Bureau Schildwacht, mee te nemen;
- Op basis van het rapport van Bureau Schildwacht het gebied in polder Nieuwkoop (deels in gebied 3) aanwijzen als belangrijk weidevogelgebied en dat dit gebied haar beschermingsstatus behoudt;
- De kaart van de botsproef tussen weidevogels en zoekgebieden windenergie (pag. 355, 356, OER) aanpassen. En specifiek voor zoekgebied 3 aangeven dat windturbines in dit gebied niet kansrijk zijn, omdat deze in belangrijk weidevogelgebied liggen en significante aantasting permanent is en/of niet te mitigeren. In de OER tabellen zou daarmee samenhangende kleur rood moeten worden (i.p.v. oranje);
- Vast te leggen dat in of direct grenzend aan weidevogelrijke gebieden, zoals de polder
Nieuwkoop, geen zoekgebieden voor windenergie worden aangewezen, gelet op de cumulatieve effecten op weidevogels, leefgebied en predatie;
- In de Verordening geen algemene uitzonderingsbepalingen op te nemen waarmee het belang van windenergie boven die van het behoud van weidevogels worden gesteld.

Antwoord
Zie reactie bij WEE003. Dank voor uw zienswijze.

A006-DE023 Energievraag

Als GS verplicht advies moeten geven over weging van energie op grote energieprojecten dan leidt deze tussenschakel tot ernstige vertraging van de realisatie van duurzame energieprojecten. Gemeente Nieuwkoop is voldoende in staat om een afweging te maken.

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- artikel 7.74a van de lijst te halen van gevallen van aanvragen om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit waarvoor gedeputeerde staten adviseur zijn.

Antwoord
De provincie hecht groot belang aan het meewegen van het energiebelang bij grote ruimtelijke ontwikkelingen. Om die reden handhaaft de provincie de energietoets in de omgevingsverordening. Daarbij is de provincie zich ervan bewust dat de toepassing van de energietoets extra inspanning vergt van initiatiefnemers, gemeenten, netbeheerders en de provincie zelf. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A006-WEE003 Vogels en Wind

Het gebied IA.03.HR ligt in een polder waar nog steeds substantiële aantallen weidevogels voorkomen. In eerdere kaarten had een deel van deze polder een beschermingsstatus als belangrijk weidevogelgebied. In het nieuwe regime is die aanduiding aangepast, terwijl de praktijk laat zien dat de weidevogelstand nog steeds van betekenis is.

Antwoord

Reactie: De door de indiener aangevoerde tellingen geven inderdaad een ander beeld. Op grond daarvan wordt dit gebied alsnog begrensd als kansrijk weidevogelgebied.

A006-TRO257 Bestaande afspraken

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:

- Expliciet te vermelden dat het respecteren van bestaande bestuurlijke afspraken en het honoreren van toezeggingen een generiek principe is dat op alle onderwerpen in de omgevingsvisie, de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma van toepassing is;
- Bestaande afspraken (bestuurlijke afspraken, regionale woondeals en samenwerkingsagenda's) een herkenbaar uitgangspunt blijven, zodat continuïteit in lopende trajecten wordt geborgd, zodat de voortgang van lopende projecten en gezamenlijke regionale trajecten geborgd blijft;
- Nieuwe provinciale normen aansluiten bij landelijke ontwikkelingen (o.a. bij de Wet versterking regie volkshuisvesting);
- Specifiek af te zien van aanvullende eisen – ten opzichte van de kaders uit de omgevingswet – ten aanzien van de vereiste participatie bij ruimtelijke initiatieven.

Antwoord

Wij respecteren dit verzoek. De provincie heeft de intentie om bestuurlijke afspraken en eerdere toezeggingen voor zover concreet vastgelegd zoveel mogelijk te respecteren, het vigerende Omgevingsbeleid vormt daarvoor altijd het kader. Voor situaties waarin dit tot tegenstrijdigheden leidt bestaat de mogelijkheid om provinciale flexibiliteitsinstrumenten in te zetten. Toepassing hiervan is echter altijd context afhankelijk en locatie specifiek. Daarom is het niet mogelijk om dit verzoek van een generiek antwoord te voorzien.

A006-TU057 Glastuinbouwgebied (par 7.3.12)

Gemeente Nieuwkoop vreest dat de glastuinbouwsector ondergraven wordt doordat de deur is opengezet voor andere (gerelateerde) functies.
Voor het aangeduide glastuinbouwgebied (voor zover gelegen in de gemeente Nieuwkoop) derhalve afzien van de verruiming van de gebruiksmogelijkheden als in de ontwerpverordening beschreven in artikel 7.54 lid 6.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-WEG004 Gezondheid

De gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie daarom om:

- te verduidelijken welke criteria en normen worden gehanteerd om te borgen dat ruimtelijke keuzes voor windenergie geen nadelige gezondheidseffecten veroorzaken;

- in de toelichting op te nemen hoe gezondheid op een consistente, toetsbare en transparante wijze onderdeel wordt van de provinciale locatieafweging.

Antwoord
Er wordt voortdurend onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Deze onderzoeken worden niet door de provincie Zuid-Holland uitgevoerd. De provincie gaat uit van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten, waaronder het RIVM. Het RIVM geeft op dit moment aan dat er geen eenduidig bewijs is voor een direct verband tussen windturbinegeluid en negatieve gezondheidseffecten.

In de Herziening 2025 heeft de provincie primaire en secundaire zoekgebieden aangewezen op basis van de Omgevingseffectrapportage (OER), waarin de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie zijn onderzocht voor de RES-regio's Drechtsteden, Midden-Holland en Holland Rijnland. In de OER zijn de landelijke conceptnormen aangehouden door te werken met vuistregelafstanden, waardoor de zoekgebieden zouden moeten voldoen aan de landelijke conceptnormen (voor o.a. geluid, afstand en slagschaduw).

De landelijke conceptnormen zijn opgesteld op basis van adviezen van het RIVM en de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD's). De provincie gaat ervan uit dat de gezondheid van omwonenden voldoende is geborgd door de landelijke conceptnormen te gebruiken. Mocht het RIVM of de GGD's in de toekomst, op basis van nieuwe inzichten, adviseren om strengere landelijke normen te hanteren, dan zal de provincie nieuwe vastgestelde landelijke normen overnemen.

Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om de juiste afstand tot omliggende woningen te bepalen en te borgen dat aan de conceptnormen voor o.a. geluid, afstand en slagschaduw wordt voldaan. In dat stadium zijn vuistregels niet voldoende. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A006-TRO256 4.2 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (par 7.3.6A en 7.3.7)

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- gebieden die voldoen aan de definitie van 'stedelijk gebied' zoals opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) niet op te nemen in het gebied 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' O.a. de volgende gebieden voldoen volgens gemeente Nieuwkoop aan de definitie van 'stedelijk gebied':
• Kern Koteraar (Korteraarseweg, ten noorden van Kerkweg / Zevenhovenseweg)
• Kern Nieuwkoop (zuidkant / plaszijde van Zuideinde, Dorpsstraat en Noordenseweg)
• Kern Noorden (zuidkant / plaszijde van de Simon van Capelweg)
• Kern Noorden (Voorweg)
• Kern Noordse Dorp (Noordse Dorpsweg)
• Kern Woerdense Verlaat (zuidzijde Korte Meentweg)
• Kern Nieuwveen (Oude Nieuwveenseweg)
• Kern Ter Aar (noordzijde Kerkweg)
• Kern Langeraar (zuidzijde Langeraarseweg)

• Kern Vrouwenakker (gehele kern, met uitzondering van gebied ‘hart van Vrouwenakker’, dat nu al is uitgezonderd)

Antwoord
Zie voor de beantwoording thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Kern Woerdense Verlaat (zuidzijde Korte Meentweg) > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Kern Langeraar (zuidzijde Langeraarseweg) > Woon- en bedrijfsbestemmingen aan rand kern toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Kern Vrouwenakker > Kern, met uitzondering van gebied ‘hart van Vrouwenakker’ toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR.

A006-TU050 ECONOMISCHE ONTWIKKELING BINNEN BESCHIKBARE RUIMTE EN DE 3-HA-LOCATIES

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- in het omgevingsbeleid op te nemen dat voor bestaande bedrijventerreinen kan worden afgeweken van het strikte 3-ha-regime, zoals voor bedrijventerrein De Olm, zodat uitbreidingen die noodzakelijk zijn voor verduurzaming en zorgvuldig ruimtegebruik mogelijk blijven;
- maatwerk per bedrijventerrein toe te staan, gebaseerd op lokale omstandigheden, landschappelijke kwaliteiten en regionale afspraken binnen Holland Rijnland, aangezien verduurzaming vrijwel altijd extra fysieke ruimte vraagt en dat deze ruimte binnen een generiek 3-ha-plafond niet toereikend is;
- te verduidelijken dat de verduurzamingsopgave van bedrijven wordt beschouwd als een zwaarwegend belang dat moet worden meegewogen bij ruimtelijke afwegingen.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van verduurzaming en zorgvuldig ruimtegebruik op de bestaande bedrijventerreinen. Tegelijkertijd blijft bescherming van de onbebouwde ruimte een zwaarwegend provinciaal belang. Daarom is het generieke 3-ha-regime uitgangspunt voor nieuwe bedrijventerreinen buiten bestaand stads- en dorpsgebied en wordt hier slechts terughoudend van afgeweken. Zo zijn nieuwe uitbreidingen van meer dan 3ha door ons niet toegestaan. Alleen een straatje erbij van maximaal 1,5 ha wordt door ons onder voorwaarden mogelijk gemaakt.

Voor de situaties zoals in De Olm wijst de provincie erop dat via de herijking van de 3-ha-kaart regionale uitruilmogelijkheden kunnen ontstaan. Als binnen Regio Holland Rijnland bestuurlijke afspraken worden gemaakt over het niet ontwikkelen van bestaande (zachte) 3-ha-locaties en het herijken van ruimte naar locaties die beter passen, kan dit perspectief bieden. Het initiatief en de coördinatie hiervoor liggen bij de gemeenten en de regio. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A006-WEO061 Wind

Participatie en maatschappelijk draagvlak
Gemeente Nieuwkoop heeft een uitgebreid participatietraject georganiseerd bij de opstelling van de RES 1.0. Voor de nieuwe provinciale zoekgebieden is gemeente Nieuwkoop echter niet bekend met een gelijkwaardig participatieproces. Het ontbreken hiervan ondermijnt het bestaande draagvlak voor de energietransitie en kan het vertrouwen van inwoners aantasten.

Antwoord
De provincie neemt zorgen over draagvlak en participatie serieus en verwijst indiener voor dit onderdeel naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Participatie en Lokaal Eigendom

A006-WEO062 Wind

De provincie geeft aan dat het zoekgebied op de kaart volgens uitkomsten OER en botsproeven behoort tot een van de technisch best beoordeelde gebieden.
Voor gemeente Nieuwkoop is dit uitgangspunt niet in lijn met de feiten en analyses die in de OER zelf zijn vastgelegd, noch met de lokale werkelijkheid in de betreffende polder.
Zie ook eerdere brieven aan PS, GS en de gezamenlijke brief van RES-regio Holland Rijnland.

Antwoord
Zie het antwoord op A006-WEO064.

A006-WEO063 Wind

Argumenten om zoekgebied 3 als zoekgebied windenergie te schrappen
- Ligt tegen de in aanbouw zijnde woonwijk Buytewech-Noord aan.
- Geldende bouwhoogtebeperkingen vanwege Schiphol.
- Ligt in belangrijk weidevogelgebied, waarin transformatie (en dat is een windmolenpark) is uitgesloten.
- Verstoort vogelrijke Natura2000 en NNN-gebieden en migratieroutes van vogels.
- Staat haaks op beleid van de provincie ter behoud van het open landschap in het Groene Hart.

Antwoord
Zie het antwoord op A006-WEO064.

A006-TU049 GLASTUINBOUW – NIEUW AMSTEL OOST II EN III

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- in het Omgevingsprogramma en de verordening te verduidelijken dat Nieuw Amstel Oost II en III geen toekomstig ontwikkelperspectief meer hebben binnen het glastuinbouwcluster, zoals in eerdere bestuurlijke en ruimtelijke afwegingen al is vastgesteld;
- verwijzingen naar mogelijke toekomstige ontwikkeling of transformatie van Nieuw Amstel Oost II en III te actualiseren, zodat deze aansluiten bij de eerder gezamenlijk vastgestelde inzichten.

Antwoord

De provincie beschermt de huidige glastuinbouwgebieden en om die reden handhaven wij de huidige bestemming. Wij willen de gewenste ontwikkelingsmogelijkheden van Nieuw Amstel Oost II en III eerst bespreken binnen de Greenport Aalsmeer voordat wij een afweging maken om hier iets in gaan wijzigen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing de wijziging van het Omgevingsbeleid.

A006-WEO064 Wind

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie derhalve om:

- zoekgebied 3 (IA.03.HR, polder Nieuwkoop) van de kaart Zoekgebieden Windenergie te verwijderen, omdat dit gebied in een belangrijk weidevogelgebied ligt nabij vogelrijke natuurgebieden, de migratie van vogels ernstig verstoord, grenst aan de in ontwikkeling zijnde woonwijk Buytewech-Noord, er bouwhoogtebeperkingen gelden vanwege Schiphol, de landschappelijke kernwaarden van het Groene Hart onevenredig raakt en schade veroorzaakt aan het woon- en leefklimaat rondom het gebied;
- zoekgebied 3 (IA.03.HR, polder Nieuwkoop) van de kaart Zoekgebieden Windenergie te verwijderen omdat met het éénzijdig toevoegen van dit zoekgebied bestaande bestuurlijke afspraken worden geschonden, de bestaande samenwerking tussen provincie en gemeente op het gebied van de energietransitie geen recht wordt gedaan en het draagvlak voor de energietransitie bij de bevolking zou kunnen schaden;
- vast te leggen dat in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie geen windlocaties worden ontwikkeld in de directe invloedssfeer van Buytewech-Noord en andere bestaande of geplande woonwijken in gemeente Nieuwkoop.

Antwoord

De provincie kan het verzoek van indiener niet honoreren. Wel wil de provincie de status van het zoekgebied wijzigen van primair naar secundair. Ook wil de provincie op basis van de overgelegde vogeltellingen van indiener het gebied begrenzen als kansrijk weidevogelgebied. Nader onderzoek in de modulaire Herziening Energietransitie moet duidelijk maken welke mogelijkheden er zijn voor plaatsing van windturbines. De provincie erkent verder dat voor dit zoekgebied hoogtebeperkingen bestaan vanwege het vliegverkeer van Schiphol. Ook hiervoor geldt dat nader onderzoek duidelijk moet maken in hoeverre dit het potentieel aan opgesteld vermogen beïnvloedt. Tevens dient bij de verdere uitwerking van dit zoekgebied rekening te worden gehouden worden met de ontwikkeling van nieuwbouwwijk Buytenwech-Noord. De komst van deze nieuwbouwwijk aan de rand van het zoekgebied is niet op voorhand een reden om het zoekgebied te schrappen. Tot slot is de provincie van mening dat de eventuele komst van windturbines binnen dit gebied het open landschap van het Groene Hart niet onevenredig schaadt, mits de turbines goed worden ingepast en de juiste ontwerpkeuzes worden gemaakt. Meer over ruimtelijke kwaliteit en het Groene Hart vindt de indiener in de themabeantwoording Windenergie, onderdeel Landschap en het Groene Hart.

A006-WEO060 Wind

Het creëren van nieuwe mogelijkheden voor windlocaties in het Groene Hart, waaronder de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR), is niet in lijn met eerdere bestuurlijke afspraken en vastgestelde beleidskaders (RES 1.0).
NB: Doordat zoekgebied 1 en 2 in de directe nabijheid van Nieuwkoop liggen en vergelijkbare

ruimtelijke, ecologische en maatschappelijke effecten kunnen veroorzaken als zoekgebied 3, gelden de onderliggende bestuurlijke bezwaren integraal voor alle drie de zoekgebieden.

Antwoord
De voorgenomen beleidswijziging is niet in strijd met de RES-afspraken maar vloeit voort uit de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de RES-doelen te realiseren wanneer blijkt dat de RES 1.0 doelstellingen niet worden behaald.
Voor dit onderdeel verwijzen we indiener verder naar de thema beantwoording Wind onderdelen Inleiding, RES-doelstellingen, en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

A006-TRO255 4.1 LIB 5 CONTOUR SCHIPHOL (PAR. 7.3.6)

Gemeente Nieuwkoop verzoekt de provincie om:
- De status ‘stedelijk gebied’ in stand te houden voor alle gebieden die in de bebouwingscontour streekplannen 2003 zijn aangemerkt als bestaand stads- en dorpsgebied en hiermee dus de bouw- en gebruiksmogelijkheden onverminderd in stand te laten.

Antwoord
Zie thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A007 - Gemeente Westland

A007-TRO185 TRO – effecten op agrarisch en glastuinbouw verdienvermogen

De indiener betwist de beoordeling van alternatieven voor TRO, met name de effecten op agrarisch en glastuinbouw verdienvermogen. Volgens de indiener zijn verschillen tussen alternatieven onvoldoende onderbouwd. De indiener vraagt om herbeoordeling.

Antwoord

Graag verwijzen we de inschrijver voor dit punt naar paragraaf 7.3 van het OER. Hier zijn de beoordelingen voor agrarisch verdienvermogen uitgewerkt. Per alternatief zijn de verschillen tussen de alternatieven tekstueel toegelicht. De effectanalyse ten aanzien van de onderzochte alternatieven in de Omgevingseffectrapportage (OER) zijn door onafhankelijke experts van de commissie-MER beoordeeld. Wij zien geen reden om de conclusies van hun deskundige oordeelsvorming in twijfel te trekken.

A007-TRO188 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte – locatiecorrecties

De indiener wijst meerdere locaties aan die volgens haar ten onrechte als beschermingsgebied onbebouwde ruimte zijn aangeduid. Het gaat om woonpercelen en Zuid - Hollandse glastuinbouwgebieden wel zijn aangemerkt als 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' zou deze prioritaire opgave dus niet alleen toegespitst moeten zijn op de landbouwsector, maar ook, daar waar deze aanwezig is, de toekomstbestendige en veerkrachtige glastuinbouwsector.

Antwoord

Glastuinbouw maakt geen onderdeel uit van de prioritaire opgaven. Zie voor een uitgebreidere beantwoording thema antwoord Beter beschermen en benutten en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- De Lier, Noord-Lierweg 65 > Toevoegen aan Glastuinbouwgebied/ schrappen uit BOR

A007-TRO187 TRO – beoordelingscriteria leefomgeving

De indiener stelt dat effecten op luchtkwaliteit, geur, licht, leefbaarheid en beweegvriendelijkheid onvoldoende onderbouwd zijn. Sommige criteria zouden volgens de indiener onjuist of niet toetsbaar zijn. De indiener verzoekt deze criteria te heroverwegen of te schrappen.

Antwoord

In hoofdstuk 13 is de Foto van de Leefomgeving uitgewerkt. Hier is per beoordelingscriterium een onderbouwde beoordeling van de referentiesituatie gemaakt (huidige situatie en autonome ontwikkeling). Specifiek voor geur en licht is het van belang om meer inzicht in de referentiesituatie te krijgen. De Commissie mer geeft dit in haar advies ook aan. Het aanpassen van de beoordeling van de referentiesituatie op deze twee onderdelen zal volgens de Commissie niet leiden tot een ander beleidsoordeel. Verdere uitwerking vraagt nader onderzoek op deze thema's. Om deze reden zal de provincie Zuid-Holland de criteria nader uitwerken in de Monitor Leefomgeving.

Zie daarnaast antwoord A007-TRO185 over de wijze waarop de effecten zijn beoordeeld. De onderbouwing is (bijvoorbeeld) in paragraaf 7.3 opgenomen.

A007-TRO189 Straatje erbij

De indiener verzoekt de regeling 'straatje erbij' ook van toepassing te verklaren op glastuinbouwgebieden. Daarnaast vraagt de indiener om verduidelijking van voorwaarden, monitoring en samenvoeging van straatjes.

Antwoord

Het Straatje erbij is alleen mogelijk in beschermingscategorie 3 van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Met inachtneming van de opgestelde regels voor het Straatje erbij krijgt elke kern tussen 250 en 10.000 inwoners de mogelijkheid om een straatje erbij of ertussen te realiseren. Zolang dit past binnen de overige provinciale beleidskaders zoals het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Het combineren van een straatje erbij in een andere kern (tot maximaal 3 hectare) is ook mogelijk, indien het straatje in de betreffende kern niet mogelijk of wenselijk blijkt. Wanneer de plannen met de provincie zijn afgestemd en goedgekeurd, worden deze plannen vanaf vaststelling van de herziening 2025 geregistreerd. Het straatje erbij blijft dus een eenmalige mogelijkheid voor elke kern.

A007-TRO190 Stedelijke ontwikkeling en groen

De indiener stelt dat intensivering binnen bestaand stedelijk gebied kan leiden tot verlies van ruimte en groen. Volgens de indiener staat dit op gespannen voet met leefkwaliteit. De provincie wordt gevraagd dit te verduidelijken.

Antwoord

Het klopt dat intensiveren kan schuren met behoud van Groen. Opgave wordt juist om wel te intensiveren zonder verlies aan dit binnenstedelijk groen o.a. door optoppen meervoudige ruimtegebruik etc. Zie voor een uitgebreidere beantwoording thema antwoord Beter beschermen en benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A007-TRO186 TRO – rol van gemeenten

De indiener verzet zich tegen de veronderstelling dat gebiedsspecifieke keuzes leiden tot ongewenste ontwikkelingen. De indiener stelt dat gemeenten hun verantwoordelijkheid voor ruimtelijke afwegingen nemen. De huidige beschrijving wordt als onterecht ervaren.

Antwoord

Zie voor een beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A007-TRO184 Verzoek uitstel invoering TRO

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de voorgestelde invoering van de TRO-module niet door te voeren in deze herziening. De indiener vraagt om eerst nadere uitwerking in overleg met betrokken overheden en belanghebbenden. Een nieuwe regeling zou pas later moeten worden opgenomen.

Antwoord
Provinciale Staten hebben op 6 maart 2024 de ruimtelijke koers heeft vastgesteld. Deze herziening bevat het voorstel om de ruimtelijke koers en de uitwerking daarvan in de regels voor de onbebouwde ruimte in het Omgevingsbeleid te laten landen.
Deze zienswijze leidt niet tot uitstel of aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A007-OB083 Algemene procedure en omvang herziening

De indiener geeft aan dat de omvang en bundeling van provinciale herzieningen van het omgevingsbeleid een onevenredig groot beslag leggen op de ambtelijke capaciteit van gemeenten. Dit wordt versterkt door parallel lopende gebiedsprocessen. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland dit capaciteitsknelpunt mee te wegen bij toekomstige herzieningen en gebiedsprocessen.

Antwoord
De provincie heeft begrip voor deze zienswijze. Het meedenken en beoordelen van deze brede herziening kan inderdaad een groot beslag leggen op de ambtelijke organisatie, zeker bij kleinere gemeenten. De intentie is daarom om het aantal brede herzieningen te beperken. De volgende (mogelijke) brede herziening, waarin meerdere onderwerpen kunnen worden meegenomen, staat voor 2028 op de rol. Tussentijds kunnen nog wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A007-WEB005 Boerenerfmolens en windenergie

De indiener wijst op mogelijke ecologische effecten van (kleine) windturbines en vraagt om voorafgaande ecologische analyse. Daarnaast wordt aangegeven dat eerst ingezet moet worden op zonnepanelen. Boerenerfmolens zijn alleen wenselijk bij goede inpassing en ecologische toetsing.

Antwoord
In het ontwerp van de Omgevingsvisie kondigt de provincie een beleidsvoornemen aan om boerenerfmolens met een masthoogte tot 30 meter toe te staan in het landelijk gebied, mits de nadelige impact op ecologie en ruimtelijke kwaliteit niet te groot is.
In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevingsvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.

A007-OB084 Samenwerking met marktpartijen

De indiener geeft aan dat marktpartijen onvoldoende zijn betrokken in het provinciale beleid. Projecten worden door hen beoordeeld op haalbaarheid, die volgens de indiener door het beleid wordt beperkt. Dit kan leiden tot het niet realiseren van projecten en doelen.

Antwoord

Het provinciaal beleid is zeer breed van karakter. Bij een herziening van het Omgevingsbeleid wordt per onderdeel bezien welke vorm van participatie wordt geboden. Afhankelijk van het onderwerp kunnen ook bewust marktpartijen worden betrokken. Met het oog op de uitvoerbaarheid is het belangrijk relevante partners te betrekken. Ook in de uitvoeringsfase van het provinciaal beleid kunnen marktpartijen worden betrokken, mede afhankelijk van de taak- en rolverdeling tussen provincie, gemeenten en waterschappen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A007-OER019 OER – beoordelingscriteria en integraliteit

De indiener stelt dat sommige beoordelingscriteria in het OER onvoldoende onderbouwd zijn en dat te veel thema's tegelijk worden beoordeeld. Volgens de indiener ontbreekt een integrale afweging tussen conflicterende belangen. Dit maakt de besluitvorming volgens de indiener onnodig complex en kwetsbaar.

Antwoord
De provincie heeft ervoor gekozen om een breed beoordelingskader te hanteren in het OER. Naast de verplichte milieuaspecten beoordeelt de provincie ook op sociale en economische criteria. Doel daarvan is om zorgvuldig de verschillende (conflicterende) belangen in beeld te brengen. Voor de onderbouwing van de beoordelingscriteria verwijzen we u naar hoofdstuk 13 van het OER, daar is een uitgebreide onderbouwing van de beoordelingscriteria te vinden. Het OER zelf betreft geen besluitvormingsdocument, het OER dient om de verschillende effecten van het voorgenomen beleid in beeld te brengen. Het bevoegd gezag gebruikt het OER in de besluitvorming (en maakt een afweging wanneer er sprake is van conflicterende belangen).

A007-OER020 OER – objectiviteit en totstandkoming

De indiener wijst erop dat het OER is opgesteld en beoordeeld door de provincie zelf. De scheiding tussen opsteller en beoordelaar is volgens de indiener niet inzichtelijk. De indiener verzoekt om verduidelijking en versterking van de objectiviteit.

Antwoord
De provincie heeft er inderdaad voor gekozen om het OER zelf op te stellen, zodat het onderzoek naar de effecten van het voorgenomen beleid en het selecteren van voorkeursopties hand in hand kan gaan. De indiener benadrukt terecht dat het van belang is dat het OER objectief wordt opgesteld. Er zijn daarom waarborgen in het proces opgenomen om de kwaliteit en objectiviteit van het OER te borgen. Zo is er via overdracht van taken aan DCMR Milieudienst Rijnmond op ambtelijk niveau een scheiding aangebracht tussen de rollen van initiatiefnemer en bevoegd gezag. De provincie raadpleegt de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) voor een toetsingsadvies op dit OER. Dit advies/oordeel van de commissie vindt u terug in de Nota van Beantwoording, en tevens hoe de provincie omgaat met het advies.

A007-OER022 Windenergie langs A20

De indiener geeft aan dat uit het OER blijkt dat er weinig potentie is voor windturbines langs de A20 binnen het grondgebied van de indiener. De OER-studie heeft daardoor beperkte impact.

Antwoord
Het OER bevat de resultaten van de mogelijke leefomgevingseffecten van het aanwijzen van zoekgebieden voor windenergie in drie specifieke RES-regio's (Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden). Het klopt dat de betreffende regio's buiten het grondgebied van de gemeente Westland vallen.

A007-ZO011 Zonnevelden en energie-infrastructuur

De indiener vraagt om een heldere definitie van restgronden voor zonnevelden en waarschuwt voor oneigenlijk gebruik van glastuinbouwgronden. Daarnaast wordt gevraagd om beperking van extra provinciale regels bij geothermie en energie-infrastructuur.

Antwoord
Er is sprake van restgrond als blijkt dat een perceel qua omvang en vorm niet geschikt is voor een moderne kas, maar er hierbij nog wel mogelijkheden zijn voor voorzieningen (zoals wateropvang) of glastuinbouw gerelateerde functies. Het betreft dus nadrukkelijk niet de inzet van courante kavels geschikt voor glastuinbouwbedrijven.

A007-TU051 Prioritaire ontwikkelingen en glastuinbouw

De indiener stelt dat prioritaire ontwikkelingen niet alleen landbouw maar ook glastuinbouw moeten omvatten. Dit sluit volgens de indiener beter aan bij de feitelijke situatie.

Antwoord
Dank voor het meedenken. De bescherming van waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden is weergegeven onder andere in onze Omgevingsvisie waarin duidelijk wordt gesteld dat de kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater nog niet op orde is. Het halen van de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water staat onder druk en is inderdaad een nog nader uit te werken punt. Als echter blijkt dat het huidig ingezette beleid NIET werkt voor intensievere landbouwsectoren, dan nemen wij uw opmerking mee bij komende herziening(en).

A007-TRO183 Module Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling (TRO) – principiële keuze

De indiener stelt dat het OER geen duidelijke voorkeur laat zien tussen alternatieven voor TRO in zake verdienvermogen landbouw, omdat dit alleen maar aan een deel van de prioritaire opgaven raakt. Ondanks dit gebrek aan onderscheid maakt de provincie wel een beleidskeuze. De indiener vraagt waarom deze keuze nu al wordt gemaakt.

Antwoord
Het OER beschrijft de mogelijke effecten van de alternatieven voor het agrarisch verdienvermogen ten opzichte van de referentiesituatie (huidig verdienvermogen). In paragraaf 7.3 van het OER zijn de beoordelingen voor agrarisch verdienvermogen uitgewerkt. Per alternatief zijn de verschillen tussen de alternatieven tekstueel toegelicht. Er zijn veel afwegingen te maken om uiteindelijk tot een beleidskeuze te komen. Verdienvermogen is een onderdeel van de prioritaire opgave duurzame landbouw, maar niet de enige en bepalende factor, noch de enige prioritaire opgave; een duurzaam energiesysteem is er

bijvoorbeeld ook een. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Beter beschermen en benutten.

A007-OB085 Regionale afstemming en bevoegdheden

De indiener vraagt om nuancering van de verplichting tot regionale afstemming. Daarnaast stelt de indiener dat alleen de provinciale omgevingsverordening juridisch bindend is voor gemeenten. De rolopvatting van de provincie wordt ter discussie gesteld.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A007-ZH010 Stikstof en Natura 2000

De indiener betwijfelt de legitimiteit van provinciale maatregelen in het OER waarvoor landelijke regelgeving nodig is. Daarnaast wordt gevraagd om bij Natura 2000-alternatieven expliciet aandacht te besteden aan nadeelcompensatie en uitvoerbaarheid.

Antwoord

Dat de invloed van de provincie Zuid-Holland onvoldoende is om het probleem volledig op te lossen is argument om geen stappen te zetten richting een oplossing. Het is legitiem om aan een deeloplossing te werken, waarbij ook opgemerkt moet worden dat er ook andere provincies werken aan soortgelijk beleid, wat samen mogelijk wel tot voldoende doelbereik kan leiden.

A007-BG003 Bodem, water en grondwatermaatregelen

In de beoordeling over bodemdaling wordt er gekeken naar toekomstige bodemdaling. Bestaande bodemdaling wordt onvoldoende betrokken en de indiener noemt dit een gemiste kans.

Antwoord

Met artikel 7.41ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen) wordt verzocht rekening te houden met het behoud en het versterken van een klimaatrobuust water- en bodemsysteem, op basis van de 'signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten'. De mate waarin bodemdaling optreedt maakt daar onderdeel van uit. Ook in artikel 7.23 (risico's van klimaatverandering) wordt verzocht om rekening te houden met mogelijke gevolgen van bodemdaling, mede op basis van https://bouwadaptief.nl/doelen-en-eisen/bodemdaling/. In elke ruimtelijk plan en bij elke gebiedsontwikkeling wordt daarmee aandacht gevraagd voor het thema bodemdaling, ook bij conserverend omgevingsbeleid. De provincie verkent daarnaast (in) hoe(verre) nader beleid rond (het beperken van de gevolgen van) bodemdaling in Zuid-Holland mogelijk c.q. wenselijk is.

A007-KA007 Klimaatadaptief ontwikkelen en regeldruk

De indiener stelt dat provinciale regels leiden tot stapeling van eisen, hogere kosten en verminderde haalbaarheid van woningbouw. Dit kan leiden tot betaalbaarheidsproblemen

en extra werkdruk. De indiener vraagt om meer beleidsvrijheid en afstemming met bestaande gemeentelijke regelgeving.

Antwoord
De provincie heeft begrip voor de zorg van de indiener. De prestatie-eisen zijn echter inhoudelijk niet nieuw. Tientallen overheden en projectontwikkelaars in de provincie passen deze of vergelijkbare prestatie-eisen al toe op basis van het 'Convenant Klimaatadaptief Bouwen' (2018), de 'Leidraad Klimaatadaptief Bouwen 2.0 (2022) en www.bouwadaptief.nl. Verschillende ontwikkelaars en bouwbedrijven waren bovendien betrokken bij de ontwikkeling van de eisen. Ook de opgave klimaatadaptatie komt in elk plan terug. Gemeenten hebben binnen een plan afwegingsruimte hoe om te gaan met de eisen als deze conflicteren met andere opgaven die in een ruimtelijke ontwikkeling een plek moeten krijgen. De prestatie-eisen zorgen ervoor dat in elke planfase aandacht is voor klimaatadaptief bouwen, van schets tot detailontwerp. Via samenwerkingsverband www.bouwadaptief.nl vraagt de provincie Zuid-Holland aandacht voor klimaatadaptief bouwen. Binnen dit verband is uitgewerkt hoe er binnen elke planfase, van schets tot detailontwerp, klimaatadaptief kan worden gebouwd. Het idee is o.a. dat door vóóraf duidelijkheid te bieden met verschillende handvatten en leidraden, het gehele planproces soepeler verloopt. Dat wordt bedoeld met toelichting dat 'klimaatadaptief bouwen de norm wordt'. Juist omdat vooraf duidelijkheid wordt geboden verloopt het planproces soepeler in de hele provincie. " De verschillende onderzoeken zijn naar de financiering van klimaatadaptatie te raadplegen: Downloads | Bouw Adaptief. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A007-NNN007 Natuur Netwerk Nederland – kaartcorrecties

De indiener verzoekt om correctie van de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland, omdat gerealiseerde natuur niet overeenkomt met de kaart. De provincie wordt gevraagd dit aan te passen.

Antwoord
De zienswijze is gegrond en we zullen de begrenzing op kaart aanpassen.

A007-WBS901 – Klimaatadaptief ontwikkelen – normstelling

De indiener vindt normen onvoldoende concreet en te dwingend. Onduidelijk is wat toetsbaar en verplicht is. Dit vraagt om verduidelijking.

Antwoord
We benadrukken dat de prestatie-eisen niet in de Omgevingsverordening dwingend wordt voorgeschreven bij de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen. In de toelichting van de Omgevingsverordening wordt toegelicht welke prestatie-eisen concreet kunnen worden uitgewerkt bij het ontwerp van een ruimtelijk plan. Het volledige overzicht van de prestatie-eisen is opgenomen in 6.2.4.1 van de maatregelen. Sommige doelen en prestatie-eisen bevatten beleidsuitgangspunten en zijn richtinggevend van aard. De prestatie-eisen kunnen als hulpmiddel worden gebruikt in het ruimtelijk planvormingsproces.

A007-WBS902 – Klimaatadaptatie – financiële haalbaarheid

Stapeling van eisen maakt gebiedsontwikkeling financieel moeilijk. Dit bedreigt betaalbaarheid van woningen. Zonder compensatie acht de indiener dit onhaalbaar.

Antwoord

De prestatie-eisen worden niet dwingend voorgeschreven in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. We erkennen dat voor sommige projecten met betaalbare en sociale woningbouw er nu al financiële uitdagingen zijn. De prestatie-eisen zorgen ervoor dat in elke planfase aandacht is voor klimaatadaptief bouwen. Van schets tot detailontwerp. Juist omdat er vooraf duidelijkheid is, in de hele provincie, verloopt het planproces soepeler. Klimaatadaptief bouwen kost iets meer dan traditioneel bouwen. Het verschil is in een studie van Arcadis en &flux (2021) geschat op minder dan 1% van de woningwaarde en door Arcadis (2024) op 1,5 % bij een gemiddelde woningwaarde van EUR 425.000 (bouwtechnisch maatregelen tegen hitte zijn duurder, maar die zijn geen onderdeel van de prestatie-eisen in de Zuid-Hollandse omgevingsverordening). De vermeden schade, gezondheidswinst en extra vastgoedwaarde door klimaatadaptief bouwen zijn hoger dan de extra investering, vooral bij maatregelen in de buitenruimte en openbare ruimte.

A007-WBS903 – Wateroverlast – maatstaven

De provincie hanteert andere neerslagnormen dan regionale samenwerkingen. Dit leidt tot onduidelijkheid. De indiener vraagt om eenduidigheid.

Antwoord

De provincie heeft ter voorbereiding op de formele procedure (voorafgaand aan de terinzagelegging van deze ontwerp-herziening Omgevingsbeleid) in het kader van participatie de DPRA regio's actief betrokken bij de totstandkoming van de wijzigingsvoorstellen. Hierin baseert de provincie zich ten aanzien van wateroverlast op de leidraad Klimaatadaptief Bouwen 2.0 en de doorontwikkeling van deze leidraad op www.bouwadaptief.nl/doelen- en-eisen/. In deze herziening zijn de actuele doelen en prestatie-eisen meegenomen. De hoeveelheid neerslag die in de toelichting van artikel 7.41ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen) in de ontwerp omgevingsverordening is weergegeven, is de vertaling van buien die eens per 100 of 250 jaar voorkomen. Deze getallen zijn gebaseerd op STOWA-rapport (NEERSLAGSTATISTIEK KNMI'23. NEERSLAGSTATISTIEK, -REEKSEN EN -GEBEURTENISSEN OP BASIS VAN DE KNMI'23 KLIMAATSCENARIO'S, tabel 9, blz. 26) waarin KNMI-klimaatscenario's zijn gebruikt. De Provincie stimuleert gemeenten en initiatiefnemers om de prestatie-eisen voor klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen in het planvormingsproces mee te nemen. Het lokaal gebruiken van andere normen valt binnen de beleidsvrijheid van gemeenten.

A007-WBS904 – Hemelwaterverordening

Gemeentelijke regels zijn al strenger dan rijksbeleid. Provinciale aanscherping beperkt beleidsvrijheid. De indiener vraagt ruimte voor lokaal maatwerk.

Antwoord

In de Omgevingsverordening is een artikel 7.41hh opgenomen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen om rekening te houden met versterking van een klimaat- robuust water- en bodemsysteem. De prestatie-eisen ten behoeve van klimaatadaptief bouwen zijn in het

Omgevingsprogramma opgenomen onder maatregel 6.2.4.1. (Water en bodem in locatiekeuze en locatie-inrichting) en kunnen als hulpmiddel worden ingezet bij het ruimtelijke planvormingsproces en bij het vormgeven van een goed ontwerp. We benadrukken dat deze prestatie-eisen dus niet dwingend aan gemeenten worden opgelegd. De wijze waarop de gemeente Westland aspecten als hemelwaterberging en hemelwaterafvoer in haar gemeentelijke hemelwaterverordening juridisch heeft vastgelegd en laat doorwerken bij nieuwbouwplannen juichen we toe en past in het juridische systeem van onze wijzigingsvoorstellen.

A007-TRO901 – Functiemenging en meervoudig ruimtegebruik

Indiener stelt dat nog meer toevoegen van functies, binnen dit al intensief gebruikte gebied, effect heeft op het aantal te realiseren woningen en de economische haalbaarheid van stedelijke ontwikkelingen. De indiener ziet risico's bij verdere intensivering. Dit beleid vraagt heroverweging.

Antwoord

De provincie begrijpt dat aandacht gevraagd wordt voor de effecten van verdere functietoevoeging in een reeds intensief gebruikt stedelijk gebied. Tegelijkertijd worden functiemenging en meervoudig ruimtegebruik juist ingezet om de schaarse ruimte efficiënter te benutten en om voorzieningen in samenhang en in nabijheid van woningen te ontwikkelen.

In artikel 7.45j van de Omgevingsverordening wordt gevraagd om bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen referentiewaarden voor voorzieningen te betrekking bij de planvorming. Referentiewaarden komen in de toelichting van de verordening en hebben een adviserend karakter. Door gebruik te maken van referentiewaarden kan in een vroeg stadium en op een eenduidige wijze in beeld worden gebracht wat de situatie is met betrekking tot de beschikbare ruimte voor de verschillende voorzieningen. Referentiewaarden kunnen ook mede uitgangspunt zijn voor gemeentelijk beleid over voorzieningen. De gemeente kan dan nieuwe plannen toetsen aan dat beleid.

De veronderstelling dat het toevoegen van functies per definitie leidt tot een lager aantal woningen of verminderde haalbaarheid, is niet onderbouwd. De zienswijze geeft geen aanleiding tot heroverweging.

A007-TRO902 – Ruimte voor voorzieningen

De indiener stelt dat planologische ruimte geen garantie biedt voor realisatie. Beschikbaarheid van voorzieningen ligt vaak buiten invloed van gemeenten. De effectiviteit van de regeling wordt betwijfeld.

Antwoord

De provincie erkent dat enkel het bieden van planologische ruimte geen garanties biedt. Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar Thema antwoord TT04 - Vitaliteit en leefbaarheid in de Nota van Beantwoording:

De provincie vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen en werk en voorzieningen kan bereiken. Vitaliteit en leefbaarheid zijn van belang in het stedelijk én landelijk gebied. Het

provinciaal beleid zet daarom in op het verbeteren van de nabijheid en bereikbaarheid van werk en maatschappelijke voorzieningen in steden en dorpen, zoals eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen), onderwijs, cultuur, sport en recreatie. Hierbij wordt aangesloten bij planologische concepten zoals de Gezonde Stad, de 15-minutenstad en de 30-minutenregio. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten met onder meer referentiewaarden voor voorzieningen bij de planvorming van nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

Referentiewaarden komen in de toelichting bij de provinciale Omgevingsverordening en hebben een adviserend karakter. Referentiewaarden zijn bedoeld als hulpmiddel voor gemeenten bij het onderbouwen en beoordelen van plannen en zijn niet juridisch bindend. Wel bestaat een motivatieverplichting. Aan gemeenten wordt gevraagd ruimte te reserveren voor (primair) onderwijs en eerstelijnszorg (zoals huisartsen). Daarnaast wordt gevraagd om rekening te houden met de nabijheid en bereikbaarheid van voorzieningen zoals sport, spel en recreatie, waarbij zo mogelijk wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik. De zienswijze geeft geen aanleiding tot heroverweging.

A007-TRO903 – Woningdichtheden en dorpswonen

De minimale dichtheid roept vragen op over dorps karakter. De indiener vraagt verduidelijking van uitgangspunten. Effecten op ruimtelijke kwaliteit zijn onvoldoende inzichtelijk.

Antwoord

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt uitgegaan van een woningdichtheid van circa 33 woningen per hectare en waar mogelijk meer. Dit is bedoeld als een realistische norm. In de praktijk blijkt dat gerealiseerde plannen gemiddeld rond de 46 woningen per hectare bevatten en dat ook op nieuwe ontwikkellocaties vaak hogere dichtheden worden gehaald. Daarnaast laat bestaand onderzoek zien dat compact en kwalitatief bouwen van oudsher past bij Zuid-Hollandse kernen, ook in kleinere dorpen (zie Inspiratieboek Compact en Kwalitatief Bouwen – Inspiratieboeken Sterke steden en dorpen - Provincie Zuid-Holland). Het doel hiervan is de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk te benutten en tegelijkertijd de vitaliteit en leefbaarheid te versterken.

De effecten op het dorps karakter en de ruimtelijke kwaliteit worden daarbij geborgd via de samenhang tussen de regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte en de regels voor ruimtelijke kwaliteit. Eerst wordt beoordeeld wat en waar mogelijk is (de 'slagboomfunctie'), waarna toegelaten ontwikkelingen worden getoetst op hoe: de inrichting en kwaliteit. Uitgangspunt is dat de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk blijft. De zienswijze geeft geen aanleiding voor heroverweging.

A007-BE901 – Bedrijventerreinen – begrenzing

De begrenzing van bedrijvengebieden is volgens de indiener te rigide. Dit beperkt lokale transformatieopgaven. Verzocht wordt om aanpassing van specifieke locaties.

Antwoord

De provincie is bekend met de wens van de gemeente Westland om de locaties CM Staal, de voormalige Rabobank in Wateringen en Stolze aan de Lierweg 34a in De Lier van de

bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening te verwijderen. Beide locaties zijn niet opgenomen als aanvaarde transformatielocaties in de Strategie Bedrijventerreinen MRDH. Zonder deze status kunnen de locaties niet zonder meer van de provinciale bedrijventerreinenkaart worden verwijderd. Dit gebeurt pas wanneer een bedrijventerrein niet langer voldoet aan de provinciale begripsbepaling van een bedrijventerrein en/of wanneer een nieuw bestemmingsplan onherroepelijk is vastgesteld.
Over beide locaties heeft in een eerder stadium ambtelijk overleg plaatsgevonden. De provincie blijft bij haar standpunt en stemt niet in met het verzoek om beide locaties van de bedrijventerreinenkaart te verwijderen. Wel zal de provincie een geometrische correctie doorvoeren voor de adressen Dorpskade 34 en Dorpskade 34-A te Wateringen, die vanwege hun respectievelijke bestemmingen 'Maatschappelijk' en 'Sport' ten onrechte op de bedrijventerreinenkaart zijn aangeduid.

A007-BE902 – Milieugebruiksruimte zware bedrijven

Begrippen en definities zijn onvoldoende uitgewerkt. Dit leidt tot interpretatieverschillen en juridisch risico. Lokaal maatwerk wordt belemmerd.

Antwoord

De begrippen en toepassing worden nader toegelicht in de verordening en toelichting. De regeling is bewust op hoofdlijnen geformuleerd om ruimte te laten voor maatwerk en gebiedsgerichte afwegingen door gemeenten.
Gemeenten moeten hun keuzes motiveren binnen het kader van het behoud van planologische milieugebruiksruimte. Dit sluit aan bij de systematiek van de Omgevingswet. Ook zijn afwijkingsmogelijkheden en maatwerkopties beschikbaar in situaties waar toepassing knelt.
Het verbod op lichte bedrijven is gericht op het beschermen van schaarse milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid. Tegelijk blijft er ruimte voor lichte bedrijven op andere locaties (lichtere terreinen, gemengde gebieden, bestaande situaties).
De provincie is van oordeel dat de regeling noodzakelijk is voor het borgen van een provinciaal belang en dat dit doelmatiger via instructieregels wordt geregeld dan wanneer dit volledig aan gemeenten wordt overgelaten

A007-BE903 – Economische effecten bedrijventerreinbeleid

De indiener voorziet leegstand en hoge nadeelcompensatie. Financiële gevolgen zijn onvoldoende onderzocht. De uitvoerbaarheid wordt betwijfeld.

Antwoord

De provincie herkent deze zorg, maar deelt de verwachting niet dat de regeling leidt tot substantiële leegstand of hoge nadeelcompensatie. De regels richten zich op nieuwe vestigingen en wijzigingen en laten bestaande situaties in stand. Daarnaast wordt aangesloten bij bestaande planologische mogelijkheden en vergunningprocedures, waardoor de financiële en uitvoeringsgevolgen beperkt blijven. Er zijn geen aanwijzingen dat de regeling tot onuitvoerbaarheid leidt.

A007-TU901 – Glastuinbouw – conflicterende aanduidingen

Dubbele aanduidingen leiden tot planologische conflicten. Dit belemmert bestaande bedrijven. De indiener vraagt correctie.

Antwoord

Wij beschermen de bestaande glastuinbouwgebieden en staan niet toe dat deze transformeren naar andere functies. In deze optiek kan een perceel in de provinciale regels als 'glastuinbouwgebied' beschermd zijn, ook al is de bestemming (op gemeentelijk niveau) anders.

A007-TU902 – Ontwikkelingsgebieden Monster en Westlandse Zoom

Gebieden zijn nog als glastuinbouw aangeduid terwijl dit planologisch is beëindigd. De indiener vraagt deze te voegen bij bestaand stads- en dorpsgebied.

Antwoord

Het beëindigen van een glastuinbouwbedrijf leidt niet (automatisch) tot het beëindigen van de planologische beschermingsstatus van glastuinbouwgebied binnen de provincie.
De glasbestemming gaat er pas af als er een planologisch onherroepelijk bestemmingsplan ligt. De 3 ha locaties waar een onherroepelijk bestemmingsplan ligt zijn van de 3 ha kaart en van de glastuinbouwkaart verwijderd en toegevoegd aan bestaand stads- en dorpsgebied.

A007-ZZ901 – Bodemenergie en bevoegdheden

De rolverdeling tussen provincie en gemeente is onduidelijk. De provincie verlangt plannen zonder bevoegd gezag. De indiener vraagt om helderheid.

Antwoord

De gemeente is -behoudens enkele uitzonderingen- op basis van de Wm bevoegd gezag voor de gesloten bodemenergiesystemen. De provincie is -behoudens enkele uitzonderingen- bevoegd gezag voor de open bodemenergiesystemen. De provincie stelt daarom zogeheten bodemenergieplannen alleen vast voor zover ze daar bevoegd gezag voor is.

A007-ZZ902 – Geothermie en andere bodemfuncties

Geothermie wordt onvoldoende betrokken in beleid. Ook conflicten tussen bodemfuncties zijn niet uitgewerkt. De indiener vraagt aanvulling.

Antwoord

Geothermie valt onder de bevoegdheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en vanuit het ministerie wordt er beleid ontwikkeld voor de diepe ondergrond. Het ministerie is bezig met het programma Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond (DGDO) waarin conflicten tussen functies aandacht krijgen.

A007-MO901 – Mobiliteit – samenhang en uitwerking

De mobiliteitsaanpak is volgens de indiener te sectoraal. Samenhang tussen doelen ontbreekt. Rollen en toetsingskaders zijn onvoldoende uitgewerkt.

Antwoord

Mobiliteit is geen doel op zich, maar een middel om bestemmingen te bereiken. In Ambitie 2 wordt ingezet op slimmere, veiligere en duurzamere mobiliteit, waarbij woningbouw en bereikbaarheid in samenhang worden ontwikkeld. De provincie zet in op voorzieningen dichtbij, lopen, fietsen, openbaar vervoer, deelmobiliteit én de personenauto. Het optimaal benutten van alle vervoerswijzen zorgt voor ruimte op de weg en beperkt files. Zij zorgt er bij woningbouw voor dat de nieuwe bewoners vanaf het begin voldoende opties voor vervoer hebben. Het reisgedrag van mensen veranderen is niet eenvoudig. Samen met 'Zuid-Holland Bereikbaar' doen we daar ons uiterste best voor, maar uiteindelijk kiest iedereen zelf hoe ze reizen. Daarom blijft het belangrijk dat ook de auto een goede en vlotte optie is.

A007-EC901 – Campussen en economische kaarten

De indiener vraagt meerdere correcties en toevoegingen van ontwikkellocaties. Bestaande en geplande clusters ontbreken deels. Dit vraagt aanpassing van kaarten.

Antwoord

Campussen nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn de kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te kunnen bouwen, zijn investeringen noodzakelijk. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De Subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. Het nieuwe beleidsvoorstel dat functiemenging op campussen mogelijk maakt, is specifiek bedoeld voor de campussen Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus, vanwege de aard en omvang van deze specifieke campussen.

De Tiendweg te Naaldwijk met een bestaand kantorencluster valt niet onder één van de door de provincie onderscheiden kantorengebieden categorie 1 (locaties met een inter(nationale) reikwijdte), 2 (locaties met een provinciale reikwijdte) of 3 (bijzondere locaties). Daarnaast geeft ook de 'Actualisatie kantorenstrategie Metropoolregio Rotterdam - Den Haag 2025 – 2035' geen aanleiding de locatie Tiendweg als één van deze categorieën op te nemen.

A007-GN901 – Groenblauwe verbindingen – ontbrekende schakels

Een belangrijke verbinding ontbreekt op kaarten. De indiener verzoekt deze toe te voegen. Dit is eerder ook bij andere onderdelen benoemd.

Antwoord:

De provincie is verheugd dat de gemeente Westland een extra groenblauwe schakel wil toevoegen aan het Groenblauwe Netwerk. Daarom zal de provincie voorstellen dit naar aanleiding van uw zienswijze toevoegen aan de kaart van de Groenblauwe ontwikkellijnen. Hiermee zal de Gantelzone worden opgenomen als groenblauwe ontwikkellijn.

A007-TRO904 – Gebiedsgerichte uitwerking ruimtelijke koers

De indiener vindt het instrument onduidelijk qua status en doel. Daarnaast vraagt het te veel capaciteit van gemeenten. De noodzaak wordt betwijfeld.

Antwoord

Zie thema antwoord TT05 uit de Nota van Beantwoording:

De provincie gaat over bovenlokale opgaven en het regelen van de kaders voor lokale en regionale (gebiedsgerichte) uitwerking. Met het Ruimtelijk Voorstel is een kader op hoofdlijnen geformuleerd dat in deze herziening verder is uitgewerkt in beleid. In de gebiedsprocessen (zie maatregel onder beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling in het Omgevingsprogramma) wordt het beleid in overleg met gebiedspartners vertaald naar passende lokale en regionale inbedding. Daarbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van bestaande samenwerkingen als NOVEX en ZH-PLG, met respect voor ieders bevoegdheden. De gebiedsprocessen bieden ruimte voor gebiedseigen keuzes vanuit de regionaal ruimtelijke context (als bodem, water en landschap) en de regionaal onderscheidende factoren als economie en specifieke opgaven. Deze integrale keuzes kunnen aanleiding geven tot het inzetten van de provinciale flexibiliteitsinstrumenten binnen de kaders van het vigerend Omgevingsbeleid of leiden tot afspraken over eventuele aanpassing van het Omgevingsbeleid. Bovendien worden vanuit de provincie aan gemeenten middelen beschikbaar gesteld om hiervoor capaciteit te organiseren. De zienswijze geeft geen aanleiding voor heroverweging.

A008 - Gemeente Voorschoten

A008-TRO050 Nota Ruimte

De gemeente Voorschoten geeft aan dat de herziening van het provinciaal omgevingsbeleid op onderdelen schuurt met de ontwerpnota Ruimte. De gemeente vraagt de provincie om meer vertrouwen en flexibiliteit, omdat de gemeente in goed overleg zelf zorgvuldige afwegingen kan maken.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A008-GN054 GGG

De gemeente merkt op dat het werkingsgebied van GGG niet klopt en onvoldoende is toegespitst op nieuwe ontwikkelingen in Voorschoten, zoals de herontwikkeling van het gemeentehuis en van het gemeentelijke zwembad en de sporthal. Deze punten waren al tijdens het ambtelijk overleg “De begrenzing Groenblauw netwerk; gemeente Voorschoten” van 29 oktober aangegeven, maar zijn niet verwerkt.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze A008-GN003.

A008-GN003 Groenblauwe ontwikkellijnen

Tot slot geeft de gemeente aan dat de regels voor GO dwingend van aard zijn en botsen met eerder ingeplande verdichtingslocaties in het stedelijk gebied van Voorschoten. De gemeente pleit daarom voor een nauwkeurige afbakening van de GO of een aanpassing van de regels op dit punt.

Antwoord

De kaart die ter inzage is gelegd is de kaart die met de gemeente op 29 oktober is besproken. In het gesprek zijn voorstellen tot aanpassing gedaan. De aanpassingen aan de kaart gebeuren bij de definitieve vaststelling. Mochten de aanpassingen niet conform de toezegging zijn, dan gaat de provincie graag met de gemeente in gesprek. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A008-GN053 GGG

Daarnaast stelt de gemeente Voorschoten dat de aanduidingen “Grote groene eenheden binnen stedelijk gebied” (hierna: GGG) en “Groenblauwe ontwikkellijnen” (GO) te ingrijpend zijn in de gemeentelijke taken. De regels met betrekking tot GGG staan op gespannen voet met het subsidiariteitsbeginsel en artikel 2.3 van de Omgevingswet.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze A008-GN003.

A008-WO183 Duivenvoordecorridor

Verder geeft de gemeente Voorschoten aan dat op de gewijzigde kaart 17 (de 3-hectarekaart) in de verordening de locatie “Duivenvoordecorridor” is verwijderd. De gemeente verzoekt de provincie om deze locatie weer zichtbaar te maken op de verbeelding.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, dit zal worden aangepast.

A009 - Gemeente Leiden

A009-OER001 OER - Archeologie

Over OER – Archeologie: De conclusie “Vanwege de verbetering in behoudend beleid wordt de situatie onder autonome ontwikkelingen beoordeeld als neutraal” erg optimistisch en in tegenspraak met de informatie die in de alinea erboven staat. Het herhaaldelijk open leggen van de bodem voor infrastructuur leidt tot een sluipende erosie van het bodemarchief. De gemeente pleit daarom voor een andere – minder positieve - conclusie t.a.v. het aspect archeologie.

Antwoord

In de beoordeling heeft de provincie gekeken naar de ontwikkelingen in de bodem (de mate van bodemverstoring) en naar veranderingen in het beschermend beleid (de mate waarin de verstoring van archeologie en verlies van kennis bij ontwikkelingen in de bodem wordt beperkt).

Zoals beschreven in het OER is de archeologische voorraad van Zuid-Holland ernstig verstoord door grootschalige verstedelijking en de aanleg van hoofdwegennetwerk in de naoorlogse periode. Deze ontwikkelingen vonden ten deel plaats vóór het verdrag van Malta in 1992, de verwachting is dat er in die tijd onzorgvuldiger met archeologie werd omgegaan en dat er dus veel archeologie en kennis verloren is gegaan. Dankzij het verdrag van Malta en huidig beleid is archeologie nu beter beschermd bij ontwikkelingen in de bodem. Echter, verstoring vindt in de huidige situatie nog steeds plaats: door ontwikkelingen, verdichting van de bodem, bodemdaling en verdroging. We constateren zodoende een sluipende degradatie van de archeologische voorraad (wat tot de beoordeling van de huidige situatie heeft geleid van 'veel knelpunten').

De verwachting is dat deze trend (een sluipende degradatie door ontwikkelingen in de bodem, bodemverdichting, bodemdaling en verdroging, zo veel mogelijk beperkt door beschermend beleid) zich in de toekomst voortzet. Daarom verwachten we een ’neutrale ontwikkeling’ ten opzichte van de huidige trend.

A009-ER001 Archeologie

Graag juridisch borgen in welke gevallen de provincie als bevoegd gezag optreedt. In de toelichting van de bepaling over de bescherming van archeologische waarden in de Omgevingsverordening staat dat indien de provincie zelf de verstoorder is, dan is de provincie bevoegd gezag. Dit is echter niet geborgd in juridische regels, waardoor het er praktisch op neerkomt dat als de gemeente de vergunning verleent, deze ook het bevoegd gezag blijkt voor archeologie.

Antwoord

Het klopt dat de provincie op dit punt geen bevoegd gezag is. De tekst in de toelichting wordt aangepast conform de werking van de regels onder de Omgevingswet. Deze zienswijze leidt dan ook tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A009-GN006 Definitie grote groene eenheden binnen stedelijk gebied

Een deel van de Oostvlietpolder aangemerkt als ‘grote groene eenheden binnen stedelijk gebied’ (onderdeel van het Groenblauwe netwerk). De polder is echter geen onderdeel van het stedelijk gebied.

Antwoord

De gemeente en provincie hebben met elkaar over de kaart gesproken. Conform de afspraken wordt de kaart aangepast bij de vaststelling van de herziening van het omgevingsbeleid. De Oostvlietpolder wordt uit het stedelijk gebied gehaald.

A009-GN005 Groenblauwe ontwikkellijnen

De gemeente ziet dat de groenblauwe ontwikkellijnen over het algemeen logisch zijn. Tegelijkertijd zijn ze breed en abstract ingetekend en vallen ze over huidig verstedelijkt gebied, beoogde verdichtingslocaties en ontwikkellocaties. De gemeente vreest dat genoemde ontwikkelingen onnodig gefrustreerd worden.

Antwoord

De groenblauwe ontwikkellijnen zijn abstract en indicatief aangeduid. De tekst en kaarten worden gewijzigd. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk

A009-ER002 Molenbiotopen

Het draagvlak voor de bescherming van molenbiotopen (zeker in de gevallen waarin de noodzaak tot windvang beperkt is) neemt af, als dit direct ten koste gaat van andere kwetsbare elementen in de stad zoals bomen die een onmisbare rol hebben op het gebied van biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente wordt hierdoor met ongemakkelijke effecten geconfronteerd.

Antwoord

Molenbiotopen blijven voor de provincie een belangrijk middel om zicht op en windvang voor historische windmolens te waarborgen. Het is de provincie onbekend dat het draagvlak voor molenbiotopen afneemt. Daarnaast zijn diverse molens binnen de gemeente Leiden aangewezen als bijzondere molenbiotopen voor een betere maatschappelijke inpassing. Biodiversiteit en klimaatadaptie kunnen zeer goed samengaan met de molenbiotoop. Inheemse, laag blijvende begroeiing komt zowel de molen als de biodiversiteit ten goede. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A009-OB004 Betrekken van partners

De gemeente waardeert de wijze waarop de provincie de gemeente in de voorbereiding op deze herziening hebt betrokken op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. De gemeente kijkt ernaar uit om ook de komende jaren samen op te trekken met de provincie en te werken aan de grote vraagstukken die spelen in het fysieke domein.

Antwoord

Hiervan is kennisgenomen.

A009-BE003 Campussen een aparte status

De gemeente verzoekt de provincie om campussen een aparte status te geven en niet als een vorm van bedrijventerrein te beschouwen in het beleid, omdat die een andere ruimtelijke ontwikkelstrategie vragen.

Antwoord

De provincie erkent dat campussen een eigen ruimtelijk-economisch profiel hebben. Echter, delen van het Leidse deel van Bio Science Park in vigerende bestemmingsplannen (LBSP-Gorlaeus, Leiden Bio Science Park en station) waar in de regels mogelijkheden voor bedrijvigheid zijn toegestaan, vallen ook in ontwerpherziening van de ZHOV onder de regels voor bedrijventerreinen als bedoeld in art. 7.51a. Dit betekent dat in het huidige ontwerp-herziening van de ZHOV nieuwe ontwikkelingen met andere functies zoals nieuwe woningen en voorzieningen nog steeds getoetst zouden moeten worden aan de verordening. Dit komt voort uit het feit dat (delen van) campusterreinen nog steeds milieugezoneerde gebieden zijn waarvan in de behoefteramingen van de provincie en de regionale bedrijventerreinenstrategieën naar voren is gekomen dat aan dit type (hogere) milieucategorie terreinen een tekort zal gaan ontstaan, zowel provincie breed als in de Regio Holland Rijnland. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A009-BE007 Werninkterrein niet watergebonden

Het Werninkterrein is nog aangemerkt als watergebonden bedrijventerrein, terwijl deze dat al jaren niet meer is en volgens de onderzoeken rondom de bedrijventerreinenstrategie geen vraag heeft naar deze ruimte. Ook de bevaarbaarheid en bereikbaarheid van deze locatie en de ligging in het stedelijk gebied maakt dat deze locatie de kwalificatie ‘watergebonden’ niet meer kan waarmaken.

Antwoord

De provincie hanteert als definitie dat sprake is van een watergebonden bedrijventerrein wanneer het terrein aan vaarwater van ten minste vaarklasse II ligt en beschikt over een functionele laad- en losvoorziening. Het Werninkterrein grenst aan de Rijn (vaarklasse III) en beschikt over een kade en valt daarmee formeel onder deze definitie.
Tegelijkertijd is in het in 2021 gesloten woon-werkakkoord tussen de gemeente Leiden en de provincie afgesproken dat het watergebonden karakter van het Werninkterrein niet hoeft te worden gecompenseerd zolang uit provinciale behoefteramingen geen regionale schaarste blijkt. Uit zowel de provinciale behoefteraming (2021) als de regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland (2024) volgt dat de watergebonden vraag beperkt is en dat de opgave vooral ligt in het beter benutten van bestaande watergebonden locaties.
Conform het woon-werkakkoord geldt daarom dat compensatie van het watergebonden aspect alleen aan de orde is indien uit nadere regionale afweging blijkt dat dit noodzakelijk is. Zo niet, dan kan daarvan worden afgezien. Na onherroepelijke vaststelling van het omgevingsplan voor het Werninkterrein zal het terrein van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening worden verwijderd en vervalt daarmee ook de aanduiding als watergebonden bedrijventerrein.

A009-RE012 Oostvlietpolder bij recreatiegebied

De Oostvlietpolder is niet meer aangemerkt als beschermingscategorie 2 (recreatiegebied). Dit is onterecht, graag corrigeren. De voorkeur gaat zelfs uit naar bescherming onder NNN status.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw alertheid en dit zal worden gecorrigeerd.

A009-RE001 Recreatie fietsnetwerk

Op de kaart 'recreatief fietsnetwerk' is een route getekend die niet bestaat. Op deze kaart staat een diagonale lijn van de Hoge Rijndijk (watertoren) naar de wal van bedrijventerrein De Waard (Admiraal Banckertweg).

Antwoord

Inderdaad is dit een niet bestaande route. Het kan zijn dat dit een in de toekomst gewenste route is welke in een andere data laag thuishoort, maar met transporteren in de huidige kaart is beland. Dit wordt gecorrigeerd.

A009-BE005 Regels voor zware bedrijven

De regels over 'zware bedrijven' zoals opgenomen in paragraaf 7.3.11 van het provinciale ontwerpbesluit is in de ogen van de gemeente strijdig met artikel 2.3, lid 2 van de Omgevingswet. De provincie zou met deze regels ten onrechte de beleidsvrijheid van gemeenten inperken. Ook zou een vergunningplicht leiden tot een enorme toename in regeldruk omdat bedrijven veel vaker dan nu een vergunning moeten aanvragen. Bovendien heeft het tot gevolg dat bedrijven die investeren in het beperken van hun milieu-uitstoot daarvoor bestraft worden omdat ze dan niet meer op hun huidige locatie gevestigd mogen blijven.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie deelt deze lezing niet. Op grond van de Omgevingswet is de provincie bevoegd om via instructieregels provinciale belangen te borgen en als deze belangen vanuit het oogpunt van doelmatigheid en doeltreffendheid betere door de provincie kan worden behartigd. Dit geldt bijvoorbeeld voor het provinciaal belang van het beschikbaar houden van schaarse milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid. De regels in paragraaf 7.3.11 beperken de gemeentelijke beleidsvrijheid niet verder dan noodzakelijk en laten ruimte voor lokale afwegingen binnen het omgevingsplan.
De vergunningplicht ziet uitsluitend op wijzigingen van activiteiten die effect hebben op de benodigde milieugebruiksruimte en is bedoeld om bij nieuwe of gewijzigde situaties zorgvuldig te toetsen ("aan de poort"). Dit leidt niet tot een generieke of disproportionele toename van regeldruk.
Belangrijk is dat zittende bedrijven niet worden benadeeld. Bedrijven die door toepassing van best beschikbare technieken hun milieubelasting verminderen, verliezen niet hun recht om op een zwaar bedrijventerrein gevestigd te blijven. De beoordelingsregels die gekoppeld zij aan de vergunningplicht bieden die afwegingsruimte voor gemeenten. De regeling ontmoedigt verduurzaming dus niet, maar voorkomt juist dat vrijvallende milieuruimte structureel verloren gaat voor zwaardere bedrijvigheid.
De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot een aanpassing van het ontwerpbesluit.

A009-BE006 Kaart voor bedrijvengebied aanpassen

Van een aantal locaties op de kaart 'bedrijvengebied' is samen met het college van de provincie bestuurlijk vastgelegd dat transformatie in overeenstemming is met het provinciaal belang. Vanuit de provincie noch de gemeente is er de intentie om deze locaties nog te behouden als bedrijfsgebied. Het gaat om de volgende vijf locaties: 'Nieuwe Energie', 'Werninkterrein', 'Lammenschans – Gammalocatie', 'Rooseveltstraat-West' en 'Watergeuskade'.
Daarnaast zijn op genoemde kaart nog een aantal locaties opgenomen die feitelijk geen bedrijventerrein zijn. Het gaat om solitaire bedrijfspanden. In Leiden gaat het om locaties aan de Kanaalweg (Dunea), Rijnsburgerweg (busremise), Vondellaan (2x) en de Hoge Morsweg.

Antwoord
Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding 'bedrijventerrein' op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming (bijvoorbeeld wonen) is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures.

Een bestuurlijke toezegging of beleidsmatige afspraak dat een terrein mag worden getransformeerd, zonder dat sprake is van een onherroepelijk planologisch besluit, is onvoldoende grond om de aanduiding 'bedrijventerrein' in de Omgevingsverordening te laten vervallen.
Om die reden blijven 'Werninkterrein', 'Lammenschans – Gammalocatie', Rooseveltstraat-West' en 'Watergeuskade", onveranderd op de bedrijventerreinenkaart staan.

De provincie hanteert voor de begripsbepaling bedrijventerreinen een bruto omvang van meer dan 1 ha uitgezonderd solitaire bedrijven, niet zijnde een betoncentrale, asfaltcentrale of puinbreker, buiten bestaand stedelijk gebied. Solitaire bedrijven binnen bestaand stedelijk gebied met een bruto omvang van meer dan 1 ha vallen binnen de begripsbepaling en blijven gehandhaafd op de bedrijventerreinenkaart van de omgevingsverordening.

De locatie aan de Hoge Morsweg zal vanwege de omvang (<1 ha) worden afgevoerd van de bedrijventerreinenkaart van de omgevingsverordening. De locaties aan de Vondellaan en de Rijnsburgerweg (busremise) hebben afzonderlijk een bruto oppervlakte boven de 1 hectare.

Het bedrijventerrein Lange Gracht ('Nieuwe Energie') en het terrein aan de Kanaalweg (Dunea) voldoen niet langer aan de begripsbepaling voor bedrijventerreinen; de bestemming Bedrijf – Nutsvoorziening zal buiten beschouwing worden gelaten. Om die reden zijn deze locaties afgevoerd en leidt de zienswijze tot aanpassing van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening.

A009-WO001 Definitie sociale huurwoningen

De definitie voor sociale huurwoningen (namelijk het verhuren via een woonruimte verdeelsysteem als criterium) is niet passend. Er zijn namelijk meer partijen dan alleen

corporaties en beleggers/commerciële marktpartijen. In de gemeente Leiden zijn dat bijvoorbeeld DUWO, SHWJ en stichtingen zoals st. Boerhaave en zorgpartijen.

Antwoord
Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

A009-TRO001 Oostvlietpolder en Grote buitenstedelijke bouwlocaties

In de motivering van de wijziging van de verordening staat dat de volkstuinen in de Oostvlietpolder onderdeel zijn geworden van bestaand stads- en dorpsgebied. Dit klopt niet, de polder moet open, onbebouwd en groen blijven.

Antwoord
Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A009-GN004 Groenblauw en stedelijk gebied

In de visie van de provincie is niet duidelijk in hoeverre ‘groenblauwe netwerken’ (alleen) betrekking hebben op gebieden buiten het stedelijk gebied of (ook) binnen het stedelijk gebied. Ook voor de term ‘groenblauwe dooradering’ is dit niet duidelijk. Dit wordt niet geduid in de verordening.

Antwoord
De provincie erkent dat de termen 'groenblauwe dooradering' en 'groenblauw netwerk' soms door elkaar worden gebruikt. Het groenblauw netwerk is de provinciale hoofdstructuur, waar groenblauwe dooradering zich richt op de realisering van een fijnmazig groene en blauwe dooradering met landschapselementen. Dit kan een invulling zijn van de hoofdstructuur. Het Groenblauw Netwerk bestaat onder andere uit grote stadsparken, recreatie- en natuurgebieden, grote landschappelijke gebieden tussen steden en dorpen (groene buffers) en de verbindingen tussen al deze plekken. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A009-BE004 Begrenzing Leiden Bio Science park

Het Leiden Bio Science Park is groter dan de begrenzing die de provincie Zuid-Holland nu hanteert. Een aantal gebieden moeten worden toegevoegd om de begrenzing kloppend te maken.

Antwoord
De provincie onderkent dat de huidige begrenzing van het Leiden Bio Science Park geen juiste weergave vormt van de feitelijke situatie. De provincie zal tot een passende gebiedsafbakening voor de campus komen. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A010 - Gemeente Lansingerland (burgemeester en wethouders)

A010-EC012 (4.1.5.2 Ruimte voor de circulaire economie) Meer ruimte voor samenwerking op het thema van circulaire economie

De gemeente Lansingerland onderschrijft de stelling: “De provincie gaat bestaande ruimte voor bedrijvigheid beter benutten mede ten behoeve van de circulaire economie”. Een verplaatsingsfonds kan hierbij helpen.

Antwoord

Zie het antwoord op A010-EC010. Met het programma verduurzaming bedrijventerreinen geeft de provincie invulling aan deze opgave.

A010-MO005 Wij verzoeken specifiek om toelichting op de interpretatie van de verwijzing in artikel 7:45fa lid 2 naar de

“Afhankelijkheid van de aanwezigheid van openbaar vervoer”. Het is nu onduidelijk of het enkel gaat om aanwezigheid, of ook om de kwaliteit van het OV, zoals frequentie, betrouwbaarheid, loopafstand, toegankelijkheid, sociale veiligheid en ketenfaciliteiten zoals fiets parkeren. Expliciete criteria zouden bijdragen aan een eenduidige toepassing door gemeenten. Daarnaast vragen wij om verduidelijking van de reikwijdte van de maximale parkeernorm in stationsomgevingen. In het OV wordt doorgaans met specifieke loopafstanden gewerkt. De door u aangewezen stationsgebieden zijn groot en kennen diverse ruimtelijke concepten binnen één groot gebied. Wij verzoeken daarom aan te geven tot welke loopafstand de invloedssfeer van een (HOV-) station loopt en in welk gebied de maximale norm van 0,7 (exclusief bezoekers) daadwerkelijk van toepassing is.

Antwoord

De zienswijze heeft betrekking parkeernormen die zijn opgenomen in de artikelen 7.45e, 7.45f en 7.45fa van de ZHOV. Aanpassing van deze parkeernormen maken geen onderdeel uit de Herziening 2025. De provincie acht een aanpassing van deze artikelen op dit moment niet aan de orde. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

Ten overvloede wordt het volgende opgemerkt.

Bij artikel 7.45fa gaat het om de aanwezigheid van OV in de betreffende gemeente of woonkern, ongeacht frequentie en loopafstand.

Voor artikel 7.45e geldt dat de straal voor HOV-rail bij intercitystations 1000 meter bedraagt en bij stoptrein- en lightrailstations 800 meter. Dit volgt uit de bijbehorende kaart in de verordening. De parkeernorm van 0,7, bedoeld in dit artikel, omvat zowel bewoners- als bezoekers parkeren (zie artikel 7.45e, tweede lid).

A010-OB005 Bevoegdheidsverdeling bestuurslagen onder de Omgevingswet (Subsidiariteitsbeginsel ‘decentraal tenzij’)

De indiener merkt op dat het door de voorgestelde wijzigingen van het Omgevingsbeleid van de provincie voor gemeentes steeds moeilijker wordt om zelfstandig ruimtelijk beleid te voeren en eigen keuzes te maken.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A010-MO003 (2.1.2 Adequaat en duurzaam aanbod openbaar vervoer) Ketengericht denken: veilige overstappunten en fiets parkeren

De indiener mist in de Herziening Omgevingsvisie een paragraaf over de kwaliteit van overstappunten. Veilig overstappen, beveiligd fiets parkeren en sociale veiligheid in (bus)stationsomgevingen. De groei van fietsverkeer, de toenemende diversiteit aan voertuigen én de ambitie voor meer multimodale ketens vragen om hogere kwaliteit aan overstapmogelijkheden. Bestaande knelpunten rondom diefstal, drukte en onoverzichtelijkheid worden niet benoemd. Wij pleiten voor uitbreiding van bewaakte stallingen om daarmee zowel het fietsgebruik en OV-gebruik in de ketenreis verder te stimuleren.

Antwoord
Hier is zeker aandacht voor en wordt door de provincie als belangrijk beschouwd en wordt onderdeel van de verdere beleidsuitwerking. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A010-EC010 (4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat) Geef klimaatadaptatie een plek in de doelstellingen voor economie

De indiener is van mening dat bedrijventerreinen een verplicht aandeel hebben in het verbeteren van het klimaat, in plaats van dat dit wordt gezien als een vrijblijvende bijdrage. Met deze bijdrage vanuit het bedrijfsleven wordt de kans vergroot dat de klimaatdoelstellingen van Zuid-Holland gehaald zullen worden. We willen het woord ‘kunnen’ graag vervangen zien door ‘moeten’ of in ieder geval zo dat het een duidelijke doelstelling is waar de provincie ook haar verantwoordelijkheid in neemt

Antwoord
De provincie zet in op een duurzame economie zonder schadelijke uitstoot en die gebaseerd is op een circulair energie- en grondstoffensysteem. Nieuwe en bestaande werklocaties en activiteiten worden circulair, natuur inclusief, biodivers en klimaatadaptief. De provincie neemt daarin haar verantwoordelijkheid door dit te stimuleren, onder andere via het programma verduurzaming bedrijventerreinen. Met het programma verduurzaming bedrijventerreinen zetten we in op het op orde brengen van de basiskwaliteit (organisatiegraad) van bedrijventerreinen, het stimuleren van verduurzamingsprojecten (circulair, energy hubs, groen en klimaatadaptief) en netwerkvorming en kennisdeling. Hoewel we zoveel mogelijk terreinen willen meenemen in deze transitie kan de provincie bedrijventerreinen hiertoe niet verplichten.

A010-MO004 (Artikel 7.45fa Afhankelijkheid van de aanwezigheid van openbaar vervoer) Instructieregels parkeren

De indiener heeft kennisgenomen van de instructieregels in artikelen 7.45e tot en met 7.45fa, waarin parkeernormen worden opgenomen voor sociale huurwoningen, stationsomgevingen en grote buitenstedelijke bouwlocaties. Deze regels zijn tenslotte ook

niet nieuw en wijzigen nu ook niet. De indiener begrijpt ook de bedoeling om een basiskader te bieden voor ruimtelijke ontwikkelingen, maar constateren dat de huidige formuleringen zeer algemeen zijn en in de praktijk tot interpretatieverschillen kunnen leiden. Daarom vraagt de indiener om aanscherping en verduidelijking.

Antwoord
De zienswijze heeft betrekking parkeernormen die zijn opgenomen in de artikelen 7.45e, 7.45f en 7.45fa van de ZHOV. Aanpassing van deze parkeernormen maken geen onderdeel uit de Herziening 2025. De provincie acht een aanpassing van deze artikelen op dit moment niet aan de orde. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A010-TB005 Netbewuste nieuwbouw

De indiener geeft aan dat in zowel de Omgevingsvisie als het Omgevingsprogramma is opgenomen dat de provincie met 'toekomstbestendige bouw' onder meer energiepositief (meer energie opwekken dan verbruiken) bedoelt.

Wij vragen ons af hoe wij dit moeten zien in relatie tot 'netbewust bouwen'. Netbeheerders, waaronder Stedin, hebben samen met andere partijen ontwerpprincipes voor netbewust bouwen ontwikkeld die onder meer gemeentes kunnen gebruiken bij het plannen en ontwerpen van woningbouwprojecten.
Het Rijk heeft in de Ontwerp-Nota Ruimte 2025 aangegeven 'samen met provincies te werken aan (experimenteer)ruimte in regelgeving, zoals voor het versnellen van netbewuste nieuwbouw." De indiener pleit ervoor dat de provincie Zuid-Holland zich hierbij aansluit.

Antwoord
De provincie heeft in haar gewijzigde omgevingsbeleid 'netbewust bouwen' opgenomen voor projecten met minimaal 200 woningen.

Daarbij wordt opgemerkt dat de begrippen 'netbewust bouwen' en 'energiepositief bouwen' niet helemaal vergelijkbaar zijn. 'Energiepositief bouwen' ziet op de mate van eigen opwek in of bij de woning en het eigen gebruik. 'Netbewust bouwen' richt zich op het beperken op de aansluiting en daarmee het beperken van het maximale piekverbruik en het vermijden van elektraverbruik tijdens de piekmomenten.

A010-RE021 (Paragraaf 7.3.7 Ruimtelijke kwaliteit) Herziening bemoeilijkt realisatie Triangelpark

De gemeente Lansingerland is momenteel bezig met de realisatie van het Triangelpark. Daarbij gaan we uit van de ambities voor natuur en recreatie. De aanwijzing voor Natuurnetwerk Nederland en de opgave uit het PMR (project Mainport Rotterdam) om schade aan beschermde natuur te compenseren met nieuwe natuur- en recreatiegebieden ten noorden van Rotterdam (Noordrand Rotterdam) zijn daarvoor de basis vanuit beleid. Net zoals geformuleerd wordt in de Nota Ruimte houden wij vast aan het nakomen van bestaande afspraken met betrekking tot Natuurnetwerk Nederland. Om dit af te kunnen maken is minimaal het behoud nodig van dit beleid met de bestaande beschermingscategorie 2 zoals aangegeven op de kaart van de huidige situatie en voorgestelde nieuwe situatie waarin een belangrijk deel van de beschermingscategorie 2 is verdwenen.

Kaart voorgestelde nieuwe situatie waarin de beschermingscategorie 2 nagenoeg verdwijnt. Realisatie van het NNN wordt daarmee een onrealistische doelstelling.
Het downgraden van de bescherming voor natuur en recreatie zal de realisatie ervan bemoeilijken, frustreren of onmogelijk maken. Voor de planvorming en realisatie is het cruciaal dat de begrenzing van de bestaande bedrijvigheid beperkt blijft en ontwikkeling van recreatie en natuur behouden blijft. Daarbij zijn we gebaat bij het behoud van de oorspronkelijke begrenzing. Dit is tevens de enige mogelijkheid om het Natuurnetwerk Nederland hier te realiseren.

Antwoord
Het gebied is en blijft groene buffer en de strook NNN blijft ook behouden. In technische wijzigingen in de herziening zijn per abuis ook gebieden met potentie voor recreatie geschrapt. Dit wordt in overleg met de gemeente richting vaststelling Herziening 2025 hersteld.

A010-EC011 (4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat) Maatschappelijke voorzieningen en groen onderdeel van het toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat

Daarnaast zien wij dat het stimuleren van circulaire en duurzame bedrijventerreinen wordt benoemd, maar dat dit nog op kleine schaal gebeurt. Bedrijventerreinen kunnen met hun oppervlakten een enorme bijdrage leveren aan klimaat en biodiversiteit. De gemeente Lansingerland zou dit graag zien als een grotere prioriteit van de provincie. De provincie zou zich kunnen inzetten op stimuleren of faciliteren, en daar waar nodig (nabij groene verbindingen op regionale schaal) verplichten.

Antwoord
Zie het antwoord op A010-EC010. Met het programma verduurzaming bedrijventerreinen geeft de provincie invulling aan deze opgave.

A010-MO006 Utilitair fietsnetwerk langs N209

Aan beide zijden van de N209 tussen Bleiswijk-Zuid en de A12 liggen parallelwegen die goed worden gebruikt door fietsers, zowel voor woon-werkverkeer als door scholieren. In het opgenomen utilitaire netwerk is echter uitsluitend de oostelijke route aangewezen. In de praktijk vervullen beide routes een belangrijke functie.

De oostzijde ligt langs de transformatielocatie Chrysantenweg (ontwikkeling naar HMC-bedrijventerrein) en bedrijventerrein Klappolder. Juist hier spelen aanzienlijke verkeersveiligheidsopgaven, mede gezien de verdere intensivering van het gebied, de transformatie van de Chrysantenweg en de recent gerealiseerde vrije rechtsaffer. Dat de oostzijde is opgenomen in het utilitair fietsnetwerk is wel terecht, met name wegens de fietsbereikbaarheid van dit bedrijventerrein.

Tegelijkertijd vormt de westelijke parallelweg de kortere, snellere en veiligere utilitaire fietsroute vanuit Bleiswijk richting Zoetermeer, Hoefweg-Zuid, Prisma en HOV-knooppunt Lansingerland-Zoetermeer. Met de ontwikkeling van Bleizo-West zal het utilitaire

fietsverkeer aan de westzijde bovendien verder toenemen.
Om deze redenen verzoeken wij om zowel de oostelijke als de westelijke parallelweg van de N209 tussen Bleiswijk-Zuid en de A12 aan te wijzen als utilitaire fietsroute.

Antwoord
Een van de criteria voor opname in het Provinciaal (utilitair) hoofdnetwerk is dat sprake moet zijn van de 'belangrijkste' route. Dit criterium is met name relevant bij parallelle routes. De thans aangeleverde informatie is onvoldoende om hiervan af te wijken. De provincie is wel bereid om samen met de gemeente te onderzoeken of de toevoeging van deze route bij een eerstvolgende actualisatie wenselijk is. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A010-WO085 (Artikel 7.45b Dichtheid en verscheidenheid woningbouw)
Indiener geeft aan dat minimaal aantal woningen niet altijd en overal haalbaar is. Bij projecten in de gemeente.

Antwoord
Een hogere woningdichtheid en een grote variatie aan woningtypen, prijsklassen en woonmilieus zijn nodig met het oog op de grote woningbouwopgave en om de schaarse ruimte en de mobiliteitsvoorzieningen beter te benutten. In de verordening is een ondergrens van 33 woningen per hectare opgenomen. Indien er goede redenen zijn om hiervan af te wijken kunnen gemeente gebruik maken van afwijkingsmogelijkheden uit de verordening zoals bijvoorbeeld de balansregeling (artikel 7.86).

De parkeernormen voor stationsomgevingen en sociale huur zijn reeds bestaand beleid. In het kader van de herziening is hier niks in verandert. Hoge parkeernormen zorgen voor lagere dichtheden, verminderen de haalbaarheid en betaalbaarheid van ontwikkelingen en stimuleren het autogebruik.

Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen is het gewenst referentiewaarden voor voorzieningen te betrekking bij die planvorming. Door gebruik te maken van referentiewaarden kan in een vroeg stadium en op een eenduidige wijze in beeld worden gebracht wat de situatie is met betrekking tot de beschikbare ruimte voor de verschillende voorzieningen. Artikel 7.45j geeft aan dat er rekening gehouden moet worden met ruimte voor voorzieningen. Als gemeenten goede redenen hebben om af te wijken van de referentiewaarden is dit mogelijk mits goed gemotiveerd.

A010-WO084 (6.1.1. Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen)
De indiener onderschrijft de beleidskeuze Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen.

Antwoord
Dank voor deze zienswijze.

A010-MO002 (2.1.2 Adequaat en duurzaam aanbod openbaar vervoer) Ketengericht denken: ook de auto als voortransport naar OV

De indiener benadrukt dat ook de auto een volwaardige schakel kan zijn in ketenmobiliteit. Parkeer-en-reislocaties dragen ook nog steeds bij aan het verminderen van verkeersdruk op stedelijke assen. De indiener vraagt de provincie om die rol te erkennen.

Antwoord

De provincie is het eens met de indiener dat de auto een relevante rol blijft vervullen, onder meer als eerste schakel in een reis met het openbaar vervoer. Deze benadering is in lijn met de huidige formulering in de omgevingsvisie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het de Herziening 2025.

A010-MO001 (2.1.1 Stimuleren duurzaam, veilig en slim personenvervoer)

STOMP-principe: waardevol, maar gebiedsafhankelijk in toepassing
De indiener onderschrijft het STOMP-principe als duurzaam ordeningsprincipe, maar benadrukken dat de positie van modaliteiten per gebied verschilt en dat een flexibele, gebiedsgerichte toepassing noodzakelijk is. De auto blijft in landelijke - en zelfs ook stedelijke - gebieden relevant, zeker waar alternatieven nog niet dezelfde kwaliteit, nabijheid of betrouwbaarheid bieden. STOMP mag daarom geen afbreuk doen aan de functionaliteit van modaliteiten lager in de hiërarchie.

STOMP is daardoor weliswaar een duurzaam ordeningsprincipe, maar niet per definitie het meest ruimte efficiënt.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat de toepassing van het STOMP-principe gebiedsafhankelijk is en dat de auto een relevante rol blijft vervullen. Dit sluit aan bij de huidige formulering. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het de Herziening 2025.

A010-TU035 Clustering glastuinbouw

De indiener geeft aan dat voor het clusteren van de glastuinbouw financiële middelen nodig zijn. Deze heeft de gemeente maar in beperkte mate tot haar beschikking. Wij verzoeken de provincie ons beleidsmatig, juridisch en financieel te ondersteunen bij het clusteren/herstructureren van de glastuinbouw. Indien dit van de grond komt, ontstaat ook ruimte voor groenblauwe verbindingen, woningbouw en bedrijfsruimte (verbonden aan de glastuinbouwsector). Daarmee kan ook aan andere beleidsdoelen worden bijgedragen.

Antwoord

Op dit moment heeft de provincie geen actief grondbeleid op tuinbouwgebieden. Mogelijk wijzigt dit in de toekomst naar aanleiding van de tuinbouwvisie 2050, welke momenteel opgesteld wordt. Hierop kunnen we niet vooruitlopen. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A010-TRO154 Bestuursovereenkomst Ruimtelijke ontwikkelingen Lansingerland

De indiener wil ten aanzien van de bestuursovereenkomst tussen de provincie en de gemeente nog een aantal zaken meegeven. Allereerst staan wij positief tegenover het feit dat de provincie Zuid-Holland de gemaakte afspraken in de bestuursovereenkomst Ruimte Ontwikkelingen Lansingerland conform afspraak heeft verwerkt in de ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025.

Met betrekking tot de transformatielocaties wijzen wij graag nog op het volgende. In de bestuursovereenkomst Ruimtelijke Ontwikkelingen hebben wij afspraken gemaakt over de planologische realisatie van 36ha. Bedrijvigheid met een hogere milieubelasting in onze gemeente. Deze afspraak is gemaakt op basis van de uitgangspunten van het toen geldende omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. Bovendien zijn we overeengekomen dat we bij het uitwerken van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling de gezamenlijke ambitie hebben om te werken aan een kwalitatief goede leefomgeving zoals beoogd in de Omgevingswet (artikel 13).

De indiener heeft uitgesloten dat er bedrijvigheid in deze gebieden komt met een milieubelasting vergelijkbaar met milieucategorie 5 en 6.

De indiener geeft aan dat er geen woningen of bedrijven onteigend worden door de gemeente in deze gebieden. Ontwikkelingen mogen niet ten koste gaan van de gezonde leefomgeving in Lansingerland. We wegen daarom altijd het effect van nieuwe activiteiten op aangrenzende gebieden af en beschermen de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid en de (verkeers-)veiligheid van deze aangrenzende gebieden. Dit sluit aan bij de gemaakt afspraken in de bestuursovereenkomst.

Antwoord

Wij danken indiener voor de waardering dat de BO RO Lansingerland in de herziening goed is verwerkt. Voor het overige verwijzen we naar de thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A010-TRO155 (6.2.1 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling) Parkeernormen: passend, gebiedsgericht dient een breder doel

De indiener onderschrijft het STOMP-principe als duurzaam ordeningsprincipe, maar benadrukt dat de positie van modaliteiten per gebied verschilt en dat een flexibele, gebiedsgerichte toepassing noodzakelijk is. De auto blijft in landelijke - en zelfs ook stedelijke - gebieden relevant, zeker waar alternatieven nog niet dezelfde kwaliteit, nabijheid of betrouwbaarheid bieden. STOMP mag daarom geen afbreuk doen aan de functionaliteit van modaliteiten lager in de hiërarchie. Het gaat wat ons betreft om een én-én-aanpak waarbij alle modaliteiten adequaat worden gefaciliteerd en geen wordt overgeslagen. De visie stelt dat lopen, fietsen en OV meer prioriteit krijgen om druk op autowegen te verminderen.

Antwoord

Het parkeerbeleid voor woningbouw heeft als doel de investeringen in OV meer te ondersteunen en om zo ook meer toekomstbestendige multimodale bereikbare wijken te

realiseren en minder autoverkeer te genereren per plan en weguitbreidingen en investeringen in infrastructuur te voorkomen of te beperken. De provincie en MRDH investeren jaarlijks honderden miljoenen in de exploitatie en ontwikkeling van het Zuid-Hollands OV. Gebleken is dat het werkt om een alternatief aan te bieden en men daardoor met minder autogebruik toe kan. Bij aanwezigheid van een alternatief wil de provincie dat gemeenten deze investeringen ook ruimtelijk ondersteunen met hun woningbouw en bijkomend parkeerprogramma. Lage parkeernormen zijn een planologisch middel dat stuurt op minder autobezit en daarmee ook minder autoverplaatsingen. Hiermee hoeven per 3-hectare locatie minder infrastructuur investeringen te worden gedaan om het toenemende autoverkeer te faciliteren dat door de nieuwbouw-ontwikkeling wordt gegenereerd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A010-TRO156 (Paragraaf 7.3.6a Toekomstbestendig en ruimtelijk ontwikkelen) Beschermingsgebied onbebouwde ruimte beperkt gemeentelijke autonomie

Opvallend is de nieuwe regeling in de artikelen 7.41aa, 7.41bb, 7.41cc, 7.41dd, 7.41ee en 7.41ff voor wat betreft het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Dit lijkt op een herintroductie van de rode contour. Daar het principe ‘nee, tenzij’ is (het principe van de Omgevingswet is: ‘ja, mits’), lijkt het ook op voorbereidingsbescherming of het op een andere manier opschrijven van de Ladder voor duurzame verstedelijking. Dit is overeenkomstig onze algemene opmerking aan het begin van deze zienswijze een drastische inperking van de gemeentelijke autonomie. Wij maken hier dan ook bezwaar tegen.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A010-TRO158 (Artikel 7.45j Ruimte voor voorzieningen) Overbodig artikel

Het is de gemeente bekend dat bij toename van het inwonertal de maatschappelijke voorzieningen moeten meegroeien en dat hier ruimte voor nodig is. Ons verzoek is om dit artikel te schrappen.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A010-WN014 (3.1.3.2 Verduurzaming) Creëer meer inzicht in de gevolgen van de ruimtevraag van het warmtenet

Er lijkt onvoldoende rekening gehouden te worden met de ruimtevraag van warmtenet en de gevolgen daarvan voor functies zoals groen, ecologische netwerken en recreatie. Doelstellingen in de vorm van bijvoorbeeld een inspanningsverplichting lijken nog te missen.

Antwoord

Het is belangrijk dat er zowel bovengronds als ondergronds rekening gehouden kan worden met de ruimtevraag die de energietransitie heeft. De provincie werkt het komend jaar aan

een verkenning ruimtelijke ondergrond ten behoeve van energieplanologie om beter in kaart te kunnen brengen wat de ruimtevraag van de energietransitie kan zijn en welke gevolgen die kan gaan hebben voor andere beleidsonderwerpen.

A010-BE009 (4.1.6.1 Toekomst bestendige ruimte voor ondernemen)
Benader de term toekomstbestendig ook vanuit een ecologisch perspectief

De term 'Toekomstbestendig' wordt veel gebruikt, maar met name vanuit het perspectief van economie en bedrijven. Een toekomstbestendig bedrijventerrein is met name ook groen, heeft een basis voor rijke biodiversiteit en is bovenal klimaatadaptief. Zie ook onze opmerkingen bij 4.1. Om kansen voor de ecologie door economie aan natuur te koppelen te kunnen benutten is de sector zelf nodig maar dit kan niet zonder een actieve overheid die het natuur inclusief handelen en ondernemen stimuleert. De betrokkenheid van bedrijven bij natuur is daarom gebaat bij gericht overheidsbeleid. Zie in dit verband ook onze oproep aan het begin van onze zienswijze.

Antwoord

De provincie onderschrijft de inbreng van de zienswijze dat toekomstbestendige bedrijventerreinen niet alleen economisch sterk moeten zijn, maar ook groen, klimaatadaptief en natuur inclusief. Met het programma verduurzaming bedrijventerreinen geeft de provincie hier concreet invulling aan, onder meer door inzet op vergroening, biodiversiteit, waterberging en klimaatadaptatie.
Daarbij ziet de provincie een actieve rol voor de overheid in het stimuleren van natuur inclusief ondernemen, via beleidskaders, kennisdeling, samenwerking met bedrijven en regio's en gerichte ondersteunende instrumenten. Zo wordt gewerkt aan bedrijventerreinen die bijdragen aan zowel economische vitaliteit als ecologische kwaliteit.

A010-BE008 (Paragraaf 7.3.11 Bedrijven)
Onduidelijke regeling met grote gevolgen

De artikelen 7.51a, 7.51b, 7.51c, 7.51d, 7.52, 7.52a en 7.52b bevatten een nieuwe regeling voor zware bedrijven waarvan de consequenties niet goed zijn te doorzien. Dit roept de indiener dan ook een aantal vragen op. Leiden wij correct af dat:

- Als gevolg van artikel 7.51c elk stuk van een bedrijvengebied/terrein dat op meer dan 50 meter van een gevoelige bestemming ligt als 'zwaar bedrijventerrein' bestempelt?
- Rondom deze 'zware bedrijventerrein' binnen een straal van 300 meter geen nieuwe gevoelige bestemmingen mogelijk mogen worden gemaakt?
- De gemeente in deze gebieden geen extra milieueisen mag stellen dan het minimaal vereiste in het omgevingsplan?
- De provincie dus wil dat op alle bedrijventerreinen zo 'zwaar' mogelijke bedrijven worden geplaatst?
  Zo ja, dan maken wij hier bezwaar tegen om de volgende redenen: De provincie stelt in de Omgevingsvisie onder andere dat:
  - "De provincie geeft meer prioriteit aan welzijn, welbevinden en gezondheid in haar ruimtelijke keuzes voor de toekomst en in de bestaande omgeving. De provincie wil een schone, veilige en gezonde leefomgeving voor haar inwoners en onderzoekt hoe gestuurd kan worden op brede welvaart. En dat een van de voordelen van het inzetten op circulaire economie is dat "De

milieudruk wordt verminderd en zorgt voor een verbetering van de leefomgeving". Hoe kan aan deze ambities worden voldaan als de provincie op alle bedrijventerreinen zo 'zwaar' mogelijke bedrijven wil plaatsen? Dan neemt de milieudruk dus per definitie toe.

- In onze Omgevingsvisie 2.0 stellen wij gezondheid centraal in nieuwe ontwikkelingen en zetten we in op beschermen of verbeteren van diverse milieuthema's. De gemeente kan deze ambities niet waarmaken als de provincie ernaar streeft om op alle bedrijventerreinen zo 'zwaar' mogelijke bedrijven te plaatsen.
- De gemeente Lansingerland onderschrijft dat er ruimte nodig is voor circulaire economie en brede welvaart. Ook wij zien dat er behoefte is aan ruimte voor bedrijven met een mogelijk hogere milieubelasting. Om in deze behoefte te voorzien heeft de gemeente drie gebieden aangewezen als transformatiegebieden naar bedrijvigheid. Opgenomen in onze Omgevingsvisie 2.0 is dat deze transformaties niet ten koste mogen gaan van de gezonde leefomgeving van aangrenzende gebieden. Het kan dus zijn dat de gemeente aanvullende milieueisen moet stellen.
- Het voornemen dat de gemeente geen extra milieueisen mag stellen gaat in tegen het decentrale karakter van de Omgevingswet. De Omgevingswet wil juist meer ruimte bieden aan lokaal maatwerk om de doelen voor de leefomgeving te bereiken. De gemeente Lansingerland wil meer ruimte creëren voor bedrijven met hogere milieubelasting maar wel in een goede afweging tussen verschillende belangen en die ruimte geeft de Omgevingsverordening nu niet. Dit is onacceptabel.
- Om meer ruimte te maken voor bedrijvigheid is draagvlak nodig bij inwoners en ondernemers. Dit draagvlak ontstaat niet als overal en altijd gezocht wordt naar het maximaliseren van de milieunormen. Deze normen staan ten dienste van de leefomgeving, het is niet andersom. Zie ook artikel 1.3 van de Omgevingswet dat de maatschappelijke doelen van de wet bevat: er moet sprake zijn van een balans tussen beschermen en benutten.
- In onze Omgevingsvisie 2.0 staat dat het verdere beleid rondom milieuzonering wordt uitgewerkt aan de hand van de nieuwe handreiking van de VNG. De Omgevingsverordening van de provincie sluit een deel van deze handreiking al uit. Dit is ongewenst en beperkt gemeentelijk maatwerk.

Ons dringende verzoek is dus: geef ons de ruimte om samen met onze inwoners en ondernemers de gemeente op een goede manier in te richten. Behoud ruimte voor maatwerk zodat wij een gezonde leefomgeving kunnen bieden aan onze inwoners. Aanvullend merken wij op dat deze nieuwe regeling onverhoopt de uitvoering van een project in de weg kan staan. Het gaat hierbij om nog lopende planologische maatregelen rond het bedrijventerrein Bosland en het naastgelegen woonwagencentrum. Deze hangen op zodanige wijze samen dat deze zienswijze zich tevens richt tegen iedere wijziging van de Omgevingsverordening die aan deze samenhang in de weg staat
en het legaliseren van het woonwagencentrum en/of de beoogde kwaliteitsimpuls van het bedrijventerrein kan belemmeren.

Mocht dit niet mogelijk zijn dan verzoeken wij hierbij in elk geval om overgangsrecht voor de volgende situatie: wijzigingen van het omgevingsplan die voor de eventuele vaststelling van

dit Omgevingsbeleid als ontwerp ter inzage zijn gelegd worden uitgezonderd van deze regeling.

Antwoord
De provincie herkent dat de nieuwe regeling voor bedrijventerreinen vragen oproept. Hieronder wordt ingegaan op de gestelde vragen en bezwaren.

Antwoord op de gestelde vragen
1. Aanduiding 'zwaar bedrijventerrein'
Het is juist dat delen van bedrijventerreinen waar planologisch middelzware of zwaardere bedrijvigheid is toegestaan, onder de reikwijdte van deze regeling vallen. De gebruikte terminologie kan verwarrend zijn. Deze wordt aangepast naar het begrip bedrijventerrein 'met beschermde milieuruimte' om beter aan te sluiten bij de betekenis in de VNG-handreiking. Het gaat niet om een kwalificatie van feitelijk gebruik, maar om het planologisch beschermen van milieugebruiksruimte.
2. Attentiegebied van 300 meter.
Het attentiegebied van 300 meter betekent niet dat binnen deze afstand geen nieuwe milieugevoelige functies mogelijk zijn. Nieuwe milieugevoelige functies zijn toegestaan op kortere afstand wanneer zij niet dichter bij het bedrijventerrein komen te liggen dan reeds bestaande, rechtmatig toegelaten milieugevoelige functies. Dit hebben we verduidelijkt in artikel 7.52a lid 1 en 2. Bovendien hebben we naar aanleiding van diverse zienswijzen op dit punt een nieuw lid 3 toegevoegd waarin nieuwe milieugevoelige activiteiten op kortere afstand is toegestaan mits de milieugebruiksruimte niet afneemt.
3. Extra milieueisen door gemeenten
De regeling beoogt niet om gemeenten generiek te verbieden aanvullende afwegingen te maken. Wel geldt dat gemeenten binnen het omgevingsplan geen regels mogen stellen die de beschikbare milieugebruiksruimte op zwaar beschermde bedrijventerreinen verder beperken dan noodzakelijk, omdat dit een provinciaal belang raakt.
4. 'Zo zwaar mogelijke bedrijven'
De provincie streeft er niet naar om op alle bedrijventerreinen uitsluitend de zwaarst mogelijke bedrijven toe te laten. De kern van de regeling is een verbod op nieuwvestiging van lichte bedrijven (voorheen: categorie 1 en 2) op bedrijventerreinen die planologisch zijn bedoeld voor middelzware en zwaardere bedrijvigheid. Dit betekent dat ook middelzware bedrijven zich daar kunnen vestigen. Alleen bij nieuwe bedrijventerreinen geldt dat planologisch de grootst mogelijke milieugebruiksruimte moet worden geborgd. Deze zienswijze leidt tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid op de punten 1, 2 en 3.

Reactie op de bezwaren:

- *De provincie onderschrijft het belang van een gezonde leefomgeving en brede welvaart. Een evenwichtige toedeling van functies aan locaties betekent echter ook dat er voldoende ruimte moet blijven voor bedrijven die een grotere milieugebruiksruimte nodig hebben en bijdragen aan de economie en transities, zoals de circulaire economie. Dit vraagt soms om een zorgvuldige afweging tussen leefomgevingskwaliteit en economische functies. Daarbij geldt onverkort dat bedrijven verplicht zijn om best beschikbare technieken toe te passen en hun milieubelasting zo ver mogelijk te beperken.*
- *Gezondheid is een belangrijk uitgangspunt, maar staat niet los van andere maatschappelijke doelen, zoals werkgelegenheid en economische vitaliteit. Het*

provinciale beleid is gericht op het vinden van balans tussen beschermen en benutten.

- *De regeling neemt gemeenten niet de mogelijkheid tot lokaal maatwerk weg, maar stelt randvoorwaarden waar provinciale belangen in het geding zijn. Binnen die kaders blijft ruimte voor gemeentelijke afwegingen, bijvoorbeeld bij concrete planuitwerkingen en via het instrumentarium van het omgevingsplan.*
- *De provincie beoogt niet het maximaliseren van milieunormen, maar het voorkomen dat schaarse milieugebruiksruimte verloren gaat door functieverdringing. De regels borgen dat bestaande en toekomstige vestigingsmogelijkheden voor zwaardere bedrijvigheid behouden blijven; zij leiden niet tot een autonome groei van milieubelasting.*
- *De VNG-handreiking biedt nuttige handvatten voor lokaal maatwerk. In specifieke situaties kan het uitgangspunt van inwaartse zonering echter botsen met provinciale belangen, zoals het beschermen van ruimte voor zwaardere bedrijvigheid. In die gevallen prevaleert het provinciale kader.*

Voor reeds lopende planologische trajecten bevat de Omgevingsverordening overgangsrecht. Wijzigingen van het omgevingsplan die vóór vaststelling van dit beleid als ontwerp ter inzage zijn gelegd, worden hierdoor niet doorkruist. Dit geldt ook voor samenhangende projecten, zoals de genoemde ontwikkelingen rond bedrijventerrein Bosland en het woonwagencentrum.

A010-OB006 Bewegelijkheid provinciaal omgevingsbeleid

De vele beleidswijzigingen hebben niet alleen vergaande gevolgen voor de bewegingsruimte van gemeentes maar ook voor onze maatschappelijke partners, ondernemers en onze inwoners. Wij pleiten voor een nauwere samenwerking tussen gemeentes en provincie in het vormgeven van de ruimtelijke koers en meer rust in de beleidsmatige kaders. De indiener geeft ook aan dat er inconsistenties zijn tussen het rijks en provinciaal omgevingsbeleid. De indiener ziet hierin steeds
grotere risico's voor vertraging of het stilvallen van ruimtelijke ontwikkelingen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A010-OB007 Leesbaarheid omgevingsbeleid

De indiener is van mening dat door de vele wijzigingen het Omgevingsbeleid moeilijk te doorgronden en in onderlinge samenhang lastig leesbaar is. Mogelijk is het ook innerlijk tegenstrijdig; dit geldt met name voor de Omgevingsverordening. De consequenties ervan zijn daardoor niet goed in te schatten. Dit leidt tot onzekerheid, ook voor maatschappelijke partners, ondernemers en inwoners.

Antwoord

De Herziening 2025 is een bredere inhoudelijk herziening dan voorgaande herzieningen, waarbij het zorgvuldig doorgronden hiervan inderdaad veel vraagt van gemeenten. De provincie heeft hiervoor begrip. Daarom is bij de start van de terinzagelegging van het ontwerp een webinar georganiseerd om een toelichting te geven op de strekking van de herziening.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A011 - Gemeente Schiedam

A011-GN042 Groenblauw Netwerk

De gemeente acht het opnemen van een provinciaal beschermingsregime voor het groenblauwe netwerk binnen haar gemeentegrenzen onwenselijk. De gemeente geeft aan dat in haar binnenstedelijke parken, sportvelden en volkstuinen vooral de stad en de omliggende wijken aan zet zijn en een provinciaal beschermingsregime niet nodig is. De indiener stelt voor om de grote binnenstedelijke groene eenheden als bindende regels op te nemen in de omgevingsverordening. Het zou meer passen om grote binnenstedelijke groene eenheden op te nemen in de provinciale omgevingsvisie.

Antwoord

De provincie is verheugd dat de gemeente en provincie op één lijn zitten over de ambities voor het groenblauw netwerk. Ook de provincie zet de samenwerking graag voort. De provincie neemt alleen die onderdelen over in de verordening, die als essentieel voor het netwerk als totaal benoemd kunnen worden en die een stevige maat kennen. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A011-TRO191 Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling

De gemeente ziet geen nut en noodzaak om het gebied dat bij artikel 7.41aa eerste lid door de provincie als onbebouwd gebied wordt aangewezen ook daadwerkelijk als onbebouwd gebied aan te laten wijzen en verzoekt de provincie de aanwijzing te beperken tot het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. Mocht de provincie desondanks toch voornemens blijven een beschermingsregime op te nemen voor de ‘onbebouwde ruimte’ binnen de stedelijke contour, vraagt de gemeente om rekening te houden met de bestaande situatie en eerder gemaakte afspraken omdat de instructieregels, die zien op het zo min mogelijk toevoegen van verharding en bebouwing en het in beginsel niet toelaten van stedelijke ontwikkelingen, hier volgens de gemeente niet passend bij zijn. In het bijzonder wijst de gemeente op de kleinschalige woningbouwlocaties aan de Polderweg, de woonwagenstandplaats aan de Schiekade, de nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen in het kader van het met de provincie gesloten ‘Woon-werkakkoord Nieuwe-Mathenesse’ en de MIRT-verkenning Oude Lijn.

Antwoord

PZH ziet wel nut en noodzaak om de nu nog onbebouwde ruimte te beschermen voor de prioritaire opgaven. De begrenzing van het gebied onbebouwde ruimte dient wel te worden fijn geslepen. Die ruimte die al bebouwd is valt daar niet onder. Zie voor een uitgebreidere beantwoording thema antwoord Beter beschermen en benutten en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Deze zienwijze leidt niet tot grenscorrecties/kaartwijzigingen:
- Diverse bedrijvengebieden nabij Spaanse Polder > Waren ten tijde van publicatie Ontwerp-Herziening al uit BOR geschrapt;
- Diverse woongebieden nabij Spaanse Polder > Niet toevoegen aan BSD, want lintbebouwing of nog niet ontwikkeld/geen vastgesteld bestemmingsplan en onderdeel van groene ruimte.

A011-GN043 Groenblauw Netwerk

De gemeente verzoekt de provincie de aanwijzing van het groenblauwe netwerk (artikel 7.43p) te beperken tot het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. Mocht de provincie toch voornemens blijven het stedelijke groenblauwe netwerk op te nemen in de omgevingsverordening, dan verzoekt ze de begrenzing daarvan in overeenstemming te brengen met de visiekaart uit de Schiedamse Omgevingsvisie (2025).

Antwoord

Het groenblauw Netwerk wordt aangepast, zoals voorgesteld in uw bijlage en zoals afgesproken in een eerder overleg tussen gemeente en provincie.

A011-BE143 Bedrijventerrein

De gemeente wijst de provincie erop dat ze voornemens is om het bedrijventerrein 's-Graveland uit te breiden overeenkomstig het 'Woon-werkakkoord Nieuw-Mathenesse'. Gelet daarop verzoekt ze de provincie om omgevingsverordening, specifiek de aanwijzing van bedrijvengebieden, als bedoeld in artikel 7.51b, eerste lid, in overeenstemming te brengen met dit akkoord.

Antwoord

De provincie is bekend met en verheugd over het voornemen van de gemeente om bedrijventerrein 's-Graveland uit te breiden overeenkomstig het Woon-werkakkoord Nieuw-Mathenesse en ziet uit naar de verdere uitwerking en uitvoering van deze plannen.

Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding 'bedrijventerrein' op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming bedrijventerrein is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures. Zo ver is het nog niet waardoor deze zienswijze niet leidt tot aanpassing van Kaart 19 behorende bij de Omgevingsverordening.

A011-OB088 Omgevingsbeleid

De gemeente vraagt de provincie het vertrouwen te hebben dat de gemeenten, gelet op de vereisten uit de Omgevingswet, voldoende bekwaam zijn om alle belangen in afdoende mate, en integraal, mee te wegen bij nieuwe ruimtelijk ontwikkelingen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

Aanvullend wordt opgemerkt dat de provincie alle vertrouwen heeft in de bekwaamheid van gemeenten. Dat neemt niet weg dat provinciale belangen en opgaven het noodzakelijk kunnen maken dat de provincie instructieregels voor gemeentelijke omgevingsplannen formuleert. De provincie probeert daarbij wel zoveel mogelijk afwegingsruimte over te laten aan gemeenten.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A011-OB087 Omgevingsbeleid

De gemeente verzoekt de provincie om bij het stellen van regels zorgvuldigheid in acht te nemen en de uitvoerbaarheid van de regels op voorhand te beoordelen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

Aanvullend wordt opgemerkt dat als onderdeel van de voorbereiding van deze herziening botsproeven en uitvoeringstoetsen zijn gedaan, juist ook met het oog op zorgvuldige voorbereiding van nieuwe regels en de uitvoerbaarheid van die regels.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A011-OB086 Omgevingsbeleid

De gemeente verzoekt de provincie om terughoudend om te gaan met het stellen van regels in de Verordening en dit te beperken tot zaken waarvoor het noodzakelijk is dit provinciaal te reguleren.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A011-BE141 Bedrijventerrein

De gemeente plaatst kanttekeningen bij de generieke afstandsnorm van 300 meter zoals benoemd in de Verordening artikel 7.52a betreffende bedrijventerreinen omdat dit volgens de gemeente nog niet in het omgevingsplan opgenomen binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen in de weg.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen.
Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A011-BE142 Bedrijventerrein

De gemeente geeft aan maatregelen te missen die juist stimuleren om de behoefte aan (milieugebruiks)ruimte van zware bedrijvigheid te verkleinen en de overlast en hinder in de omliggende woongebieden te beperken.

Antwoord

De provincie zet in op het beperken van hinder en het doelmatig benutten van milieugebruiksruimte, onder meer door het stimuleren van best beschikbare technieken (BBT). Bij nieuwe vestigingen en uitbreidingen worden bedrijven 'aan de poort' getoetst op de zwaarte van hun benodigde milieugebruiksruimte. Zo wordt geborgd dat de beschikbare ruimte passend en efficiënt wordt ingezet.
Tegelijkertijd geldt dat zittende bedrijven hun bestaande rechten behouden. Wanneer zij met inzet van BBT hun milieugebruiksruimte verkleinen, verliezen zij niet hun recht op vestiging op een zwaar bedrijventerrein. De maatregel ontmoedigt verduurzaming dus niet, maar biedt juist ruimte om milieubelasting te verminderen zonder planologische nadelen voor het bedrijf. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A012 - Gemeente Vlaardingen

A012-RKL002 Energie en warmte

Indiener stelt dat in het kader van een duurzaam energiesysteem de relatie en samenhang van warmte-elektriciteit ontbreekt en vraagt de provincie om deze relatie in de visie te benoemen en te borgen met het oog op samenhang en perspectief.

Antwoord

Er zijn geen specifieke richtpunten ruimtelijke kwaliteit voor ruimtelijke ingrepen en bouwwerken t.b.v. de warmtransitie. Hierop is het algemene ruimtelijke kwaliteitsbeleid met de richtpunten van toepassing. De nieuwe richtpunten voor elektriciteit stations en Energie opslagsystemen kunnen hierbij een bruikbaar hulpmiddel zijn en zijn in deze herziening meegenomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A012-DE003 Samenhang van warmte-elektriciteit

In het kader van een duurzaam energiesysteem ontbreekt de relatie en samenhang van warmte-elektriciteit. Indiener verzoekt de provincie deze wel te benoemen en te borgen gezien de samenhang en perspectief.

Antwoord

De provincie deelt de opvatting dat warmte en elektriciteit binnen het energiesysteem in samenhang moeten worden beschouwd. In beleidskeuze 3.1.5 Duurzaam Energiesysteem wordt dit uitgangspunt naar het oordeel van de provincie voldoende benadrukt, onder meer door het te benoemen in de leidende principes en in het pMIEK. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A012-OB008 Instrumentarium omgevingsbeleid

Indiener begrijpt de doelstellingen die de provincie nastreeft in het omgevingsbeleid en het dilemma tussen beschermen en ontwikkelen, maar indiener constateert beperkende, onduidelijke en tegenstrijdige regels. Deze dragen niet bij aan het behalen van de doelstellingen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A012-OB009 Instrumentarium omgevingsbeleid

Indiener stelt voor om gezien de omvang en complexiteit van het omgevingsbeleid de visie van programma en verordening los te koppelen. Het parallel werken aan drie instrumenten van het Omgevingsbeleid noemt de indiener een zeer ambitieuze onderneming, waarbij het bewaken van de helderheid, de coherentie, de uitvoerbaarheid en het overzien van de (intersectorale) effecten van de talloze keuzes, maatregelen en instructieregels een bijna onmogelijke opgave is. Daarbij legt het tegelijk publiceren van ongeveer 550 bladzijden ontwerpbeleid een stevige druk op de gemeentelijke organisaties.

Antwoord

De provincie vindt het belangrijk de Omgevingsvisie te herzien in samenhang met herziening van de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma. Op deze manier maakt de provincie gelijk inzichtelijk hoe het omgevingsbeleid wordt gerealiseerd. Ook voor komende herzieningen is dit derhalve het uitgangspunt. Een gecombineerde herziening heeft ook als voordeel dat het aantal herzieningsprocedures beperkt kan blijven. De Herziening 2025 is een bredere inhoudelijk herziening dan voorgaande herzieningen, waarbij het zorgvuldig doorgronden hiervan inderdaad veel vraagt van gemeenten. En ook van burgers, bedrijven en andere partijen. De provincie heeft hiervoor begrip. Daarom is bij de start van de terinzagelegging van het ontwerp een webinar georganiseerd om een toelichting te geven op de strekking van de herziening.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A012-BE011 Bedrijven en milieuzonering

Indiener is het niet eens met de generieke afstandsnorm van 300 meter zoals deze in de omgevingsverordening, in artikel 7.52a, staat beschreven. Indiener mist hier maatregelen die stimuleren om de behoefte aan (milieugebruiks)ruimte te verkleinen en hiermee plaats te maken voor meer en hoogwaardigere bedrijfsactiviteiten.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen.
Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A012-BE010 Kaartcorrectie buitengebied AWZI-terrein

Indiener stelt dat de huidige en nieuwe locatie van het AWZI-terrein in het buitengebied liggen, terwijl beide locaties nu op een bedrijventerrein liggen.

Antwoord
In het vigerende provinciale beleid liggen zowel de huidige als de toekomstige locatie van de afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) op gronden met een bedrijventerreinbestemming. Beide locaties maken deel uit van bestaand stedelijk gebied (BSD) en zijn daarmee niet gelegen in het buitengebied.
Ter geruststelling kunnen we het volgende meedelen dat de bedrijventerreinen De Vergulde Hand West en de (toekomstige) AWZI-locatie vallen bovendien anders dan indiener veronderstelt niet binnen gebieden met aanduidingen voor ruimtelijke kwaliteit en beschermingscategorieën uit het provinciale omgevingsbeleid. De stelling dat sprake is van

een ligging in het buitengebied is daarom feitelijk onjuist en geeft geen aanleiding tot aanpassing van het beleid.

A012-TB001 Bouwen van woningen

Gerelateerd aan het bouwen van woningen zijn er een aantal vragen vanuit de indiener:
-Is bekend of energiepositief bouwen überhaupt mogelijk is?
-Wat betekent dit voor nieuwe initiatieven?
-Is netbewust bouwen hetzelfde als energiepositief bouwen?
-Kunnen woningen die meer verbruiken dan opleveren geen doorgang meer vinden?

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. Hieronder gaan we in op uw vragen:

Is bekend of energiepositief bouwen überhaupt mogelijk is? Ja dat kan, als meer PV is geplaatst dan zelf gebruikt wordt. In het kader van de huidige netcongestie staat netbewust wonen centraal. Alleen met netbewuste oplossingen kunnen we zo lang mogelijk aansluitingen blijven realiseren. Energiepositief kan op een netbewuste manierook interessant zijn: Zuid-Holland zal een energie-importeur blijven; wij hebben relatief veel inwoners en industrie en zullen dat niet zelf kunnen opwekken. Iedere aanvullende opgewekte kW is er één, vooral als dat lokaal ook wordt gebruikt. Energiepositief bouwen betekent dat gebouwen meer energie uit PV halen dan gebruiken. Die stroom kan dan lokaal afgezet worden bij aansluitingen die dat nodig hebben. Netbewust bouwen is echter een eerste vereiste.

Wat betekent dit voor nieuwe initiatieven? Netbewust bouwen is een vereiste; inmiddels zijn daar veel voorbeelden van en mogelijkheden gecreëerd, waarbij de mate van netbewust bouwen is gecategoriseerd. Afhankelijk van de locatie en de mate van netcongestie op die locatie is het mogelijk dat meer maatregelen noodzakelijk zijn om een aansluiting te kunnen verkrijgen.
Is netbewust bouwen hetzelfde als energiepositief bouwen? Nee; zie boven
Kunnen woningen die meer verbruiken dan opleveren geen doorgang meer vinden? Dat kan in principe wel en is op bepaalde plaatsen juist gewenst. Primair dient een energiepositieve woning echter netbewust te zijn; bijvoorbeeld door aanvullende plaatsing van een batterij.

A012-BE180 Kaartcorrectie KW-haven

Opnemen in watergebonden bedrijvengebieden en cluster voor grote ruimtevragers.

Antwoord
Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding 'cluster voor grote ruimtevragers' op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming (bijvoorbeeld wonen) is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures. Het gedeelte van 'cluster voor grote ruimtevragers' wat overlapt met bestemmingsplan Maaswijk-West zal van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening worden geschrapt.

A012-EN002 Paragraaf Opgave Energie

Indiener verzoekt de provincie om de paragraaf Opgave Energie in de omgevingsvisie aan te vullen met het belang dat wordt aangesloten op regionale plannen.

Antwoord

De provincie erkent het belang van regionale plannen en zet dan ook in op de realisatie van de Regionale Energiestrategie. In samenwerking met de regio wordt daarbij in de visie van de provincie aangesloten. De aangehaalde tekstpassage is onderdeel van de beleidsdoel 6.1 Wonen. In beleidsdoel 3.1 Energietransitie is de provinciale visie op energie weergegeven. De vraag om aansluiting op regionale plannen is hier reeds omschreven.

A012-DE026 Energieregio's

Indiener verzoekt de provincie om bij het actualiseren van de pMIEK de energieregio's te benoemen, waarbij het niet alleen gaat over opwek maar over de ontwikkeling van het (decentrale) energiesysteem.

Antwoord

De provincie waardeert dat de focus van veel RES-regio's in de afgelopen jaren is verbreed van duurzame opwek naar het gehele energiesysteem. Om die reden wordt deze term aangepast in de teksten met betrekking tot duurzaam energiesysteem. Vanuit het pMIEK blijft de provincie de samenwerking met deze regio's zoeken.

A012-WN003 Afwegingskader warmte en koude

In het afwegingskader warmte en koude wordt koude als vrijblijvend kader benoemd. Indiener vraagt of dit dan wel in de visie opgenomen moet worden.

Antwoord

De provincie ziet in het afwegingskader een nuttig middel voor overheden en bedrijven om koude een plek te geven in de gebouwde omgeving. Dit kader is niet bindend, maar het opnemen van het kader in de Omgevingsvisie zendt wel een signaal uit dat de provincie het onderwerp koude serieus neemt en de eerste stappen zet op weg naar een volwaardige positie van koude in het toekomstige energiesysteem. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A012-TRO218 Robuuste verbindingen

Vlaardingen heeft een strategische locatie in de Metropoolregio, de fysieke – en mobiliteitsruimte is echter beperkt. Zonder robuuste verbindingen kan de indiener de gewenste en geplande verdichting niet waarmaken. Woningbouw, bereikbaarheid en leefbaarheid moeten samen opgaan. Dit vereist investeringen. Indiener ontbreekt het aan financiële mogelijkheden om dergelijke investeringen te doen.

Antwoord

De zorgen die u in uw zienswijze uit, worden gehoord door de provincie en in het vervolg van beleidsontwikkeling meegenomen.

A012-MO009 Samenhang met woningbouwontwikkeling

Indiener vraagt om nadere verduidelijking hoe de toenemende vraag naar mobiliteit in samenhang met woningbouwontwikkeling kan plaatsvinden, omdat iedere vervoersmodaliteit een ander effect heeft op de leefbaarheid. Wat wordt nu de keuze; extra infrastructuur of een toekomstbestendige leefomgeving? Deze lijken in contrast met elkaar te staan.

Antwoord

Een dergelijke keuze kan niet op voorhand worden gemaakt, aangezien deze afhankelijk is van onder andere de specifieke locatie, het type en de omvang van een woningbouwontwikkeling. Het uitgangspunt is om per locatie een afweging te maken en niet vooraf bepaalde opties uit te sluiten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A012-MO011 Optimaal benutten alle vervoerswijzen

De indiener vraagt hoe de provincie wil samenwerken bij het optimaal benutten van alle vervoerswijzen.

Antwoord

De provincie geeft in de omgevingsvisie en de bijbehorende programma's aan hoe zij wil samenwerken bij het optimaal benutten van alle vervoerswijzen. Dit kan, afhankelijk van het onderwerp, onder meer vorm krijgen door afstemming, subsidieverlening en het uitvoeren van gezamenlijke onderzoeken.

A012-DE027 Overlap nMIEK

Indiener geeft aan dat op sommige punten het pMIEK wat overlap lijkt te hebben met nMIEK. Indiener verzoekt de provincie om nMIEK te benoemen en duidelijk te maken wat nMIEK toevoegt aan pMIEK.

Antwoord

Het pMIEK en het nMIEK hebben verschillende schaalniveaus, maar hebben betrekking op dezelfde thema's. Enige aansluiting of overlap is daarom vanzelfsprekend. Het nMIEK is een tijdelijke activiteit en geen doorlopend programma en wordt om die reden niet specifiek benoemd in de omgevingsvisie. De uitkomsten van het nMIEK worden in samenspraak met de energieregio's meegenomen in het provinciale omgevingsbeleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A012-WO038 Voldoende betaalbare woningen

Indiener geeft aan dat de instructieregels in de omgevingsverordening zoals opgenomen in artikel 7.47b over het bouwen van voldoende betaalbare woningen, niet aansluit op de doelen zoals gesteld in uw ontwerp-herziening omgevingsvisie en ontwerp-herziening omgevingsprogramma. De instructieregels leggen een verplichting op voor voldoende betaalbare woningen per woningbouwproject van 12 of meer woningen voor nieuwe projecten die nog niet zijn opgenomen in het vastgestelde woningbouwprogramma. Vlaardingen heeft 80% betaalbare woningen in haar woningvoorraad, en echt het van essentieel belang om middeldure en dure koop- en huurwoningen toevoegen. Vlaardingen

loopt ertegenaan dat vanuit de provincie een negatief advies komt wegens een te beperkt aandeel betaalbare woningen in de programmering.

Antwoord
In het algemeen hecht de provincie aan voldoende betaalbare woningbouw. In zoverre het woningbouwprogramma al 2/3 of meer betaalbare woningbouw bevat, kan de gemeente per woningbouwproject het aandeel betaalbaar variëren.

A012-EN001 Netcongestie
Indiener mist het bij elkaar brengen van opwek en afname van energie om (verdere) netcongestie te voorkomen.

Antwoord
In het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland wordt het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van energie specifiek benoemd als één van de leidende principes. Dit zijn uitgangspunten om te bouwen aan een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem.

A012-EC013 Ontwikkelperspectief NOVEX
Het ontwikkelperspectief voor de NOVEX-gebieden Zuidelijke Randstad en Rotterdamse havens is onvoldoende terug te vinden in het omgevingsbeleid.

Antwoord
Deze ontwikkelperspectieven en uitvoeringsagenda zijn op initiatief van het rijk, samen met de partners opgesteld. Ze beschrijven de opgaven en ambities (ontwikkelperspectief) en afspraken voor de uitwerking (uitvoeringsagenda). De samenwerkende partners hebben deze vervolgens onderschreven. Er wordt dus in NOVEX-verband afgestemd en samengewerkt met respect voor ieders wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet. Concretisering in beleid kan een volgende stap zijn, maar pas nadat samen met die partners is bepaald welk ontwikkelpad en instrumentarium nodig is om de ambities uit die perspectieven te realiseren. Dit laat onverlet dat iedere partner, waaronder de provincie Zuid-Holland, bij concrete besluiten een eigen integrale afweging maakt binnen het geldende beleids- en juridische kader.

A012-WN002 Grootschalige warmteopslag
Indiener verzoekt de provincie om warmtesystemen in de regio te benoemen als grootschalige warmteopslag.

Antwoord
Zoals u aangeeft gaat warmteopslag van groot belang zijn in het warmtesysteem van de toekomst. Uw oproep om 'grootschalig' toe te voegen aan de term warmteopslag zullen we niet overnemen. Dit doen we niet omdat er een gebrek is aan een definitie bij het woord 'grootschalig'. De implementatie van warmteopslag, groot en klein, zal voor warmtesystemen van belang zijn. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A012-MO010 Autowegen

Indiener benoemt dat de beste manier om reisgedrag te veranderen het niet verder faciliteren van de auto is. In het omgevingsbeleid staat dat op het Zuid-Hollandse wegennet de knelpunten worden aangepakt en waar nodig extra infrastructuur wordt gerealiseerd. Dit staat haaks op de leefbaarheidsdoelen die gesteld worden in de omgevingsvisie.

Antwoord

Hoe de provincie knelpunten aanpakt is afhankelijk van de locatie, type en omvang woningbouwontwikkeling etc. De insteek is juist om per locatie de afweging te maken en niet op voorhand iets uit te sluiten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A012-EN003 Energiebesparing

3.1.3.1 Energiebesparing noemt de indiener misleidend. Indiener verzoekt de provincie om hier te benoemen dat het over warmte gaat.

Antwoord

Onder de uitwerking van het programma onder 3.1.3.1 behoort onder andere de uitrol van het ontzorgingsprogramma en besparingsprojecten. Dit bevat meer dan alleen warmte en gaat in op de totaal oplossing voor aanpak van energiebesparing.

A012-GV001 Leefomgeving en gezondheid

Indiener vraagt of door het mogelijk maken van beweging en sport een gezonde en veilige inrichting van de leefomgeving verkregen wordt of dat een gezonde en veilige inrichting gerealiseerd moet worden, waardoor beweging en sport mogelijk leuk wordt. Wat is nu het doel: de leefomgeving of beweging/sport?

Antwoord

Een gezonde leefomgeving wordt door het RIVM gedefinieerd als een omgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Het omvat elementen zoals een schoon milieu, goede milieukwaliteit, klimaatbestendigheid, en toegang tot voorzieningen en openbaar vervoer. Een gezonde leefomgeving bevordert beweging, ontmoetingen, en biedt plekken voor recreatie, wat bijdraagt aan het fysiek, sociaal en mentaal welbevinden van mensen. Het een kan dus niet zonder het ander: het gaat om een wisselwerking.

A012-BE179 Kaartcorrectie transformatiezone

Opnemen van de Rivierzone als transformatiezone

Antwoord

De provincie is bekend met het ontwerp-TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22b KW-haven Vlaardingen.
Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding ‘bedrijventerrein’ op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming (bijvoorbeeld wonen) is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil

zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures. Wanneer het Omgevingsplan KW-haven definitief is vastgesteld en er geen beroepsprocedures lopen, zal deze locatie pas worden geschrapt van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening

A012-WERE006 Bevoegdheid van Gemeenten

Indiener vraagt de provincie wat 'voldoende inzet' precies inhoudt, als het gaat over het overdragen van de bevoegdheid aan de gemeenten voor duurzaam opwek elektriciteit bij voldoende inzet, en of de provincie bij onvoldoende inzet nog altijd bevoegd gezag is. Indiener verzoekt de provincie om spelregels hierover te benoemen in een OER voor energieregio Rotterdam-Den Haag.

Antwoord

In lijn met de afspraken uit het wind convenant zoals tussen provincie en indiener gesloten gaat voldoende inzet over afspraken waarbij zicht op realisatie wordt geboden. De exacte invulling daarvan is aan de gezamenlijke partijen waartussen deze afspraken tot stand moeten komen.

A012-BE178 Kaartcorrectie Campussen

Indiener stelt dat de MBO-stad locatie hierin niet is aangegeven, verzoek om deze mee te nemen.

Antwoord

Het vernieuwde provinciale campusbeleid richt zich op het versterken van het innovatiepotentieel van campussen van nationaal belang: Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus Noordwijk. Deze selectie is gebaseerd op schaal, internationale positionering, concentratie van kennisinstellingen en R&D-intensieve bedrijvigheid, en hun betekenis voor de provinciale en nationale economie. De subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland sluit hierop aan en is bedoeld voor campussen die aan deze criteria voldoen.
De MBO-stad vervult een belangrijke rol in onderwijs en arbeidsmarkt, maar voldoet niet aan de gehanteerde campusdefinitie voor dit specifieke beleid en wordt daarom niet als campuslocatie opgenomen op de kaarten van het provinciale Omgevingsbeleid. Dit laat onverlet dat de provincie het belang van MBO-voorzieningen onderschrijft en deze via andere beleidslijnen en samenwerkingsverbanden ondersteunt. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van het campusbeleid of de kaartbeelden.

A012-VA028 Onderscheid recreatief verkeer

Onderscheid tussen recreatief verkeer en woon-werkverkeer wordt gemaakt bij 'fietsen, wandelen en varen', maar niet bij gemotoriseerd verkeer. Indiener vraagt om uitsplitsing in meer typen bewegingen, zoals onderwijs, zorg, sociaal, utilitair en sport.

Antwoord

Dank voor uw suggestie. De kaart laat vooral de fijnmazigheid van het netwerk zien, niet zozeer de reden van verplaatsing. Dit zullen we in de tekst verduidelijken. Specifieke data voor utiliteit zijn niet beschikbaar en kunnen dus niet verwerkt worden.

A012-TRO072 Rol van de provincie

Indiener vraagt welke rol de provincie voor zichzelf ziet bij het ontwerp bij gebiedsontwikkelingen, woningbouw en in de planologische fase. De provincie geeft aan dat wegens schaarse ruimte keuzes gemaakt moeten worden, maar in het omgevingsbeleid ontbreken deze harde keuzes.

Antwoord

Zie de thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A012-TRO073 Aansluiting energieregio

Indiener verzoekt de provincie om bij het maken van de gebiedsgerichte uitwerkingen (BO-RO-tafels en NOVEX) nadrukkelijk ook de aansluiting te zoeken bij de energieregio.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A012-EN004 Energietoets

Indiener uit de zorg dat bij de energietoets de provincie voor alle projecten een scheidsrechter wordt, waarbij deze rol niet altijd terecht is.

Antwoord

Het meewegen van het energiebelang bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor de provincie een belangrijke ontwikkeling, de energietoets is hier een instrument voor. Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen wij een handreiking opstellen voor de uitvoering van de energietoets en betrekken daar graag de Zuid-Hollandse gemeenten bij.

A012-TRO074 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

Indiener stelt dat door het aanwijzen van een beschermingsgebied voor onbebouwde ruimte het veel moeilijker wordt om iets in het buitengebied te realiseren. Dit is een voorbeeld van het wel erg beperken van de beleidsruimte van de gemeente.

Antwoord

Zie thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A013 - Gemeente Kaag en Braassem

A013-TRO058 Beschermingscategorie 3

In de gemeentelijke Omgevingsvisie is weergegeven welke gebieden volgens de gemeente ook onderdeel (De dierenweide ten oosten van het Vlietpark in Hoogmade heeft de bestemming Recreatie met de nadere aanduiding ‘kinderboerderij’) zouden moeten uitmaken van de BSD-contour, omdat deze passen binnen de definitie van bestaand stedelijk gebied. Verzoek is om de arcering van beschermingscategorie 3 Buitengebied hier te verwijderen en zodoende een deel van het perceel WBG00A2180 tot het BSD te rekenen." + "Meer in het algemeen willen we u (blijven) vragen de kaart met daarop de contour van het buitengebied in lijn te brengen met of af te stemmen op de visiekaart die wij in onze Omgevingsvisie hebben opgenomen."

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

In aanvulling op deze thema antwoorden: De Instructieregels voor bescherming van de onbebouwde ruimte zijn gesteld met het oog op de provinciale belangen en met het oogmerk van doelmatigheid en doeltreffendheid. In de regels zijn uitzonderingsmogelijkheden opgenomen zoals in de themabeantwoording uiteen is gezet. Hiermee wordt recht gedaan aan het principe 'decentraal wat kan'.

Kroonjuwelen zijn begrensd volgens de meest logische landschappelijk structuren. Dat heeft soms tot gevolg dat binnen kroonjuwelen ook meer recente ontwikkelingen kunnen liggen. Op grond van die logische landschappelijke begrenzing. Dit is bij Oud Ade het geval. Wij zijn het op zich met de gemeente eens dat de betreffende woonwijk van Oud Ade zelf geen cultuurhistorische waarde heeft maar handhaven om genoemde reden hier de huidige logische landschappelijke grens van het kroonjuweel.

Voor wat betreft cat. 2 belangrijk weidevogelgebied: het gebied rondom Oud Ade is nu ook al aangewezen als belangrijk weidevogelgebied. Bovendien worden er daadwerkelijk hoge dichtheden aan weidevogels waargenomen. Het aanpassen van de begrenzing is niet aan de orde. We wijzen erop dat er, ook binnen belangrijk weidevogelgebied, wel mogelijkheden zijn voor kleinschalige ontwikkelingen. Voorwaarde is wel dat het effect op de weidevogels goed in beeld wordt gebracht en dat eventuele significante aantasting wordt gecompenseerd.

Voor de volgende locatie worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Hoogmade > Locatie aan zuidzijde kern tussen Zuideinde en Groenwegh toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR.

A013-ZZ007 Beter Bestuur

Werk samen en leer van elkaar en sta in verbinding met inwoners, ondernemers en het maatschappelijke middenveld, gemeenten en waterschappen. Werk vaker vanuit een schouw ter plaatse om te beoordelen of vasthouden aan het beleid op de betreffende locatie ook echt redelijk en noodzakelijk is. Initiatiefnemers zijn vindingrijk en vaak ook welwillend. Er zijn gevallen bekend waarin de provinciale doelen juist door de gewenste

ruimtelijke ontwikkeling kunnen worden bewerkstelligd, maar nu worden gezien als bedreiging daarvan. Door open te staan voor contra expertise of tegengeluid kan de integrale belangenafweging juist verder worden versterkt.

Antwoord
Dank voor de suggesties voor het gebiedsproces. Deze nemen we mee in het proces van de gebiedsuitwerkingen.

A013-OER003 Zoekgebieden grote windturbines

De gemeente vindt het verder onbegrijpelijk dat er in de OER gebieden als kansrijk of kansrijk te maken zijn aangemerkt waar reeds woningen staan of woonvergunningen zijn verleend. De gemeente verzoekt de provincie de OER daarop aan te passen of toe te lichten waarom deze gebieden kansrijk zijn en hoe de provincie om zal gaan met de eigenaren van de percelen. De gemeente verzoekt de provincie ook om bij de eventuele plaatsing van windturbines de in de omgevingsvisie genoemde afstanden tot woningen te beschouwen als minimale normen en in te zetten op een zo groot mogelijke afstand tot woningen.

Antwoord
Bij solitaire woningen zou in theorie dezelfde afstand aangehouden moeten worden als bij een woonkern het geval is. In de praktijk zijn er meer mogelijkheden voor mitigatie en compensatie bij individuele woningen dan bij woonkernen (zogenoemde molenaarswoningen). We hanteren daarom een indicatieve richtafstand ten opzichte van solitaire woningen naast het criterium 'geluid'. Dit om een redelijke afstand tot (solitaire) woningen te garanderen. Vooruitlopend op een eventuele afstandsnorm voor windturbines is vooralsnog uitgegaan van een richtafstand van 2x de tiphoogte ten opzichte van woningen. Als ondergrens houden we een minimale afstand van 1x de tiphoogte aan ten opzichte van (solitaire) kwetsbare bebouwing.

A013-WO026 Woningbouw ontwikkelingen per kern

De gemeente vindt de lokale behoefte per kern belangrijk (niet per gemeente bekijken), en pleit voor een woningbouwprogrammering per kern. Dit komt de brede welvaart ten goede.

Antwoord
De Provincie stuurt op regionale woningbehoefte en regionale woningbouwprogramma's. Het is aan de woningbouwregio en betreffende gemeenten om vervolgens de verdeling te maken over gemeenten en kernen.

A013-OER002 LES zoekgebieden

In de OER zijn de LES zoekgebieden niet correct meegenomen. De locatie AL.08 HR is opgenomen in de OER, waarvan in de LES vermeld staat dat er op deze locatie geen grootschalige zon- en windenergie opgewekt zal worden.

Antwoord
De zoekgebieden in het alternatief 'Aangeleverde locaties' zijn ingediend door de gemeenten en RES-regio's. In het OER zijn de mogelijke effecten van het realiseren van windmolens in deze gebieden onderzocht. Het OER maakt geen beleidsmatige keuzes over zoekgebieden.

A013-TRO057 Beschermingsgebied Onbebouwde Ruimte

Dat het gehele buitengebied een vergelijkbare bescherming krijgt als de kroonjuwelen cultureel erfgoed en Natura2000 gebieden, vindt de gemeente een te vergaande inperking. De gemeente pleit voor behoud van de drie typen ruimtelijke ontwikkelingen (inpassen, aanpassen, transformeren). De gemeente wil ruimere mogelijkheden voor ontwikkelingen (voor woningbouw in combinatie met de 'prioritaire opgaven'), vooral langs de randen en in/bij linten. In algemene zin pleit de gemeente voor het laten vervallen van de vele beschermingscategorieën met bijbehorende gebiedstypen en in plaats daarvan concrete locaties in de onbebouwde ruimte aan te wijzen waarbinnen de prioritaire opgaven moeten worden opgelost.

Antwoord

Zie antwoord A013-TRO058.

A013-ZO004 Locaties voor windenergie (verordening)

De gemeente zou meer balans willen tussen wind en zon, en verzoekt de provincie om te onderzoeken op welke locaties naast zon op dak, zon nog meer toegepast kan worden. Dit zorgt ervoor dat er geen vertraging opgelopen hoeft te worden, door eerst te wachten totdat alle daken benut zijn.

Antwoord

Dank voor uw voorstel. Dit leidt niet tot aanpassingen in de voorgestelde regels voor de Verordening. In deze regels is al zorgvuldig afgewogen op welke manier ruimte voor zon op land gevonden kan worden en dit sluit bovendien aan bij de landelijk gemaakt afspraken. Het staat de RES'en vrij om binnen deze regels en kaders ruimte te zoeken voor zon op land voor het behalen van de RES-doelstelling, Wel ervan uitgaande, dat in de eerste plaats volop wordt ingezet op dubbel ruimtegebruik, conform provinciale zonneladder (bijv. daken en andere objecten).

A013-TRO059 Beschermingscategorieën rondom Oud Ade (zuidrand) en Rijpwetering (noordrand)

Voor een groot deel van de kern Oud Ade is 'beschermingscategorie 1 kroonjuweel Kagerplassen en omgeving' opgenomen. De gemeente verzoekt de provincie nogmaals deze beschermingscategorie van de bestaande woonbebouwing te verwijderen, aangezien dit rijwoningen uit de jaren '60, '70 en '80 betreft en dit naar onze mening niets te maken heeft met het kroonjuweel.
Daarnaast zou de gemeente ook graag zien dat voor de zuidrand van Oud Ade de beschermingscategorieën 1, 2 en 3 komen te vervallen, zodat er op deze locatie meer ruimte ontstaat voor een 'straatje erbij'. Hetzelfde geldt voor de locatie Buitenweg in Rijpwetering (woningbouwontwikkeling Straathof).

Antwoord

Zie antwoord A013-TRO058

A013-DE004 3.1.5 Duurzaam Energiesysteem

De gemeente erkent dat er meer energie-infrastructuur en elektriciteitsopslagsystemen nodig zijn, maar gelet op onze recente negatieve ervaringen met het proces t.a.v. de herziening plaatsingsvisie, benadrukt de gemeente het belang van het in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken van de gemeenten en inwoners bij dit traject. De gemeente ziet graag een heldere schets van dit proces en de daarbij behorende criteria.

Antwoord

De provincie zal na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 uitvoering geven aan deze maatregel. Gemeenten zijn daarin een belangrijke samenwerkingspartner. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A013-WO027 Woningbouwprogrammering/planlijst

De gemeente constateert dat in de Herziening 2025 nog steeds gesproken wordt over een woningbouwprogrammering tot maximaal 130%. Door het Rijk is met de provincies afgesproken dat actief wordt gestuurd op ten minste 130%. Met de planlijst is er bovendien geen oog voor de kwalitatieve behoefte per gemeente, laat staan per kern.

Antwoord

We sturen, conform het Ruimtelijk Voorstel, op plannen met een kwalitatieve en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde en verleggen de focus op de realisatie van bestaande woningbouwplannen. Als woningbouwplannen passen binnen het Provinciale Omgevingsbeleid kunnen regio's beschikken over een ruimte plancapaciteit. Onvoldoende plancapaciteit is geen reden om een plan dat strijdig is (bv Buiten bestaand stads- en dorpsgebied en >3 ha) toch op de kansrijke/vastgestelde lijst te krijgen. Als het mogelijk is kunnen kansrijke woningbouwplannen die binnen het provinciale omgevingsbeleid passen, altijd worden ontwikkeld. Deze zienswijze leidt tot een wijziging in het Omgevingsbeleid.

A013-TRO060 Afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen (wonen)

De gemeente vraagt de provincie om terughoudend om te gaan met sturen op gebieden waar de gemeente primair aan zet is. Het stellen van een ondergrens in woningbouwdichtheid voor zover het binnenstedelijke ontwikkelingen betreft, gaat de gemeente te ver. De gemeente vraagt de bevoegdheidsverdeling (decentraal wat kan) te respecteren en de gemeente niet te beperken in wat zij denkt nodig te hebben om in de lokale behoefte te kunnen voorzien.

Antwoord

Zie antwoord A013-TRO058

A013-WV008 Belangrijk en Kansrijk Weidevogelgebied

De gemeente verzoekt de provincie terughoudend te zijn met nieuwe beschermingscategorieën, daar zij twijfels heeft over effectiviteit en doelmatigheid van deze regeling(en). De gemeente verzoekt om kritisch te kijken welke gebieden nu daadwerkelijk potentie hebben om als weidevogelgebied aan te merken en daar zo nodig gericht de investeringen op te doen. De ervaring van de gemeente leert dat samenwerking met boeren,

gericht op aantallen en kwaliteit, aanzienlijk effectiever is dan het enkel aanwijzen van gebieden op de kaart.

Antwoord
De gebieden zijn aangewezen op basis van waargenomen aantallen weidevogels en de potentie voor (hogere) aantallen. Deze aanwijzing betreft een ruimtelijke bescherming, gericht op het open houden van landschap voor de weidevogels. De provincie onderschrijft dat daadwerkelijke verbetering alleen kan worden bereikt door samenwerking met agrariërs en met hun actieve inzet.

A013-TU007 Versnellen transitie tuinbouw

De gemeente vraagt om duidelijkheid over wat precies wordt verstaan onder Greenportgerelateerde functies, aangezien dit momenteel niet duidelijk is en daardoor een grijs gebied blijft. Bijvoorbeeld voor het greenportgebied Geestweg en Floraweg ziet de gemeente graag een meer verruimde definitie, net als voor het bestemmingsplan “De Baan en Sotaweg” is gedaan.

Antwoord
In de artikel gewijde toelichting van de Omgevingsverordening is omschreven wat onder Greenportgerelateerde functies wordt verstaan.
De provincie gaat graag op niveau van casussen in gesprek met de gemeente over de invulling van de Greenportgerelateerde bedrijvigheid. De mate waarin een activiteit Greenport gerelateerd is, wordt daarbij steeds van geval tot geval beoordeeld. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A013-TU009 Contour Greenport aanpassen aan westzijde Tuinbouwgebied Woubrugge

De locatie Tuindersweg 1, 3 & 3a (kadastraal bekend als WBG00B3142) is al jaren niet meer als tuinbouwgrond in gebruik en niet interessant voor overname. De gemeente ziet kansen voor woningbouwontwikkeling.

Antwoord
Wij nemen deze zienswijze ter kennisgeving aan. Voor het provinciaal beleid is de bestemming van de gronden leidend, niet de feitelijke situatie die al dan niet op het moment in gebruik is. De bestemming van deze gronden is duurzaam glastuinbouwgebied.

A013-TU010 Maatwerkgebied Glastuinbouw Flora-Geestweg

Het opnemen van Flora-Geestweg als maatwerkgebied is in lijn met het eerdere verzoek van de gemeente en de gesprekken die hier op bestuurlijk niveau over zijn gevoerd. De gemeente dankt de provincie voor deze aanpassing. Wel vraagt de gemeente de provincie om een verduidelijking van de regel. Het helpt de gemeente in de communicatie richting geïnteresseerden, als op enig manier duidelijk wordt dat die transformatiemogelijkheid pas daadwerkelijk ontstaat wanneer het Omgevingsprogramma op dit onderdeel is gewijzigd. De gemeente verzoekt de provincie hier nog nader invulling aan of tekst en uitleg bij te geven.

Antwoord

Dank voor de suggestie. De wijze van invulling is nog onderwerp van overleg en is derhalve (nog) niet meegenomen.

A013-BE012 Milieugebruiksruimte op bedrijventerreinen

De gemeente verzoekt de provincie om de maatregel over milieugebruiksruimte op bedrijventerreinen niet door te voeren. Ook heeft de gemeente vraagtekens bij de juridische houdbaarheid van de verplichting bedrijvigheid binnen de kernen te situeren.

Antwoord

De instructieregel betreft een verbodsbepaling voor de nieuwvestiging van 'lichte' bedrijven (te vergelijken met: geluid- en geurruimte zone 1 c.q. milieucategorie en 1 en 2) op bestaande 'zware' bedrijventerreinen (te vergelijken met: geluid- en geurruimte zone 3 c.q. milieucategorie 3.2 en hoger). Deze bedrijventerreinen zijn met het oog op het te beschermen provinciaal belang aangewezen en geometrisch begrensd. De maatregel bevat geen verplichting voor het toestaan van de nieuwvestiging van 'lichte' bedrijven in het stedelijk gebied c.q. de kleine kernen (buiten bedrijventerreinen) die niet in het Omgevingsbeleid zijn aangewezen. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

A013-BE013 Saneren van Bedrijventerrein De Westerdijk zonder compensatie.

Bedrijventerrein De Westerdijk in Leimuiden is één van de gebieden waarbinnen de gemeente ziet dat bedrijvigheid steeds vaker wordt opgeheven en een transformatie naar woongebied wordt beoogd, een transformatie die de gemeente toejuicht. Behoud van deze categorie 5 locatie daarentegen, staat verdere binnenstedelijke inbreiding of verdichting in de weg, terwijl de interesse uit de markt zeer laag is vanwege de ligging in de Heilige Geestpolder en infrastructuur. De locatie staat ook om die reden al ruim 10 jaar leeg. De gemeente vraagt dan ook medewerking voor het saneren van deze bedrijf bestemming. Er is geen compensatie gewenst omdat er geen voorkeurslocaties voor circulaire hubs zijn binnen de gemeente (volgens een provinciale studie), maar woningbouwontwikkeling is wel zeer welkom.

Antwoord

De provincie erkent dat bedrijventerrein De Westerdijk (Boot-beton) al langere tijd leegstaat en dat de ligging en bereikbaarheid de marktvraag beperken. In de aanvaardingsbrief bij de regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland is deze locatie daarom onder voorwaarden aangemerkt als transformatielocatie.

Transformatie van De Westerdijk is uitsluitend mogelijk indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Er regionaal sprake is van een evenwichtige balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen;
2. Uit provinciaal onderzoek blijkt dat de locatie niet geschikt is als circulaire hub;
3. Uit nader onderzoek volgt dat de locatie niet geschikt is als (watergebonden) HMC-locatie; en
4. De beoogde nieuwe bestemming aantoonbaar geschikter is dan de huidige bedrijfsbestemming.

Op dit moment is nog niet aan alle voorwaarden voldaan. Daarnaast geldt dat het opnemen als transformatielocatie geen automatische instemming betekent met woningbouw of het vervallen van een compensatieplicht. Ieder initiatief doorloopt daarvoor een eigen planologische afweging en procedure.

De provincie gaat hierover graag in overleg met de gemeente, mede in het licht van de regionale vraag-aanbodbalans en de verdere uitwerking van de regionale bedrijventerreinenstrategie. De zienswijze leidt niet tot aanpassingen binnen het Omgevingsbeleid

A013-EN006 3.1.6 Kernenergie

De provincie kijkt nu alleen naar kleine kerncentrales (SMR's). De gemeente ziet het belang van gedegen onderzoek naar een energiemix van de toekomst. De gemeente zal deze ontwikkeling en die van andere technologische ontwikkelingen, blijven volgen en haar doelstellingen en plannen voor 2050 hierop aanpassen.

Antwoord

Dank voor uw opmerking. Net zoals de gemeente blijft de provincie de ontwikkelingen naar de juiste energiemix in de toekomst volgen. Of en op welke wijze kernenergie daarin een rol kan spelen zal later duidelijk worden.

A013-WEO010 Middelgrote en kleine windturbines

De gemeente verzoekt de provincie om de richtlijnen voor kleine en middelgrote windturbines aan te passen en alle windturbines tot 25 meter alleen op (voormalige) agrarische percelen toe te laten en zich daarover uit te spreken.

Antwoord

De provincie kan dit verzoek niet honoreren omdat het toelaten van kleinere windturbines (met een hoogte tot 25 meter) op in potentie alle agrarische percelen in Zuid-Holland onaanvaardbare ecologische en ook landschappelijke effecten kan hebben. Een dergelijke generieke maatregel wil de provincie dan ook niet doorvoeren.

A013-EN005 Positief: 3.1.2. Eerlijke energietransitie

De gemeente waardeert dat de provincie aan de slag gaat met participatie en dit concreet maakt en een apart beleidskader Participatie en Lokaal Eigendom zal opstellen. De gemeente vindt het ook positief dat de provincie minimaal 50% lokaal eigendom als uitgangspunt wil gaan hanteren.

Antwoord

De provincie dankt de gemeente voor de positieve waardering. We zijn blij dat het werken aan participatie en het hanteren van minimaal 50% lokaal eigendom als uitgangspunt wordt ondersteund. De provincie zet zich in om dit concreet te maken in het uitvoeringskader Participatie en Lokaal Eigendom bij grootschalige energieprojecten.

A013-WEO008 Zoekgebieden grote windturbines

De grootte van de zoekgebieden en de genoemde aantallen staan haaks op het provinciale beleid voor waardevol open landschap. De zoekgebieden in de gemeente vallen bovendien onder een bouwbeperking luchtvaart, waardoor er nog getoetst zal moeten worden of er windturbines van 240 meter geplaatst mogen worden. De gemeente verzoekt de provincie om in de Omgevingsvisie op te nemen dat omgevingseffecten nog separaat moeten worden onderzocht in het geval van windturbines kleiner dan 240 meter tiphoogte.

Antwoord

Voordat in de genoemde zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, zal eerst locatie specifiek onderzoek moeten worden uitgevoerd om te bepalen wat de mogelijke invloed van windturbines is. We verwijzen indiener voor deze onderdelen verder naar de themabeantwoording Windenergie, Hoofdstukken Woningbouw, Gezondheid, Landschap en het Groene Hart en Veiligheid

A013-WEO007 Zoekgebieden grote windturbines

De ruimtelijke claim op het grondgebied van de gemeente en de ingrijpende impact op het landschap en de inwoners acht de gemeente onaanvaardbaar. Mede door de onduidelijkheid en onzorgvuldige communicatie van de provincie staat de gemeenteraad niet langer achter de zoekgebieden voor zon'- en wind uit de LES en worden deze nu ook niet meer opgenomen in de gemeentelijke Omgevingsvisie.
Voor de gemeente is het ook onduidelijk wat de ontwikkelstrategie (naar locaties in de verordening) concreet betekent.
De gemeente wil daarnaast dat het RES-doel herijkt wordt en wil daar graag met de provincie over in gesprek.

Antwoord

De technisch best beoordeelde locaties uit de Omgevingseffectrapportage (OER) zijn opgenomen in het ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 en specifiek in het ontwerp-Omgevingsvisie. Vóór de zomer van 2026 worden de ontwerpen definitief aan PS voorgelegd. Het opnemen van de zoekgebieden in de het ontwerp-Omgevingsvisie betekent nog niet dat hier al concrete windturbines kunnen komen. Verdere keuzes worden zo veel mogelijk gemaakt in afstemming met de omgeving en de betrokken partners. Pas wanneer specifieke locaties worden opgenomen in de bij de Omgevingsverordening behorende bijlage II (Locaties voor windenergie) kunnen gemeenten overgaan tot vergunningverlening. Verder verwijzen wij de indiener naar de themabeantwoording Windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

Wij merken in dit verband nog graag op dat herijking van het RES-bod op dit moment niet aan de orde is, omdat er onvoldoende concrete plannen zijn die samen optellen tot het behalen van het bod
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A013-TU008 Contour Greenport aanpassen aan noordzijde Derde Tuinbouwgebied Nieuwe Wetering

Het noordelijke deel van het teeltgebied in Nieuwe Wetering maakt feitelijk geen onderdeel meer uit van het duurzame glastuinbouwgebied, volgens een gezamenlijke conclusie van de gemeente en de provincie.

Antwoord

Wij beschermen de bestaande glastuinbouwgebieden en staan niet toe dat deze transformeren naar andere functies. Uiteraard zijn wij altijd bereid tot toelichtend overleg.

A013-WV009 Grote buitenstedelijke bouwlocaties (bedrijventerreinen) en weidevogels

De gemeente vraagt de provincie de locatie Veenderveld II te ruilen voor een andere locatie binnen de gemeente. Specifiek verzoekt de gemeente de provincie om hiervoor in de plaats de beoogde locatie voor het Bedrijvenpark A4 te gunnen. Recente onderzoeken hebben getoond dat de locatie noch geschikt is, noch geschikt te maken is voor weidevogels. De Veenderpolder is in tegenstelling tot het Bedrijvenpark A4, wel geschikt voor weidevogels. De ontwikkeling van Bedrijvenpark A4 vraagt ook minder grondbeslag dan Veenderveld II, wat een efficiëntere inzet van ruimte betekent.

Antwoord

De provincie heeft het verzoek van de gemeente Kaag en Braassem voor de omklap van de 3ha bedrijventerreinlocatie Veenderveld II aan de oostkant van de A4 naar de locatie Ripselaan aan de westkant van de A4 sinds maart 2022 al een aantal malen bestuurlijk afgewezen. Dit omdat de alternatieve locatie Ripselaan is gelegen in een Groene Buffer en een belangrijk weidevogelgebied. Verstedelijking in een Groene Buffer als belangrijk weidevogelgebied is in ons Omgevingsbeleid niet toegestaan. Een Groene Buffer heeft ook juist als doel een gebied te vrijwaren van verstedelijking. In deze Groene Buffer willen wij het gebied rond het Kroonjuweel Cultureel Erfgoed Kagerplassen open houden en beschermen tegen verdere verstedelijking. De provincie wil dan ook niet een verstedelijkingssprong van Roelofarendsveen over de A4 mogelijk maken.
De gemeente stelt nu dat de door hen gewenste locatie Ripselaan niet geschikt te maken is voor weidevogels en dat de locatie Veenderveld II wel geschikt te maken is voor weidevogels. Uit de weidevogeltellingen die de provincie heeft laten uitvoeren voor de herziening t.a.v. weidevogels blijkt juist dat aan de westkant van de A4 bij Roelofarendsveen veel weidevogels zitten. Dit onderzoek bevestigt ons standpunt. Het gebied aan de westkant van de A4 met de locatie Ripselaan behoudt dan ook de status van belangrijk weidevogelgebied. De ontwikkeling van een bedrijventerrein op locatie Ripselaan blijft dus strijdig met ons beleid.
Zowel de gemeente als de ondernemersvereniging heeft aangegeven dat als de locatie Ripselaan niet mogelijk blijkt zij dan de locatie Veenderveld II willen ontwikkelen om ruimte voor bedrijvigheid in de gemeente te behouden. In het kader van de herijking van de 3ha-kaart voor bedrijventerreinen gaan wij dan ook graag met u in overleg over de ontwikkeling van Veenderveld II. Deze zienswijze leidt op dit moment nog niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

NB. N.a.v. van de toezegging van gedeputeerde Arno Bonte in Provinciale Staten van 25 februari 2026 zullen de voor- en nadelen van beide locaties Ripselaan en Veenderveld II nog een keer in beeld worden gebracht en gerapporteerd aan Provinciale Staten voor de bespreking van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 in de Statencommissie Ruimte en Milieu op 13 mei 2026.

A013-WEO006 Zoekgebieden grote windturbines

De gemeente verzoekt de provincie de zoekgebieden in Kaag en Braassem te verwijderen uit de Omgevingsvisie, alsook de nieuwe optie van een lijnopstelling langs de N207. Indien de provincie van mening blijft dat de lijnopstelling alsnog moet worden opgenomen in de Omgevingsvisie, dan verzoekt de gemeente de provincie in de Omgevingsvisie te verduidelijken waarop deze keuze is gebaseerd, hoe een dergelijke opstelling eruit zou zien en om hoeveel turbines het gaat.

Antwoord

Wij behouden de zoekgebieden in Kaag en Braassem in de Omgevingsvisie. Op basis van de Omgevingseffectrapportage (OER) lijken deze zoekgebieden het meest geschikt te zijn voor de realisatie van windenergie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat de uitkomsten van die onderzoeken en afwegingen leidend zijn voor de vraag of in een zoekgebieden windturbines gerealiseerd kunnen worden.

De OER heeft de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in een aantal RES-regio's in kaart gebracht, maar doet geen bindende uitspraken over opstellingen of aantallen windturbines. Deze vraagstukken komen later aan de orde. Er zullen zowel gesprekken met de RES-partners als participatietrajecten plaatsvinden voordat opstellingen of aantallen windturbines definitief bepaald worden.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A013-WEO011 Locaties voor windenergie (verordening)

De gemeente verzoekt de provincie om de bescherming van windlocaties te combineren met het mogelijk maken van andere ruimtelijke ontwikkelingen binnen een gemeente, zoals nieuwe woningbouwlocaties of de (uitbreiding van) bedrijventerreinen.

Antwoord

Combinaties blijven altijd mogelijk en daarvoor kan te allen tijde overleg met de provincie plaatsvinden in hoeverre bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen toch mogelijk zijn in de nabijheid van windturbines. Kantoren zijn overigens niet windturbine-gevoelig.

A013-WEO009 Participatie

De gemeente waardeert dat de provincie de voor- en nadelen van een maximale geluidsnorm voor absoluut geluid op de gevel onderzoekt. De gemeente verzoekt nadrukkelijk de zorgen van inwoners en gemeenten daarbij serieus te betrekken. De gemeente waardeert ook dat de provincie aan de slag gaat met een apart beleidskader Participatie en Lokaal Eigendom.

De gemeente verwacht intensievere communicatie van de provincie ten aanzien van de keuzes van de provincie en het vervolgproces. Zowel richting de gemeente, als richting inwoners.

Antwoord

Ook de provincie vindt participatie en communicatie met de omgeving van groot belang, en zal hieraan zorg besteden. Verder verwijzen we indiener naar de themabeantwoording Windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom

A014 - Gemeente Leiderdorp

A014-BE014 Uitzondering instructieregels voor bedrijvengebied De Baanderij

De gemeente verzoekt de provincie Zuid-Holland tot het uitzonderen van het gebied de Baanderij (zie afbeelding in zienswijze) van de instructieregels voor bedrijvengebieden (artikelen 7.51a t/m 7.51d, 7.52 en 7.52a t/m 7.52c) en in het bijzonder van de regels in artikel 7.52b voor het reserveren van locaties voor zware bedrijven, waarmee gestuurd wordt op maximale benutting van milieugebruiksruimte. De gemeente verwacht dat toepassing van de regeling in de context van de Baanderij zal leiden tot leegstand, verloedering en een inefficiënt gebruik van zowel de schaarse ruimte als het economische potentieel van het gebied.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen van de gemeente over leegstand en vitaliteit, maar ziet geen aanleiding om bedrijventerrein De Baanderij generiek uit te zonderen van de instructieregels voor bedrijvengebieden en zware bedrijventerreinen.

De Baanderij maakt onderdeel uit van de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland, waarin is gekozen voor het behoud van voldoende ruimte voor zwaardere bedrijvigheid (milieucategorie 3.1 en hoger). Deze ruimte is in de regio schaars en nodig om de toekomstige vraag te kunnen opvangen. Dat de milieugebruiksruimte momenteel nog niet volledig wordt benut, doet hier niet aan af.

De verbodsbepaling voor nieuwvestiging van lichte bedrijven geldt bovendien uitsluitend voor de zwaardere delen van bedrijventerreinen (voormalige milieucategorie 3.2 en hoger). Op de lichtere bedrijventerreinen - inclusief delen van De Baanderij met milieucategorie 3.1 - blijft vestiging van lichte bedrijvigheid mogelijk. Het uitgangspunt 'mengen waar kan, scheiden waar moet' blijft leidend.

Aanvullende transformatie van De Baanderij kan alleen aan de orde zijn via de regionale route, met aantoonbaar draagvlak en compensatie binnen de regionale programmering. Een eenzijdige uitzondering zou precedentwerking kunnen geven voor andere gemeenten binnen de provincie en in de regio Holland Rijnland in het bijzonder.

Daarnaast speelt mee dat een aanzienlijk deel van De Baanderij is aangewezen voor perifere detailhandel (PDV). In het lopende Koopstromenonderzoek wordt bezien of en waar PDV-locaties onder druk staan. Indien blijkt dat (delen van) de PDV-functie op De Baanderij niet langer toekomstbestendig is, kan dit juist aanleiding zijn om deze gronden weer beter te benutten voor bedrijvigheid, in plaats van voor transformatie naar wonen.

Tot slot benadrukt de provincie het belang van planologische duidelijkheid. Het vasthouden aan het geldende beleidskader biedt zittende bedrijven en vastgoedeigenaren helderheid en vergroot de kans op investeringen in een toekomstbestendig bedrijventerrein. De instructieregels zijn daarbij niet bedoeld om leegstand te veroorzaken, maar om te voorkomen dat schaarse bedrijventerreinruimte structureel verdwijnt zonder dat hiervoor regionaal passende compensatie is georganiseerd

De provincie blijft bereid hierover in overleg te blijven, maar houdt vast aan de afgesproken

provinciale en regionale kaders om schaarse bedrijventerreinruimte zorgvuldig en toekomstbestendig te benutten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A014-WO002 Betaalbare huisvesting

De gemeente is positief over de duidelijke sturing op voldoende betaalbare huisvesting voor alle doelgroepen, inclusief de ambitie om minimaal twee derde van de nieuwbouw betaalbaar te realiseren.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. We nemen dit punt voor kennisgeving aan.

A014-TRO003 Ruimtelijke kwaliteit en weidevogels

De gemeente is positief over de sturing op ruimtelijke kwaliteit en de bescherming van weidevogels

Antwoord

Wij waarderen deze steunbetuiging ten aanzien van het voorgenomen beleid.

A014-ZZ001 Samenwerking met de regio

De gemeente is positief over het belang dat wordt gehecht aan samenwerking met de regio.

Antwoord

Dank voor de reactie. De provincie hecht aan goede samenwerking met de gemeenten, waterschappen en regio's.

A014-EN007 Energie: focus op combinatie zon en wind, geen SMR’s

De gemeente verzoekt de provincie Zuid-Holland op het onderdeel energie in hoofdzaak te blijven kijken naar de combinatie zon en wind om de opwekdoelstelling te halen en dus niet de focus te leggen op kleine kerncentrales (SMR’s) en op grotere clusters voor wind. De gemeente geeft aan dat het onwaarschijnlijk is dat er vóór 2035 SMR's beschikbaar zullen zijn, en is van mening dat het beter is te richten op andere oplossingen waarmee de duurzame energiedoelen sneller behaald kunnen worden. De gemeente maakt zich ook zorgen over de haalbaarheid van grotere clusters voor wind. En de gemeente mist de koppeling met de andere grote transities en opgaven (zoals waterberging, wind bij grote verbruikers en de combinatie met de landbouwtransitie). Ook ziet de gemeente graag dat er meer nadruk wordt gelegd op het belang van stedelijke energieoplossingen en vindt zij het realistischer om te kijken naar de combinatie zon (op dak) en wind om de opwek doelstelling te halen.

Antwoord

Het verzoek van de gemeente Leiderdorp om in te blijven inzetten op een combinatie van wind én zon kan de provincie honoreren. De provincie heeft de RES-regio's daarom ook gevraagd om ook concrete projecten voor zonne-energie kenbaar te maken zodat de doelstellingen voor duurzame opwek niet louter met windenergie hoeft te worden ingevuld.

Voor meer informatie over dit punt verwijst de provincie graag naar het hoofdstuk Alternatieven voor opwek in de themabeantwoording windenergie.

A014-TRO002 Gebiedsgerichte en integrale aanpak

De gemeente is positief over de aandacht voor gebiedsgerichte aanpak en integrale maatwerkoplossingen om specifieke opgaven met elkaar te combineren.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A015 - Gemeente Alphen a/d Rijn

A015-WBS008 Toekomstbestendig waterbeheer

De gemeente verzoekt de provincie om meer duidelijkheid te geven over het beleid voor waterberging, met betrekking tot waar dergelijke gebieden gerealiseerd moeten worden, welke mogelijk omvangrijke afvoersystemen nodig zijn en hoe de financiële uitvoerbaarheid van deze maatregelen vorm krijgt.

Antwoord

De provincie begrijpt de behoefte aan meer duidelijkheid over het provinciale beleid voor waterberging, waaronder mogelijke locaties, benodigde afvoersystemen en de financiële uitvoerbaarheid van dergelijke maatregelen. Dit zijn belangrijke vragen die nauw samenhangen met de bredere gebiedsgerichte wateropgaven. In de huidige herziening lag de focus van de provincie voor WBS op klimaatadaptief bouwen. De provincie verkent of de vraagstukken rondom waterberging, systeeminrichting en financiering volgende herzieningen kunnen worden meegenomen.

A015-BE015 Geometrische begrenzing bedrijventerrein Groenendijk

De gemeente vraagt de provincie om de geometrische begrenzing aan te passen voor de gerealiseerde woningen aan de Oude Rijn bij buurtschap Groenendijk en voor de naastgelegen locatie van Rijksmonument Nieuw-Werklust (Rijndijk 14-18).

Antwoord

Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding 'bedrijventerrein' op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures.
Naar aanleiding van de gerealiseerde en planologisch vastgelegde woningbouw aan de Oude Rijn bij het buurtschap Groenendijk zal de provincie de geometrische begrenzing van het bedrijventerrein op de bedrijventerreinenkaart aanpassen.
Voor de locatie Nieuw-Werklust (Rijndijk 14-18) geldt dat deze een bedrijfsfunctie heeft en planologisch als zodanig is bestemd. Deze locatie is daarmee terecht opgenomen op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening. De provincie ziet daarom geen aanleiding om de geometrische begrenzing voor deze locatie aan te passen.
Daarnaast zal de provincie de geometrische begrenzing van de kaart 'bedrijventerrein met locaties voor perifere detailhandelsvestigingen (PDV)' op dit moment nog niet wijzigen. De provincie wacht eerst de uitkomsten af van het lopende koopstromenonderzoek naar detailhandel dat door DTNP wordt uitgevoerd, alvorens eventuele aanpassingen van PDV-locaties provinciaal en in samenhang door te voeren.

A015-MO012 Bereikbaar Zuid-Holland

De gemeente verzoekt de provincie om in te zetten op het spreiden van mobiliteit over de dag en over locaties, om zo de aanleg van nieuwe wegen zoveel mogelijk te beperken.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van het spreiden van mobiliteit over de dag en over locaties. Waar mogelijk zet de provincie hierop in, onder meer via Zuid-Holland Bereikbaar, zoals benoemd in de omgevingsvisie.

A015-EC014 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

In het voorstel van paragraaf 4.1.6.1 vraagt de gemeente om meer aandacht voor maatwerk voor bestaande en verouderde bedrijventerreinen, het voorkomen van leegstand en ruimtelijke knelpunten. De gemeente wijst erop dat deze ontwikkeling een rem op innovatie kan betekenen, dat het instrument kan leiden tot planschade, waardedaling van vastgoed voor eigenaren en tot financiële (uitvoering)lasten voor gemeenten. Daarom vraagt de gemeente de provincie om een passende (financiële) ondersteuningsstructuur en beleid.

Antwoord

De provincie herkent de genoemde aandachtspunten en onderschrijft het belang van maatwerk bij de toepassing van een minimale milieuzonering. Het voorgestelde instrument is niet bedoeld als een uniforme norm voor alle bedrijventerreinen, maar richt zich uitsluitend op zwaardere bedrijventerreinen waar het behoud van schaarse milieugebruiksruimte noodzakelijk is (terreinen met een profiel vanaf de voormalige milieucategorie 3.2 en hoger).

De verbodsbepaling voor nieuwvestiging van lichte bedrijven geldt dan ook alleen voor deze zwaardere bedrijventerreinen. Op lichtere bedrijventerreinen (voormalige milieucategorieën 1, 2 en 3.1) en in gemengde stedelijke omgevingen blijft vestiging van lichte en arbeidsintensieve bedrijvigheid mogelijk. Het uitgangspunt daarbij is 'mengen waar kan, scheiden waar moet'.

Bestaande bedrijven behouden hun rechten. De regeling ziet uitsluitend op nieuwe vestiging en relevante wijzigingen en ontmoedigt verduurzaming niet. Wanneer bedrijven door innovatie of toepassing van best beschikbare technieken hun milieugebruiksruimte verkleinen, leidt dit niet tot het verlies van vestigings- of uitbreidingsmogelijkheden op het betreffende terrein.

De provincie erkent dat toepassing van de regeling gevolgen kan hebben voor bestaande en verouderde bedrijventerreinen en dat risico's bestaan op leegstand en financiële effecten. Daarom is in de omgevingsverordening maatwerkruimte opgenomen om onevenwichtige of onpraktische ruimtelijke uitkomsten te voorkomen. Daarnaast blijft de provincie, samen met gemeenten, inzetten op flankerend beleid gericht op herstructurering, verplaatsing en ondersteuning van toekomstbestendige bedrijventerreinen, zodat de regeling uitvoerbaar en evenwichtig kan worden toegepast.

A015-WO016 Ruimtelijke keuzes in de onbebouwde ruimte (beschermingscategorieën):

De gemeente ziet onduidelijkheid over keuzes van Rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en ondernemers rond landbouw, water- en bodemsysteem, energie, watervoorziening en biodiversiteit. Een omgevingsplan voor het beschermingsgebied moet ruimte reserveren voor prioritaire ontwikkelingen, waardoor het niet concreet kan ingaan op de aanpak van deze opgaven. Dit past niet bij het karakter van de Hollandse veenweiden,

daarom is een nieuw perspectief voor het Groene Hart nodig.
De gemeente geeft ook aan dat preventief conserveren via beschermingscategorieën transities (energie, circulaire economie en klimaat) in de weg staat. Specifiek verzoekt de gemeente om een aantal aspecten van de beschermingscategorieën te wijzigen:

- Een straatje erbij is niet mogelijk in beschermingscategorie 1 en 2 (zoals bedoeld in artikel 7.42 van de verordening), terwijl dit voor de vitaliteit van kernen en gemeenschappen noodzakelijk is.
- Aansluiten bij de concept-Nota Ruimte waar het gaat om een wijkje erbij (100 woningen).
- Bij Aarlanderveen de begrenzing van het kroonjuweel aanpassen door in het noordwesten ruimte te bieden aan een straatje erbij in ruil voor een strookje bij de kern.
- De begrenzing van beschermingscategorie 3 in Boskoop, tussen Zuidkade en Mendelweg, aanpassen omdat dit gebied niet als buitengebied kan worden gezien.

De gemeente vraagt de provincie om de gebiedsprogramma's (zoals de ontwikkel-as Katwijk – Leiden – Alphen aan den Rijn, zie verder in de zienswijze) te gebruiken als middel om gezamenlijk integrale afwegingen te maken. Ook vraagt de gemeente om ruimte te blijven bieden aan ontwikkelingen en af te zien van nog meer beschermingsregels.

Antwoord

Een straatje erbij wordt in het provinciale beleid uitsluitend mogelijk gemaakt in beschermingscategorie 3 van de beschermingscategorieën Ruimtelijke Kwaliteit.

Grensaanpassing: De provincie beschermt provinciale kroonjuwelen vanwege hun bijzondere cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Deze waarden bepalen hier de kwaliteit en identiteit van de bebouwde en groene ruimte, en illustreren de geschiedenis van Zuid-Holland. De begrenzing van de kroonjuwelen is gebaseerd op de aanwezigheid van die cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Een verzoek om aanpassing van de begrenzing van een kroonjuweel moet daarom gebaseerd zijn op cultuurhistorische en landschappelijk argumenten. Deze argumentatie ontbreekt echter. Het verzoek is alleen gebaseerd op de wens om binnen kroonjuweel Aarlanderveen 'een straatje erbij' mogelijk te maken. Daarom wijzen wij het verzoek af om (te overwegen om) de begrenzing van het kroonjuweel aan te passen.

Voor de goede orde moet vermeld worden dat de provincie de afgelopen jaren - waar mogelijk - wel degelijk heeft meegewerkt aan kleinschalige woningbouwplannen binnen het historische dorpslint van Aarlanderveen, voor zover deze plannen inpasbaar bleken binnen de cultuurhistorische waarden en richtpunten van het kroonjuweel. Daaronder valt bv. nieuwbouw/herbestemming aan Noordeinde 4, 11 en 50, Jacob van Damstraat (geluidswalwoningen) en Dorpsstraat 64. Deze inpassingsplannen hebben bij elkaar al ruimte gegeven aan in totaal ca 50 nieuwe woningen. Wat betreft een ontwikkeling van grootte van een 'straatje erbij' (1,5 ha met ca 50-70 woningen) zien wij echter geen ruimte om dit - op één plek - mogelijk te maken binnen Kroonjuweel Aarlanderveen. Dit is namelijk niet inpasbaar binnen de beschermde cultuurhistorische kwaliteit. We blijven natuurlijk wel graag in gesprek over kleinschalige woningbouw die past binnen de cultuurhistorische waarden van het Kroonjuweel Aarlanderveen.

Begrenzing beschermingscategorie 3 tussen Zuidkade en Mendelweg Boskoop
Het gebied tussen Zuidkade en Mendelweg is een substantieel groot gebied van ruim 20 ha

dat nog een agrarische bestemming heeft. Deze gebieden worden door ons en de Raad van State als buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) beschouwd. Beschermingscategorie 3 buitengebied is een overeenkomstige bescherming, vergelijkbaar met andere gebieden binnen Zuid-Holland. Verstedelijking van dit gebied is na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 niet meer mogelijk omdat het gebied niet is opgenomen op onze 3ha-kaart met grote buitenstedelijke bouwlocaties en Boskoop niet in aanmerking komt voor een straatje erbij omdat Boskoop al meer dan 10.000 inwoners en met Torenpad West al een 3ha locatie heeft. Deze locatie is ook niet opgenomen in het vastgestelde regionale woningbouwprogramma.

Gebiedsprogramma's
De provincie is met alle gemeenten en waterschappen in gesprek om als overheden gezamenlijk te komen tot gebiedsuitwerkingen. Deze gebiedsuitwerkingen zijn input voor het omgevingsbeleid van gemeenten en provincies. In deze gebiedsprocessen zullen bestaande afspraken meegenomen worden, worden bestaande programma's ingebracht en worden ruimtelijke keuzes en dilemma's voorgelegd aan de Bestuurlijke Overleggen Ruimtelijke Ordening (BO-RO's).

Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

A015-WO017 Groen en gezond intensiveren in steden en dorpen

De gemeente verzoekt de provincie om af te zien van enkele provinciale richtlijnen vanwege het subsidiariteitsbeginsel:

- Minimale woningdichtheid van 33 woningen per hectare (verordening artikel 7.45b), omdat er goede redenen kunnen zijn om hiervan af te wijken.
- Parkeernormen.
- De richtlijn 3-30-300 voor de aanwezigheid van groen, omdat deze tool te simplistisch is om als realistische norm te hanteren.
- Referentiewaarden voor voorzieningen, omdat de gemeente liever ziet dat de provincie meedenkt over preventie.

Antwoord
Een hogere woningdichtheid en een grote variatie aan woningtypen, prijsklassen en woonmilieus zijn nodig met het oog op de grote woningbouwopgave en om de schaarse ruimte en de mobiliteitsvoorzieningen beter te benutten. In de verordening is een ondergrens van 33 woningen per hectare opgenomen. Indien er goede redenen zijn om hiervan af te wijken kunnen gemeente gebruik maken van afwijkingsmogelijkheden uit de verordening zoals bijvoorbeeld de balansregeling (artikel 7.86).

De parkeernormen voor stationsomgevingen en sociale huur zijn reeds bestaand beleid. In het kader van de herziening is hier niks in verandert. Hoge parkeernormen zorgen voor lagere dichtheden, verminderen de haalbaarheid en betaalbaarheid van ontwikkelingen en stimuleren het autogebruik.

Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen is het gewenst referentiewaarden voor voorzieningen te betrekken bij de planvorming. Door gebruik te maken van referentiewaarden kan in een vroeg stadium en op een eenduidige wijze in beeld worden gebracht wat de situatie is met

betrekking tot de beschikbare ruimte voor de verschillende voorzieningen. Artikel 7.45j geeft aan dat er rekening gehouden moet worden met ruimte voor voorzieningen. Als gemeenten goede redenen hebben om af te wijken van de referentiewaarden is dit mogelijk mits goed gemotiveerd.

A015-GN007 Groenblauwe Netwerken

De gemeente geeft aan dat de groenblauwe ontwikkellijnen breed en abstract zijn getekend en verzoekt de provincie om de verantwoordelijkheid voor de bescherming van binnenstedelijke groenblauwe netwerken bij de gemeente te laten.

Antwoord

U geeft in uw zienswijze aan dat de groenblauwe ontwikkellijnen abstract en breed zijn getekend. Dit is een bewuste keuze, maar naar aanleiding van de zienswijzen versmallen we de groenblauwe ontwikkellijnen en verduidelijken de werking van de instructieregel. Doel van de ontwikkellijnen is om de samenhang van het hele stelsel van het Groenblauw Netwerk te versterken waar mogelijk. Bestaande afspraken, waaronder de afspraken over de Gnephoek, worden niet belemmerd door de instructieregel Groenblauw Netwerk. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk voor ontwikkellijnen.

A015-WO018 Wonen

De gemeente vraagt de provincie aan te sluiten bij de Wet versterking regie volkshuisvesting, met 30% sociale huur binnen de woningbouwproductie. Zo wordt afgezien van 33% sociale woningbouw en ontstaat beleidsmatige consistentie tussen overheidslagen.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op dit moment is de Wvrv nog niet in werking getreden noch aangenomen.

De provincie heeft in maart 2023 met het Rijk, gemeenten en woningcorporaties de Regionale Realisatieagenda's (woondeals) ondertekend, waarbij per woondealregio afspraken gemaakt zijn over de woningbouwopgave, waarvan minimaal 2/3 betaalbaar wordt gerealiseerd en daarvan de helft door woningcorporaties. In december 2024 is op de Woontop afgesproken dat twee derde van de te realiseren woningen betaalbaar is voor huishoudens met een laag- en middeninkomen en bestaat uit sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Tenminste 30% van de te realiseren woningen is sociale huur. Bijna 46% van de inwoners/huishoudens in Zuid-Holland had begin 2023 een inkomen dat toegang gaf tot een sociale huurwoning.

A015-WO019 Huisvesting arbeidsmigranten

De gemeente verzoekt de provincie om rekening te houden met het feit dat omvang en aantal van arbeidsmigranten onbekend is voor de gemeente.

Antwoord

Het Rijk werkt met de landelijke monitor aandachtsgroepen continu aan verbetering van de aantallen arbeidsmigranten. Op dit moment zijn de aantallen daarin nog niet een goede weergave van de werkelijkheid, bijvoorbeeld omdat wordt gewerkt met oudere data maar ook omdat bv zijn er buitenlandse werknemers in dienst van buitenlandse werkgevers en illegale arbeidsmigranten. Gesteld kan worden (op basis van onderzoek zoals dat het werkelijke aantal arbeidsmigranten minimaal 2x het geregistreerde aantal in de BRP betreft. Gemeenten worden uitgenodigd ook zelf onderzoek te doen naar aantallen in hun gemeente en zo een meer realistisch beeld neer te zetten van deze in de concept Wet Versterking Regie benoemde aandachtsgroep.

A015-WO020 Gnephoek

De gemeente geeft aan dat:

- In de ontwerp-omgevingsvisie bij “Toekomstbestendige woningbouw” het woord “mogelijk” moet worden verwijderd in de vast te stellen versie, zodra de aparte herziening hiervoor door PS is vastgesteld.
- De grootschalige gebiedsontwikkeling Gnephoek nog ontbreekt in de Grote buitenstedelijke (woning)bouwlocaties in bijlage IX (zie ook artikel 7.41aa: aanwijzing en geometrische begrenzing beschermingsgebied onbebouwde ruimte en grote buitenstedelijke bouwlocaties).
- De grootschalige gebiedsontwikkeling Gnephoek in de ontwerpherziening (deels) is aangewezen als kansrijk weidevogelgebied met beschermingscategorie 2, maar de begrenzing is groter dan het nu aangewezen gebied. De gemeente verzoekt de provincie om de begrenzing niet te wijzigen en deze aan te houden zoals in de bestuursovereenkomst overeengekomen, zijnde het vigerend weidevogelgebied.
- Er worden middels artikel 7.43p en 7.43q instructieregels geïntroduceerd voor het Groenblauwe netwerk. De gemeente verzoekt de provincie om in de vast te stellen versie van de herziening de begrenzing van het Groenblauwe netwerk ter plaatse van De Gnephoek te verkleinen.

Antwoord

Punt 1: De Provincie zal de zienswijze overnemen op dit punt.
Punt 2: De Provincie zal de zienswijze overnemen op dit punt. De locatie Gnephoek zal nog worden toegevoegd aan de grote buitenstedelijke (woning)bouwlocaties in bijlage IX. De locatie zal worden toegevoegd voor vaststelling van de Herziening 2025.
punt 3: De begrenzing van het weidevogelgebied is minimaal, daarom handhaven we de huidige begrenzing van het weidevogelgebied.
punt 4: U geeft in uw zienswijze aan dat de groenblauwe ontwikkellijnen abstract en breed zijn getekend. Dit is een bewuste keuze, maar naar aanleiding van de zienswijzen versmallen we de groenblauwe ontwikkellijnen en verduidelijken de werking van de instructieregel. Doel van de ontwikkellijnen is om de samenhang van het hele stelsel van het Groenblauw Netwerk te versterken waar mogelijk. Bestaande afspraken, waaronder de afspraken over de Gnephoek, worden niet belemmerd door de instructieregel Groenblauw Netwerk. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk voor ontwikkellijnen.

A015-WEO004 Energie

De gemeente verzoekt de provincie om het energiesysteem als één geheel te beschouwen. Specifiek vraagt zij om windturbines in samenhang met andere vormen van duurzame

energie te onderzoeken, een grotere rol voor zonne-energie en realistische doelen en tijdspaden. Ten aanzien van windturbines geeft de gemeente aan dat zij op 17 juli een besluit heeft genomen om geen voorkeuren voor nieuwe zoeklocaties in te dienen voor windenergie. Daarom verzoekt de gemeente de provincie om dit besluit mee te nemen bij de herziening en actief in gesprek te blijven met gemeenten over nieuwe locaties voor windturbines. Locatie 4 voor windenergie in Alphen aan den Rijn hindert de realisatie van andere ontwikkelingen langs dit deel van de ontwikkel-as Katwijk – Leiden – Alphen aan den Rijn. Daarom verzoekt de gemeente de provincie om geen beschermde status voor windenergie te hanteren en ruimte te bieden voor lokaal maatwerk bij windmolens.
Om het belang van zonne-energie te onderzoeken, vraagt de gemeente de provincie om daar ruimte voor te bieden. In het gebied van Agri-PV verzoekt de gemeente de provincie om gelijktijdig met het onderzoek de mogelijkheid te bieden om over te gaan tot realisatie van dergelijke projecten.

Antwoord
Voor wat betreft 'het energiesysteem als één geheel' verwijzen wij de indiener naar de themabeantwoording Windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen. Wij zullen tevens actief in gesprek blijven met gemeenten over nieuwe locaties voor windenergie.

Wij interpreteren uw vraag zo dat u vooral meer ruimte zoekt voor de directe toepassing van Agri PV. Dank voor deze suggestie. Deze leidt op dit moment niet tot een wijziging in ons Omgevingsbeleid. De ontwikkeling van Agri-PV is momenteel nog onvoldoende duidelijk om een wijziging door te voeren. Daarbij speelt mee dat in het huidige Omgevingsbeleid toepassing van Agri-PV binnen de bestaande RES zoekgebieden reeds mogelijk is. Verdere verruiming is momenteel niet voorzien.
Artikel 7.76a, lid 4 van de Omgevingsverordening geeft aan dat het omgevingsplan dat voorziet in een zonneveld in ondergeschikte mate voorzieningen voor energieopslagsystemen kan toelaten. Daarmee maken we de koppeling tussen zonne-energie en energieopslagsystemen (zoals bijv. batterijen).
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A015-BE193 Geometrische wijzigingen

- De gemeente verzoekt de provincie om in Bijlage II van de omgevingsverordening de locatie van ‘Kop West’ en ‘De Centrale’ niet te vermelden als ‘bedrijvengebied’ vanwege botsing met vergevorderde plannen.
- De gemeente verzoekt de provincie om in Bijlage II van de omgevingsverordening drie ruimtelijke ontwikkelingen rondom Hazerswoude-Dorp aan te passen binnen de geometrische begrenzing van de beschermingscategorieën, vanwege het bestemmingsplan voor woningbouwplan Voorweg 14, verlenging van de N209 en realisatie van een ontsluitingsweg naar de N209.
- De gemeente verzoekt de provincie om de regel over de woningbouwopgave te corrigeren vanwege een rekenkundige fout.
- De gemeente verzoekt de provincie om in B.2 Tabel Bedrijventerreinlocaties de 9 hectare voor Groenendijk (Barrepolder) te veranderen in ‘nader te bepalen’.

Antwoord

Voor wijzigingsvoorstellen van aanduidingen op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden.
Beide locaties zijn door de provincie aanvaard als transformatielocatie in de Regionale Bedrijventerreinenstrategie. Voor Kop West is inmiddels een vastgesteld bestemmingsplan van kracht en is de beroepsprocedure afgerond. Deze locatie zal daarom worden geschrapt van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening. De bijbehorende compensatie vindt plaats via uitbreiding van bedrijventerrein Hoogewaard.
Voor De Centrale geldt dat sprake is van een ontwerp-omgevingsplan voor woningbouw. Omdat hier minder dan 1 hectare bedrijventerrein met milieucategorie 3 wordt getransformeerd, is geen planologische compensatie vereist. De locatie blijft vooralsnog op de kaart staan totdat het planologisch besluit onherroepelijk is.
Met de gemeente Alphen aan den Rijn is de provincie in goed overleg over de ontwikkeling van de Barrepolder als bedrijventerrein. In dat kader wordt onder meer verkend welk deel van de Barrepolder, gelet op de aanwezige belemmeringen en bestuurlijke uitgangspunten, daadwerkelijk als bedrijventerrein kan worden ontwikkeld.
In de tabel met grote buitenstedelijke bouwlocaties in de Omgevingsverordening wordt het indicatieve aantal netto uitgeefbare hectares opgenomen. Het hanteren van de aanduiding 'nader te bepalen' past niet binnen de systematiek van de 3ha-kaart. Afwijking van het huidige indicatieve aantal van 9 hectare is alleen mogelijk op basis van een deugdelijke en concrete onderbouwing. Een dergelijke onderbouwing kan pas volgen uit de lopende nadere verkenning van de Barrepolder.
Deze zienswijze geeft daarom op dit moment geen aanleiding tot wijziging van de Omgevingsverordening.

A016 - Gemeente Wassenaar

A016-ZH001 Samenhang gebiedsprocessen

De gemeente Wassenaar vraagt de provincie om een duidelijke positionering van de programma's, zoals NOVEX ZR en het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG, ten opzichte van elkaar, en waar mogelijk een gezamenlijke gebiedsagenda.

Antwoord

Startpunt voor de in de gebiedsuitwerking en gebiedsprogramma op te nemen ruimtelijke opgaven en afwegingen zijn de ambities en visiedocumenten van provincie, gemeenten, (sub-)regio's, waterschappen en Rijk, NOVEX en thematische documenten. In de verschillende processen zullen partners gezamenlijk ambtelijk en bestuurlijk zorgdragen voor samenhang.

A016-WBS040 Klimaat adaptief ontwikkelen

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om de invoering te verduidelijken, overgangsrecht te bieden en gemeente te betrekken bij de nieuwe prestatie-eisen voor klimaat adaptief ontwikkelen (Omgevingsverordening art. 7.41 e.v.).

Antwoord

Gezien de urgentie van de klimaatproblematiek is een gefaseerde invoering (met overgangsrecht) niet realistisch om te kunnen voldoen aan de maatschappelijke opgave. Daarnaast zijn de hulpmiddelen (prestatie-eisen en "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten") per direct beschikbaar en kunnen deze dus meteen worden toegepast. Ten behoeve van de herziening heeft een zorgvuldig participatieproces plaatsgevonden. De provincie wil benadrukken dat de voorgestelde regels juist zijn ontwikkeld in nauwe samenwerking met zowel gemeenten als waterschappen.

A016-MO015 mobiliteit

De gemeente Wassenaar vraagt de toezegging van de provincie in eerdere bestuurlijke afspraken (o.a. bestuursakkoord 2013) weer actief te betrekken bij de uitwerking van de herziening.

Antwoord

De indiener refereert vermoedelijk aan het bestuursakkoord uit 2013 waarin afspraken zijn gemaakt over de inpassing van de Rijnland Route bij Maaldrift. De daarin opgenomen inspanningsverplichtingen ten aanzien van de A44 zijn door de provincie volledig nagekomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A016-ER004 historische structuren

De provincie wordt gevraagd te voorkomen dat generieke verdichtingsopgaven of standaard ontwikkelkaders leiden tot aantasting van zichtlijnen, historische structuren of ecologische verbindingen.

Antwoord

Bij alle gebiedsprogramma's binnen Duin, Horst en Weide wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met zichtlijnen, historische structuren en ecologische verbindingen. De zichtlijnen zijn beschermd middels de landgoedbiotopen in het gebied.
De historische structuren worden in 2026 geïnventariseerd, waarbij de kansen worden verkend tot terugbrengen van verdwenen structuren of versterken van bestaande. Hiermee kunnen bestaande en nieuwe ecologische groenblauwe verbindingen worden versterkt.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A016-TRO017 straatje erbij

De gemeente Wassenaar vraagt de provincie om maatwerkafspraken in regionaal verband en om flexibiliteit in beschermingscategorieën 1-2, zodat Wassenaar niet op slot komt te zitten door de huidige beperking van 1,5 ha per gemeente dat kan leiden tot een onevenwichtige verdeling van uitbreidingsmogelijkheden.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A016-TRO016 Duin Horst & Weide

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om voor het unieke landschap van Duin Horst & Weide bij gebiedsprogramma's de landgoedstructuren en cultuurhistorische waarde expliciet te betrekken.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A016-ER003 Duin Horst & Weide

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om voor het unieke landschap van Duin Horst & Weide om ruimte te bieden aan passend maatwerk voor landgoederen, zodat behoud en beheer duurzaam kunnen worden gefinancierd.

Antwoord
De landgoederen en buitenplaatsen binnen Duin, Horst en Weide vallen onder het provinciale kroonjuweel Landgoederenzone en hebben een beschermde landgoedbiotoop. Binnen deze beschermingsregimes is maatwerk mogelijk, mits de ontwikkeling de cultuurhistorische waarden niet aantast of juist versterkt. Daarbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met een duurzaam behoud en beheer van de locaties. Deze zienswijze leidt daarmee tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A016-TRO018 voorzieningen

Nieuwe woningbouw en verdichting moeten gepaard gaan met voldoende maatschappelijke voorzieningen (onderwijs, sport, eerstelijnszorg, recreatie). De indiener vraagt de provincie om dit expliciet te verankeren in de Omgevingsverordening en om bij gebiedsprogramma's referentiewaarden voor voorzieningen te hanteren.

Antwoord
Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A016-BE016 Milieuzonering bedrijvigheid

De gemeente Wassenaar uit serieuze zorgen over de voorgestelde vaste 300-metercontour rondom bedrijventerreinen in de nieuwe provinciale systematiek voor milieuzonering (vervanging van de oude VNG-milieucategorieën). De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om geen harde, generieke 300-meterafstand in de verordening op te nemen

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen.
Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A016-RE003 Recreatiedruk

De gemeente Wassenaar vraagt om expliciete aandacht voor spreiding van recreatiedruk met name rond kwetsbare kust- en duingebieden.

Antwoord
Hiervoor is aandacht vanuit de Provincie. Samen met u, de partners van Kerngebied Kust & Duinen en NP Hollandse Duinen werken we aan een aanpak voor bezoekersmanagement dat o.a. gericht is op een betere spreiding van bezoekers.

A016-BE017 Milieuzonering bedrijvigheid

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om de nieuwe VNG-handreiking 2024 als leidend uitgangspunt te gebruiken.

Antwoord
Instructieregels die voortvloeien uit een provinciaal belang gaan voor op een handreiking van de VNG. Zoals in de toelichting is aangegeven, wordt waar mogelijk ruimte geboden voor toepassing van de VNG-handreiking. Dit is echter niet in alle gevallen volledig mogelijk, omdat de handreiking is gebaseerd op uitgangspunten die op onderdelen strijdig zijn met het beleid van de provincie Zuid-Holland.

Naar aanleiding van zienswijzen en gesprekken met de VNG zijn ten opzichte van het ontwerp wel enkele aanpassingen doorgevoerd om een bredere toepassing van de handreiking mogelijk te maken. Het betreft onder meer het loslaten van de term 'zware bedrijventerreinen', het bieden van meer afwegingsruimte aan gemeenten voor woningbouw mits dit niet leidt tot een beperking van de milieugebruiksruimte op een bedrijventerrein, en het bieden van de mogelijkheid om de standaard systematiek van regulering uit de voorbeeldregels van de handreiking toe te passen. Daarbij geldt wel de voorwaarde dat wordt geborgd dat bedrijven de maximaal beschikbare milieugebruiksruimte ook daadwerkelijk kunnen benutten, bijvoorbeeld via een vergunning of maatwerkvoorschrift.

A016-BE018 Milieuzonering bedrijvigheid

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om ruimte te laten voor gemeentelijk maatwerk en situatie specifieke milieuzonering in overleg met de provincie en het bevoegd gezag voor milieuregelgeving.

Antwoord

Indien gemeenten gemotiveerd gebruik maken van de mogelijkheden van de VNG-handreiking om inwaarts te zoneren dan sturen onze instructieregels ook op de regels die in het Omgevingsplan dienen te worden opgenomen voor maatwerkvoorschriften ten behoeve van de vestiging van de zwaardere bedrijven (bedrijven met beschermde milieugebruiksruimte).

A016-BE019 Milieuzonering bedrijvigheid

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie in gebiedsprogramma's samen te werken aan passende zonering in relatie tot Omgevingswet-instrumenten, zoals het omgevingsplan.

Antwoord

Dank voor uw suggestie. Gebiedsprogramma's in relatie tot milieuzonering zijn op dit moment nog geen onderdeel van de herziening. De provincie ziet gebiedsprogramma's vooral als een vervolgstap waarin het provinciale kader in overleg met gemeenten en regio's nader kan worden uitgewerkt en vertaald naar gebiedsspecifieke keuzes. De provincie gaat hierover graag met de gemeente Wassenaar in gesprek om te verkennen of en hoe dit onderwerp een plek kan krijgen in toekomstige gebiedsprocessen of een volgende herziening van het omgevingsbeleid.

A016-RE002 Duin Horst & Weide

De gemeente Wassenaar verzoekt de provincie om voor het unieke landschap van Duin Horst & Weide om in beschermingsgebied 1 voldoende ruimte te laten voor recreatieve verbindingen conform provinciale beleidskaders.

Antwoord

De landgoederen en buitenplaatsen binnen Duin, Horst en Weide vallen onder het provinciale kroonjuweel Landgoederenzone en hebben een beschermde landgoedbiotoop. Binnen deze beschermingsregimes is maatwerk mogelijk, ook voor recreatieve verbindingen, mits de ontwikkeling de cultuurhistorische waarden niet aantast of juist versterkt. Daarbij

wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met een duurzaam behoud en beheer van de locaties.

A016-MO013 mobiliteit

In Wassenaar is de N44 een cruciale schakel. De gemeente Wassenaar vraagt de provincie om opname van de N44-corridor als gebiedsgerichte opgave in de provinciale uitvoeringsagenda.

Antwoord

De N44 is een Rijksweg zonder aansluitende regionale provinciale wegen. De provincie gaat niet over taken en infrastructuur van andere partijen in Zuid-Holland. De verantwoordelijkheid voor het landelijke mobiliteitsnetwerk waaronder Rijks(vaar)wegen en hoofdspoorwegen ligt bij het Rijk. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A016-MO014 mobiliteit

De gemeente Wassenaar vraagt de provincie om een gezamenlijke verkenning met Rijk, Provincie, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en regio naar scenario's voor:

- Verbetering van verkeersveiligheid, luchtkwaliteit en geluid;
- Reductie van barrièrewerking voor natuur en landgoederen;
- Een meer landschappelijk ingepaste inrichting;
- Een oplossing voor de kruispunten Rozenplein, Lange Kerkdam en Kerkehout;
- Ontsluiting bedrijventerrein Maaldrift, mede in relatie tot de ontwikkeling van Defensie in het gebied;
- Het belang van de beschikbaarheid van een tweede ontsluitingsweg voor het Kerkehout in het val van calamiteiten;
- Versterking van Openbaar Vervoer, fietsveiligheid en recreatieve routes;

In verkenningen voor de N44-corridor zijn lange termijn opties zoals hoogwaardige OV-verbindingen en mogelijke ondertunneling of gedeeltelijke verdiepte ligging van de A44/N44 nodig.

Antwoord

De N44 is een Rijksweg zonder aansluitende regionale provinciale wegen. De provincie gaat niet over taken en infrastructuur van andere partijen in Zuid-Holland. De verantwoordelijkheid voor het landelijke mobiliteitsnetwerk waaronder Rijks(vaar)wegen en hoofdspoorwegen ligt bij het Rijk. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A016-OB011 Omgevingsbeleid

De Haagse regio onderschrijft de provinciale ambities voor een toekomstbestendig Zuid-Holland. De gemeente Wassenaar deelt de regionale zorg over de jaarlijkse herzieningen van het provinciale omgevingsbeleid en vraagt om meer stabiliteit in de provinciale kaders

Antwoord

Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten er toe leiden dat regelmatig

onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A016-OB012 Omgevingsbeleid

De gemeente Wassenaar deelt de regionale zorg over de jaarlijkse herzieningen van het provinciale omgevingsbeleid en vraagt om langere herzieningscycli, een visie van 10 jaar en verordening van bijvoorbeeld 5 jaar.

Antwoord
Zie het antwoord bij A016-OB011.

A016-RE004 spreiding bezoekersdruk

De gemeente Wassenaar vraagt om expliciete aandacht voor versterking van recreatieve verbindingen zoals de Duivenvoordecorridor; routes richting het Nationaal Park Hollandse Duinen; verbindingen tussen kust en polder (Duin Horst & Weide).

Antwoord
Uit meerdere verkenningen van de provincie, de partners van Kerngebied Kust & Duinen en NP Hollandse Duinen blijkt dat kwaliteitsverbetering van het recreatieve netwerk in NP Hollandse Duinen gewenst is, waarbij wordt ingezet op de concepten poortontwikkeling en (regionale) routes t.b.v. bezoekersmanagement. Er is voor NP Hollandse Duinen een opzet gemaakt voor een recreatief netwerk, bestaande uit 3 elementen: omgeving, bestemming en verbinding. Dit kan als basis dienen. We zijn aan het onderzoeken hoe dit met NP Hollandse Duinen op te pakken, samen met betrokken gemeenten.

A016-TRO015 Gebiedsprogramma

De gemeente Wassenaar deelt de regionale zorg over de jaarlijkse herzieningen van het provinciale omgevingsbeleid en vraagt om ruimte voor regionaal en lokaal maatwerk.
De ambitie om tot een regionaal gebiedsprogramma voor de Haagse regio te komen wordt onderschreven, mits dit leidt tot bestuurlijke rust, integratie van sectorale opgaven en duidelijke afspraken over proces en uitvoering.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A017 - Gemeente Nissewaard

A017-MO016 Duurzaam en efficiënt goederenvervoer

De indiener verzoekt om te benoemen dat de organisatie en uitwerking van vervoersmodaliteiten en goederenstromen in afstemming gebeurt met de MRDH en de gemeenten.

Antwoord

In de omgevingsvisie is beschreven dat de provincie bij de organisatie en uitwerking van vervoersmodaliteiten en goederenstromen samenwerkt met diverse partijen, waaronder de MRDH en gemeenten. De vorm van deze samenwerking is afhankelijk van het onderwerp, de locatie en de specifieke opgave. Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A017-TRO014 Voorzieningen

De indiener vindt het ongepast dat de provincie zich op microniveau wil bezighouden met voorzieningen in gemeenten. De indiener stelt dat gemeenten heel goed zelf het lokale voorzieningenniveau kunnen regelen en dat provinciale inmenging vertragend werkt.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A017-WO004 New Towns

De indiener benadrukt de noodzaak van een sterkere verankering van de New Town-opgave in het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. De indiener vraagt om een gedifferentieerde benadering en provinciale investeringen in grootschalige wijkontwikkeling en een gedifferentieerd woningaanbod.

Antwoord

Het behoud en versterking van de leefbaarheid in bestaande wijken en buurten vinden we belangrijk. We steunen daarom ook de aanpak van kwetsbare wijken via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. In samenwerking met de NPLV-gebieden en New Town gemeenten gaan we onderzoeken hoe en waar we in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van de leefbaarheid.

Bij de begroting 2026 is besloten te starten met provinciale inzet voor NPLV en New Towns. Mogelijk leidt dat tot een aanpassing bij een volgende herziening. Met de Zuid-Hollandse New Towns ontwikkelen we op verschillende manieren kennis over een aanpak voor behoud en versterking van de leefbaarheid in deze bestaande wijken. We onderzoeken daarnaast hoe en waar de Provincie in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan de verbetering van leefbaarheid in deze gemeenten.

A017-BE020 Bedrijventerrein

De indiener stelt voor om de oppervlakte van het bedrijventerrein Halfweg-Molenwatering te wijzigen van 3 hectare naar 3,7 hectare, en de oppervlakte van Geervliet-Oost (Bernissester) te verminderen met 0,7 hectare naar 36,3 hectare.

Antwoord

In de aanduidingen van grote buitenstedelijke bouwlocaties in de Omgevingsverordening worden oppervlakten uitgedrukt in gehele hectares. De oppervlakten van de bedrijventerreinen Halfweg-Molenwatering en Geervliet-Oost worden, zullen worden gewijzigd naar respectievelijk 4 ha en 36 ha.

A017-OB013 Algemeen

De indiener constateert dat het Ontwerp Omgevingsbeleid beperkende en onduidelijke regels bevat die soms tegenstrijdig zijn. De indiener deelt de doelstellingen van de provincie, maar ziet dat onderdelen van het beleid niet bijdragen aan het behalen van deze doelstellingen. De indiener vraagt om ruimte om snel en flexibel te kunnen reageren op maatschappelijke veranderingen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A017-EN008 Energie

De indiener ziet geen nut in de voorgestelde weging voor het energiebelang bij grote ontwikkelingen. Daarnaast geeft indiener aan dat lokaal eigendom een inspanningsverplichting zou moeten zijn, geen resultaatsverplichting. De indiener stelt voor om het begrip energiepositief te veranderen in netbewust.

Antwoord

Het meewegen van het energiebelang bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor de provincie een belangrijke ontwikkeling, de energietoets is hier een instrument voor. Hiermee kunnen we ook vanuit het omgevingsbeleid sturen op een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem waarbij het ruimtegebruik van het energiesysteem zorgvuldig afgewogen wordt.

Het minimaal 50%-percentage lokaal eigendom is het uitgangspunt van de provincie en geldt als streefdoel. De instrumenten en toetsingskaders die de provincie zal inzetten, richten zich primair op de inspanningen en stappen die initiatiefnemers nemen om dit resultaat te behalen, zodat maximaal lokaal eigenaarschap en zeggenschap actief wordt bevorderd. Dit werken we nader uit in het uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten.

Wij zien momenteel geen aanleiding om het begrip energiepositief te veranderen in netbewust.

A017-TRO013 Straatje erbij

De indiener vindt de beperking van de mogelijkheid voor een straatje erbij tot 1,5ha jammer en vraagt om de mogelijkheid van een ‘wijkje erbij’ zonder maximale oppervlakte, zoals in de ontwerp Nota Ruimte van het Rijk. De minimale dichtheid van 33 woningen per hectare wordt als niet reëel voor een dorpse omgeving beschouwd.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A017-TRO012 3ha-kaart

De indiener verzoekt om de toevoeging van de locaties Heenvliet West en Vroonrijk (Zuidland) aan de 3ha-kaart. De indiener beargumenteert dat deze ontwikkelingen maatschappelijke meerwaarde hebben en bijdragen aan de doelen van het provinciaal beleid.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A017-WBS005 Gedetailleerde regels

De indiener vindt dat de provincie zich te veel bemoeit met de gang van zaken in gemeenten tot op detailniveau. De huidige verordening kent al 38 blz. met instructieregels en de herziening stelt voor dit aantal uit te breiden. De indiener vraagt om meer overleg met gemeenten en waterschappen voordat er meer regels worden opgelegd.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorg dat de instructieregels ingrijpen op lokaal beleid en dat uitbreiding ervan als een verzwaring kan worden ervaren. Ten behoeve van de herziening heeft een zorgvuldig participatieproces plaatsgevonden. De provincie wil benadrukken dat de voorgestelde regels juist zijn ontwikkeld in nauwe samenwerking met zowel gemeenten als waterschappen. Vanuit het subsidiariteitsbeginsel pakt de provincie haar rol als er sprake is van een 'provinciaal' of 'bovengemeentelijk' belang dat niet effectief door één of meerdere gemeenten kan worden behartigd. De provincie pakt haar rol in het kader van klimaatadaptatie voor regionaal waterbeheer en gebiedsgerichte coördinatie van gemeentelijke taken middels het bieden van hulpmiddelen zoals de prestatie-eisen en de Signaleringskaart klimaatrisico’s voor bouwactiviteiten.

A017-RE005 Recreatie en toerisme

De indiener vraagt om aanpassing van de overzichtskaart van beschermingscategorie 2, recreatiegebied, zodat diverse percelen in het Bernissegebied worden opgenomen.

Antwoord

Langs de Bernisse zijn bepaalde stukken niet opgenomen omdat dit vakantiepark/campings betreft. En deze nemen wij niet op onder de beschermingscategorie. Deze zienswijze leidt zodoende niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid. Echter willen we graag met u in

gesprek gaan om samen te kijken wat in een volgende herziening wel onder de categorie 2 bescherming kan worden opgenomen, zodat we het recreatiegebied de Bernisse als geheel versterken en de belangen en beleving van wandelaars, fietsers en waterrecreanten in het gebied nog beter dienen.

A018 - Gemeente Katwijk

A018-BE021 Bedrijven

De indiener heeft opmerkingen over de milieuzonering en de regels voor bedrijventerreinen. Er wordt gevraagd om consistentie in de afstandsmaatregelen en een keuze voor één van de handreikingen. Ook wordt bezwaar gemaakt tegen het verplicht vergunningstelsel voor zware bedrijventerreinen.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid. Ook komt er een aanpassing in de Omgevingsverordening dat gemeenten onder voorwaarden gemotiveerd gebruik kunnen maken van de VNG-Handreiking. Het vergunningstelsel heeft als doel om de bedrijventerreinen beter te benutten daarbij zitten in de beoordelingsregels voldoende mogelijkheden voor bestaande lichte bedrijven en mogelijkheden voor functiemenging. Dit laatste punt in de zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A018-TU001 Glastuinbouw

De indiener vraagt om herziening van de glastuinbouwcontouren en een bredere bedrijfsbestemming voor gebieden zoals Rijnsburg-Noord en Zijlhoek. Er wordt gepleit voor het verwijderen van de aanduiding "glastuinbouwgebied buiten Greenports" en "maatwerkgebied glastuinbouwgebied".

Antwoord

In de ontwerp herziening is rekening gehouden met de ontwikkelingen in Zijlhoek de Woerd. Voor dit gebied is al eerder een maatwerkbestemming opgenomen, waarbij verruiming geboden wordt voor andere functies dan glastuinbouw, in overeenstemming met eerdere afspraken tussen partijen. Afhankelijk van de definitieve plannen en bestemming kan de betreffende aanduiding hier helemaal verdwijnen.
Voor Rijnsburg-Noord is er geen reden om hier de glastuinbouw bestemming te verwijderen. De provincie beschermt de huidige glastuinbouwgebieden. Verruiming naar andere functies past niet binnen ons beleid. Wel bieden we in glastuinbouwgebieden binnen Greenports de mogelijkheid voor Greenportgerelateerde bedrijven om zich te vestigen. Zo houden we de Greenportclusters sterk.
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A018-EC015 Innovatieve Economie

De indiener ondersteunt de transitie naar een duurzame, innovatieve en inclusieve economie en vraagt om verbreding van het cluster Aerospace met 'Autonome systemen'.

Antwoord

Zuid-Holland beschikt over wereldwijd toonaangevende kennis en kunde op het gebied van lucht- en ruimtevaart, ook wel 'aerospace' genoemd. De provincie stimuleert de aerospace-sector en haar meerwaarde voor onze samenleving. Belangrijke onderdelen van de aerospace-sector zijn het Zuid-Hollandse ruimtevaartcluster, het duurzame luchtvaartcluster en het dronescluster. Gezamenlijk vormt dit een divers ecosysteem: de 'Aerospace Delta'. Met de inzet op de onbemande luchtvaart – oftewel drones – en meer specifiek Unmanned Valley (als innovatiecluster voor unmanned systems en sensortechnologie) zijn 'autonome systemen' reeds deels onderdeel van het cluster en onze inzet. Een algemene verbreding naar autonome systemen is onzes inziens niet aan de orde, omdat daar ook vele andere vormen van autonome systemen onder verstaan kunnen worden.

A018-EN009 Energietransitie

De indiener heeft concrete opmerkingen over zonne-energie, participatie en lokaal eigendom, en energiebesparing. Er wordt gevraagd om extra provinciale subsidie voor solar carports en verduidelijking van bevoegdheden tussen provincie en gemeenten. Ook wordt om concretisering van besparingsprojecten en doelgroepenaanpak gevraagd.

Antwoord

De provincie dankt de gemeente voor de reactie en onderschrijft het belang van duidelijkheid over bevoegdheden. Voor projecten waarbij de gemeente bevoegd gezag is, blijft de gemeente zelf verantwoordelijk om lokaal eigendom te stimuleren, waarbij de provincie gemeenten ondersteunt waar dat nodig is. Het uitvoeringskader Lokaal Eigendom en Participatie bij grootschalige energieprojecten wordt ontwikkeld voor projecten waar de provincie bevoegd gezag heeft, maar kan als voorbeeld of instrument ook door gemeenten worden gebruikt voor hun eigen projecten. Wij zullen zorgen dat dit in de omgevingsvisie duidelijk is geformuleerd.

Dank dat u ons op de moeilijke businesscase voor solar carports wijst. Op dit moment zijn geen concrete plannen om de subsidie per kWp voor carports in de subsidieregeling Zonnig Zuid-Holland aan te passen. We nemen uw opmerking wel ter harte. Soms is er een combinatie van PZH subsidieregelingen mogelijk. Hiervoor is geen tekstwijziging noodzakelijk.

Wij richten ons op verschillende doelgroepen van besparingsprojecten, die zowel individueel als gebiedsgericht ondersteund kunnen worden. Denk hierbij aan: erfgoed (bv. historische kernen), recreatiewoningen, bedrijventerreinen, glastuinbouw, etc.

A018-TRO019 Ruimte voor maatwerk

De indiener herkent de dilemma's van ruimtegebrek en vraagt om meer ruimte voor maatwerk, vooral in grenszones tussen stedelijk en landelijk gebied. Er wordt een integrale

blik gemist, waarbij verschillende thema's zoals glastuinbouw en werkgelegenheid in relatie tot elkaar worden gezien.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A018-BE022 Kantoren

De indiener adviseert om de voorbeelden van concentratie van nieuwe kantorenontwikkelingen te vervangen door 'centra grote steden' in plaats van specifiek Rotterdam en Den Haag.

Antwoord
In de omgevingsvisie wordt gesproken over toplocaties: "Nieuwe, grootschalige kantorenontwikkelingen worden op toplocaties (centrum Rotterdam en centrum Den Haag) en scienceparken geconcentreerd." De tekst klopt, want toplocaties zijn specifiek centrum Rotterdam en centrum Den Haag. Sommige centra van (andere) grote(re) steden vallen daar niet onder en vallen (deels) onder kantoorgebieden categorie 2, zoals in de omgevingsverordening is opgenomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A018-BE023 Valkenhorst op de Kaart

De indiener vraagt om een consistente weergave van de contour van bestemmingsplan Woongebied Valkenhorst en de 3ha aanduiding voor woningbouw en bedrijventerrein.

Antwoord
Het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) is in de Omgevingsvisie Zuid-Holland opgenomen als een beleidsmatige en richtinggevende afbakening voor de provinciale verstedelijkingsstrategie en kan als zodanig vooruitlopen op lopende planologische procedures en toekomstige stedelijke ontwikkelingen. In de Omgevingsverordening Zuid-Holland krijgt deze beleidsmatige keuze een juridische doorwerking, doordat de verordening bindende regels bevat waarin het BSD wordt gehanteerd als toetsingskader voor onder meer woningbouw, functiemenging en stedelijke voorzieningen. De BSD-aanduiding kent echter geen zelfstandige rechtsgevolgen en creëert geen directe bouw- of gebruiksrechten; de uiteindelijke planologische toelaatbaarheid wordt vastgelegd in het bestemmings- of omgevingsplan.

Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding op de kaarten van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures. Over het aangepaste bestemmingsplan Woongebied Valkenhorst heeft de Raad van State op 14 januari 2026 (maand ná indienen van deze zienswijze) einduitspraak gedaan waarmee het bestemmingsplan geheel onherroepelijk in werking is getreden.

Aangezien de kaart voor grote buitenstedelijke bouwlocaties uitsluitend bedoeld is voor de nog niet planologisch vastgestelde (zogeheten 'zachte') uitbreidingslocaties, zal

Woongebied Valkenhorst zal, nu het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, worden verwijderd van de kaart voor grote buitenstedelijke bouwlocaties.

De aanduiding op deze kaart voor bedrijventerreinontwikkeling (blauwe stip) heeft geen betrekking op Valkenhorst, maar ziet op de afzonderlijke ontwikkeling Zijlhoek – De Woerd, waarvoor nog geen onherroepelijk planologisch besluit is genomen en die daarom als potentiële uitbreidingslocatie op de 3ha-kaart is opgenomen.

A018-BE024 Verdere Opmerkingen bij Kaartmateriaal

De indiener heeft opmerkingen over de kaart grondgebruik 2020 en de toekomstbestendige ruimte voor ondernemen. Er wordt gevraagd om correcties en toevoegingen van locaties zoals Unmanned Valley en woningbouwlocatie 't Valkentij.

Antwoord

De kaart over grondgebruik 2020 in de ontwerp Omgevingsvisie geeft een globaal inzicht in het ruimtegebruik in de provincie Zuid-Holland, is daarmee indicatief en heeft verder geen juridische status.

De transformatie van het bedrijventerrein Katwijkerweg ('Uxem') is opgenomen in de regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland en door de provincie aanvaard als transformatielocatie naar woningbouw (’t Valkentij). Om die reden zal dit bedrijventerrein geschrapt worden van de bedrijventerreinenkaart in het Omgevingsbeleid. De locatie Unmanned Valley is geen (enkelvoudig) bedrijventerrein en hoeft daarom niet toegevoegd te worden op de bedrijventerreinenkaart van de omgevingsverordening.

Het vernieuwde provinciale campusbeleid is bedoeld om het innovatiepotentieel van de campussen te vergroten op de campussen van nationaal belang (Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en Space Campus Noordwijk). Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De Subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. Unmanned Valley voldoet hier niet aan en is daarom niet opgenomen op kaart 4.1.6 van de Omgevingsvisie, noch op kaart 4.1.1.1 van het Omgevingsprogramma.

Voor de opmerking over de locatie Klei-Oost en Klei-Oost Zuid is het voor de provincie onduidelijk waar de indiener op doelt. Deze twee bedrijventerreinen vormen onderdeel van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening en blijven daarop behouden.

A019 - Gemeente Pijnacker-Nootdorp

A019-MO017 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen

De gemeente Pijnacker-Nootdorp onderschrijft het provinciaal beleid voor dit thema [Beleidsdoel 2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen]. De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt te provincie om in het provinciaal Omgevingsbeleid meer op te nemen over de samenwerking met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de gemeenten om duurzame mobiliteit te bevorderen.

Antwoord

In de omgevingsvisie is beschreven dat de provincie bij de organisatie en uitwerking van vervoersmodaliteiten en goederenstromen samenwerkt met diverse partijen, waaronder de MRDH en gemeenten. De vorm van deze samenwerking is afhankelijk van het onderwerp, de locatie en de specifieke opgave. Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A019-DE005 Energietransitie

De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om de beperking te schrappen voor Energieopslagsysteem (EOS) van maximaal 200 MW. De capaciteitsbeperking houdt geen rekening met de snelle technische ontwikkelingen en andere innovatie, die momenteel plaatsvinden op het gebied van energieopslag.

Antwoord

Het beleid van de provincie is erop gericht energieopslagsystemen (EOS) toe te staan in hoeveelheden en op locaties waar deze nodig zijn voor een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem. De beperking geldt voor standalone EOS die zijn aangesloten op het hoogspanningsnet en is gebaseerd op informatie die door TENNET gedeeld is. Wanneer meer EOS nodig is en dit kan worden onderbouwd door TENNET of het Rijk, zullen wij daar in beginsel ruimte voor bieden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A019-DE006 Energietransitie en batterijen

De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om het uitgangspunt over batterijen achter de meter en batterijen gekoppeld aan lokaal gebruik te verduidelijken (met een minimale grootte etc.) of om het te schrappen.

Antwoord

Het onderscheid tussen de verschillende soorten elektriciteitsopslagsystemen zoals opgenomen in het omgevingsprogramma is tot stand gekomen in samenwerking met de netbeheerders. De provincie zet deze indeling voort bij het verder werken aan de uitvoering van onze maatregelen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A019-TU005 Transformatiegebieden Overgauw en Rijskade-Zuid

In de Omgevingsvisie Pijnacker-Nootdorp 2050 is vastgelegd dat naast Dwarskade ook enkele glastuinbouwgebieden kunnen transformeren naar woongebieden. De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om deze gebieden in de herziening van uw beleid

op te nemen, gezien de urgente woningbehoefte en de kansen die deze locaties bieden.

De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om de locaties Overgauw en Rijskade-Zuid toe te voegen aan de kaart grootstedelijke bouwlocaties. Graag gaat de gemeente Pijnacker-Nootdorp in overleg met de provincie over deze locaties vanuit een kwalitatieve benadering, en in samenhang met de opgave in de glastuinbouwgebieden en de energietransitie. Deze samenhang uit zich in allerlei aspecten, zoals de aanleg van het regionale warmtenet, de aansluiting van omliggende wijken, en de uitplaatsing van burgerwoningen in het glastuinbouwgebied. Zie de zienswijze voor een afbeelding behorende bij deze gebieden.

Antwoord
Wij beschermen de bestaande glastuinbouwgebieden en staan niet toe dat deze transformeren naar andere functies. Dit geldt ook voor de gebieden Overgauw en Rijskade-Zuid. Uiteraard zijn wij altijd bereid tot toelichtend overleg.

A019-TU004 Transitie van de tuinbouwketen

Nadere motivering (verplichting voor gemeenten, pag. 38) is een onderscheid opgenomen tussen duurzame glastuinbouwgebieden waarin de teelt centraal staat en maatwerkgebieden.
De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om de Dwarskade aan te geven op de kaart van de maatwerkgebieden.

Antwoord
Het gebied Dwarskade staat inmiddels op de 3 ha- kaart in het Omgevingsprogramma en hoeft om die reden geen aanduiding 'maatwerkgebied glastuinbouw' te krijgen in de Zuid Hollandse Omgevingsverordening. In de toelichting op de regels uit onze Omgevingsverordening staat expliciet aangegeven dat locaties op de 3 ha kaart (kaart met grote buitenstedelijke locaties) vallen onder de afwijkingsmogelijkheid zwaarwegend algemeen belang. Dit betekent dat Dwarskade gewoon glas kan blijven totdat er een nieuw planologisch kader ligt voor woningbouw. We hebben immers de afweging dat het gebied mag transformeren naar woningbouw al gemaakt. Een maatwerkbestemming is dus niet aan de orde. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A019-DE028 PMIEK

De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om niet alleen WarmtelinQ te benoemen, maar ook andere ontwikkelingen, zoals Oostland – WSO. De gemeente vraagt de provincie daarbij om een vergelijkbare rol als bij andere regionale warmtenet ontwikkelingen genoemd in de PMIEK, bijvoorbeeld het Regionale Warmtenet Oostland.

Antwoord
Dank voor uw suggestie. De provincie heeft ernaar gestreefd om zo goed mogelijk recht te doen aan de verschillende ontwikkelingen in onze provincie en begrijpt het belang om specifiek benoemd te worden. In paragraaf 3.1.3.2 wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen van het toekomstig warmtesysteem, waarbij ook cluster Oostland wordt betrokken. Daarnaast is het toekomstbeeld voor het warmtesysteem in Oostland opgenomen in de verkenningsgebieden warmtenetwerken.

Zowel WarmtelinQ als de regionale warmtesystemen worden daarbij meegenomen en gezien als belangrijke ontwikkelingen om te komen tot een robuust, duurzaam en integraal warmtesysteem van de toekomst.
In het pMIEK worden alle projecten op dezelfde manier behandeld. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A019-BE025 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat Maximale benutting milieugebruiksruimte op bestaande bedrijventerreinen

De instructieregel (verplichting voor gemeenten, pag. 38) om beter benutten van bedrijfsterreinen op alle bedrijfsterreinen voor te staan door middel van de hantering van de maximale milieugebruiksruimte.
De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie, gelet op het bovenstaande, om de instructieregel om beter benutten van bedrijfsterreinen te schrappen. Mogelijk kan de provincie dit in een toekomstige herziening wel opnemen, maar daarvoor is het nodig om dit eerst beter uit te werken. Daarbij moet onderzocht worden wat de gevolgen zijn, zowel ruimtelijk, juridisch als financieel. Wij vragen de provincie om hiervoor ook de juiste juridische en financiële middelen te regelen, in samenwerking met het Rijk en de gemeenten. Tenslotte stellen wij juridische vraagtekens bij de uitzondering voor bedrijfsverzamelgebouwen.

Antwoord
De provincie herkent de zorgen van de indiener over mogelijke leegstand, uitvoeringslasten en verlies aan maatwerk. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties in het voorjaar zijn in de Omgevingsverordening verschillende verfijningen aangebracht om deze risico's te beperken en ruimte te laten voor een evenwichtige toepassing.
- De regeling bevat een vergunningplicht met daarbij een set beoordelingsregels voor wijziging van bestaande en vestiging van nieuwe bedrijfsactiviteiten, daarbij worden bestaande bedrijven – (inclusief bedrijven die in milieucategorie 1 en 2) eerbiedigt. Hiermee wordt de rechtszekerheid van zittende bedrijven geborgd en het risico op nadeelcompensatie beperkt.
- De instructieregels zijn uitsluitend van toepassing op aangewezen bedrijventerreinen met beschermde milieugebruiksruimte, waar planologisch bedrijven zijn toegestaan met een grotere milieugebruiksruimte (oude milieucategorie 3.2 en hoger).
- Er zijn gerichte flexibiliteitsmogelijkheden opgenomen voor lichte bedrijven die redelijkerwijs niet kunnen worden verplaatst, onder meer voor bestaande bedrijfsverzamelgebouwen en voor bedrijventerreinen die onderdeel zijn van campussen van nationaal belang.
- Daarnaast blijft via de bestaande afwijkingsmogelijkheden ruimte bestaan voor beperkt maatwerk, wanneer dit noodzakelijk is voor een evenwichtige toedeling van functies en de provinciale doelen niet onevenredig worden geschaad.

Met deze aanpassingen beoogt de provincie de beschikbare milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid te beschermen, zonder bestaande situaties onnodig te belasten of lokaal maatwerk volledig uit te sluiten.

A019-TRO051 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (art. 7.3.6a/art. 7.4 verordening)

Op Kaart 17 zijn in de gemeente Pijnacker-Nootdorp drie kleine gebieden opgenomen als beschermingsgebied onbebouwde ruimte. De motivering hiervan ontbreekt. De gemeente Pijnacker-Nootdorp ziet geen aanleiding om deze gebieden op te nemen. De gebieden zijn klein en hebben geen relatie met ons groene buitengebied. De gemeente ziet geen provinciaal belang om deze gebieden op te nemen binnen dit beschermingsgebied.

1. Gebied: binnen stedelijk gebied (in de woonwijk Klapwijk)
2. Gebied: kleine kavel tussen duurzaam glastuinbouw en de woonkern Delftgauw (het perceel aan de Reginastraat)
3. Gebied: ligt tussen bestaand glastuinbouwgebied en een sportpark binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD)
4. Gebied: noordelijke rand van de kern Delfgauw (Bart Dekkerveld en de achterliggende loodsen)

De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om de kaart hier op de genoemde locaties aan te passen. Zie de omcirkelde gebieden op de onderstaande kaart.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (BOR)

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Pijnacker-Nootdorp, locaties 1 (Klapwijk), 2 (Reginastraat) en 4 (Noordrand kern Delfgauw/Vrijenban) > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Pijnacker-Nootdorp, locatie 3 (gebied nabij sportpark 'De Groene Wijdte') > Functieaanduiding 'agrarisch met waarde' behouden/ schrappen uit BOR

A019-TB002 Wonen

De provincie heeft uitgangspunten opgenomen voor ‘toekomstbestendig bouwen’, waaronder ‘energiepositief bouwen’. De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om ‘energiepositief’ te vervangen door ‘netbewust bouwen’.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, dit inderdaad een gewenste aanpassing; met de mogelijkheid dat energiepositief ook tot de mogelijkheden behoort, als dat maar netbewust is.

A019-TB003 Toekomstbestendig Wonen

De gemeente Pijnacker-Nootdorp verzoekt de provincie om de verplichting op te nemen om bij toekomstbestendig wonen vooraf met de netbeheerders af te stemmen. Om daarmee af te stemmen hoe de ontwikkeling wordt ingepast in het energiesysteem.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De netbeheerder heeft via andere wegen invloed op de aansluiting. Dit hoeft niet verplicht te worden.

A020 - Gemeente Ridderkerk

A020-DE033 Locatie voor hoogspanningsstation Bolnes-Zuid

Stedin en Tennet hebben vanwege de netcongestie problematiek behoefte aan een hoogspanningsstation waarvoor uit onderzoek blijkt dat de polder Bolnes-Zuid op Ridderkerks grondgebied een goede locatie zou zijn. Dit gaat in tegen de ZHOV maar heeft hoge urgentie. De indiener is voor het plaatsen van het hoogspanningsstation mits het goed inpast en bijdraagt aan de ontwikkeling van natuur- recreatiegebied (incl. droge waterberging).
De indiener verzoekt de provincie om de ontwikkeling van het hoogspanningsstation onder voorwaarden toe te staan.

Antwoord

Gedeputeerde Staten hebben hierover een brief gestuurd aan het college van de gemeente Ridderkerk. In deze brief geven Gedeputeerde Staten de kaders aan die van toepassing zijn op de ontwikkeling van een hoogspanningsstation. Deze brief is openbaar gepubliceerd met het kenmerk PZH-2025-883611350 en DOS-2021-0006020.

A020-RKL024 Paragraaf 7.3.6a

De indiener verzoekt om paragraaf 7.3.6a niet over te nemen.
Ruimtelijke kwaliteit wordt behouden met minder regelgeving
De indiener meent dat het bestaande instrumentarium zoals beschreven in paragraaf 7.3.7 ruimtelijke kwaliteit de provincie voldoende sturingsmogelijkheden op ruimtelijke kwaliteit biedt.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A020-BE140 Talenthub Dutch Freshport

Vanwege het zwaarwegend maatschappelijk belang van het ontwikkelen van de Talenthub Dutch Freshport verzoekt de indiener de provincie om gezamenlijk te onderzoeken hoe deze ontwikkeling vormgegeven kan worden.
Hierbij is aandacht voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties waarbij onderzocht wordt of aanwezige bedrijven niet gehinderd worden in bedrijfsvoering en wordt gedacht aan de milieutechnische beperkingen van de locatie. Als de provincie geen mogelijkheden ziet op basis van artikel 7.52lidb sub f dan gaat de indiener graag in gesprek over de randvoorwaarden en mogelijkheden die het wel mogelijk kunnen maken om de Talenthub te creëren.

Antwoord

De provincie hanteert als uitgangspunt dat huisvesting van arbeidsmigranten wordt beschouwd als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd, in lijn met de ladder voor duurzame verstedelijking. Huisvesting van woonfunctie op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke situaties en tijdelijk aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer

de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven niet wordt beperkt én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden (onder meer nabijheid van voorzieningen, sociale veiligheid en milieukwaliteit).
De provincie benadrukt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grotere milieugebruiksruimte. Functiemenging is daarom slechts in beperkte mate mogelijk en alleen toegestaan voor zover dit geen afbreuk doet aan de doelstellingen van het beleid en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte.
De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid voor maatwerk in bijzondere gevallen. Daarbij geldt dat dit geen automatisme is en alleen kan worden toegepast indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het betreffende artikel en het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn voor tijdelijke functies geldt als richtlijn voor de maximale termijn. Toepassing van de afwijkingsmogelijkheid vergt een zorgvuldig gemotiveerde afweging per geval.
De provincie is bereid om, mede vanuit de samenwerking binnen Dutch Fresh Port, samen met de indiener en de gemeente te verkennen op welke locaties (onderdelen van) de Talenthub Dutch Freshport planologisch en milieutechnisch inpasbaar zouden kunnen zijn. Daarbij staat centraal dat eerst wordt bezien of geschikte locaties in de omgeving van Dutch Freshport beschikbaar zijn, voordat wordt gekeken naar inpassing op een zwaar bedrijventerrein. In de verkenning naar een geschikte locatie wordt beoordeeld of de beoogde ontwikkeling past binnen de uitgangspunten van het provinciaal Omgevingsbeleid, waarbij voor tijdelijke locaties op een bedrijventerrein de bescherming van schaarse zware bedrijventerreinen, een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en een goed woon- en leefklimaat voor arbeidsmigranten leidend zijn

A020-TRO179 Artikel 7.41bb

De indiener verzoekt om artikel 7.41bb aan te passen dat ook ‘aanpassing’ mogelijk wordt waardoor kleinschalige woningbouwlocaties (zoals bij Kievitsweg/ Doncksselaan) mogelijk gemaakt kunnen worden.
Boomgaard locatie voor woningbouw
In de Omgevingsvisie van Ridderkerk is opgenomen dat woningbouw wenselijk is op de locatie van de Boomgaard. Argument hiervoor is dat deze locatie dicht bij een station en tussen bedrijventerreinen ligt. Vanwege deze ligging is het onrealistisch om de boomgaard te behouden meent de indiener. Hierbij zullen randvoorwaarden zoals ruimte bieden voor water, het watersysteem, koeltegebieden en biodiversiteit aangehouden worden.

<u>Antwoord</u>
Erfgoed wordt niet genoemd als een van de redenen om af te wijken. Er komen geen nieuwe 3 hectare kaart locaties meer bij. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Beter beschermen en benutten.

Onder E genoemde locaties zin nodig ten bate van het landgoed Huys Ten Donck. Via woningbouw als kostendrager bijgedragen aan het structureel in stand houden van dit waardevolle rijks- en gemeentemonument. Locatie Boomgaard zou een 3-hectare kaart locatie moeten worden.

A020-TRO178 Woningbouwlocatie Schiepo

De indiener verzoekt de provincie om de kaart aan te passen en deze ontwikkeling (woningbouw locatie Schiepo) mogelijk te maken zoals beschreven in paragraaf 5.6 van gebiedsvisie Rivieroevers, optie B of C.
Kleinschalige woningbouw Kiezitsweg/Doncksela an
De indiener wil maximaal elf woningen creëren ten westen van de oksel Kievitsweg/Doncksela an om kostendragers te creëren voor het instant houden van landgoed Huys ten Donck.

Antwoord
In de zienswijze wordt niet aannemelijk gemaakt hoe het bouwen van een klein aantal woningen bijdraagt aan het GBN.

Onder E genoemde locaties zijn nodig om groenblauwe verbindingen te versterken. In de zienswijze wordt niet aannemelijk gemaakt hoe het bouwen van een klein aantal woningen bijdraagt aan het versterken van groenblauwe verbindingen.

A020-BE139 Verzoek tot verwijdering uit (watergebonden) bedrijventerrein

De volgende gebieden verwijderen uit de gebiedsaanwijzing ‘bedrijventerreinen’ en/of ‘watergebonden bedrijventerreinen’
PC Hooftstraat en omgeving
Ringdijk 396
Centrum-Oost
Transformatielocatie Bolnes

Waarom?
- Door de gebieden te ontdoen van de aanduidingen van ‘bedrijventerreinen’ en of ‘watergebonden bedrijventerreinen’ ontstaan er mogelijkheden om woningen die nodig zijn in het gebied te bouwen. Daarnaast biedt het ruimte om meer groen en recreatiemogelijkheden te creëren. Bestaande gebieden worden op deze manier verdicht en het omliggende landschap van gemeente Ridderkerk blijft zo intact.
- Centrum-Oost is in de REV aangewezen als gemengd stedelijk. Hier is woningbouw wenselijk zodat centrum Oost gemengd stedelijk gebied wordt. Voor Centrum-Oost en voor Rivieroevers is samen met de MRDH een compensatieplan opgesteld.
- Ook voor Ringdijk 396 zijn er kansen voor woningbouw zoals opgenomen in de visie Rivieroevers. Ook is opgenomen dat bij Ringdijk 396 meer recreatie en groen wordt toegevoegd.
- Transformatielocatie Bolnes is in de gebiedsvisie Rivieroevers benoemd als transformatielocatie op de langere termijn. Het is een buitendijkse bedrijvenstrook die formeel watergebonden is, maar ruimtelijk erg beperkt is en al lang niet meer zo gebruikt wordt. De locatie biedt kansen voor meer samenhang in het gebied, groene lopers vanuit de wijk en vanuit de Donckse Velden naar de oevers. Op de langere termijn kiezen we voor integrale herontwikkeling.
- Er is geen specifieke reden genoemd voor het aanpassen van de benoeming van de locatie PC Hooftstraat als ‘bedrijvengebied’.
In de zienswijze wordt met behulp van kaarten aangeduid waar er aanpassingen moeten worden gemaakt.

Antwoord
De bedrijventerreinenkaart in de provinciale Omgevingsverordening heeft een juridische functie om het toepassingsbereik van bedrijventerreinenbeleid van de provincie aan te duiden. Voor wijzigingsvoorstellen van de aanduiding 'bedrijventerrein' op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming (bijvoorbeeld wonen) is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen zonder lopende bezwaar- of beroepsprocedures.

Donkersloot -Noord (rivieroevers) is als transformatielocaties opgenomen in Strategie Bedrijventerreinen MRDH.
Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over "Transformatielocaties voor aanvaarding, mits" in uw gemeente, te weten Donkersloot-Zuid (Centrum-Oost), Oost (PC Hooftstraat), Bolnes Buitendijks en Bolnes Binnendijks. Indien de provincie instemt met deze transformatieplannen, kunnen deze locaties gebruikmaken van het feitelijke compensatieregel. Daarbij zullen deze locaties deels gebruikmaken van het geconstateerde beperkte overschot.

Het opnemen van een locatie als transformatielocatie in deze bedrijventerreinenstrategie houdt geen toezegging in over de inhoud of aanvaardbaarheid van de transformatieplannen. Elk plan doorloopt daarvoor zelfstandig de daarvoor geldende procedures en afwegingen. De provincie ziet uw (compensatie)plannen tegemoet.

A020-TRO176 Bezwaren paragraaf 7.3.6a van de ZHOV

Deze paragraaf maakt ontwikkelingen onmogelijk, onnodig complex en afhankelijk van bestuurlijke luimen terwijl ontwikkelingen vaak bijdragen aan provinciale doelen. Dit zorgt voor onvoorspelbare besluitvorming en overheden die tegen over elkaar staan.
Paragraaf 7.3.6a ZHOV verhinderd lokale ontwikkelingen (zoals opgenomen in Omgevingsvisie Ridderkerk). In de zienswijze noemt de indiener deze lokale ontwikkelingen specifiek.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A020-TRO177 Artikel 7.41ee ZHOV biedt beperkt mogelijkheden voor 'straatje erbij' in Ridderkerk

Beleid rondom 'straatje erbij' is vastgelegd in artikel 7.41ee ZHOV. In theorie betekent dit dat ontwikkelingen grenzend aan dorpskernen doorgevoerd kunnen worden onder voorwaarden. Dit is niet mogelijk in gebieden met beschermingscategorie 1 en 2 waar Ridderkerk (bijna helemaal) onder valt. Zie zienswijze voor afbeeldingen. Enkel op- of nabij de snelweg zou een 'straatje erbij' mogelijk zijn maar deze locaties zijn niet geschikt voor zulk soort ontwikkelingen.
De indiener verzoekt de provincie om artikel 7.41ee aan te passen zodat ook Ridderkerk mogelijkheden heeft om gebruik te maken van het principe straatje erbij. Bijvoorbeeld door lid e te schrappen.

Antwoord

In de vastgestelde Ruimtelijke Koers heeft de provincie ervoor gekozen de onbebouwde ruimte te beschermen, vanwege belangrijke opgaven zoals water, biodiversiteit, landbouw en energie, waarvoor ruimtegebrek dreigt te ontstaan. Tegelijkertijd blijven wij rekening houden met de wens van gemeenten om iets te doen aan de leefbaarheid en aan de woonbehoefte van jongere en oudere inwoners van de kernen. Hiervoor is, naast de al afgestemde plannen zoals in grote stedelijke bouwlocaties, het Straatje Erbij bedoeld in kernen van 250 tot 10.000 inwoners.

A020-TRO174 Bezwaren op artikel 7.41bb ZHOV

In artikel 7.41bb ZHOV wordt benoemd dat in de nieuwbenoemde onbebouwde gebieden nieuwe ontwikkelingen uitsluitend mogelijk worden indien deze regionaal en gebiedsgericht zijn afgestemd. Onder ontwikkelingen wordt het ‘aanpassen’ en ‘transformeren’ (zie artikel 7.43) van gebieden bedoeld. Alleen ontwikkelingen die onder ‘inpassen’ vallen zijn direct mogelijk. De indiener vindt het onduidelijk wat bedoeld wordt met regionale afstemming, aan welke voorwaarden dit moet voldoen en hoe dit geborgd wordt in het provinciale beleid. De indiener vindt dat de ontwikkelingen die vallen onder ‘aanpassen’ meer vrijheid geboden moet worden. De indiener ervaart dat het gebied ‘op slot’ gaat als dit beleid wordt doorgevoerd.

Antwoord

Het klopt dat de nieuwe instructieregels een beperkende werking hebben op de gemeentelijke mogelijkheden om te kunnen aanpassen en/of transformeren. Het is echter niet zo, anders dan indiener veronderstelt, dat de genoemde uitzonderingen voor nieuwe stedelijke functies beperkt zijn tot de soort van "inpassen." In art 7.41dd zijn bijvoorbeeld ook uitzonderingen opgenomen voor grote buitenstedelijke bouwlocaties, straatje erbij, en de bestaande flexibiliteitsmogelijkheden van de beschermde greenportgebieden blijven behouden. Tot slot is er ook een generieke uitzondering vanwege een zwaarwegend algemeen belang waarvoor geen reële mogelijkheden zijn. Dit zijn allemaal voorbeelden waarbij die onder 'aanpassing en/of transformeren' mogelijk blijven. Zie voor een beantwoording het thema antwoord Beter beschermen en benutten.

A020-WO130 Locatie Boomgaard

De indiener verzoekt om woningbouw bij de locatie Boomgaard mogelijk te maken door deze op te nemen op de 3-ha kaart of hierover (met positieve grondhouding) in gesprek te gaan met de gemeente Ridderkerk.

Antwoord

Het gebied waar de Boomgaard in ligt is beschermd als groene buffer. De groene buffer heeft als doel om open en groengebied te beschermen
tegen grootschalige verstedelijking. De provincie ziet de Boomgaard om deze reden niet als kansrijke locatie voor woningbouw. Uiteraard vindt de provincie het van belang dat er voldoende woningen worden ontwikkeld in Ridderkerk. Op dit moment is het planaanbod voldoende in de regio Rotterdam om aan de afspraken uit de regionale woondeal uit 2023 te kunnen voldoen, het uitvoeren van de bestaande plannen heeft daarom prioriteit. Wij blijven graag met u in gesprek over de benodigde nieuw te bouwen woningen en geschikte locaties.

A020-BE138 Van der Valk Hotel

De indiener verzoekt gronden in eigendom van het Van der Valk Hotel te verwijderen als gebiedsaanwijzing 'bedrijvengebied' om uitbreiding van het hotel en functiemenging van het gebied mogelijk te maken.

Waarom?
- Dit gebied ligt niet op een bedrijventerrein (zie Ruimtelijk Economische Visie blz. 47). De gronden zijn aangewezen als woongebied en gemengd woon-/ werkgebied. In het geval van de Van der Valk hotel Ridderkerk is een werkgebied van toepassing, niet zijnde een bedrijventerrein.
- Het huidige Van der Valk hotel is altijd als horeca bestemd geweest. Zoals beschreven in het provinciaal inpassingsplan (PIP) Nieuw Reijerwaard 2014.
- Ook staat in PIP de mogelijkheid om de niet bebouwde gronden (bestemd als bedrijventerrein) te wijzigen naar horeca.
- De gronden zijn niet als bedrijventerrein aangemerkt in de REV en zijn in bezit van het Van der Valk hotel Ridderkerk. Het hoort niet bij bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard.
- In de Strategie Bedrijventerreinen MRDH 2023-2030 is het gebied ook niet aangemerkt als bedrijventerrein.
- In de definitie van bedrijventerreinen in de ontwerpverordening staat dat een locatie met de bestemming horeca uitgesloten is als bedrijventerrein.

Antwoord

Aan de kaarten uit de Strategie Bedrijventerreinen MRDH kunnen geen zelfstandige rechten worden ontleend en zij kunnen niet afdoen aan de bindende werking van de Omgevingsverordening.

De provincie zal het gedeelte met enkelbestemming Horeca, te weten perceelnummers RDK01-D-2861, RDK01-D-3151, RDK01-D-3245, RDK01-D-3152 & RDK01-D-3153, schrappen van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening.

De provincie is bekend met de gebiedsaanduiding 'wetgeving zone – wijzigingsgebied-1' voor de twee kavels die grenzen aan het huidige Van der Valk-hotel. Aan deze aanduiding kan echter geen zelfstandig planologisch recht worden ontleend, aangezien een wijzigingsgebied een voorwaardelijke wijzigingsbevoegdheid betreft binnen een plan van lagere orde en bij toepassing dient te voldoen aan de op dat moment geldende provinciale Omgevingsverordening. De Omgevingsverordening heeft als provinciale verordening een hogere juridische werking en prevaleert derhalve boven een wijzigingsgebied. Ten tijde van de beantwoording van deze zienswijze voert de provincie zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau overleg om tot een passende maatwerkoplossing te komen.

A020-TRO175 Agrarische sector en buitengebieden in stand houden

De indiener vindt aanpassingen zoals ruimte voor ruimte en de mogelijkheid om agrarische gronden te transformeren, noodzakelijk zijn om de agrarische sector en buitengebieden in stand te houden. Ridderkerk kent veel kleine agrariërs die weinig uitbreidingsmogelijkheden hebben en geen opvolging. Door het beleid door te voeren zullen agrariërs te veel beperkt worden in hun mogelijkheden waardoor leegstand of verrommeling kan ontstaan. De

verplichte regionale afstemming zorgt voor onnodige complexiteit. De indiener benadrukt dat de gemeente goed werk levert op het gebied van ruimtelijke kwaliteitsverbetering in het buitengebied.

Antwoord

Binnen het VAB-beleid zijn er al mogelijkheden om leegstand en verrommeling tegengegaan. De provincie denkt na hoe hier nog beter mee om te gaan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A021 - Waterschap Hollandse Delta

A021-WBS001 Waterkwaliteit

De indiener constateert dat waterkwaliteit wel wordt benoemd, maar onvoldoende is verankerd in prestatie-eisen voor nieuwe ontwikkelingen. De indiener vraagt om aanvulling van deze eisen om verslechtering van de waterkwaliteit te voorkomen en verbetering te stimuleren.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van een goede waterkwaliteit. Er is gekozen om in de prestatie-eisen voor nieuwe ontwikkelingen aan te sluiten bij de systematiek van www.bouwadaptief.nl. De prestatie-eis voor droogte (4) ziet erop toe dat bij het ontwerp en inrichting van ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet op drinkwaterbesparing, regenwaterbenutting en de verbetering van de waterkwaliteit. In deze herziening worden de prestatie-eisen niet verder aangevuld. De provincie verkent of dit in volgende herzieningen kan worden meegenomen. Hierover worden in de aankomende periode voorstellen gedaan aan Provinciale Staten.

A021-BG004 Grondwater

De indiener geeft aan dat verantwoordelijkheden rond grondwater onvoldoende duidelijk zijn verdeeld tussen provincie Zuid-Holland, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten. Dit belemmert samenwerking en zorgt voor onduidelijkheid voor betrokken partijen. Daarnaast vraagt de indiener om expliciete aandacht voor brijnwater, infiltratie en zeer zorgwekkende stoffen, waaronder PFAS, bij zowel grond- als oppervlaktewater.

Antwoord

Bedankt voor uw reactie. De provincie neemt uw input mee bij de herziening van het regionaal waterprogramma (RWP).

A021-VA029 Sturingsprincipes en samenwerking

De indiener stelt dat het provinciaal belang in de sturingsprincipes te beperkt wordt benaderd. Volgens de indiener moet de provincie Zuid-Holland sterker uitgaan van bredere maatschappelijke opgaven en niet alleen “waar mogelijk”, maar “waar nodig” multischalig en integraal werken. Daarnaast ontbreekt een duidelijke motivatie voor participatie en samenwerking, zoals het belang van betrouwbaarheid en wederzijds vertrouwen.

Antwoord

Dank voor uw betrokkenheid. De sturingsfilosofie is in deze herziening alleen redactioneel aangepast en niet inhoudelijk. Onder de Omgevingswet is provinciaal belang een belangrijk concept om aan te geven wanneer taken bij de provincie liggen. Dat wil niet zeggen dat er niet breder gekeken wordt. Juist daarom staat bij de werkwijze aangegeven dat de maatschappelijke opgaven en provinciale belangen het vertrekpunt zijn van provinciaal handelen. Of de formulering ‘waar mogelijk’ op bepaalde thema’s beter vervangen kan worden door ‘waar nodig’ kan besproken worden in de onderlinge samenwerking, bijvoorbeeld in de gebiedsgerichte uitwerking van het ruimtelijk voorstel zoals benoemd in het programmadeel van de beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

De Omgevingsvisie motiveert participatie en samenwerking expliciet: participatie draagt bij aan beter en rechtvaardiger beleid en aan wederzijds begrip, met nadruk op vroegtijdige betrokkenheid, daadwerkelijke invloed, heldere communicatie en zorgvuldige terugkoppeling, en op het belang van betrouwbaar handelen door de provincie.

A021-WBS003 Afvalwaterzuivering en -transport

De indiener benadrukt dat bevolkingsgroei en strengere Europese eisen leiden tot een grotere ruimtevraag en investeringsopgave voor afvalwaterinfrastructuur. Volgens de indiener vraagt dit om verdere uitwerking en duidelijke opname in het omgevingsprogramma van de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Wij waarderen de zienswijze maar het is nodig om verder te onderzoeken of we dit op een gedegen manier in het beleid kunnen verwerken en zo nodig daarover voorstellen aan de Provinciale Staten te doen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A021-WBS004 Samenwerking en Water en Bodem Sturend

De indiener is positief over de bestaande samenwerking en de verankering van Water en Bodem Sturend in het beleid. Tegelijk uit de indiener zorg over het afzwakken van prestatie-eisen, waardoor deze niet juridisch afdwingbaar zijn. De indiener verzoekt om deze eisen steviger te verankeren en bepaalde prestatie-eisen alsnog verplicht op te nemen.

Antwoord

De provincie waardeert de positieve reactie op de bestaande samenwerking en op de wijze waarop Water en Bodem Sturend is opgenomen in het beleid. Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

A021-WA001 Waterveiligheid en waterkeringen

De indiener verzoekt om expliciete opname van zowel primaire als regionale waterkeringen in het omgevingsbeleid en omgevingsplannen. Nieuwe ontwikkelingen mogen volgens de indiener geen belemmering vormen voor toekomstige versterking van waterkeringen. De huidige regels en toelichting worden als te vrijblijvend beschouwd.

Antwoord

Het Rijk gaat over regels met betrekking tot de primaire waterkeringen. In artikel 5.38 van het Bkl is een instructieregel opgenomen dat in het omgevingsplan moet worden gewaarborgd dat er geen belemmeringen ontstaan voor de instandhouding, onderhoud of versterking van de primaire waterkeringen. Onze instructieregel zal daarom alleen op de regionale waterkeringen worden toegespitst. Het is niet nodig om expliciet te bepalen dat de waterkeringen in het omgevingsplan moeten worden opgenomen, omdat in de waterschapsverordening de waterkeringen met bijbehorende beperkingengebieden moeten

worden aangewezen. Via het DSO worden alle regels op een locatie ontsloten, waarmee voor een initiatiefnemer duidelijk wordt welke regels er gelden. De gemeente zal op basis van de instructieregels van het Rijk en de provincie moeten waarborgen dat voor de waterkeringen geen belemmeringen ontstaan en zal daarvoor de waterschapsverordening moeten raadplegen en in overleg moeten gaan met de waterbeheerder. Daarnaast kan het waterschap in de waterschapsverordening regels stellen aan activiteiten binnen de beperkingengebieden bij een waterstaatswerk. Hiermee is voldoende gewaarborgd dat er geen belemmeringen ontstaan voor de instandhouding, onderhoud of versterking van waterkeringen.
Wat betreft de Omgevingsvisie sluit het noemen van primaire keringen aan bij de afspraken die gemaakt zijn rond actualisatie profielen van vrije ruimte gemaakt in het BO Water dec. 2024. Dit wordt daarom toegevoegd in paragraaf 5.3.1 'Waterveiligheid en wateroverlast'. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid

A021-WA002 Meerlaagsveiligehid

De indiener vraagt onder meer om sterkere borging van meerlaagsveiligheid, expliciete aandacht voor waterberging in stedelijk gebied en waterkwaliteit bij industriële transities. Verder wordt verzocht om minder vrijblijvende formuleringen voor het groenblauwe netwerk, duidelijkheid over betrokkenheid van waterschappen bij regionale agenda's en aanscherping van regels over hemelwater, windenergie, zonnevelden en waterkeringen.

Antwoord
In de huidige herziening ligt de focus van de provincie in het kader van Water en bodem sturend op klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen. De provincie verkent of de vraagstukken rondom meerlaagsveiligheid, waterberging in stedelijk gebied en waterkwaliteit bij industriële transities in volgende herzieningen kunnen worden meegenomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A021-TRO010 Maken van keuzes in de ruimtelijke koers

De indiener geeft aan dat de provincie Zuid-Holland onvoldoende duidelijk maakt hoe keuzes worden gemaakt tussen concurrerende ruimtelijke opgaven. Onhelder is wie bepaalt welke opgaven waar landen en hoe een evenwichtige verdeling tot stand komt. De indiener vraagt om expliciete coördinatie en opname hiervan in het omgevingsbeleid en de gebiedsuitwerking van de Ruimtelijke Puzzel.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A021-TRO011 Samenhang tussen lopende gebiedsopgaven

De indiener wijst op het risico van tegenstrijdigheden tussen verschillende lopende opgaven die zich op dezelfde gebieden richten. Volgens de indiener moet de provincie Zuid-Holland de samenhang en onderlinge afstemming beter borgen. Integraliteit is volgens de indiener noodzakelijk om botsende belangen te voorkomen.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A022 - Gemeente Capelle aan den IJssel

A022-OB014 Algemeen

De indiener constateert dat het huidige ontwerp beperkende en onduidelijke regels bevat die soms tegenstrijdig zijn. De doelstellingen van de provincie worden gedeeld, maar bepaalde onderdelen van het beleid dragen niet bij aan het behalen van deze doelstellingen. De indiener vraagt om ruimte om snel en flexibel te kunnen reageren op maatschappelijke veranderingen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A022-OB015 Algemeen

De indiener benadrukt de betrokkenheid in het vervolgtraject en vraagt om extra aandacht voor afstemming en capaciteit binnen gemeenten en andere partners.

Antwoord

De indiener wordt net als de andere gemeenten en andere relevante partners, betrokken bij de gebiedsgerichte uitwerking van de ruimtelijke koers van de provincie. Bij de inrichting van dit proces zal aandacht zijn voor de capaciteit binnen de gemeenten en andere partijen. De provincie is blij met de betrokkenheid van de indiener.

A022-WO003 Wonen

De indiener benadrukt de noodzaak van een sterkere verankering van de New Town-opgave in het omgevingsbeleid. De indiener vraagt om een gedifferentieerde benadering en provinciale sturing op grootschalige wijkontwikkeling en een gedifferentieerd woningaanbod. Er wordt gepleit voor een provinciaal investeringsprogramma of cofinanciering en het aanwijzen van New Towns als 'Aandachtsgebied sociale transformatie'.

Antwoord

Het behoud en versterking van de leefbaarheid in bestaande wijken en buurten vinden we belangrijk. We steunen daarom ook de aanpak van kwetsbare wijken via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. In samenwerking met de NPLV-gebieden en New Town gemeenten gaan we onderzoeken hoe en waar we in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van de leefbaarheid.

Bij de begroting 2026 is besloten te starten met provinciale inzet voor NPLV en New Towns. Mogelijk leidt dat tot een aanpassing bij een volgende herziening. Met de Zuid-Hollandse New Towns ontwikkelen we op verschillende manieren kennis over een aanpak voor behoud en versterking van de leefbaarheid in deze bestaande wijken. We onderzoeken daarnaast hoe en waar de Provincie in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan de verbetering van leefbaarheid in deze gemeenten.

A022-OER004 OER

De indiener vraagt om een brede blik bij het hanteren van de Omgevingseffectrapportage, waarbij sociale en economische effecten van beleidsalternatieven worden gekwantificeerd.

Antwoord

We hebben in het OER een beoordelingskader opgesteld waarin we een brede(re) blik hanteren dan enkel de verplichte onderdelen van een MER (milieueffectrapportage). Zo beoordelen we ook op economische aspecten (agrarisch verdienvermogen en bedrijventerreinvoorraadontwikkeling) en sociale aspecten (woningbouw, nabijheid voorzieningen, beweegvriendelijke leefomgeving en leefbaarheid). Daar waar mogelijk hebben we de sociale en economische effecten van het beleid gekwantificeerd. Bijvoorbeeld de effecten van het verhogen van grondwaterstanden op het agrarisch verdienvermogen. In veel gevallen is het echter nog niet mogelijk om de effecten van de alternatieven te kwantificeren, omdat de alternatieven nog vrij abstract van aard zijn (bijvoorbeeld omdat deze vooral zien op visie-niveau). In die gevallen hebben we een beargumenteerde kwalitatieve analyse gemaakt.

A022-GN008 Groenblauw netwerk

De indiener stelt dat het werkingsgebied 'groenblauwe structuur' in Capelle aan den IJssel een groter gebied beslaat dan alleen het Schollebos. Dit leidt tot belemmeringen bij de ontwikkeling van locaties binnen deze structuur. De indiener verzoekt om aanpassingen aan het beperkingengebied en afstemming van de begrenzing met de visiekaart uit de Capelse Omgevingsagenda.

Antwoord

Conform de afspraken tussen provincie en gemeente wordt de kaart aangepast.

A023 - Gemeente Leidschendam-Voorburg

A023-OB017 Overige punten

De indiener vraagt om verduidelijking en correcties op kaarten en aanduidingen, onder meer voor drinkwaterzoekgebieden, agrarische gronden, vitale veenweiden en de Nieuwe Driemanspolder.
1. Klopt het kaartje “Zoekgebied drinkwater” op pagina 102 van de verordening? (NB het gaat om het programma)
2. De indiener verzoekt dat ook haar buitengebied wordt meegenomen in de gebiedsaanpakken vitale veenweiden.
3. De indiener ziet graag voor de Nieuwe Driemanspolder in het kaartbeeld terug dat vanwege de primaire functie waterberging de secundaire functies natuur en recreatie niet op het gebied van toepassing te laten zijn.

Antwoord
1. Het kaartje staat opgenomen in het huidige Regionaal Waterprogramma omdat destijds nog sprake was dat Dunea hier mogelijk een nieuwe drinkwaterbron zou realiseren. De uitkomst van het mer traject is dat de nieuwe locatie in het Leidschendamse deel van de Vliet gaat komen. Dit betekent dat dit kaartje komt te vervallen.
2. De indiener is al vertegenwoordigd in regiegroep veenweiden en kan dus al meedoen in gebiedsaanpak vitale veenweiden.
3. In tegenstelling tot indiener stelt is de N3MP ingericht als natuur-, recreatie en waterbergingsgebied en niet als sec een waterbergingsgebied. Dit is ook vastgelegd in het ‘Bestuursconvenant tot herinrichting van de Nieuwe Driemanspolder als gebied voor recreatie, natuur en waterberging’, d.d. 18 december 2008. De bij de aanleg betrokken overheden hebben met elkaar in de bijbehorende wijzigingsovereenkomst (d.d. 12 december 2013) afgesproken om het gebied minimaal 30 jaar na realisatie in stand te houden als natuur-, recreatie- en waterbergingsgebied. Er is dan ook geen reden om de huidige status aan te passen.

A023-WO014 Wonen

De indiener stelt dat provinciale doelstellingen voor sociale huur niet aansluiten bij regionale afspraken. De indiener vraagt om afstemming met regionale woonafspraken of landelijke wetgeving. Ook vraagt de indiener om een bredere definitie van sociale huur.

Antwoord
Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

De provincie heeft in maart 2023 met het Rijk, gemeenten en woningcorporaties de Regionale Realisatieagenda’s (woondeals) ondertekend, waarbij per woondealregio afspraken gemaakt zijn over de woningbouwopgave, waarvan minimaal 2/3 betaalbaar wordt gerealiseerd en daarvan de helft door woningcorporaties. In december 2024 is op de Woontop afgesproken dat twee derde van de te realiseren woningen betaalbaar is voor

huishoudens met een laag- en middeninkomen en bestaat uit sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Tenminste 30% van de te realiseren woningen is sociale huur. Bijna 46% van de inwoners/huishoudens in Zuid-Holland had begin 2023 een inkomen dat toegang gaf tot een sociale huurwoning.

A023-OB016 Algemene beoordeling en samenwerking

De indiener waardeert de ambities van de provincie Zuid-Holland en herkent de grote opgaven. De indiener wil constructief samenwerken, maar constateert dat generieke beleidskeuzes op onderdelen schuren met regionale en lokale belangen. De indiener vraagt om meer aandacht voor samenhang, maatwerk en bestuurlijke afstemming.

Antwoord

Samenwerking, afstemming en overleg met gemeenten en andere partners vindt de provincie van essentieel belang, zowel bij de totstandkoming van nieuw beleid als bij de uitvoering van dat beleid en de realisering van de grote maatschappelijke opgaven. Provinciaal beleid en provinciale regels zien op ontwikkelingen en belangen op provinciale schaal. Soms kan dit beperkingen opleggen aan ontwikkelingen die op lokale schaal logisch lijken, maar ongewenste effecten hebben op provinciale schaal. Dit is vrijwel onvermijdelijk. In zijn algemeenheid probeert de provincie evenwel de afwegingsruimte van gemeenten zo min mogelijk in te perken.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A023-TRO041 Sociaal domein

De indiener ondersteunt de provinciale ambitie om sociale en zorgvoorzieningen mee te laten groeien met de bevolking. De indiener waardeert de ruimte voor lokaal maatwerk.

Antwoord

Wij waarderen deze steunbetuiging ten aanzien van het voorgenomen beleid.

A023-ZZ046 Drinkwaterwinning Vlietzone

De indiener steunt de keuze voor extra drinkwaterwinning in de Vlietzone en de bescherming van het groene karakter. De indiener benadrukt dat de Vlietzone geen restgebied mag worden voor grootschalige voorzieningen. De indiener vraagt om blijvende borging van groene inpassing en beperking van toekomstige uitbreidingen.

Antwoord

De provincie beoogt met deze herziening van het ruimtelijk beleid de groenblauwe netwerken in Zuid-Holland beter te beschermen. Voor de Vlietzone is deze beleidsherziening o.a. gebaseerd het Toekomstbeeld Vlietzone (en de 5 dragende principes). Aanvullend hierop bereidt de provincie met betrokken gemeenten en waterschappen uitvoeringsprojecten voor ter verbetering van de kwaliteit en de bereikbaarheid van het gebied.

A023-TRO040 Vitaliteit kern Stompwijk

De indiener stelt dat de bouw van circa 190 woningen tot ongeveer 2030-2035 nodig is om de bestaande dorpskern van Stompwijk leefbaar en vitaal te houden en dat deze niet allemaal binnen BSD gerealiseerd kunnen worden. Volgens de indiener maken de voorgestelde beschermingscategorieën en de BSD-begrenzing uitbreiding onmogelijk. De indiener verzoekt de regels te verruimen omdat binnen de gestelde kaders het straatje erbij voor deze kern niet mogelijk lijkt.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

In aanvulling hierop wordt het volgende opgemerkt. Voor straatje erbij wordt een afwijkingsmogelijkheid toegevoegd voor de ontwikkeling hiervan in nieuw weidevogelgebied, beschermingscategorie 2. Het gaat dan gebied dat is in de Herziening 2025 is aangeduid als belangrijk of kansrijk weidevogelgebied en dat daarvoor niet was aangeduid als weidevogelgebied.

A023-TRO039 Rol provincie en lokaal maatwerk

De indiener vraagt om verduidelijking van de verhouding tussen provinciaal beleid en lokale bestuurlijke afwegingen. De indiener benadrukt het belang van lokaal maatwerk, in lijn met het uitgangspunt “decentraal tenzij”. Volgens de indiener is dit noodzakelijk bij schaarse ruimte en strikte beschermingsregimes.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A023-TU002 Glastuinbouw Stompwijk

De indiener steunt overleg over de toekomstbestendigheid van glastuinbouwgebieden. De indiener verzet zich tegen generieke bescherming als onbebouwde ruimte. Volgens de indiener belemmert dit gebiedsontwikkeling en financiële haalbaarheid.

Antwoord

De provincie beschermt de huidige glastuinbouwgebieden. Wij zien deze gebieden inderdaad niet als bestaand stads- en dorpsgebied. Door het opnemen van de gebieden als onbebouwde ruimte voorkomen we ongewenste ontwikkelingen naar bebouwing. De ontwikkeling van de Meesleeuwerpolder waarbij extensivering wordt doorgevoerd en woningen wordt gerealiseerd worden niet geraakt door de aanpassing. We blijven constructief in gesprek met elkaar over de glastuinbouwgebieden in de gemeente Leidschendam-Voorburg. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A023-WV004 Kansrijk weidevogelgebied Vlietland

De indiener stelt dat een deel van Vlietland recreatiegebied is met intensieve verblijfsrecreatie. Volgens de indiener is dit niet verenigbaar met de aanduiding kansrijk weidevogelgebied. De indiener vraagt om aanpassing van de kaart.

Antwoord

De locatie betreft de Oostvlietpolder. Deze locatie wordt niet beschermd als kansrijk weidevogelgebied. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A023-BD001 Veenweidegebied

De indiener herkent zich niet in de aanduiding veenweidegebied voor enkele stedelijke en glastuinbouwlocaties. De indiener verzoekt om herziening van deze aanduidingen.

Antwoord

De aanduiding 'veenweidegebied' ziet op peilbesluitgebieden waar het peilbesluit invloed heeft op de veenweiden. Binnen deze gebieden moet het waterschap bij het vaststellen of wijzigen van het peilbesluit het belang van het afremmen van bodemdaling en de reductie van CO2-emissie uit veen meewegen. De begrenzing van deze gebieden kan ruimer zijn dan de feitelijke ligging van de veenweiden. Hierdoor kunnen binnen het veenweidegebied ook andere functies voorkomen, zoals stedelijke en glastuinbouwlocaties. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A023-BE026 Bedrijventerreinen – aanduidingen

De indiener wijst op onjuiste aanduidingen van bedrijventerreinen op kaarten. De indiener verzoekt om correctie, mede vanwege mogelijke gevolgen voor landschap en windenergie.

Antwoord

Voor wijzigingsvoorstellen van aanduidingen op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening geldt als leidend criterium dat voor de betreffende locatie een nieuwe planologische bestemming is vastgesteld én dat het bijbehorende bestemmingsplan of omgevingsplan onherroepelijk is geworden, hetgeen inhoudt dat daartegen geen beroepsprocedures meer aanhangig zijn.
Het bedrijventerrein Nieuwe Havenstraat / ontwikkellocatie Klein Plaspoelpolder heeft op grond van het vigerende bestemmingsplan op dit moment enkelbestemming ‘Bedrijf’, en blijft derhalve gehandhaafd op de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening.
De locaties Molenvaart, Starrevaart en Stomwijksche Vaart zijn gelegen buiten bestaand stedelijk gebied (BSD) en worden door de provincie aangemerkt als solitaire bedrijfslocaties. Deze locaties waren ten onrechte als bedrijventerrein aangeduid op de bedrijventerreinenkaart. Nu zij niet voldoen aan de geldende begripsbepaling van een bedrijventerrein, worden zij verwijderd van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A023-BE027 Milieuzonering en benutting bedrijventerreinen

De indiener heeft grote zorgen over de voorgestelde instructieregels voor maximale milieugebruiksruimte. De indiener verwacht leegstand, nadeelcompensatie, hoge uitvoeringslasten en verlies aan maatwerk. De indiener verzoekt om uitstel, gebiedsgerichte

uitwerking, integratie van de VNG-handreiking en duidelijkheid over alternatieven voor lichte bedrijvigheid.

Antwoord
De provincie herkent de zorgen van de indiener over mogelijke leegstand, uitvoeringslasten en verlies aan maatwerk. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties in het voorjaar zijn in de Omgevingsverordening verschillende verfijningen aangebracht om deze risico's te beperken en ruimte te laten voor een evenwichtige toepassing.
- De regeling bevat een vergunningplicht met daarbij een set beoordelingsregels voor wijziging van bestaande en vestiging van nieuwe bedrijfsactiviteiten, daarbij worden bestaande bedrijven – (inclusief bedrijven die in milieucategorie 1 en 2) eerbiedigt. Hiermee wordt de rechtszekerheid van zittende bedrijven geborgd en het risico op nadeelcompensatie beperkt.
- De instructieregels zijn uitsluitend van toepassing op aangewezen bedrijventerreinen met beschermde milieugebruiksruimte, waar planologisch bedrijven zijn toegestaan met een grotere milieugebruiksruimte (oude milieucategorie 3.2 en hoger).
- Er zijn gerichte flexibiliteitsmogelijkheden opgenomen voor lichte bedrijven die redelijkerwijs niet kunnen worden verplaatst, onder meer voor bestaande bedrijfsverzamelgebouwen en voor bedrijventerreinen die onderdeel zijn van campussen van nationaal belang.
- Daarnaast blijft via de bestaande afwijkingsmogelijkheden ruimte bestaan voor beperkt maatwerk, wanneer dit noodzakelijk is voor een evenwichtige toedeling van functies en de provinciale doelen niet onevenredig worden geschaad.

Met deze mogelijkheden beoogt de provincie de beschikbare milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid te beschermen, zonder bestaande situaties onnodig te belasten of lokaal maatwerk volledig uit te sluiten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Ontwerpbesluit

A023-GN009 Groenblauwe netwerken – proces en afstemming

De indiener wijst erop dat de begrenzing van groenblauwe netwerken nog in overleg is, terwijl de zienswijzeperiode al loopt. De indiener vraagt om verwerking van de resultaten van dit overleg en om tijdige terugkoppeling. Ook vraagt de indiener om duidelijkheid over de samenhang met NOVEX Zuidelijke Randstad.

Antwoord
De provincie neemt deze opmerking ter kennisgeving aan. In de programmalijn gezonde en klimaatadaptieve delta van NOVEX Zuidelijke randstad werken Rijk, provincie, waterschap en gemeenten samen aan het Groenblauwe Netwerk.

A023-GN010 Groenblauwe netwerken – effecten in stedelijk gebied

De indiener geeft aan dat de voorgestelde bescherming kan knellen met bestaande en geplande stedelijke functies. De indiener vraagt om ruimte voor lokale afwegingen bij sportvelden, woningbouw en andere ontwikkelingen. Daarnaast verzoekt de indiener om aandacht voor recreatieve stads-landverbindingen.

Antwoord

Conform het gesprek met de gemeente verwijdert de provincie de grote groene eenheden die geen onderdeel (gaan) uitmaken van het groenblauw netwerk van de kaart.

A023-EN010 Energie

De indiener vraagt om meer differentiatie in de kaart met warmtetracés. Daarnaast ondersteunt de indiener de regionale zienswijze van de RES en vraagt om vroegtijdige betrokkenheid van gemeenten en aandacht voor netcongestie.

Antwoord

Bedankt voor uw betrokkenheid. De provincie vindt het betrekken van gemeenten en andere stakeholders in een vroeg stadium heel belangrijk om alle kennis en kunde op te halen die er is in de regio's en om te werken vanuit een bottom-up gedachtegang. We lezen in de reactie dat u vraagt om een differentiatie in de kaart verkenningsgebieden warmtenetwerken. Dit is helaas op dit moment niet mogelijk, en wel om twee redenen. De eerste reden is dat we met de verkenningsgebieden beogen om weer te geven waar het mogelijk is dat een toekomstig warmtesysteem ontwikkeld kan worden. Dit hebben we gedaan op basis van de toekomstbeelden van de RES-regio's. De tweede reden is dat het op dit moment in een te vroeg stadium zit om de warmtenetwerken te differentiëren naar type warmtenetwerken. Dit komt omdat het een toekomstbeeld is en de netwerken er nog niet in ontwikkeling zijn. We streven ernaar om in de toekomst een gedetailleerdere kaart te ontwikkelen met verschillende warmtenetwerken in onze provincie.

A023-GN011 Stedelijk groen

De indiener onderschrijft het belang van stedelijk groen, maar wijst op de multifunctionele aard ervan. Volgens de indiener kan strikte bescherming ontwikkelingen op specifieke locaties belemmeren. De indiener vraagt om een realistischer benadering die rekening houdt met bestaande functies.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze A023-GN010 en het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A023-GN012 Groen/blauwe ontwikkellijnen

De indiener stelt dat ontwikkellijnen door stedelijk en glastuinbouwgebied lopen en ontwikkelingen belemmeren. De indiener verzoekt om aanpassing van tracés, met name bij glastuinbouw Stompwijk. Ook vraagt de indiener om overleg over functie en waarde van deze lijnen.

Antwoord

Graag gaat de provincie met u in overleg. De ontwikkellijnen kennen een indicatieve begrenzing en lopen daarmee vaak over bestaande stad of glastuinbouwgebieden heen. De provincie begrijpt uw zorg. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk, ontwikkellijnen.

A024 - Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten

A024-EC016 Economie en werklocaties

De indiener vraagt om versterking van regionale economische ecosystemen in samenhang met wonen, mobiliteit en energie. De indiener uit zorgen over uitvoerbaarheid van milieuzonering en afstandsnormen voor bedrijventerreinen. Er wordt verzocht om eenduidige definities en ruimte voor lokaal en regionaal maatwerk.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van sterke regionale economische ecosystemen en de samenhang met wonen, mobiliteit en energie. Dit uitgangspunt vormt een kern van het provinciale omgevingsbeleid en wordt onder meer uitgewerkt via regionale strategieën en samenwerkingsverbanden.

De ontwerpherziening van de omgevingsverordening bevat generieke kaders op hoofdlijnen voor milieuzonering en afstandsnormen, met als doel het beschermen van schaarse milieugebruiksruimte en het bieden van rechtszekerheid. Tegelijkertijd wordt erkend dat de toepassing hiervan maatwerk vraagt op lokaal en regionaal niveau. Daarom laat de verordening ruimte voor afweging in het omgevingsplan en worden begrippen en systematiek waar nodig verduidelijkt om de uitvoerbaarheid te verbeteren.

De provincie blijft hierover in overleg met gemeenten en regio's, zodat de regels werkbaar zijn in de praktijk en bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van economie en leefomgeving.

A024-WO015 Wonen en leefbaarheid

De indiener steunt de ambitie om sneller en betaalbaarder te bouwen, maar vindt provinciale normen te rigide. De indiener vraagt om schuifruimte voor gemeenten om lokale woonmilieus, kernvitaliteit en ruimtelijke kwaliteit te borgen. Ook verzoekt de indiener om expliciete aandacht voor huisvesting van opvangdoelgroepen en voldoende planflexibiliteit.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken.

A024-MO018 Mobiliteit en bereikbaarheid

De indiener beschouwt bereikbaarheid als randvoorwaarde voor brede welvaart. De indiener vraagt om gezamenlijke investerings- en uitvoeringsafspraken per gebiedsprogramma voor openbaar vervoer, fiets, mobiliteitshubs en regionale verbindingen.

Antwoord

De provincie beschouwt bereikbaarheid als één van de aspecten van brede welvaart en niet als een randvoorwaarde op zichzelf. De omgevingsvisie en het bijbehorende programma resulteren in projecten en programma's, die worden betrokken bij de provinciale begroting en het Programma Zuid-Hollandse Infrastructuur. Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A024-TRO046 Uitvoerbaarheid en middelen

De indiener benadrukt dat ambities alleen haalbaar zijn met voldoende middelen en uitvoeringscapaciteit. De indiener verzoekt per gebiedsprogramma een uitvoeringsparagraaf op te nemen met fasering, instrumenten en financiering. Ook wordt gevraagd om realistische invoeringstermijnen voor nieuwe regels.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A024-TRO044 Gebiedsgericht samenwerken als één overheid

De indiener ondersteunt het werken met regionale gebiedsprogramma's als plek voor integrale afweging en maatwerk. Deze programma's moeten leidend zijn voor gezamenlijke analyses, ruimtelijke keuzes, bestuurlijke afspraken en programmering. De indiener verzoekt bestaande regionale samenwerkingsverbanden als basis te gebruiken en nieuwe overlegstructuren te vermijden.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A024-TRO043 Algemene insteek en hoofdlijn

De indiener waardeert de ambitie van de provincie Zuid-Holland om het omgevingsbeleid te actualiseren. De indiener stelt dat succes en uitvoerbaarheid afhankelijk zijn van gebiedsgerichte samenwerking tussen provincie, gemeenten en waterschappen en verzoekt daarbij om een integraal afwegingskader. De indiener benadrukt samenwerking als één overheid met maatwerk en een gezamenlijke uitvoerings- en investeringsagenda.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A024-EN011 Energie en infrastructuur

De indiener wil samen met de provincie energie-ruimtelijke ontwerpen maken voor opwek, warmte, opslag en netverzwaring. De indiener benadrukt dat regionale energiestrategieën het vertrekpunt moeten blijven. Terughoudendheid wordt gevraagd bij nieuwe opweklocaties in kwetsbare landschappen, tenzij regionale afweging dit onderbouwt

Antwoord

Bedankt voor uw betrokkenheid. De provincie vindt het belangrijk dat er met zorg gekeken wordt naar de ruimtelijke inpassing van het toekomstig energiesysteem, gezien vanuit elektriciteit, warmte, duurzame gassen en bijbehorende infrastructuur. Via de verschillende overleggremia en programma's, denk aan pMIEK, nMIEK, de energieregio's vinden gesprekken plaats over en zullen gesprekken blijven plaatsvinden over het toekomstig

energiesysteem en de ruimtelijke impact die dit systeem zal hebben. Gemeenten en de regio's, en stakeholders als netbeheerders en warmtebedrijven, hebben een belangrijke rol om aan een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem te werken. De toekomstbeelden gemaakt door de Regionale Energiestrategieën worden dan ook meegenomen in deze ontwerpen.

A024-GN013 Ruimte, landschap en groenblauwe kwaliteit

De indiener onderschrijft bescherming van landschap en biodiversiteit, maar vraagt om werkbare begrenzingen. De indiener pleit voor een 'ja, mits'-benadering bij projecten met kwaliteitswinst. Groenblauw in en om de stad moet volgens de indiener volwaardig worden meegenomen in verstedelijking en investeringsafspraken.

Antwoord

De provincie is verheugd dat de gemeente het belang van groenblauw onderschrijft. Ook de provincie is van mening dat groenblauw in en om de stad meegenomen moet worden in verstedelijkings- en investeringsafspraken.

A024-TRO045 Maatwerk vóór vaststelling gebiedsprogramma's

De indiener wijst erop dat gebiedsprogramma's nog niet overal zijn vastgesteld. De indiener vraagt om een werkbare maatwerkroutine om vertraging van lopende projecten te voorkomen. Dit is volgens de indiener noodzakelijk voor continuïteit in uitvoering.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A024-WBS007 Water en bodem sturend en klimaatadaptatie

De indiener steunt water en bodem als randvoorwaarde voor ruimtelijke keuzes. Nieuwe prestatie-eisen moeten volgens de indiener gefaseerd worden ingevoerd, met overgangsrecht en financiële onderbouwing. De indiener vraagt om integrale afweging zonder automatische voorrang van één functie.

Antwoord

De provincie waardeert de steun voor het principe dat water en bodem randvoorwaardelijk zijn bij ruimtelijke keuzes. Gezien de urgentie van de klimaatproblematiek is een gefaseerde invoering (met overgangsrecht) niet realistisch om te kunnen voldoen aan de maatschappelijke opgave. Daarnaast zijn de hulpmiddelen (prestatie-eisen en "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten") per direct beschikbaar en kunnen deze dus meteen worden toegepast. De ambitie om water en bodem randvoorwaardelijk te laten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen betekent dat er alsnog een integrale afweging kan plaatsvinden bij het toewijzen van een functie.

A025 - Gemeente Midden-Delfland

A025-WV006 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten

De indiener steunt de versterkte bescherming van weidevogelgebieden. Wel vraagt de indiener om duidelijkheid over criteria voor significante aantasting en compensatie. Ook wordt verzocht om regels over het tijdig realiseren van compensatiemaatregelen. Ten aanzien van de regeling vraagt de gemeente zich af hoe wordt bepaald of er al dan niet sprake is van een significante beperking van de instandhouding en ontwikkeling van de kenmerken en waarden van een gebied en/of een significante vermindering van het oppervlak, de kwaliteit of de samenhang van een weidevogelgebied. Ook vraagt de gemeente zich af hoe wordt bepaald of de compensatie in een redelijke verhouding staat tot de verloren waarden. De gemeente hoort graag of daar een leidraad voor bestaat of dat een dergelijke leidraad in de nabije toekomst wordt opgesteld.
Ten aanzien van de formulering van artikel 7.43ja, lid 4 mist de gemeente een bepaling over het tijdstip van het treffen van de compensatiemaatregelen en het tijdstip dat de compensatiemaatregelen (naar verwachting) effect zullen hebben. Vanuit het oogpunt van de instandhouding van weidevogelnatuur is het wenselijk dat negatieve effecten tijdig worden gecompenseerd. Het stellen van een termijn aan het treffen van compensatiemaatregelen maakt het ook mogelijk om handhavend op te treden als deze maatregelen niet tijdig worden genomen.

Antwoord

De provincie werkt aan een handreiking voor het beoordelen van aantasting en het realiseren van compensatie. Daarin zal ook aandacht worden besteed aan de tijdigheid van compensatie. Naar verwachting is deze handreiking gereed voordat de aanpassingen in de Omgevingsverordening in werking treden.

A025-MO019 Beleidsdoel 2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen & Vervoerarmoede

De indiener vraagt aandacht voor vervoersarmoede, met name voor inwoners die afhankelijk zijn van openbaar vervoer. De kwetsbaarheid van het lokale ov-systeem wordt benadrukt, mede door infrastructurele werkzaamheden. Daarnaast vraagt de indiener aandacht voor toenemend sluipverkeer als gevolg van verkeersdrukte op rijkswegen.

Antwoord

Hoewel vervoersarmoede niet expliciet is benoemd, heeft dit onderwerp nadrukkelijk de aandacht van de provincie. De provincie streeft ernaar dat iedereen zijn bestemming kan bereiken op een makkelijke, snelle, veilige en duurzame manier. In dat kader is onder meer een OV-kortingsproduct voor minima ontwikkeld.

Daarnaast zet de provincie zich in om de overlast van werkzaamheden te beperken, zowel voor het lokale Ov-systeem als in de vorm van sluipverkeer. Waar mogelijk worden werkzaamheden ook benut om reizigers te stimuleren op een andere manier te reizen, bijvoorbeeld met het openbaar vervoer. Deze inzet is beschreven bij de maatregel 'Stimuleren bewust mobiliteitsgedrag'. Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A025-GN014 Groenblauwe netwerken

De indiener ondersteunt de versterking van groenblauwe netwerken. Wel vraagt de indiener om voldoende instrumentarium en middelen, en goede afstemming met andere overheden.

Antwoord

De provincie is blij met uw steun voor het groenblauw netwerk en deelt met de gemeente dat er een samenhangende visie en aanpak nodig is tussen gemeenten, provincie, waterschappen en Rijk.

A025-BE029 Te ontwikkelen lokaal bedrijventerrein Hooipolder

De gemeente wijst erop dat de provincie voornemens is het te ontwikkelen bedrijventerrein 'hooipolder zuid' aan te duiden als 'bedrijventerrein'. Hoewel de gemeente voornemens is om de particuliere eigenaren van de betreffende gronden hier een bedrijventerrein te laten ontwikkelen, voorziet de vigerende uitwerkingsplicht ook de functie wonen, waaronder het behouden van een aantal bestaande woningen in de vorm van lintbebouwing langs de Gaag. Vanuit de beeldkwaliteit van het gebied ziet de gemeente ook een belang van het behoud en de verdere ontwikkeling van het bebouwingslint langs de Gaag. In die zone wil de gemeente graag de mogelijkheid behouden van het planologisch bestemmen van (bestaande) woningen. Daarbij merkt zij op dat het oorspronkelijk stedenbouwkundig plan voorzag in een ruime bufferzone met groen en water tussen deze woningen en de nieuw te ontwikkelen bedrijfskavels. De gemeente vraagt de provincie in haar aanduiding hier rekening mee te houden. De gemeente gaat ervan uit dat, omdat het vigerende en onherroepelijke bestemmingsplan in het verleden formele goedkeuring heeft gekregen van de provincie, zij daar ook uitvoering aan kan geven.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van de toelichting van de gemeente over de voorgenomen aanduiding van Hooipolder Zuid als 'bedrijventerrein' in het provinciale omgevingsbeleid.
De ontwikkeling van dit nieuwe bedrijventerrein zal plaatsvinden binnen de kaders van het provinciale omgevingsbeleid. Met de aanduiding 'bedrijventerrein' wordt beoogd de locatie planologisch te reserveren voor economische functies. Deze aanduiding is niet bedoeld als een gedetailleerde regeling op perceel niveau.
De provincie constateert dat in het vigerende en onherroepelijke bestemmingsplan met de uit te werken bestemming 'bedrijventerrein' tevens de functie wonen is toegestaan, waaronder het behoud van bestaande woningen. Dit plan is destijds door de provincie goedgekeurd en vormt een geldend juridisch kader. Bij de verdere planuitwerking via het omgevingsplan of een omgevingsvergunning (OPA/BOPA) kan de gemeente dit kader betrekken, met dien verstande dat de uitwerking moet passen volgens de bruidsschat Omgevingsplan binnen de op dat moment geldende provinciale omgevingsverordening.
De verdere ontwikkeling van Hooipolder Zuid zal plaatsvinden via een nieuw omgevingsplan. Binnen dat kader heeft de gemeente, binnen de provinciale randvoorwaarden, beleidsruimte om een zorgvuldige afweging te maken tussen bedrijvigheid en bestaande functies, waaronder het bebouwingslint langs de Gaag en een passende ruimtelijke overgang tussen wonen en werken. De provincie is bereid om hierover in overleg met de gemeente te bezien hoe de provinciale aanduiding en de gewenste invulling van de zone langs de Gaag op een evenwichtige wijze kunnen worden gecombineerd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing

van het Omgevingsbeleid.

A025-ER005 Kroonjuweel Midden-Delfland en kleinschalige ontwikkelingen

De indiener vraagt om aanpassing van de begrenzing van het Kroonjuweel Midden-Delfland. De huidige begrenzing belemmert kleinschalige woningbouwinitiatieven en doet volgens de indiener geen recht aan eerdere toezeggingen.

Antwoord

Er is geen correctie nodig van de begrenzing van het kroonjuweel. Deze locatie ligt zowel binnen het 'Bestaand Stads- en Dorpsgebied' (BSD), door de provincie gedefinieerd als een samenhangend stedenbouwkundig stelsel van bebouwing, als binnen het kroonjuweel. De voorgenomen kleinschalige ontwikkeling in de Foppenpolder kan worden beoordeeld als een ontwikkeling die kan worden beschouwd als 'inpassing' binnen de aard, schaal en identiteit van deze plek binnen het kroonjuweel. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A025-OB018 Algemene beoordeling en integrale samenhang

De indiener waardeert de inzet van de provincie Zuid-Holland op ruimtelijke kwaliteit, economie en bescherming van het buitengebied. Tegelijkertijd vraagt de indiener meer aandacht voor samenhang tussen beleidsvelden in één integrale visie. Ook plaatst de indiener vraagtekens bij de jaarlijkse herziening van het omgevingsbeleid en ziet regionale gebiedsprogramma's als alternatief.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A025-BE028 Lokale bedrijventerreinen en functiemenging

De gemeente merkt op dat in Midden-Delfland sprake is van enkele lokale bedrijventerreinen die deel uitmaken van de dorpskernen. Daarbij gaat het om het te ontwikkelen bedrijventerrein Hooipolder in Den Hoorn, het bedrijventerrein aan de Zouteveenseweg in Schipluiden en het Ambacht in Maasland. De gemeente ziet hier mogelijkheden om deze terreinen te ontwikkelen als woonwerkgebieden. De lokale bedrijven veroorzaken relatief weinig milieuhinder. Door meervoudig ruimtegebruik en gestapeld bouwen gaat een dergelijke ontwikkeling per saldo niet ten koste van het vloeroppervlak aan bedrijvigheid. Ook nemen daardoor de mogelijkheden toe om nieuwe woningen te bouwen binnen het bestaand dorp- en stadsgebied. Een dergelijke aanpak zou wel kunnen betekenen dat de gemeente behoefte krijgt aan tijdelijke schuifruimte om herstructurering van bedrijventerreinen mogelijk te maken. De gemeente gaat daar graag met de provincie over in gesprek.

Antwoord

De provincie herkent dat er binnen dorpskernen lokale bedrijventerreinen zijn met overwegend lichte bedrijvigheid en beperkte milieuhinder. Voor bedrijventerreinen waar planologisch uitsluitend bedrijven in de lagere milieucategorieën (milieucategorie 1 en 2) zijn toegestaan, biedt het provinciale beleid onder voorwaarden ruimte voor gedeeltelijke functiewijziging. Daarbij geldt wel dat per saldo voldoende ruimte voor bedrijvigheid

behouden blijft.
Tegelijkertijd benadrukt de provincie dat bij de toetsing wordt uitgegaan van de planologisch toegelaten milieugebruiksruimte, en niet van het feitelijke, vaak lichtere gebruik op dit moment. Dit is nodig om ook op de langere termijn ontwikkelruimte voor zwaardere bedrijvigheid in de provincie te borgen.
De provincie ziet dat herstructurering via meervoudig ruimtegebruik en gestapeld bouwen kan bijdragen aan zowel behoud van bedrijvigheid als woningbouw binnen bestaand stedelijk gebied. In dat kader kan tijdelijke schuifruimte een rol spelen. De provincie is bereid hierover met de gemeente in gesprek te gaan, waarbij per locatie wordt bezien of en onder welke voorwaarden maatwerk mogelijk is binnen de geldende provinciale kaders. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A025-WBS009 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem

De indiener merkt op dat prestatie-eisen voor klimaatadaptief ontwikkelen niet consistent zijn geformuleerd. De indiener verzoekt om deze eisen te verduidelijken en te harmoniseren.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. In de nieuwe beleidskeuze 6.2.1 is Toekomstbestendig ruimtelijk ontwikkelen opgenomen. Het behoud en versterking van een bestendig en robuust water en bodemsysteem is als onderdeel van de prioritaire opgave t.b.v. de bescherming van de onbebouwde ruimte opgenomen. In de beleidskeuze en maatregelen van 6.2.4.(1) Ontwikkeling houden rekening met Water en bodem zijn de prestaties opgenomen en geformuleerd en daarbij is een verwijzing opgenomen naar Bouw adaptief waarin meer achtergronden en toelichting te vinden zijn op deze prestatie-eisen. Wanneer de prestatie-eisen weer aan actualisatie toe zijn zal er opnieuw naar de formulering van de prestatie-eisen worden gekeken. We waarderen uw zienswijze en zullen dit betrekken in het participatietraject van een toekomstige herziening in het kader van doorontwikkeling van het WBS-beleid.

A025-TRO054 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

De indiener stelt dat strikte beschermingscategorieën woningbouw aan dorpsranden belemmeren. Ze vraagt de provincie om afwijkingsmogelijkheden als dat nodig is vanuit het oogpunt van leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen én dit per saldo een kwaliteitsverbetering oplevert en wil het proces van de regionale gebiedsprogramma's benutten voor het maken van afspraken over dit onderwerp. Daarnaast brengt ze naar voren dat de toekomstige behoefte aan recreatiegebieden moet worden bezien in samenhang met de opgaven van de toekomstbestendige verstedelijking, de mobiliteitsbehoefte en met de bescherming van het open, agrarische landschap.

Antwoord
Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

In aanvulling op de thema antwoorden: Voor wat betreft recreatiegebieden worden de genoemde aandachtspunten in de beoordeling van nieuwe plannen meegenomen vanuit de beleidskeuze 'Toerisme en recreatie in balans'. Deze beleidskeuze is in Herziening 2024 geactualiseerd en is daarmee geen onderdeel van deze herziening.

A025-EC017 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat

De gemeente herkent zich in het streven naar een toekomstbestendige economie met een gezond en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor haar ondernemers en inwoners en ondersteunen het streven naar versnelling van de transities in brede zin.
Ze begrijpt het uitgangspunt dat de beschikbare milieugebruiksruimte op bedrijventerreinen zo optimaal wordt benut en dat er ruimte blijft voor bedrijven die vallen in een hogere milieucategorie.
Wel geeft de gemeente de volgende aandachtspunten mee:

- De gemeente vindt het niet reëel om bedrijven die niet volledig gebruik maken van de maximale milieugebruiksruimte uit te sluiten van de zogenoemde zware bedrijventerreinen. Ze vindt dat maatwerk mogelijk moet blijven voor bedrijven die zich al gevestigd hebben op zo'n bedrijventerrein en dat zij ook de mogelijkheid krijgen om in de toekomst (beperkt) te kunnen groeien;
- Voor het functioneren van het economische ecosysteem op een zwaar bedrijventerrein vindt de gemeente dat het nodig kan zijn dat bedrijven in een lagere milieucategorieën hier permanent worden toegestaan als zij ondersteunend zijn aan zwaardere bedrijven op dat terrein;
- Het handhaven van hogere milieucategorieën mag er volgens de gemeente niet toe leiden dat (zwaardere) bedrijven worden ontmoedigd om maatregelen te nemen om de milieu-impact te verkleinen;
- Het beleidsuitgangspunt mag volgens de gemeente niet leiden tot leegstand en achteruitgang op de terreinen. Vrijkomende gebouwen en percelen zijn immers niet per definitie geschikt voor zwaardere bedrijven.

Antwoord

De provincie herkent de genoemde aandachtspunten en onderschrijft het belang van een toekomstbestendig en goed functionerend economisch ecosysteem op bedrijventerreinen. Het beleid is niet gericht op het uitsluiten van bestaande bedrijven die niet de maximale milieugebruiksruimte benutten. Bestaande bedrijven behouden hun vestigingsrechten en kunnen, binnen de geldende kaders, ook in de toekomst beperkt doorgroeien.

Voor nieuwvestiging geldt dat de verbodsbepaling voor lichte bedrijvigheid uitsluitend van toepassing is op zware bedrijventerreinen (voormalige milieucategorie 3.2 en hoger). Daarbij is maatwerk mogelijk wanneer lichtere bedrijven aantoonbaar ondersteunend zijn aan zwaardere bedrijvigheid en noodzakelijk zijn voor het functioneren van het terrein. Het uitgangspunt 'mengen waar kan, scheiden waar moet' blijft leidend.

Het beleid ontmoedigt verduurzaming en innovatie niet. Wanneer bedrijven door toepassing van best beschikbare technieken hun milieugebruiksruimte verkleinen, leidt dit niet tot verlies van bestaande rechten.

Tot slot is het voorkomen van leegstand en kwaliteitsverlies een belangrijk aandachtspunt. De regeling is erop gericht om verdringing van zware bedrijvigheid te voorkomen, niet om terreinen te laten verschralen. Waar vrijkomende gebouwen of kavels aantoonbaar niet geschikt zijn voor zware bedrijvigheid, biedt de omgevingsverordening ruimte voor maatwerk

en blijft de provincie samen met gemeenten inzetten op herstructurering en toekomstbestendig gebruik van bedrijventerreinen.

A025-RE006 Recreatie

De indiener benadrukt het belang van voldoende recreatieruimte in het buitengebied, gezien de verstedelijkingsdruk. De indiener vraagt om een integrale visie waarin recreatie, landbouw en landschap in samenhang worden afgewogen.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van voldoende recreatieruimte en heeft hiervoor onder meer groene buffers en ontwikkellijnen vastgelegd. Samen met gemeenten en gebiedspartijen werkt zij dit verder uit in de vorm van een samenhangend Groenblauw Netwerk in Zuid-Holland. Dit netwerk bestaat uit grote stadsparken, recreatie- en natuurgebieden, landschappelijke gebieden tussen steden en dorpen (groene buffers) en de verbindingen daartussen. Met de groenblauwe ontwikkellijnen in de verordening wordt het belang van recreatieruimte in het buitengebied geborgd. De provincie deelt de zienswijze van de gemeente dat het recreatief medegebruik van het agrarisch landschap kan worden vergroot om in de toekomstige recreatiebehoefte te voorzien, met behoud van voldoende landbouwgrond voor de agrarische sector. De gemeente vraagt om een integrale visie waarin recreatie, landbouw en landschap in samenhang worden afgewogen in relatie tot de stedelijke omgeving. De provincie werkt aan een landbouwvisie, waarin ook functiecombinaties worden onderzocht, en aan gebiedsprogramma's voor een integrale afweging tussen opgaven in het landelijk en stedelijk gebied.

A025-EN012 Energietransitie en ruimtelijke inpassing

De indiener constateert dat de energietransitie vooral sectoraal wordt benaderd en vraagt om een integrale ruimtelijke afweging. De indiener wijst op de impact van windmolens op waardevolle landschappen en vraagt om goede afstemming tussen gemeenten en regio's. Ook wordt aandacht gevraagd voor samenloop van regelgeving bij agrarische energietoepassingen.

Antwoord

De provincie realiseert zich met de gemeente Midden-Delfland dat de impact van windturbines op het landschap groot kan zijn. Goede afstemming met de gemeente is daarom van groot belang; hiervoor wenst de provincie zeker zorg te dragen.

A025-BD002 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering

De indiener steunt de ambitie voor een klimaatbestendig Zuid-Holland. Tegelijkertijd vraagt de indiener om zorgvuldige afweging van maatregelen zoals verhoging van de grondwaterstand, in overleg met gemeenten en waterbeheerders.

Antwoord

Bij de uitwerking van de maatregelen wordt aandacht besteed aan een zorgvuldige belangenafweging. Daarbij vindt afstemming plaats met medeoverheden. In de praktijk ligt

het zwaartepunt bij waterbeheerders, gelet op hun rol en expertise.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A025-TRO053 Regionaal maatwerk en gebiedsprogramma's

De indiener onderschrijft het belang van regionaal en lokaal maatwerk. Regionale gebiedsprogramma's worden gezien als een geschikt instrument om hierover afspraken te maken. De indiener wil dit samen met de provincie verder uitwerken voor de Haagse regio. Wel vraagt indiener aandacht voor het efficiënt inzetten van de bestuurlijke en ambtelijke capaciteit ten behoeve van regionale overlegverbanden en het bewaken van de samenhang tussen deze overlegverbanden.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A025-TRO055 Aanpassing begrenzing Zuidrand Schipluiden

Recent heeft de gemeente in de voorbereiding een PFAS-vervuiling aangetroffen die gesaneerd moest worden en tot een vertraging heeft geleid. Recent is de gemeente te kennen gegeven dat met het nieuwe beleid de motiveringsplichten en de kaders binnen beschermingscategorie 2 en 3 (groene buffer, buitengebied) strenger worden, waardoor dit woningbouwplan geen doorgang meer kan vinden. Daarbij werd de oplossing aangereikt om de aanvraag omgevingsvergunning in te laten dienen voor de inwerkingtreding van de herziening van de Omgevingsverordening. Gelet op de tijd die nodig is om de planvorming af te ronden, is die oplossing niet haalbaar. Daarom verzoekt de gemeente om conform de eerder gemaakte woningbouwafspraken deze locatie aan te wijzen als onderdeel van de kern Schipluiden en de begrenzing van de gebieden met beschermingscategorie 2 en 3 aan te passen als aangegeven. Oftewel, De indiener verzoekt om aanpassing van beschermingscategorieën zodat afgesproken woningbouw alsnog mogelijk blijft. Volgens de indiener maken aangescherpte regels het plan anders onuitvoerbaar. Daarnaast vraagt de gemeente om het omgevingsbeleid zo aan te passen, dat kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk blijven binnen het bebouwingslint van de Kortebuurt en dat het bouwen van enkele woningen op het perceel aan het Foppenpolderpad dat grenst aan de bebouwde kom mogelijk blijft.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling
In aanvulling op het thema antwoord: Voor wat betreft Zuidrand Schipluiden wordt de begrenzing aangepast. Voor wat betreft het bebouwingslint van de Kortebuurt en het perceel aan het Foppenpolderpad geldt dat ontwikkeling mogelijk is als de locaties volgens de definitie van 'stedelijk gebied' zoals door de provincie gehanteerd als onderdeel van BSD kunnen worden gezien.

A026 – HLT samen (gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen)

A026-ZZ050 Verzoek Wasbeeklaan 2a

De indiener verzoekt de bescherming ‘waardevol grasland’ van deze locatie af te halen.

Antwoord

Het betreffende perceel heeft in de provinciale verordening de aanduiding Waardevol Grasland in de bollenstreek. U geeft aan dat er tot 1992 bollenteelt mogelijk was. Vanaf dat moment wordt er echter nooit geteeld op het betreffende perceel.
De beschermde graslanden in de Bollenstreek zijn waardevol zijn vanwege hun open karakter, structurerend effect en belang voor weidevogels. Ze zijn een kenmerkend, maar inmiddels zeldzaam onderdeel van het bollenlandschap. De graslanden zijn vanuit landschappelijk oogpunt een restant van de strandvlaktes die de overgang vormden van de strandwal naar het veengebied en hebben als zodanig landschapshistorische en cultuurhistorische waarde. De bescherming is onder andere op deze graslanden gelegd, om (verder) omspuiten of omzetten naar bollengrond te voorkomen. Het betreffende perceel is onderdeel van de uitgestrekte graslanden en plassen van het Kagerplassengebied. Om deze redenen concluderen we dat de aanduiding terecht is toegewezen en we zien geen reden om daar nu anders over te denken. Onze conclusie is dat we dit perceel blijven zien als waardevol grasland in de bollenstreek.

A026-ZZ051 Verzoek Oosteinderlaan 14

De indiener verzoekt om deze locatie te verwijderen uit de kaartlaag voor het Bollenteeltgebied.

Antwoord

Het betreffende perceel ligt in het provinciaal aangeduide bollenteeltgebied op basis van de Heijkoopkaart. De Heijkoopkaart geeft aan waar in de bollensteek 1e en 2e klas bollenteelt mogelijk is. Binnen het provinciaal aangeduide bollenteeltgebied is compensatie nodig bij toepassing van andere functies. Het aanpassen van de kaart op dit onderdeel zou inhouden dat ook de bollenteeltcompensatie niet meer geborgd is. Daarom is het niet wenselijk om de aanduiding te wijzigen. Mocht er een ruimtelijke ontwikkeling anders dan bollenteelt wenselijk zijn, biedt de verordening op onderdelen afwijkingsmogelijkheden. Als dit het geval is, is het wenselijk om op basis van deze bepalingen te kijken naar een functiewijziging. Waarbij compensatie nog wel aan de orde is. Op basis van artikel 7.58 lid 7 is het mogelijk om aangrenzende afwijkende functies (beperkt) uit te breiden het bollenteeltgebied in. Zolang het geen onevenredige aantasting is van de omvang en de bruikbaarheid van het bollenteeltgebied. Het perceel aan de Oosteinderlaan heeft een bollenteeltfunctie. Bij een wijziging van de functie zal gemotiveerd moeten worden in hoeverre hier sprake is van een uitbreiding van een afwijkende functie en dat er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de omvang en bruikbaarheid van het bollenteeltgebied.

A026-EN013 RES Holland Rijnland

De indiener sluit aan bij de lijn van de regionale energiestrategie Holland Rijnland. De indiener vraagt om beleid dat de energietransitie ondersteunt zonder disproportionele uitvoeringslasten of onduidelijke toetsingskaders.

Antwoord
De provincie dankt de indiener voor de inzet om de energietransitie te ondersteunen. De opgave die de provincie op dit vlak ziet ontwikkelen vraagt om voldoende aandacht voor duurzame opwek, slimme inzet om gebruik van netwerken en optimaal omgaan met de beschikbare duurzame bronnen. Met de wijzigingen die de provincie voorziet in haar omgevingsbeleid trachten op als deze uitdagingen de juiste invulling te geven om de energietransitie te stimuleren.

A026-BE030 Bedrijventerreinen en milieuzonering

De indiener onderschrijft het doel om bedrijventerreinen efficiënt te benutten, maar wijst op mogelijke negatieve gevolgen van een minimale milieucategorie. De indiener vreest verlies aan flexibiliteit, leegstand en ruimtelijke knelpunten op bestaande en verouderde terreinen. Ook wordt gewezen op risico's voor innovatie, verduurzaming en mogelijke financiële gevolgen zoals nadeelcompensatie.

Antwoord
De provincie herkent de zorgen over mogelijke effecten van het hanteren van een minimale milieucategorie op bestaande en verouderde bedrijventerreinen. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties zijn in de omgevingsverordening verschillende waarborgen en flexibiliteitsmogelijkheden opgenomen om onbedoelde effecten, zoals leegstand, belemmering van innovatie en risico's op nadeelcompensatie, te beperken. Zo is voorzien in:
1. Een vergunningstelsel met beoordelingsregels, waarbij bestaande bedrijven – (waaronder gevestigde bedrijven in milieucategorie 1 en 2) – worden eerbiedigt. De vergunningplicht geldt voor nieuwe bedrijven of wijziging van bedrijven van significante omvang.
2. Beperking van de werking tot de zwaardere bedrijventerreinen waar planologisch bedrijven zijn toegestaan met een richtafstand van 50 meter of meer tot milieugevoelige functies (voorheen milieucategorie 3.2 en hoger).
3. Een flexibiliteitsmogelijkheid voor bestaande bedrijfsverzamelgebouwen, waar vestiging van lichte bedrijven mogelijk blijft.
4. Een uitzondering voor campussen van nationaal belang (Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en Space Campus Noordwijk), waar functiemenging onderdeel is van het profiel.

Daarnaast geldt dat bedrijven niet worden ontmoedigd om te verduurzamen. De toepassing van 'best beschikbare technieken' en een daarmee samenhangende vermindering van de milieubelasting leidt niet tot verlies van bestaande rechten. Binnen deze kaders blijft ruimte voor maatwerk, zolang de provinciale doelen voor het behouden van voldoende milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid niet onevenredig worden aangetast. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Ontwerpbesluit.

A026-BE031 Toekomstbestendigheid bedrijventerreinen

De indiener geeft aan dat binnenstedelijke bedrijventerreinen al onder druk staan door ligging, bereikbaarheid en veroudering. De indiener vraagt om overleg met de provincie over maatwerkoplossingen om deze terreinen toekomstbestendig te maken.

Antwoord
De provincie is bereid om in overleg te gaan met de gemeente over een maatwerkoplossing voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen mits het gaat om een relatief

beperkte afwijking en geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de provinciale doelstelling t.a.v. de bescherming van bedrijventerreinenareaal in Zuid-Holland. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A026-WV021 Specifieke ruimtelijke aanduidingen

De indiener vraagt om toelichting op het vervallen van de aanduiding belangrijk weidevogelgebied bij de Roodemolenpolder. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor mogelijke gevolgen voor agrariërs en bestaande beheerafspraken. Daarnaast verzoekt de indiener om heroverweging van beschermingsaanduidingen op enkele concreet genoemde locaties.

Antwoord

Voor de Roodemolenpolder geldt dat de aantallen broedende weidevogels te laag zijn om in aanmerking te komen voor opname in belangrijk of kansrijk weidevogelgebied. Gelet op de ligging en afmetingen van de polder heeft het gebied naar onze inschatting ook geen potentie om uit te groeien tot een gebied met hoge aantallen broedende weidevogels. Om die reden is het niet wenselijk of nodig om het gebied te beschermen als kansrijk weidevogelgebied. Opgemerkt wordt dat de Roodemolenpolder wel beschermd is en blijft in categorie 1 als 'Beschermd grasland in de Bollenstreek'. Dat betekent dat slechts beperkt ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk kunnen worden gemaakt, mits die ontwikkeling een aantoonbare meerwaarde heeft voor de ruimtelijke kwaliteit van de graslanden. De bestaande beheerafspraken met agrariërs staan als gevolg van de gewijzigde aanduiding van het gebied niet ter discussie.

A026-GN015 Gesprekken eerst bestuurlijk en ambtelijk afronden

De indiener verzoekt om gesprekken over nieuw ingetekende groenblauwe netwerken en stedelijk groen eerst bestuurlijk en ambtelijk af te ronden. Vastlegging in het omgevingsbeleid dient volgens de indiener pas daarna plaats te vinden.

Antwoord

Conform de afspraken tussen provincie en gemeente wordt de kaart aangepast. De provincie gaat hierover graag het vervolggesprek met u aan. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A026-TRO234 Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport

De indiener wil de samenwerking binnen het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport voortzetten. De indiener vraagt om aansluiting bij bestaande afspraken over graslanden, compensatieregelingen en woningbouwruimte. Ook verzoekt de indiener om rekening te houden met het lopende vaststellingstraject van dit programma en het omgevingsbeleid hierop aan te passen.

Antwoord

Dank voor het uitspreken van de wens om met de provincie samen te werken. De provincie zet de samenwerking van het programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport (PLGDG) graag met u voort. De komende periode gaan wij met u in gesprek over de vorm en inhoud hiervan.

De teksten met betrekking tot de graslanden en de compensatieregeling (40-30-30) worden aangepast in lijn met de afspraken die zijn gemaakt in het van het PLGDG. Ook wordt de term zoekgebieden woningbouw gebruikt in plaats van woningbouwlocaties.
Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A026-WO055 Wonen en betaalbaarheid

De indiener waardeert de provinciale inzet op betaalbare woningbouw. De indiener vraagt om afstemming met landelijke normen voor sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Beleidsconsistentie tussen Rijk, provincie, regio en gemeenten wordt noodzakelijk geacht om regionale woonafspraken na te komen.

Antwoord
Zie thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

A026-MO020 Bereikbaarheid van dorpen

De indiener wijst op toenemende druk op de bereikbaarheid van dorpen. De indiener wil samen met de provincie werken aan mobiliteitsmaatregelen in de Noordelijke Duin- en Bollenstreek.

Antwoord
De provincie neemt deze zienswijze ter kennisgeving aan. De provincie werkt bij het genoemde project samen met gemeenten en andere betrokken omgevingspartijen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A026-TRO109 Onbebouwde ruimte en ruimtelijke schuifruimte

De indiener onderschrijft de prioriteit voor landbouw, water, energie en natuur. Tegelijkertijd stelt de indiener dat volledige bescherming van het buitengebied een evenwichtige functietoedeling belemmert. De indiener pleit voor maatwerk en overleg over oplossingen voor de ruimtelijke schuifpuzzel.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A026-ZZ016 Samenwerking en uitgangspunt ‘decentraal, tenzij’

De indiener vraagt om samenwerking met de provincie op basis van het principe ‘decentraal, tenzij’. Volgens de indiener is ruimte nodig voor maatwerk bij instructieregels en gezamenlijke afspraken over schuifruimte. Uniforme regels kunnen volgens de indiener knelpunten veroorzaken in een complexe ruimtelijke context.

Antwoord
De provincie probeert bij de formulering van algemene instructieregels, zoveel mogelijk afwegingsruimte over te laten aan de gemeente zodat rekening kan worden gehouden met de lokale situatie.

A026-TRO225 Algemene beoordeling en maatwerk

De indiener onderschrijft de provinciale ambities voor een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving. Tegelijkertijd stelt de indiener dat instructieregels en beschermingscategorieën de ruimte voor lokale afwegingen sterk beperken. De indiener verzoekt om meer flexibiliteit en maatwerk voor landelijke gemeenten.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A026-ZZ052 Verzoek Zandlaan 38

De indiener verzoekt om deze locatie te verwijderen uit de kaart laag voor het Bollenteeltgebied.

Antwoord

Het betreffende perceel ligt in het provinciaal aangeduide bollenteeltgebied op basis van de Heijkoopkaart. De Heijkoopkaart geeft aan waar in de bollensteek 1e en 2e klas bollenteelt mogelijk is. Binnen het provinciaal aangeduide bollenteeltgebied is compensatie nodig bij toepassing van andere functies. Het aanpassen van de kaart op dit onderdeel zou inhouden dat ook de bollenteeltcompensatie niet meer geborgd is. Daarom is het niet wenselijk om de aanduiding te wijzigen. Mocht er een ruimtelijke ontwikkeling anders dan bollenteelt wenselijk zijn, biedt de verordening op onderdelen afwijkingsmogelijkheden. Als dit het geval is, is het wenselijk om op basis van deze bepalingen te kijken naar een functiewijziging. Waarbij compensatie nog wel aan de orde is. Op basis van artikel 7.58 lid 7 is het mogelijk om aangrenzende afwijkende functies (beperkt) uit te breiden het bollenteeltgebied in. Zolang het geen onevenredige aantasting is van de omvang en de bruikbaarheid van het bollenteeltgebied. Het perceel aan de Zandlaan 13 heeft een bollenteeltfunctie, maar is te klein voor een volwaardig bollenteeltbedrijf. Daarnaast is het perceel niet aaneengesloten aan grotere teeltpercelen, waar het mogelijk is om percelen samen te voegen. Het naastgelegen perceel heeft een afwijkende functie en kan nog beperkt uitbreiden. Op basis van deze omstandigheden is artikel 7.58 lid 7 mogelijk en kan de gemeente motiveren dat er sprake is van geen onevenredige aantasting van het bollenteeltgebied.

A027 - Gemeente Noordwijk

A027-TRO052 Lokale Omstandigheden

De indiener heeft kennisgenomen van de ontwerpherziening en constateert dat diverse beleidskeuzes directe gevolgen hebben voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. De indiener verzoekt om zorgvuldige afweging van lokale omstandigheden bij de verdere uitwerking.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A027-BE032 Milieuzonering bedrijventerreinen

De indiener onderschrijft het doel van efficiënter ruimtegebruik, maar wijst op risico's voor innovatie en verduurzaming. Ook vraagt de indiener aandacht voor financiële gevolgen, zoals planschade en uitvoeringslasten.

Antwoord

De provincie herkent de zorgen over mogelijke effecten van het hanteren van een minimale milieucategorie op bestaande en verouderde bedrijventerreinen. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties zijn in de omgevingsverordening verschillende waarborgen en flexibiliteitsmogelijkheden opgenomen om onbedoelde effecten, zoals leegstand, belemmering van innovatie en risico's op nadeelcompensatie, te beperken. Zo is voorzien in:
1. Een vergunningstelsel met beoordelingsregels, waarbij bestaande bedrijven – (waaronder gevestigde bedrijven in milieucategorie 1 en 2) – worden eerbiedigt. De vergunningplicht geldt voor nieuwe bedrijven of wijziging van bedrijven van significante omvang.
2. Beperking van de werking tot zware bedrijventerreinen, waar planologisch bedrijven zijn toegestaan met een richtafstand van 50 meter of meer tot milieugevoelige functies (voorheen milieucategorie 3.2 en hoger).
3. Een flexibiliteitsmogelijkheid voor bestaande bedrijfsverzamelgebouwen, waar vestiging van lichte bedrijven mogelijk blijft.
4. Een uitzondering voor campussen van nationaal belang (Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en Space Campus Noordwijk), waar functiemenging nadrukkelijk onderdeel is van het profiel.

Daarnaast geldt dat bedrijven niet worden ontmoedigd om te verduurzamen: toepassing van best beschikbare technieken en een daarmee samenhangende vermindering van de milieubelasting leidt niet tot verlies van bestaande rechten. Binnen deze kaders blijft ruimte voor maatwerk, zolang de provinciale doelen voor het behouden van voldoende milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid niet onevenredig worden aangetast.

A027-WO025 Buitenstedelijke bouwlocaties (3 ha-locaties)

De indiener benadrukt het belang van het instrument grote buitenstedelijke bouwlocaties. De indiener verzoekt om behoud van Bronsgeest als buitenstedelijke bouwlocatie en geeft hierbij de volgende vier argumenten: 1) buiten stedelijk bouwen moet tot de mogelijkheden blijven behoren aangezien binnenstedelijk bouwen zeer lastig dan wel onmogelijk is; 2) de plannen voor Bronsgeest II zijn zodanig actueel dat de provincie gehouden is deze op te

nemen in de Herziening 2025 (Omgevingsverordening); 3) Bronsgeest is een geschikte locatie voor verdere woningbouw; 4) de realisatie van Bronsgeest II draagt bij aan behartiging van het provinciaal belang. Zie de zienswijze voor verdere uitleg.

Antwoord
Het uitgangspunt voor grote buitenstedelijke bouwlocaties is dat deze binnen 10 jaar juridisch planologisch zeker moeten zijn. Bronsgeest is sinds 2014 opgenomen als 3 hectare locatie (grote buitenstedelijke locatie). De provincie heeft de voorkeur om hectares op grote buitenstedelijke locaties die niet worden benut inzetten voor andere kansrijke locaties, die binnen 10 jaar planologisch zeker zijn. De overgebleven ruimte voor Bronsgeest voldoet niet aan dit criterium. Daarom zet de provincie de resterende ruimte van Bronsgeest in voor ruillocaties binnen de provincie. De Duin- en Bollenstreek heeft met ingang van de herziening 2025 ruimte voor ca. 45 hectare buitenstedelijke woningbouw. Deze ruimte biedt voldoende mogelijkheden om de benodigde woningen te ontwikkelen voor uw regio. Over welke locaties geschikt zijn gaan wij met u en de regio in gesprek.

A027-WO024 Wonen en betaalbaarheid

De indiener verzoekt om aansluiting bij de landelijke norm van 30% sociale huur binnen nieuwbouw. Dit wordt gezien als beter uitvoerbaar en beleidsmatig consistenter. De indiener acht verdichting binnen bestaand stedelijk gebied vaak complex en onvoldoende geschikt om versnelling te realiseren.

Antwoord
Zie thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

A027-WO021 Landelijk gebied en Greenportbeleid

De indiener ondersteunt de koers van het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport. De indiener verzoekt om behoud van de mogelijkheid voor compensatiewoningen naast Greenportwoningen. Ook vraagt de indiener om toepassing van een hardheidsclausule bij kwaliteitsverbetering van het buitengebied.

Antwoord
De provincie sluit middels het nieuwe artikel 7.58, lid 4 aan bij het programma LGDG wat betreft de mogelijkheden voor woningbouw. De provincie volgt daarmee de lijn van het programma LGDG die het begrip compensatiewoning laat vervallen. Het programma LGDG biedt de mogelijkheid om buiten de ca. 45 woningbouwlocaties in heel uitzonderlijke gevallen woningbouw worden toe te staan als de kwaliteit van het buitengebied daardoor verbetert. Het provinciaal Omgevingsbeleid sluit aan bij deze kaders middels artikel 7.58, lid 4 en de provinciale regels voor ruimtelijke kwaliteit.

A027-ER006 Erfgoed en cultuurhistorie

De indiener is positief over erfgoeddeals, maar verzoekt deze ook toegankelijk te maken voor gemeentelijk erfgoed binnen provinciale gebieden. De indiener vraagt om praktisch uitvoerbare subsidieregelingen voor molens en aandacht voor niet-rijk monumentaal religieus erfgoed. Daarnaast verzoekt de indiener om nadere toelichting op erfgoedlijnen en herijking van archeologische aanduidingen.

Antwoord
Erfgoedeals: in de loop van 2026 wordt gewerkt aan de invulling van de provinciale variant van de erfgoeddeals. Uitgangspunt zal een brede interpretatie van het erfgoedbegrip zijn.
Religieus erfgoed: de provincie werkt op verschillende manieren aan de instandhouding en herbestemming van religieus erfgoed, onder meer binnen het programma Toekomst Religieus Erfgoed en ondersteunt gemeenten in samenwerking met Erfgoedhuis Zuid-Holland. Hierbij is ook aandacht voor niet-rijks monumentaal religieus erfgoed.
Erfgoedlijn: een erfgoedlijn is een geografische lijn die verschillende punten (zoals monumenten) op de kaart verbindt tot één geheel met een gemeenschappelijk historisch verhaal. Zuid-Holland heeft 7 actieve erfgoedlijnen en gezamenlijk vertellen zij het verhaal van de historie van onze provincie. Doel van de erfgoedlijnen is om het erfgoed te beschermen, benutten en beleefbaar te maken. Dit doet de provincie samen met belanghebbenden zoals bijvoorbeeld gemeenten, omwonenden en stichtingen. Vier keer per jaar wordt per erfgoedlijn een erfgoedtafel georganiseerd waar de belanghebbenden bij elkaar komen, kennis delen, netwerken en projectvoorstellen voor subsidie bespreken. De erfgoedtafel is een open tafel waarbij iedereen welkom is die wil en kan bijdragen aan de ontwikkeling van het erfgoed van de betreffende erfgoedlijn.
Archeologie: op dit moment werken wij aan de actualisatie van de bestaande lijst van archeologische terreinen van provinciaal belang. Deze terreinen zijn voor het eerst op de Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland opgenomen (uitgave 2004, herzien in 2006), en laatst herzien in 2017. Deze actualisatie is geen onderwerp bij de huidige/ voorliggende herziening van het provinciaal omgevingsbeleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A027-EC018 Economie en bedrijventerreinen

De indiener ondersteunt de provinciale ambitie voor een toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat. Tegelijkertijd vraagt de indiener om bescherming en optimalisatie van ruimte voor bedrijvigheid. De indiener benadrukt het belang van ruimte voor functiemenging op specifieke locaties.

Antwoord
Via het Omgevingsbeleid beschermt de provincie de huidige ruimte voor bedrijventerreinen. Ook zet de provincie in op het beter benutten van deze ruimte. Functiemenging is onder voorwaarden mogelijk op specifieke locaties, zoals campussen of bedrijventerreinen met een lagere milieuzonering.

A027-TU006 Greenportwoningen en bollenteeltgebied

De indiener verzoekt om het schrappen van een passage over restpercelen in het bollenteeltgebied ongedaan te maken. Volgens de indiener belemmert dit maatwerk bij niet-doelmatig gebruikte bollengronden. De indiener vraagt om behoud van bestaande beoordelingsruimte voor legalisatie of functiewijziging.

Antwoord
In de toelichting op artikel 7.58 van de Omgevingsverordening is al een passage opgenomen over restpercelen. Het al dan niet gebruik maken van de al bestaande afwijkingsbevoegdheden, conform de Omgevingsverordening is in uitzonderlijke gevallen

een mogelijkheid. Het gaat hierbij om situaties waarbij een ontwikkeling naar bollenteelt ook in de toekomst praktisch gezien vrijwel niet mogelijk is en/of het schrappen en amoveren van een rechtmatig aanwezig afwijkende functie veelal geen reële optie is. Dit is ter afweging aan gemeenten in afstemming met de provincie. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A027-WEO005 Energie en windenergie

De indiener voert een strikt beleid tegen windenergie op land. De indiener wijst op bestaande bijdragen via wind op zee, zon-op-dak en geothermie. De indiener verzoekt te borgen dat de gemeente bevoegd blijft voor besluiten over windturbines tot een ashoogte van 45 meter.

Antwoord

Gemeenten zijn bevoegd gezag voor windturbines tot 45 meter. Dat geldt ook voor alles daarboven tot een opgesteld vermogen van het windpark tot 15MW. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A027-MO021 Mobiliteit en bereikbaarheid

De indiener onderschrijft het belang van samenhang tussen woningbouw en bereikbaarheid. De indiener benadrukt het uitgangspunt “eerst bewegen, dan bouwen”, met name voor Noordwijk en de Duin- en Bollenstreek. Volgens de indiener zijn infrastructurele knelpunten structureel en vragen deze om voorafgaande investeringen.

Antwoord

De provincie onderschrijft deze uitgangspunten. Deze uitgangspunten worden toegepast in provinciale projecten en zijn voldoende beschreven in de omgevingsvisie en het bijbehorende programma. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A027-WV007 Natuur en agrarisch natuurbeheer

De indiener waardeert de aandacht voor boerenlandvogels. De indiener benadrukt dat akkervogels niet ondergeschikt mogen worden aan weidevogels. Volgens de indiener is afstemming met de bollensector noodzakelijk om natuur- en economische doelen te combineren

Antwoord

Ook akkervogels hebben de aandacht van de provincie. De nu voorgestelde aanpassingen zien daar echter niet op. Voor zowel weide- als akkervogels is afstemming met de agrarische sector is noodzakelijk.

A028 - Gemeente Hardinxveld-Giessendam

A028-BE176 Maritieme sector

Gemeente Hardinxveld-Giessendam ondersteund de lijn van de provincie om milieugebruiksruimte maximaal te benutten. Omdat dit onder andere toekomst biedt voor de maritieme sector.

Antwoord

Goed om te horen dat u de gekozen instrumenten onderschrijft. De provincie deelt uw inzet om de milieugebruiksruimte maximaal en zorgvuldig te benutten, juist om ruimte te blijven bieden aan toekomstbestendige sectoren zoals de maritieme industrie. Met het beleid wordt beoogd deze sectoren duurzaam te verankeren op daarvoor geschikte bedrijventerreinen, in samenhang met innovatie en economische vitaliteit.

A028-WO022 t'Oog

De gemeente Hardinxveld–Giessendam verzoekt de provincie om in het omgevingsbeleid ruimte te scheppen voor verdere woningbouwontwikkeling op de locatie in 't Oog. Om deze op te nemen als grote buiten stedelijke bouwlocatie (3 hectare locatie) in vervolg op 170 woningen in fase 1.

Antwoord

Conform het coalitieakkoord uit 2023 worden er geen nieuwe locaties groter dan 3 hectare toegevoegd, met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht Noord, mits deze aan de gestelde voorwaarden voldoen.

A028-WO023 Middenwetering.

De gemeente Hardinxveld–Giessendam verzoekt de provincie om in het omgevingsbeleid ruimte te scheppen voor woningbouwontwikkeling van fase 1 op de locatie Middenwetering. Op lange termijn wil de gemeente Hardinxveld–Giessendam de ontwikkeling van fase 2 mogelijk maken.

Antwoord

De nieuwe module biedt gemeenten de gelegenheid om locaties < 3 ha nog te ontwikkelingen mits er voor 1-7-2026 een ontwerp omgevingsplan ligt.

A028-EC019 Milieugebruiksruimte

De gemeente Hardinxveld-Giessendam vraagt aandacht voor effecten op het ecosysteem: binnen sterke maritiem clusters werken bedrijven in korte ketens nauw samen, fysiek dicht bij elkaar. Het is wenselijk de ruimte ook in de toekomst te faciliteren: korte ketens bevorderen innovatie, vakmanschap, economische wendbaarheid en verminderen verkeersbewegingen.

Antwoord

Via het Omgevingsbeleid beschermt de provincie de huidige ruimte voor bedrijventerreinen. Dat geldt in het bijzonder ook voor watergebonden bedrijventerreinen, waar het maritieme cluster zich grotendeels bevindt. De provincie zet zich als onderdeel van dit beleid ook in

voor het behoud, de versterking en de verduurzaming van de Zuid-Hollandse maritieme sector. De provinciale inzet komt grotendeels inhoudelijk voort uit de Regionale Maritieme Agenda en draagt bij aan de nationale Sectoragenda Maritieme Maakindustrie.

A028-TRO056 Opgaven in het ruimtelijk domein

De gemeente Hardinxveld–Giessendam doet een oproep aan de provincie om ruimte en perspectief te bieden om in gezamenlijkheid de grote ruimtelijke opgaven op te pakken. De gemeente verwijst naar een bijgevoegd manifest dat als publiek-private samenwerking in het Hardinxveldse Bouwberaad is opgesteld (woningcorporatie Fien Wonen, ontwikkelaars, bedrijven). De zienswijze vormt een lokale verdieping van de gezamenlijke zienswijze vanuit Smart Delta Drechtsteden.
De gemeente Hardinxveld-Giessendam kijkt uit naar een goede samenwerking en wacht de reactie van de provincie met belangstelling af.

Antwoord
Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A028-WO183 MerwedeLingelijn (Dordrecht -Gorinchem/ Geldermalsen)

Gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft met 't Oog en de Middenwetering goede locaties om woningen te bouwen die aansluiten bij de lokale en regionale behoefte. De gemeente hanteert daarbij als uitgangspunt een woningbouwprogramma waarin twee derde van de woningen betaalbaar zijn, waar de helft sociale huur betreft. De gronden van beide locaties zijn beschikbaar of is voorkeursrecht op gevestigd. De ontwikkellocaties zijn onderdeel van een bredere regionale ruimtelijke ontwikkeling in het kader van de versterking van de MerwedeLingelijn (Dordrecht -Gorinchem/ Geldermalsen).
De gemeente Hardinxveld-Giessendam geeft aan dat een goede ontsluiting van het gebied voor het verkeer noodzakelijk is, middels een tunnel onder de MerwedeLingelijn.

Antwoord
Conform het coalitieakkoord uit 2023 worden er geen nieuwe locaties groter dan 3 hectare toegevoegd, met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht Noord, mits deze aan de gestelde voorwaarden voldoen.

A029 - Gemeente Zoeterwoude

A029-WEO012 Zorgvuldig inpassen windturbines

De provincíe maakt in de herziening van de provinciale omgevingsvisie een afweging over de locatie van moderne windturbines. In veen- en weidevogelrijke gebieden, waar de ecologische en ruimtelijke impact groot kan zijn, is een zorgvuldige afweging per locatie belangrijk. Er is geen politiek en maatschappelijk draagvlak voor 240 meter hoge windturbines in het Groene Hart. De gemeente Zoeterwoude vraagt de provincie zuinig te zijn op het Groene Hart en haar ruimtelijke kwaliteit. Voor Zoeterwoude gaat dit concreet om primair zoekgebied 4 en secundair zoekgebied 9. Zoeterwoude heeft zoekgebied 9 niet eerder via een participatietraject verkend. Daarnaast ligt het zoekgebied grotendeels op het grondgebied van Alphen aan den Rijn.
Verzoek: De gemeente Zoeterwoude vraagt rekening te houden met de volgende ruimtelíjke risico's voor het primaire zoekgebied 4:
- Er is geen draagvlak in de Zoeterwoudse gemeenteraad: Uit het lokale participatieproces in 2023/2024 en de bespreking daarvan, blijkt dat er geen politieke en maatschappelijke steun is voor windturbines langs de N11 ter hoogte van de Barrepolder.
- Negatieve score OER op natuur voor weidevogels en Natura 2000. Belangrijke oost-west-trekroute voor weidevogels.
- Verminderde windvang voor bestaande windturbines bij Heineken.
- Aantasting van de molenbiotoop van de Barremolen.
- Aantasting van het woon- en leefklimaat van de omgeving.

Antwoord

De provincie neemt kennis van de bezwaren maar meent dat zoekgebied 4 wel degelijk goede kansen voor plaatsing van windturbines biedt. Wel erkent de provincie de aandachtspunten voor natuur/weidevogels die nader onderzoek c.q. uitwerking vergt.

Het opnemen van de zoekgebieden in de omgevingsvisie betekent nog niet dat hier al concrete windturbines kunnen komen. Verdere keuzes worden zo veel mogelijk gemaakt in afstemming met de omgeving en de betrokken partners. Pas wanneer specifieke locaties worden opgenomen in de omgevingsverordening kunnen gemeenten overgaan tot vergunningverlening. Verder verwijzen we indiener naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

A029-WEO013 Zorgvuldig inpassen windturbines

Verzoek: De gemeente Zoeterwoude vraagt rekening te houden met de volgende ruimtelijke risico's voor het secundaire zoekgebied 9:
-Het zoekgebied ligt grotendeels in het grondgebied van Alphen aan den Rijn. Vanuit onze samenwerking in de regio ziet de gemeente weinig draagvlak bij hen voor windturbines in de gemeente.
-Gezien ook het gebrek aan politiek en maatschappelijk draagvlak voor andere onderzochte zoekgebieden wind in Zoeterwoude, ziet de gemeente geen draagvlak voor een toekomstige verkenning voor windturbines in zoekgebied 9.
-Aantasting open landschap en stiltegebied.
-Aantasting kroonjuweel de Weipoort.
-Aantasting van het woon- en leefklimaat van de omgeving.
-Aantasting van de recreatiewaarden

Antwoord
Wij nemen kennis van de bezwaren maar menen dat zoekgebied 9 niettemin goede kansen voor plaatsing van windturbines biedt. Wel erkent de provincie de aandachtspunten rond het open landschap en het kroonjuweel die nader onderzoek c.q. uitwerking vergen.

A029-GN018 Verwijderen/aanpassen groenblauwe ontwikkellijn Oude Rijn

De groenblauwe ontwikkellijn is vrij breed rondom de Oude Rijn ingetekend. De Oude Rijn is dicht bebouwd en daarom ziet de gemeente Zoeterwoude geen mogelijkheid tot het verbeteren van het groenblauwe netwerk. De gemeente vindt het dan ook onnodig om dit op te nemen. De brede begrenzing ligt nu ook over de noordzijde van het Heineken terrein en over de noordzijde van Groenendijk west/Barrepolder. Op deze bedrijventerreinlocaties wordt aan verschillende ontwikkelingen gewerkt. De gemeente vindt daarom deze brede begrenzing niet wenselijk.
Verzoek: De groenblauwe ontwikkellijn over de Oude Rijn verwijderen of aan te passen, zodat dit de lopende ontwikkelingen bij de bedrijvenlocaties niet in de weg zit, maar ook geen onrealistische verwachting schept rondom het dichtbebouwde gebied direct grenzend aan de Oude Rijn.

Antwoord
De provincie begrijpt uw zorg dat de brede zonering belemmerend kan werken voor ontwikkelingen. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk - de ontwikkellijnen.

A029-WO039 Meer ruimte voor woningbouw

De gemeente Zoeterwoude steunt de provinciale ambitie voor zorgvuldigheid met ruimte voor nieuwe woningbouwlocaties in het landelijke gebied. De gemeente vindt uitbreidingsruimte voor betaalbare woningen nodig. Kleinere projecten zoals 'een straatje erbij' sluiten in potentie goed aan bij het dorpse karakter. De gemeente ziet kansen voor verdichting bij lintbebouwing en enkele woningen op het erf van voormalige agrarische bedrijven.
Verzoek:
-Extra woningen binnen bestaande lintbebouwing en (voormalig) agrarische erven.
-Een ja, mits-houding bij ontwikkelingen die niet in het beleid passen, in de geest van de omgevingswet.

Antwoord
Kleinschalige ontwikkelingen met stedelijke functies zijn mogelijk, voor zover die het karakter hebben van inpassen. Afhankelijk van de situatie kan hier sprake van zijn in linten en op agrarische erven.
Naast de geest van de Omgevingswet geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen ‘ja, mits’ in de zin dat de mits betrekking heeft op de mate waarin die ontwikkeling past binnen de kaders die het Provinciaal Omgevingsbeleid biedt. Zie ook de thema antwoord Beter beschermen en benutten en het thema-antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte.

A029-TRO230 Ook dorpse dichtheden toestaan bij 'straatje erbij'

In de provinciale verordening wordt in artikel 7.41e gesproken over 'straatje erbij', waarbij minimaal 33 woningen per ha wordt nagestreefd. De gemeente vindt deze dichtheid niet passen bij de schaal en het karakter van Zoeterwoude. Die ligt meestal tussen de 12 en 15 woningen per ha.
Verzoek: De minimale woningdichtheid van 33 woningen per ha te schrappen en maatwerk toe te passen.

Antwoord
Wij nemen kennis van uw bezwaar tegen de minimale woningdichtheid in de regeling voor het Straatje erbij. In de vastgestelde Ruimtelijke Koers heeft de provincie ervoor gekozen de onbebouwde ruimte te beschermen, vanwege belangrijke opgaven zoals water, biodiversiteit, landbouw en energie, waarvoor ruimtegebrek dreigt te ontstaan. Tegelijkertijd blijven wij rekening houden met de wens van gemeenten om iets te doen aan de leefbaarheid en aan de woonbehoefte van jongere en oudere inwoners van de kernen. Hiervoor is, naast de al afgestemde plannen zoals in grote stedelijke bouwlocaties, het Straatje Erbij bedoeld. De regeling is bewust kleinschalig vormgegeven, passend bij de provinciale inzet op zuinig ruimtegebruik, bedoeld om de genoemde prioritaire opgaven te borgen. Graag merken we hierbij op dat bewust geen maximumaantallen woningen zijn opgenomen in de regeling, maar een maximumomvang in hectares. Dit betekent dat hogere dichtheden van minimaal 33 woningen per hectare, passend bij de kleinste kernen, en meer woningen voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen worden gestimuleerd. Bouwen in hogere dichtheden wordt - waar dat mogelijk en wenselijk is - gestimuleerd. Mits zorgvuldig uitgewerkt kan kleinschalige woningbouw zo een bijdrage leveren aan het realiseren van een betaalbaar woningprogramma (zie het onderzoek: Past het - Provincie Zuid-Holland, aangeboden op 9 december 2025 aan Provinciale Staten).

De provincie ziet in de zienswijze geen aanleiding het beleid te herzien.

A029-TRO224 Maatwerk gemeente

De gemeente Zoeterwoude onderschrijft het belang van een zorgvuldig en evenwichtig provinciaal beleid. Tegelijkertijd vindt de gemeente het essentieel dat dit beleid goed aansluit bij de lokale situatie en mogelijkheden. Zoeterwoude is een gemeente met een sterk landelijk karakter, een actief bedrijfsleven en waardevolle open ruimtes die bepalend zijn voor haar identiteit. Juist in zo'n omgeving is maatwerk nodig om ontwikkelingen mogelijk te maken die passen bij de schaal en het karakter van de gemeente.

Antwoord
Zie voor de beantwoording thema antwoord Beter benutten en beschermen en Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A029-TL025 Belang toekomstperspectief agrariërs

De gemeente Zoeterwoude vindt het toekomstperspectief voor agrariërs in het landelijk gebied van groot belang. Opgaven voor agrariërs dienen proportioneel te zijn ten opzichte van de opgaven voor andere economische activiteiten in de provincie. De gemeente zal bij herzieningen die agrariërs raken nadrukkelijk toezien op de redelijkheid en haalbaarheid van deze opgave, waarbij het perspectief voor de agrariërs steeds voorop staat en voldoende

juridisch geborgde mogelijkheden voor emissíereductie worden geboden die ook economisch haalbaar zijn.

Antwoord
De provincie neemt kennis van deze zienswijze, waarmee de gemeente het belang van toekomstperspectief voor agrariërs benadrukt.

A029-GN016 Aanpassen begrenzingen van de 'groene buffer' in de kaartviewer

Aan de oostzíjde van Zoeterwoude-Dorp is de begrenzing van het buitengebied goed aangepast. Helaas zijn de grenzen van de groene buffer nog niet aangepast. Dit leidt tot verwarring
Verzoek: De groene buffer aan de oostzijde van Zoeterwoude-Dorp aan te passen zodat deze overeenkomt met de begrenzing van het buitengebied

Antwoord
De begrenzing Groene Buffer wordt aangepast zoals in de zienswijze wordt verzocht.

A029-WV010 Aanpassing begrenzingen van kansrijk weidevogelgebied

Bij de herziening van de omgevingsverordening is er onderscheid gemaakt tussen belangrijk en kansrijk weidevogelgebied. Het valt op dat er over lintbebouwing heen is getekend i.t.t. de huidige omgevingsverordening. De toename van het totale weidevogelgebied is daarmee discutabel. Erven en woningen maken nu deel uit van het weidevogelgebied. Dit staat de leefbaarheid van de gebruikers in de weg.
Ten tweede, de Grote Polder is niet meer aangewezen als belangrijk of kansrijk weidevogelgebied, terwijl hier met succes door agrariërs aan weidevogelbeheer wordt gedaan. Ten derde, het kansrijk weidevogelgebied rond de kruising van de Ommedijkseweg en de N11 staan de ontwikkelingen van de ongelijkvloerse kruising in de weg.
Verzoek:
-Aanpassen van kansrijk weidevogelgebied zodat het gebied niet op woningen en (agrarische) bedrijven ligt.
-De huidige begrenzing van het weidevogelgebied in de Grote polder aan te houden en te verwerken als kansrijk weidevogelgebied.
-De begrenzing van kansrijk weidevogelgebied aan te passen aan de ontwikkeling van de ongelijkvloerse kruising Ommedijkseweg-N11

Antwoord
De gemeente vraagt om drie concrete aanpassingen in het weidevogelgebied.
1. Woningen en (agrarische) bedrijven: woningen, erven, tuinen en agrarische bouwpercelen zijn in de regelgeving expliciet uitgezonderd (geëxclaveerd) en maken daardoor geen onderdeel uit van het kansrijke of belangrijke weidevogelgebied. De begrenzing leidt derhalve niet tot bescherming van deze functies.
2. De Grote polder: de Grote Polder voldoet op basis van de ons beschikbare gegevens niet aan de criteria voor beschermd weidevogelgebied. Indien er in dit gebied delen zijn met aantoonbaar hoge dichtheden.
3. Ontwikkeling ongelijkvloerse kruising Ommedijkseweg–N11: infrastructuurontwikkelingen kunnen in beginsel doorgang vinden, maar kunnen wel leiden tot een compensatieverplichting. Voor de ontwikkeling van de ongelijkvloerse kruising

Ommedijkseweg–N11 is eerder een ontheffing op de verordening verleend, inclusief een compensatieplan voor aantasting van het Natuurnetwerk Nederland en beschermd weidevogelgebied. Het behoud van de beschermingsstatus vormt daarmee geen belemmering voor deze ontwikkeling.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A029-GN017 Toevoegen groenblauwe ontwikkellijn tussen stedelijk Zoeterwoude-Rijndijk en buitengebied Zoeterwoude

In de provinciale omgevingsverordening wordt bij artikel 7.43p over het groenblauwe netwerk gesproken over groenblauwe ontwikkellijnen. Als eerste valt op dat er geen groenblauwe ontwikkellijn vanuit Zoeterwoude-Rijndijk naar het buitengebied van Zoeterwoude loopt. De gemeente werkt in de Regio Holland Rijnland in de Regionale investering agenda aan het verbeteren van het groenblauwe netwerk. Voor Zoeterwoude ziet de gemeente vooral een ontbrekende ontwikkellijn noord-zuid tussen Zoeterwoude-Rijndijk en het buitengebied. Op dit moment wordt het stedelijke gebied door één toegangsweg (wandel, fiets én auto) verbonden met het buitengebied en is er beperkt/geen sprake van een groenblauwe verbinding. De gemeente gaat onderzoeken om de stad-landverbinding hier te verbeteren met de eventuele toevoeging van een groenblauwe corridor met fietspad.
Verzoek: Een noord-zuid georiënteerde ontwikkellijn toevoegen tussen Zoeterwoude-Rijndijk en het buitengebied van Zoeterwoude.

Antwoord
De provincie is verheugd over de toevoeging en verbetering van nieuwe stad-landverbindingen. De provincie gaat graag met u in overleg over de ambitiekaart "groenblauw netwerk" en eventuele toevoegingen hierop. De door u genoemde lijnen zijn nu al op de kaart opgenomen als ecologische verbindingszones en maken daarmee ook onderdeel uit van het Groenblauw Netwerk. Zie hiervoor ook het thema-antwoord groenblauw netwerk - ontwikkellijnen.

A029-BE033 Ontbreken van een bedrijvengebied in de kaartviewer

Het bedrijvengebied aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude is niet opgenomen op 'kaart 19: Bedríjventerreinen'. Kleinere bedrijfsgebieden in de omgeving zijn wel opgenomen en de gemeente vindt dat de planologische status (sinds +/- 1975) in het omgevingsplan de status bedrijvengebied voor deze locatie rechtvaardigt.
Verzoek: Dit bedrijvengebied op te nemen, en het verwijderen van beschermingscategorieën op dit bedrijvengebied die conflicteren.

Antwoord
De provincie beschouwt de locatie aan de Dr. Kortmannstraat 103 als een solitaire bedrijfslocatie en niet als een bedrijventerrein of bedrijvengebied in de zin van het provinciale beleid. Om die reden is deze locatie niet opgenomen op kaart 19 'Bedrijventerreinen' van de Omgevingsverordening. De planologische status in het gemeentelijke omgevingsplan is hiervoor niet doorslaggevend.
Aangezien het geen aangewezen bedrijventerrein betreft, ziet de provincie geen aanleiding om de beschermingscategorieën voor deze locatie aan te passen. Deze zienswijze geeft derhalve geen aanleiding tot wijziging van de Omgevingsverordening.

A029-BE034 Beperking lokale beleidsruimte bedrijfslocaties

Artikel 7.52b van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening beperkt lokale beleidsruimte. Het artikel schrijft voor dat in het gemeentelijk omgevingsplan moet staan dat op een zwaar bedrijventerrein geen activiteit zonder omgevingsvergunning mag plaatsvinden. Er staat ook bij welke specifieke gevallen de gemeente tot vergunningverlening mag overgaan. De gemeente Zoeterwoude vindt dat de provincie hiermee te ver gaat en belemmert hiermee flexibiliteit en maatwerk. De gemeente wil het lokale bedrijfsleven behouden en versterken en voorkomen dat het bedrijfsleven wordt gehinderd of moet stoppen.
Verzoek: Art 7.52b schrappen of aanpassen zodat maatwerk mogelijk blijft.

Antwoord

De provincie herkent de zorgen van de indiener over mogelijke leegstand, uitvoeringslasten en verlies aan maatwerk. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties in het voorjaar zijn in de Omgevingsverordening verschillende verfijningen aangebracht om deze risico's te beperken en ruimte te laten voor een evenwichtige toepassing.

- De regeling bevat een vergunningplicht met daarbij een set beoordelingsregels voor wijziging van bestaande en vestiging van nieuwe bedrijfsactiviteiten, daarbij worden bestaande bedrijven – (inclusief bedrijven die in milieucategorie 1 en 2) eerbiedigt. Hiermee wordt de rechtszekerheid van zittende bedrijven geborgd en het risico op nadeelcompensatie beperkt.

- De instructieregels zijn uitsluitend van toepassing op aangewezen bedrijventerreinen met beschermde milieugebruiksruimte, waar planologisch bedrijven zijn toegestaan met een grotere milieugebruiksruimte (oude milieucategorie 3.2 en hoger).

- Er zijn gerichte flexibiliteitsmogelijkheden opgenomen voor lichte bedrijven die redelijkerwijs niet kunnen worden verplaatst, onder meer voor bestaande bedrijfsverzamelgebouwen en voor bedrijventerreinen die onderdeel zijn van campussen van nationaal belang.

- Daarnaast blijft via de bestaande afwijkingsmogelijkheden ruimte bestaan voor beperkt maatwerk, wanneer dit noodzakelijk is voor een evenwichtige toedeling van functies en de provinciale doelen niet onevenredig worden geschaad.

Met deze aanpassingen beoogt de provincie de beschikbare milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid te beschermen, zonder bestaande situaties onnodig te belasten of lokaal maatwerk volledig uit te sluiten.

A030 - Hoogheemraadschap van Delfland

A030-TRO049 Water als stedelijke functie

Het begrip stedelijke functies is opgenomen in bijlage I. Het gaat om functies die kenmerkend zijn voor het stads- en dorpsgebied en die daarvan oudsher zijn gevestigd en geclusterd, zoals wonen, werken, detailhandel, cultuur, openbaar bestuur, onderwijs, maatschappelijke voorzieningen, recreatie en infrastructuur. De indiener stelt dat ook water een eigen waarde heeft als stedelijke functie, zoals bijvoorbeeld het grachtensysteem in oude binnensteden, en vraagt de provincie om water in deze opsomming op te nemen.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Voor water geldt dat voor zover dit onderdeel is van een samenhangend stedenbouwkundig stelsel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen en infrastructuur dit als onderdeel wordt gezien van BSD.

A030-TRO048 Kleine ruimtelijke ontwikkelingen

De indiener stelt voor om de tekst aan te passen zodat gemeenten en waterschappen samen bepalen of voorwaarden nodig zijn voor kleinere ruimtelijke ontwikkelingen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen van kleinere omvang zijn negatieve effecten op het water- en bodemsysteem overigens niet uitgesloten. Zie verder onze reactietabel.

Antwoord

Prioritaire ontwikkelingen in het gebied binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte hebben betrekking op onder meer een robuust en klimaatadaptief water en bodemsysteem. Binnen de regels van Toekomstig bestendig ruimtelijke ontwikkelen hebben wij een bepaling die stuurt om rekening te houden met zuinig en meervoudig ruimtegebruik en het zo min mogelijk toevoegen van verharding en bebouwing. In de regels hebben wij een ondergrens opgenomen voor kleinschalige ontwikkelingen van de soort inpassingen. Ook voor deze kleinschalige ontwikkelingen die in beginsel tot de gemeentelijke beleidsvrijheid behoren geldt dat de TRO-regels, regels over ruimtelijke kwaliteit en de nieuwe instructieregel over rekening houden met het water en bodemsysteem van toepassing zijn. We stimuleren gemeenten en initiatiefnemers om de prestatie-eisen die in het programma zijn opgenomen te gebruiken in het ruimtelijk planvormingsproces. Op die manier worden negatieve effecten op het water en bodemsysteem voorkomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A030-ZH002 ZH-PLG thema's

De indiener ondersteunt de voorgestelde herziening van de ZH-PLG thema's en waardeert de samenwerking met de provincie.

Antwoord

Dank voor de steun en waardering voor de samenwerking. De provincie zet de samenwerking graag voort

A030-KA004 Aanvullingen op kaarten en teksten

De indiener doet verschillende suggesties voor aanvullingen en verduidelijkingen in de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma, zoals het opnemen van de Klimaatbestendige Water Aanvoerroute, verduurzaming van de landbouw, en het belang van groen, klimaatadaptief en biodiversiteit bij beleid rond bedrijventerreinen.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, hiervan hebben we kennisgenomen. De ontwerp-herziening is tot stand gekomen na een zorgvuldig participatietraject met inbreng van alle stakeholders en beleidseigenaren. We nemen uw zienswijze niet over omdat die deels geen onderschikte wijzigingen betreft en integraal onderzocht moet worden of en hoe ze een plaats kunnen krijgen in het provinciale omgevingsbeleid. De komende periode gaan we kijken hoe het werkt. Dit beleid is nieuw en moet over twee jaar worden geëvalueerd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A030-ZZ002 Vergroten capaciteit omgevingsdiensten

De indiener vraagt de provincie om de capaciteit van omgevingsdiensten te vergroten en de samenwerking tussen omgevingsdiensten, waterschappen en gemeenten te verbeteren.

Antwoord

De provincie werkt nauw samen met alle 5 de omgevingsdiensten in Zuid-Holland en heeft samen met de gemeenten sinds 2022 een continu samenwerkingsprogramma tussen de diensten opgezet. Jaarlijks wordt er aan de hand van een uitvoeringsagenda gezamenlijk projecten uitgevoerd gericht op kennisdeling, vergaande samenwerking in de taakuitvoering en gezamenlijke innovatie. Ook de samenwerking met de andere partners binnen het vergunningen-, toezicht en handhavingsstelsel wordt actief opgezocht. Vanwege landelijke ontwikkelingen en afspraken wordt onderzocht of deze samenwerking moet worden geïntensifieerd en welke middelen daarvoor nodig zijn.

A030-KA001 Hittestress

De indiener vraagt de provincie om in de Omgevingsverordening op te nemen dat gemeenten buffers moeten hebben voor de watervraag van volgroeide bomen tijdens droogte.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van voldoende water voor volgroeide bomen tijdens droogte en participeert daarom onder andere in het meerjarige NWA-project 'Thirsty Cities'. Er is gekozen om in de prestatie-eisen voor ontwikkelingen aan te sluiten bij de systematiek van www.bouwadaptief.nl. De prestatie-eis voor droogte (4) ziet erop toe dat de grondwaterstanden en de zoetwaterbeschikbaarheid sturend zijn in de functiekeuze, systeemkeuze en inrichting van het plangebied. In deze herziening worden de prestatie-eisen niet verder aangevuld. Met deze beleidskeuze maken we een nadrukkelijke start met borging van de prestatie-eisen in het programma. Eventuele aansturing zullen we in de komende periode nader verkennen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid

A030-KA002 Klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen

De indiener stelt voor om de tekst in de Omgevingsverordening aan te passen om beter aan te sluiten bij de formulering in de toelichting op artikel 7.41ff.

Antwoord

Dank voor de zienswijze, daar waar de tekst in de Omgevingsverordening inderdaad niet volledig aansluit bij de toelichting op artikel 7.41gg (in het ontwerp 7.41ff). Deze omissie is inmiddels opgelost door de toelichting deels anders en beter te formuleren.

A030-WA006 Bescherming regionale waterkeringen

De indiener vraagt de provincie om artikel 7.25 zodanig aan te passen dat regionale waterkeringen met functie en bijbehorend functievlak in het omgevingsplan worden opgenomen en van passende regels worden voorzien.

Antwoord

Het is echter niet nodig om expliciet te bepalen dat de waterkeringen in het omgevingsplan moeten worden opgenomen, omdat in de waterschapsverordening de waterkeringen met bijbehorende beperkingengebieden moeten worden aangewezen. Via het DSO worden alle regels op een locatie ontsloten, waarmee voor een initiatiefnemer duidelijk wordt welke regels er gelden. De waterkeringen worden al indicatief aangegeven in de omgevingsverordening en exact in de waterschapsverordening. De gemeente zal op basis van de instructieregel van de provincie moeten waarborgen dat voor de waterkeringen geen belemmeringen ontstaan en in overleg moeten gaan met de waterbeheerder. In de instructieregel wordt gesproken over "waarborgen" en gaat daarmee verder dan slechts "rekening houden met". Daarnaast kan het waterschap in de waterschapsverordening regels stellen aan activiteiten binnen de beperkingengebieden bij een waterstaatswerk en besluiten bepaalde activiteiten te verbieden. Hiermee is voldoende gewaarborgd dat er geen belemmeringen kunnen ontstaan voor de instandhouding, onderhoud of versterking van waterkeringen.

A030-WA008 Beheertaken waterschappen in beschermde gebieden

De indiener verzoekt de provincie om in de regelgeving te borgen dat tijdelijke beheeractiviteiten van waterschappen in beschermde gebieden toegestaan blijven.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van een goed watersysteem en vindt het belangrijk dat het waterschap zijn taken goed kan blijven uitvoeren. Wij gaan graag in overleg met het waterschap als zij knelpunten ervaart of tegen belemmeringen aanloopt bij de taakuitoefening in de beschermde gebieden.

A030-WBS037 Klimaatadaptief Ruimtelijk Ontwikkelen

De indiener betreurt dat de prestatie-eisen voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling zijn afgezwakt en vraagt de provincie om deze eisen alsnog op te nemen in de Omgevingsverordening.

Antwoord

Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Dit beleid is nieuw en moet over twee jaar worden geëvalueerd (dit is standaard). Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Met deze beleidskeuze en opnemen van de prestatie-eisen maken we een nadrukkelijke start van de borging in het Omgevingsbeleid. Eventuele aanvullende sturing kunnen we aankomende periode verkennen. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

A030-ZZ040 Afvalwaterzuivering en -transport

De indiener steunt het belang van toereikende infrastructuur voor afvalwater en vraagt de provincie om in het Omgevingsprogramma op te nemen hoe de koers uit de Omgevingsvisie verder wordt uitgewerkt.

Antwoord

Transport van huishoudelijk afvalwater is een taak van gemeenten en zuivering is een taak van de waterschappen. De provincie onderschrijft het belang van deze systemen, en de aandacht die nodig is voor de capaciteit en robuustheid van deze systemen voor huidige en toekomstige opgaven. Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging van het Omgevingsbeleid.

A030-KA003 Biodiversiteit

De indiener vraagt de provincie om prestatie-eisen voor biodiversiteit op te nemen in de Omgevingsverordening.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van biodiversiteit in relatie tot klimaatadaptief bouwen en daarom is nadere invulling gegeven aan https://bouwadaptief.nl/doelen-en-eisen/biodiversiteit/. Afgelopen jaar heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen en op basis daarvan is ervoor gekozen biodiversiteit vooralsnog niet toe te voegen aan artikel 7.4ff. De komende periode gaan we kijken hoe het werkt. Dit beleid is nieuw en moet over twee jaar worden geëvalueerd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A030-WA009 Definitie Droogte

De indiener vraagt de provincie om de omschrijving van droogte aan te passen naar "droogte door een tekort aan zoetwater".

Antwoord

De provincie kiest ervoor om deze suggestie niet over te nemen om de gebruikte terminologie binnen het Omgevingsbeleid consistent te houden.

A030-TU003 Waterkwaliteit in Glastuinbouw

De indiener maakt zich zorgen over de waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden en stelt dat de doelen voor 2027 niet gehaald zullen worden. De provincie wordt gevraagd om duurzame tuinbouwgebieden te bevorderen die aan wettelijke kaders voldoen om de waterkwaliteit te verbeteren.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we ter kennisgeving aan en danken de indiener voor het meedenken. De bescherming van waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden is weergegeven onder andere in onze Omgevingsvisie waarin duidelijk wordt gesteld dat de kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater op orde gebracht moet worden. Het halen van de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water staat onder druk en is inderdaad een nader uit te werken punt. Als echter blijkt dat het huidige ingezette beleid NIET werkt voor intensievere landbouwsectoren, dan nemen wij de door indiener gemaakte opmerking in onze overweging bij de volgende herziening(en).

A030-WBS053 Procesrol waterschappen

De indiener vraagt om duidelijker te maken dat waterschappen betrokken worden bij ruimtelijke plannen met een impact op het watersysteem.

Antwoord

De rol van de waterschappen is beschreven in het Omgevingsprogramma 6.2.4.1., onder het kopje: Procesrol waterschappen. "Zoals opgenomen in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl) worden waterschappen betrokken bij ruimtelijke plannen met een impact op het watersysteem. Het desbetreffende waterschap heeft vroegtijdig een wettelijke adviserende rol in het planproces (weging van het waterbelang). Daarnaast hebben de waterschappen kennis en expertise in huis over de prestatie-eisen."

A030-ZZ003 Voorkomen foutaansluitingen riolering

De indiener verzoekt de provincie om specifieke regels op te nemen in de Omgevingsverordening om foutaansluitingen in de riolering te voorkomen.

Antwoord

Foutaansluitingen moeten systematisch worden opgespoord, gemonitord en hersteld zodat al het stedelijk afvalwater daadwerkelijk in het juiste rioolstelsel terechtkomt en wordt gezuiverd, conform de nieuwe EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater. Dit moet worden geborgd in het gemeentelijk Water- en Rioleringsprogramma (WRP, opvolger van het GRP onder de Omgevingswet). De provincie zal, naar aanleiding van de inzichten resulterend uit lopend onderzoek in het kader van de strategiebepaling foutaansluitingen, overwegen om zo nodig specifieke regels in de ZHOV op te nemen. Hiervoor zal na beschikbaar komen van de resultaten het reguliere proces van aanpassing van de omgevingsverordening worden doorlopen.

A030-ZZ005 Samenwerking

De indiener waardeert de goede bestuurlijke en ambtelijke samenwerking met de provincie en benadrukt het belang van voortzetting hiervan.

Antwoord

Dank voor de reactie. De provincie hecht aan goede samenwerking met de gemeenten, waterschappen en regio's en zet deze samenwerking graag voort in de gebiedsgerichte uitwerking.

A031 - Gemeente Bodegraven-Reeuwijk

A031-WO053 Onderbouwing woningbouwopgave

De indiener stelt dat zonder de voorgestelde locaties de afgesproken woningproductie niet haalbaar is. De locaties maken volgens de indiener een substantieel aandeel betaalbare woningen mogelijk en sluiten aan bij bestaande structuren en draagkrachtige bodems.

Antwoord

We danken de gemeente Bodegraven-Reeuwijk voor de uitgebreide onderbouwing om de woningbouwplannen Het Hof en De Waardse Velden alsnog op te nemen op de provinciale 3-hectarekaart. Uw zienswijze heeft een ruimtelijke en woningbouw (programmering) component. Er zijn in Zuid-Holland voldoende uitleglocaties om te voorzien in de (regionale) woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3 ha. Dat is de primaire reden om de door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkelingen niet toe te staan. Echter, we zijn met u in gesprek om te kijken of we de locatie Waarde Velden niet alsnog te kunnen laten voldoen aan ons omgevingsbeleid. Tot slot uw appèl aan ons met betrekking tot het kunnen inlopen van het percentage sociale huur. De consequentie van ons ruimtelijk beleid is dat wonen en ruimte het moeten doen met de ruimte die er is (of zoals u aangeeft: onderlinge ruil). We vragen maximale inspanning en niet het onmogelijke. Daarom hebben we u gevraagd om een onderbouwd Groeipadplan in te dienen. De maatregelen die daarin staan, gelden voor ons voor de bekende plannen als het maximale wat u kunt doen.

A031-EC020 Toevoegen buitenstedelijke locaties voor wonen en werken

De indiener verzoekt de provincie om drie locaties aan te wijzen als grote buitenstedelijke ontwikkellocaties voor woningbouw en bedrijvigheid ('grote buitenstedelijke bouwlocaties'). Deze locaties zijn volgens de indiener noodzakelijk om te voldoen aan lokale en regionale woningbouw- en werkgelegenheidsafspraken.

Antwoord

In de periode 2022 tot en met 2030 worden er ongeveer 248.000 woningen aan de woningvoorraad toegevoegd in Zuid-Holland. De nadruk ligt op de uitvoering van vastgestelde plannen. Er zijn voldoende plannen om de woningbehoefte, die als ambitie is op genomen in de in 2023 door Rijk, provincie, gemeenten en woningcorporaties ondertekende Regionale Realisatie Agenda's (Woondeals), te realiseren. Daarom zien we vooralsnog geen aanleiding om nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties toe te voegen. Ook voor bedrijvigheid geldt dat de vraag en het aanbod van bedrijventerreinen tot 2030 in balans is, en 'werken' zich daarna moet ontwikkelen binnen de huidige (en nog gereserveerde) ruimte. Dit is een van de uitgangspunten in de Ruimtelijke Koers van Zuid-Holland. Bij een eerdere herziening van het Omgevingsbeleid is daarom reeds opgenomen dat er geen nieuwe grote buitenstedelijke ontwikkellocaties voor woningbouw en bedrijvigheid worden toegevoegd.

Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling, waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dit betekent dat we de onbebouwde ruimte beschermen en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals

landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.

A031-TRO098 Uitvoerbaarheid en proportionaliteit regels

De indiener wijst op hoge onderzoekslasten, kosten en vertraging door de toepassing van beschermingsregels. Verzocht wordt om proportionele toepassing en ruimte voor locatie specifiek onderzoek.

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A031-MO023 Bereikbaarheid en samenhang beleid

De indiener vraagt om een samenhangende provinciale visie op bereikbaarheid. Dit moet duidelijkheid geven over netwerken, ambities en samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen.

Antwoord

De provinciale visie op bereikbaarheid is onderdeel van de Omgevingsvisie Zuid-Holland. Zie o.a. de inleidende hoofdstukken 4 en 5, en ambitie 2 van de Omgevingsvisie.

A031-WV016 Aanwijzing kansrijk weidevogelgebied

De indiener maakt bezwaar tegen de omvang en begrenzing van het aangewezen weidevogelgebied. Dit belemmert volgens de indiener woningbouw, bedrijvigheid en andere ruimtelijke opgaven. Verzocht wordt om her begrenzing, meer maatwerk en betere ecologische onderbouwing.

Antwoord

Het plan voor Reesvelt is al bestuurlijk afgestemd en wordt uit de kaart van de weidevogelbescherming verwijderd. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid, in die zin dat de kaart van de vogelweidebescherming overeenkomstig wordt aangepast.

Zoutman-West (bedrijventerrein) ligt niet binnen de weidevogelbescherming en aanpassing van de kaart is daarom niet nodig. Voor Kromme Kamp en Groene Noordrand is nog geen bestuurlijk akkoord gegeven. Deze locaties blijven daarom onderdeel van de weidevogelbescherming. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A031-BE035 Onderbouwing bedrijventerrein Rijnhoek II

De indiener acht uitbreiding van bedrijventerreinen noodzakelijk vanwege ruimtegebrek voor lokaal gebonden bedrijven. De locatie Rijnhoek II wordt gezien als passend binnen provinciale energie- en economische beleidsdoelen.

Antwoord

De provincie herkent dat lokaal gebonden bedrijven in sommige gemeenten met ruimtegebrek worden geconfronteerd. Uitgangspunt blijft dat eerst wordt ingezet op beter

benutten en herstructureren van bestaande bedrijventerreinen en dat de onbebouwde ruimte wordt beschermd.
Binnen deze kaders biedt de Omgevingsverordening wel een beperkte uitzonderingsmogelijkheid voor een eenmalige uitbreiding tot maximaal 1,5 hectare ten behoeve van lokaal gebonden bedrijvigheid, mits wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden (waaronder het ontbreken van alternatieven, regionale afstemming en landschappelijk zorgvuldige inpassing).
Voor locaties zoals Rijnhoek II geldt dat uitbreiding uitsluitend aan de orde kan zijn indien deze past binnen deze regeling of binnen de systematiek van grote buitenstedelijke bouwlocaties, regionaal is afgestemd en aantoonbaar bijdraagt aan provinciale doelen, waaronder de energietransitie en een evenwichtige economische structuur.

A032 - Gemeente Zoetermeer

A032-ZZ010 Integraal en regionaal

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie Zuid-Holland om de ingezette weg in de samenwerking van de gemeenten in de Haagse regio en het waterschap te continueren. Alsmede verzoekt de gemeente Zoetermeer dit samenwerkingsverband bij regionale en integrale afstemming van omgevingsbeleid verder te ontwikkelen.

Antwoord

Gemeenten, waterschappen en provincie maken afspraken over gebiedsuitwerkingen. De inzet van provincie is om met de partners van de Haagse Regio te komen tot een gebiedsuitwerking.

A032-WEO034 Bleizo-West

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie met klem om Bleizo-West te schrappen als zoeklocatie voor windenergie, vanwege gebiedsontwikkeling van 5000 woningen met bijhorende economische en maatschappelijke voorzieningen. Op 20 november is Kruisweg-Oost bovendien door het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland als voorkeurslocatie aangewezen voor windmolens in Lansingerland, dit vindt de gemeente Zoetermeer onbegrijpelijk.

Antwoord

Voor dit onderdeel verwijzen we naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Woningbouw.

A032-WO043 New Town opgave

Capelle aan den IJssel, Nissewaard en Zoetermeer hebben de ambitie om tot 30.000 nieuwe woningen toe te voegen en de steden in balans te brengen. De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie om mee te faciliteren en investeren in grootschalige wijkontwikkeling en te sturen op een gedifferentieerd woningaanbod (meerkoop/ eengezins/ middelduur/ duur). De generieke focus op bouwen binnen BBG moet niet conflicteren met de noodzaak van transformatie in de monotone, verouderde wijken.

Antwoord

Het behoud en versterking van de leefbaarheid in bestaande wijken en buurten vinden we belangrijk. We steunen daarom ook de aanpak van kwetsbare wijken via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. In samenwerking met de NPLV-gebieden en New Town gemeenten gaan we onderzoeken hoe en waar we in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van de leefbaarheid.
Bij de begroting 2026 is besloten te starten met provinciale inzet voor NPLV en New Towns. Mogelijk leidt dat tot een aanpassing bij een volgende herziening. Met de Zuid-Hollandse New Towns ontwikkelen we op verschillende manieren kennis over een aanpak voor behoud en versterking van de leefbaarheid in deze bestaande wijken. We onderzoeken daarnaast hoe en waar de Provincie in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan de verbetering van leefbaarheid in deze gemeenten.

A032-WO042 New Town opgave

De New Town-opgave in de gemeenten Capelle aan den IJssel, Nissewaard en Zoetermeer vraagt om langjarige, integrale actie. De gemeente Zoetermeer roept de provincie Zuid-Holland op om een gedifferentieerde benadering leidend te maken bij het omgevingsbeleid. De provinciale sturingsprincipes kunnen zo consequent worden toegepast: Opgavegerichtheid, Ruimte voor Differentiatie en Lever Meerwaarde.

Antwoord

Zie het antwoord bij A032-WO043.

A032-GN019 Wijziging Groenblauw netwerk

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie Zuid-Holland om het Vernèdepark, het Edisonpark en het Aldo van Eyckpark niet aan te wijzen als Groenblauw netwerk of als grote groene eenheid binnen stedelijk gebied.
Niet alleen liggen deze parkenbinnenstedelijk en zou dit in zijn geheel een gemeentelijke verantwoordelijkheid moeten zijn, maar daarnaast moet voorkomen worden dat er discussies ontstaan tussen de gemeente en de provincie over wat de beste aanpak voor deze parken zou zijn en aan welke waarden zou moeten worden getoetst.

Antwoord

De provincie past naar aanleiding van uw zienswijze en het gesprek tussen provincie en gemeente de kaart aan.

A032-WEE001 Bentwoud

De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie nadrukkelijk om het Bentwoud en de nabije omgeving buiten beschouwing te laten als potentiële zoeklocaties voor windenergie, wegens de ecologische en recreatieve waarde van het gebied. De OER benoemt de toegenomen ecologische waarde van het gebied als risico voor windopgave.

Antwoord

De provincie kan het verzoek niet honoreren aangezien - alle belangen afgewogen - dit zoekgebied relatief goed scoort. Wel erkent de provincie dat nader ecologisch onderzoek moet uitwijzen in hoeverre dit zoekgebied geschikt is voor omzetting naar locaties voor windenergie. Voor dit onderdeel verwijzen we indiener naar de themabeantwoording Windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening

A032-GN020 Vernèdepark

Het Zoetermeerse Vernèdepark is in de wijziging van de Zuid-Hollandse omgevingsverordening aangewezen als 'groenblauw netwerk' en als 'grote groene eenheid binnen stedelijk gebied'. Hier is van belang dat het college recentelijk (op 8 juli 2025) een omgevingsprogramma heeft vastgesteld, waarin een herontwikkeling/ herinrichting van het Vernèdepark is voorzien. Het nu opnemen van de genoemde provinciale gebiedsaanwijzingen betekent een mogelijke belemmering van de gemeentelijke ambities zoals opgenomen in het gemeentelijk omgevingsprogramma.

Antwoord

Zie het antwoord bij A032-GN019. De provincie past de kaart aan.

A032-GN021 Vernèdepark

De gemeente Zoetermeer geeft aan dat de kaartlagen van het provinciale groenblauwe netwerk en de gemeentelijke groenstructuur niet met elkaar overeenkomen. Zo is de tennisclub, die uitbreidingsplannen heeft en in de toekomst beschikking krijgt over één van de genoemde paviljoens, nu geheel opgenomen binnen het provinciale groenblauwe netwerk. Zie de afbeelding in de samenvatting.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de uitgebreide zienswijze op het groenblauw netwerk. Sportparken worden verwijderd uit het groenblauw netwerk, dat geldt ook voor het genoemde sportpark. Zie hiervoor ook het thema-antwoord groenblauw netwerk - groot stedelijk groen.

A032-EC021 New Town opgave

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie om sturing te geven aan de versterking van de lokale economie en werkgelegenheid. Koppel ambities aan het creëren van lokale banen.

Antwoord

Het provinciale beleid is gericht op het versterken van de gehele Zuid-Hollandse economie. Daarbij werken we nauw samen met gemeenten. Deze gezamenlijke inzet moet zowel provinciaal, regionaal als lokaal tot versterking van de economie leiden.

A032-WEO035 Zoeterwoude: Benthuizerpolder

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie met klem om betrokken te worden bij windenergieprojecten binnen de RES-regio's Midden-Holland en Holland Rijnland wanneer deze grenzen aan Zoetermeer. Ook al maakt de gemeente Zoetermeer geen onderdeel uit van deze regio's.

Antwoord

Voor dit onderdeel verwijzen we naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Participatie en Lokaal eigendom.

A032-OER005 New Town opgave

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie de Omgevingseffectrapportage (OER) te hanteren met een brede blik. Kwantificeer sociale en economische effecten van beleidsalternatieven. Denk daarbij aan o.a. sociale cohesie, de sociale basis en leefbaarheid.

Antwoord

De provincie heeft in het OER een beoordelingskader opgesteld waarin we een brede(re) blik hanteren dan enkel de verplichte onderdelen van een mer (milieueffectrapportage). Zo beoordelen we ook op economische aspecten (agrarisch verdienvermogen en bedrijventerreinvoorraadontwikkeling) en sociale aspecten (woningbouw, nabijheid

voorzieningen, beweegvriendelijke leefomgeving en leefbaarheid). Daar waar mogelijk hebben we de sociale en economische effecten van het beleid gekwantificeerd. Bijvoorbeeld de effecten van het verhogen van grondwaterstanden op het agrarisch verdienvermogen. In veel gevallen is het echter nog niet mogelijk om de effecten van de alternatieven te kwantificeren, omdat de alternatieven nog vrij abstract van aard zijn (bijvoorbeeld omdat deze vooral zien op visie-niveau). In die gevallen hebben we een beargumenteerde kwalitatieve analyse gemaakt.

A032-TRO083 Begrenzing 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte'

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie om op onderstaande plekken de begrenzing van de kaartlagen 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte', 'gebieden met beschermingscategorie 2 (groene buffer én recreatiegebied' en gebieden met beschermingscategorie 3 (buitengebied) aan te passen. Hiermee ontstaat een logische configuratie van de bebouwde kom van Zoetermeer. 1) Bij Marotplan: De blauwe lijn is de grens van de ZHOV. Het oranje vlak is goed. 2) Bij Bakemaplan: De blauwe lijn is de grens van de ZHOV. Het oranje vlak is goed. 3) Bij Voorweg 180, 117 en 117A: De grens gelijktrekken aan de kadastrale grenzen (zwarte lijnen zijn goed) Blauw is de lijn uit de ZHOV. 4) Bij Schansbaan 90, 102-136: De blauwe lijn is de grens van de ZHOV. Het oranje vlak is goed. Zie de afbeeldingen in de samenvatting.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Zoetermeer, SnowWorld > functieaanduiding 'recreatiegebied' behouden/ schrappen uit BOR;
- Zoetermeer, Bakemaplan > diverse grenscorrecties BSD/BOR/Buitengebied/Groene Buffer/Recreatiegebied.

A032-ZZ011 Sectorale belangen in verband brengen

De gemeente Zoetermeer benadrukt nogmaals dat sectorale belangen beter met elkaar in verband moeten geworden gebracht, zodat we écht integraal afgewogen keuzes kunnen maken voor de grote opgaven in de fysieke leefomgeving. Om dit gestalte te geven pleiten wij voor een intensivering van het gesprek met de provincie Zuid-Holland én met de partners in de Haagse regio.

Antwoord

Dank voor uw reactie. De gemeenten, waterschappen en provincie hebben met elkaar afgesproken om in het proces van de gebiedsuitwerkingen deze samenwerking te versterken en intensiveren.

A032-BE036 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Artikel 7.52 (functiewijziging bedrijventerreinen anders dan voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer heeft een voorstel ten aanzien van artikel 7.52. De tekst vraagt om verduidelijking op de vraag: In hoeverre is er functiewijziging mogelijk rekening houdend met

het behouden van een gelijk saldo aan beschikbare ruimte voor bedrijven door meervoudig ruimtegebruik op:
-Hetzelfde terrein maar op een andere kavel terug te brengen?
-Op een ander terrein binnen de gemeente terug te brengen?

Antwoord
Gedeeltelijke functiewijziging op grond van artikel 7.52 is mogelijk onder de volgende voorwaarden:
a. het betreft (een deel van) een bedrijventerrein waar uitsluitend bedrijven zijn toegestaan die in redelijkheid binnen 30 meter van een milieugevoelige functie kunnen functioneren (vergelijkbaar met milieucategorie 1 en 2);
b. de beschikbare ruimte voor bedrijven blijft per saldo gelijk door meervoudig ruimtegebruik op hetzelfde bedrijventerrein; en
c. de toegelaten activiteiten dragen bij voorkeur bij aan de opgaven rond energietransitie, circulaire economie of klimaatadaptatie.

Daarbij geldt ter verduidelijking dat het behouden van de bedrijfsruimte plaatsgebonden is: het terugbrengen van de ruimte voor bedrijven moet plaatsvinden op hetzelfde bedrijventerrein (bijvoorbeeld door stapeling of intensivering op een andere kavel binnen dat terrein). Het compenseren van bedrijfsruimte op een ander bedrijventerrein binnen de gemeente valt niet onder artikel 7.52, maar vereist een separate planologische afweging binnen het geldende provinciale kader. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A032-GN024 Parken

De gemeente Zoetermeer geeft in overweging mee aan de provincie om ook andere parken binnen de bebouwde kom van Zoetermeer niet aan te wijzen voor groenblauw netwerk.

Antwoord
De provincie gaat in overleg met de gemeente selectief om met de aanwijzing van het grootstedelijk groen als onderdeel van het groenblauw netwerk.

A032-BE037 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Wat kan worden verstaan onder 'andere functies die ondersteunend zijn aan het profiel van het bedrijventerrein' als voor een bedrijventerrein een mix aan uiteenlopende activiteiten met verschillende milieugebruiksruimte (waaronder ook zwaardere milieuhinderlijke activiteiten) zijn toegestaan. Te denken valt aan sportscholen en bedrijven in persoonlijke verzorging?

Antwoord
Functiemenging is mogelijk door in beperkte mate functies toe te laten die ondersteunend zijn aan het profiel van het bedrijventerrein en bijdragen aan het functioneren en de aantrekkelijkheid van het werkmilieu voor de daar gevestigde bedrijven en werknemers. Het gaat daarbij om ondergeschikte voorzieningen die primair zijn gericht op het bedrijventerrein zelf en geen zelfstandige publieksgerichte functie hebben.
Voorbeelden zijn kleinschalige horeca, vergadervoorzieningen, bedrijfsgerichte

dienstverlening of kleinschalige voorzieningen voor werknemers die duidelijk ondergeschikt zijn en niet leiden tot extra publieksstromen van buiten het bedrijventerrein en de milieugebruiksruimte en bedrijfsvoering van zittende (ook zwaardere) bedrijven niet beperken.
In de toelichting van de Omgevingsverordening zal dit nader worden verhelderd, zodat voor gemeenten en initiatiefnemers duidelijker is welke functies hieronder kunnen worden geschaard.

A032-BE038 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Indien op een locatie door functiemenging de toegekende milieugebruiksruimte wordt beperkt, is het dan toegestaan die ruimte te behouden door intensivering van eenzelfde milieugebruiksruimte op hetzelfde terrein maar op een andere kavel terug te brengen?

Antwoord
Bij functiemenging op lichte bedrijventerreinen (oude milieucategorie 1 en 2) geldt als uitgangspunt dat de beschikbare ruimte voor bedrijven per saldo gelijk blijft door meervoudig ruimtegebruik. Het is toegestaan om deze ruimte binnen hetzelfde bedrijventerrein te behouden door intensivering of herschikking, bijvoorbeeld door deze ruimte op een andere kavel binnen dat terrein terug te brengen.
Voorwaarde is dat dit planologisch wordt geborgd, geen belemmeringen oplevert voor de bedrijfsvoering van zittende bedrijven en past binnen het profiel en de doelstellingen voor het betreffende bedrijventerrein. Het overbrengen van de ruimte voor bedrijven naar een ander bedrijventerrein is binnen deze regeling niet voorzien. Het compenseren van bedrijfsruimte op een ander bedrijventerrein binnen de gemeente valt niet onder artikel 7.52, maar vereist een separate planologische afweging binnen het geldende provinciale kader.
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A032-OB019 Langere periodes wijzigingen omgevingsbeleid

De gemeente verzoekt de provincie Zuid-Holland om vaste, langere periodes in te voeren voor een ongewijzigde omgevingsvisie en ongewijzigde omgevingsprogramma's en onderdelen van de omgevingsverordening. Een langere periode 5-10 jaar zou rust en consistentie brengen voor de omgevingsvisie. De omgevingsprogramma’s die gericht zijn op uitvoering en onderdelen van de Omgevingsverordening zou wellicht jaarlijks of per 2 - 4 jaar geactualiseerd kunnen worden.

Antwoord
Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten ertoe leiden dat regelmatig onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking

hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A032-BE040 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. In de raadsbehandeling voor het instemmen met het Omgevingsprogramma Van Tuyllpark en de Noordelijke bedrijventerreinen is voor bedrijventerrein Zoeterhage, deelgebied Kwadrant A het amendement 2511-F-CU SGP aangenomen. Inhoudende dat op deelgebied Kwadrant A wonen en werken ontwikkeld wordt. Een dergelijke functiemenging is gelet op de toegestane zware milieuhinderlijke bedrijvigheid alleen mogelijk voor bepaalde toegestane functies (anders dan 'wonen' zoals door de gemeenteraad beoogd) en met behouden van de beschikbare milieugebruiksruimte. Eerder is een transformatie van Kwadrant A aangekondigd (in de door de provincie aanvaarde) strategie bedrijventerreinen MRDH 2023-2030 (pagina 93). Functiewijziging is met het voorgestelde beleid niet mogelijk. Over een passende invulling van Kwadrant A treedt de gemeente daarom graag op korte termijn met de provincie Zuid-Holland in overleg.

Antwoord
Het verbod op functiewijziging van bedrijventerreinen waar (middel)zware bedrijvigheid planologisch is toegestaan, is eerder vastgesteld en blijft uitgangspunt. Functiemenging met wonen is daarbij niet toegestaan. De Omgevingsverordening biedt wel een beperkte afwijkingsmogelijkheid voor maatwerk in specifieke gevallen, mits dit geen onevenredige afbreuk doet aan het provinciale belang en de beschikbare planologische milieugebruiksruimte en hoeveelheid bedrijventerrein per saldo behouden blijven.
De provincie is bereid om in overleg met de gemeente te verkennen of en hoe binnen deze kaders maatwerk mogelijk is voor Kwadrant A, mede in het licht van de aanvaarde MRDH-strategie, en met behoud van de regionaal afgesproken bedrijventerreinopgave. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A032-BE041 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Via bedrijventerrein Hoornerhage wil de gemeente Zoetermeer voor de stad een aantrekkelijkere, veiligere en levendigere verbinding realiseren tussen het Van Tuyllpark en het centrum (Omgevingsprogramma Van Tuyllpark en Noordelijke bedrijventerreinen). Op het bedrijventerrein mogen en bevinden zich verspreid bedrijven met verschillende milieugebruiksruimte.
Om de boogde verbinding te realiseren is functiemenging en/of functiewijziging nodig door ruimte te bieden aan nieuwe vormen van werkmilieus. Het toevoegen van andere functies komt daarbij kijken naast, de opgaven als een bedrijfsruimte intensiveren en verduurzamen. Onduidelijk is in hoeverre er op dit terrein bovenstaande opgave te bereiken is met functiemenging of dat er op delen functiewijziging nodig is. Over de mogelijkheden op Hoornerhage treedt de gemeente daarom graag met de provincie Zuid-Holland in overleg.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze A032-BE040.

A032-BE042 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
Artikel 7. 52a (milieugebruiksruimte voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. In hoeverre belemmert lid 1 van dit artikel het beter benutten van de ruimte op bestaande bedrijventerreinen in de nabijheid van zwaardere milieuhinderlijke activiteiten door nieuwe ruimte te faciliteren binnen een bestaande kavel met lichte milieuhinderlijke activiteiten via intensiveren door toename bouwhoogte (optoppen/aanplakken) en/of vergroten van de bouwkavel/herontwikkeling (uitbreiden)?
Oftewel is de beter benutten door bedrijven in gebruiksruimte voor geluid- en geurzone 1 mogelijk/ toegestaan als er sprake is van een al gevestigd bedrijf in lichtere milieucategorie (en er eventueel bronmaatregelen worden genomen)?

Antwoord
De regels van artikel 7.52a zien op het planologisch borgen van milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid en niet op de beoordeling van individuele bedrijven. Of een kavel feitelijk wordt gebruikt door een bedrijf in een lichtere milieucategorie is daarbij niet bepalend. Lichte bedrijven zijn geen milieugevoelige functies en vormen op zichzelf geen belemmering voor het planologisch mogelijk maken van beter benutten, zoals intensivering of herontwikkeling binnen bestaande kavels.

Zolang geen nieuwe milieugevoelige functies worden toegelaten en de planologisch vastgelegde milieugebruiksruimte behouden blijft, belemmert artikel 7.52a lid 1 het beter benutten van bedrijventerreinen niet. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A032-BE182 Campusopgave

Artikel 7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen
De gemeente Zoetermeer doet een voorstel aan de provincie om ook voor de in Bijlage II opgenomen campusgebieden beperkte ruimte voor functiemenging toestaan met onder andere leren, ontmoeten, wonen en voorzieningen ondersteunend aan het innovatiemilieu. Een actieve ondersteuning vanuit de provincie op inzet op het meer en beter verbinden van campussen binnen Zuid-Holland is wenselijk.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van campussen als motor voor innovatie en ondernemerschap en ondersteunt actief de versterking en doorontwikkeling van innovatiecampussen, onder meer via de Subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland. Deze regeling richt zich op de top innovatiecampussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en bijbehorende criteria.
Het in de ontwerpherziening opgenomen voorstel om functiemenging expliciet toe te staan is bewust beperkt tot een aantal specifieke campussen (Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus), gezien hun aard, schaal en ontwikkelfase. Voor andere campusgebieden biedt de Omgevingsverordening in beperkte mate ruimte voor locatie

specifiek maatwerk via het omgevingsplan, mits functiemenging ondersteunend is aan het innovatiemilieu en de kernfunctie van de campus niet wordt aangetast.
De provincie staat open voor verdere samenwerking met gemeenten en regio's, waaronder Zoetermeer, om de onderlinge verbinding en complementariteit van campussen binnen Zuid-Holland te versterken, binnen de bestaande beleidskaders.

A032-BE044 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. De toegestane gebruiksruimte voor geluid- en geurzone 1 kan juridisch aangepast worden naar 3. Daardoor kan de eigenaar van de grond met nieuwe bestemming mogelijk aanspraak maken op nadeelcompensatie.
Hoe ziet de provincie dat gemeenten in dergelijke gevallen optreedt?

Antwoord
De gemeente stelt dat een eigenaar aanspraak wil maken op nadeelcompensatie als de mogelijkheden voor het vestigen van milieuhinderlijke activiteiten wordt verruimd. De provincie acht het risico op succesvolle nadeelcompensatieclaims daardoor beperkt, want het is daarbinnen aan de gemeente om een overgangsrechtelijke regeling daarvoor vorm te geven, waarbij het in de rede ligt dat bestaande activiteiten eerbiedigt worden. Artikel 7.52b gaat niet over het planologisch toelaten van milieugebruiksruimte, maar over het feitelijke gebruik van milieugebruiksruimte door bedrijven/bedrijfsmatige activiteiten. Door de uitsterfregeling behouden bestaande lichte bedrijven volwaardige mogelijkheden en hoeven in principe niet te verplaatsen. De afweging daarvoor ligt bij de gemeente.

Gemeenten worden geacht artikel 7.52b overeenkomstig deze systematiek te verwerken in het omgevingsplan. Eventuele verzoeken om nadeelcompensatie zien allen op veranderingen in planologische mogelijkheden en dienen individueel te worden beoordeeld op grond van titel 15.1 van de Omgevingswet. Het enkele feit dat nieuwvestiging van lichte bedrijven niet meer wordt vergund of dat milieuruimte wordt gereserveerd voor zwaardere bedrijvigheid, leidt niet automatisch tot aanspraak op nadeelcompensatie. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A032-BE045 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Door de toegestane gebruiksruimte voor geluid- en geurzone aan te passen, bestaat het risico op (langdurige) leegstand met een negatieve impact op de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het bedrijventerrein. Bestaande situaties kunnen incourant blijken voor de beoogde gebruiker, doordat bestaand vastgoed niet passend is bij de vraag en /of herontwikkeling blijkt financieel onaantrekkelijk.
Op welke manier heeft de provincie met dit mogelijke gevolg rekening gehouden? Welke rol ziet zij voor gemeenten hierbij?

Antwoord

De provincie onderkent dat het reserveren van milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid in specifieke situaties kan leiden tot tijdelijke leegstand of verminderde courante inzetbaarheid van bestaand vastgoed. Dit risico is bij de herziening van de verordening betrokken en bewust afgewogen tegen het provinciale belang om schaarse locaties voor zware bedrijven langdurig beschikbaar te houden.

De instructieregel is daarom beperkt tot zwaardere bedrijventerreinen met een strategische betekenis en wordt verzacht door een uitsterfregeling voor bestaande lichte bedrijven en gerichte uitzonderingen voor bestaande bedrijfsverzamelgebouwen en campusterreinen van nationaal belang. Daarmee wordt voorkomen dat de regeling leidt tot directe leegstand of onnodige aantasting van bestaande economische structuren.

Leegstand wordt door de provincie niet uitsluitend als een planologisch gevolg gezien, maar ook als een vraagstuk dat samenhangt met marktontwikkelingen, verouderd vastgoed en investeringsbereidheid. Binnen de kaders van artikel 7.52b ziet de provincie een belangrijke rol voor gemeenten om via maatwerk in het omgevingsplan, vergunningverlening en actieve terreinregie herstructurering en modernisering te faciliteren en leegstand te beperken, zonder afbreuk te doen aan de bescherming van milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A032-BE043 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Door middel van een uitsterfregeling mogen bedrijven gebruik maken van overgangsrecht. Met welke termijn dient rekening gehouden waarna het gebruik niet mag worden voortgezet wanneer die gedurende een bepaalde periode is onderbroken?

Antwoord
De Omgevingsverordening Zuid-Holland 2025 noemt geen expliciete termijn voor de onderbreking van gebruik. De instructieregels geven ruimte om beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning op te nemen met afwegingsruimte. Als een bedrijf is gestopt is het niet logisch om dat daarna als een voorgezet bedrijf te beschouwen. Het ligt dus niet voor de hand dat op de locatie dan lichte bedrijfsactiviteiten voortgezet worden. Die locatie kan dan beter benut worden door een bedrijf die wel de milieugebruiksruimte nodig heeft. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A032-GN023 Edisonpark

De gemeente Zoetermeer geeft aan dat het Edisonpark in de omgevingsverordening ook als 'groenblauw netwerk' is aangeduid. Dit betreft een locatie waar al sinds 2017 woningbouwplannen voor zijn. De aanvraag van de BOPA-procedure voor het mogelijk maken van de functie wonen is in voorbereiding. Vrijwel alle onderzoeken zijn uitgevoerd. De aanvraag zal eind 2025, begin 2026 worden ingediend. De gemeente Zoetermeer geeft aan al geruime tijd gerapporteerd te hebben aan de provincie over de woningbouwplannen. Zie de afbeelding in de samenvatting

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze A032-GN022.

A032-TRO082 Onbebouwde ruimte in relatie tot Buytenpark

Paragraaf 7.3.6a, artikel 7.41aa t/m 7.41dd omgevingsverordening
In paragraaf 7.3.6a, artikel 7.41aa t/m 7.41dd in de omgevingsverordening heeft de provincie regels opgenomen voor toekomstbestendig ruimtelijk ontwikkelen binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte.
De gemeente Zoetermeer geeft aan dat plannen van SnowWorld op 28 oktober 2025 een Planuitwerkingskader vastgesteld is door de gemeenteraad. De gemeente Zoetermeer vraagt zich af wat exact bedoeld wordt met 'meervoudig gebruik' in de voorgestelde nieuwe artikelen 7 .41bb, 7.71cc en 7 .41dd.
De gemeente Zoetermeer vraagt zich af of dat een (zeer ongewenste) belemmering gaat vormen voor SnowWorld.

Antwoord
Zie thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A032-GV002 New Town opgave

De gemeente Zoetermeer geeft aan om de gezonde leefomgeving topprioriteit te maken

Antwoord
In het kader van het NewTownbeleid stelt Zoetermeer voor, samen met de andere NewTown gemeenten, om de gezonde leefomgeving topprioriteit te maken. De gemeenten hebben hierin zelf de vrijheid. De provincie kan met het programma gezond ontwerpen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A032-BE181 Campusopgave

Artikel 7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen
Het vernieuwde campusbeleid is bedoeld om het innovatiepotentieel van de campussen te vergroten, door meer ruimte voor functiemenging met wonen en voorzieningen te realiseren op de campussen van nationaal belang (Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en Space Campus Noordwijk).
De gemeente Zoetermeer doet een voorstel aan de provincie om bijlage II waarin de geometrische begrenzing van campussen staat weergegeven, de duiding van campuslocaties verruimen. Per regio ook de andere campussen opnemen met onderscheid naar de ontwikkelfase waarin ze zich bevinden, zoals de campusterreinen bekend bij de MRDH.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van campussen voor het innovatie-ecosysteem in Zuid-Holland en ziet ook de meerwaarde van onderscheid naar ontwikkelfase. In het huidige beleid is er bewust voor gekozen om de expliciete verruiming voor functiemenging met wonen en voorzieningen te beperken tot campussen van nationaal belang (Leiden Bio

Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus), gelet op hun schaal, volwassenheid en ruimtelijke dynamiek.
Andere campuslocaties, waaronder die binnen de MRDH, worden door de provincie herkend en ondersteund, maar bevinden zich in verschillende ontwikkelfasen (opbouw, groei of consolidatie). Voor deze campussen past een gedifferentieerde benadering, waarbij functiemenging niet generiek in de verordening wordt vastgelegd, maar locatie specifiek via het omgevingsplan kan worden afgewogen, passend bij de fase en het profiel van de campus.
De provincie staat open om samen met gemeenten en regio's te bezien hoe dit onderscheid naar ontwikkelfase in de toepassing en toelichting van het beleid verder kan worden betrokken, zonder de helderheid en focus van het provinciale kader te verliezen.

A032-GN022 Aldo van Eyckpark

De gemeente Zoetermeer geeft aan dat het Aldo van Eyckpark in de wijziging van de Zuid-Hollandse omgevingsverordening ook aangewezen is als 'groenblauw netwerk' en als' grote groene eenheid binnen stedelijk gebied'. Hier is van belang dat het college werkt aan een projectopdracht voor het uitbreiden van het winkelcentrum en de Eerstelijnsgezondheidszorg Zoetermeer in de richting van het Aldo van Eyckpark. Zie de afbeelding in de samenvatting

Antwoord
Naar aanleiding van het gesprek tussen provincie en de gemeente en op basis van uw zienswijze wordt de kaart aangepast.

A032-RKL003 New Town opgave

De gemeente Zoetermeer roept de provincie op om een gedifferentieerde benadering leidend te maken bij het Omgevingsbeleid. Daarbij vraagt ze de provincie om brede welvaart de leidende ruimtelijke opgave te maken en de New Towns aan te wijzen als 'Aandachtsgebied sociale transformatie'. De indiener vraagt een provinciaal investeringsprogramma of cofinanciering te overwegen. Dit kan ook onderdeel zijn van een nationale aanpak.

Antwoord
Behoud en versterking van de leefbaarheid in bestaande wijken en buurten vinden we belangrijk. We steunen daarom ook de aanpak van kwetsbare wijken via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. In samenwerking met de NPLV-gebieden en New Town gemeenten gaan we onderzoeken hoe en waar we in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van de leefbaarheid.
Bij de begroting 2026 is besloten te starten met provinciale inzet voor NPLV en New Towns. Mogelijk leidt dat tot een aanpassing bij een volgende herziening. Met de Zuid-Hollandse New Towns ontwikkelen we op verschillende manieren kennis over een aanpak voor behoud en versterking van de leefbaarheid in deze bestaande wijken. We onderzoeken daarnaast hoe en waar de Provincie in deze wijken een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan de verbetering van leefbaarheid in deze gemeenten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

De provincie richt zich met dit ontwerp-beleid met het beschermingsgebied onbebouwde

ruimte op het beschikbaar houden van voldoende ruimte voor prioritaire ontwikkelingen die voorwaardelijk zijn voor een toekomstbestendig Zuid-Holland. Met het beter en efficiënter benutten van de bebouwde ruimte zet de provincie verder in op het versterken van lokale gemeenschappen en het bevorderen van de brede welvaart. Bij een prioritaire ontwikkeling worden kansen zoveel mogelijk benut om de kwaliteiten van het landschap beter ervaarbaar te maken en zo bij te dragen aan de brede welvaart in Zuid-Holland. Zie ook thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling voor toelichting op ruimte voor gedifferentieerde benadering.

A032-EC062 Kantoren, paragaaf 7.3.10 ZHOV

De gemeente Zoetermeer stelt voor om onderstaande kantoorgebieden (zie afbeelding in de zienswijze) nabij stationsomgeving: (bekend onder de deelgebieden: Rokkeveen Campus, SAWA en gedeeltelijk Entree) op te nemen als locaties met een geometrische begrenzing van categorie 2 in Bijlage ll.

Antwoord

Bij de aanvaarding van de MRDH Kantorenvisie 2025-2030 is aangegeven dat o.a. het Dutch Innovation Park (Zoetermeer) niet als traditionele kantorenlocaties wordt beschouwd, maar bedrijfscampuslocaties waar naast kantoren onder andere ook onderwijs, (maak)bedrijvigheid en voorzieningen aanwezig zijn. Gedeputeerde Staten gaven daarbij aan deze ontwikkelingen met belangstelling te volgen, maar op dit moment nog geen aanleiding te zien om de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) aan te passen wat betreft de kantorengebieden categorie 3, waar kantoren alleen zijn toegestaan als ze passend zijn in het profiel van deze locaties. De door gemeente Zoetermeer benoemde locatie heeft ook niet het karakter van een kantorengebied categorie 2.

A032-BE048 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer doet een voorstel aan de provincie. Het is wenselijk om specifieke gebiedsvreemde activiteiten in samenspraak tussen de provincie en gemeenten te duiden en uit te sluiten dan wel in aantal te beperken. Te denken valt aan: sportscholen, kinderdagverblijven, persoonlijke verzorging, kinderfeest organisatoren, kringloopwinkels en muziekscholen. Ook kan gedacht worden aan het beschermen van delen van bedrijventerreinen waar maximale benutting van milieugebruiksruimte van toepassing is.

Antwoord

De provincie herkent het signaal van de gemeente Zoetermeer dat bepaalde gebiedsvreemde activiteiten, zoals sportscholen, kinderdagverblijven en vergelijkbare functies, in de praktijk kunnen bijdragen aan een verminderde benutting van milieugebruiksruimte op bedrijventerreinen. Tegelijkertijd constateert de provincie dat deze functies in de huidige bestemmingsplannen en omgevingsplannen in beginsel al niet zijn toegestaan en dat hun aanwezigheid veelal het gevolg is van lokaal maatwerk dat in het verleden door gemeenten zelf is toegepast.

*Artikel 7.52b is nadrukkelijk gericht op het **voorkomen van nieuwe verdringing van zware bedrijvigheid** en schrijft daarom een vergunningplicht en toetsingskader voor, in plaats van*

een generieke provinciale uitsluiting van specifieke functies. De provincie heeft er bewust voor gekozen om geen limitatieve lijst van gebiedsvreemde activiteiten op te nemen, omdat dit onvoldoende recht doet aan de grote verschillen tussen bedrijventerreinen en de wens om ruimte te laten voor lokaal maatwerk.

*Wel ziet de provincie ruimte om in samenspraak met gemeenten het gesprek te voeren over **welke typen activiteiten structureel onwenselijk zijn op zware bedrijventerreinen**, mede in relatie tot het beslag op milieugebruiksruimte. Deze uitwisseling kan bijdragen aan meer consistentie in de toepassing van artikel 7.52b, bijvoorbeeld door het ontwikkelen en delen van handreikingen of afwegingsprincipes, zonder dat dit leidt tot een rigide provinciale normering.*

Daarnaast onderkent de provincie het belang van het beschermen van delen van bedrijventerreinen waar maximale benutting van milieugebruiksruimte noodzakelijk is. Artikel 7.52b biedt gemeenten reeds de mogelijkheid om via het omgevingsplan en de vergunningverlening gericht te sturen op deze locaties, door daar strengere randvoorwaarden te hanteren en gebiedsvreemde activiteiten te weren. De provincie verwacht dat gemeenten deze instrumenten actief inzetten en hun eerdere maatwerkkeuzes opnieuw bezien in het licht van de gewijzigde provinciale beleidsdoelen.

De provincie staat open voor nadere afstemming met gemeenten over de toepassing van deze regels, maar acht het primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid om, binnen de provinciale kaders, te bepalen welke functies passend zijn op specifieke delen van bedrijventerreinen. De zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het Omgevingsbeleid.

A032-BE047 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein
Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Bekend is dat door stijgende prijzen voor grond en vastgoed de (kleinschalige) stadsverzorgende bedrijvigheid verdwijnt uit het stedelijk gebied, terwijl dit een belangrijke sociaaleconomische waarde heeft.
Op welke termijn verwacht de provincie dat er bruikbare instrumenten voorhanden zijn om gemeenten te ondersteunen bij het creëren van voldoende betaalbare ruimte?

Antwoord
De provincie erkent dat stijgende grond- en vastgoedprijzen het steeds lastiger maken om kleinschalige, stadsverzorgende bedrijvigheid een plek te geven in het stedelijk gebied, terwijl deze bedrijven van groot belang zijn voor de sociaaleconomische vitaliteit van wijken en steden. De provincie beschouwt dit als een structurele opgave die niet met één enkel instrument op korte termijn kan worden opgelost.

Op dit moment zet de provincie in op het versterken en beter benutten van bestaande instrumenten, zoals het stimuleren van functiemenging in gebiedsontwikkelingen, het delen van goede voorbeelden en het ondersteunen van gemeenten bij het verankeren van ruimte voor lichte bedrijvigheid in omgevingsplannen en ontwikkelstrategieën, zoals ook is opgenomen in de Ruimtelijk-Economische Visie. Deze inzet is reeds gaande en kan op korte

termijn bijdragen aan bewustwording en betere planvorming.

Tegelijkertijd verkent de provincie, in samenwerking met gemeenten en andere overheden, welke aanvullende instrumenten nodig en haalbaar zijn om de betaalbaarheid van bedrijfsruimte structureel te verbeteren. Dit betreft onder meer verkenningen naar de inzet van grondbeleid, samenwerking met marktpartijen en mogelijke financiële of programmatische ondersteuningsvormen. Deze verkenningen maken onderdeel uit van lopende trajecten en nadere beleidsuitwerking.

De provincie verwacht op de korte tot middellange termijn – in de komende jaren – meer duidelijkheid te kunnen geven over de inzet en doorontwikkeling van dergelijke ondersteunende instrumenten. Tot die tijd blijft het creëren van betaalbare ruimte voor stadsverzorgende bedrijvigheid in belangrijke mate afhankelijk van lokaal maatwerk en keuzes van gemeenten, binnen de provinciale kaders die gericht zijn op het beschermen van schaarse ruimte voor zwaardere bedrijvigheid en het stimuleren van functiemenging in stedelijke gebieden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het omgevingsbeleid.

A032-BE046 Bedrijven, paragraaf 7.3.11 ZHOV

Toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein Artikel 7.52b (reserveren van locaties voor zware bedrijven)
De gemeente Zoetermeer vraagt de provincie om verduidelijking. Lagere milieucategorieën moeten via een uitsterfbeleid van bestaande terreinen verdwijnen en gaan mengen in het stedelijk gebied.
Op welke manier houdt de provincie er rekening mee dat er nog onvoldoende en betaalbare ruimte buiten de bedrijventerreinen voorhanden is om bedrijven met gebruiksruimte voor geluid- en geurzone 1, niet ondersteunend aan een bedrijventerrein, te faciliteren om de gewenste beweging te stimuleren?

Antwoord
De provincie erkent dat het uitsterfbeleid voor bedrijven met geluid- en geurzone 1 (milieucategorie 1 en 2) op zwaardere bedrijventerreinen op de lange termijn alleen kan functioneren wanneer er elders voldoende, betaalbare ruimte beschikbaar is voor dit type bedrijven. Daarom is in de beoordelingsregels van het vergunningstelsel de mogelijkheid opgenomen voor bedrijven die redelijkerwijs niet uitgeplaatst kan worden. Dit spanningsveld is nadrukkelijk onderkend bij de herziening van de omgevingsverordening.

Het beperken van lichte bedrijven op zwaardere bedrijventerreinen is noodzakelijk om schaarse milieugebruiksruimte vrij te spelen voor bedrijvigheid met een zwaardere milieubelasting. Tegelijkertijd vraagt de verplaatsing en inpassing van niet-ondersteunende bedrijven met een lage milieubelasting om ruimte in gemengde stedelijke gebieden, waar grond- en vastgoedprijzen hoger kunnen liggen en de financiële draagkracht van deze bedrijven beperkt is. De provincie beschouwt dit niet als een uitsluitend planologisch vraagstuk, maar als een bredere ruimtelijk-economische opgave.

In de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) is daarom expliciet opgenomen dat de provincie inzet op functiemenging in woongebieden en gebiedsontwikkelingen, juist om ruimte te creëren voor kleinschalige en lichte bedrijven in geluid- en geurzone 1, zonder de

woningbouwopgave te vertragen. Samen met gemeenten worden goede voorbeelden onderzocht en gedeeld, waarin bij nieuwe gebiedsontwikkelingen structureel ruimte wordt gereserveerd voor werkfuncties in woonwijken en gemengde gebieden, ter versterking van de wijkeconomie.

De provincie ziet hierbij een belangrijke rol voor gemeenten om deze beweging concreet te maken, onder meer door bij gebiedsontwikkelingen tijdig ruimte voor lichte bedrijvigheid te borgen, betaalbaarheid mee te nemen in grond- en vastgoedstrategieën en lokaal maatwerk toe te passen. Artikel 7.52b biedt daarbij het ruimtelijk kader om zwaardere bedrijventerreinen te beschermen, terwijl de daadwerkelijke realisatie van alternatieve vestigingsmogelijkheden voor lichte bedrijven vraagt om samenhang tussen ruimtelijk beleid, economisch beleid en grondbeleid op lokaal en regionaal niveau. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het beleid

A032-EC061 Kantoren, paragaaf 7.3.10 ZHOV

Het provinciaal beleid voor kantoren draagt bij aan de vitaliteit en daarmee de kwaliteit van de centra en aan de versterking van de agglomeratiekracht. Onder categorie 2 vallen locaties met een provinciale reikwijdte: OV-knooppuntlocaties en centrum/ (intercity)stationslocaties.
De gemeente Zoetermeer vindt het belangrijk, gelet op de reikwijdte, benodigde kantorencapaciteit en toekomststrategie, dat de deelgebieden van kantoren rondom het centrale OV-knooppunt Zoetermeer worden meegenomen in de kantorenstructuur die de provincie hanteert, toebedeeld aan categorie 2.

Antwoord
De directe omgeving van Zoetermeer Centrum kent de komende periode inderdaad de nodige ontwikkelingen met onttrekken van en het deels opnieuw realiseren van kantoren nabij het station. Deze ontwikkeling is reeds opgenomen in de, door Gedeputeerde Staten geaccepteerde, MRDH Kantorenvisie 2025-2030. De ligging, dynamiek en OV-bereikbaarheid rechtvaardigen een aanduiding van Zoetermeer Centrum als kantorenlocatie categorie 2.

A033 - Gemeente Albrandswaard

A033-DE007 Duurzaam Energiesysteem

In het kader van een duurzaam energiesysteem ontbreekt de relatie en samenhang van warmte-elektriciteit. Indiener verzoekt de provincie deze wel te benoemen en te borgen gezien de samenhang en perspectief.

Antwoord

De provincie deelt de opvatting dat warmte en elektriciteit binnen het energiesysteem in samenhang moeten worden beschouwd. In beleidskeuze 3.1.5 Duurzaam Energiesysteem wordt dit uitgangspunt naar het oordeel van de provincie voldoende benadrukt, onder meer door het te benoemen in de leidende principes en in het pMIEK. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A033-DE008 Duurzaam Energiesysteem

Indiener mist het bij elkaar brengen van opwek en afname van energie om (verdere) netcongestie te voorkomen.

Antwoord

Het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland benoemt specifiek het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van energie als één van de leidende principes. Dit zijn uitgangspunten om te bouwen aan een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-WEO044 Wind (kaartcorrectie)

Indiener verzoekt de provincie om het werkingsgebied Locaties voor windenergie te beperken tot het gebied van de NRD en mer uitgevoerd door gemeente Rotterdam. (Zie afbeelding in zienswijze).

Antwoord

Wij wijzen indiener erop dat er geen onderzoek is gedaan naar nieuwe locaties in de RES Regio Rotterdam Den Haag waar de door indiener aangehaalde locatie onderdeel van uitmaakt. Een dergelijk OER gaat overigens wel beginnen in het eerste kwartaal van 2026. De uitvoering van de NRD en mer door de gemeente Rotterdam is voor de provincie nu nog geen reden om het werkingsgebied van de windlocatie Benelux aan te passen. Wij wachten het verdere verloop van deze procedure af en zullen als daar later noodzaak toe bestaat het werkingsgebied aanpassen.

A033-WEO045 Wind; Gezond woon- en leefklimaat

Indiener verzoekt de provincie om concrete instructies op te stellen over geluid, schaduw en afstand voor de bouw van windmolens

Antwoord

Voor dit onderdeel verwijzen we naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Normen.

A033-DE009 Energie

Indiener uit de zorg dat bij de energietoets een vertragende factor wordt, de oproep wordt gedaan om de gemeenten en regio te betrekken bij het inhoudelijk toetsingskader. Indiener uit de zorg dat de provincie voor alle projecten een scheidsrechter wordt, waarbij deze rol niet altijd terecht is.

Antwoord

Het meewegen van het energiebelang bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor de provincie een belangrijke ontwikkeling, de energietoets is hier een instrument voor. Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zullen wij een handreiking opstellen voor de uitvoering van de energietoets en betrekken daar graag de Zuid-Hollandse gemeenten bij. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A033-DE030 pMIEK

Indiener geeft aan dat op sommige punten het pMIEK wat overlap lijkt te hebben met nMIEK. Indiener verzoekt de provincie om nMIEK te benoemen en duidelijk te maken wat nMIEK toevoegt aan pMIEK.

Antwoord

Het pMIEK en het nMIEK hebben verschillende schaalniveaus maar gaan over dezelfde thema's, enige aansluiting of overlap is (dus) vanzelfsprekend. Het nMIEK is een tijdelijke activiteit en geen doorlopend programma en wordt daarom niet specifiek benoemd in de omgevingsvisie van PZH. De uitkomsten van het nMIEK worden in samenspraak met de energieregio's meegenomen in het provinciale omgevingsbeleid.

A033-DE029 pMIEK

Indiener verzoekt de provincie om bij het actualiseren van de pMIEK de energieregio’s te benoemen, waarbij het niet alleen gaat over opwek maar over de ontwikkeling van het (decentrale) energiesysteem.

Antwoord

Wij zien en waarderen dat de focus van veel RES-regio's in de afgelopen jaren is verbreed van duurzame opwek naar het gehele energiesysteem, daarom passen wij deze term aan in de teksten met betrekking tot duurzaam energiesysteem. Vanuit het pMIEK zullen we de samenwerking met deze regio's blijven zoeken.

A033-WN005 Warmtenetten

Indiener verzoekt de provincie om warmtesystemen in de regio te benoemen als grootschalige warmteopslag.

Antwoord

Bedankt voor de suggestie. Zoals u aangeeft gaat warmteopslag van groot belang zijn in het warmtesysteem van de toekomst. Uw oproep om 'grootschalig' toe te voegen aan de term warmteopslag zullen we niet overnemen. Dit doen we niet omdat er een gebrek is aan een definitie bij het woord 'grootschalig'. De implementatie van warmteopslag, groot en klein, zal

voor warmtesystemen van belang zijn. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-TRO232 Woningbouw

Naast de woningbouwdichtheid van minimaal 33 woningen per hectare zou de indiener graag toegevoegd hebben dat dit niet ten koste mag gaan van andere belangrijke thema's als ruimtelijke kwaliteit en gezonde en veilige leefomgeving.
In gemeenten met minder dichtbebouwde gebieden is een minimum van 33 woningen niet altijd realistisch.
Indiener verzoekt de provincie het gemiddelde van 33 woningen per hectare bij nieuwe ontwikkelingen te schrappen.

Antwoord

Enerzijds zien we uw zienswijze als steunbetuiging en waarderen dat, anderzijds neemt de provincie neemt kennis van uw bezwaar tegen de minimale woningdichtheid in de regeling voor het Straatje erbij. In de vastgestelde Ruimtelijke Koers heeft de provincie ervoor gekozen de onbebouwde ruimte te beschermen, vanwege belangrijke opgaven zoals water, biodiversiteit, landbouw en energie, waarvoor ruimtegebrek dreigt te ontstaan. Tegelijkertijd blijven wij rekening houden met de wens van gemeenten om iets te doen aan de leefbaarheid en aan de woonbehoefte van jongere en oudere inwoners van de kernen. Hiervoor is, naast de al afgestemde plannen zoals in grote stedelijke bouwlocaties, het Straatje Erbij bedoeld. De regeling is bewust kleinschalig vormgegeven, passend bij de provinciale inzet op zuinig ruimtegebruik, bedoeld om de genoemde prioritaire opgaven te borgen. Graag merken we hierbij op dat bewust geen maximumaantallen woningen zijn opgenomen in de regeling, maar een maximumomvang in hectares. Dit betekent dat hogere dichtheden van minimaal 33 woningen per hectare, passend bij de kleinste kernen, en meer woningen voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen worden gestimuleerd. Bouwen in hogere dichtheden wordt - waar dat mogelijk en wenselijk is - gestimuleerd. Mits zorgvuldig uitgewerkt kan kleinschalige woningbouw zo een bijdrage leveren aan het realiseren van een betaalbaar woningprogramma (zie het onderzoek: Past het - Provincie Zuid-Holland, aangeboden op 9 december 2025 aan Provinciale Staten).

De provincie ziet in de zienswijze geen aanleiding het beleid te herzien. Zie voor verdere beantwoording thema antwoord Vitaliteit & Leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A033-WO057 Wonen

Indiener vraagt de provincie hoe het provinciale straatje erbij zich verhoudt tot het rijksbeleid in de Ontwerp Nota Ruimte, waarin wordt gesproken over een wijkje erbij (100 woningen).
Indiener verzoekt de provincie om beleid en terminologie aan te laten sluiten bij het (voorgenomen) beleid van de Rijksoverheid. Indiener verzoekt de provincie om eenduidigheid aan te brengen in terminologie. Er wordt gesproken over woonvisie, woonzorgvisie, volkshuisvestingprogramma.

Antwoord

Straatje erbij: In de Ontwerp Nota Ruimte worden zowel de termen 'straatje erbij' als 'wijkje erbij' gehanteerd. In het provinciale beleid wordt aangesloten bij de term 'straatje erbij',

passend bij de schaal en context van Zuid-Hollandse dorpen en kernen. Waar in de Ontwerp-Nota Ruimte bij een wijkje erbij wordt gesproken over een orde van grootte tot 100 woningen, hanteert het provinciale beleid geen vast maximumaantal woningen voor een straatje erbij. Wel wordt ingezet op een minimale dichtheid van 33 woningen per hectare, met als doel een efficiënt en zorgvuldig ruimtegebruik te bevorderen. Daarmee sluit het provinciaal beleid in opzet en doelstelling aan bij het (voorgenomen) Rijksbeleid.
Ten aanzien van de opmerking over eenduidigheid in terminologie: Tot heden stellen gemeenten Woonvisies op (en stemmen deze regionaal af). In het programma 'Een thuis voor iedereen' is aangegeven dat gemeenten woonzorgvisies moeten gaan opstellen als de Wvrv in werking treedt. De woonzorgvisie wordt door de wetgever gepositioneerd als onderdeel van het (gemeentelijke) volkshuisvestingsprogramma.

A033-EN014 Energie

Indiener vraagt de provincie wat 'voldoende inzet' precies inhoudt, als het gaat over het overdragen van de bevoegdheid aan de gemeenten voor duurzaam opwek elektriciteit bij voldoende inzet, en of de provincie bij onvoldoende inzet nog altijd bevoegd gezag is. Indiener verzoekt de provincie om spelregels hierover te benoemen in een OER voor energieregio Rotterdam-Den Haag.

Antwoord

In de Omgevingsvisie is beschreven dat de provincie de bevoegdheid aan gemeenten willen overdragen als voldoende verzekerd is dat de gemeente zich inzet voor de ontwikkeling van windenergie. Dat kan worden bekrachtigd met bijvoorbeeld duidelijke bestuurlijke afspraken neergelegd in een bestuursconvenant. Op het moment dat een gemeente zich niet aan de afspraken houdt kan de provincie ervoor kiezen de bevoegdheid weer zelf uit te oefenen. Wanneer dat moment komt, is een resultaten van veel variabelen. Bij de aanstaande planMER studie voor RES RDH wil de provincie hier meer duidelijkheid over geven.

A033-MO025 Verdichten en bundelen OV-knooppunten en maatschappelijke functies

De nota benadrukt de clustering van wonen, werken en voorzieningen nabij OV-knooppunten. Indiener stelt dat het onduidelijk is of basisscholen en andere maatschappelijke voorzieningen hieronder vallen, en welke afstand of zone wordt gehanteerd. Indiener verzoekt de provincie om expliciet te maken of (basis)scholen onderdeel zijn van het bundelingsprincipe en richtlijnen te geven voor loopafstanden of zones rondom OV-knooppunten wanneer clustering van maatschappelijke functies wordt verlangd.
Indiener vraagt de provincie om aandacht te hebben voor een afwegingskader dat gemeenten ondersteunt bij nieuwbouw en herontwikkeling, en een afwegingskader waarin bundeling wordt afgewogen tegen nabijheid, bereikbaarheid voor jonge kinderen en wijkverankering.
Indiener verzoekt de provincie om erkenning van de spanning tussen woningbouwopgaven en het borgen van voldoende ruimte voor voorzieningen binnen bestaand stedelijk gebied.

Antwoord

De provincie hanteert een brede invulling van het begrip voorzieningen, zoals ook het Rijk doet in het traject Bereikbaarheid op peil. Basisscholen maken hiervan onderdeel uit en

hoeven daarom niet expliciet in de Omgevingsvisie te worden vermeld. De spanning tussen bereikbaarheid en ruimte wordt in de Omgevingsvisie benoemd. Per locatie en ontwikkeling wordt een specifieke afweging gemaakt over wat mogelijk en noodzakelijk is. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-ZZ017 Regeldruk en draagkracht

Indiener begrijpt de doelstellingen die de provincie nastreeft in het omgevingsbeleid en het dilemma tussen beschermen en ontwikkelen, maar indiener constateert beperkende, onduidelijke en tegenstrijdige regels. Deze dragen niet bij aan het behalen van de doelstellingen. De snelheid waarin de maatschappij verandert vraagt om snel en flexibel te kunnen reageren, de regels beperken dit. Indiener gaat hier graag over in gesprek met de provincie.
De stapeling van instructies vergen grote investeringen versus de beperkte financiële draagkracht van de gemeente. Binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) bouwen betekent in de tweede lijn ook druk op sociaal domein, maatschappelijke voorzieningen, allerlei claims en infrastructurele investeringen. Indiener mis daarvoor aandacht.
Indiener verzoekt de provincie in concrete financiële bijdragen te voorzien voor het saneren en (programmatisch) bouwen in BSD bij nieuwe projecten.

Antwoord
Het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) is in de Omgevingsvisie Zuid-Holland opgenomen als een beleidsmatige en richtinggevende afbakening voor de provinciale verstedelijkingsstrategie en kan als zodanig vooruitlopen op lopende planologische procedures en toekomstige stedelijke ontwikkelingen. In de Omgevingsverordening Zuid-Holland krijgt deze beleidsmatige keuze een juridische doorwerking, doordat de verordening bindende regels bevat waarin het BSD wordt gehanteerd als toetsingskader voor onder meer woningbouw, functiemenging en stedelijke voorzieningen. De BSD-aanduiding kent echter geen zelfstandige rechtsgevolgen en creëert geen directe bouw- of gebruiksrechten; de uiteindelijke planologische toelaatbaarheid wordt vastgelegd in het bestemmings- of omgevingsplan.

A033-EN015 Energie

Indiener verzoekt de provincie om de paragraaf Opgave Energie in de omgevingsvisie aan te vullen met het belang dat wordt aangesloten op regionale plannen.

Antwoord
De provincie erkent het belang van regionale plannen en zet dan ook in op de realisatie van de Regionale Energiestrategie. In samenwerking met de regio wordt daarbij in de visie van de provincie aangesloten. De aangehaalde tekstpassage is onderdeel van de beleidsdoel 6.1 Wonen. In beleidsdoel 3.1 Energietransitie is de provinciale visie op energie weergegeven. De vraag om aansluiting op regionale plannen is hier reeds omschreven.

A033-WN006 Warmtenetten

In het afwegingskader warmte en koude wordt koude als vrijblijvend kader benoemd. Indiener vraagt of dit dan wel in de visie opgenomen moet worden.

Antwoord
De provincie ziet in het afwegingskader een nuttig middel voor overheden en bedrijven om koude een plek te geven in de gebouwde omgeving. Dit kader is niet bindend, maar het opnemen van het kader in de Omgevingsvisie zendt wel een signaal uit dat de provincie het onderwerp koude serieus neemt en de eerste stappen zet op weg naar een volwaardige positie van koude in het toekomstige energiesysteem. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-TB004 Woningbouw

Gerelateerd aan het bouwen van woningen zijn er een aantal vragen vanuit de indiener:

- Is bekend of energiepositief bouwen überhaupt mogelijk is?
- Wat betekent dit voor nieuwe initiatieven?
- Is netbewust bouwen hetzelfde als energiepositief bouwen?
- Kunnen woningen die meer verbruiken dan opleveren geen doorgang meer vinden?

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. Hieronder gaan we in op uw vragen:
Is bekend of energiepositief bouwen überhaupt mogelijk is? Ja dat kan, als meer PV is geplaatst dan zelf gebruikt wordt. In het kader van de huidige netcongestie staat netbewust wonen centraal. Alleen met netbewuste oplossingen kunnen we zo lang mogelijk aansluitingen blijven realiseren. Energiepositief kan op een netbewuste manierook interessant zijn: Zuid-Holland zal een energie-importeur blijven; wij hebben relatief veel inwoners en industrie en zullen dat niet zelf kunnen opwekken. Iedere aanvullende opgewekte kW is er één, vooral als dat lokaal ook wordt gebruikt. Energiepositief bouwen betekent dat gebouwen meer energie uit PV halen dan gebruiken. Die stroom kan dan lokaal afgezet worden bij aansluitingen die dat nodig hebben. Netbewust bouwen is echter een eerste vereiste.

Wat betekent dit voor nieuwe initiatieven? Netbewust bouwen is een vereiste; inmiddels zijn dar veel voorbeelden van en mogelijkheden gecreëerd, waarbij de mate van netbewust bouwen is gecategoriseerd. Afhankelijk van de locatie en de mate van netcongestie op die locatie is het mogelijk dat meer maatregelen noodzakelijk zijn om een aansluiting te kunnen verkrijgen.
Is netbewust bouwen hetzelfde als energiepositief bouwen? Nee; zie boven
Kunnen woningen die meer verbruiken dan opleveren geen doorgang meer vinden? Dat kan in principe wel en is op bepaalde plaatsen juist gewenst. Primair dient een energiepositieve woning echter netbewust te zijn; bijvoorbeeld door aanvullende plaatsing van een batterij.

A033-EN016 Energie

Indiener stelt dat de energieregio ook betrokken moet worden bij de gesprekken tussen gemeenten en netbeheerders (over het concretiseren van zoekgebieden)

Antwoord
In het verkenningstraject om tot nieuwe zoekgebieden en -locaties te komen worden zijn netbeheerders en gemeenten belangrijke gesprek partners. Aangezien wij gezamenlijk de energieregio's vormen zijn deze daar als vanzelfsprekend ook bij betrokken.

A033-MO024 Mobiliteit

Indiener verzoekt de provincie om het OV op te schalen zoals bijvoorbeeld het opnemen van een buurtbussysteem. In de praktijk wordt gezien dat OV wordt afgeschaald terwijl er wel wordt gesproken over OV als alternatief voor automobiliteit.

Antwoord

In de omgevingsvisie worden verschillende vormen van publieke mobiliteit benoemd, waaronder buurtbussen. De afgelopen jaren is het openbaar vervoer weer opgeschaald na de afschaling tijdens de COVID-19-periode. Ook buurtbussen maken integraal onderdeel uit van het systeem. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-EN017 Energie

Indiener verzoekt de provincie om bij het maken van de gebiedsgerichte uitwerkingen (BO-RO-tafels en NOVEX) nadrukkelijk ook de aansluiting te zoeken bij de energieregio.

Antwoord

Dank voor het onderschrijven van het belang om bestuurlijke drukte te voorkomen. Bij de verdere uitwerking van de energieregio en diverse tafels zal voortdurend gezocht worden naar de samenhang tussen de verschillende onderwerpen.

A033-WEA002 Zoekgebieden

Indiener stelt dat wind alleen lijkt toegestaan in locaties voor windenergie; de huidige VRM-locaties. Dus niet in alle andere zoekgebieden waar de regio zon/wind ooit als optie zagen, zoals langs de A12, Westland/Midden-Delfland etc.

Antwoord

Het klopt dat windenergie in Zuid-Holland alleen mogelijk is op de locaties die daarvoor zijn aangewezen in de Omgevingsverordening. Deze locaties voor windenergie zijn vastgelegd in bijlage II van de Omgevingsverordening. De zoekgebieden die in deze herziening van de Omgevingsvisie zijn voorgedragen staan niet als zodanig op deze kaart. Het is de bedoeling dat de zoekgebieden na een nieuw te doorlopen proces opgenomen worden op de hiervoor genoemde kaart. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A033-WN007 Warmtenetten

3.1.3.1 Energiebesparing noemt de indiener misleidend. Indiener verzoekt de provincie om hier te benoemen dat het over warmte gaat.

Antwoord

Bedankt voor uw reactie. In hoofdstuk 3.1.3.1 wordt energiebesparing uitgebreid besproken. Wij zullen de teksten nogmaals nagaan en waar mogelijk aanpassen om de teksten te verduidelijken.

A033-WN010 Warmtenetten

Indiener stelt dat de routekaart RES ook over warmte hoort te gaan. Indiener ziet graag dat warmte toegevoegd wordt en dan vooral bovengemeentelijke warmteprojecten zoals

WarmtelinQ. Indiener vraagt of hier ook benoemd kan worden dat in regio Rotterdam Den Haag ook een OER wordt opgestart.

Antwoord
De routekaart RES beperkt zich tot het bod dat de RES'en in 2021 hebben gedaan voor de opwek van elektriciteit in de RES 1.0 en betreft daardoor alleen elektriciteit en geen warmte. In de RES worden ook afspraken gemaakt over lokale en regionale warmte. De keuzes die gemeenten maken (o.a. in de Warmteprogramma's), hebben direct invloed op de vraag naar elektriciteit. Dit vraagstuk is echter nog niet meegenomen in deze routekaart. Het klopt dat er een OER RES RDH wordt opgestart, ter voortzetting van de gestopte planMER RES RDH. Ook deze OER beperkt zicht tot het bod dat de RES RDH heeft gedaan voor de opwek van elektriciteit in de RES 1.0. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-WN009 Warmtenetten

Indiener verzoekt om bij de richtpunten ruimtelijke kwaliteit over energie ook warmte op te nemen.

Antwoord
In het hoofdstuk over warmte wordt de ruimtelijke kwaliteit en toepassing van warmte zeker opgenomen. Daarvoor is ook kaartmateriaal opgenomen om aan te geven hoe, eventueel, het toekomstige warmtesysteem in Zuid-Holland eruit kan komen te zien. Op dit mogelijke warmtesysteem is ook een OER onderzoek gedaan. We zijn ons dan ook bewust van het belang van het borgen van de ruimtelijke kwaliteit en inpassing voor het toekomstige energiesysteem, waar warmte een onderdeel van is. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A033-WN008 Warmtenetten

Indiener stelt dat warmte-infrastructuur ook genoemd moet worden in paragraaf 3.1.5.4.

Antwoord
Bedankt voor uw betrokkenheid. Vanuit warmte zien we het belang van een integrale aanpak voor energie-ruimtelijk ontwerp, waar ook warmte-infrastructuur in wordt meegenomen. Wij zullen de tekst op dit punt aanpassen.

A034 - Regio Midden-Holland

A034-TRO243 Bijlage 2 – Overige gemeenten

Voor Waddinxveen vraagt de indiener correctie van de oppervlakte-aanduiding van Vredenburgh II. De gemeente Krimpenerwaard verzoekt erkenning van Bergambacht-Oost als kansrijke uitbreidingslocatie voor wonen en werken. Voor Gouda wordt gevraagd enkele reeds gecompenseerde bedrijventerreinlocaties te verwijderen uit bijlage II.

Antwoord

Zie voor de beantwoording thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A034-ZZ048 Sterke samenhang en brede welvaart

De indiener vraagt hoe de aangekondigde Agenda Brede Welvaart zich verhoudt tot bindende regels. Thema's als wonen en werkgelegenheid worden onvoldoende vertaald in beleid. De indiener verzoekt om consequente doorvertaling van brede welvaart naar ruimtelijke keuzes.

Antwoord

De Agenda Brede Welvaart fungeert als richtinggevend denk- en doekader voor integrale beleidskeuzes en vormt daarmee een verbindende schakel tussen de Omgevingsvisie en de verdere uitwerking in omgevingsbeleid, -programma's en -verordening. De Agenda Brede Welvaart is daarmee vooral ook een werkwijze om te komen tot keuzes. Daarbij zijn met nadruk ook politieke afwegingen bedoeld. Brede welvaart is voor de provincie Zuid-Holland dan ook geen losstaand thema, maar wordt benut om sociale, economische en ecologische belangen (waaronder wonen en werkgelegenheid) expliciet en samenhangend mee te wegen bij ruimtelijke keuzes. Doel is om in samenwerking tot meer expliciete afwegingen tussen gebieden en opgaven, tussen nu en later en met het oog op specifieke doelgroepen te komen. Vanuit het programma Ruimtelijke Puzzel en Fysieke Leefomgeving zijn er dan ook vanuit die bril, en met onder meer de Agenda Brede Welvaart als uitgangspunt, gebiedsgerichte processen voor de vijf gebieden waarin we bestuurlijke overleggen ruimtelijke ordening organiseren opgestart waarin we met elkaar samen willen werken aan meer gerichte keuzes en afwegingsmechanismen. De regio Midden-Holland is daarbij betrokken. We hebben met elkaar een procesaanpak uitgewerkt die we in maart ook bestuurlijk graag bekrachtigen. Dat proces is bedoeld om met elkaar ook een stap te maken om tot afwegingen, keuzes en uitruil te komen die recht doen aan de opgaven en behoeften in de gebieden en deze dan ook met elkaar terug te vertalen naar beleid. We verwijzen dan ook met name naar dat proces en gaan daarin heel graag samen verder.

A034-ST008 Stikstofreductie

De indiener vraagt aandacht voor uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid voor boeren. Verzocht wordt stikstofreductie gebiedsgericht te borgen en te koppelen aan bestaande processen.

Antwoord

Wij onderschrijven dat de uitvoerbaarheid en economische haalbaarheid belangrijk zijn bij de invoering van de hectarenorm. Om die reden is er gekozen voor een lange

voorbereidingstijd voor normering, zodat de agrariërs kunnen worden ondersteund bij emissiereductie. Daarbij worden de gebiedsplannen en lopende gebiedsprocessen nadrukkelijk betrokken.

A034-GN055 Groenblauw netwerk

De indiener ondersteunt de ambitie en vraagt om gezamenlijke uitwerking met gemeenten en andere partners. Ook wordt gevraagd bevestiging dat indicatieve lijnen geen nieuwe belemmeringen opleveren.

Antwoord

De provincie is blij met uw steun voor het groenblauw netwerk.

A034-TRO244 Bijlage 3 – Detailopmerkingen Omgevingsverordening

Ten aanzien van artikel 7.41dd vraagt de indiener om toelichting op het 'nee, tenzij'-principe en de gevolgen daarvan voor kleinschalige ontwikkelingen. Ook wordt gevraagd hoe is meegewogen dat bebouwing onder voorwaarden kan bijdragen aan biodiversiteit en klimaatbestendigheid.

Antwoord

Een toelichting is te vinden in thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A034-ZZ049 Samenwerking met medeoverheden

De indiener vraagt wanneer en hoe verbetering van samenwerking met medeoverheden wordt geagendeerd, aangezien dit in participatie naar voren is gekomen.

Antwoord

De provincie herkent het signaal uit het participatieverslag in de nota van motivering waarin wordt gesteld dat de samenwerking met medeoverheden kan worden verbeterd. In de Omgevingsvisie wordt samenwerking met medeoverheden daarom ook als belangrijk uitgangspunt benoemd, onder meer door hen vroegtijdig te betrekken bij opgaven die hen raken en door opgave- en gebiedsgericht te werken.

De herziening richt zich onder andere op het vastleggen van participatiebeleid en bevat daarvoor concrete uitgangspunten, principes en maatregelen. Het agenderen en verder uitwerken van de samenwerking met medeoverheden vindt plaats binnen de bredere uitvoering van het Omgevingsbeleid, bijvoorbeeld via beleidskeuzes, omgevingsprogramma's en gebiedsgerichte aanpakken, waar de samenwerking en afstemming met medeoverheden per opgave wordt ingevuld.

A034-EC064 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

De indiener wil blijvend samenwerken bij de uitwerking van de ruimtelijk-economische visie. Er wordt gevraagd om ruimte voor economische ontwikkeling, innovatie en circulaire economie, en om afstemming over werklocaties.

Antwoord
Wij waarderen de wens om samen te werken aan de uitwerking van de REV. Hierover zullen wij blijvend contact onderhouden met de relevante stakeholders.

A034-TRO238 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

De indiener ondersteunt de gebiedsgerichte aanpak, maar vraagt hoeveel maatwerk mogelijk blijft bij strakke regulering van binnenstedelijk gebied en onbebouwde ruimte. De maximale uitbreidingsruimte per dorp wordt als onvoldoende beschouwd voor vitale dorpen, mede gezien woningbouwopgaven en opvangdoelen. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om bereidheid om visie, programma en verordening aan te passen indien gebiedsprogramma's daartoe aanleiding geven. Ook wordt gevraagd om duidelijkheid over de rol van niet-overheden, de inzet van gemeenten en de verhouding tot andere programma's.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A034-TRO239 Straatje-erbij-regeling

De indiener vindt de regeling te beperkend door strikte voorwaarden zoals omvang, dichtheid en inwonertal. Dit belemmert dorpsontwikkeling, vooral in gebieden omringd door beschermde natuur. De indiener vraagt om meer flexibiliteit, verduidelijking van begrippen en verruiming voor grotere dorpen.

Antwoord
De voorwaarden zullen niet worden verruimd, een verduidelijking van de begrippen is te vinden in thema antwoord Vitaliteit & leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A034-GV006 Gezondheid en welzijn

De indiener mist een integrale benadering van gezondheid in al het beleid. Verzocht wordt gezondheid expliciet te verankeren en gemeenten te betrekken bij uitvoering.

Antwoord
Gezondheid is een van de belangrijke onderdelen van de visie en daarin onderdeel van brede welvaart. Binnen het thema brede welvaart is veel aandacht voor gezondheid en de relatie daarvan tot andere onderwerpen. Gezondheid is in de ogen van de provincie het resultaat van verschillende inspanningen: van gezonde voeding, tot een gezonde inrichting van de leefomgeving en inspanningen om zorg te dragen voor een goed milieu. Alle overheidslagen spelen daarin een belangrijke rol. Op grond van de Wet publieke gezondheid heeft de gemeente daarin specifieke taken. Ter uitwerking van de aandacht voor brede welvaart en gezondheid in de Omgevingsvisie is er een programma gezondheid en welzijn, waarbij partijen samenwerken om de inwoners van Zuid-Holland te ondersteunen om een gezond leven te leiden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A034-TRO241 Bijlage 2 – Locaties voor wonen en werken, gemeente Zuidplas

De indiener geeft aan dat voor Nieuwerkerk Noord nadere ontwikkelscenario's worden onderzocht en vraagt om overleg hierover. Voor Knibbelweg-Oost fase 2 wordt verzocht een omissie te herstellen door de locatie weer op te nemen als grote buitenstedelijke bouwlocatie met bijbehorende hectare-aanduiding.
De indiener vraagt om actuele en eenduidige naamgeving voor het Middengebied Zuidplaspolder, waarbij "Cortelande" consequent wordt gebruikt. Daarnaast wordt verzocht om kaartcorrecties voor buitenplaatsen in het Koning Willem I-bos, Knibbelweg-Oost fase 1, Moerkapelle Zuid, het maatwerkglastuinbouwgebied en het veenweidegebied, zodat aanduidingen aansluiten bij feitelijke en planologische situaties.

Antwoord

Zie voor de beantwoording thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A034-OER025 Internetconsultatie en OER

De indiener stelt dat reageren op het thema toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling niet mogelijk was tijdens de internetconsultatie. De OER-resultaten waren toen nog niet beschikbaar. Dit wordt als onvolledig consultatieproces aangemerkt.

Antwoord

In de internetconsultatie is uitgebreid stilgestaan bij het onderwerp Toekomst bestendigde Ruimtelijke Ontwikkeling. Zo is onder andere toegelicht wat de aanleiding en voornemens zijn voor TRO, en welke alternatieven in het OER onderzocht zullen worden. Het OER is opgesteld in de periode na de internetconsultatie (en parallel aan de uitwerking van het beleidsvoornemen), zodat reacties in de internetconsultatie bij de beleidsuitwerking en het OER konden worden meegenomen. Het was dus inderdaad nog niet mogelijk om tijdens de internetconsulatie te reageren op de OER-resultaten. Ten behoeve van de inzageprocedure zijn ook de OER-resultaten beschikbaar gemaakt.

A034-BE183 Milieugebruiksruimte en functiemenging

De indiener wijst op inconsistenties in beleidsteksten over functiemenging en bescherming van bedrijventerreinen. Er wordt gevraagd om duidelijke definities van zware bedrijventerreinen en om eenduidige beschrijvingen van het groenblauwe netwerk. Ook wordt gevraagd om toelichting op regionale parklandschappen.

Antwoord

Het provinciale beleid is gebaseerd op het uitgangspunt 'mengen waar kan, scheiden waar moet'. Functiemenging en meervoudig ruimtegebruik zijn belangrijke middelen om schaarse ruimte efficiënter te benutten en worden nadrukkelijk gestimuleerd in het stedelijk gebied en bij nieuwe gebiedsontwikkelingen, met name in woonwijken en gemengde milieus. Dit betekent dat het bij nieuwe gebiedsontwikkelingen nodig is om structureel ruimte te reserveren voor werkfuncties, waaronder lichte bedrijvigheid die niet meer op zwaardere bedrijventerreinen kunnen worden geaccommodeerd, in samenhang met wonen, voorzieningen en mobiliteit.

Voor bedrijventerreinen geldt een gedifferentieerde benadering. Op terreinen en

gebiedsdelen waar de milieubelasting beperkt is, kan functiemenging bijdragen aan kwaliteit, vitaliteit en beter ruimtegebruik. Op zwaardere bedrijventerreinen (vanaf de oude milieucategorie 3.2) ligt de prioriteit bij het beschermen van schaarse milieugebruiksruimte voor bedrijven met een hogere milieubelasting en bijbehorende logistieke functies. Functiemenging is daar alleen onder voorwaarden mogelijk en uitsluitend wanneer deze ondersteunend is aan het functioneren van het bedrijventerrein en de beschikbare milieugebruiksruimte niet beperkt.

Met deze benadering wordt enerzijds ruimte geboden voor functiemenging en meervoudig ruimtegebruik waar dat ruimtelijk en milieutechnisch verantwoord is, en anderzijds zekerheid geboden voor het behoud en de ontwikkeling van zwaardere bedrijvigheid op daarvoor aangewezen locaties. De provincie erkent dat de termen groenblauwe dooradering en groenblauw netwerk soms door elkaar worden gebruikt. Het groenblauw netwerk is de provinciale hoofdstructuur, waar groenblauwe dooradering zich richt op de realisering van een fijnmazig groene en blauwe dooradering met landschapselementen. Dit kan een invulling zijn van de hoofdstructuur. Het Groenblauw Netwerk bestaat onder andere uit grote stadsparken, recreatie- en natuurgebieden, grote landschappelijke gebieden tussen steden en dorpen (groene buffers) en de verbindingen tussen al deze plekken. De gesprekskaart Groenblauw Netwerk uit het omgevingsprogramma ziet de provincie als middel om met de regio gezamenlijke ambities te verkennen

A034-BE184 Bescherming HMC-terreinen

De indiener vraagt of dwingende instructieregels herstructurering niet belemmeren. Er worden vragen gesteld over juridische onderbouwing, nadeelcompensatie en verplaatsingsinstrumenten.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorg dat dwingende instructieregels herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen kunnen bemoeilijken. Het uitgangspunt van de ontwerpherziening is echter niet om lopende herstructureringsprocessen te frustreren, maar om deze te ondersteunen en te richten op een toekomstbestendige benutting van schaarse ruimte, met name voor HMC- en watergebonden bedrijvigheid. De instructieregels borgen het ruimtelijk kader. De concrete invulling, fasering en aanpak van herstructurering blijven nadrukkelijk lokaal en regionaal maatwerk, in samenspraak met ondernemers.

Ten aanzien van de juridische onderbouwing geldt dat de instructieregels zijn gebaseerd op het provinciale belang bij het beschermen van schaarse bedrijventerreinruimte en milieugebruiksruimte. Bestaande bedrijven behouden hun rechten, er is geen sprake van directe planologische verslechtering. Daarmee acht de provincie het risico op succesvolle nadeelcompensatieclaims beperkt. Waar herstructurering of functiewijziging leidt tot individuele onevenredige gevolgen, blijven de reguliere kaders voor nadeelcompensatie van toepassing. De instructieregels zijn algemeen, objectief en niet-discriminatoir en richten zich op ruimtelijke ordening, waardoor zij verenigbaar zijn met de Dienstenrichtlijn.

De provincie onderkent dat herstructurering en het beter benutten van bedrijventerreinen alleen kunnen slagen als er schuifruimte is voor bedrijven die niet (meer) passen op zware bedrijventerreinen. Daarom wordt in het provinciaal omgevingsprogramma expliciet ingezet

op flankerend beleid, waaronder:
- het ondersteunen van herstructurering en verplaatsing via instrumenten zoals het verplaatsings- en herstructureringsfonds;
- het stimuleren van functiemenging in stedelijke gebieden en nieuwe gebiedsontwikkelingen, zodat ruimte ontstaat voor lichte bedrijvigheid;
- het samenwerken met regio's en gemeenten aan gebiedsgerichte oplossingen, met oog voor situaties waarin alternatieven buiten zware bedrijventerreinen beperkt beschikbaar zijn.

De provincie ziet het provinciaal omgevingsprogramma nadrukkelijk als het kader om samen met regio's zoals Midden-Holland deze vraagstukken verder uit te werken en te komen tot praktische, uitvoerbare oplossingen die herstructurering, verplaatsing en economische vitaliteit daadwerkelijk ondersteunen.

A034-TRO240 Bestaande bebouwing buiten kernen

De indiener onderschrijft het uitgangspunt van bouwen binnen bestaand gebied, maar wijst op beperkingen voor plattelandsgemeenten. Ontwikkelruimte voor bestaande bedrijven en functieveranderingen ontbreekt. De indiener vraagt om expliciete uitwerking van lokaal maatwerk en een ondersteunende inzet van provinciaal advies.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A034-EC063 Circulaire economie

De indiener onderschrijft het belang van circulariteit, maar vraagt om ondersteuning en duidelijkheid over ruimtelijke gevolgen. Er wordt gevraagd hoe ruimte voor circulaire functies kan worden gecreëerd en of deze behoefte is meegenomen in de behoefteraming. Ook wordt gevraagd om transparantie in berekeningen en monitoring.

Antwoord
De provincie waardeert het belang dat de regio Midden-Holland hecht aan de transitie naar een circulaire economie. Via het programma Circulair van de provincie Zuid-Holland zijn er diverse mogelijkheden voor ondersteuning van de gemeenten beschikbaar (bijvoorbeeld diverse netwerken waarin kennis wordt gedeeld). Wij nodigen de gemeenten van harte uit om deel te nemen aan deze netwerken. Daarnaast is de provincie actief betrokken in de regionale samenwerking Groene Hart Circulair en is samen met de regio mede initiator van het traject waarin partijen in deze samenwerking de mogelijkheden voor een ruimtelijke strategie voor de circulaire economie verkennen. De realisatie van hubs zal plaatsvinden in overleg met de gebiedspartners. Daarbij is het uitgangspunt om bestaande ruimte voor bedrijvigheid beter te benutten, mede ten behoeve van de circulaire economie.
In 2026 laat de provincie een nieuwe behoefteraming voor bedrijventerreinen uitvoeren. Naar aanleiding van de Ruimtelijk Economische Visie 2025-2050 wordt in deze behoefteraming de vraag naar een duurzame, innovatieve en inclusieve economie verbijzonderd en gekwantificeerd. Aandacht voor de benodigde ruimte voor circulaire functies is daar onderdeel van. De uitkomsten van de behoefteraming worden betrokken bij de regionale programmering van bedrijventerreinen. De aannames en resultaten worden transparant gemaakt en periodiek gemonitord. Bij de totstandkoming van de

behoefteramingen wordt de vier regio's betrokken die regionale bedrijventerreinenvisies opstellen.

A034-TRO242 Bijlage 2 – Locaties voor wonen en werken, gemeente Bodegraven-Reeuwijk

De indiener vraagt om de woningbouwlocaties Het Hof en De Waardse Velden op te nemen als grote buitenstedelijke woningbouwlocaties in de Omgevingsverordening. Ook wordt verzocht het bedrijventerrein Rijnhoek II alsnog op te nemen als grote buitenstedelijke bedrijventerreinlocatie.
Daarnaast wordt gevraagd meerdere locaties, waaronder Oosteinde 3 Waarder, Boerderijweg Bodegraven-Oost, Hugo de Grootstraat, Reewal 17, Meester van Loostraat, Groendijck, en de supermarkt en het tankstation bij Waarder, te herclassificeren als bestaand stads- en dorpsgebied omdat de huidige aanduidingen niet overeenkomen met het feitelijk gebruik.

Antwoord

Zie voor de beantwoording thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Waarder, Oosteinde 3 > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR en Kansrijk weidevogelgebied;
- Waarder, Meester van Loonstraat 2 en 4 > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Waarder, Snel laadstation en supermarkt > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR (tankstation niet want weggebonden voorziening langs bovenlokale infrastructuur en staat niet direct in verbinding met BSD);
- Bodegraven, De Groendijck en dorpsrand > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR;
- Bodegraven Oost, Boerderijweg/Tolnasingel > Toevoegen aan werkingsgebied Bedrijventerreinen en ook BSD/schrappen uit BOR;
- Reeuwijk, Hugo de Grootstraat 31-40 > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Reeuwijk, Reewal 17 > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR.

A034-BD018 Veenweiden en bodemdaling

De indiener vraagt om maatwerk per gebied en wijst op risico's van generieke peilverhoging. Ook wordt gevraagd om betere monitoring en afstemming met gebiedsprocessen.

Antwoord

De provincie is zich bewust van gebiedsverschillen en van de marges en onzekerheden van de beschikbare kennis. De provincie werkt hieraan, samen met (lokale) maatschappelijke- en kennispartijen. Tegelijkertijd is de provincie van menig dat er, ondanks deze onzekerheden, voldoende aanleiding en urgentie bestaat om voor te sorteren en de voortgaande bodemdaling en CO2-emissies uit veen te beperken. Daarbij zoekt de provincie naar een balans tussen gebiedsgericht maatwerk en een generieke inzet, en wordt ingezet op het zorgzaam faciliteren en opvangen van - soms ongemakkelijke maar noodzakelijk geachte - gevolgen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A034-WA037 Drinkwaterwinning

De indiener vraagt of de provincie Zuid-Holland eerst alternatieven onderzoekt voordat nieuwe locaties voor oevergrondwaterwinning worden aangewezen.

Antwoord

Er loopt een mer proces om een nieuwe oevergrondwaterwinning in de Krimpenerwaard of Alblasserwaard te realiseren. Hierbij worden de effecten van een winning in beeld gebracht en onderzocht. Op basis van de onderzoeken zal uiteindelijk een keuze worden gemaakt voor een locatie voor een nieuwe oevergrondwaterwinning. Momenteel zijn er zes locatievarianten in beeld. Uiteindelijk zal een van deze locatievarianten worden gekozen.

A034-WEO071 Bijlage 1 – Locatieaanduidingen windenergie

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland zoekgebied 12 voor windenergie (Bodegraven–Weijland en De Bree) te schrappen, omdat het gebied landschappelijk en ecologisch kwetsbaar is en niet past binnen de RES-afspraken. Daarnaast wordt gevraagd een foutieve aanduiding van een zon-op-veldlocatie nabij de A12 te corrigeren in de Omgevingsverordening.
Ook wordt verzocht locatie IA.06.MH als zoekgebied voor windturbines te schrappen en het beleid in lijn te brengen met de RES.
Verder vraagt de indiener om de reserve zoeklocatie windenergie bij Waddinxveen alsnog op te nemen conform RES 1.0. Tot slot wordt verzocht het zoekgebied voor windenergie in Lansingerland te schrappen, in lijn met regionale afspraken.

Antwoord

Het verzoek om de locaties voor windenergie in Lansingerland uit het omgevingsbeleid te schrappen wordt niet overgenomen. De provincie is eind 2024 gestart met een projectbesluitprocedure en is daarmee voornemens de opwek van windenergie mogelijk te maken in Lansingerland.

De zoekgebieden passen binnen de scope van de OER en de afspraken binnen de RES Routekaart. De afspraken houden in dat de provincie, naast de locaties aangedragen door gemeenten en/of RES-regio, ook provincie zoekgebieden aanreikt waarmee de doelstellingen binnen de RES Midden Holland kan worden behaald. Dat geldt dus ook voor zoekgebied 12 Bodegraven-Weijland (aangeduid als LA.07.MH in de Omgevingsvisie/OER). De gemeente constateert terecht dat hier aandachtspunten liggen voor de landschappelijk inpassing en de nabijheid van het kroonjuweel Wierickerschans. Tegelijk scoort de locatie goed op landschap en leefomgeving. PM1: Bij de verdere uitwerking van dit zoekgebied wil de provincie de landschappelijk inpassing en de impact op het kroonjuweel in beeld krijgen. PM3: De provincie neemt het verzoek niet over van de indiener om zoekgebied 6. Waddinxveen – Achterofsche Polder (aangeduid als IA.06.MH in de Omgevingsvisie/OER) uit de Omgevingsvisie te schrappen. Wel is de provincie bereid om de Achterofsche Polder na vaststelling van de Herziening niet voor te dragen voor de modulaire Herziening Energietransitie waarin zoekgebieden worden omgezet naar concrete locaties voor windenergie.

De provincie erkent het belang van de nadere uitwerking van de bestaande turbines langs de N11 en zoekgebied 6 zijn hierover provincie en gemeente reeds in gesprek.

We danken u voor de ingebrachte zienswijzen. De gevraagde verschuiving de RES-regio heeft een te grote impact op de ter plaatse belangrijke waarden om deze zonder zorgvuldige participatie door te voeren. We hebben eerder geconstateerd dat de locatie in het programma zon op veld van de RES Midden-Holland om onduidelijke redenen niet juist is ingetekend. Het overnemen van de nieuwe locatie zonder zorgvuldig proces aan de voorkant acht GS momenteel niet de juiste route.

A034-EN091 Energietoets

De indiener vraagt terughoudendheid bij het invoeren van een energietoets zolang de meerwaarde onduidelijk is. Alternatieven zoals integraal programmeren worden genoemd.

Antwoord

De provincie hecht er veel waarde aan om het energiebelang bij grote ruimtelijke ontwikkelingen mee te wegen. Daarom handhaven wij de energietoets in de omgevingsverordening. We accepteren daarmee ook dat dit voor initiatiefnemers, gemeenten, netbeheerders en de provincie werk zal opleveren. Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken.

A034-NNN022 Nieuwe NNN-begrenzingen

De indiener vraagt om duidelijkheid over consequenties van aangepaste begrenzingen en om correctie van onduidelijke kaartbenamingen.

Antwoord

De (kleine) toegevoegde gebieden zijn al in beheer bij Staatsbeheer. Dankzij deze toevoeging ontstaan grotere eenheden, zodat onder andere de subsidieaanvraag wordt vereenvoudigd. Het heeft geen consequenties voor de gemeente. We zullen 'Steinse Tiendweg' wijzigen in 'Tiendweg' en 'Dunea' wijzigen in 'Bergambacht-West'.

A034-NA078 Natuur en weidevogelgebieden

De indiener vraagt om actuele kaarten, uitvoerbare compensatie en maatwerk bij dorpsontwikkeling in natuurgebieden. Ook wordt gevraagd om duidelijkheid over vergoedingen, pilots en extra inzet tegen invasieve exoten.

Antwoord

Uw suggestie over het actueel houden van de begrenzing van kansrijk en belangrijk weidevogelgebied nemen we mee. Wij zijn ons bewust van het belang van een actuele kaart, maar wijzen ook op de uitvoerige procedure die gepaard gaat met het aanpassen van die kaart. Over de door ons op te stellen handreiking voor o.a. compensatie van aantasting van weidevogelgebied hopen wij u voorafgaand aan de definitieve vaststelling van de gewijzigde verordening nader te berichten. Ten aanzien van het gewenste maatwerk wijzen wij erop dat de verordening de algemene regels bevat waar omgevingsplannen aan moeten voldoen. Net als in de huidige situatie blijft het mogelijk om in afwijking van die algemene regels een ontheffing aan te vragen. Exoten: Wij stellen het op prijs dat u ook verantwoordelijkheid wil nemen voor de aanpak van exoten. Wij hebben aandacht voor het onderwerp en ook het Rijk

onderneemt stappen. Zo heeft de provincie recent het aanvalsplan Exoten Zuid-Holland vastgesteld en ook Landelijk is een Aanvalsplan Invasieve exoten opgesteld door het Rijk. Vanuit deze trajecten wordt de verdere aanpak vormgegeven en wordt ook gekeken welke middelen daarvoor nodig zijn en op welke wijze deze worden weggezet

A034-WN019 Warmtetransitie

De indiener vraagt om erkenning dat niet alle gemeenten over warmtebronnen beschikken. Een uniforme aanpak is volgens de indiener niet passend. Er wordt verzocht om ruimte voor gebiedsgericht maatwerk.

Antwoord

Dank voor de reactie. De provincie erkent de opmerking dat niet alle gemeenten over warmtebronnen beschikken of over warmtebronnen die de warmtevraag van de gemeenten zouden kunnen bedienen. De provincie erkent daarmee ook de opmerking dat maatwerk en een gebiedsgerichte aanpak nodig is om de energietransitie verder te ontwikkelen.

A034-WBS057 Water en bodem sturend

De indiener onderschrijft het uitgangspunt en geeft aan al actief te zijn met kennisontwikkeling. De voorgestelde borging wordt passend geacht.

Antwoord

De provincie waardeert de positieve reactie en het feit dat de indiener actief is met kennisontwikkeling.

A034-WERE009 Energie en RES-afspraken

De indiener onderschrijft de energiedoelen, maar vraagt de provincie Zuid-Holland het routekaartproces te beëindigen en de RES-afspraken te respecteren. Verzocht wordt vast te houden aan het zoekgebied langs bestaande infrastructuur en aan consistente spelregels voor windopstellingen. Ook wordt gevraagd om tijdige duidelijkheid over nieuw provinciaal beleid om vertraging te voorkomen.

Antwoord

De provincie hecht belang aan het realiseren van de RES-ambities en gaat graag in overleg met de regio om de doelen na te komen.

A034-ER032 Erfgoedbeleid

De indiener waardeert de aandacht voor erfgoed, maar vraagt om concretere uitwerking en toetsing buiten formele gebieden. Ook wordt gevraagd om betrokkenheid van gemeenten, duidelijkheid over provinciale rollen en tijdige informatie over onderzoeken en ondersteuning.

Antwoord

De provincie onderschrijft het hanteren van een breed erfgoedbegrip, waar ook erfgoed buiten de door de provincie formeel beschermde gebieden deel van uitmaakt. De aanbevelingen en uitgangspunten van onder meer de Biografie van Zuid-Holland zijn hierbij

een leidraad. Erfgoed in een vroeg stadium meenemen bij ruimtelijke ontwikkelingen is daarbij essentieel. Het bestaande instrumentarium, zoals de provinciale kroonjuwelen, blijven echter wel de kern als het gaat om toetsing door de provincie. Dit geldt ook als er sprake is van grootschalige ontwikkelingen nabij dit erfgoed.
In het landelijke programma Erfgoed en Overheid is aandacht voor rollen van de verschillende overheidslagen in het brede erfgoedwerkveld. Betrokkenheid van gemeenten is voor de provincie van groot belang. We werken hierin nauw samen met Erfgoedhuis Zuid-Holland. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A034-ER033 Cultuur en bibliotheekwerk

De indiener vraagt voortzetting van provinciale inzet voor regionale cultuur, met ruimte voor lokale initiatieven. Ook wordt gevraagd de ondersteuningsfunctie voor bibliotheken te behouden en af te stemmen op lokale behoeften.

Antwoord
De provincie blijft de inzet voor regionale cultuur met ruimte voor lokale initiatieven voortzetten. Ook wordt de provinciale ondersteuningsfunctie voor bibliotheken behouden en afgestemd op lokale behoeften. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A034-MO058 Mobiliteit

De indiener waardeert provinciale inzet voor bereikbaarheid, maar vraagt om expliciete verankering in de Omgevingsvisie. Ook wordt gevraagd om een actieve provinciale rol in openbaar vervoer en een nadere visie op bereikbaarheid.

Antwoord
Dank voor de waardering. Bereikbaarheid is op een passende wijze verankerd in de Omgevingsvisie. De nadere uitwerking vindt per thema en gebiedsgericht plaats. In de Omgevingsvisie is beschreven welke wettelijke taken de provincie heeft op het gebied van het openbaar vervoer en wat daarnaast de brede ambities zijn, ook waar de provincie zelf geen zeggenschap over heeft. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A034-EN090 Kernenergie

De indiener vraagt om inzage in onderzoeksresultaten en stelt dat kernenergie tot 2040–2050 geen realistische bijdrage levert. Verzocht wordt het beleid te baseren op bewezen duurzame energiebronnen.

Antwoord
Zodra onderzoeken beschikbaar zijn zullen wij deze met de regio delen. De provincie herkent de oproep van de gemeente om uit te gaan van bewezen technieken. De inzet in het beleidsdoel energietransitie is dan ook om uit te gaan van de juiste energiemix. Ontwikkeling van technieken zullen als daar aanleiding voor is wellicht leiden tot andere inzet.

A034-TL031 Toekomstbestendige landbouw

De indiener ondersteunt het beleid en pleit voor gebiedsgerichte uitvoering en aansluiting bij lopende regionale processen. Verzocht wordt het provinciaal programma hierop af te stemmen.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de zienswijze en ziet deze als ondersteunend voor het voorgenomen beleid. Er lopen meerdere voor landbouw relevante gebiedsprocessen, de provincie gaat bezien hoe ze deze kan verbinden met de beleidsopgaven voor toekomstbestendige landbouw en de gebiedsgerichte uitwerking hiervan.

A034-WO193 Wonen

De indiener mist aandacht voor het woningtekort en de woondeals. Er worden vragen gesteld over monitoring van betaalbare koop, huisvesting van arbeidsmigranten en asielzoekers, wonen en zorg, toekomstbestendig bouwen en de relatie tussen nieuwe woningbouwopgaven en bestaande afspraken.

Antwoord

Ten aanzien van uw opmerking aangaande monitoring van betaalbare koop geldt, dat een reeds bestaande passage is geen wijziging in deze herziening. U maakt een opmerking over de definities van ouderenwoningen, deze zijn hetzelfde als die van het Rijk. Wij nemen kennis van uw oproep aangaande toekomstbestendig bouwen.

Afstemming over realisatie van huisvesting voor arbeidsmigranten is zinvol en een van de vragen die daarbij aan de orde is, is welke behoefte aan huisvesting er is in een gemeente of regio. Dat kan bijvoorbeeld samenhangen met de bedrijvigheid ter plaatse. De exacte aantallen arbeidsmigranten zijn vaak lastig in beeld te brengen. Met de periodieke verbeterslagen van de landelijke monitor zal het zicht op de aantallen de komende jaren naar verwachting verbeteren. Om die reden is het ook aan gemeenten om zo goed als mogelijk het zicht op de aantallen te krijgen door onder meer waar nodig onderzoek te verrichten en/of gegronde inschattingen te maken hiervan. Het in beeld brengen geldt voor de tijdelijk verblijvende arbeidsmigranten maar ook van de langer of permanent verblijvende, al zal die laatste groep deel uitmaken van de reguliere woningbehoefte.

Flexibiliteit en/ of uitwisselbaarheid met de huisvesting van asielzoekers of andere doelgroepen is gelet op de veronderstelde omvang van de opgave voor (tijdelijke) huisvesting van arbeidsmigranten niet aan de orde, tenzij hiermee aantoonbaar de vraagstukken waar al deze aandachts- en doelgroepen voor staan op lokale en/of regionale schaal, alle worden bevorderd. De opgave zal immers fors zijn en vergt de nodige inzet, naast die voor de opgave van huisvesting van andere doel- en aandachtsgroepen.

In de herziening 2025 is opgenomen dat nevenactiviteiten (zoals flexwoningen) onder voorwaarden kunnen worden meegenomen in de tijdelijke aanvraag voor een opvanglocatie voor asielzoekers. De flexwoningen kunnen worden ingezet voor andere doelgroepen, zoals vergunninghouders of starters. De voorwaarden zijn opgenomen in het Omgevingsprogramma.'

Met de vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel: Ruimtelijke koers voor Zuid-Holland door Provinciale Staten is behoefte niet meer leidend als het gaat om de woningbouwopgave. Wonen kan zich namelijk alleen ontwikkelen binnen de ruimte die hiervoor is gereserveerd plus 'straatje erbij.' Dit uitgangspunt bepaalt dan ook uiteindelijk welke woningbouwopgave per regio gerealiseerd kan worden. Voor de woningbehoefte(verkenning) volgen we de raming en prognoses van het Rijk. Deze laten zien welke kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte in de toekomst te verwachten is. Mede op basis hiervan en passend binnen eerdergenoemd uitgangspunt actualiseren we de afspraken over de woningbouwopgave per regio. Dit doen we in beginsel om de drie jaar voor een periode van 10 jaar. Wij zullen de tekst hierop aanpassen zodat dit duidelijk is.

A034-EN092 Bijlage 3 – Detailopmerkingen Omgevingsverordening

De indiener vraagt om verduidelijking van artikel 7.76 over windenergie, met name over de vereiste overeenstemming tussen gemeente en provincie. Bij artikel 7.76a over zonnevelden wordt gevraagd om uitleg over de koppeling tussen opslagcapaciteit en opwekpiek en over de status van het EcoCertified Solar Park-label.

Antwoord

De Energiewet stelt een grens voor het bevoegd gezag bij het ruimtelijk mogelijk maken van windparken. Is het opgesteld vermogen 15 MW dan is de gemeente verantwoordelijk, daarboven tot 100MW de provincie. Artikel 7.76 en de passage over instemming van gemeenten gaat over het aanpassen van de begrenzing op de Verordening kaart voor windenergie. Een gemeente kan dat in beginsel zelf regelen, mits het opgesteld vermogen onder de 15MW blijft. Mocht het daarboven komen dan kan de provincie voor dit soort specifieke situaties ook grotere uitbreidingen boven de 15 MW toelaten door gemeenten als daar overeenstemming over is. In Zuid-Holland leggen gedeputeerde staten de bevoegdheid in die gevallen alleen bij de gemeente als voldoende verzekerd is dat de gemeente zich inzet voor de ontwikkeling van windenergie en aan alle andere randvoorwaarden is voldaan.

Bij de ontwikkeling van zonnevelden wordt voor optimaal gebruik van beschikbare netcapaciteit gewerkt met energieopslagsystemen. Het komt ook voor dat netbeheerders hier zelfs eisen over stellen. Door met uitgestelde levering aan het net te werken wordt de impact van zonneparken op het elektriciteitsnet beperkt en wordt op deze wijze optimaal gebruik gemaakt van de opgewekte stroom. De mogelijkheid om opslag te realiseren is bij beoordeling van het zonnepark onderdeel van het totaalplan. Voor de stand alone realisatie van energieopslag heeft de provincie geen specifiek energiebeleid anders dan de regels rondom ruimtelijke kwaliteit. Door nadere regels te stellen over de verhouding tussen de opwek en opslagcapaciteit wordt voorkomen dat de regels rondom zonne-energie "misbruikt" worden om een stand alone energieopslag systeem te realiseren.
Vanuit de regels voor zon in de verordening dient rekening gehouden te worden met behoud en versterken van de biodiversiteit. Het in september 2025 geïntroduceerde label EcoCertified Solar Park kan benut worden om bij plannen voor zonneparken om dit aan te tonen. Dit is geen verplichting en slechts een suggestie die is toegevoegd aan de toelichting op de regels van de verordening en in de Omgevingsvisie.

A035 - Gemeente Lansingerland (Gemeenteraad)

A035-WEO74 Omgevingsverordening windturbines

De gemeenteraad van Lansingerland stelt dat de spelregels uit de RES niet mogen worden genegeerd bij het aanwijzen van “Locaties voor windenergie” in de Omgevingsverordening, omdat locaties altijd voortkomen uit eerder vastgestelde zoekgebieden. De windturbines op de voormalige kaart 16 waren uitsluitend gesitueerd langs snelwegen of op grote bedrijventerreinen. De indiener wijst erop dat de nieuw aangewezen locaties Kruisweg-Oost (grotendeels) en Noordpolder niet voldoen aan het criterium dat windturbines langs grote infrastructuur, zoals snelwegen, moeten worden geplaatst.

Antwoord

Zoekgebieden, RES-spelregels en locaties voor windenergie zijn verschillende begrippen met een eigen functie en juridische status. De spelregels uit de RES hoeven niet volledig overeen te komen met de regels in het Omgevingsbeleid. De provincie heeft de bevoegdheid locaties in de Omgevingsverordening aan te passen.

A035-WEO73 Omgevingsverordening windturbines

De indiener stelt dat dat de spelregels uit de RES 1.0 voor de plaatsing van windturbines — gericht op grote bedrijventerreinen en langs grote infrastructuur en vaarwegen — onverminderd van kracht moeten blijven, ook als de bijbehorende kaarten uit het Omgevingsprogramma worden verwijderd. Deze afspraken zijn bindend voor zowel provincie als gemeente en worden bevestigd in het coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland 2023–2027.

Antwoord

De provincie is bevoegd om te bepalen op welke wijze afspraken uit de Regionale Energiestrategie (RES) worden verwerkt in haar provinciale instrumenten. De stelling dat de spelregels uit de RES 1.0 onverkort en juridisch bindend van kracht blijven, ook nadat de bijbehorende kaarten uit het Omgevingsprogramma zijn verwijderd, vindt geen grondslag in de juridische status van de RES, het coalitieakkoord of de Omgevingswet.
Dat neemt niet weg dat provinciaal beleid consistent, navolgbaar en zorgvuldig gemotiveerd dient te zijn, mede in het licht van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Wanneer Gedeputeerde Staten op basis van voortschrijdend inzicht, gewijzigde omstandigheden of nieuwe informatie tot andere beleidskeuzes komen dan eerder in het kader van de RES zijn vastgelegd, vereist dit een duidelijke toelichting en motivering. Beleidswijzigingen kunnen niet ongemotiveerd of impliciet plaatsvinden.
De zoekgebieden voor windenergie zijn gebieden waar nog een nadere afweging moet plaatsvinden, maar waar de provincie op regionale schaal kansen ziet voor windparken. Deze afweging wordt gemaakt in samenwerking met de RES-partners. De wijze waarop deze samenwerking plaatsvindt en hoe RES-afspraken worden betrokken bij provinciale besluitvorming is beschreven in het Omgevingsprogramma.
Indien Gedeputeerde Staten tot het inzicht komen dat eerdere RES-afspraken of spelregels niet langer passend zijn, ligt het in de rede om dit expliciet te maken en hierover het gesprek aan te gaan met de betrokken RES-partners. Het Omgevingsprogramma biedt ruimte om deze voortschrijdende inzichten te duiden en beleidskeuzes transparant te maken, zonder afbreuk te doen aan de bestuurlijke samenwerking binnen de RES. De RES blijft daarmee een belangrijk kader voor regionale afstemming en samenwerking, terwijl de provincie

binnen haar wettelijke bevoegdheden ruimte houdt om – mits goed gemotiveerd en zorgvuldig – haar beleid te actualiseren.

A035-WEO072 Procedure windturbines

De gemeenteraad van Lansingerland stelt dat het voorbarig is dat Kruisweg-oost en Noordpolder al als “Locaties voor windenergie” zijn opgenomen in de Omgevingsverordening, terwijl GS nog geen voorkeurslocatie heeft vastgesteld voor windenergie in Lansingerland. Volgens indiener kunnen alleen specifieke delen van zoekgebieden later als locatie worden aangewezen, niet de hele gebieden.

Antwoord

Kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening wijst onder meer de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder aan als locaties voor windenergie. Dat heeft tot gevolg dat de gemeente windenergie op deze locaties kan toestaan in het omgevingsplan. De Omgevingsverordening en de voorkeursbeslissing zijn verschillende instrumenten die losstaan van elkaar. De provincie kan de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in de Omgevingsverordening aanwijzen als locaties voor windenergie. Dit is alleen gericht op de mogelijkheden die de gemeente heeft in het omgevingsplan. Met de (ontwerp-)voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten inmiddels expliciet gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op de locatie Noordpolder. Het is daarom logisch en zorgvuldig om deze beleidskeuze te vertalen naar het omgevingsbeleid en de Omgevingsverordening. De aanpassing van de Omgevingsverordening betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen.

A035-WEO039 Omgevingsverordening windturbines

De gemeenteraad van Lansingerland stelt dat het schrappen van afspraken en spelregels uit de Regionale Energiestrategie (RES) in het Omgevingsprogramma niet door de provincie kunnen worden gedaan zonder instemming van alle RES-partners.

Antwoord

Gedeputeerde Staten zijn op grond van de Omgevingswet bevoegd om het Omgevingsprogramma vast te stellen en daarin beleidskeuzes te maken die zelfbindend zijn voor Gedeputeerde Staten. De Regionale Energiestrategie (RES) is daarbij een belangrijk bestuurlijk samenwerkingsinstrument tussen Rijk, provincie, gemeenten en andere partners, waarin gezamenlijke ambities, afspraken en procesafspraken zijn vastgelegd.
De RES heeft echter geen zelfstandige juridisch bindende status onder de Omgevingswet. Tegelijkertijd past het niet bij een zorgvuldige bestuurlijke werkwijze dat Gedeputeerde Staten zonder toelichting of motivering zouden afwijken van afspraken waaraan zij in het kader van de RES zelf hebben bijgedragen. Wanneer in het Omgevingsprogramma keuzes worden gemaakt die niet één-op-één aansluiten bij eerder vastgestelde RES-afspraken of spelregels, gebeurt dit daarom op basis van voortschrijdende inzichten, gewijzigde omstandigheden of nieuwe informatie, en wordt dit gemotiveerd toegelicht.
Het Omgevingsprogramma is het instrument waarin Gedeputeerde Staten hun eigen beleidsverantwoordelijkheid invullen en waarin RES-afspraken worden vertaald,

geactualiseerd en geconcretiseerd binnen het bredere provinciale beleid en de wettelijke taken van de provincie. Dat kan ertoe leiden dat onderdelen uit de RES in het Omgevingsprogramma anders worden uitgewerkt dan oorspronkelijk voorzien, zonder dat daarmee de samenwerking binnen de RES terzijde wordt geschoven. Het is nadrukkelijk de inzet van Gedeputeerde Staten om, waar voortschrijdend inzicht daartoe aanleiding geeft, hierover het gesprek te blijven voeren met de RES-partners en om eerdere afspraken waar nodig gezamenlijk te herijken. Het Omgevingsprogramma vormt daarmee geen eenzijdige loskoppeling van de RES, maar een beleidsmatige doorontwikkeling die past binnen de rol en verantwoordelijkheid van de provincie onder de Omgevingswet. De RES blijft aldus een belangrijk kader voor regionale samenwerking en afstemming, terwijl Gedeputeerde Staten binnen hun formele bevoegdheden ruimte houden om – met motivering – eigen beleidskeuzes te maken in het Omgevingsprogramma.

A035-WEO038 Omgevingsvisie windturbines

De gemeenteraad van Lansingerland stelt dat, zelfs als het juridisch mogelijk zou zijn om de stap van “zoekgebied voor windenergie” in de Omgevingsvisie over te slaan, het nog steeds voorbarig is om de gehele of delen van de zoekgebieden Kruisweg-oost en Noordpolder als “locatie voor windenergie” aan te wijzen.
De indiener stelt dat in paragraaf 3.1.1 de kaart Zoekgebieden Windenergie onvolledig is opgenomen. De indiener stelt dat op deze kaart ook de Zoekgebieden voor windenergie in de gemeente Lansingerland hadden moeten staan, volgens de indiener staan die nu abusievelijk als Locatie voor windenergie aangemerkt in de Omgevingsverordening.
De indiener stelt verder dat uit de Herziening Omgevingsbeleid 2025 de Locaties voor windenergie in Lansingerland uit kaart 24 van de Omgevingsverordening gehaald moeten worden en toegevoegd worden aan de kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie. De indiener haalt de brief aan van GS over “Provinciaal beeld voortgang RES'en 2025” d.d. 11-11-2025 (PZH-2025-882281238) en stelt dat het proces dat in deze brief is opgenomen gevolgd moet worden. De indiener verzoekt de provincie om in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 de Locaties voor windenergie in Lansingerland uit kaart 24 van de Omgevingsverordening te halen en toe te voegen aan de kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie.

Antwoord

Zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie – in samenspraak met de RES-partners – worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Het aanwijzen van een locatie als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie is echter geen vereiste voor het opnemen van die locatie als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening zijn verschillende instrumenten met een eigen functie en systematiek binnen het Omgevingsbeleid.
De locaties voor windenergie op kaart 24 van de Omgevingsverordening zijn kaderstellend van aard en geven aan waar gemeenten windenergie in hun omgevingsplan niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. De aanwijzing van een locatie als locatie voor windenergie betekent niet dat daarmee een concreet windproject wordt toegestaan. Voor realisatie zijn altijd nadere besluiten nodig, zoals aanpassing van het omgevingsplan, vergunningverlening of een projectbesluit, inclusief bijbehorende onderzoeken, participatie en rechtsbescherming.
De voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland staat los van de Omgevingsverordening. De voorkeursbeslissing is onderdeel van een projectbesluitprocedure en maakt gebruik van

zoekgebieden die niet gelijk zijn aan de zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie. Het rapport "Windenergie gemeente Lansingerland" en de "Nota van beantwoording zienswijzen concept NRD plan-MER windenergie gemeente Lansingerland" hebben betrekking op deze voorkeursbeslissing en kunnen daarom niet worden gelijkgesteld aan de systematiek van de Omgevingsvisie.
In de specifieke situatie van Lansingerland is bovendien sprake van een zoektocht naar een alternatief voor een locatie, Bleizo West, die eerder was beoogd om bij te dragen aan de windenergieopgave. Zolang deze opgave nog niet is gerealiseerd en deze zoektocht voortduurt, acht de provincie het niet voorbarig om de gebieden Kruisweg-Oost en Noordpolder als locaties voor windenergie op te nemen in de Omgevingsverordening.
De brief van Gedeputeerde Staten over het "Provinciaal beeld voortgang RES'en 2025" beschrijft het proces voor het ontwikkelen van zoekgebieden in regio's waar nog geen concrete locaties in de Omgevingsverordening zijn vastgelegd. Deze werkwijze is niet één-op-één van toepassing op de situatie in Lansingerland, waar reeds eerder een locatie was voorzien en nu wordt gezocht naar een passend alternatief.

A035-WEO037 Procedure windturbines

Gemeenteraad van Lansingerland stelt dat op kaart 24 ten onrechte Kruisweg-oost en Noordpolder zijn opgenomen en aangemerkt als "Locaties voor windenergie" in de Omgevingsverordening. Indiener stelt dat een belangrijke stap overgeslagen is in het proces, namelijk eerst moeten de beoogde plekken voor windenergie opgenomen worden als "Zoekgebied voor windenergie" in de Omgevingsvisie en dan moet PS dit vaststellen. Daarna kan volgens indiener pas de procedure starten om deze zoekgebieden om te zetten in "Locaties voor windenergie" op kaart 24 van de Omgevingsverordening, waarover PS dan weer opnieuw moet oordelen.

Antwoord
De locaties voor windenergie in Lansingerland zijn ter vervanging van een bestaande locatie in de verordening die helaas niet tot realisatie is gekomen. Het proces wat hier voor doorlopen is, is daarmee een ander proces dan de nieuwe zoekgebieden wind die voorgesteld zijn in de omgevingsvisie. De locaties voor windenergie op kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening zijn concreet aangeduide plekken waar de provincie aangeeft dat gemeenten windenergie in hun omgevingsplan niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. Het gaat hierbij om een kaderstellende aanduiding richting gemeenten. De opname van een locatie als locatie voor windenergie betekent niet dat daarmee automatisch een concreet windproject is toegestaan; daarvoor zijn altijd nadere besluiten nodig, zoals aanpassing van het omgevingsplan, vergunningverlening of een projectbesluit, met bijbehorende onderzoeken, participatie en rechtsbescherming. Overigens geldt dat een projectbesluit juridisch ook mogelijk zou zijn zonder dat een locatie op kaart 24 is opgenomen; de opname in de Omgevingsverordening is gekozen om consistent en transparant te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen.
De zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie hebben een andere functie. Dit zijn gebieden waar de provincie op hoofdlijnen kansen ziet voor windenergie, maar waarover nog nadere beleidsmatige en bestuurlijke afwegingen moeten plaatsvinden. Deze afwegingen worden in samenhang met de RES-processen en samen met de RES-partners gemaakt. De zoekgebieden vormen daarmee een opmaat voor mogelijke toekomstige locaties, maar zijn op zichzelf nog geen concrete aanduiding voor realisatie.

In het Omgevingsprogramma is beschreven hoe zoekgebieden uit de Omgevingsvisie, in samenwerking met de RES-partners, kunnen worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Daarbij geldt dat een zoekgebied kan leiden tot een locatie, maar dat dit geen verplichte volgorde is. Het opnemen van een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening is niet afhankelijk van het vooraf aanwijzen van die locatie als zoekgebied in de Omgevingsvisie.
In de casus Lansingerland gaat het bovendien niet om het uitwerken van een nieuw zoekgebied, maar om een zoektocht naar een alternatief voor een locatie die eerder al in de Omgevingsverordening was opgenomen. De systematiek van zoekgebieden in de Omgevingsvisie is met name toegepast in andere regio's waar nog geen concrete locaties in de Omgevingsverordening waren vastgelegd. Die systematiek staat daarmee los van de specifieke situatie in Lansingerland.
Gelet hierop konden de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in Lansingerland als locaties voor windenergie worden opgenomen in de Omgevingsverordening, zonder dat deze eerst als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie zijn aangewezen. Het aanwijzen van zoekgebieden en het vaststellen van locaties zijn verschillende instrumenten met een eigen functie en vormen losstaande bevoegdheden van Provinciale Staten. Met de ontwerp-voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten inmiddels gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op Noordpolder en Bleizo. Ook daarvoor is gekozen om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen. Het is daarom logisch en zorgvuldig om deze beleidskeuze te vertalen naar het omgevingsbeleid en de Omgevingsverordening. Deze aanpassing betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen.

A035-WEO036 Groene hart en grote windturbines

De gemeenteraad verzoekt de provincie om geen locaties voor windenergie toe te staan in het Groene Hart, voordat Provinciale Staten een weloverwogen beleidswijziging ten aanzien van windturbines in het Groene Hart hebben goedgekeurd. Overigens is de gemeente van mening dat er geen plek is voor windturbines in het Groene Hart.

Antwoord

Met de voorliggende besluitvorming doen Gedeputeerde Staten een voorstel aan Provinciale Staten over de mogelijkheden voor windenergie in het Groene Hart. Aanleiding hiervoor is dat een eerder vastgestelde locatie niet tot uitvoering is gekomen en de bijbehorende bijdrage aan de windenergieopgave daarmee nog niet is gerealiseerd.

A035-WEN001 Lokale afstandsnormen voor grote windturbines

De gemeenteraad verzoekt de provincie om lokale afstandsnormen te gebruiken. In de gemeente is in het verleden een afstandsnorm vastgesteld van 650 meter. De gemeenteraad is van mening dat het 'Goereese model' toegepast zou moeten worden (900 meter tot buurtschappen en 450 meter tot woningen), waardoor diverse locaties voor windenergie in Lansingerland uitgesloten zouden worden.

Antwoord

Vooralsnog gelden er geen landelijke afstandsnormen voor windturbines. De bescherming van de woon- en leefomgeving vindt momenteel plaats via milieunormen die voortvloeien uit bestaande landelijke wet- en regelgeving en via project specifieke normstelling die wordt vastgelegd bij publiekrechtelijke besluiten voor concrete windprojecten. Het Rijk werkt momenteel aan een nieuw landelijk normenkader voor windturbines, waarin ook afstandsnormen kunnen worden opgenomen. Wij achten het niet wenselijk om hierop vooruit te lopen door eigen generieke afstandsnormen vast te stellen. De provinciale lijn is daarom om, zolang de landelijke normen ontbreken, de normstelling per project bepaald dient te worden. Deze aanpak maakt een betere onderbouwing mogelijk, omdat normen en maatregelen kunnen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden van een locatie. Wij kiezen er daarmee bewust voor om de op dit moment ontbrekende landelijke normen niet generiek in het provinciale Omgevingsbeleid op te nemen, maar deze – waar nodig – projectmatig vast te leggen. Dit totdat het landelijke normenkader weer van kracht is. Het opnemen van vaste afstandsnormen in het provinciale Omgevingsbeleid is daarom niet noodzakelijk en wordt ook niet passend geacht. Het ontbreken van landelijke of provinciale afstandsnormen vormt bovendien geen belemmering voor het opnemen van locaties voor windenergie op kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening. De aanwijzing van een locatie voor windenergie betekent niet dat windturbines daar zonder meer gerealiseerd kunnen worden, maar geeft aan dat gemeenten in hun omgevingsplan windenergie niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. Voor daadwerkelijke realisatie blijft een afzonderlijke besluitvorming vereist, inclusief onderzoek, participatie en normstelling. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A035-GN025 Botsing Groenblauwe Netwerk en locaties voor windenergie

De gemeente geeft aan dat de status van het Groenblauwe netwerk nergens gedefinieerd lijkt te staan, maar neemt aan dat voor Landschapspark de Rotte dezelfde status geldt als voor Natuurnetwerk Nederland. De begrenzing hiervan overlapt met de nieuwe locatie voor windenergie Kruisweg-oost. De gemeente ziet hier botsende belangen en verzoekt om het deel van de kaart voor ‘locaties voor windenergie’ dat overlapt met de verbindende groenblauwe schakel, te verwijderen, en wel met een afstand van 600 meter van het groenblauwe netwerk.

Antwoord

De provincie werkt toe naar een samenhangend Groenblauw Netwerk in Zuid-Holland. Hiervoor zijn groene buffers en ontwikkelingslijnen gedefinieerd. De provincie werkt dit samen met gemeenten en gebiedspartijen verder uit. Deze ontwikkelingslijnen (‘verbindende schakels’) en buffers kennen niet dezelfde status als het recreatiegebied Bentwoud en het Natuur Netwerk Nederland. Bij ontwikkelingen in deze gebieden zal de initiatiefnemer de impact op het Groenblauw Netwerk in beeld moeten brengen. Dit geldt ook voor de initiatiefnemer van de toekomstige windturbines in dit gebied. Plaatsing van windturbines is niet op voorhand strijdig met de realisatie van een groene buffer en een groenblauwe ontwikkellijn. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A036 - Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden

A036-WA004 Waterveiligheid

Indiener vindt dat de bescherming van regionale waterkeringen nu onvoldoende wordt geborgd; de ligging van de waterkeringen en bijbehorende beschermingszones worden zo niet (meer) zichtbaar in Omgevingsplannen.

Antwoord

Het is niet nodig om expliciet te bepalen dat de waterkeringen in het omgevingsplan moeten worden opgenomen, omdat in de waterschapsverordening de waterkeringen met bijbehorende beperkingengebieden moeten worden aangewezen. Via het DSO worden alle regels op een locatie ontsloten, waarmee voor een initiatiefnemer duidelijk wordt welke regels er gelden. De gemeente zal op basis van de instructieregel van de provincie moeten waarborgen dat voor de waterkeringen geen belemmeringen ontstaan en in overleg moeten gaan met de waterbeheerder. In de instructieregel wordt gesproken over "waarborgen" en gaat daarmee verder dan slechts "rekening houden met". Daarnaast kan het waterschap in de waterschapsverordening regels stellen aan activiteiten binnen de beperkingengebieden bij een waterstaatswerk en besluiten bepaalde activiteiten te verbieden. Hiermee is voldoende gewaarborgd dat er geen belemmeringen kunnen ontstaan voor de instandhouding, onderhoud of versterking van waterkeringen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A036-WA003 Waterveiligheid

Indiener vraagt om de prestatie-eisen Wateroverlast 1 en 2 en Bodemdaling 1 alsnog met de status "in acht nemen van" op te nemen in de omgevingsverordening.

Antwoord

Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

A036-BD004 Veenweide

Indiener is tevreden met 'Aanpak drukfactoren rondom Natura 2000-gebieden', Stikstofreductie', 'Beperken CO2-eq emissies en bodemdaling voortoekomstbestendige veenweiden' en 'Boerenlandvogels'.

Antwoord

De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het beleid en wordt voor kennisgeving aangenomen.

A036-WA005 Waterveiligheid

Indiener wil de formulering dat gemeenten de huidige waterschapsverordening moeten “raadplegen” aangescherpt zien naar: “in acht nemen”.

Antwoord

Het woord "raadplegen" wordt gebruikt in de toelichting bij de wijziging van het artikel. In verordeningsartikel zelf wordt gesproken over "waarborgen". De gemeente moet in het omgevingsplan er dan ook voor zorgen dat er geen belemmeringen kunnen ontstaan voor de instandhouding, het onderhoud of de versterking van de waterkering. Voorts is er een adviesverplichting voor de gemeente opgenomen bij de beoordeling of sprake kan zijn van een belemmering voor de waterkering, wat het waterschap in staat stelt invloed uit te oefenen op het omgevingsplan.

A036-TRO020 prestatie eisen

Indiener ondersteunt dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen klimaatadaptief en water robuust moeten zijn, zowel de locatiekeuze als de locatieinrichting. Indiener betreurt het dat na een intensief samenwerkingsproces prestatie-eisen voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling van verordening naar programma zijn verplaatst. Indiener vraagt de provincie om nu in ieder geval de prestatie-eisen die overeenkomen met de nationale woontopafspraken over wateroverlast en bodemdaling alsnog met de status "in acht nemen van" op te nemen in de omgevingsverordening. Concreet bedoelen zij daarmee de prestatie-eisen Wateroverlast 1 en 2 en Bodemdaling 1.

Antwoord

We danken indiener voor de steunbetuiging die uit deze zienswijze spreekt. Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

A037 - Gemeente Molenlanden

A037-ST002 stikstof

Ammoniak en stikstofreductie. De gemeente vraagt de provincie om aan te sluiten op wat in de gebiedsplannen is afgesproken en geeft aan in haar regio aan de slag te gaan met een collectieve stikstofaanpak met een juridisch houdbaar emissieplafond.

Antwoord

Dit is in lijn met de ingezette koers van de provincie. Een juridisch houdbaar emissieplafond is er op dit moment (nog) niet.

A037-NA007 gezonde natuur

5.1. Gezonde natuur. Pagina 80. Teksttoevoeging over invloed externe factoren op waterkwaliteit, dit vraagt volgens de gemeente om nadere duiding in het omgevingsplan.

Antwoord

De eis dat de waterkwaliteit binnen Natura 2000-gebieden op orde moet zijn, volgt uit de KRW. De opgave voor waterkwaliteit ligt primair bij de waterschappen en het Rijk (Rijkswaterstaat), maar binnen Natura 2000-gebieden is er een gedeelde verantwoordelijkheid van waterschappen of Rijk en de provincie.

A037-WO048 wonen

De gemeente mist in het kader van toekomstbestendig bouwen de urgentie van het leefbaar houden van de kleine(re) kernen. Hoe kunnen slimme oplossing
bijdragen aan stimuleren en beschermen van vitale dorpen in een veranderende omgeving.

Antwoord

Toekomstbestendig bouwen gaat onder andere over het realiseren van gebouwen op een duurzame wijze met de minste belasting voor het milieu en met de mogelijkheid om in te spelen op toekomstige veranderingen zoals woonbehoeften. Het heeft onder meer invloed op het materiaalgebruik en energieverbruik, etc. Daar waar woningbouwontwikkeling zich aandient vinden we het wenselijk dat toekomstbestendig wordt gebouwd, mits hierdoor geen vertraging ontstaat.

A037-WO047 Wonen

Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen en toekomstbestendig bouwen. Teksttoevoeging over sociale huurwoningen en toekomstbestendig bouwen. De gemeente vraagt zich hierbij ook af hoe de provincie energiepositief praktisch voor zich ziet, net als het leefbaar houden van kleine(re) kernen.

Antwoord

In het kader van de huidige netcongestie staat netbewust wonen centraal. Alleen met netbewuste oplossingen kunnen we zo lang mogelijk aansluitingen blijven realiseren. Energiepositief kan op een netbewuste manier ook interessant zijn: Zuid-Holland zal een energie-importeur blijven; wij hebben relatief veel inwoners en industrie en zullen dat niet zelf kunnen opwekken. Iedere aanvullende opgewekte kW is er één, vooral als dat lokaal ook

wordt gebruikt. Energiepositief bouwen betekent dat gebouwen meer energie uit PV halen dan gebruiken. Die stroom kan dan lokaal afgezet worden bij aansluitingen die dat nodig hebben. Netbewust bouwen is echter een eerste vereiste.

A037-WO046 Wonen

Beleidsdoel 6.1 Wonen. Voldoende betaalbare huisvesting voor iedereen. De gemeente vraagt de provincie om onderbouwing hoe ze stimuleren van parallel plannen voor zich ziet.

Antwoord

Met parallel plannen worden processen in de voorbereiding van woningbouwprojecten gelijktijdig uitgevoerd. Dit zorgt voor flinke tijdswinst ten opzichte van volgordelijk uitgangspunten bepalen, rekenen, tekenen, onderzoeken, participatie en afspraken juridisch vastleggen. Doordat parallel plannen tijdswinst oplevert, is er minder kans is op extra vertraging door veranderende omstandigheden tijdens het traject. Gemeenten kunnen hierbij hulp krijgen van de provincie via het expertteam realisatie woningbouw (parallel plannen scan). Er ontstaat dus een integrale planning waarbij alle partijen zijn betrokken in de afstemming.

A037-TRO091 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Beschermingscategorieën. De gemeente vraagt de provincie om een toevoeging of heroverweging te maken van de categorieën op basis van opmerkingen uit de inleiding en bij de artikelen 7.41aa tot hhs.

Antwoord

Indiener doet hele specifieke tekstvoorstellen en geeft randvoorwaarden mee aan het voorstel voor artikel 7.41aa en 7.41bb (die toezien op de begrenzing en de doorwerking van de regels voor de onbebouwde ruimte), Artikel 7.41 cc (zuinig en meervoudig ruimtegebruik in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte), Artikel 7.41 ee (straatje erbij), Artikel 7.41 ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen), Artikel 7.45j (ruimte voor voorzieningen), Artikel 7.59 (agrarische bedrijven.

We danken indiener voor de gedane suggesties, maar we zien in hetgeen indiener qua motivering aanvoert geen aanleiding om deze specifieke tekstvoorstellen over te nemen. We willen indiener wijzen op de algemene juridische instructieregels in de verordening over de eerbiedigende werking van de ZHOV (zoals neergelegd in artikel 7.15) die medebepalend zijn voor de vraag wat rechtens binnen de geometrische begrenzing is toegelaten.

A037-WO045 wonen

De gemeente doet concrete suggesties voor het verwijderen van passages in Artikel 7.45i (huisvesting arbeidsmigranten).

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Het betreffende artikel is nog actueel en relevant en de provincie zal dit niet verwijderen. We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan.

A037-NA006 gezonde natuur

Beleidsdoel 5.1 Gezonde natuur. 5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten. Aanpak drukfactoren rondom Natura 2000-gebieden. De indiener vraagt hier om een volwaardige plaats van de landbouw.

Antwoord

Ook landbouw krijgt een plaats in de aanpak drukfactoren, daarom staat er "De provincie werkt daarom, samen met gebiedspartners en medeoverheden, per Natura 2000-gebied aan een gebiedsspecifieke aanpak voor het verminderen van de drukfactoren op deze Natura 2000-gebied". Landbouw is onderdeel van deze genoemde gebiedspartners en in die hoedanigheid betrokken bij de verdere uitwerking.

Om die reden levert dit geen tekstwijziging op, omdat het al juist vermeld staat in het omgevingsbeleid.

A037-WO044 wonen

De gemeente doet concrete suggesties voor het verwijderen van passages in het Artikel 7.45b (dichtheid en verscheidenheid woningbouw) en verwijst hiervoor naar motivering bij het gedeelte over straatje erbij (art. 7.41ee).

Antwoord

Een hogere woningdichtheid en een grote variatie aan woningtypen, prijsklassen en woonmilieus zijn nodig met het oog op de grote woningbouwopgave en om de schaarse ruimte en de mobiliteitsvoorzieningen beter te benutten. In de verordening is een ondergrens van 33 woningen per hectare opgenomen. Indien er goede redenen zijn om hiervan af te wijken kunnen gemeente gebruik maken van afwijkingsmogelijkheden uit de verordening zoals bijvoorbeeld de balansregeling (artikel 7.86).

De parkeernormen voor stationsomgevingen en sociale huur zijn reeds bestaand beleid. In het kader van de herziening is hier niks in verandert. Hoge parkeernormen zorgen voor lagere dichtheden, verminderen de haalbaarheid en betaalbaarheid van ontwikkelingen en stimuleren het autogebruik.

Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen is het gewenst referentiewaarden voor voorzieningen te betrekking bij die planvorming. Door gebruik te maken van referentiewaarden kan in een vroeg stadium en op een eenduidige wijze in beeld worden gebracht wat de situatie is met betrekking tot de beschikbare ruimte voor de verschillende voorzieningen. Artikel 7.45j geeft aan dat er rekening gehouden moet worden met ruimte voor voorzieningen. Als gemeenten goede redenen hebben om af te wijken van de referentiewaarden is dit mogelijk mits goed gemotiveerd.

A037-BD003 bodemdaling

Artikel 7.92 (peil afwijk vergunning in veenweide- en weidevogelgebied). Tekst toevoegen zodat het niet alleen meer over het peil van oppervlaktewater gaat waar het volgens de gemeente in veenweidegebieden niet om zou draaien.

Antwoord

Het derde lid van artikel 7.92 van de ZHOV voorziet in een afwijkingsmogelijkheid voor het waterschap. Deze bepaling biedt in principe ruimte voor een afwijking zoals de indiener voorstelt. De suggestie van de indiener dat door de aanleg van een waterinfiltratiesysteem (WIS) de hoogte van de grondwaterstand kan worden gewaarborgd, acht de provincie te stellig. De provincie acht als voldoende bewezen dat een WIS een positieve invloed kan hebben op het hoog(er) houden van de grondwaterstand. Dit biedt echter geen garantie op het voorkomen van het uitzakken van de grondwaterstand. Een WIS vormt daarmee geen borging voor het hoog houden van de grondwaterstand. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-NA005 gezonde natuur

Ambitie 5. Naar vitale balans water, natuur en landbouw. Landelijk gebied. De indiener vraagt de provincie aan te sluiten bij wat uit de gebieden wordt opgeleverd.

Antwoord

Het gebiedsplan Alblasserwaard is door de gezamenlijke gebiedspartners opgesteld en is een belangrijk document voor verdere samenwerking in het gebied om toe te werken naar een vitale balans tussen water, natuur en landbouw. Dit gebiedsplan en ook de plannen van de andere deelgebieden leveren input voor verdere uitwerking van het omgevingsbeleid. Daarbij wordt steeds een afweging gemaakt tussen verschillende belangen; de positie van de landbouw en aandacht voor andere categorieën agrariërs zijn hierin belangrijke ingrediënten.

A037-ST001 stikstof

5.1.4 Stikstofreductie. De gemeente vraagt namens de Alblasserwaard om een collectieve aanpak van stikstofreductie en natuurvergunningen waarbij wordt aangesloten bij de input vanuit de gebieden die ten goede komt van landbouw, natuur en woningbouw.

Antwoord

De provincie ondersteunt een dergelijke aanpak en zal samen met de gemeente Alblasserwaard en partners kijken naar de mogelijkheden.

A037-TRO095 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Maatwerk. De gemeente geeft aan dit artikel van harte te onderschrijven en vraagt om dit artikel al van toepassing te laten zijn in de huidige verordening als gemeente die aantoonbaar zuinig zijn omgegaan met het ruimtegebruik ook met oog op de schaarse tijd.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-NA008 gezonde natuur

5.1.1.2 Versterken natuur- en landschapswaarden. Pagina 85. Voorstel voor tekstaanpassing over aantal broedparen als doel en andere opgaven. Daarnaast ook een

voorstel om een tekstgedeelte op pagina 91 te laten vervallen of aan te passen aangaande belangrijk weidevogelgebied en de aantallen broedparen in deze gebieden.

Antwoord
De provincie wil, zoals de gemeente voorstelt, meer gaan sturen op kwaliteit. Maar de provincie vindt het van belang om op verschillende sporen in te blijven zetten. Dus naast het sturen op kwaliteit ook vasthouden aan de ruimtelijke bescherming van weidevogelgebieden. Tot slot wil de provincie, in samenwerking met gebiedspartijen, stappen gaan zetten op predatiebeheer.

A037-NA009 gezonde natuur

5.1.4.1 Ammoniakreductie voor natuurherstel. Voorstel om een jaartal aan te passen op pagina 96 (2019 moet 2018 zijn) en op dezelfde pagina emissiedoelen te koppelen aan een jaartal. Verder vraagt de gemeente het emissieplafond ammoniak provincie breed te laten vervallen en dat te borgen in omgevingsplan van gemeenten.

Antwoord
We verwijzen hier naar het landelijke doel van 42-46% reductie van ammoniak voor de landbouw ten opzichte van 2019, zoals het ook is opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord van het Rijk (linkje). We leveren als provincie een bijdrage aan deze landelijke doelstelling, vandaar dat we 2019 aanhouden.

A037-BE049 Bedrijventerreinen

Artikel 7.51b (aanwijzing en geometrische begrenzing (watergebonden) bedrijvengebieden, grote ruimtevragers en campussen). Gevraagd wordt om de AgriFoodcampus ook in bijlage II op te nemen.

Antwoord
Het vernieuwde provinciale campusbeleid is gericht op het versterken van het innovatiepotentieel van campussen door op campussen van nationaal belang meer ruimte te bieden voor functiemenging met wonen en voorzieningen. Het gaat daarbij om een beperkt aantal campussen (Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en Space Campus Noordwijk) die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie, schaal en bovenregionale betekenis.
De AgriFoodcampus vervult een belangrijke regionale rol, maar valt op dit moment niet binnen de categorie campussen van nationaal belang waarvoor het specifieke campusregime in de Omgevingsverordening is bedoeld. Om die reden is de AgriFoodcampus niet opgenomen in bijlage II. Dit laat onverlet dat de provincie het belang van de AgriFoodcampus erkent en dat verdere ontwikkeling mogelijk blijft binnen het reguliere gemeentelijke en regionale kader, zonder het specifieke provinciale campusregime voor functiemenging met wonen en voorzieningen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A037-RKL012 Ruimtelijke kwaliteit

Molenlanden sluit voor wat betreft de gebiedsgerichte uitwerking van de koers graag aan op de Delta-tafel. Ze kiest hiervoor omdat ze rondom de Regionale Realisatie Agenda (RRA) beter bekend als de Woondeal met de Drechtsteden samenwerkt, al erkent ze dat het gezien

het landschapstype van Molenlanden verstandiger zou zijn om bij de Waarden aan te sluiten.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-RKL011 Ruimtelijke kwaliteit

Artikel 7.43ja (gebiedstype: beschermingscategorie 2 kansrijk weidevogelgebied) Tekst verwijderen. Reden hiervoor is dat dit artikel kan vervallen vanwege voorstellen van de gemeente om te sturen op aantal.

Antwoord
Voor beantwoording zie antwoord bij A037-RKL006 en A037-RKL008 t/m RKL011.

A037-EC022 Economie

4.1.1.1 Innovatie infrastructuur etc. Toevoegen agri-food campus Alblasserwaard.

Antwoord
Campussen nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn de kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te kunnen bouwen, zijn investeringen noodzakelijk. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De Subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. Het nieuwe beleidsvoorstel dat functiemenging op campussen mogelijk maakt is specifiek bedoeld voor de campussen Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus, vanwege de aard en omvang van deze specifieke campussen.

A037-RKL010 Ruimtelijke kwaliteit

Artikel 7.43g (compensatie karakteristieke landschapselementen) Teksten toevoegen. Reden hiervoor er in de tekst wordt voorgesteld om te schrappen en dat dit volgens de gemeente niet effectief is doordat het hele gebied van de provincie op slot zou zetten. De gemeente wil de tekst dus weer terugbrengen naar de huidige tekst in het Omgevingsbeleid.

Antwoord
Voor beantwoording zie antwoord bij A037-RKL006 en A037-RKL008 t/m RKL011.

A037-RKL009 Ruimtelijke kwaliteit

Artikel 7.43b (aanvaardbaarheid soort ruimtelijke ontwikkeling per beschermingscategorie) Tekst toevoegen. Reden hiervoor is dat volgens de gemeente het sturen op daadwerkelijk resultaat rond weidevogels vraagt om aanvulling van het borgen.

Antwoord
Voor beantwoording zie antwoord bij A037-RKL006 en A037-RKL008 t/m RKL011.

A037-RKL008 Ruimtelijke kwaliteit

Artikel 7.43a (borgen ruimtelijke kwaliteit) Tekst toevoegen. Reden hiervoor is dat volgens de gemeente het sturen op daadwerkelijk resultaat rond weidevogels vraagt om aanvulling van het borgen.

Antwoord
Voor beantwoording zie antwoord bij A037-RKL006 en A037-RKL008 t/m RKL011.

A037-RKL007 Ruimtelijke kwaliteit

Artikel 7.43 (definitie soort ruimtelijke ontwikkeling) Tekst verwijderen. Reden hiervoor is dat dit artikel op kavelniveau eisen stelt terwijl het gebied leidend is en naar het inzien van de gemeente de bestaande gebiedsidentiteit altijd leidend is.

Antwoord
De bepaling van kavelniveau is bedoeld om de maat van de maximale ontwikkeling te duiden, binnen een gebied met een bepaalde gebiedsidentiteit. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A037-RKL006 Ruimtelijke kwaliteit

Artikel 7.42 (aanwijzing en geometrische begrenzing gebieden met beschermingscategorieën) Teksten verwijderen en toevoegen. Reden hiervoor is om het voor de gemeente makkelijker te maken om in het omgevingsbeleid afhankelijkheden tussen geometrisch begrenzen en daadwerkelijk beheer met aantoonbaar resultaat met elkaar te verbinden.

Antwoord
De regels in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening over kansrijk en belangrijk weidevogelgebied hebben als doel het vrijwaren van weidevogelgebied tegen ruimtelijke ontwikkelingen die negatief zijn voor de weidevogels. Deze bepalingen vormen daarmee de basis voor de weidevogelbescherming, immers zonder geschikt landschap ook geen weidevogels. Maar het is voor het voortbestaan en het herstel van de populaties weidevogels inderdaad niet genoeg om bepaalde gebieden ruimtelijk te beschermen. Inrichting en beheer van die gebieden moeten ook op orde zijn. Dat stimuleren en realiseren we door middel van andere instrumenten, zoals subsidie. De regels in de verordening hebben betrekking op functies in gemeentelijke omgevingsplannen, dus op ruimtelijke inrichting, en daarbij past het naar onze mening niet om te sturen op aantallen weidevogels. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A037-RKL005 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

Artikel 7.41 aa (aanwijzing en geometrische begrenzing beschermingsgebied onbebouwde ruimte en grote buitenstedelijke bouwlocaties) Teksten toevoegen. Niet toegelicht waarom deze teksten toegevoegd moeten worden.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-TRO084 VRO-doelen

De gemeente geeft aan door de voorgestelde wijzigingen jarenlange stilstand te vrezen die vrijwel alle ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijke gebied stilgelegd en geeft aan dat dit haaks staat op de landelijke VRO-doelen sneller, slimmer en met minder regels bouwen.

De gemeente geeft aan in de Herziening te missen dat er, naar een uitspraak van gedeputeerde Koning, ruimte zou komen voor maatwerk voor haar gemeente.

Antwoord
Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A037-TRO085 prioritaire opgaven

Artikel 7.41bb (prioritaire opgaven en regionale afstemming in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte) Tekst toevoegen. Reden hiervoor is dat vanwege de aanpassing van 7.41 aa hier een aanpassing gedaan moet worden zodat het maatwerk van schaarste tot haar recht komt.

Antwoord
Zie het antwoord bij A037-TRO091.

A037-TRO086 meervoudig ruimtegebruik

Artikel 7.41 cc (zuinig en meervoudig ruimtegebruik in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte) Tekst toevoegen. Niet toegelicht waarom deze teksten toegevoegd moeten worden.

Antwoord
Zie antwoord A037-TRO085.

A037-TRO087 straatje erbij

Artikel 7.41 ee (straatje erbij) Teksten toevoegen. De gemeente geeft in de zienswijze meerdere redenen waarom ze het niet eens is met de huidige tekst en argumentatie. De voorgestelde randvoorwaarden en staffels van de gemeente kan de toevoeging gecombineerde ontwikkeling ten behoeve meerdere kernen vervallen. Hiermee wordt er ruimte geboden voor maatwerk en fasering volgens de doelen van de Omgevingswet.

Antwoord
Zie antwoord A037-TRO085.

A037-WN004 Warmtenetten

3.1.3.2. Verduurzaming. Voorstel om een gedeelte over een warmte transitieplan voor het zuiden en oosten van de provincie toe te voegen.

Antwoord

Het Omgevingsbeleid van de provincie richt zich in de fase waar we nu in zitten als het gaat om de warmtetransitie voornamelijk op grootschalige collectieve warmtesystemen. We zijn ons ervan bewust dat er ook lokale warmtesystemen, hybride, elektrische en duurzame gassen warmteketens kunnen gaan ontstaan. De provincie pakt voornamelijk een rol wanneer er systeemvragen en -oplossingen komen die van gemeentegrens overstijgend belang zijn. De regie over en op de warmtetransitie ligt bij gemeenten. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-ST003 stikstof

Ontwikkelingen mogelijk houden middels vergunningverlening, waaronder helpen bij de legalisatie van PAS-melders. De gemeente vraagt naast PAS melders ook aandacht voor andere categorieën zoals interimmers, niet melders en andere niet vergunde bedrijven.

Antwoord

De provincie zet zich maximaal in om PAS-melders en overige categorieën te helpen, echter blijkt het op dit moment niet mogelijk om deze bedrijven op korte termijn aan een vergunning te helpen.

A037-NA004 gezonde natuur

Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten. Tekstvoorstellen die al zijn gemaakt bij artikel 7.42. De gemeente vraagt de provincie samen met boeren te sturen op aantallen en kwaliteit in plaats van op de kaart gebieden aan te wijzen (zie ook brandbrief vanuit de gemeente van 23 september 2025).

Antwoord

De provincie wil, zoals de gemeente voorstelt, meer gaan sturen op kwaliteit. Maar de provincie vindt het van belang om op verschillende sporen in te blijven zetten. Dus naast het sturen op kwaliteit ook vasthouden aan de ruimtelijke bescherming van weidevogelgebieden. Tot slot wil de provincie, in samenwerking met gebiedspartijen, stappen gaan zetten op predatiebeheer.

A037-TRO092 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

De indiener vraagt de provincie aan te sluiten bij wat uit de gebieden wordt opgeleverd.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-WEO014 Wind Energie

Artikel 7.76 (windenergie) Deels tekst verwijderen en tekst toevoegen. Reden is dat de gemeente positief staat tegenover de voorgestelde verhoging van de toegestane ashoogte van kleine windturbines doordat een hogere ashoogte kleine windmolens financieel aantrekkelijker maakt voor agrariërs en bijdraagt aan verduurzaming van het landelijke gebied. De gemeente zegt hierdoor ook kansen te zien voor lokale energieopwekking mits voldaan wordt aan een aantal voorwaarden en vraagt de provincie hierop de Verordening aan te passen.

Antwoord

De provincie kan de Verordening tot een ashoogte van 30 meter zoals de indiener voorstelt aanpassen. Een dergelijk generieke maatregel kan schade aan beschermde soorten (vogels en vleermuizen) en ruimtelijke kwaliteit veroorzaken. Een dergelijke verruiming dient dan ook met aanvullende instructies te worden ingevuld.

A037-WV011 Veenweide en weidevogelgebied

Artikel 7.5a (peilbesluit: hydrologische condities veenweide- en weidevogelgebied) Teksten toevoegen. Reden hiervoor is dat de gemeente vreest de functies landbouw en wonen mist in lid 2. Daarnaast is volgens de gemeente het grondwaterpeil van meer belang voor het terugdringen van bodemdaling en CO2-emissies dan peilbesluit zoals in de tekst staat en wil de gemeente het beïnvloeden van het grondwaterpeil als belangrijke aanvullende maatregel voorstellen.

Antwoord

De functies landbouw en wonen vallen onder definitie 'dragende functie' en worden daardoor standaard meegewogen door het waterschap bij het vaststellen van een peilbesluit. Met de toevoeging in dit artikel beoogt de provincie om ook andere maatschappelijke functies expliciet als belang te laten meewegen bij de totstandkoming van een peilbesluit. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-ER007 Erfgoed

Artikel 7.64 (aanwijzing en geometrische begrenzing van werelderfgoed) Toevoegen Werelderfgoed Kinderdijk.

Antwoord

De provincie onderkent dat artikel 7.64 van de Omgevingsverordening op dit punt onduidelijkheid kan veroorzaken. De werelderfgoederen Neder-Germaanse Limes en Hollandse Waterlinies zijn in opdracht van het Rijk pas in 2021 aangewezen en moesten worden opgenomen in de Omgevingsverordening. Voor Werelderfgoed Kinderdijk ligt dit anders. De formele bescherming hiervan is nu geregeld via artikel 7.43n Kroonjuwelen in de Omgevingsverordening.
De status en begrenzing van Kinderdijk als werelderfgoed willen we bij een volgende herziening verduidelijken, dit in samenhang met de herziening van Gebiedsperspectief Kinderdijk die provincie in 2026 laat maken samen met o.a. gemeente Molenlanden. Deze zienswijze leidt daarmee tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-ER008 Erfgoed

4.2.1 Erfgoed in de leefomgeving. Teksttoevoeging. Reden hiervoor is dat er volgens de gemeente te veel aandacht is voor windvang en dit niet wordt afgezet tegen andere ruimtelijke opgaven in de nabijheid van windmolens bij (toekomstige) bebouwing met het op slot zetten van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen als gevolg.

Antwoord

De provincie vindt bescherming van molenbiotopen belangrijk. Deze zijn daarom onderdeel van het provinciaal beleid. Binnen de molenbiotoop zijn wel maatwerkafspraken tussen provincie en gemeenten mogelijk door middel van een ontheffing. Hierdoor zien wij niet in dat ruimtelijke ontwikkelingen op slot zouden zijn gezet. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-TL040 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Artikel 7.59 (agrarische bedrijven) Teksten toevoegen. Reden hiervoor is dat om aan de uitdagingen van deze tijd te kunnen voldoen, melkveehouderijen moeten kunnen uitbreiden waardoor een bouwblok van maximaal 2 ha. niet altijd meer voldoet.

Antwoord

Op dit moment ziet de provincie geen reden om de begrenzing van het bouwperceel te verruimen. In individuele gevallen, waar de begrenzing aantoonbaar een belemmering vormt voor verduurzaming of het vergroten van dierenwelzijn, en er geen andere belangen zijn die een (beperkte) vergroting van het bouwperceel in de weg staan, overweegt de provincie opties voor maatwerk.
In 2026 start een herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarbij de provincie beziet of aanpassing van het betreffende artikel met regels voor agrarische bedrijven wenselijk is.

A037-WEO015 Wind Energie

3.1.1.1 Realiseren windenergie. Pagina 21. Toevoeging aan de tekst over de locaties windenergie uit de RES Alblasserwaard op basis van onderzoek en participatie. Daarnaast ook een voorstel voor tekstschrappen aangaande middelgrote windturbines wat lokaal beleid van gemeenten wat volgens de gemeente past binnen het vigerende provinciale beleid past.

Antwoord

Zie antwoord A037-WEO014.

A037-WA012 waterveiligheid

Artikel 7.87 (profiel van vrije ruimte) Tekst toevoegen. Geen toelichting.

Antwoord

Bedankt voor uw suggestie. De aanpassing van dit artikel van de verordening is slechts een taalkundige verbetering.
Het aanwijzen van het (geometrische) profiel voor vrije ruimte (PVVR) gebeurt door de waterschappen en niet door de provincie. Daarom kunnen wij uw suggestie niet overnemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A037-WA011 pvvr

Artikel 7.26 (profiel van vrije ruimte) Teksten toevoegen. Reden hiervoor is dat de aanwijzing voor vrije ruimte voor toekomstige dijkversterkingen of regionale waterkeringen van grote invloed kan zijn op de inrichting en leefbaarheid van verschillende kernen binnen de gemeente en de gemeente het idee heeft hier geen rol in te kunnen spelen wat volgens haar niet de bedoeling kan zijn.

Antwoord

Bedankt voor uw suggestie. De aanpassing van dit artikel van de verordening is slechts een taalkundige verbetering.
Het aanwijzen van het (geometrische) profiel voor vrije ruimte (PVVR) gebeurt door de waterschappen en niet door de provincie. Daarom kunnen wij uw suggestie niet overnemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A037-WA010 Regionale waterkeringen

Artikel 7.25 (geen belemmeringen voor regionale waterkeringen) Teksten toevoegen. Reden hiervoor is een voorstel van de gemeente om oevergrondwaterwinning expliciet als mogelijke oorzaak voor het destabiliseren van regionale keringen en woonfunctie en agrarische functie te benoemen.

Antwoord

In het omgevingsplan dient de gemeente te waarborgen dat er geen belemmeringen ontstaan voor de regionale waterkeringen. Bij de beoordeling of er sprake is van een belemmering kan de gemeente in overleg gaan met het waterschap als beheerder van de waterkering. Indien een oevergrondwaterwinning door de gemeente en waterschap als belemmering wordt gezien, dan is het aan de gemeente om dat via het omgevingsplan te reguleren. Welke belemmeringen er zijn kan per locatie verschillen. Dit artikel is zo opgesteld dat de gemeente samen met het waterschap de ruimte heeft om te bepalen welke belemmeringen er kunnen optreden om te waarborgen dat een waterkering ook in de toekomst kan worden verbeterd, onderhouden en versterkt. Het is derhalve niet nodig om in dit artikel nader te specificeren om welke belemmeringen het kan gaan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A037-EN018 Energie

Artikel 7.74a (weging van het energiebelang bij grote ontwikkelingen) Verwijderen van lid 4. Reden hiervoor is om ruimtelijke procedures beter uitvoerbaar te maken. De gemeente vraagt de provincie om artikel 7.74a te heroverwegen dan wel aan te passen zodat het uitvoerbaar en juridisch houdbaar is, en aansluit op de wijze waarop netbeheerders, gemeenten en provincies in de praktijk samenwerken.

Antwoord

Dank voor uw suggesties. Deze leiden op dit moment niet tot aanpassing van de tekst van het omgevingsbeleid. Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zal de provincie samen met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de

energietoets verder uitwerken. Daarbij zal de provincie uw opmerkingen ook meenemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A037-TRO094 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Beleidskeuzes van 6.2 Ruimte en landschap. Uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in de onbebouwde ruimte. B. Groen en gezond intensiveren in steden en dorpen. De gemeente geeft aan dat de 15-minuten stad en 30-minuten regio niet bij haar praktijk als gemeente past en ze hiervoor de aandacht en oplossing mist met de vraag dit alsnog toe te voegen aan de tekst.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-BG005 Milieubelastende activiteiten

Artikel 3.27 lid 2 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) Tekst verwijderen. Reden hiervoor is dat er in de gemeente veel ASV-gebieden zijn toegewezen die een beperking leggen op ruimtelijke ontwikkelingen en door deze toevoeging komen er nog meer beperkingen. De gemeente verzoekt de provincie het artikel aan te passen of te laten vervallen.

Antwoord

De toegevoegde tekst bij artikel 3.27 lid 2 is geen wijziging maar een verduidelijking van het al bestaande beleid.

A037-BG006 Milieubelastende activiteiten

Artikel 3.27 lid 3 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) Teksten toevoegen. Reden hiervoor is dat de gemeente in het buitengebied druk- en vacuümriool kent die nu uitgesloten lijken te worden in grondwaterbeschermingsgebieden. Dit kan volgens de gemeente alleen als er ruimte gegeven wordt voor alternatieve sanitair die nu niet gegeven lijkt te worden.

Antwoord

Dit is een bestaande regeling die is omgenummerd. Die aangeeft dat drukriolering en persleidingen als milieubelastende activiteit worden gezien. Er wordt niet aangegeven dat druk- en vacuümriool worden uitgesloten.

A037-TL003 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1.2 Ruimte voor toekomstbestendige landbouw. Teksttoevoeging op pagina 99 over grondbeleid in het gebiedsproces.

Antwoord

De provincie kan ervoor kiezen grondbeleid in te zetten voor het realiseren van haar doelen, waaronder het faciliteren van toekomstbestendige landbouw. De provincie streeft daarbij naar goede afstemming in de gebiedsprocessen.

A037-TRO088 klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen

Artikel 7.41 ff (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen) Artikel schrappen. Reden hiervoor is dat volgens de gemeente het waterschap ook al stuurt op deze eisen en de gemeente dubbel werk wil voorkomen.

Antwoord

Zie antwoord A037-TRO085.

A037-TRO093 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente vraagt de provincie nu al te handelen naar een gebiedsgerichte aanpak om de beschreven doelen te behalen omdat de opgave groot is en vaak niet kan wachten op een gebiedsprogramma met een looptijd van 1.5 tot 2 jaar. Daarnaast vraagt ze opnieuw aandacht voor gemeenten die altijd al zuinig om zijn gegaan met hun ruimtegebrek.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-TL002 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1.1 Ruimte voor toekomstbestendige landbouw. Tekstgedeelte toevoegen over gemeenten die zuinig omgaan met ruimte en afspraken te maken met gemeente over inzetten landbouwgrond voor ontwikkeling van hun gebied.

Antwoord

De provincie wil onbebouwde ruimte behouden voor prioritaire opgaven voor landbouw, natuur, energie, water en bodem. In het beleid voor Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling zijn uitzonderingen opgenomen, waaronder mogelijkheden voor maatwerk per gebied. De provincie gaat daarbij terughoudend en zorgvuldig om met eventuele functieverandering van landbouwgrond. Een generieke regel als voorgesteld past daar niet bij.

A037-WBS013 water en bodem sturend

5.3. Leven met water. Teksttoevoeging over oevergrondwaterwinning (zie ook de opmerking over ASV's in de Omgevingsvisie).

Antwoord

In aanvulling op reactie A037-WBS012: Reden hiervoor is dat er volgens de gemeente te weinig aandacht is voor oevergrondwaterwinning onder veen wat opgaven onder druk zou zetten. De gemeente is geen voorstander van toekomstige drinkwaterwinning onder veen en zou graag willen dat de provincie ASV's schrapt en/of vanaf 2030 geen vergunningen meer verleent voor uitbreiding oevergrondwaterwinning onder veen.

A037-VA008 Visie algemeen

4.4 Omgaan met schaarse ruimte. Teksttoevoeging zodat duidelijk wordt gemaakt dat regiodeals bijdragen aan de doelen en ambities die horen bij de brede welvaart.

Antwoord

Zie thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-VA007 Visie algemeen

4. Dit is Zuid-Holland. 4.2 Landschapstypen in Zuid-Holland. Teksttoevoeging zodat verduidelijkt wordt dat melkvee en melkveehouderij van nature goed passen in het in het veenweidegebied.

Antwoord

In de tekst wordt toegevoegd dat melkveehouderij kenmerkend voorkomt in het veenweidegebied.

A037-VA006 Visie algemeen

2.4 Sturingsprincipes en werkwijze. Teksttoevoeging. Reden hiervoor is dat de gemeente graag wil benadrukken dat ze al heeft aangetoond zorgvuldig met ruimte om te gaan.

Antwoord

Zie thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-VA005 Visie algemeen

2. Sturingsfilosofie Provincie Zuid-Holland. 2.1 Provinciale rolneming en meerwaarde. Geen aanpassing, de gemeente geeft aan op de provincie te rekenen als samenwerkingspartner.

Antwoord

Zie thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-VA004 Visie algemeen

4.4. Omgaan met schaarse ruimte. De gemeente vraagt de provincie om een ander schaarste regime toe te passen.

Antwoord

Zie thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A037-TL001 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 Toekomstbestendige landbouw. Toevoegen tekstgedeelte over (collectieve) mestvergisting.

Antwoord
Bij de provincie zijn meerdere initiatieven bekend voor mestbewerking, waaronder (collectieve) mestvergisting. Deze kunnen bijdragen aan doelen voor landbouw en energie. Tegelijkertijd hebben deze initiatieven ook effecten op de leefomgeving, wat vraagt om een integrale afweging waarbij ook andere opgaven en belangen worden meegewogen. De provincie beoordeelt ontwikkelingen zoals (collectieve) mestvergisting per initiatief en is voornemens beleid hiervoor te ontwikkelen in de herziening omgevingsbeleid voor landbouw.

A037-MO027 Mobiliteit

2.1.1.1 Bereikbaarheid door nabijheid. Toevoeging aan de tekst zodat duidelijk wordt hoe de provincie het OV-netwerk gaat verbeteren.

Antwoord
Het verbeteren van het OV-netwerk in het landelijk gebied is een onderdeel van beleidsuitwerking. In de Omgevingsvisie zijn hiervoor de uitgangspunten en doelstellingen opgenomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-ZO005 zonne-energie

De indiener vraagt om in de Verordening de tekstuele toevoeging te doen: "en landbouw" onder 7.76a 2d.

Antwoord
Dank voor uw suggestie. Op dit moment leidt het niet tot een aanpassing in de voorgestelde regels voor de verordening. Binnen de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening is zon op landbouw toegestaan binnen RES-zoekgebieden voor zon, mits sprake is van zorgvuldige landschappelijke inpassing en een bijdrage aan behoud en versterking van de biodiversiteit (artikel 7.76a).
Wel heeft het onderwerp Agri PV onze aandacht. We verwijzen naar de brief en het onderzoek die op 21-01-26 ter bespreking voorlag aan Provinciale Staten: https://pzh.notubiz.nl/modules/1/ingekomen_stukken/1111657?parent_event=1386171.

A037-WBS014 water en bodem sturend

5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen. Teksttoevoeging dat de provincie na 2030 geen vergunning meer verleent voor uitbreiding van oevergrondwaterwinning onder veen.

Antwoord
Gezien het belang van voldoende drinkwatervoorziening nu en in de toekomst kan de provincie niet op voorhand uitsluiten dat er geen oevergrondwaterwinning onder veen ontwikkeld kan worden.

A037-MO026 Mobiliteit

2.1.1.1 Bereikbaarheid door nabijheid. Tekstaanpassing om woningbouw en beschikbaarheid openbaar vervoer op elkaar aan te laten sluiten met oog op gebieden waar dit nu niet goed geregeld is waardoor de leefbaarheid en kwaliteit van de helft van de

provincie onder druk staat. Daarnaast ook een voorgestelde aanpassing bij de ontwikkelfasen bij gebiedsontwikkelingen.

Antwoord
In de omgevingsvisie is benoemd hoe de provincie omgaat met publiek vervoer in landelijke gebieden. Daar waar een reguliere lijndienst niet uit kan, wordt gewerkt met flexibele vormen van vervoer. Iedereen moet een alternatief kunnen hebben. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A037-OB021 omgevingsbeleid

De indiener geeft aan in de bijlage bij de Verordening op pagina 110 een helder rekenvoorbeeld voor deze berekenmethodiek voor de berekening van het bruto oppervlak te missen.

Antwoord
De tekst over de berekening van de bruto oppervlakte van een grote buitenstedelijke bouwlocatie zal mede naar aanleiding van deze zienswijzen worden verduidelijkt in de tekst van de toelichting. Er zal duidelijker worden aangegeven wat de provincie wel en niet meeneemt bij de berekening.
Deze zienswijzen leidt tot aanpassing van de toelichting van de Omgevingsverordening. De toelichting op artikel 7.41dd wordt aangepast, voor wat betreft de tekst onder het kopje 'ruimtebeslag grote buitenstedelijke bouwlocaties.

A037-WO192 overgangsrecht

Artikel 7.41hh (overgangsrecht) Tekst toevoegen. Reden hiervoor is dat volgens de indiener uit de RRA ZHZ blijkt dat projecten met harde plancapaciteit (zoals bestemmingsplan vastgesteld of een getekende overeenkomst) prioriteit krijgen in de uitvoering en monitoring.

Antwoord
Dank u voor uw suggestie. We handhaven de huidige formulering. De inhoud van overeenkomsten kunnen inhoudelijk te veel van elkaar verschillen om een eenduidig moment van overgangsrecht in te kunnen laten gaan. Bij een vastgesteld ontwerp-omgevingsplan is dat niet het geval en voor iedere belanghebbende een duidelijk ijkmoment. Deze zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

A037-WBS012 water en bodem sturend

ASV (Aanvullende Strategische Voorraden). Voorstel om ‘ASV’s/oevergrondwaterwinning te schrappen’ op p bv. pagina 43, pagina 54, paragraaf 5.3.2. en pagina 138 en 165. Reden hiervoor is dat er volgens de gemeente te weinig aandacht is voor oevergrondwaterwinning onder veen wat opgaven onder druk zou zetten. De gemeente is geen voorstander van toekomstige drinkwaterwinning onder veen en zou graag willen dat de provincie ASV’s schrapt en/of vanaf 2030 geen vergunningen meer verleent voor uitbreiding oevergrondwaterwinning onder veen.

Antwoord

De provincie heeft in 2021 Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's) aangewezen in de Omgevingsverordening om ook in de toekomst voldoende drinkwater voor de inwoners van provincie Zuid-Holland te hebben. Drinkwaterbedrijf Oasen is momenteel bezig een nieuwe winning te ontwikkelen in een van de ASV gebieden en doorloopt hiervoor een mer proces. De provincie acht het noodzakelijk deze gebieden te reserveren voor het veiligstellen van de drinkwatervoorziening.

A037-TRO089 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Artikel 7.45j (ruimte voor voorzieningen). Tekst toevoegen.

Antwoord

Zie antwoord A037-TRO085. In aanvulling op dit antwoord zie thema Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A038 - Regio Holland Rijnland

A038-EC023n Opstellen behoefteramingen en monitoren/onderzoeken (Omgevingsprogramma p.67)

De provincie geeft aan dat zij “Om een goed beeld te hebben en houden van vraag en aanbod aan bedrijventerreinen laat de provincie elke vier jaar een behoefteraming opstellen voor bedrijventerreinen”. Het opstellen van een behoefteraming staat ook geformuleerd in de vastgestelde Bedrijventerreinenstrategie van Regio Holland Rijnland (2024). Wij zijn hier dan ook reeds mee bezig en zien graag aansluiting van de provincie, zodat er geen dubbel werk gedaan wordt. Daarnaast zien we de zinsnede: “Voor de regio’s MRDH, Midden-Holland en Zuid-Holland Zuid zijn tot 1 juli 2026 regionale bedrijventerreinenvisies aanvaard”. Hier ontbreekt de eveneens tot 1 juli 2026 door de provincie aanvaarde bedrijventerreinenstrategie van Regio Holland Rijnland.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van afstemming bij het opstellen van behoefteramingen en wil dubbel werk voorkomen. Waar regio’s, zoals Holland Rijnland, al bezig zijn met een regionale behoefteraming sluit de provincie hier zo veel mogelijk bij aan, zodat één samenhangend en actueel beeld van vraag en aanbod ontstaat. Daarbij werkt de provincie in nauwe afstemming met de regio’s aan de totstandkoming van de behoefteramingen, onder meer via gezamenlijke klankbordgroepen. Op deze manier wordt geborgd dat regionale inzichten, lokale kennis en provinciale kaders in samenhang worden meegenomen.
De opmerking over de vermelding van aanvaarde regionale bedrijventerreinenvisies is terecht. De door de provincie tot 1 juli 2026 aanvaarde bedrijventerreinenstrategie van Regio Holland Rijnland zal alsnog aan de betreffende passage worden toegevoegd.

A038-GN058 Naar vitale balans water, natuur en landbouw

De indiener verzoekt de provincie om de verantwoordelijkheid voor de bescherming van binnenstedelijke groene eenheden bij de gemeenten te laten, omdat de lijnen van de ‘Groenblauwe ontwikkellijnen’ breed en abstract zijn getekend.

Antwoord

U geeft in uw zienswijze aan dat de groenblauw ontwikkellijnen breed en abstract zijn. Dit is een bewuste keuze van de provincie om ruimte te geven aan een nadere gemeentelijke afweging. Naar aanleiding van de zienswijzen passen we de breedte van de Groenblauwe ontwikkelingslijnen aan. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A038-MO028 Bereikbaar Zuid-Holland

De indiener verzoekt de provincie om een verdere concretisering van de Omgevingsvisie wanneer het woord “in/over het algemeen” wordt gebruikt. In paragraaf 2.1.1 verzoekt de indiener de provincie om toe te voegen dat hubs en deelmobiliteit een oplossing kunnen bieden voor de schaarse ruimte en middelen. In paragrafen 2.1.2 tot en met 2.1.5 vraagt de indiener de provincie om in de toekomst te onderzoeken of er beter kan worden samengewerkt met de regio’s en gemeenten, specifiek als het gaat om het aanbesteden en managen van de OV-concessie en het benutten van koppelkansen voor regionale en lokale projecten.

Antwoord
De provincie werkt nu al zeer intensief samen met regio's en gemeenten als het gaat om aanbesteding en uitvoering van OV-concessies. De komende jaren ziet de provincie wel nog veel kansen voor intensieve samenwerking op het gebied van de inrichting van wegen waar buslijnen rijden, om de doorstroming te optimaliseren en de toegankelijkheid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A038-WV049 Naar vitale balans water, natuur en landbouw

De indiener geeft aan dat gemeenten bezorgd zijn over de mogelijke negatieve effecten van een afwaardering van weidevogelgebieden naar de categorie 'kansrijk', omdat het behoud van weidevogels in gevaar komt en 'kansrijke weidevogelgebieden' in de toekomst niet meer als 'belangrijke weidevogelgebieden' kunnen worden aangemerkt. De provincie wordt gevraagd deze zorgen serieus te nemen en in gesprek te gaan met de gemeenten.

Antwoord
Gebieden die nu zijn aangeduid als 'kansrijk weidevogelgebied' kunnen in de toekomst worden aangeduid als 'belangrijk weidevogelgebied', indien de ontwikkeling van de aantallen broedende vogels daartoe aanleiding geeft.

A038-ZZ018 Ruimtelijk kader

De indiener verzoekt de provincie om in het Omgevingsbeleid duidelijker aan te geven welke opgave op welk schaalniveau thuishoort. Daarvoor is het van belang dat de Regionale Omgevingsagenda (ROA) en de Regionale Investeringsagenda (RIA) van Regio Holland Rijnland onderdeel zijn van de provinciale ruimtelijke afwegingen, en dat alle toekomstige ruimtelijke processen plaatsvinden in samenwerking met Regio Holland Rijnland als één bestuurlijke regio.

Antwoord
Bestaande visies en agenda zullen we als input en/of als kader betrekken bij de gebiedsuitwerkingen die gemeenten, waterschappen en provincie samen gaan opstellen. Waar visies of agenda's botsen zullen deze nader besproken en afgewogen worden.

A038-TRO110 Keuzes maken in de onbebouwde ruimte

De indiener vraagt de provincie om duidelijke keuzes en verbanden tussen thema’s uit te werken in de ruimtelijke koers, zoals de relatie tussen ruimte voor bedrijvigheid en de opgaven rondom glastuinbouw, en de verbinding tussen woningbouw, energietransitie, natuur en landbouw. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om de ontwikkel-as Katwijk – Leiden – Alphen aan den Rijn expliciet te benoemen in de Omgevingsvisie.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A038-EC023 Een welvaren Zuid-Holland

De indiener geeft aan dat er een aantal specifieke opmerkingen, vragen of toevoegingen op de tekst zijn, die te lezen zijn op pagina 6-8 van de zienswijze.

Antwoord

De specifieke opmerkingen zijn beantwoord bij de deelzienswijzen A038-EC023a-A038-EC023m.

A038-EC023e Digitale economie (Omgevingsprogramma p.48)

Betreffende digitalisering in de economische sectoren vragen wij aandacht voor de volgende punten: (1) Dit is alleen mogelijk bij voldoende goed geschoold personeel (IT). (2) Dit vraagt inzet op Human Capital. (3) Er is een goede aansluiting van de onderwijs-arbeidsmarkt nodig.

Antwoord

De aanwezigheid van voldoende en goed geschoold personeel is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende regionale economie en het slagen van de maatschappelijke transities (energie, circulair, digitalisering). De provinciale inzet hierop is onderdeel van beleidsmaatregel 4.1.7.1 Het ondersteunen van de uitvoering van de Human Capital Agenda Zuid-Holland. De provincie draagt bij aan het versterken van human capital door de Human Capital Agenda Zuid-Holland (HCA) uit te voeren waarbij de provinciale subsidieregeling geld beschikbaar stelt voor deelakkoorden human capital. Daarbij is in het bijzonder ook aandacht voor digitalisering.

A038-EC023h Regionale samenwerking met Defensie & Digitale innovatie (Omgevingsprogramma p.53 & 56)

Regio Holland Rijnland onderschrijft het belang van regionale samenwerking met Defensie. Onze campussen kunnen bijdragen aan het versterken van deze samenwerking op het gebied van ruimtevaart, drone- en sensortechnologie en quantum. Dat in 4.1.4.2 ‘drones’ is geschrapt als sleuteltechnologie is dan ook niet gewenst. Met het oog op ontwikkelingen van defensie en de inzet van de provincie hierbij in samenwerking met Unmanned Valley zien we deze graag behouden in de opsomming.

Antwoord

Als Provincie Zuid-Holland blijven we ons inzetten op Drones. Het is binnen maatregel “4.1.4.2 Digitale innovatie” geschrapt omdat dit al vermeld staat onder maatregel “4.1.1.2 innovatie stimuleren binnen specifieke clusters”. Daarbinnen wordt het cluster Aerospace benoemt, waar Drones onder vallen. Unmanned Valley wordt specifiek benoemd.

A038-EC023b Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat (Omgevingsprogramma p.46)

Wat houdt een inclusieve economie in gerelateerd aan de taakuitvoering van de provincie? Kan dit nader worden toegelicht?

Antwoord

We streven naar een inclusieve economie, met gelijke kansen voor iedereen, waarin iedereen meetelt, meedoet en op een prettige en gezonde manier kan leven. Een inclusieve economie is van groot belang voor brede welvaart. We willen dat alle Zuid-Hollanders mee kunnen doen en op een prettige en gezonde manier in Zuid-Holland kunnen leven. Werk is daarin een belangrijke factor; het zorgt voor inkomen en zingeving. Maar ook de kwaliteit van werk en de bijdrage van dat werk aan brede welvaart is essentieel. Ondernemers leveren daar ook een bijdrage aan door producten, processen en diensten te leveren waar de samenleving om vraagt. Door ruimte en ondersteuning te bieden aan deze bedrijven kunnen we daar invloed op uitoefenen. Dat vraagt om een inclusieve arbeidsmarkt en voldoende beschikbaarheid van goed bereikbare en betaalbare werklocaties. In de Ruimtelijk Economische Visie 2025-2050 is nader uitgewerkt wat de provincie hieronder verstaat en hoe we hier invulling aan geven.

A038-EC023f Bedrijventerreinen (Omgevingsprogramma p.49)

Provincie zet in op het beter benutten van bedrijventerreinen. De provincie zet daarbij in op een verplaatsings- en herstructureringsfonds voor het beter benutten van bedrijventerreinen en het creëren van ruimte (zie ook p.68). Regio Holland Rijnland onderschrijft deze koers. Dit sluit aan bij ons voornemen om een Ruimtelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor Bedrijventerreinen (ROM-B) op te zetten; de ROM-B als regionaal instrumentarium waarbij ruimte beter wordt benut.
Ook onderschrijven wij uw standpunt van het belang voor voldoende ruimte voor bedrijventerreinen. Regio Holland Rijnland heeft behoefte aan het realiseren van nieuwe bedrijventerreinen om te kunnen voldoen aan de vraag. Niet in de laatste plaats omdat de omvorming naar een gewenste circulaire economie in ieder geval voor de komende jaren vraagt om meer ruimte. Op dit moment actualiseren we de vraagraming naar 2040. Zodra de uitkomsten bekend zijn gaan wij graag met u in gesprek hoe onze ambities op het gebied van voldoende fysieke ruimte voor werkgelegenheid kunnen realiseren.

Antwoord

Wij waarderen het dat we een gezamenlijke ambitie hebben om voldoende ruimte voor bedrijventerreinen te behouden en deze ruimte beter willen benutten. Wat betreft de realisatie van nieuwe bedrijventerreinen geldt dat de vraag en het aanbod van bedrijventerreinen tot 2030 in balans is, en 'werken' zich daarna moet ontwikkelen binnen de huidige (en nog gereserveerde) ruimte. Dit is een van de uitgangspunten in de Ruimtelijke Koers van Zuid-Holland. Bij een eerdere herziening van het Omgevingsbeleid is daarom reeds opgenomen dat er geen nieuwe grote buitenstedelijke ontwikkellocaties voor woningbouw en bedrijvigheid worden toegevoegd. We zijn graag bereid om in gesprek te gaan hoe we onze ambities op het gebied van voldoende fysieke ruimte voor werkgelegenheid kunnen realiseren.

A038-EC023g Innovatie infrastructuur versterken door de ontwikkeling van campussen en fieldlabs te versnellen en campussen te versterken (Omgevingsprogramma p.50)

In 4.1.1.1 geeft u aan dat er onder voorwaarden ruimte wordt geboden aan vormen van bewoning en (kleinschalige) voorzieningen die ondersteunend zijn aan het profiel van de campus. Wij zijn content dat onder meer de NL Space Campus en het Leiden Bio Science Park hierbij in eerste instantie aanspraak op kunnen maken. Tevens zien we deze

mogelijkheid graag terug bij de doorontwikkeling van Unmanned Valley en bij de ontwikkeling van Zijlhoek-De Woerd. Wij pleiten er echter voor om het belang van campussen van nationaal belang te benadrukken door hen een aparte status te geven in zowel beleid als regelsystematiek, onder meer door dit ook op de kaarten in de bijlage te onderschrijven en deze locaties niet als regulier 'bedrijventerrein' weg te zetten.
Daarnaast willen wij u erop wijzen dat u voor het LBSP een verkeerde geografische begrenzing hanteert. Het hele Bio Science Park (incl. universiteitsterrein en LUMC) behoort tot de campus. Wij willen u verzoeken om deze begrenzing op de betreffende kaart aan te passen.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van campussen en fieldlabs als motor voor innovatie en economische vernieuwing. In het provinciale beleid is daarom gericht ruimte geboden aan functiemenging met wonen en voorzieningen, uitsluitend onder voorwaarden en alleen voor de campussen van nationaal belang: Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus. Deze verruiming is bewust beperkt tot deze drie locaties vanwege hun schaal, internationale betekenis en specifieke ruimtelijk-economische rol.
Unmanned Valley is momenteel niet opgenomen als bedrijventerrein en ook niet als campus in het provinciale omgevingsbeleid. Voor deze locatie geldt derhalve het reguliere beleid. Eventuele doorontwikkeling vraagt een separate afweging binnen de bestaande kaders.
Zijlhoek–De Woerd wordt ontwikkeld als bedrijventerrein, maar maakt planologisch geen onderdeel uit van het Leiden Bio Science Park. Mocht deze wens bestaan dient dit planologisch en programmatisch te worden onderbouwd en afgestemd met de betrokken partners. Alleen in dat geval gelden voor die onderdelen de regels en mogelijkheden die samenhangen met dit campusprofiel.
De verruimde regels voor functiemenging zijn niet generiek toepasbaar op andere locaties. Opname op kaarten en toepassing van regels volgen deze systematiek, om juridische duidelijkheid te borgen en te voorkomen dat het onderscheid tussen nationale campussen en overige werklocaties vervaagt. De zienswijze bevestigt daarmee het belang van profielgerichte ontwikkeling, maar geeft geen aanleiding tot uitbreiding van de verruimde campusregels buiten de drie aangewezen campussen.
De provincie onderkent dat de huidige begrenzing van het Leiden Bio Science Park geen juiste weergave vormt van de feitelijke situatie. De provincie zal tot een passende gebiedsafbakening voor de campus komen.

A038-EC023a Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat (Omgevingsprogramma p.46)
Hoe verhouden de transitieopgaven duurzaam, innovatief en inclusief zich tot elkaar? Kan dit nader worden toegelicht?

Antwoord
Duurzaamheid, innovatie en inclusiviteit zijn de pijlers van een toekomstbestendige economie en krijgen prioriteit bij de verdeling van de ruimte. We zetten in op een duurzame economie zonder schadelijke uitstoot en die gebaseerd is op een circulair energie- en grondstoffensysteem. We zetten in op een innovatieve economie met een gezond en aantrekkelijk vestigingsklimaat dat ruimte biedt aan ondernemerschap. We zetten in op een inclusieve economie met gelijke kansen voor iedereen, waarin iedereen een goede

boterham kan verdienen en op een prettige en gezonde manier kan leven. Voor al deze ontwikkelingen is 2050 onze horizon. Duurzaamheid, innovatie en inclusiviteit staan niet los van elkaar; ze kunnen elkaar versterken en leiden samen tot brede welvaart. Tegelijkertijd kunnen ze ook op gespannen voet met elkaar staan bij het maken van ruimtelijke keuzes. De ontwikkeling van een innovatieve technologie hoeft bijvoorbeeld niet per definitie duurzaam te zijn. De context is veelal bepalend bij het maken van de juiste keuze. Dat vraagt om samenwerking met alle betrokkenen, en in enkele gevallen om maatwerk. In het Omgevingsbeleid en de Ruimtelijk Economische Visie 2025-2050 is nader uitgewerkt wat de provincie hieronder verstaat en hoe we hier invulling aan geven.

A038-EC023i Ruimte voor de circulaire economie (Omgevingsprogramma p.63) en Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (Omgevingsprogramma p.63)

In 4.1.5.2 reserveert de provincie (tijdelijk) planologische ruimte voor strategische (hub)locaties voor de circulaire economie. Regio Holland Rijnland is hier erg positief over. Binnen onze RIA zetten wij in op het realiseren van (een netwerk aan) regionale circulaire hubs. Dit doen wij door constructieve samenwerking met uw provincie. Het door u uitgevoerde locatieonderzoek vormt een belangrijke bouwsteen in ons onderzoek. Tegelijkertijd staan wij ervoor open om andere (bedrijventerreinen- of watergebonden) locaties in ons onderzoek mee te nemen.

Wij onderschrijven in de basis het voorstel in 4.1.6.1 voor het instellen van een minimale milieuzonering op bestaande bedrijventerreinen, omdat dit bij kan dragen aan het zo goed mogelijke benutten van de beschikbare ruimte voor bedrijvigheid. Tegelijkertijd verwachten wij ook dat dit flinke consequenties kan hebben voor bestaande bedrijvigheid en bestaande bedrijventerreinen. Wij vragen bij de uitwerking daarom aandacht voor de volgende punten:

1. Maatwerk voor bestaande en verouderde bedrijventerreinen.

Antwoord

Een uniforme minimale milieucategorie past niet op al onze terreinen. Waar bedrijventerreinen in de loop der jaren bijvoorbeeld zijn ingeklemd door woonwijken of sterk verweven zijn geraakt met stedelijke functies, kan terugkeer van hogere milieucategorieën in sommige gebiedsdelen gezien de ruimtelijke context leiden tot ongewenste hinder en aantasting van de vitaliteit van het terrein. Vanuit dit perspectief is het kunnen bieden van flexibiliteit en maatwerk noodzakelijk.

De provincie erkent dat de toepassing van een minimale milieuzonering op bestaande bedrijventerreinen in specifieke situaties spanning kan opleveren. Tegelijkertijd is deze regeling nadrukkelijk bedoeld om schaarse milieugebruiksruimte duurzaam te borgen en te voorkomen dat vestigingsmogelijkheden voor zwaardere bedrijvigheid verder onder druk komen te staan.
Maatwerk is daarom slechts in beperkte mate mogelijk en uitsluitend wanneer dit goed gemotiveerd kan worden op basis van de concrete ruimtelijke context én geen onevenredige afbreuk doet aan de provinciale doelen, waaronder het behoud van voldoende ruimte voor middelzware en zwaardere bedrijvigheid op regionaal niveau. Het uitgangspunt blijft dat de hoofdfunctie bedrijventerrein behouden blijft en dat uitzonderingen niet leiden tot structurele uitholling van de milieugebruiksruimte.

De provincie verwacht van gemeenten dat zij bij het benutten van deze beperkte maatwerkmogelijkheid een zorgvuldige belangenafweging maken en hierover tijdig afstemmen met de provincie.

A038-EC023j Ruimte voor de circulaire economie (Omgevingsprogramma p.63) en Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (Omgevingsprogramma p.63)

2. Voorkomen van leegstand en ruimtelijke knelpunten.

Te strikte toepassing van een minimale milieucategorie kan mogelijk leiden tot leegstand en verloedering op (delen van) bedrijventerreinen waar de markt vooral vraagt om lichtere vormen van bedrijvigheid. Ook kan dit voornemen gemeenten beperken in het opvangen van lichtere en bijvoorbeeld arbeidsintensieve bedrijvigheid die in de kernen juist tot overlast kan leiden. Bijvoorbeeld op gebied van parkeren, verkeer, logistiek, BVO, etc. Daarnaast is het mengen van wonen en werken in de praktijk vaak een complexe opgave, mede door ambities rondom klimaatbestendig en duurzaam bouwen, inpandig (fiets)parkeren en inpandige afvalinzameling. Functiemenging is bovendien kostenverhogend en daarmee opbrengst verlagend voor ontwikkelaars, wat de haalbaarheid van woon-werkprojecten onder druk zet. Maatwerk zou daarom helpen, zodat gemeenten voldoende ruimte hebben om lichte bedrijvigheid niet langer in de kernen te huisvesten, maar juist te faciliteren op passende (bestaande) bedrijventerreinen.

Antwoord

De provincie herkent dat een minimale milieucategorie lokaal tot spanningen kan leiden, maar acht dit instrument noodzakelijk om te voorkomen dat bedrijventerreinen structureel worden ingevuld met lichtere bedrijvigheid en daardoor op termijn hun functie voor middelzware en zwaardere bedrijven verliezen. Het behoud van voldoende milieugebruiksruimte weegt daarbij zwaar.
Het beleid is niet gericht op het veroorzaken van leegstand, maar op het sturen van marktwerking en het toepassen van het principe het juiste bedrijf op de juiste plek. Lichte bedrijvigheid hoort primair thuis in centra en gemengde stedelijke milieus, niet automatisch op bedrijventerreinen die ook geschikt zijn voor zwaardere functies.
In uitzonderlijke situaties kan beperkt maatwerk worden toegepast, bijvoorbeeld waar aantoonbaar geen marktvraag bestaat naar zwaardere bedrijvigheid en structurele leegstand dreigt. Dit vergt een zorgvuldige onderbouwing en mag de provinciale doelstelling om milieugebruiksruimte te behouden niet onevenredig schaden. Functiemenging is geen generiek alternatief, maar slechts onder voorwaarden mogelijk.

A038-TRO233 Integraliteit en uniformiteit

De indiener vraagt de provincie om meer ruimte voor maatwerk en verschillen tussen gebieden, aangezien uit artikel 7.45b van de verordening blijkt dat de woningdichtheidsnormen voor stedelijke ontwikkelingen en de normen voor glastuinbouwgebieden op dezelfde manier worden behandeld.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A038-WO061 Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

Daarnaast stelt de indiener voor om het criterium “verhuur via een woonruimte verdeelsysteem” niet op te nemen in de definitie van een sociale huurwoning, omdat er verschillende situaties zijn die niet onder die definitie vallen, maar waarbij wel sprake is van het verhuren van sociale huurwoningen. Tot slot verzoekt de indiener de provincie om geen vaste ondergrens te hanteren voor binnenstedelijke verdichting en gemeenten de ruimte te bieden voor een eigen afweging bij binnenstedelijke ontwikkeling.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

A038-EC023k Ruimte voor de circulaire economie (Omgevingsprogramma p.63) en Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (Omgevingsprogramma p.63)

3. Geen rem op innovatie en verduurzaming.
Nieuwe technieken en schonere bedrijfsprocessen kunnen leiden tot een lagere milieucategorie. Wanneer een minimale milieucategorie verplicht wordt, kunnen ondernemers mogelijk terughoudend worden om te verduurzamen uit angst om uiteindelijk bij groei hun plek op het terrein te verliezen of geen passende plek meer te kunnen vinden bij een uitbreidingsvraag. Dit risico op het afremmen van innovatie rondom verduurzaming vraagt om een zorgvuldige uitwerking.

Antwoord

De provincie herkent dit aandachtspunt. Het beleid is er nadrukkelijk niet op gericht om verduurzaming te ontmoedigen. Zittende bedrijven worden niet “gestraft” wanneer zij door schonere technieken minder milieugebruiksruimte nodig hebben. Zij behouden hun vestigingsrecht op het bedrijventerrein. Toetsing vindt plaats bij nieuwe vestiging of wijziging (‘aan de poort’), waarbij verduurzaming wordt aangemoedigd. De minimale milieucategorie is bedoeld om de toekomstige beschikbaarheid van milieugebruiksruimte te borgen, niet om innovatie of groei van bestaande bedrijven te blokkeren.

A038-WO062 Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

De regio geeft aan dat zij graag wil samenwerken met de provincie aan ruimtelijke opgaven om de ontwikkeling van de provincie te versterken. Een ontmoeting tussen het Dagelijks Bestuur van Regio Holland Rijnland en Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland zou de samenwerking bevorderen.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Graag gaan we met u in gesprek over de uitdagingen in uw regio en wordt momenteel gewerkt aan het organiseren van ontmoeting in de tweede helft van 2026.

A038-EC023c Innovatieve economie (Omgevingsprogramma p.46 & 47)

De provincie geeft aan innovatie te willen stimuleren ‘binnen’ specifieke clusters p.47. Hierover zijn wij, als regio met drie grote kennisclusters, erg content. Regio Holland Rijnland zet zich aan de hand van ons regionale programma ‘versterken van de Kennis- en innovatie-as' in op het versterken van de samenwerking tussen clusters en het creëren van crossovers. Regio Holland Rijnland stelt voor om aan de opsomming (bovenaan p.47) toe te voegen om ook innovatie tussen specifieke clusters te stimuleren (crossovers).

Antwoord

Akkoord met de voorgestelde wijziging.

A038-EC023l Ruimte voor de circulaire economie (Omgevingsprogramma p.63) en Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (Omgevingsprogramma p.63)

4. Financiële risico’s.

Het instrument kan leiden tot planschade en waardedaling van vastgoed voor eigenaren, en tot financiële (uitvoering)lasten voor gemeenten. Wij vragen daarom aandacht voor een passende (financiële) ondersteuningsstructuur en flankerend beleid bij de verdere uitwerking en uitvoering.

Antwoord

De provincie herkent dat de toepassing van dit instrument financiële gevolgen kan hebben voor eigenaren en uitvoeringslasten kan meebrengen voor gemeenten. Juist daarom is gekozen voor een systematiek met overgangsrecht, uitzonderingsmogelijkheden en ruimte voor maatwerk, waarmee het risico op planschade en onnodige waardedaling wordt beperkt. Zittende rechten worden gerespecteerd en ingrepen vinden niet automatisch of generiek plaats.

Bij de verdere uitwerking blijft de provincie aandacht houden voor een zorgvuldige toepassing en voor flankerend beleid, zoals herstructurering, beter benutten en bestaande ondersteuningsinstrumenten. Eventuele aanspraken op nadeelcompensatie worden steeds beoordeeld binnen het geldende wettelijke kader.

A038-WO060 Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

De indiener verzoekt de provincie om de norm van 30% sociale huurwoningen, zoals afgesproken in de Regionale Woondeal 2023, te handhaven in plaats van het voorgestelde regionale programma van 33%, omdat verschillende percentages op verschillende overheidslagen verwarring veroorzaken en de uitvoering minder haalbaar maken. Verder stelt de indiener voor om de grens van 130% in programmering los te laten en gemeenten de mogelijkheid te bieden voldoende planruimte te behouden om realistische doorlooptijden, fasering en vertraging door externe factoren op te vangen en een evenwichtige programmering te borgen.

Antwoord

Zie thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur

In aanvulling op het thema antwoord. We sturen, conform het Ruimtelijk Voorstel, op plannen met een kwalitatieve en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde en verleggen de focus op de realisatie van bestaande woningbouwplannen. Als woningbouwplannen passen binnen het Provinciale Omgevingsbeleid kunnen regio’s

beschikken over een ruimte plancapaciteit. Onvoldoende plancapaciteit is geen reden om een plan dat strijdig is (bv Buiten bestaand stads- en dorpsgebied en >3 ha) toch op de kansrijke/vastgestelde lijst te krijgen. Als het mogelijk is kunnen kansrijke woningbouwplannen die binnen het provinciale omgevingsbeleid passen, altijd worden ontwikkeld. Deze zienswijze leidt tot een wijziging in het Omgevingsbeleid.

A038-WO059 Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

De indiener merkt op dat provinciale beleid over de bescherming van de onbebouwde ruimte en de realisatie van woningen met elkaar conflicteert, omdat er meer beleidsruimte nodig is voor woningbouw om de doelstellingen te halen. De provincie wordt verzocht om woningbouw als prioritaire opgave toe te voegen en duidelijkheid te bieden over de ruimte voor stedelijke functies in de onbebouwde omgeving.

Antwoord

Het creëren van meer woningen is voor ons een hoge prioriteit. Binnen Zuid-Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte, daarom leggen we de focus op het realiseren van bestaande woningbouwplannen. Wonen is één van de functies die een beroep doen op de schaarse ruimte. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.

A038-DE010 Energiesysteem

De indiener vraagt de provincie om expliciet te kiezen voor een ‘dubbele integraliteit’ bij alle gebiedsgerichte uitwerkingen: het aanwijzen van windlocaties in een nieuwe modulaire herziening van het energiesysteem én de pMIEK-programmering. Daarnaast vraagt de indiener of het een bewuste keuze was om sommige onderdelen van het energiesysteem wel te benoemen in de verordening en energietoets en andere onderdelen niet (zoals laadpleinen, opslagsystemen voor warmte, waterstof en koolstoffen, en energie-infrastructuur). De indiener verzoekt ook om een transparante, gebiedsgerichte aanpak voor de warmtetransitie en energietransitie, waarbij gemeenten en regio’s tijdig worden betrokken. Met betrekking tot schuinboren vraagt de indiener de provincie om in plaats van een verbod een “ja, mits”-benadering te hanteren, om een meedenkende rol van de provincie te benadrukken. Tot slot verzoekt de indiener de provincie om met een netbewuste blik te kijken naar alle thema’s in het Omgevingsbeleid.

Antwoord

Bij het werken aan het pMIEK, bij het aanwijzen van nieuwe windlocaties en bij het werken aan de warmtetransitie zijn de energieregio's onze belangrijkste samenwerkingspartners. Zowel de energieregio's als de provincie verbreden daarbij hun blik van opwek naar een geïntegreerd energiesysteem.
In de gebiedsgerichte uitwerking van het Ruimtelijke Voorstel maakt de provincie een integrale afweging tussen alle ruimtevragers op provinciaal en regionaal niveau. Hiervoor worden de komende tijd voor vijf gebieden gebiedsprogramma's opgesteld. De provincie

werkt graag samen met alle gebiedspartners aan toekomstbestendige ruimtelijke ordening. Het toepassingsbereik van de energietoets, zoals benoemd in lid 1 is niet uitsluitend, dit is aangepast.
Wij ondersteunen dat het netbewust aansluiten van nieuwe ontwikkelingen belangrijk is om het bestaande energiesysteem zo efficiënt mogelijk te benutten. De term "netbewust" wordt in de visie en het programma genoemd in relatie tot "toekomstbestendig bouwen", daarnaast is deze term toegevoegd aan de energietoets.
We onderzoeken of dit in een volgende herziening nader opgenomen wordt.
Dank voor het meedenken de suggestie over schuinboren. De provincie hanteert bij schuinboren het voorzorgbeginsel. De provincie vindt het belangrijk geen risico's toe te staan rondom geothermie in en onder grondwaterbeschermingsgebieden zolang deze risico's nog onvoldoende in beeld zijn gebracht. In 2026 wordt een publicatie van TNO verwacht waarin de risico's van geothermie nader worden beschreven. Op basis daarvan zal de provincie het standpunt over schuinboren evalueren.

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de Herziening 2025. Artikel 7.74a ZHOV wordt aangepast.

A038-WEO046 Windenergie

De indiener geeft aan dat de integrale afweging over windenergie onvoldoende is waargemaakt in de voorgestelde visie, omdat weidevogelgebieden zijn aangewezen als potentiële zoekgebieden voor windenergie. De indiener verzoekt de provincie om een concentratie van de gehele resterende windopgave in de oostelijke helft van de regio af te wijzen vanwege de onrealistische plannen. Daarnaast vraagt de indiener om een heldere planning en een transparant besluitvormingsproces voor windenergie, dat niet overlapt met gemeentelijke verkiezingen, voor iedereen inzichtelijk is en in afstemming met gemeenten plaatsvindt. De indiener wil ook graag samenwerken aan de herijking van het RES-bod van Holland Rijnland. Tot slot vraagt de indiener om meer bestuurlijke duidelijkheid over het begrip “ontwikkelstrategie met planning”.

Antwoord
De provincie begrijpt de zorg van de indiener omtrent overlap van zoekgebieden voor wind en weidevogelgebieden. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Zie ook thema beantwoording Windenergie, onderdeel natuur.
Voor het vervolgproces verwijzen we indiener naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Tijdlijn, proces OER en Herziening

A038-ZO001 Zonne-energie

De regio onderschrijft het provinciale beleid om zonne-energie te stimuleren via meervoudig ruimtegebruik, met prioriteit voor daken en daarna zorgvuldig ingepast op land. Wij vragen om expliciet ruimte voor maatwerk op locaties waar zonne-energie kan bijdragen aan bredere opgaven zoals klimaatadaptatie, systeemoptimalisatie of toekomstbestendige bedrijfsvoering. Het is essentieel dat de provincie vastlegt hoe gerealiseerde zonne-

energieprojecten daadwerkelijk in mindering worden gebracht op de regionale windopgave, inclusief monitoring en rapportage.

Antwoord
Maatwerk voor zonne-energie op land blijft mogelijk zolang dit aansluit bij de regels zoals deze zijn opgenomen in de Verordening. Daarbij is reeds rekening gehouden met de bredere opgaven zoals door u benoemd. In de laatste trede binnen bestaande RES-zoekgebieden zon is meer ruimte voor zonne-energie binnen kaders en randvoorwaarden, mits verder uitgewerkt en regionaal afgestemd. De RES'en zijn zelf verantwoordelijk voor het bijhouden en overleggen van de gerealiseerde opwek en zogeheten pipeline projecten. Zowel zon op dak als zon op veld tellen daarbij mee in de te behalen afgesproken RES 2030 doelstellingen. Ze zijn daarmee, met het oog op deze doelstellingen, automatisch direct van invloed op de regionale windopgave.

A038-BE177 Rolopvatting gemeenten en provincie

De indiener geeft aan dat de opname van de binnenplanse vergunningsplicht en het besluit over vergunningverlening, zoals benoemd in artikel 7.52b van de verordening, gemeentelijke taken zijn.

Antwoord
De provincie is op grond van de Omgevingswet bevoegd om via de Omgevingsverordening instructieregels te stellen ter bescherming van provinciale belangen en met het oog op doelmatigheid en doeltreffendheid. Daarmee is het ook mogelijk om de instructieregels te richten op de planregels van het Omgevingsplan. Artikel 7.52b is zo'n instructieregel en verplicht gemeenten uitsluitend om in het omgevingsplan een binnenplanse vergunningplicht op te nemen. De inhoudelijke beoordeling en besluitvorming over vergunningverlening blijven volledig bij het college van burgemeester en wethouders. De provinciale regel grijpt daarmee niet in op gemeentelijke bevoegdheden, maar borgt een provinciaal belang op hoofdlijnen. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de verordening. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A038-EC023m Ruimte voor de circulaire economie (Omgevingsprogramma p.63) en Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (Omgevingsprogramma p.63)

5. Geen gedwongen vertrek bestaande bedrijvigheid.
Regio Holland Rijnland heeft onvoldoende schuifruimte om bestaande bedrijven elders te kunnen huisvesten. Vanwege de schaarse ruimte is het een uitdaging om nieuwe bedrijventerreinen te realiseren.

Antwoord
De provincie herkent de beperkte schuifruimte in Regio Holland Rijnland. Juist vanwege de schaarste aan ruimte en de keuze om het open landschap te beschermen, ligt de provinciale inzet primair op beter beschermen en benutten van bestaande bedrijventerreinen. Nieuwe bedrijventerreinen in het open landschap zijn alleen aan de orde wanneer intensivering aantoonbaar onvoldoende is, er regionale afstemming heeft plaatsgevonden en dit past binnen de provinciale kaders.

A038-EC023d Transitie van de tuinbouw (Omgevingsprogramma p.47)

Graag zien we een toevoeging aan de derde opsomming onder “de provincie past hiervoor de volgende hulpmiddelen toe:”. Dit gaat niet alleen om tuinbouw, maar ook om de sierteeltsector. Een project om de sierteeltsector te verduurzamen en toekomstbestendig te maken is de Regio Deal Sierteeltregio.

Antwoord

Onze inzet is bedoeld voor ondersteuning van projecten die de transitie van de tuinbouw versnellen. De sierteeltsector is onderdeel van de tuinbouwsector. Het project Regiodeal Sierteelt valt dan ook onder deze projecten. Derhalve is aanpassing niet nodig.

A039 - Gemeente Voorne aan Zee

A039-RKL013 Ontwerp Nota Ruimte

De gemeente ziet schuurpunten met de Ontwerp-Nota Ruimte die tegelijkertijd met de Ontwerp-Herziening 2025 ter inzage is gelegd. De gemeente vertrouwt erop dat de provincie zorgvuldig zal overwegen welke schuurpunten kunnen worden weggenomen, in het belang van een optimale balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

Antwoord

In de Ontwerp-Nota Ruimte worden zowel de termen 'straatje erbij' als 'wijkje erbij' gehanteerd. In het provinciale beleid wordt aangesloten bij de term 'straatje erbij', passend bij de schaal en context van Zuid-Hollandse dorpen en kernen. Waar in de Ontwerp-Nota Ruimte bij een wijkje erbij wordt gesproken over maximaal 100 woningen, hanteert het provinciale beleid geen maximumaantal bij Straatje erbij. Wel wordt ingezet op een dichtheid van 33 woningen per hectare of hoger en een maximum oppervlakte van 1,5 hectare voor de ontwikkeling (combinatie van twee straatjes erbij tot 3 hectare is onder voorwaarden mogelijk), met als doel zuinig ruimtegebruik te bevorderen. Hiermee stimuleren we hogere woningdichtheden, woningaantallen en een diverser woningprogramma. Hiermee sluit het provinciale beleid in opzet en doelstelling aan bij het (voorgenomen) Rijksbeleid. Gemeenten kunnen binnen dit beleid kleinschalige initiatieven zoals straatjes erbij realiseren, mits passend binnen provinciale uitgangspunten en het regionale woningbouwprogramma. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A039-EC024 Detailhandel

De mogelijkheid om een supermarkt te verplaatsen of uit te breiden binnen hetzelfde verzorgingsgebied zou beter verankerd moeten worden in het beleid. Nu wordt er alleen gesproken over een nieuwe winkelconcentratie voor een nieuwe woonwijk of een bestaande winkelconcentratie. Het feit dat er al een bestaande winkelconcentratie is, wil niet altijd zeggen dat dit de beste situering is voor de stad en haar omliggende kernen.

Antwoord

Op het moment dat er ergens een nieuwe supermarkt planologisch mogelijk wordt gemaakt (ook bij verplaatsing), is er op die locatie sprake van nieuwe detailhandel en is de Omgevingsverordening van toepassing. Supermarkten zijn reguliere detailhandel en dienen zich te vestigen binnen of aansluitend aan de bestaande winkelconcentraties in de reguliere centra, in een winkelconcentratie in een nieuwe woonwijk of in een winkelconcentratie als deze in zijn geheel naar een nieuwe plek wordt verplaatst.

A039-WO052 Vrijkomende agrarische bebouwing

De provincie biedt ruimte voor herontwikkeling van vrijkomende agrarische bebouwing en heeft daarvoor een richtsnoer opgesteld. Het toevoegen van woningen is in beperkte mate mogelijk, maar meer woonheden zijn mogelijk voor zorgfuncties en huisvesting van arbeidsmigranten. De gemeente vindt het positief dat er ruimte lijkt te ontstaan om andersoortige woningen mogelijk te maken en benadrukt dat hier behoefte aan is. Als voorbeeld noemt de gemeente de glassanering (ruimte voor ruimte), waarbij er kansen zijn

voor een groter aantal kleinere wooneenheden ten behoeve van bijvoorbeeld een knarren hof.

Antwoord
De zienswijze van gemeente Voorne aan Zee sluit goed aan bij de lijn in deze herijking dat herstructurering en sanering van ongewenste bebouwing in het landelijk gebied gewenst is, mits dit leidt tot ruimtelijke kwaliteitswinst en verrommeling wordt voorkomen. Het voorbeeld van het knarren hof past bovendien inhoudelijk bij de provinciale inzet op geclusterde woonvormen.

A039-BE051 Transformatielocatie Stadsdorp Hellevoetsluis

De kaart bij het beleid omtrent bedrijvenlocaties zou ter plaatse van Stadsdorp, welke tevens Helvoet BV betreft, een aanduiding moeten bevatten dat dit een transformatiegebied is. Eerder toonde de Provincie ons een kaart waarop Vermaat 2 nog als bedrijventerrein staat aangemerkt, terwijl dit al is weg bestemd en de provincie het hier mee eens was enkele jaren geleden. De gemeente verzoekt dit hele gebied als transformatiegebied aan te wijzen vanwege de langlopende plannen om dit gebied te transformeren, vanwege de ligging midden in de stad, vanwege de logistiek en vanwege het feit dat met de uitbreiding van het bedrijventerrein Kickersbloem al heel veel compensatie plaatsvindt.

Antwoord
De provincie zal het betreffende deel van bedrijventerrein De Kulck, waaronder de locatie van bestemmingsplan Vermaatterrein fase 2, verwijderen van de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening. Hiermee wordt aangesloten bij de reeds planologisch vastgelegde transformatie en de bestuurlijk gedragen ontwikkelrichting. De gerealiseerde en voorziene regionale compensatie, onder meer via bedrijventerrein Kickersbloem, is daarbij betrokken.

A039-WO049 Woningbouwlocaties Meeuwenoord en Nieuwe Achterweg

De locaties Meeuwenoord (Brielle) en Nieuwe Achterweg (Rockanje) zijn na goed overleg opgenomen als woningbouwlocatie in het provinciale omgevingsbeleid. De gemeente is verheugd hiermee een mooie bijdrage te kunnen leveren aan de regionale woningbouwopgave.

Antwoord
Meeuwenoord betreft een voormalig sportpark dat op basis van de geldende bestemming door zijn ligging voor het grootste deel aan/binnen de dorpskern door ons als binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) gelegen wordt beschouwd. Meeuwenoord is daarom niet opgenomen als 3ha locatie voor woningbouw. De locatie Nieuwe Achterweg wordt in deze herziening opgenomen als woningbouwlocatie.

A039-TRO231 Woningdichtheid

In artikel 7.45b is een minimale woningdichtheid van 33 woningen per hectare opgenomen. Daarmee gaat de provincie te veel op de stoel van de gemeente zitten. Voor de landschappelijke inpassing of goed woon- en leefomgeving kan het beter zijn om minder woningen te bouwen per hectare, zeker in een landelijke gemeente als Voorne aan Zee. De

gemeente constateert tevens dat de tekst in de toelichting van de verordening over de berekening van de dichtheid onoverzichtelijk is en voer voor discussie levert.

Antwoord
De Provincie neemt kennis van uw bezwaar tegen de minimale woningdichtheid in de regeling voor het Straatje erbij. In de vastgestelde Ruimtelijke Koers heeft de provincie ervoor gekozen de onbebouwde ruimte te beschermen, vanwege belangrijke opgaven zoals water, biodiversiteit, landbouw en energie, waarvoor ruimtegebrek dreigt te ontstaan. Tegelijkertijd blijven wij rekening houden met de wens van gemeenten om iets te doen aan de leefbaarheid en aan de woonbehoefte van jongere en oudere inwoners van de kernen. Hiervoor is, naast de al afgestemde plannen zoals in grote stedelijke bouwlocaties, het Straatje Erbij bedoeld. De regeling is bewust kleinschalig vormgegeven, passend bij de provinciale inzet op zuinig ruimtegebruik, bedoeld om de genoemde prioritaire opgaven te borgen. Graag merken we hierbij op dat bewust geen maximumaantallen woningen zijn opgenomen in de regeling, maar een maximumomvang in hectares. Dit betekent dat hogere dichtheden van minimaal 33 woningen per hectare, passend bij de kleinste kernen, en meer woningen voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen worden gestimuleerd. Bouwen in hogere dichtheden wordt - waar dat mogelijk en wenselijk is - gestimuleerd. Mits zorgvuldig uitgewerkt kan kleinschalige woningbouw zo een bijdrage leveren aan het realiseren van een betaalbaar woningprogramma (zie het onderzoek: Past het - Provincie Zuid-Holland, aangeboden op 9 december 2025 aan Provinciale Staten).

De provincie ziet in de zienswijze geen aanleiding het beleid te herzien. Zie voor verdere beantwoording thema antwoord Vitaliteit & Leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A039-BE050 Bijlage met grote buitenstedelijke bouwlocaties

In de bijlage met woningbouwlocaties en bedrijventerreinlocaties wordt bij de locaties Boomgaard/Noordwest en Kickerbloem 3 (4e kwadrant), nog de gemeente Hellevoetsluis genoemd. De gemeente verzoekt eenduidig de gemeente Voorne aan Zee te noemen.

Antwoord
De provincie zal de foutieve aanduiding “gemeente Hellevoetsluis” in de bijlage met woningbouw- en bedrijventerreinlocaties corrigeren en vervangen door “gemeente Voorne aan Zee”, zodat de gemeentenaam eenduidig en actueel wordt weergegeven. Deze zienswijze leidt tot een tekstuele aanpassing in het Omgevingsbeleid.

A039-TRO096 Straatje erbij

De nieuwe mogelijkheid voor een straatje gaat gepaard met nogal wat beperkingen, over oppervlakte, woningdichtheid en beperking tot kernen van 250-10.000 inwoners. Hierdoor wordt erdoor te provincie te veel gestuurd. De mogelijkheid om twee straatjes te combineren (tot 3 ha) bij een dorp, gaat ten koste van de mogelijke uitbreiding van een ander dorp.
In de ontwerp Nota Ruimte van het Rijk wordt de mogelijkheid genoemd van een ‘wijkje erbij’ (tot 100 woningen), zonder dat daar een maximale oppervlakte aan is verbonden. De gemeente vraagt deze mogelijkheid over te nemen in het provinciaal beleid, zodat

gemeenten meer ruimte krijgen om iedere stad of dorp uit te breiden, om te kunnen voldoen aan de grote behoefte aan nieuwe woningen.

Antwoord
Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A039-OB023 Participatie en Proces

De gemeente heeft de mogelijkheden tot participatie als heel beperkt ervaren. De gegeven tijd voor participatie tijdens de internetconsultatie was erg kort en de omvang van de ter inzage gelegde stukken was een erg zware belasting voor de gemeentelijke organisatie. Gezien de omvang en complexiteit valt te overwegen om de beleidsontwikkeling (visie) en de beleidsdoorwerking (programma en verordening) van elkaar los te koppelen zoals meestal gemeenten en Rijk doen.

Antwoord
In de Nota van Motivering is uitgebreid ingegaan op de mogelijkheden die zijn geboden voor participatie en hoe dat is betrokken bij de totstandkoming van het nieuwe of gewijzigde beleid. Er kunnen twee trajecten worden onderscheiden. Allereerst het participatietraject dat voor de verschillende onderwerpen afzonderlijk is doorlopen. De wijze waarop participatie heeft plaatsgevonden en welke partijen en personen daarbij zijn betrokken is afgestemd op het betreffende onderwerp. Dit kan per onderwerp sterk verschillen. Ten tweede heeft participatie plaatsgevonden over de samenhangende gehele herziening. Een onderdeel daarvan is de internetconsultatie, waarbij gedurende vier weken een eerste concept van (de hoofdlijnen van) deze herziening is gepubliceerd op de website van de provincie. Daarbij is de mogelijkheid geboden om een participatiereactie in te sturen. Een periode van vier weken zou toereikend moeten zijn om een reactie te kunnen voorbereiden. Daarbij in ogenschouw nemend dat participatie een veel langer lopend traject is, waarbij dit slecht een van de stappen is.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A039-RE007 Recreatiegebied Quackstrand

Ondanks de eerdere zienswijze in het kader van de Herziening 2024 van het omgevingsbeleid, is het Quackstrand niet correct opgenomen in het provinciaal beleid. Het is niet aangeduid als recreatiegebied, maar als natuurgebied. Omdat er sprake is van omzetten van subsidie voor recreatiegronden is het van groot belang dat deze gebieden ook als zodanig zijn bestemd. Naar aanleiding van de eerdere zienswijze is wel de begrenzing van het Oostvoornse meer in overeenstemming gebracht met de bestaande situatie. De gemeente verzoek het Quackstrand eveneens te bestemmen zoals de bestaande situatie, sinds de jaren 70 is het in gebruik voor zeer actieve strand- en waterrecreatie.

Antwoord
Bedankt voor uw reactie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid, omdat dit stuk onder N2000 valt. Het kan daarom niet worden aangewezen als recreatiegebied, ook al is het huidige gebruik wel als dusdanig.

A039-OB022 Omgevingsbeleid algemeen

De gemeente begrijpt het dilemma waarvoor de provincie staat, omdat het balanceren vraagt tussen beschermen en ontwikkelen. Tegelijkertijd constateert de gemeente dat de herziening beperkende en onduidelijke en soms ook tegenstrijdig regels bevat. De snelheid waarin de maatschappij verandert, vraagt juist ruimte om snel en flexibel te kunnen reageren. Niet elke regel is even belangrijk.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

A039-WEO016 Windenergie

In artikel 7.75 in samenhang met bijlage 2 van de verordening zijn drie locaties binnen de gemeente Voorne aan Zee aangewezen voor de realisatie van windenergie. Deze locaties zijn reeds vastgesteld vóór de gemeentelijke fusie per 1 januari 2023. De gemeente onderschrijft de provinciale ambitie ten aanzien van windenergie. De gemeente wijst erop voldoende windenergie te kunnen opstellen ook zonder de locatie Nieuwe Ondernemingspolder te realiseren. Deze locatie kan dus komen te vervallen. De gemeente is ook overigens van oordeel dat de locatie Nieuwe Ondernemingspolder ongeschikt is voor de plaatsing van windturbines. Daarom verzoekt de gemeente deze locatie te verwijderen uit de Omgevingsverordening.

Antwoord

Wij wijzen indiener erop dat er geen onderzoek is gedaan naar nieuwe locaties in de Nieuwe Ondernemingspolder c.q. binnen de RES Regio Rotterdam Den Haag. Een dergelijk OER gaat overigens wel beginnen in het eerste kwartaal van 2026. Tot slot is een Omgevingseffectrapportage uitgevoerd voor de RES-regio's Holland-Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden. Op basis hiervan zijn zoekgebieden voor windenergie voorgedragen voor de Omgevingsvisie. Op basis van de nog uit te voeren OER voor de RES Regio Rotterdam Den Haag zal bepaald worden hoe omgegaan wordt met de bestaande locaties voor realisatie van windenergie.

A039-WO050 Woningbouwlocatie Molenweg/Valweg (Oostvoorne)

De gemeente verzoekt de woningbouwlocatie Molenweg/Valweg (Oostvoorne) toe te voegen als ‘grote buitenstedelijke bouwlocatie’ (3 ha-locatie). De locatie sluit goed aan bij het principe van een ‘dubbel straatje erbij’. De locatie grenst direct aan de bestaande dorpsrand van Oostvoorne en omvat in de huidige situatie o.a. kassen, bedrijfsgebouwen en agrarische gronden. Van grote landschappelijke kwaliteiten is geen sprake. De ontwikkeling moet de vitaliteit en leefbaarheid van de kern versterken.

Antwoord

Over deze locatie wordt al geruime tijd met de gemeente gesproken. Op basis van de ligging van het gebied en ruimtelijke kwaliteit hebben wij altijd gesteld dat hier een woningbouwontwikkeling kansrijk is. Onder andere in het kader van de aanpak sociaal (Antea rapport). In het voorgenomen beleid zal dit vormgegeven dienen te worden op basis van de mogelijkheden voor het (dubbel) straatje erbij. Goed dat de gemeente dit ook ziet. Aanwijzing als nieuwe 3ha locatie is dan niet nodig - want minder dan 3ha -, en ook niet

wenselijk omdat dan meer 'groene ruimte' verloren gaat en niet meer beschikbaar is voor de prioritaire opgaven voor dit gebied.

A040 - Metropoolregio Rotterdam Den Haag

A040-ZZ009 Integrale aanpak en samenwerken aan ambities in de Zuidelijke randstad

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om bij het provinciale omgevingsbeleid nadrukkelijker te streven naar een integrale aanpak, die alle relevante aspecten van de provincie combineert. Die indiener zou willen dat sturende keuzes beter aansluiten bij de behoeften en ambities van onze regio. Er wordt voorgesteld dat de provincie Zuid-Holland bij de volgende herziening van het beleid aangeeft hoe beleid op een integrale manier wordt vormgegeven. De indiener nodigt de provincie uit om samen richting te geven aan de Zuidelijke Randstad. Daarbij geeft de indiener aan dat zij inzetten op:

- Het versterken van de economie en verdienvermogen.
- Publieke mobiliteit en een schaalsprong in ons ov-systeem.
- Het versterken van de sociaaleconomische kracht van gemeenten en inwoners.
- Samen met de provincie en gebiedspartners op te trekken om deze ambities neer te zetten.

Antwoord

De door indiener gevraagde integrale aanpak is, evenals het principe om dit samen met de partners te doen, reeds benoemd als één van de sturingsprincipes van het omgevingsbeleid (zie Omgevingsvisie paragraaf 2: De provincie werkt gebiedsgericht). Zie verder het thema-antwoord gebiedsgerichte uitwerking. Voor de volledigheid wijzen wij erop dat onze inzet er ook op gericht is om de ambities met betrekking tot gezonde en klimaatadaptieve delta onderwerp zijn van de gezamenlijke inzet in NOVEX Zuidelijke Randstad verband.

A040-WO041 Tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten

De indiener verzoekt om een maximale duur van 15 in plaats van 10 jaar te hanteren als er gekozen moet worden voor het tijdelijk huisvesten van arbeidsmigranten op een bedrijventerrein.

Antwoord

De termijn van 10 jaar is een richtlijn en is opgenomen in een eerdere Herziening van het Omgevingsbeleid. Dit om te voorkomen dat bedrijvigheid wordt beperkt door huisvesting van arbeidsmigranten. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aan de slag onder meer om knelpunten bij de huisvesting in beeld te brengen. Dit onderdeel zal hierin worden meegenomen.

De provincie onderschrijft het uitgangspunt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grote milieugebruiksruimte. Daarom is functiemenging op deze terreinen bewust beperkt tot ondersteunende en ondergeschikte functies, en uitsluitend voor zover deze de bedrijfsvoering van zittende bedrijven en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte niet belemmeren.

De provincie blijft hierover graag met gemeenten in gesprek om per situatie een zorgvuldige afweging te maken die aansluit bij zowel de uitgangspunten van de REV als bij de economische functie en toekomstbestendigheid van zware bedrijventerreinen. In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) beschouwt de provincie huisvesting van arbeidsmigranten als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en

dorpsgebied wordt gerealiseerd. Huisvesting op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke en tijdelijke situaties aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer dit geen onevenredige beperking oplevert voor omliggende bedrijven én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden.

De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid om in bijzondere gevallen maatwerk toe te passen. Deze afwijkingsmogelijkheid is geen automatisme en kan alleen worden benut indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het artikel en aan het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn van 10 jaar geldt daarbij als richtlijn voor de maximale duur van tijdelijke functies. In zorgvuldig overleg met gemeenten kan per concreet geval worden bezien of maatwerk verdedigbaar is, mits het tijdelijke karakter duidelijk is geborgd en alternatieven buiten bedrijventerreinen aantoonbaar zijn onderzocht.

A040-OB024 Periodieke actualisatie van het omgevingsbeleid onwenselijk

De indiener benoemt risico's van het (bijna) jaarlijks actualiseren van provinciaal beleid:
- (Gebrek aan) koersvastheid.
- Belasting van de ambtelijke capaciteit van gemeenten maakt zorgvuldige participatie niet gemakkelijk.

De inbrenger doet de suggestie dat de provincie Zuid-Holland het provinciaal beleid herziet op basis van relevante ontwikkelingen.

Antwoord

Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten ertoe leiden dat regelmatig onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A040-EC025 Verbreding definitie van campussen in de metropoolregio

De indiener benoemt dat de campuslocatie TU Delft als enige locatie in de metropoolregio wordt genoemd waar functiemenging toegepast mag worden. De indiener vraagt de provincie om een bredere definitie van campussen in de metropoolregio toe te passen, zodat waar mogelijk ook andere innovatiecampussen in de regio ruimte krijgen voor functiemenging.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van campussen als motor voor innovatie en ondernemerschap en zet zich in voor hun verdere versterking. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland ondersteunt de provincie top-innovatiecampussen die

voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en bijbehorende criteria.

Het beleidsvoorstel om functiemenging planologisch mogelijk te maken is vanwege de aard, schaal en ruimtelijke context van deze locaties in de ontwerpherziening gericht toegepast op een beperkt aantal campussen. Dit betekent niet dat andere innovatiecampussen in de metropoolregio geen rol spelen in het provinciale beleid. De provincie beziet per locatie, in overleg met betrokken gemeenten en partners, of en hoe lokaal maatwerk mogelijk en wenselijk is binnen de bestaande kaders.

Een bredere toepassing van functiemenging op campussen vraagt om een zorgvuldige afweging per locatie en wordt daarom niet generiek in de verordening vastgelegd maar betrokken bij de gebiedsgerichte trajecten.

A040-BE055 Maatwerk 'attentiegebied' rondom hmc-bedrijventerreinen

De indiener pleit voor maatwerk of flexibiliteit t.a.v. het 'attentiegebied' rondom hmc-bedrijventerreinen van 300 meter, waarbinnen geen nieuwe gevoelige functies, zoals wonen mogen worden gerealiseerd.

Antwoord

De provincie begrijpt het verzoek om maatwerk bij de toepassing van het attentiegebied van 300 meter rond HMC-bedrijventerreinen. Het is echter niet zo dat er geen nieuwe milieugevoelige functies gerealiseerd kunnen worden binnen die 300 meter. Dit kan niet binnen een kortere afstand dan waar nu al milieugevoelige functies toegelaten zijn. Het attentiegebied kan een hulpmiddel zijn die gemeenten in het omgevingsplan kunnen opnemen om te voorkomen dat de planologisch toegelaten milieugebruiksruimte van zware bedrijvigheid wordt beperkt. De werking van de instructieregel werkt tot op maximaal 300 meter, maar als dichterbij al milieugevoelige functies liggen is de instructieregel "uitgewerkt" op die afstand, dit wordt verduidelijkt.
Binnen de Omgevingsverordening is flexibiliteit mogelijk. De omvang en doorwerking van het verbod om milieugevoelige functies toe te laten worden bepaald in relatie tot de planologisch toegelaten milieugebruiksruimte op het betreffende bedrijventerrein en de aanwezige of reeds toegelaten milieugevoelige functies. Bestaande, rechtmatige en onherroepelijk toegelaten ontwikkelingen blijven leidend. Om de flexibiliteit te vergroten wordt een uitzondering toegevoegd om in specifieke situaties locatie specifiek maatwerk toe te kunnen passen in het omgevingsplan, mits de (planologische) milieugebruiksruimte van het bedrijventerrein behouden blijft. Dit kan bereikt worden door maatregelen te koppelen aan de ontwikkeling van dat soort milieugevoelige functies. Dat kan bijvoorbeeld door met dove gevels of andere geluidsvoorzieningen ervoor te zorgen dat de huidige toegestane milieugebruiksruimte ook in de toekomst voor een bedrijf beschikbaar blijft, mocht die op dit moment niet volledig in gebruik zijn. Meerdere zienswijzen over dit onderdeel hebben geleid tot verduidelijkingen en verbeteringen in het omgevingsbeleid.

A040-BE053 Behoud huidige aanbod van bedrijventerreinen

De indiener stelt dat het huidige aanbod van bedrijventerreinen behouden moet blijft, inclusief zacht planaanbod. Ook benoemt de inbrenger dat de mogelijkheid moet bestaan voor nieuw planaanbod om bijvoorbeeld circulaire hubs en schuifruimte mogelijk te maken om het juiste bedrijf op juiste plek te krijgen.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van het behouden van het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen, inclusief het zorgvuldig omgaan met het zachte planaanbod. Het uitgangspunt van het provinciale omgevingsbeleid is dat bestaande bedrijventerreinen zo veel mogelijk worden behouden en beter benut, onder meer om ruimte te bieden aan transities zoals circulariteit en om voldoende schuifruimte te creëren voor het principe het juiste bedrijf op de juiste plek.
Tegelijkertijd is het provinciale beleid gericht op terughoudendheid met nieuw planaanbod. Nieuwe bedrijventerreinen of uitbreidingen zijn alleen aan de orde wanneer zij aantoonbaar noodzakelijk zijn, regionaal zijn afgestemd en niet ten koste gaan van het open landschap, conform de beleidsmaatregel beschermen open landschap. De provincie zet daarom primair in op herstructurering, intensivering en functiemenging binnen bestaand stedelijk gebied en bestaande bedrijventerreinen, vanuit het uitgangsprincipe 'mengen waar kan, scheiden waar moet'.
Binnen deze kaders blijft ruimte voor gerichte, gebiedsgerichte afwegingen, bijvoorbeeld voor circulaire hubs of specifieke schuifruimte, mits deze passen binnen regionale afspraken en bijdragen aan een toekomstbestendige en zorgvuldig ingepaste economische structuur. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

A040-EC026 Kantoorontwikkelingen op toplocaties mogelijk maken

De inbrenger benoemt dat dat de concentratie van grootschalige kantoren voornamelijk op de toplocaties en campussen /scienceparken terecht moet komen. De inbrenger benoemt een tekort aan kwalitatief goede kantoren en dat de realisatie van nieuwbouw zeer ingewikkeld is. De inbrenger vindt dat de inzet van de provincie gericht zou moeten zijn om de kantoorontwikkelingen op toplocaties of eventuele (voor de markt) secundaire locaties mogelijk te maken in plaats van enkel gericht te zijn op het verminderen van kantorenmeters en transformatie.

Antwoord
Het provinciaal beleid voor kantoren draagt bij aan de vitaliteit en daarmee de kwaliteit van de centra en aan de versterking van de agglomeratiekracht. Het provinciaal beleid is niet gericht op het verminderen van kantorenmeters en/of transformatie in het algemeen, maar alleen op kansarme locaties waar veel leegstand is. Verschillende locatietypen, zoals grootstedelijke toplocaties/centrumlocaties, OV-knooppuntlocaties en centrum/(intercity)stationslocaties, zijn de meest geschikte locaties voor kantorenontwikkelingen.

A040-EC027 Bereikbare werklocaties

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om in te zetten op sterk openbaar vervoer, publieke mobiliteit, en een schaalsprong ten behoeve van het versterken van onze economie en het vergroten van kansen voor mensen.

Antwoord
Dit is onderdeel van de visie. Dank voor uw zienswijze.

A040-EC028 Samen met gebiedspartners sturen op ruimte voor een duurzame, innovatieve en inclusieve economie

De inbrenger roept de provincie Zuid-Holland op om tot samenwerken met de regio's en gemeenten in de provincie Zuid-Holland, bedrijfsleven en andere relevante gebieden in Nederland. Ook benoemt de inbrenger het belang van de samenhang met overlappende trajecten, zoals NOVEX en de Nota ruimte.

Antwoord

De provincie werkt nauw samen met diverse partners binnen en buiten Zuid-Holland bij de ontwikkeling en uitvoering van haar beleid. Wij onderschrijven het belang van de samenhang in de diverse lopende trajecten, zoals NOVEX en de Nota Ruimte.

A040-EC029 Ruimte voor de circulaire economie

De inbrenger benoemt positief tegenover het voornemen van de provincie Zuid-Holland te staan om ruimte voor de circulaire economie verder uit te gaan werken. De inbrenger werkt daar graag aan mee. Specifiek noemt de inbrenger mee te willen helpen ontwikkelen van 'prioriteit aan circulaire bedrijvigheid op nog te ontwikkelen bedrijventerreinen, passend bij het circulaire profiel van de regio'.

Antwoord

De provincie waardeert het dat de inbrenger de ambities van de provincie op dit gebied steunt.

A040-BE059 Betaalbare bedrijfsruimte

De inbrenger is voorstander van betaalbare bedrijfsruimte, zeker voor kleinschalige stadsverzorgende bedrijvigheid. De inbrenger zou hier graag bij betrokken worden.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van betaalbare bedrijfsruimte, met name voor kleinschalige en stadsverzorgende bedrijvigheid. In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie zet de provincie in op functiemenging in stedelijke gebieden en nieuwe gebiedsontwikkelingen om hiervoor ruimte te creëren. De provincie betrekt gemeenten en andere partijen actief bij deze opgave en gaat graag in gesprek om samen te verkennen welke oplossingen en instrumenten hiervoor het meest effectief zijn.

A040-BE058 Nadeelcompensatie

De inbrenger benoemt dat bij sturing op een minimale milieucategorie op bedrijventerreinen, in geval van uitplaatsing van een bedrijf, de nadeelcompensatie niet moeten landen bij gemeenten.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorg, maar benadrukt dat de instructieregels geen directe verplichting tot uitplaatsing van bedrijven bevatten. Bestaande bedrijven behouden hun planologische rechten en kunnen hun activiteiten voortzetten. Van een generieke verschuiving van nadeelcompensatierisico's naar gemeenten is daarom geen sprake,

waarmee het risico op nadeelcompensatie is gekanaliseerd. De zienswijze leidt niet tot aanpassingen in de Omgevingsverordening.

A040-BE052 Naleven gemaakte afspraken

De indiener nodigt de provincie Zuid-Holland uit om afspraken met gemeenten o.b.v. de bedrijventerreinenstrategie van de MRDH na te leven.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland onderschrijft het belang van het naleven van de afspraken uit de bedrijventerreinenstrategie van de MRDH. Deze strategie is mede op initiatief van de provincie tot stand gekomen en vormt een gezamenlijk kader voor provinciale en gemeentelijke besluitvorming. Bij de provincie zijn geen signalen bekend dat deze afspraken niet worden nageleefd. De provincie handelt in haar beleid en besluitvorming conform de gemaakte afspraken en blijft hierover in overleg met de regio en de betrokken gemeenten.

A040-BE057 Maatwerk bij functiemenging

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om maatwerk mogelijk te maken bij functiemenging o.b.v. de omgevingsverordening. Daarbij verzoekt de inbrenger dat de provincie Zuid-Holland de profielen vanuit de Bedrijventerreinenstrategie van de MRDH integreert.

Antwoord

De provincie begrijpt het verzoek en benadrukt dat maatwerk bij functiemenging al mogelijk is binnen de Omgevingsverordening. De instructieregels bieden ruimte om, via het omgevingsplan, functiemenging toe te staan wanneer dit past bij een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en het functioneren van het bedrijventerrein, zonder de beschikbare milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid te beperken.
De profielen uit de Bedrijventerreinenstrategie van de MRDH worden door de provincie betrokken bij regionale afwegingen en gesprekken met gemeenten. Deze profielen vormen belangrijke input voor de toepassing van het beleid in de praktijk, maar worden niet één-op-één juridisch verankerd in de verordening. Daarmee blijft ruimte voor locatie specifiek maatwerk, in samenhang met regionale afspraken en lokale keuzes. Deze zienswijze leidt daarom niet tot aanpassingen in het Omgevingsbeleid.

A040-BE054 Maatwerk ruimte bedrijven met grotere milieugebruiksruimte

De indiener pleit voor dat er ruimte blijft voor bedrijven met grotere milieugebruiksruimte. De indiener is het op hoofdlijnen eens met het beschermen van voldoende ruimte voor hmc-bedrijventerreinen, maar pleit wel voor ruimte om in specifieke gevallen maatwerk toe te passen.

Antwoord

De provincie deelt het uitgangspunt dat voldoende ruimte voor bedrijven met een grotere milieugebruiksruimte behouden moet blijven en waardeert de steun voor het beschermen van HMC-bedrijventerreinen. Tegelijkertijd is maatwerk al mogelijk binnen de huidige Omgevingsverordening (ZHOV). De instructieregels bieden ruimte om in specifieke, goed gemotiveerde gevallen af te wijken, mits het beschermingsdoel van de regeling – het

behouden van milieugebruiksruimte voor zware bedrijvigheid – niet wordt ondergraven. Deze afweging vindt plaats in het omgevingsplan en vraagt om een locatie specifieke onderbouwing in overleg met de provincie. De Omgevingsverordening biedt deze mogelijkheden en om die reden leidt deze zienswijze niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A040-OB025 Meer duidelijkheid in kaarten

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om meer duidelijkheid in de kaarten en toelichtingen, zodat gemeenten en regio's beter kunnen sturen op het juiste bedrijf op de juiste plek.

Antwoord

Voor het sturen op het juiste bedrijf of de juiste plek zijn in de verordening meerdere werkingsgebieden relevant, onder meer met betrekking tot bedrijventerreinen, detailhandel en grote buitenstedelijke bouwlocaties. Deze werkingsgebieden zijn exact begrensd en zouden daarom voldoende duidelijk en inzichtelijk moeten zijn. De bijbehorende regels in de Omgevingsverordening zijn divers, deels gaat het om 'harde' regels en deels om regels die meer afwegingsruimte aan de gemeente over laten. Die laatste regels bieden weliswaar op provinciaal niveau minder rechtszekerheid dan 'harde' regels, maar laten juist aan de gemeente ruimte om hieraan aan passende invulling te geven.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A040-BE056 Samen kijken naar regionale oplossingen voor het ruimtetekort

De indiener nodigt de provincie Zuid-Holland uit om samen met gemeenten en de MRDH kijkt naar regionale oplossingen voor het ruimtetekort en het bieden van ruimte voor 'lichte' Bedrijven. Daarbij noemt de indiener specifiek samen te willen werken wanneer andere functies op bedrijventerreinen worden toegestaan.

Antwoord

De provincie waardeert het aanbod van de indiener om samen met gemeenten en de MRDH te kijken naar regionale oplossingen voor het ruimtetekort en neemt dit aanbod graag aan.
De provincie onderschrijft dat het vraagstuk van ruimte voor lichte bedrijvigheid niet alleen planologisch, maar ook regionaal en ruimtelijk-economisch moet worden benaderd.
De provincie ziet het beperken van lichte bedrijven op zware bedrijventerreinen in samenhang met het creëren van alternatieve vestigingsmogelijkheden. In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie zet de provincie daarom in op functiemenging en meervoudig ruimtegebruik in het stedelijk gebied en bij nieuwe gebiedsontwikkelingen, zodat lichte en stadsverzorgende bedrijvigheid daar een duurzame plek kan krijgen.
Daarnaast staat de provincie open voor samenwerking bij functiemenging op bedrijventerreinen, waar dit passend en ondersteunend is aan het profiel en functioneren van het terrein en de milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid niet wordt beperkt.
Deze afweging vraagt om locatie specifiek maatwerk en nauwe afstemming tussen gemeenten, regio en provincie.
De provincie ziet de samenwerking met gemeenten en de MRDH als een belangrijk platform om deze opgaven verder uit te werken en te komen tot regionaal gedragen, uitvoerbare oplossingen die bijdragen aan een toekomstbestendige economische structuur.

A041 - Gemeente Den Haag

A041-WN017 Warmteopslag MTO en HTO

De gemeente heeft de zorg dat de ‘strikte’ voorwaarden (pagina 31 in Nota van Motivering) te beperkend zullen zijn, om met lange termijnperspectief projecten te starten voor toepassing van midden temperatuur opslag (MTO) en hoge temperatuur opslag (HTO).

Antwoord

Dank voor de betrokkenheid. Deze tekst betreft een visie en heeft geen bindende werking voor derden. De genoemde uitgangspunten en ambities zijn richtinggevend bedoeld en vormen geen strikte voorwaarden.

A041-WO150 Definitie sociale huurwoningen

De gemeente wijst erop dat door in de definitie voor sociale huurwoningen op te nemen dat de woningen via het woonruimte verdeelsysteem verhuurd moeten worden, enkel sociale corporatiehuurwoningen mee kunnen tellen als sociale huurwoningen.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op het moment van schrijven is de Wvrv en het onderliggende besluit nog niet in werking getreden.

A041-BE149 Definitie zwaar bedrijventerrein

In artikel 7.51b van de verordening wordt de term ‘zwaar bedrijventerrein’ geïntroduceerd. Wat is het onderscheid tussen een regulier bedrijventerrein en een zwaar bedrijventerrein zoals bedoeld in deze paragraaf?

Antwoord

Met de term ‘zwaar bedrijventerrein’ werd in artikel 7.51b een juridisch afgebakende categorie geïntroduceerd waarvoor specifieke instructieregels gelden om voldoende milieugebruiksruimte te borgen. Het gaat om locaties die geschikt zijn voor bedrijvigheid met een hogere milieubelasting, in termen van de oude systematiek milieucategorie 3.1 en hoger. Naar aanleiding van zienswijzen en overleg met de VNG is besloten om de term aan te passen in "gedeelten van een bedrijventerrein met beschermde milieugebruiksruimte'. Zwaar bedrijventerrein wordt in het algemeen spraakgebruik en ook in de VNG-handreiking geassocieerd met de oude milieucategorie 4.1 en hoger. De provincie heeft al jaren beschermingsbeleid voor bedrijventerreinen vanaf milieucategorie 3.1 en hoger, en dat blijft zo. Hier wordt dus nu een eigen neutralere term aan gehangen.

A041-BG007 Schuinboren onder grondwaterbeschermingsgebied

De gemeente verzoekt de provincie in de verordening de ruimte te laten, om op basis van een gedegen risicobeoordeling en eventuele strikte voorwaarden schuinboren voor (diepe) geothermie onder grondwaterbeschermingsgebieden toch mogelijk te maken.

Antwoord
De provincie gaat uit van het voorzorgbeginsel en vindt het belangrijk geen risico's toe te staan rondom geothermie in en onder grondwaterbeschermingsgebieden zolang deze nog onvoldoende in beeld zijn gebracht. In 2026 wordt een publicatie van TNO verwacht waarin de risico's van geothermie worden weergegeven. Op basis van die publicatie zal een evaluatie over het standpunt van de provincie worden uitgevoerd.

A041-BG008 Bodemenergie boring vrije zone waterwingebied

Met het instellen van de boringsvrije zone rondom het waterwingebied Meijendel heeft de provincie eenzijdig belemmeringen vastgesteld voor het toepassen van open bodemenergiesystemen in een deel van de gebouwde omgeving van de gemeente dat binnen de boringsvrije zone ligt. We pleiten voor het opheffen van deze belemmering.

Antwoord
De provincie gaat uit van het voorzorgbeginsel en vindt het belangrijk geen risico's toe te staan rondom geothermie in en onder grondwaterbeschermingsgebieden zolang deze nog onvoldoende in beeld zijn gebracht. In 2026 wordt een publicatie van TNO verwacht waarin de risico's van geothermie worden weergegeven. Op basis van die publicatie zal een evaluatie over het standpunt van de provincie worden uitgevoerd.

A041-WO149 6.1.1 Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen

De gemeente benadrukt dat functiemenging waar mogelijk toegepast moet worden (dus ook met bedrijventerreinen en groenblauwe netwerken) voor het behalen van de woningbouwambities. Verder maakt de gemeente de opmerking (over pagina 136 in de omgevingsvisie) dat de afspraak in de RRA net iets anders is, namelijk dat 1/3 van de nieuwbouw een corporatiewoning is, waar ook een deel midden huurwoningen in zit. Daarnaast vraagt de gemeente zich af of op pagina 135 ‘netto’ toevoegingen worden bedoeld, of dat er ook toevoegingen door transformatie of splitsing bedoeld wordt.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van functiemenging waar dit ruimtelijk en milieutechnisch passend is, met name ook om bij te dragen aan de woningbouwopgave. Functiemenging wordt door de provincie gestimuleerd in stedelijke gebieden en nieuwe gebiedsontwikkelingen, waar wonen, werken en voorzieningen goed te combineren zijn.

Tegelijkertijd geldt dat op strategisch belangrijke bedrijventerreinen en binnen de groenblauwe netwerkbescherming van respectievelijk bedrijvigheid en landschappelijke en ecologische waarden vooropstaat. Binnen deze kaders blijft maatwerk via het omgevingsplan in beperkte mate mogelijk, mits sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Zie ook thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

A041-BE151 Bedrijven met lage milieucategorie en afstand tot woningbouw

Over paragraaf 7.3.11 Bedrijven (blz. 28 van de verordening): Bij bestaande bedrijventerreinen binnen de gemeente die nu als zwaar worden bestempeld (maar waar

feitelijk sprake is van bedrijven in lagere milieucategorieën) is vaak sprake van woningbouw direct naast of op zeer korte afstand van de bedrijventerreinen. Dit maakt het voor de gemeente heel ingewikkeld of wellicht zelfs onmogelijk om overal invulling te kunnen geven aan de regeling.

Antwoord
De provincie herkent dit spanningsveld. Bij deze bestaande bedrijventerreinen is sprake van een planologisch zwaarder profiel, terwijl de feitelijke milieuruimte door de nabijheid van milieugevoelige functies in de praktijk beperkt is. De verbodsbepaling voor nieuwvestiging van lichte bedrijven op zware bedrijventerreinen is bedoeld om schaarse milieugebruiksruimte te beschermen waar die ook daadwerkelijk kan worden benut.
De regeling is niet bedoeld om onuitvoerbare situaties te creëren. Waar de omgeving (bijvoorbeeld bestaande woningen op korte afstand) het feitelijk onmogelijk maakt om zwaardere bedrijvigheid te realiseren, biedt de regelgeving (vooral het Bkl) de kaders waar de randvoorwaarden uit volgen. Gemeenten blijven bij het omgevingsplan verantwoordelijk voor een evenwichtige toedeling van functies, rekening houdend met de bestaande milieugevoelige functies. In zulke gevallen kan tot een passende regeling worden gekomen, zodat geen leegstand ontstaat en het terrein passend kan blijven functioneren, zonder de bescherming van schaarse milieugebruiksruimte elders te ondergraven.

A041-TU052 3.1.3 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw

Op een aantal onderdelen van het toekomstige (bovenlokale) warmtesysteem zou de provincie mogelijk een sterkere regierol kunnen overwegen. De gemeente denkt hierbij aan de ruimtelijke planning en inpassing van nieuwe geothermiebronnen. Hierop lijkt provinciale ruimtelijke regie op plaats en tijd noodzakelijk. Ook wordt in de omgevingsvisie niet duidelijk welke inzet de provincie voor zichzelf ziet om restwarmte meer in te zetten.

Antwoord
Dank voor de suggestie. We nemen deze zienswijze voor kennisgeving aan. Via het nMIEK-project Warmtesysteem Zuid-Holland werkt Provincie Zuid-Holland aan clusterdeals om de ontwikkeling van bovenlokale warmtesystemen te versnellen en wordt met samenwerkingspartners aan restwarmte gewerkt. De rol van de provincie zien we vooralsnog als verbindend en faciliterend.

A041-DE024 Energietoets

Het artikel over de energietoets stelt onduidelijke eisen die voor ontwikkelaars en gemeenten niet uitvoerbaar zijn. Bovendien moet het voorontwerp nu ook al ter inzage worden gelegd bij onder andere de netbeheerder. Tenslotte zou de regel zich niet moeten richten op omgevingsplanwijziging, maar op de (B)OPA omgevingsvergunning, omdat dan concreet getoetst kan worden of er netcapaciteit is op het moment van bouwen.

Antwoord
Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zal de provincie met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken. De provincie zal daarin ook uw reactie meenemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

A041-TRO262 Relatie tussen het provinciale omgevingsbeleid en regionaal gebiedsprogramma's

De gemeente steunt het idee dat het regionale gebiedsprogramma een uitwerking wordt van het Ruimtelijk Voorstel. De gemeente geeft graag samen met de provincie procesmatig en inhoudelijk invulling aan dit gezamenlijke regionale gebiedsprogramma. In relatie tot de voorliggende herziening is het voor de gemeente niet duidelijk hoe de provincie om wil gaan met de benodigde ruimte voor gebiedsgericht maatwerk, specifiek in de periode totdat het gezamenlijke regionale gebiedsprogramma er ligt.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A041-TRO193 Centrumfuncties in het centrum

Over "Groen en gezond intensiveren in steden en dorpen" (blz. 157 van de Omgevingsvisie): De gemeente verzoekt om een andere formulering van een passage over 'centrumfuncties in het centrum'. Er is een andere aanpak nodig tussen kleine en grote gemeenten/steden, en dus een maatwerkregeling voor G4 steden.

Antwoord

Het gaat hierbij vooral over de interpretatie van de tekst. Voor een levendig centrum is het van belang dat centrumfuncties daar worden geaccommodeerd en niet in de periferie. De aard en omvang van deze voorzieningen moet aansluiten bij de aard en omvang van de locatie. Als ontwikkelingen passen bij de aard en omvang van de locatie, niet leiden tot een significant minder levendig centrum en niet worden geplaats in een perifeer gebeid, zouden ze nog steeds mogelijk kunnen zijn. Een maatwerkregeling is daarom niet nodig. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

A041-TRO192 Samen uitwerken TRO

Over 6.2.1. TRO (blz. 154 van de Omgevingsvisie): In lijn met de provincie wil de gemeente ook dat nieuwe bebouwing en verharding voor alle opgaven zoveel mogelijk in bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd. De gemeente verzoekt de provincie de omschrijving van het beschermingsgebied onbebouwde ruimte gezamenlijk concreet uit te werken in een gebiedsgerichte uitwerking, zoals het gebiedsprogramma, omdat daardoor dan een beter beeld ontstaat van de toegestane en wenselijke functies ten behoeve van de transitieopgaven.

Antwoord

Het beschermingsgebied onbebouwde ruimte is nodig om voldoende ruimte houden voor realisatie van prioritaire opgaven die voorwaardelijk zijn voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Deze opgaven richten zich op het bevorderen van:

- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector;*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem;*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening;*
- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit.*

De wijze hoe deze opgaven worden ingevuld wordt per gebied uitgewerkt in de gebiedsgerichte uitwerking uitmondend in een gebiedsprogramma. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

A041-BE148 Definitie Bedrijvengebied en Bedrijventerrein

In paragraaf 7.3.11 Bedrijven (blz. 28 van de verordening) worden de begrippen bedrijvengebied en bedrijventerrein genoemd. Het lijkt alsof hiermee hetzelfde bedoeld wordt (er wordt in ieder geval verwezen naar dezelfde locaties op de kaart in bijlage II). Het is de gemeente daarom niet duidelijk wat het onderscheid is tussen een bedrijvengebied en een bedrijventerrein.

Antwoord

De provincie begrijpt dat hierover onduidelijkheid kan ontstaan. De begrippen bedrijvengebied en bedrijventerrein hebben in de verordening een verschillende functie, maar zijn ruimtelijk sterk aan elkaar gekoppeld.
Een bedrijvengebied is een geometrische aanduiding op de kaart in bijlage II. Deze aanduiding markeert de gebieden waar het provinciale beleid voor bedrijvigheid van toepassing is en waar specifieke instructieregels kunnen gelden. Het gaat hierbij om de ruimtelijke begrenzing.
Een bedrijventerrein is begrip die ook noodzakelijk is bij de toepassing van de regels: Een bedrijventerrein is locatie waar in het omgevingsplan bedrijfsactiviteiten zijn of worden toegestaan, conform de definitie in de verordening. Binnen een bedrijvengebied kunnen één of meerdere bedrijventerreinen liggen, afhankelijk van de planologische invulling door de gemeente. Voor het (moeten) toepassen van de instructieregels is het dus van belang dat een locatie dus zowel in de geometrische begrenzing van een bedrijvengebied is gelegen als ook voldoet aan het begrip bedrijventerrein. Aangezien wat precies de functie bedrijventerrein heeft door de tijd kan veranderen en de provincie hier niet altijd direct zicht op heeft is dit dus een dynamische verzameling die in de tijd kan veranderen. Daarmee kan de begrenzing van het bedrijvengebied ook wat globaler en ruimte blijven en is minder kwetsbaar voor gedetailleerde veranderingen. Dit was ook al in de voorgaande instructieregels het geval, al werd daar voor beide zaken het woord bedrijventerrein gebruikt. Dit gaf verwarring in de regels
Dat beide begrippen vaak naar dezelfde locaties verwijzen, komt doordat de provinciale bedrijvengebieden in de praktijk grotendeels bestaan uit bestaande of geplande bedrijventerreinen. Het onderscheid is bedoeld om enerzijds de ruimtelijke afbakening (bedrijvengebied) vast te leggen en anderzijds de inhoudelijke regels voor toegestane functies (bedrijventerrein) te kunnen toepassen.

A041-BE147 Bedrijventerreinen omgevingsverordening

Over paragraaf 7.3.11 Bedrijven (blz. 28 van de verordening) is de kernboodschap van de gemeente dat met deze regeling het ruimtelijk spoor en het milieuspoor onvoldoende geïntegreerd wordt. De gemeente verzoekt de provincie om aansluiting te zoeken bij de VNG Handreiking Activiteiten en milieuzonering 2024, die past bij de inhoud van de Omgevingswet, mede omdat die het principe van de inwaartse zonering behoudt, en tot stand is gekomen in samenspraak met veel partijen. Graag ook de Verordening aanpassen

op hoe de woorden bedrijven, bedrijvigheid en activiteiten hier tekstueel gebruikt worden om discrepanties, omissies en juridische gaten te voorkomen.

Antwoord
Instructieregels die voortvloeien uit een provinciaal belang gaan voor op een handreiking van de VNG. Zoals aangegeven in de toelichting wordt waar mogelijk ruimte gegeven voor toepassing van de handreiking van de VNG. Dit is niet in altijd geheel mogelijk, omdat de handreiking gebaseerd is op uitgangspunten die strijdig zijn met het beleid in Zuid-Holland. Wel zijn naar aanleiding van zienwijzen en gesprekken met de VNG-aanpassingen gedaan ten opzichte van het ontwerp om bredere toepassing van de handreiking mogelijk te maken. Het gaat om het verlaten van de term zware bedrijventerreinen, meer afwegingsruimte voor woningbouw overlaten aan gemeenten, mits dit de milieugebruiksruimte op een bedrijventerrein niet beperkt, en ook wordt de optie geboden om de standaard systematiek van regulering uit de voorbeeldregels toe te passen, mits daarbij wel de garantie wordt geboden dat een bedrijf de maximale gebruiksruimte die beschikbaar is ook daadwerkelijk kan gaan gebruiken (via een vergunning of een maatwerkvoorschrift.

A041-BE146 Bedrijventerrein Westvlietweg

In het ontwerpbesluit wijziging omgevingsprogramma Zuid-Holland herziening 2025 is in paragraaf 6.2.3.2 (blz. 129) onder het kopje ‘uitwerking’ een passage over bedrijventerrein Westvlietweg opgenomen (zie zienswijze, pagina 2). De gemeente kan zich niet vinden in deze passage en verzoekt de provincie deze passage te schrappen. Deze passage loopt a) vooruit op de onderzoeken en belangenafweging rond de Vlietzone en is b) in strijd met eerdere afspraken in het woonwerkakkoord.

Antwoord
De tekstpassage slaat expliciet op het verplaatsen van het watergebonden deel van het afvalcluster uit de Binckhorst. Het heeft geen invloed op bedrijven in de hogere milieucategorie op bedrijventerrein Westvlietweg of de eventuele uitbreiding daarvan. Dat betekent concreet dat de niet watergebonden delen van het afvalcluster wel naar bedrijventerrein Westvlietweg kunnen. Ook heeft dit geen gevolgen voor eventuele circulaire economie. Het is daarmee niet in strijd met afspraken in het woonwerkakkoord.
Het belang van voldoende drinkwater is groot. Een locatie in de Vlietzone blijkt de beste locatie hiervoor te zijn, vandaar dat dit is opgenomen in de wijziging van het Omgevingsprogramma.

A041-WBS041 Positief: water en bodem, en waterveiligheid

Over 6.2 Ruimte en landschap (blz. 153 van de Omgevingsvisie): De gemeente onderschrijft de ambitie dat ruimtelijke ontwikkelingen in voldoende mate moeten bijdragen aan het behoud en het versterken van een klimaat robuust water- en bodemsysteem. Ook overstromingsrisico’s door zeespiegelstijging wordt voldoende benoemd door de provincie.

Antwoord
Het is prettig te horen dat de ambitie om ruimtelijke ontwikkelingen te laten bijdragen aan een klimaatrobuust water- en bodemsysteem wordt onderschreven.

A041-BE145 Functiemenging op Bedrijventerreinen

Over de uitgangspunten op bladzijde 96 van de omgevingsvisie (m.b.t. transformatie van bedrijventerreinen), geeft de gemeente aan dat flexibiliteit in functies van groot belang is. Het gaat dan om functies die kwaliteit toevoegen, maar ook om ruimte om de transitie naar circulaire economie mogelijk te maken. De gemeente deelt wel de opvatting dat het aantal m2 met MC3 of hoger gehandhaafd dient te worden.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van flexibiliteit bij de transformatie van bedrijventerreinen, inclusief ruimte voor functies die kwaliteit toevoegen en de transitie naar de circulaire economie ondersteunen. Tegelijkertijd blijft het uitgangspunt dat de omvang en beschikbaarheid van bedrijvigheid met milieucategorie 3 of hoger behouden moet blijven, gezien de schaarste aan deze milieugebruiksruimte.
Binnen die randvoorwaarde is functiemenging en maatwerk mogelijk, mits dit niet leidt tot een structurele afname van de planologische ruimte voor zwaardere bedrijvigheid en past binnen een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A041-BE144 Integraliteit beter integreren en 'schuifruimte' voor de gemeente

De gemeente snapt het spanningsveld tussen de thema's heel goed, maar vindt dat de integraliteit beter moet worden geïntegreerd in het omgevingsbeleid. Daarbij ziet de gemeente de rol van de provincie als kaderstellend op hoofdlijnen, en moet er voor een dichtbevolkte gemeente ook flexibiliteit en schuifruimte blijven zodat de stad niet op slot wordt gezet.

Antwoord

De provincie herkent het door de gemeente geschetste spanningsveld en onderschrijft het belang van een integrale benadering binnen het omgevingsbeleid. De provincie ziet haar rol primair als kaderstellend op hoofdlijnen, met ruimte voor gemeenten om binnen die kaders gebiedsgericht af te wegen. Juist in dichtbevolkte stedelijke contexten blijft flexibiliteit en schuifruimte noodzakelijk om wonen, werken en andere opgaven te kunnen combineren. De instructieregels zijn daarom bedoeld om richting te geven en schaarse ruimte te beschermen, niet om steden op slot te zetten, en bieden binnen de verordening ruimte voor maatwerk en overleg. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A041-BE150 Bedrijventerreinen en afstand tot milieugevoelige activiteiten

In artikel 7.52a van de verordening lijkt onder het eerste lid opgenomen dat het niet is toegestaan om in het omgevingsplan binnen een afstand van 300 meter van een zwaar bedrijventerrein nieuwe milieugevoelige activiteiten mogelijk te maken. Andersom zouden dan dus ook geen nieuwe zware bedrijventerreinen/bedrijvengebieden gerealiseerd kunnen worden binnen 300 meter van bestaande geluidgevoelige activiteiten. Dat zou een flinke inperking van de mogelijkheden betekenen en een aantal lopende projecten en afspraken blokkeren (zei daarvoor de zienswijze, pagina 4).

Antwoord

Deze zorg is begrijpelijk, maar de genoemde interpretatie is niet juist. Artikel 7.52a werkt namelijk één richting op. De bepaling is bedoeld om te voorkomen dat nieuwe

milieugevoelige activiteiten, zoals wonen, binnen een kortere afstand dan al toegelaten milieugevoelige activiteiten van een zwaar bedrijventerrein worden toegelaten wanneer dat de beschikbare milieugebruiksruimte van dat terrein zou beperken. Dit moet tot maximaal 300 meter worden bekeken worden, maar dus niet verder dan een al toegelaten milieugevoelige functie. Overigens kunnen, door een aanpassing naar aanleiding van zienswijzen, nieuwe milieugevoelige activiteiten in bepaalde gevallen worden toegestaan vanaf de kortste afstand van bestaande milieugevoeligheden en het bedrijventerrein mits de milieugebruiksruimte niet wordt beperkt.
De regel werkt niet andersom. Artikel 7.52a bevat geen verbod op het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen of bedrijvengebieden in de nabijheid van bestaande milieugevoelige functies. Bij dergelijke ontwikkelingen blijft het uitgangspunt dat het omgevingsplan leidt tot een zorgvuldige en evenwichtige toedeling van functies aan locaties, waarbij onderbouwd moet worden dat voor bestaande gevoelige functies een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden geborgd en aan de gedetailleerde regels (van het Rijk in het Bkl) over bijvoorbeeld geluid daarvoor moet worden voldaan.
Daarmee worden lopende projecten en bestaande bestuurlijke afspraken niet geblokkeerd.

A041-GN046 Groenblauwe netwerk in de verordening

De zonering opgenomen op de kaart in bijlage II t.b.v. het groenblauwe netwerk (verordening) is ruimer opgenomen dan in andere bestaande omgevingsplannen of gebiedsprogramma's. Op een aantal locaties (zie de zienswijze, pagina 6) botst dit met geplande ontwikkelingen. De gemeente verzoekt de provincie om in overleg met de gemeente nader naar de zoneringen te kijken en waar nodig deze aan te passen bij vaststelling van de omgevingsverordening.

Antwoord
De provincie gaat in overleg met de gemeente selectief om met de aanwijzing van het grootstedelijk groen als onderdeel van het groenblauw netwerk. Naar aanleiding van gesprekken met de gemeente en uw zienswijze wordt de kaart aangepast. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A041-ER026 Trekvaartverbindingen

Over 4.2.3 Erfgoed verbindt (blz. 110 van de Omgevingsvisie): Vanwege de relevantie van de Trekvaartverbindingen naar Loosduinen en Scheveningen verzoekt de gemeente nogmaals om toevoeging van deze tracés in de aanpassingen van de omgevingsvisie, zoals eerder bij de erfgoedtafel, participatie en consultatie aangegeven.

Antwoord
De provincie heeft aan de betrokken ambtenaar van de gemeente per mail doorgegeven wat de juiste procedure is om dit verzoek in te dienen en een eventuele toevoeging mogelijk te maken. De betrokken ambtenaar heeft dezelfde dag per mail gereageerd en aangegeven deze procedure op te starten en de gevraagde documenten aan te leveren.

A041-OB090 Rol Omgevingsbeleid in uitwerking Nota Ruimte voor Zuidelijke Randstad

Graag beziet de gemeente tijdig met de provincie hoe het provinciale omgevingsbeleid optimaal kan bijdragen aan een voortvarende invulling van de transformatie strategie voor de Zuidelijke Randstad (het rijk agendeert de opgave ‘transformeren’ vanuit de Nota Ruimte), en wat dit concreet betekent voor eventueel benodigde aanpassingen in het provinciale omgevingsbeleid.

Antwoord

Het invulling geven aan de 'T' van Transformatie uit het VISTA-model van de Ontwerpnota Ruimte gebeurt samen met betrokken partners. Via de NOVEX-samenwerkingen wordt al verkend wat nodig is voor de transformatie van de Zuidelijke Randstad (inclusief het Haven Industrieel Complex). De integratie en afstemming van deze verkenningen plus wat daarop aanvullend nodig is, gebeurt in overleg met onze partners. In een volgende herziening van het omgevingsbeleid krijgt dit inhoud.

A041-OB089 Positief: hoeveelheid tijd en werk en nota van motivering

De gemeente geeft complimenten voor de grote hoeveelheid tijd en werk die is gestoken in het actualiseren van het Omgevingsbeleid. Daarnaast vindt de gemeente het heel fijn dat de wijzigingen zijn toegelicht en uitgewerkt in een aparte Nota van Motivering met verwijzingen naar de visie, het programma en de verordening.

Antwoord

Hiervan is kennisgenomen. De provincie is verheugd over deze reactie.

A041-GN045 Groenblauwe netwerk in het programma

De gemeente roept de provincie nogmaals op om in het omgevingsprogramma de belangen integraal af te wegen, zoals bijvoorbeeld beschreven op pagina 129 van de verordening, over de Vlietzone.

Antwoord

De provincie herkent de oproep van de gemeente.

A041-MO048 Mobiliteit in de omgevingsvisie: hoe kan de provincie helpen

Over paragraaf 5.4 (blz. 49 Omgevingsvisie): De gemeente doet het verzoek aan de provincie om de gemeenten te helpen om de groei van de inwoners in goede banen te leiden zonder dat dit ten koste gaat van openbare ruimte, door te investeren in ruimte efficiënte en duurzame mobiliteit en inpandige en ondergrondse voorzieningen, zoals mobiliteitshubs, (fiets)parkeervoorzieningen, ov-lijnen, doorfietsroutes, etc. Daarbij doet de gemeente een voorstel voor het toevoegen van zes zinnen in de omgevingsvisie (zie zienswijze, pagina 9).

Antwoord

In het Omgevingsbeleid zitten verschillende aanknopingspunten om de groei van de inwoners in goede banen te leiden zoals bijvoorbeeld de beleidskeuze 2.1.1 Stimuleren duurzaam, veilig en slim personenvervoer en maatregel “2.1.1.1 Bereikbaarheid door

nabijheid “. Via het omgevingsbeleid worden geen afspraken gemaakt waar al dan niet in geïnvesteerd zou moeten worden (en door wie).

A041-MO045 Mobiliteit in de omgevingsvisie: slimme oplossingen zonder extra ruimte

Over ‘Ambitie 2. Bereikbaar Zuid-Holland’ (blz. 35, 36 Omgevingsvisie): De gemeente deelt hoe zij zelf de druk op mobiliteit wil aanpakken, namelijk door wel de bevolkingsgroei te faciliteren en in te zetten op lopen, fietsen, ov en deelmobiliteit, maar binnen dezelfde ruimte (geen extra ruimteclaims).

Antwoord

De provincie wil ook de bevolkingsgroei faciliteiten door in te zetten op lopen, fietsen, ov en deelmobiliteit. Waar mogelijk gebeurt dit binnen dezelfde ruimte (nabijheid) en indien nodig ook daarbuiten. Dat hangt af van de locatie en welke ruimtelijke ontwikkelingen worden verwacht. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A041-ST006 Stikstof

Over het onderwerp stikstof in de omgevingsvisie: De gemeente geeft aan dat zij afhankelijk is van proportionele maatregelen vanuit het rijk en de provincie, en volgens de gemeente wordt het onderwerp onvoldoende beschreven in deze herziening. De voorgestelde maatregelen van de provincie en het rijk lijken op voorhand geen oplossing te bieden en de verwachting is ook niet dat er op korte termijn een passende oplossingen zal komen voor de stad, aangezien de maatregelen vooral betrekking hebben op landbouw.

Antwoord

Bij deze herziening is specifiek ingezet op het beleid voor het terugdringen van de ammoniakemissie uit de landbouw, aangezien we hier als provincie medeverantwoordelijk voor zijn. Ook de Natura 2000-gebieden rond Den Haag worden nog voor een aanzienlijk deel beïnvloed door landbouwemissies en daarmee zal het beleid bijdragen aan de oplossing. Dit is slechts een eerste stap in het beleid om richting een oplossing te werken.

A041-GN044 Groenblauwe netwerk in de visie

Over het Groenblauwe netwerk in de omgevingsvisie: De gemeente onderschrijft de ambitie om de leefomgeving van mens en dier te verbeteren. De gemeente gaat er wel vanuit dat de ‘indicatieve aanduiding’ van groenblauw betekent dat de provincie een meewerkende houding aanneemt in de zorgvuldige afweging van de belangen bij ruimteclaims, zodat de gemeente speelruimte houdt voor integrale afwegingen binnen de gemeente.

Antwoord

De provincie is blij met de onderschrijving van de ambitie om de leefomgeving van mens en dier te verbeteren. De indicatieve aanduiding betekent dat de provincie een meewerkende houding aanneemt. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk onderdeel groenblauwe ontwikkellijnen.

A042 - Rijkswaterstaat West

A042-EN019 Zon- en Windenergie - Algemeen

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid verzoekt in het algemeen de provincie Zuid-Holland om tijdig contact op te nemen met de afdeling vergunningverlening van Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid wanneer RES en gemeenten langs/nabij Hoofdwegennet (HWN) of Hoofdwatersystemen zoekgebieden of zoeklocaties wil onderzoeken.

Antwoord

Dank voor uw opmerking. Wij zullen tijdig contact opnemen met de afdeling vergunningverlening zodra dit type zoekgebieden concreter wordt uitgewerkt.

A042-EN020 Zon- en Windenergie - Zoekgebieden zonnevelden

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft aan dat de zoekgebieden voor zon niet te vinden zijn op de kaart. Hier geldt dat het OER-programma langs het HWN onderzoekt welke locaties kansrijk zijn voor zon op Rijksgrond.

Antwoord

De provincie waardeert de inzet van Rijkswaterstaat voor het onderzoeken van de mogelijkheden van opwek van duurzame energie op overheidsgronden. Het OER-programma geeft invulling aan de provinciale voorkeurslocatie voor zon langs infrastructuur. Als samenwerkingspartner zetten we ons in om deze projecten in Zuid-Holland mogelijk te maken. De kaarten met de zoekgebieden zijn in de ontwerpherziening inderdaad niet opgenomen. Dit wordt hersteld.

A042-EN021 Zon- en Windenergie - Zoekgebieden Windenergie

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft aan niet goed te kunnen zien hoe enkele zoekgebieden de N11 en A 16 raakt. De zoekgebieden langs de N11 (Alphen –Leiden en Bodegraven – Alphen, en bij de A16 bij Dordtse Kil aan de oostkant).

Antwoord

De provincie waardeert de inzet van Rijkswaterstaat voor het onderzoeken van de mogelijkheden van opwek van duurzame energie op overheidsgronden. De zoekgebieden voor wind zijn in de buurt van de aangehaalde snelwegen ingetekend. De provincie zal vroegtijdig contact opnemen indien bij verdere uitwerking blijkt dat locaties in de directe invloedssfeer van snelwegen liggen.

A042-EN022 Zon- en Windenergie - Zoekgebieden Windenergie

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid ontvangt graag meer inzicht in de betreffende locaties waar gezocht wordt voor zon en geothermie. Het is niet duidelijk aangegeven.

Antwoord

Voor meer informatie over toewijzing zoekgebieden, de gebieden waar door partijen naar geothermie gezocht kan worden, verwijzen wij u graag naar de website: https://mijnbouwvergunningen.nl/page/view/ae06abae-796e-4161-a044-

f0d552ac6cbe/toewijzing-zoekgebied. De provincie wijst geen zoekgebieden aan voor geothermie. De vergunningverlener is het Rijk.

A042-TRO097 Overige onderwerpen - Toekomstbeeld Ruimtelijke ordening Beschermingsgebied Onbebouwde Ruimte

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid vraagt de provincie of de beschermde onbebouwde gebieden ook kunnen worden gereserveerd voor hoofdinfrastructuur inclusief onderdelen van het Hoofdwatersysteem?

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Bovenlokale infrastructuur zoals ontwikkelingen met betrekking tot hoofdinfrastructuur is binnen de uitzonderingsmogelijkheden van de beschermde onbebouwde ruimte nog mogelijk. Kan mits het zwaarwegende belang goed is afgewogen tegenover het te beschermen belangen geen reële alternatieven. Voor een nadere toelichting zie thema antwoorden: Beter beschermen en benutten, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij TRO.

A042-WBS015 Overige onderwerpen -Waterveiligheid

WBS is veranderd in Rekening houden met Water en Bodem. Er is een koppeling gelegd met de ‘Signaleringskaart klimaatrisico’s voor bouwactiviteiten’ en een set van prestatie-eisen gebaseerd op de ‘Leidraad klimaatadaptief bouwen’. Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid hoopt dat hiermee wordt aangesloten op de uitgangspunten voor waterveiligheid en waterkwaliteit, in het bijzonder de gebieden waar waterveiligheid bouwen niet toelaat en waar risico op verzilting groot is.

Antwoord

De provincie waardeert de aandacht van Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid voor de doorontwikkeling van het beleid rond Rekening houden met Water en Bodem (voorheen WBS). De koppeling met de “Signaleringskaart klimaatrisico’s voor bouwactiviteiten” en de set prestatie-eisen van www.bouwadaptief.nl is inderdaad bedoeld om een robuuste basis te bieden voor ruimtelijke keuzes en klimaatbestendige ontwikkeling. Het thema waterveiligheid maakt onderdeel uit van de prestatie-eisen en dient als input voor de “Signaleringskaart klimaatrisico’s voor bouwactiviteiten". De provincie streeft ernaar om hiermee goed aan te sluiten bij de uitgangspunten voor waterveiligheid.

Er is gekozen om in de prestatie-eisen voor nieuwe ontwikkelingen aan te sluiten bij www.bouwadaptief.nl. Waterkwaliteit is hierin niet als afzonderlijke prestatie-eis opgenomen. De prestatie-eis voor droogte (4) ziet erop toe dat bij het ontwerp en inrichting van ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet op drinkwaterbesparing, regenwaterbenutting en de verbetering van de waterkwaliteit. In deze herziening worden de prestatie-eisen niet verder aangevuld. De provincie verkent of dit in volgende herzieningen kan worden meegenomen. De provincie werkt vanuit de visie en het programma aan de verziltingsopgave.

A042-MO029 Algemeen rond Mobiliteit en Bereikbaarheid

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid verzoekt de provincie om concreter te maken langs welke corridors beleid wordt toegepast bij het benutten van modaliteiten weg, spoor, water en buisleidingen en vooral stimulering vervoer over water. Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid kijkt graag mee naar ontwikkeling van stedelijke en regionale multimodale goederencorridors, inclusief overslagpunten/hubs en knooppunten voor haven-, vers-, stads- en bouwlogistiek. Ook met clusteren van distributiecentra, truckparking en clean energy hubs doen we graag mee.

Antwoord

De provincie legt, net als het ministerie van I&W, de focus op de corridors zoals beschreven in het Rijksprogramma Topcorridors. De provincie gaat graag in op de uitnodiging van RWS om gezamenlijk te verkennen waar kansen liggen voor overslaglocaties, hubs en knooppunten voor haven-, vers-, stads, en bouwlogistiek graag aan. Daarnaast denkt de provincie graag mee over het clusteren van functionaliteiten als truckparkings en clean energy hubs. Daarbij ziet de provincie kansen bij private initiatieven en strategische samenwerkingen als de programma's MoVe en Topcorridors. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A042-OB027 Tot slot

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid blijft graag met de provincie in contact over het Omgevingsbeleid, gezien de vele raakvlakken. En ziet de beantwoording van de vragen met interesse tegemoet.

Antwoord

Hiervan is kennisgenomen. De provincie blijft graag in gesprek met alle betrokken partijen over de totstandkoming en realisatie van het provinciaal beleid en de provinciale opgaven.

A042-OB026 Algemeen Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft aan dat voor een volledige toetsing aan de beheerdersbelangen van Rijkswaterstaat de voorliggende documenten nog te algemeen zijn. En verzoekt de provincie om bij nadere invulling tijdig contact op te nemen met Rijkswaterstaat West Nederland Zuid.

Antwoord

Vanzelfsprekend is de provincie altijd bereid tot overleg en afstemming. Waar nodig zal de provincie dan ook contact opnemen met indiener.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A042-ZZ012 Overige onderwerpen

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid ontvangt graag een toelichting wat het betekent als de vrijwaringszone provinciale vaarwegen uit de uitzondering voor toepassen instructieregels wordt gehaald.

Antwoord

Het betekent dat de regels met betrekking tot de vrijwaringszones langs de provinciale vaarwegen gelden voor alle ruimtelijke ontwikkelingen binnen deze vrijwaringszones. De uitzondering voor ontwikkelingen van bouwwerken of uitbreidingen van bouwwerken die niet hoger zijn dan 5 meter en niet groter zijn dan 150 m^2 geldt niet meer. De reden hiervoor is dat ook ontwikkelingen van lager dan 5 meter en/of kleiner dan 150 m^2 een grote impact kunnen hebben op het scheepvaartverkeer op de provinciale vaarweg en het beheren en onderhouden van de provinciale vaarweg. Het is daarom noodzakelijk dat gemeenten ook voor kleine ruimtelijke ontwikkelingen binnen de vrijwaringszone advies vragen aan de provincie als vaarwegbeheerder. In de praktijk gebeurde dit ook al.

A042-MO030 Algemeen rond Mobiliteit en Bereikbaarheid

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid is benieuwd naar de ideeën van de Provincie over uitbreiding van het infranetwerk. De mogelijkheid is er, maar waar en wat wel en niet is niet aangegeven.
Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft aan dat het niet helemaal duidelijk is wat "adequaat OV' is.

Antwoord
De projecten voor aanleg en verbetering van infrastructuur zijn benoemd in het PZI 2026-2040, waaronder ook initiatiefprojecten en verkenningen.

Onder adequaat OV verstaat de provincie snel, frequent en betrouwbaar openbaar vervoer. Waar lijnbussen uitkunnen, zet de provincie hierop in. Voor de dunnere stromen wordt ingezet op publieke mobiliteit. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A042-EV001 Overige onderwerpen - Transitie HIC

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid hoopt dat er rekening wordt gehouden met veiligheidszones rond vaarwegen, en vervoer van ammoniak over de weg niet aan de orde is.

Antwoord
De provincie heeft niet de mogelijkheden om het vervoer over de weg uit te sluiten. Dit is een rijks bevoegdheid. De provincie kijkt in de plantoetsing van gemeenten of gemeenten de juiste veiligheidszones in acht nemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A043 - Gemeente Delft

A043-BE063 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat de gebiedsgerichte uitwerking van de Provincie Zuid-Holland en de programmalijn 'Toekomstbestendige economie' van de NOVEX-samenwerking, waarin lokale afwegingen en regionale strategieën worden meegenomen, nog ontbreken. Het beleid is nu te generiek met vergaande ruimtelijke en economische gevolgen, zonder dat daarbij voldoende rekening wordt gehouden met de specifieke lokale situatie.

Antwoord

Binnen het Ruimtelijk Voorstel en het NOVEX Ontwikkelperspectief Zuidelijke Randstad wordt onderkend dat verdere gebiedsgerichte uitwerking nodig is. Het Ontwikkelperspectief positioneert zich expliciet als een beleidsvoornemen en heeft geen directe juridische of planologische doorwerking. In dit perspectief wordt aangekondigd dat ambities, waaronder die uit de programmalijn Toekomstbestendige economie, nader gebiedsgericht en in samenspraak met regio en gemeenten worden uitgewerkt in vervolginstrumenten, zoals het omgevingsbeleid, waarbij per schaalniveau wordt bepaald welke uitwerking passend is.

De in deze herziening opgenomen beleidsregels en instructies vormen daarbij een provinciaal kader dat van toepassing is, ook binnen het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad. Binnen dit kader kunnen in NOVEX-verband, en in overleg met gemeenten, nadere gebiedsgerichte keuzes worden uitgewerkt. Daarbij wordt niet vooruitgelopen op afwijkingen van de omgevingsverordening en is maatwerk mogelijk binnen de bestaande wettelijke en beleidsmatige ruimte.

Er wordt in NOVEX-verband afgestemd en samengewerkt met respect voor ieders wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet. Concretisering in aanvullend beleid kan een volgende stap zijn, nadat gezamenlijk is bepaald welk ontwikkelpad en instrumentarium nodig is. Dit laat onverlet dat iedere partner, waaronder de provincie Zuid-Holland, bij concrete besluiten een eigen integrale afweging maakt binnen het geldende beleids- en juridische kader. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A043-BE062 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat het profiel van het bedrijventerrein, zoals de bedrijventerreinenstrategie van de MRDH, niet zijn geïntegreerd in het provinciale omgevingsbeleid.

Antwoord

De provincie herkent dit beeld niet. De MRDH-bedrijventerreinenstrategie is op initiatief van en in samenwerking met de provincie opgesteld en vormt een belangrijke onderlegger voor het provinciale omgevingsbeleid. De uitgangspunten, waaronder "het juiste bedrijf op de juiste plek" en het maximaal benutten van milieugebruiksruimte, zijn beleidsmatig verankerd in de omgevingsverordening, zij het op een meer generiek en juridisch toepasbaar niveau. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A043-BE061 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat het funest is voor het aanwezige ecosysteem als bedrijven in de lichtere milieucategorie moeten verdwijnen door het nieuwe beleid. Dit geldt bijvoorbeeld voor zelfstandige R&D-functies en labs.

Antwoord

De provincie herkent het belang van R&D-functies en labs voor het economische ecosysteem en benadrukt dat het nieuwe beleid niet is gericht op het laten verdwijnen van bestaande lichte bedrijven. Bestaande bedrijven behouden hun rechten. De beperking ziet uitsluitend op nieuwvestiging van lichte bedrijven op zware bedrijventerreinen. Voor innovatieve en kennisintensieve functies blijft ruimte bestaan op lichtere bedrijventerreinen (t/m milieucategorie 3.1), campussen/ bedrijventerrein 'Campus Zuid' en in gemengde stedelijke gebieden, in lijn met het uitgangspunt mengen waar kan, scheiden waar moet.

A043-OB029 Frequentie, integraliteit en detailniveau provinciaal beleid

De gemeente Delft geeft aan dat de sturingsfilosofie in het provinciale omgevingsbeleid veel algemene uitgangspunten bevatten, waarbij lokaal maatwerk, de historie van een bepaalde locatie of een gebrek aan ontwikkelperspectief onvoldoende is meegenomen.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

Samenwerking, afstemming en overleg met gemeenten en andere partners vindt de provincie van essentieel belang, zowel bij de totstandkoming van nieuw beleid als bij de uitvoering van dat beleid en de realisering van de grote maatschappelijke opgaven. Provinciaal beleid en provinciale regels zien op ontwikkelingen en belangen op provinciale schaal. Soms kan dit beperkingen opleggen aan ontwikkelingen die op lokale schaal logisch lijken, maar ongewenste effecten hebben op provinciale schaal. Dit is vrijwel onvermijdelijk. In zijn algemeenheid probeert de provincie evenwel de afwegingsruimte van gemeenten zo min mogelijk in te perken.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

Aanvullend wordt het volgende opgemerkt. In de Omgevingsverordening is waar mogelijk ruimte gelaten voor een gemeentelijke afweging binnen de provinciale kaders. Dit is gedaan door de gekozen formulering van sommige regels ('rekening houden met'), door het benoemen van uitzonderingen en het opnemen van afwijkingsmogelijkheden. En ook door de algemene afwijkingsmogelijk (balansregeling) in artikel 7.86 van de Omgevingsverordening. Daarnaast is de provincie altijd bereid om in overleg te treden over specifieke locaties en te bezien of aanpassing of ontheffing van een regel nodig is om toch te kunnen meewerken aan een bepaalde ontwikkeling als algemene regels hieraan in de weg staan.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A043-OB028 Frequentie, integraliteit en detailniveau provinciaal beleid

De gemeente Delft geeft aan dat het onwerkbaar is, een jaarlijkse herziening van het omgevingsbeleid. Het beleid is hierdoor niet koersvast en vraagt veel ambtelijke capaciteit

bij gemeenten en de korte beleidscyclus is niet altijd bevorderlijk voor een zorgvuldige participatie.

Antwoord
Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten ertoe leiden dat regelmatig onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.

In de Nota van Motivering is uitgebreid ingegaan op de mogelijkheden die zijn geboden voor participatie en hoe dat is betrokken bij de totstandkoming van het nieuwe of gewijzigde beleid. Er kunnen twee trajecten worden onderscheiden. Allereerst het participatietraject dat voor de verschillende onderwerpen afzonderlijk is doorlopen. De wijze waarop participatie heeft plaatsgevonden en welke partijen en personen daarbij zijn betrokken is afgestemd op het betreffende onderwerp. Dit kan per onderwerp sterk verschillen. Ten tweede heeft participatie plaatsgevonden over de samenhangende gehele herziening. Een onderdeel daarvan is de internetconsultatie, waarbij gedurende vier weken een eerste concept van (de hoofdlijnen van) deze herziening is gepubliceerd op de website van de provincie. Daarbij is de mogelijkheid geboden om een participatiereactie in te sturen. Een periode van vier weken zou toereikend moeten zijn om een reactie te kunnen voorbereiden. Daarbij in ogenschouw nemend dat participatie een veel langer lopend traject is, waarbij dit slecht een van de stappen is.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A043-BE064 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft vraagt de provincie hoe om te gaan met bedrijven die schoner produceren dan hun concurrenten die wel een hogere milieucategorie nodig hebben? Met het voorgestelde beleid krijgt de vervuiler dan voorrang. Dit staat haaks op de beleidskeuze ‘Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling’, waarmee de provincie juist ruimte voor ontwikkeling koppelt aan duurzaamheid en leefomgevingskwaliteit.

Antwoord
Het voorgestelde beleid geeft geen voorrang aan vervuilende bedrijven. Bij vergunningverlening wordt 'aan de poort' getoetst welke milieugebruiksruimte een bedrijf daadwerkelijk nodig heeft. Bedrijven die schoner produceren en minder milieuruimte nodig hebben, worden daarop beoordeeld.

Zittende bedrijven behouden hun vestigingsrecht op een zwaar bedrijventerrein wanneer zij door toepassing van 'best beschikbare technieken' hun milieugebruiksruimte verkleinen. De

maatregel ontmoedigt verduurzaming dus niet, maar voorkomt dat schaarse milieugebruiksruimte structureel wordt ingevuld door activiteiten die die ruimte niet (meer) nodig hebben. Dit beleid is alleen van toepassing op de daartoe aangewezen beschermde bedrijventerreinen. Daarmee blijft het beleid verenigbaar met de keuze voor een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij het uitgangspunt is om verdere verduurzaming te stimuleren. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A043-BE070 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat in de toelichting bij artikel 7.52a staat dat bestaande bouwmogelijkheden, die niet zijn gerealiseerd worden gerespecteerd. In 7.52a lid 1 a en b staat dit echter niet goed: tussen a en b ontbreekt “of”.
Dat betekent dat aan beide voorwaarden moet worden voldaan en dat alleen gerealiseerde gebouwen worden gerespecteerd. Nog niet gerealiseerde gevoelige objecten moeten dan worden wegbestemd. Dat klopt dus niet met de tekst in de toelichting en zou zeer onwenselijk zijn.

Antwoord
We danken u voor de zienswijze, om misverstanden te voorkomen hebben wij naar aanleiding van deze en andere zienswijzen geleid tot tekstuele verduidelijkingen aangebracht in de regels en toelichting van de Omgevingsverordening. Het is zeker niet de bedoeling dat als gevolg van deze instructieregels om onbenutte planologische mogelijkheden weg te bestemmen.

A043-TRO107 Beleidskeuze: Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

De gemeente Delft is van mening dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor het sturen op kwaliteit in het stedelijk gebied. De gemeente Delft geeft aan dat het ruimtelijk instrumentarium niet toereikend is om voldoende voorzieningen (zoals eerstelijnszorg) gerealiseerd te krijgen. Het vraagt om andere sturing en andere (financiële) instrumenten dan extra regels in de provinciale omgevingsverordening.

Antwoord
Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A043-TRO106 Beleidskeuze: Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

De gemeente Delft geeft aan dat het provinciale omgevingsbeleid te veel een optelsom van sectorale beleidsterreinen is. De nieuwe beleidskeuze ‘Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling’ is een positieve koerswijziging, maar de integrale benadering ziet de gemeente Delft nog steeds onvoldoende terug. U geeft aan dat u meer wil gaan sturen op intensivering van het ruimtegebruik (hogere dichtheden) en het combineren van opgaven (meervoudig ruimtegebruik) in steden en dorpen. Dit staat in onze ogen haaks op uw beleid voor bedrijventerreinen."

Antwoord

Meervoudig ruimtegebruik is het uitgangspunt bij iedere ruimtelijke ontwikkeling, ook op bedrijventerreinen. Dit houdt in dat de ruimte voor meer dan één doel wordt gebruikt. Bijvoorbeeld een gebouw met parkeervoorzieningen eronder en met zonnepanelen, groen of andere voorzieningen (ontmoetingsplek, sport, spel etc.) op het dak. Meervoudig ruimtegebruik is ook mogelijk bij functies zonder bebouwing, bijvoorbeeld agrarische grondgebruik of natuur in combinatie met waterberging. Meervoudig ruimtegebruik kan ook in de tijd, bijvoorbeeld een plein dat overdag een speelplaats is en in de avond een parkeerplaats of een kantoor waar het atrium in de avond en weekend beschikbaar is voor kunst en cultuur.

A043-TRO105 Frequentie, integraliteit en detailniveau provinciaal beleid

De gemeente Delft vraagt de provincie om spaarzaam en zorgvuldig met nieuwe instructieregels en afwijkingsmogelijkheden om te gaan. Deze extra regels brengen veel extra werk, noodzaak van onderbouwingen en discussies met zich mee, terwijl de urgentie juist zit op de realisatie, kwaliteitsverbetering, verduurzaming en ontwikkeling van locaties, gebieden en regio's.

Antwoord

In aanvulling op thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling: Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen.

A043-BE071 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft onderschrijft veel van de doelen en uitdagingen die de provincie in het omgevingsbeleid schetst. De gemeente Delft ziet echt nog ruimte voor verbetering. Met name op het gebied van milieuzonering en bedrijventerreinen vindt de gemeente Delft dat verdere aanpassingen zelfs noodzakelijk zijn.
De gemeente Delft voorziet grote risico's en verwacht problemen in de uitvoering van het beleid, niet alleen op bedrijventerreinen zelf, maar ook voor verschillende woningbouwprojecten.

Antwoord

De provincie herkent de zorgen van de gemeente Delft en deelt het belang van een zorgvuldige en uitvoerbare uitwerking van het beleid. Met de ontwerpherziening worden duidelijke provinciale kaders gesteld om schaarse milieugebruiksruimte voor bedrijvigheid te beschermen, terwijl tegelijkertijd wordt voorkomen dat bestaande en geplande woningbouwprojecten onnodig worden belemmerd.
Naar aanleiding van de ingebrachte zienswijzen wordt de verordening op onderdelen aangescherpt en verduidelijkt, onder meer waar het gaat om de toepassing van milieuzonering en attentiegebieden. Daarbij blijft het uitgangspunt dat de regeling wordt toegepast op basis van de planologisch toegestane milieugebruiksruimte en dat ruimte blijft voor een zorgvuldige afweging in het omgevingsplan. De aandachtspunten van de gemeente Delft over uitvoerbaarheid, milieuzonering en mogelijke effecten op woningbouw worden meegenomen in deze nadere verduidelijking.

A043-BE068 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat de regeling de administratieve lasten vergroot voor bedrijven, die te maken krijgen met extra onderzoek verplichtingen en procedures om hun milieugebruiksruimte aan te tonen. Dit kan bedrijven ontmoedigen zich in de regio te vestigen of uit te breiden, wat haaks staat op de doelstelling van een sterke en toekomstbestendige regionale economie.

Antwoord

De provincie herkent dat de regeling kan leiden tot extra onderzoeks- en motiveringseisen. Deze zijn echter gericht op nieuwe vestigingen en relevante wijzigingen en noodzakelijk om de schaarse milieugebruiksruimte zorgvuldig en transparant toe te laten. De verwachting van de provincie is dat er bij nieuwvestiging of grote veranderingen binnen een bedrijf er vaak al wel sprake zal zijn van een vergunningplicht voor een bouwactiviteit of een milieubelastende activiteit. De afweging die bij de verlening van de omgevingsvergunning m.b.t. milieugebruiksruimte gemaakt moet worden, kan daarin meegenomen worden. Voor bestaande bedrijven verandert de situatie niet. Door duidelijkheid te bieden over de beschikbare milieuruimte en door aan te sluiten bij bestaande vergunningprocedures blijft de lastenverzwaring beperkt en wordt een stabiel en toekomstbestendig vestigingsklimaat geborgd.

A043-BE069 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat 1700 geplande woningen niet gerealiseerd kunnen worden door het voorgestelde beleid waarbij een ‘attentiegebied’ rondom zware bedrijventerreinen van 300 meter wordt geïntroduceerd en waarbinnen geen nieuwe gevoelige functies, zoals wonen mogen worden gerealiseerd. Deze woningbouwlocaties zijn allemaal opgenomen in het provincie Planregistratie Wonen Zuid-Holland en leveren daarmee een grote bijdrage aan het oplossen van de woningnood in Delft, Zuid-Holland en Nederland.

Antwoord

De provincie herkent de zorg. Het voorgestelde beleid mag niet leiden tot het vervallen van geplande woningbouwplannen voor zover die zijn opgenomen als grote buitenstedelijke bouwlocatie. De tekst van de herziening is hierop aangepast.

De provincie onderschrijft het belang van ruimte voor zware bedrijvigheid en herkent de behoefte aan maatwerk. De 300 meter in de regeling fungeert als attentiegebied en dient niet als een generieke afstandsnorm te worden gezien. Als er bestaande rechtmatige milieugevoelige activiteiten reeds aanwezig zijn dan is deze kortere afstand bepalend voor de grens waarachter nieuwe milieugevoelige activiteiten zijn toegelaten. Nieuwe milieugevoelige functies zijn mogelijk (op een kortere afstand) dan reeds rechtmatig toegelaten functies mits gewaarborgd is dat de beschermde milieugebruiksruimte niet afneemt. Dat is de norm. De toelichting op de ontwerpregels in artikel 7.52a lid 1 en 3 worden ter verduidelijking hierop aangepast.
Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.
Aanvullende stimuleringsmaatregelen zijn niet in deze herziening opgenomen en krijgen invulling via andere instrumenten, zoals het programma verduurzaming bedrijventerreinen. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A043-EC030 Campusbeleid uit de Ruimtelijke Economische Visie

De gemeente Delft geeft aan dat naast het belang van de TU Delft Campus er nog een belangrijke innovatiecampus in ontwikkeling is, namelijk de Biotech Campus Delft. Biotech Campus Delft maakt onderdeel uit van de Kopgroep Innovatiecampussen, een samenwerking van 5 innovatiecampussen, de Economic Board Zuid-Holland en Provincie Zuid-Holland.
De gemeente Delft lijkt het dan ook logisch om de Biotech Campus Delft ook in het provinciale omgevingsbeleid aan te wijzen als campusgebied, om daarmee het innovatie- en groeipotentieel van deze campus verder te vergroten.

Antwoord

Campussen nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn de kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te kunnen bouwen, zijn investeringen noodzakelijk. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. De Biotech Campus Delft voldoet dan ook aan de definitie van innovatiecampus en maakt daarmee aanspraak op provinciale ondersteuning om het innovatie- en groeipotentieel van deze campus verder te vergroten. Het nieuwe beleidsvoorstel dat functiemenging op campussen mogelijk maakt is specifiek bedoeld voor de campussen Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus, vanwege de aard en omvang van deze specifieke campussen. Ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling van de Biotech Campus Delft wordt er momenteel een specifiek traject met de betrokken partners doorlopen om tot doorontwikkeling van het campusgebied te komen. Daarbij is lokaal maatwerk aan de orde.

A043-TRO104 Frequentie, integraliteit en detailniveau provinciaal beleid

De gemeente Delft pleit voor voldoende ruimte om lokaal maatwerk te kunnen toepassen. Gemeentes zijn echter in veel situaties beter in staat om te beoordelen wat op een specifieke plek nodig is en zijn daarin gebaat bij flexibiliteit en speelruimte. Dit past binnen het subsidiariteitsbeginsel (decentraal, tenzij) waar de Omgevingswet vanuit gaat.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A043-BE067 Bedrijventerreinen

In de Herziening 2025 verbiedt de provincie het gebruik van de VNG-milieuzonering.
De gemeente Delft geeft aan dat de uitvoering van de voorgestelde regeling een grote druk legt op de ambtelijke capaciteit voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. De benodigde controles om naleving van het maximaal benutten van milieuruimte te waarborgen vragen een structurele inzet die bij gemeenten nu niet aanwezig is.

Antwoord

De Handreiking milieuzonering nieuwe stijl is de VNG-handreiking uit 2019 en die is in vervangen door de handreiking activiteiten en milieuzonering uit 2024. De provincie gaat er van uit dat die handreiking bedoeld is door de gemeente. Zo niet gaat de provincie niet meer verder met de integratie van de ingetrokken handreiking uit 2019. De provincie herkent de waarde van de VNG-Handreiking activiteiten en milieuzonering en ziet deze als een belangrijk hulpmiddel voor de uitwerking op gemeentelijk niveau. De instructieregels sluiten deze handreiking niet uit, maar de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de kern van de systematiek sluiten niet aan bij de provinciale doelstellingen. De provincie stelt provinciale randvoorwaarden om schaarse milieugebruiksruimte te beschermen. Binnen die kaders blijft toepassing van de VNG-handreiking in het omgevingsplan mogelijk. De gekozen systematiek is er niet op gericht vernieuwing of verduurzaming te belemmeren, maar om te voorkomen dat planologische milieugebruiksruimte wordt ingeperkt door inwaartse zonering.
Deze zienswijze heeft mede geleid tot aanpassing van het Omgevingsbeleid ten behoeve van de VNG-handreiking.

A043-BE060 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft ondersteund het uitgangspunt op het intensiever gebruiken van bestaande bedrijventerreinen. De provincie is van mening dat veel ruimte op bedrijventerreinen nu wordt ingenomen door lichte (milieucategorie) bedrijven die daar niet per se hoeven te zitten. Daarom worden nieuwe regels ingevoerd die de vestiging van lichte bedrijven op zwaardere (milieucategorie) bedrijventerreinen beperken.
De gemeente Delft geeft aan dat deze vertaling van beleidsdoel naar regels in het provinciale omgevingsbeleid echter zeer nadelig zijn voor zowel de ontwikkeling van de werkgelegenheid, als voor binnenstedelijke woningbouwlocaties in Delft.

Antwoord

De provincie herkent de zorg van de gemeente Delft en benadrukt dat de nieuwe regels zijn bedoeld om schaarse milieugebruiksruimte op zwaardere bedrijventerreinen te behouden voor bedrijven die deze ruimte daadwerkelijk nodig hebben. Tegelijkertijd biedt de Omgevingsverordening uitzonderings- en maatwerkmogelijkheden om in specifieke situaties af te wijken, mits de milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid per saldo behouden blijft.
De provincie onderkent dat zwaardere bedrijventerreinen gemiddeld een lagere arbeidsdichtheid kennen. Juist daarom geldt het uitgangspunt 'mengen waar kan, scheiden waar moet'. Functiemenging en het accommoderen van arbeidsintensievere, lichte bedrijvigheid wordt primair gezocht in het stedelijk gebied en op lichtere bedrijventerreinen, zodat zowel werkgelegenheid als woningbouwontwikkeling ruimte kunnen blijven krijgen binnen een evenwichtige ruimtelijke afweging. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A043-BE066 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft geeft aan dat het volledig wegbestemmen van lichte bedrijvigheid een aanzienlijk financieel risico met zich meebrengt. De gemeente Delft geeft aan dat er op onderdelen nog onduidelijkheid bestaat over hoe onderdelen van de Omgevingswet moeten

worden uitgelegd. De benodigde jurisprudentie, die daarover duidelijkheid moet verschaffen, ontbreekt nog.

Antwoord
De provincie acht het risico op succesvolle nadeelcompensatieclaims beperkt. Voor de bestaande lichte bedrijven zijn er geen directe gevolgen omdat deze niet in het Omgevingsplan onder het overgangsrecht te hoeven worden gebracht. De instructieregel is bovendien uitsluitend van toepassing op bedrijventerreinen waar een zwaarder milieuprofiel voorzienbaar is en kent gerichte flexibiliteitsmogelijkheden voor bedrijfsverzamelgebouwen en campusterreinen en lichte bedrijven die redelijkerwijs niet uitgeplaatst kunnen worden.

A043-BE065 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft verwacht dat het wegbestemmen van lichte bedrijvigheid zal leiden tot veel leegstand. De factoren die bedrijven meewegen in hun beslissing om zich ergens te vestigen reiken verder dan alleen de toegestane milieuruimte. Het profiel van een bedrijventerrein, de kwaliteit van de omgeving, de ligging, de bereikbaarheid en de aanwezigheid van andere bedrijven zijn allemaal factoren die bedrijven meewegen.
De enige structurele oplossing voor leegstand onder dit beleid is een grootschalige herstructurering van bedrijventerreinen.

Antwoord
De provincie deelt dat vestigingskeuzes door meerdere factoren worden bepaald. Het beleid is echter niet gericht op het wegbestemmen van bestaande lichte bedrijvigheid, maar op het voorkomen van nieuwe vestiging die de schaarse milieugebruiksruimte op zware bedrijventerreinen structureel vastlegt. Bestaande bedrijven kunnen blijven functioneren.

Leegstand is daarom geen automatisch gevolg van dit beleid. Waar herstructurering aan de orde is, past dit bovendien binnen het bredere provinciale beleid gericht op toekomstbestendige en efficiënte benutting van bestaande bedrijventerreinen. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A043-BE072 Bedrijventerreinen

De gemeente Delft ziet de reactie en het vervolgproces met belangstelling tegemoet. En blijft graag in constructief overleg over een gezamenlijke en evenwichtig ruimtelijk beleid voor Zuid-Holland.

Antwoord
De provincie stelt deze constructieve houding op prijs en blijft graag in overleg met de gemeente. In het vervolgproces wordt samen met gemeenten gewerkt aan een zorgvuldige en evenwichtige uitwerking van het omgevingsbeleid voor Zuid-Holland.

A044 - Hoogheemraadschap van Rijnland

A044-OB092 Positief: Samenwerking met waterschap

De wijze waarop de provincie invulling geeft aan de samenwerking met waterbeheerders en de ruimte die de indiener ervaart om inbreng te leveren aan het omgevingsbeleid verdient complimenten. De indiener noemt als voorbeeld de ambtelijke werkgroepen, de commissie WRO, het Water Bodem Sturend proces en resultaat, de OER/ZHPLG uitwerking en de RO-bijeenkomsten. De indiener kan zich dan ook goed vinden in de voorgestelde herziening. De indiener verkent verder graag met de provincie hoe de samenwerkingsafspraken ingebed kunnen worden in een bredere Strategische Samenwerkingsagenda (SSA).

Antwoord

Hiervan is kennisgenomen. De provincie is blij met deze reactie en de samenwerking met indiener.

A044-WV041 Beheertaken waterschappen in beschermde gebieden

Voor de wettelijke beheertaken van een waterschap is het essentieel dat ook in beschermde gebieden (weidevogelgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en Groenblauwe netwerken) het regulier beheer en onderhoud (o.a. baggeren, kadeverbetering) kan blijven plaatsvinden inclusief de daarvoor benodigde tijdelijke activiteiten, zoals graven en dempen sloten, egaliseren en ophogen percelen. Daarom verzoekt de indiener om in de regelgeving expliciet te borgen dat deze tijdelijke beheeractiviteiten toegestaan blijven.

Antwoord

De regels voor belangrijk en kansrijk weidevogelgebied hebben betrekking op gemeentelijke omgevingsplannen. Daar waar de huidige omgevingsplannen ruimte bieden aan reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden van waterschappen, is er geen noodzaak om de functie (t.b.v. dergelijke werkzaamheden) in het gemeentelijke omgevingsplan te wijzigen. Zodoende staat de bescherming als kansrijk of belangrijk weidevogelgebied hier niet aan in de weg. Bovendien zullen reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden slechts tijdelijk van aard zijn. Het versterken van kades vraagt mogelijk wel een functieverandering en kan leiden tot een compensatieverplichting. Dat is afhankelijk van het eventuele negatieve effect op de functionaliteit van het gebied voor weidevogels.

A044-TRO195 Ontwikkeling landelijk gebied en stedelijk gebied

De indiener plaatst twee kanttekeningen over de ambitie om het landelijk gebied open te houden. Ten eerste kan dat belemmerend werken op noodzakelijke transities, en ten tweede vereist stedelijke verdichting maatregelen voor een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving.

Antwoord

We begrijpen de wens van indiener maar niet alles kan meer. Het gaat niet zozeer om het openhouden van de ruimte, maar het gaat om het reserveren en gebruiken van de benodigde ruimte voor 4 prioritaire opgaven. Een invulling die bijdraagt aan een enkele transitie maar niet aan een integrale invulling is daarom niet voldoende. Ten tweede PZH beseft dat het wat vraagt om groen en gezond te verdichten, maar dat is nu juist de mooie uitdaging waar we voor staan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A044-WBS043 Verzilting, droogte en zoetwaterbeschikbaarheid

Toenemende verzilting, een grotere watervraag, afnemende zoetwaterbeschikbaarheid en vaker perioden van droogte vragen aanpassing van gebruikers van zoetwater, en waarschijnlijk ook maatschappelijke keuzes in toekomstige gebruiksfuncties. De indiener zou graag zien dat dit ook meer als ruimtelijk keuzevraagstuk in het Omgevingsbeleid wordt gepositioneerd, en niet als een wateropgave.

Antwoord

Door koppeling van verzilting, een grote watervraag, afnemende zoetwaterbeschikbaarheid en vaker perioden van droogte aan de "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" en de set prestatie eisen van www.bouwadaptief.nl zijn deze vraagstukken niet alleen gepositioneerd als wateropgave. Hiermee wordt tevens rekening gehouden vanuit de beleidsdoelen 'Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkelingen' (6.2.1 TRO) en 'Water en bodem sturend' met onderliggende ruimtelijke beleidskeuze (6.2.4 WBS).

A044-WBS042 Rekening houden met water en bodem vraagt ruimtelijke visie en keuzes

Er ontbreekt een concrete vertaling van de WBS-uitgangspunten naar een omgevingsbeleid met een visie en keuzerichting voor houdbare toekomstige gebruiksfuncties in Zuid-Holland. En dat is nodig, omdat de provincie zelf ook al heeft geconstateerd dat er beperkte ruimte is voor alle opgaven in Zuid-Holland. De indiener wil hierover graag samen met de provincie verdere afspraken maken in een Strategische Samenwerkingsagenda.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland zal het Strategische Samenwerkingsagenda (SSA) traject benutten om dit verder te verkennen.

A044-TRO194 Regels voor TRO

De indiener betreurt dat Gedeputeerde Staten, aan het eind van een intensief samenwerkingsproces met de waterschappen, heeft besloten om de prestatie-eisen voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling te verplaatsen van de Omgevingsverordening naar het Omgevingsprogramma. Hierdoor wordt het bindende karakter van klimaatregels behoorlijk afgezwakt. Het risico is minder duidelijkheid, meer vrijblijvendheid en daardoor meer discussie bij ruimtelijke ontwikkelingen, omdat bindende klimaatregels wel in de verordening van waterschappen zijn opgenomen. De indiener verzoekt om het alsnog op te nemen in de provinciale omgevingsverordening.

Antwoord

In de verordening is een nieuw artikel opgenomen over klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen. Hiermee wordt voldoende gewicht toegekend aan het belang hiervan. De prestatie-eisen zijn erg instrumenteel en technisch van aard en passen daarom minder bij de opzet van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. Na zorgvuldige afweging is er daarom voor gekozen om de prestatie-eisen niet in de verordening regels zelf op te nemen. De prestatie-eisen blijven zeer waardevol en kunnen invulling geven aan de algemene regel voor klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen. Ze zijn daarom opgenomen in het

omgevingsprogramma en worden ook genoemd in de toelichting van de verordening. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A044-TU053 Waterkwaliteit

De prestatie-eisen bij nieuwe ontwikkelingen en tuinbouwgebieden gaan nog niet (voldoende) in op de waterkwaliteit. Wij pleiten om in een volgende herziening van het Omgevingsbeleid een concrete invulling te geven aan prestatie-eisen gericht op vermindering emissies voor een betere waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving.

Antwoord

Dank voor het meedenken. De bescherming van waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden is weergegeven onder andere in onze Omgevingsvisie waarin duidelijk wordt gesteld dat de kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater op orde gebracht moet worden. Het halen van de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water staat onder druk en is inderdaad een nader uit te werken punt. Als echter blijkt dat het huidige ingezette beleid NIET werkt, voor intensievere landbouwsectoren, dan nemen wij uw opmerking mee bij komende herziening(en).

A044-WA027 Circulaire afvalwaterketen

De indiener mist de reservering van ruimte om het afvalwatersysteem te laten meegroeien op de groei van inwoners, woningen en bedrijven, en een provinciale visie en inzet voor een circulaire waterketen. Dit graag in het omgevingsprogramma opnemen.

Antwoord

Wij nemen hier kennis van en nemen uw suggestie mee bij een volgende herziening.

A044-WA026 Bescherming belang regionale keringen

Over Artikel 7.25 Regionale keringen: In de nieuwe regel staat dat "in het omgevingsplan rekening moet worden gehouden met de regionale waterkering". Dat is een aanmerkelijk lichtere instructie. De indiener vraagt de wijziging van artikel 7.25 terug te draaien of anders dit artikel zodanig aan te passen dat de regionale waterkeringen (met functie en bijbehorend functievlak) in het omgevingsplan moeten worden opgenomen en van passende regels worden voorzien. In elk geval moet worden voorkomen, dat de gemeente toestemming verleent voor activiteiten in de kering, die verboden zijn op grond van de Waterschap verordening.

Antwoord

Het woord "rekening houden" wordt gebruikt in de toelichting bij de wijziging van het artikel. In verordeningsartikel zelf wordt gesproken over "waarborgen". De gemeente moet in het omgevingsplan er dan ook voor zorgen dat er geen belemmeringen kunnen ontstaan voor de instandhouding, het onderhoud of de versterking van de waterkering. Voorts is er een adviesverplichting voor de gemeente opgenomen bij de beoordeling of sprake kan zijn van een belemmering voor de waterkering, wat het waterschap in staat stelt invloed uit te oefenen op het omgevingsplan.

A045 - Waterschap Rivierenland

A045-ZH006 Positief over opnemen in het beleid

Het afgelopen jaar hebben Waterschap Rivierenlanden de provincie Zuid-Holland zowel ambtelijk als bestuurlijk intensief met elkaar samengewerkt en afstemming gezocht over belangrijke onderwerpen als 'Water en Bodem Sturend' en de opgave in het kader van het voormalig Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZHPLG). Deze samenwerking werpt zijn vruchten af en zetten wij graag voort. De onderwerpen van het ZHPLG zijn naar onze tevredenheid opgenomen in deze herziening van het omgevingsbeleid.

Antwoord

Dank voor de steun en waardering voor de samenwerking. De provincie zet de samenwerking graag voort.

A045-WBS024 Waterwinning

Het Waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland en de omgeving zijn intensief in overleg over de locatie van een nieuwe drinkwaterwinning. Een grootschalige grondwateronttrekking heeft niet alleen negatieve effecten op de assets van het waterschap, maar potentieel ook voor provinciale doelen voor natuur, bodem en waterkwaliteit én de leefomgeving. Het waterschap vraagt om een zorgvuldige afweging en een evenwichtige verdeling van de lasten van deze winning aan beide zijden van de Lek.

Antwoord

Het waterschap zit samen met andere omgevingspartijen aan tafel in diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen over de nieuwe oevergrondwaterwinning van Oasen. Binnen dit proces wordt in gezamenlijkheid gezocht naar de beste locatie voor een nieuwe oevergrondwaterwinning.

A045-WBS023 Prestatie eis naar programma

Het Waterschap Rivierenland vindt het jammer dat GS hebben besloten de prestatie-eisen (klimaatregels) te verplaatsen van de Omgevingsverordening naar het Omgevingsprogramma. Waterschappen nemen ze wél op in hun eigen verordeningen. Het waterschap verzoekt daarom ten minste de prestatie-eisen over Wateroverlast 1 en 2 en Bodemdaling 1 alsnog met de status "in acht nemen van" op te nemen in de Omgevingsverordening.

Antwoord

Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Dit beleid is nieuw en moet over twee jaar worden geëvalueerd (Dit is standaard). Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Met deze beleidskeuze en opnemen van de prestatie-eisen maken we een nadrukkelijke start van de borging in het Omgevingsbeleid. Eventuele aanvullende sturing kunnen we aankomende periode verkennen. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

A045-WBS022 Borging WBS

Het Waterschap Rivierenland spreekt hun waardering uit voor de stevige borging van de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend (WBS) in het nieuwe Omgevingsbeleid. Ook complimenten voor de intensieve en constructieve samenwerking zowel ambtelijk als bestuurlijk. De komende jaren is de uitdaging de vertaling ruimtelijke keuzes en transities in gebruiksfuncties. Voor een leefbaar Zuid-Holland is het van belang, dat de opgaven in het water- en ruimtelijk domein sterker aan elkaar worden verbonden. Het waterschap vindt het belangrijk dat dit een duidelijke plek krijgt in de Strategische Samenwerkingsagenda (SSA) en in de volgende herziening van het Omgevingsbeleid (2027)

Antwoord

De provincie waardeert de positieve woorden van Waterschap Rivierenland over de stevige borging van Water en Bodem Sturend in het Omgevingsbeleid en over de intensieve en constructieve samenwerking van de afgelopen periode. De provincie verkent of de aandachtspunten van het waterschap in volgende herzieningen kunnen worden meegenomen en blijft hierover graag in gesprek.

A045-WV023 Bescherming waterkering niet goed geborgd

Het Waterschap Rivierenland constateert dat de bescherming van regionale waterkeringen onvoldoende geborgd lijkt. De ligging en de beschermingszones worden niet meer zichtbaar in de omgevingsplannen. Dit maakt het voor gemeenten en andere partijen lastig om hiermee rekening te houden. Daarnaast vindt het waterschap het moeten "raadplegen" waterschap verordening onvoldoende en moet worden aangescherpt tot "in acht nemen".

Antwoord

Het is niet noodzakelijk om de waterkeringen expliciet in het omgevingsplan op te nemen. In de waterschap verordening worden de waterkeringen met bijbehorende beperkingengebieden aangewezen. Via het DSO worden alle regels locatie specifiek ontsloten. Op grond van de instructieregel dient de gemeente te waarborgen dat er geen belemmeringen ontstaan voor de waterkeringen en hierover in overleg treden met het waterschap. Het woord "waarborgen" brengt tot uitdrukking dat een zwaardere verplichting geldt dan enkel het "rekening houden met". De toelichting bij het artikel kan hierop worden verduidelijkt. Daarnaast beschikt het waterschap over eigen regelgevende bevoegdheden om regels te stellen aan activiteiten ter bescherming van de waterkeringen in haar beheer. Daarmee is voldoende gewaarborgd dat er geen belemmeringen kunnen ontstaan voor de instandhouding, het onderhoud of de versterking van de waterkeringen.

A045-WV022 Beperking van waterbeheertaak

Het Waterschap Rivierenland constateert dat weidevogelgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en Groen Blauwe Netwerken beperkende voorschriften worden voorgesteld. Voor de wettelijke waterbeheertaak en het goed functioneren van het watersysteem is het essentieel dat in deze gebieden regulier beheer en onderhoud kan blijven plaatsvinden, zoals het baggeren van sloten, versterken van kades (regionale waterkeringen), tijdelijk graven en dempen van sloten en het egaliseren of ophogen van percelen mogelijk blijven. Het waterschap verzoekt om expliciet te borgen dat deze activiteiten toegestaan blijven.

Antwoord

De regels voor belangrijk en kansrijk weidevogelgebied hebben betrekking op gemeentelijke omgevingsplannen. Daar waar de huidige omgevingsplannen ruimte bieden aan reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden van waterschappen, is er geen noodzaak om de functie (t.b.v. dergelijke werkzaamheden) in het gemeentelijke omgevingsplan te wijzigen. Zodoende staat de bescherming als kansrijk of belangrijk weidevogelgebied hier niet aan in de weg. Bovendien zullen reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden slechts tijdelijk van aard zijn. Het versterken van kades vraagt mogelijk wel een functieverandering en kan leiden tot een compensatieverplichting. Dat is afhankelijk van het eventuele negatieve effect op de functionaliteit van het gebied voor weidevogels.

A046 - Gemeente Rijswijk

A046-GN028 Groenblauwe netwerken (beleidskeuze 6.2.3)

Parallel wordt in de Haagse regio en de NOVEX Zuidelijk Randstad ook gewerkt aan de begrenzingen van de groenblauwe netwerken. De gemeente verzoekt de resultaten van het lopende overleg met gemeenten te betrekken bij de verdere uitwerking van de Omgevingsverordening en hierbij te streven naar consensus. Tevens om ruim voor de definitieve vaststelling de resultaten van deze uitwerking te delen met de betrokken gemeenten. En nadrukkelijk rekening te houden met de uitwerking van groenblauwe netwerken door NOVEX Zuidelijke Randstad en te verduidelijken hoe beide processen zich tot elkaar verhouden.

Antwoord

De provincie vindt het belangrijk dat vanuit samenwerking tot gedeelde afspraken wordt gekomen rond het groenblauw netwerk. Deze samenwerking vindt plaats tussen provincie en gemeente, provincie en regio en vindt plaats in de context van NOVEX Zuidelijke Randstad. Binnen dit laatste werken we aan een realisatiestrategie. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

A046-BE074 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De rol die de provincie voor zichzelf ziet in de sturing op bedrijventerreinen acht de gemeente te vergaand wat betreft de maximaal beschikbare milieugebruiksruimte. Maatwerk moet mogelijk blijven, zodat gemeenten kunnen inspelen op de lokale situatie en de samenstelling van het economisch profiel.

Antwoord

De provincie herkent het belang van maatwerk. De provinciale sturing richt zich op het borgen van schaarse milieugebruiksruimte op hoofdlijnen. Tegelijk biedt de omgevingsverordening al ruimte voor nieuwvestiging van lichte bedrijven, wanneer daarvoor een inhoudelijke ruimtelijke reden bestaat. Gemeenten behouden daarmee beleidsruimte om lichte bedrijvigheid toe te staan op zwaardere bedrijventerreinen, indien volledige uitsluiting zou leiden tot een onevenwichtig, onlogisch of onpraktisch ruimtelijk resultaat.

A046-OB031 Krachtig openbaar bestuur (beleidsdoel 1.1)

De beleidscyclus van de provincie Zuid-Holland gaat nu uit van een bijna jaarlijkse herziening van het omgevingsbeleid tegelijk voor de provinciale kerninstrumenten. Hierdoor speelt de provincie snel in op maatschappelijk ontwikkelingen en als beleid minder effectief blijkt. Daar staat tegenover dat het hierdoor aan koersvastheid kan verliezen, veel ambtelijke capaciteit bij gemeenten vraagt en dat de korte beleidscyclus niet altijd bevorderlijk is voor een zorgvuldige participatie. Dit leidt tot onzekerheid over de beleidsrichting, druk op de beschikbare capaciteit en moeite partners op een goede manier te blijven betrekken bij de uitvoering en vernieuwing van het beleid. Dit is door verschillende gemeenten herhaaldelijk aangekaart bij de provincie, maar leidt niet tot een verandering in aanpak.

Antwoord

Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten ertoe leiden dat regelmatig

onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-OB032 Krachtig openbaar bestuur (beleidsdoel 1.1)

De gemeente verzoekt de beleidscyclus zo in te richten dat een betere balans ontstaat tussen koersvastheid en flexibiliteit, waarbij voldoende ruimte blijft voor participatie en gemeenten niet onevenredig worden belast in capaciteit en uitvoeringsdruk.

Antwoord
Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten ertoe leiden dat regelmatig onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-OB033 Omgevingsbeleid

De ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 getuigt van ambitie om Zuid-Holland toekomstbestendig te ontwikkelen en beter samen te werken met partners in de regio. De gemeente waardeert dat de provincie hierin duidelijke keuzes maakt en daarmee zichtbaar bouwt aan een samenhangende koers voor de fysieke leefomgeving. De gemeente ziet daarbij dat de provincie bereid is om de dialoog met gemeenten te voeren en ook feedback te verwerken in de verdere beleidsuitwerking.

Antwoord
Hiervan is kennisgenomen. De provincie is blij met deze reactie.

A046-OB035 Omgevingsbeleid

De gemeente ziet de reactie van de provincie en het vervolgproces met belangstelling tegemoet en blijft graag in constructief overleg over een gezamenlijk en evenwichtig ruimtelijk beleid voor Zuid-Holland.

Antwoord
Hiervan is kennisgenomen. De provincie blijft graag in gesprek met alle partners die betrokken zijn bij de realisatie van het omgevingsbeleid en de grote maatschappelijke opgaven.

A046-GN027 Groenblauwe netwerken (beleidskeuze 6.2.3)

De provincie is parallel aan de zienswijzeperiode ambtelijk in gesprek met gemeenten over de begrenzing van het stedelijk groen in de omgevingsverordening, ambities voor het netwerk als geheel en ontbrekende schakels binnen het netwerk. Dit proces eindigt naar verwachting in januari, dus na de inzagetermijn. Een zienswijze indienen op het eindresultaat van dit gesprek is daarmee niet mogelijk. De gemeente gaat dit gesprek in goed vertrouwen aan en komt graag samen tot een werkbare uitkomst. De gezamenlijke ambitie vormt daarbij een stevige basis.

Antwoord
De provincie dankt de indiener voor het vertrouwen. Op basis van de met u gevoerde gesprekken wordt de kaart aangepast. De voorgestelde aanpassingen zijn daarbij aan u voorgelegd.

A046-VA013 Krachtig openbaar bestuur (beleidsdoel 1.1)

Nieuwe instructieregels, afwijkingsmogelijkheden en noodzaak van onderbouwingen leveren extra werk op en kunnen de uitvoerbaarheid van bepaalde ambities in de weg staan. De gemeente verzoekt spaarzaam en zorgvuldig om te gaan met regeldruk die mogelijk de uitvoering van beleidsambities belemmert.

Antwoord
Dank voor uw betrokkenheid bij een goede werkwijze tussen provincie en gebiedspartners. De inhoud van de sturingsfilosofie is in deze herziening ongewijzigd gebleven. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A046-VA012 Krachtig openbaar bestuur (beleidsdoel 1.1)

De gemeente constateert dat de specifieke lokale context nog onvoldoende wordt meegenomen om tot een gerichte en effectieve aanpak van veel opgaven te komen. In regionale samenwerking kunnen afspraken worden gemaakt over de uitwerking, incl. maatwerk. Voor Rijswijk en de Haagse regio is dit de komende jaren NOVEX Zuidelijke Randstad. De gemeente verzoekt lokale en regionale context en afspraken over de uitvoering van beleidsdoelen sterker te integreren in het omgevingsbeleid.

Antwoord
Dank voor uw betrokkenheid bij een goede werkwijze tussen provincie en gebiedspartners. De inhoud van de sturingsfilosofie is in deze herziening ongewijzigd gebleven. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A046-VA011 Krachtig openbaar bestuur (beleidsdoel 1.1)

Het wordt gewaardeerd dat de provincie zich beraadt op welke rol in welke situatie het beste past, voor zichzelf en voor gemeenten. Gemeentes zijn in veel situaties beter in staat om te beoordelen wat op een specifieke plek nodig is en zijn daarin gebaat bij flexibiliteit en speelruimte. Daarom pleit de gemeente voor voldoende ruimte voor lokaal maatwerk, passend binnen het subsidiariteitsbeginsel (decentraal, tenzij). De gemeente verzoekt regelgeving op te stellen vanuit subsidiariteitsbeginsel waarbij lokaal bestuur voldoende ruimte heeft om lokaal maatwerk op te stellen.

Antwoord

Dank voor uw betrokkenheid bij een goede werkwijze tussen provincie en gebiedspartners. De inhoud van de sturingsfilosofie is in deze herziening ongewijzigd gebleven. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

A046-DE011 Energietransitie (beleidsdoel 3.1)

De energieregio's hebben zich de afgelopen jaren verbreed en verdiept en functioneren inmiddels als energiesysteemregio's. De opgave richt zich niet langer uitsluitend op regionale opwek, maar op de ontwikkeling van een toekomstbestendig decentraal energiesysteem. Deze verbreding komt in de huidige ontwerp herziening nog onvoldoende terug, waardoor de indruk ontstaat dat het beleid zich hoofdzakelijk op opwek richt. Het benoemen hiervan past binnen de landelijke lijn. De gemeente verzoekt in de Omgevingsvisie expliciet te benoemen dat de energieregio's zich hebben ontwikkeld tot energiesysteemregio's, waarbij de opgave breder is dan enkel opwek en gericht is op het integrale decentrale energiesysteem.

Antwoord

De provincie ziet en waardeert dat de focus van veel RES-regio's in de afgelopen jaren is verbreed van duurzame opwek naar het gehele energiesysteem. Daarom past de provincie deze term in de Omgevingsvisie aan in de teksten met betrekking tot duurzame energiesystemen. Vanuit het pMIEK zal de provincie de samenwerking met deze regio's blijven zoeken. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-EC031 Toekomstige ruimte voor ondernemen

De gemeente Rijswijk ziet ruimte voor verdere verbetering van het omgevingsbeleid. Op het gebied van toekomstbestendige ruimte voor ondernemen vindt de gemeente verdere aanpassingen zelfs noodzakelijk en voorziet grote risico's en verwachten problemen in de uitvoering van het beleid.

Antwoord

Uit de zienswijze wordt onvoldoende duidelijk welke onderdelen van het Omgevingsbeleid voor verbetering vatbaar zijn. Bij het ontwikkelen van nieuw beleid streven wij altijd naar duidelijke en begrijpelijke regels, en stemmen dit ook af met onze partners. Waar onduidelijkheden bestaan gaan we daarover graag het gesprek aan.

A046-MO033 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen (beleidsdoel 2.1)

De netwerkkaarten die onderdeel zijn van de Omgevingsvisie bieden op dit moment geen helder of volledig beeld. Het provinciale hoofdfietsnetwerk wijkt af van het utilitaire fietsnetwerk op de eigen GeoHub, en niet alle kaarten uit de visie zijn beschikbaar of goed leesbaar via de GIS-omgeving. Hierdoor ontstaat onzekerheid over de status, volledigheid en betrouwbaarheid van de netwerkbeelden. De gemeente verzoekt de netwerkkaarten volledig te ontsluiten en te harmoniseren, zodat de fiets-, OV- en wegennet consistent en betrouwbaar is weergegeven in zowel de visie als de GIS-omgeving.

Antwoord

Er wordt gewerkt aan technische verfijning van het Fietsnetwerk (koppeling met NWB) om tot een betrouwbare en consistente weergave te komen.

A046-MO032 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen (beleidsdoel 2.1)

Hoewel de provincie inzet op STOMP, blijft tegelijkertijd gesteld worden dat "de auto een goede en vlotte optie moet blijven". De Omgevingsvisie geeft daarbij geen inzicht in hoe keuzes worden gemaakt. Een duidelijk afwegingskader hiervoor ontbreekt. De gemeente verzoekt een expliciet afwegingskader op te nemen waarin wordt vastgelegd hoe keuzes worden gemaakt wanneer modaliteiten ruimtelijk of netwerkmatig met elkaar conflicteren.

Antwoord

De omgevingsvisie is juist niet bedoeld om concrete keuzes te maken, maar om een richting te geven aan de wijze waarop keuzes worden gemaakt. Een afwegingskader past daar minder bij en is te statisch, omdat de afweging nadrukkelijk locatieafhankelijk is. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-OB030 Algemeen

De gemeente Rijswijk waardeert de inzet van de provincie Zuid-Holland en onderschrijft de ambities en uitdagingen die de provincie oppakt in de herziening van haar omgevingsbeleid. Het is positief dat de provincie duidelijk richting geeft aan de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving en actief de samenwerking met gemeenten zoekt. Sinds de internetconsultatie van april is duidelijke vooruitgang geboekt en feedback meegenomen.

Antwoord

Hiervan is kennisgenomen. De provincie is blij met deze reactie.

A046-OB034 Omgevingsbeleid

Tegelijkertijd constateert de gemeente dat de voorgestelde beleidswijzigingen op onderdelen nog onvoldoende aansluiten op de lokale context en uitvoeringspraktijk. De gemeente Rijswijk vraagt de provincie daarom om de in deze zienswijze geformuleerde overwegingen en voorstellen zorgvuldig te betrekken bij de verdere uitwerking van het omgevingsbeleid, zodat provinciale ambities en lokaal maatwerk elkaar versterken.

Antwoord

De punten die zijn genoemd in de zienswijze worden zorgvuldig gewogen en betrokken bij de vaststelling en verdere uitwerking van het omgevingsbeleid.

A046-MO031 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen (beleidsdoel 2.1)

De Ontwerp Omgevingsvisie bevat een stevige ambitie voor duurzame en toekomstbestendige mobiliteit waarin het STOMP principe een belangrijke rol speelt. Dit komt overeen met onze eigen ambities. Tegelijkertijd constateert de gemeente dat de visie onvoldoende duidelijk maakt hoe knelpunten in het mobiliteitssysteem worden opgelost wanneer verschillende modaliteiten ruimtelijk en netwerkmatig niet langer naast elkaar passen.

Antwoord

In de Omgevingsvisie is benoemd hoe de provincie omgaat met publiek vervoer in landelijke gebieden. Daar waar een reguliere lijndienst niet uit kan, wordt gewerkt met flexibele vormen van vervoer. Iedereen moet een alternatief kunnen hebben. Voor wat betreft toekomstbestendigheid en hoe knelpunten (ruimtelijk) worden opgelost wordt een tekstaanvulling gedaan bij de maatregel 2.1.4.2. Hiermee worden bijvoorbeeld klimaatverandering en andere ruimtelijke ontwikkelingen expliciet onderdeel bij de uitwerking van infrastructuurprojecten (van initiatief- tot uitvoeringsfase). Deze zienwijze leidt tot een aanpassing van het omgevingsbeleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-BE088 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland de Handreiking milieuzonering nieuwe stijl van de VNG volledig te integreren in de regels van de provinciale verordening. Deze biedt meer ruimte en maatwerk voor bedrijvigheid en bevordert dat bedrijven verduurzamen. De huidige aanpak beperkt deze mogelijkheden en staat daarmee op gespannen voet met economische en duurzame beleidsdoelen van de provincie.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van de VNG-Handreiking en ziet deze als een belangrijk hulpmiddel bij de toepassing van de Omgevingswet. Volledige integratie van de handreiking in de provinciale verordening acht de provincie echter niet wenselijk.
De handreiking gaat uit van inwaartse zonering, wat op delen van bedrijventerreinen kan leiden tot een beperking van de planologische milieugebruiksruimte voor bestaande en toekomstige bedrijven. Dit is niet in lijn met het provinciale uitgangspunt dat omgevingsplannen op bedrijventerreinen bedrijven moeten toelaten met de grootst mogelijke milieugebruiksruimte, passend bij de omgeving.
Om gemeenten wel de ruimte te geven de handreiking zoveel mogelijk toe te passen zonder strijd met de verordening, is in de herziening gekozen voor een beleid neutrale, technische aanpassing (onder meer via het attentiegebied). Daarmee wordt voorkomen dat inwaartse zonering leidt tot onbedoelde uitholling van bedrijventerreinen, terwijl tegelijkertijd maatwerk en verduurzaming van bedrijven mogelijk blijven binnen de provinciale kaders.
Fout (oud) antwoord dit heeft E-J juist in overleg met VNG aangepast

A046-BE089 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland verduidelijking te bieden aangaande de verhouding tussen de invulling van milieugebruiksruimte en bestaande milieucategorieën.

Antwoord

De provincie verduidelijkt dat milieucategorieën en milieugebruiksruimte twee verschillende systematieken zijn die naast elkaar kunnen worden gebruikt. De nieuwe instructieregels zijn geschreven voor omgevingsplannen die gebruikmaken van de nieuwe systematiek van de VNG-handreiking Activiteiten en milieuzonering, waarin wordt gewerkt met milieugebruiksruimte in plaats van vaste milieucategorieën.
Gemeenten kunnen er echter voor kiezen om in hun omgevingsplan (vooralsnog) te blijven werken met milieucategorieën. De provinciale instructieregels sluiten dit niet uit. In dat geval wordt de maximaal planologisch toegestane milieucategorie gebruikt als referentie voor de beschikbare milieugebruiksruimte.
De instructieregels schrijven daarmee niet voor welke systematiek een gemeente moet hanteren, maar borgen dat ongeacht de gekozen methodiek voldoende milieugebruiksruimte beschikbaar blijft voor bedrijvigheid, in het bijzonder op bedrijventerreinen waar zwaardere milieubelastende activiteiten planologisch zijn toegestaan.

A046-BE080 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De Handreiking milieuzonering nieuwe stijl van de VNG is onvoldoende geïntegreerd in het ontwerp omgevingsbeleid. Deze sluit beter aan bij de Omgevingswet, is doelgerichter en biedt meer maatwerk op basis van specifieke bedrijfsactiviteiten en de afstand tot woningen. Ook is hierin meer flexibiliteit en vergroot zij de ontwikkelmogelijkheden voor bedrijven die willen verduurzamen. De huidige provinciale aanpak belemmert deze ruimte en werkt vernieuwing tegen.

Antwoord

De Handreiking milieuzonering nieuwe stijl is de VNG-handreiking uit 2019 en die is in vervangen door de handreiking activiteiten en milieuzonering uit 2024. De provincie gaat er van uit dat die handreiking bedoeld is door de gemeente. Zo niet gaat de provincie niet meer verder met de integratie van de ingetrokken handreiking uit 2019. De provincie herkent de waarde van de VNG-Handreiking activiteiten en milieuzonering en ziet deze als een belangrijk hulpmiddel voor de uitwerking op gemeentelijk niveau. De instructieregels sluiten deze handreiking niet uit, maar de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de kern van de systematiek sluiten niet aan bij de provinciale doelstellingen. De provincie stelt provinciale randvoorwaarden om schaarse milieugebruiksruimte te beschermen. Binnen die kaders blijft toepassing van de VNG-handreiking in het omgevingsplan mogelijk. De gekozen systematiek is er niet op gericht vernieuwing of verduurzaming te belemmeren, maar om te voorkomen dat planologische milieugebruiksruimte wordt ingeperkt door inwaartse zonering.
Deze zienswijze heeft mede geleid tot aanpassing van het Omgevingsbeleid ten behoeve van de VNG-handreiking.

A046-BE081 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De verwachting is dat de gemeenten en de Raad van State de nieuwe methodiek van de VNG zullen omarmen. Vanwege het verminderen van de regeldruk acht de gemeente Rijswijk het daarom onwenselijk dat per provincie verschillende methoden voor milieuzonering worden gehanteerd. Ook vindt de gemeente het onwenselijk dat het vestigingsklimaat voor bedrijven in onze provincie minder aantrekkelijk wordt ten opzichte van andere provincies.

Antwoord
De provincie begrijpt het streven naar uniformiteit en het verminderen van regeldruk. Tegelijk is het provincies toegestaan om, binnen de kaders van de Omgevingswet, eigen instructieregels vast te stellen ter bescherming van provinciale belangen, zoals het borgen van schaarse milieugebruiksruimte. De ontwerpherziening sluit toepassing van de VNG-methodiek niet uit, maar zorgt ervoor dat deze juridisch verenigbaar is met de provinciale omgevingsverordening. De provincie hoopt dat de VNG-handreiking (die ook op dit moment wordt herzien) in de toekomst ook oplossing gaat bieden om milieugebruiksruimte van bedrijventerreinen te waarborgen. Nu is dit niet uitgewerkt in de voorbeeldregels. Ook in andere provincie zijn er instructieregels die de milieugebruiksruimte van bepaalde bedrijventerreinen borgen. In Zuid-Holland wordt dus geen zwaarder regime geïntroduceerd dan elders, maar wordt juist duidelijkheid en rechtszekerheid geboden, zodat het vestigingsklimaat in Zuid-Holland aantrekkelijk en voorspelbaar blijft.

A046-BE082 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Er is of komt geen duidelijk alternatief voor bedrijven die zich niet meer mogen vestigen op diverse bedrijventerreinen, ook niet als deze wel een stadsverzorgende functie hebben. Functiemenging van lichte bedrijvigheid en wonen biedt mogelijkheden, maar is niet overal uitvoerbaar en kan de uitstroom van lichte bedrijvigheid niet in zijn volledig opvangen. De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland een concreet plan te maken om de uitstroom van lichte bedrijvigheid van bedrijventerreinen naar andere stedelijke gebieden op te vangen. Dit vraagt aandacht voor zowel de ruimtelijke inpassingsmogelijkheden als het instrumentarium.

Antwoord
De provincie herkent dat het beperken van de vestiging van lichte bedrijvigheid op zware bedrijventerreinen alleen kan functioneren wanneer elders voldoende en betaalbare alternatieven beschikbaar zijn. Dit spanningsveld is nadrukkelijk onderkend bij de herziening van de omgevingsverordening. Het vrijhouden van schaarse milieugebruiksruimte op zware bedrijventerreinen voor zwaardere bedrijvigheid is noodzakelijk, maar vraagt tegelijkertijd om een bredere ruimtelijk-economische aanpak voor de opvang van bedrijven in milieucategorie 1 en 2.
De provincie beschouwt deze opgave niet uitsluitend als een planologisch vraagstuk. In de Ruimtelijk-Economische Visie is daarom vastgelegd dat wordt ingezet op functiemenging in woongebieden en gemengde stedelijke ontwikkelingen, juist om ruimte te creëren voor lichte en stadsverzorgende bedrijvigheid zonder de woningbouwopgave te belemmeren. Samen met gemeenten worden goede voorbeelden onderzocht en gedeeld, waarin bij gebiedsontwikkelingen structureel ruimte voor werkfuncties wordt geborgd.

De provincie ziet hierbij een belangrijke rol voor gemeenten om deze beweging concreet te maken, onder meer door bij gebiedsontwikkelingen tijdig rekening te houden met ruimte voor lichte bedrijvigheid, betaalbaarheid mee te nemen in grond- en vastgoedstrategieën en lokaal maatwerk toe te passen. De omgevingsverordening biedt daarvoor het kader, terwijl de daadwerkelijke realisatie van alternatieve vestigingsmogelijkheden vraagt om samenhang tussen ruimtelijk, economisch en grondbeleid op lokaal en regionaal niveau.
Daarnaast verkent de provincie, samen met gemeenten en andere overheden, welke aanvullende instrumenten nodig en haalbaar zijn om de betaalbaarheid en beschikbaarheid van bedrijfsruimte structureel te verbeteren, onder meer via grondbeleid, samenwerking met marktpartijen en mogelijke ondersteunende maatregelen. Over de verdere inzet en uitwerking hiervan kan op de korte tot middellange termijn meer duidelijkheid worden gegeven.

A046-BE078 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Het volledig wegbestemmen van lichte bedrijvigheid brengt een aanzienlijk financieel risico met zich mee. De gemeente Rijswijk heeft een nadeelcompensatierisicoanalyse laten uitvoeren voor de gevolgen van het uitsluiten van lichtere bedrijvigheid. Voor een relatief klein gebied betrof dit al een compensatierisico van enkele miljoenen. Bij extrapolatie naar alle relevante bedrijventerreinen betreft dit een zeer groot financieel risico voor de provincie. Vanwege ontbreken van jurisprudentie hierover m.b.t. de Omgevingswet is dit risico nu extra groot.

Antwoord

De provincie herkent de zorg, maar acht het risico op grootschalige nadeelcompensatie beperkt. De regeling leidt niet tot het volledig wegbestemmen van bestaande lichte bedrijvigheid. Bestaande bedrijven behouden hun planologische rechten via overgangs- en uitsterfregelingen. Er is daarmee geen sprake van een directe planologische verslechtering. De instructieregel richt zich uitsluitend op nieuwe vestiging en relevante functiewijzigingen op bedrijventerreinen waar een zwaarder milieuprofiel noodzakelijk is en biedt bovendien maatwerkruimte wanneer uitsluiting van lichte bedrijvigheid zou leiden tot een onevenwichtige of onpraktische ruimtelijke situatie. Het ontbreken van jurisprudentie onder de Omgevingswet verandert dit niet, omdat de systematiek aansluit bij de wettelijke uitgangspunten van eerbiediging van bestaande rechten en evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

A046-BE077 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Lichtere bedrijfsactiviteiten ondersteunen zwaardere bedrijven. Daarnaast kan functiemenging bijdragen aan levendigheid en kwaliteit. In de omgevingsverordening is maatwerk mogelijk voor andere functies dan zware bedrijvigheid, mits ondersteunend aan het profiel van het bedrijventerrein. Echter, dergelijke profielen zijn niet geïntegreerd in het provinciale omgevingsbeleid.

Antwoord

De provincie onderschrijft dat lichtere bedrijfsactiviteiten een ondersteunende rol kunnen hebben en dat functiemenging kan bijdragen aan kwaliteit en levendigheid. De huidige omgevingsverordening biedt hiervoor al beperkte maatwerkruimte, wanneer dit nodig is voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Met het begrip 'profiel' wordt daarbij

het karakter en functioneren van het bedrijventerrein bedoeld. Indien aantoonbaar is dat lichtere bedrijven randvoorwaardelijk zijn voor het functioneren van een bedrijventerrein, dan kunnen zij binnen de bestaande kaders in beperkte mate worden toegestaan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A046-EN023 Energietransitie (beleidsdoel 3.1)

De provincie wil het gebruik van fossiele energiebronnen afbouwen en wil toe naar een klimaat neutrale energievoorziening. Het energiebelang moet meewegen bij ontwikkelingen. Gemeenten wordt gevraagd rekening te houden met het bij het energiegebruik passende energiesysteem en de daarvoor benodigde ruimte, waarbij lokale opwek wordt bevorderd. In de herziening van het provinciale omgevingsbeleid wordt de energietransitie in hoofdzaak sectoraal benaderd. In de dichtbebouwde Haagse regio ligt de uitdaging juist in het vinden van integrale toekomstbestendige inpassingen, die ruimte bieden aan alle opgaven en waarmee de ruimtelijke kwaliteit geborgd blijft. Dit betreft o.a. windturbines en geothermie. De gemeente verzoekt de energietransitie niet hoofdzakelijk sectoraal te benaderen, maar zorgvuldig integraal af te wegen in relatie tot andere ruimtelijke opgaven.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van het integraal afwegen en doet dit ook actief. Het omgevingsbeleid en de herzieningen daarvan zijn en komen via integrale afweging tot stand.

A046-BE079 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De uitvoering van de voorgestelde regeling over milieuruimte legt een grote druk op de ambtelijke capaciteit voor vergunningverlening, toezicht en handhaving die nu niet aanwezig is en dreigt het beleid onuitvoerbaar te worden. Daarnaast vergroot het de administratieve lasten voor bedrijven vanwege onderzoekverplichtingen en procedures, waardoor waardevolle bedrijven worden ontmoedigd om zich te vestigen of uit te breiden. De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland bij de verdere uitwerking van de regeling nadrukkelijk rekening te houden met de beschikbare uitvoeringscapaciteit bij gemeenten, en te waarborgen dat de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid in verhouding staan tot de beschikbare middelen. Daarnaast om de administratieve lasten voor bedrijven te beperken en het vestigingsklimaat aantrekkelijk te houden voor een breed palet aan ondernemingen.

Antwoord

De provincie herkent het belang van uitvoerbaarheid, proportionaliteit en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. De regeling kan leiden tot extra onderzoeks- en motiveringseisen, maar deze zijn gericht op nieuwe vestigingen en relevante wijzigingen en zijn noodzakelijk om de schaarse milieugebruiksruimte zorgvuldig en transparant toe te delen. Voor bestaande bedrijven verandert de situatie niet.
De provincie verwacht dat bij nieuwvestiging of bij substantiële wijzigingen binnen een bedrijf veelal al sprake is van een vergunningplicht voor een bouwactiviteit of een milieubelastende activiteit. De afweging over de milieugebruiksruimte kan in die bestaande vergunningprocedures worden meegenomen. Daarmee blijft de extra druk op vergunningverlening, toezicht en handhaving beperkt.
In de verdere uitwerking wordt rekening gehouden met de uitvoeringscapaciteit bij gemeenten door aan te sluiten bij bestaande processen en de toepassing van de regels te

beperken tot situaties waarin dit noodzakelijk is. Daarbij blijft het uitgangspunt dat administratieve lasten voor bedrijven zoveel mogelijk worden beperkt en dat een stabiel en toekomstbestendig vestigingsklimaat voor een breed palet aan ondernemingen wordt geborgd.

A046-BE084 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Zoals de gemeente Rijswijk de regeling nu interpreteert ontstaat de situatie dat gemeenten zwaardere bedrijfsactiviteiten moeten toestaan dan in het huidige omgevingsplan passend is. Zo zouden bedrijven in milieucategorie 4.1 en 4.2 kunnen worden toegelaten bij maximale milieucategorie 3.2, zolang zij voldoen aan de normering op de gevel. Dit is niet in lijn met het vigerend omgevingsplan en kan bovendien leiden tot ongewenste cumulatie van milieubelasting binnen bestaande bedrijfsgebieden.

Antwoord

De instructieregels verplichten gemeenten niet om zwaardere bedrijfsactiviteiten toe te laten dan planologisch maximaal is toegestaan in het geldende omgevingsplan. Bedrijven met milieucategorie 4.1 of 4.2 kunnen zich niet vestigen op een locatie waar het omgevingsplan maximaal milieucategorie 3.2 toestaat, ook niet als zij op de gevel aan normen voldoen.
De regeling borgt dat de bestaande planologische milieuruimte niet wordt verkleind, maar verruimt die ook niet verplicht. Op grond van eerbiedigende werking kan de huidige toegelaten maximale milieugebruiksruimte opnieuw weer worden toegelaten. Ongewenste cumulatie van milieubelasting wordt daarmee juist voorkomen. Deze zienswijze heeft geleid tot aanpassingen in het Omgevingsbeleid.

A046-BE083 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Het is belangrijk dat de provincie duidelijk inzicht geeft in hoe de milieugebruiksruimte zich precies verhoudt tot de milieucategorieën uit bestemmingsplannen en het omgevingsplan. Is die gelijk aan wat binnen het omgevingsplan is toegestaan of gaat de provincie uit van de theoretisch maximale milieuruimte op basis van de afstand tot milieugevoelige activiteiten? Kan een bedrijf met milieucategorie 3.1 zich vestigen op een locatie waar ruimte is voor categorie 3.2?

Antwoord

De milieugebruiksruimte wordt bepaald door wat planologisch maximaal is toegestaan in het geldende omgevingsplan (waarin onherroepelijk bestemmingsplannen zijn opgenomen), niet door een theoretische maximale ruimte op basis van afstand alleen. Dit laatste is wel aan de orde bij nieuwe bedrijventerreinen die nog ontwikkeld worden en op de lijst van de grote buitenstedelijke bouwlocaties staan.
Op een bedrijventerrein waar planologisch maximaal milieucategorie 3.2 is toegestaan, kunnen zich ook bedrijven vestigen die minder milieugebruiksruimte nodig hebben, zoals bedrijven uit milieucategorie 3.1.
Op zwaardere bedrijventerreinen (oude milieucategorie 3.2 en hoger) geldt een verbodsbepaling voor de nieuwvestiging van lichte bedrijven (milieucategorie 1 en 2), om de schaarse milieugebruiksruimte beschikbaar te houden voor zwaardere bedrijvigheid. Afstanden en attentiegebieden zijn bedoeld om te voorkomen dat de planologisch

toegestane milieugebruiksruimte in de toekomst wordt beperkt door nieuwe milieugevoelige functies.
Kortom, de planologische milieucategorie is het uitgangspunt: lichtere bedrijven binnen dat kader zijn mogelijk, behalve waar expliciet de verbodsbepaling voor categorie 1 en 2 van toepassing is.

A046-BE085 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

In Artikel 7.52b lid 3 onder a wordt een afstand genoemd van 30 m maar hier mist een toetsingscriterium met betrekking tot de benodigde gebruiksruimte, uit te drukken in dB(A). Normaliter geldt een richtafstand tussen bedrijf en woning van 30 m bij categorie 3.1 in gemengd gebied. De toelichting bij art 7.53 b zegt dat onder lichte bedrijven worden verstaan bedrijven met een bijbehorende richt afstand van 30 m binnen een rustige woonwijk. Voor een rustige woonwijk geldt echter dat categorie 2 bedrijven een minimale afstand van 30 m moet aanhouden en categorie 3.1 minimaal 50 m. Artikel 7.52b lid 3 onder a bepaalt dat ook categorie 2 bedrijven worden toegelaten in een rustige woonwijk. Bij een rustige woonwijk is de afstand gebaseerd op een waarde van 45 dB(A) op de gevel. Om verwarring te voorkomen is het verstandig om ook een geluidwaarde op te nemen in dit artikel. De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland een geluidswaarde als toetsingscriterium toe te voegen aan Artikel 7.52b lid 3a

Antwoord
De provincie herkent dat de combinatie van richtafstanden en gebiedstypen in de toelichting vragen kan oproepen. Artikel 7.52b lid 3 onder a is echter bewust afstandsgericht geformuleerd en sluit aan bij de systematiek van milieugebruiksruimte in het omgevingsplan. De feitelijke toets op geluid vindt plaats via de concrete normstelling in het omgevingsplan (bijvoorbeeld dB(A) op de gevel), niet op het niveau van de provinciale instructieregel.
Het opnemen van een vaste geluidswaarde in de verordening acht de provincie daarom niet wenselijk, omdat dit het beoogde maatwerk en de aansluiting op lokale situaties zou beperken. Wel zal in de toelichting worden verduidelijkt hoe de afstand van 30 meter zich verhoudt tot verschillende gebiedstypen en de daarop van toepassing zijnde geluidnormen, om interpretatieverschillen te voorkomen. Deze zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de verordening.

A046-BE073 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De gemeente Rijswijk staat achter de provinciale doelstelling om de ruimte op bedrijventerreinentoekomstbestendiger, duurzamer en efficiënter te benutten. De gemeente vraagt aandacht voor de uitvoerbaarheid, lokale toepasbaarheid en ruimtelijk-economische gevolgen van de voorgestelde regeling, zodat provinciale ambities en gemeentelijke praktijk elkaar kunnen versterken.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van uitvoerbaarheid en lokale toepasbaarheid. In de verdere uitwerking van de regeling wordt hier nadrukkelijk rekening mee gehouden, zodat provinciale doelen en de gemeentelijke praktijk elkaar versterken en ruimte blijft voor maatwerk.

A046-BE086 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland om te wachten met de invoering van instructieregels aangaande het maximaal benutten van bedrijventerreinen tot een gebiedsgerichte uitwerking is vastgesteld, rekening houdend met het lokaal bestuur, de specifieke situatie en de regionale afspraken, waaronder de NOVEX-Zuidelijke Randstad, zodat in een volgende herziening van het provinciale omgevingsbeleid beter maatwerk kan worden geboden.

Antwoord

De provincie begrijpt het verzoek om meer gebiedsgerichte uitwerking en het belang van regionale afspraken, waaronder de NOVEX-Zuidelijke Randstad. Tegelijkertijd acht de provincie het noodzakelijk om de instructieregels voor het maximaal benutten van bedrijventerreinen nu in te voeren, gezien de schaarste aan ruimte en milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid.
De instructieregels vormen daarbij een generiek kader op hoofdlijnen en lopen nadrukkelijk niet vooruit op gebiedsgerichte keuzes. Die gebiedsgerichte uitwerking, waaronder de NOVEX-trajecten, wordt parallel verder uitgewerkt en kan aanleiding geven tot nadere verfijning of maatwerk in een volgende herziening of in de toepassing via omgevingsplannen. Op deze wijze blijven voortgang en bescherming van schaarse ruimte geborgd, terwijl ruimte blijft voor regionale en lokale afwegingen. Deze zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

A046-BE087 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De gemeente Rijswijk verzoekt de provincie Zuid-Holland duidelijk te maken hoe zij het risico op nadeelcompensatie en leegstand denkt te beheersen, en beheersmaatregelen te formuleren dat vertraging in het vergunningverleningsproces, extra druk op ambtelijke capaciteit en onnodige kosten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Antwoord

De provincie herkent de aandachtspunten rond nadeelcompensatie, leegstand en uitvoeringsdruk. Het risico op nadeelcompensatie acht de provincie beperkt, omdat bestaande bedrijven hun rechten behouden en niet via een overgangsregeling (uitsterfconstructie) gedwongen worden te verplaatsen. Het vergunningstelsel is gericht op significante wijziging van bedrijfsactiviteiten of nieuwe vestiging van bestaande bedrijven. Leegstand wordt niet als een generiek effect verwacht, omdat de verbodsbepaling uitsluitend geldt voor zwaardere bedrijventerreinen (te vergelijken met milieucategorie 3.2 en hoger) en lichte bedrijven zich kunnen blijven vestigen op lichtere bedrijventerreinen (categorie 1, 2 en 3.1) en in gemengde stedelijke gebieden. Daarnaast wordt ingezet op functiemenging waar dat kan en op alternatieve vestigingsmogelijkheden voor lichte bedrijvigheid.
Om uitvoeringslasten en vertraging te beperken is de regeling zo vormgegeven dat zij aansluit bij bestaande vergunning processen en zoveel mogelijk normerend en voorspelbaar is. Waar nodig is maatwerk mogelijk binnen de omgevingsverordening. De provincie blijft hierover in gesprek met gemeenten en betrekt signalen over uitvoerbaarheid en capaciteit bij de verdere uitwerking en monitoring van het beleid.

A046-WN013 Energietransitie (beleidsdoel 3.1)

In hoofdstuk 3.13 en 3.1.5 in de Omgevingsvisie ontbreekt een toelichting op de relatie tussen warmte en elektriciteit. Deze is belangrijk voor de inrichting van een effectief en efficiënt energiesysteem. De gemeente verzoekt in genoemde een toelichting op te nemen waarin de relatie en afhankelijkheid tussen warmte en elektriciteit worden uitgelegd.

Antwoord

Bedankt voor uw reactie. De provincie vindt het belangrijk om het energiesysteem integraal te benaderen, met inachtneming van de ruimtelijke kwaliteit. Juist de relatie tussen en van warmte, elektriciteit en duurzame gassen spelen daarbij een belangrijke rol. Dit is benoemd in 3.1.5 en in 3.1.3. Het is belangrijk dat er afweging van juiste drager op de juiste plek worden gemaakt, denk bijvoorbeeld aan het afwegingskader warmtekeuzes of koude-opties. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-BE090 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Indien in de praktijk blijkt dat de voorgestelde instructieregel over milieugebruiksruimte leidt tot aanzienlijke economische en ruimtelijke gevolgen, zoals leegstand of het wegvallen van bedrijvigheid, dan vraagt dit om een zorgvuldige afweging in de toepassing van het provinciaal beleid. In zulke situaties vindt de gemeente het van belang om samen met de provincie te blijven kijken naar een werkbare balans tussen zorgvuldig ruimtegebruik en het behoud van een gezonde economische structuur.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van een zorgvuldige balans tussen ruimtegebruik en economische vitaliteit. Indien in de praktijk onbedoelde effecten optreden, blijft de provincie hierover in overleg met gemeenten om binnen de kaders van het omgevingsbeleid maatwerk toe te passen en waar nodig bij te sturen.

A046-BE076 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

Het volledig wegbestemmen van lichte bedrijvigheid zal naar verwachting leiden tot veel leegstand. De factoren voor vestiging vestigen zijn breder dan alleen de milieuruimte. Bestaande bouwwerken op bedrijventerreinen zijn vaak ongeschikt voor zware bedrijvigheid. Ook het profiel van een bedrijventerrein, de kwaliteit van de omgeving, de ligging, de bereikbaarheid en de aanwezigheid van andere bedrijven zijn factoren. Ruimte met veel milieuruimte zorgt er niet automatisch voor dat bedrijven zich ook daadwerkelijk daar vestigen. De enige structurele oplossing voor leegstand is een grootschalige herstructurering met financiële gevolgen en risico voor naoorlogs industrieel erfgoed.

Antwoord

De provincie herkent dat vestigingskeuzes door meer factoren worden bepaald dan alleen milieuruimte. Het beleid is echter niet gericht op het volledig wegbestemmen van bestaande lichte bedrijvigheid. Bestaande bedrijven behouden hun rechten en kunnen blijven functioneren. De regeling richt zich op het voorkomen van nieuwe vestiging van lichte bedrijvigheid op locaties die zijn bedoeld voor zwaardere milieuruimte, om verdringing te voorkomen.

Leegstand is daarmee geen automatisch of direct gevolg van dit beleid. Waar herstructurering aan de orde is, past dit binnen het bredere provinciale beleid voor toekomstbestendige bedrijventerreinen, waarbij ook aandacht is voor gefaseerde ontwikkeling, financiële haalbaarheid en behoud van ruimtelijke kwaliteit, inclusief waardevol naoorlogs erfgoed. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A046-BE075 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen (beleidskeuze 4.1.6)

De gebiedsgerichte uitwerking van de provincie Zuid -Holland en de programmalijn 'Toekomstbestendige economie' van de NOVEX-samenwerking, waarin lokale afwegingen en regionale strategieën zitten, ontbreekt nog. Daardoor wordt nu generiek beleid toegepast met vergaande gevolgen, zonder voldoende rekening te houden met de lokale situatie. De Haagse regio kent een beperkt aantal zware bedrijventerreinen met voormalige milieucategorie 4.2 en hoger. Een afstand van 300 meter belemmert de mogelijkheden voor een zorgvuldig ruimtegebruik en past niet bij een regio waarin de ruimte al fors onder druk staat

Antwoord

De provincie herkent dat de verdere gebiedsgerichte uitwerking, waaronder de programmalijn Toekomstbestendige economie binnen de NOVEX-samenwerking, nog in ontwikkeling is. De huidige ontwerpherziening bevat daarom bewust generieke kaders die vooruitlopen op deze gebiedsgerichte uitwerking, zodat schaarse milieugebruiksruimte tijdig wordt beschermd.

De afstand van maximaal 300 meter is geen absoluut verbod, maar een bovengrens die alleen relevant is wanneer sprake is van zware milieuruimte. De toepassing ervan is afhankelijk van de planologisch toegestane milieugebruiksruimte en laat ruimte voor afweging en maatwerk in het omgevingsplan. In dicht stedelijke regio's, zoals de Haagse regio, kan dit leiden tot een kleinere afstand wanneer de feitelijk toegestane milieucategorie lager ligt. De provincie blijft hierover in overleg met gemeenten en betrekt de gebiedsgerichte NOVEX-uitwerking bij de verdere verfijning van het beleid. Ter verduidelijking hebben we het Omgevingsbeleid hierop aangepast

A047 - Gemeente Barendrecht

A047-MO043 Maatregelen ook voor rijkswegen

Over Artikel 2.1.1.1 Bereikbaarheid door nabijheid: De gemeente verzoekt de provincie om ook inzicht te verkrijgen en in te zetten op aanvullende maatregelen voor het landelijk mobiliteitsnetwerk, en niet alleen het provinciale netwerk. De gemeente ziet de rijkswegen meer en meer vastlopen.

Antwoord

De provincie is niet verantwoordelijk voor taken en infrastructuur van andere partijen in Zuid-Holland. De verantwoordelijkheid voor het landelijke mobiliteitsnetwerk waaronder Rijks(vaar)wegen en hoofdspoorwegen ligt bij het Rijk. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A047-OB080 Algemeen: regels die de transitieopgave (Nota Ruimte) bemoeilijken

De gemeente begrijpt en deelt veelal de doelstellingen die de provincie nastreeft, maar ziet dat onderdelen van dit omgevingsbeleid het behalen van deze doelstellingen bemoeilijken, omdat het beperkende en onduidelijke regels bevat die soms ook tegenstrijdig zijn, en het de transitieopgave bemoeilijkt uit de Ontwerp Nota Ruimte.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

Aanvullend wordt opgemerkt dat soms regels nodig zijn met het oog op de behartiging van de provinciale belangen. Het gaat dan vaak om instructieregels voor het gemeentelijk omgevingsplan. Daarmee worden per definitie beperkingen opgelegd aan de gemeente. Over het inzetten van regels maakt de provincie een zorgvuldig afweging, waarbij het onnodige inperken van de gemeentelijke afwegingsruimte wordt vermeden. Bij de totstandkoming van het ontwerp van de Herziening 2025 Omgevingsbeleid zijn botsproeven en uitvoeringstoetsen uitgevoerd, juist ook om botsende en tegenstrijdige regels te vermijden.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A047-WO134 Woningdichtheid van 33 woningen per hectare

Over 6.2.1 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling: Het benoemen van een minimale woningdichtheid doet geen recht aan de verschillen in structuur van de gemeente. Er zal altijd worden gezocht naar een optimum tussen bebouwing, verkeer, groen en buitenruimte om de leefbaarheid optimaal te maken. De gemeente vraagt de provincie om deze kwantitatieve norm te verwijderen, zodat lagere dichtheden kunnen worden toegestaan wanneer deze aantoonbaar bijdragen aan de leefbaarheid en landschappelijke kwaliteit.

Antwoord

Een hogere woningdichtheid en een grote variatie aan woningtypen, prijsklassen en woonmilieus zijn nodig met het oog op de grote woningbouwopgave en om de schaarse ruimte en de mobiliteitsvoorzieningen beter te benutten. In de verordening is een ondergrens

van 33 woningen per hectare opgenomen. Indien er goede redenen zijn om hiervan af te wijken kunnen gemeente gebruik maken van afwijkingsmogelijkheden uit de verordening zoals bijvoorbeeld de balansregeling (artikel 7.86).

De parkeernormen voor stationsomgevingen en sociale huur zijn reeds bestaand beleid. In het kader van de herziening is hier niks in verandert. Hoge parkeernormen zorgen voor lagere dichtheden, verminderen de haalbaarheid en betaalbaarheid van ontwikkelingen en stimuleren het autogebruik.

Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen is het gewenst referentiewaarden voor voorzieningen te betrekking bij die planvorming. Door gebruik te maken van referentiewaarden kan in een vroeg stadium en op een eenduidige wijze in beeld worden gebracht wat de situatie is met betrekking tot de beschikbare ruimte voor de verschillende voorzieningen. Artikel 7.45j geeft aan dat er rekening gehouden moet worden met ruimte voor voorzieningen. Als gemeenten goede redenen hebben om af te wijken van de referentiewaarden is dit mogelijk mits goed gemotiveerd.

A047-WO133 30 procent sociale huur

Over 6.1. Voldoende betaalbare huisvesting voor iedereen: de gemeente vraagt de Provincie om maatwerkafspraken voor de woningbouwopgave binnen de gemeente, om het woningbouwprogramma haalbaar te maken (30% sociaal is lastig te realiseren). De verdichtingsopgave is uitdagender in deze gemeente dan in een grote stad (die al een voldoende percentage sociale huur heeft), en binnenstedelijke woningbouwprojecten zijn in de gemeente verliesgevend door kosten van aankoop van bestaande woningen, voorzieningen en bedrijven.

Antwoord

Zie thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

A047-WN015 Warmtesysteem

Over Artikel 3.1.3.2 Verduurzaming: In de gemeentelijke Transitievisie Warmte van de gemeente is "all-electric waar mogelijk" expliciet vastgelegd als voorkeursroute. Het aanwijzen door de provincie van de gemeente als verkenningsgebied voor grootschalige warmtenetten staat daarmee niet in lijn, en de gemeente verzoekt de provincie dit te corrigeren.

Antwoord

Het is wenselijk dat er een robuust, integraal en ruimtelijk inpasbaar energiesysteem van de toekomst ontwikkeld kan worden. Dit energiesysteem kan zowel warmte, elektriciteit als duurzame gassen omvatten. De provincie verwacht, op basis van de inbreng van de toekomstbeelden van de regio's, dat er in gebieden grootschalige warmtenetten zullen gaan ontstaan. Dit is nodig gezien de ruimtelijke inpasbaarheid van het toekomstig energiesysteem. Dit geldt ook voor uw gemeente. Dit neemt niet weg dat de regie van de warmtetransitie in handen ligt van de gemeente, en de gemeente daarom zelf bepaalt welke energievorm zij in de toekomst wil gebruiken. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

A047-BG002 Gefilterd water lozen in de bodem

Over Artikel 7.39b (verbod op rechtstreeks lozen in het grondwater): De gemeente vraagt een aanpassing dat lozen op of in de bodem wel mogelijk moet zijn mits de kwaliteit van het infiltratiewater zodanig is dat infiltratie geen verslechtering van de kwaliteit van het grondwater veroorzaakt. Door het aanbrengen van filtervoorzieningen met een adequaat onderhoudsregime is toevoeging van hemelwater in de grondwater voerende lagen mogelijk, waardoor het grondwaterniveau ook op peil blijft bij onttrekking in de zomerperiode.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van dit verzoek. Artikel 7.39b heeft betrekking op lozingen. Lozingen zijn milieubelastende activiteiten. De regel is niet van toepassing op infiltratieactiviteiten, gekoppeld aan wateronttrekkingsactiviteiten (via het Bal). Infiltratie betreft het in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening. Voor infiltratieactiviteiten is het prevent en limit van de Kader Richtlijn Water van toepassing. De uitwerking hiervan nemen we mee bij de herziening van het regionaal waterprogramma (RWP).

A047-WO131 Regie op aantallen en huisvesting arbeidsmigranten

Over 4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat: de gemeente verzoekt de provincie om het omgevingsbeleid in lijn te brengen met de nieuwe wet versterking regie op de volkshuisvesting (2025). Het is niet aan de gemeente, maar aan de bedrijven om een inschatting te maken wat betreft de aantallen en huisvesting te regelen.

Antwoord

Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op dit moment is de Wvrv nog niet in werking getreden noch aangenomen. In deze herziening is opgenomen dat het aan gemeenten is om de totale behoefte aan huisvesting voor arbeidsmigranten in hun gemeente in beeld te brengen en te verwerken in de genoemde verschillende plannen en registraties. Uiteraard is het zinvol en wenselijk hiervoor in contact te treden met bedrijven.

A047-WO132 Huisvesting arbeidsmigranten dichtbij werk

Over 4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat: De gemeente verzoekt de provincie om het huisvesten van arbeidsmigranten dichtbij gelieerde bedrijven mogelijk te maken ongeacht de huidige bestemming van deze gebieden, zoals bijvoorbeeld de TalentHub (in de Dutch Fresh Port).

Antwoord

De provincie ziet het als wenselijk dat arbeidsmigranten worden gehuisvest in de buurt van het werk. Daarnaast heeft de provincie echter ook andere wensen en eisen zoals ruimtelijke (waar mag worden gehuisvest, hoe lang en onder welke overige voorwaarden). Daarbij wordt gezocht naar een juiste balans tussen de provinciale belangen. Over de Dutch Freshports lopen momenteel gesprekken waarbij ook de provincie betrokken is.

De provincie hanteert als uitgangspunt dat huisvesting van arbeidsmigranten wordt beschouwd als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en dorpsgebied

wordt gerealiseerd, in lijn met de ladder voor duurzame verstedelijking. Huisvesting van woonfunctie op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke situaties en tijdelijk aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven niet wordt beperkt én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden (onder meer nabijheid van voorzieningen, sociale veiligheid en milieukwaliteit).

De provincie benadrukt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grotere milieugebruiksruimte. Functiemenging is daarom slechts in beperkte mate mogelijk en alleen toegestaan voor zover dit geen afbreuk doet aan de doelstellingen van het beleid en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte.

De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid voor maatwerk in bijzondere gevallen. Daarbij geldt dat dit geen automatisme is en alleen kan worden toegepast indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het betreffende artikel en het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn voor tijdelijke functies geldt als richtlijn voor de maximale termijn. Toepassing van de afwijkingsmogelijkheid vergt een zorgvuldig gemotiveerde afweging per geval.

De provincie is bereid om, mede vanuit de samenwerking binnen Dutch Fresh Port, samen met de indiener en de gemeente te verkennen op welke locatie (onderdelen van) de Talenthub Dutch Freshport planologisch en milieutechnisch inpasbaar zouden kunnen zijn. Daarbij staat centraal dat eerst wordt bezien of geschikte locaties in de omgeving van Dutch Freshport beschikbaar zijn, voordat wordt gekeken naar inpassing op een zwaar bedrijventerrein. In de verkenning naar een geschikte locatie wordt beoordeeld of de beoogde ontwikkeling past binnen de uitgangspunten van het provinciaal Omgevingsbeleid, waarbij voor tijdelijke locaties op een bedrijventerrein de bescherming van schaarse zware bedrijventerreinen, een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en een goed woon- en leefklimaat voor arbeidsmigranten leidend zijn

A047-WEO058 Afgevallen locaties voor windenergie niet opnieuw inbrengen

Over Artikel 3.1.1.1 Realiseren van windenergie: De gemeente begrijpt de noodzaak om te zoeken naar geschikte gebieden voor windturbines, maar verzoekt de provincie om het artikel aan te vullen met de bepaling dat eerder onderzochte en om gegronde redenen afgevallen locaties niet opnieuw worden ingebracht of heroverwogen, voor zover de omstandigheden en beoordelingskaders niet wezenlijk gewijzigd zijn.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Voor dit onderdeel verwijzen we indiener verder naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Tijdlijn, proces OER en Herziening

A047-EN079 Open bodemenergiesystemen

Over Artikel 7.76b (voorkomen belemmeringen voor open bodemenergiesystemen): Ondanks het feit dat de provincie bevoegd gezag is voor de vergunningverlening van open bodemsystemen is regelgeving in het omgevingsplan van de ruimtelijke impact van deze systemen, en dan met name bovengronds, van belang voor de goede ruimtelijke ordening. De gemeente stelt dan ook voor om dit artikel aan te passen waarbij helder de scheiding tussen de verschillende bevoegd gezagen duidelijk moet worden gemaakt.

Antwoord

"Artikel 7.76b lijkt daarom best ver te gaan, omdat alleen een bodemenergieprogramma als randvoorwaarde gaat gelden bij de toetsing van een wijziging van het omgevingsplan. We willen graag op twee punten een verduidelijking:

1. Het bodemenergieplan kan als vrijwillig omgevingsprogramma vastgesteld worden. Een omgevingsprogramma is juridisch gezien vormvrij.
Hoe verhoudt zich dat tot de checklist van de provincie die nu gebruikt wordt voor een Bodemenergieplan?
Reactie: Door het Rijk wordt inderdaad gesteld dat een omgevingsprogramma juridisch gezien vormvrij is, dat wil zeggen dat het Rijk stelt dat ze geen procedure-eisen voorschrijft, zoals een bekendmakingsverplichting. De Gemeente en Provincie kunnen op basis hun beleid gezamenlijk een bodemenergieprogramma vormgeven. De provincie gaat daarom voor bodemenergieprogramma's geen checklist gebruiken. Wel is de Omgevingsdienst Haaglanden i.s.m. de Provincie bezig met een handleiding voor de gemeenten voor het opstellen van bodemenergieprogramma's. Dat is helaas door sommigen een checklist genoemd, maar dit was -en is- uitdrukkelijk niet de bedoeling. De concept-handleiding zal aan verschillende gemeenten (waaronder Rotterdam) worden voorgelegd, zodat de gemeenten een inbreng hebben en de kwaliteit ervan kan verbeteren.

2. Klopt het dat het college voor een open bodemenergiesysteem een bodemenergieplan kan vaststellen en de provincie daarmee instemt (of mede vaststelt)? Dat is niet in lijn met de huidige werkwijze. Nu stemt het college in met het bodemenergieplan en stelt GS deze vast.
Reactie: Nee, B&W kan het programma vaststellen, maar niet voor de open bodemenergiesystemen. Daarvoor blijft de Provincie het wettelijke bevoegd gezag. Bij een gezamenlijk programma is geen sprake van overdracht van bevoegdheden (artikel 2.2 lid 2 Ow). Zoals de provincie in het verleden bodemenergieplannen vaststelde, voor zover deze betrekking hadden op zaken waarvoor de provincie het bevoegde gezag was, zo stelt de provincie in verband met de Omgevingswet bodemenergieprogramma's vast, voor zover deze programma's betrekking hebben op zaken waarvoor de provincie het bevoegde gezag is."

W_A002 – Krimpenerwaard (Gemeenteraad)

W_A002-WEE011 Natuurwaarden en weidevogelpopulaties

De indiener vraagt de provincie de belangen rond de versterkte natuurwaarden en weidevogelpopulaties in haar gemeente expliciet te betrekken bij de afweging.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_A002-WEE012 Natuurwaarden en weidevogelpopulaties

De indiener vraagt de provincie de belangen rond de versterkte natuurwaarden en weidevogelpopulaties in haar gemeente expliciet te betrekken bij de afweging.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_A002-WEO047 Afspraken over zoeklocaties in Groene Hart

De indiener geeft aan dat de raad geen plaats zien voor windturbines van circa 240 meter binnen het open veenweidelandschap van de Krimpenerwaard. Dit is ook bevestigd door het College.
Als overweging verwijst de indiener hierbij naar de afspraken die zijn gemaakt bij de RES 1.0 waarbij volgens de indiener afgesproken zou zijn dat er geen zoeklocaties voor wind in het Groene Hart zouden worden opgenomen. De indiener geeft aan dat dit vragen oproept over de consistentie van eerder gemaakte afspraken tussen de provincie en de regio.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en RES-doelstellingen.

W_A002-WEO048 Woon- en agrarische functies

De indiener vraagt de provincie de diverse woon- en agrarische functies die mogelijke effecten kunnen ondervinden zorgvuldig mee te wegen in de verdere besluitvorming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.
Ook met betrekking tot de agrarische functie van gebieden geldt dat voordat in voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, locatie specifiek onderzoek moet worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed aanvaardbaar is. In de meeste gevallen is uitoefening van agrarische functies daarbij te combineren met windturbines.

W_A002-WEO049 Zuinig op het Groene Hart

De indiener verzoekt Provinciale Staten om, in lijn met de unaniem aangenomen motie 1801 (Datema, CU) “Zuinig op het Groene Hart”, de voorgestelde zoekgebieden in het Groene Hart kritisch te heroverwegen en alternatieven buiten dit gebied nadrukkelijk te onderzoeken.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en RES-doelstellingen.

W_A002-WEO050 Afspraken over zoeklocaties in Groene Hart

De indiener geeft aan dat de raad geen plaats zien voor windturbines van circa 240 meter binnen het open veenweidelandschap van de Krimpenerwaard. Dit is ook bevestigd door het College.
Als overweging verwijst de indiener hierbij naar de afspraken die zijn gemaakt bij de RES 1.0 waarbij volgens de indiener afgesproken zou zijn dat er geen zoeklocaties voor wind in het Groene Hart zouden worden opgenomen. De indiener geeft aan dat dit vragen oproept over de consistentie van eerder gemaakte afspraken tussen de provincie en de regio.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en RES-doelstellingen. De provincie herkent zich niet in de stelling van de indiener dat er afspraken zijn gemaakt met de RES 1.0 dat er geen windturbines in het Groene Hart zouden worden opgenomen. Tijdens de RES zijn afspraken gemaakt over duurzame energie opwek in 2030, per regio. Deze afspraken zijn door de gemeenteraden en PS vastgesteld.

W_A002-WEO051 Woon- en agrarische functies

De indiener vraagt de provincie de diverse woon- en agrarische functies die mogelijke effecten kunnen ondervinden zorgvuldig mee te wegen in de verdere besluitvorming.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.
Ook met betrekking tot de agrarische functie van gebieden geldt dat voordat in voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, locatie specifiek onderzoek moet worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed aanvaardbaar is. In de meeste gevallen is uitoefening van agrarische functies daarbij te combineren met windturbines.

W_A002-WEO052 Zuinig op het Groene Hart

De indiener verzoekt Provinciale Staten om, in lijn met de unaniem aangenomen motie 1801 (Datema, CU) “Zuinig op het Groene Hart”, de voorgestelde zoekgebieden in het Groene Hart kritisch te heroverwegen en alternatieven buiten dit gebied nadrukkelijk te onderzoeken.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en RES-doelstellingen.

B – Beantwoording zienswijzen organisaties

B001 - NEPROM

B001-WO095 3-hectare-regeling

Indiener stelt dat de 3-ha-regel werkt als een rem op de woningbouw. Middelgrote uitleglocaties (4-10 hectare) zijn cruciaal om betaalbaar en efficiënt te bouwen. Indiener stelt voor om de 3-ha-regel adaptief te maken. Gebruik de drempel als signaal voor zorgvuldige afweging, niet als absolute grens. Sta buitenstedelijke ontwikkeling groter dan 3 hectare toe als het plan voldoende betaalbare woningen omvat, aantoonbaar tot verbetering van kwaliteit van de fysieke leefomgeving leidt en binnen vijf jaar uitvoerbaar is.

Antwoord

In de periode 2022 tot en met 2030 worden er ongeveer 248.000 woningen aan de woningvoorraad toevoegen in Zuid-Holland. Het vergroten van de voorraad sociale- en betaalbare woningen krijgt hierbij voorrang. De nadruk ligt op de uitvoering van vastgestelde plannen. Recent heeft het rapport 'Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland' laten zien dat er op het gebied van wonen genoeg plannen zijn om de woningbouwopgave te kunnen faciliteren en dat hiervoor ook voldoende ruimte is gereserveerd. Daarom voegen wij geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties toe.

B001-WBS034 Water en bodem sturend

Zonder duidelijkheid over normen, kosten en praktische uitvoerbaarheid kan dit beleid in de praktijk vertragen wat het wil beschermen. Wij vragen de provincie daarom om een duidelijk en eenduidig provinciaal beleid, een proportionele toets (licht voor kleine plannen, zwaarder voor grote), en voorlopig de formule 'comply or explain' te hanteren.

Antwoord

De provincie begrijpt de wens voor duidelijkheid over normen, kosten en praktische uitvoerbaarheid. Deze aspecten zijn nadrukkelijk meegenomen bij het opstellen van de huidige prestatie-eisen. De prestatie-eisen zijn gebaseerd op www.bouwadaptief.nl en zijn opgesteld in samenspraak met maatschappelijke partners. Daarbij is bewust onderscheid gemaakt tussen kleine en grote plannen via de 1.000 m^2-grens, zodat de toepassing van de eisen proportioneel en uitvoerbaar blijft.

Wat betreft 'comply or explain', biedt de provincie beleidsvrijheid hoe gemeenten invulling geven aan de instructieregels. De prestatie-eisen en de "Signaleringskaart klimaatrisico's voor bouwactiviteiten" worden aangereikt als hulpmiddel.

B001-BE133 Milieuzonering

Indiener geeft aan dat Gemeenten de eisen rond planologische compensatie en milieuruimte als complex en risicovol ervaren, waardoor functiemenging op bedrijventerreinen met lage milieudruk zelden tot woningbouw leidt.

Indiener pleit ervoor om die bestaande differentiatie in beleid en toetsing actiever te benutten, zodat kansrijke transformaties niet onnodig worden gefrustreerd.

Indiener pleit daarom voor een regionale compensatiebank in plaats van projectgewijze compensatie en expliciete ruimte voor gemengde stedelijke milieus rond OV-knooppunten en binnenstedelijke randen.

Antwoord
De provincie herkent dat gemeenten de eisen rond planologische compensatie en milieuruimte als complex en risicovol kunnen ervaren en dat dit functiemenging en woningbouw op bedrijventerreinen met een lage milieudruk kan bemoeilijken. Tegelijkertijd zijn deze eisen noodzakelijk om te borgen dat voldoende ruimte voor bedrijvigheid behouden blijft en dat milieugebruiksruimte niet versnipperd of onbedoeld verloren gaat.
Binnen het provinciale beleid bestaat reeds differentiatie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen terreinen waar bescherming van werkfuncties voorop staat en locaties waar functiemenging en transformatie mogelijk zijn, met name in binnenstedelijke gebieden en rond OV-knooppunten. Deze ruimte voor gemengde stedelijke milieus kan via het omgevingsplan worden benut, mits sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en regionale afstemming.
Voor de planologische compensatie geldt dat deze niet uitsluitend projectgewijs hoeft te worden benaderd. Binnen de regionale bedrijventerreinenstrategieën is voorzien in de mogelijkheid om planlijsten periodiek te actualiseren en om op regionaal niveau verschuivingen in programmering te verwerken. Deze actualisatie kan worden benut om transformaties en compensatie meer samenhangend en regionaal te organiseren, in plaats van per afzonderlijk project.
De provincie ziet dit als een belangrijk aanknopingspunt om samen met regio's, gemeenten en marktpartijen te verkennen hoe compensatie en programmering praktischer en effectiever kunnen worden ingericht, zonder afbreuk te doen aan de bescherming van strategisch belangrijke bedrijventerreinen.

B001-BE132 niet te transformeren bedrijventerrein
Indiener vindt de bescherming van werkfuncties legitiem, maar vindt het uitsluiten van nieuwe woningbouw op terreinen die zijn aangewezen als 'niet te transformeren bedrijventerrein' een te generieke uitsluiting van transformatie, juist op terreinen waar herontwikkeling mogelijk en wenselijk is.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van zorgvuldige herontwikkeling van bedrijventerreinen, maar acht het noodzakelijk om bedrijventerreinen met een grotere milieugebruiksruimte te beschermen tegen transformatie naar wonen. Deze terreinen zijn aangewezen omdat zij van strategisch belang zijn voor de Zuid-Hollandse economie en nodig blijven om ook op de langere termijn voldoende ruimte voor zwaardere bedrijvigheid te behouden.
Het verbod op transformeren van deze bedrijventerreinen is geen generieke uitsluiting van herontwikkeling, maar een gerichte beleidskeuze om schaarse milieugebruiksruimte voor werkfuncties te borgen. Binnen deze terreinen blijft herstructurering, intensivering en kwaliteitsverbetering mogelijk. Additionele transformaties van bedrijventerrein ten behoeve van woningbouw kan alleen worden overwogen wanneer dit regionaal is afgestemd, past binnen de door de provincie aanvaarde planlijst van de regionale bedrijventerreinenstrategie en er sprake is van compensatie van het bedrijventerreinareaal zodat vraag en aanbod in

balans blijven.
Daarmee wordt ruimte geboden voor maatwerk en gebiedsgerichte afwegingen, terwijl tegelijkertijd wordt voorkomen dat op korte termijn aantrekkelijke transformaties voor woningbouw leiden tot een structureel tekort aan ruimte voor bedrijvigheid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B001-OB072 Omvangrijke herziening

De breedte en samenloop van beleidswijzigingen maakt deze herziening zwaar en moeilijk te overzien.

Antwoord
De provincie heeft hiervoor begrip, gelet op de omvang van deze herziening.

De provincie vindt het belangrijk de Omgevingsvisie te herzien in samenhang met herziening van de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma. Op deze manier maakt de provincie gelijk inzichtelijk hoe het omgevingsbeleid wordt gerealiseerd. Ook voor komende herzieningen is dit derhalve het uitgangspunt. Een gecombineerde herziening heeft ook als voordeel dat het aantal herzieningsprocedures beperkt kan blijven. De Herziening 2025 is een bredere inhoudelijk herziening dan voorgaande herzieningen, waarbij het zorgvuldig doorgronden hiervan inderdaad veel vraagt van gemeenten. En ook van burgers, bedrijven en andere partijen. De provincie heeft hiervoor begrip. Daarom is bij de start van de terinzagelegging van het ontwerp een webinar georganiseerd om een toelichting te geven op de strekking van de herziening.

B001-OB074 Uitvoerbaarheid

De Herziening Omgevingsbeleid 2025 getuigt van visie, maar ook van bestuurlijke en technische zwaarte. De optelsom van klimaatadaptatie, milieuzonering, segmentering, natuurtoetsen en procedurele eisen leidt tot een toename van planlast en kosten, zonder zekerheid over versnelling.

Indiener vraagt daarom om een gezamenlijke uitvoeringstoets met marktpartijen op haalbaarheid en financiële effecten; een jaarlijkse monitoring van het woningbouwresultaat; en het ontwikkelen van een praktische uitvoeringsagenda waarin klimaatdoelen, woningbouw en economische vitaliteit hand in hand gaan.

Antwoord
De provincie evalueert periodiek alle onderdelen van het omgevingsbeleid. Ook heeft de provincie de Monitor Leefomgeving ontwikkeld, die jaarlijks wordt geactualiseerd. Deze instrumenten zijn onderdeel van de beleidscyclus en kunnen leiden tot voorstellen voor aanpassing van beleid. Daarnaast is de provincie zowel ambtelijk als bestuurlijk continue in overleg met relevante partijen over de uitvoering van het beleid. Ook dit kan leiden tot voorstellen voor actualisering en aanpassing van beleid.
Bij de totstandkoming van beleid wordt uitgebreid ruimte gegeven voor participatie. In het kader van de voorbereiding van de ontwerp Herziening 2025 zijn botsproeven en uitvoeringstoetsen gedaan, teneinde tot uitvoerbaar en realistisch beleid te komen.
Deze herziening leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B001-OB073 Instrumentarium Omgevingsbeleid

Indiener pleit voor een omgevingsbeleid waarin de provincie de richting bepaalt (het wat en waar), maar de uitvoering en invulling overlaat aan gemeenten en marktpartijen (het hoe). De Herziening 2025 verschuift die balans nu te ver richting detailsturing en projecttoetsing.

Antwoord

Voor uitvoering van het provinciaal beleid zoekt de provincie bewust de samenwerking met andere overheden en betrokken partijen. Soms is een nauwe betrokkenheid van de provincie daarbij noodzakelijk, of wordt bewust gekozen voor het stellen van regels.

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Omgevingsverordening.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B001-WO096 Straatje erbij

Indiener geeft aan dat de regeling voor straatje erbij te kleinschalig, procedureel zwaar en tijdrovend is. Indiener stelt voor om de regeling naar 2,5 hectare per kern te verruimen, en de provinciale toets te beperken tot de vraag of de locatie ruimtelijk verantwoord is. Plannen die passen binnen het regionaal woningbouwprogramma zouden als vanzelf toelaatbaar moeten zijn.

Antwoord

Wij nemen kennis van de zorgen van de indiener over de schaal van de regeling voor een straatje erbij en de ervaren procedurele zwaarte en doorlooptijd. Gezien de vastgestelde Ruimtelijke Koers en de uitwerking daarvan is het verruimen van de regeling naar grootschaliger woningbouw, zoals een uitbreiding tot 2,5 hectare per kern, geen reële optie binnen het herziene beleidskader. De regeling voor een straatje erbij is bewust kleinschalig vormgegeven, passend bij de provinciale inzet op zorgvuldig en zuinig ruimtegebruik. Uit onderzoek naar vergelijkbare casussen blijkt dat ook een straatje erbij van deze omvang realiseerbaar is. Dit onderzoek laat zien dat, mits zorgvuldig uitgewerkt, kleinschalige woningbouw kan bijdragen aan het realiseren van een betaalbaar woningprogramma (zie Inspiratieboek Compact en Kwalitatief Bouwen – Inspiratieboeken Sterke steden en dorpen - Provincie Zuid-Holland).

Ten aanzien van de provinciale toets geldt dat deze niet uitsluitend ziet op de ruimtelijke inpassing van een locatie, maar ook op de samenhang met provinciale beleidsdoelen, waaronder ruimtelijke kwaliteit en afstemming met de regionale woningbouwprogrammering. Het regionaal woningbouwprogramma vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt, maar leidt niet automatisch tot toelaatbaarheid van een initiatief. Een provinciale afweging blijft noodzakelijk om te borgen dat ontwikkelingen passen binnen het bredere ruimtelijke en beleidsmatige kader.

B001-WO097 Betaalbaarheid

Hoewel indiener het doel van betaalbaarheid ondersteunt, zorgt deze bepaling voor dubbele toetsing: elk project wordt opnieuw beoordeeld, ook als het past binnen regionale afspraken.

Indiener pleit voor een meerledige benadering: stel de provinciale normen slechts van kracht als er geen regionaal woningbouwprogramma met GS-instemming is; toets vervolgens uitsluitend op regionale resultaten, niet per project.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze, we nemen er kennis van. Wanneer op regionaal niveau de betaalbaarheidsdoelen niet gehaald worden dan zal er op individuele plannen gestuurd moeten worden.

B001-WO098 Kwaliteitseisen nieuwbouwwoningen

In het Omgevingsprogramma heeft de provincie een breed pakket aan kwaliteitscriteria voor nieuwbouwwoningen opgenomen. Indiener vindt het onwenselijk om boven op de bestaande landelijke kaders aanvullende verplichtingen te leggen.

Het is van belang dat er ruimte blijft voor maatwerk. In specifieke situaties moet kunnen worden afgeweken van de voorgestelde (kwaliteit)eisen wanneer deze de uitvoering van woningbouw onredelijk belemmeren.

Antwoord
In het Omgevingsprogramma heeft de provincie een breed pakket aan kwaliteitscriteria voor nieuwbouwwoningen opgenomen. Indiener vindt het onwenselijk om boven op de bestaande landelijke kaders aanvullende verplichtingen te leggen.
Het is van belang dat er ruimte blijft voor maatwerk. In specifieke situaties moet kunnen worden afgeweken van de voorgestelde (kwaliteit)eisen wanneer deze de uitvoering van woningbouw onredelijk belemmeren.

B002 - VCP Megastores en INretail

B002-EC003 Bescherming PDV locaties

De indiener vraagt de provincie om in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening expliciet te benoemen dat bovenregionale PDV-locaties niet mogen verdwijnen zonder zorgvuldige belangenafweging en compensatie.

Antwoord

Op dit moment wordt het Koopstromenonderzoek 2025 uitgevoerd. Hierop volgend gaan wij een nadere analyse uitvoeren of het provinciaal detailhandelsbeleid actualisatie behoeft. Hoe op een toekomstbestendige manier de structuur voor PDV-locaties vormgegeven kan gaan worden, maakt hier expliciet onderdeel van uit.

B002-EC004 Herontwikkeling

De indiener vraagt de provincie om in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening ui te leggen dat herontwikkeling met effect op PDV alleen na toetsing van economisch/regionaal belang en alternatieven door mag gaan.

Antwoord

Zie het antwoord op B002-EC003.

B002-EC005 Herontwikkeling

De indiener vraagt de provincie om in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vast te leggen dat herstructurering of functiewijziging wordt voorgelegd aan de Adviescommissie Detailhandel.

Antwoord

Zie het antwoord op B002-EC003.

B002-EC008 Bescherming PDV locaties

De indiener vraagt de provincie om gemeenten te verplichten om participatie met PDV-ondernemers en belangenpartijen te organiseren bij relevante herstructureringen.

Antwoord

Wij vinden dit een vast en logisch onderdeel van gemeentelijke planvorming en onderdeel van gemeentelijke verantwoordelijkheid onder de Omgevingswet.

B002-EC006 Bescherming PDV locaties

De indiener vraagt de provincie om bindende afspraken te maken over volledige compensatie bij verlies van PDV-locaties, verankerd in lokaal beleid en omgevingsplan.

Antwoord

Zie het antwoord op B002-EC003.

B002-EC007 Bescherming PDV locaties

De indiener vraagt de provincie om PDV te benoemen als vitale categorie in beleid en monitoring (bijv. Monitor Leefomgeving).

Antwoord

Zie het antwoord op B002-EC003.

B002-EC001 Herontwikkeling

De indiener geeft aan dat de herontwikkeling van Laakhavens belangrijk is, maar direct raakt aan het economisch functioneren van perifere detailhandel (PDV), de werkgelegenheid en het voorzieningenniveau in de stad. Specifiek stelt de indiener dat deze herontwikkeling leidt tot verlies van bovenregionale winkelvoorzieningen en stedelijke differentiatie, afnemende werkgelegenheid (circa 700 fte), verschraling van het lokaal/regionaal voorzieningenaanbod en spreiding, toename van regionale verkeersstromen en verlies van economische vitaliteit.

Antwoord

Het provinciaal detailhandelsbeleid is in de Herziening 2025 niet gewijzigd. In de Omgevingsverordening zijn 31 locaties aangeduid als PDV-locatie. Dit zijn opvanglocaties waar zich buiten de bestaande centra detailhandel in volumineuze goederen rond het thema wonen kan vestigen. Deze status in de Omgevingsverordening sluit andere functies op de betreffende locaties niet uit. Dit betekent dat lokale ontwikkelingen ertoe kunnen leiden dat er op die PDV-locaties andere functies dan detailhandel in volumineuze goederen landen.

B002-EC002 Bescherming GDV-functies

De indiener geeft aan dat het omgevingsbeleid van de provincie onvoldoende bescherming biedt aan bestaande bovenregionale PDV- en GDV-functies (Grootschalige Detailhandelsvestiging), zoals de Megastores in Den Haag, door het ontbreken van expliciete waarborgen of een afwegingskader bij herstructurering en functieverlies. Het verdwijnen of niet volwaardig compenseren van Megastores als GDV/PDV-cluster botst met de huidige omgevingsverordening, waarin Haaglanden Megastores als GDV met een bovenregionale clusterfunctie is bestemd. Hoewel in de herziening van het omgevingsprogramma staat dat er in Zuid-Holland een overschot is aan woon gerelateerde detailhandel, blijkt uit onderzoek dat er juist sprake is van een onder aanbod aan PDV in Den Haag

Antwoord

Het provinciaal detailhandelsbeleid is in de Herziening 2025 niet gewijzigd. Wij constateren dat bij een aantal PDV-locaties het functioneren onder druk staat door bijvoorbeeld transformatie naar wonen, functiewijziging of onvoldoende aanbod. Echter, het Omgevingsbeleid voorziet niet in een compensatieplicht voor detailhandel. Daarom botst deze ontwikkeling niet met ons Omgevingsbeleid. Op dit moment wordt het Koopstromenonderzoek 2025 uitgevoerd. Hierop volgend gaan wij een nadere analyse uitvoeren of het provinciaal detailhandelsbeleid/omgeving actualisatie behoeft. Hoe op een toekomstbestendige manier de structuur voor PDV-locaties vormgegeven kan gaan worden, maakt hier ook expliciet onderdeel van uit.

B003 - Comité Boomgaard Rijsoord

B003-RKL020 Centraal stellen van welzijn

De indiener onderschrijft dat het welzijn van de inwoners van Zuid-Holland centraal moet staan, met nadruk op water, bodem, energie, natuur en biodiversiteit. Economie krijgt minder prioriteit.

Antwoord

De Provincie waardeert de steunbetuiging die uit deze zienswijze spreekt.

B003-ER023 Bescherming erfgoed

De indiener wil bijdragen aan het beschermen, beleven en benutten van erfgoed rondom erfgoedlijnen, zoals de Noldijk en Rijksstraatweg.

Antwoord

De provincie werkt samen met belanghebbenden zoals bijvoorbeeld gemeenten, omwonenden en stichtingen aan de provinciale erfgoedlijnen. Vier keer per jaar wordt per erfgoedlijn een erfgoedtafel georganiseerd waar de belanghebbenden bij elkaar komen, kennis delen, netwerken en projectvoorstellen voor subsidie bespreken. De erfgoedtafel is een open tafel waarbij iedereen welkom is die wil en kan bijdragen aan de ontwikkeling van het erfgoed van de betreffende erfgoedlijn. De indiener is dus ook welkom op de erfgoedlijn waar hij of zij denkt een positieve bijdrage aan te kunnen leveren. Hiervoor kan de indiener contact opnemen met de betreffende provinciale projectleider van de lijn.

B003-TRO235 Belang van ondergrens voor natuurgebieden

De indiener sluit zich aan bij het belang van de ondergrens voor het in stand houden van natuurgebieden, groen landschap en recreatiegebieden. Dit draagt bij aan de leefruimte en gezondheid van de bewoners van Zuid-Holland.

Antwoord

Dank voor het uitspreken van het aansluiten bij het provinciale beleid.

B003-TRO236 Behoud van groen

De indiener benadrukt dat groen in de provincie groen moet blijven, specifiek de boomgaard aan de Noldijk in Ridderkerk-Rijsoord. De indiener is tegen bebouwing in dit gebied vanwege negatieve invloed op luchtkwaliteit, natuur, biodiversiteit en gezondheid.

Antwoord

Niet alles kan. Het gaat daarbij niet om zozeer om het openhouden van de ruimte, maar het gaat om het reserveren en gebruiken van de benodigde onbebouwde ruimte voor 4 prioritaire opgaven. Deze opgaven zijn nodig voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Deze opgaven richten zich op het bevorderen van:

- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening*

- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*

De wijze waarop deze opgaven binnen dit kader specifiek worden ingevuld wordt per gebied uitgewerkt in de gebiedsgerichte uitwerking uitmondend in een gebiedsprogramma.

B003-RKL021 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

De indiener steunt de nadruk op het behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit van onbebouwde gebieden en het streven naar een hoogkwalitatief groenblauw netwerk.

Antwoord

De Provincie waardeert de steunbetuiging die uit deze zienswijze spreekt.

B003-GV004 Gezonde en veilige leefomgeving

De indiener onderschrijft het belang van een gezonde, schone en veilige leefomgeving, vooral in Ridderkerk-Rijsoord, waar de leefomgeving onder druk staat door industrie en verkeer.

Antwoord

De provincie is blij met deze ondersteuning van het beleid.

B003-GN052 Beschermingscategorieën

De indiener is blij met de beschermingscategorie 2 voor de boomgaard aan de Noldijk, die belangrijk is als groene buffer en weidevogelgebied. De boomgaard moet onderdeel blijven van het groenblauw netwerk.

Antwoord

De provincie is blij met uw steun voor het groenblauw netwerk.

B003-NA056 Natuurherstel

De indiener onderschrijft de noodzaak van natuurherstel en hoopt op een hoge en ambitieuze basiskwaliteit natuur. De boomgaard aan de Noldijk is belangrijk voor biodiversiteit en als buffer voor vogels en dieren.

Antwoord

De provincie draagt bij aan de doorontwikkeling van het begrip basiskwaliteit natuur (BKN). BKN gaat echter over milieucondities en biedt van zichzelf geen ruimtelijke bescherming.

B004 - Hoeve Zorgvliet

B004-NNN014 Verzoek tot heroverweging en aanpassing

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de ecologische haalbaarheid van de verbindingszone opnieuw te beoordelen, de zone te schrappen indien een werkende corridor niet mogelijk is, en focus te houden op bestaande NNN-verbindingen.

Antwoord

Inderdaad staat de functionaliteit van deze verbinding (evz 111 Elfenbaan – Bodegraven-Noord) op deze locatie ter discussie en het is niet realistisch om op deze locatie een goed functionerende verbindingszone te verwachten. Dit is de reden dat de provincie op dit moment geen middelen ter beschikking stelt om hier natuur te realiseren en de subsidieverordening is voor deze locatie gesloten.
Voorlopig houden we de begrenzing en dus de planologische bescherming van deze locatie in stand. De begrenzing hindert op dit moment niets. We erkennen dat realisatie van deze verbindingszone op deze locatie niet kansrijk is en we overwegen deze te schrappen als er we een alternatieve locatie hebben. De reden om deze begrenzing niet te verwijderen is dat de provincie volgens het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (BARRO) het NNN niet mag verkleinen (alleen herbegrenzen met als nettoresultaat geen afname). De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B004-NNN016 Landschappelijke structuur biedt geen functionele verbinding

Volgens de indiener biedt de landschappelijke structuur van Bodegraven Noord geen functionele verbinding voor soorten die afhankelijk zijn van aaneengesloten bodemstructuren. De beoogde corridor sluit niet aan op bestaande structuren.

Antwoord

Inderdaad wordt de verbinding dermate onderbroken op diverse locaties, waardoor het niet kan functioneren als een doorgaande verbinding voor grondgebonden soorten. Dit is de reden waarom we geen middelen voor de realisatie van natuur hier openstellen. Zie de beantwoording van zienswijze NNN014. Overigens kan geen enkele inrichting van een verbindingszone alle soorten bedienen.

B004-NNN015 Onnodige inbreuk op hoogwaardige landbouwgrond

De indiener stelt dat de verbindingszone leidt tot aantasting van waardevolle landbouwgrond met goede agrarische kwaliteit, zonder realistische kans op een functionele ecologische verbinding.

Antwoord

Bij zienswijze NNN014 is aangegeven dat de provincie op dit moment geen middelen beschikbaar stelt om hier natuur te realiseren en de huidige begrenzing van het NNN betreft alleen de planologische bescherming. De NNN-status heeft geen effect op het huidig gebruik binnen de bestaande functie. Wel wordt de locatie beschermd tegen eventuele wijzigingen in gebruik of functie met negatieve effecten op de natuurdoelstellingen.

B004-WEO002 Windenergie

De indiener verwacht van de provincie dat ze haar zorgplicht invult door beleidsbeslissingen te baseren op de meest recente wetenschappelijke onderzoeken en daarvoor haar adviseur RIVM/GGD verzoekt een wetenschappelijk verantwoorde beoordeling te geven van de aangedragen literatuur en argumentatie en deze met ons te delen ter inhoudelijke beoordeling door Windwiki en Baart de la Faille, opdat de noodzakelijke 'hoor en wederhoor' tot stand kan komen.

Antwoord

Voor beantwoording van deze deelzienswijze verwijzen wij de indiener naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

B004-NNN017 Verstoring door Veldzichtpad aan de noordkant

De indiener wijst op verstoring door het Veldzichtpad aan de noordkant, wat regelmatig recreatief gebruik impliceert. Dit maakt de zone minder geschikt voor soorten die een rustige en natuurlijke corridor nodig hebben.

Antwoord

Zie de beantwoording van zienswijze B004-NNN014.

B004-WEO001 Windenergie

De indiener geeft aan dat het onderzoek naar de kansrijke plaatsingsgebieden op belangrijke punten tekortschiet:

Ten eerste geeft de indiener aan dat de geluidscontouren berekend zijn aan de hand van het Activiteitenbesluit dat volgens de indiener niet voor niets buiten werking gesteld zou zijn door de Raad van State. De voorgeschreven rekenmethoden zouden volgens de indiener gebaseerd zijn op methodiek uit de jaren 90 van de vorige eeuw die werd ontwikkeld voor industriële objecten van ten hoogste 30 meter hoog, voor afstanden tot 1 km en voor omstandigheden met slechts lichte wind (ISO-9613 methode). De recente wetenschappelijk inzichten wijzen volgens de indiener op aanzienlijke lokale afwijkingen van de te verwachten geluidniveaus van 10 tot 15 dB.

Ten tweede zijn volgens de indiener de hinderprognoses die bepalend zijn voor de keuze van de significante geluidcontouren gebaseerd op hinderonderzoek van 20 jaar geleden bij turbines met een ashoogte van gemiddeld 70 meter. Recente hindermetingen van de Duitse overheid bij moderne turbines wijzen volgens de indiener op aanzienlijk ernstigere hinder.

Antwoord

In de door indiener aangehaalde analyse zijn geen berekeningen gemaakt voor geluid. In plaats daarvan wordt gerekend met afstandsvuistregels: de beoordeling van de zoekgebieden voor wind gebeurt op basis van de mate waarin de zoekgebieden voor wind binnen of buiten de vuistregelafstand liggen. Het jaargemiddelde geluidsniveau Lden veroorzaakt door een windturbine of windpark mag bij een geluidsgevoelig object volgens de conceptnorm niet meer bedragen dan 45 dB Lden. Op grond van eerder onderzoek is – in aansluiting op andere onderzoeken in Zuid-Holland zoals de het gebiedsbreed onderzoek

alternatieve windlocaties RES Alblasserwaard- de 45dB Lden norm vertaald naar een afstandscontour van 600 meter. Deze afstand is gebaseerd op ervaring uit eerdere windprojecten en niet gebaseerd op een strikt onderbouwde regel. Deze vuistregel is in deze analyse toegepast. In aanvulling op deze analyse is ook onderzocht hoe de overlapgebieden er uit zien vanuit een vuistregelafstand van 1000 meter vanuit woonkernen (deze komt redelijk overeen met een 42 dB Lden contour):

- Kansrijk: Buiten vuistregelafstand van 1000 meter – 42dB Lden (woonkern).
- Redelijk kansrijk: Buiten vuistregelafstand van 600 meter - 45dB Lden (woonkern), maar binnen de vuistregelafstand van 1000 meter -42dB Lden (woonkern).
- Niet kansrijk: Binnen vuistregelafstand van 600 meter – 45dB Lden.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B004-NNN018 Onderbreking van de corridor door fysieke barrières

De indiener stelt dat de voorgestelde ecologische verbindingszone niet realiseerbaar is door onderbrekingen zoals wegen, fietspaden, de Oude Rijn, een spoorlijn en de N11. Deze obstakels maken doorgang voor land gebonden fauna praktisch onmogelijk.

Antwoord
Zie de beantwoording van zienswijze B004-NNN016.

B005 - Stichting Natuurrijk, Bijzonder adviseur Natuurverrijking en hoofdbeheerder Natuurrijk

B005-TRO167 Educatief centrum

De indiener beheert percelen met als doel de lokale biodiversiteit te versterken en is aangesloten bij het Deltaplan voor herstel van biodiversiteit. Activiteiten omvatten voorlichting, praktische ervaring, ontwikkeling van methoden en aanplant, en bevordering van kennis en kennisoverdracht.
De indiener vraagt om beleidsruimte voor de realisatie van een educatief centrum van circa 40 m^2 met parkeergelegenheid voor 8 auto's. Dit centrum is essentieel voor kennisoverdracht en educatieve doeleinden.
De indiener verzoekt om een specifieke status of provinciale ontheffing voor de terreinen, zodat vergunningsvrij beheer mogelijk is. Dit is nodig om innovatieve en dynamische beheeractiviteiten niet te belemmeren door langdurige vergunningsprocedures.
De activiteiten van de indiener dragen bij aan de provinciale ambities voor een groen en gezond Zuid-Holland. De indiener vraagt om een passende bestemming binnen de Omgevingsvisie/Omgevingsverordening en flexibiliteit in regelgeving om de voorgestelde activiteiten mogelijk te maken.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

In dit proces is het mogelijk om (via de gemeente) uw plan naar voren te brengen.

Wij waarderen u jarenlange inzet voor natuurontwikkeling en natuureducatie. Uw initiatieven lijken te passen binnen de provinciale visie van het verbeteren van de biodiversiteit. Ambtelijk heeft de provincie al diverse malen contact gehad over uw initiatief Natuurrijk. De gemeente is het bevoegd gezag voor ruimtelijke plannen. Zij zullen een besluit op de aanvraag omgevingsvergunning moeten nemen. Een aanpassing van het provinciale beleid is niet nodig.

B006 - Stichting Groene Hart

B006-WERE002 RES

Volgens indiener is het onnodig en schadelijk om nu de RES-gebieden Midden-Holland en Holland Rijnland te dwingen om hun ambities uit de RES1 koste wat kost (voor 2030) te realiseren.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Voor dit onderdeel verwijzen we indiener verder naar de thema beantwoording Windenergie, onderdelen Inleiding, onderdeel Tijdlijn, proces OER en Herziening

B006-WOER001 OER

In het OER worden 21 locaties binnen het Groene Hart mogelijkheden voor plaatsing van windturbines gegeven. Dit voorstel gaat ten koste van juist de unieke waarden van het Groene Hart.

Antwoord

Het gaat om acht zoekgebieden in het Groene Hart. We verwijzen voor het onderdeel unieke waarden naar het hoofdstuk Cultureel Erfgoed en Landschap en Groene Hart in de themabeantwoording windenergie.

B006-WEO028 Wind

Indiener vraagt: Waarom nog zó veel, nog hógere windturbines als blijkt dat de turbines die al in het gebied staan, in alle seizoenen regelmatig stil worden gezet?

Antwoord

Vanwege de eigenschappen van elektriciteit waarbij altijd evenveel aanbod als vraag in het systeem aanwezig dient te zijn worden windturbines in alle seizoenen wel eens stilgezet. Bijvoorbeeld het aanbod aan zonne-energie kan pieken of de vraag naar elektriciteit kan in dergelijke situatie onvoldoende zijn. Over het algemeen blijkt echter dat we nog te weinig duurzame elektriciteit beschikbaar hebben om in alle vraag te voorzien. Windturbines op land zorgen ervoor dat vraag en aanbod van elektriciteit dichter bij elkaar komen. Dat bespaart kosten en ruimte omdat er minder netuitbreidingen en hoogspanningsmasten nodig zijn. Bovendien helpt dit om problemen op het elektriciteitsnet te verminderen. Een mix van wind en zon is belangrijk omdat ze op verschillende momenten energie leveren, wat zorgt voor een stabielere energievoorziening.

B006-TRO258 Groene hart

Er zijn geen verwijzingen naar het Groene Hart (als uniek nationaal landschap) binnen de Visie en Verordening.
- Delen van het Groene hart worden wel beschermd in het kader van natuurnetwerk, Unesco

Werelderfgoed en veenweidegebieden
- De veenweidegebieden bieden beperkte bescherming die onvoldoende invulling geeft aan het ruimtelijk concept (Groene Hart) van 1958 en geen invulling geeft aan de samenhang tussen steden, dorpen en landschap.
- Ook de bijlage II v.d. verordening (kwaliteitskaart) neemt niet de beleving van openheid, samenhang tussen de kenmerken van de beleefde omgeving en de sociaalhistorische achtergrond.
De Stichting Groene Hart heeft daarbij twee kanttekeningen.
Ten eerste wordt het niet duidelijk hoe deze prioriteit zich verhoudt tot mogelijkheden voor "een straatje erbij" en grote nieuw stedelijke ontwikkelingen die deels nog steeds gepland staan in deze onbebouwde ruimte. Welke bescherming geeft deze categorie in termen van de categorieën 1, 2 en 3? Daarnaast ook nog - Met name de droogmakerijen vallen buiten de beschermingscategorieën. De droogmakerijen kennen nu al een relatief hogere dichtheid aan verkeer en bebouwing.
- In artikel 7.45 van de Verordening wordt het initiatief voor het in beeld brengen van de behoefte aan stedelijke ontwikkeling verschoven van Provincie naar de regio's.
- Binnen de onbebouwde ruimte van het Groene Hart staat nu voor 492 ha extra woningbouw (excl. Gnephoek) en 78 ha nieuwe bedrijventerreinen ingepland. Ook een versterkte kantorenlocatie bij station Gouda heeft een aantrekkingskracht op verdere verstedelijking.
- Het is begrijpelijk dat recreatieparken niet worden gezien als een stedelijke ontwikkeling. Als de consequentie is dat 5 recreatieparken bij Nieuwkoop nu permanent bewoond mogen worden en daarmee tot stads- en dorpsgebied worden omgezet, heeft dat lokaal blijvend uitwerking op landschappelijke kwaliteit, de waterkwaliteit en de kansen voor flora en fauna.

<u>Antwoord</u>
Er zijn wel een aantal uitzonderingen voor stedelijke ontwikkelingen in de onbebouwde ruimte, deze zijn:
- *Noodzakelijke stedelijke ontwikkelingen van groot maatschappelijk belang*
- *Straatje erbij en ertussen*
- *Kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid*
- *Realisatie van grootschalige buitenstedelijke bouwlocaties op de 3 hectare lijst en eventuele ruillocaties*
- *Kleinschalige ontwikkelingen (categorie inpassen) en ontwikkelingen zoals herontwikkeling VAB*

Ondanks deze uitzonderingen is het besef dat niet alles meer kan juist de aanleiding voor de herziening die het hier betreft. Het gaat daarbij niet om zozeer om het openhouden van de ruimte, maar het gaat om het reserveren en gebruiken van de benodigde onbebouwde ruimte voor 4 prioritaire opgaven. Deze opgaven zijn nodig voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Deze opgaven richten zich op het bevorderen van:
- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening*
- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*

De wijze waarop deze opgaven binnen dit kader specifiek worden ingevuld wordt per gebied uitgewerkt in de gebiedsgerichte uitwerking uitmondend in een gebiedsprogramma. Deze herziening betreft het provinciale beleid, hoe relevant voor het Groene Hart ook, het beleid

van de landelijke overheid bijvoorbeeld met betrekking tot permanent bewoning van vakantieparken ligt hier niet voor.

B006-TRO141 Straatje erbij

Opmerkingen over “beschermd onbebouwde ruimte waar prioriteit wordt gegeven aan toekomstbestendige landbouw en voedselzekerheid”
- Hoe verhoudt deze prioriteit zich tot “straatje erbij” en grote nieuw stedelijke ontwikkeling gepland binnen beschermd gebied?
- Welke “bescherming” past hierbij in termen van beschermingscategorie 1, 2 en 3?

Antwoord

Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B008 - Gasunie

B008-DE032 Project Waterstofnetwerk West-Nederland

De indiener verzoekt om afstemming over mogelijke raakvlakken tussen de aanwijzing van zoekgebied IA.08.MH voor windenergie en de ontwikkeling van Waterstofnetwerk West-Nederland. Dit netwerk verbindt industriële clusters in Nederland en omvat zowel bestaande als nieuwe buisleidingen.
Het project valt onder het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) en heeft een projectprocedure onder de Omgevingswet. Binnen het project werkt de indiener aan de ruimtelijke inpassing van een nieuwe hogedruk waterstofleiding tussen Zuidbroek en Mijnsheerenland. Het beoogde tracé doorkruist zoekgebied IA.08.MH, wat wederzijdse beïnvloeding tussen windturbines en de waterstofleiding kan veroorzaken.
De indiener verzoekt om afstemming met de provincie Zuid-Holland om vroegtijdig de gevolgen voor de ligging, locatie en effecten op de leiding en het zoekgebied te beoordelen.

Antwoord

Het is de provincie bekend dat binnen het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) voorbereidingen worden getroffen om een waterstofleiding mogelijk te maken in het betreffende zoekgebied. Dit vorm echter geen aanleiding om het zoekgebied op voorhand uit te sluiten. Bij de verdere planuitwerking, richting het opnemen van concrete locaties voor windenergie in de omgevingsverordening, zullen de mogelijke gevolgen voor het project in beeld worden gebracht. In deze vervolgfase zal de provincie daarom tijdig afstemming zoeken met de indiener van de zienswijze.

B008-WEO030 Zorg over windturbines nabij gasinfrastructuur

De indiener maakt bezwaar tegen de aanwijzing van 10 nieuwe zoeklocaties voor windturbines in de provincie Zuid-Holland. De indiener heeft nabij zoekgebieden diverse aardgastransportleidingen, afsluiter schema's en een gasontvangstation. Windturbines moeten op een veilige afstand van de gasinfrastructuur worden gebouwd om de integriteit en veiligheid te waarborgen.

Antwoord

De provincie erkent het belang van indiener rondom veiligheid. Bij verdere uitwerking van de zoekgebieden zal rekening gehouden worden met deze locatie specifieke kenmerken en omstandigheden. Zie themabeantwoording wind, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening voor een verdere uitleg over het vervolgproces.

B009 - Slingerland Verhuur BV

B009-OB104 Geen deugdelijke belangenafweging

De indiener concludeert dat bij de vaststelling van het Ontwerpbesluit van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 geen deugdelijke belangenafweging heeft plaatsgevonden en dat het besluit in strijd is met de Algemene wet bestuursrecht. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland zijn zienswijze in acht te nemen bij de definitieve besluitvorming.

Antwoord

Bij de voorbereiding en totstandkoming van de Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid heeft de provincie conform de wettelijke ruime mogelijkheden gegeven voor participatie. Zie hiervoor de beschrijving in de Nota van Motivering. Het provinciaal belang dat is gemoeid bij onder meer de bescherming van de onbebouwde ruimte, weegt op tegen de beperking van mogelijkheden voor de gemeente om bepaalde ontwikkelingen toe te laten in het omgevingsplan. In de Omgevingsverordening zijn zogenaamde 'instructieregels' opgenomen. Die regels zijn gericht op het gemeentelijk omgevingsplan en zijn dus niet rechtstreeks gericht op burgers en bedrijven. De provincie heeft bij de totstandkoming hiervan alle belangen afgewogen. De beantwoording van het inhoudelijke deel van de zienswijzen van deze indiener, wordt vanzelfsprekend betrokken bij de verdere besluitvorming over de Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid.

B009-WV033 Beschermingscategorie kansrijk weidevogelgebied

De indiener stelt dat de projectlocatie aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude behoort tot een gebied met beschermingscategorie 2, kansrijk weidevogelgebied, wat de gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden beperkt. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de locatie niet toe te voegen aan dit gebied om de bestaande gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden te behouden.

Antwoord

Deze locatie heeft inderdaad een bedrijfsfunctie. Om die reden wordt deze locatie wordt uit de begrenzing van het beschermde weidevogelgebied gehaald.

B009-TRO170 Toekomstbestendig ruimtelijk ontwikkelen

De indiener wijst erop dat de projectlocatie aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude tot het beschermingsgebied ongebouwde ruimte behoort, wat de gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden beperkt. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de locatie niet toe te voegen aan dit beschermingsgebied om de bestaande gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden te behouden.

Antwoord

De locatie aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude ligt in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Ter plaatse is er sprake van een open landschap. De provincie beschermt de onbebouwde ruimte in het landelijk gebied en beperkt daartoe de mogelijkheden om deze verder te bebouwen. Het stellen van een ondergrens aan (open) landschap dat beschikbaar blijft voor de transities die nodig zijn, volgt uit de Koers van Zuid-Holland (vastgesteld door provinciale staten op 6 maart 2024). Daarin is als tegenhanger van het beschermen van de open ruimte gesteld dat zowel wonen als werken zich ontwikkelen

binnen de ruimte die daarvoor al gereserveerd is. De provincie zet in op kwaliteit en selectieve groei. Dat betekent dat niet meer vanzelfsprekend ruimtelijk wordt gefaciliteerd op basis van ramingen en prognoses. De provincie past het beschermingsgebied onbebouwde ruimte niet aan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B009-NA068 Grens van stiltegebied

De indiener merkt op dat de grens van het stiltegebied in de vigerende Omgevingsverordening op de grens van het perceel aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude ligt, maar in het ontwerp lijkt deze iets over de grens te liggen. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de grens van het stiltegebied weer op de perceelgrens te leggen.

Antwoord

In het ontwerp blijkt dat de grens van het stiltegebied over 33 meter maximaal 55 cm overlapt met het kadastrale perceel aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude. Dit was reeds het geval in het vigerende omgevingsbeleid. Omdat de oorspronkelijke bedoeling van de situering van het stiltegebied was de Ommedijkseweg Watering onderdeel te laten zijn van het stiltegebied, en niet het perceel aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude, zal dit met deze herziening worden aangepast.

B009-BE135 Niet aangewezen als bedrijventerrein

De indiener stelt dat de locatie aan de Dr. Kortmannstraat 103 te Zoeterwoude sinds 1954 in gebruik is als bedrijventerrein. Deze bestemming is niet door vertaald in de vigerende Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, terwijl andere kleinere bedrijventerreinen wel zijn aangeduid. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland deze locatie op te nemen als bedrijventerrein in de verbeelding van de Omgevingsverordening.

Antwoord

De provincie beschouwt de locatie aan de Dr. Kortmannstraat 103 als een solitaire bedrijfslocatie en niet als een bedrijventerrein of bedrijvengebied in de zin van het provinciale beleid. Om die reden is deze locatie niet opgenomen op kaart 19 'Bedrijventerreinen' van de Omgevingsverordening. De planologische status in het gemeentelijke omgevingsplan is hiervoor niet doorslaggevend.
Aangezien het geen aangewezen bedrijventerrein betreft, ziet de provincie geen aanleiding om de beschermingscategorieën voor deze locatie aan te passen. Deze zienswijze geeft derhalve geen aanleiding tot wijziging van de Omgevingsverordening.

B010 - Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard

B010-WEO032 Onderzoek kleine windturbines

De indiener vraagt om de resultaten van het onderzoek naar de sterfte van vogels en vleermuizen door kleine windturbines mee te nemen in de besluitvorming.

Antwoord

Het onderzoek waar indiener naar verwijst is nog niet definitief beschikbaar. Eerst voorzichtige en voorlopige conclusies zijn meegewogen bij het voorliggende besluit. Daarbij is GS tot oordeel gekomen dat bij de daadwerkelijke realisatie van het Omgevingsplan/BOPA bij de vergunningverlening een zorgvuldige afweging gemaakt moet worden waarbij de exacte situering van de boerenerfmolen en invloed op instandhouding van soortenbescherming beoordeeld kan worden. Deze verplichting gold al in de huidige situatie.

B010-WEO031 Beperking windturbines

De indiener vraagt om geen verhoging van de ashoogte van kleine windturbines en geen hoge windturbines in de Krimpenerwaard toe te staan.

Antwoord

GS acht het uitvoerbaar om In de ZHOV de maximaal toegestane ashoogte aan te passen van 15 naar 30 meter. Voor gemeente is het hiermee mogelijk om op specifieke daarvoor geschikte locaties hogere boerenerfmolens toe te staan. Net als in de huidige situatie is hiervoor een vergunning nodig waarbij de effecten op natuur en instandhouding beoordeeld dienen te worden. In de betreffende plannen zal de uiteindelijke toetsing moeten plaatsvinden. In het Omgevingsprogramma is een nadere uitwerking omschreven rondom de inzet van GS op het vlak van boerenerfmolens.

B010-RKL023 Veenweidelandschap

De indiener concludeert dat behoud van het open veenweidelandschap van de Krimpenerwaard noodzakelijk is vanwege het intensieve ruimtegebruik in Zuid-Holland.

Antwoord

Wij nemen deze deelzienswijze voor kennisgeving aan. Deze deelzienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B010-RKL022 Nota Ruimte

De indiener verwijst naar de Ontwerp Nota Ruimte, die het belang van het behoud van het veenweidelandschap erkent.

Antwoord

Wij nemen deze deelzienswijze voor kennisgeving aan. Deze deelzienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B010-TRO217 Infrastructuur

De indiener wijst op de slechte ontsluiting van planontwikkelingen en de mogelijke noodzaak van een tweede oeververbinding, wat het veenweidelandschap zou aantasten.

Antwoord

De zorgen die u in uw zienswijze uit, worden gehoord door de provincie en in het vervolg van beleidsontwikkeling meegenomen.

B010-WV034 Weidevogelgebied

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de Krimpenerwaard buiten de kernen aan te wijzen als weidevogelgebied. Dit is belangrijk voor de bescherming van weidevogels.

Antwoord

Grote delen van de Krimpenerwaard zijn reeds aangewezen als kansrijk of belangrijk weidevogelgebied. Met de herziening van het Omgevingsbeleid wordt er nog een aanzienlijk groter deel beschermd dan voorheen. We zien de zienswijze als een ondersteuning van dit beleidsvoornemen.

B010-BE137 Bedrijventerreinenvisie

De indiener stelt dat de bedrijventerreinenvisie en de ontwikkeling van De Nieuwe Wetering te Bergambacht in strijd zijn met het provinciaal beleid en bedreigen het open veenweidelandschap.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van het lopende haalbaarheidsonderzoek naar de ontwikkeling van De Nieuwe Wetering in Bergambacht.
Het provinciale omgevingsbeleid is gericht op het beschermen van het open landschap, waaronder het veenweidegebied, en op het terughoudend toestaan van nieuwe bedrijventerreinen buiten bestaand stads- en dorpsgebied.
Nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen van meer dan 3 hectare zijn uitsluitend mogelijk indien deze zijn opgenomen op de provinciale 3ha-kaart van de Omgevingsverordening. De locatie Bergambacht is niet als zodanig aangewezen. Dit betekent dat een grootschalige nieuwe bedrijventerreinontwikkeling op deze locatie niet past binnen het provinciale beleid. Opname van een locatie in een regionale bedrijventerreinenvisie of het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek geeft geen planologische toestemming en doet geen afbreuk aan de provinciale beschermingsdoelen voor het open veenweidelandschap.
Uitsluitend beperkte uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen kan – onder strikte voorwaarden en mits passend binnen de provinciale kaders voor landschap, milieu en regionale afstemming – worden verkend. Daarbij geldt dat behoud van het open landschap en zorgvuldig ruimtegebruik steeds het uitgangspunt blijft.

B010-WV035 Belang van de Krimpenerwaard

De indiener benadrukt het belang van de Krimpenerwaard als Important Bird and Biodiversity Area (IBA) en wijst op de druk op weidevogels door bouwactiviteiten.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze WV034.

B010-WO122 Straatje erbij beleid

De indiener onderschrijft het beleid rond “straatje erbij” als richtsnoer voor beperkte woningbouw in de kernen, maar waarschuwt tegen grootschalige bouw in poldergebieden.

Antwoord

Wij nemen kennis van de steunbetuiging van de indiener voor het provinciale beleid rond een ‘straatje erbij’ als richtsnoer voor beperkte woningbouw in de kernen. Tegelijkertijd nemen wij kennis van de zorgen over grootschalige woningbouw in poldergebieden. Het herziene provinciale beleid is erop gericht grote buitenstedelijke ontwikkelingen te beperken tot de locaties die reeds zijn opgenomen op de 3 ha-kaart. Daarnaast zijn er binnen het beleid enkele uitzonderingen mogelijk voor kleinschalige ontwikkelingen, waaronder het straatje erbij. Hierbij geldt een maximale omvang van 1,5 ha per straatje, of maximaal 3ha wanneer twee straatjes worden gecombineerd.

B010-WO124 Woningbouwplanning

De indiener uit zorgen over de ondoorzichtige woningbouwplanning van de gemeente Krimpenerwaard en het aantal van 4.000 extra woningen. En verzoekt niet meer dan een straatje erbij van maximaal 50 woningen voor de gemeente Krimpenerwaard toe te staan. Dit aangezien de woonbehoefte zoals verwoord in de woonvisie van de gemeente te hoog is en gecontroleerd moet worden.

Antwoord

Wij hebben kennisgenomen van uw standpunt en vragen. Wij danken indiener voor de zienswijze en de grondige onderbouwing.

Bij het vaststellen van een (geactualiseerde) regionale woonzorgvisie (voorheen woonvisie) is het gebruikelijk dat de gemeenten in regionaal verband deze voorleggen aan de provincie. Als deze woonzorgvisie aan ons omgevingsbeleid voldoet, zullen GS deze mede vaststellen. U heeft echter opmerkingen over de lokale woonvisie van de gemeente Krimpenerwaard. Daarvoor kunt u zich het beste wenden tot de gemeenteraad als het bevoegd controlerend orgaan.

De provincie toetst woningbouwplannen aan haar Omgevingsbeleid. Bij deze toetsing kijken we of dit is opgenomen in het regionale woningbouwprogramma dat GS hebben vastgesteld. Voor de beoordeling van het regionale woningbouwprogramma kijkt de provincie naar de (met het Rijk afgesproken) regionale woningbouwopgave. En ook naar de door GS vastgestelde regionale woningbehoefte (in het kader van de ladder voor duurzame verstedelijking). We beoordelen niet op een te verwachte demografische groei van een (woon-)kern of gemeente. We maken ons namelijk hard om het regionale woningtekort terug te dringen en om in de regionale bouwopgave en behoefte op regionaal niveau te voorzien.

Overigens zien we voor heel de Krimpenerwaard een gerealiseerde voorraadgroei van 53.825 in 2013 naar 57.700 woningen in 2023 volgens het CBS. Ook zien we dat die groei in de loop der jaren afvlakt. Verder is de bevolking in de Krimpenerwaard in de laatste 10 jaar (de

periode 2015 t/m 2024) volgens het CBS met 3.590 inwoners gegroeid. Oftewel, een gemiddelde groei van 359 inwoners per jaar met in de laatste twee jaren een sterke daling.

B010-WA024 Geen nieuwe waterwinning

De indiener verzoekt om geen nieuwe waterwinning door Oasen in de Krimpenerwaard toe te staan.

Antwoord

Er loopt een mer proces om een nieuwe oevergrondwaterwinning in de Krimpenerwaard of Alblasserwaard te realiseren. Hierbij worden de effecten van een winning in beeld gebracht en onderzocht. Op basis van de onderzoeken zal uiteindelijk een keuze worden gemaakt voor een locatie voor een nieuwe oevergrondwaterwinning. Momenteel zijn er zes locatievarianten in beeld. Uiteindelijk zal een van deze locatievarianten worden gekozen. Afhankelijk van deze keuze kan de locatie ook in de Krimpenerwaard komen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B010-TRO222 Beperking woningbouw

De indiener vraagt om woningbouw in de Krimpenerwaard te beperken tot een straatje erbij van maximaal 50 woningen, mits stedenbouwkundig goed inpasbaar.

Antwoord

Het Straatje erbij is alleen mogelijk in beschermingscategorie 3 van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid van de provincie. Met inachtneming van de opgestelde regels voor het Straatje erbij krijgt elke kern tussen 250 en 10.000 inwoners de mogelijkheid om een straatje erbij of ertussen te realiseren. Zolang dit past binnen de overige provinciale beleidskaders zoals het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Het combineren van een straatje erbij in een andere kern (tot maximaal 3 hectare) is ook mogelijk, indien het straatje in de betreffende kern niet mogelijk of wenselijk blijkt. Wanneer de plannen met de provincie zijn afgestemd en goedgekeurd, worden deze plannen vanaf vaststelling van de herziening 2025 geregistreerd. Het straatje erbij blijft dus een eenmalige mogelijkheid voor elke kern.

Bovendien kunnen reeds afgestemde plannen voor grote stedelijke bouwlocaties doorgang vinden. Zie voor verdere beantwoording thema antwoord Vitaliteit&leefbaarheid

B010-BD017 Bodemdaling

De indiener benadrukt de noodzaak om bodemdaling in veenweidegebieden af te remmen, wat beperkingen oplegt aan woningbouw en industriële activiteiten.

Antwoord

De provincie deelt de constatering dat het afremmen bodemdaling beperkingen met zich mee kan brengen.

B010-WA035 Drinkwaterwinning

De indiener acht nieuwe drinkwaterwinning in de Krimpenerwaard een aanslag op het leefgebied van weidevogels.

Antwoord
Er loopt een mer proces om een nieuwe oevergrondwaterwinning in de Krimpenerwaard of Alblasserwaard te realiseren. Hierbij worden de effecten van een winning in beeld gebracht en onderzocht. Op basis van de onderzoeken zal uiteindelijk een keuze worden gemaakt voor een locatie voor een nieuwe oevergrondwaterwinning. Momenteel zijn er zes locatievarianten in beeld. Uiteindelijk zal een van deze locatievarianten worden gekozen. Afhankelijk van deze keuze kan de locatie ook in de Krimpenerwaard komen.

B010-BE136 Geen nieuwe bedrijventerreinen

De indiener verzoekt de provincie om geen nieuwe bedrijventerreinen in de Krimpenerwaard toe te staan.

Antwoord
De provincie Zuid-Holland streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van bedrijventerreinen, met nadruk op balans tussen vraag en aanbod, betere benutting van bestaande terreinen en verduurzaming. Nieuwe bedrijventerreinen groter dan 3 hectare buiten bestaand stads- en dorpsgebied zijn uitsluitend toegestaan indien zij zijn opgenomen op de provinciale 3ha-kaart in de Omgevingsverordening.
Voor de Krimpenerwaard betekent dit dat nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen alleen aan de orde kunnen zijn voor de reeds aangewezen 3ha-locatie in Stolwijk (Zuidelijke Entree). Buiten deze locatie biedt het provinciale beleid geen ruimte voor nieuwe grootschalige bedrijventerreinen. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van het beleid.

B010-WEO033 Windturbines in IBA-gebieden

De indiener wijst op het standpunt van Vogelbescherming Nederland tegen windturbines in IBA-gebieden, waaronder de Krimpenerwaard.

Antwoord
De provincie deelt de zorg voor vogelpopulaties maar concludeert dat mogelijke effecten niet generiek op voorhand kunnen worden uitgesloten of bevestigd. Deze worden zorgvuldig en cumulatief beoordeeld in een volgende fase, bij concrete projecten, waarbij natuurwaarden een zwaarwegend toetsingskader vormen. Voor dit onderdeel verwijzen we verder naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Natuur.

B011 - Regionale Afvalstoffendienst

B011-TRO042 Bezorgdheid over nieuwe beschermingscategorie

De indiener dient een zienswijze in tegen het ontwerpbesluit 'Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening Herziening 2025'. De nieuwe beschermingscategorie voor onbebouwde ruimte zou van toepassing zijn op de locatie van de milieustraat Westmaas, wat de geplande uitbreiding zou beïnvloeden.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

B011-BE091 Redenen voor uitbreiding milieustraat

De uitbreiding van de milieustraat Westmaas is noodzakelijk vanwege de toename van inwoners en afvalstromen in de Hoeksche Waard sinds 1999. Daarnaast speelt de milieustraat een belangrijke rol in de transitie naar een circulaire samenleving, wat extra capaciteit vereist. Alternatieve locaties binnen de Hoeksche Waard zijn niet beschikbaar en brengen aanzienlijke nadelen met zich mee, zoals langere aanrijroutes, hogere verkeersdruk en hogere investerings- en exploitatiekosten.

Antwoord

De provincie erkent het belang van de milieustraat Westmaas voor zowel de groeiende bevolking van de Hoeksche Waard als voor de transitie naar een circulaire economie. De rol van milieustraten als schakel in de circulaire keten en als potentiële grondstoffenhubs wordt onderschreven, evenals het gegeven dat alternatieve locaties in dit geval niet reëel beschikbaar zijn en tot ongewenste maatschappelijke en financiële effecten leiden. Tegelijkertijd blijft het provinciale uitgangspunt het beschermen van het open landschap leidend. Dat betekent dat uitbreidingen in het buitengebied terughoudend worden beoordeeld. Binnen dit kader is beperkt maatwerk mogelijk, met name waar sprake is van een bestaande functie met een duidelijke publieke en circulaire meerwaarde en waar de uitbreiding aantoonbaar noodzakelijk is. De provincie is bereid om hierover in overleg met de gemeente en initiatiefnemer te bezien hoe deze ontwikkeling zorgvuldig kan worden ingepast binnen de geldende provinciale kaders.

B011-EC032 Beleidscontext

De indiener benadrukt dat de provincie Zuid-Holland en de gemeente Hoeksche Waard de opgave hebben om de circulaire economie te realiseren. Voldoende fysieke ruimte voor de circulaire transitie is een randvoorwaarde voor het slagen van deze opgave.

Antwoord

De provincie waardeert het dat de gemeente de ambities van de provincie op dit gebied steunt en beaamt dat voldoende fysieke ruimte één van de randvoorwaarden is voor het slagen van de transitie.

B011-BE092 Verzoek om heroverweging

De indiener verzoekt om ruimte te houden voor milieustraten als toekomstige grondstoffenhubs in de ontwerpverordening, specifiek voor de locaties Smidsweg 20a, Westmaas, Johannispolderseweg 19, Middelharnis en Langeweg 166, Middelharnis. Er wordt gevraagd om de aanwijzing van de nieuwe beschermingszones te heroverwegen of ruimere mogelijkheden voor maatwerk op te nemen.

Antwoord

De provincie erkent het belang van milieustraten als schakels in de circulaire economie en ziet hun mogelijke doorontwikkeling tot grondstoffenhubs. Tegelijkertijd blijft het uitgangspunt van de ontwerpverordening het beschermen van het open landschap leidend, waardoor nieuwe beschermingszones noodzakelijk zijn.
Voor bestaande milieustraten is beperkt maatwerk mogelijk binnen de verordening, mits de ontwikkeling aantoonbaar bijdraagt aan circulaire doelstellingen, ruimtelijk zorgvuldig wordt ingepast en geen onevenredige aantasting van de omgeving veroorzaakt. De provincie gaat hierover graag in overleg met de gemeente om de toepassing van dit maatwerk in concrete gevallen te verkennen.

B012 - LSNED

B012-EN024 Rectificatie van de kaart

De indiener benadrukt de cruciale rol die zij vervult in de energietransitie en het beheer van vitale infrastructuur in Zuid-Holland. Zij vraagt aandacht voor de wijzigingen in de Omgevingsvisie, specifiek de kaart waarin energie- en drinkwaterinfrastructuur apart zijn opgenomen, en merkt op dat de PEH-stroken/SVB-stroken niet duidelijk aanwezig zijn. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de cruciale rol van de indiener in acht te nemen en de wijzigingen in de betreffende kaarten te rectificeren of aan te vullen.

Antwoord

De provincie neemt kennis van de suggestie. De provincie is zich bewust van het belang van de betreffende leidingstraat in relatie tot de economische activiteiten in het havengebied van Rotterdam en andere gebieden. Gezien het detailniveau van de betreffende kaart welke vooral op hoofdlijnen een weergave vormt van belangrijke energie infra in onze provincie zullen wij onze kaart hier niet op aanpassen.

B013 - Collectief Agrarische natuurvereniging de Hollandse Venen

B013-WV042 Bufferzones

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om bufferzones rondom belangrijke weidevogelgebieden te hanteren, waarbinnen windturbines niet worden toegestaan. Dit om verstorende effecten op weidevogels te voorkomen.

Antwoord

De beschermde belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden zijn in het algemeen grotere oppervlaktes waarin al deels een buffer is opgenomen. Op sommige locaties zijn de randen beschermd als kansrijk weidevogelgebied om zo een buffer te creëren voor het belangrijk weidevogelgebied. De bescherming kent geen externe werking, een extra bufferzone zou een (te) grote regeldruk opleveren met weinig effect op de bescherming. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B013-WV002 Begrenzing weidevogelgebieden

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de begrenzing van belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden te herzien op basis van actuele monitoringsgegevens. Volgens de indiener voldoen sommige gebieden die hun beschermingsstatus hebben verloren wel degelijk aan de criteria.

Antwoord

Op basis van de aangeleverde tellingen zijn de eerder verwijderde gebieden alsnog begrensd als kansrijk weidevogelgebied. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid, in die zin dat de kaart kansrijke weidevogelgebieden wordt gewijzigd.

B013-WV003 Windturbines en weidevogelgebieden

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden uit te sluiten als zoekgebied voor windturbines. De indiener stelt dat de combinatie van windenergieontwikkeling en weidevogelbeheer ecologisch onverantwoord is en de doelstellingen van het weidevogelbeleid ondermijnt.

Antwoord

De provincie onderkent dat weidevogels en windturbines moeilijk te combineren zijn, terwijl er voor beide onderwerpen een provinciale opgave ligt. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de themabeantwoording Windenergie, onderdeel Natuur. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B014 - Bouwend Nederland

B014-TRO022 Onderscheid stedelijk en landelijk gebied

De indiener vindt dat er onvoldoende onderscheid wordt gemaakt tussen de ruimtelijke opgaven in stedelijk en landelijk gebied. Een aparte visie voor beide gebieden zou beter recht doen aan de verschillende opgaven.

Antwoord

Zie thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B014-TRO024 straatje erbij

De indiener geeft aan het prettig te vinden dat nader gespecificeerd wordt onder welke voorwaarden een 'straatje erbij' gerealiseerd mag worden, maar vindt het onwenselijk dat het beleid zo rigide wordt vastgelegd en vraagt om meer maatwerk. Het is haar niet duidelijk waarom hierbij een link wordt gelegd met de aanwezigheid van een grote buitenstedelijke bouwlocatie en roept de provincie op om de eis dat een straatje erbij niet gecombineerd mag worden met reeds andere grote buitenstedelijke bouwlocaties bij kernen los te laten. Ook zouden we graag zien dat 'straatje erbij' niet alleen voorbehouden is aan kleine kernen.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B014-TRO021 Beperkte ruimte voor buitenstedelijke woningbouw

De indiener maakt zich zorgen over de beperkte ruimte voor buitenstedelijke woningbouw in het herzieningsvoorstel. Dit belemmert de realisatie van woningbouwopgaven in Zuid-Holland.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B014-BE093 Beperkte uitbreidingsruimte voor bedrijventerreinen

De indiener maakt zich zorgen dat de beperkte uitbreidingsruimte voor nieuwe bedrijventerreinen leidt tot een gevecht om de ruimte tussen woningbouw en bedrijvigheid. Dit kan ondernemers wegpesten door woningbouw.

Antwoord

De provincie herkent het spanningsveld tussen woningbouw en bedrijvigheid. Juist om te voorkomen dat bedrijvigheid wordt verdrongen door woningbouw, zet de provincie in op het beschermen van bestaande bedrijventerreinen en het beter en intensiever benutten daarvan.
Daarnaast zorgt de provinciale keuze om het open landschap en waardevolle landbouwgrond te beschermen ervoor dat uitbreiding van bedrijventerreinen sterk wordt beperkt. Hierdoor neemt het belang toe om de bestaande bedrijventerreinen op provinciaal

niveau expliciet te beschermen, planologisch te borgen en optimaal te benutten. Met deze aanpak voorkomt de provincie dat schaarse bedrijfsruimte onder druk komt te staan en dat ondernemers worden verdrongen door woningbouw, terwijl tegelijkertijd zorgvuldig wordt omgegaan met landschap en landbouwgrond. Deze zienswijze heeft er mede toe geleid dat er meer flexibiliteit in de Omgevingsverordening is opgenomen ten aanzien van de kortere afstand tussen woningbouw en bedrijventerrein.

B014-TRO023 Objectieve criteria ruimtelijke kwaliteit

De indiener vraagt om duidelijkheid over de objectieve criteria waarmee getoetst wordt of de ruimtelijke kwaliteit bij een omgevingsplan gewaarborgd blijft.

Antwoord

Zie thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B015 - HW Wonen

B015-TRO025 Zorgen over bescherming onbebouwde ruimte

De indiener maakt zich zorgen over de sterke bescherming van de onbebouwde ruimte en de stapeling van eisen die betaalbare woningbouw kunnen belemmeren. De indiener vraagt om voldoende ruimte voor woningbouw aan dorpsgrenzen, zodat de provinciale doelen hand in hand kunnen gaan met het voorzien in de woonbehoefte van inwoners.

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

B015-WO006 Beperkingen voor woningbouw in landelijke gebieden

De indiener stelt dat de combinatie van ambitieuze woningbouwopgave en sterke beperkingen aan dorpsranden lastig uitvoerbaar is voor landelijke gemeenten. De indiener constateert dat de wijzigingen in beleidskeuze 6.2 aanzienlijke beperkingen opleveren voor woningbouw in het landelijk gebied en vraagt om verruiming van de grenzen van bestaand stads- en dorpsgebied.

Antwoord

Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Binnen Zuid-Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe Buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha. Kleine kernen krijgen de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van de bebouwde kom (straatje erbij) of in bestaande linten (straatje ertussen). Het gaat om nieuwbouwlocaties tot maximaal 1,5 hectare groot. Ook kunnen gemeenten ervoor kiezen de 'straatjes erbij' voor twee kernen op één plek toe te voegen. In dat geval geldt een maximum van 2,99 hectare. Bouwen buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) wordt een stuk lastiger. Binnen BSD zijn veel mogelijkheden om woningen toe te voegen. Het optoppen en splitsen in de bestaande voorraad zijn hiervan enkele voorbeelden.

B015-VA002 Ondersteuning van hoofddoelen

De indiener ondersteunt de ambitie van de provincie Zuid-Holland om een toekomstbestendige leefomgeving te creëren en onderschrijft de hoofddoelen van de herziening, zoals het optimaliseren van ruimtegebruik, versnellen van woningbouw, water- en bodem sturend ontwikkelen, energietransitie, versterking van natuur en biodiversiteit, en participatie en leefkwaliteit.

Antwoord

Dank voor uw steun.

B015-WO008 Ruimte voor flexwonen

De indiener onderschrijft het belang van flexwonen en vraagt om ruimere beleidsruimte voor gemeenten om flex locaties aan te wijzen, versnelling van vergunningprocedures, en flexibiliteit in regelgeving, zodat corporaties effectief kunnen bijdragen aan het oplossen van de urgente woonvraag.

Antwoord

We ondersteunen uw motivatie dat flexwonen bijdraagt aan het oplossen van de urgente woonvraag. Via een locatiescan flexwonen kan een gemeente geschikte locaties vinden. Wil een gemeente maximale stretch, dan staat het hen altijd vrij om met de plantoetsers van de provincie nadrukkelijk naar potentiële locaties te kijken. Vooroverleg werkt het snelst. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dat geldt ook voor flexwoningen. Deze horen in principe binnen bestaand stads- en dorpsgebied thuis. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.

In uitzonderlijke gevallen biedt de verordening nog afwijkingsmogelijkheden zoals de balansregeling en ontheffing. En voor Greenport-gebieden en bedrijventerrein staan we flexwonen onder strikte voorwaarden (o.m. zwaarwegend belang) toe voor maximaal 10 jaar. Daarom de eerdere tip om via vooroverleg de locaties te bespreken. Dit komt de snelheid ten goede. Helaas is met het sneuvelen van de Crisis- en Herstelwet de versnelde mogelijkheid voor procedures wettelijk een pas afgesneden.

B015-WO007 Stapeling van eisen

De indiener benadrukt dat een stapeling van eisen kan leiden tot onbetaalbare woningbouw, vooral in het sociale- en middenhuursegment. De indiener vraagt om flexibiliteit in de toepassing van eisen, prioritering van maatregelen, en ruimte voor maatwerkafspraken in regionale woondeals.

Antwoord

De provincie gaat hier graag over in gesprek met de indiener om te verkennen welke oplossingen er gevonden kunnen worden om de realisatie van sociale en betaalbare woningen mogelijk te maken.

B016 - Netwerkeconomie Zuid-Holland Zuid

B016-BE096 Compensatiesystematiek

De huidige compensatiesystematiek beperkt intensivering op laag bebouwde of extensieve bedrijventerreinen als compensatie voor transformatie elders. De indiener verzoekt te verkennen hoe dit type intensivering een expliciete plek kan krijgen binnen de compensatiesystematiek, aansluitend op regionale bedrijventerreinenstrategieën.

Antwoord

De provincie herkent dit punt. De huidige compensatiesystematiek is primair gericht op het borgen van voldoende planologische ruimte voor bedrijvigheid op regionaal niveau en sluit aan bij de regionale bedrijventerreinenstrategieën. Intensivering en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen vormen daarin al een belangrijk uitgangspunt.
De provincie staat ervoor open om samen met regio's en gemeenten te verkennen hoe intensivering van laag bebouwde of extensief gebruikte bedrijventerreinen explicieter kan worden betrokken bij de compensatieafweging, mits dit past binnen de regionale programmering en aantoonbaar bijdraagt aan het behoud van voldoende en toekomstbestendige bedrijfsruimte. Eventuele doorontwikkeling van de compensatiesystematiek vindt plaats via de regionale route en in samenhang met actualisatie van regionale bedrijventerreinenstrategieën.

B016-BE095 Milieucategorieën en Inpassingsproblemen

Door geen onderscheid te maken tussen bedrijventerreinen met hoge en lage milieucategorieën, kunnen grootschalige bedrijven in een lage milieucategorie problemen ondervinden. Dit kan leiden tot inpassingsproblemen voor bedrijven die in een lokale behoefte voorzien, vooral in gemeenten met beperkte wijkeconomie en ruimte voor middelgrote logistiek.

Antwoord

De provincie herkent dit aandachtspunt en maakt in de omgevingsverordening onderscheid tussen lichtere en zwaardere bedrijventerreinen. De regeling is erop gericht zwaardere bedrijventerreinen (oude milieucategorie 3.2 en hoger) te reserveren voor bedrijvigheid met een grotere milieugebruiksruimte.
Op lichtere bedrijventerreinen (oude milieucategorie 1, 2 en 3.1) en in gemengde stedelijke milieus blijft ruimte beschikbaar voor grootschalige bedrijven met een lage milieucategorie, waaronder lokaal verzorgende en middelgrote logistieke activiteiten. Daar geldt geen verbodsbepaling voor lichte bedrijven en kunnen gemeenten via het omgevingsplan maatwerk en functiemenging toepassen.
Het is niet de bedoeling dat deze bedrijven generiek worden verdrongen. Nieuwvestiging op zwaardere bedrijventerreinen is alleen aan de orde wanneer dit aantoonbaar nodig is voor een evenwichtige toedeling van functies, zodat schaarse milieugebruiksruimte doelgericht wordt ingezet.

B016-BE094 Bescherming Bedrijventerreinen

De indiener benadrukt het belang van bescherming van bedrijventerreinen, vooral watergebonden en zware bedrijventerreinen. Er is echter een spanning tussen de ontwikkelgerichte benadering en de uitwerking in de Omgevingsverordening. De systematiek

met minimale milieucategorieën en strikte compensatiesystematiek kan knelpunten veroorzaken bij transformatie en intensivering van werklocaties.

Antwoord
De provincie herkent het door de indiener geschetste spanningsveld. Juist om watergebonden en zware bedrijventerreinen duurzaam te kunnen behouden, kiest de provincie ervoor deze locaties expliciet te beschermen en de beschikbare milieugebruiksruimte zo goed mogelijk te benutten.
De systematiek met minimale milieucategorieën en compensatie is bedoeld om te voorkomen dat schaarse ruimte voor zwaardere bedrijvigheid geleidelijk verdwijnt door functiewijziging of verdringing. Tegelijkertijd blijft maatwerk mogelijk bij transformatie en intensivering, bijvoorbeeld via regionale bedrijventerreinenstrategieën, actualisatie van planlijsten en toepassing van bestaande uitzonderingsmogelijkheden in de Omgevingsverordening. Hiervoor was reeds al een specifieke overgangsregeling opgenomen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.
De provincie blijft hierover in gesprek met gemeenten en regio's om te borgen dat ontwikkelambities en bescherming van cruciale werklocaties in balans worden toegepast.

B016-TRO026 Integrale Benadering

De indiener vraagt om een integrale benadering waarbij optimaal ruimtegebruik in de combinatie wonen, werken en andere voorzieningen centraal staat. Dit geldt voor transformatie van locaties en het toevoegen van bedrijvigheid binnen de lokale context, vooral in plattelandsgemeenten. Regionale bedrijventerreinenstrategieën worden gezien als een goed middel hiervoor.

Antwoord
Zie thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B016-TRO027 Dialoog en Maatwerk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om in voorkomende gevallen in gesprek te blijven en ruimte te laten voor maatwerk in de uitwerking van beleid en verordening.

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B016-EC033 Ecosysteem en Korte Ketens

De indiener vraagt aandacht voor de effecten op het ecosysteem, waarbij bedrijven in sterke clusters nauw samenwerken. Het is wenselijk om ruimte te blijven faciliteren voor korte ketens, die innovatie, vakmanschap en economische wendbaarheid bevorderen. Maatwerk is hierbij gewenst.

Antwoord
De provincie onderscheidt een aantal specifieke innovatieclusters (kennis- en innovatie-ecosystemen), die van groot belang zijn voor de Zuid-Hollandse economie. Afhankelijk van

de aard en omvang van de opgave zet de provincie hier capaciteit en middelen voor in. Via het Omgevingsbeleid beschermt de provincie daarnaast de huidige ruimte voor bedrijventerreinen, zodat ecosystemen zich kunnen blijven ontwikkelen.

B017 - Smart Delta Drechtsteden

B017-BE101 Specifieke bedrijventerreinen

De indiener vraagt dat provinciaal beleid geen belemmering vormt voor uitgifte en maatwerk op specifieke terreinen, waaronder Groote Haar, De Driehoek en watergebonden bedrijventerreinen. Tevens wordt verzocht om verduidelijking van relevante verordening artikelen.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van maatwerk en ontwikkelruimte op specifieke terreinen, waaronder Groote Haar, De Driehoek en watergebonden bedrijventerreinen. Het provinciale beleid is er niet op gericht om uitgifte of gewenste ontwikkelingen onnodig te blokkeren, maar om schaarse milieugebruiksruimte en strategische werklocaties te beschermen en doelgericht in te zetten.
Binnen de Omgevingsverordening is ruimte voor maatwerk, mits wordt aangetoond dat de ontwikkeling past binnen het profiel van het terrein, de milieugebruiksruimte van bestaande en toekomstige bedrijven niet wordt beperkt en regionale afspraken worden gerespecteerd. Deze zienswijze leidt tot verbeteringen en verduidelijkingen in zowel de toelichting als de artikelen van de Omgevingsverordening.

B017-BE098 Milieucategorieën en handhaafbaarheid

De indiener uit zorgen over aangescherpte milieucategorieën en vraagt naar handhaafbaarheid en economische uitvoerbaarheid.

Antwoord

De provincie herkent de zorgen over handhaafbaarheid en economische uitvoerbaarheid. De aangescherpte systematiek is bedoeld om de bestaande planologische milieugebruiksruimte te borgen, niet om deze te verzwaren of bedrijven extra te belasten. Uitgangspunt is dat bestaande bedrijven hun rechten behouden en dat de regels aansluiten bij de omgevingswetsystematiek en het omgevingsplan en bestaande vergunning processen. De handhaafbaarheid is geborgd doordat de instructieregel zoveel mogelijk eenduidig en normerend is opgezet en daarmee eenvoudig te implementeren is door een gemeenten in het omgevingsplan. De provincie monitort de implementatie in het omgevingsplan en de toepassing in de praktijk en blijft hierover in gesprek met gemeenten om eventuele knelpunten in uitvoering en economische effecten tijdig te signaleren en waar nodig bij te sturen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B017-ER009 Werelderfgoed Hollandse Waterlinies

De indiener verzoekt expliciete benoeming van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies in het beleid. Daarnaast wordt gevraagd om juridische borging via vaststelling van gebiedsanalyses en aanpassing van verordening artikelen.

Antwoord

De provincie is het eens met de constatering dat bescherming van dit werelderfgoed goed moet worden geborgd. We benoemen Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies daarom expliciet in Omgevingsvisie onder beleidskeuze 4.2.1. En tegelijk ook de overige drie werelderfgoederen in Zuid-Holland (Molencomplex Kinderdijk, Neder-Germaanse Limes,

Van Nellefabriek Rotterdam). We onderzoeken hoe we de Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies en gebiedsbiografie Tielerwaard bij de volgende herziening van de Omgevingsverordening kunnen opnemen. Dat geldt ook voor het verzoek om de bufferzone op te nemen in deze Omgevingsverordening. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B017-BE097 Transformatie bedrijventerreinen

De indiener vraagt ruimte voor maatwerk bij optimalisatie en gedeeltelijke transformatie van bedrijventerreinen. De indiener verzoekt niet uitsluitend op hectares te sturen, maar ook op kwaliteit en werkgelegenheid.

Antwoord

De provincie herkent het belang van maatwerk bij optimalisatie en gedeeltelijke transformatie van bedrijventerreinen en stuurt daarbij niet uitsluitend op hectares, maar ook op kwaliteit en toekomstbestendigheid. Tegelijkertijd merkt de provincie op dat een eenzijdige focus op werkgelegenheid of arbeidsdichtheid het risico met zich meebrengt dat juist zwaardere, extensieve bedrijventerreinen onder druk komen te staan. Deze terreinen zijn schaars, maar noodzakelijk voor bedrijven met een grote milieugebruiksruimte en worden niet vanzelfsprekend door de markt ontwikkeld of behouden.
Daarom hanteert de provincie een evenwichtige benadering: ruimte voor maatwerk en kwaliteitsverbetering waar dat kan, maar met blijvende bescherming van strategisch belangrijke bedrijventerreinen en voldoende milieugebruiksruimte op regionaal niveau.
Binnen die kaders blijft via regionale bedrijventerreinenstrategieën ruimte bestaan om afwegingen te maken waarin zowel economische kwaliteit als ruimtelijke schaarste worden betrokken.

B017-BE100 Kantoren en consumentgerichte functies

De indiener verzoekt om bredere functiemogelijkheden dan uitsluitend wonen bij transformatie van kantoren. Ook wordt gevraagd ruimte te zoeken voor bedrijven met deels consumentgerichte functies.

Antwoord

Transformatie van kantoren is niet uitsluitend voorbehouden aan woningbouw. In de omgevingsvisie wordt bewust gesproken over “bijvoorbeeld woningbouw”, waarmee wordt aangegeven dat ook andere functies mogelijk zijn, mits deze passen binnen de kaders van de provinciale omgevingsverordening.
Daarbij is ruimte voor gemengde invullingen, waaronder werken, voorzieningen en bedrijven met een deels consumentgerichte functie, voor zover dit bijdraagt aan de vitaliteit van de locatie, past bij de omgeving en geen onevenredige ruimtelijke of milieuhinder veroorzaakt.
De concrete afweging en uitwerking vindt plaats via het omgevingsplan, waarbij gemeenten maatwerk kunnen toepassen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B017-GN030 Groenblauw netwerk

De indiener vraagt binnenstedelijke groenblauwe dooradering expliciet als ruimtevrager te erkennen. Daarnaast wordt verzocht om maatwerk en schuifruimte mogelijk te maken.

Antwoord

De provincie waardeert de ondersteuning van het belang van groenblauw, ook binnen de stad. Met de gemeenten binnen Smart Delta is overleg gevoerd over een passende begrenzing. Naar aanleiding van dit overleg en de zienswijze wordt de kaart aangepast. Binnen de grote groengebieden zijn aanpassingen mogelijk die de waarden behouden of versterken. Zie hiervoor ook de thema-beantwoording Groenblauw Netwerk.

B017-BD005 Bodemdaling en regie

De indiener onderschrijft het belang van klimaatadaptatie. De indiener vraagt om duidelijkheid over de rol van de provincie Zuid-Holland bij regie en eigenaarschap op het dossier bodemdaling.

Antwoord

De rol van de provincie op het dossier bodemdaling is in de Omgevingsvisie beschreven in paragraaf 7.3.1 voor het landelijk gebied, in paragraaf 6.3.1 en in paragraaf 7.3 voor het bebouwd gebied. De provincie werkt in dit dossier vanuit verschillende rollen: als regisseur, verbinder, kadersteller, stimulator of uitvoerend beheerder.

B017-WEO003 Windenergie

De indiener ondersteunt de herziening van windlocaties, maar verzoekt oude locaties te schrappen die niet aansluiten bij lokale zoekgebieden. Daarnaast vraagt de indiener ruimte om beperkt af te wijken van de maximale ashoogte van 45 meter.

Antwoord

Wij kunnen locaties voor windenergie schrappen. Dit kan bijvoorbeeld als nieuwe ontwikkelingen de plaatsing ervan onmogelijk hebben gemaakt. Het kan ook met onderbouwde verzoeken van derden, dus ook van een gemeente. Met de gemeente Dordrecht en de RES-regio Drechtsteden willen wij nadere afspraken maken in hoeverre de VRM-locaties nog gehandhaafd moeten worden.
Afwijkingen van de maximale ashoogte van 45 meter is binnen bestaand stads- en dorpsgebied (en dus ook bedrijventerreinen) al toegestaan in de Omgevingsverordening. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B017-OB036 Frequentie herzieningen omgevingsbeleid

De indiener wijst op hoge werkdruk door opeenvolgende herzieningen van het omgevingsbeleid. De indiener spreekt steun uit voor het terugbrengen van herzieningen naar eens per twee jaar en vraagt om verdere vermindering van bestuurlijke lasten.

Antwoord

Het omgevingsbeleid is zeer breed en omvat al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen, trends en inzichten ertoe leiden dat regelmatig onderdelen van het beleid geactualiseerd moeten worden. Dit is ook nodig om ervoor te

zorgen dat wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen geaccommodeerd kunnen worden.

De provincie heeft er begrip voor dat herzieningen van het omgevingsbeleid ook veel vragen van de gemeentelijke organisatie. De provincie wil het aantal grote integrale herzieningen daarom beperkt houden. De volgende grote herziening staat daarom pas in 2028 op de rol. Tussentijds kunnen wel kleinere modulaire herzieningen aan de orde zijn, die betrekking hebben op niet meer dan enkele onderwerpen of locaties. Ook kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds het Omgevingsprogramma aanpassen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B017-MO035 Goederenvervoer en gevaarlijke stoffen

De indiener vraagt erkenning voor de impact van infrastructuur en goederenvervoer op de regio. De indiener verzoekt maximaal gebruik van de Betuweroute en inzet op vermindering van bovengronds vervoer van gevaarlijke stoffen, onder meer via buisleidingen

Antwoord
Wij vinden ook een Modal Shift belangrijk van weg naar water en spoor en doen wat we kunnen binnen onze mogelijkheden.

B017-WN001 Warmte en warmtenetten

De indiener vraagt om afstemming tussen provinciaal en lokaal warmtebeleid. Daarnaast wordt verzocht om een nadere toelichting op de kaart met warmtenetverkenningsgebieden.

Antwoord
Bedankt voor uw suggestie. We zullen de tekst op beide punten aanpassen omdat het voor verduidelijking zorgt.

B017-EN025 Energiesysteem

De indiener onderschrijft de provinciale uitgangspunten voor een integraal en decentraal energiesysteem. De indiener vraagt om goede afstemming tussen schaalniveaus en voldoende lokale uitvoeringsruimte.

Antwoord
Dank voor uw suggestie. We zien de samenwerking tegemoet.

B017-TRO028 Gebiedsgerichte aanpak en maatwerk

De indiener geeft aan dat grote gebiedsontwikkelingen in de regio worden belemmerd door sectorale provinciale regels. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om bij deze ontwikkelingen integrale afwegingen toe te passen en te bewegen van “nee, tenzij” naar “ja, mits”.

Antwoord
Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B017-VA003 Nieuwe manier van samenwerken

De indiener ondersteunt de integrale en gebiedsgerichte sturingsfilosofie van de provincie Zuid-Holland. De indiener verzoekt deze filosofie consequent toe te passen en samen te werken als één overheid. Daarbij wordt gevraagd ruimte te laten voor lokaal en regionaal maatwerk conform het subsidiariteitsbeginsel.

Antwoord

Zie thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B017-TRO029 Stedelijke ontwikkeling en maatwerk

De indiener onderschrijft de integrale benadering, maar waarschuwt dat beleid de ruimte niet verder op slot moet zetten. De indiener verzoekt een “ja, mits”-benadering voor stedelijke ontwikkelingen die bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit.

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B017-WO205 Kwetsbare functies en arbeidsmigranten

De indiener verzoekt om een duidelijke definitie van kwetsbare functies. Daarnaast wordt gevraagd het beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten te richten op nieuwe of uitbreidende bedrijvigheid.

Antwoord

De huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen heeft de aandacht van de provincie. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aangesteld voor een jaar om onder meer dit onderwerp te onderzoeken.

De termijn van 10 jaar is een richtlijn en is opgenomen in een eerdere Herziening van het Omgevingsbeleid. Dit om te voorkomen dat bedrijvigheid wordt beperkt door huisvesting van arbeidsmigranten. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aan de slag onder meer om knelpunten bij de huisvesting in beeld te brengen. Dit onderdeel zal hierin worden meegenomen.

De provincie onderschrijft het uitgangspunt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grote milieugebruiksruimte. Daarom is functiemenging op deze terreinen bewust beperkt tot ondersteunende en ondergeschikte functies, en uitsluitend voor zover deze de bedrijfsvoering van zittende bedrijven en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte niet belemmeren.

In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) beschouwt de provincie huisvesting van arbeidsmigranten als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd. Huisvesting op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke en tijdelijke situaties aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer dit geen onevenredige beperking oplevert voor

omliggende bedrijven én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden.

De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid om in bijzondere gevallen maatwerk toe te passen. Deze afwijkingsmogelijkheid is geen automatisme en kan alleen worden benut indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het artikel en aan het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn van 10 jaar geldt daarbij als richtlijn voor de maximale duur van tijdelijke functies. In zorgvuldig overleg met gemeenten kan per concreet geval worden bezien of maatwerk verdedigbaar is, mits het tijdelijke karakter duidelijk is geborgd en alternatieven buiten bedrijventerreinen aantoonbaar zijn onderzocht.

De provincie blijft hierover graag met gemeenten in gesprek om per situatie een zorgvuldige afweging te maken die aansluit bij zowel de uitgangspunten van de REV als bij de economische functie en toekomstbestendigheid van zware bedrijventerreinen.

B017-TRO030 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

De indiener uit zorgen over gedetailleerde en volgens haar onjuiste contouren. De indiener verzoekt minder strakke begrenzing, aanpassing van specifieke gebieden en ruimte voor maatwerk bij ontwikkelingen.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Voor de volgende locaties worden grenscorrecties doorgevoerd:
- Sliedrecht, De Driehoek > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Gorinchem, locaties 1 t/m 3 > Toevoegen aan BSD/schrappen uit BOR
- Gorinchem, locatie 4 > Toevoegen aan werkingsgebied Bedrijventerreinen en ook BSD/schrappen uit BOR.

B017-EN026 Energiehubs en opslag

De indiener verzoekt blijvende ondersteuning van energiecoöperaties en energiehubs. Daarnaast vraagt de indiener om duidelijkheid over toepassing van de energietoets en een proactieve gezamenlijke aanpak voor elektriciteitsopslag.

Antwoord

De provincie erkent het belang van energie coöperaties en energiehubs zoals ook in het Omgevingsbeleid is omschreven en zal beiden de komende periode blijven ondersteunen. Uw advies om meer duidelijkheid te verschaffen over de toepassing van de energietoets en de gezamenlijke aanpak voor energieopslag nemen we ter harte. Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken. Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken.

B017-WO009 Regie volkshuisvesting en programmering

De indiener verzoekt geen extra of strijdige provinciale regelgeving op te nemen boven nationale kaders. De indiener vraagt om maatwerk in woningbouwprogrammering, rekening houdend met verschillen tussen gemeenten en bestaande woningvoorraad.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op dit moment is de Wvrv nog niet in werking getreden noch aangenomen.

B017-WO010 Toekomstbestendig bouwen

De indiener vraagt terughoudendheid met verplichte aanvullende kwaliteitseisen. Wel wordt verzocht om facilitering van lokale en regionale invulling, met extra ondersteuning voor kleinere gemeenten.

Antwoord

Dank voor deze zienswijze. Door middel van het expertteam realisatie woningbouw en subsidieregeling wonen probeert de provincie Zuid-Hollandse gemeenten hierbij te faciliteren en ondersteunen.

B017-MO034 Bereikbaarheid en openbaar vervoer

De indiener constateert toenemende onbereikbaarheid door verkeersgroei en gepland onderhoud. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland te kiezen voor een integrale bereikbaarheidsaanpak en het alternatief voor de auto structureel te versterken, inclusief regionaal OV, spoorontwikkeling en watergebonden OV.

Antwoord

De geschetste vraagstukken worden onderkend en benoemd in de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie staat ook beschreven hoe de provincie deze vraagstukken wil aanpakken. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B017-ZO003 Zonne-energie

De indiener verzoekt de realisatie van zonne-energie in regionale uitwerkingsgebieden mogelijk te houden.

Antwoord

Dank voor de opmerking. De provincie ziet dit als aanmoediging voor het behoud van het bestaande beleid.

B017-WO011 Verordening wonen

De indiener verzoekt:

- Een vergelijkbare regeling te hebben voor grotere kernen en middelgrote steden, óf de bovengrens van 10.000 inwoners los te laten.
- In lijn met de Nota Ruimte ook het ‘Wijkje erbij’ toe te voegen.

De indiener vraagt:
• Waarom de uitbreiding via straatje erbij (artikel 7.41ee) is beperkt tot ‘eenmalig’. Kan het ook gekoppeld worden aan een termijn waarbinnen dit eenmalig uitgebreid kan worden (bv mogelijk iedere 10 jaar)?
• Wat de motivatie voor de keuze is om de omvang van een ontwikkeling op 1,5 hectare te begrenzen voor één kern.
• Waarom de dichtheid onafhankelijk van de locatie wordt vastgelegd. Is dit niet afhankelijk van wat een locatie ruimtelijk kan dragen?

Antwoord
Wij nemen kennis van uw zorgen over de schaal van de regeling voor een straatje erbij en de kernen die daarvoor in aanmerking komen. In de vastgestelde Ruimtelijke Koers heeft de provincie ervoor gekozen de onbebouwde ruimte te beschermen, vanwege belangrijke opgaven zoals water, biodiversiteit, landbouw en energie, waarvoor ruimtegebrek dreigt te ontstaan. Tegelijkertijd blijven wij rekening houden met de wens van gemeenten om iets te doen aan de leefbaarheid en aan de woonbehoefte van jongere en oudere inwoners in de kleine kernen van 250 tot 10.000 inwoners. Hiervoor is, naast de al afgestemde plannen zoals in grote stedelijke bouwlocaties, het Straatje Erbij bedoeld. In grotere kernen zoals Dordrecht zien we vaak al meerdere afgestemde uitbreidingslocaties en verdichtingsmogelijkheden. De regeling is bewust kleinschalig vormgegeven, passend bij de provinciale inzet op zuinig ruimtegebruik, bedoeld om de genoemde prioritaire opgaven te borgen.

In de Ontwerp-Nota Ruimte worden zowel de termen ‘straatje erbij’ als ‘wijkje erbij’ gehanteerd. In het provinciale beleid wordt aangesloten bij de term ‘straatje erbij’, passend bij de schaal en context van Zuid-Hollandse dorpen en kernen. Waar in de Ontwerp-Nota Ruimte bij een wijkje erbij wordt gesproken over maximaal 100 woningen, hanteert het provinciale beleid geen maximumaantal bij Straatje erbij. Wel wordt ingezet op een minimale dichtheid van 33 woningen per hectare en maximum van 1,5 hectare voor de ontwikkeling (combinatie van twee straatje tot 3 hectare is mogelijk), met als doel zuinig ruimtegebruik te bevorderen. Deze minimumdichtheid is passend bij de kleinste kernen in Zuid-Holland, terwijl wij in samenhang met het karakter van de kern hogere woningdichtheden, woningaantallen en een diverser woningprogramma willen stimuleren. Hiermee sluit het provinciale beleid in opzet en doelstelling aan bij het (voorgenomen) Rijksbeleid. Gemeenten kunnen binnen dit beleid kleinschalige initiatieven zoals straatje erbij realiseren, mits passend binnen het overige provinciale beleid (zoals Ruimtelijke Kwaliteit) en het regionale woningbouwprogramma.

De keuze om het Straatje erbij te beperken tot eenmalig is bewust gemaakt. Het instrument is bedoeld als een gerichte, kleinschalige ingreep om iets te kunnen betekenen voor de leefbaarheid en voor specifieke woonbehoeften van jongere en oudere inwoners van de kernen. Het is nadrukkelijk niet bedoeld als een structureel middel om telkens opnieuw uit te breiden. Daarbij speelt mee dat vitaliteit en leefbaarheid brede begrippen zijn, die in de praktijk vaak verschillend worden ingevuld. De provincie heeft dit nader onderzocht in het Onderzoek Vitaliteit en leefbaarheid van kernen in Zuid-Holland 2024. Uit dat onderzoek blijkt dat woningbouw op zichzelf maar beperkt bijdraagt aan het behoud van voorzieningen. Andere trends hebben grotere invloed, zoals schaalvergroting, een grotere automobiliteit en

veranderingen in consumentengedrag, bijvoorbeeld door internetwinkels. Wanneer in een uitbreiding nieuwe voorzieningen worden gerealiseerd, kan dat tijdelijk bijdragen aan het voorzieningenpeil. Op de langere termijn zien we echter dat extra woningen deze bredere trends niet keren. Dat betekent ook dat nieuwe voorzieningen in de toekomst opnieuw onder druk kunnen komen te staan. Het Straatje erbij is dan ook niet bedoeld als instrument om voorzieningen structureel in stand te houden. Juist om te voorkomen dat via herhaalde uitbreidingen alsnog een geleidelijke, planmatige groei ontstaat, is gekozen voor de beperking tot eenmalige toepassing. Voor het voorzieningenbehoud en de bereikbaarheid ervan zijn andere beleidsmaatregelen nodig. De zienswijze geeft de provincie geen aanleiding het beleid te herzien

Zie het antwoord bij B017-WO009.

B018 - Cumela Nederland

B018-TRO031 Belang van cumelabedrijven in het landelijk gebied

De indiener benadrukt het belang van cumelabedrijven (bedrijven in agrarisch loonwerk, grondverzet, meststoffen en MKB Infra) voor het landelijk gebied en hun rol in de aanleg, onderhoud en beheer van de fysieke leefomgeving. De indiener vraagt om bij de beleidsinvulling de aanwezigheid van cumelabedrijven in het buitengebied te (blijven) erkennen en met deze specifieke bedrijfstak nadrukkelijk rekening te houden qua vestigingslocatie en daarbij behorende ontwikkelingsruimte (maatwerk).

Antwoord

Het gaat hier om agrarisch aanverwante bedrijven met uiteenlopende activiteiten gericht op grondverzet, loonwerk en mestverwerking. Via de uitzondering voor 'bedrijfje erbij' kan afhankelijk van het ruimtebeslag in de ruimtebehoefte van sommige van deze bedrijven worden voorzien. Deze bedrijven ontstaan soms in het landelijk gebied in samenhang met een agrarisch bedrijf of in een voormalig agrarisch bedrijfscomplex, maar zijn na doorgroei tot een zelfstandig en volwaardig bedrijf vergelijkbaar met andere bedrijven. Bij deze bedrijven kunnen volgens de VNG Milieuzonering qua milieugebruiksruimte behoren tot de lichtere bedrijven.

B018-TRO033 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

De indiener vraagt om aanpassing van artikel 7.41dd van de Ontwerp Omgevingsverordening, zodat cumelabedrijven ook ontwikkelingsmogelijkheden krijgen in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Dit is essentieel voor het uitvoeren van prioritaire ontwikkelingen zoals landbouw, water- en bodemsystemen, duurzame energie en natuurherstel.

Antwoord

Zie antwoord B018-TRO031.

B018-TL039 Definitie agrarisch aanverwant bedrijf

De indiener stelt voor om de definitie "agrarisch aanverwant bedrijf" op te nemen in het omgevingsbeleid, zoals eerder erkend door de provincie. Dit zou de vestiging, verplaatsing en uitbreiding van cumelabedrijven in het landelijk gebied mogelijk maken.

Antwoord

Ruimte voor agrarisch aanverwante bedrijven is er (op bedrijventerreinen) binnen bestaand stads- en dorpsgebied) en bijvoorbeeld in een voormalig agrarisch bedrijfscomplex. Het gaat om bedrijven met een zeer divers karakter. In het provinciaal beleid zal verduidelijkt worden welke vestigingsmogelijkheden er zijn.
Dit leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid. In de ZHOV wordt in de toelichting op artikel 7.41dd verduidelijkt hoe agrarisch aanverwante bedrijven zich verhouden tot het begrip ‘stedelijke functie’.
In de nieuwe regeling voor ‘beperkte uitbreiding bedrijventerreinen’ (artikel 7.41ff), zal ruimte worden geboden voor agrarisch aanverwante bedrijven.

B018-TRO032 Vestigingslocatie en ontwikkelingsruimte

De indiener verzoekt om bij de beleidsinvulling rekening te houden met de vestigingslocatie en ontwikkelingsruimte van cumelabedrijven in het buitengebied. Geschikte bedrijfslocaties zijn moeilijk te vinden op bedrijventerreinen, waardoor vestiging in het landelijk gebied noodzakelijk is.

Antwoord

Zie antwoord B018-TRO031.

B019 - De Alliantie NWKN

B019-TU047 Privaatrechtelijke belangen

De indiener stelt dat de provincie onvoldoende rekening heeft gehouden met een bestaande overeenkomst tussen de indiener en de gemeente. Deze overeenkomst creëert wederzijdse verplichtingen en verwachtingen. Het ontbreken van afstemming hierover wordt als onzorgvuldig gezien.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie B019-TU042.

B019-TU046 Onevenredige gevolgen

Volgens de indiener leidt de glastuinbouwaanwijzing tot onevenredige gevolgen. Lopende trajecten en investeringen in woningbouwverkenningen worden hierdoor gefrustreerd. De indiener acht de belangenafweging onvoldoende evenwichtig.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie B019-TU042.

B019-TU045 Vertrouwensbeginsel

De indiener geeft aan erop te hebben mogen vertrouwen dat woningbouw serieus onderzocht zou worden, gezien afspraken met de gemeente. Het provinciale voornemen zou dit vertrouwen doorkruisen zonder zwaarwegende motivering. Dit wordt als onrechtmatig ervaren.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie B019-TU042.

B019-TU044 Geen alternatievenafweging

De indiener stelt dat de provincie geen onderzoek heeft gedaan naar alternatieve invullingen van het gebied. Mogelijkheden zoals woningbouw, gemengde functies of klimaatadaptieve maatregelen zijn niet betrokken. Volgens de indiener is dit onzorgvuldig.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie B019-TU042.

B019-TU043 Onvoldoende onderbouwing voor glastuinbouw

De indiener voert aan dat Nieuwerkerk Noord geen onderdeel is van bestaande glastuinbouwclusters. Daarnaast kent het gebied fysieke en ruimtelijke beperkingen voor glastuinbouw. De aanwijzing zou niet passen binnen het provinciale concentratiebeleid.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie B019-TU042.

B019-TU042 Strijd met gemeentelijk beleid en lopende ontwikkeling

De indiener stelt dat de aanwijzing strijdig is met gemeentelijk beleid en een lopende woningbouwverkenning. Hiermee zou de beleidsruimte van de gemeente worden miskend. Ook wordt volgens de indiener geen rekening gehouden met eerder ingediende zienswijzen over het gebied.

Antwoord

Deze gebieden zijn al eerder opgenomen op de provinciale kaart in het Omgevingsbeleid. Het betreft geen nieuwe gebieden. Indien gemeente een gebiedsplan ontwikkelt voor dit gebied wat een functiewijziging inhoudt, zullen wij met de gemeente in overleg treden. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B019-TU041 Ontbrekende belangenafweging

Volgens de indiener heeft de provincie onvoldoende rekening gehouden met de woningbouwopgave en bestuurlijke afspraken over woningproductie. De aanwijzing als glastuinbouwgebied zou geen afweging bevatten tussen woningbouw en andere ruimtelijke claims. De indiener stelt dat urgente maatschappelijke belangen onvoldoende zijn meegewogen.

Antwoord

Voor de bescherming van teeltgebieden in de Omgevingsverordening is uitgegaan van de kaart die in Greenport-verband reeds is vastgesteld. Overigens wordt voor dit gebied door de Provincie nu geen beleidswijziging voorgesteld. Omdat het gaat om al vastgesteld beleid is dit in het kader van deze herziening nu niet meegenomen. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B019-TU039 Onvoldoende motivering van het ontwerpbesluit

De indiener stelt dat het ontwerpbesluit geen gebiedsspecifieke onderbouwing bevat voor de keuze voor Nieuwerkerk Noord als glastuinbouwgebied. Ook wordt niet gemotiveerd waarom lopende gemeentelijke initiatieven buiten beschouwing blijven. Volgens de indiener voldoet het besluit daarmee niet aan de motiveringsplicht.

Antwoord

Deze gebieden zijn al eerder opgenomen op de provinciale kaart in het Omgevingsbeleid. Het betreft geen nieuwe gebieden. Indien gemeente een gebiedsplan ontwikkelt voor dit gebied wat een functiewijziging inhoudt, zullen wij met de gemeente in overleg treden. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B019-TU038 Achtergrond en aanleiding

De indiener dient een zienswijze in tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om gronden in Nieuwerkerk Noord aan te wijzen als glastuinbouwgebied. Volgens de indiener is dit voornemen in strijd met een lopende, bestuurlijk gedragen verkenning naar woningbouwontwikkeling met de gemeente. De indiener stelt dat het provinciale voornemen juridisch en planologisch onvoldoende is onderbouwd.

Antwoord

Deze gebieden zijn al eerder opgenomen op de provinciale kaart in het Omgevingsbeleid. Het betreft geen nieuwe gebieden. Indien gemeente een gebiedsplan ontwikkelt voor dit gebied wat een functiewijziging inhoudt, zullen wij met de gemeente in overleg treden. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B019-TU048 Formele verzoeken

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om het ontwerpbesluit te herzien en af te zien van de aanwijzing als glastuinbouwgebied. Daarnaast wordt verzocht om overleg over de lopende woningbouwverkenning. Tot slot vraagt de indiener om te worden gehoord voordat een definitief besluit wordt genomen.

Antwoord

Het staat indiener vrij om in te spreken bij de behandeling en besluitvorming van het provinciaal omgevingsbeleid. Via onze website kunt u informatie vinden over het tijdig aanmelden hiervoor.

B019-TU040 Onvoldoende participatie

De indiener geeft aan dat de provincie Zuid-Holland geen gerichte participatie heeft georganiseerd met direct belanghebbende grondeigenaren. Hierdoor zijn zij niet betrokken bij de afwegingen voorafgaand aan het ontwerpbesluit. Dit wordt door de indiener als onzorgvuldig beschouwd.

Antwoord

Voor de bescherming van teeltgebieden in de Omgevingsverordening is uitgegaan van de kaart die in Greenport-verband reeds is vastgesteld. Overigens wordt voor dit gebied door de Provincie nu geen beleidswijziging voorgesteld. Omdat het gaat om al vastgesteld beleid is dit inderdaad in het kader van deze herziening nu niet meegenomen. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B020 - VON

B020-MO036 Mobiliteit en parkeren

De indiener vraagt om een goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen via openbaar vervoer om de mobiliteitsdruk te verminderen en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.

Antwoord

De bereikbaarheid van de hele provincie is van belang, ook via andere vervoerswijzen dan de auto. Om hier invulling aan te geven is per locatie maatwerk nodig. De provincie ziet daarbij veel kansen in publieke mobiliteit voor bedrijventerreinen die nu niet goed ontsloten zijn.

B020-PA001 Participatie

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om meer aandacht te schenken aan het betrekken van ondernemersverenigingen bij de herziening van het Omgevingsbeleid. De complexiteit van het ruimtelijke-ordeningsrecht maakt het moeilijk voor ondernemers om de impact van de voorgenomen wijzigingen te doorzien.

Antwoord

De provincie erkent dat het voor ondernemers complex kan zijn om de impact van voorgenomen wijzigingen in het Omgevingsbeleid te overzien. Daarom wordt in Herziening 2025 extra aandacht besteed aan de manier waarop de provincie omgaat met participatie. Eén van de leidende principes hierbij is "aandacht voor verschillende perspectieven". Dat betekent dat de provincie zoveel mogelijk verschillende standpunten probeert te betrekken en mee te wegen. Een ander leidend principe gaat over heldere communicatie en verwachtingsmanagement. Dit houdt onder andere in dat groepen die door beleid worden geraakt altijd goed geïnformeerd worden. De provincie maakt echter geen beleid over het betrekken van specifieke groepen zoals ondernemersverenigingen. Of zij wel of niet betrokken worden is altijd afhankelijk van het vraagstuk.

B020-BE102 Bedrijven en bedrijventerreinen

De indiener ondersteunt het voornemen om ruimte te reserveren voor zwaardere bedrijvigheid en benadrukt de noodzaak van maatwerk bij de implementatie van generieke doelstellingen. Er wordt gepleit voor bescherming van potentiële kadelocaties voor watergebonden bedrijvigheid.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van maatwerk en ontwikkelruimte op specifieke terreinen, waaronder Groote Haar, De Driehoek en watergebonden bedrijventerreinen. Het provinciale beleid is er niet op gericht om uitgifte of gewenste ontwikkelingen onnodig te blokkeren, maar om schaarse milieugebruiksruimte en strategische werklocaties te beschermen en doelgericht in te zetten.
Binnen de Omgevingsverordening is ruimte voor maatwerk, mits wordt aangetoond dat de ontwikkeling past binnen het profiel van het terrein, de milieugebruiksruimte van bestaande en toekomstige bedrijven niet wordt beperkt en regionale afspraken worden gerespecteerd. Deze zienswijze leidt tot verbeteringen en verduidelijkingen in zowel de toelichting als de artikelen van de ZHOV.

B020-ZZ047 Invloed contouren Schiphol

De indiener ondersteunt het verzoek van de gemeente Nieuwkoop om bouw- en gebruiksmogelijkheden niet te beperken door modelmatige contourberekeningen van luchthaven Schiphol.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze van de gemeente Nieuwkoop, zie A006.

B020-EN028 Energie

De indiener stelt dat de energietransitie ruimte vereist voor zonnevelden, windenergie, infrastructuur, opslagvoorzieningen en laadpleinen. Deze ruimte moet snel en voortvarend vrijgemaakt worden om de gestelde doelen te behalen.

Antwoord

Dank voor het onderschrijven van het belang.

B020-EC034 Economie

De indiener benadrukt het belang van ruimte voor ondernemers om maatschappelijke voorzieningen en sociale cohesie te ondersteunen. Er wordt gepleit voor verduidelijking en uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen, zoals bedrijventerrein De Olm, om werkgelegenheid en leefbaarheid te behouden.

Antwoord

Wij onderschrijven het belang van ruimte voor ondernemen, mede ten behoeve van het behoud van werkgelegenheid en leefbaarheid in kleinere kernen. Daarom maakt het Omgevingsbeleid kleinschalige uitbreiding voor zowel wonen als werken mogelijk.

B020-WO012 Wonen en woningbouw

De indiener onderschrijft de zienswijze van de gemeente Nieuwkoop en benadrukt het belang van woningbouw in kleinere kernen om de balans tussen wonen en werken te waarborgen. De afwezigheid van werkgelegenheid als thema in het Ontwerpbesluit tot wijziging van de Omgevingsvisie wordt als een tekortkoming gezien.

Antwoord

Op economisch gebied zetten wij ons ook in om wonen en werken in balans te houden in een regio (Holland Rijnland) waar de ruimte voor werken enorm onder druk staat. Wij doen dit o.a. middels het beperken van de mogelijkheid om bedrijventerreinen te transformeren naar woningbouw, met onze bedrijventerreinenstrategieën en door onze inzet op het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen. Wij plegen hier dus zeker wel inzet op.

B020-WO013 Huisvesting arbeidsmigranten

De indiener onderschrijft de zienswijze van de gemeente Nieuwkoop met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten.

Antwoord

Bij de beantwoording gaat de provincie ervan uit dat de volgende twee onderdelen van de zienswijze van Nieuwkoop worden bedoeld:
1. Ook aandacht te besteden aan mogelijkheden van huisvesting van arbeidsmigranten in andere sectoren dan de agrarische sector/ tuinbouwsector en daarvoor gelijkwaardige mogelijkheden op te nemen;
2. Ruimte te geven voor het permanent maken van de huisvesting van arbeidsmigranten op de nu bestaande locatie aan de Oostkanaalweg in Papenveer.

De provincie vindt voldoende en goede huisvesting voor arbeidsmigranten essentieel. Daarbij is het van belang dat ook werkgevers hun (keten)verantwoordelijkheid nemen. Voor huisvesting zijn er vanuit de provincie de volgende mogelijkheden:

1.De huisvesting van arbeidsmigranten dient bij voorkeur binnen Bestaand Stads- en Dorpsgebied (BSD) plaats te vinden. Op bedrijventerreinen kan dit beperkt (afhankelijk van onder meer de zwaarte van het bedrijventerrein en (zie de toelichting bij het artikel) maximaal 10 jaar. Buiten BSD bestaan op dit moment in greenportgebieden mogelijkheden om onder voorwaarden arbeidsmigranten tijdelijk te huisvesten. Deze mogelijkheid is geboden enerzijds omdat er vanuit deze sector veel vraag is maar ook omdat dit gebied vaak al bebouwd is en de ruimtelijke impact daarom vaak beperkt is. De provincie beperkt niet de arbeidsmigranten die komen wonen in deze huisvesting, dat kunnen dus ook medewerkers zijn die elders werken. Wel is het wenselijk dat medewerkers wonen in de buurt van het werk, dus in de greenports zullen waar mogelijk greenportmedewerkers worden gehuisvest. In andere gebieden is de ruimtelijke impact veelal groter en gelden andere keuzes, en voor andere sectoren zoals de bouw, logistiek en Schiphol is het in principe dan ook niet wenselijk om arbeidsmigranten buiten BSD te huisvesten. Buiten BSD is er verder in bestaande bebouwing zoals vrijkomende agrarische bebouwing de mogelijkheid voor huisvesting van arbeidsmigranten. Met deze wijziging is het niet meer mogelijk om aan de (buiten)rand van BSD te huisvesten. In de gebiedsgerichte uitwerkingen worden de mogelijkheden hiervoor bezien. Tot slot is het voor maximaal 3 maanden mogelijk om in het buitengebied bij een agrarisch bedrijf arbeidsmigranten te huisvesten. De aanjager en facilitator arbeidsmigranten, die voor een jaar zijn aangesteld door de provincie, kijken naar de praktische uitwerking van de regels. De zienswijzen worden meegenomen in het advies dat zij zullen geven over de huisvesting van arbeidsmigranten. De volgende Herziening zal plaatsvinden in 2028; over de tussenliggende periode zal uitsluitsel komen in geval van een advies tot wijziging van de regels.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

2. Als de functiewijziging enkel de bestaande bouwwerken op het terrein aan de Oostkanaalweg betreft, dan biedt de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening ruimte om de functie permanent te wijzigen naar de huisvesting van arbeidsmigranten. Hierover gaan wij graag met u in overleg.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

B020-TRO035 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

De indiener verzoekt om herziening van de aanwijzing van beschermingsgebieden rond bestaande bedrijventerreinen om ontwrichting van de lokale gemeenschap te voorkomen.

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B021 - Dorpsraad Oud Ade

B021-TRO038 Regeling 'Straatje erbij'

De indiener vindt de regeling voor 'straatje erbij' onnodig beperkend. Hoewel het plan voor uitbreiding aan de zuidrand van Oud Ade grotendeels voldoet aan de voorwaarden van deze regeling, wordt het onmogelijk gemaakt door de aanduiding als beschermingsgebied categorie 1 en 2. De indiener vraagt om aanpassing van deze regeling.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

In aanvulling op het thema antwoord: De provincie Zuid-Holland hecht grote waarde aan de karakteristiek van het Zuid-Hollandse landschap. Een aantal kwetsbare gebieden of gebieden met een uitzonderlijke kwaliteit kennen daarom een beschermingscategorie. In deze gebieden wil de provincie de bestaande gebiedsidentiteit behouden. Dit zijn de gebieden met beschermingscategorie 1 of 2.

Als gemeente en provincie een gemeenschappelijk belang hebben en gebaat zijn bij een aanpassing in beschermingscategorie 1 of 2 dan bestaat de mogelijkheid daar een ontheffing voor te verlenen. Het spreekt voor zich dat een motivering vanuit ruimtelijke kwaliteit daarbij onontbeerlijk is.

B021-TRO037 Beschermingsgebied Onbebouwde Ruimte

De indiener stelt dat de aanduiding van het westelijk gedeelte van Oud Ade als beschermingsgebied onjuist is. Dit beschermingsgebied maakt woningbouw onmogelijk, wat volgens de indiener noodzakelijk is voor het behoud van de leefbaarheid en vitaliteit van het dorp.

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B021-TRO036 Aanscherping Omgevingsbeleid

De indiener maakt bezwaar tegen de aanscherping van het omgevingsbeleid, waardoor nieuwbouwmogelijkheden in Oud Ade verder worden gereduceerd. Dit wordt als ongewenst en onaanvaardbaar beschouwd, omdat het de leefbaarheid van het dorp negatief beïnvloedt.

Antwoord

Zie thema antwoorden Beter beschermen én benutten, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022 – Papenhof B.V.

B022-ZZ022 Reikwijdte van de zienswijze en focus op sturingsrol

De indiener verzoekt de provincie om haar rol duidelijker te formuleren, met onderscheid tussen partner, kadersteller en toezichthouder. Daarnaast wordt gevraagd om de positie van gemeenten te versterken door expliciet ruimte te bieden voor lokaal maatwerk. Ook verzoekt de indiener om herziening van het communicatiebeleid, het toestaan van direct contact en het stimuleren van driehoeksoverleg tussen gemeente, provincie en initiatiefnemer.

Antwoord

Indiener lijkt in haar zienswijze niet direct naar een specifieke tekst in deze herzieningsronde van het Omgevingsbeleid te verwijzen. De provincie gaat over bovenlokale opgaven en het regelen van de kaders voor lokale en regionale (gebiedsgerichte) uitwerking. Voor een toelichting op rolneming, sturingsprincipes en werkwijzen verwijzen we graag naar Omgevingsvisie hoofdstuk 2 waarin de sturingsfilosofie van de Provincie Zuid-Holland is toegelicht. Hierin wordt onder andere meer duiding gegeven bij de rol van de provincie als midden bestuur en de meerwaarde die zij biedt bij het werken aan bovenlokale opgaven van provinciaal belang. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling voor een toelichting op hoe het beleid in overleg met gebiedspartners wordt vertaald naar passende lokale en regionale inbedding.

B022-ZZ023 Dominante positie van de provincie ten opzichte van gemeenten

Volgens de indiener leidt de beschreven werkwijze ertoe dat de provincie niet als samenwerkingspartner wordt ervaren, maar als hiërarchisch opdrachtgever. Dit belemmert volgens de indiener versnelling, initiatief en samenwerking. De indiener benadrukt dat korte communicatielijnen, vertrouwen en laagdrempelige toegang tot deskundigheid essentieel zijn voor effectieve uitvoering.

Antwoord

Zie antwoord B022-ZZ022.

B022-ZZ024 Spanning tussen samenwerking en feitelijke instructie

De indiener beschrijft een concreet knelpunt waarbij direct contact tussen initiatiefnemers en provinciale medewerkers is verboden. Contact moet volgens dit beleid altijd via de gemeente verlopen, ook wanneer een initiatief een duidelijk provinciaal belang raakt. De indiener stelt dat dit leidt tot verminderde transparantie, vertraging, informatie-asymmetrie en een verhoogd risico op misverstanden en suboptimale besluiten.

Antwoord

Zie antwoord B022-ZZ022.

B022-ZZ025 Samenwerking

De indiener geeft aan dat de provincie benadrukt naast gemeenten te willen staan, maar dat samenwerking in de praktijk vaak wordt ingevuld via dwingende adviezen. Deze adviezen wijken volgens de indiener nauwelijks af van instructies. Daarnaast wordt aangegeven dat lokale kennis en context, met name bij kleinere gemeenten, onvoldoende worden benut.

Antwoord
Zie antwoord B022-ZZ022.

B022-TRO121 Behoefte aan maatwerk bij kleinschalige uitbreidingen

De indiener geeft aan dat bij kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpen vooral gestuurd zou moeten worden op ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke inpassing en lokale woningbehoefte. Daarnaast noemt de indiener het belang van aansluiting bij bestaande bebouwingsstructuren en sociale cohesie binnen kleine kernen. Generieke normen voor minimale dichtheid en bouwhoogte worden daarbij als ongeschikt beschouwd.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO122 Beperking van gewenste woonvormen en andere ruimtelijke opgaven

Volgens de indiener belemmert het hanteren van minimale woningdichtheden de realisatie van grondgebonden en levensloopbestendige woningen in kleine kernen. De indiener stelt dat juist in deze kernen vaak behoefte bestaat aan lagere dichtheden. Ook wordt aangegeven dat hogere dichtheden ten koste kunnen gaan van ruimte voor natuurontwikkeling en wateroppervlak.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO123 Verzoek om aanpassing van het provinciale beleid

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de voorgestelde stedelijke condities niet generiek toe te passen op kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpen en kleine kernen. Daarnaast vraagt de indiener om gebiedsgerichte afwegingen mogelijk te maken en normen voor dichtheid en bouwhoogte aanpasbaar te maken. Tot slot verzoekt de indiener om te benadrukken dat het omgevingsbeleid ruimte moet bieden voor maatwerk en kwaliteit in plaats van uniforme normen.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO124 Inconsistentie tussen woningnood en beleidsuitwerking

De indiener stelt dat de herziening van het Omgevingsbeleid 2025 een tekort aan sociale huurwoningen erkent, maar dat dit niet wordt vertaald in concrete beleidsinstrumenten voor kleinschalige uitbreidingen aan dorpsranden. Volgens de indiener ontbreekt een provinciale

uitwerking van de door het Rijk geboden ruimte voor de aanpak “straatje erbij”. Dit leidt volgens de indiener tot stagnatie van concrete en uitvoerbare woningbouwinitiatieven.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO125 Onvoldoende benutting van rijksbeleid voor kleinschalige uitbreiding

De indiener geeft aan dat het Rijk expliciet ruimte biedt voor kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpen en kleine kernen om lokale woningbehoeften sneller te vervullen. Deze benadering is volgens de indiener bedoeld om betaalbare woningen te realiseren, in te spelen op demografische ontwikkelingen en de leefbaarheid te versterken. De indiener stelt dat de provincie deze rijks lijn onvoldoende erkent en faciliteert.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO120 Geen aansluiting op dorpskarakter en kleinschaligheid

De indiener stelt dat de voorgestelde stedelijke condities, zoals minimale woningdichtheden en het toestaan van meerdere bouwlagen, zijn afgeleid van stedelijke ontwikkelingsprincipes. Deze sluiten volgens de indiener niet aan bij het bestaande bebouwingspatroon, de landschappelijke structuur en de sociale samenhang van dorpen en kleine kernen. De indiener geeft aan dat toepassing hiervan leidt tot verlies van dorpsidentiteit, ongewenste verstedelijking aan de randen van kernen en verminderde landschappelijke kwaliteit.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-VA009 Gebruik van verouderde beleidsprincipes

De indiener betoogt dat de voorgestelde normen zijn gebaseerd op verouderde beleidsprincipes gericht op compactheid en hoge dichtheden. Deze principes zijn volgens de indiener niet meer in lijn met actuele inzichten over leefkwaliteit, differentiatie in woonmilieus en aandacht voor landschappelijke en ruimtelijke identiteit. De indiener stelt dat deze normen onvoldoende passen binnen de huidige beleidslijn van gebiedsgericht werken en maatwerk.

Antwoord
Dank voor uw betrokkenheid bij een goede werkwijze tussen provincie en gebiedspartners. De inhoud van de sturingsfilosofie is in deze herziening ongewijzigd gebleven. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-WO180 Risico's voor investerings- en uitvoeringszekerheid

Volgens de indiener kan het automatisch laten vervallen van planologische capaciteit zonder overgangsregeling leiden tot onzekerheid voor gemeenten, marktpartijen en ontwikkelaars. Genoemd worden risico's zoals onverwachte beperkingen bij lopende plannen en financiële schade door investeringen die zijn gebaseerd op vastgestelde beleidskaders. De indiener stelt dat dit de woningbouwproductie kan belemmeren.

Antwoord

Dank u voor de zienswijze, we nemen het voor kennisgeving aan.

B022-ZZ027 Verzoek tot aanpassing van beleid en uitvoeringshouding

De indiener reageert op de herziening van het Omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland en richt zich specifiek op de wijze waarop de provincie haar sturingsrol richting gemeenten invult. Daarbij wordt aangegeven dat vooral kleinere gemeenten in de praktijk sterk afhankelijk zijn van provinciale kaders en ondersteuning. De indiener ervaart een discrepantie tussen de uitgesproken samenwerkingsambitie en de feitelijke uitvoeringspraktijk.

Antwoord

De inhoud van de sturingsfilosofie maakt geen onderdeel uit van de herziening. De tekst is alleen redactioneel aangepast. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-ZZ026 Gevolgen voor uitvoering en besluitvorming

De indiener stelt dat de provincie in de uitvoeringspraktijk een dominante, top-down rol inneemt. Provinciale keuzes worden volgens de indiener gepresenteerd als gezamenlijke uitgangspunten, maar functioneren feitelijk als bindende voorschriften. Dit beperkt volgens de indiener de ruimte voor lokaal maatwerk en staat op gespannen voet met de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Antwoord

De inhoud van de sturingsfilosofie maakt geen onderdeel uit van de herziening. De tekst is alleen redactioneel aangepast. De zienswijze geeft geen reden tot aanpassing. Zie verder thema antwoord gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-OB039 Onzekerheid over inhoud en juridische grondslag van de bepaling

De indiener geeft aan dat uit de toelichting op de herziening lijkt te volgen dat resterende planologische woningbouwcapaciteit binnen oudere stedelijke contouren na tien jaar automatisch vervalt. De indiener stelt dat hierover geen duidelijke en vindbare bepaling is opgenomen in de ter inzage gelegde stukken. Dit roept volgens de indiener vragen op over de juridische grondslag, reikwijdte en transparantie van deze maatregel.

Antwoord

Het gaat hier om een beleidsuitgangspunt. Het gaat dus niet om een regel die verordend is. De provincie wil de woningbouw versnellen. Daarom is het van belang dat woningbouwlocaties tijdig worden opgepakt en worden gerealiseerd. Als de ontwikkeling niet van de grond komt, is een heroverweging aan de orde en wordt gekeken of in plaats daarvan een andere locatie ontwikkeld worden. Daarom wil de provincie locaties niet voor onbeperkte tijd aanduiden als grote buitenstedelijke bouwlocatie en/of in en een regionaal woningbouwprogramma laten staan. Vandaar de maximale periode van tien jaar.
Dit leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B022-WO207 Verzoek om verduidelijking en overgangsregeling

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de betreffende bepaling expliciet en helder op te nemen in de Omgevingsverordening. Daarnaast wordt gevraagd om een overgangsregeling voor plannen die al zijn opgenomen in bestaand gemeentelijk beleid of programma's. Ook verzoekt de indiener om ruimte te bieden voor flexibiliteit en maatwerk, zodat kwaliteit, uitvoerbaarheid en woningbouwopgave in balans blijven.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. We herkennen de door u aangegeven gevoeligheden. We zien locaties graag tot ontwikkeling komen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het omgevingsplan omtrent specifieke locaties en op de hoogte van de voorwaarden die worden gesteld door de provincie en de mogelijkheden hoe hier mee om te gaan.

B022-TRO126 Stagnatie van concrete lokale initiatieven

De indiener beschrijft dat in meerdere gemeenten concrete projecten zijn ingediend die passen binnen de "straatje erbij"-benadering. Deze initiatieven richten zich op kleinschalige woningbouw met sociale huur en betaalbare woningen en sluiten aan bij landschappelijke en ruimtelijke structuren. Volgens de indiener blijven deze projecten onuitvoerbaar door het ontbreken van een helder provinciaal kader en actieve provinciale medewerking.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO128 Verzoek om beleidsaanpassing en operationalisering

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om expliciet op te nemen dat de rijks ruimte voor "straatje erbij"-ontwikkelingen wordt ondersteund en gefaciliteerd. Daarnaast vraagt de indiener om heldere kaders voor kleinschalige toevoegingen aan dorps- en kernranden, inclusief voorwaarden voor ruimtelijke kwaliteit en bijdrage aan de woningbouwopgave. Ook wordt verzocht om een uitvoeringsparagraaf op te nemen over samenwerking met gemeenten en om provinciale regels zodanig aan te passen dat zij de realisatie van kleinschalige projecten niet langer belemmeren.

Antwoord
Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-TRO127 Belemmerende werking van provinciale regels

De indiener stelt dat bestaande provinciale regels kleinschalige uitbreidingen feitelijk uitsluiten of sterk ontmoedigen. Gemeenten ontvangen volgens de indiener onvoldoende ondersteuning om deze initiatieven planologisch mogelijk te maken of versneld te realiseren. Dit leidt volgens de indiener tot een paradox waarbij de provincie de urgentie van sociale woningbouw benadrukt, maar tegelijkertijd de beschikbare instrumenten niet inzet.

Antwoord

Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B022-WO066 Onduidelijkheid over reikwijdte en betrokken plannen

De indiener vraagt om verduidelijking op welke plannen en categorieën deze bepaling betrekking heeft. Daarbij wordt specifiek gewezen op plannen die wel bestuurlijk zijn vastgelegd, maar nog niet zijn gerealiseerd. De indiener stelt dat onduidelijk is welke gevolgen dit heeft voor bestaande gemeentelijke beleidsplannen en regionale woningbouwafspraken.

Antwoord

Het woningtekort is enorm en het is belangrijk dat snel de goede woningen worden gerealiseerd. Er zijn voldoende plannen om de woningbehoefte, die als ambitie is op genomen in de in 2023 door Rijk, provincie, gemeenten en woningcorporaties ondertekende Regionale Realisatie Agenda's (Woondeals), te realiseren. De door Gedeputeerde Staten vastgestelde regionale woningbouwprogrammering is de basis voor welke woningen we waar gaan realiseren. De focus ligt op écht realisatie van deze woningen. Plannen die niet in de vastgestelde woningbouwprogrammering zijn opgenomen zullen worden beoordeeld op basis van een herziene versie van het Omgevingsbeleid.

Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dit betekent dat we de onbebouwde ruimte beschermen en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Dit kan betekenen dat plannen die nog geen vastgesteld juridisch kader hebben en buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) liggen, niet meer passen in het herziene omgevingsbeleid. We zetten meer in op optimalisering en intensivering van het ruimtegebruik in steden en dorpen, om voldoende ruimte te houden voor wonen, werken en voorzieningen.

Kleine ontwikkelingen die onder 'inpassen' vallen zijn nog mogelijk. Kleine kernen krijgen daarnaast de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van de bebouwde kom (straatje erbij) of in bestaande linten (straatje ertussen). Het gaat om nieuwbouwlocaties tot maximaal 1,5 hectare groot. Ook kunnen gemeenten ervoor kiezen de 'straatjes erbij' voor twee kernen op één plek toe te voegen. In dat geval geldt een maximum van 2,99 hectare.

Een hogere woningdichtheid en een grote variatie aan woningtypen, prijsklassen en

woonmilieus zijn nodig met het oog op de grote woningbouwopgave en om de schaarse ruimte en de mobiliteitsvoorzieningen beter te benutten. In de verordening is een ondergrens van 33 woningen per hectare opgenomen. Indien er goede redenen zijn om hiervan af te wijken kunnen gemeente gebruik maken van afwijkingsmogelijkheden uit de verordening zoals bijvoorbeeld de balansregeling (artikel 7.86).

B022-WO067 Effect op woningbouw binnen stedelijke contouren

De indiener geeft aan dat de maatregel kan leiden tot een vermindering van de bouwcapaciteit binnen bestaande stedelijke contouren. Dit acht de indiener onwenselijk gezien de grote woningbouwopgave in de provincie Zuid-Holland. Volgens de indiener staat dit haaks op het stimuleren van binnenstedelijke woningbouw.

Antwoord

Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Binnen Zuid-Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe Buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha. Kleine kernen krijgen de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van de bebouwde kom (straatje erbij) of in bestaande linten (straatje ertussen). Het gaat om nieuwbouwlocaties tot maximaal 1,5 hectare groot. Ook kunnen gemeenten ervoor kiezen de ‘straatjes erbij’ voor twee kernen op één plek toe te voegen. In dat geval geldt een maximum van 2,99 hectare. Bouwen buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) wordt een stuk lastiger. Binnen BSD zijn veel mogelijkheden om woningen toe te voegen. Het optoppen en splitsen in de bestaande voorraad zijn hiervan enkele voorbeelden.

B022-OB038 Interne inconsistentie van het Omgevingsbeleid

Volgens de indiener is het voorgestelde Omgevingsbeleid intern inconsistent. Enerzijds wordt ingezet op versnelling van sociale woningbouw, ook in dorpen en kernen, anderzijds worden realistische en door het Rijk ondersteunde oplossingsrichtingen niet uitgewerkt of gefaciliteerd. De indiener stelt dat het beleid hierdoor onvoldoende uitvoeringsgericht is en onvoldoende aansluit bij de praktijk van kleinere gemeenten.

Antwoord

De provincie heeft specifiek voor de Zuid-Hollandse situatie uitgewerkt op welke wijze gemeente een 'straatje erbij' kunnen realiseren. De ruimte in Zuid-Holland is schaars en er veel ontwikkelingen en opgaven die daarin een plek moeten krijgen en belangrijke waarden die beschermd moeten worden. Daarom heeft de provincie prioritaire opgaven benoemd voor het nieuwe beschermingsgebied 'onbebouwde ruimte'. Binnen het beschermingsgebied kunnen gemeenten een 'straatje erbij' ontwikkelen in overeenstemming met de regels die de provincie daarvoor heeft geformuleerd. Een van de voorwaarden is dat de ontwikkeling aansluit bij de kwalitatieve woonbehoefte en bijdraagt

aan differentiatie van de woningvoorraad. Daar hoort dus veelal ook sociale woningbouw bij. Dit leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B022-TRO264 Realisatie project

De indiener vraagt aan de provincie wanneer het project in de gemeente Nieuwkoop gerealiseerd kan worden.

Antwoord

Het woningbouwplan Papenhof ligt buiten Bestaand Stads- en Dorpsgebied en binnen de LIB5 contour van Schiphol. Van het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol van het Rijk en de Omgevingsverordening van de Provincie zijn daar geen woningbouwlocaties toegestaan om het aantal geluidgehinderden onder vliegroutes te beperken en vliegroutes zoveel mogelijk boven onbebouwd gebied te kunnen laten plaatsvinden. Mocht het Rijk in het kader van het project STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving) genoemde regel van het Luchthavenindelingsbesluit schrappen dan zal de Provincie ook haar regelgeving ten aanzien van woningbouw buiten BSD en binnen de LIB5-contour heroverwegen en ontstaan er misschien mogelijkheden voor dit plan in het kader van een straatje erbij.
Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging van het Omgevingsbeleid.

B023 - Stichting Windmolens N57 Nee!

B023-WV045 Aanwijzen weidevogelgebied

De indiener verzoekt de provincie om het (voormalige) weidevogelgebied van de polder Nieuwe Goote – dat nu een beoogd gebied is voor waterberging – aan te wijzen in de Omgevingsverordening en de beschermingscategorie te bepalen, al-dan-niet in overleg met de gemeente Voorne aan Zee.

Antwoord

Deze locatie voldoet niet aan de door ons gehanteerde criteria voor bescherming als kansrijk of belangrijk weidevogelgebied en is daarom uit de bescherming gehaald. Mocht de indiener beschikken over telrapporten of andere gegevens over aanwezige weidevogels die niet bij ons bekend zijn, dan ontvangen wij die graag. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B023-WOER005 MER aanvullen en vervolmaken

De indiener verzoekt de provincie de MER aan te vullen en te vervolmaken met alle zaken die opgenomen zijn in o.a. de SMB-richtlijn, het Unierecht, de Algemene Wet Bestuursrecht en het Verdrag van Aarhus, en ook alle geldende wet- en regelgeving die van toepassing is of kan zijn op het Ontwerp en de bijbehorende MER.

Antwoord

Het gemaakte planMER/OER hoeft niet aangevuld te worden, aangezien wij aan de wettelijke voorwaarden onder de Omgevingswet hebben voldaan. Indien dat niet het geval zou zijn dan had de Commissie voor de mer op dat punt om een aanvulling gevraagd en dat is niet gebeurd.

De Delfzijls jurisprudentie waarnaar verwezen wordt ziet op project-MER in relatie tot het Activiteitenbesluit. Juist omdat wij een planMER gemaakt hebben, hebben we daarmee aan de SMB-richtlijn voldaan, want daarin staan de planMER-verplichtingen. Daarnaast doen wij in ons planMER geen beroep op het Activiteitenbesluit.

Ook de bruidsschat-problematiek raakt ons niet omdat onze Omgevingsvisie niet ziet op het beleidsneutraal overgaan van het oude systeem naar het nieuwe systeem onder de Omgevingswet.

Het OER/planMER is niet onvoldoende ten aanzien van het aspect gezondheid en windmolens omdat er op dat punt geen aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn.
De verwijzing naar het Verdrag van Aarhus ziet op de wijze waarop informatie overgedragen kan worden en zelf geeft de indiener al aan dat het daarbij moet gaan om 'gevolgen die aanzienlijk kunnen zijn' en ten aanzien van bijvoorbeeld gezondheid en windturbines wordt door de indiener niet duidelijk gemaakt waarom er sprake zou zijn van aanzienlijke gevolgen. Voor zover er sprake kan zijn van aantoonbare gevolgen voor de humane gezondheid gaat het niet om aanzienlijke gevolgen.
Omdat er geen sprake is van relevante gezondheidsproblemen in relatie tot windturbines is er ook geen sprake van strijdigheid met het voorzorgsprincipe.

B023-WEG005 Geluidsbelasting van zonneveld

De indiener verzoekt om Artikel 6.28a lid 2f te schrappen omdat dit direct de vergunning voor geluidsemissie van het bestaande windturbinepark teniet zal doen door mogelijke extra geluidsbelasting.

Antwoord

De provincie neemt dit verzoek niet over en verwijst voor het onderdeel geluidsbelasting naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

B023-WEG006 Monitor Leefomgeving en MER

De indiener geeft aan dat de effecten van windturbines op de gezondheid niet voldoende worden meegenomen in de Monitor Leefomgeving, omdat de huidige indicatoren voor gezondheid hier niet dekkend voor zijn. De MER, die gebaseerd is op de Monitor Leefomgeving, is daarmee onvoldoende.

Antwoord

De provincie neemt dit verzoekt niet over en verwijst voor het onderdeel geluidsbelasting naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

B023-WEG007 Geen onderzoek volledig lawaai signatuur

De indiener geeft aan dat er in Nederland nog nooit onderzoek is gedaan naar de volledige lawaai signatuur van windturbines en de impact daarvan op de leefomgeving (zie de zienswijze voor specifiek details). De indiener constateert dat de bescherming van de leefomgeving en het milieu in de praktijk niet aangetoond kan worden zolang er nog geen dergelijk onderzoek is gedaan. Hierbij benoemt de indiener dat de vervallen winturbine bepalingen niet voldeden aan de EU SMB richtlijn.

Antwoord

De provincie deelt de mening van de indiener niet en stelt dat er wel degelijk veel wetenschappelijke literatuur is over de relatie tussen geluidhinder van windturbines en de effecten op de gezondheid. Wij verwijzen de indiener verder naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B023-WEG008 Erosie van rotorbladen

De indiener geeft aan dat erosie van rotorbladen van windmolens onvoldoende is meegenomen in de MER en de Monitor Leefomgeving.

Antwoord

De provincie is van oordeel dat dit ook niet nodig is. We verwijzen hiervoor naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Duurzaamheid windturbines. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B023-WEG009 Voorzorgplicht

De indiener geeft aan dat de provincie haar voorzorgplicht verzaakt door het risico te nemen gezondheidsschade te veroorzaken bij haar inwoners. De indiener stelt dat op grond van de normstelling van de EU vooraf aan de besluitvorming door onderzoek met wetenschappelijke zekerheid vast dient komen te staan, dat het bestaande beschermingsniveau voor een gebied niet zal worden aangetast door de voorgenomen plannen.

Antwoord

De provincie is niet van oordeel dat zij haar voorzorgplicht verzaakt, en juist met zorgvuldig onderzoek en ruimtelijke procedures de juiste weg bewandelt om windenergie ruimtelijk mogelijk te maken. Het proces en de stappen die zij zet zijn navolgbaar en transparant en kunnen uiteindelijk worden aangevochten bij de rechter die de zorgvuldigheid opnieuw zal toetsen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B023-WOER003 Geen adequate MER

De indiener merkt op dat er bij de ter inzage gelegde stukken met betrekking tot het Ontwerp Omgevingsverordening geen MER zit die beoordeelt kan worden. De indiener geeft hierbij aan dat er onvoldoende rekening is gehouden met de voorwaarden die gesteld zijn in de SMB-richtlijn en constateert dat mogelijke veroorzaking van gezondheidsschade door windturbines niet is meegenomen in de MER.

Antwoord

André/Maaike:
Voor de lopende Herziening wordt relatief weinig wijzigingen voorgesteld voor aanpassing van de Omgevingsverordening. Het voorstel is om vier locaties te schrappen van kaart windenergie van Omgevingsverordening, en twee locaties toe te voegen in de gemeente Lansingerland. De overzichtskaart vindt de indiener via deze link: https://experience.arcgis.com/experience/4b18c3bc22454c13a145431717ac1590/page/Informatie?views=Kaartlagenlijst.
Voor de toegevoegde locaties in Lansingerland is een aparte planMER uitgevoerd die tevens deel uitmaakt van de lopende Herziening.
Er is geen onderzoek gedaan naar nieuwe locaties nabij de N57 c.q. binnen de RES Regio Rotterdam Den Haag. Een dergelijk OER gaat overigens wel beginnen in het eerste kwartaal van 2026. Tot slot is een Omgevingseffectrapportage uitgevoerd voor de RES-regio's Holland-Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden. Op basis hiervan zijn zoekgebieden voor windenergie voorgedragen voor de Omgevingsvisie. Voor de verdere planMER/OER-systematiek c.q. het onderwerp gezondheid verwijst de provincie de indiener naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER/Herziening en het hoofdstuk Gezondheid.

B023-WOER004 onvoldoende onderzoek naar alternatieven

De indiener merkt op dat de provincie onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar alternatieve manieren van (duurzame) energieopwekking. Er ontbreekt een strategische afweging vooraf of windturbines in vergelijking met alternatieven de oplossing zijn voor duurzame energie versus de effecten op de leefomgeving. De indiener laat weten dat het

ontwerp op deze manier niet voldoet aan het Verdrag van Aarhus, en in strijd is met artikelen 3.2, 3.4, 3.46 en 3.9 van de Algemene wet Bestuursrecht.

Antwoord
Doel van het beleid is om nieuwe zoekgebieden voor grootschalige windenergie op te nemen in de Omgevingsvisie zodat deze in de toekomst verder uitgewerkt kunnen worden tot concrete locaties en projecten. Het onderzoek is gedaan omdat het huidige provinciale omgevingsbeleid te weinig ruimte biedt om de RES-doelstellingen te halen. Het vertrekpunt wordt derhalve gevormd door de afspraken die reeds in de RES'en zijn gemaakt met betrekking tot de opwek van duurzame elektriciteit.

B023-WO184 Huisvesting arbeidsmigranten Voorne Putten

De indiener geeft aan dat er op Voorne Putten diverse initiatieven voor (grootschalige) huisvesting van arbeidsmigranten in het buitengebied zijn geweest. De indiener merkt op dat er daar weinig voorzieningen zijn en het daar lastig kan zijn te integreren in de Nederlands samenleving. Daarbij merkt de indiener op dat de wegen niet ingericht zijn voor een dergelijke toename in het aantal verkeersbewegingen, die ook vaak te voet zijn. Deze omstandigheden brengen grote risico's met zich mee.

Antwoord
In het buitengebied bestaan beperkt mogelijkheden om arbeidsmigranten te huisvesten. De provincie hecht belang aan integratie als het gaat om arbeidsmigranten die hier een langere periode (of permanent) willen blijven. Dat is een van de redenen dat huisvesting in het buitengebied beperkt is. In deze Herziening van het Omgevingsbeleid zijn geen nieuwe mogelijkheden in het buitengebied opgenomen. Voor specifieke vragen over specifieke locaties kunt u contact opnemen met de accounthouder Ruimte, zie hiervoor de website.

B023-WEO69 Onvoldoende communicatie met belanghebbenden

De indiener geeft aan dat er in het kader van de energietransitie te weinig contact wordt gezocht met belanghebbenden om uit te leggen dat en waarom hun rechten worden aangetast, en hoe zij gecompenseerd kunnen worden. De overheid heeft volgens de indiener een afwachtende houding ten opzichte van de burger.

Antwoord
De zorgen van indiener worden herkend. Het is van belang om in de energietransitie contact te houden met belanghebbenden en inwoners. De provincie hecht dan ook waarde aan een goed participatieproces. Zie verder themabeantwoording wind, hoofdstuk participatie en lokaal eigendom.

B023-WERE007 Voldaan aan klimaatakkoord

De indiener merkt op dat conform het Klimaatakkoord de plannen om aanvullend wind op te land te realiseren verlaten zouden worden wanneer de RES-doelstelling zou worden behaald. De indiener laat weten dat de doelen van het NP RES inmiddels zijn gehaald, en dat eind 2023 wordt voldaan aan de doelen van het energieakkoord. De landelijk ambitie van 55 TWh heeft daarbij geen rechtsgrond die verbonden is met het klimaatakkoord, zo

constateert de indiener en verzoek de provincie daarom opnieuw een afweging te maken of de beschikbare ruimte ingezet moet worden voor windturbines.

Antwoord
We begrijpen uw vraag ten aanzien de noodzaak tot realisatie van wind op land. Graag wijzen we u erop dat de doelstellingen zoals door de RES geformuleerd nog niet zijn behaald. Zie verder themabeantwoording wind, hoofdstuk RES-doelstellingen.

B023-WERE008 integrale afweging landschapsschade

De indiener geeft aan dat er een integrale afweging over landschapsschade ontbreekt in de RES 1.0.

Antwoord
In de door provincie uitgevoerde OER voor de RES Holland Rijnland, RES Midden-Holland en RES Drechtsteden is rekening gehouden met de landschappelijke waarden voor het bepalen van de zoekgebieden. Zie verder themabeantwoording wind, hoofdstuk landschap en het Groene Hart.

B023-WEO070 Lokaal eigendom

De indiener vraagt de provincie hoe zij van plan is lokaal eigendom van alternatieve energiesystemen te stimuleren en faciliteren. De indiener vreest namelijk dat lokaal eigendom bij de verkeerde mensen terecht komt.

Antwoord
Wij delen het belang dat lokaal eigendom van alternatieve energiesystemen toegankelijk is voor een brede groep inwoners en niet terechtkomt bij een beperkte groep. Daarom zetten wij in op lokaal eigendom dat is georganiseerd volgens coöperatieve principes en via energiegemeenschappen. Kenmerkend voor deze vormen zijn onder meer vrije toe- en uittreding en het principe van één lid, één stem, waarmee geborgd wordt dat zeggenschap niet kan worden geconcentreerd.

Daarnaast werken wij aan een uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten. In dit kader wordt uitgewerkt hoe lokaal eigendom kan worden gestimuleerd en gefaciliteerd en op welke wijze initiatiefnemers hier invulling aan moeten geven. Hiermee willen wij richting geven aan zowel het proces als de vorm waarin lokaal eigendom wordt gerealiseerd.

B023-OER024 Vertraging planMER bruidsschat

De indiener vraagt de provincie welk effect de vertraging van de planMER bruidsschat heeft op de MER behorende bij de Omgevingsverordening en op de Omgevingsverordening zelf. De indiener wil weten of er rekening is gehouden met deze vetraging.

Antwoord
Voor deze herziening heeft de vertraging geen effect op het OER en de Herziening 2025. Ook hebben wij geen “bruidsschat” van het Rijk ontvangen. Het kan uiteindelijk wel van invloed zijn op onze regels en het feit of wij misschien nog opnieuw mer-en moeten doen.

We wachten af hoe het gaat aflopen met de procedure die het Rijk aan het doorlopen is, en of daar verdere inzichten uit ontstaan (al dan niet door gerechtelijke uitspraken).

B024 - Port of Rotterdam

B024-EC067a HIC

Verder geeft de indiener aan dat de voorgestelde aanpassingen in verordening artikel 7.29b over lozen op of in de bodem niet werkbaar zijn voor de haven en verzoekt de provincie om deze aanpassingen niet door te voeren.

Antwoord

De aanpassingen aan artikel 7.39b zijn louter tekstueel van aard. Het betreft een reeds bestaande instructieregel die gericht is aan de gemeente. De gemeente dient deze regel over te nemen in het omgevingsplan. Wat betreft het verbod op rechtstreeks lozen in de bodem: de gemeente kan als bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift afwijken van dit verbod en een lozing toestaan, mits dit geen belemmering vormt voor het behalen van de milieudoelstellingen ingevolge de Kaderrichtlijn Water.

B024-GN031 Groenblauw ontwikkellijnen en het HIC

Met betrekking tot groenblauwe netwerken verzoekt de indiener de provincie om meer duidelijkheid te geven over artikelen 7.43p en 7.43q van de verordening om rechtszekerheid te waarborgen. Volgens de indiener biedt de combinatie van de kaarten en de verordeningsartikel te veel ruimte voor willekeur bij de beoordeling van plannen. Daarom verzoekt de indiener de provincie om de “groenblauwe ontwikkellijnen” te versmallen, zodat deze niet meer over bedrijfspercelen van het HIC lopen.
De indiener geeft aan dat de begrenzing op de kaarten niet correct is (zie de zienswijze voor de afbeeldingen, p. 4-6):

- Landtong Rozenburg: De indiener vraagt de provincie om de grenzen van dit terrein aan te passen, zodat deze overeenkomen met die van het terrein dat in 2015 als 'Bedrijf-14' is vastgesteld. Dit blijft een recreatief gebied en zal niet worden ontwikkeld. Tegelijkertijd maken twee andere locaties geen onderdeel uit van het recreatiegebied en dat moet ook worden aangepast op de kaarten.
- Buitencontour Maasvlakte: De indiener verzoekt de provincie om het definitieve kaartbeeld te verwerken, zodat de recreatieve functie van de buitencontour van de Maasvlakte eindigt waar het duin overgaat in de harde zeewering.
- Professor Gerbrandyweg (Botlek): De indiener verzoekt de provincie om de begrenzing te wijzigen, zodat de strook parallel aan de Professor Gerbrandyweg komt te vervallen, aangezien dit gebied is aangewezen als ‘Kantorenlocaties, haven- en bedrijventerreinen’.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de ondersteuning van het uitgangspunt om het groenblauw netwerk en de bijbehorende waarden te versterken. Tegelijkertijd signaleert de indiener dat de groenblauwe ontwikkellijnen uit het betreffende verordeningsartikel breed en algemeen zijn ingetekend en de tekst van het artikel hinkt op twee gedachten; ruimte bieden voor afweging en beschermen en vergroten. De provincie erkent dat dit een genuanceerd vraagstuk is dat om verduidelijking vraagt. Zie hiervoor de thema-beantwoording groenblauw netwerk.

Daarnaast doet u verschillende voorstellen voor grenscorrecties van gebieden. De provincie kan nu helaas niet aan deze verzoeken voldoen. Het aanwijzen of verwijderen van een

gebied als cat. 2 recreatiegebied betekent dat bepaalde ontwikkelingen in het gebied beperkt of zelfs onmogelijk gemaakt worden, of kan invloed hebben op de beheersubsidie. Daarbij is sprake van meerdere belangen die moeten worden afgewogen. Deze belangenafweging is primair een taak van gemeenten. De provincie acht het daarom van belang dat de betrokken gemeenten een eventuele aanwijzing of het verwijderen van recreatiegebied onderschrijven. Andere partijen kunnen hun verzoek dan bij de desbetreffende gemeente neerleggen. De provincie staat open om zo'n verzoek te bespreken en eventuele wijzigingen mee te nemen in een volgende herziening mee te nemen. De zone naast de Gerbrandyweg wordt uit het stedelijk groen gehaald.

B024-EC067b HIC

Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om in de verordening op te nemen dat functies met een lagere milieukwaliteit gehuisvest kunnen worden in het Haven- en Industrieel Complex (HIC), indien deze nodig zijn voor het functioneren van het HIC.

Antwoord

De provincie onderschrijft dat het Haven- en Industrieel Complex primair is bedoeld voor bedrijven met een grote milieugebruiksruimte. Binnen dit uitgangspunt is beperkte functiemenging met functies met een lagere milieubelasting mogelijk, voor zover deze aantoonbaar ondersteunend zijn aan het functioneren van het HIC en de vestigings- en ontwikkelingsmogelijkheden van zware bedrijvigheid niet belemmeren. De bestaande regels in de Omgevingsverordening bieden hiervoor al ruimte; aanleiding om hiervoor een aanvullende specifieke bepaling op te nemen ziet de provincie niet.

B024-EV002 HIZ

De indiener geeft aan dat windprojecten langs de as van de haven niet altijd mogelijk zijn vanwege de impact op het haven- en industrieel complex, beoordeeld op basis van de ligging van de High Impact Zone (HIZ). De indiener verzoekt de provincie om in de Omgevingsvisie expliciet op te nemen dat de HIZ van turbines niet over buisleidingen en/of leidingstroken mag vallen.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de zienswijze en de aanvullende informatie. De aangeleerde informatie geven vanuit externe veiligheid aanleiding om de High Impact Zone ook op te nemen in het beoordelingskader voor windprojecten.

B025 - Stedin

Algemene Reactie:

D*ank voor uw zeer uitgebreide zienswijze. De provincie heeft hiermee kennisgenomen van uw standpunten en zorgen over diverse onderwerpen die het energiesysteem aangaan. Een goede en nauwe samenwerking is de laatste jaren op gang gekomen. De provincie concludeert - ook uit uw zienswijze - dat gesprek over rolneming van verschillende partijen in die samenwerking nog op diverse onderwerpen van nut is.*

Stedin heeft in de zienswijze een breed en waardevol palet aan vragen aan de provincie gesteld. Onderling is vooraf besproken dat de reactie op een breed palet aan vragen beknopt en op een aantal punten toegespitst zal zijn. De zienswijze gaat deels in op vraagstukken die breder zijn dan deze herziening van het omgevingsbeleid, zoals bijlage C. De beantwoording kan daarom niet ingaan op alle details. De discussiepunten worden mogelijk meegenomen in bijvoorbeeld (ruimtelijke) vraagstukken die aan de orde komen in het pMIEK 3.0.

B025-BE103 Energie infrastructuur

Bedrijventerreinen zijn vaak logische locaties voor het realiseren van nabijheid tussen energievraag en -aanbod, en bieden potentie voor de positionering van transformatorstations en andere energievoorzieningen. De indiener ziet graag dat er op nieuwe bedrijventerreinen (ongeacht de milieu categorieën) ruimte wordt gereserveerd voor energie-infrastructuur, zodat toekomstige leveringszekerheid en netcapaciteit geborgd blijven.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van tijdige inpassing van energie-infrastructuur voor leveringszekerheid en netcapaciteit. Tegelijkertijd is de ruimte op zwaardere bedrijventerreinen schaars en primair bedoeld voor bedrijvigheid met een grote milieugebruiksruimte. Bedrijventerreinen zijn daarom niet automatisch de aangewezen locatie voor energie-infrastructuur; plaatsing is aan de orde waar dit aantoonbaar nodig is en waar alternatieven ontbreken.
De Omgevingsverordening biedt mogelijkheden voor o.a. functiemenging en er is een afwijkingsmogelijkheid indien aangetoond kan worden dat sprake is van een zwaarwegend algemeen belang dat zwaarder weegt dan het te beschermen belang. Daarmee kan bij uitzondering energie-infrastructuur worden toegelaten op een bedrijventerrein wanneer sprake is van een zwaarwegend algemeen belang (waaronder energietransitie), geen reële andere locatie beschikbaar is en compensatie van de toegedeelde functies is verzekerd. Dit belang van de energietransitie moet altijd worden afgewogen tegenover het belang van de bescherming van de milieugebruiksruimte. Zo borgt de provincie zowel de energietransitie als het behoud van schaarse ruimte voor zwaardere bedrijvigheid.

B025-EN034 Strategische ruimtereservering en energie-infrastructuur

Netbeheerders voeren uitgebreide technische locatiestudies uit om zorgvuldig tot locatiekeuzes te komen. Deze studies zouden in de optiek van de indiener moeten volstaan om de noodzaak van realisatie aan te tonen, óók in gebieden met beschermde status.

Antwoord

De provincie neemt kennis van opmerkingen over ruimtelijk reserveren van kabels en leidingen en gaat graag nader in gesprek over samenwerking rond locaties en technische

locatiestudies. Echter is een bredere ruimtelijke beschouwing van locaties (meestal) nodig. In gebiedsuitwerkingen moet er daarom aandacht komen voor voorziene infrastructurele ontwikkelingen.

In het kader van de ruimtelijke voorverkenningen is een proces gestart met de netbeheerders, waarbij ook de lokale partners betrokken zullen worden. Deze voorverkenningen worden zo integraal mogelijk vormgegeven. Onderdeel van dit proces is het onderzoeken welk instrument het best past bij de beoogde doelstelling. De ruimtelijke voorverkenningen betreffen alleen 150kV stations. De vormgeving van dit proces is verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma pMIEK 2.0.

B025-DE013 Aanbevelingen voor een toekomstbestendig energiesysteem

De indiener deelt dertien aanbevelingen met de provincie Zuid-Holland, om een toekomstbestendig energiesysteem waar te maken. Zie daarvoor Bijlage C in de zienswijze, pagina 9.

Antwoord

De provincie stelt uw aanvullende aanbevelingen zeer op prijs. Naast de lopende samenwerkingen die op veel plekken al bestaan tussen de provincie en u en de andere (regionale) netbeheerders, wil de provincie hiermee nadrukkelijk een uitgestoken hand bieden om op basis van deze aanbevelingen met u in gesprek te gaan. Daarbij wil de provincie samen met u verkennen hoe de samenwerking geïntensiveerd kan worden en hoe uw aanbevelingen in de toekomsteen plek kunnen krijgen in zowel ons beleid als onze werkwijzen, zodat wij gezamenlijk voor toekomstbestendige ruimtelijke inrichting van Zuid-Holland en een versnelling in de energietransitie kunnen zorgen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B025-DE012 Energietoets

De indiener is blij om te lezen dat er afgewogen en gestuurd wordt op de motivatie van keuzes die bijdragen aan een efficiënt, duurzaam energiesysteem. De indiener heeft daarnaast een aantal opmerkingen, vragen en wensen wat betreft de instructieregel 7.74 (Energietoets). *Bijlage B in de zienswijze, op pagina 7 en 8.*

Antwoord

Dank voor uw uitgebreide reactie op de energietoets. Het meewegen van het energiebelang bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor de provincie een belangrijke ontwikkeling, de energietoets is hier een instrument voor. Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zullen wij een handreiking opstellen voor de uitvoering van de energietoets. Daarbij betrekken wij graag de Zuid-Hollandse netbeheerders en gemeenten. De informatie waarover netbeheerders beschikken, is cruciaal om deze toets uit te kunnen voeren. Mede op basis van uw reactie hebben we een aanpassing gemaakt aan het toepassingsbereik van de toets en hebben we "netbewust" als uitgangspunt toegevoegd.

De provincie neemt de energietoets op in het omgevingsbeleid. Dit betekent dat wij enkel op basis van ruimtelijke factoren mogen en kunnen sturen. Dit gesprek willen wij voeden door de gevraagde informatie van de indiener van een omgevingsplan te vragen. Hiermee stuurt de provincie op (ruimtelijke) efficiëntie. Gezien de vele ruimtevragers in Zuid-Holland is het

voor ons van groot maatschappelijke belang om specifiek aandacht te besteden aan het ruimtebeslag van een ontwikkeling.

De netbeheerders zijn de (enige) organisaties die over de benodigde informatie beschikken om deze toets uit te kunnen voeren en duiden.
We stellen na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 een handreiking op voor de uitvoering van de energietoets.

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de Herziening 2025. Artikel 7.74a ZHOV wordt aangepast.

B025-EN038 Zoeklocaties en stations

De indiener verzoekt de provincie om strategische locaties te reserveren, niet alleen voor wind, maar ook voor andere type functies zoals stations, hubs, energietracés en opslag.

Antwoord
De provincie benadrukt het belang van samenwerken aan lange termijnplannen voor het energiesysteem en juicht publicatie van en gesprek over lange termijnplannen toe. Een goede gedeelde informatiepositie is van belang om de ruimtelijke rol in de toekomst sterker in te vullen. Dit zal onderwerp van gesprek zijn in het kader van het uitvoeringsprogramma van het pMIEK.

In het kader van de ruimtelijke voorverkenningen is een proces gestart met de netbeheerders, waarbij ook de lokale partners betrokken zullen worden. Deze voorverkenningen worden zo integraal mogelijk vormgegeven. Onderdeel van dit proces is het onderzoeken welk instrument het best past bij de beoogde doelstelling. De ruimtelijke voorverkenningen betreffen alleen 150kV stations. De vormgeving van dit proces is verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma pMIEK 2.0

B025-EN029 Positief: Samenwerking

De indiener waardeert in brede zin de intensieve samenwerking met de provincie rondom de bouw en inrichting van het toekomstig energiesysteem, en ook de stappen die de provincie zet in het ruimtelijk domein op de inpasbaarheid van de energie infrastructuur.

Antwoord
Dank voor uw reactie. We waarderen dit compliment.

B025-EN030 Integrale keuzes en energiesysteem als sturende factor

De indiener spoort de provincie aan om een integrale en toekomstgerichte benadering te blijven hanteren – waarin energie wordt erkend als ruimtelijke drager en sturende factor – omdat dit noodzakelijk is om maatschappelijke opgaven verantwoord te realiseren. Het vinden van een goede balans tussen deze opgaven is complex, maar essentieel om conflicten vroegtijdig te voorkomen. De provincie kan als regisseur en verbinder optreden.

Antwoord
Dank voor uw reactie. We waarderen deze woorden en zullen onze rol blijven vervullen om toe te werken naar een integrale en toekomstgerichte benadering van het energiesysteem.

B025-EN036 Bodem en ondergrond

De indiener ziet dat conflicterende ruimteclaims vaak pas laat zichtbaar worden en kansen voor koppeling of clustering onbenut blijven. Dit leidt tot spanning tussen het beschermen van ondergrondse waarden en het reserveren van ruimte voor de energietransitie. Stedin vindt het daarom belangrijk dat energie-infrastructuur een zwaarwegend belang krijgt binnen de integrale belangenafweging die de provincie nastreeft.

Antwoord
De provincie ziet toenemende ruimtedruk op de boven- en ondergrond. Primair is het ordenen van de ondergrond een taak van de gemeente. Ook het rijk ordent middels de Structuurvisie Buisleidingen. Om ruimteclaims goed in beeld te krijgen in boven- en ondergrond, werkt de provincie aan de ruimtelijke puzzel. Het zo vroeg mogelijk in beeld krijgen van deze claims is van belang om efficiënt om te kunnen gaan met de beschikbare ruimte. Zo vindt er komend jaar een verkenning plaats naar de ruimtelijke ordening van de ondergrond voor toekomstige energieplanologie. Deze verkenning moet inzicht gaan geven in waar warmtebronnen, opslag en infra in de ondergrond zich kunnen ontwikkelen en of dit beleidsmatig en ruimtelijk mogelijk is. Dit kan leiden tot een provinciale richtlijn, maar is op het eerste oog niet direct het streven. Het streven van de provincie is om ondergrondse ruimteclaims te identificeren en per beleidsonderwerp in te richten. Denk hierbij aan water, maar ook energie. In de regel worden infrastructuurprojecten vaak geclusterd. Denk hierbij aan het clusteren van verkeer en energie. Om de ruimtelijke kwaliteit hoog te houden blijft dit een aandachtspunt. Ook het pMIEK speelt een rol in het inzichtelijk maken van tracés, de clustering van verschillende infrastructuur, het slim combineren en benutten van de ondergrond en de ruimtelijke bovengrondse impact.

Daarnaast heeft de provincie een instructieregel aan gemeenten in de Zuid-Hollandse omgevingsverordening met betrekking tot belangrijke drinkwater(transport)leidingen.

B025-EN037 Zonne- en windenergie

De indiener vindt dat netcapaciteit leidend moet zijn bij locatiekeuzes voor zon en wind. Hoe koppelt de provincie locatiekeuzes voor zonne- en windenergie aan beschikbare netcapaciteit en de aanwezigheid van netcongestie op terug levering?

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van locatiekeuzes in relatie tot netcapaciteit. In het OER hebben wij bij het beoordelen van de zoekgebieden hier op hoofdlijnen al naar gekeken. Daarbij heeft de provincie ook andere belangen betrokken. De zoekgebieden dienen in verdere fase verder te worden uitgewerkt naar uiteindelijk locaties voor windenergie. Netcapaciteit zal dan nadrukkelijker in beeld worden gebracht. Uiteraard wil de provincie netbeheerder bij dit vervolgonderzoek betrekken. Er zijn echter diverse belangen die tevens meewegen en zo de mogelijkheden en eventuele obstakels zo vroeg mogelijk in beeld te krijgen.

Hoe koppelt de provincie locatiekeuzes voor zonne- en windenergie aan beschikbare netcapaciteit en de aanwezigheid van netcongestie op terug levering: De keuze voor de zoekgebieden voor zon- en windenergie is in eerste instantie gemaakt op basis van de RES 1.0 uit de verschillende RES'en. De huidige aanpassing van het omgevingsbeleid voorziet geen nieuwe zoeklocaties voor zon. Voor de wind zoeklocaties is een OER uitgevoerd in RES Midden-Holland, RES Holland Rijnland en RES Drechtsteden. De OER is een objectieve en integrale analyse van de effecten en kansen van windenergie op regionale schaal. Beschikbare netcapaciteit en aanwezigheid van netcongestie zijn daarbij geen onderdeel geweest van de analyse.

Hoe kijkt de provincie aan tegen kleine windmolens in relatie tot netcongestie? Het is nog onbekend wat de exacte invloed zal zijn als gevolg van meerdere factoren. Het is lastig inschatten in hoeverre realisatie van kleine windmolens daadwerkelijk rendabel is en op hoeveel plekken deze gerealiseerd kunnen worden zonder negatieve impact op de instandhouding van diverse vogelsoorten. Nadere ontwikkelingen zullen dit uitwijzen. Daarnaast is de impact ook nog onduidelijk. Over het algemeen is er geen sprake van netcongestie bij periode dat windopbrengsten pieken. Daarnaast is de exacte impact ook afhankelijk van de mogelijkheden optimalisatie van eigen verbruik.

Welke kaders of voorwaarden gelden voor kleine windmolens? Zo ja, welke kaders zijn dat (bijvoorbeeld ten aanzien van locatie, vermogen, aansluiting of bijdrage aan het energiesysteem)? Het kader van klein wind is vooral gegeven vanuit natuur en landschap. Energetische aspecten spelen hier geen rol in.

Wordt verwezen naar de Handreiking Risicozonering Windturbines (versie mei 2020)? Op het niveau waarop de provincie klein wind mogelijk maakt zijn regels opgenomen. Specifieke locatie eisen en normen voor het tegengaan van risico zullen opgenomen vergunningverlening door gemeente in acht genomen moeten worden. Zie tevens ook de themabeantwoording wind, hoofdstuk normen.

Welke kaders of richtlijnen gelden voor batterijopslag bij zonnevelden? Specifiek of het qua capaciteit is afgestemd op de maximale opwekpiek, en dat deze voorzieningen ruimtelijk ondergeschikt blijven aan het zonneveld? Voor de provincie is het van belang dat opslagsystemen ondergeschikt zijn aan het zonneveld. Daarnaast dient de impact op het enegienet beperkt te zijn. Mogelijkheden om dit op de juiste wijze te regelen zijn echter beperkt waardoor is gekozen voor de opzet zoals opgenomen in de herziening.

Waarom moet batterijopslag 'ruimtelijk ondergeschikt' blijven? De regels rondom zonne-energie zijn specifieke gemaakt voor zonneparken. Het is bekend dat zonneparken zonder energieopslag feitelijk niet meer gerealiseerd worden. Door te stellen dat de opslag ruimtelijk onderschikt moet blijven wordt duidelijk

B025-EN035 Woningbouw en flexwonen

De woningbouwopgave en elektrificatie vergroten de druk op het net, met als voorbeeld flexwoningen en energiepositieve woningen. De indiener zou graag zien dat de provincie ten aanzien van woningbouw, maar ook andere sectoren, netbewuste maatregelen onderdeel maakt van haar omgevingsbeleid.

Antwoord

Netbewuste maatregelen zijn met deze herziening onderdeel van de inzet van de provincie (in het omgevingsprogramma en de omgevingsvisie). Door in de verordening regels op te nemen over de weging van het energiebelang zet de provincie ook een stap.

We vragen gemeenten rekening te houden met (ruimtelijke) gevolgen voor energiesystemen (weging energiebelang) bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Hierin wordt gerefereerd aan leidende principes voor ontwikkeling van het energiesysteem. Clustering van vraag/ aanbod en inzet van energiehubs zijn daarvan een mogelijke situationele invulling, mits voldoende beargumenteerd.

B025-EN040 Relatie met de Nota Ruimte van het Rijk

De indiener vindt dat een goede aansluiting op de nationale kaders (de ontwerpnota Ruimte) essentieel is om de energietransitie uitvoerbaar te maken, en wil graag dat de provincie expliciet aangeeft hoe zij deze nationale kaders vertaalt naar provinciaal beleid.

Antwoord

De provincie volgt de ontwikkelingen omtrent de Nota Ruimte nauwlettend en heeft tijdens de zienswijzeperiode gebruikt om zowel op de Nota Ruimte als geheel als op specifieke onderdelen (integraal hoofdstuk Economie en Energie, sectoraal hoofdstuk) te reageren. Daarnaast is de provincie in continue gesprek met de Rijks-collega's over de verder ontwikkeling van de Nota Ruimte en het bijbehorende (maar tot nu toe nog niet gedeelde) uitvoeringsprogramma om zorg de dragen voor een toekomstbestendige inrichting van Nederland en de provincie Zuid-Holland. Hiervoor zijn eerder in het kader van de Ruimtelijke Arrangementen afspraken gemaakt hoe het onderwerp energie een prominentere plek binnen de Ruimtelijke Ordening kan krijgen.

Gezien de schaarste ruimte in Nederland en specifiek in Zuid-Holland zijn alle beleidsopgaven relevant voor de goede ruimtelijke puzzel en een leefbare provincie. Hierbij zijn wij ons uiteraard bewust dat het energiesysteem oftewel de beschikbaarheid van energie randvoorwaardelijk is voor veel provinciale ambities. Wij volgen daarom de ontwikkeling omtrent het maatregelenpakket van het Rijk voor de versnelde uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk nauwlettend en werken waar mogelijke samen met het Rijk en andere provincies aan vergelijkbare maatregelen voor het 'provinciale' meer decentrale energiesysteem.

De opmerking dat er zowel op landelijke schaal (TenneT) als regionale schaal (regionale netbeheerders) congestie voorkomt, maakt de oplossingskeuze complex. Hiervoor gaan we graag met u en andere netbeheerder is gesprek om aan de meest passende oplossing bij te dragen.

B025-EN039 Elektriciteitsopslagsystemen (EOS), innovatie, digitalisering en efficiënt ruimtegebruik

De indiener vraagt aandacht voor elektriciteitsopslagsystemen (EOS).

Antwoord

De provincie herkent dat elektriciteitsopslagsystemen steeds belangrijker worden in het energiesysteem en is blij dat Stedin onderschrijft dat slimme oplossingen bijdragen aan een (ruimte-)efficiënt energiesysteem. Verschillende leidende principes zijn hierop van toepassing. In het provinciaal MIEK zal een regionalisering worden gemaakt op het toekomstbeeld. De provincie zet met deze herziening een stap, maar blijft graag in gesprek over de uitvoering en praktijk rond elektriciteitsopslag. Het maximum 200 MW is bedoeld als cumulatieve bovengrens voor de provincie (uitgezonderd HIC).

Naar aanleiding van de specifieke vragen heeft de provincie de volgende opmerkingen:
- De provincie wil uitgangspunten voor EOS samen met gemeenten en netbeheerders uitwerken
- Een concretiseringsslag op de leidende principes wordt voorzien in het pMIEK 3.0
- Een gemeente levert informatie in een omgevingsplan bij de provincie aan, en kan hiervoor kennis inwinnen bij andere partijen zoals een netbeheerder
- De exacte werkwijze rond de energietoets wordt nader onderling afgestemd en uitgewerkt
- De provincie wil graag beter inzicht verkrijgen in geschikte locaties voor EOS. Mogelijkerwijs kunnen opslagsystemen goed gecombineerd worden in vraagclusters, aanbodclusters of energieknooppunten waar conversie plaatsvindt
- De provincie gaat graag verder in gesprek over uitvoeringsvragen rond EOS

B025-EN033 Spanning tussen beleid en praktische noodzaak

De indiener vindt dat de afwijkingsmogelijkheid voor zwaarwegend algemeen belang ruimte biedt, maar vragen oproept over consistentie en uitvoerbaarheid.

Antwoord

Zuid-Holland kent grote verstedelijkte gebieden en economische clusters. De druk op de ruimte in Zuid-Holland is een gegeven. Om prettig te kunnen wonen, werken en recreëren in de toekomst is zorgvuldige afweging nodig. Hiervoor is in deze herziening de beleidskeuze 'Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling' opgenomen. De regels voor ruimtelijke kwaliteit gelden daarbij altijd en bij elke aanpassing, inpassing of transformatie in termen van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid.

B025-EN032 Ruimte en ruimtelijke kwaliteit

De indiener vindt dat vroegtijdige afstemming noodzakelijk is om vertraging te voorkomen en om energie-infrastructuur te combineren met andere opgaven zoals waterbeheer, bodem, landbouw, erfgoed, natuur en klimaatadaptatie.

Antwoord
De provincie streeft naar een goede balans in ruimtelijke functies waarbij aandacht is voor ruimtelijke kwaliteit. De samenwerking tussen netbeheerders en provincie is essentieel om goed zicht te hebben op ruimtevraag van het energiesysteem.

B025-EN031 Provinciale regie en vroegtijdige samenwerking

De indiener vindt dat Provinciale regie, vroegtijdige samenwerking en afstemming met netbeheerders, en het pMIEK cruciaal zijn om processen te versnellen en investeringen doelmatig te programmeren.

Antwoord
De provinciale regierol ontwikkelt en strategische afstemming tussen partijen blijft van belang. De ruimtelijke rol focust zich op de casussen waar dat van toegevoegde waarde is, zoals in pMIEK-projecten. Ruimtevragers in de breedte komen samen in de provinciale ruimtelijke puzzel. Het Ruimtelijk Voorstel (Koers voor een Toekomstbestendig Zuid-Holland) wordt de komende jaren in een vijftal gebieden uitgewerkt.

De provincie vult haar regierol in door samen het pMIEK periodiek te blijven actualiseren en te acteren op pMIEK-projecten. Het pMIEK is daarin agenda zettend. Daarnaast wordt samen met netbeheerders en andere leden van de Energieraad, waarin onder andere ook de bestuurlijke vertegenwoordigers vanuit de RES-regio's zitten, gewerkt aan maatregelen die netcongestie tegengaan en aan keuzes die nu gemaakt moeten worden om het Toekomstbeeld Energiesysteem 2050 mogelijk te maken.

De provincie borgt vroegtijdige betrokkenheid van netbeheerders bij ruimtelijke planvorming middels het pMIEK. Daarin wordt meer regionaal invulling gegeven aan het toekomstbeeld, waarin afwegingen zullen worden gemaakt. Daarnaast vraagt provincie gemeenten rekening te houden met gevolgen voor energiesystemen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Daarin moet tijdig contact met netbeheerders worden gezocht. Op regionaal schaalniveau gebeurt dit in het pMIEK, waar ruimtelijke plannen en het energiesysteem samen worden geprogrammeerd.

B025-EN042 Netverzwaring, congestiemanagement en flexibiliteit

De indiener geeft aan dat flexibiliteitsopties zoals opslag, vraagsturing, energiehubs en flexibiliteitsmarkten kunnen helpen om knelpunten te verminderen, maar dat ze wel geïntegreerd moeten worden in ruimtelijke kaders en investeringsprogramma's.

Antwoord
De provincie werkt binnen het spoor 2 (Slimmer maken en Beter benutten), als onderdeel van de samenwerking op energie-infrastructuur, onder andere met u en de andere (regionale) netbeheerders aan verschillende flexibiliteitsoplossingen waaronder de ondersteuning en realisatie van Energiehubs. Hiervoor heeft de provincie al een bestaande maatregelen in haar omgevingsprogramma (3.1.5.2) en wordt er met deze herziening een aanvullende maatregelen (specifiek gericht op de ondersteuning van Energiehubs) ingevoerd. Flexibiliteitsoplossingen (zoals netbewust ontwikkelen) worden expliciet onderdeel van ruimtelijke kaders. Om de doelgerichtheid van deze maatregelen en oplossingen te versterken wordt er binnen de volgende ronde integraal programmeren

(pMIEK 3.0) samen met u en andere (regionale) netbeheerders gewerkt aan regionale energiebeelden.

B025-EN041 Technische randvoorwaarden en juridische kaders

De indiener verzoekt de provincie om heldere juridische kaders te stellen, definities te verduidelijken en experimenteerruimte te creëren. Door conflicterende regelgeving te verminderen en bestuurlijke afstemming te verbeteren, kunnen energieprojecten sneller worden uitgevoerd. Ook grondbeleid, zoals voorkeursrecht en onteigening, kan bijdragen aan tijdige realisatie van cruciale infrastructuur.

Antwoord

Op technische en juridische randvoorwaarden zoals geschetst in de zienswijze is de provincie van mening dat landelijke richtlijnen op zijn plaats zijn en het onwenselijk is dat provincies individuele technische eisen stellen.

Door gezamenlijk met partijen op te trekken, zoals in het pMIEK, werken we vooraf aan bredere overeenstemming over het toekomstig energiesysteem en pMIEK-projecten.

B026 - Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, mede namens Natuurmonumenten, Het Zuid-Hollands Landschap en de Midden-Delfland vereniging

B026-WBS039 WBS

De indiener verzoekt de provincie om waterinfiltratiesystemen (WIS) te schrappen als beleidsoptie in het Omgevingsbeleid, omdat het systeem onderhoud vergt, het risico op dichtslibben groot is en onzeker is of voldoende water beschikbaar is voor langdurig functioneren.

Antwoord

De kwetsbaarheid van WIS is bekend en wordt opgepakt/verbeterd via het Nationaal Veenweide Innovatie Programma (VIP-NL) Project "Revist-WIS". Daarnaast wordt ook gekeken naar andere maatregelen om CO2-emissie uit veen te reduceren. Vooralsnog is WIS de enige voldoende effectief bewezen maatregel.

B026-ST005 Stikstofreductie

De indiener verzoekt de provincie om de bandbreedte te beperken en 35 kg N/ha vast te stellen als maximaal toelaatbare waarde, en de verruiming naar 45 kg te schrappen

Antwoord

Er is nog onvoldoende duidelijkheid over de mogelijkheden om te sturen op een dergelijke norm en over de mogelijkheden voor individuele agrariërs om een dergelijke norm te halen. De bandbreedte is bewust gekozen om richting te geven (forse reductie nodig) maar ook nog ruimte te houden voor de beleidsmatige invulling.

B026-NNN006 NNN

De indiener verzoekt de provincie om de verplichting dat het NNN in 2027 gerealiseerd moet zijn te herstellen, omdat het huidige beleid te sterk leunt op vrijwilligheid en duidelijke sturingsinstrumenten ontbreken. Daarnaast geeft de indiener aan dat het niet duidelijk is of de beleidsregel compensatie uit 2013 nog steeds geldt of in de tussentijd is aangepast. Daarom verzoekt de indiener de provincie om de (hernieuwde) beleidsregel, waarin het compensatiebeginsel wordt toegepast, als bijlage op te nemen in de omgevingsverordening van de provincie. Tot slot verzoekt de indiener de provincie om sturingsinstrumenten op te nemen die gebiedsgerichte uitvoering mogelijk maken.

Antwoord

We verwachten dat de Provincie Zuid-Holland grotendeels voldoet aan de afspraken in het Natuurpact om ons deel van het NNN 31 december 2027 af te ronden, met een zo gering mogelijke restopgave. Deze deadline betreft een bestuurlijke afspraak en hoeft als zodanig niet in de Verordening te worden opgenomen.
In 2022 en 2024 hebben Provinciale Staten besluiten genomen om delen van de Krimpenerwaard en 7 gebieden in de provincie als 'cruciaal' en 'niet-herlokaliseerbaar' aan te wijzen, waardoor ze voor volledige schadeloosstelling in aanmerking komen. We beschikken hiermee over afdoende sturingsmogelijkheden om het NNN te realiseren. Het is daarom onjuist te suggereren dat ons beleid voor de realisatie van het NNN alleen

gebaseerd is op uitsluitend vrijwilligheid zonder duidelijke sturingsinstrumenten.

B026-ER025 ER

De indiener verzoekt de provincie om het erfgoedbegrip te verbreden naar cultuurhistorisch waardevolle landschappelijke structuren en patronen. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om de landschapsbiografie van Zuid-Holland te gebruiken voor het formuleren van kernwaarden – voor behoud én ontwikkeling – en dit te koppelen aan een specifiek instrumentarium in het omgevingsbeleid en/of de omgevingsverordening.

Antwoord

De provincie onderschrijft het hanteren van een breed erfgoedbegrip, waar cultuurhistorisch waardevolle landschappelijke structuren en patronen deel van uitmaken, en doet dit al. Het is ook onderdeel van het bestaande instrumentarium, zoals de gebiedsprofielen ruimtelijke kwaliteit en het beschermde landschappelijke erfgoed zoals de provinciale kroonjuwelen. De Biografie van Zuid-Holland is niet direct het instrument om kernwaarden en de Omgevingsverordening aan te passen, maar via het bestaande instrumentarium wordt wel gewerkt aan de verankering van de aanbevelingen uit de Biografie van Zuid-Holland. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B026-WV039 Weidevogels & gebiedsbescherming

De indiener verzoekt de provincie om Polder Schieveen aan te wijzen als ‘belangrijk weidevogelgebied’, aangezien in 2024 hier 69 broedparen grutto’s zijn vastgesteld. De indiener geeft aan dat het gebied momenteel ontbreekt in de OER-kaartlagen, terwijl de mogelijk geplande ontwikkeling van een bedrijventerrein vanaf 2030 precies samenvalt met het kernbroedgebied. Tot slot verzoekt de indiener om duidelijke definities en bescherming statussen vast te leggen voor kansrijke en belangrijke weidevogelgebieden.

Antwoord

Polder Schieveen is eerder al vastgelegd als grote buitenstedelijke bouwlocatie voor ontwikkeling van een bedrijventerrein. Om die reden wordt dit gebied niet wordt toegevoegd aan het beschermde weidevogelgebied. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B026-TL026 Toekomstbestendige landbouw

De indiener verzoekt de provincie om regeneratieve landbouw te introduceren als toekomstbeeld voor de landbouwtransitie en in de herziening te verwijzen naar praktijkvoorbeelden in Zuid-Holland. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om te zorgen voor duidelijke communicatie richting sector en maatschappij, en om een samenhangend pakket aan beleidsinstrumenten te ontwikkelen waarbij stimulerende en regelgevende maatregelen gelijktijdig worden ingezet.

Antwoord

De indiener geeft aan een toekomstbestendige visie op de landbouw te missen en vraagt daarbij specifiek aandacht voor regeneratieve landbouw. Daarbij wordt verzocht om een samenhangend pakket aan beleidsinstrumenten en duidelijke communicatie hierover. De provincie gaat een visie op de landbouw richting 2050 opnemen in de herziening

omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start. Daarbij kijkt de provincie onder meer naar kansen voor regeneratieve landbouw en de ervaring die hiermee is opgedaan. Het is de intentie van de provincie om de visie op de landbouw uit te werken naar beleidskeuzes en -instrumenten. Communicatie hierover zal plaatsvinden in het kader van de herziening voor landbouw.

B026-ZH009 Drukfactoren

De indiener geeft aan dat hydrologie leidend moet zijn bij de inrichting van bufferzones, omdat maatvoering op basis van hydrologische relaties tussen grond- en oppervlaktewater effectiever is. Daarnaast benadrukt de indiener dat vooral rond duingebieden het drainerende effect van woningbouw moet worden voorkomen. De bufferzones bieden bovendien kansen voor vermindering van stikstofemissies, waterberging, duurzame landbouw en CO_2-vastlegging.

Antwoord

Dank voor de steun op dit onderwerp. Over de benadrukking dat hydrologie leidend moet zijn bij de inrichting van een eventuele overgangszone en dat hierbij een generieke maat voor overgangszones niet wenselijk is, kunnen we het volgende aangeven: De voorgestelde aanpak in het Omgevingsbeleid voor de aanpak van drukfactoren gaat juist om maatwerk per gebied en geen generieke zone. Dit is ook in lijn met de uitkomsten van de OER. Dit betekent dat als hydrologie een knelpunt is bij het Natura 2000-gebied waarbij een overgangszone kan helpen, dat er voor het bepalen van een maat van deze overgangszone ook wordt gekeken naar de hydrologische relaties van grond- en oppervlaktewater. De tekst in het omgevingsbeleid voor de aanpak van de drukfactoren is dan ook als volgt: "De provincie werkt daarom, samen met gebiedspartners en medeoverheden, per Natura 2000-gebied aan een gebiedsspecifieke aanpak voor het verminderen van de drukfactoren op deze Natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied wordt hierbij gekeken of de eventuele invoering van overgangszones kunnen bijdragen aan een efficiënte en effectieve manier van het halen van natuur-, water en klimaatdoelen.

De overige punten die worden benadrukt zijn bij ons bekent en nemen wij mee in de vervolguitwerking.

B026-WBS038 WBS

De indiener verzoekt de provincie om ‘Water en bodem sturend’ en ‘Bodem en ondergrond’ te combineren tot één samenhangend beleidskader om toetsing en uitvoering eenvoudiger te maken.

Antwoord

De provincie streeft naar één samenhangend beleidskader voor de thema's water, bodem en ruimtelijke inrichting. Dit beleidskader is momenteel uitgewerkt in meerdere beleidskeuzen/artikelen van het Omgevingsbeleid. De provincie kiest ervoor om de verschillende beleidskeuzen te behouden. Het beleid rond Water en Bodem Sturend omvat namelijk zowel het watersysteem als de bodem en de ondergrond, en heeft een bredere en gebiedsgerichte insteek. De beleidskeuze voor bodem en ondergrond kent daarnaast eigen wettelijke kaders, verantwoordelijkheden en inhoudelijke accenten.

B026-TRO180 TRO

De indiener verzoekt de provincie om het BPL Midden-Delfland expliciet op te nemen in het Omgevingsbeleid om consistentie met het Rijksbeleid te borgen.

Antwoord

In artikel 5.6 Bescherming van landschappelijke en stedenbouwkundige waarden is Midden-Delfland onveranderd benoemd als BPL (5.6.2 Bijzonder provinciaal landschap Midden-Delfland) waarmee het BPL in het Omgevingsbeleid is geborgd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B026-OB081 Omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat het complexe Omgevingsbeleid de uitvoering en monitoring onnodig moeilijk maakt. Dit kan worden vereenvoudigd zonder het beleid aan te tasten, bijvoorbeeld door thema's samen te voegen. Via de internetconsultatie heeft de indiener al input geleverd en beoordeelt nu in hoeverre deze aanbevelingen zijn verwerkt.

Antwoord

De provincie heeft bij de vormgeving en de totstandkoming van het omgevingsbeleid gekozen voor een opzet waarbij het omgevingsbeleid gemakkelijk op modulaire wijze kan worden aangepast. Bij verschillende herzieningen is er al voor gekozen om bijvoorbeeld beleidskeuzes in de Omgevingsvisie samen te voegen en te bundelen. De huidige herziening borduurt voort op de gekozen opzet. Vanzelfsprekend zijn er altijd punten voor verbetering van de algehele opzet van het omgevingsbeleid. Een fundamentele herziening is nu echter niet aan de orde.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B026-WEB004 Boerenerfmolens

De indiener verzoekt de provincie om bindende provinciale kaders en duidelijke juridische grenzen vast te stellen om ecologische schade en een 'confetti-effect' van kleine windturbines in het landschap te voorkomen.

Antwoord

In het ontwerp van de Omgevingsvisie kondigt de provincie een beleidsvoornemen aan om boerenerfmolens met een masthoogte tot 30 meter toe te staan in het landelijk gebied, mits de nadelige impact op ecologie en ruimtelijke kwaliteit niet te groot is.
In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevinsgvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.
Suggestie om het onderzoek van de WUR te betrekken bij de verdere beleidsuitwerking nemen we over.

B026-GN047 GN

De indiener verzoekt de provincie om stadsranden expliciet op te nemen als aandachtspunt binnen de uitwerking van de GBDA.

Antwoord
Binnen het Groenblauw Netwerk is nadrukkelijk aandacht voor de stadsranden en de verbinding tussen gebieden binnen de stad en gebieden buiten de stad, zowel voor recreatie als voor ecologie. In een dichtbevolkte provincie als Zuid-Holland is het van belang dat de groene en blauwe netwerken in en rond de steden goed op elkaar aansluiten.

B026-WEO059 Wind locaties

De indiener verzoekt de provincie om toets criteria op te stellen binnen de provinciale kaders om de effecten van windmolens op de foerageer routes van Natura 2000-doelsoorten te bepalen en te voorkomen.

Antwoord
Voor dit onderdeel verwijzen we indiener naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Natuur.

B026-WEB003 Boerenerfmolens

De indiener wijst op een tegenstrijdigheid tussen het Omgevingsbeleid, dat verhoging van de ashoogte van boerenerfmolens mogelijk maakt, en de OER, die stelt dat de inpassing van boerenerfmolens negatieve effecten heeft op soortendiversiteit en Natura 2000-gebieden. Daarom verzoekt de indiener de provincie toe te zien op de onafhankelijkheid van ecologisch onderzoek en rekening te houden met cumulatieve effecten van het aantal boerenerfmolens binnen een regio. Verder verzoekt de indiener de provincie om het WUR-onderzoek naar ecologische effecten van kleine windturbines mee te nemen in het uiteindelijke beleid.

Antwoord
Zie het antwoord bij B026-WEB004. Aanvullend kunt u de thema beantwoording Alternatieven voor opwekking, Boerenerfmolens bekijken.

B026-ZO009 Zon op land

De indiener verzoekt de provincie om een ecologische afwegingsladder toe te voegen voor zonneparken, het EcoCertified Label te gebruiken als kwaliteitskader en duidelijk te maken wat onder ‘ecologische invulling’ wordt verstaan bij ontwerp, aanleg en beheer.

Antwoord
Dank voor de suggestie. In de ontwerptekst van het Omgevingsprogramma staat dat de Handreiking Ruimtelijke kwaliteit zonne-energie zal worden geactualiseerd en dat daarin mede rekening gehouden zal worden met het EcoCertified label. Voor nu gaan wij ervan uit dat deze actualisatie zal volstaan en leidt de opmerking niet tot overige aanpassingen.

B026-RE014 Recreatie

De indiener verzoekt de provincie om bij stedelijke verdichting eisen te stellen aan ruimtelijke kwaliteit: geen dichtbouwen zonder groen. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om de provinciale groene structuren te versterken door de groenblauwe dooradering te voorzien van een recreatieve onderbouwing. De indiener verzoekt de provincie om recreatiegebieden groter of robuuster te maken als tegenhanger van stedelijke

verdichting, zo dicht mogelijk bij de steden, en daarbij te zorgen dat beheerders van deze gebieden ook beheergelden ontvangen om dit werk te kunnen blijven doen. Verder verzoekt de indiener om zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik te stimuleren (combinaties van waterbuffering, berging en zuivering met recreatie en natuur). Tot slot verzoekt de indiener de provincie om een betere bundeling of stroomlijning van de vele financiële budgetten rond blauw en groen.

Antwoord

A Ook de provincie is van mening dat groenblauw in en om de stad meegenomen moet worden in verstedelijkings- en investeringsafspraken. Hiervoor zijn groene buffers en ontwikkelingslijnen gedefinieerd. Samen met gemeenten en gebiedspartijen werkt de provincie dit verder uit. Zo werkt de provincie toe naar een samenhangend Groenblauw Netwerk in Zuid-Holland. De provincie pleit tevens bij het Rijk om extra inzet om samen met ons recreatie, bewegen en groenblauw als randvoorwaarde voor verstedelijking in onze provincie te bestendigen en daarmee de leefkwaliteit voor onze inwoners te versterken.

B. Soms worden de termen groenblauwe dooradering en groenblauw netwerk door elkaar gebruikt. Het groenblauw netwerk is de provinciale hoofdstructuur, waar groenblauwe dooradering zich richt op de realisering van een fijnmazig groene en blauwe dooradering met landschapselementen. Dit kan een invulling zijn van de hoofdstructuur. Het Groenblauw Netwerk bestaat onder andere uit grote stadsparken, recreatie- en natuurgebieden, grote landschappelijke gebieden tussen steden en dorpen (groene buffers) en de verbindingen tussen al deze plekken. Met deze groenblauwe ontwikkellijnen in de verordening wordt dus ook het belang van recreatieve verbindingen meegenomen.

C1. Vanwege de beperkte ruimte in Zuid-Holland en de vele functies die een plek moeten vinden in de ruimtelijke puzzel, werken we vooral aan het robuuster (en niet persé groter) maken van recreatiegebieden. Daarnaast werken aan het verbeteren van de recreatieve kwaliteiten bij stedelijke verdichting, door in te zetten op meer en betere recreatieve verbindingen (onder andere middels de Landschapsparken en het Groenblauwe netwerk), meervoudig ruimtegebruik (met water en groen, maar ook bij bijvoorbeeld bedrijventerreinen en energie win-locaties) en een beweegvriendelijke leefomgeving in en om de stad.

C2. De eigenaar van een recreatiegebied is verantwoordelijk voor het beheer van het gebied. De provincie voelt zich medeverantwoordelijk voor het beheer van grotere recreatiegebieden en om deze gebieden in het beheer te ondersteunen is de subsidieregeling beheer recreatiegebieden beschikbaar.

D. Daarnaast heeft de provincie in haar omgevingsbeleid opgenomen om daar waar mogelijk in te zetten op mogelijkheden voor functiemenging en meervoudig ruimtegebruik. Meervoudig ruimtegebruik houdt in dat de ruimte voor meer dan één doel wordt gebruikt. Daarbij zetten we ook in om kansen te benutten om te stimuleren om daar waar mogelijk recreatie- en groenopgaven te combineren met waterberging of -zuivering.

E. Voor diverse subsidieregelingen ontvangt de provincie financiering van bijv. het Rijk incl. voorwaarden. Hierdoor is samenvoegen van regelingen niet mogelijk.

B027 - Blue Roof

B027-TRO237 Verzoek om bevestiging dan wel verduidelijking

De indiener verzoekt om te bevestigen dan wel in de toelichting te verduidelijken dat de wijzigingen zoals voorgesteld niet in de weg staan aan het mogelijk maken van erfwonen dan wel landgoed wonen. (4.1, p.5)

Antwoord

Binnen het nieuwe beschermingsgebied onbebouwde ruimte gelden beperkingen voor stedelijke ontwikkelingen, daarbij zijn wel enkele uitzonderingen benoemd waaronder kleinschalige stedelijke ontwikkelingen van het soort 'inpassen'. Het toevoegen van enkele woningen is niet uitgesloten, bijvoorbeeld als sprake is van herontwikkeling (op een erf) van een voormalig agrarisch bedrijfscomplex. Ook de ontwikkeling van een nieuw landgoed, of het toevoegen van woningen op een landgoed, is niet uitgesloten, mits de ruimtelijke kwaliteit wordt verbeterd. Er is in alle gevallen een goede motivering nodig, ter onderbouwing dat sprake is van 'inpassen' en de ruimtelijke kwaliteit ten minste gelijk blijft of verbeterd. In eerste instantie is het aan de gemeente om te bezien of ze wil meewerken aan een concrete ontwikkeling en of die ontwikkeling past in de provinciale instructieregels.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B027-WO065 Mogelijkheden voor kleinschalige woningontwikkeling

De indiener wil op haar gronden zeer kleinschalig wonen toevoegen, waarbij sprake is van natuurlijke inrichting in het groen en met behoud van de openheid van het landschap en bestaande zichtlijnen (2.4 op p.2). De indiener geeft weer dat dit verenigbaar leek tot het ontwerpbesluit van Omgevingsverordening, waarbij ruimtelijke ontwikkelingen waren toegestaan mits de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk bleef. (2.5. op p.2). De indiener stelt dat de gewenste plannen niet meer mogelijk lijken door de nieuwe regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Dit kan volgens de indiener enkel als ‘straatje erbij’ of op een grote buitenstedelijke bouwlocatie, maar tussen inpassen en een straatje erbij/ grote buitenstedelijke bouwlocatie zit een wereld van verschil. (3.12 op p.4).

Antwoord

Het creëren van meer woningen is voor ons een hoge prioriteit. Binnen Zuid-Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte, daarom leggen we de focus op het realiseren van bestaande woningbouwplannen. Wonen is één van de functies die een beroep doen op de schaarse ruimte. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.

B027-OB041 Inleiding

De indiener kan zich niet verenigen met de voorgenomen wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening voor zover dit haar gronden raakt. Het betreft grond in de Mient Kooltuin in Katwijk en in Wassenaar.

Antwoord

De provincie heeft het 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' geïntroduceerd om ruimte vrij te houden voor een aantal prioritaire ontwikkelingen. Voor ontwikkelingen met stedelijke functies gelden binnen het beschermingsgebied een aantal beperkingen. In de Omgevingsverordening is aangegeven welke stedelijke functies nog wel mogelijk zijn. Dit betreft onder meer een kleinschalige ontwikkeling van het type 'inpassen'. Een landgoedachtige ontwikkeling, zoals indiener voor ogen heeft, waarbij enkele woningen worden toegevoegd, is niet op voorhand uitgesloten mits dit passend is in het betreffende gebied. De mogelijkheden hiervoor zijn zoals indiener al veronderstelt, wel beperkter dan voorheen. Gelet op het grote provinciale belang om de onbebouwde ruimte te reserveren voor een aantal prioritaire ontwikkelingen, acht de provincie dit aanvaardbaar. Deze zienswijzen leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B027-TRO116 Noodzaak voor strikte bescherming van de onbebouwde ruimte

De indiener vraagt waarom het noodzakelijk is om vrijwel alle ruimte buiten bestaand stads- en dorpsgebied zo strikt te reguleren, en stelt hierbij dat nergens uit blijkt dat de bestaande beschermingsregimes onvoldoende waren om het buitengebied te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen (en bebouwing). (3.16, op p.5).

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B027-RE008 (Verblijf)recreatie en stedelijke functies

De indiener vraagt of verblijfsrecreatie zijn opgenomen onder stedelijke functies en waarom in artikel 7.41dd onder g een ontwikkeling in een verblijfsrecreatiepark is opgenomen. De indiener vraagt ook of recreatie onder stedelijke functies wordt gebracht. (3.15 op p.5).

Antwoord

De verblijfsrecreatieparken die in deze bijlage zijn opgenomen zijn de parken waarop permanent gewoond mag worden of permanente bewoning is toegestaan. Deze zijn dus van functie veranderd: van recreatie naar wonen. Om die reden worden deze parken wel gezien als ‘stedelijke functie’. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B027-TRO114 Ruimtelijke kwaliteit (‘inpassen’) en stedelijke functies

De indiener stel dat ten onrechte geen sprake is van een grens bij een nieuwe stedelijke ontwikkeling en dat onvoldoende aangegeven is wat door de provincie wordt gezien als ‘significant’. Volgens de indiener is kennelijk bij twee of drie woningen in een groter gebied, toch sprake van een stedelijke functie, en dat is straks niet meer toegestaan. De indiener stelt dat met het doorlopen van drie verschillende procedures voor elk van de kavels dit als ‘inpassing’ nog wel mogelijk zou zijn en dit druist volgens haar in tegen de gedachte van de wijziging. (3.13 op p.5.).

Antwoord

In de regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte zijn beperkingen opgenomen voor stedelijke functies. De beperkingen richten zich vooral op de grotere ontwikkelingen. Deze zijn limitatief opgesomd in de regels. Er blijft nog wat ruimte over voor kleinere ontwikkelingen, voor zover sprake is van 'inpassing'. De regels en de toelichting hierover worden mede naar aanleiding van deze zienswijze nog wat verduidelijkt. Ook de uitleg bij het begrip 'significante ontwikkeling' wordt verduidelijkt. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B027-TRO119 Creatieve omwegen

Volgens de indiener leidt de voorgenomen wijziging tot creatieve omwegen om plannen alsnog te kunnen verwezenlijken, door toepassing van salamitactiek [opknippen van plannen] en waardoor een gebiedsbenadering ontbreekt. (3.19, p.5)

Antwoord

Zie antwoord B027-TRO114.

B027-TRO118 Tegengesteld effect ‘beschermingsgebied onbebouwde ruimte’

De indiener stelt dat de aanduiding ‘beschermingsgebied onbebouwde ruimte’ een tegengesteld effect lijkt te hebben. De te strenge bescherming van gebieden staan ontwikkelingen (met stedelijke functies) in de weg, die kunnen bijdragen aan de prioritaire ontwikkeling, waaronder natuurherstel en biodiversiteit. (3.18, p.5).

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B027-TRO117 Motivering voor verdwijnen ‘aanpassen’

De indiener vraagt wat er van de categorie ‘aanpassen’ blijft bestaan. Aanpassen lijkt niet meer mogelijk, zonder dat is gemotiveerd waarom het niet meer is toegestaan. (3.17 op p.5).

Antwoord

Het klopt dat de nieuwe instructieregels een beperkende werking hebben op de gemeentelijke mogelijkheden om te kunnen aanpassen en/of transformeren. Het is echter niet zo, anders dan indiener veronderstelt, dat de genoemde uitzonderingen voor nieuwe stedelijke functies beperkt zijn tot de soort van "inpassen." In art 7.41dd zijn bijvoorbeeld ook uitzonderingen opgenomen voor grote buitenstedelijke bouwlocaties, straatje erbij, en de bestaande flexibiliteitsmogelijkheden van de beschermde greenportgebieden blijven behouden. Tot slot is er ook een generieke uitzondering vanwege een zwaarwegend algemeen belang waarvoor geen reële mogelijkheden zijn. Dit zijn allemaal voorbeelden waarbij die onder 'aanpassing en/of transformeren' mogelijk blijven.

B027-OB042 Wijziging verordening – Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

De indiener verzoekt de verordening te wijzigen en de aanduiding ‘beschermingsgebied onbebouwde ruimte’ niet toe te kennen op de gronden van de indiener in de Mient Kooltuin en Wassenaar, dan wel om een expliciete uitzondering op te nemen in 7.41dd lid 1: “natuur-

en water gedragen landgoed-/erfontwikkeling met bijvoorbeeld harde randvoorwaarden: netto afname verharding/bebouwd oppervlak, verplicht beheer- en inrichtingsplan, publiek toegankelijke paden (aansluitend bij art. 7.41bb lid 3), maxima aan woningen en oppervlakten." (4.2. op p.6).

Antwoord
Het 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' omvat een groot deel van het gebied buiten bestaand stads- en dorpsgebied. Er gelden beperkingen voor nieuwe ontwikkelingen met stedelijke functies. Er zijn wel enkele uitzonderingen, onder meer voor kleinschalige stedelijke ontwikkeling met het karakter van 'inpassen'. Ontwikkelingen die passen in de bestaande gebiedsidentiteit, geen wijzigingen op structuurniveau met zich meebrengen en passen bij de aard en schaal van het gebied, zijn nog wel mogelijk. Bijvoorbeeld ontwikkelingen die de ruimtelijke kwaliteit verbeteren, zoals landgoedachtige ontwikkelingen. Als het gaat om ontwikkelingen binnen een bestaand landgoed, kunnen de regels voor landgoed- en kasteelbiotopen van toepassing zijn. In de regels geven specifiek aan met welke waarden rekening moet worden gehouden, zoals zichtlijnen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B027-TRO115 Natuur inclusief landgoed model als stedelijke functie

Volgens de indiener lijkt het natuur-inclusief landgoedmodel als stedelijke functie te worden gezien, terwijl daarmee financieringsmodellen voor biodiversiteit/ natuurherstel én water/bodem (woningbouw als drager) worden afgesneden. Dat terwijl biodiversiteit/natuurherstel en water/bodem juist prioritaire opgaven zijn en dit ten goede komt aan het gebied. (3.14 op p.5).

Antwoord
Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B028 - OVKB/EOP

B028-BE104 Onderschrijving zienswijze Kaag & Braassem

De indiener onderschrijft de zienswijze van de gemeente Kaag & Braassem Herziening 2025 ten aanzien van oproep ‘ruimte voor bedrijventerrein A4’

Antwoord

De provincie waardeert deze zienswijze als steunbetuiging van de gemeente Kaag & Braassem. Het provinciale standpunt blijft ongewijzigd: verstedelijking ten westen van de A4 (Ritselaar) is strijdig met het omgevingsbeleid vanwege de ligging in een Groene Buffer en belangrijk weidevogelgebied. Zoals eerder aangegeven is de provincie bereid om naar aanleiding van deze zienswijze in overleg te treden over Veenderveld II in het kader van de herijking van de 3ha-kaart, om te bezien hoe binnen de geldende beleidskaders kan worden voorzien in de lokale behoefte aan bedrijfsruimte.
NB. N.a.v. van de toezegging van gedeputeerde Arno Bonte in Provinciale Staten van 25 februari 2026 zullen de voor- en nadelen van beide locaties Ripselaan en Veenderveld II nog een keer in beeld worden gebracht en gerapporteerd aan Provinciale Staten voor de bespreking van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 in de Statencommissie Ruimte en Milieu op 13 mei 2026.

B028-BE106 Locatie ‘Bedrijvenpark A4’ is geschikter

De indiener is van mening dat locatie ‘Bedrijvenpark A4’ aantoonbaar beter is als uitbreidingslocatie en noemt daarvoor de volgende argumenten:

- Betere ontsluiting door bestaande infrastructuur
- Zelfde polderniveau als bestaande terreinen
- Breed maatschappelijk en politiek draagvlak
- Minder ruimte nodig dan aanvankelijk gedacht
- Landschappelijk aanzienlijk minder ingrijpend
- Duurzame initiatieven tonen interesse
- Sneller te realiseren dan Veenderveld 2
- Natuurwaarde wordt lager ervaren dan Veenderveld 2

Op basis van bovenstaande had de indiener dan ook gehoopt en verwacht dat deze locatie terug zou komen in Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid. De indiener verzoekt de Provincie Zuid-Holland om de locatie alsnog op te nemen.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van de argumenten voor locatie Bedrijvenpark A4. Het provinciale standpunt blijft echter dat deze locatie is gelegen in een Groene Buffer en belangrijk weidevogelgebied, waar verstedelijking in strijd is met het geldende omgevingsbeleid.
De provincie blijft bereid om binnen de bestaande beleidskaders in overleg te treden over alternatieven om te voorzien in de lokale behoefte aan bedrijfsruimte, waaronder de verdere verkenning van Veenderveld II in het kader van de herijking van de 3ha-kaart. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid
NB. N.a.v. van de toezegging van gedeputeerde Arno Bonte in Provinciale Staten van 25 februari 2026 zullen de voor- en nadelen van beide locaties Ripselaan en Veenderveld II nog een keer in beeld worden gebracht en gerapporteerd aan Provinciale Staten voor de

bespreking van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 in de Statencommissie Ruimte en Milieu op 13 mei 2026.

B028-BE105 Locatie 'Veenderveld 2' niet geschikt als uitbreidingslocatie

De indiener geeft aan dat de gemeente Kaag & Braassem kampt met een nijpend tekort aan bedrijfsruimte. Het gebied 'Veenderveld 2', dat sinds 2013 is opgenomen als uitbreidingslocatie, is daar volgens de indiener niet geschikt voor omdat de locatie volgens de indiener:

- Op een ongunstig polderniveau ligt;
- Moeilijk valt te ontsluiten;
- Geen draagvlak heeft onder ondernemers of inwoners;
- Zorgt voor het verlies van een prachtige polder met natuurwaarden door inefficiënt ruimtegebruik;
- Is onzeker door aanwezigheid van gevaarlijke buisleidingen en de ontwikkeling hiervan.

Antwoord

De provincie heeft het verzoek van de gemeente Kaag en Braassem voor de omklap van de 3ha bedrijventerreinlocatie Veenderveld 2 aan de oostkant van de A4 naar de locatie Ripselaan aan de westkant van de A4 sinds maart 2022 al een aantal malen bestuurlijk afgewezen. Dit omdat de alternatieve locatie Ripselaan is gelegen in een Groene Buffer en een belangrijk weidevogelgebied. Verstedelijking in een Groene Buffer als belangrijk weidevogelgebied is in ons Omgevingsbeleid niet toegestaan. Een Groene Buffer heeft ook juist als doel een gebied te vrijwaren van verstedelijking. In deze Groene Buffer willen wij het gebied rond het Kroonjuweel Cultureel Erfgoed Kagerplassen openhouden en beschermen tegen verdere verstedelijking. De provincie wil dan ook niet een verstedelijkingssprong van Roelofarendsveen over de A4 mogelijk maken.
De gemeente stelt nu dat de door hen gewenste locatie Ripselaan niet geschikt te maken is voor weidevogels en dat de locatie Veenderveld II wel geschikt te maken is voor weidevogels. Uit de weidevogeltellingen die de provincie heeft laten uitvoeren voor de herziening t.a.v. weidevogels blijkt juist dat aan de westkant van de A4 bij Roelofarendsveen veel weidevogels zitten. Dit onderzoek bevestigt ons standpunt. Het gebied aan de westkant van de A4 met de locatie Ripselaan behoudt dan ook de status van belangrijk weidevogelgebied. De ontwikkeling van een bedrijventerrein op locatie Ripselaan blijft dus strijdig met ons beleid.
Zowel de gemeente als de ondernemersvereniging heeft aangegeven dat als de locatie Ripselaan niet mogelijk blijkt zij dan de locatie Veenderveld II willen ontwikkelen om ruimte voor bedrijvigheid in de gemeente te behouden. In het kader van de herijking van de 3ha-kaart voor bedrijventerreinen gaan wij dan ook graag met u in overleg over de ontwikkeling van Veenderveld II. Deze zienswijze leidt op dit moment nog niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.
NB. N.a.v. van de toezegging van gedeputeerde Arno Bonte in Provinciale Staten van 25 februari 2026 zullen de voor- en nadelen van beide locaties Ripselaan en Veenderveld II nog een keer in beeld worden gebracht en gerapporteerd aan Provinciale Staten voor de bespreking van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 in de Statencommissie Ruimte en Milieu op 13 mei 2026.

B029 - Stichting De Vlietzoom Alliantie

B029-BE108 Milieu categorieën binnenstedelijke bedrijventerreinen

De inbrenger benoemt dat het voor binnenstedelijke bedrijventerreinen is het noodzakelijk is om enerzijds te bezien welke vervoersbewegingen met het soort bedrijvigheid gepaard gaan en of de infrastructuur hierop toegerust is. Anderzijds geeft de inbrenger aan dat het van belang is om de milieucategorie te koppelen aan selectie van welke soort bedrijvigheid zich hier wel- en welke pertinent niet -kan vestigen in het kader van de milieueffecten. De inbrenger benoemt dat de veiligheid, gezondheid en leefbaarheid van elk individu centraal dient te staan en dat dit alleen optimaal bediend kan worden met maatwerk en een selectief vestigingsbeleid waarin de soort en mate van de toegestane bedrijvigheid duidelijk is omschreven. De inbrenger pleit ervoor om dit maatwerk in de visie en het beleid te verankeren.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van een selectief vestigingsbeleid op binnenstedelijke bedrijventerreinen, waarbij zowel verkeersafwikkeling als milieueffecten zorgvuldig worden meegewogen. Veiligheid, gezondheid en leefbaarheid vormen daarbij een belangrijk uitgangspunt.
Het provinciale beleid biedt hiervoor al ruimte. Milieucategorieën en milieugebruiksruimte vormen het kader voor welke typen bedrijvigheid passend zijn, terwijl het omgevingsplan de plek is waar dit gebiedsgericht en op maat wordt uitgewerkt, inclusief aandacht voor infrastructuur en leefomgeving. Daarmee is maatwerk verankerd in beleid en uitvoering, binnen duidelijke provinciale randvoorwaarden. Deze zienswijze leidt niet tot inhoudelijke aanpassingen in het Omgevingsbeleid.

B029-BE107 Watergebonden bedrijvigheid bedrijventerrein Westvliet III

De inbrenger onderschrijft dat er in het omgevingsplan aangaande bedrijventerrein Westvliet III (in de Vlietzone) geen ruimte geboden wordt voor het watergebonden deel van het afvalcluster uit de Binckhorst. De inbrenger benoemt dat dit ook geldt voor de nog nader te onderzoeken eventuele uitbreiding van het bedrijventerrein Wetsvliet III. Als aanvulling geeft de inbrenger aan dat zij de provincie Zuid-Holland adviseren om geen ontwikkeling van watergebonden bedrijvigheid toe te staan in Westvliet III. Op pagina 1 worden hier door de inbrenger een aantal redenen voor genoemd.

Antwoord

De provincie neemt kennis van de zienswijze en onderschrijft dat er geen ruimte wordt geboden voor de vestiging van watergebonden bedrijvigheid ten behoeve van het afvalcluster uit de Binckhorst op bedrijventerrein Westvliet III, noch voor een eventuele uitbreiding van het terrein met die functie. Deze keuze hangt samen met de gewenste evenwichtige toedeling van functies in de Vlietzone, waarbij ook andere maatschappelijke belangen, zoals de drinkwatervoorziening en de landschappelijke en ecologische waarden, een rol spelen.
Deze lijn heeft geen gevolgen voor andere bedrijvigheid op Westvliet III, waaronder bedrijven in hogere milieucategorieën, niet-watergebonden onderdelen van het afvalcluster of activiteiten in het kader van de circulaire economie. Daarmee blijft de provinciale inzet in lijn met bestaande regionale afspraken en de bredere afweging voor de Vlietzone.

B030 - Energie Samen Zuid-Holland

B030-EN043 Algemeen

De indiener is positief over de ambitie van de Provincie Zuid-Holland om extra ruimte te bieden voor windenergie, collectieve warmte en een toekomstbestendig energiesysteem. Tegelijkertijd merkt de indiener op dat de stukken op onderdelen nog onvoldoende aansluiten op:

- De nieuwe Energiewet
- De Wet collectieve warmtevoorziening
- De Kamerbrief van het Ministerie van KGG “de rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem”, waarin het Rijk energiegemeenschappen een onmiskenbare rol toekent in de transitie.

De indiener is van mening dat het omgevingsbeleid (van de provincie, red.) op dit moment nog te weinig juridische en beleidsmatige borging biedt voor energiegemeenschappen, lokaal eigendom en coöperatieve projecten, terwijl zij volgens de indiener essentieel zijn voor acceptatie, sociale rechtvaardigheid en systeemefficiëntie binnen de energietransitie.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de positieve waardering. De aangegeven punten over energiegemeenschappen, lokaal eigendom en coöperatieve projecten zijn met zorg in overweging genomen. Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en het uitvoeringskader wordt hierop aangesloten, waaronder de nieuwe Energiewet, de Wet collectieve warmtevoorziening en recente Rijkspublicaties over de rol van energiegemeenschappen.

B030-EN044 Ontwerp-Omgevingsvisie: waar het beter kan

De indiener waardeert het percentage van minimaal 50% lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten. Desalniettemin vraagt de indiener om een aantal aanpassingen in de Omgevingsvisie, namelijk:

1. Herstel in 3.1.2 het streven naar 100% lokaal eigendom, zoals die ook in de Omgevingsvisie uit 2024 stond.
2. Leg in 3.1.2 de hoofdlijnen van de definitie van energiegemeenschap vast, conform de Energiewet, en werk deze nader uit in het beleidskader Participatie en Lokaal Eigendom.
3. Leg in 3.1.2 een voorkeurspositie vast voor coöperatieve ontwikkeling.
4. Verbind in 3.1.2 de provinciale 50%-norm expliciet aan transparante motivering.

Antwoord

1. De provincie onderschrijft de ambitie om lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten zoveel mogelijk te vergroten en streeft naar maximaal eigenaarschap en zeggenschap van lokale inwoners en partijen. We veranderen de tekst naar ' De provincie zet in op zeggenschap en eigenaarschap van de omgeving, met als uitgangspunt minimaal 50% lokaal eigendom per grootschalig energieproject'. Waar mogelijk streeft de provincie naar volledig lokaal eigendom". Hiermee wordt maximaal lokaal eigenaarschap en zeggenschap actief bevorderd, maar het streven naar 100% lokaal eigendom wordt niet als generieke verplichting vastgelegd. Binnen deze kaders blijft ruimte om, waar mogelijk en passend, toe te werken naar hogere percentages, tot en met volledig lokaal eigendom.

2. De provincie onderschrijft het belang van duidelijkheid over het begrip

energiegemeenschap. De hoofdlijnen van de definitie zoals opgenomen in de Energiewet zullen worden beschreven in paragraaf 3.1.2 van de Omgevingsvisie. De nadere uitwerking en toepassing hiervan vindt plaats in het uitvoeringskader.

3. De provincie deelt de opvatting dat energiecoöperaties en energiegemeenschappen een centrale rol spelen bij het realiseren van lokaal eigendom en maatschappelijke participatie. In de Omgevingsvisie zal expliciet worden opgenomen dat de provincie deze vormen beschouwt als voorkeursvorm voor het realiseren van lokaal eigendom bij energie- en warmteprojecten.

4. De provincie acht het van belang dat duidelijk en transparant wordt gemotiveerd hoe het percentage lokaal eigendom per project tot stand komt. We willen in de visie echter focussen op het uitgangspunt 50% en niet het 'afwijken' hiervan. Dit wordt wel verder opgenomen in het uitvoeringskader.

B030-EN046 Ontwerp-Omgevingsverordening: ontbrekende borging

Borging van lokaal eigendom en een gelijke positie voor energiegemeenschappen ontbreekt volgens de indiener in de Ontwerp-Omgevingsverordening. Daarom wordt gevraagd om een nieuw artikel onder energie, namelijk Artikel 7.77: Lokaal eigendom:
1. Bij besluiten over grootschalige opwek van hernieuwbare energie en grootschalige energieopslag waar de provincie bevoegd gezag is, is minimaal 50% van het project in lokaal eigendom via een energiegemeenschap, waarbij een energiecoöperatie met een open lidmaatschap en democratische besluitvorming kwalificeert als een energiegemeenschap.
2. Indien hiervan wordt afgeweken, motiveert de initiatiefnemer dit conform de motiveringsplicht die wordt vastgelegd in de provinciale verordening op grond van de Energiewet.
3. Het bevoegd gezag borgt dat energiegemeenschappen aantoonbaar de gelegenheid krijgen om vanaf het begin van de ontwikkeling als volwaardig mede-ontwikkelaar voor minstens 50% aan het project deel te nemen.
4. Het bevoegd gezag betrekt bij de besluitvorming de in de Omgevingsvisie opgenomen ambitie om te streven naar 100% lokaal eigendom.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de suggesties en onderschrijft het belang van borging van lokaal eigendom en energiegemeenschappen. Momenteel wordt onderzocht hoe lokaal eigendom het beste kan worden geborgd. De specifieke voorstellen van de indiener worden daarom niet overgenomen, maar de provinciale ambitie en uitgangspunten blijven van kracht en worden meegenomen in de verdere uitwerking.

B030-EN045 Ontwerp-Omgevingsprogramma: concretisering wenselijk

De indiener waardeert de stappen in het Omgevingsprogramma maar ziet ruimte om dit kader op een aantal manieren verder concretiseren, namelijk:
1. Voeg in 3.1.2.1 de volgende concretisering toe:
“De provincie ontwikkelt met relevante stakeholders een Routekaart Lokaal Eigendom, waarin modellen, juridische instrumenten en voorbeeldverordeningen zijn opgenomen die helpen 50% lokaal eigendom te realiseren.”

Antwoord

1. De provincie ziet het belang van ondersteuning bij het realiseren van lokaal eigendom, bijvoorbeeld door het delen van modellen, voorbeeldverordeningen en goede praktijkvoorbeelden zoals die van NPRES/Energiesamen. In het Omgevingsprogramma wordt daarom opgenomen dat de provincie gemeenten ondersteunt bij het behalen van hun doelstellingen voor lokaal eigendom, onder andere door het beschikbaar stellen van instrumenten, handreikingen en voorbeelden. We noemen dit niet expliciet een 'routekaart'.

2. Voor projecten waarop de provincie niet bevoegd gezag heeft, ligt het onderzoek naar hogere percentages lokaal eigendom niet bij ons. Wel ondersteunt de provincie gemeenten actief bij het verkennen van hun mogelijkheden, deelt zij goede voorbeelden en instrumenten, en brengt via de jaarlijkse monitor lokaal eigendom kansen en knelpunten in kaart. De vorm van deze ondersteuning is flexibel en kan bestaan uit handreikingen, voorbeelden of andere praktische instrumenten, afhankelijk van wat gemeenten nodig hebben.

B031 - Drinkwater Oasen

B031-BG009 Bodemenergiesystemen en schuin boren

De indiener is tevreden met de verduidelijking dat schuin boren onder grondwaterbeschermingsgebieden valt onder milieubelastende activiteiten. De indiener benadrukt dat de gedachte achter het schuin boren goed is, maar dat in grondwaterbeschermingsgebieden nader onderzoek nodig is en de bescherming van het grondwater leidend moet zijn.

Antwoord

De bescherming van de drinkwatervoorziening is een zwaarwegend belang zoals benoemd in Artikel 2 van de Drinkwaterwet.

B031-TRO103 Ontbreken drinkwateropgave in 6.2.1 onder B

De indiener constateert dat de opgave toekomstbestendige (drink)watervoorziening ontbreekt in de opsomming van prioritaire opgaven voor de onbebouwde ruimte. Dit wordt als een omissie gezien en de indiener lijkt om aanvulling te vragen.

Antwoord

In aanvulling op antwoord B031-TRO102: Drinkwatervoorziening is voor de provincie benoemd als een van de prioritaire opgave.

B031-WO151 Drinkwater besparende maatregelen

De indiener waardeert de aandacht voor drinkwaterbesparing in de Omgevingsvisie onder Wonen, maar vindt dat deze onvoldoende is uitgewerkt in concrete maatregelen en kaders, met name voor nieuwbouw. Er wordt gevraagd om minder vrijblijvende en meer sturende bepalingen.

Antwoord

Nut en noodzaak van concrete maatregelen en kaders voor een toekomstbestendige drinkwatervoorziening en met name voor nieuwbouw wordt gedeeld. Daaraan kan in de Herziening 2025 nog geen invulling worden gegeven, omdat ambities, doelen en eisen, met daaruit voortkomende standpunten en beleidslijnen, in relatie tot met de webpagina's https://bouwadaptief.nl/waterzuinige-wijken nog onvoldoende met alle partijen zijn gedeeld. Momenteel geeft PZH wel invulling aan een Beleidsverkenning Zuid-Hollandse Drinkwatervisie 2050, in samenwerking met Berenschot. Drinkwaterbesparing woningbouw zal daar onderdeel van uitmaken, met adviezen voor komende herzieningen provinciaal omgevingsbeleid.

B031-BG010 Terminologie grondwaterbescherming ZHOV

De indiener signaleert dat de gehanteerde begrippen voor grondwaterbescherming in de ZHOV afwijken van gangbare terminologie in andere provincies en landelijk beleid. Om begripsverwarring te voorkomen wordt gevraagd om de gebruikelijke driedeling te gebruiken: waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en boringsvrije zone.

Antwoord

Er worden inderdaad verschillende definities van grondwaterbescherming door provincies gehanteerd. Vooralsnog ziet de provincie geen aanleiding om deze definitie te wijzigen.

B031-ZZ013 Meewegen belangen drinkwatervoorziening

De indiener vraagt de provincie om de belangen van de drinkwatervoorziening expliciet mee te wegen bij de herziening van de Omgevingsverordening, zodat de continuïteit en kwaliteit van de drinkwatervoorziening gewaarborgd blijven.

Antwoord

De regels uit de Omgevingsverordening zijn onder andere bedoeld om de drinkwatervoorziening te beschermen. Uit de zienswijze wordt niet duidelijk wat hierin volgens indiener moet worden aangepast.

B031-BD006 Beperken bodemdaling

De indiener herkent het belang van een gezamenlijke visie op toekomstbestendig veenweidegebruik om bodemdaling aldaar te beperken. De indiener zet zelf al mitigerende maatregelen in, maar geeft aan dat een concreet kader van de provincie zou kunnen bijdragen aan de effectiviteit ervan.

Antwoord

De indiener wijst op het belang van een gezamenlijke visie op toekomstbestendig veenweidegebruik en geeft aan dat een concreter provinciaal kader kan bijdragen aan de effectiviteit van door de indiener reeds ingezette mitigerende maatregelen. De provincie waardeert deze inbreng. De suggestie van de indiener ziet specifiek op de relatie tussen drinkwaterwinning en bodemdaling. Een verdere aanscherping van het provinciaal kader is op dit moment niet voorzien. Bodemdaling wordt wel meegenomen in de milieueffectrapportage bij besluitvorming over drinkwaterwinning. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B031-TRO102 Weging binnen prioritaire opgaven

De indiener is blij dat drinkwater als één van de prioritaire opgaven is genoemd, maar benadrukt dat dit kan botsen met andere (prioritaire) opgaven zoals natuur. De indiener stelt dat ook binnen de prioritaire opgaven keuzes noodzakelijk zijn. Er wordt gevraagd om in de Omgevingsvisie meer richting te geven aan de onderlinge weging van deze opgaven, zodat op gebiedsniveau beter onderbouwde keuzes kunnen worden gemaakt. Hierbij wordt verwezen naar het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen, waarin drinkwater wordt aangemerkt als dwingende reden van groot openbaar belang.

Antwoord

De bescherming van de onbebouwde ruimte en de 3 ha-regel passen binnen een ruimtelijke strategie die de kwaliteit van landschap en landbouw beschermt, verstedelijking concentreert binnen bestaande stedelijke gebieden en tegelijkertijd de hoge woningvraag in Zuid-Holland structureel en gebalanceerd tegemoet wil komen. Hierbij gaat de prioriteit in de onbebouwde ruimte uit naar:

- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en*

(drink)watervoorziening

- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*
- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector.*

De wijze waarop deze opgaven binnen dit kader specifiek worden ingevuld wordt per gebied uitgewerkt in de gebiedsgerichte uitwerking uitmondend in een gebiedsprogramma. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B031-TRO101 Prioritering van ruimtelijke opgaven

De indiener onderschrijft de keuze om in te zetten op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling en het maken van duidelijke keuzes tussen ruimtelijke opgaven. Het reserveren van ruimte voor prioritaire opgaven wordt als noodzakelijk en positief gezien.

Antwoord

Wij waarderen deze steunbetuiging ten aanzien van het voorgenomen beleid.

B031-WBS017 Diversificatie van drinkwaterbronnen

De indiener ondersteunt de ambitie om drinkwaterbronnen te diversifiëren en werkt actief aan de verkenning van aanvullende bronnen zoals oppervlaktewater, RWZI-effluent en brak water. De indiener merkt tegelijk op dat bestaande regelgeving, met name rondom reststromen als concentraatlozing, de inzet van aanvullende bronnen belemmert. De indiener vraagt de provincie om samen te werken bij het oplossen van deze beperkingen en daarmee diversificatie daadwerkelijk mogelijk te maken.

Antwoord

Dank voor uw verzoek, wij gaan hierover graag nader in gesprek.

B031-WBS020 Actieplannen Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen

De indiener vraagt de Provincie Zuid-Holland om in het Omgevingsprogramma te verwijzen naar de Regionale Actieplannen Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen vanwege de maatregelen die daarin worden beschreven.

Antwoord

De actieplannen beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2030 wordt toegevoegd aan de herziening.

B032 - Actiecomité het Hofland

B032-ER011 Cultuurhistorische waarde

De indiener benadrukt dat Het Hofland een hoge cultuurhistorische waarde heeft, onderbouwd door meerdere onderzoeken en bestaand gemeentelijk beleid. Het gebied is beeldbepalend voor de historische stad Schoonhoven en moet volgens de indiener in zijn geheel behouden en beschermd blijven. De indiener stelt dat de huidige gemeenteraad echter juist actieve lobby voert om op Het Hofland woningen te mogen bouwen en wijst de provincie op haar verantwoordelijkheid voor het beschermen van gebieden met hoge cultuurhistorische waarde.

Antwoord

Met uw zienswijze geeft u aan veel zorgen te hebben over een karakteristiek gebied, het Hofland in Schoonhoven. Met het provinciale beleid voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling gaan we zuinig en zorgvuldig om met de onbebouwde ruimte. Uw pleidooi is hiervoor een ondersteuning. Deze polder ligt binnen de (vm. inundatiezone van) erfgoedlijn van Oude Hollandse Waterlinie, die de gehele Krimpenerwaard omvat. Het is geen kroonjuweel en ook geen onderdeel van werelderfgoed Hollandse Waterlinies.
De provincie erkent dat polder Hofland onderdeel uitmaakt van veenweidegebied met een hoge cultuurhistorische waarde, zoals ook opgenomen in de cultuurhistorische atlas Zuid-Holland. Deze waarde is aangegeven vanwege de nog herkenbare historische verkaveling en redelijke samenhang met open polderlandschap in de Krimpenerwaard. De waarde van de polder en vooral de omgeving ten zuiden en westen (sportvelden, randweg, nieuwe woonwijk) is echter niet zodanig dat het past binnen de selectiecriteria voor provinciaal kroonjuweel.
Overigens heeft op 10 december 2024 ons college van Gedeputeerde Staten besloten om niet in te stemmen met het opnemen van de locatie Het Hofland te Schoonhoven als onderdeel van de regionale woningbouwprogrammering van Midden-Holland omdat er binnen Zuid-Holland voldoende uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. De door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkeling is mede gelet op de omvang van groter dan 3 ha niet wenselijk bevonden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B032-RKL014 Zichtlijnen

De indiener is van mening dat het behoud van zichtlijnen geen adequate bescherming biedt voor het samenhangende historische landschap.

Antwoord

((Dit gaat over de voorgenomen woningbouw op Het Hofland te Schoonhoven)) Een van de argumenten van de ontwikkelaar is dat het gebruik van zichtlijnen belangrijke cultuurhistorische waarden van een gebied zal benadrukken en behouden. Indiener heeft hier zorgen bij en maakt bezwaar tegen dit lokale plan. Omdat dit geen betrekking heeft op ons voorgenomen beleid nemen wij deze zienswijze voor kennisgeving aan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B032-TRO139 Het Hofland mag geen TRO-locatie worden

De indiener stelt dat Het Hofland in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid niet is aangewezen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkeling en ook niet op de kaarten is opgenomen. De indiener verzoekt dit zo te houden en stelt dat bebouwing zou leiden tot onherstelbare schade aan meerdere publieke belangen. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie het gebied aan te wijzen als cultuurhistorisch kroonjuweel of belangrijk kasteelbiotoop.

Antwoord

Wij waarderen deze steunbetuiging ten aanzien van het voorgenomen beleid.

B032-TRO140 Straatje erbij wordt wijkje erbij

De indiener vreest dat de regeling voor een 'straatje erbij' kan leiden tot grootschalige woningbouw in het buitengebied. Er wordt verzocht om strengere begrenzing en het uitsluiten van afwijkingsmogelijkheden in beschermingscategorieën.

Antwoord

Wij nemen kennis van uw zorgen over de regeling voor het straatje erbij, waaronder het ontbreken van een expliciet maximumaantal woningen. Zie in aanvulling hierop thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B032-TRO219 Vitaliteit is geen argument

De indiener betwist het argument dat woningbouw in het gebied nodig is voor de vitaliteit van Schoonhoven en stelt dat júist de openheid en historische uitstraling van Het Hofland Schoonhoven aantrekkelijk maakt.

Antwoord

We danken indiener voor de steunbetuiging die uit deze zienswijze spreekt. Indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen woningbouw op Het Hofland te Schoonhoven, daarbij wordt aangegeven dat het Hofland geen onderdeel is van toekomstige ruimtelijke ontwikkeling (par.6.2.1) en is als zodanig ook niet op de kaart vermeld is. Voor verdere duiding zie ook het thema antwoord Vitaliteit&leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Vitaliteit en leefbaarheid zijn brede begrippen en worden vaak verschillend geïnterpreteerd. De provincie heeft dit nader onderzocht in het Onderzoek Vitaliteit en leefbaarheid van kernen in Zuid-Holland 2024. Voorzieningen worden door de provincie gezien als aspect binnen vitaliteit, en vitaliteit als onderdeel van het bredere begrip leefbaarheid. Uit het onderzoek blijkt dat woningbouw op zichzelf inderdaad niet effectief is voor het behoud van voorzieningen in de kernen. Hierop zijn andere ontwikkelingen van grotere invloed, zoals schaalvergroting, een grotere automobiliteit en verandering in consumentengedrag (zoals internet winkelen). Daarom zijn voor voorzieningenbehoud en de bereikbaarheid ervan andere beleidsmaatregelen nodig.

Het Straatje erbij is bewust kleinschalig vormgegeven waarbij het een positieve bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid van de kern, bijvoorbeeld door woningen toe te voegen voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen uit de kern. Tegelijkertijd wordt zorgvuldig rekening

gehouden met ruimtelijke kwaliteit, zuinig ruimtegebruik en het beschermen en benutten van onbebouwde ruimte, zodat er ruimte beschikbaar blijft voor andere belangrijke ruimtevragers die randvoorwaardelijk zijn voor wonen en werken, zoals toekomstbestendige landbouw, klimaatadaptatie, een robuust water- en bodemsysteem, duurzame energie, biodiversiteit en recreatie. Voor de borging hiervan zijn kaders nodig, die in de Herziening van het omgevingsbeleid 2025 zijn opgenomen.

B032-TRO220 Draagvlak & rol provincie

De indiener stelt naar aanleiding van een enquête bij een bewonersbijeenkomst dat maatschappelijk draagvlak voor woningbouw op Het Hofland ontbreekt en roept de provincie op om actief invulling te geven aan haar rol in het beschermen van cultuurhistorische, ecologische en landschappelijke waarden.

Antwoord

Zie BO032-TRO219.

B032-WV044 Natuur, water en recreatie

De indiener stelt dat Het Hofland een belangrijke functie vervult voor waterveiligheid, ecologie en recreatie. Bebouwing zou leiden tot verlies van waterbergend vermogen, aantasting van ecologische waarden en verstoring van recreatief gebruik. Daarnaast wordt gesteld dat de huidige beschermingsstatus van het gebied onvoldoende recht doet aan het belang van het gebied voor beschermde vogelsoorten.

Antwoord

Het criterium voor aanwijzing als belangrijk weidevogelgebied is een dichtheid van meer dan 30 broedparen per 100 hectare. Wanneer dergelijke dichtheden niet (meer) bereikt worden, maar nog wel dichtheden tussen de 15 en 30 broedparen per 100 hectare, is ervoor gekozen om deze gebieden aan te wijzen als te beschermen kansrijke weidevogelgebieden. Dat is nog steeds een bescherming tegen grote ruimtelijke ontwikkelingen. Mocht de indiener beschikken over telrapporten of andere gegevens over de aanwezigheid van weidevogels die bij de provincie niet bekend zijn, dan ontvangen wij die graag. Op grond daarvan kan bij een toekomstige actualisatie zo nodig worden bezien of de bescherming moet worden aangepast. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B032-MO037 Infrastructuur

De indiener uit zorgen over de verkeersinfrastructuur en stelt dat de bestaande infrastructuur en aansluiting op de N210 onvoldoende capaciteit hebben om extra verkeer te verwerken.

Antwoord

De provincie erkent dat de druk op de bestaande infrastructuur hoog is. De zienswijze maakt echter niet concreet duidelijk op welke infrastructuur wordt gedoeld en welke aanpassing van de Omgevingsvisie wordt beoogd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B033 - Historische Vereniging Schoonhoven

B033-ER012 Bescherming cultuurhistorisch erfgoed Hofland

Indiener maakt zich ernstig zorgen over de plannen van de gemeente Krimpenerwaard om het Hofland nabij Schoonhoven te gaan benutten voor woningbouw, terwijl de gemeenteraad in de Erfgoednota 2027-2022 een hoge cultuurhistorische waarden aan het gebied heeft toegekend. Die hoge waarde is hierna onlangs nog onderschreven in een rapport van de stichting ‘in Arcadie’, waarin is aangegeven dat het Hofland vanwege de goed bewaarde landschappelijke inrichting en openheid, de kleinschaligheid en de oost-west georiënteerde verkavelingsrichting een zeldzaam en gaaf bewaard voorbeeld is van een eeuwenoude en nog goed afleesbaar poldergebied. Indiener vraagt dan om de cultuurhistorische waarde van het gebied te beschermen en geen woningbouw mogelijk te maken.

Antwoord

Met uw zienswijze geeft u aan veel zorgen te hebben over een karakteristiek gebied, het Hofland in Schoonhoven. Met het provinciale beleid voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling gaan we zuinig en zorgvuldig om met de onbebouwde ruimte. Uw pleidooi is hiervoor een ondersteuning. Deze polder ligt binnen de (vm. inundatiezone van) erfgoedlijn van Oude Hollandse Waterlinie, die de gehele Krimpenerwaard omvat. Het is geen kroonjuweel en ook geen onderdeel van werelderfgoed Hollandse Waterlinies.
De provincie erkent dat polder Hofland onderdeel uitmaakt van veenweidegebied met een hoge cultuurhistorische waarde, zoals ook opgenomen in de cultuurhistorische atlas Zuid-Holland. Deze waarde is aangegeven vanwege de nog herkenbare historische verkaveling en redelijke samenhang met open polderlandschap in de Krimpenerwaard. De waarde van de polder en vooral de omgeving ten zuiden en westen (sportvelden, randweg, nieuwe woonwijk) is echter niet zodanig dat het past binnen de selectiecriteria voor provinciaal kroonjuweel.
Op 10 december 2024 ons college van Gedeputeerde Staten besloten om niet in te stemmen met het opnemen van de locatie Het Hofland te Schoonhoven als onderdeel van de regionale woningbouwprogrammering van Midden-Holland omdat er binnen Zuid-Holland voldoende uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. De door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkeling is mede gelet op de omvang van groter dan 3 ha niet wenselijk bevonden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B034 - Coöperatief Waardstroom Krimpenerwaard

B034-EN048 Betrokkenheid bij ontwikkeling beleid energietransitie

De indiener verzoekt dat de indiener wordt betrokken bij de bespreking en ontwikkeling van het nieuwe omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland, voor zover dit betrekking heeft op de energietransitie.

Antwoord

De provincie stuurt alle indieners van zienswijzen de Nota van Beantwoording (met daarin de beantwoording van de zienswijzen) en een uitnodiging voor de hoorzitting van herziening 2025 zodat u betrokken kunt blijven bij deze herziening van het omgevingsbeleid. Daarnaast wijzen wij u op de pagina https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/omgevingsbeleid/lopende-herzieningen-omgevingsbeleid/ waarop actueel inzicht wordt gegeven op de lopende herzieningsprocessen van de provincie.

B034-EN047 Aansluiting bij zienswijze koepelorganisatie

De indiener geeft aan zich aan te sluiten bij de zienswijze die “Energie Samen Zuid-Holland” heeft ingediend over de Herziening Omgevingsbeleid 2025 van de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Wij nemen kennis van uw zienswijze en verwijzen naar de beantwoording van bij de zienswijze van “Energie Samen Zuid-Holland (B030)”.

B035 - Stichting Het Huys ten Donck

B035-ER016 Verzoek tot samenwerken

De inbrenger benoemt op zoek te zijn naar structurele samenwerking met de provincie om de instandhouding van de buitenplaats tot gedeelde waarden en verantwoordelijkheid maken. De inbrenger wil in gesprek gaan over de structurele samenwerking met de provincie, gemeente, RCE en andere stakeholders en de samenwerking bezegelen in ons 280ste jubileumjaar in 2026.

Antwoord

De provincie gaat graag met u en de gemeente Ridderkerk in gesprek over de plannen die u heeft en over de instandhouding en toekomstbestendigheid van uw buitenplaats. De provincie verkent ook graag met u welke samenwerking daarbij past en hoe deze met de gemeente, RCE en andere stakeholders vorm te geven. Deze zienswijze leidt niet direct tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B035-ER015 Kleinschalige ontwikkelingen cultureel erfgoed, waaronder woningbouw, horeca en recreatieve infrastructuur

De inbrenger benoemt zelf een aantal kleinschalige ontwikkelingen te willen doorvoeren om daarmee extra structurele inkomsten te kunnen genereren, Zij geven aan dat dit binnen de huidige opzet en voorgenomen omgevingsbeleid geen kans van slagen heeft. De inbrenger vraagt de provincie Zuid-Holland mogelijkheid voor kleinschalig bouwen binnendijks en buitendijks op een aantal plekken. In de bijlage van de zienswijze op pagina 3 staat een afbeelding van de inzet van de inbrenger. Daarin staat:
-Kleinschalige woningbouw
-Restaurant
-Buitendijkse woningbouw
-Restauratie en toevoeging extra bouwkavel
-Verbeterde entree
-Aanleg fiets- en wandelverbinding

Antwoord

De mogelijkheden voor de ontwikkelingen die u in uw zienswijze benoemt zoals kleinschalige woningbouw en het toevoegen van bebouwingsmogelijkheden worden onder andere bepaald door de kaders die zijn opgenomen in het provinciaal Omgevingsbeleid. De provinciale regels voor de landgoedbiotoop zijn van toepassing voor ontwikkelingen die plaatsvinden in dit gebied. Daarnaast zijn onder andere de kaders voor Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkelingen en ruimtelijke kwaliteit van toepassing. De provincie gaat graag met u en de gemeente Ridderkerk in gesprek om te kijken welke mogelijkheden er voor u zijn binnen deze kaders van het provinciaal Omgevingsbeleid.

B035-ER014 Structurele inkomsten instandhouding cultureel erfgoed

De inbrenger vraagt de provincie Zuid-Holland zorgvuldigheid en inpassing voor extra structurele inkomsten ten behoeve van de instandhouding van Buitenplaats Het Huys ten Donck.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van zorgvuldige en duurzame instandhouding van cultureel erfgoed, waaronder historische buitenplaatsen zoals Buitenplaats Het Huys ten Donck. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de Omgevingsvisie Zuid-Holland, waarin het behoud en de versterking van cultuurhistorische waarden een integraal onderdeel vormen van de kwaliteit van de leefomgeving.
Binnen het provinciale erfgoedbeleid wordt uitgegaan van het principe dat behoud van erfgoed hand in hand kan gaan met zorgvuldig en passend gebruik, mits dit geen afbreuk doet aan de aanwezige cultuurhistorische, landschappelijke en monumentale waarden. Ook de Omgevingsverordening Zuid-Holland stelt dat ontwikkelingen bij beschermde cultuurhistorische waarden alleen zijn toegestaan indien deze waarden behouden blijven en – waar mogelijk – worden versterkt
De provincie erkent dat het realiseren van structurele inkomsten kan bijdragen aan een toekomstbestendige instandhouding van historische buitenplaatsen. Tegelijkertijd geldt dat het genereren van dergelijke inkomsten primair een verantwoordelijkheid is van de eigenaar. De rol van de provincie is daarbij kaderstellend en faciliterend, door het bieden van beleidsruimte voor zorgvuldig gebruik, het beschikbaar stellen van kennis en advisering en – waar van toepassing – het inzetten van bestaande subsidieregelingen voor behoud en restauratie van erfgoed. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B035-ER013 Infrastructurele initiatieven

De indiener verzoekt de Provincie Zuid-Holland ondersteuning te bieden in het omgaan met infrastructurele initiatieven van overheden en grote marktpartijen in relatie tot het Rijksmonument Buitenplaats Het Huys ten Donck. De indiener benoemt deze actuele initiatieven met grote impact: aanleg waterstofnetwerk (Gasunie), een 380kV leiding door STEDIN en een nieuwe waterleiding door OASEN.

Antwoord
Bij eventuele ontwikkelingen rond Buitenplaats Het Huys ten Donck geldt dat deze getoetst dienen te worden aan de uitgangspunten van de Omgevingsvisie en de regels van de Omgevingsverordening, waarbij een zorgvuldige inpassing in de cultuurhistorische context leidend is. Binnen deze kaders blijft de provincie bereid om, in overleg met betrokken partijen, mee te denken over passende oplossingen die bijdragen aan de duurzame instandhouding van de buitenplaats en haar omgeving. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B035-GN032 Groene buffers

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om Buitenplaats Het Huys ten Donck mee te nemen in beleidskeuzen o.a. met betrekking tot Groene buffers. Daarbij benoemt de inbrenger dat overheden de neiging hebben om de buitenplaats te beschouwen als een gebied met een eeuwigdurende vaste groene status quo, terwijl het gebied – net als andere gebieden of vaak zelfs meer- onderhevig is aan klimaatverandering, stedelijke druk, stijgende instandhoudingskosten en ontwikkelingen van buitenaf die hun weerslag hebben.

Antwoord
Er spelen veel opgaves in de schaarse ruimte van Zuid-Holland. In de Groene Buffer wordt met extra aandacht gekeken naar deze opgaves.

B036 - Natuurvereniging Eiland IJsselmonde

B036-NNN001 Verzoek toevoeging het Waaltje aan NNN

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om het Waaltje, stromend van Hendrik-Ido-Ambacht via Ridderkerk-Rijsoord naar Heerjansdam, (Figuur 1 op pagina 2 van de zienswijze) als ecologische verbinding toe te voegen aan het Natuurnetwerk Nederland als ecologische verbinding. Op pagina 1 van de zienswijze worden hiervoor argumenten genoemd door de inbrenger.

Antwoord

Inderdaad functioneert 't Waaltje als water-natuurverbinding tussen de N2000-gebieden Oude Maas en Crezéepolder. Bovendien heeft de provincie het aangewezen op de 'otterinfrastuctuurkaart'. Het gebied is nu aangewezen als recreatiegebied, beschermingscategorie 2. Hierdoor is het gebied beschermd tegen inbreiding. Omdat het ook recreatief in gebruik is, is een aanvullende bescherming als NNN op dit moment minder gewenst.

B036-RE018 Johannapolder beschermingscategorie 2, recreatiegebied onvolledig ingetekend

De inbrenger benoemt dat delen van de oever uit de ´beschermingscategorie 2, recreatiegebied ´ verwijderd worden in de Johannapolder in de gemeente Albrandswaard (Figuur 4 van bladzijde 4 in de zienswijze). De inbrenger vraagt om uitleg over de reden hiervan.

Antwoord

De provincie heeft ook hier een aantal wijzigingen doorgevoerd om de gebiedsbegrenzing te verfijnen en de grenzen van het recreatiegebied hier te laten overeenkomen met die van het recreatieschap. Daarin zijn onbedoeld delen van de oever eruit gehaald. Die stukken passen we weer aan.

B036-RE017 Bezwaar verwijderen Oeverzone in recreatiegebied Wevershoek

In Figuur 2 op pagina 3 van de zienswijze, benoemt de initiatiefnemer dat een deel van de oeverzone in het recreatiegebied Wevershoek wordt geschrapt in de kaart van het provinciaal beleid. In de samenvatting aan het eind van de zienswijze benoemt de inbrenger hier bezwaar tegen te hebben.

Antwoord

De provincie heeft inderdaad een aantal wijzigingen doorgevoerd bij bebouwd gebied en woonerven om de gebiedsbegrenzing te verfijnen en een deel om de grenzen van het recreatiegebied hier te laten overeenkomen met die van het recreatieschap. In de zienswijze wordt aangegeven dat de gehele oeverzone ter plaatse zowel een recreatieve als natuurwaarde heeft. Daarbij mag worden verwacht dat binnen een dergelijk recreatiegebied of park de volledige oeverzone dezelfde bescherming geniet, aangezien het gebied als één samenhangend geheel moet worden beschouwd en versnippering dient te worden voorkomen. Deze redenering onderschrijven wij.
Voor dit gebied zullen wij daarom de oorspronkelijke begrenzingen handhaven en deze niet aanpassen aan de grenzen van het recreatieschap. Dit wordt overeenkomstig aangepast.

B036-RE019 Verzoek status ‘beschermingscategorie 2, recreatiegebied’ Zuidelijk Randpark

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid/Holland om Zuidelijk Randpark (Figuur 5 op bladzijde 5 van de zienswijze) ‘beschermingscategorie 2, recreatiegebied’ te geven vanwege de belangrijke waarde als groene buffer en recreatiegebied voor de inwoners van Rotterdam-Zuid.

Antwoord

In het gebied is sprake van meerdere belangen die moeten worden afgewogen. Het aanwijzen van een gebied als cat. 2 recreatiegebied betekent dat bepaalde ontwikkelingen in het gebied beperkt of zelfs onmogelijk gemaakt worden. Het afwegen van al die belangen is primair een taak van gemeenten. In het geval van het Zuidelijk Randpark vindt de provincie het belangrijk dat de beide betrokken gemeenten een eventuele aanwijzing als recreatiegebied onderschrijven. Andere partijen kunnen hun verzoek dan bij de desbetreffende gemeente neerleggen.

B036-NNN002 Verzoek uitbreiding NNN Johannapolder

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om het gehele gebied (figuur 4 van bladzijde 4 in de zienswijze) toe te voegen aan het Natuurnetwerk Nederland. De inbrenger benoemt op bladzijde 4 verschillende argument voor het verzoek.

Antwoord

Het gebied is aangewezen als recreatiegebied en functioneert ook als zodanig. Hierdoor is het al beschermd tegen inbreiding. Een NNN-status zou vergaande beperkingen aan de recreatie opleggen. Er is hier nu geen ambitie geformuleerd om beschermde natuur te realiseren en wij zullen dit gebied niet toevoegen aan het NNN.

B036-WO054 Woonerven Barendrecht onvolledig ingetekend

De inbrenger benoemt dat in de Zuidpolder bij Barendrecht (Figuur 3 op pagina 3 van de zienswijze) niet alle (toekomstige) woonerven zijn ingetekend, ondanks dat hier al bouwactiviteiten gestart zijn. De inbrenger benoemt dat dit gaat om woonerven in het gedeelte tussen de 3e Barendrechtseweg en de A29. De inbrenger vraagt de provincie of deze terreinen nog verwijderd worden uit de beschermingscategorie 2, recreatiegebied. Daarnaast vraagt de inbrenger de provincie of hier woningbouw ontwikkeld wordt ondanks de beschermde status en of de bescherming hier tekortschiet.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Deze locatie is in onze verordening opgenomen als 3ha locatie, waarmee woningbouw daar mogelijk is gemaakt. We hadden dit dus ook uit de cat 2 gebied moeten verwijderen. Dit gaan we alsnog doen.

B036-RE016 Toelichting gevraagd op woningbouw onder ‘beschermingscategorie 2, recreatiegebied’

De inbrenger benoemt dat er ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden in langs het Waaltje, wat ‘beschermingscategorie 2, recreatiegebied’ is. De inbrenger benoemt dat dit tussen de spoorlijn Kijfhoek/Stationsweg en de Ziedewijksedijk aan de westkant van de rivier (Figuur 2 op pagina 3 van de zienswijze) plaatsvindt. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland toelichting op welke wijze hier de natuurwaarden hersteld/beschermd kunnen worden en de functie als recreatiegebied in een groene buffer invulling gegeven wordt.

Antwoord

Indien er plannen zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen in cat 2 recreatiegebied, dient de gemeente dit af te stemmen met de provincie. Hierbij is het uitgangspunt dat de recreatieve kwaliteiten in het gebied daarbij per saldo gelijk blijven. Als er een aantasting is van een recreatiegebied/groene buffer (bijvoorbeeld inbreiding), kan dat niet. Daarbij kan de provincie uiteindelijk ook handhaven. Wij zullen navragen bij de gemeente welke ontwikkelingen hier plaatsvinden om te beoordelen of de provincie hierop moet reageren.

B037 - Versnellingstafel Molenlanden

B037 -WO064 Ruimte voor woningbouw in landelijk gebied

Indiener zet zich in voor het versnellen van de woningbouw in Molenlanden, om het gebied vitaal, toekomstbestendig en aantrekkelijk voor jongeren te houden. Met de uitwerking van het voorgenomen macrobeleid van de provincie – met nadruk op ‘water en bodem sturend’, het beperken van verharding, het beschermen van open landschap en het herijken van 3ha-locaties –ontstaat een structurele benadeling van het landelijk gebied. Een landelijke gemeente, als Molenlanden, gaat van nature zuinig met de landelijke omgeving om. Er is veel minder bebouwd en verhard, dan in bepaalde delen van het Groene Hart, waarom soms wel 20% is bebouwd en verhard. In Molenlanden is de afgelopen vijftig jaar slechts 2% extra van het landelijk gebied gebruikt voor wonen, werken en bedrijvigheid. Om het gebied vitaal te houden is in de komende vijftig jaar hetzelfde nodig.
Indiener voorziet een groot aantal negatieve effecten als de provincie het voorgenomen beleid doorzet, waaronder het wegtrekken van jongeren, het sluiten van scholen, sportverenigingen en andere voorzieningen. Er is in toenemende mate sprake van een ongelijk en oneerlijk speelveld tussen stad en landelijk gebied. Indiener vraag om erkenning van het fundamentele verschil tussen stad en platteland. Indiener vraagt om durf om af te wijken waar standaardbeleid in effect het tegendeel bereikt van is beoogde, om ruimte geven waar mensen verantwoordelijkheid nemen en om lokaal vertrouwen te stellen in de steden en dorpen.

Antwoord

Wij delen deze zorg, daarom is het beleid ten aan zien van ' straatje erbij' opgesteld. We geven mee dat we de focus verleggen naar de realisatie van bestaande woningbouwplannen en met name de < 3 ha locaties die een gemeente in de pijplijn heeft zitten en die richting ontwerp omgevingsplan moeten voor 1 juli.

B038 - Stichting Bedrijven Investeringszone Westvlietweg en Vereniging Bedrijvenbelang Westvlietweg

B038-BE109 Meer ruimte mogelijk opnemen voor ontwikkeling en uitbreiding bedrijventerreinen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om meer ruimte op te nemen voor de ontwikkeling en uitbreiding van bedrijventerreinen. Zodanig dat er een passende invulling kan worden gegeven aan de compensatie- en uitbreidingsopgave voor Den Haag alsmede goede allocatie kan plaatsvinden van bestaande en nieuwe bedrijven in verschillende activiteiten en milieu categorieën.

Antwoord

De provincie herkent het belang van voldoende en goed gealloceerde ruimte voor bedrijvigheid, ook voor de compensatie- en uitbreidingsopgave van Den Haag. Tegelijkertijd is de ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen beperkt door de keuze om het open landschap en waardevolle gebieden te beschermen.
Daarom zet de provincie primair in op bescherming en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, met onderscheid tussen zwaardere en lichtere terreinen, zodat bedrijven op de juiste plek terechtkomen. Uitbreiding of nieuw aanbod is alleen aan de orde via de regionale bedrijventerreinenstrategie, wanneer vraag en aanbod regionaal in balans blijven en alternatieven zoals intensivering en herstructurering onvoldoende soelaas bieden.
Binnen deze kaders blijft ruimte voor maatwerk en regionale afweging. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het Omgevingsbeleid.

B038-BE110 Ondernemersbelang voorop bij bedrijventerreinen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om het belang van ondernemers op bedrijventerreinen voorop te stellen, zodat middels voldoende schuifruimte invulling kan worden gegeven aan mogelijkheden tot uitbreiding, groei werkgelegenheid, beter benutten en verduurzaming tot toekomstbestendig bedrijventerreinen.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van ondernemers op bedrijventerreinen en ziet voldoende schuifruimte als een belangrijke randvoorwaarde voor groei, werkgelegenheid, verduurzaming en toekomstbestendigheid. Juist daarom zet de provincie in op het beschermen en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zodat schaarse milieugebruiksruimte beschikbaar blijft voor bedrijven die deze ruimte nodig hebben.
Tegelijkertijd is de ruimte voor uitbreiding beperkt door de keuze om het open landschap te beschermen. Nieuwe uitbreidingen zijn daarom alleen aan de orde wanneer intensivering en herstructurering onvoldoende mogelijkheden bieden, regionaal zijn afgestemd en passen binnen de provinciale kaders. Binnen deze kaders blijft, waar noodzakelijk en goed gemotiveerd, beperkte ruimte voor maatwerk om ondernemers perspectief te bieden op groei en innovatie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

B038-BE111 Gebied specifieke duiding Westvlietweg III

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om een gebiedsspecifieke duiding (kaart/werkingsgebieden) voor Westvlietweg III, omdat in de bijlage wel andere bedrijventerreinen worden gewijzigd en Westvlietweg III niet benoemd wordt.

Antwoord
De bedrijventerreinenkaart in de provinciale Omgevingsverordening heeft een juridische functie, om het toepassingsbereik van bedrijventerreinenbeleid van de provincie aan te duiden. Westvlietweg III is reeds als bedrijventerrein opgenomen op kaart 19 van de Omgevingsverordening. De herziening bevat geen specifieke gebiedsgerichte wijziging of aparte aanduiding voor de uitbreiding van dit terrein. Een locatie wordt pas toegevoegd aan de bedrijventerreinenkaart als het omgevingsplan voor die locatie onherroepelijk is vastgesteld. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B038-EC035 Meer ruimte mogelijk maken voor werklandschappen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om meer ruimte op te nemen voor de economie, werklandschappen, herontwikkelingen en infrastructuur De indiener benoemt dat het Ontwerp mogelijkheden tot uitbreiding en groei van werkgelegenheid mede in ogenschouw nemen en zeker niet zou moeten blokkeren.

Antwoord
Voor bedrijvigheid geldt dat de vraag en het aanbod van bedrijventerreinen tot 2030 in balans is. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dit betekent dat we de onbebouwde ruimte beschermen en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Dat betekent dat bedrijvigheid zich na 2030 moet ontwikkelen binnen de huidige (en nog gereserveerde) ruimte. Dit is een van de uitgangspunten in de Ruimtelijke Koers van Zuid-Holland. Bij een eerdere herziening van het Omgevingsbeleid is daarom reeds opgenomen dat er geen nieuwe grote buitenstedelijke ontwikkellocaties voor woningbouw en bedrijvigheid worden toegevoegd. Om het belang van woningbouw en werkgelegenheid in kleinere kernen te borgen, maakt de provincie bij de Herziening 2025 wel het beleid 'straatje erbij' mogelijk voor zowel wonen als werken, zodat kleinschalige lokale ontwikkelingen onder voorwaarden kunnen worden gefaciliteerd.

B038-BE112 Behoud flexibiliteit milieugebruiksruimte-instructie bedrijventerreinen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om flexibiliteit niet weg te regelen bij toepassing van de milieugebruiksruimte-instructie voor bedrijventerreinen.

Antwoord
De provincie herkent het belang van flexibiliteit bij de toepassing van de instructieregel voor milieugebruiksruimte. De instructieregel is bedoeld om schaarse milieugebruiksruimte op bedrijventerreinen te beschermen, maar laat binnen de omgevingsverordening ruimte voor maatwerk door gemeenten, onder meer via uitzonderingsmogelijkheden en een gebiedsgerichte toepassing. Flexibiliteit wordt daarmee niet weg geregeld, maar zorgvuldig afgewogen binnen de provinciale kaders. De regels en toelichting in de Omgevingsverordening zijn naar aanleiding van onder meer deze zienswijze verduidelijkt en aangepast.

B038-GN033 Transparantie contouren groenblauw netwerk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om transparantie over de ‘specifieke plekken en lijnen’ van het groenblauw netwerk.

Antwoord

In het overleg dat parallel aan de inspraak plaatsvond, zijn geen nieuwe gebieden toegevoegd. De aanpassing in het programma heeft, naast de Vlietzone, ook de andere deelgebieden van het landschapspark toegevoegd. In de toelichting van de verordening is het volgende opgenomen over bestaande afspraken:
Het belang van het behouden en zo mogelijk versterken van de groenblauwe netwerken wordt afgewogen tegen bestaande bestuurlijke afspraken die reeds zijn gemaakt voor inwerkingtreding van de Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening herziening 2025. Het gaat dan afspraken over functiewijzigingen in de regionale bedrijventerreinenvisies, regionale woningbouwprogrammering, afgesloten woon-werkakkoorden of bestuursovereenkomsten, voor zover gedeputeerde staten daarmee hebben ingestemd- of die hebben vastgesteld. De term “rekening houden met” in de instructieregel voor het groenblauwe netwerk laat ruimte voor de gemeente om op dit punt een gemotiveerde afweging te maken.

B039 - Real Estate Invest

B039-WO086 Woningbouw provinciaal belang

De indiener vraagt de provincie om in de Visie en Verordening expliciet te borgen dat woningbouw een volwaardig provinciaal belang is dat in samenhang met andere belangen wordt afgewogen.

Antwoord

Het snel realiseren van de juiste betaalbare woningen vinden we van groot belang en borgen we zoveel mogelijk in ons Omgevingsbeleid zoals onze Omgevingsvisie, wat doorwerkt in de Omgevingsverordening. De provincie heeft één omgevingsvisie waarin per beleidskeuze het provinciaal belang is geborgd, zo ook het belang voor woningbouw, plannen worden getoetst aan ons gehele beleid.

B039-WO088 Woningbouw

De indiener verzoekt de provincie ook op het vlak van kwaliteitseisen in het provinciale beleid ruimte te laten voor maatwerk, waarbij in specifieke gevallen gemotiveerd kan worden afgeweken van voorgestelde kwaliteitsambities. Dit zonder dat de uitvoering van woningbouw onredelijk wordt belemmerd en zonder afbreuk te doen aan de kernkwaliteiten van de leefomgeving.

Antwoord

We vinden het belangrijk dat snel de juiste (betaalbare) woningen en woonconcepten worden toegevoegd aan de woningvoorraad. In het bouwbesluit zijn de minimale kwaliteitseisen van woningen gedefinieerd.

B039-TRO160 Gebiedsgericht maatwerk

De indiener verzoekt de provincie om in deze herziening van het omgevingsbeleid de balans te herstellen tussen ambitie en uitvoerbaarheid, zodat middels gebiedsgericht maatwerk in gezamenlijkheid kan worden gewerkt aan een toekomstbestendige en leefbare provincie.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B039-TRO159 Afwegingsruimte

De indiener vraagt de provincie een betere balans aan te brengen tussen de thans voorgestelde provinciale beschermingsregimes, zodanig dat deze voldoende ontwikkelruimte en perspectief biedt aan de urgente woningbouwvraagstukken in het landelijke gebied en hierbij afwegingsruimte op te nemen, bijvoorbeeld via ontheffingsmogelijkheden en/of maatwerkbepalingen. De indiener denkt dat dit bewerkstelligd kan worden door woningbouw en economische ontwikkeling meer gelijkwaardig te positioneren aan beschermingsdoelen, de beschermingsregimes te herijken op proportionaliteit en de ‘straatje erbij’ te verruimen naar standaard maximaal 3 hectare (uitgeefbaar) per kern.

Hoewel bescherming van zaken als landschap, cultuurhistorie, water, bodem en natuur onmiskenbaar van belang is, constateren wij dat het ontwerpbeleid onvoldoende expliciet borgt dat ook woningbouw een zwaarwegend maatschappelijk belang vormt. In de praktijk dreigt de ruimte die nodig is voor wonen, werken en voorzieningen structureel ondergeschikt te worden aan beschermingsdoelen, zonder dat een gelijkwaardige belangenafweging plaatsvindt. Dit terwijl één en ander hand in hand zouden kunnen gaan middels “Behoud door ontwikkeling”.

"Voor gemeenten en dorpskernen, waar verdichting slechts zeer beperkt mogelijk is, leidt dit tot een feitelijke blokkade van noodzakelijke woningbouwontwikkeling. Daarmee komt niet alleen de woningbouwopgave, maar ook de leefbaarheid en vitaliteit van deze kernen onder druk te staan. Zeer zeker geldt voor landelijke gemeenten, zoals Goeree-Overflakkee, waarin verdichting ruimtelijk nauwelijks mogelijk is en het bebouwen van kleine binnenstedelijke groene plekken de leefbaarheid schaadt."

Antwoord
Zie thema antwoorden Vitaliteit en leefbaarheid, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B039-WO087 woningbouwontwikkelingen groter dan 3 hectares

De indiener verzoekt de provincie onder (vooraf heldere en meetbare) voorwaarden uitbreidingen en gebiedsgerichte woningbouwontwikkelingen groter dan 3 hectares toe te staan, welke zijn gelegen buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) waar dit aantoonbaar bijdraagt aan leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.

Antwoord
Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgaven, die voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Recent heeft het rapport ‘Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland’ laten zien dat er op het gebied van wonen genoeg plannen zijn om de woningbouwopgave te kunnen faciliteren en dat hiervoor ook voldoende ruimte is gereserveerd. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties toe van meer dan 3ha.

B039-NA015 Natura2000

De indiener verzoekt de provincie Natura2000 gebiedsspecifieke toe te passen, met maatwerk waar generieke maatregelen geen effect hebben.

Antwoord
De voorgestelde aanpak in het Omgevingsbeleid voor de aanpak van drukfactoren gaat om maatwerk per gebied en geen generieke zone. Dit is ook in lijn met de uitkomsten van de OER. De tekst in het omgevingsbeleid voor de aanpak van de drukfactoren is als volgt: "De provincie werkt daarom, samen met gebiedspartners en medeoverheden, per Natura 2000-

gebied aan een gebiedsspecifieke aanpak voor het verminderen van de drukfactoren op deze Natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied wordt hierbij gekeken of de eventuele invoering van overgangszones kunnen bijdragen aan een efficiënte en effectieve manier van het halen van natuur-, water en klimaatdoelen.

B039-PA002 Participatie-eisen

De indiener verzoekt de provincie het proportionaliteitsbeginsel expliciet op te nemen in het Programma, zodat participatie-eisen aansluiten bij de schaal en impact van het initiatief. Dit door lichtere participatie-eisen te stellen aan kleinere of niet-controversiële projecten.

Antwoord

De provincie hanteert haar eigen participatiebeleid als beoordelingskader voor participatie door initiatiefnemers bij een omgevingsvergunning. Daarbij geldt dat de aanpak en daarmee de intensiteit van participatie altijd in verhouding moet staan tot het vraagstuk. Dat betekent dus ook dat er bij projecten met weinig impact op de omgeving minder intensieve participatie wordt verwacht van de initiatiefnemer.

B039-TRO259 Gebiedsgericht werken in landelijk gebied

De indiener verzoekt de provincie in de Verordening en het Programma concrete instrumenten voor gebiedsgericht maatwerk te introduceren met hierin ruimte voor maatwerk in het landelijke gebied. Aanvullend vraagt de indiener om zones of condities waarin verantwoorde ontwikkeling wél mogelijk is.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B039-TRO161 Gebiedsontwikkelingen

De indiener geeft de provincie ook twee concrete casussen rond gebiedsontwikkelingen mee die ze graag tot realisatie brengt, zie hiervoor de zienswijze.

Antwoord

We danken u voor de ingediende zienswijze over deze twee concrete initiatieven. Wij verwijzen u naar onze vast werkwijze planadvisering. Wij verzoeken u eerst contact op te nemen met e gemeente. De gemeente neemt in een vroeg stadium contact op met onze regioaccounts ruimte van de provincie over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen bij eigen kernen, zodat wij in een zo vroeg mogelijk stadium mee kunnen denken, bekijken welke mogelijkheden bestaan en ervoor te zorgen dat de plannen zo goed mogelijk passen binnen het provinciaal beleid. De plannen zullen uiteindelijk aan het provinciaal beleid worden getoetst.

B040 - BPD Ontwikkeling - Kavel Vastgoed - Waaijer Projectrealisatie

B040-TU056 Bijdrage aan herstructurering glastuinbouw elders

De indiener geeft aan dat woningbouw in Overgauw ruimte creëert om woonfuncties te concentreren. Hierdoor kunnen andere glastuinbouwgebieden worden versterkt en gemoderniseerd. Overgauw wordt gepositioneerd als ondersteunend aan vitale glastuinbouwclusters elders.

Antwoord

De provincie beschermt de huidige glastuinbouwgebieden. Wij handhaven daarom de huidige bestemming op de omgevingsverordening kaart. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B040-WO208 Betrekken van participatieresultaten

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om de aangeleverde participatieresultaten rondom woningbouw in Overgauw te betrekken bij de integrale afweging. Dit verzoek sluit aan bij de participatieparagraaf van de Omgevingsvisie. De indiener wijst op een doorlopen participatieproces.

Antwoord

Participatie is een belangrijk onderdeel in een proces van gebiedsontwikkeling en draagt bij aan de uiteindelijke (gemeentelijke) besluitvorming van gebiedsontwikkeling. De provincie toetst het eindresultaat waar het participatietraject een bijdrage aan heeft geleverd.

B040-TU055 Ruimtelijke conflicten met omgeving

De indiener stelt dat de ligging van Overgauw tussen woongebieden leidt tot structurele conflicten met een toekomstbestendige glastuinbouwfunctie. Er is sprake van hinder, beperkingen en strijdig gebruik van voormalige bedrijfswoningen. Hierdoor is volgens de indiener een duurzaam teeltgebied niet meer mogelijk.

Antwoord

De provincie beschermt de huidige glastuinbouwgebieden. Wij handhaven daarom de huidige bestemming op de omgevingsverordening kaart. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B040-WO156 Verzoek tot directe beleidsmatige mogelijk making

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de transformatie van het eerste deelgebied direct beleidsmatig mogelijk te maken. Dit verzoek is gebaseerd op volledige eigendom door ontwikkelaars en directe uitvoerbaarheid. De indiener koppelt dit aan woningbouwurgentie.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B040-WO155 Huisvesting van aandachtsgroepen

De indiener geeft aan dat Overgauw ruimte biedt voor woningen voor aandachtsgroepen, waaronder ouderen en zorgbehoevenden. Het woningbouwprogramma voldoet volgens de indiener aan provinciale eisen voor betaalbaarheid. De locatie wordt genoemd als een van de weinige plekken waar dit op schaal mogelijk is.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B040-TRO196 Verzoek om aanwijzing als maatwerkgebied

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om Overgauw expliciet aan te wijzen als maatwerkgebied in de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening. Volgens de indiener is gebiedsgericht maatwerk passend gezien de feitelijke situatie en beleidsontwikkeling. Dit verzoek is gericht op het mogelijk maken van woningbouw.

Antwoord

Er komen geen 3 hectare kaart locaties meer bij. Maatwerkgebied is geen beschermingscategorie of aanduiding binnen het provinciale beleid. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B040-WO154 Bijdrage aan woningbouwopgave

De indiener stelt dat Overgauw circa 1.000 woningen kan realiseren, waarvan een eerste fase van circa 500 woningen direct uitvoerbaar is. Het programma bevat sociale huur, betaalbare woningen en midden- en vrije sector. Volgens de indiener sluit dit aan bij provinciale woningbouwdoelstellingen.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B040-TRO197 Aansluiting bij provinciale beleidskoers

De indiener stelt dat de ontwikkeling van Overgauw past binnen de provinciale koers voor kwaliteit, gebiedsgericht maatwerk en groen en gezond intensiveren. De ligging nabij voorzieningen en openbaar vervoer wordt genoemd als ondersteunend argument. Ook klimaatadaptieve inrichting wordt benoemd.

Antwoord

Er is geen nieuwe (of oude) provinciale koers voor gebiedsgericht maatwerk. Er is wel een gebiedsgerichte uitwerking van het Ruimtelijke Voorstel uitmondend in een gebiedsprogramma. Dit uitwerken gebeurt binnen het raamwerk van de beleidskeuze TRO.

Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B040-WO152 Doel en reikwijdte van de zienswijze

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om beleidsmatige erkenning van het gebied Overgauw voor woningbouwontwikkeling.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B040-WO153 Opname als grote buitenstedelijke bouwlocatie

De indiener vraagt Overgauw toe te voegen aan de kaart met grote buitenstedelijke bouwlocaties van 3 hectare. Dit verzoek sluit aan bij eerdere verzoeken vanuit de gemeente en marktpartijen. De indiener stelt dat het gebied hiervoor geschikt en uitvoerbaar is.

Antwoord

Zie het antwoord bij B040-WO152.

B040-TU054 Beëindiging glastuinbouwfunctie

De indiener geeft aan dat de glastuinbouwfunctie in Overgauw feitelijk is beëindigd. Grote delen van het gebied zijn niet meer in gebruik, kennen verouderde kassen en voldoen niet aan eisen voor moderne glastuinbouw. Volgens de indiener is herstructurering voor glastuinbouw ruimtelijk en economisch niet haalbaar.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B041 - Dunea

B041-WA013 Actieplan Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen

De indiener geeft aan in het Ontwerp het Actieplan Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen te missen en verzoekt de provincie de uitvoering van dit plan door de provincie samen met de drinkwatersector en andere partners minimaal op te nemen in het Omgevingsprogramma aangezien de uitvoering van dit plan volgens de indiener van essentieel belang voor het nemen van actie voor de realisatie van drinkwaterbronnen om voldoende en schoon drinkwater in 2030 te hebben.

Antwoord

Het Actieplannen Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2030 wordt toegevoegd aan de herziening. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B041-WA017 Schuinboren

De indiener geeft aan blij te zijn met de verduidelijking over schuinboren in de Omgevingsverordening, maar heeft daarbij wel een vraag of het aanmerken van schuinboren als milieubelastende activiteit daarmee een verbod is. De indiener verzoekt de provincie in de Herziening dat het in de Omgevingsverordening gaat om een verbod op schuinboren.

Antwoord

Het is niet toegestaan om zonder vergunning schuin te boren onder een grondwaterbeschermingsgebied. In het betreffende artikel is dit verduidelijkt. Het is dus al bestaand beleid.

B041-WA016 Hemel- en grijswater

De indiener vraagt de provincie om afstemming tussen de drinkwaterbedrijven en provincie over de tekstpassage over het gebruik van regenwater en waterbewust bouwen op pagina 146 uit de Omgevingsvisie. Dit omdat er nieuwe inzichten zijn over de mogelijke gezondheidsrisico's en beheersmaatregelen bij het gebruik van hemelwater en/of grijs water in de gebouwde omgeving.

Antwoord

Er is gekozen om in de prestatie-eisen voor nieuwe ontwikkelingen aan te sluiten bij www.bouwadaptief.nl. De prestatie-eis voor droogte (4) ziet erop toe dat bij het ontwerp en inrichting van ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet op drinkwaterbesparing, regenwaterbenutting en de verbetering van de waterkwaliteit. In deze herziening worden de prestatie-eisen niet verder uitgewerkt met nieuwe inzichten over de mogelijke gezondheidsrisico's en beheersmaatregelen bij het gebruik van hemelwater en/of grijs water in de gebouwde omgeving. De provincie verkent of daar in volgende herzieningen nadere invulling aan kan worden gegeven en maakt daarbij graag gebruik van recente kennis en expertise van indiener.

B041-WA015 Zoektocht naar nieuwe bronnen

De indiener verzoekt de provincie om de volgende passage te laten staan: 'De provincie onderzoekt samen met drinkwaterbedrijven Oasen en Dunea de mogelijkheden voor de

ontwikkeling van nieuwe drinkwaterbronnen.’ Verder verzoekt de indiener ook apart het omgevingsproces en daarmee de zoektocht naar een nieuwe bron van Dunea te noemen. In haar zienswijze doet de indiener een voorstel voor tekstwijziging.

Antwoord
De provincie dankt de indiener voor deze suggestie. De voorgestelde passages wordt aangepast. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B041-WA014 Tekst wijziging

De indiener verzoekt de provincie om haar naam weg te halen bij de passage ‘De provincie onderzoekt samen met het drinkwaterbedrijf Oasen en Dunea de mogelijkheden voor een nieuwe winning in de Krimpenerwaard/Alblasserwaard’ aangezien dit een traject van Oasen betreft en de indiener een stakeholder/samenwerkingspartner is.

Antwoord
De provincie dankt de indiener voor deze zienswijze. Wij halen de naam van de indiener weg.

B041-WBS016 Zoekgebied Dunea

De indiener geeft aan dat figuur 1 voor het zoekgebied van Dunea niet meer actueel is en in lijn is met de kaarten in de rapporten van het MER van Dunea én niet in lijn met recente kaarten die vanuit Water en Bodem Sturend van de provincie Zuid-Holland zijn gemaakt. De indiener verzoekt deze tekst en figuur weg te laten, mits het tekstvoorstel zoals hierboven genoemd wordt opgenomen.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze wij verwijderen het figuur en actualiseren bijbehorende tekst.

B042 - DSM-Firmenich

B042-GN034 Groenblauwe netwerken Kerstanje

De inbrenger vraagt zich af waarom het nodig is dat ontwikkelingen op haar terrein rekening moet houden met de instandhouding en eventuele verbetering van de Kerstanje. De inbrenger verzoekt de provincie om de aanwijzingen groenblauw netwerk en groenblauwe ontwikkellijnen zo aan te passen dat die niet over haar terrein reiken.

Antwoord

De provincie begrijpt uw vragen over het Groenblauw Netwerk en de brede aanwijzing van de groenblauwe ontwikkellijnen die ook over uw grondgebied lopen. De tekst en maatvoering van de ontwikkellijnen wordt aangepast. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk; ontwikkellijnen groenblauw.

B042-EC036 Verzoek tot aanduiding campus om in transformatiemogelijkheden te voorzien

Op pagina 1 tot en met 7 van de zienswijze zet legt de inbrenger de voorziene ontwikkeling voor 2045 van Biotech Campus Delft (BCD) uiteen.
De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om het belang van de provincie en dsm-firmenich in samenhang te bezien en met de inbrenger in gesprek te blijven om de ontwikkelmogelijkheden in het provinciaal beleid te onderzoeken. De inbrenger benoemt dat BCD niet als campus is aangemerkt in het hernieuwde campusbeleid en vraagt zich af waarom zij niet zijn aangemerkt. De inbrenger benoemt dat dit een blokkade vormt in de groei naar 10.000 arbeidsplaatsen en afdoen aan de aantrekkelijkheid van de BCD voor startups, scale-ups en onderzoekers. De inbrenger benoemt dat paragraaf 7.3.1.1 van de Omgevingsverordening zeer weinig tot geen ruimte biedt voor een herontwikkeling van BCD-oost op de wijze die de inbrenger nu voor zich ziet. Concluderend (pagina 8) ziet de inbrenger meerwaarde in de toevoeging van de aanduiding campus, omdat de mogelijkheid die de aanduiding biedt past bij de ontwikkeling ban BCD-oost. De inbrenger verzoekt de provincie om met het campusbeleid in de transformatiemogelijkheden voor BCD-oost te voorzien.

Antwoord

Campussen nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn de kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te kunnen bouwen, zijn investeringen noodzakelijk. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. De Biotech Campus Delft voldoet dan ook aan de definitie van innovatiecampus en maakt daarmee aanspraak op provinciale ondersteuning om het innovatie- en groeipotentieel van deze campus verder te vergroten. Het nieuwe beleidsvoorstel dat functiemenging op campussen mogelijk maakt is specifiek bedoeld voor de campussen Leiden Bio Science Park, TU Delft Campus en NL Space Campus, vanwege de aard en omvang van deze specifieke campussen. Ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling van de Biotech Campus Delft wordt er momenteel een specifiek traject met de betrokken partners doorlopen om tot doorontwikkeling van het campusgebied te komen. Daarbij is lokaal maatwerk aan de orde.

B043 - Midden-Holland Onderneemt

B043-DE014 Infrastructuur: Energiebeschikbaarheid

De indiener wijst op congestieproblemen in het energienetwerk die uitbreiding van bedrijven belemmeren. Er wordt gevraagd om versnelling van fysieke aanpassingen aan het net en ondersteuning van lokale energie-initiatieven zoals energie-hubs en lokaal eigendom/lokale opwek.

Antwoord

De provincie werkt op verschillende manieren aan het oplossen van netcongestie. Er wordt gewerkt aan het tijdig realiseren van uitbreidingen van het bestaande elektriciteitsnetwerk én aan het 'verslimmen' van het netwerk, door bijvoorbeeld het ondersteunen van energiehubs op bedrijventerreinen.
Voor wind- en zonneparken gaan wij uit van minimaal 50% lokaal eigendom.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

B043-MO038 Infrastructuur: Mobiliteit

De indiener stelt dat mobiliteit (zowel privé als voor vrachtvervoer) in de herziening te beperkt is uitgewerkt. Er is onvoldoende doorstroming op provinciale wegen en knelpunten moeten prioriteit krijgen. Hierbij noemt de indiener een aantal voorbeelden, te lezen op pagina 4/7 van de zienswijze. Openbaar vervoer en fietsdoorstroming verdienen meer aandacht. Er wordt gepleit voor lokale participatie bij onderhoud en doorstromingsprojecten.

Antwoord

De verdere uitwerking van mobiliteit vindt plaats in de beleidsuitwerking en vervolgens in projecten en programma's. Dit valt buiten de reikwijdte van de Omgevingsvisie. Bij de voorbereiding van (onderhoud)projecten wordt de omgeving altijd zoveel mogelijk betrokken via participatie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B043-WEO027 Windenergie

De indiener ondersteunt de zoekgebieden voor windenergie en in het bijzonder uitbreiding voor middelgrote en kleine turbines. Het ontwikkelingsproces dient zorgvuldig te verlopen, met participatie van bewoners en ondernemers, aandacht voor overlast en acceptabele grootte van de turbines. De indiener stelt voor om ook te onderzoeken hoe het bedrijfsleven kan participeren bij lokaal eigendom, bijvoorbeeld via coöperatieve deelneming.

Antwoord

De provincie dankt indiener voor de suggestie en verwijst verder naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Participatie en Lokaal eigendom.

B043-WO080 Wonen en werken in balans

De indiener benadrukt dat wonen en werken in samenhang moeten worden benaderd om brede welvaart en vitale gemeenschappen te ondersteunen. Er wordt gepleit voor meer beleidsruimte voor gemeenten en regio’s om lokaal maatwerk mogelijk te maken, zodat bedrijven kunnen uitbreiden en lokale economie en leefomgeving in balans blijven. Juist

lokale ondernemers begrijpen volgens de indiener de waarde van de omgeving, inclusief het behoud van woongenot.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van een goede balans tussen wonen en werken voor brede welvaart en vitale gemeenschappen. Voor bedrijvigheid geldt dat de vraag en het aanbod van bedrijventerreinen tot 2030 in balans is. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dit betekent dat we de onbebouwde ruimte beschermen en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Dat betekent dat bedrijvigheid zich na 2030 moet ontwikkelen binnen de huidige (en nog gereserveerde) ruimte. Dit is een van de uitgangspunten in de Ruimtelijke Koers van Zuid-Holland. Bij een eerdere herziening van het Omgevingsbeleid is daarom reeds opgenomen dat er geen nieuwe grote buitenstedelijke ontwikkellocaties voor woningbouw en bedrijvigheid worden toegevoegd. Om het belang van woningbouw en werkgelegenheid in kleinere kernen te borgen, maakt de provincie bij de Herziening 2025 wel het beleid 'straatje erbij' mogelijk voor zowel wonen als werken, zodat kleinschalige lokale ontwikkelingen onder voorwaarden kunnen worden gefaciliteerd.

B043-BE113 Ruimte voor bedrijven & lokaal maatwerk

De indiener benadrukt het belang van voldoende bedrijventerreinen voor de werkgelegenheid en economische vitaliteit van Zuid-Holland. Er wordt gevraagd om de gereserveerde ruimte (zoals op de 3-ha kaart) ook na 2030 te garanderen en om meer flexibiliteit en maatwerk voor lokale situaties mogelijk te maken. Het verplaatsingsfonds voor bedrijven die niet passen op een 'HMC-terrein' wordt positief ontvangen.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van voldoende bedrijventerreinen voor werkgelegenheid en economische vitaliteit. De gereserveerde locaties, waaronder de 3-ha-locaties, zijn bedoeld om ook op de langere termijn ruimte voor bedrijvigheid te borgen en vormen daarmee geen tijdelijke reservering tot 2030.
Tegelijkertijd is het provinciale beleid gericht op het beschermen van het open landschap en landbouwgronden. Juist deze beschermingskeuze maakt dat nieuwe uitbreidingen van bedrijventerreinen slechts zeer beperkt mogelijk zijn en heeft er tegelijk toe geleid dat het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen op provinciaal niveau nadrukkelijker wordt beschermd. De inzet ligt daarom primair op behoud, herstructurering en intensiever gebruik van bestaande bedrijventerreinen.
In het kader van de herijking van de 3-ha-locaties beziet de provincie samen met gemeenten en regio's periodiek of de aangewezen locaties nog passend en realistisch zijn, gelet op vraag en aanbod, regionale programmering en ruimtelijke kwaliteit. Deze herijking biedt ruimte om locaties te actualiseren of te verschuiven binnen de bestaande provinciale kaders, maar is nadrukkelijk geen verruiming van het totaal aan uitbreidingsruimte.
Binnen deze kaders blijft ruimte voor maatwerk en regionale afwegingen, mits deze aansluiten bij de regionale bedrijventerreinenstrategie en het provinciale omgevingsbeleid.

De positieve reactie op het verplaatsingsfonds wordt onderschreven. Dit instrument wordt verder verkend als onderdeel van flankerend beleid om doorstroming, schuifruimte en de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen te ondersteunen.

B043-EC037 Innovatieve maakindustrie

De regio Midden-Holland wordt volgens de indiener gekenmerkt door innovatieve mkb- en familiebedrijven en een sterk Kennis & Innovatie-ecosysteem. De indiener vraagt om oog te hebben voor deze innovatieve ecosystemen en deze actief te ondersteunen.

Antwoord

Voor het toekomstig verdienvermogen zet de provincie in op versterking van kennis- en innovatie_x0002_ecosystemen en de technologische maakindustrie. De provincie onderscheidt een aantal specifieke innovatieclusters, die van groot belang zijn voor de Zuid-Hollandse economie. Afhankelijk van de aard en omvang van de opgave zet de provincie hier capaciteit en middelen voor in.

B044 - GreenTrust

B044-WEO052 Opstelling Turbines

De inbrenger benoemt dat ten aanzien van de primaire zoekgebieden (nr. 5) langs de N11 nabij Bodegraven, zij het onlogisch en onwenselijk vinden dat deze zoekgebieden zich relatief ver van de N11 af bevinden. De inbrenger benoemt dat dit ruimtelijk een onrustig beeld geeft, aangezien bestaande windturbines langs de N11 en zoekgebied 4 wel direct langs de N11 gelegen zijn. De indiener verzoekt de provincie om vanuit externe veiligheid de windturbines van de N11 af te positioneren. Ook benoemt zij dat het de toekomstige ontwikkelingen belemmert in een onnodig brede zone tussen N11 en windturbines.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer. Voor dit onderdeel verwijzen wij de indiener verder naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Veiligheid.

B045 - Glastuinbouw Nederland

B045-WEO056 Omgevingsverordening – Geen windenergie in Noordpolder

Op pagina 185 wordt over mogelijke locaties gesteld.
Op kaart 24 in bijlage II is te zien dat het zoekgebied in de Noordpolder ook het duurzame glastuinbouwgebied beslaat. Dit verbaast glastuinbouw Nederland zeer, aangezien deze locatie niet voldoet aan de criteria, die de provincie zelf beschrijft. Hoewel de toepassing van windenergie voor glastuinbouw een welkome aanvulling kan zijn op de verduurzamingsopties, is de aanwijzing van deze locatie hier niet op gericht.
Daarnaast lijkt het beperkte zoekgebied in de Noordpolder te concurreren met ruimte voor productie. Dit is ongewenst.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om het zoekgebied in de Noordpolder van de kaart te halen en dit gebied te behouden voor glastuinbouw.
Zie pagina 8 van de zienswijze voor een uitgebreide uitleg.

Antwoord
Met betrekking tot andere functies, zoals glastuinbouw, geldt dat voordat in voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, locatie specifiek onderzoek moet worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed aanvaardbaar is. Voor dit onderdeel verwijzen we indiener verder naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Tijdlijn, proces OER en Herziening.

B045-OER011 Omgevingseffect rapportage – Licht

Op pagina 235 wordt het beoordelingscriterium licht behandeld. Daar komen opnieuw de twee alternatieven voor de glastuinbouw naar voren: uitgaan van de huidige bescherming van glastuinbouwgebieden of ruimte bieden voor transitie van glastuinbouw naar wonen, werken en energieconversie. Daarbij wordt gesteld dat transformatie van glastuinbouw naar woningbouw een aanvullend positief effect heeft: minder lichtemissie. “Kassen zijn namelijk een van de grootste factoren in de lichtemissie [...]”.
Glastuinbouw Nederland verzoekt de provincie deze zin te verwijderen, omdat de provincie de glastuinbouwsector te kort doet en haar innovatieve ondernemers.
De glastuinbouw is een van de meest innovatieve sectoren in Nederland en loopt voorop in de energietransitie. Door de overstap op grote schaal van SON-T naar Ledverlichting is de emissie gedaald qua warmte en licht.

Antwoord
Uit monitoringsgegevens blijkt onomstotelijk dat kassen veel lichtemissie veroorzaken. Dit is onder andere ook terug te vinden in de Atlas Leefomgeving (zie: https://www.atlasleefomgeving.nl/lichtemissie-9). De provincie kiest er dan ook voor om de tekst in het OER te handhaven. Deze Herziening heeft overigens geen implicaties voor de bescherming van tuinbouwgebieden. De beschrijving van de referentiesituatie (waaraan indiener refereert) is slechts opgesteld om de beleidsvoornemens in de Herziening aan te toetsen. De provincie spreekt wel haar waardering uit voor de ambitie voor emissie loze kassen, aangezien dit de lichtemissie ten goede zal komen.

B045-TU026 Omgevingsverordening – Glasparel+ en Knibbelweg-Oost, artikel 7.54 lid 7

Glastuinbouw Nederland verzoekt de provincie om in elk geval de 19 ha glastuinbouw, die aan de Knibbelweg-Oost is voorzien te behouden.

Antwoord

De provincie geeft in de Omgevingsverordening aan dat andere ruimtelijke ontwikkelingen alleen kunnen worden toegestaan wanneer deze in combinatie met glastuinbouw worden gerealiseerd middels meervoudig ruimtegebruik. De betreffende 19 ha blijven hiermee beschikbaar voor glastuinbouw. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-WN012 Omgevingsvisie - Geothermiebronnen ontbreken

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om verduidelijking en een aanpassing voor een incomplete kaart met betrekking tot aardwarmtebronnen. Op pagina 23 van de verordening is de kaart 'Energie en drinkwater' opgenomen. Daarop zouden volgens de legenda o.a. geothermieputten zijn opgenomen. Deze zijn niet herkenbaar terug te vinden.

Antwoord

Dank voor de reactie. De kaart lijkt inderdaad incompleet te zijn. Sommige aspecten uit de legenda zijn niet goed zichtbaar in de kaart. Dit geeft ruimte voor verbetering, hier zal dan ook naar gekeken worden.

B045-TU018 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw

Glastuinbouw Nederland onderschrijft het belang van netwerksamenwerking, waarbij regionale Greenports een belangrijke rol vervullen.

Antwoord

Dank voor de steun. Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

B045-TU027 Omgevingsverordening – Glasparel+ en Knibbelweg-Oost, artikel 7.54 lid 7

Glastuinbouw Nederland verzoekt de provincie medewerking aan de herbestemming van ca. 30 hectare in Glasparel+ te staken en zo de Glasparel+ behouden voor de glastuinbouw.

Antwoord

De provincie geeft in de Omgevingsverordening aan dat alleen andere ruimtelijke ontwikkelingen toegestaan kunnen worden wanneer deze in combinatie met glastuinbouw worden gerealiseerd middels meervoudig ruimtegebruik. De Glasparel blijft hiermee beschikbaar voor glastuinbouw. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-TU028 Omgevingsverordening – Glasparel+ en Knibbelweg-Oost, artikel 7.54 lid 7

In tegenstelling tot wat door bepaalde partijen naar buiten is gebracht, heeft de glastuinbouwsector aantoonbaar interesse getoond in het resterende onbebouwde perceel in de Glasparel+. Bewust is hierover onjuiste informatie naar voren gebracht om transformatie naar 'Industrie' mogelijk te maken. Onttrekking van deze ontwikkelruimte in Glasparel+ heeft daarnaast grote consequenties op het handelingsperspectief voor het resterend gebied om collectieve verduurzaming mogelijk te maken.
Glastuinbouw Nederland geeft aan dat de medewerking van de provincie een duurzame toekomst voor bedrijven in Glasparel en Glasparel+ op het spel zet

Antwoord
Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie onder B045-TU027.

B045-TU029 Omgevingsverordening – Zonnevelden: niet op kassen, artikel 7.76a

In artikel 7.76a staat de provincie stil bij zonnevelden.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie zeer dringend om de provincie regelgeving dusdanig te formuleren dat de opwek van zon in duurzame glastuinbouwgebieden op geen enkele wijze nadelig mag zijn voor de opbrengst/productie van een teelt in een kas.
Zie pagina 7 van de zienswijze voor een uitgebreide uitleg.

Antwoord
Het door de indiener geschetste probleem wordt door de provincie erkend. Het is voor de provincie niet mogelijk om nadere regels te stellen over activiteiten die vergunning vrij zijn. Het plaatsen van zonnepanelen op kasdaken zijn activiteiten die vergunning rij zijn. De regels voor zonnevelden onder artikel 7.76a hebben betrekking op de realisatie van een zonneveld, waarbij specifiek voor glastuinbouw gebieden is bepaald dat deze voor realisatie van zon een voorkeurslocatie betreffen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met feit dat plannen geen onevenredige inbreuk mogen maken op de omvang en bruikbaarheid van het areaal. In de toelichting wordt ook aangegeven dat het dan ook gaat over overboeken waar zonne-energie zou passen. Aanscherping of wijziging van het betreffende artikel doet in de ogen van de provincie niets af aan problematiek rondom de vergunning vrije activiteit voor het plaatsen van zonnepanelen. Bovendien is er ook geen probleem als de activiteit telen blijft plaatsvinden onder de kasdaken. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-TU030 Omgevingsverordening – Zonnevelden: niet op kassen, artikel 7.76a

In artikel 7.76a staat de provincie stil bij zonnevelden.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie ook een aangepaste definitie van een kas op te nemen. Een kas is* een gebouw ter optimalisatie van de teelt van gewassen of andere assimilerende organismen, waarbij het licht doorlatende kas dak gericht is op het stimuleren van de fotosynthese van het gewas of ander assimilerend organisme.
Glastuinbouw Nederland gaat graag met u in gesprek over de meest geschikte definities en regelgeving op dit vraagstuk. Zonne-energie is van belang in de energietransitie, maar mag nimmer ten koste gaan van de teeltfunctie, kwantitatief of kwalitatief.

*2 Glastuinbouw Nederland (2025) Visie Omgeving: Ruimte voor circulaire glastuinbouw in 2040

Antwoord
Het woord "kas" is geen onderdeel van artikel 7.76a. Daarom leidt deze zienswijze niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B045-TU031 Omgevingsverordening – Zonnevelden: niet op kassen, artikel 7.76a

In artikel 7.76a staat de provincie stil bij zonnevelden.
Glastuinbouw Nederland voegt vorenstaande toe dat gerichte sturing op (gesloten) bouwwerken, die tot kwalitatieve en kwantitatieve productiewinst leiden, wel wenselijk is.
Zie pagina 7 van de zienswijze voor een uitgebreide uitleg.

Antwoord
Dank voor uw opmerking. Wij stimuleren zon op dak, onder meer met de subsidieregeling Zonnig Zuid-Holland zoals benoemd in ons Omgevingsprogramma. Deze regeling is ook geschikt voor de door u genoemde daken. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-TU032 Omgevingsverordening – Ladder van bundeling en reservering gronden: Nieuw Amstel Oost I, II en III

Op pagina 166 gaat de provincie in op de ladder voor bundeling van glastuinbouw.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om, naast Nieuw Amstel Oost I, ook Nieuw Amstel Oost II en III op te nemen. Ook die gebieden dienen te worden gereserveerd voor toekomstige glastuinbouwontwikkeling.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van verduurzaming en zorgvuldig ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen. Tegelijkertijd blijft bescherming van de onbebouwde ruimte een zwaarwegend provinciaal belang. Daarom is het generieke 3-ha-regime uitgangspunt voor nieuwe bedrijventerreinen buiten bestaand stads- en dorpsgebied en wordt hier slechts terughoudend van afgeweken. Zijn nieuwe uitbreidingen van meer dan 3ha door ons niet toegestaan en wordt een straatje erbij van maximaal 1,5 ha alleen onder voorwaarden mogelijk gemaakt. Wel wijst de provincie erop dat voor situaties zoals bedrijventerrein De Olm dast via de herijking van de 3-ha-kaart regionale uitruilmogelijkheden kunnen ontstaan. Als binnen Regio Holland Rijnland bestuurlijke afspraken worden gemaakt over het niet ontwikkelen van bestaande (zachte) 3-ha-locaties en het herijken van ruimte naar locaties die beter passen, kan dit perspectief bieden. Het initiatief en de coördinatie hiervoor liggen bij de gemeenten in de regio. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-WEO055 Omgevingsverordening – Geen windenergie in Noordpolder

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om eenduidig te zijn.
De provincie geeft de volgende drie locaties in de gemeente aam om verder onderzoek te doen naar de plaatsing van windturbines: Kruisweg oostzijde; Bleizo-West; Noordpolder.

Op pagina 213 te lezen is dat de provincie in een bestuursovereenkomst met de gemeente Lansingerland afspraken heeft gemaakt over wonen-werken in Bleizo-West en dat op basis daarvan het de voorkeur heeft om windturbines in Bleizo-West niet mogelijk te maken. Per saldo is dit dus geen locatie voor verder onderzoek en de Verordening lijkt hier zichzelf tegen te spreken. Het lijkt ons goed hierover eenduidig te zijn.

Antwoord
Kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening wijst onder meer de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder aan als locaties voor windenergie. Dat heeft tot gevolg dat de gemeente windenergie op deze locaties kan toestaan in het omgevingsplan. De Omgevingsverordening en de voorkeursbeslissing zijn verschillende instrumenten die losstaan van elkaar. De provincie kan de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in de Omgevingsverordening aanwijzen als locaties voor windenergie. Dit is alleen gericht op de mogelijkheden die de gemeente heeft in het omgevingsplan. Met de (ontwerp-)voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten inmiddels expliciet gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op de locatie Noordpolder. Het is daarom logisch en zorgvuldig om deze beleidskeuze te vertalen naar het omgevingsbeleid en de Omgevingsverordening. De aanpassing van de Omgevingsverordening betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen.

B045-WN016 Omgevingsprogramma - Verduurzaming

Bij 3.1.3.2. (en verder) beschrijft de provincie zijn rol in de verduurzaming van de provincie, o.a. door de realisatie van een integraal warmtesysteem voor de gebouwde omgeving en de glastuinbouw. Op pagina 39 wordt er expliciet stilgestaan bij de glastuinbouw. Glastuinbouw Nederland bedankt de provincie voor het nemen van verantwoording op dit thema en zetten de samenwerking, onder andere binnen de Greenports, de komende jaren graag voort en versterken die waar mogelijk nog verder.

Antwoord
Bedankt, wij waarderen uw compliment.

B045-TU024 Omgevingsverordening – Glastuinbouwgebied, artikel 7.54 lid 6

In artikel 7.54 lid 6: “In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan voor het glastuinbouwgebied Westland-Oostland bij uitzondering een bedrijf toelaten dat behoort tot de keten glastuinbouw en dat een bijdrage levert aan de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied als internationaal centrum voor teelt, kennis en handel van glastuinbouwproducten, voor zover aangetoond is dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de omvang en de bruikbaarheid van het glastuinbouwgebied” Glastuinbouw Nederland onderschrijft dat de kracht van de Greenport West-Holland samenhangt met de aanwezigheid van het gehele cluster op korte afstand van elkaar en dat, naast de primaire glastuinbouw, ook de keten ruimte geboden moet worden.

De afwijking heeft de provincie al enkele jaren opgenomen in de provincie Verordening. Glastuinbouw Nederland wil de provincie echter verzoeken deze afwijking niet langer

mogelijk te maken.

Antwoord
Het toestaan van Greenportgerelateerde functies in het glastuinbouwgebied is inderdaad al jarenlang onderdeel van provinciaal beleid binnen de Greenport West-Holland. Deze regeling breiden wij uit naar de andere glastuinbouwgebieden. Op deze manier willen wij de clusterkracht versterken. Wij gaan zorgvuldig om met deze regelgeving. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-TU019 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw

Glastuinbouw Nederland bevestigd de voordelen van samenwerking in de regio en in landelijke netwerken. Ook ziet glastuinbouw Nederland de grote voordelen van clusterkracht, kennisdeling, gezamenlijke lobby en belangenbehartiging.

Antwoord
Dank voor de steun. Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

B045-TU023 Omgevingsverordening – Ruimtelijke ontwikkeling, artikel 7.43a, pagina 18

Als glastuinbouw Nederland denkt aan situaties van jarenlange herstructureringsprojecten in de glastuinbouw waar meerdere, kleinere percelen bij zijn betrokken en kleinschalige kassen of zelfs langer braakliggende percelen worden vervangen door een grootschalig nieuw glastuinbouwbedrijf.

- Hoe pakt deze regel dan uit?
- Voor het efficiënt ruimtegebruik en de verduurzaming is een dergelijke ontwikkeling zeer wenselijk, maar wat zegt de provincie feitelijk over een dergelijke ontwikkeling?

Glastuinbouw Nederland is van mening dat de provincie dergelijke ontwikkelingen dient te stimuleren en geen (mogelijke) beperkingen op te leggen.

Antwoord
Provincie legt in de beschermde glastuinbouwgebieden geen beperkingen op aan de grootte van bedrijven.

B045-WO081 Omgevingsverordening – Huisvestingseffect, artikel 7.41gg

In artikel 7.41gg ‘toekomstbestendig bouwen’ (pag. 218)
Glastuinbouw Nederland is blij dat het huisvestingseffect onderdeel is van de provincie Verordening. Glastuinbouw Nederland wil benadrukken dat het huisvesten van arbeidsmigranten, die werkzaam zijn in andere sectoren niet op duurzame glastuinbouwgronden mag plaatsvinden. Glastuinbouw Nederland zal zich actief tegen verzetten tegen deze afwenteling. Hetzelfde geldt overigens voor het huisvesten van andere doelgroepen.

Antwoord
Op dit moment bestaan inderdaad in greenportgebieden mogelijkheden onder voorwaarden om te huisvesten. Deze mogelijkheid is geboden enerzijds omdat er vanuit deze sector veel

vraag is maar ook omdat dit gebied vaak al bebouwd is en de ruimtelijk impact daarom vaak beperkt is. De provincie stelt geen eisen aan de werklocaties van de arbeidsmigranten die ergens komen wonen, dat kunnen dus ook medewerkers zijn die elders werken. Wel is het wenselijk dat medewerkers wonen in de buurt van het werk, dus het is wenselijk in de greenports waar mogelijk greenportmedewerkers te huisvesten. Het valt echter niet uit te sluiten dat hier ook wel eens andere werknemers zullen worden gehuisvest.

B045-WO082 Omgevingsverordening – Huisvestingseffect, artikel 7.41gg

Glastuinbouw Nederland verzoekt verduidelijking van de provincie met betrekking tot het huisvestingseffect regionaal af te stemmen. Het is niet duidelijk welke regio's de provincie voorziet, hoe een regio wordt bepaald, wat de voorwaarden tot afstemming zijn of het ontbreken van consensus tot gevolg heeft.

Antwoord

De regionale afstemming is bedoeld op het niveau van de woondealregio. In het geval dat een nieuw bedrijf of uitbreiding daarvan naar alle waarschijnlijkheid leidt tot huisvestings-effecten in een regio die niet in deze woondealregio valt, is het wenselijk ook met die regio af te stemmen.

B045-RKL015 Omgevingsverordening – Ruimtelijke ontwikkeling, artikel 7.43a, pagina 18

In artikel 7.43a (pag. 18) wordt gesteld dat een ruimtelijke ontwikkeling moet passen binnen de bestaande gebiedsidentiteit, geen wijziging op structuurniveau voorziet, past bij de aard en schaal van het gebied en zich afspeelt op het niveau van een kavel. In artikel 7.43a stelt de provincie dat een ruimtelijke ontwikkeling binnen een omgevingsplan uitsluitend mogelijk is als de ruimtelijke kwaliteit ten minste gelijk blijft.

Beide criteria roepen bij Glastuinbouw Nederland de volgende vragen op:
1. Wat verstaat de provincie onder de 'gebiedsidentiteit'?
2. Waardoor en door wie wordt die bepaald?
3. Wat is passend bij de aard en schaal van het gebied?
4. Tot waar reikt de kavel?

Antwoord

Antwoord 1 en 2. De bestaande gebiedsidentiteit van een landschap, dorp of stad wordt bepaald door de maat, de aard en de waarden van de bestaande kenmerken van een gebied. Nadere toelichting: Deze zijn beschreven in de verordening onder de beschermingscategorieën en in de Kwaliteitskaart (BIJLAGE IX BEHORENDE BIJ INSTRUCTIEREGELS; A Richtpunten als bedoeld in artikel 7.43a). De Kwaliteitskaart is voor de provincie een belangrijk instrument om ruimtelijke ontwikkelingen zodanig te sturen dat ze een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit. De kaart geeft een beschrijving van de gebiedskenmerken en gebiedskwaliteiten met richtpunten waar rekening mee gehouden dient te worden in de planvorming. De kaart is een middel om vroeg in het planproces een integrale afweging te maken die de ruimtelijke kwaliteit ten goede komt. Het verbinden van nieuwe ontwikkelingen aan de bestaande gebiedskenmerken vormt hierbij uitgangspunt. De kaart biedt inzicht in de bestaande ruimtelijke kwaliteiten; het toevoegen van nieuwe kwaliteiten kan een verrijking zijn van de Zuid-Hollandse ruimte. Deze zienswijze leidt niet tot

aanpassing van het Omgevingsbeleid.

Antwoord 3. De Kwaliteitskaart is vanuit vier kaartlagen uitgewerkt. Voor alle vier de lagen zijn per laag de kenmerken benoemd en uitgewerkt in zogeheten richtpunten. Deze richtpunten benoemen en beschrijven (generiek voor Zuid-Holland en gebied specifiek) puntsgewijs de bestaande kenmerken en waarden en de wijze waarop nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen hiermee rekening kunnen houden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt verwacht dat deze kenmerken een rol spelen bij de overweging, de plaatsing en het ontwerp van het initiatief.

Antwoord 4. Een kavel is een samenhangend stuk grond dat meestal is omgeven door een duidelijk herkenbare grens.

B045-TU014 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw – pagina 46

Op pagina 46 wordt terecht opgemerkt de dat de tuinbouw één van de topsectoren in Nederland is, waarbij Zuid-Holland dé tuinbouwprovincie van Nederland is. Al snel is de toon echter kritischer. Glastuinbouw Nederland wil de provincie meegeven dat elke (economische) activiteit impact heeft op de omgeving.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. Het belang van de bescherming van tuinbouw in Zuid-Holland wordt erkend en benadrukt. De noodzaak tot het doorvoeren van verschillende transities echter ook.

B045-TU022 Omgevingsverordening – Ruimtelijke ontwikkeling, artikel 7.43a, pagina 18

Glastuinbouw Nederland vindt het ook niet helder hoe de provincie een subjectief criterium als ‘ten minste gelijkblijvende ruimtelijk kwaliteit’ duidt.

- Wie bepaalt die kwaliteit en op basis van welke criteria?

Antwoord

In de keuze die de provincie heeft gemaakt voor het beschermen van 'onbebouwde ruimte’ zijn de glastuinbouwgebieden in Westland en Oostland uitgezonderd. Alle overige glastuinbouwgebieden zijn opgenomen onder de bescherming van 'onbebouwde ruimte'. Voor glastuinbouwgebieden gold overigens al een apart ruimtelijk beschermingsregime binnen de regels van de Omgevingsverordening. Voor de overige gebieden buiten het Westland en Oostland is een andere ruimtelijke dynamiek zichtbaar als het gaat om intensiveren en extensiveren. Om ongewenste ruimtelijke ontwikkeling tegen te gaan zijn de gebieden buiten Westland en Oostland onder het beschermingsregime geplaatst. De afhandeling van initiatieven geschiedt volgens de daarvoor wettelijk voorgeschreven procedures waarin de gemeente het voortouw heeft. De richtpunten ruimtelijke kwaliteit zijn te vinden onder bijlage IX van de Omgevingsverordening.
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-TU033 Omgevingseffect rapportage – Tuinbouwvisie 2051

Glastuinbouw Nederland wil de provincie nu al bedanken voor het actief betrekken van de glastuinbouwsector en de Glastuinbouw Nederland organisatie bij de totstandkoming van de provincie tuinbouwvisie.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om bovenstaande opmerkingen mee te nemen in het verdere proces om te komen tot een herziening van het provincie omgevingsbeleid.
Glastuinbouw Nederland is graag bereid bovenstaande reactie toe te lichten.

Antwoord

Dank voor uw opmerking. De provincie stelt op dit moment een tuinbouwvisie op waarbij wij onder andere Glastuinbouw Nederland zullen betrekken bij dat proces. Hierover zijn en blijven wij graag in gesprek met de indiener.

B045-TU021 Omgevingsverordening - Onbebouwde ruimte omvat ten onrechte glastuinbouwgebieden, artikel 7.41

In artikel 7.41 staat de provincie stil bij het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Glastuinbouw valt daar in de door provincie gegeven definities niet onder. Op de kaart 'Beschermingsgebied onbebouwde ruimte' vallen echter meerdere glastuinbouwgebieden wel onder onbebouwde ruimte. Het gaat daarbij (in elk geval) om de glastuinbouwclusters in:

- Rijnsburg (Trappenberg-Kloosterschuur)
- Voorne aan Zee (Brielle/Tinte/Vierpolders)
- Nieuwerkerk a/d IJssel (2e Tochtweg tot Middelweg)
- Kaag en Braassem
- Nieuwveen (incl. Nieuw Amstel)

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie dit aan te passen, mede om te voorkomen dat regels van toepassing zijn en ontwikkelmogelijkheden ontstaan die niet gewenst zijn en afwijken van die in andere glastuinbouwgebieden.

Antwoord

We zien per deelgebied een andere ruimtelijke dynamiek. Op die manier willen we sturing houden of op de betreffende locatie bebouwing toelaatbaar is en desgewenst wat voor soort bebouwing daar toelaatbaar is. Zie verder antwoord op de zienswijze B045-TU017.

B045-TU015 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw – pagina 47

De sector leunt weliswaar nog op fossiele energie, maar wekt per saldo 10% van de nationale elektriciteitsbehoefte op. Juist op momenten dat zon en wind niet beschikbaar zijn. Zonder de glastuinbouw was het op veel momenten donker in Nederland.
Glastuinbouw Nederland zou graag zien dat de provincie die maatschappelijk functie van de glastuinbouw hier ook benoemt.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. De provincie is zich bewust van de maatschappelijke functie van de glastuinbouw en de systeemfunctie die glastuinbouw door het gebruik van de vele WKK's in het elektriciteitsnetwerk speelt.

B045-TU020 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw

Glastuinbouw Nederland zet de netwerksamenwerking en gebiedsaanpak graag met de provincie voort en bedankt de provincie voor de ondersteuning van diverse projecten, die de transitie van de glastuinbouw versnellen. De provincie is en blijft een belangrijke partner voor glastuinbouw Nederland.

Antwoord

Dank voor deze opmerking en uw steun. De provincie hecht veel waarde aan de samenwerking in Greenports en glastuinbouwgebieden. De zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

B045-TU016 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw – pagina 48

Daarnaast loopt de glastuinbouw voorop bij de implementatie van aardwarmte en accu's. De glastuinbouwsector kan en wil ook in de toekomst een belangrijke bufferfunctie vervullen op het gebied van zowel warmte als elektriciteit. De glastuinbouw kan meer dan ooit een bijdrage leveren aan regionale maatschappelijke vraagstukken, van energietransitie tot klimaatadaptatie.
Glastuinbouw Nederland vindt dat de provincie zich hier meer genuanceerd over kan uitlaten.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. De provincie werkt samen met partners, waaronder Glastuinbouw Nederland hard aan de door de indiener benoemde vraagstukken.

B045-TU017 Omgevingsprogramma - Transitie van de tuinbouw – pagina 49

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie de duurzame glastuinbouwgebieden te beschermen en dezelfde bescherming te bieden als de 'onbebouwde ruimte', waartoe de provincie ook andere agrarische percelen rekent. Trek daarin één lijn.

Antwoord

In de keuze die de provincie heeft gemaakt voor het beschermen van 'onbebouwde ruimte' zijn de glastuinbouwgebieden in Westland en Oostland uitgezonderd. Alle overige glastuinbouwgebieden zijn opgenomen onder de bescherming van 'onbebouwde ruimte'. Voor glastuinbouwgebieden gold overigens al een apart ruimtelijk beschermingsregime binnen de regels van de Omgevingsverordening. Voor de overige gebieden buiten het Westland en Oostland is een andere ruimtelijke dynamiek zichtbaar als het gaat om intensiveren en extensiveren. Om ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen tegen te gaan zijn de gebieden buiten Westland en Oostland onder het beschermingsregime geplaatst. Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging van het Omgevingsbeleid.

B045-TU025 Omgevingsverordening – Glasparel+ en Knibbelweg-Oost, artikel 7.54 lid 7

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie artikel 7.54 lid 7 te schrappen. Waarmee de provincie in het glastuinbouwgebied Glasparel in Waddinxveen en Knibbelweg-Oost in Zuidplas ook ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk maakt, die niet behoren tot de

glastuinbouw. Beide glastuinbouwgebieden zijn belangrijke clusters binnen Greenport West-Holland, waar sector en marktpartijen samen werken aan een duurzame toekomst.

Antwoord
Het toestaan van Greenportgerelateerde functies in het glastuinbouwgebied is inderdaad al jarenlang onderdeel van provinciaal beleid binnen de Greenport West-Holland (en gold voorheen dus ook al in gemeente Zuidplas). De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-ZO002 Omgevingsprogramma - Zonne-energie

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om duidelijkheid te geven op het volgende:
Bij 3.1.1.2, figuur 4.3 geeft o.a. gebieden aan voor 'Verder onderzoek zon'. Daarop is ook een gebied te vinden ten oosten van 's-Gravenzande en onder Naaldwijk en De Lier. Het is niet duidelijk waar de provincie hierop inzet. Het betreft hier een gebied dat primair de bestemming glastuinbouw heeft.

Antwoord
Dit betreft een RES1.0 Zoekgebied zon. Binnen bestaande RES-zoekgebieden zon is meer ruimte voor zonne-energie binnen kaders en randvoorwaarden, mits verder uitgewerkt en regionaal afgestemd. Dit betreft eerder aangewezen gebieden welke in de voorliggende herziening niet zijn aangepast.

B045-TRO145 Omgevingseffect rapportage – 7. Deelrapport Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (TRO), paragraaf 7.2.1.1

In paragraaf 7.2.1.1 wordt de rode contour geïntroduceerd en uitbreiden beschermingscategorie Ruimtelijke Kwaliteit. Op pagina 188 wordt bij de rode contour geschreven:
- Uitgaan van de huidige bescherming van glastuinbouwgebieden (andere functies beperkt toegestaan – zie paragraaf 7.3.12 Glastuinbouwgebied in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening)
- Ruimte bieden voor transitie van glastuinbouw naar wonen, werken en energieconversie.

Het is voor Glastuinbouw Nederland onduidelijk wat de motivatie van de provincie is om de glastuinbouw toe te rekenen aan de rode contour. Glastuinbouwgebied is immers per definitie agrarisch gebied, wat ook tot uiting komt in omgevingsplannen, waar sprake is van de functietoedeling 'Agrarisch – Glastuinbouw'. Glastuinbouwgebieden vallen ook niet onder 'bebouwde kom'. Dit is recent nog door de Raad van State* bevestigd.
*ECLI:NL: RVS:2024:4880
Zie pagina 10 van de zienswijze voor het uitgebreide commentaar hoofdstuk.

Antwoord
In het ontwerp-beleid is er geen sprake van een rode contour. Binnen beleidskeuze TRO is het beschermingsgebied 'Onbebouwde ruimte' geïntroduceerd. Binnen het werkingsgebied onbebouwde ruimte worden stedelijke functies beperkt. Daarnaast is er het gebied 'Bestaand Stads-en Dorpsgebied'(BSD). Het glastuinbouwgebied valt buiten beide zones. Onder art. 7.45 van de ontwerpverordening staat: 'Allereerst de glastuinbouwgebieden en de verspreid liggende kassen. Deze zijn gebonden aan het buitengebied en veelal staat de

agrarische functie nog voorop. De glastuinbouwgebieden en de verspreid liggende kassen worden daarom in principe niet gerekend tot het 'bestaand stads- en dorpsgebied'. Overigens betekent dit niet dat alle glastuinbouwgebieden buiten het 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte liggen'. Het glastuinbouwgebied West-Holland ligt buiten het beschermingsgebied, de andere glastuinbouwgebieden liggen erbinnen. Dit onderscheid is gemaakt vanwege de grote ruimtelijke dynamiek binnen het glastuinbouwgebied West-Holland, waarbij verdergaande intensivering en optimale aanwending voor glastuinbouw plaatsvindt. Onbebouwde ruimte is hier ook slechts beperkt aanwezig.

B045-TRO146 Omgevingseffect rapportage – 7. Deelrapport Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (TRO), paragraaf 7.2.1.1

Glastuinbouw Nederland vindt het niet aanvaardbaar dat de provincie glastuinbouwgebieden tot de rode contour rekent. De glastuinbouw dient gerekend te worden tot agrarisch gebied en verdient dezelfde beschermingscategorie.
Glastuinbouw Nederland vertrouwt erop dat de provincie dit herstelt en schrapt uit de OER.
Glastuinbouw Nederland dringt eropaan (voornoemde onderdelen uit) de herziening TRO te verwijderen en niet door te voeren in de provincie wijzigingen.
Glastuinbouw Nederland gaat graag op korte termijn met de provincie in gesprek over het voorgaande en willen met de provincie werken aan een andere versie van het TRO, die recht doet aan de positie en het toekomstperspectief van de glastuinbouw.
Zie pagina 10 van de zienswijze voor het uitgebreide commentaar hoofdstuk.

Antwoord
Zie antwoord B045-TRO145.

B045-TU037 Omgevingseffect rapportage – Tuinbouwvisie 2050

Naast deze omvangrijke herziening van het omgevingsbeleid werkt de provincie ook aan de tuinbouwvisie 2050.
Glastuinbouw Nederland is zeer benieuwd naar de samenhang tussen deze herziening en die visie.
Glastuinbouw Nederland hoopt ook dat onze ambities en doelen, zoals o.a. verwoord in onze visies op de glastuinbouw in Westland en Oostland in 2050, hierin terugkomt en de provincie visie hierop aansluit.

Antwoord
De verkenning Tuinbouwvisie 2050 wordt voor de zomer van 2026 voorgelegd aan de Provinciale Staten. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B045-TU036 Omgevingsvisie

De glastuinbouw in Zuid-Holland vraagt niet om meer ruimte, maar wel om behoud van ruimte. Ook in de Ontwerp Nota Ruimte wordt benoemd dat behoud van glastuinbouwareaal van nationaal belang is.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie Zuid-Holland om dat te onderschrijven en

binnen de provincie te zoeken naar locaties waar glastuinbouwareaal dat elders verloren gaat, gecompenseerd kan worden. Daarbij zijn slimme combinaties te maken met locaties waar restwarmte ontstaat die als warmtebron voor de glastuinbouw kan dienen. Ook een fonds voor de verplaatsing van verspreid liggende glastuinbouwbedrijven of kleine clusters (zoals eerder succesvol in Noord-Holland) kan bijdragen aan het verder versterken van de kracht van bestaande en nieuwe duurzame glastuinbouwgebieden.

Antwoord
Dank voor de suggesties. Deze nemen wij mee als input voor de verkenning Tuinbouwvisie 2050.

B045-EC039 Omgevingsprogramma - Innovatie economie: Campusbeleid

Vijf beleidsmaatregelen, waaronder het sneller ontwikkelen van campussen en fieldlabs wordt verder op ingegaan op pagina 50 bij 4.1.1.1.
Glastuinbouw Nederland mist de Greenport Horti Campus met locaties in Westland, Lansingerland en Barendrecht en dringt bij de Provincie erop aan om deze ook in het campusbeleid op te nemen. De glastuinbouwsector is één van de economische pijlers van Zuid-Holland en is maatschappelijk relevanter dan ooit, zowel regionaal, landelijk als internationaal. De glastuinbouw biedt een belangrijke oplossing voor het vraagstuk van voedselzekerheid en voedselveiligheid.

Antwoord
Campussen nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn de kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Om deze belangrijke positie te behouden en verder uit te kunnen bouwen, zijn investeringen noodzakelijk. Met de subsidieregeling Innovatiecampussen Zuid-Holland wil de provincie bijdragen aan de versterking en doorontwikkeling van campussen. De subsidieregeling is beschikbaar voor de top innovatiecampussen in Zuid-Holland. Dit zijn campussen die voldoen aan de gehanteerde campusdefinitie en andere vereisten. Daarnaast worden diverse campussen in het Greenportbeleid van de provincie betrokken.

B045-ZH008 Omgevingseffect rapportage - 5.4 Drukfactoren N2000

Aanleiding dit op te nemen zijn verplichtingen die volgen uit het gebiedenspoor uit de Vogel- en Habitatrichtlijn om natuurlijke habitats en soorten met gebiedsbescherming (via Natura 2000-gebieden) in een gunstige staat van instandhouding te brengen
Glastuinbouw Nederland denkt dat de impact voor de glastuinbouw beperkt is, maar deze wordt ook niet uitgesloten. Mocht de provincie overgaan tot het opleggen van beperkingen, dan vertrouwt glastuinbouw Nederland erop dat de provincie maatregelen neemt om ondernemers volledig te compenseren voor het nadeel dat zij ondervinden.
Zie pagina 9 van de zienswijze voor de genoemde drukfactoren uit het hoofdstuk.

Antwoord
De provincie Zuid-Holland gaat de aanpak van drukfactoren gebiedsspecifieke uitwerken, in samenwerking met de gebiedspartners. Mocht het voor de natuurdoelen inderdaad noodzakelijk zijn om over te gaan tot het opleggen van beperkingen, dan zal hier nieuwe besluitvorming over moeten plaatsvinden waarbij een gedegen participatietraject wordt

doorlopen. Provincie Zuid-Holland is zich bewust van de bedrijfsvoering van de ondernemers en dat beperkende regels hier mogelijk negatieve impact op hebben. In het kader van een dergelijk besluit zal (nadeel)compensatie aan de orde komen.

B045-TRO144 Omgevingseffect rapportage – 7. Deelrapport Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (TRO)

De indiener stelt dat Onbebouwde ruimte ten onrechte glastuinbouwgebieden omvat.
In artikel 7.41 staat u stil bij het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Glastuinbouw valt daar in de u door gegeven definities niet onder. Op de kaart 'Beschermingsgebied onbebouwde ruimte' vallen echter meerdere glastuinbouwgebieden wel onder onbebouwde ruimte. Het gaat daarbij (in elk geval) om de glastuinbouwclusters in:
• Rijnsburg (Trappenberg-Kloosterschuur);
• Voorne aan Zee (Brielle/Tinte/Vierpolders);
• Nieuwerkerk a/d IJssel (2e Tochtweg tot Middelweg);
• Kaag en Braassem en
• Nieuwveen (incl. Nieuw Amstel)
Wij vragen u dit aan te passen, mede om te voorkomen dat regels van toepassing zijn en ontwikkelmogelijkheden ontstaan die niet gewenst zijn en afwijken van die in andere glastuinbouwgebieden.

Antwoord
Het beschermingsgebied onbebouwde ruimte is gebaseerd om het werkingsgebied van beschermingscategorie 3 (vigerend kwaliteitsbeleid) minus geclusterde glastuinbouwgebieden in het Oost- en Westland minus locaties van de provinciale bedrijventerreinenkaart (>1 hectare) die in het buitengebied gelegen zijn. Voor de geclusterde glastuinbouwgebieden in het Oost- en Westland geldt een specifiek beschermingsregime. Daardoor kunnen deze glastuinbouwclusters van het beschermingsgebied worden afgetrokken en andere glastuinbouwgebieden niet.

B045-TRO171 Omgevingseffect rapportage – 7. Deelrapport Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (TRO), paragraaf 7.2.1.1

Glastuinbouw Nederland ervaart dat het document zichzelf tegenspreekt.
Glastuinbouw Nederland geeft aan dat de provincie de suggestie wekt dat op grote(re) schaal glastuinbouw getransformeerd wordt naar wonen en werken. Daarbij wordt een grote waard sprong van de grond gerealiseerd. Hiermee stimuleert de provincie dat investeerders en ontwikkelaars speculatief posities gaan innemen in het glastuinbouwgebied, met name rondom bestaand stads- en dorpsgebied (BSD).
Zie pagina 10 van de zienswijze voor het uitgebreide commentaar hoofdstuk.

Antwoord
Zie ook antwoord B045-TRO144. De provincie herkent zich niet in de door de indiener veronderstelde suggestie. Voor de geclusterde glastuinbouwgebieden in het Oost- en Westland geldt een specifiek beschermingsregime. Daarom zijn deze glastuinbouwclusters van het beschermingsgebied onbebouwde ruimte afgetrokken en zijn andere glastuinbouwgebieden hier wel in opgenomen. Dit onderscheid is gemaakt vanwege de grote ruimtelijke dynamiek binnen het glastuinbouwgebied West-Holland, waarbij verdergaande

intensivering en optimale aanwending voor glastuinbouw plaatsvindt. Onbebouwde ruimte is hier ook slechts beperkt aanwezig.

B045-TRO172 Omgevingseffect rapportage – 7. Deelrapport Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (TRO), paragraaf 7.2.1.1

Glastuinbouw Nederland geeft aan dat de provincie huidige grondeigenaren stimuleert om hun posities vast te houden en daarmee herstructurering en modernisering te blokkeren. Met deze woorden ondergraaft de provincie direct het verdienvermogen van de glastuinbouw sector en haar toekomstbestendigheid. Dit is onverantwoord!
Zie pagina 10 van de zienswijze voor het uitgebreide commentaar hoofdstuk.

Antwoord
Zie antwoord B045-TRO171.

B045-EC038 Omgevingsprogramma - Innovatie economie: Campusbeleid

Glastuinbouw Nederland onderschrijven het volgende op pagina 45, “De provincie is de aangewezen laag om dit werkveld te laten groeien en de samenwerking tussen (grote en kleine) bedrijven, kennisinstellingen en overheden te bevorderen. Bovendien komen innovaties vaak niet of trager tot stand zonder ondersteunende overheidsmaatregelen”.

Antwoord
Wij waarderen het dat Glastuinbouw Nederland deze passage uit het Omgevingsbeleid onderschrijft.

B045-TRO173 Omgevingseffect rapportage – 7. Deelrapport Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (TRO), paragraaf 7.2.1.1

Glastuinbouw Nederland vindt het volgende ook onverantwoord.
Hetzelfde geldt direct voor de gebieden waarop de provincie de tweede optie van toepassing verklaart: ruimte bieden voor transitie van glastuinbouw naar wonen, werken en energieconversie. Door deze gebieden als dusdanig aan te duiden, wordt de ontwikkeling van glastuinbouw in deze gebieden direct enorm beperkt. Dit raakt direct op een negatieve wijze het verdienvermogen van aanwezige glastuinbouwbedrijven.
Zie pagina 10 van de zienswijze voor het uitgebreide commentaar hoofdstuk.

Antwoord
Zie antwoord B045-TRO171.

B045-ZH007 5.3 Emissieplafond ammoniak

In dit hoofdstuk gaat de provincie in op de beleidsopties voor het verlagen van de stikstofemissie door ammoniak.
Glastuinbouw Nederland is van mening dat de provincie (vooralsnog) geen maatregelen op zou moeten nemen en de landelijke wet- en regelgeving af dient te wachten.
Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie hierop niet vooruit te lopen met eigen maatregelen, waarvan de provincie zelf aangeeft dat ze op zichzelf staand nauwelijks effect hebben.
Zie pagina 8 van de zienswijze voor de genoemde citaten uit het hoofdstuk.

Antwoord
De provincie Zuid-Holland is van mening dat het cruciaal is om wel stappen te zetten en landelijk beleid niet af te wachten omdat de opgave zeer urgent is.

B045-TRO143 Ontwerp Herziening

Glastuinbouw Nederland onderkent het provinciaal belang voor sturing op de relatie stad-land en bescherming van belangrijke waarden die door de grote ruimtevraag onder druk staan.

Antwoord
Wij waarderen deze steunbetuiging ten aanzien van het voorgenomen beleid.

B045-TU066 Omgevingsvisie - Luchtkwaliteit

Glastuinbouw Nederland vraagt de provincie om zo veel mogelijk een risico- en dus plaatsgebonden aanpak te hanteren voor milieugezondheidsrisico's. Het lijkt glastuinbouw Nederland ook goed om het provinciale beleid in lijn te laten lopen met landelijke regelgeving en geen strengere normen te hanteren dan landelijk voorgeschreven.
Dit heeft betrekking op pagina 44: "Overschrijding van de normen heeft consequenties voor bouwopgaven en andere ruimtelijke ontwikkelingen." Uit de kaart Milieugezondheidsrisico's in Zuid-Holland blijkt dit een sterk plaatsgebonden probleem is.

Antwoord
Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B046, B059 - Ontwikkelingscombinatie Overgauw (BPD Ontwikkeling - Kavel Vastgoed - Waaijer Projectrealisatie), Woningcorporatie Rondom Wonen en Welzijnsorganisaties Stichting For Me en Stichting Samen Thuis Delfland en huisartsencombinatie Van Deursen – Van Dijk.

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

B046-WO139 Overgauw

De indiener vraagt de bijgevoegde participatieresultaten te betrekken bij de integrale afweging, zoals benoemd in de ontwerp-Participatieparagraaf van de Omgevingsvisie.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B046-WO138 Overgauw

De indiener vraagt de transformatie van deelgebied I (100% in eigendom ontwikkelaars) onmiddellijk beleidsmatig mogelijk te maken, gezien de directe uitvoerbaarheid en woningurgentie.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B046-WO136 Overgauw

De indiener verzoekt Overgauw toe te voegen aan de kaart met grote buitenstedelijke bouwlocaties (3 hectarelocaties), conform eerdere verzoeken van gemeente en marktpartijen.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B046-WO135 Overgauw

De indiener verzoekt Overgauw expliciet aan te wijzen als maatwerkgebied in het Omgevingsbeleid (Verordening, Visie en Programma).

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B046-WO137 Overgauw

De indiener verzoekt vast te leggen dat dit gebied woningbouwkundig ontwikkeld mag worden ten behoeve van urgente woningbouwdoeleinden.

Antwoord

Door GS is gekozen voor bescherming van teeltgebieden. Daarnaast wordt nu gewerkt aan een tuinbouwvisie. GS heeft besloten zienswijzen op dit punt daarom niet te laten leiden tot aanpassing.

B047 - Evides

B047-ZZ044 vitale infrastructuur openbare drinkwatervoorziening' te beperkt

De inbrenger benoemt dat de verwijzing naar 'vitale infrastructuur openbare drinkwatervoorziening' (ZHOV §7.3.24 Artikel 7.81, pagina 73) is beperkt tot het ruwwater-net (link, Kaart 27 in de Bijlage II op pagina 99 uit de ZHOV). De inbrenger geeft aan dat de maatschappelijke discussie rondom veiligheid, leveringszekerheid en kosten breder wordt getrokken. De inbrenger geeft aan graag de dialoog te gaan over de "vitale infrastructuur openbare drinkwatervoorziening" en stelt voor om deze uit te breiden met het toevoegen van drinkwater transportleidingen.

Antwoord

In eerdere gesprekken tussen de drinkwaterbedrijven en de provincie zijn afspraken gemaakt over het beschermen van de vitale infrastructuur. Momenteel is Zuid-Holland de enige provincie die de drinkwaterleidingen in de Omgevingsverordening beschermd. Destijds is afgesproken om alleen ruwwaterleidingen op te nemen in de ZHOV. De provincie ziet momenteel geen aanleiding om dit nader uit te breiden.

B047-BG014 Toevoeging/specificering/tekstvoorstel PFAS-stoffen Artikel 3.41.2.a

De inbrenger beveelt de provincie aan om bij Artikel 3.41.2.a (ZHOV) een toevoeging/specificering te doen. Zij benoemen dat voor PFAS-stoffen de kwaliteitsklasse Wonen niet afdoende is. Daarom is de aanbeveling van de inbrenger om specifiek een verwijzing op te nemen naar deze Categorie 4.4.uit het Handelingskader als aanvulling op de bodemkwaliteitsklasse eisen. De indiener beveelt de provincie Zuid-Holland aan om de kwaliteitsklasse wonen te vervangen door kwaliteitsklasse landbouw/natuur (als gedefinieerd volgens de Regeling Bodemkwaliteit 2022) in Artikel 3.41 (ZHOV). De inbrenger doet een tekstvoorstel voor Artikel 3.41.2a:
"grond of baggerspecie dat ten minste voldoet aan de kwaliteitsklasse landbouw/natuur en ten minste voldoet aan de toepassingssituatie Categorie 4.4 als gedefinieerd in het Handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie;"

Antwoord

Bij de herziening van 2025 is artikel 3.41 niet gewijzigd. De provincie zal de suggesties in overweging nemen bij de volgende herziening van het omgevingsbeleid.

B047-BG012 Artikel 3.41.2.a updaten: kwaliteitsklassen

De inbrenger doet het voorstel om Artikel 3.41.2.a (pagina 10) uit de Vigerende ZHOV te updaten. In de zienswijze op pagina 2 wordt dit door de inbrenger nader toegelicht.

Antwoord

Bij de herziening van 2025 is artikel 3.41 niet gewijzigd. De provincie zal de suggesties in overweging nemen bij de volgende herziening van het omgevingsbeleid.

B047-WBS032 Expliciet benoemen actieprogramma's drinkwater

De inbrenger brengt een aantal plannen onder de aandacht die expliciet genoemd zouden kunnen worden in het provinciaal beleid.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, wij verwerken de actieplannen beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2030 in maatregel 5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen.

B047-ZZ045 Transportleidingen zowel ruwwater als drinkwater

In het Omgevingsprogramma staat het uitgangspunt "De belangrijkste uitgangspunten in zo'n plan zijn: zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening." (pagina 93, Omgevingsprogramma ZH). De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om hier expliciet te benoemen dat "transportleidingen" refereert naar zowel transport van ruwwater als drinkwater betreft.

Antwoord

In eerdere gesprekken tussen de drinkwaterbedrijven en de provincie zijn afspraken gemaakt over het beschermen van de vitale infrastructuur. Momenteel is Zuid-Holland de enige provincie die de drinkwaterleidingen in de Omgevingsverordening beschermd. Destijds is afgesproken om alleen ruwwaterleidingen op te nemen in de ZHOV. De provincie ziet momenteel geen aanleiding om dit nader uit te breiden.

B047-BG013 Toevoeging PFAS-stoffen

De inbrenger doet het voorstel dat de provincie Zuid-Holland in Bijlage B van de Regeling Bodemkwaliteit 2022 om aan de vereisten t.a.v. bodemkwaliteitsklassen expliciet toe te voegen dat voor PFAS-stoffen voor grond en baggerspecie het "Handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie" leidend is.

Antwoord

Bij de herziening van 2025 is artikel 3.41 niet gewijzigd. De provincie zal de suggesties in overweging nemen bij de volgende herziening van het omgevingsbeleid.

B047-BG011 Aanpassen of verduidelijken definitie 'grondwaterbeschermingsgebieden'

De definitie 'grondwaterbeschermingsgebieden' in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, (Afdeling 2.2, Artikel 2.2) en in het Omgevingsprogramma Zuid-Holland (5.3.2.7 Ruimtelijk beschermen bronnen voor drinkwaterproductie en -infrastructuur (pagina 92)) verschilt van hetgeen in het nationaal beleid en in andere provincies gehanteerd wordt. De inbrenger beveel te provincie aan om de landelijk gehanteerde terminologie voor beschermingszones/gebieden voor de bereiding van drinkwater te 'volgen' of te verduidelijken. Bovenaan bladzijde 2 benoemt de inbrenger nog meer aandachtspunten over terminologie.

Antwoord

Er worden inderdaad verschillende definities van grondwaterbescherming door provincies gehanteerd. Vooralsnog ziet de provincie geen aanleiding om deze definitie te wijzigen.

B048 - Coöperatie Zon op Leidschendam-Voorburg (ZonopLV)

B048-EN050 Belang van energiegemeenschappen en lokaal eigendom

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om in de ontwerp-Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat wordt gestreefd naar 100% lokaal eigendom, met 50% als minimum. Daarnaast vraagt de indiener om een definitie van energiegemeenschappen op te nemen die aansluit bij de Energiewet. Ook wordt verzocht energiecoöperaties een voorkeurspositie te geven bij energie- en warmteprojecten en afwijkingen van het uitgangspunt voor lokaal eigendom transparant te motiveren.

Antwoord

1. De provincie onderschrijft de ambitie om lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten zoveel mogelijk te vergroten en streeft naar maximaal eigenaarschap en zeggenschap van lokale inwoners en partijen. We veranderen de tekst naar ' De provincie zet in op zeggenschap en eigenaarschap van de omgeving, met als uitgangspunt minimaal 50% lokaal eigendom per grootschalig energieproject'. Waar mogelijk streeft de provincie naar volledig lokaal eigendom". Hiermee wordt maximaal lokaal eigenaarschap en zeggenschap actief bevorderd, maar het streven naar 100% lokaal eigendom wordt niet als generieke verplichting vastgelegd. Binnen deze kaders blijft ruimte om, waar mogelijk en passend, toe te werken naar hogere percentages, tot en met volledig lokaal eigendom.

2. De provincie onderschrijft het belang van duidelijkheid over het begrip energiegemeenschap. De hoofdlijnen van de definitie zoals opgenomen in de Energiewet zullen worden beschreven in paragraaf 3.1.2 van de Omgevingsvisie. De nadere uitwerking en toepassing hiervan vindt plaats in het uitvoeringskader.

3. De provincie deelt de opvatting dat energiecoöperaties en energiegemeenschappen een centrale rol spelen bij het realiseren van lokaal eigendom en maatschappelijke participatie. In de Omgevingsvisie zal expliciet worden opgenomen dat de provincie deze vormen beschouwt als voorkeursvorm voor het realiseren van lokaal eigendom bij energie- en warmteprojecten.

4. De provincie acht het van belang dat duidelijk en transparant wordt gemotiveerd hoe het percentage lokaal eigendom per project tot stand komt. We willen in de visie echter focussen op het uitgangspunt 50% en niet het 'afwijken' hiervan. Dit wordt wel verder opgenomen in het uitvoeringskader.

B048-EN052 Belang van energiegemeenschappen en lokaal eigendom

De indiener geeft aan dat de ontwerp-Omgevingsverordening nog geen borging bevat voor lokaal eigendom en energiegemeenschappen. Verzocht wordt een bepaling op te nemen waarin minimaal 50% lokaal eigendom wordt vastgelegd bij projecten waar de provincie Zuid-Holland bevoegd gezag is. Tevens vraagt de indiener om vast te leggen dat energiegemeenschappen vanaf het begin als mede-ontwikkelaar kunnen deelnemen en dat afwijkingen gemotiveerd worden.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de suggesties en onderschrijft het belang van borging van lokaal eigendom en energiegemeenschappen. Momenteel wordt onderzocht hoe lokaal

eigendom het beste kan worden geborgd. De specifieke voorstellen van de indiener worden daarom niet overgenomen, maar de provinciale ambitie en uitgangspunten blijven van kracht en worden meegenomen in de verdere uitwerking.

B048-DE015 Uitgangspunt en aanleiding

De indiener onderschrijft de ambitie van de provincie Zuid-Holland om ruimte te bieden voor een toekomstbestendig energiesysteem. De indiener stelt dat het ontwerp-omgevingsbeleid nog onvoldoende aansluit op recente nationale kaders, waaronder de nieuwe Energiewet en landelijke beleidsuitspraken over energiegemeenschappen. Volgens de indiener ontbreekt nog voldoende juridische en beleidsmatige borging voor energiegemeenschappen en lokaal eigendom.

Antwoord

Bij de verdere uitwerking van het omgevingsbeleid en het uitvoeringskader wordt aangesloten bij de nieuwe Energiewet en recente rijks publicaties over de rol van energiegemeenschappen. De provincie onderschrijft het belang van duidelijkheid over het begrip energiegemeenschap. De hoofdlijnen van de definitie, zoals opgenomen in de Energiewet, worden vastgelegd in paragraaf 3.1.2 van de Omgevingsvisie Zuid-Holland. De nadere uitwerking en toepassing vindt plaats in het uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

B048-EN051 Belang van energiegemeenschappen en lokaal eigendom

De indiener stelt dat verdere concretisering nodig is in het ontwerp-Omgevingsprogramma. Verzocht wordt om een routekaart voor lokaal eigendom op te stellen met modellen, juridische instrumenten en voorbeelden. Daarnaast vraagt de indiener om bij nieuwe grootschalige projecten expliciet te onderzoeken of 100% lokaal eigendom haalbaar is, met behoud van de ondergrens van 50%.

Antwoord

1. De provincie ziet het belang van ondersteuning bij het realiseren van lokaal eigendom, bijvoorbeeld door het delen van modellen, voorbeeldverordeningen en goede praktijkvoorbeelden zoals die van NPRES/Energiesamen. In het Omgevingsprogramma wordt daarom opgenomen dat de provincie gemeenten ondersteunt bij het behalen van hun doelstellingen voor lokaal eigendom, onder andere door het beschikbaar stellen van instrumenten, handreikingen en voorbeelden. We noemen dit niet expliciet een 'routekaart'.

2. Voor projecten waarop de provincie niet bevoegd gezag heeft, ligt het onderzoek naar hogere percentages lokaal eigendom niet bij ons. Wel ondersteunt de provincie gemeenten actief bij het verkennen van hun mogelijkheden, deelt zij goede voorbeelden en instrumenten, en brengt via de jaarlijkse monitor lokaal eigendom kansen en knelpunten in kaart. De vorm van deze ondersteuning is flexibel en kan bestaan uit handreikingen, voorbeelden of andere praktische instrumenten, afhankelijk van wat gemeenten nodig hebben.

B048-EN049 Belang van energiegemeenschappen en lokaal eigendom

De indiener geeft aan dat energiegemeenschappen bijdragen aan energiezekerheid, betaalbaarheid, maatschappelijke acceptatie en vermindering van netcongestie. Lokale opwek en lokaal eigendom worden genoemd als essentieel voor een rechtvaardige en efficiënte energietransitie. De indiener beschouwt participatie en lokaal eigendom als randvoorwaarde voor succesvolle energie- en warmteprojecten.

Antwoord

De provincie onderschrijft dat energiegemeenschappen, lokaal eigendom en participatie bijdragen aan energiezekerheid, betaalbaarheid, maatschappelijke acceptatie en een rechtvaardige en efficiënte energietransitie, en ziet deze elementen als belangrijke randvoorwaarden voor succesvolle energie- en warmteprojecten.

B049 - Samenwerkingsverband Wonen regio Rotterdam

B049-WO074 Samen optrekken

De inbrenger benadrukt de noodzaak tot een gezamenlijk optrekken van rijk, provincie, regio en gemeenten, maar ook samen met bewoners, corporaties en marktpartijen.

Antwoord

De provincie onderschrijft deze opmerking.

B049-WO072 Lokale woonzorgvisies in lijn brengen met de regionale woonzorgvisie

De inbrenger geeft aan dat de woonregio geen bevoegdheden heeft, noch het werk dat op lokaal niveau dan wel zorgregionaalniveau wordt gedaan, over wil doen. Ook geven zij aan onvoldoende geëquipeerd te zijn om de intensieve trajecten met alle belanghebbenden te doorlopen en dat er door de afstemming van deze visies voorbij wordt gegaan aan de feitelijke praktijk, waarbij in de kern bottom-up gewerkt wordt.

Antwoord

De SvWrR kent inderdaad geen formele bevoegdheden. Deze zijn niet door de gemeenten in uw samenwerkingsverband aan u toegekend. Desalniettemin vervult u een belangrijke rol, niet alleen door een vraagbaak te zijn voor uw gemeenten. U bent in staat onder andere onderwerpen te agenderen, samenwerking en afstemming aan te jagen, te organiseren en te faciliteren. Dit blijkt uit de rijke geschiedenis van de Rotterdamse regio en de verwachtingen van de wetgever in de toekomst.
De woonzorgvisie wordt bovendien nadrukkelijk gepositioneerd als onderdeel van het (gemeentelijke) volkshuisvestingsprogramma. Afstemming tussen lokale woonzorgvisies en een regionale woonzorgvisie bedoelen wij daarom als:
- een gezamenlijk kader op regionaal niveau over de opgave, definities/doelgroepen, verdelings- en spreidingsvraagstukken en de hoofdlijnen van de aanpak; en
- een lokale, bottom-up uitwerking per gemeente, passend bij de lokale praktijk, het lokale netwerk en de lokale uitvoeringsagenda. Daarmee wordt juist aangesloten op de feitelijke praktijk waarin veel trajecten bottom-up tot stand komen: lokale analyses, casuïstiek en samenwerkingsrelaties vormen de input voor regionale keuzes, terwijl regionale afspraken helpen om consistentie, wederkerigheid en uitvoerbaarheid te borgen (bijvoorbeeld bij schaarse woonzorgconcepten, doorstroming, en de samenhang tussen gemeenten).

B049-WO089 Definitie van sociale huur

De inbrenger is verheugd dat de provincie in definities veelal aansluit bij de door het Rijk gehanteerde definities. De inbrenger benoemt dat alleen de definitie van sociale huur daar vooralsnog een uitzondering op is en is van mening dat de definitie van de provincie hetzelfde zou moeten zijn als die van het Rijk.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de

doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

B049-WO069 Tegenstrijdigheid provincie/Rijk betaalbare woningen

De indiener benoemt dat het ontwerpbesluit versterking regie volkshuisvesting op het punt van betaalbare woningen wordt aangepast, waardoor twee derde van de nieuw te bouwen woningen betaalbaar moet zijn voor. De inbrenger constateert een strijdigheid met de instructieregels, zoals opgenomen in de concept Wvrv.

Antwoord

De huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen heeft de aandacht van de provincie. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aangesteld voor een jaar om onder meer dit onderwerp te onderzoeken.

Ten aanzien van uw opmerking over sociale huurwoningen: Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

De termijn van 10 jaar is een richtlijn en is opgenomen in een eerdere Herziening van het Omgevingsbeleid. Dit om te voorkomen dat bedrijvigheid wordt beperkt door huisvesting van arbeidsmigranten. Momenteel zijn een aanjager en facilitator arbeidsmigranten aan de slag onder meer om knelpunten bij de huisvesting in beeld te brengen. Dit onderdeel zal hierin worden meegenomen.

De provincie onderschrijft het uitgangspunt dat schaarse zware bedrijventerreinen primair beschikbaar moeten blijven voor bedrijvigheid met een grote milieugebruiksruimte. Daarom is functiemenging op deze terreinen bewust beperkt tot ondersteunende en ondergeschikte functies, en uitsluitend voor zover deze de bedrijfsvoering van zittende bedrijven en de toekomstige benutting van de milieugebruiksruimte niet belemmeren.

De provincie blijft hierover graag met gemeenten in gesprek om per situatie een zorgvuldige afweging te maken die aansluit bij zowel de uitgangspunten van de REV als bij de economische functie en toekomstbestendigheid van zware bedrijventerreinen. In lijn met de Ruimtelijk-Economische Visie (REV) beschouwt de provincie huisvesting van arbeidsmigranten als een stedelijke functie die in beginsel binnen bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd. Huisvesting op bedrijventerreinen is alleen in uitzonderlijke en tijdelijke situaties aan de orde, bijvoorbeeld bij incourante percelen of bij meervoudig ruimtegebruik, en uitsluitend wanneer dit geen onevenredige beperking oplevert voor omliggende bedrijven én een goed woon- en leefklimaat kan worden geboden.

De Omgevingsverordening bevat een afwijkingsmogelijkheid om in bijzondere gevallen maatwerk toe te passen. Deze afwijkingsmogelijkheid is geen automatisme en kan alleen worden benut indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het

artikel en aan het provinciale beleid voor bedrijventerreinen. De in de toelichting genoemde termijn van 10 jaar geldt daarbij als richtlijn voor de maximale duur van tijdelijke functies. In zorgvuldig overleg met gemeenten kan per concreet geval worden bezien of maatwerk verdedigbaar is, mits het tijdelijke karakter duidelijk is geborgd en alternatieven buiten bedrijventerreinen aantoonbaar zijn onderzocht.

B049-WO071 Tegenstijdigheid realisatie betaalbare woningen

De inbrenger benoemt een tegenstrijdigheid tussen de Regionale Realisatieagenda en het woningbouwprogramma van 1/3 sociale huur en 2/3 betaalbare woningen. De inbrenger verzoekt om de gevraagde inspanningen in lijn te brengen met het gestelde in de Regionale Realisatieagenda.

Antwoord

Zie thema antwoord: Verzoek vasthouden aan landelijke norm van 30% sociale huur.

B049-WO070 Valt sociale huur onder betaalbaar?

De inbrenger benoemt dat zij onderschrijven dat het sociale huursegment ook onder betaalbare koop valt. Daarbij verwijst de inbrenger naar de rijk definitie

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Het klopt dat betaalbare woningen bestaan uit sociale huur, middenhuur en betaalbare koop. Waar dat nodig is, zal de tekst op dit punt verduidelijkt worden. Ten aanzien van uw opmerking over sociale huurwoningen: Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. De definities passen we nu niet aan. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. De provincie acht het van belang dat de woningen worden toebedeeld aan de doelgroep. Een woonruimte verdeelsysteem garandeert de transparantie en eerlijke toewijzing van de schaars beschikbare woningen.

B049-TRO131 ‘Ladder van duurzame verstedelijking’ loslaten

De inbrenger benoemt dat de provincie in het concept Herziening vasthoudt aan het instrument ‘Ladder van duurzame verstedelijking’, terwijl in de concept Wvrv van het Rijk het voornemen staat om dit instrument te schrappen.

Antwoord

Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B049-WO073 Enkel flexwoningen binnen BSD

De inbrenger benoemt dat het alleen toestaan van flexwoningen binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) onvoldoende recht doet aan de ook door de provincie gewenste realisatie van deze woningen. De inbrenger vraagt de provincie om deze beperking te schrappen.

Antwoord

Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dat geldt ook voor flexwoningen. Deze horen in principe binnen BSD thuis. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.

In uitzonderlijke gevallen biedt de verordening nog afwijkingsmogelijkheden zoals de balansregeling en ontheffing.

B049-TRO130 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

De inbrenger benoemt dat de provincie met een limitatieve opsomming van stedelijke ontwikkelingen die mogelijk zijn in het 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' de mogelijkheden beperkt die het Rijk beoogt met mogelijke woningbouwactiviteiten buiten het bestaande stads- en dorpsgebied. De inbrenger verzoekt de provincie om de ruimte die het Rijk voor ogen heeft zonder verdere beperkingen te vertalen in uw Omgevingsbeleid.

Antwoord

Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B050 - Nederlandse Vereniging Duurzame Energie

B050-DE016 Aanpassing artikelen ZHOV

Artikel 7.74a, Lid 4: Energietoets niet toepassen op elektriciteitsopslagsystemen en wind- en zonneparken, omdat relevante gegevens al bij de netbeheerder bekend zijn.
Artikel 7.74a, Lid 5: Leidende principes niet toetsbaar bij vergunningsverlening. Voorstel om Lid 5 niet van toepassing te laten zijn op de genoemde systemen.
Artikel 7.74a, Lid 6: De gestelde toetsing vooraf op congestieneutraliteit vindt in de praktijk pas na vergunningsverlening plaats. Voorstel om Lid 6 te schrappen.
De indiener geeft vrij gedetailleerde argumentatie, zie daarvoor pagina 3/4 van de zienswijze.

Antwoord
Dank voor uw suggesties. Deze leiden op dit moment niet tot aanpassing van de tekst van het omgevingsbeleid. Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zal de provincie samen met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets verder uitwerken. Daarbij zal de provincie uw opmerkingen ook meenemen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

B050-WEO026 Extra zoekgebieden

De indiener stelt dat niet alle geschikte zoekgebieden volledig zijn benut en doet het voorstel om extra gebieden NA.01.HR en LE.10.MH toe te voegen. Voor LE.10.MH wordt samenwerking met de provincie Utrecht aanbevolen om extra land te benutten.

Antwoord
De provincie is in een zorgvuldige afweging tot de zoekgebieden gekomen. Op basis van deze afweging is het mogelijk om de RES-ambities te halen. Zie verder themabeantwoording wind, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

B050-WEO025 Rol van windenergie in de energietransitie

De indiener benadrukt dat windenergie op land essentieel is voor het tegengaan van afnamecongestie, het vergroten van energie-onafhankelijkheid (van import) en het behalen van RES- en klimaatdoelen. Windenergie in combinatie met zon en batterijen zorgt voor een betrouwbaar, schoon en goedkoop energiesysteem. De indiener wijst ook op de mogelijkheid van lokale participatie en omgevingsfondsen om maatschappelijke voordelen te creëren.

Antwoord
De provincie dankt indiener voor zijn inbreng en waardeert de ondersteuning voor het beleid.

B051 - Geothermie Nederland

B051-BG015 Water

De indiener geeft aan dat de aanpassing in artikel 3.27 van de Omgevingsverordening schuinboringen onder milieubelastende activiteiten plaatst en onder het beschermingsregime van ZHOV, waardoor boringen onder drinkwatergebieden niet mogelijk zijn. Volgens de indiener is dit onnodig, aangezien de risico's van geothermie voor drinkwater verwaarloosbaar zijn en de sector al voldoende voorzorgsmaatregelen en regelgeving heeft. Het Staatstoezicht op de Mijnen bevestigt dat de kans op vervuiling van drinkwater door aardwarmtewinning zeer laag is.// De inbrenger benoemt dat er geen noodzaak is om deze aanpassing door te voeren omdat er momenteel voldoende wet- en regelgeving en voorzorgsmaatregelen zijn. Zij benoemen dat de kans dat geothermisch water in aanraking komt met het zoete grondwater heel laag tot nihil is.

Antwoord

De toegevoegde tekst bij artikel 3.27 lid 2 is geen wijziging maar een verduidelijking van het al bestaande beleid. De provincie gaat uit van het voorzorgbeginsel en vindt het belangrijk geen risico's toe te staan rondom geothermie in en onder grondwaterbeschermingsgebieden zolang deze nog onvoldoende in beeld zijn gebracht. In 2026 wordt een publicatie van TNO verwacht waarin de risico's van geothermie worden weergegeven. Op basis van die publicatie zal een evaluatie over het standpunt van de provincie worden uitgevoerd.

B052 - Novar

B052-ZO007 Toepassing ‘nee, tenzij’-systematiek zonneladder

De indiener verzoekt om de bestuurlijke ‘nee, tenzij’-systematiek uit de aangescherpte voorkeursvolgorde zon expliciet toe te passen. Volgens de indiener biedt deze systematiek ruimte voor zonneparken met maatschappelijke meerwaarde, zoals projecten die netcongestie verminderen. De indiener vraagt om deze afwegingsruimte duidelijk te verankeren in beleid en toelichting.

Antwoord

De provincie begrijpt de wens van indiener voor meer mogelijkheden voor zon op land. De provincie heeft de voorkeursvolgorde van de zonneladder in haar beleid opgenomen waarbij zon op land onder strikte voorwaarde mogelijk is en blijft. Het realiseren van maatschappelijke meerwaarde door bij de dragen aan andere relevante opgave is daar onderdeel van. Per casus zal beoordeeld worden of en in hoeverre hier sprake van is. Er is geen reden tot aanpassing van de regels op dit punt.

B052-WV027 Weidevogelgebieden en zonneparken

De indiener onderschrijft het belang van bescherming van weidevogelgebieden, maar wijst op spanningen met vastgestelde RES-opgaven. Zonneparken worden volgens het huidige beleid aangemerkt als transformatieve ontwikkelingen en zijn daardoor grotendeels uitgesloten. Dit raakt volgens de indiener de uitvoerbaarheid van energieverkaveling in de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

De aanleg van nieuwe zonneparken, voor zover dit valt onder transformeren, wordt in kansrijk en belangrijk weidevogelgebied inderdaad belemmerd. Daar waar reeds bestuurlijke overeenstemming is over de aanleg van zonneparken, zijn deze buiten de nieuwe begrenzing van kansrijk en belangrijk weidevogelgebied gehouden. Ook is bepaald dat in weidevogelgebied een zonneveld mogelijk kan worden gemaakt, voor zover het gaat om een locatie in een zoekgebied voor zon uit een Regionale Energie Strategie die door provinciale staten is
vastgesteld vóór de inwerkingtreding van de Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening herziening 2025 en die locatie op dat moment niet was opgenomen als belangrijk weidevogelgebied.

B052-DE018 Rol van opwek en opslag bij afnamecongestie

De indiener geeft aan dat het lokaal combineren van zon en wind met opslag bijdraagt aan het verminderen van afnamecongestie. Dit verlaagt de belasting van het elektriciteitsnet en maakt efficiënter gebruik van bestaande capaciteit mogelijk. Volgens de indiener versnelt dit de energietransitie en ondersteunt het economische ontwikkelingen in de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Dank voor uw reactie. De provincie deelt uw visie dat het combineren van zon, wind en opslag van belang is voor de totstandkoming van een integraal en robuust energiesysteem. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

B052-DE017 Belang van grootschalige elektriciteitsopslag

De indiener stelt dat grootschalige elektriciteitsopslag essentieel is voor het functioneren van het energiesysteem in de provincie Zuid-Holland. Door de groei van variabele hernieuwbare opwek en elektrificatie is structurele netcongestie ontstaan. Volgens de indiener is opslag noodzakelijk om pieken te dempen, curtailment te voorkomen en leveringszekerheid te vergroten.

Antwoord

De provincie benoemt in het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland dat elektriciteitsopslag onderdeel is van een toekomstig bestendig, duurzaam en robuust energiesysteem. De provincie wil ruimte bieden aan de opslagsystemen die nodig zijn voor deze doelstelling en tegelijkertijd zorgvuldig omgaan met de schaarse ruimte in onze provincie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

B052-EN053 Resultaatverplichting lokaal eigendom zonneparken

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de resultaatverplichting voor lokaal eigendom bij zonneparken aan te passen naar het landelijke streven van 50 procent. Volgens de indiener is de huidige verplichting niet uitvoerbaar door financiële onzekerheden op de elektriciteitsmarkt. De verplichting belemmert volgens de indiener de financierbaarheid en realisatie van zonneparken.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de reactie. De provincie legt minimaal 50% lokaal eigendom als streefpercentage vast, in lijn met het Klimaatakkoord; afwijkingen zijn alleen toegestaan met een goede motivatie. Tegelijkertijd erkent de provincie dat de precieze invulling per project kan verschillen. De instrumenten en toetsingskaders die de provincie inzet, richten zich primair op de inspanningen en stappen die initiatiefnemers nemen om dit resultaat te behalen, zodat maximaal lokaal eigenaarschap en zeggenschap actief wordt bevorderd.

B052-WEA003 Focus op direct inzetbare oplossingen

De indiener benadrukt dat bewezen technieken zoals zon, wind en elektriciteitsopslag prioriteit moeten krijgen boven lange termijn opties. Deze oplossingen dragen volgens de indiener nu al bij aan het oplossen van congestie en het versterken van het energiesysteem. Een beleidsmatige focus op experimentele technologieën biedt volgens de indiener geen oplossing voor acute knelpunten.

Antwoord

Wij delen uw mening dat bestaande technieken voor de duurzame opwek van energie voorrang moeten krijgen. Daarom faciliteren wij gebieden/locaties voor nieuwe windparken in deze Herziening ruimtelijk. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

B052-WERE001 Verduidelijking relatie weidevogelgebieden en RES-zoekgebieden

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om duidelijkheid te creëren over gewijzigde weidevogelgebieden in relatie tot RES-zoekgebieden. Volgens de indiener is heldere afbakening nodig voor een uitlegbare en uitvoerbare afweging. Dit is volgens de indiener noodzakelijk om energie- en klimaatdoelstellingen te realiseren.

Antwoord

Zie thema thema-beantwoording Windenergie, onderdeel Natuur

B052-ZO006 Financierbaarheid en marktrisico's zonneparken

De indiener geeft aan dat negatieve elektriciteitsprijzen en wegvallende subsidies leiden tot structurele risico's voor zonneparken. Lokale partijen beschikken volgens de indiener vaak niet over voldoende financiële draagkracht om deze risico's te dragen. Dit maakt projecten volgens de indiener moeilijk financierbaar en kan leiden tot het niet realiseren van zonneparken.

Antwoord

Zie antwoord op B052-EN053.

B052-WEO021 Elektriciteitsopslag bij zonne- en windparken

De indiener stelt dat de eis dat opslag ruimtelijk ondergeschikt moet zijn aan opwek onvoldoende concreet is. Dit leidt volgens de indiener tot onduidelijkheid in vergunningverlening. De indiener verzoekt om een objectieve norm waarbij het vermogen van opslag maximaal gelijk is aan het vermogen van de opwekinstallatie.

Antwoord

De provincie wordt vanwege diverse wettelijke regels beperkt in de mogelijkheid om te sturen op energetische waarde. Derhalve is gekozen voor het stellen van ruimtelijke criteria. Er zijn geen redenen dat onvoldoende duidelijk zou zijn hoe ruimtelijk onderschikt uit pakt er is derhalve geen reden om de betreffende regel aan te passen.

B053 - Businesspark Haaglanden

B053-BE160 Bedrijventerreinen

Flexibiliteit inzetten als versneller voor toekomstbestendige en aantrekkelijke bedrijventerreinen. Maatwerk mogelijk maken door aanwijzen van (delen van) bedrijventerreinen, waar specifiek ruimte behouden wordt voor de hoge milieuclassificatie.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van flexibiliteit en maatwerk bij het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Juist daarom wordt gebiedsgericht gewerkt met het aanwijzen van (delen van) bedrijventerreinen waar de schaarse milieugebruiksruimte voor hogere milieucategorieën expliciet wordt behouden. Dit is nodig omdat de markt hier zelf onvoldoende in voorziet. Zonder sturing verdwijnt deze ruimte door functievermenging en verdringing. Binnen deze duidelijke kaders blijft ruimte voor maatwerk en flexibiliteit op andere delen van bedrijventerreinen, zodat innovatie, verduurzaming en intensiever ruimtegebruik mogelijk blijven zonder dat cruciale milieuruimte verloren gaat.

B053-BE155 Bedrijventerreinen

Businesspark Haaglanden (BPH) is een samenwerking van Den Haag, Zoetermeer, Rijswijk, Delft, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp en Midden-Delfland, die zich richt op duurzame bedrijventerreinen. Individuele zienswijzen van deelnemende gemeenten op dit onderwerp worden onderschreven.

Antwoord

De provincie neemt kennis van de onderschrijving door Businesspark Haaglanden van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten. De provincie waardeert de regionale samenwerking die binnen BPH wordt gezocht om bedrijventerreinen te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. De ingebrachte aandachtspunten worden betrokken bij de beoordeling van de afzonderlijke zienswijzen van de gemeenten en bij de verdere uitwerking en toepassing van het provinciale beleid, binnen de vastgestelde kaders van de Omgevingsverordening.

B053-BE157 Bedrijventerreinen

Plaspoelpolder, Rijswijk
Bestaat uit 4 deelgebieden. Aan de randen vindt geleidelijke transformatie naar werk-woonmilieus plaats. Het Middengebied is primair gericht op bedrijvigheid tot milieucategorie 3.2. Hier invoeren van een minimale milieucategorie is niet verstandig, want sluit bedrijven uit die juist leegstand kunnen oplossen en het gebied een impuls kunnen geven.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen die worden geuit over de ontwikkelmogelijkheden van de Plaspoelpolder en herkent dat de verschillende deelgebieden ieder een eigen karakter en dynamiek hebben. Het middengebied is daarbij het deelgebied dat planologisch is aangewezen om als bedrijventerrein te blijven functioneren waar de zwaardere bedrijvigheid nog kan worden geaccommodeerd. Juist om deze rol ook op langere termijn te kunnen behouden, geldt hier het provinciale voorschrift dat is gericht op het beschermen van voldoende milieugebruiksruimte voor de zwaardere bedrijvigheid.

Voor het middengebied betekent dit dat de verbodsbepaling voor de nieuwvestiging van lichte bedrijven van toepassing is. Deze regeling is bedoeld om de beschikbare milieugebruiksruimte beschikbaar te houden voor bedrijven die deze ruimte nodig hebben. Tegelijkertijd blijft het mogelijk dat bedrijven in milieucategorie 3.1 zich hier vestigen, waardoor ook voor een bredere groep bedrijven ruimte aanwezig blijft.
Het uitgangspunt is nadrukkelijk niet om leegstand te laten ontstaan of kansen voor hergebruik te blokkeren. Waar de lokale situatie en ruimtelijke context daarom vragen, biedt de omgevingsverordening ruimte om in het omgevingsplan gemotiveerd maatwerk toe te passen, zolang het functioneren van het middengebied als bedrijventerrein en de beschikbare milieugebruiksruimte voldoende worden geborgd.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B053-BE156 Bedrijventerreinen

Ontwikkelstrategieën
Bedrijventerreinen in de Haagse regio graag beschouwen als kerngebieden binnen de ontwikkelstrategie ‘Transformeren’.
Geen generieke normstellingen en starre functiescheidingen, zoals vaste minimale milieucategorieën, deze werken vaak contraproductief. Flexibiliteit en maatwerk leidend laten zijn.
Daarom ontwikkelstrategie ‘transformeren’ graag concreter uitwerken, met expliciete aandacht voor bestaande bedrijventerreinen als dragers van economische en ruimtelijke transitie.

Antwoord
De provincie herkent de inzet van Businesspark Haaglanden om via de ontwikkelstrategie ‘transformeren’ bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken, onder meer door functieverandering van verouderd of incourant vastgoed, het uitfaseren van gebiedsvreemde functies en het beter benutten van schaarse ruimte volgens het principe het juiste bedrijf op de juiste plek. Deze aanpak kan bijdragen aan het versterken van economische vitaliteit en het voorkomen van leegstand.
Tegelijkertijd vraagt de provincie om duidelijke keuzes per terrein. Niet ieder bedrijventerrein is geschikt voor een transformatiestrategie. Bedrijventerreinen met een (middel)zwaar profiel en schaarse milieugebruiksruimte blijven van groot belang voor de regionale economie. Voor deze terreinen geldt dat bescherming voorop staat, onder meer via de verbodsbepaling voor nieuwvestiging van lichte bedrijven. Deze bepaling is bedoeld om te voorkomen dat milieugebruiksruimte die nodig is voor zwaardere bedrijvigheid onbedoeld verdwijnt.
Daarbij geldt nadrukkelijk dat deze verbodsbepaling niet is bedoeld om onwerkbare situaties te creëren. Waar de ruimtelijke of milieutechnische context maakt dat zwaardere bedrijvigheid feitelijk niet mogelijk is, biedt de omgevingsverordening ruimte voor gemotiveerd maatwerk in het omgevingsplan, zodat terreinen passend kunnen blijven functioneren en leegstand wordt voorkomen.
De ontwikkelstrategie ‘transformeren’ ziet de provincie daarom niet als een generiek uitgangspunt, maar als een gerichte strategie die wordt toegepast waar dit ruimtelijk en economisch passend is en waar regionale afspraken dit ondersteunen. In samenhang met regionale bedrijventerreinenstrategieën en afspraken over compensatie en schuifruimte

blijft ruimte voor maatwerk, terwijl tegelijkertijd wordt geborgd dat bedrijventerreinen met een zwaarder profiel hun functie voor de regionale economie behouden.

B053-BE159 Bedrijventerreinen

Zichtenburg-Kerkentuinen-Dekkershoek (ZKD) en Fruitweg, Den Haag
In juni 2024 zijn door de gemeenteraad gebiedskaders vastgesteld met het oog op verduurzaming, vernieuwing en herontwikkeling. Nodig: schuifruimte en flexibiliteit.
Bijv. door:

- toestaan van kantoorruimte op 2e of 3e verdieping van een bedrijfspand;
- beperkte horeca toevoegen om terrein aantrekkelijk en toekomstbestendig te houden.

Bij deze binnenstedelijke bedrijventerreinen, inmiddels volledig ingesloten door woonwijken en andere functies, lijkt invoeren van een minimale milieucategorie van 3 en hoger onhaalbaar.

Antwoord

De provincie herkent de bijzondere positie van ZKD en de Fruitweg als binnenstedelijke bedrijventerreinen die zijn ingesloten door woon- en andere stedelijke functies. De vastgestelde gebiedskaders van de gemeente, gericht op verduurzaming, vernieuwing en herontwikkeling, sluiten aan bij het provinciale uitgangspunt om bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken.
Binnen deze context is maatwerk en flexibiliteit mogelijk, bijvoorbeeld door beperkte functiemenging zoals ondersteunende kantoorruimte op verdiepingen of kleinschalige horeca, mits dit de milieugebruiksruimte van aanwezige bedrijven niet aantast en past binnen een evenwichtige toedeling van functies. De omgevingsverordening biedt hiervoor ruimte.
De introductie van een minimale milieucategorie is nadrukkelijk bedoeld voor terreinen waar het behoud van schaarse milieugebruiksruimte voor zwaardere bedrijvigheid noodzakelijk is. Voor binnenstedelijke, gemengde terreinen zoals ZKD en Fruitweg geldt dat deze afweging gebied specifiek moet plaatsvinden. Het beleid is niet bedoeld om binnenstedelijke herontwikkeling op slot te zetten, maar om te voorkomen dat schaarse milieugebruiksruimte elders verloren gaat.
Kortom, de provincie ondersteunt een gebiedsgerichte aanpak waarin verduurzaming, intensivering en beperkte functiemenging mogelijk zijn, binnen duidelijke kaders en met oog voor de blijvende rol van deze terreinen voor stedelijke bedrijvigheid.

B053-BE158 Bedrijventerreinen

Schieoevers Zuid, Delft
Dit gebied vormt integraal onderdeel van het Innovatie District Delft. Daarom moeten ook maakbedrijven die schoner produceren (milieuvriendelijker en in een lagere milieucategorie) dan hun concurrenten hier een passende plek krijgen. En sommige hightech maakbedrijven met een lage milieucategorie passen vanwege grote aantal verkeersbewegingen, benodigde opslag en bijbehorende activiteiten beter op een bedrijventerrein dan in een woonwijk. Dat geldt ook voor defensie gerelateerde ondernemingen met een lage milieucategorie.

Antwoord

De provincie onderkent het belang van Schieovers Zuid binnen het Innovatie District Delft, maar benadrukt dat dit gebied planologisch is aangewezen als bedrijventerrein met een hoge milieugebruiksruimte (tot maximaal oude milieucategorie 4.2). Juist vanwege de schaarste aan dit type ruimte is het provinciale uitgangspunt dat deze maximaal en doelgericht wordt benut voor bedrijven die deze milieugebruiksruimte daadwerkelijk nodig hebben.
De regeling is er daarom primair op gericht om te voorkomen dat deze schaarse milieugebruiksruimte structureel wordt ingevuld door bedrijven met een lage milieucategorie. Dat innovatieve, schoner producerende of defensie gerelateerde bedrijven functioneel beter passen op een bedrijventerrein dan in een woonwijk, wordt herkend, maar vormt op zichzelf geen reden om af te wijken van dit uitgangspunt.
Tegelijkertijd is de verbodsbepaling niet bedoeld om onwerkbare situaties te creëren. De omgevingsverordening biedt ruimte voor beperkt en gemotiveerd maatwerk, bijvoorbeeld wanneer aantoonbaar sprake is van een evenwichtige toedeling van functies en vestiging elders niet reëel is. Dit maatwerk blijft echter uitzonderlijk en kan niet leiden tot een structurele onderbenutting van de milieugebruiksruimte op een terrein dat juist bedoeld is voor zwaardere bedrijvigheid.

B054 - Liander

B054-WN011 Warmte

De indiener geeft aan dat de Provincie Zuid-Holland een belangrijke rol kan spelen in zowel de coördinatie van de programmatische uitrol als in het op orde brengen van (landelijke) randvoorwaarden voor warmte.

Antwoord

Dank voor de suggestie om als provincie een coördinerende rol van de programmatische uitrol, als in de beweging om (landelijke) randvoorwaarden op orde te brengen voor warmte op ons te nemen. Momenteel is de provincie een verkenning gestart om een ruimtelijke ondergrondvisie te gaan ontwikkelen. Bij deze verkenning wordt specifiek naar onderwerpen als geothermie en opslag gekeken, naast de andere essentiële thema's die zich in de ondergrond afspelen.

B054-DE019 Grote ruimte- en energievragers

De indiener roept de provincie op om bij de locatiekeuze voor grote ruimte- en energievragers de effecten op het energiesysteem en de netbewuste inpassing van deze energievragers aan de voorkant mee te wegen.

Antwoord

De provincie wil hier onder meer invulling aan geven door het energiebelang te betrekken in de energietoets, waarin ook de ruimtevraag van het energiesysteem een rol speelt. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

B054-EN055 Bescherming onbebouwd gebied

De indiener stelt dat de uitgebreide technische en locatiestudies van netbeheerders voldoende moeten zijn om de noodzaak van een project in ‘onbebouwde ruimte’ aan te tonen, zodat het werkbaar blijft. Complexe procedures en (extra) zware onderzoek eisen leiden tot vertraging. De indiener verzoekt de provincie om voldoende ruimte te bieden voor de aanleg van energie-infrastructuur in de groenblauwe netwerken.

Antwoord

Het is de verantwoordelijkheid van de provincie om een zorgvuldige afweging te maken bij het toestaan van ontwikkelingen in de onbebouwde ruimte. Hierbij komen (wellicht) meer overwegingen aan de orde dan in de studies van u als netbeheerder worden betrokken. Tegelijkertijd streven wij er ook naar om uitbreidingen van het energiesysteem tijdig te realiseren en werken graag met u samen.

B054-EN056 Inpassing grootschalige opwek

De indiener geeft aan dat de inpasbaarheid van grootschalige opwek (zon, wind, kernenergie) in het energiesysteem aan de voorkant van de planvorming moet worden meegenomen. De indiener geeft aan dat zij afstandsnormen hanteren bij het aanleggen van windturbines en vraagt de provincie om risico’s zorgvuldig af te wegen en in gesprek te gaan met netbeheerders. Daarnaast geeft de indiener aan dat windturbines niet binnen de zakelijke recht strook van kabelverbindingen mogen worden geplaatst en verzoekt de

provincie om specifieke aandacht voor zoekgebied 4 en 10, die grenzen aan het nieuwe elektriciteitsstation Hazerswoude-Rijndijk en waarbij zoekgebied 4 overlapt met ondergrondse 50 kV-kabels. Tot slot wil de indiener de ambitie van duurzame energie om zoveel mogelijk in te zetten op zon-op-dak nuanceren, waarbij het aantal zonnepanelen moet aansluiten bij het daadwerkelijke verbruik.

Antwoord
Zon-inpasbaarheid: Dank voor het onderschrijven van dit belang. In het geval van zon op land zijn, wegens het bevoegd gezag in de regel de gemeenten aan de voorkant aan zet. Daar waar mogelijk zullen we hen hierop wijzen.
Dit leidt niet tot aanpassingen in de tekst, daar dit voor zon reeds voldoende in het omgevingsprogramma benoemd is.

Zon op dak: Dank voor deze nuancering, waarvan wij het belang herkennen. Het zal niet tot wijzigingen in de tekst leiden.

B054-EN058 Energieplanologie als mede sturend principe

De indiener verzoekt de provincie om het beleid verder te concretiseren over hoe energie sturend wordt in ruimtelijke keuzes en wat dit betekent voor specifieke gebieden en ontwikkelingen. Daarbij moeten vragen worden beantwoord zoals: welke energiedrager komt waar en wanneer, en welke (on)mogelijkheden ontstaan hierdoor voor toekomstige ontwikkelingen?

Antwoord
Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken.

B054-EN054 Verdichting binnenstedelijk gebied

De indiener geeft aan dat dergelijke verdichting de druk op het energiesysteem vergroot en dat kabels en leidingtracés onmisbare onderdelen zijn van het energiesysteem (in stedelijk en landelijk gebied), waarvoor meer aandacht moet worden gegeven in gebiedsontwikkeling en ruimtelijke planning. De indiener verzoekt de provincie om bij (her)ontwikkeling van gebieden expliciet ruimte te reserveren voor de aanleg van energievoorzieningen, zowel bovengronds als ondergronds, en dit te borgen in de ruimtelijke plannen door een instructieregel vast te stellen.

Antwoord
Alle overheden zijn ervoor verantwoordelijk in hun ruimtelijke plannen rekening te houden met de beschikbaarheid van energie voor de ontwikkelingen die in het plan mogelijk worden gemaakt. In de energietoets vragen wij voor ontwikkelingen met een grotere elektriciteitsvraag te motiveren hoe er rekening wordt gehouden met de uitgangspunten voor een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem

B054-DE020 Energietoets

De indiener verzoekt de provincie om het toepassingsbereik van lid 1 te verruimen en instructieregel 3 en 4 aan te passen om oneerlijke beoordelingen en onwerkbare situaties voor netbeheerders te voorkomen. Dit is verder uitgewerkt op pagina 4 van de zienswijze.

Antwoord

Lid 1 van het artikel is aangepast, waardoor het toepassingsbereik geen uitsluitende lijst is. In lid 3 en 4 worden handvatten geboden om de motivatie van de aansluiting van een ruimtelijke ontwikkeling te onderbouwen, de term "netbewust" is hieraan toegevoegd. Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken.

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de Herziening 2025. Artikel 7.74a ZHOV wordt aangepast.

B054-EN059 Samenwerking

De indiener verzoekt de provincie om netbeheerders structureel te betrekken bij omgevingstafels.

Antwoord

De provincies werkt in de energieregio's samen met gemeenten, waterschappen en netbeheerders aan het lokale, regionale en provinciale energiesysteem.

B054-EN057 Netbewuste maatregelen

De indiener verzoekt de provincie om netbewuste principes op te nemen in het omgevingsbeleid om zo te sturen op optimaal benutten van het energiesysteem.

Antwoord

We hebben de term "netbewust" toegevoegd aan de energietoets, in het uitwerken van de handreiking voor de uitvoering van de energietoets zullen we hier verder handen en voeten aan geven.

B055 - LTO Noord, KAVB en HAJK

B055-TRO148 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

6.2.1. De indiener is van mening dat er alleen stakeholders betrokken moeten worden die aan de doelstelling van het gebied een bijdrage kunnen leveren en dat initiatieven uit het gebied zelf moeten komen/van onderop gedragen moeten worden.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B055-EN067 Duurzame opwek

3.1.1.2 (Programma). De indiener biedt haar hulp aan vanuit ervaring met een vergelijkbaar traject over haalbaarheidsonderzoek over Agri-PV in Noord-Holland en zoekt graag de samenwerking met de provincie.

Antwoord

Dank voor het aanbod, dat nemen we graag aan. Daarbij zijn we via provinciaal overleg ook op de hoogte van de pilots die in Noord-Holland uitgezet zijn.

B055-NA038 Gezonde natuur

5.1.4.1 (Programma). De indiener vraagt de provincie waarom ze niet voor het referentiejaar 2018 kiest bij de reductiedoelen voor ammoniak in plaats van 2019.

Antwoord

We verwijzen hier naar het landelijke doel van 42-46% reductie van ammoniak voor de landbouw ten opzichte van 2019, zoals het ook is opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord van het Rijk (linkje). We leveren als provincie een bijdrage aan deze landelijke doelstelling, vandaar dat we 2019 aanhouden.

B055-EN068 Duurzame opwek

3.1.1.5 (Programma). De indiener vraagt de provincie om de mogelijkheid dat boerenerfmolens ook buiten het bouwvlak geplaatst mogen worden voor minder aanvaringsslachtoffers en meer rendement. Daarnaast pleit de indiener ervoor om de ruimte te krijgen om de molen te plaatsen maximaal tweemaal tiphoogte achter het bouwvlak, zonder dat deze vervolgens toegerekend worden tot beschermd weidevogelgebied met de beperkingen die daarmee gepaard gaan.

Antwoord

Of de boerenerfmolens ook buiten het bouwvlak geplaatst mogen worden, laat de provincie over aan de gemeente. Daarbij zal de provincie zienswijzen kunnen indien op omgevingsplannen, als relevante provinciale belangen onvoldoende worden meegenomen. Als een windturbine de waarde van beschermd weidevogelgebied aantast, moet daarvoor gecompenseerd worden. Dit is staand beleid en blijft zo.

B055-WV031 Weidevogels

Bijlage IX 7.43j. De indiener leest in dit tekstgedeelte de facto een teeltverbod in de aangewezen weidevogelgebieden voor gewassen buiten de huidige bedrijfsvoering en vraagt zich af hoe de provincie dit wil bewerkstelligen met aandacht voor de bouwplannen van de agrariër. Mocht de provincie zo ver willen gaan, vraagt de indiener voor een dergelijk verbod volledig gecompenseerd te worden voor de afwaardering van hun gronden.

Antwoord

De gebieden die zijn aangewezen als kansrijk of belangrijk weidevogelgebied, bestaan voor het overgrote deel uit grasland. Voor zover dit agrarische bedrijven betreft, zijn dat in hoofdzaak melkveebedrijven. Ontwikkelingen zoals intensivering van het graslandgebruik, de aanleg van kavelpaden, slootdempingen, ruwvoederteelt ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering en de uitbreiding van boerderijen, blijven hier mogelijk. Binnen kansrijk weidevogelgebied wordt bovendien ruimte geboden voor andere vormen van agrarisch grondgebruik indien daarmee wordt bijgedragen aan de realisatie van een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouw en het bijdraagt aan de biodiversiteit. Tenslotte merken we op dat de bepalingen in de Omgevingsverordening bindend zijn voor de omgevingsplannen van gemeenten en niet rechtstreeks werken in de richting van particulieren en ondernemers.

B055-NA036 Gezonde natuur

5.1.4 (Visie). De indiener vraagt de provincie hoe ze het helpen bij het legaliseren van PAS-melders middels het mogelijk maken van ontwikkelingen voor vergunningverlening gaat realiseren en wil daarbij benadrukt dat ook onterecht onvergunde bedrijven hier gebruik van moeten kunnen maken, naast de PAS-melders.

Antwoord

De provincie Zuid-Holland wil bijdragen aan het creëren van de condities waaronder vergunningverlening voor alle ontwikkelingen, en dus ook voor alles wat nu illegaal is, weer mogelijk wordt. Voor PAS-melder legalisatie hebben we daarnaast een wettelijke opdracht, dus dat is de reden dat deze groep in het bijzonder genoemd wordt en ook het hoogst op onze prioriteitenlijst staat.

B055-NA037 Gezonde natuur

5.1.4.1 (Programma). De indiener is van mening dat het opnemen van de doelstelling van de emissie van de melkveehouderij op gebiedsniveau naar gemiddeld tussen de 35 en 45 kg per hectare voorbarig is en geheel gebaseerd is op berekening van het AERIUS-model. De indiener ziet als doel juist de instandhouding van de natuur en om dat te bereiken is volgens de indiener veel meer inzet op natuurherstel nodig en het verminderen van drukfactoren.

Antwoord

De provincie ziet voldoende aanleiding om in te zetten op een reductie richting deze bandbreedte. Deze bandbreedte is niet bepaald op basis van AERIUS (de vertaling van emissie naar depositie is niet relevant voor een emissienorm) maar op basis van wetenschappelijke inzichten en om tot een (aanzienlijke) bijdrage te komen aan doelbereik.

B055-NA032 Gezonde natuur

5.1.4 (NvM). De indiener vraagt de provincie hoe ze gaat voorkomen dat er reductiedoelen en/of -verplichtingen gesteld worden terwijl bedrijven juridisch en financieel niet in staat zijn maatregelen te nemen zonder vergunning.

Antwoord

Er is bewust gekozen om nog geen harde normering in de omgevingsvisie aan te kondigen omdat op dit moment nog onvoldoende duidelijk is hoe ondernemers aan een dergelijke normering kunnen voldoen.

Daarbij onderzoeken we hoe we ondernemers kunnen ondersteunen bij het zetten van de benodigde stappen om tot de bandbreedte te komen.

B055-NA033 Gezonde natuur

5.1.4 (Visie). De indiener is van mening dat het gestelde emissiedoel van 42-46% in 2035 ten opzichte van 2019 uiterst ambitieus en nagenoeg onhaalbaar is. De indiener vraagt of de provincie wel genoeg vertrouwen heeft in het OER en wat ervoor nodig is om dit te bereiken, wat de kosten en gevolgen daarvan zijn. De indiener vraagt de provincie of dit ingrijpende doel op een verantwoorde manier gehaald kan worden.

Antwoord

Dit is het landelijke doel, waar de provincie een bijdrage aan wil leveren. De provincie zal pas tot normering in de verordening over gaan wanneer duidelijk is hoe aan deze randvoorwaarde (zicht op vergunningen, perspectief voor ondernemers) kan worden voldaan.

B055-BG001 Bodem- en grondwatersysteem

7.1.4. De indiener wijst de provincie op het secuur zijn in het aanwijzen van nieuwe drinkwaterwingebieden en de invloed daarvan op de omgeving.

Antwoord

De provincie herkent het belang van een zorgvuldige voorbereiding en motivering. Het ontwikkelen van nieuwe drinkwaterwinningen zijn complexe en langdurige trajecten waarbij in veel gevallen een mer traject wordt doorlopen. In deze trajecten worden effecten op de omgeving en mogelijkheden om deze te mitigeren en/of compenseren in beeld gebracht en wordt een integrale afweging gemaakt.

B055-NA034 Gezonde natuur

5.1.4 (Visie). De indiener vraagt de provincie waarom ze in de tekst over de reductie van stikstofoxiden spreekt over een reductie doel als het gaat om landbouw, maar over een bijdrage als het gaat om industrie.

Antwoord

Omdat de provincie (gedeeltelijk) verantwoordelijk is voor het ammoniakbeleid terwijl de reductie van NOx een landelijke opgave is. Daarbij komt dat het landelijke reductiedoel voor

ammoniak wordt genoemd, waar een bijdrage aan wordt geleverd. Dat betekent niet dat de provincie ZH het landelijke doel 1 op 1 overneemt.

B055-EN066 Duurzame opwek

3.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt de provincie om bij het gedeelte over de beschermde waarden in het gedeelte over kaders zonne-energie ook 'agrarische grond' in de brede zin van het woord op te nemen in die opsomming.

Antwoord

De provincie deelt deze mening niet. Agrarische gronden worden reeds beschermd in het provinciaal beleid en met toepassing van de Zonneladder en ontwikkeling van zon is uitsluitend onder voorwaarden mogelijk.

B055-ST004 Stikstof

De indiener geeft aan ongerust te zijn over een daadwerkelijke passende en duurzame legalisatieoplossing ten behoeve van PAS-melders, interimmers en andere onterecht onvergunde. De indiener vraagt de provincie om snel de druk hierover op te voeren bij het Rijk en voortgang te maken zodat geborgde vergunningverlening weer op gang kan komen en PAS-melders, interimmers en andere onterecht onvergunde zekerheid kan worden geven.

Antwoord

De provincie zet zich continue in om bij het Rijk aandacht te vragen voor de problematiek en deelt de zorgen van de indiener.

B055-NA035 Gezonde natuur

5.1.4 (Visie). De indiener stelt in haar zienswijze voor om drie andere, in haar ogen benodigde, pijlers te hanteren om additionaliteit te realiseren bij de inzet van het omgevingsprogramma.

Antwoord

De pijlers voor additionaliteit zijn andere pijlers dan de stikstofopgave in het algemeen. De provincie erkent dat er andere/ meer stappen nodig zijn voor het onderbouwen van additionaliteit, maar daar is visietekst van de beleidskeuze stikstof reductie niet voor bedoeld.

B055-BD016 Bodemdaling

Bijlage IX 7.5a lid 3. De indiener stelt in haar zienswijze een alternatieve tekst voor rond peilbesluiten en de behoeften van de melkveehouderij.

Antwoord

Artikel 7.5a, vierde lid, van de ZHOV voorziet reeds in de door de indiener gevraagde mogelijkheid tot uitzondering dan wel afwijking, indien sprake is van zwaarwegende belangen die het waterschap dient te behartigen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-EN065 Duurzame opwek

3.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt de provincie hoe ze ervoor gaat zorgen dat vruchtbare agrarische gronden niet binnen de kaders van zoekgebieden voor zonne-energie gaan vallen.

Antwoord

In ons beleid staat zoals u juist concludeert het volgende: In aanvulling op de locaties zoals die zijn opgenomen in de
provinciale uitwerking van de zonneladder zoals geregeld in artikel 7.76a van de Verordening, is -als laatste trede- in de RES-zoekgebieden zon meer ruimte voor zonne-energie binnen kaders en randvoorwaarden." Deze zoekgebieden zijn reeds in 2021 vastgesteld in de RES'en en het nieuwe beleid verandert niets aan de werkwijze voor zon op land: de zoekgebieden worden lokaal verder uitgewerkt mede volgens lokaal beleid en in afstemming met de (agrarische) grondeigenaren.

B055-TRO150 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

6.2.1.2. De indiener vraagt de provincie waarom het hergebruik van kassen is uitgesloten.

Antwoord

De provincie hanteert het 'nee, tenzij'-beleid voor ontwikkelingen met stedelijke functies in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Daarbij stuurt de provincie op de herontwikkeling van vrijkomende agrarische bebouwing buiten de gebieden voor glastuinbouw, boom-, sier- en bollenteelt. Hoewel de impact van herontwikkeling per individueel perceel vaak beperkt blijft, kan de optelsom van meerdere ontwikkelingen een aanzienlijke impact hebben op de ruimtelijke kwaliteit en ontwikkelrichting van een gebied, zeker in gebieden waar veel agrarische bedrijven stoppen. In dit kader is in het richtsnoer voor individuele plannen opgenomen dat hergebruik van kassen is uitgesloten.

B055-ST007 Toekomstbestendige landbouw

8.1.3 (NvM). De indiener geeft aan de doelstelling van een bandbreedte van 35-45kg/ha/jr te voorbarig te vinden en geheel gebaseerd is op berekening van het AERIUS-model. De indiener ziet als doel juist de instandhouding van de natuur en door de focus op NH3 onderdeel te leggen die dwangmatig verankerd wordt in de omgevingsverordening de kans te lopen een niet werkend natuurherstel te realiseren met grote negatieve gevolgen voor de sociale samenhang in de plattelandsgebieden.

Antwoord

De beoogde emissiedoelstelling is niet gebaseerd op AERIUS-berekeningen, maar op een inschatting van het reductiepotentieel per bedrijf in combinatie met de noodzaak om de stikstofdepositie op gevoelige natuur te verminderen.

Het AERIUS-depositiemodel geeft, op basis van het best beschikbare en meest actuele wetenschappelijke inzicht, de gemodelleerde stikstofdepositie weer per jaar in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Deze gemodelleerde depositie wordt vergeleken met de wetenschappelijk onderbouwde kritische depositiewaarde (KDW) van een specifiek habitat om te bepalen of sprake is van overbelasting. Uit de meest recente versie van AERIUS, evenals uit eerdere versies, blijkt dat veel stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in

Zuid-Holland overbelast zijn. Het model laat tevens zien dat ammoniakemissies vanuit de landbouw een van de oorzaken hiervan zijn. Wanneer een habitat overbelast is, kan verslechtering niet worden uitgesloten. Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) van de Europese Unie moet verslechtering van Natura 2000-gebieden worden voorkomen. Dat sprake is van stikstofoverbelasting en negatieve effecten op de natuur volgt niet direct uit AERIUS, maar wel uit ecologisch onderzoek, waaronder de Natuurdoelanalyses (NDA's).

Er is bewust gekozen voor een emissiedoelstelling per hectare per jaar. Hierdoor zijn agrariërs niet afhankelijk van wijzigingen in het AERIUS-depositiemodel en kunnen zij sturen op hun eigen emissies.

Wij onderschrijven dat het stikstofprobleem niet uitsluitend door de agrarische sector wordt veroorzaakt. Daarom hechten wij eraan dat voor de sectoren mobiliteit en industrie en energie Rijksreductiedoelen zijn vastgelegd.

B055-TL028 overig

1.2.1. (NvM) De indiener geeft aan brede welvaart als richtinggevend principe te onderschrijven en vraagt de provincie dit principe ook volwaardig mee te nemen in de keuzes die door de provincie worden gemaakt in het landelijk gebied waardoor de schaarse landbouwgronden niet de sluitpost worden voor alle opgaven in het landelijk gebied.

Antwoord

Brede welvaart is als richtinggevend principe opgenomen in onze omgevingsvisie. Vanzelfsprekend hanteert de provincie dit principe dan ook voor de keuzes die de provincie maakt in het landelijk gebied. Voor het omgaan met schaarse landbouwgrond werkt de provincie beleid uit in de herziening omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start. De genoemde economische, ecologische en sociale waarden betrekt de provincie hierbij.

B055-EN060 Duurzame opwek

3.1.1. De indiener roept de provincie op om nieuwe locaties voor wind en zon in afstemming met agrarische ondernemers in het betreffende gebied.

Antwoord

De provincie is het eens dat participatie van belang is. Afstemming met agrarische ondernemers volgt in de fase dat zoekgebieden concreter worden uitgewerkt naar locaties voor windenergie.

B055-TL023 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.41aa-bb lid 1. Volgens de indiener wordt het landbouwkundig in deze artikelen onvoldoende expliciet beschermd.

Antwoord

Wij betreuren de kwalificatie die de indiener hier gebruikt ('het landelijk gebied als opvangruimte voor provinciale opgaven'). Dit doet geen recht aan de intentie van het betreffende beleidsvoornemen. Met de genoemde artikelen beschermt de provincie de onbebouwde ruimte, waaronder landbouwgrond, juist tegen verdere bebouwing door

stedelijke ontwikkelingen. De provincie herkent het belang om voldoende ruimte te behouden voor een toekomstbestendige landbouw en gaat dat in de volgende herziening verder uitwerken, maar wil daarbij wel benoemen dat er meerdere prioritaire opgaven zijn die om ruimte vragen. Daarbij kijkt de provincie ook naar de mogelijkheden die functiecombinaties bieden.

B055-TL029 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt de provincie om de agrarische hoofdstructuur in stand te houden en dat het lokale landbouwareaal onder geen voorwaarde onder de kritieke massa mag eindigen, wat volgens de indiener in veel gebieden staat te gebeuren, zoals in Midden-Delfland.

Antwoord

De provincie neemt kennis van deze zienswijze. De provincie vindt het ook van belang om voldoende landbouwgrond te behouden voor een toekomstbestendige landbouw en werkt daarvoor beleid uit in de komende herziening omgevingsbeleid voor landbouw. De provincie ziet daarbij wel mogelijkheden voor combinaties met andere functies, zoals bijvoorbeeld voor agroforestry of andere ontwikkelingen met kleine bossen in agrarisch gebied. Het is de provincie bekend dat dit niet altijd mogelijk is in combinatie met boerenlandvogels. De mogelijkheden voor functiecombinaties kan per gebied verschillen.

B055-TL010 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 (NvM). De indiener vraagt de provincie op welke andere prioritaire ontwikkelingen ze doelt en welke afweging hierbinnen wordt gemaakt ten aanzien van het beschermen van landbouwgrond.

Antwoord

De provincie doelt hier op de prioritaire opgaven zoals benoemd in de beleidskeuze Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling. Naast de opgaven voor een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector, betreft dit het bevorderen van:
- een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem;
- een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening;
- natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit.
Daarbij worden ook kansen voor het combineren met groene en rustige recreatie zoveel mogelijk benut.
De genoemde opgaven worden integraal en gebiedsgericht afgewogen en waar mogelijk gecombineerd. Daarbij wordt zorgvuldig omgegaan met eventuele functieverandering van landbouwgrond. In de komende herziening omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start, gaat de provincie verder uitwerking geven aan het belang van landbouwgrond en de voorwaarden voor functieverandering en functiecombinaties.

B055-TL009 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 (NvM). De indiener vraagt de provincie hoe er ruimte blijft voor agrarische ondernemers om hun bedrijfsvorm aan te passen.

Antwoord

De provincie denkt mee met agrarische ondernemers die hun bedrijfsvorm aan willen passen en kijkt wat mogelijk is binnen het bestaande beleid. Daar waar initiatieven (zoals de in de zienswijze genoemde mestvergister) niet passen, maar deze na integrale afweging wel wenselijk worden bevonden, kijkt de provincie of ontheffing mogelijk is. In 2026 start een herziening Omgevingsbeleid voor landbouw, waarbij de provincie ook kijkt hoe het provinciaal beleid meer ruimte kan bieden voor multifunctionele landbouw.

B055-TL022 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.41bb lid 3. Volgens de indiener houdt de nadruk op meervoudig ruimtegebruik onvoldoende rekening met de fysieke, bedrijfseconomische en praktische grenzen van landbouwgrond.

Antwoord

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen is zuinig en meervoudig ruimtegebruik de standaard. Dit is ook ter bescherming van landbouwgrond, want zo is minder ruimte nodig om de verschillende prioritaire opgaven te kunnen realiseren. Ook voor landbouw ziet de provincie mogelijkheden voor functiecombinaties, bijvoorbeeld met recreatie, energie en agrarisch natuur- en landschapsbeheer. In de herziening omgevingsbeleid voor landbouw, die start in 2026, gaat de provincie de mogelijkheden voor functiecombinaties verder uitwerken.

B055-TL021 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.41bb lid 2. Volgens de indiener ontbreekt hier een hiërarchie of afwegingskader tussen de verschillende prioriteiten waarin de indiener vreest voor het ondergeschikt raken van landbouw.

Antwoord

Bij het afwegen van de verschillende prioriteiten geldt als uitgangspunt dat zorgvuldig wordt omgegaan met eventuele functiewijziging van landbouwgrond naar andere functies. De indiener benoemt het risico dat landbouw in de praktijk ondergeschikt raakt aan andere opgaven. Het is de intentie van de provincie om niet alleen zorgvuldig, maar ook terughoudend om te gaan met functiewijziging. Om aan de zorg van de indiener tegemoet te komen, past de provincie de tekst hiertoe aan naar 'terughoudend en zorgvuldig'.
In 2026 start een herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin de provincie verder uitwerking gaat geven aan het belang van landbouwgrond en de voorwaarden waaronder functieverandering mogelijk is.

B055-TL020 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.41bb lid 1. Volgens de indiener maakt dit artikel onvoldoende inzichtelijk hoe landbouwbelangen hierin gelijkwaardig worden meegewogen.

Antwoord

Indiener benoemt in de zienswijze dat het artikel regionale afstemming introduceert, zonder dat inzichtelijk is hoe landbouwbelangen hierin gelijkwaardig worden meegewogen. Er is zorg dat dit voor agrariërs tot extra bestuurlijke lagen en procedurele onzekerheid leidt.
In de toelichting bij dit artikel is opgenomen dat de provincie toewerkt naar ruimtelijke programma's per gebied, waarin wordt vastgelegd wat prioriteit heeft en waar en hoeveel

ruimte er voor de verschillende opgaven wordt gereserveerd. Landbouw is een van de prioritaire opgaven en het landbouwbelang maakt derhalve expliciet onderdeel uit van de integrale afweging.

B055-EN061 Duurzame opwek

3.1.1. De indiener roept de provincie op om de aanleg van nieuwe energievelden op agrarische grond niet langer toe te staan, zeker zolang er nog ruimte beschikbaar is op daken van grotere gebouwen en op bedrijventerreinen. Na het volgen van de zonneladder zou er wat betreft de indiener uitsluitend gekozen kunnen worden voor Agri-PV, met multifunctioneel gebruik van de grond.

Antwoord

De zonneladder en het provinciale beleid benadrukken reeds de voorkeur voor dubbel ruimtegebruik De huidige regels van de provincie onderschrijven dan ook de zienswijze van de indiener dat monofunctioneel gebruik van grond voor zonne-energie niet gewenst is. Daarbij merken wij op dat de zonneladder volgordelijk is en niet volgtijdelijk.

B055-EN062 Duurzame opwek

3.1.1 (Visie). De indiener is positief dat er betreffende de boerenerfmolens wordt gekozen voor alternatief 1. Wel vraagt de indiener zich af wat de ecologische toets precies inhoudt, wat deze kost in verhouding tot de ecologische QuickScan en wat voor invloed deze toets heeft op de businesscase van boeren en tuinders. De indiener stelt voor om de ecologische toets pas uit te voeren als uit de QuickScan blijkt dat dit nodig is.

Antwoord

In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevingsvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan.
De ecologische toets (dat kan in gevallen een QuickScan zijn) kan een onderdeel zijn van het vergunningstraject vanuit de specifieke zorgplicht van de initiatiefnemer. Het is aan de initiatiefnemer om te bewijzen dat natuurvergunningen redelijkerwijs afgegeven kunnen worden door het bevoegd gezag.

B055-EN063 Duurzame opwek

3.1.1 (Visie). De indiener vraagt de provincie waarom ze niet kiest voor boerenerfmolens met een ashoogte tot 35 meter aangezien deze aanzienlijk sneller rendabel te maken zijn met minder impact op vleermuizen.

Antwoord

In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevinsgvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.

B055-TRO149 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

6.2.1.2. De indiener vraagt de provincie hoe ze ervoor zorgt dat het mogelijk wordt om een mestvergistingsinstallatie toe te staan op stoppende bedrijven.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B055-TL019 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.59. De indiener geeft aan dat voor de intensieve veehouderij het bouwperceel van 2 maximaal 2 hectare te krap is om duurzaamheids- en dierenwelzijns-doelstellingen te realiseren.

Antwoord

Op dit moment ziet de provincie geen reden om de begrenzing van het bouwperceel aan te passen. In individuele gevallen, waar de begrenzing aantoonbaar een belemmering vormt voor verduurzaming of het vergroten van dierenwelzijn, en er geen andere belangen zijn die een (beperkte) vergroting van het bouwperceel in de weg staan, overweegt de provincie opties voor maatwerk.
In 2026 start een herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarbij de provincie beziet of aanpassing van het betreffende artikel met regels voor agrarische bedrijven wenselijk is.

B055-TL011 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 (NvM). De indiener vraagt de provincie hoe ze de landbouwgrond nu precies wil gaan beschermen wanneer ze spreekt over het borgen van het belang van voldoende ruimte voor een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector in de Visie en Verordening. Aanvullend vraagt de indiener de provincie dit zich verhoudt tot het overmatig – in de laatste 50 jaren – extra bebouwde gebied ten opzichte van aantal bewoners/bedrijven/werknemers per hectare.

Antwoord

De provincie vindt het van belang om voldoende en kwalitatief goede landbouwgrond te behouden voor een toekomstbestendige landbouw. Met het beschermingsgebied onbebouwde ruimte heet de provincie daar een grote stap in gezet. De constatering dat in de laatste 50 jaar relatief veel landbouwgrond van functie is veranderd, vormde mede de aanleiding voor dit beschermingsgebied.
In 2026 start een herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin de provincie verder uitwerking gaat geven aan het belang van landbouwgrond en de voorwaarden waaronder functieverandering nog mogelijk is.

B055-TL016 Toekomstbestendige landbouw

8.3.1 (NvM). De indiener geeft aan dat het beoordelingscriterium ‘voldoende areaal landbouwgrond’ nu al in het beoordelingskader van het OER had moeten zitten en in volgend OER te laat komt vanwege de kritieke huidige situatie.

Antwoord

De provincie vindt het van belang om de effecten van de herziening 2025 op de agrarische sector in kaart te brengen. Daarom ís in het beoordelingskader van het OER het criterium 'agrarisch verdienvermogen' opgenomen. Het agrarisch verdienvermogen dient in het OER als maatlat om de agro-economische situatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling) en de impact van de alternatieven op het agrarisch verdienvermogen inzichtelijk te maken. Een van de aspecten die van invloed kan zijn op het agrarisch verdienvermogen is het beschikbare areaal aan landbouwgrond. Omdat de [provincie het areaal landbouwgrond ook op zichzelf belangrijk vindt, is de provincie voornemens om naast 'verdienvermogen' ook een separaat criterium op te nemen voor 'areaal landbouwgrond', voor beleidsmonitoring en als beoordelingscriterium voor toekomstige herzieningen.

B055-TRO151 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

6.2.3. De indiener vraagt de provincie wat het betekenen voor de land- en tuinbouw dat er momenteel slechts een specifieke maatregel in het omgevingsprogramma staat en de provincie dit gaat uitbreiden, voorsorterend op een programma groenblauw.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B055-TRO152 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

6.2.4 (NvM) De provincie stelt dat ruimtelijke ontwikkelingen in voldoende mate moeten bijdragen aan het behoud en het versterken van een klimaatrobuust water- en bodemsysteem. De indiener vraagt zich af hoe dat wordt gevolgd, wanneer het klimaatrobuust was en welke voorwaarden hierbij passen.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B055-TL015 Toekomstbestendige landbouw

8.1 (NvM). De indiener geeft aan op voorhand niet tegen een inventarisatielijst te zijn met oog op het agrarisch verdienvermogen, maar dat er aanvullende vergoedingen nodig zijn om die voorgestelde ambities te kunnen realiseren. Liever echter geen subsidies of complex stelsel van regelingen op het boerenerf.

Antwoord

Indiener geeft aan geen voorstander te zijn van voedselproductie die is gebaseerd op subsidies. De provincie begrijpt de zorg van de indiener dat aanvullende vergoedingen kunnen leiden tot een complex stelsel van regelingen op het boerenerf. Met het landbouwloket draagt de provincie bij aan meer inzicht in de verschillende regelingen. Waar mogelijk probeert de provincie het aantal verschillende regelingen te beperken. Daarnaast is ook de provincie op zoek naar alternatieven voor het verdienvermogen, bijvoorbeeld door

functiecombinaties mogelijk te maken. Functiecombinaties wordt een onderwerp in de komende herziening Omgevingsbeleid voor landbouw.

B055-EN064 Duurzame opwek

3.1.1.1 en 3.1.1.2 (Programma). De indiener spreekt de verwachting uit dat bij de uitwerking van zoekgebieden lokale agrarische ondernemers als volwaardige RES-partners mogen meebeslissen over de te maken nadere afweging en realisatie.

Antwoord

We zijn het eens dat participatie van belang is. Afstemming met agrarische ondernemers volgt in de fase dat zoekgebieden concreter worden uitgewerkt naar locaties.

B055-TL008 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 (NvM). De indiener vraagt de provincie hoe ze de bescherming van landbouwgrond steviger gaat borgen in het provinciaal omgevingsbeleid.

Antwoord

De provincie vindt het van belang om voldoende en kwalitatief goede landbouwgrond te behouden voor een toekomstbestendige landbouw. Met het beschermingsgebied onbebouwde ruimte heeft de provincie daar nu een grote stap in gezet. In 2026 start een herziening Omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we verder uitwerking gaan geven aan het belang van landbouwgrond.

B055-NA027 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener geeft aan dat de monitoring van de aantallen broedparen gedegen dient te geschieden omdat zonder inzicht in de huidige aantallen het onmogelijk is om in kaart te brengen wat het doel is.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat monitoring gedegen moet gebeuren. Provincie voert periodiek vlak dekkend broedvogeltellingen uit voor weidevogels. De belangrijkste gebieden worden 3 tot 6-jaarlijks geteld. Voor akkervogels, waaronder de patrijs, benut Provincie onder meer het MAS (Meetnet Agrarische Soorten). Op basis van deze provinciale tellingen bepaalt de actuele vogelstand en bijbehorend doel.

B055-EN069 Duurzame opwek

3.1. De indiener geeft aan mestvergisting als een belangrijke deeloplossing voor het mest- en stikstofprobleem, de energietransitie en netcongestie te zien en doet in haar zienswijze een voorstel om in de tekst een passage over mono mestvergisters op te nemen.

Antwoord

De provincie is zich bewust van de bijmengverplichting groen gas. Momenteel wordt er intern gewerkt aan een integraal verhaal rondom mestvergisting. Tot welke beleidskeuzes dit leidt is momenteel nog onvoldoende duidelijk. Het opnemen van de voorgestelde tekstuele toevoeging is daarom op dit moment nog te voorbarig.

B055-BD012 Bodemdaling

7.3.1 (Visie). De indiener geeft aan dat vernatting juist tegen de doelstellingen voor circulaire landbouw en extensivering werkt.

Antwoord

De provincie is zich bewust van de consequenties die natter grondgebruik met zich mee brengt en onderkent dat dit geen eenvoudige ontwikkeling is. Het noodzaakt tot aanpassingen in de bedrijfsvoering of aanvullende inkomstbronnen, bijvoorbeeld via een meer natuur inclusieve landbouw, groenblauwe diensten, afwaardering of een hogere melkprijs (biologisch of gangbaar met duurzaamheidstoeslagen). In de visie is daarom opgenomen dat de provincie inzet gaat plegen op het ontwikkelen van ondersteunende instrumenten en middelen, om die ontwikkeling mogelijk te maken. Naar aanleiding van de zienswijze van de inspreker over "circulaire landbouw" is geconcludeerd dat deze term in deze context minder passend is en wordt aangepast in "natuur inclusieve landbouw". Deze zienswijze leidt daarmee tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-BD007 Bodemdaling

7.3 (Visie en Programma). De indiener vraagt de provincie de kosten van CO2-reductie niet uitsluitend neer te leggen bij agrarische ondernemers door het sturen op verhoging van de grondwaterstand in veengebieden.

Antwoord

De provincie legt de kosten van CO2-reductie door het verhogen van de grondwaterstand, niet uitsluitend bij de agrarische ondernemers neer. In paragraaf 7.3.1 van de Omgevingsvisie Zuid-Holland, onder het kopje "nadere uitwerking, is beschreven welke impact het verhogen van de grondwaterstand nog meer heeft en op welke wijze de provincie deze beweging wil faciliteren.

B055-BD008 Bodemdaling

7.3.1. De indiener stelt in haar zienswijze een alternatieve bewoording voor rond de besparing van Mton CO2 aangezien van mening is dat het beleidsmatig vasthouden aan 1Mton juridisch onverantwoord is.

Antwoord

De genoemde1 Mton CO2-reductie betreft een nationale afspraak uit het Klimaatakkoord. Eventuele aanpassing van deze doelstelling vindt plaats op nationaal niveau. Voor de provinciale visie geldt deze afspraak als vertrekpunt. Daarbij is in de visie expliciet opgenomen dat het realiseren van deze opgave samenhangt met het perspectief bieden aan boeren en grondeigenaren. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-BD009 Bodemdaling

7.3.1 (Visie). De indiener wijst de provincie erop dat het invullen van de doelstelling met een lager renderend reductiepotentieel het veenweidedossier tot een onmogelijke maakt en de

provincie hierdoor geen kans geeft aan de gebiedsprocessen en -plannen die daar nu lopen en opgehaald zijn via het ZH-PLG.

Antwoord
Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze B055-BD008.

B055-BD010 Bodemdaling

7.3.1 (Visie). De indiener wijst de provincie op de bijlage bij deze zienswijze voor haar Veenweidevisie waarin haar randvoorwaarden staan waarbinnen onze agrariërs op veengrond toekomstperspectief houden.

Antwoord
Wij nemen deze zienswijze voor kennisgeving aan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-TRO147 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

6.2.1. De indiener geeft aan inbreiding als uitgangspunt te onderschrijven en tegen buitenstedelijke bouwlocaties in het landelijke gebied te zijn. Wel vraagt de indiener zich af op basis waarvan de afweging wordt gemaakt om wanneer het niet mogelijk blijkt te zijn inbreiding toe te passen er naar ruimte wordt gezocht in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte en hoe de afstemming en prioritering hieromtrent er uit ziet.

Antwoord
Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B055-OB044 Omgevingsbeleid

De indiener maakt haar ongenoegen en onbegrip kenbaar over de volgens de indiener complexe en ingewikkelde manier waarop de Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 momenteel is in te zien en vraagt aan de provincie om de inzage in het vervolg laagdrempeliger en toegankelijker voor iedereen te maken.

Antwoord
De provincie bedankt de indiener voor deze zienswijze. De provincie betrekt ervaringen over de inzichtelijkheid van de stukken bij de voorbereiding van de volgende herziening. Het is van groot belang dat alle gebruikers van het provinciaal omgevingsbeleid op een toegankelijke manier hiervan kennis kunnen nemen. Dit is daarom een voortdurend aandachtspunt.
Dit leidt nu niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-EC042 Circulair

4.1.5.2. De indiener vraagt de provincie het reserveren van planologische ruimte voor (hub)locaties voor de circulaire economie enkel gebeurt binnen bestaande (industriële) bebouwing aangezien het anders ten koste gaat van schaarse en groene land- en tuinbouwgrond. Mocht hier toch voor gekozen worden vraagt de indiener dit alleen op

vrijwillige basis en in goed overleg met ondernemers te doen met een passende vergoeding of verplaatsingsregeling.

Antwoord
De uitvoering van het provinciale Omgevingsbeleid vindt plaats in dialoog met onze gebiedspartners. In de Herziening 2025 zijn geen nieuwe uitbreidingslocaties in het buitengebied opgenomen. Het ontwikkelen van een verplaatsingsfonds is onderdeel van de aanpak voor deze maatregel.

B055-EC041 Circulair

4.1.5. De indiener waarschuwt de provincie in het kader van de nieuwe beleidsmaatregel 'Ruimte voor de circulaire economie' dat niet alle agrariërs mee kunnen in de voorgestelde maatregel over circulariteit.

Antwoord
Bij het vormgeven van de transitie naar een circulair Zuid-Holland is er oog voor de belangen en uitdagingen van ondernemers en andere partijen die een rol hebben hierin.

B055-NA025 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt zich in het tekstgedeelte over het versterken van natuur- en landschapswaarden af welke doelen er bedoeld worden en dat landbouw kan bijdragen aan deze opgaven wanneer dit ingevuld kan worden met Agrarisch Natuurbeheer.

Antwoord
Hier worden de voormalige NPLG-doelen bedoeld. De provincie is het met indiener eens dat de landbouw hier een belangrijke bijdrage aan kan leveren via het Agrarisch Natuurbeheer. De provincie zet hier dan ook al volop op in. En de provincie heeft in dat kader per 1 januari 2026 een uitbreiding van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) mogelijk gemaakt van ruim € 7 miljoen extra per jaar. In samenwerking met het Ministerie van LVVN voorziet de provincie de komende jaren een verdere groei van het ANLb.

B055-BD021 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.92. Volgens de indiener staat het standstill-beginsel haaks op toekomstbestendige landbouw omdat dit de huidige situatie bevriest en boeren de mogelijkheid ontneemt toekomstbestendige maatregelen te nemen. In haar zienswijze biedt de indiener een alternatief.

Antwoord
Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze B055-BD012.

B055-BD013 Bodemdaling

8.1.1 (NvM). De indiener vraagt de provincie waarom ze de doelstelling met een lager renderende reductie niet heeft aangepast omdat hierdoor naar haar mening boeren op veengrond niet langer mogelijk is.

Antwoord
Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze B055-BD008.

B055-BD014 Bodemdaling

Bijlage IX 7.5a. De indiener zegt de veenweideproblematiek te herkennen, maar geen oplossing te zien in peilverhoging doordat een stand van 40cm onder maaiveld rendabele melkveehouderij niet meer mogelijk is en voor veel vernatting en daarmee wateroverlast zorgt. De indiener geeft aan te pleiten voor een vrijwillige aanpak waarbij boeren zelf kunnen kiezen om mee te doen en daarvoor een passende beheer-vergoeding krijgen en wijst ook op alternatieven zoals WIS of het opsluiten van veen met een andere grondlaag. Als laatste wijst ze op haar eigen Veenvisie.

Antwoord
Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze B055-BD012.

B055-BD015 Bodemdaling

Bijlage IX 7.5a lid 2. De indiener stelt in haar zienswijze een alternatieve tekst voor rond peilbesluiten.

Antwoord
In artikel 7.5a, tweede lid, van de ZHOV is, anders dan indiener suggereert, geen hiërarchie in de belangenafweging opgenomen tussen bodemdaling en agrarisch gebruik. De bepaling voegt toe dat bodemdaling en het reduceren van CO2-emissie mede moeten worden betrokken in de afweging, naast de huidige dragende functie. De uiteindelijke weging van deze belangen wordt overgelaten aan de waterschappen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-WEB002 Boerenerfmolens

Bijlage IX 7.59. De indiener vraagt de provincie of de 0,5 ha bouwvlak verruiming ook voor de boerderijmolen als verbredings-activiteit geldt.

Antwoord
Ja. Energieopwekking is expliciet genoemd als nevenactiviteit.

B055-WEB001 Boerenerfmolens

Bijlage IX 7.76. De indiener vraagt de provincie om de ashoogte van kleine windturbines te wijzigingen naar een ashoogte van 30 meter of liever zelfs nog 35 meter omdat deze aanzienlijk sneller rendabel te maken zijn met minder impact op vleermuizen.

Antwoord
In het Statenvoorstel voor de herziening van de Omgevinsgvisie wordt beleidsruimte aan gemeenten gegeven om windturbines tot 30 meter ashoogte toe te staan. De keuze om dit beperkt te houden tot 30 meter is een resultaat van verschillende provinciale belangen en is overeenkomstig het verzoek vanuit de sector.

B055-RE009 Recreatie, sport en bewegen

7.2.1. De indiener geeft aan dat voor her begrenzingen rondom agrarische gronden de saldo 0-benadering het uitgangspunt blijft.

Antwoord

In de ontwerp herziening 2025 zijn een aantal kleine technische kaartwijzigingen doorgevoerd ten aanzien van begrenzingen van recreatiegebieden om de situatie op kaart in overeenstemming te brengen met de werkelijke situatie van wat er onder de bescherming moet vallen en wat niet (bijvoorbeeld een doorgaande weg of achtertuin van een particulier). Ook wordt hiermee meer consistentie in de aanwijzing hiervan aangebracht. Er zijn ook wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van zienswijzen op de herziening van 2024 of naar aanleiding van verzoeken van gemeenten, die de provincie wil overnemen. Deze wijzigingen sluiten voor zover wij weten aan bij het uitgangspunt 'saldo 0-benadering voor her begrenzingen rondom agrarische gronden' en in ieder geval bij wensen van eigenaren of gemeenten.

B055-BD011 Bodemdaling

7.3.1 (Visie). De indiener is tegen een verbod op het omploegen van grasland aangezien hiermee een project wat ze uitvoert waarmee er CO2-reductie wordt waargenomen stopgezet moet worden en vraagt de provincie dit aan te passen.

Antwoord

De indiener geeft aan dat een verbod op het omploegen van grasland gevolgen kan hebben voor een lopend project waarmee CO2-reductie wordt gerealiseerd en verzoekt de provincie dit aan te passen. De provincie heeft oog voor deze zorgen. De provincie zal bestaande initiatieven gericht op CO2-reductie betrekken bij de aangekondigde verkenning naar het omploegen van grasland. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-EC040 Tuinbouw

4.1. De indiener mist bij het gedeelte over reacties uit de internet-consultatie de land- en tuinbouwsector in de opsomming. Verder vraagt ze de provincie in dit kader naar de impact van defensie op land- en tuinbouw.

Antwoord

Dank voor uw oplettendheid. Met diverse vertegenwoordigers van de land- en tuinbouwsector is en wordt intensief gesproken. Daarnaast zal de impact van defensie, ook op de land- en tuinbouw, integraal worden meegenomen in onze afweging.

B055-TL012 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 (Programma). De indiener vraagt de provincie hoe ze garant staat voor de overleving van deze sector gezien de beperkingen die een afgebakend bollenteeltgebied met zich meebrengt. De indiener zou graag een verruiming willen zien van de mogelijkheden voor bollentelers buiten het bollengebied.

Antwoord

Het bestaande Omgevingsbeleid biedt mogelijkheden voor bollentelers buiten het bollengebied. Tegelijkertijd vindt de provincie het ook belangrijk dat voldoende vruchtbare landbouwgrond beschikbaar blijft voor voedselproductie. De provincie ziet geen reden om de mogelijkheden die er al zijn voor bollenteelt verder te verruimen.

B055-NA026 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt de provincie om een structurele vergoeding tegenover de maatschappelijke diensten van natuurbeheer aangezien dit zonder vergoeding ten koste gaat van bedrijfsvoering.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat reële en structurele vergoedingen nodig zijn voor Agrarisch Natuurbeheer. Daarom zet de provincie zich, in samenwerking met andere provincies en het Ministerie van LVVN in om in het ANLb meer passende vergoedingen te krijgen. Ook wordt gewerkt aan het mogelijk maken van overeenkomsten die in plaats van de huidige zes jaar kunnen worden afgesloten voor meerdere jaren. Zodat boeren meerjarige zekerheid hebben.

B055-NA031 Gezonde natuur

5.1.2 (NvM). De indiener geeft aan dat wanneer een ring om N2000-gebied extra wordt belast met recreatie dit kan leiden tot schade aan het N2000-gebied en het verminderen van recreatiedruk in het N2000-gebied leidt tot een afname van agrarisch gebied en/of beperkingen van agrarische mogelijkheden die bestaanszekerheid van ondernemers bedreigen.

Antwoord

Het faciliteren van recreatiemogelijkheden in de zone rondom een Natura 2000-gebied, heeft juist als doel om de recreatiedruk binnen het Natura 2000-gebied te verminderen. Om deze afname van recreatiedruk in het Natura 2000-gebied te borgen, is het van belang dat er per Natura 2000-gebied wordt gekeken waar de grootste knelpunten zitten rondom recreatiedruk én waar de beste kansen zijn in de zone rondom het Natura 2000-gebied om de recreatie naar te verplaatsen. Dit gebeurt onder andere via de ZH-PLG gebiedsprocessen, waarbij alle gebiedspartners (waaronder agrariërs) de mogelijkheid hebben om mee te denken over de juiste plekken voor recreatiemogelijkheden.

B055-NA029 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener waarschuwt de provincie dat kleine clusters bos in agrarisch gebied een bedreiging zijn voor boerenlandvogels vanwege de schuilmogelijkheid die zo'n bos heeft voor predatoren.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat kleine bossen in agrarisch gebied een bedreiging kunnen vormen voor boerenlandvogels. Daarom wordt bij de aanleg van groenblauwe dooradering goed gekeken naar de kenmerken van gebieden. In open veenweidengebieden wil de provincie qua GBDA dan ook vooral inzetten op het versterken

van de blauwe dooradering in de vorm van natuurvriendelijke oevers en slootkantenbeheer. Langs de randen van de polders kunnen dan houtige elementen worden aangelegd.

B055-NA028 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt de provincie om nieuwe bossen aan te planten op niet-landbouwgrond.

Antwoord

Aanleg van bos vergt altijd een zeer grondige afweging van belangen, waarin alternatieve mogelijkheden van landgebruik, ruimtelijke kwaliteit, weidevogels en andere (natuur)doelen, wet- en regelgeving en andere overwegingen goed worden meegenomen. De benoemde 400 ha ambitie voor bosuitbreiding zal naar verwachting niet enkel op landbouwgrond plaatsvinden. Meerdere locaties die verkend worden, vallen binnen het NNN en bestaande recreatiegebieden en omvatten voornamelijk locaties die een andere grondfunctie/bestemming hebben dan agrarisch. Wanneer wel agrarische percelen kansrijk zijn, betreft het meestal percelen met géén toekomst voor de landbouw, door de ligging, bodemopbouw, vervuiling van de grond of andere factoren.

B055-NA024 Gezonde natuur

5.1.1.2 (Programma). De indiener vraagt de provincie het versterken van de leefgebieden van de 40 icoonsoorten doet in gebieden waar dit aantoonbaar realistisch en haalbaar is en niet in gebieden waar een bepaalde soort niet (meer) voorkomt.

Antwoord

Voor het icoonsoortenbeleid worden geen gebieden aangewezen, maar worden kansen benut om leefgebieden te versterken door inrichting en/of beheer. Vanzelfsprekend is dit gericht op plekken, waar kansen liggen voor de betreffende soorten.

B055-NA023 Gezonde natuur

5.1.1.1 (Programma). De indiener acht het onwenselijk dat er in de omgeving van de Krimpenerwaard en Gouwe Wiericke nog meer landbouwgrond verdwijnt, benadrukt met klem dat hier geen verdere afname van landbouwgrond mag plaatsvinden en vraagt om de destijds aangekochte gronden die nog resteren opnieuw te bestemmen voor landbouw.

Antwoord

Het beleid van de provincie voor wat betreft de realisatie van begrensde natuur ligt vastgelegd in de NNN-begrenzing.

B055-NA021 Gezonde natuur

5.1.1 (Visie). De indiener geeft aan zich zorgen te maken over groenblauwe dooradering vanwege de oppervlakte agrarische gronden die haar functie geheel of gedeeltelijk verliezen (net als verlies aan opbrengend vermogen).

Antwoord

Groenblauwe dooradering (GBDA) betreft een fijnmazig netwerk van groene en blauwe linten in het landelijk, maar ook het stedelijk gebied. Veelal gaat het om natuurvriendelijke oevers langs waterwegen, die in de praktijk kunnen samenvallen met bufferstroken waar de agrarische functie op grond van Europese regelgeving reeds is beëindigd. De provincie Zuid-Holland ziet juist in deze koppeling een kans voor de verdere ontwikkeling van GBDA.
Een meer natuurlijke inrichting en een passend beheer van deze groenblauwe structuren dragen niet alleen bij aan de versterking van de biodiversiteit en de verbetering van de waterkwaliteit, maar kunnen ook positieve effecten hebben voor de landbouwpraktijk. Zo kunnen groenblauwe elementen bijdragen aan natuurlijke plaagbestrijding, een robuuster watersysteem, schaduw en beschutting voor vee en een betere klimaatbestendigheid van het landschap, onder meer door waterberging en verkoeling.
Tegen deze achtergrond delen wij uw zorg niet dat GBDA per definitie ten koste zou gaan van de agrarische oppervlakte of het opbrengend vermogen. Integendeel, goed ingepaste groenblauwe dooradering kan juist bijdragen aan een toekomstbestendig en veerkrachtig agrarisch systeem, waarbij ecologische en agrarische belangen elkaar versterken.

B055-PA003 Participatie

1.1.2. (NvM) De indiener geeft aan dat ze positief is over het feit dat ze betrokken wordt om input te kunnen geven, maar dat er onder haar leden onvrede is over hún stem in overheidsbeleidsvormingstrajecten en het aanvaarden van beleidsvorming omdat ze van mening zijn dat ze te laat worden aangesloten bij participatietrajecten, deze als te weinig transparant zien en me daardoor het gevoel heeft hier onvoldoende bij betrokken te worden.

Antwoord

De provincie erkent dat participatie weinig betekenis heeft wanneer dit laat in het proces plaatsvindt en onvoldoende transparant is. Daarom wordt in Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid extra aandacht besteedt aan de manier waarop de provincie omgaat met participatie. In de herziening is het belang van vroegtijdige betrokkenheid nadrukkelijk opgenomen en zijn heldere communicatie en realistisch verwachtingsmanagement benoemd als participatieprincipes. Daarnaast wordt bij voorgenomen beleidswijzigingen het opstellen van een participatieplan verplicht gesteld, waarin wordt vastgelegd wie wanneer wordt betrokken en hoe inbreng wordt meegewogen. Op deze manier geeft het beleid richting aan een transparanter en betekenisvoller participatieproces.

B055-TRO153 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

Bijlage IX 7.41bb lid 4. Volgens de indiener blijft het onduidelijk hoe andere niet-stedelijke ruimteclaims worden begrensd waardoor de indiener vreest voor aanzienlijke druk op agrarische gronden binnen het beschermingsgebied, zonder integrale afweging van de totale ruimtevraag.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking, Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B055-TU034 Tuinbouw

Bijlage IX 7.58. De indiener vraagt de provincie hoe ze garant wil staan voor de overleving van de bollenteeltsector gezien de beperkingen die een afgebakend bollenteeltgebied met zich meebrengt (o.a. op Goeree-Overflakkee).

Antwoord

Overleving van de bollensector ligt niet binnen de bevoegdheid van de provincie. De provincie zet haar instrumentarium in om het bollenteeltareaal in de Duin- en Bollenstreek te beschermen. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B055-NA022 Gezonde natuur

5.1.1 (Visie). De indiener geeft aan dat een oppervlakte van 400 hectare bos ten koste gaat van de beschikbaarheid van landbouwgrond.

Antwoord

Aanleg van bos vergt altijd een zeer grondige afweging van belangen, waarin alternatieve mogelijkheden van landgebruik, ruimtelijke kwaliteit, weidevogels en andere (natuur)doelen, wet- en regelgeving en andere overwegingen goed worden meegenomen. De benoemde 400 ha ambitie voor bosuitbreiding zal naar verwachting niet enkel op landbouwgrond plaatsvinden. Meerdere locaties die verkend worden, vallen binnen het NNN en bestaande recreatiegebieden en omvatten voornamelijk locaties die een andere grondfunctie/bestemming hebben dan agrarisch. Wanneer wel agrarische percelen kansrijk zijn, betreft het meestal percelen met géén toekomst voor de landbouw, door de ligging, bodemopbouw, vervuiling van de grond of andere factoren.

B055-NA016 Gezonde natuur

5.1 (Programma). De indiener geeft aan tegen uitbreiding van Natura2000-gebieden te zijn en vreest de verstrekkende voor nabijgelegen agrarische bedrijven. Daarbij maakt de indiener de opmerking dat als een natuurgebied in hectares vergroot moet worden voor de instandhouding van een soort, deze soort niet als kenmerkend voor dat natuurgebied aangemerkt had moeten worden.

Antwoord

Het vaststellen van de begrenzing van Natura 2000 is een taak voor het Rijk. De provincie kan daarover niets vastleggen in haar beleid. In het programma wordt verwezen naar de instandhoudingsdoelen uit de aanwijzingsbesluiten. Die zijn geformuleerd in termen van behoud/verbetering van kwaliteit en behoud/uitbreiding van oppervlak. Die doelen gelden alleen binnen de Natura 2000-begrenzing. Het gaat dus om uitbreiding BINNEN de begrenzing en NIET om uitbreiding van het Natura 2000-gebied.

B055-NA017 Gezonde natuur

5.1 (Programma). De indiener vraagt de provincie hoe ze haar ambitie om in 2027 de Natura2000-gebieden op orde te hebben realistisch denkt in te vullen met oog op hoe en in welke verhouding ten opzichte van omliggende gebieden.

Antwoord

Dit is geen ambitie van de provincie, maar een eis vanuit de KRW. De provincie draagt hieraan bij door samen met de waterschappen (die primair verantwoordelijk zijn voor de waterkwaliteit) maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren voor zover dat nodig is voor het halen van de Natura 2000-doelen.

B055-NA018 Gezonde natuur

5.1 (Programma). De indiener vraagt de provincie wat ze met ingrijpen voor een gezond evenwicht in populaties van planten en dieren bedoelt.

Antwoord

Hiermee wordt bedoeld dat er in bepaalde gevallen ingegrepen moet worden om enerzijds populaties van planten en dieren te behouden of te versterken en anderzijds te beheren om conflicten met andere maatschappelijke belangen te voorkomen of te beperken én om draagvlak te behouden voor natuur. Of om de populaties planten en diersoorten te beschermen tegen invasieve exoten.

B055-WO083 Wonen

6.1.1. De indiener benadrukt het belang van arbeidsmigranten en vraagt de provincie te waken dat kosten (huisvesting) beheersbaar blijven en het inhuren van arbeidsmigranten wel rendabel blijft.

Antwoord

Voor de provincie Zuid-Holland is het van belang dat huisvesting voor arbeidsmigranten betaalbaar blijft. De provincie heeft echter zeer beperkt invloed op de betaalbaarheid van deze vorm van huisvesting. De tijdelijkheid van huisvesting speelt hier wel een rol. Bij het toestaan van een locatie spelen echter ook andere belangen zoals de leefbaarheid een rol. Daarnaast vindt de provincie een zeker niveau van kwaliteit van de huisvesting van belang. Overigens subsidieert de provincie ook flexwoningen in de vorm van sociale woningen, zie hiervoor de website van de provincie.

B055-TL013 Toekomstbestendige landbouw

5.2.1 (alle teksten). De indiener zegt een vooruitblik te missen waarbij meer teelten worden toegestaan om milieudoelen te halen.

Antwoord

In de komende herziening Omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start, neemt de provincie een visie op de landbouw richting 2050 op. De gevraagde vooruitblik op toekomstig gebruik van landbouwgrond voor meer en/of nieuwe teelten, passend bij milieudoelen, zal daar onderdeel van zijn.

B055-NA020 Gezonde natuur

5.1.1 (Visie). De indiener vraagt de provincie waarom ze bovenwettelijke doelen stelt ten aanzien van weidevogels en vreest onevenredige kosten voor de maatschappij en agrarische sector.

Antwoord
De provincie wil inderdaad werken aan het toewerken naar een gunstige staat van instandhouding van de boerenlandvogels. De provincie is het er niet mee eens dat instandhouding is gerealiseerd bij het keren van de gestelde neerwaartse trend of het behouden van de stand die in 2019 is vastgesteld. De opgenomen aantalsdoelstelling zijn rechtstreeks afgeleid van de gunstige staat van in stand houden zoals door SOVON en WenR, in opdracht van het Ministerie van LVVN, zijn vastgesteld.

B055-BD020 Toekomstbestendige landbouw

Bijlage IX 7.92. De indiener is tegen (verdere) peilverhoging aangezien dit niet gunstig is voor de landbouw en vraagt de provincie dit zuiver te benoemen.

Antwoord
Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze B055-BD012.

B055-NA019 Gezonde natuur

5.1 (Visie). De indiener vraagt de provincie wat ze bedoelt met dat 'natuurgebieden tegen een stootje moeten kunnen' en mist onvoldoende kwalitatieve onderbouwing waarom het vergroten van natuurgebieden noodzakelijk is voor het behalen van de VHR-doelen. De indiener geeft aan meer kansen te zien in het verbeteren van het beheer van bestaande natuurgebieden dan de realisatie van nieuwe natuur, ook vanwege de maatschappelijke kosten bij het inleveren van landbouwareaal.

Antwoord
Natuurgebieden die tegen een stootje kunnen zijn gebieden waar oppervlak, kwaliteit en verbondenheid van de habitats en leefgebieden voldoende zijn om duurzaam behoud van de populaties te garanderen. Dit betekent ook dat de populaties bestand zijn tegen onverwachtse evenementen als droge of juist heel natte jaren. Hier werkt de provincie aan via het optimaliseren van het beheer (dat valt onder beleidskeuze 5.1.2) en de realisatie van het natuurnetwerk Nederland (inclusief Natura 2000), weidevogelkerngebieden, groenblauwe dooradering en leefgebieden van icoonsoorten. De onderbouwing hiervoor is onder meer te vinden in de recent gepubliceerde landbouw- en natuurverkenning van het planbureau voor de leefomgeving.

B056 - Immoned B.V.

B056 -NNN021 Verwijderen deel Lekweide NNN t.b.v. crematorium

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om het ‘aan te wijzen en te begrenzen deel Lekweide als Natuurnetwerk Nederland’ contour aan te passen zodat dit geen nadelige gevolgen heeft voor het beoogde plan om een crematorium te ontwikkelen.

Antwoord

Het aangegeven perceel in uw zienswijze is onderdeel van de Gebiedsontwikkeling Bergambacht-West. De gemeente Krimpenerwaard, Dunea en Provincie Zuid-Holland hebben een samenwerkingsovereenkomst (SOK) afgesloten voor deze gebiedsontwikkeling, d.d. 18 maart 2025. Onderdeel van deze SOK is dat Provincie Zuid-Holland de NNN-begrenzing aanpast op basis van de gemaakte afspraken waar het betreffende perceel onderdeel van uitmaakt.
De gemeente Krimpenerwaard heeft aangegeven dat het plan van een crematorium nog in de initiatieffase is. Wel staan zij positief staan tegenover een crematorium in de gemeente. Naar een locatie hiervoor moet door de initiatiefnemer nog onderzoek gedaan worden. De zienswijze leidt op dit moment niet tot een aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B056 -TRO132 Principe uitspraak

De indiener verzoekt om een principe-uitspraak te doen ten aanzien van de ontwikkeling van een crematorium, de ligging van het plan is buiten bestaand stedelijk gebied. Er is tussen dit planvoornemen en de aangepaste begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland een strijdigheid ontstaan. De indiener verzoekt de begrenzing aan te passen op het voorgenomen plan.

Antwoord

De provincie is door de gemeente Krimpenerwaard nog niet eerder betrokken bij de plannen voor een crematorium. De gemeente dient een adviesverzoek bij de provincie voor het initiatief in te dienen. Dan pas kan er beoordeeld worden of een her begrenzing van het NNN-gebied mogelijk is.

B057 - BoerenNatuur Zuid-Holland

B057-WV043 Boerenlandvogels

Indiener zet zich in voor de uitvoering van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in Zuid-Holland. Om de doelen met betrekking tot boerenlandvogels, waterkwaliteit en biodiversiteit te kunnen halen zal de noodzaak van het duurzame gebruik van het landelijk gebied door agrariërs met een daarop afgestemd inkomen cruciaal zijn. Daarnaast zullen de doelen ook realistisch moeten zijn. Het doel om 3500 gruttoparen en 300 patrijsparen te realiseren past daar niet in. De randvoorwaarden zijn dan terug naar de jaren negentig, maar de ontwikkelingen die sinds die tijd het landbouwareaal met meer dan 25.000 ha hebben teruggebracht kunnen niet teruggedraaid worden. Indiener wil graag in overleg over noodzakelijke aanpassingen ten einde de boerenlandvogeldoelstellingen dichterbij te brengen.

Antwoord

De provincie is graag bereid hierover met de indiener in gesprek te gaan.

B057-NA075 Groenblauwe dooradering

Voor de realisatie van groenblauwe dooradering (GBDA) is het cruciaal dat de randvoorwaarden voor het realiseren ervan daarop worden afgestemd door niet elke heg of natuurvriendelijke oever te koppelen aan een uitgebreid vergunningenstelsel. En er is veel aandacht voor het halen van de doelstelling voor realisatie van de aanleg van de GDBA. Maar belangrijker is het regelen van middelen voor het langjarig beheer ervan
Daarbij is een van de lastigste randvoorwaarden de noodzaak tot aanpak van predatoren. In een enkel zinnetje in het omgevingsbeleid wordt de predatie teruggebracht tot de vos en verwilderde katten. Maar aanpak van predatie gaat verder en zal ook uitvoerbaar moeten zijn. Een pakket van niet of nauwelijks uitvoerbare maatregelen zal niet bijdragen aan de beperking van de predatie.

Antwoord

De provincie hecht eraan dat GBDA wordt gerealiseerd op basis van vrijwillige medewerking van particulieren en/of overheden, wij gaan ervan uit dat een uitgebreid vergunningenstelsel niet noodzakelijk zal zijn. De ambitie is dat in 2050 circa 10% van het landelijk gebied beschikt over GBDA zodat daarmee de biodiversiteit wordt versterkt, soorten gebruik kunnen maken van de GBDA en de waterkwaliteit verbeterd.
Naast inrichting is het beheer van GBDA een belangrijk aandachtspunt, dit kan worden bereikt door GBDA onder meer onderdeel te laten vormen van het agrarisch natuurbeheer. Wij gaan ervan uit dat GBDA kan bijdragen aan de aanpak van predatoren door de juiste inrichting en het beheer, de noodzaak tot aanpak van predatoren vormt evenwel geen randvoorwaarde van GBDA. Predatie vormt in een groenblauw dooraderd landschap een reële en gebiedsafhankelijke drukfactor, met name voor kwetsbare soorten. Wij erkennen dat predatie niet kan worden teruggebracht tot uitsluitend de vos en verwilderde katten, en dat een generieke landelijke aanpak niet effectief of uitvoerbaar is. Daarom wordt gekozen voor een gebiedsgerichte en adaptieve benadering, waarbij per gebied op basis van ecologische analyse wordt vastgesteld welke predatoren relevant zijn en welke maatregelen proportioneel, juridisch haalbaar en praktisch uitvoerbaar zijn. De nadruk ligt daarbij primair op inrichting en beheer (zoals dekking, waterhuishouding, rust en schaal), aangevuld met gericht en wettelijk toegestaan beheer van predatoren waar dat aantoonbaar noodzakelijk

en effectief is. Alleen maatregelen die uitvoerbaar zijn voor terreinbeheerders en grondgebruikers en die bijdragen aan aantoonbare reductie van predatiedruk maken deel uit van het beleid.

B058 - Eneco

B058-WEO022 Primaire en secundaire zoekgebieden voor grote windturbines

De indiener is positief over het aanwijzen van nieuwe zoekgebieden, maar pleit vooral te kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. De indiener noemt vervolgens een aantal mogelijke strategische keuzes in vrij veel detail op pagina 2/6 van de zienswijze.
Daarnaast vraagt de indiener aandacht voor:

- Flexibiliteit rondom zoekgebieden (richtinggevend, geen harde grenzen)
- Ruime kaders per zoekgebied zonder vooraf vastgelegde aantallen of locaties. Dit biedt meer ruimte voor lokaal gedragen keuzes.
- Meer mogelijkheid tot extra opgesteld vermogen bij aantoonbare congestieverlichting
- Rekening houden met financiële haalbaarheid van projecten. Financiering is bij windturbines <180m soms lastig.

Antwoord

De punten die indiener aandraagt over flexibiliteit en ruime kaders rond zoekgebieden, kan de provincie in zoverre honoreren dat in een volgende fase, de modulaire Herziening Energietransitie, de verdere verdieping per zoekgebied plaatsvindt. In de gesprekken met de regio en andere stakeholders moet duidelijk worden welke bandbreedte een locatie voor windenergie in de Verordening krijgt. De provincie erkent met de indiener dat financiële haalbaarheid van turbines lager dan 180 meter tiphoogte op dit moment markttechnisch lastig is.

B058-OB045 Algemene waardering

De indiener spreekt waardering uit voor de inzet van de Provincie Zuid-Holland, gemeenten en betrokkenen bij de totstandkoming van Herziening 2025. De herziening wordt gezien als een goede stap richting een krachtige Provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Hiervan is kennisgenomen. De provincie is blij met deze reactie.

B058-WEO024 Aanvullend beleid en regelgeving

De indiener constateert dat doorlooptijden oplopen door stapeling van beleid en regelgeving. De indiener verzoekt terughoudendheid met aanvullend provinciaal beleid en vraagt de Provincie Zuid-Holland om landelijke normen voor afstand en geluid over te nemen zodra deze beschikbaar zijn. Dit bevordert rechtszekerheid, uniformiteit en uitvoerbaarheid van de energietransitie.

Antwoord

De provincie dankt indiener voor zijn inbreng en benadrukt het belang van tegengaan van stapeling van beleid en regelgeving. Zie verder themabeantwoording wind hoofdstuk normen.

B058-EN070 Lokale lusten en financiële participatie

De indiener ondersteunt kaders voor financiële participatie, maar pleit voor ruimte om deze via procesparticipatie lokaal in te vullen. Het vooraf vastleggen van vaste percentages of vormen van lokaal eigendom wordt onwenselijk geacht. Ook wordt gevraagd om verduidelijking van definities, zoals wat onder “omgeving” en “lokaal” wordt verstaan.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de reactie en onderschrijft het belang van zowel financiële als procesmatige participatie en lokaal eigenaarschap. De provincie legt minimaal 50% lokaal eigendom als streefpercentage vast, in lijn met het Klimaatakkoord; afwijkingen zijn alleen toegestaan met een goede motivatie. Tegelijkertijd erkent de provincie dat de precieze invulling per project kan verschillen. In het uitvoeringskader Lokaal Eigendom en Participatie bij grootschalige energieprojecten dat momenteel wordt ontwikkeld werken we dit verder uit en gaan we specifiek in op hoe definities zoals “omgeving” en “lokaal” worden toegepast. Zo scheppen we duidelijkheid voor ontwikkelaars en omgeving.

B058-WEO075 Participatiebeleid

De indiener benadrukt het belang van vroegtijdige en actieve participatie van inwoners en stakeholders, vooral nu windenergie zo’n groot thema is bij deze herziening. De indiener verwijst naar de RES als positief voorbeeld. Geadviseerd wordt om rondom de besluitvorming over nieuwe zoekgebieden voor grote windturbines extra aandacht te besteden aan participatie, met name in omliggende woonkernen. Dit draagt bij aan continuïteit in participatie en aan maatschappelijk draagvlak in latere projectfasen.

Antwoord

De provincie erkent met de indiener het belang van participatie bij de besluitvorming van nieuwe gebieden of locaties voor windenergie. We verwijzen de indiener voor dit punt naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Participatie en Lokaal Eigendom.

B058-WEO023 Specifieke aandacht voor enkele zoekgebieden

De indiener vraagt bij de vaststelling van zoekgebieden bijzondere aandacht voor:

- het gecombineerde zoekgebied tussen Alphen aan den Rijn en Bodegraven, met nadruk op plaatsing zo dicht mogelijk langs de N11;
- het primaire zoekgebied ten zuiden van Dordrecht, waarbij ruimte wordt gevraagd voor lokaal gedragen opstellingen en een zorgvuldige afweging van belangen.

De argumentatie is vrij gedetailleerd. Zie pagina 3/6 van de zienswijze.

Antwoord

Voor een antwoord op de vragen over de specifieke zoekgebieden verwijst de provincie naar de themabeantwoording Windenergie, onderdeel Zoekgebieden.

B060 - Collectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

B060-WV019 Afhankelijkheid weidevogelsucces

De indiener geeft aan dat het gestelde aantalsdoel irreëel is aangezien het weidevogelsucces afhankelijk is van veel factoren waar we lang niet altijd invloed op hebben en dat er rekening gehouden moet worden met factoren als aanplant van nieuwe bomen, laagvlieggebieden van Defensie, (woning)bouwprojecten, predatie en het feit dat een succesvol broedseizoen in het huidige jaar zich pas na enkele naren in toenemend aantal territoria vertaalt.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat het halen van de gestelde weidevogeldoelen afhankelijk is van vele factoren. Toch blijft de provincie inzetten op herstel van de weidevogelpopulaties tot de vastgestelde doelen, omdat hiermee wordt bijgedragen op het herstellen van gezonde weidevogelpopulaties. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B060-WV018 Weinig ruimte voor vrijwillig beheer

De indiener geeft aan dat de feitelijke ruimte voor vrijwillig beheer kleiner wordt wanneer bepaalde beheertypen via provinciale sturing op kerngebieden met een specifieke ruimtelijke status verplicht worden gesteld aangezien dit volgens de indiener direct raakt aan de boven wettelijkheid eis waarbij staatssteunregels niet toe staan dat verplichte maatregelen worden vergoed via vrijwillige regelingen zoals het ANLb.

Antwoord

De indiener maakt zich zorgen over gebieden waar de provincie mogelijk maatregelen gaat voorschrijven met een verplichtend karakter. Deze zorgen kan de provincie wegnemen. Een dergelijke benadering is weliswaar als alternatief onderzocht in het Omgevingseffectrapport (OER), maar is door de provincie niet gekozen. De provincie heeft ervoor gekozen de inzet voor weidevogels volledig op vrijwillige basis voort te zetten.

B060-WV017 Verbeteringen weidevogelgebieden

De indiener geeft aan verbeteringen voor te willen stellen bij de kaart met belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden. Zo worden maïsakkers met een hoge dichtheid van kieviten soms aangemerkt als belangrijk weidevogelgebied, terwijl andere volgens de indiener meer waardevolle weidevogelgebieden juist ontbreken.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van de constatering. Maïsakkers kunnen hoge dichtheden aan weidevogels bevatten en maken in sommige gevallen onderdeel uit van een veeteeltbedrijf of melkveebedrijf. Het kan daarom voorkomen dat deze onder de beschermde gebieden vallen. Als er in andere gebieden hoge dichtheden aan weidevogels voorkomen en die gebieden niet als beschermd weidevogelgebied zijn aangewezen, ontvangt de provincie daar graag de tellingen van. Op basis daarvan kan worden beoordeeld of deze gebieden bij een volgende herziening kunnen worden toegevoegd aan de beschermde weidevogelgebieden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B060-WV020 Verbeteren randvoorwaarden voor effectief beheer

De indiener benadrukt het structureel verbeteren van de randvoorwaarden voor effectief beheer middels concurrerende vergoedingen, een bedrijfstoeslag bij een groter aandeel zwaar beheer, langjarige zekerheid, versterking van monitoring, voldoende middelen, een houdbaar en uitvoerbaar juridisch kader voor predatiebeheer en een actiever grondbeleid.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat de genoemde zaken essentieel zijn voor het halen van de doelstelling. Daarom zet de provincie zich, in samenwerking met andere provincies en het Ministerie van LVVN, in voor meer realistische vergoedingen binnen het ANLb. Daarnaast wordt gewerkt aan het mogelijk maken van overeenkomsten die in plaats van de huidige zes jaar kunnen worden afgesloten voor meerdere jaren. Zodat boeren meerjarige zekerheid hebben. Tevens wordt ingezet op versterking van de monitoring en worden, in samenwerking met betrokkenen, stappen gezet om te komen tot een effectieve gebiedsgerichte predatieaanpak. De resultaten van deze monitoring dragen bij aan een beter houdbaar en uitvoerbaar juridisch kader voor predatiebeheer.

B061 - Tennet

B061-WEO057 Windenergie

De indiener verzoekt met het aanwijzen van de potentiële zoekgebieden voor windenergie rekening te houden met de HRW2020. Ook wijst de indiener de provincie erop dat als de ashoogte van kleine windmolens verschuift naar maximaal 30 meter, ook deze kunnen vallen onder de HRW2020.
Voor verder technische onderbouwing, zie pagina 3 van de zienswijze van de indiener en de bijlages.

Antwoord
Voor dit onderdeel verwijzen we indiener naar de thema beantwoording Windenergie, onderdeel Veiligheid.

B061-DE035 Tot slot

De indiener geeft aan graag betrokken te worden met de ontwikkelingen c.q. uitwerkingen van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 die de veiligheid en leveringszekerheid van het hoogspanningsnet kunnen beïnvloeden.

Antwoord
De provincie werkt samen met alle netbeheerders die actief zijn in Zuid-Holland en zal dit ook blijven doen bij de uitvoering van het herziene omgevingsbeleid. De provincie gaat dan graag in gesprek over thema's die naar uw oordeel mogelijk nog onvoldoende aan bod zijn gekomen.

B061-EN071 Assets TenneT

De indiener wijst naar een overzichtstekening van het hoogspanningsnet in Zuid-Holland is opgenomen als bijlage 2.
Voor assetdata, zie pagina 4 van de zienswijze van de indiener voor een hyperlink naar een kaart.

Antwoord
Hartelijk dank voor de gedeelde informatie. In -onder andere- het proces van integraal programmeren en het werken aan het pMIEK3.0 zullen wij dit meenemen.

B061-EN072 Investeringsplan TenneT

De indiener geeft aan in navolging op het verzoek om waar mogelijk in de planvorming van de provincie rekening te houden met het ongestoord en veilig functioneren van het bestaande hoogspanningsnet én de mogelijk tot toekomstige ontwikkeling hiervan.
De indiener ziet graag dat dit niet alleen projecten uit het investeringsplan omvat, maar ook toekomstige uitbreidingen in het kader van het Target Grid.
De indiener vraagt specifieke aandacht voor de directe omgeving van bestaande hoogspanningsstations en het van belang dat er voldoende flexibiliteit blijft om hier in de toekomst op in te kunnen spelen.
Zie pagina 5 van de zienswijze voor een hyperlink naar Target Grid kaart en informatie.

Antwoord
Hartelijk dank voor de gedeelde informatie. De komende periode werken wij in meerdere trajecten aan zoekgebieden en -locaties voor toekomstige energie-infrastructuur. Daar zullen we deze informatie bij betrekken, maar blijven vooral graag met jullie in gesprek.

B061-EN073 Investeringsplan TenneT

De indiener verwijst naar een investeringsplan van toekomstige ontwikkelingen, netuitbreidingen en -wijzigingen voor Nederland.
Zie pagina 5 van de zienswijze voor een hyperlink naar het gepubliceerde investeringsplan (IP) onshore en offshore 2026-2040.

Antwoord
Zie antwoord B061-EN072.

B061-DE031 Herziening 2025

De indiener attendeert de provincie erop dat de ruimtelijke verkenning voor toekomstige energie-infrastructuur naast een regionaal karakter als opgenomen in 3.1.5.4 van het Omgevingsprogramma ook een landelijke component heeft, de zogeheten MIEK-projecten, waarvan een deel zich binnen grondgebied van Zuid-Holland bevindt.
Voor deze projecten ligt eveneens een strategische ruimtevraag om ontwikkeling in de toekomst te waarborgen. De indiener ziet graag de ruimtevraag van deze initiatieven onderkend en ondersteund in de herziening van de provincie Zuid-Holland.

Antwoord
De provincie blijft graag in contact om deze ruimtevraag mee te nemen in onze verschillende trajecten waarin wordt gezocht naar ruimte voor energie-infrastructuur.

B061-WEO049 Windenergie

De indiener vraagt in het bijzonder de aandacht van de provincie voor het volgende. Een beoordeling van de afstand van bestaande assets tot begrenzing van zoekgebieden 5, 9 en 10 is onvoldoende mogelijk op basis van de Kaart Zoekgebieden Windenergie.
De indiener stelt het op prijs als de provincie hier kritisch naar kan kijken en krijgt graag nader inzicht in de begrenzing van deze zoekgebieden in relatie tot de assets van de indiener.

Antwoord
De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

B061-OB046 Herziening 2025

Als beheerder van het landelijke hoogspanningsnet van 110kV en hoger draagt TenneT zorg voor een veilige, betrouwbare en toekomstbestendige elektriciteitsvoorziening. De indiener waardeert dat het belang van energie en de bijbehorende infrastructuur meer nadrukkelijk een plaats heeft gekregen in het Omgevingsbeleid.

Antwoord

De provincie is blij met deze reactie.

B061-WEO050 Windenergie

De indiener geeft aan dat op het initiatief Windenergie Lansingerland waarvan de voorkeursbeslissing (VKB) ter inzage ligt t/m 9 januari 2026 is door de indiener in het voorstadium een reactie gegeven welke in het VKB wordt meegenomen.

Antwoord

De zienswijze op de ontwerp voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland is in goede orde ontvangen en wordt betrokken bij de nota van beantwoording voor de voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland.

B061-TRO129 Toekomstbestendig ruimtelijk ontwikkelen - Artikel 7.41bb

Om de ontwikkeling mogelijk te maken en versneld de energietransitie te realiseren is de visie van de indiener en regionale netbeheerders voldoen aan de aantoonbaarheid van de ontwikkeling (lid 4). De indiener ziet graag dat voldoende aandacht blijft voor het hebben en houden van hoogspanningsinfrastructuur en ook mogelijke uitbreiding hiervan.

Antwoord

Zie thema antwoorden Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B061-WEO048 Windenergie

De indiener vraagt in het bijzonder de aandacht van de provincie voor zoekgebieden 8 en 11, die zich bevinden binnen corridors van het MIEK-project A-1002904 ‘Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein 380kV’. Het zoekgebied 11 is (abusievelijk?) tekstueel geen onderdeel van het Omgevingsprogramma.
Bij een eventuele nadere afweging van deze gebieden vraagt de indiener de provincie expliciet afstemming te hebben met het project A-1002904.
Zie de zienswijze pagina 3 voor contactgegevens van het project.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

B061-WEO047 Windenergie

De indiener vraagt in het bijzonder de aandacht van de provincie voor zoekgebied 4 dat zich in directe nabijheid van het nieuw aan te leggen elektriciteitsstation Hazerswoude-Rijndijk bevindt en via ondergrondse 150kV kabelverbindingen wordt aangesloten op het bestaande 150kV hoogspanningsnet (vastgesteld NL.IMRO.0484.HR150kvstation-VA01). Ook het pMIEK-project A-1000289 met een 3e circuit, ofwel een nieuwe verbinding, Leiden – Hazerswoude-Rijndijk dat onderdeel is van het investeringsplan Net op Land 2026-2040 raakt dit zoekgebied voor windturbines.
De indiener vraagt de provincie concreet om zoekgebied 4 dusdanig te verkleinen c.q. aan te passen dat zowel het toekomstige elektriciteitsstation als de bijbehorende 150kV kabelverbindingen veilig aangelegd en bedreven kunnen worden.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

B061-RKL018 Een gezonde en veilige leefomgeving

In de Omgevingsvisie is aandacht voor een gezonde en veilige leefomgeving door meer prioriteit te geven aan welzijn, welbevinden en gezondheid in haar ruimtelijke keuzes voor de toekomst en in de bestaande omgeving. Eén van de punten is dat bij de inrichting van een gebied, de geluidshinder voorkomen moet worden.
De indiener wijst de provincie erop dat hoogspanningsstations geluid produceren en vraagt de provincie en gemeente om op gepaste wijze rekening te houden met het geluid wat gegenereerd wordt door hoogspanningsstations en aandachtig te zijn op ontwikkelingen, die in nabijheid hiervan zijn voorzien. Op deze wijze kunnen de stations operationeel blijven en worden uitbreidingen niet onmogelijk gemaakt.

Antwoord

Wij begrijpen deze uiting van zorgen en het verzoek om oplettendheid bij ontwikkelingen rond hoogspanningsstations. De provincie benadrukt dat het Omgevingsbeleid kaderstellend is voor dit type ontwikkelingen en aspecten als geluid en gezondheid aan de orde komen in het kader van nadere uitwerking in haalbaarheidsonderzoeken op planniveau. Verder verwijst ze in haar beantwoording van deze zienswijze graag naar het thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Hieruit volgt dat een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening als prioritaire opgave is benoemd waarvoor in de onbebouwde ruimte voldoende ruimte beschikbaar moet blijven. Wij vatten deze zienswijze daarom op als een steunbetuiging voor het voorgenomen beleid.

B061-EN093 Activiteiten nabij hoogspanningsinfrastructuur

De indiener verzoekt de provincie om op een passende wijze rekening te (blijven) houden met de aanwezigheid van infrastructuur en om ontwikkelingen die mogelijk de betrouwbaarheid en veiligheid van het functioneren van hoogspanningsinfrastructuur kunnen schaden, vooraf af te stemmen met de indiener en pas toe te staan na een positief verkregen schriftelijk advies.

Antwoord

Het bevoegd gezag is ervoor verantwoordelijk om te zorgen dat een omgevingsplan voldoet aan de geldende voorwaarden m.b.t. het hoogspanningsnet.
In een eerdere fase spreken wij met netbeheerders en gemeenten/energieregio's in het kader van het pMIEK over uitbreidingen van het midden- en hoogspanningsnet. Betrouwbaarheid en veiligheid zijn in deze gesprekken belangrijke thema's.

Indiener vraagt voorts zoekgebied 4 voor wind dusdanig te verkleinen c.q. aan te passen, zodat zowel het toekomstige elektriciteitsstation Hazerswoude-Rijndijk als de bijbehorende 150kV kabelverbindingen veilig aangelegd en bedreven kunnen worden. Een groot deel van de aangegeven netuitbreiding is planologisch reeds verankerd in het bestemmingsplan Elektriciteitsstation Hazerswoude-Rijndijk met identificatie NL. IMRO. 0484.HR150kvstation-VA01.

Op dit moment is het voor de provincie niet opportuun om het zoekgebied 4 aan te passen of te verkleinen. Het is, met de kennis van nu, niet uit te sluiten dat windturbines en de reeds vergunde kabelverbindingen en elektriciteitsstation op enige wijze te combineren zijn. Het is aan de initiatiefnemer van het windpark om, in overeenstemming met TenneT, tot een gezamenlijk gedragen plan te komen waarin de belangen van TenneT geborgd worden. Voor onder andere het maken van privaatrechtelijke afspraken over de kabelverbindingen is het goed om hier te noemen dat het genoemde elektriciteitsstation plus kabelverbindingen planologisch voorrang hebben. Eventueel resterende ruimte voor windturbines komt pas daarna aan bod.

Voor de volledigheid is het goed om hier te vermelden dat niet alleen netcongestiemaatregelen de komst van windturbines kunnen blokkeren. Er zijn meer zaken die de technische ruimte van windturbines in het zoekgebied 4 kunnen beïnvloeden zoals het voorgenomen nieuwe treinstation https://www.prorail.nl/projecten/hazerswoude-rijndijk-nieuw-station en wijzigingen in het (landelijke) beleid voor weidevogels.

Al dit soort zaken moeten in de projectfase aandacht krijgen. Het detailniveau van het onderzoek van de provincie is niet hoog genoeg om dit soort locatie-specifieke ontwikkelingen in kaart te brengen. Het onderzoek van de initiatiefnemer is dit wel en het is voor de provincie van belang om in deze fase de zoekgebieden ruim te definiëren om zo de initiatiefnemer van enige flexibiliteit te voorzien. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

De provincie gaat ervan uit dat hiermee voor alle belanghebbenden duidelijkheid is ontstaan en verzoekt hen om medewerking aan investeringen tegen netcongestie in deze regio.

B061-EN094 Activiteiten nabij hoogspanningsinfrastructuur

De indiener geeft aan dat bij de vormgeving van ontwikkelingen, als opgenomen in bijlage 1, die plaatsvinden ter plaatse of in de nabijheid van (bestaande) verbindingen of in de nabijheid van stations, rekening te worden gehouden met hoogspanningsinfrastructuur.

Antwoord

Bij eventuele ontwikkelingen rond Buitenplaats Het Huys ten Donck geldt dat deze getoetst dienen te worden aan de uitgangspunten van de Omgevingsvisie en de regels van de Omgevingsverordening, waarbij een zorgvuldige inpassing in de cultuurhistorische context leidend is. Binnen deze kaders blijft de provincie bereid om, in overleg met betrokken partijen, mee te denken over passende oplossingen die bijdragen aan de duurzame instandhouding van de buitenplaats en haar omgeving.

B062 - Hestia Living & Kavel Vastgoed

B062-ER017 Versterken van cultuurhistorische waarde en de landgoederenzone – Wonen als kwaliteitsinstrument

De indiener stelt dat wonen als kwaliteitsinstrument kan bijdragen aan het behoud en de beleefbaarheid van het cultuurhistorisch landschap. (p.2).

Antwoord

De provincie erkent dat wonen kan bijdragen aan het behoud en beleefbaarheid van het cultuurhistorisch landschap, mits dit zorgvuldig wordt ingepast, met respect voor de cultuurhistorische waarden. Binnen een gebied dat volgens de Omgevingsverordening een bescherming heeft als landgoedbiotoop, geldt dat een ontwikkeling de cultuurhistorische waarden van de landgoedbiotoop niet mag aantasten of juist moet versterken. Hierbij is maatwerk mogelijk, waarbij erfgoedbelangen en andere belangen gezamenlijk kunnen worden gewogen. Daarnaast geldt voor een ruimtelijke ontwikkeling binnen een kern- of bufferzone van de Neder-Germaanse Limes: zie de beantwoording bij zienswijze onder ER018.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B062-BE115 Passende uitbreiding van bedrijventerreinen – geen ruimte aan watergebonden afvalcluster

De indiener onderschrijft het provinciale voornemen om binnen het omgevingsplan voor bedrijventerrein Westvlietweg III geen ruimte te bieden aan de verplaatsing van het watergebonden deel van het afvalcluster naar het bedrijventerrein vanuit de Binckhorst. De indiener pleit ervoor de lijn te verduidelijken door watergebonden bedrijvigheid in zijn geheel uit te sluiten op Westvlietweg III, vanwege functionele en ruimtelijke ongeschiktheid. (p.1)

Antwoord

De provincie neemt kennis van de zienswijze en onderschrijft dat Westvlietweg III niet is bedoeld voor de vestiging van het watergebonden deel van het afvalcluster vanuit de Binckhorst. De provinciale inzet is erop gericht deze watergebonden functie te concentreren op daarvoor beter geschikte locaties.
Tegelijkertijd ziet de provincie geen aanleiding om watergebonden bedrijvigheid in algemene zin op Westvlietweg III uit te sluiten. De beoordeling van functies vindt plaats in samenhang met de verdere belangenafweging voor de Vlietzone en binnen de geldende kaders van het omgevingsbeleid. Er is daarom geen aanleiding voor een kaartwijziging.

B062-ER019 Versterken van cultuurhistorische waarde/ landgoederenzone – Kwaliteiten beschermen

De indiener stelt dat de kwaliteiten van de Vlietzone bescherming en versterking verdienen, vanwege de sterke cultuurhistorische structuur vanwege de sterke cultuurhistorische structuur, gekenmerkt door buitenplaatsen, landgoederen en historische verkavelingspatronen langs het water. Deze kwaliteiten vormen een essentieel onderdeel van de identiteit van het gebied. (P2).

Antwoord

De provincie beschermt een deel van de Vlietzone middels de beschermde landgoedbiotopen, en deel van het gebied maakt beleidsmatig onderdeel uit van de erfgoedlijnen Landgoederenzone, Trekvaarten en Limes. Voor de Limes geldt daarnaast dat de bijzondere universele waarden (Outstanding Universal Values, OUV) op basis waarvan UNESCO in 2021 kern- en bufferzones als Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes heeft aangewezen, niet mogen worden aangetast. Artikelen 7.68, 7.68a en 7.69 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) bevat de bijbehorende regels en de te doorlopen archeologische afwegingscyclus.

B062-ER020 Versterken van cultuurhistorische waarde en de landgoederenzone – ruimte aan ontwikkelingen

De indiener pleit ervoor om binnen het Omgevingsbeleid ruimte te bieden aan ontwikkelingen die bijdragen aan het herstel en de versterking van de landgoederenzone. (p.2)

Antwoord

De provincie biedt binnen de Omgevingsverordening al mogelijkheden, binnen de randvoorwaarden van de beschermde landgoedbiotopen. Beleidsmatig is vanuit de erfgoedlijn Landgoederenzone versterking mogelijk. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B062-ER018 Toekomstbeeld Vlietzone en Haags Cultuurlandschapspark

De indiener stelt dat de visie Het Haags Cultuurlandschapspark breed democratisch gelegitimeerd is. (P1-2). Zij verzoekt de provincie om zowel het Toekomstbeeld Vlietzone als de visie Het Haags Cultuurlandschapspark expliciet te verankeren in het Omgevingsbeleid, vanwege het bieden van een helder, integraal kader waarin natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie én passende vormen van wonen en werken in samenhang worden afgewogen. (P2).

Antwoord

De vraag betreft twee verschillende onderdelen: Haags Cultuurlandschapspark en Toekomstbeeld Vlietzone.
Het Toekomstbeeld Vlietzone is al opgenomen in het provinciaal omgevingsprogramma (maatregel 6.2.1.1 Samenwerken aan een aantrekkelijke en beleefbare Vlietzone).
De provincie staat positief t.o.v. het initiatief 'Haags Cultuurlandschapspark' (zoals o.a. verwoord in onze zienswijze op de Nota Reikwijdte en Detailniveau Haagse Vlietzone van gemeente Den Haag, waarin GS de gemeente mede op verzoek van PS hebben verzocht dit plan als 4e alternatief mee te laten lopen in de planMER die wordt opgesteld voor de Haagse Vlietzoom), maar de provincie zal dit niet opnemen in het Omgevingsbeleid. Het is een gedetailleerde uitwerking binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) waarvoor een omgevingsplan het passende instrument is en gemeente Den Haag bevoegd gezag. Het maakt beleidsmatig onderdeel uit van de erfgoedlijnen Landgoederenzone, Trekvaarten en Limes, waarmee we vanuit erfgoedwaarden werken aan behouden, benutten en beleefbaar maken van het gebied. Daarbij geldt voor de Limes dat de bijzondere universele waarden (Outstanding Universal Values, OUV) op basis waarvan UNESCO in 2021 kern- en bufferzones als Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes heeft aangewezen, niet mogen worden aangetast. Artikelen 7.68, 7.68a en 7.69 van de Zuid-Hollandse

Omgevingsverordening (ZHOV) bevat de bijbehorende regels en de te doorlopen archeologische afwegingscyclus. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B062-BE116 Passende uitbreiding van bedrijventerreinen – uitbreiding Westvlietweg III

De indiener acht het noodzakelijk dat een passende uitbreiding van bedrijventerrein Westvlietweg III mogelijk wordt gemaakt met nadrukkelijke aandacht voor landschappelijke inpassing, en mits er een bijdrage is aan ruimtelijke kwaliteit en integrale ontwikkeling van de Vlietzone. (p.1)

Antwoord

De provincie neemt kennis van deze zienswijze. Eventuele uitbreiding van bedrijventerrein Westvlietweg III kan niet vooruitlopen op de integrale afweging voor de Vlietzone en is alleen aan de orde binnen de geldende provinciale kaders. Daarbij geldt dat behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit en zorgvuldige landschappelijke inpassing randvoorwaardelijk zijn. De provincie ziet eventuele uitbreidingsvragen in samenhang met de bredere gebiedsontwikkeling van de Vlietzone en beoordeelt deze niet op voorhand positief of negatief.

B062-BE114 Passende uitbreiding van bedrijventerreinen – uitsluiting zwaar milieubelastende functies

De indiener erkent het provinciale belang van voldoende, toekomstbestendige bedrijventerreinen, maar uitbreiding van bedrijventerreinen kan echter uitsluitend plaatsvinden indien deze gebiedspassend, selectief en kwalitatief wordt vormgegeven. De indiener stelt dat nieuwe ontwikkelingen van zwaar milieubelastende functies, zoals afvalverwerking, expliciet moeten worden uitgesloten in waardevolle landschappen en verstedelijkt gebied. (p.1)

Antwoord

De provincie onderschrijft dat uitbreiding van bedrijventerreinen alleen selectief, gebiedspassend en kwalitatief kan plaatsvinden. Tegelijkertijd benadrukt de provincie het grote belang van voldoende en toekomstbestendige bedrijventerreinen voor de regionale economie, werkgelegenheid en de transities op het gebied van energie en circulariteit. Juist daarom zet de provincie in op het beschermen en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, met name terreinen met schaarse milieugebruiksruimte.
Uitbreiding is slechts aan de orde wanneer intensivering en herstructurering onvoldoende ruimte bieden en wanneer dit past binnen de provinciale kaders voor landschap en ruimtelijke kwaliteit. Zwaar milieubelastende functies worden primair geconcentreerd op daarvoor geschikte, bestaande bedrijventerreinen. In waardevolle landschappen en verstedelijkt gebied zijn dergelijke functies in beginsel niet wenselijk en worden zij via het omgevingsbeleid en de omgevingsverordening uitgesloten of sterk begrensd. Hiermee zijn zowel het economisch belang van bedrijventerreinen als de bescherming van ruimtelijke en landschappelijke waarden voldoende in het Omgevingsbeleid. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B063 - Wind en Zon voor Iedereen

B063-EN075 Toekomstige participatie

De indiener stelt graag behulpzaam en betrokken te zijn bij verdere besluitvorming, implementatie en uitvoering van het beleid, bijvoorbeeld via een Energiegemeenschap met als doel duurzame energie te oogsten.

Antwoord

Wij danken de indiener voor de getoonde bereidheid en belangstelling om bij te dragen aan de verdere besluitvorming, implementatie en uitvoering van het beleid, bijvoorbeeld via een Energiegemeenschap. De provincie waardeert deze betrokkenheid zeer. Op het moment dat er behoefte is aan/een kans is voor samenwerking, zullen wij contact opnemen.

B063-EN074 Verduidelijking van beleid mogelijk

De indiener stelt dat verduidelijking mogelijk is door te rubriceren naar verschillende belanghebbenden, zodat redenen voor keuzes beter worden verklaard.

Antwoord

Dank voor de suggestie. In verband met leesbaarheid en omvang van de herziening is gekozen voor de wijze zoals nu gepresenteerd.

B064 - Agrarisch Collectief Midden-Delfland

B064-WV013 Afvallen weidevogelgebied

Indiener maakt bezwaar tegen het feit dat de Aalkeet-Buitenpolder Zuid niet meer is aangemerkt als weidevogelgebied. De indiener geeft hierbij aan dat in deze polder recentelijk een groot weidevogelgebied is ingericht en dat er een toename van territoria zichtbaar is.

Antwoord

Gelet op de inrichting en de potentie van het gebied wordt de Aalkeet-Buitenpolder Zuid alsnog begrensd als kansrijk weidevogelgebied. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B064-WV012 Belangrijk en kansrijk weidevogelgebied

Indiener is bezorgd over de indeling van de polders in de noemers ‘kansrijk’ en ‘belangrijk’ weidevogelgebied.

Antwoord

De bezorgdheid van de indiener betreft het feit dat de Aalkeet-Buitenpolder Zuid niet meer is aangemerkt als weidevogelgebied. Voor de beantwoording wordt verwezen naar de reactie op zienswijze B064-WV013.

B064-WV014 Consequentie benoeming weidevogelgebieden

Indiener verzoekt de provincie om te bezien of overal wel consequent wordt omgegaan met de benoeming van randzones en gebieden waar weidevogels al broeden als ‘belangrijk weidevogelgebied’.

Antwoord

De begrenzing van kansrijk en belangrijk weidevogelgebied is vastgesteld op basis van de bij de provincie beschikbare informatie. Daarbij is onder meer gekeken naar getelde dichtheden van broedende weidevogels en naar de potentie van een gebied om (meer) weidevogels te huisvesten. Daarom is niet ieder gebied waar weidevogels broeden, opgenomen als beschermd gebied. Indien de indiener beschikt over informatie over dichtheden weidevogels die niet bij de provincie bekend is, ontvangt de provincie die graag, zodat kan worden bezien of de begrenzing bij een toekomstige herziening kan worden aangepast. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B064-WV015 Bufferzones weidevogelgebieden

Indiener betreurt dat de provincie Zuid-Holland er niet voor heeft gekozen om bufferzones rond weidevogelgebieden een beschermde status te geven. De indiener hoopt dat dit in de toekomst aangepast kan worden.

Antwoord

Er is niet gekozen voor het aanwijzen van aparte bufferzones, omdat weidevogelgebieden deze vaak al van nature in zich dragen. Daarnaast komt het voor dat kansrijk weidevogelgebied fungeert als buffer voor belangrijk weidevogelgebied. Het verder vergroten

van weidevogelgebieden door het opnemen van extra bufferzones vormt een te grote belasting voor de totale beschikbare ruimte in Zuid-Holland en botst met andere belangen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B065 – Stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard

B065-NNN003 NNN Begrenzing

Bij deze conform het besluit stuurgroep dd. 12-12-2025 een aanpassing van de NNN-begrenzing ten behoeve van het maken van de inrit/toegang naar NNN Middelblok.
Het eerste perceel langs de dijk valt voor de extra begrenzing valt weer af, omdat deze op Middelblok nr. 113 is gelegen (eigenaar: PZH).
Het roze gedeelte op kaart is hetgeen wordt toegevoegd, het gele valt af. Met name de strook langs de percelen NNN zijn extra toe te voegen. Dit betekent dat er netto 0,18 ha extra wordt toegevoegd ten opzichte van het eerdere besluit. Zie zienswijze voor kaart.

Antwoord

De zienswijze is gegrond en we zullen de begrenzing op de kaart aanpassen.

B066 - Burger op 1

B066-RKL004 Bebouwing Ridderkerk

De indiener maakt zich zorgen over de verdere bebouwing van Ridderkerk. De bouw van de Barendrechtse wijk Stationstuinen bedreigt de leefkwaliteit en veroorzaakt extra druk op lokale wegen en kruispunten. Er bestaat grote zorg over de beperkte aandacht voor deze bedreigingen van de leefomgeving in het ontwerpbestemmingsplan, evenals over de ongewenste route voor AGF-vrachtwagens door Rijsoord vanwege het rangeerterrein Kijfhoek. De indiener vraagt de provincie om hier meer aandacht aan te besteden.

Antwoord

Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Beter beschermen én benutten en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

B067 - Monumentenvereniging Bodegraven- Reeuwijk

B067-OB107 Omvangrijke hoeveelheid gegevens

De indiener merkt op dat de herziening een zeer omvangrijk en complex geheel aan documenten omvat, dat in samenloop met gemeentelijke planwijzigingen de uitvoerbaarheid voor burgers ernstig onder druk zet.

Antwoord

De provincie heeft er begrip voor dat het doorgronden van de ontwerp Herziening 2025 veel vraagt van burgers. Daarom is het altijd mogelijk contact op te nemen met de ambtelijke dienst van de provincie om nadere uitleg en toelichting te vragen, waarbij ook gekeken kan worden naar specifieke situaties en locaties.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B067-NA077 Relatie volksgezondheid, erfgoed en natuur

De indiener benoemt hoe erfgoed belangrijke ecologische functies vervult. De indiener vraagt om aandacht voor de relatie tussen volksgezondheid, erfgoed en natuur. Hierbij benoemt de indiener de risico's van stilstaand water en verkeerd ingerichte natuurmaatregelen, en verzoekt hij de provincie om betrokken te worden bij beleid en uitvoering waar hij zijn gebiedskennis en ervaring kan delen.

Antwoord

De provincie erkent deze zienswijze voor het onderdeel 'Erfgoed vervult belangrijke ecologische functies, onder meer via historische erven, rieten daken en landschapselementen' die onder dit kopje in de zienswijze staat. Daar vervullen we als provincie ook een rol in; zo werken we met Erfgoedhuis Zuid-Holland en het Zuid-Hollands Landschap aan een ervenconsulent voor het (her)inrichten van historische erven en verlenen we subsidies voor agrarische rijksmonumenten (vaak rieten daken). Voor wat betreft de landschapselementen wordt naar verwachting gedoeld op (cultuurhistorisch verantwoorde) landschapselementen zoals bomenrijen, poelen, bosjes, knotwilgen etc. Deze kunnen bijdragen als natuurmaatregelen en/of onderdeel zijn van de groenblauwe dooradering (GBDA). Dat soort maatregelen werken alleen goed als ze integraal passen bij het cultuurhistorisch landschap. Dat punt van de indiener onderschrijven we en zo adviseren we ook als er natuurplannen zijn binnen bijvoorbeeld provinciale kroonjuwelen (cultuurhistorisch bijzondere landschappen). De provincie ziet geen risico's van stilstaand water anders dan dat de provincie samen met de waterschappen werkt aan de realisering van de doelen van de Kaderrichtlijn Water.

B067-WA039 Erfgoed expliciet adresseren grondwaterbesluiten

De indiener verzoekt de provincie erfgoed expliciet te adresseren als belang bij grondwater- en waterbesluiten en in de afstemming met waterschappen en gemeenten. Hierbij geeft de indiener aan te beschikken over waardevolle gebieds- en historische kennis en verzoekt de provincie nadrukkelijk om te worden betrokken bij beleidsvorming en uitvoering van structurele grondwaterverlaging.

Antwoord

De provincie is het bevoegd gezag voor enkele wateractiviteiten. Bij al deze activiteiten moeten de omgevingseffecten in beeld worden gebracht. Het is aan initiatiefnemers om deze effecten in beeld te brengen. De Omgevingsdiensten toetsen deze voorafgaand aan de vergunningverlening. Structurele grondwaterverlagingen zijn vaak ook onderdeel van of gekoppeld aan peilbesluiten, deze worden door waterschappen vastgesteld. Ook daarbij worden de omgevingseffecten beschouwd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B067-WA038 Grondwateronttrekking

De indiener geeft aan de grondwateronttrekking een van de grootste bedreigingen is voor het erfgoed in Bodegraven-Reeuwijk. Daarbij is het voor de indiener onbekend wie er verantwoordelijkheid draagt voor schade, hoe compensatie plaatsvindt en hoe erfgoedbelangen worden meegenomen bij onttrekkingsbesluiten. De indiener verzoekt de provincie cumulatieve effecten van grondwateronttrekkingen inzichtelijk te maken en duidelijkheid te verschaffen over verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid bij schade aan erfgoed.

Antwoord

Bij vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen door omgevingsdiensten (namens de provincie) en waterschappen worden ook omgevingsbelangen meegenomen. Bij het vermoeden van schade als gevolg van een grondwateronttrekking kan de provincie een onderzoek laten uitvoeren door de Advies Commissie Schade Grondwater (ACSG) om vast te stellen of dat inderdaad zo is. Voor meer informatie hierover kan de website van de ACSG worden geraadpleegd.

In Bijlage C van het Regionale Waterprogramma is in Hoofdstuk 2 "Grondwatervergunning" bepaald dat er bij vergunningaanvragen inzichten in effecten verschaft moeten worden. Hieronder vallen ook, indien van toepassing, het inzichtelijk maken van effecten op erfgoed als dit in de invloedssfeer van de onttrekking is gelegen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

B067-ER027 Stroomlijning vergunningverlening

De indiener verzoekt de provincie (en gemeenten) dringend om vergunningverlening voor erfgoed te stroomlijnen en versnellen, tijd expliciet mee te laten wegen als schadefactor en maatwerk daadwerkelijk toepasbaar te maken.

Antwoord

Vergunningverlening is een gemeentelijke taak, de provincie heeft daar bij herbestemmen van erfgoed geen rol bij. Wel adviseert de provincie bij eventuele ruimtelijke ontwikkelingen, binnen deze gemeente binnen de kroonjuwelen en de molenbiotopen. De provincie herkent dat procedures soms stroperig zijn en is uiteraard bereid om mee te denken om zaken te versnellen of te versimpelen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B067-ER028 Erfgoed en draagkracht

De indiener laat weten dat het steeds moeilijker wordt om cultureel erfgoed (in Bodegraven-Reeuwijk) in stand te houden, door onder meer de verdwijning van economische dragers. De indiener geeft aan dat bescherming zonder gelijktijdige versterking van de economische en organisatorische draagkracht leidt tot onvermijdelijke achteruitgang van het erfgoed.

Antwoord

De provincie deelt de constatering dat economische en organisatorische draagkracht belangrijk is bij de instandhouding van cultuurhistorisch waardevolle landschappen. Voor erfgoed is het noodzakelijk breed integraal beleid te ontwikkelen, met middelen om erfgoed niet alleen te beschermen maar ook te benutten. Vanuit provincie doen we dit o.a. via aanjager herbestemming en een nog in te richten nieuwe erfgoeddealregeling. Verder doet de provincie dit via inzet op integraal beleid door erfgoed in vroeg stadium te betrekken bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B067-ER029 Vergunningen

De indiener verzoekt de provincie te borgen dat bij vergunningen en meldingen rekening wordt gehouden met nabijgelegen cultureel erfgoed.

Antwoord

Vergunningverlening is een gemeentelijke taak. Wanneer er sprake is van provinciale adviesbevoegdheid, bijvoorbeeld bij plannen in provinciale kroonjuwelen cultureel erfgoed en molenbiotopen, adviseert de provincie bij deze plannen. Bescherming van cultuurhistorisch erfgoed is in die gevallen het hoofduitgangspunt van de advisering. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

B067-ER030 Onderzoek, monitoring en schadevaststelling

De indiener verzoekt de provincie dat onderzoek, monitoring en schadevaststelling niet eenzijdig op erfgoedeigenaren wordt afgewenteld.

Antwoord

Als een grondwateronttrekkingsactiviteit vergunningplicht is, is de initiatiefnemer verplicht de gevolgen van de grondwateronttrekking in kaart te brengen en maatregelen te treffen om negatieve effecten van de grondwateronttrekking te voorkomen of te beperken. Op basis van deze informatie beoordeelt het bevoegd gezag of de vergunning verleend kan worden. Bij een meldplicht is het de initiatiefnemer in beginsel toegestaan een grondwateronttrekking te verrichten, mits wordt voldaan aan de geldende algemene regels. Het bevoegd gezag beoordeelt op basis van de aangeleverde gegevens bij de melding of maatwerkvoorschriften noodzakelijk zijn om de gevolgen van de grondwateronttrekking te voorkomen of te beperken.

Voor rechthebbenden van gronden waarvan de grondwaterstand wordt beïnvloed door een grondwateronttrekking geldt een wettelijke gedoogplicht. Dit houdt in dat de rechthebbende de grondwateronttrekking moet dulden, voor zover voor de onttrekking een vergunning- of meldplicht geldt. Vanwege deze gedoogplicht kan de rechthebbende een verzoek om schadevergoeding indienen voor schade die het gevolg is van de grondwateronttrekking. De

initiatiefnemer vergoedt de schade als deze uitstijgt boven het maatschappelijk risico en de rechthebbende onevenredig zwaar wordt getroffen. Schade die rechtstreeks en noodzakelijk voortvloeit uit de gedoogplicht dient daarbij volledig te worden vergoed. De rechthebbende kan de provincie verzoeken een onderzoek in te stellen naar de schade en het causale verband met de grondwateronttrekking. Dit onderzoek wordt namens de provincie uitgevoerd door de Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG), die onafhankelijk beoordeelt of aan de voorwaarden voor schadevergoeding is voldaan en vervolgens een voorstel voor de schadevergoeding uitbrengt. Als partijen er onderling niet uitkomen, dan kan de stap naar de rechter worden gemaakt. Voor meer informatie kan de website van de ACSG worden geraadpleegd.

W_B001 - Ondernemersplatform Waddinxveen (OPW) en Duurzaamheidsplatform Waddinxveen (DPW), Gouda Onderneemt (GO!) en Duurzaamheidsplatform Gouda (DPG), Ondernemersplatform Bodegraven Reeuwijk (OPBR), Ondernemerskring Krimpenerwaard (OKK) en Stichting WaardZaam Energiecoöperatie-Midden Holland

W_B001-WEO053 Lokaal eigendom

De indiener geeft aan het belang te zien van lokaal opgewekte energie als bijdrage aan de oplossing rondom netcongestie die verschillende bedrijven in haar regio inmiddels beperkt in de bedrijfsvoering en verduurzamingsopgave. De indiener pleit dan ook voor de inzet van verschillende (onderling vaak complementaire) soorten duurzame elektriciteit, zoals wind- in combinatie met zonne-energie. Hierbij vraagt de indiener voor een focus op 'Lokaal eigendom' beleid, waarbij de indiener vraagt of er onderzocht kan worden of het regionale bedrijfsleven hierin kan participeren, al dan niet via coöperatieve deelneming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie zet in op lokaal eigendom voor energiegemeenschappen en ontwikkelt hier beleid voor. Het regionale bedrijfsleven kan ook participeren in dergelijke energiegemeenschappen.

W_B001-WEO054 Meer zorgvuldigheid

De indiener geeft aan dat het ontwikkelingsproces voor windenergie met grote zorgvuldigheid doorlopen dient te worden. Een proces met voldoende aandacht voor tijdige en financiële participatie bewoners, ondernemers en andere maatschappelijke partners. Dat de belangen van de bewoners t.a.v. het voorkomen van overlast (geluid, slagschaduw) worden meegenomen. Tot slot een acceptabele grootte van windmolens in hun directe omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie erkent de noodzaak van zorgvuldigheid. De opname van zoekgebieden in de Omgevingsvisie is hier een onderdeel van. Voordat er sprake is van plaatsing zullen nog diverse participatiemomenten worden georganiseerd. Hiermee wordt recht gedaan aan het verzoek om zorgvuldigheid.

W_B001-WEO055 Windenergie

De indiener geeft aan het belang te zien van lokaal opgewekte energie als bijdrage aan de oplossing rondom netcongestie die verschillende bedrijven in haar regio inmiddels beperkt in de bedrijfsvoering en verduurzamingsopgave. De indiener pleit dan ook voor de inzet van verschillende (onderling vaak complementaire) soorten duurzame elektriciteit, zoals wind- in combinatie met zonne-energie. Hierbij vraagt de indiener voor een focus op 'Lokaal eigendom' beleid, waarbij de indiener vraagt of er onderzocht kan worden of het regionale bedrijfsleven hierin kan participeren, al dan niet via coöperatieve deelneming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Netcongestie en Participatie en lokaal eigendom.

W_B001-WEO056 Windenergie

De indiener geeft aan dat het ontwikkelingsproces voor windenergie met grote zorgvuldigheid doorlopen dient te worden. Een proces met voldoende aandacht voor tijdige en financiële participatie bewoners, ondernemers en andere maatschappelijke partners. Dat de belangen van de bewoners t.a.v. het voorkomen van overlast (geluid, slagschaduw) worden meegenomen. Tot slot een acceptabele grootte van windmolens in hun directe omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie erkent de noodzaak van zorgvuldigheid. De opname van zoekgebieden in de Omgevingsvisie is hier een onderdeel van. Voordat er sprake is van plaatsing zullen nog diverse participatiemomenten worden georganiseerd. Hiermee wordt recht gedaan aan het verzoek om zorgvuldigheid.

W_B002 - Stichting Groen Licht

W_B002-WEE013 Weidevogelgebied

De indiener geeft aan dat er geen grootschalige plaatsing van hoge windturbines in de gemeente Kaag en Braassem moet plaatsvinden. De indiener wijst erop dat de provincie het aangrenzende gebied heeft aangewezen als belangrijk weidevogelgebied (Zwetpolder in Woubrugge). Dit gebied maakt bovendien deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Wassenaarse Polder en de Vierambachtspolder zijn belangrijk voor veel verschillende vogelsoorten, waarvan sommige op de Rode Lijst staan. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om af te zien van grootschalige plaatsing van hoge windturbines in de gemeente Kaag en Braassem.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B002-WEE185 Weidevogelgebied

De indiener geeft aan dat er geen grootschalige plaatsing van hoge windturbines in de gemeente Kaag en Braassem moet plaatsvinden. De indiener wijst erop dat de provincie het aangrenzende gebied heeft aangewezen als belangrijk weidevogelgebied (Zwetpolder in Woubrugge). Dit gebied maakt bovendien deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Wassenaarse Polder en de Vierambachtspolder zijn belangrijk voor veel verschillende vogelsoorten, waarvan sommige op de Rode Lijst staan. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om af te zien van grootschalige plaatsing van hoge windturbines in de gemeente Kaag en Braassem.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B002-WEL008 Cultuurhistorisch landschap

De indiener geeft aan dat er geen grootschalige plaatsing van hoge windturbines in de gemeente Kaag en Braassem moet plaatsvinden. De indiener wijst erop dat de provincie dit gebied eerder heeft aangemerkt als cultuurhistorisch waardevol (Vierambacht- en Wassenaarse Polder). Daarbij ligt het gebied in het Groene Hart, met een unieke combinatie van natuur en cultuurhistorisch agrarisch landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en het Groene Hart.

W_B002-WEL189 Cultuurhistorisch landschap

De indiener geeft aan dat er geen grootschalige plaatsing van hoge windturbines in de gemeente Kaag en Braassem moet plaatsvinden. De indiener wijst erop dat de provincie dit gebied eerder heeft aangemerkt als cultuurhistorisch waardevol (Vierambacht- en Wassenaarse Polder). Daarbij ligt het gebied in het Groene Hart, met een unieke combinatie van natuur en cultuurhistorisch agrarisch landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en het Groene Hart.

W_B003 - RES Midden-Holland

W_B003-WEO001 Juridisch afwegingskader

De indiener benadrukt dat haar inbreng geen enkele keuze impliceert voor plaatsing van windturbines door de RES Midden-Holland of door de afzonderlijke gemeenten. Het betreft uitsluitend het verzoek om deze gebieden in de Omgevingseffectrapportage (OER) te onderzoeken, opdat er later een volledig en juridisch houdbaar afwegingskader ontstaat.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B003-WOER010 Specifiek zoekgebied

De indiener vraagt de provincie om in het OER ook expliciet het zoekgebied naast de N11, zoals opgenomen in de RES 1.0, mee te nemen. Dit gebied ligt net naast het in het OER onderzochte gebied LA.06-HR/MH en vormt een belangrijk onderdeel van de regionale doorkijk. Het verdient volgens de indiener daarom een volwaardige plaats in het onderzoek.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

Het gebied uit de RES 1.0 ten noorden van het onderzochte gebied LA 06 HR/MH is als niet kansrijk beoordeeld voor het criterium geluid bij het onderzoek naar complexe belemmeringen. In dit gebied is de afstand tussen woningen en een windturbines dusdanig klein dat, zelfs met mitigerende maatregelen, waarschijnlijk niet aan de geluidnorm kan worden voldaan. Dit gebied is daarmee wel degelijk onderdeel van het onderzoek geweest, maar niet in beeld gekomen bij de uitwerking van alternatieven. Zie voor meer informatie de volgende link: https://zuid-holland.maps.arcgis.com/apps/instant/basic/index.html?appid=0ea0da76bbed4184976430c494672942

W_B003-WOER011 Uitbreiding zoekgebied

De indiener verzoekt de provincie het zoekgebied NA.08-MH naar het zuidwesten uit te breiden, zodat dit gebied volledig overlapt met het RES 1.0-zoekgebied. Op die manier ontstaat er meer duidelijkheid over de ruimtelijke mogelijkheden van het RES-zoekgebied en kan het OER een complete afweging bieden.

Antwoord

Het gebied NA.08.MH wordt deels opgenomen in de visie. Verdere opname is niet mogelijk o.b.v. de beoordeling in de OER en het provinciale beleid voor weidevogels. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Zoekgebieden.

W_B003-WOER012 Uitbreiding reservezoekgebied

De indiener vraagt de provincie om het in de RES 1.0 benoemde reservezoekgebied tegenover de vier bestaande turbines aan de A12 in Waddinxveen naar perceel 6138 aan de overkant van de A12 uit te breiden in het OER-onderzoek. Dit reservegebied biedt een reële

kans op aanvullende opwekcapaciteit in samenhang met de repowering van de bestaande turbines en kan in de besluitvorming van waarde zijn.

Antwoord
De locatie van het reserve zoekgebied waar de indiener naar refereert is in de OER onderzocht, maar is niet bij de best beoordeelde zoekgebieden opgenomen vanwege de afstand tot bestaand stads- en dorpsgebied.

Dat betekent echter niet dat het beleid het onmogelijk maakt om hier, aanvullend op de bestaande turbines langs de A12, windenergie te realiseren. Het provinciale Omgevingsbeleid biedt mogelijkheid tot de uitbreiding van bestaande windlocaties, mits dit leidt tot een samenhangende eenheid in het landschap. Bij een uitbreiding dient de initiatiefnemer zich aan de geldende normen te houden, die borgen dat de windturbines niet te dichtbij woningen en/of andere gevoelige objecten geplaatst worden

De provincie vindt concentratie van windturbines een belangrijk uitgangspunt. Vanuit die gedachte en het behalen van de RES-doelstellingen staat de provincie open voor het verkennen uitbreiding van bestaande windlocaties.

W_B004 - Natuur-en Vogelwacht Rotta

W_B004-WEE191 Kwetsbare gebieden

De indiener heeft een zienswijze van 17 januari 2025, op de notitie Reikwijdte en Detailniveau van windenergie in Lansingerland ingediend, de indiener verzoeken u deze brief als hier herhaald te beschouwen.
De indiener stelt dat de oorspronkelijke afspraken uit 2012 alleen betrekking hadden op Bleizo en Hoefweg, maar dat deze locaties inmiddels niet meer beschikbaar zijn voor windenergie. Desondanks zijn twee andere, kwetsbare gebieden aangewezen om 15 MW windenergie te realiseren. De indiener vindt dit onterecht en verzoekt om het open landschap in Lansingerland te behouden voor natuur- en water ontwikkeling in plaats van windenergie.

Antwoord
De provincie herkent de zorg en deelt het belang van groenblauwe ontwikkelingen. Zij verwacht dat deze ontwikkelingen samen kunnen gaan met de eventuele plaatsing van windturbines.

W_B004-WEL193 Aansluiting bij landschapskenmerken

De indiener stelt dat in het onderzoek de suggestie wordt gewekt dat de zoekgebieden geschikt zijn voor plaatsing van windmolens, terwijl ze niet kunnen voldoen aan “zo goed mogelijke inpassingen in het landschap” en “het vinden van aansluiting bij landschapskenmerken”, daarom dringt de indiener aan dat deze uitgangspunten in de milieueffectrapportage -alsnog- een zware weging krijgen.

Antwoord
De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die onderling sterk van aard kunnen verschillen – variërend van landschap en natuur tot meervoudig ruimtegebruik en techniek. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of weging als een score op een ander criterium in het plan-MER. Wel heeft de provincie in de voorkeursbeslissing de effecten op de leefomgeving (geluid, gezondheid, slagschaduw) relatief zwaar meegewogen vergeleken met de andere criteria zoals landschap.

W_B004-WEO576 Recreatie

De indiener maakt zich zorgen over windmolens in de Noordpolder (zoekgebied C) omdat deze een sterk negatieve invloed hebben op de recreatieve waarden.

Antwoord
De eventuele plaatsing van windturbines kan samengaan met recreatie.

W_B004-WEO578 Bescherming Rottezoom

De indiener stelt dat de plaatsing van windmolens zorgvuldig moet gebeuren, met oog voor mens, dier, landschap en maatschappij. In de regio is de draagkracht bereikt; het Rottezoomgebied is belangrijk voor natuur, recreatie en landschapsbeleving en verdient planologische bescherming.

Antwoord

De provincie is van mening dat eventuele plaatsing van windturbines kan samengaan met de verdere ontwikkeling van het Rotte zoom gebied.

W_B005 - Stuurgroep PTW

W_B005-WEG012 Zorgplicht en Gezondheidsrisico's

De indiener vraagt aandacht voor de zorgplicht van de provincie Zuid-Holland bij gezondheidsrisico's door windturbinegeluid. De indiener stelt dat ernstige geluidshinder en slaapverstoring kunnen leiden tot gezondheidsproblemen zoals hart- en vaatziekten, overgewicht, immuunstoornissen en gedragsproblemen bij kinderen. De indiener verzoekt om herbeoordeling van de adviezen van RIVM/GGD op basis van recente wetenschappelijke onderzoeken.

Antwoord

Er wordt voortdurend meer onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Daarnaast zal er in het vervolgtraject nog locatie- specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, onder meer naar geluid. Indien uit de onderzoeken van het RIVM, de GGD of onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer blijkt dat de plaatsing van windturbines onaanvaardbare geluidsoverlast meebrengt zullen de turbines niet geplaatst worden. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid voor meer informatie.

W_B005-WEG013 Beoordeling van Geluidshinder

De indiener wijst op recente onderzoeken die aantonen dat windturbinegeluid over enkele kilometers kan reiken en ernstige hinder kan veroorzaken. De indiener bekritiseert de huidige beoordeling van RIVM/GGD en vraagt om een wetenschappelijk verantwoorde beoordeling van de nieuwste internationale onderzoeken.

Antwoord

Zie antwoord W_B005-WEG012.

W_B005-WEG014 Slaapverstoring en Gezondheidseffecten

De indiener stelt dat er een sterk verband is tussen ernstige slaapverstoring en de afstand tot windturbines. De indiener bekritiseert het RIVM voor het niet relevant achten van slaaponderzoek en vraagt om een herbeoordeling van de gezondheidsanalyse.

Antwoord

Zie antwoord W_B005-WEG012.

W_B005-WEG015 Geluidcontouren en Hinderprognoses

De indiener stelt dat de huidige geluidcontouren en hinderprognoses gebaseerd zijn op verouderde methodieken en gegevens. De indiener wijst op aanzienlijke lokale afwijkingen van de te verwachten geluidniveaus en vraagt om een herziening van de plaatsingsgebieden voor windturbines.

Antwoord

Zie antwoord W_B005-WEG012.

W_B005-WEG016 Verouderde Informatie

De indiener bekritiseert het RIVM voor het gebruik van verouderde informatie en vraagt om een update van de akoestische informatie in de RIVM-Factsheet. De indiener stelt dat de huidige beoordeling van te verwachten hinder niet accuraat is en vraagt om beleidsbeslissingen te baseren op de meest recente wetenschappelijke onderzoeken.

Antwoord

Zie antwoord W_B005-WEG012.

W_B005-WEG017 Verzoek serieus nemen zorgplicht

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de zorgplicht serieus te nemen en de nieuwste internationale wetenschappelijke onderzoeken leidend te laten zijn. De indiener vraagt om een wetenschappelijk verantwoorde beoordeling van de aangedragen literatuur en argumentatie door RIVM/GGD en om de ontvangst van deze brief te bevestigen en op de hoogte te houden van de ondernomen acties.

Antwoord

Zie antwoord W_B005-WEG012.

W_B005-WEO057 Verouderde Informatie

De indiener bekritiseert het RIVM voor het gebruik van verouderde informatie en vraagt om een update van de akoestische informatie in de RIVM-Factsheet. De indiener stelt dat de huidige beoordeling van te verwachten hinder niet accuraat is en vraagt om beleidsbeslissingen te baseren op de meest recente wetenschappelijke onderzoeken.

Antwoord

De provincie volgt het Rijk en daarmee ook het RIVM en de GGD. De provincie voert daarom zelf geen onderzoek uit naar specifieke mogelijke gezondheidseffecten. Mochten de landelijke normen in de toekomst veranderen op basis van nieuwe inzichten, dan neemt de provincie deze normen over. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_B005-WEO058 Verzoek tot Actie

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de zorgplicht serieus te nemen en de nieuwste internationale wetenschappelijke onderzoeken leidend te laten zijn. De indiener vraagt om een wetenschappelijk verantwoorde beoordeling van de aangedragen literatuur en argumentatie door RIVM/GGD en om de ontvangst van deze brief te bevestigen en op de hoogte te houden van de ondernomen acties.

Antwoord

Zie antwoord W_B005-WEO057.

W_B006 - Natuur-en Vogelwacht 'De Alblasserwaard'

W_B006-WEE014 Natuur

De indiener geeft aan dat ten westen van Bergambacht de purperreiger foerageert, een vogel die broedt in het Natura 2000 gebied Boezems Kinderdijk in de Alblasserwaard. Volgens de indiener komen door het plaatsen van windturbines ten noorden van de Lek in de Krimpenerwaard, de handhaving- en verbeterdoelen van Natura 2000 Boezems Kinderdijk in gevaar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie onderdeel Natuur.

W_B006-WEE015 Weidevogels

De indiener geeft aan dat de Krimpenerwaard ook de verbindingszone voor vogeltrek tussen het IJsselmeer en de Biesbosch is en de Krimpenerwaard een optimale locatie voor broedvogels, w.o. weidevogels en wintergasten is. Door bij de locatiekeuze van windturbines onvoldoende rekening te houden met effecten op de natuur in de omliggende RES-gebieden zal dit volgens de indiener na plaatsing leiden tot veel vogelslachtoffers.

Antwoord

De OER houdt rekening met de rol van de Krimpenerwaard als ecologisch kerngebied en verbindingszone voor vogels. De provincie deelt de zorg voor vogelpopulaties maar concludeert dat mogelijke effecten niet generiek op voorhand kunnen worden uitgesloten of bevestigd. Deze worden zorgvuldig beoordeeld in een volgende fase, bij concrete projecten, waarbij natuurwaarden een zwaarwegend toetsingskader vormen.
Zie ook themabeantwoording windenergie onderdeel Natuur.

W_B006-WEE016 Natuurbeleid

De indiener geeft aan de provincie met haar natuurbeleid veel energie en financiële middelen besteedt aan natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard. De indiener vraagt de provincie dit niet af te breken door windturbines te plaatsen op een locatie met (te) veel risico op natuurschade.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie onderdeel Natuur. De provincie herkent de zorg van de indiener en zal toezien op zo veel mogelijk behoud van natuurwaardes in de Krimpenerwaard.

W_B006-WERE006 RES Midden-Holland

De indiener geeft aan van mening te zijn dat in de RES Midden-Holland en met name in de Krimpenerwaard alleen ten oosten van Bergambacht in een kleine zone windturbines kunnen worden gerealiseerd.

Antwoord

In de OER is voor RES Midden-Holland, waaronder de Krimpenerwaard, breder gekeken dan één kleine zone ten oosten van Bergambacht. De provincie heeft, conform de Routekaart

RES, alle potentieel geschikte zoekgebieden op regionale schaal onderzocht, waarbij zowel door RES-partners aangedragen locaties als aanvullende gebieden zijn meegenomen.

W_B007 - Bewonersgroep Polderbehoud en de Vereniging tot behoud van landelijk Waddinxveen

W_B007-WEL009 landschap

Volgens de indiener overtreedt de provincie haar eigen beleid over open landschappen versus industriegebieden wanneer de plannen doorgaan. Ze wijst hierbij op de bedreiging van de beschermde flora en fauna van het Bentwoud door de windturbines en het doorsnijden van de geplande ecologische verbindingszone door de beoogde locatie van het windmolenpark. Dit zou volgens de indiener in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming en de verplichting uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn alsmede eigen provinciale beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De provincie zal toezien op zo veel mogelijk behoud van de natuurwaarden van het Bentwoud.

W_B007-WEO002 Wind

Volgens de indiener mag bevoegd gezag deze voorgestelde wijziging niet doorvoeren in de Achterofse Polder wanneer niet onomstotelijk vaststaat dat er geen gezondheidsschade of veiligheidsrisico's optreden als gevolg van de voorgenomen wijzing van het Omgevingsbeleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en veiligheid. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

W_B007-WEO003 OER

Volgens de indiener is er sprake van onvoldoende onderbouwing in het OER en is dit strijdig met de verplichting uit de MER doordat het OER geen gedetailleerde geluidsbeperking, noch een uitgebreide analyse van dagelijkse en nachtelijke geluidsniveaus bevat. Voorts wordt er volgens de indiener geen enkele aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's van het cumulatieve niveau laagfrequent geluid en zijn hiermee volgens de indiener de gehanteerde vuistregels onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening en gezondheid.

W_B007-WEO004 Wind

Volgens de indiener is het voornemen in directe tegenspraak met de eigen uitgangspunten van de provincie zoals opgesteld in de Omgevingsvisie. De indiener doelt hiermee op de inhoud die zou voorstaan dat windenergie ruimtelijk ingepast moet worden door aansluiting

te zoeken bij grootschalige lijnvormige infrastructuur, grootschalige bedrijventerreinen of havengebieden. De Achterofse Polder valt volgens de indiener niet in deze categorisering.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Groene Hart.

W_B007-WEO005 Wind

Volgens de indiener vernietigt de plaatsing van windturbines van 240 meter tiphoogte het landschappelijke karakter van de Achterofse Polder wat volgens de indiener zal leiden tot een substantiële en permanente waardedaling van onroerend goed in Waddinxveen. Doordat deze schade in eerste instantie afgewenteld zal worden op individuele inwoners zonder adequate compensatie of inspraak, zou dit strijdig zijn met het eigendomsrecht zoals beschermd onder Artikel 1 van het Eerste Protocol EVRM. De indiener stelt de provincie hiermee op de voorhand aansprakelijk voor alle toekomstige materiele en immateriële schade indien dit plan doorgaat.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Financiële compensatie en Landschap en Groene Hart.

W_B007-WEO006 Wind

De indiener geeft aan dat de leefbaarheid van Waddinxveen reeds onder druk staat door diverse infrastructurele projecten, zoals de geplande aanleg van de N207 Zuid en een verbindingsweg door het Gouwebos. Dit windproject vormt volgens de indiener extra disproportionele belasting van de lokale gemeenschap.

Antwoord
De provincie erkent dat Waddinxveen al te maken heeft met meerdere ruimtelijke ontwikkelingen. De aanwijzing van een zoekgebied betekent echter niet dat een extra disproportionele belasting vaststaat. Met de OER zijn de effecten op leefomgeving meegenomen, maar de daadwerkelijke effecten op leefbaarheid worden pas bij concrete plannen beoordeeld en vormen dan een onderdeel van de besluitvorming. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B007-WERE007 Wind

Volgens de indiener is de voorgenomen ontwikkeling niet in overeenstemming met de gemaakte afspraken binnen de RES Midden-Holland waarin primair is ingezet op zonne-energie en ondermijnt dit het beginsel van participatie en vertrouwen in het provinciaal bestuur.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_B007-WOER001 OER

Volgens de indiener schiet het OER ernstig tekort in het onderbouwen en kwantificeren van de effecten op gezondheid en leefomgeving, hetgeen volgens de indiener strijdig is met de vereisten uit de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_B007-WOER002 OER/Omgevingsbeleid

Volgens de indiener wordt niet voldaan aan de eisen die voortvloeien uit de Europese Richtlijn 2001/42/EG inzake strategische milieubeoordeling en de nationale regelgeving omtrent milieueffectrapportages wat volgens de indiener leidt tot een juridisch ondeugdelijke basis voor opname van het plan in het Omgevingsbeleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_B008 - Energiecoöperatie Bodegraven-Reeuwijk

W_B008-WEO059 Robuust netwerk

De indiener pleit ervoor dat de provincie in de Herziening 2025 zo veel mogelijk locaties aanwijst die geschikt zijn voor hoge windmolens, zoals langs infrastructuur en op plaatsen waar veel afstand is tot woningen. De provincie daarnaast niet terughoudend is in het aantal locaties, maar inzet op een robuust netwerk van zowel vrijstaande windmolens in lijn langs infrastructuur als geclusterde windmolens in windparken. En tenslotte mogelijkheden creëert voor synergie met andere duurzame initiatieven zoals zonneparken en energieopslag.

Antwoord

Met de OER en de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 wordt ingezet op een breed, robuust en samenhangend netwerk van zoekgebieden met ruimte voor hoge windturbines. Deze aanpak vergroot de haalbaarheid van de RES-doelstellingen.

W_B008-WEO060 Versnellen en vergemakkelijken

De indiener vraagt de provincie om heldere kaders en richtlijnen te bieden aan gemeenten en initiatiefnemers, vergunningsprocedures voor windmolens en andere duurzame energieprojecten te versnellen, samenwerking te stimuleren met energiecoöperaties en lokale initiatieven en vast te leggen dat tenminste 50% van het eigendom van duurzame energieprojecten in lokale handen komt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_B008-WEO061 Afspraken en communicatie

De indiener vraagt de provincie strikte en duidelijke normen voor geluid en slagschaduw te hanteren ter beperking van overlast voor omwonenden, participatie van omwonenden te stimuleren (bijvoorbeeld via energiecoöperaties) en transparante communicatie te voeren over de voordelen, het belang en de noodzaak van windenergie- en andere duurzame energieprojecten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Normen en Participatie en lokaal eigendom.

W_B009 - Dorpsraad Rijnsaterwoude

W_B009-WEG022 Gezondheidsrisico's

De indiener vraagt de provincie geen nieuwe zoekgebieden voor windturbines vast te stellen zolang de gezondheidsrisico's voor omwonenden niet onomstreden zijn (en verwijst hierbij naar glyfosaat).

Antwoord

Er wordt voortdurend meer onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Daarnaast zal er in het vervolgtraject nog locatie- specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, onder meer naar geluid. Indien uit de onderzoeken van het RIVM, de GGD of onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer blijkt dat de plaatsing van windturbines onaanvaardbare geluidsoverlast of gezondheidsrisico´s meebrengt zullen de turbines niet geplaatst worden. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid voor meer informatie hierover.

W_B009-WEL010 Groene Hart

De indiener vraagt de provincie het Groene Hart als concept voor Ruimtelijke Ordening in de Randstad te respecteren en niet vol te bouwen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_B010 - Stichting Tegen Windturbines bij de Rotte i.o.

W_B010-WEE192 Natuur- en recreatieve waarden

De indiener stelt dat voor een ecologische verbinding tussen de Rottemeren en het Bentwoud windturbines langs de Rotte een rampzalige barrière zijn voor meerdere soorten vogels op de Rode Lijst.

Antwoord

In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is.

W_B010-WEL194 Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit

De indiener verzoekt de provincie om zoekgebied voor wind ten zuiden van de A12 te verwijderen uit het zoekgebied Kruisweg-Oostzijde. De indiener stelt dat de hele strook langs de Rotte uit het zoekgebied moet worden verwijderd vanwege de natuur- en recreatieve waarden. Daarbij verwijst de indiener naar het advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK, 2022), die heeft opgeroepen de openheid van het gebied te behouden en versnippering te voorkomen, met bijzondere aandacht voor de barrièrewerking van de A12 en het spoor.

Antwoord

De provincie gaat samen met de toekomstige initiatiefnemer(s) onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om windturbines zoveel mogelijk ten zuiden van de A12, op het bedrijventerrein te plaatsen en niet tegen de Rotte. Tegelijkertijd wordt het deel ten noorden van de A12 en het deel bij de Rotte niet uitgesloten, om de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie niet in gevaar te brengen.

W_B010-WEL195 Cultuur-historisch landschap

De indiener stelt de omvang van het zoekgebied Kruisweg Oostzijde aangepast moeten worden voor de bescherming van de historisch belangrijke en unieke Molenviergang qua landschappelijke inpassing en windvang.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van de Molenviergang als historisch en cultuurhistorisch waardevol molenensemble en heeft dit belang expliciet betrokken bij de afbakening en beoordeling van het zoekgebied Kruisweg Oostzijde. De bescherming van historische molens is juridisch geborgd via de molenbiotoop, zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop omvat een zone tot 400 meter

rondom de molen en vormt het formeel en juridisch bindende toetsingskader voor het beschermen en het functioneren van de molen. Bij de afbakening van het zoekgebied Kruisweg Oostzijde is rekening gehouden met deze molenbiotoop. Binnen deze 400-meterzone zijn geen windturbines voorzien. Daarmee wordt voldaan aan de wettelijke bescherming van de windvang van de Molenviergang. Naast de formele molenbiotoop is in de plan-MER windenergie Lansingerland aandacht besteed aan de landschappelijke en cultuurhistorische inpassing van windturbines in relatie tot de Molenviergang. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER windenergie Lansingerland is de invloed van windturbines op historische molens en molenbiotopen onderzocht, de plan-MER maakt daarbij onderscheid tussen locaties binnen 500 meter, en locaties tussen 500 en 1.000 meter van molenbiotopen en molenensembles. In tabel 32 van de plan-MER krijgen windturbines in deze afstanden een negatieve tot zeer negatieve beoordeling. Daarmee is de mogelijke aantasting van de belevingswaarde, samenhang en herkenbaarheid van het molenensemble expliciet benoemd en gekwantificeerd. In de planMER is beoordeeld welke effecten windturbines kunnen hebben op de belevingswaarde, samenhang en zichtrelaties van het molenensemble, ook buiten de 400-meterzone. Deze effecten zijn expliciet betrokken bij de beoordeling van de geschiktheid van het zoekgebied. Deze effecten zijn meegewogen in de integrale afweging, maar vormen op zichzelf geen juridische verplichting om het zoekgebied verder te verkleinen.

W_B010-WOER072 Aanvullende buffer

De indiener verzoekt om de extra regels uit de Omgevingseffectrapportage Herziening Omgevingsbeleid 2025 waarbij een aanvullende buffer van 600 meter is opgenomen voor molenbiotopen – naast de reeds bestaande 400 meter uit de Verordening – ook op te nemen De indiener verzoekt om het windzoekgebied Kruisweg-Oostzijde niet te laten overlappen met een molenbiotoop plus buffer van samen 1000 meter om de Molenviergang van Zevenhuizen heen.

Antwoord

De bescherming van historische molens is juridisch geborgd via de molenbiotoop, zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. De aanvullende buffer uit de Omgevingseffectrapportage voor de Herziening Omgevingsbeleid 2025 is niet overgenomen in de Omgevingsverordening.

W_B011 - Rijnland Energie Coöperatie

W_B011-WEA006 Energiemix

De indiener verzoekt de provincie een regionaal afgestemde mix van wind en zon expliciet op te nemen als beleidsuitgangspunt voor systeemefficiëntie en leveringszekerheid.

Antwoord

De provincie hanteert al een regionaal afgestemde mix van wind en zon als uitgangspunt, omdat deze bijdraagt aan systeemefficiëntie en leveringszekerheid. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_B011-WEA007 Projecten stimuleren

De indiener verzoekt de provincie projecten te stimuleren met goede ruimtelijke inpassing en draagvlak van de energiegemeenschap waarin wind, zon en opslag integraal worden ontwikkeld.

Antwoord

De provincie stimuleert integrale energieprojecten met wind, zon en opslag, met aandacht voor goede ruimtelijke inpassing en draagvlak in de energiegemeenschap. Participatie en samenwerking met lokale partijen vormen daarbij een belangrijk uitgangspunt. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, Landschap en het Groene Hart, en Participatie en lokaal eigendom. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpasing.

W_B011-WEO062 Energiegemeenschappen

De indiener verzoekt de provincie de inzet van energiegemeenschappen en energiehubs en GTO's te faciliteren als concrete instrumenten om het elektriciteitsnet te ontlasten en lokaal energie delen mogelijk te maken.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier invulling aan geven. Zie themabeantwoording wind hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_B011-WEO063 Energiegemeenschappen

De indiener verzoekt de provincie actieve steun te geven aan die samenwerking van energiegemeenschappen, daar waar de opwek de lokale vraag overstijgt

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie onderzoekt hoe zij energiegemeenschappen het beste kan ondersteunen. Hierbij wordt gekeken naar zowel energiegemeenschappen op een lokaal niveau als op een regionaal niveau.

W_B011-WEO064 Lokaal Eigendom

De indiener verzoekt de provincie om expliciet te verankeren dat bij alle nieuwe windenergieprojecten minimaal 50% lokaal eigendom wordt nagestreefd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_B011-WEO065 Lokaal Eigendom

De indiener verzoekt de provincie om expliciet te verankeren dat de provincie actief bijdraagt aan de facilitering van lokale energiecoöperaties en regionale samenwerkingsverbanden (zoals in Holland Rijnland).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie onderschrijft het belang hiervan en dit staat expliciet in het omgevingsprogramma.

W_B011-WERE008 RES-Regio

De indiener geeft aan het streven van de provincie te steunen om meer vaart te maken om het bod van de RES-regio Holland Rijnland te halen. De indiener moedigt de provincie aan om als bestuurlijke motor op te treden om de doelen te halen.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze, en erkent dat het behalen van de RES-doelstellingen belangrijk is. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening voor meer informatie over het vervolgproces.

W_B011-WERE009 Doelstelling niet haalbaar

De indiener verwacht dat het realiseren van de doelstelling om in 2030 in Holland-Rijnland 1140GWh duurzame energie op te wekken niet haalbaar is en verwacht dat 2035 een realistischer richtjaar is.

Antwoord

De provincie erkent dat de opgave richting 2030 uitdagend is, maar houdt vast aan 2030 als bestuurlijk vastgesteld richtjaar. Zij zet zich in om samen met de regio de realisatie zoveel mogelijk te versnellen en belemmeringen weg te nemen. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdeel RES-doelstellingen.

W_B011-WERE010 RES-Doelstelling

De indiener constateert dat de voorgestelde zoeklocaties een combinatie zijn clusteropstellingen in open gebied en langs infrastructuur (N11/Energy Lane, N207). Volgens de indiener kan de ontwikkeling van wind- en zonprojecten aldaar kan een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van de RES-doelstelling. Om dit te laten lukken zal volgens de indiener sterk ingezet moeten worden op een bottom-up benadering met goede inpassing, d.w.z. ontwikkeling door en voor bewoners en bedrijven.

Antwoord

De provincie herkent de bijdrage van clusteropstellingen en locaties langs infrastructuur aan de RES-doelen en onderschrijft het belang van een bottom-up benadering. Goede ruimtelijke inpassing en ontwikkeling door en voor bewoners en bedrijven vormen daarbij belangrijke uitgangspunten. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen, Landschap en het Groene Hart, en Participatie en lokaal eigendom.

W_B012 - Vogelwerk Groep Koudekerk - Werkgroep Planologie

W_B012-WEA008 Natuurwaarden d.m.v. Energiemix

De indiener verzoekt de provincie in te zetten op energieopwekking via zon op dak, wind op zee en kleinschalige participatieve oplossingen de lokale natuurwaarden ontzien.

Antwoord

De provincie zet in op zon op dak, wind op zee en kleinschalige participatieve initiatieven maar deze zijn alleen niet voldoende om de RES-doelstellingen te halen. Daarom blijft ook aanvullende opwek op land nodig, waarbij natuurwaarden zorgvuldig worden beschermd en meegewogen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, en Natuur.

W_B012-WEE017 De Wilck en het Bentwoud

De indiener geeft aan dat natuurgebied De Wilck tot de belangrijkste weidevogelgebieden van Zuid-Holland behoort en daarnaast een essentieel foerageergebied voor andere overwinterende vogels is. De indiener geeft aan dat het bouwen van windturbines nabij dit gebied een verhoging van het aantal aanvaringsslachtoffers kan betekenen. De indiener zegt geen mitigerende of compenserende maatregelen te zien waarmee geborgd kan worden dat de habitats niet verslechteren en verzoekt de provincie geen windturbines nabij dit gebied te situeren.

Antwoord

De provincie erkent het grote belang van De Wilck voor weide- en overwinterende vogels. Zie themabeantwoording windenergie onderdeel Natuur, onderdeel Aanvaringsslachtoffers.

W_B012-WEE018 De Wilck en het Bentwoud

De indiener geeft aan dat natuurgebied Het Bentwoud een belangrijk bosgebied is voor de biodiversiteit met verschillende vogel- en vleermuissoorten. De indiener zegt de bouw van windturbines in dit gebied af te raden vanwege het risico op barotrauma en aanvaringen. De indiener wijst de provincie ook op het feit dat het Bentwoud binnen de EHS en NNN ligt waardoor extra bescherming geldt volgens de Wet natuurbescherming en dat hiermee de bouw van windturbines in of nabij deze zones strijdig is met het uitgangspunt van geen nettoverlies aan natuur.

Antwoord

De provincie erkent het belang van het natuurgebied Het Bentwoud. Er zullen nog meer ecologische onderzoeken plaatsvinden alvorens er windturbines worden geplaatst. Voor meer informatie over natuur in het vervolgtraject zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Natuur.

W_B012-WEE019 Juridische onderbouwing

De indiener geeft de provincie nog een aantal juridische en beleidsmatige overwegingen mee:

1. Wet natuurbescherming (art. 3.1 en 3.5): Voorkomen moet worden dat beschermde soorten of hun leefgebieden significant worden verstoord (geen verslechtering).

2. Binnen NNN geldt het principe van geen verlies van natuur, tenzij er een zwaarwegend maatschappelijk belang is en er geen alternatieven bestaan.
3. Volgens de richtlijnen van de Europese Commissie over windenergie en biodiversiteit (2010) mogen windturbines niet geplaatst worden binnen belangrijke trekroutes of foerageergebieden van vogels en vleermuizen.
4. In de provinciale Omgevingsvisie benoemd de provincie het belang van rust, ruimte en biodiversiteit in het Groene Hart.

Antwoord
De provincie onderschrijft de genoemde juridische en beleidsmatige randvoorwaarden. Bij concrete projecten wordt altijd getoetst aan de Wet natuurbescherming, het NNN-beleid en relevante Europese richtlijnen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B012-WEE020 De Wilck en het Bentwoud

De indiener verzoekt de provincie om de ecologische gevolgen van de twee voorgestelde locaties (De Wilck en het Bentwoud) opnieuw te beoordelen met een onafhankelijke, actuele natuurtoets waarin ook de cumulatieve effecten van meerdere windprojecten worden meegenomen.

Antwoord
De provincie onderkent het belang van een actuele en onafhankelijke ecologische beoordeling. Dergelijke natuurtoetsen maken onderdeel uit van de verdere uitwerking van concrete locaties. Bij onaanvaardbare effecten is realisatie niet mogelijk. Zie themabeantwoording windenergie energie hoofdstukken Landschap en Groene Hart en Natuur.

W_B013 - Comité Balij Windmolen Vrij

W_B013-WEE021 Windenergie

De indiener mist de nadruk op de netwerk-benadering tussen de verschillende N2000- en NNN-gebieden en is van mening dat het volledig onterecht is dat het aspect van de ecologische verbindingen buiten beschouwing wordt gelaten in het OER.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie onderdeel Natuur. In de ecologische onderzoeken uit het vervolgtraject dient ook rekening gehouden te worden met de netwerk-functies van verschillende N2000- en NNN-gebieden.

W_B013-WEL011 Verrommeling

De indiener is van mening dat de eerste twee punten van de uitgangspunten voor de plaatsing van windturbines van 240 meter tiphoogte te veel ruimte geven voor overlast en verrommeling van het landschap en bewoners meer beschermd moeten worden door concrete en harde normen en type opstellingen als eis te definiëren.

Antwoord

De provincie erkent de impact van hoge windturbines en gebruikt daarom de gekozen uitgangspunten om verrommeling te voorkomen en ruimte te bieden voor maatwerk. Bescherming van bewoners wordt geborgd via wettelijke normen en locatie specifieke eisen bij vergunningverlening. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Landschap en het Groene Hart.

W_B013-WEN007 Afstandsnormen

De indiener roept de provincie op eenduidige afstandsnormen te hanteren en niet verschillende. De indiener pleit voor een afstandsnorm van Lden 42 met tenminste 1000 meter afstand vanaf woonkernen en solitaire bebouwing en een onderlinge afstand tussen windturbines van tenminste 4 keer de rotor-diameter.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_B013-WEO066 Procedure

De indiener geeft aan van mening te zijn dat GS door haar manier van werken de participatie te frustreren en door de grote hoeveelheid stukken door de bomen het bos niet meer te zien. De indiener verzoekt de provincie procedures begrijpelijker te maken en nota's/voorstellen beknopter en in meer begrijpelijke taal op te stellen.

Antwoord

De provincie begrijpt dat het proces en de documentatie als complex worden ervaren. Zij zet zich in voor een toegankelijk participatieproces. Met de nota van beantwoording en de themabeantwoording probeert de provincie meer helderheid te scheppen.

Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_B013-WEO067 Kwaliteit Leefomgeving

De indiener is van mening dat de speelruimte die GS zich toe-eigent te groot is en ten koste kan gaan van leefbaarheid, veiligheid en kwaliteit van de omgeving door verwarrende en discussie oproepende terminologie te gebruiken.

Antwoord

De speelruimte van GS is begrensd door wetgeving en besluitvorming door Provinciale Staten. Gebruikte terminologie in de OER en het omgevingsbeleid is bedoeld voor beleidsmatige duiding en creëert geen directe bouwrechten. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdeel Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WEO068 Recreatie

De indiener roept de provincie op geen winparken te ontwikkelen in recreatiegebieden aangezien dit ten koste gaan van de (beleving)waarde van het gebied en hier windturbines in recreatiegebieden altijd als niet kansrijk te beoordelen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Toerisme/recreatie.

W_B013-WEO069 Wijzigingsbesluit

De indiener roept de provincie op om dat plaatsing van windturbines in bossen als niet kansrijk te beoordelen en dit toe te voegen aan de plaatsingscriteria aangezien bosgebieden volgens de indiener evident ongeschikt zijn en strijdig zijn met het voorliggende Wijzigingsbesluit Omgevingsvisie 2025.

Antwoord

Voor de plaatsing van windturbines heeft de provincie een OER uitgevoerd waarbij vanuit technische en ruimtelijke criteria is beoordeeld of zoekgebieden mogelijk zijn. Bossen zijn hierbij op voorhand niet uitgesloten tenzij op de locatie natuurwaardes te vinden zijn die niet verenigbaar zijn met windturbines. Dan dient een afweging gemaakt te worden tussen de bestaande natuurwaardes en de komst van windturbines. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Natuur en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WEO070 Windenergie

De indiener is van mening dat de provincie in de voorgestelde criteria onverantwoorde concessies doet aan de veiligheid in de omgeving van hoge drukbuisleidingen die ook dichtbij woonkernen en solitaire woningen liggen door andere criteria te hanteren dan volgens de indiener de bedoeling is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WERE011 RES

De indiener is van mening dat GS haar houding, aanpak en beleid ten opzichte van gemeenten binnen de RES-samenwerking moet aanpassen omdat volgens de indiener de RES-biedingen een inspanningsverplichting zijn en geen (juridisch bindende) resultaatsverplichting.

Antwoord

RES-biedingen zijn bestuurlijke afspraken en geen juridisch afdwingbare resultaatsverplichtingen maar vormen wel gezamenlijk vastgestelde doelen. De provincie zet primair in op samenwerking en ondersteuning van gemeenten, met als doel het realiseren van de afgesproken RES-doelstellingen. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WERE012 OER

De indiener is van mening dat GS de RES-regio's en gemeenten met het OER-voorstel overrulet en dat dit in strijd is met de RES-aanpak en daarmee in feite het einde is van de RES.

Antwoord

De voorgenomen beleidswijziging is niet in strijd met de RES-afspraken maar vloeit voort uit de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de RES-doelstellingen te realiseren. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Inleiding, RES-doelstellingen, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WERE013 RES

De indiener geeft aan van mening te zijn dat eis van de provincie aan de gemeenten om meer te leveren dan de nationale doelstelling van 35TWh in 2030 ongegrond is aangezien dit volgens de indiener een ambitie is en geen wettelijke afspraak tussen RES-regio's en Rijksoverheid.

Antwoord

De 35 TWh is een landelijke ambitie die is vertaald in bestuurlijk vastgestelde RES-biedingen. De provincie vraagt gemeenten om uitvoering te geven aan deze gezamenlijke afspraken vanwege achterblijvende realisatie. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WERE014 RES

De indiener is van mening dat de provincie met haar handelswijze het draagvlak voor windenergie van de energietransitie ondergraaft gezien de vele insprekers en kritische brieven. De indiener vindt dat het eerder afgesproken RES-proces gevolgd moet worden en GS het initiatief laat bij de gemeenten in de RES-regio's.

Antwoord

De provincie neemt zorgen over draagvlak serieus en ziet het OER-proces als een ondersteuning van de RES-aanpak. Gemeenten behouden hun rol binnen de RES-regio's, en de provincie draagt bij aan het gezamenlijk realiseren van de afgesproken RES-doelstellingen. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WERE015 OER

De indiener is van mening dat provincie onvoldoende argumenten heeft om een uitgebreide OER uit te voeren in de RES-regio Rotterdam – Den Haag omdat deze RES-regio zelf uitgevoerd moet worden.

Antwoord

De Herziening 2025 gaat niet over de RES-regio Rotterdam - Den Haag. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B013-WERE016 Evaluatie

De indiener vraagt de provincie de procedure van de Ontwerp Herziening 2025 en de daarbij horende OER eerst te evalueren, alvorens zelf verdere stappen te zetten gericht op het realiseren van RES-doelstellingen in andere RES-regio's. De indiener wordt graag betrokken bij deze evaluatie, samen met PS, de gemeenten en andere belanghebbenden.

Antwoord

De OER is geëvalueerd door de Commissie mer en die ziet een goed en gestructureerd OER. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden.

Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer. Ook uitgebreidere participatietrajecten volgen nog. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen RES-doelstellingen en Participatie en lokaal eigendom. De zienswijze geeft geen aanleiding tot wijziging.

W_B013-WERE017 RES RDAMDH

De indiener vraagt GS wanneer ze een OER gaat doen in de RES-regio Rotterdam – Den Haag:

1. Een nieuwe NRD op te stellen aangezien de eerdere door de RES-regio opgestelde concept NRD volgens de indiener procedureel onjuist is en dat de Commissie mer deze zienswijze onderschrijft.
2. Een nieuwe NRD op te stellen met daarin alle te onderzoeken locaties, deze ter inzage te leggen en PS te leggen voor besluitvorming (inclusief Nota van Beantwoording).
3. In deze NRD de mogelijkheden om te beargumenteren dat evident ongeschikte

locaties niet worden toegenomen zodat deze ook niet in het OER onderzocht hoeven te worden.

Antwoord

Er is een OER voorzien in de RES RDH; er wordt momenteel gewerkt aan het plan van aanpak voor deze OER RES RDH, ter voorzetting van de gestopte regionale planMER. De Herziening 2025 gaat niet over de RES-regio Rotterdam - Den Haag. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing

W_B014 - Dorpsoverleg Hazerswoude-Rijndijk Oost

W_B014-WEA009 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, kleinschalige lokale energieopslag, nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie, energiebesparing, slimmer met energie omgaan en het tot stand brengen van lokale energiegemeenschappen volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en Participatie en lokaal eigendom.

W_B014 – Dorpsoverleg Hazerswoude-Rijndijk Oost, W_B027 – Dorpsoverleg Groenendijk-Hazerswoude-Rijndijk West, W_B031 – Bewoners Belangenvereniging Waarder

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_B014 -WEA010 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, kleinschalige lokale energieopslag, nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie, en energiebesparing volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en Participatie en lokaal eigendom.

W_B014 -WEN008 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

De indiener geeft aan dat de Nederlandse rijksoverheid nog geen wettelijk vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen heeft vastgesteld. De indiener verwijst hiervoor naar een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395). De indiener vraagt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen totdat er nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria zijn vastgesteld en deze zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_B014 -WEG023 Onvoldoende aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties die mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines (200–240 meter tiphoogte) beschrijven. Ook geeft de indiener aan dat er onvoldoende onderzoek naar de langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen en vrijkomende microplastics en chemische stoffen is gedaan. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen.

Antwoord

De provincie volgt het Rijk en daarmee ook het RIVM en de GGD. De provincie voert daarom zelf geen onderzoek uit naar specifieke mogelijke gezondheidseffecten. Mochten de landelijke normen in de toekomst veranderen op basis van nieuwe inzichten, dan neemt de provincie deze normen over. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_B014-WEL012 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis bevinden, zoals het Groene Hart. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed, en Landschap en het Groene Hart.

W_B014 -WEO071 Bezwaar zoekgebieden Hazerswoude-Rijndijk/Alphen aan den Rijn

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B015 - Werkgroep Bedreigd Open Landschap

W_B015-WEE022 Gevolgen voor gezondheid, landschap en natuur

De indiener stelt dat grote windturbines negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid, het landschap, de fauna en de biodiversiteit. Volgens de indiener zijn deze effecten onvoldoende meegewogen en zijn zij niet te verenigen met andere provinciale beleidsdoelen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Landschap en het Groene Hart, en Natuur.

W_B015-WEL013 Strijd met vigerend beleid Groene Hart

De indiener stelt dat het geldende ruimtelijke beleid slechts zeer beperkte ruimte biedt voor nieuwe windturbines in het Groene Hart. Het aanwijzen van nieuwe zoekgebieden wordt gezien als strijdig met dit beleid en feitelijk als nieuw Groene Hartbeleid, zonder expliciete besluitvorming door Provinciale Staten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B015-WEO072 Ontbrekend draagvlak

De indiener geeft aan dat er onder inwoners, dorpsraden en recreatieondernemers in en rond de zoekgebieden onvoldoende draagvlak is voor grote windturbines. Ook gemeenten en de regio Holland Rijnland zouden de aangewezen zoekgebieden afwijzen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B015-WEO073 Gevolgen voor recreatie

De indiener betoogt dat plaatsing van grote windturbines in Holland Rijnland leidt tot aantasting van het recreatieve landschap en economische schade voor de recreatiesector.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie onderdelen Toerisme/recreatie en Financiële compensatie.

W_B015-WERE001 Zoekgebieden windenergie Holland Rijnland

De indiener richt de zienswijze op de aangewezen zoekgebieden voor windenergie in de regio Holland Rijnland (zoekgebieden 1, 2 en 3). Volgens de indiener is het aanwijzen van deze gebieden in strijd met het provinciale beleid voor het Groene Hart en ontbreekt een zorgvuldige en transparante afweging. De indiener verzoekt de Provinciale Staten van Zuid-Holland dan ook om de zoekgebieden voor windenergie in het Groene Hart en specifiek in Holland Rijnland integraal af te wijzen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B015-WERE002 Nut en noodzaak van RES-doelen

Volgens de indiener worden Zuid-Holland en met name Holland Rijnland onevenredig belast door de RES-doelen. Daarbij wordt gesteld dat de nationale doelen voor windenergie inmiddels zijn behaald en dat extra wind-op-land niet noodzakelijk is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en RES-doelstellingen.

W_B016 - Werkgroep Behoud Krimpenerwaard

W_B016-WEA011 Onbetrouwbaarheid en netaanpassingen

De indiener stelt dat windenergie afhankelijk is van weersomstandigheden en daarom geen continue energie levert. Dit zou leiden tot de noodzaak van back-upsystemen en kostbare aanpassingen van energie-infrastructuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_B016-WEA012 Ontbreken van ketenbenadering

De indiener stelt dat bij de afwegingen te weinig rekening wordt gehouden met de volledige keten van grondstofwinning, productie, exploitatie en afval. Volgens de indiener worden deze nadelen onvoldoende betrokken bij beleidskeuzes.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_B016-WEA013 Twijfels over klimaatwetenschappelijke uitgangspunten

De indiener plaatst vraagtekens bij de wetenschappelijke onderbouwing van het huidige klimaatbeleid. Er wordt gesteld dat afwijkende wetenschappelijke opvattingen onvoldoende worden meegenomen. Dit vormt voor de indiener een fundamentele kanttekening bij het beleid.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van uw kanttekening. De provincie gaat uit van de afspraken uit het Nationale Klimaatakkoord van 2019. De wetenschappelijke onderbouwing daarvan staat voor de provincie niet ter discussie. Wel is het zo dat door nieuwe inzichten en onderzoek het beleid tussentijds bijstelling zou kunnen behoeven. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Gezondheid, en RES-doelstellingen.

W_B016-WED001 Grondstoffenverbruik en afvalproblematiek

De indiener geeft aan dat de bouw en afbraak van windturbines veel grondstoffen en energie vergt. Daarnaast zouden onderdelen, met name wieken, moeilijk of niet recyclebaar zijn. Dit wordt als niet duurzaam aangemerkt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_B016-WEE023 Effecten op vogels, vleermuizen en insecten

De indiener geeft aan dat windturbines leiden tot sterfte onder vogels, vleermuizen en insecten door botsingen met de wieken. Daarbij wordt gewezen op grote aantallen slachtoffers zoals beschreven in internationale studies. Volgens de indiener heeft dit negatieve gevolgen voor biodiversiteit en voedselketens.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B016-WEE024 Gevolgen voor biodiversiteit

De indiener verwijst naar wetenschappelijke literatuur waaruit zou blijken dat verdere uitbreiding van windturbines grote gevolgen kan hebben voor biodiversiteit. Volgens de indiener wordt dit risico onvoldoende meegewogen. Dit vormt een belangrijk bezwaar tegen de aanwijzing van zoekgebieden.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B016-WEE025 Geschiktheid van de bodem

De indiener betwijfelt of de veenbodem van de Krimpenerwaard geschikt is voor de plaatsing van megawindturbines. De bodemgesteldheid wordt als een risico gezien voor stabiliteit en uitvoering.

Antwoord
De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer, waaronder de bodemgesteldheid. Daaruit zal blijken of het aandachtspunt van de indiener klopt. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdeel Tijdlijn, proces OER en herziening. De zienswijze geeft nu geen aanleiding tot aanpassing.

W_B016-WEE026 Samenhang met provinciaal groenbeleid

De indiener stelt vast dat de mogelijke plaatsing van windturbines strijdig is met door de provincie Zuid-Holland vastgesteld beleid gericht op vergroening en bosaanleg. Volgens de indiener staan deze beleidsdoelen haaks op elkaar.

Antwoord
Het omgevingsbeleid van de provincie is erop gericht om tot een evenwichtige verdeling te komen van alle bestaande en beoogde functies op het grondgebied van de provincie. In een volle provincie als Zuid-Holland is het onvermijdelijk dat belangenafwegingen moeten plaatsvinden en keuzes moeten worden gemaakt. Het is de inzet van de provincie om deze keuzes zo zorgvuldig mogelijk te maken. De beoordeling daarbij is dat het mogelijk is om windenergie met diverse functies te combineren, zoals bijvoorbeeld windenergie en waterbuffers in tijden van hevige regenval. Voor de plaatsing van windturbines heeft de provincie een OER uitgevoerd waarbij vanuit technische en ruimtelijke criteria is beoordeeld of zoekgebieden mogelijk zijn. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Natuur en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B016-WEG024 Gezondheidseffecten en verstoring van fauna

De indiener stelt dat windturbines geluid en laagfrequente trillingen veroorzaken die schadelijk kunnen zijn voor mens en dier. Voor grote zoogdieren zou dit leiden tot stress en het mijden van gebieden met windturbines. De indiener acht deze effecten relevant voor natuur en landbouwdieren in het gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid en Natuur.

W_B016-WEG025 Milieuschade door lekkages en slijtage

De indiener stelt dat windturbines smeerolie lekken en giftige stoffen zoals SF6 uitstoten. Daarnaast zou slijtage van wieken leiden tot verspreiding van niet-afbreekbare kunststofdeeltjes. Volgens de indiener is dit schadelijk voor bodem, water en milieu.

Antwoord

Voor het lekken van stoffen zijn technische normen opgesteld waar de windturbinebouwer zich aan moet houden. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines, Gezondheid, en Natuur.

W_B016-WEG026 Zwerfstroom en gevolgen voor mens en vee

De indiener geeft aan dat windturbines zwerfstroom kunnen veroorzaken. Dit zou negatieve effecten hebben op de gezondheid en productiviteit van vee en klachten veroorzaken bij mensen. De indiener verwijst naar meldingen van boerenbedrijven in Nederland en België.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Natuur.

W_B016-WEG027 Effecten op lokale temperatuur

De indiener stelt dat windturbines door luchtmengingen kunnen leiden tot lokale temperatuurstijgingen. Dit effect wordt als een extra nadelig gevolg genoemd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid, onderdeel Onderzoek en normen.

W_B016-WEL014 Behoud van het landschap Krimpenerwaard

De indiener stelt dat de Krimpenerwaard een uniek en vrijwel ongerept slagenlandschap is dat behouden moet blijven. Volgens de indiener is dit landschap ongeschikt voor industriële windturbines. De aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines wordt als onverenigbaar gezien met het karakter van het gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie onderdeel Landschap en het Groene Hart.

W_B016-WEO074 Kosten en subsidies

De indiener geeft aan dat windenergie hoge kosten met zich meebrengt en alleen rendabel is met omvangrijke subsidies. Deze kosten zouden volgens de indiener onnodig worden afgewenteld op de belastingbetaler.

Antwoord

Deze herziening van het omgevingsbeleid gaat niet over de kosten van windenergie, maar over de eerste stap in het ruimtelijk mogelijk maken van windenergie. De provincie zet zich in voor de afgesproken doelstellingen uit het Nationale Klimaatakkoord. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, Proces OER en herziening.

W_B016-WEO075 Algemene conclusie en verzoek

De indiener concludeert dat windenergie volgens hem niet duurzaam, kostbaar en schadelijk is voor milieu, biodiversiteit en gezondheid. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de Krimpenerwaard uit te sluiten van de aanwijzing als zoekgebied voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Duurzaamheid windturbines, Gezondheid, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B016-WERE018 Noodzaak van aanvullende winddoelen

De indiener stelt dat de huidige doelstellingen voor duurzame elektriciteit op land al zijn gehaald. Een eventuele verhoging van deze doelen wordt als onrealistisch en onvoldoende onderbouwd aangemerkt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_B016-WOER015 Meenemen van punten in een MER

De indiener verzoekt dat, indien een milieueffectrapportage wordt opgesteld, alle genoemde effecten en zorgen volledig worden meegenomen. Dit wordt als voorwaarde gezien voor verdere besluitvorming.

Antwoord

Het omgevingseffectrapport (OER) die is opgesteld voor de voorliggende herziening van het Omgevingsbeleid is een milieueffectrapportage waarin alle relevante aspecten worden meegenomen. Aan de wens van de indiener is voldaan. Daarnaast zullen er door de initiatiefnemer locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd.

W_B017 - LTO Noord afd. Duin en Bollenstreek

W_B017-WEA014 Proportionaliteit en noodzaak

De indiener stelt dat proportionaliteit en noodzaak ontbreken voor windenergie op land in de Bollenstreek.

Antwoord

In deze herziening worden geen primaire of secundaire zoekgebieden voorgesteld in de Bollenstreek. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B017-WEL015 Onverenigbaarheid met kernkwaliteiten

Windenergie op land is volgens de indiener onverenigbaar met de kernkwaliteiten van de Bollenstreek, zoals het open landschap, bollenteelt, cultuurhistorie en recreatie.

Antwoord

In deze herziening worden geen primaire of secundaire zoekgebieden voorgesteld in de Bollenstreek. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B017-WEO076 Uitsluiting Bollenstreek als zoekgebied voor windenergie op land

De indiener verzoekt GS om de Bollenstreek structureel uit te sluiten van toekomstige zoekgebieden voor windenergie op land vanwege de uitzonderlijk hoge ruimtelijke druk door woningbouw, infrastructuur, natuur en water.

Antwoord

Op dit moment worden er geen primaire of secundaire zoekgebieden in de Bollenstreek voorgesteld. In deze herziening worden geen gebieden structureel uitgesloten voor windenergie. Provinciale Staten gaan over de vaststelling van het nieuwe beleid en zij kunnen op basis van de voorliggende OER andere gebieden aanwijzen dan door Gedeputeerde Staten worden voorgesteld. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Inleiding, RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B017-WEO077 Gebrek aan draagvlak

Er is geen maatschappelijk of agrarisch draagvlak voor windenergie op land in de Bollenstreek. Grondeigenaren, inwoners, het college en de gemeenteraad van Noordwijk willen geen windturbines.

Antwoord

In deze herziening worden geen primaire of secundaire zoekgebieden voorgesteld in de Bollenstreek. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B017-WEO078 Cumulatieve effecten

De toevoeging van windenergie leidt tot onevenredige cumulatieve effecten volgens de indiener.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_B017-WEO079 Handhaving huidige keuze

Bij het afvallen van zoekgebieden elders mag er geen druk ontstaan om de Bollenstreek alsnog te benutten. Dit zou strijdig zijn met provinciale beleidsdoelen en gebiedskenmerken. De indiener verzoekt GS de huidige keuze te handhaven en de Bollenstreek blijvend uit te sluiten van windenergie op land.

Antwoord

In deze herziening worden geen primaire of secundaire zoekgebieden voorgesteld in de Bollenstreek. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B018 - Gebruikersplatform Bentwoud

W_B018-WEE027 Rustgebied

Windturbines gebied LA.06.MH/HR ten zuiden van het Bentwoud zullen leiden tot verstoring van rustgebieden, versnippering van habitats en verhoogde sterfte onder trekkende en lokaal broedende vogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B018-WEE028 Weidevogels

De langgerekte zoeklocaties langs de noordrand van het Bentwoud belemmeren de ecologische verbinding met de aangrenzende vogel- en weidegebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B018-WEL016 Landschap

Door direct aangrenzend aan het Bentwoud hoge windturbines te plaatsen, wordt het landschap sterk aangetast, wat een negatieve invloed heeft op de recreatieve aantrekkelijkheid van het Bentwoud.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Toerisme/recreatie.

W_B019 - Dorpsoverleg Benthuizen

W_B019 -WEO080 Gebrek aan Transparantie en Zorgvuldigheid

De indiener geeft aan dat het vinden van juiste informatie een grote uitdaging is. De stukken zijn volgens de indiener deels onleesbaar door vele doorgestreepte en gewijzigde zinnen, waardoor het onmogelijk is om deze te begrijpen. De indiener stelt dat er geen sprake is van een betrouwbare en zorgvuldig werkende overheid als op deze manier met de inhoud van het Omgevingsprogramma wordt omgegaan.

Antwoord

De provincie heeft haar best om met de doorgehaalde rode teksten duidelijk te maken welke tekstdelen zijn vervallen of gewijzigd. Met de groene en onderstreepte teksten wordt aangegeven welke tekstdelen nieuw zijn in de verschillende onderdelen van het Omgevingsbeleid. Door de omvang van de herziening kan voorgesteld worden dat het geheel als veel en onduidelijk voorkomt. De insteek is echter om zoveel als mogelijk transparantie te bieden en duidelijk te maken waar de wijzigingen op toezien en zitten.

W_B019 -WEO081 Zoekgebied

Indiener is het niet eens met het aanwijzen van de Benthuizerpolders als zoekgebied en verzoekt om de Benthuizerpolder te schappen als zoekgebied. Indiener wijst erop dat de zoeklocatie grenst aan het Natura-2000 vogelgebied de Wilck. De indiener verklaart dat dit gebied een foerageergebied en rustplaats is voor de zeldzame kleine zwanen en smienten. Daarnaast wijst de indiener erop dat dit een gebied is waar boerenproducten telen voor consumptie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Natuur, Gezondheid, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B019 -WEO082 Zoekgebied

De indiener wijst erop dat uit wetenschappelijke studies blijkt dat windturbines erosie veroorzaken, wat leidt tot het vrijkomen van microplastics met gevaar voor de biodiversiteit en het leefmilieu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_B020 - Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

W_B020-WEE029 Risico voor weidevogels en Europese verplichtingen

Indiener wijst erop dat Nederland onder een inbreukprocedure van de Europese Commissie staat wegens onvoldoende bescherming van weidevogels. Het toestaan van windmolens in deze gebieden verergert de achteruitgang en schendt de Vogelrichtlijn.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER worden opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat er nog niet direct windturbines komen.

Zie ook themabeantwoording windenergie onderdeel Natuur.

W_B020-WEL017 Alternatieven en verzoek

De indiener verzoekt dringend om af te zien van plaatsing van windmolens in zoekgebieden 3, 4, 5, 7, 8 en 11 vanwege aantasting van cultuurhistorische en ecologische waarden. Zoekgebieden 1, 2 en 6 zijn volgens een eerste scan geschikter, omdat daar minder waarden aanwezig zijn.

Antwoord

De OER vormt de basis voor een zorgvuldige afweging, waarbij zoekgebieden met onaanvaardbare effecten op cultuurhistorische of ecologische waarden uiteindelijk niet in aanmerking komen voor realisatie.
Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Alternatieve locaties, Natuur, Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B020 -WEE030 Strijd met wet- en regelgeving

De indiener verklaar dat het plan in strijd is met de Omgevingswet en het Verdrag van Granada, die bescherming van cultuurlandschappen voorschrijven. Activiteiten met significant negatieve effecten op deze landschappen zijn verboden. Daarnaast gelden verplichtingen voor Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland en weidevogelgebieden. De indiener wijst erop dat de provincie negatieve effecten moet voorkomen en een Passende Beoordeling uitvoeren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B020 -WEL018 Aantasting cultuurhistorisch landschap en ecologische waarden

De indiener maakt bezwaar tegen het aanwijzen van zoekgebieden voor windmolens in het Groene Hart. De indiener geeft aan dat dit gebied een unieke cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis heeft en sinds 2004 aangewezen is als Nationaal Landschap.

Plaatsing van windmolens tast het karakter van dit landschap blijvend aan en druist in tegen decennialang beleid om het gebied te behouden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Landschap en het Groene Hart.

W_B021 - TPSolar Nederland B.V.

W_B021-WEO083 Wijziging artikel 7.74a, Lid 5

De indiener vindt dat de leidende principes voor een duurzaam energiesysteem niet toepasbaar zijn als toetsingscriteria bij vergunningsverlening voor elektriciteitsopslagsystemen, zon- en windprojecten. De indiener vraagt om Lid 5 niet van toepassing te laten zijn op deze projecten.

Antwoord

De leidende principes zoals deze zijn opgenomen in het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland vormen gezamenlijk de uitgangspunten om te bouwen aan een robuust, toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem. In het artikel worden drie van deze principes aangehaald die verband houden met het ruimtebeslag van de energie-infrastructuur die nodig is voor een ruimtelijke ontwikkeling.

W_B021-WEO084 Wijziging artikel 7.74a, Lid 6

De indiener stelt dat elektriciteitsopslagsystemen altijd streven naar een congestie-neutrale of congestieverzachtende inzet, waardoor ze maatschappelijke toegevoegde waarde hebben. De toetsing zou pas na vergunningsverlening plaatsvinden. De indiener vraagt om Lid 6 te schrappen.

Antwoord

Op dit moment worden elektriciteitsopslagsystemen niet altijd congestieneutraal of congestieverzachtend ingezet. Een energieopslagsysteem dient minstens congestie neutraal en liever congestieverzachtend te zijn om een aansluiting te kunnen verkrijgen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Netcongestie.
Zienswijze geeft geen reden tot aanpassing.

W_B021-WEO085 Capaciteitsvraag

De indiener benadrukt dat de netbeheerder de beslissingen neemt over de benodigde ingrepen voor aansluiting en capaciteitsvraag, en dat dit na vergunningsverlening gebeurt. De indiener biedt aan om de reactie nader toe te lichten indien gewenst.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van de Zienswijze.

W_B021-WERE019 Wijziging artikel 7.74a, Lid 4

De indiener stelt dat de energietoets niet nodig is voor zonne- en windparken, omdat de benodigde informatie al beschikbaar is via de RES-regio's. De netbeheerder heeft geen officiële rol in het proces, maar wel essentiële kennis. De indiener vraagt om Lid 4 niet van toepassing te laten zijn op elektriciteitsopslagsystemen en wind- en zonneparken.

Antwoord

RES-regio's vormen een belangrijke schakel bij de totstandkoming van de regionale doelen voor energieopwekking. Het bevoegd gezag voor zon- en windprojecten ligt echter niet bij de RES-regio's.

In de RES-regio's worden zoekgebieden en -locaties voor duurzame opwek aangewezen en regionale doelen gesteld. De energietoets wordt uitgevoerd op het moment dat een ontwikkeling in een omgevingsplan mogelijk wordt gemaakt. Er is dan meer concrete informatie over de locatie van het project, de omvang en timing van het bouwen om de uitvoering van de toets op te baseren.

W_B022 - Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

W_B022-WEL019 Afstanden en effecten

Indiener geeft aan dat effecten op zichtlijnen tot 8 kilometer of meer kunnen reiken. De plaatsing van windturbines in deze zoeklocatie zou daarom nooit in overweging mogen worden genomen

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER worden opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat er nog niet direct windturbines komen.

De provincie erkent het belang van Werelderfgoed Kinderdijk. Als uit de verdere onderzoeken blijkt dat er een te grote negatieve invloed op Werelderfgoed Kinderdijk is, zullen hier geen windturbines ontwikkeld worden. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Cultureel erfgoed en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B022-WEL020 Voorstel en standpunt

Indiener verzoekt om geen nieuwe zoeklocaties voor windturbines in de Krimpenerwaard te ontwikkelen zolang deskundige onderzoeken aantonen dat plaatsing een substantieel risico vormt voor het Werelderfgoed Kinderdijk.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER worden opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat er nog niet direct windturbines komen.

De provincie erkent het belang van Werelderfgoed Kinderdijk. Als uit de verdere onderzoeken blijkt dat er een te grote negatieve invloed op Werelderfgoed Kinderdijk is, zullen hier geen windturbines ontwikkeld worden. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Cultureel erfgoed en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B022 -WEL021 Risico voor werelderfgoed waarden

Indiener verklaart dat de mogelijke plaatsing van windturbines in de Krimpenerwaard nabij Kinderdijk een aantoonbaar risico vormt voor de uitzonderlijke universele waarden (OUV's) van het UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk, zoals beleving, zichtlijnen en cultuurhistorische context.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER worden opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat er nog niet direct windturbines

komen.

De provincie erkent het belang van Werelderfgoed Kinderdijk. Als uit de verdere onderzoeken blijkt dat er een te grote negatieve invloed op Werelderfgoed Kinderdijk is, zullen hier geen windturbines ontwikkeld worden. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Cultureel erfgoed en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B022 -WEL022 Heritage Impact Assessment (HIA) en onderzoek

Indiener wijst erop dat eerdere HIA's aantonen dat windturbines van 240 meter in de nabijheid van Kinderdijk leiden tot ernstige verstoring van zichtlijnen en beleving. De nieuwe zoeklocatie in de Krimpenerwaard valt binnen hetzelfde brede beschermingsgebied, waardoor vergelijkbare negatieve effecten te verwachten zijn.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER worden opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat er nog niet direct windturbines komen.

De provincie erkent het belang van Werelderfgoed Kinderdijk. Als uit de verdere onderzoeken blijkt dat er een te grote negatieve invloed op Werelderfgoed Kinderdijk is, zullen hier geen windturbines ontwikkeld worden. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Cultureel erfgoed en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B023 - Stichting Fundatie van de Vrijvrouwe van Renswoude

W_B023-WEO007 Argumenten voor uitbreiding

Extra capaciteit binnen een positief beoordeeld zoekgebied, zonder nieuwe locaties aan te wijzen. Ligging langs N11 maakt verlenging en lijnopstelling mogelijk. Voldoende afstand tot woonfuncties en kwetsbare objecten. Buiten Natura 2000 en vergelijkbare ecologische beperkingen. Zorgvuldige landschappelijke inpassing voorkomt aantasting van kroonjuweelgebied.

Antwoord

De provincie waardeert het aanbod van de indiener en staat open voor het delen van een haalbaarheidsstudie en samenwerking. Deze input kan worden betrokken bij een gebiedsgerichte uitwerking van het zoekgebied naar een windlocatie in de Omgevingsverordening, in samenwerking met gemeenten, gericht op het realiseren van het RES-bod voor Holland Rijnland.

W_B023-WERE020 Conclusie en bereidheid tot samenwerking

Indiener verklaart dat de uitbreiding bijdraagt aan het realiseren van het RES-bod voor Holland Rijnland. De indiener biedt aan om de haalbaarheidsstudie te delen en actief mee te werken aan gebiedsgerichte uitwerking.

Antwoord

De provincie waardeert het aanbod van de indiener en staat open voor het delen van een haalbaarheidsstudie en samenwerking. Deze input kan worden betrokken bij een gebiedsgerichte uitwerking van het zoekgebied naar een windlocatie in de Omgevingsverordening, in samenwerking met gemeenten, gericht op het realiseren van het RES-bod voor Holland Rijnland.

W_B023 -WEA015 Reactie op zoekgebieden en haalbaarheidsstudie

De indiener geeft aan gronden grenzend aan Zoekgebied 4 (Alphen aan den Rijn – Polder Groenendijk) te bezitten en heeft in 2024 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd waaruit blijkt dat windturbines hier technisch mogelijk zijn en passen binnen beleidskaders.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Zie in aanvulling het antwoord W_B023- WEA016.

W_B023 -WEA016 Verzoek tot uitbreiding zoekgebied 4

De indiener verzoekt om uitbreiding van Zoekgebied 4 richting het westen tot aan de geometrische grens van kroonjuweel De Weipoort. De uitbreiding sluit direct aan op het bestaande zoekgebied en heeft vergelijkbare landschapskenmerken en ruimtelijke voorwaarden. Indiener verwijst op een figuur met het voorstel voor uitbreiding.

Antwoord

De provincie waardeert het aanbod van de indiener en staat open voor het delen van een haalbaarheidsstudie en samenwerking. Deze input kan worden betrokken bij een gebiedsgerichte uitwerking van het zoekgebied naar een windlocatie in de

Omgevingsverordening, in samenwerking met gemeenten, gericht op het realiseren van het RES-bod voor Holland Rijnland. Tegelijk is de provincie op de hoogte van het toekomstige elektriciteitsstation Barrepolder, waar ondergrondse kabels voor aangelegd moeten worden. In samenspraak met Tennet en een initiatiefnemer kan het gebied worden meegenomen in het proces om te komen tot een windlocatie in de Omgevingsverordening.

W_B024 - Vereniging Molenvrienden in het Rottemerengebied

W_B024-WEL023 Landschap

De indiener stelt dat windturbines van circa 195 meter het landschap visueel domineren, de ruimtelijke samenhang verstoren en de recreatieve en toeristische waarde aantasten. Volgens de indiener erkent het plan-MER wel significante landschappelijke effecten, maar onderschat het de cumulatie met bestaande infrastructuur en de nabijheid van beschermde gebieden. De indiener stelt dat het besluit in strijd is met de provinciale beleidsdoelen voor behoud van landschappelijke kwaliteit in de Omgevingsvisie 2025. De indiener stelt dat er alternatieve locaties zijn (bijv. langs bestaande hoogspanningslijnen) ruim voldoende capaciteit bieden zonder deze impact.

Antwoord

Windparken hebben impact op het landschap en kunnen bestaande kwaliteiten aantasten. De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. Het plan-MER probeert, met behulp van een aantal beoordelingscriteria, zo goed en objectief mogelijk het landschappelijke effect in beeld te brengen. Op grond van de Omgevingsverordening Zuid-Holland worden de kernkwaliteiten behorende bij de onderscheiden landschapstypen beschermd. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet daarom worden gemotiveerd wat de aanwezige kernkwaliteiten zijn en wat de wijze is waarop met de bescherming van de kernkwaliteiten is omgegaan. In plan-MER windenergie Lansingerland is voor het milieuaspect 'landschap' getoetst of windmolens toepasbaar zijn in het landschap en welke mogelijke effecten deze hebben op het landschap. In de Plan-MER is landschap met vier verschillende criteria beoordeeld, cumulatie is geen criterium. Wel is bij het criterium, visuele interferentie rekening gehouden met de A12, bestaande hoogspanningslijnen behoren daar niet toe.

W_B024-WEL024 cultureel erfgoed

De indiener stelt dat windturbines bij Kruisweg-Oost de Molenviergang, een rijks monumentaal molenensemble van circa driehonderd jaar oud, aantasten doordat ze op korte afstand zichtbaar zijn en zo de historische eenheid en authenticiteit verstoren. Dit zou in strijd zijn met de Erfgoedwet en de Omgevingswet, die bescherming van erfgoedwaarden en bufferzones vereisen. Volgens de indiener besteedt het plan-MER onvoldoende aandacht aan cultureel erfgoed en aan de kwetsbaarheid van lineaire monumenten zoals molengangen.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijks monumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie.

W_B024-WEO008 1000 meter

De indiener stelt dat de provincie haar eigen beleid niet naleeft, bij de beantwoording van zienswijze Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER windenergie Lansingerland is toegezegd dat binnen 400 meter van historische molens geen nieuwe windturbines zouden worden geplaatst en dat het effect nog nader onderzocht in de plan-MER tot een afstand van 1000 meter. Dit is volgens de indiener niet gebeurd. Dit wordt als onzorgvuldig beschouwd en in strijd met eerder beleid en het advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit uit 2022, die eveneens adviseerde geen windturbines te realiseren binnen 1.000 meter van monumentale molens zoals de Molenviergang.

Antwoord

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) windenergie gemeente Lansingerland is toegezegd dat binnen de vastgestelde molenbiotopen van historische windmolens geen windturbines worden geplaatst. Deze molenbiotoop betreft de zone tot 400 meter vanaf de historische molen, zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Dit vormt het formeel geldende en juridisch bindende beleidskader. Daarnaast is in de NRD aangegeven dat buiten deze 400-meterzone een moderne windturbine nog landschappelijke invloed kan hebben op traditionele windmolens. Om deze mogelijke effecten inzichtelijk te maken, is toegezegd dat dit effect nader zou worden beschouwd in de plan-MER, tot een afstand van 1.000 meter vanaf de traditionele windmolen. De afstand van 1.000 meter heeft geen formele of juridisch bindende status in het provinciale beleid zoals in de Omgevingsverordening. Deze afstand is opgenomen in het omgevingseffectrapport (OER) als een aanvullende beoordelingsafstand om effecten op cultuurhistorische waarden breder en zorgvuldiger in beeld te brengen. Het betreft daarmee een onderzoeks- en beoordelingsmaat en geen norm die automatisch leidt tot uitsluiting van locaties. Het erfgoedbelang en de effecten op molenbiotopen zijn expliciet onderzocht en beschreven in de plan-MER windenergie Lansingerland. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is een beoordeling opgenomen van de effecten van windturbines op molenbiotopen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen locaties binnen 500 meter en locaties tussen 500 en 1.000 meter van molenbiotopen. Zoals weergegeven in tabel 32 van de plan-MER windenergie Lansingerland krijgen windturbines in deze zones een negatieve tot zeer negatieve beoordeling. Daarmee zijn de effecten op het cultuurhistorisch erfgoed expliciet inzichtelijk gemaakt en meegewogen in de beoordeling van de geschiktheid van de zoekgebieden voor windenergie.

W_B024-WEO009 5000 meter

De zienswijze betoogt dat de provincie in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 erkent dat windturbines elkaar windt technisch kunnen beïnvloeden en daarom een minimale afstand van 5 kilometer tussen clusters hanteert om interferentie, rendementsverlies en turbulentie te voorkomen. Volgens de indiener toont deze beleidslogica aan dat historische molens, die veel kwetsbaarder zijn voor windverstoringen, minstens dezelfde bescherming verdienen. Het toestaan van windturbines op slechts enkele honderden meters van de Molenviergang is daarmee onverenigbaar met het provinciale omgevingsbeleid en de vereiste zorgvuldigheid. De indiener stelt dat daarom binnen een afstand van 5 km van de Molenviergang geen windturbines mogelijk worden gemaakt tenzij uit degelijk onder zoek blijkt dat zich geen negatieve effecten als hiervoor benoemd zullen voordoen. De indiener verwijst naar een rapport van een molenaar uit

Piershil waar praktijkvoorbeelden van schade aan molens door nabijgelegen turbines. De indiener stelt dat het plan-MER de effecten op de Molenviergang onzorgvuldig en onvolledig heeft onderzocht.

Antwoord
De afstand van 5 kilometer is opgenomen in de Omgevinsgvisie als uitgangspunt voor de vertaling van de nieuwe zoekgebieden wind naar daadwerkelijke windlocaties. Deze afstand is opgenomen om visuele interferentie tussen windparken zoveel mogelijk te voorkomen. We verwachten dat vanaf deze afstand de parken goed als onderscheidende parken te herkennen zijn. Deze afstand gaat niet over windvang, daar is een kleinere, niet nader vastgestelde afstand voor van toepassing. Het erfgoedbelang is nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie.

W_B024-WEO086 Molenviergang

De indiener stelt dat de plaatsing van windturbines bij Kruisweg-Oost de Molenviergang – een uniek rijks monumentaal molenensemble van circa driehonderd jaar oud – visueel en ruimtelijk aantast. Volgens de indiener besteedt het plan-MER te weinig aandacht aan deze kwetsbaarheid en aan de specifieke ruimtelijke gevoeligheid van molengangen. Daarnaast wordt gewezen op het mogelijke wake-effect van de turbines, dat de lokale winddynamiek en daarmee indirect de werking en beleving van de molens kan beïnvloeden – een aspect dat onvoldoende is onderzocht.

Antwoord
De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijks monumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. De mogelijke wake-effect van de turbines op de werking en beleving van de molens is in de plan-MER niet onderzocht, omdat dit pas bij een concreet initiatief op basis van de precieze locatie van de windturbines berekend kan worden.

W_B024-WEO087 Participatie

Daarnaast is de participatie onvolledig verlopen: eerdere inbreng van erfgoedorganisaties is genegeerd en belangrijke partijen, waaronder de vereniging en de Stichting tot Instandhouding van de Molenviergang, zijn niet betrokken bij de Klankbordgroep. Dit wordt gezien als strijdig met het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3.30 van de Awb.

Antwoord
Iedereen heeft de mogelijkheid gehad om zich aan te melden bij de klankbordgroep. Op de informatieavond van 2 juli 2024 is aangekondigd dat er een klankbordgroep zou worden opgericht, ook konden vanaf die datum betrokken bewoners en organisaties zich aanmelden voor de klankbordgroep. Ook in de nieuwsbrief van 30 september 2024 is nogmaals de

oproep gedaan dat geïnteresseerde zich kunnen aanmelden bij de klankbordgroep. Op de projectwebsite is de mogelijkheid om zich aan te melden bij de klankbordgroep steeds mogelijk geweest. Een aantal vertegenwoordigers van de molenviergang zijn later aangesloten tot de klankbordgroep. Ook heeft de provincie in augustus met vertegenwoordigers van Stichting tot instandhouding van de Molenviergang van de Tweemanspolder en de Vereniging Molenvrienden Rottemerengebied gesproken.

W_B024-WOER016 Beschermingszone

De indiener stelt dat het plan-MER onvoldoende alternatieven en participatie heeft meegenomen. Hoewel de Herziening 2025 minimale afstanden tussen windparken voorschrijft, ontbreekt een beschermingszone rond cultureel erfgoed en landschappelijke iconen. Volgens de indiener zijn minder conflicterende alternatieven, zoals industriële of offshore locaties, niet serieus onderzocht.

Antwoord

Het erfgoedbelang is betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. In de plan-MER windenergie Lansingeland is expliciet aandacht besteed aan cultuurhistorie en aan de effecten van windturbines op molenbiotopen en molenensembles. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is de invloed van windturbines op historische molens en molenbiotopen onderzocht. De afbakening het plan-MER zijn de grenzen van de gemeente Lansingerland en binnen deze grenzen zijn geen industriële of offshore locaties aanwezig.

W_B024 -WEO088 Algemeen

De indiener behartigd met de vereniging onder meer de belangen van de historische Molenviergang in de Tweemanspolder te Zevenhuizen.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

W_B024 -WEO089 Algemeen

De indiener stelt dat de aanwijzing van Kruisweg als voorkeursgebied voor wind voor onherstelbare schade toebrengt aan het omliggende landschap en ons cultureel erfgoed. De indiener verzoekt de provincie om de aanwijzing van Kruisweg-Oost te schrappen uit de Herziening en het Plan-MER, en alternatieve locaties te prioriteren die geen conflict opleveren met beschermde waarden.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen om de aantasting van landschap en cultureel erfgoed. De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die onderling sterk van aard kunnen verschillen – variërend van landschap en erfgoed tot meervoudig ruimtegebruik en techniek. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of weging als een score op een ander criterium. De provincie heeft een afweging gemaakt op basis van de samenhang tussen alle relevante criteria.

W_B025 - STAWAG Energie B.V.

W_B025-WEL025 Beschermende werking van zoekgebieden

De indiener stelt dat zoekgebieden voor windenergie op veel locaties conflicteren met andere ruimtelijke belangen. De indiener verzoekt de provincie regie te nemen of een bemiddelende rol te vervullen richting betrokken partijen en beheerders. Dit betreft onder meer luchtvaart, natuur, stiltegebieden, UNESCO-gebieden en infrastructuurbeheerders. Het doel is het behoud en waar mogelijk de versterking van het plaatsingspotentieel voor windenergie.

Antwoord

De provincie is bevoegd gezag voor windparken tussen de 15 en 100MW. In Zuid-Holland willen Gedeputeerde Staten de bevoegdheid aan gemeenten overdragen als voldoende verzekerd is dat de gemeente zich inzet voor de ontwikkeling van windenergie. Uw voorstel om het bevoegd gezag als provincie te behouden en de gemeenten mee te laten participeren in het vervolgtraject is gelezen en wordt meegenomen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_B025-WEO090 Bevoegd gezag bij windenergieprojecten

De indiener vraagt hoe de provincie Zuid-Holland borgt dat gemeenten hun rol als bevoegd gezag daadwerkelijk uitvoeren bij windenergieprojecten. De indiener vraagt waarom het sluiten van afspraken tussen provincie en gemeenten geen onderdeel meer is van de voorwaarden voor overdracht van het bevoegd gezag. Ook vraagt de indiener hoe dit zich verhoudt tot gemeenten die zich actief hebben uitgesproken tegen windenergie binnen hun grenzen. De indiener verzoekt de provincie het bevoegd gezag te behouden en gemeenten een centrale rol te geven als belanghebbende in het participatieproces.

Antwoord

De provincie is bevoegd gezag voor windparken tussen de 15 en 100MW. In Zuid-Holland willen Gedeputeerde Staten de bevoegdheid aan gemeenten overdragen als voldoende verzekerd is dat de gemeente zich inzet voor de ontwikkeling van windenergie. Uw voorstel om het bevoegd gezag als provincie te behouden en de gemeenten mee te laten participeren in het vervolgtraject is gelezen en wordt meegenomen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_B025-WEO091 Rol provincie en participatiebeleid

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland regie te houden over de collectieve belangen van duurzame energieopwekking en het behalen van RES-doelstellingen. Daarbij vraagt de indiener om een gedegen beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie. De indiener verwijst naar bestaande indicatoren en methodieken voor participatie als basis voor dit beleid.

Antwoord

Zie antwoord W_B025-WEO091

W_B025-WEO092 Geen voorafgaande uitsluiting van gebieden

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om geen gebieden op voorhand uit te sluiten voor windenergie. Volgens de indiener bieden bestaande en toekomstige wet- en regelgeving al voldoende bescherming. De indiener pleit voor een zorgvuldige afweging per initiatief in plaats van generieke uitsluitingen.

Antwoord

Dank voor uw verzoek. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden.

W_B025-WEO093 Toevoegen extra zoekgebieden

De indiener verzoekt de provincie om twee aanvullende zoekgebieden uit de omgevingseffectrapportage op te nemen. Het gaat om de gebieden NA 08 MH en NA 10 MH. Volgens de indiener sluiten deze locaties aan bij bestaande infrastructuur en is de mogelijke impact beheersbaar. De indiener geeft aan dat deze gebieden in een later stadium alsnog kunnen afvallen indien negatieve effecten onvoldoende te mitigeren zijn.

Antwoord

Het gebied NA.08.MH wordt deels opgenomen in de visie. De gebieden die u aangeeft zijn gebieden die ook redelijk scoren, maar minder goed. NA 10 MH scoort slecht op broed- en niet broedvogels en ligt in een gebied relatief dicht tegen een woonkern aan. Daarom neemt de provincie deze niet op in de visie. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B026 - Van Wijnen Projectontwikkeling West B.V.

W_B026-WEG028 Verzoek tot strengere normen

Daarnaast verzoekt de indiener om strengere geluidwaarden te hanteren bij windparken nabij woongebieden. Ook wordt gevraagd om verplichte toetsing op tonaal geluid en nachtregime, en om strengere en harde slagschaduwnormen met een verplichte stilstandsvoorziening en logboekplicht

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen. In het participatietraject met de initiatiefnemer van windturbines kunnen specifieke afspraken gemaakt worden over een nachtregime.

W_B026-WEL026 Effecten op woon- en leefkwaliteit en uitvoerbaarheid

De indiener stelt dat plaatsing of beleidsmatige borging van windturbines in de directe omgeving leidt tot aantasting van de toekomstige woon- en leefkwaliteit. Volgens de indiener doorkruist dit de planologische en financiële uitvoerbaarheid van het woningbouwproject. Ook wordt gewezen op risico's voor verkoopbaarheid en extra kosten voor mitigerende maatregelen

Antwoord

Zie themabeantwoording Woningbouw en Financiële compensatie.
De provincie is op de hoogte van de woningbouwlocatie Buytewech-Noord. De toekomstige ontwikkeling van windturbines ten Noorden van de woonkern Nieuwkoop zal zich moeten verhouden tot deze nieuwbouwlocatie, bijvoorbeeld door het plaatsen van mitigerende maatregelen (fysiek of met een stilstandsvoorziening).
Planschade kan verhaald worden op het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag maakt over het algemeen afspraken met de initiatiefnemer hierover.
In het vervolgproces verwachten wij van de initiatiefnemer een uitgebreid participatietraject waar u uw zorgen kenbaar kan maken.

W_B026-WEO094 Participatie

De indiener geeft aan dat participatie met de ontwikkelaar en toekomstige bewoners onvoldoende is geborgd bij de betreffende locatie. Volgens de indiener is dit in strijd met het vereiste van een zorgvuldig en responsief participatieproces bij windenergieprojecten. Dit wordt als een tekortkoming van het huidige beleid en de herziening genoemd

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om locaties voor windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer. Hier hoort ook een uitgebreider participatietraject bij. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Woningbouw.

W_B026-WEO095 Verzoek tot uitsluiting van locatie

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de betreffende locatie en de directe invloedssfeer daarvan uit te sluiten voor windturbines in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 en de Omgevingsverordening. Dit verzoek is gericht op het voorkomen van planologische belemmeringen voor de woningbouwontwikkeling

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, Woningbouw, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_B026-WOER017 Reikwijdte van de zienswijze

De indiener dient een zienswijze in op de Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 en het bijbehorende Omgevingseffectrapport. De zienswijze richt zich op de voorgenomen mogelijkheid tot plaatsing van windturbines nabij een specifieke locatie, vanwege de directe invloed op een nabijgelegen woningbouwontwikkeling. De indiener geeft aan een direct planologisch en financieel belang te hebben bij een zorgvuldige afweging

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw en Financiële compensatie.

W_B026-WOER018 Toereikendheid van normen en beoordeling

De indiener geeft aan dat het Omgevingseffectrapport uitsluitend uitgaat van standaardwaarden voor geluid en slagschaduw. Volgens de indiener zijn deze waarden niet automatisch geschikt voor nieuwbouwlocaties en ontbreekt een toets op cumulatie van geluid, tonaal karakter en afstand tot gevoelige bestemmingen. Hierdoor kan de aanvaardbaarheid van windturbines nabij de locatie volgens de indiener niet worden vastgesteld

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B026-WOER019 Motiveringsplicht en OER/planMER

De indiener stelt dat het Omgevingseffectrapport onvoldoende transparant is en niet voldoet aan de vereisten die volgen uit jurisprudentie. Er zou geen volledige weging zijn gemaakt van alternatieven, cumulatieve effecten, externe veiligheidsrisico's en gevolgen voor toekomstige woningen. De indiener geeft aan dat de provincie Zuid-Holland hiermee onvoldoende invulling geeft aan de motiveringsplicht

Antwoord

De OER is geëvalueerd door de commissie MER, de conclusie van de commissie MER onderschrijft uw zienswijze niet. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek, Veiligheid, Woningbouw, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De zienswijze geeft geen aanleiding tot wijziging.

W_B026-WOER020 Aanvulling OER/planMER en participatie-eisen

De indiener verzoekt om aanvulling van het Omgevingseffectrapport met locatie specifieke alternatieven en cumulatieonderzoek. Tevens wordt gevraagd om participatie met de ontwikkelaar en toekomstige bewoners verplicht te stellen vóór planologische toelating van windturbines nabij woningbouwontwikkelingen. De indiener behoudt zich het recht voor de zienswijze nader toe te lichten.

Antwoord

Verdere onderzoeken zijn in alle zoekgebieden nodig. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening. Het voorgestelde beleid zal worden aangepast met een inschatting welke onderzoeken precies per zoekgebied nog nodig zijn en wie deze moet uitvoeren.
In het vervolgproces verwachten wij van de initiatiefnemers een uitgebreid participatietraject. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_B027 - Dorpsoverleg Groenendijk-Hazerswoude-Rijndijk West

W_B027-WEA017 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, kleinschalige lokale energieopslag, nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie, energiebesparing, onderzoek en verbetering naar energieopwekking op zee en investeren in lokale opslag van elektriciteit volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_B028 - RijnGouweLokaal

W_B028-WEA018 Alternatieven en evenwichtige energiemix

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om eerst de volgende alternatieven volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan in de nabijheid van woongebieden. Alternatieven zoals:

- Versnelling van zon op dak en infrastructuur (bedrijventerreinen, geluidsschermen, parkeerplaatsen).
- Investeren in kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing
- Onderzoek naar nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren (SMR's) en geothermie.
- Verduurzaming door energiebesparing en efficiëntieverbetering.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_B028-WEA019 Conclusie en verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om de focus te verleggen naar andere vormen van duurzame energieopwekking die minder impact hebben op de leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, RES-doelstellingen, en Tijdlijn, Proces OER en herziening.

W_B028-WEG029 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie gebied specifiek onderzoek uit te voeren naar geluid, gezondheid, slagschaduw, natuur en waardevermindering vóór verdere besluitvorming.

Antwoord

De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Er zullen hier niet direct windturbines geplaatst worden. Hiervoor moest eerst nog locatie specifieke onderzoeken voor worden uitgevoerd, onder andere naar geluid, slagschaduw, natuur, landschap en gezondheid. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Woningbouw en Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie.

W_B028-WEG030 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Conclusie

RijnGouweLokaal stelt als de plannen voor worden doorgedrukt en plaatsing doorgang vindt, neemt de Provincie hiermee ook alle verantwoordelijkheid bij aantoonbare gezondheidsschade en of overige schade van woongenot en de gevolgschade daarvan

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Financiële compensatie, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie probeert de energietransitie te realiseren met zo min mogelijk negatieve invloed op omwonenden. De provincie neemt de

verantwoordelijkheid voor eventuele schade mits dit volgens de wet ook haar verantwoordelijkheid is.

W_B028-WEG031 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

RijnGouweLokaal verwijst naar de uitspraak van de raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395) waarin duidelijk is geworden dat de oude normen niet voldoen aan Europese milieueisen en dat nieuwe, onderbouwde normen nog ontbreken.
RijnGouweLokaal vindt het onverantwoord dat de provincie vooruitloopt op landelijke wetgeving door nieuwe locaties voor windturbines aan te wijzen zonder dat de normen eerst zijn vastgesteld.
RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te gebieden aan te wijzen zolang de minister van Klimaat en Energie geen nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria heeft vastgesteld en deze met recente gegevens en kennis zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_B028-WEG032 Onvoldoende aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

Steeds meer wetenschappelijke publicaties wijzen op mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen afkomstig van grote windturbines (200–240 meter tiphoogte). Daarnaast is onvoldoende onderzocht wat de langetermijneffecten zijn van de gebruikte materialen in windturbinebladen en eventuele vrijkomende microplastics en chemische stoffen bij slijtage, brand of sloop
RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om eerst dergelijk onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid, Duurzaamheid windturbines en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B028-WEG033 Conclusie en verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om eerst onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten verrichten naar de gezondheidseffecten en milieubelasting van windturbines.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_B028-WEL027 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Onvoldoende aandacht voor gezondheid en cumulatie

RijnGouweLokaal geeft aan dat de herziening onvoldoende rekening houdt met de cumulatieve belasting op gezondheid en leef kwaliteit. RijnGouweLokaal vraagt de provincie om aan te tonen dat cumulatieve effecten onderzocht zijn en meegenomen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Woningbouw, Gezondheid, en Tijdlijn, proces OER en herziening. Tijdens het vervolgproces zal een initiatiefnemer opstellingsvarianten onderzoeken. Tijdens dit proces zullen ook cumulatieve effecten van individuele windturbines worden onderzocht. Dan wordt ook beoordeeld of de opstellingsvarianten aan de wet voldoen.

W_B028-WEL028 Aanwijzing zoekgebieden windturbines – Ruimtelijke inconsistentie en strijd met lokale plannen

Gemeenten in deze regio sturen sterk op behouw van open landschap en beperken juist grootschalige verticale elementen. RijnGouweLokaal vraagt de provincie om onderbouwing waarom een provinciaal belang hier zwaarder zou moeten wegen dan lokale ruimtelijke kaders.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Landschap en het Groene Hart. De regio loopt fors achter op haar doelen zoals vastgesteld in 2021 en het huidige beleid van de provincie geeft onvoldoende ruimte aan de regio om de doelstellingen te behalen. De provincie wil met de herziening van het beleid de regio meer ruimte geven om te voldoen aan haar eigen doelstellingen, zoals democratisch vastgelegd in 2021. Er is dus niet zozeer sprake van een provinciaal belang, maar van een belang van de regio waar de provincie een participant van is.

W_B028-WEL029 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om de voorgenomen ruimte voor windturbines in de omgeving van de Steekterweg te schrappen uit de Herziening Omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Tijdlijn, proces OER en herziening. Het zoekgebied langs de N11, parallel aan de Steekterweg, is als een van de technisch best beoordeelde locaties naar voren gekomen.

W_B028-WEL030 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De beoogde zoekgebieden bevinden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis zoals het Groene Hart
RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om bij de verdere uitwerking van beleid prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit, conform de provinciale ambities op het gebied van natuur en landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_B028-WEL031 Conclusie en verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om de belangen van omwonenden, landschap en natuur zwaarder te laten wegen in de besluitvorming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Participatie en lokaal eigendom, Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_B028-WEN009 Conclusie en verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie om geen nieuwe zoekgebieden voor windturbines vast te stellen zolang er geen landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders zijn vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_B028-WEO096 Aanwijzing zoekgebieden windturbines – Onvoldoende participatie met de direct omwonende

RijnGouweLokaal geeft aan dat omwonenden aan en rond de Steekterweg in eerdere trajecten beperkt of niet betrokken zijn, dit is niet in lijn met vroegtijdige participatie binnen de Omgevingswet. Uit eigen deur aan deur onderzoekt is er voor 96% geen draagvlak aanwezig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_B028-WEO097 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Verzoek

RijnGouweLokaal verzoekt de provincie omwonenden aantoonbaar en aantoonbaar vroegtijdig te betrekken voordat definitieve besluiten worden genomen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom. De zienswijze geeft geen aanleiding to aanpassing.

W_B028-WOER021 Aanwijzing nieuwe zoekgebieden windturbines

RijnGouweLokaal maakt bezwaar kenbaar en ernstige zorgen ten aanzien van nieuwe zoekgebieden voor windturbines in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden en in ons specifieke geval, het Groene Hart.
RijnGouweLokaal geeft aan dat de huidige de huidige aanpak onzorgvuldig is zolang er geen duidelijk wettelijk kader bestaat voor minimale afstandsnormen tussen windturbines en woningen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Normen.

W_B028 -WEO098 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Onvoldoende onderbouwing van locatiekeuze

RijnGouweLokaal geeft aan dat er een concrete transparante afweging ontbreekt voor het gebied rond de Steekterweg te Alphen aan den Rijn. Alternatieven buiten woongebieden zijn onvoldoende onderzocht en dit is strijdig met het uitgangspunt van een zorgvuldige locatieafweging zoals verankerd in het Omgevingsbeleid.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en Groene Hart, Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Alternatieve locaties. Het gebied ten zuiden van de N11, van de N207 richting de A12, is in de OER naar voren gekomen als een gebied waar windturbines goed ingepast kunnen worden, langs de infrastructurele bundel van de N11, Steekterweg en Oude Rijn.

W_B028 -WOER022 Aanwijzing zoekgebieden windturbines - Onevenredige aantasting van woon – en leefomgeving.

RijnGouweLokaal geeft aan dat er zonder gebiedsgerichte onderbouwing niet kan worden vastgesteld dat de effecten “aanvaardbaar” zijn, zoals beschreven in het OER. Windturbines van grote hoogte veroorzaken aantoonbaar: structurele geluidsoverlast; slagschaduw; visuele dominantie in een laaglandschap; aantasting van waardevastheid van woningen.

Antwoord
De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Er zullen niet direct windturbines in deze zoekgebieden geplaatst worden. Hiervoor moest eerst nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, onder andere naar geluid, slagschaduw, natuur, landschap en gezondheid. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Woningbouw en Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie.

W_B029 - Martien Vogelezang

W_B029 -WEE031 Windmolenlocaties langs infrastructuur

De inbrenger pleit voor een korte afstand van windturbines tot wegen. Daarbij noemt de inbrenger verschillende argumenten waaronder landschappelijke inpassing, bereikbaarheid, aansluitbaarheid, gevolgen voor weidevogels, waterhuishouding, bio-diverse inrichting van landschap, combinatie met laadstations en combinatie met batterijopslag.

Antwoord

Binnen de zoekgebieden zijn vervolgonderzoeken nodig om de impact van de opstellingen zo beperkt mogelijk te houden. Zo is het nodig om te onderzoeken wat de meest passende opstelling zou kunnen zijn, gezien alle belangen. Voor afstand tot wegen zijn in het OER de wettelijke veiligheidsnormen gebruikt. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_B029 -WEL032 Windmolenlocaties los in het veenweidelandschap in lijnopstellingen

De inbrenger benoemt de voorkeur voor korte lijnopstellingen vanwege het landschappelijk acceptabel aanzien. Daarbij noemt de inbrenger verschillende argumenten waaronder uitgestrektheid van het landschap, aanvaardbaar ritme in de onderbreking van de doorgaande horizonlijn, overzienbare compositie en eigen ritme in het landschap, positionering van aansluitstations en eventuele batterijopstellingen en onderhouds-aansluitlijnen die onopvallend evenwijdig aan de slagen in het landschap opgenomen kunnen worden.

Antwoord

Binnen de zoekgebieden zijn vervolgonderzoeken nodig. Zo is het nodig om te onderzoeken wat de meest passende opstelling zou kunnen zijn, gezien alle belangen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_B029 -WEL033 Windmolenlocaties in clusteropstellingen

De indiener ziet mogelijkheden voor een clusteropstelling vanaf zes turbines met een totale herinrichting van dat deel van het landschap in bruto-afmetingen vanaf 1,9 km bij 2,2 km voor zes turbines (2,4 km2) en tot 2,7 bij 1,9 km voor tien turbines (4,7 km2). In netto-afmetingen denkt de inbrenger aan 1,3 km en 2,4 km2. De inbrenger benoemt dat een cluster een grotere betekenis voor het landschap krijgt dan de enkele lijnopstellingen en dat dit kan sen biedt voor exploitatie van de nieuw ingerichte ruimte. Ook benoemt de inbrenger dat het combinatiekansen zijn zoals sportieve openluchtrecreatie, speelnatuur, parkinrichting, volkstuininrichting, dagrecreatieparken en landschappelijke inbedding door lange ontsluitingsroutes met begeleidende begroeiing.

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de voorstellen en het meedenken. Het zoveel mogelijk clusteren van grote windturbines is uitgangspunt voor de provincie, mede om versnippering over de gehele provincie daarmee te voorkomen. Het is daarbij van belang te investeren in de kwaliteit van het gebied waar de turbines komen.

W_B030 - Belangenvereniging Zwammerdam

W_B030 -WEA020 Bezwaar locatie voor windturbines, de 'Polder Steekt' aan de J.C. Hoogendoornlaan tussen Bodegraven en Alphen aan den Rijn, bij Zwammerdam

De inbrenger vraagt de provincie Zuid-Holland om andere alternatieven te overwegen:

- Financiële deelname in turbines op zee
- Zonneweiden
- Verlaging van de tiphoogte van de voorgenomen turbines
- Grotere afstand tot woonkernen

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, Normen, Participatie en lokaal eigendom, en tijdlijn, proces OER en Herziening. De provincie schrijft geen windturbinehoogtes voor. Dit is aan de initiatiefnemer. Ook de exacte windturbinelocaties worden door de initiatiefnemer bepaald.

W_B030 -WEL034 Bezwaar locatie voor windturbines, de 'Polder Steekt' aan de J.C. Hoogendoornlaan tussen Bodegraven en Alphen aan den Rijn, bij Zwammerdam

De inbrenger benoemt dat er onder bewoners gepeild is naar de beleving bij het voornemen tot plaatsing van windturbines. Daarin benoemt de inbrenger dat er 500 geldige stemmen hebben plaatsgevonden en dat dit neerkomt 70% van de bereikte adressen. Daaruit is naar voren gekomen dat slechts 3% van de bewoners voor plaatsing van de windmolens is en 97% tegen is. De inbrenger benoemt onder andere deze gevolgen:

- Gevreesde gezondheidsschade.
- Natuurverstoring door thermiek en 1800 m. lange slagschaduw.
- Onherstelbare schade aan de slappe veenbodem van dit
- Verlies van eeuwenoud cultuurlandschap en broedgebied van diersoorten.
- Economische schade door onaantrekkelijke vestigingsplaats.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Alternatieven voor opwek, Natuur, Landschap en het Groene Hart, Toerisme/recreatie, Financiële compensatie, Participatie en lokaal eigendom, Gezondheid, en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B031 - Bewoners Belangenvereniging Waarder

W_B031-WEA021 Alternatieven na 2030

De indiener verzoekt de provincie om voor de periode na 2030 alternatieven te onderzoeken met een meer efficiënte opwekking en inzet van energie. Hierbij benoemt de indiener mogelijkheden voor aqua- en geothermie en beleid met betrekking tot waterpeil en natuur inclusieve landbouw.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_B031-WEO099 Bod van RES1

De indiener vraagt de provincie waarom ze een klein aantal RES-regio's vastpint op het bod van RES1, wat uit evaluatie van het PBL op korte termijn niet noodzakelijk blijkt. De indiener oogt het schadelijk om RES-gebieden Midden-Holland en Holland Rijnland te dwingen deze ambities te realiseren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstelling.

W_B032 - Stichting tot instandhouding van de molenviergang van de Tweemanspolder

W_B032-WEL035 Landschap

De indiener stelt dat windturbines van circa 195 meter het landschap visueel domineren, de ruimtelijke samenhang verstoren en de recreatieve en toeristische waarde aantasten. Volgens de indiener erkent het plan-MER wel significante landschappelijke effecten, maar onderschat het de cumulatie met bestaande infrastructuur en de nabijheid van beschermde gebieden. De indiener stelt dat het besluit in strijd is met de provinciale beleidsdoelen voor behoud van landschappelijke kwaliteit in de Omgevingsvisie 2025. De indiener stelt dat er alternatieve locaties zijn (bijv. langs bestaande hoogspanningslijnen) ruim voldoende capaciteit bieden zonder deze impact.

Antwoord

Windparken hebben impact op het landschap en kunnen bestaande kwaliteiten aantasten. De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. Het plan-MER probeert, met behulp van een aantal beoordelingscriteria, zo goed en objectief mogelijk het landschappelijke effect in beeld te brengen. Op grond van de Omgevingsverordening Zuid-Holland worden de kernkwaliteiten behorende bij de onderscheiden landschapstypen beschermd. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet daarom worden gemotiveerd wat de aanwezige kernkwaliteiten zijn en wat de wijze is waarop met de bescherming van de kernkwaliteiten is omgegaan. In plan-MER windenergie Lansingerland is voor het milieuaspect 'landschap' getoetst of windmolens toepasbaar zijn in het landschap en welke mogelijke effecten deze hebben op het landschap. In de Plan-MER is landschap met vier verschillende criteria beoordeeld, cumulatie is geen criterium. Wel is bij het criterium, visuele interferentie rekening gehouden met de A12, bestaande hoogspanningslijnen behoren daar niet toe.

W_B032-WEL036 cultureel erfgoed

De indiener stelt dat windturbines bij Kruisweg-Oost de Molenviergang, een rijks monumentaal molenensemble van circa driehonderd jaar oud, aantasten doordat ze op korte afstand zichtbaar zijn en zo de historische eenheid en authenticiteit verstoren. Dit zou in strijd zijn met de Erfgoedwet en de Omgevingswet, die bescherming van erfgoedwaarden en bufferzones vereisen. Volgens de indiener besteedt het plan-MER onvoldoende aandacht aan cultureel erfgoed en aan de kwetsbaarheid van lineaire monumenten zoals molengangen.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijks monumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbij worden

erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie.

W_B032-WEO100 Algemeen

De indiener behartigd met de vereniging onder meer de belangen van de historische Molenviergang in de Tweemanspolder te Zevenhuizen.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

W_B032-WEO101 Algemeen

De indiener stelt dat de aanwijzing van Kruisweg als voorkeursgebied voor wind voor onherstelbare schade toebrengt aan het omliggende landschap en ons cultureel erfgoed. De indiener verzoekt de provincie om de aanwijzing van Kruisweg-Oost te schrappen uit de Herziening en het Plan-MER, en alternatieve locaties te prioriteren die geen conflict opleveren met beschermde waarden.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen om de aantasting van landschap en cultureel erfgoed. De plan-MER hanteert 38 afzonderlijke beoordelingscriteria, die onderling sterk van aard kunnen verschillen – variërend van landschap en erfgoed tot meervoudig ruimtegebruik en techniek. Een score op het ene criterium heeft daarom niet automatisch dezelfde betekenis of weging als een score op een ander criterium. De provincie heeft een afweging gemaakt op basis van de samenhang tussen alle relevante criteria.

W_B032-WEO102 Molenviergang

De indiener stelt dat de plaatsing van windturbines bij Kruisweg-Oost de Molenviergang – een uniek rijks monumentaal molenensemble van circa driehonderd jaar oud – visueel en ruimtelijk aantast. Volgens de indiener besteedt het plan-MER te weinig aandacht aan deze kwetsbaarheid en aan de specifieke ruimtelijke gevoeligheid van molengangen. Daarnaast wordt gewezen op het mogelijke wake-effect van de turbines, dat de lokale winddynamiek en daarmee indirect de werking en beleving van de molens kan beïnvloeden – een aspect dat onvoldoende is onderzocht.

Antwoord

De provincie onderkent het bijzondere cultuurhistorische belang van de Molenviergang als rijks monumentaal molenensemble en erkent dat windturbines in de omgeving een visuele invloed kunnen hebben op dit erfgoed. Dit erfgoedbelang is daarom nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. De mogelijke wake-effect van de turbines op de werking en beleving van de molens is in de plan-MER niet onderzocht, omdat dit pas bij een concreet initiatief op basis van de precieze locatie van de windturbines berekend kan worden.

W_B032-WEO103 Participatie

Daarnaast is de participatie onvolledig verlopen: eerdere inbreng van erfgoedorganisaties is genegeerd en belangrijke partijen, waaronder de vereniging en de Stichting tot Instandhouding van de Molenviergang, zijn niet betrokken bij de Klankbordgroep. Dit wordt gezien als strijdig met het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3.30 van de Awb.

Antwoord

Iedereen heeft de mogelijkheid gehad om zich aan te melden bij de klankbordgroep. Op de informatieavond van 2 juli 2024 is aangekondigd dat er een klankbordgroep zou worden opgericht, ook konden vanaf die datum betrokken bewoners en organisaties zich aanmelden voor de klankbordgroep. Ook in de nieuwsbrief van 30 september 2024 is nogmaals de oproep gedaan dat geïnteresseerde zich kunnen aanmelden bij de klankbordgroep. Op de projectwebsite is de mogelijkheid om zich aan te melden bij de klankbordgroep steeds mogelijk geweest. Een aantal vertegenwoordigers van de molenviergang zijn later aangesloten tot de klankbordgroep. Ook heeft de provincie in augustus met vertegenwoordigers van Stichting tot instandhouding van de Molenviergang van de Tweemanspolder en de Vereniging Molenvrienden Rottemerengebied gesproken.

W_B032-WOER023 1000 meter

De indiener stelt dat de provincie haar eigen beleid niet naleeft, bij de beantwoording van zienswijze Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER windenergie Lansingerland is toegezegd dat binnen 400 meter van historische molens geen nieuwe windturbines zouden worden geplaatst en dat het effect nog nader onderzocht in de plan-MER tot een afstand van 1000 meter. Dit is volgens de indiener niet gebeurd. Dit wordt als onzorgvuldig beschouwd en in strijd met eerder beleid en het advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit uit 2022, die eveneens adviseerde geen windturbines te realiseren binnen 1.000 meter van monumentale molens zoals de Molenviergang.

Antwoord

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) windenergie gemeente Lansingerland is toegezegd dat binnen de vastgestelde molenbiotopen van historische windmolens geen windturbines worden geplaatst. Deze molenbiotoop betreft de zone tot 400 meter vanaf de historische molen, zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Dit vormt het formeel geldende en juridisch bindende beleidskader. Daarnaast is in de NRD aangegeven dat buiten deze 400-meterzone een moderne windturbine nog landschappelijke invloed kan hebben op traditionele windmolens. Om deze mogelijke effecten inzichtelijk te maken, is toegezegd dat dit effect nader zou worden beschouwd in de plan-MER, tot een afstand van 1.000 meter vanaf de traditionele windmolen. De afstand van 1.000 meter heeft geen formele of juridisch bindende status in het provinciale beleid zoals in de Omgevingsverordening. Deze afstand is opgenomen in het Omgevingseffectrapport (OER) als een aanvullende beoordelingsafstand om effecten op cultuurhistorische waarden breder en zorgvuldiger in beeld te brengen. Het betreft daarmee een onderzoeks- en beoordelingsmaat en geen norm die automatisch leidt tot uitsluiting van locaties. Het erfgoedbelang en de effecten op molenbiotopen zijn expliciet onderzocht en beschreven in de plan-MER windenergie Lansingerland. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is een beoordeling opgenomen van de effecten van windturbines op molenbiotopen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen locaties binnen 500 meter en locaties tussen 500 en 1.000

meter van molenbiotopen. Zoals weergegeven in tabel 32 van de plan-MER windenergie Lansingerland krijgen windturbines in deze zones een negatieve tot zeer negatieve beoordeling. Daarmee zijn de effecten op het cultuurhistorisch erfgoed expliciet inzichtelijk gemaakt en meegewogen in de beoordeling van de geschiktheid van de zoekgebieden voor windenergie.

W_B032-WOER024 5000 meter

De zienswijze betoogt dat de provincie in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 erkent dat windturbines elkaar wind technisch kunnen beïnvloeden en daarom een minimale afstand van 5 kilometer tussen clusters hanteert om interferentie, rendementsverlies en turbulentie te voorkomen. Volgens de indiener toont deze beleidslogica aan dat historische molens, die veel kwetsbaarder zijn voor windverstoringen, minstens dezelfde bescherming verdienen. Het toestaan van windturbines op slechts enkele honderden meters van de Molenviergang is daarmee onverenigbaar met het provinciale omgevingsbeleid en de vereiste zorgvuldigheid. De indiener stelt dat daarom binnen een afstand van 5 km van de Molenviergang geen windturbines mogelijk worden gemaakt tenzij uit degelijk onder zoek blijkt dat zich geen negatieve effecten als hiervoor benoemd zullen voordoen. De indiener verwijst naar een rapport van een molenaar uit Piershil waar praktijkvoorbeelden van schade aan molens door nabijgelegen turbines.
De indiener stelt dat het plan-MER de effecten op de Molenviergang onzorgvuldig en onvolledig heeft onderzocht.

Antwoord

De afstand van 5 kilometer is opgenomen in de Omgevinsgvisie als uitgangspunt voor de vertaling van de nieuwe zoekgebieden wind naar daadwerkelijke windlocaties. Deze afstand is opgenomen om visuele interferentie tussen windparken zoveel mogelijk te voorkomen. We verwachten dat vanaf deze afstand de parken goed als onderscheidende parken te herkennen zijn. Deze afstand gaat niet over windvang, daar is een kleinere, niet nader vastgestelde afstand voor van toepassing. Het erfgoedbelang is nadrukkelijk betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. Voor historische windmolens is de bescherming van de molenbiotoop juridisch verankerd in de provinciale Omgevingsverordening. Deze molenbiotoop betreft een zone tot 400 meter rondom de molen en vormt het formele, juridisch bindende toetsingskader. Daarbij worden erfgoedbelangen afgewogen tegen andere provinciale belangen, zoals de opgave voor duurzame energie.

W_B032-WOER025 Beschermingszone

De zienswijze stelt dat het plan-MER onvoldoende alternatieven en participatie heeft meegenomen. Hoewel de Herziening 2025 minimale afstanden tussen windparken voorschrijft, ontbreekt een beschermingszone rond cultureel erfgoed en landschappelijke iconen. Volgens de indiener zijn minder conflicterende alternatieven, zoals industriële of offshore locaties, niet serieus onderzocht.

Antwoord

Het erfgoedbelang is betrokken bij de plan-MER en bij de beoordeling van de geschiktheid van locaties voor windenergie. In de plan-MER windenergie Lansingeland is expliciet aandacht besteed aan cultuurhistorie en aan de effecten van windturbines op

molenbiotopen en molenensembles. In hoofdstuk 3.8 van de plan-MER is de invloed van windturbines op historische molens en molenbiotopen onderzocht. De afbakening het plan-MER zijn de grenzen van de gemeente Lansingerland en binnen deze grenzen zijn geen industriële of offshore locaties aanwezig.

W_B033 - Toekomstige bewoners van Buytewech-Noord, Nieuwkoop & Bewonerscollectief Stop Windturbines Nieuwkoop

W_B033-WEE032 Onevenredige effecten op leefomgeving, natuur en recreatie

De inbrenger benoemt gevolgen van de eventuele plaatsing van windturbines zoals de aantasting van het woon- en leefklimaat voor omwonenden, verstoring van het recreatieve karakter van de Nieuwkoopse Plassen en aangrenzende
Polders en negatieve effecten op natuurwaarden. Daarbij benoemt de inbrenger dat er een overtuigende onderbouwing ontbreekt dat deze effecten binnen aanvaardbare grenzen blijven of dat er mitigerende maatregelen zijn die überhaupt effectief zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken tijdlijn, Proces OER en Herziening, Landschap en Groene Hart, Woningbouw, en Toerisme/recreatie.

W_B033-WEE033 Natuurwaarden – Ruygeborg en NNN

De inbrenger pleit voor het behoud van het cultuurhistorisch en ecologisch erfgoed, zodat het zijn karakter en rust voor toekomstige generaties behouden kan blijven. De inbrenger geeft aan dat de beoogde turbines op minder dan 1,2 km afstand liggen van natuurgebied Ruygeborg, onderdeel van het NNN. Windturbines op deze afstand veroorzaken volgende inbrenger verlies van leefgebied bij vogels, verhoogde sterfte door aanvaringen en negatieve impact op de weidevogelpopulatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Natuur.

W_B033-WEG034 Onvoldoende aandacht voor gezondheid en leefkwaliteit

De inbrenger benoemt dat er in de herziening van het Omgevingsbeleid 2025 vrijwel geen aandacht besteed wordt aan de impact van windturbines op de gezondheid en het welzijn van omwonenden. Als voorbeelden noemen zij stress, slaapproblemen, concentratieverlies, afname woningwaarde en leefkwaliteit. De inbrenger benoemt dat de provincie uitvoering dient te geven aan haar zorgplicht door te waarborgen dat ruimtelijke besluiten geen afbreuk doen aan de gezondheid, veiligheid en leefkwaliteit van haar inwoners en verzoekt de provincie daarom deze effecten expliciet te benoemen en te betrekken in de verdere besluitvorming. In de conclusie (pagina 7 van de zienswijze) verzoekt de inbrenger de provincie om de toetsing van effecten op woningbouw, natuur, gezondheid en recreatie te herzien met actuele gegevens (waaronder Buytewech-Noord).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Woningbouw, Natuur, Toerisme/Recreatie, en Tijdlijn, proces OER en Herziening. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B033-WEL037 Bezwaar zoekgebied windturbinelocatie IA.03.HR: strijd met open én cultuurhistorisch landschap

De inbrenger benoemt dat de plaatsing van negen windturbines van industriële schaalgrootte een onomkeerbare aantasting van zowel de openheid als de cultuurhistorische identiteit betekent. De inbrenger benoemt dat de suggestie om extra beplanting toe te voegen om de impact te verzachten juist de historische openheid en verkavelingsstructuur vervormen, hetgeen strijdig is met het behoud van cultuurhistorisch waardevolle landschappen zoals verankerd in de Omgevingsvisie Zuid-Holland en de Omgevingsverordening.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, en Tijdlijn, proces OER en herziening. In het vervolgproces verwachten wij van de initiatiefnemer dat zij een uitgebreid participatietraject opzet, waar u in meegenomen wordt. Tijdens dit participatietraject kunnen ook mitigerende maatregelen afgesproken worden.

W_B033-WEL038 Balans tussen energietransitie en behoud ruimtelijke kwaliteit, landbouw en landschap

De inbrenger benoemt dat de balans doorslaat naar energieproductie zonder robuust onderbouwd plan voor landschappelijke inpassing of voor behoud van gebiedskwaliteit door IA.03.HR als kansrijke windlocatie op te nemen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Tijdlijn, proces OER en herziening. Uit de OER komt het gebied IA.03.HR als technisch best beoordeeld naar voren.

W_B033-WEO104 Vertrouwen in de overheid

De inbrenger benoemt dat in de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 voor de gemeente Nieuwkoop expliciet vastgelegd dat géén windturbines worden geplaatst. Het opnieuw aanwijzen van Nieuwkoop als windlocatie ondermijnt volgens de inbrenger deze bestuurlijke afspraak en schaadt het vertrouwen in de overheid. De inbrenger geeft aan dat zij als bewoners genegeerd zijn in dit proces.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen en Participatie en lokaal eigendom. Het feit wat de inbrenger aandraagt, dat in de RES 1.0 expliciet is vastgelegd dat in de gemeente Nieuwkoop geen windturbines worden geplaatst, herkent de provincie niet.

W_B033-WEO105 Duurzaamheidsinspanningen door gemeente Nieuwkoop

De inbrenger benoemt dat gemeente Nieuwkoop zelf verantwoorde alternatieven ontwikkeld heeft middels een zeer gedegen participatietraject. De inbrenger vindt het onbegrijpelijk dat juist een gemeente die haar verantwoordelijkheid neemt nu "gestraft" lijkt te worden omdat andere gemeenten in Zuid-Holland achterblijven in hun

duurzaamheidsambities. In de conclusie (pagina 7 van de zienswijze) verzoekt de inbrenger de provincie om de plannen en initiatieven van de gemeente Nieuwkoop (zoals zonnevelden en daken) alsnog volwaardig mee te nemen in de herzieningsafweging.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B033-WEO106 Ernstige feitelijke tekortkomingen OER IA.03.HR bij Nieuwkoop en verzoek tot onvolledigheid erkennen en schrappen zoeklocatie.

De inbrenger benoemt dat zij in de OER ernstige feitelijke tekortkomingen geconstateerd hebben ten aanzien van locatie IA.03.HR bij Nieuwkoop. De inbrenger benoemt dat bij de analyse van deze locatie zijn de lopende en geplande woningbouwontwikkelingen aan de noordzijde van Nieuwkoop niet meegenomen. Het niet meenemen van deze concrete ontwikkelingen heeft volgends de inbrenger geleid tot een onjuiste beoordeling van de leefomgeving bij het criterium “grootschalige ontwikkellocatie wonen en werken” (ref. p. 392, 394 en 415 van het OER). De inbrenger is van mening dat indien deze woonwijken correct waren meegenomen, de beoordeling van de leefomgeving zeer
Negatief zou zijn uitgevallen en dat locatie IA.03.HR niet als kansrijk zou zijn aangemerkt. De inbrenger benoemt dat hierdoor ook de hoge score op het criterium “concentratie” (ref. p. 400 & 416 van het OER) misleidend is. De inbrenger geeft aan dat het ruimtelijk en maatschappelijk onaanvaardbaar is dat een windpark in dit gebied de realisatie van deze broodnodige woningen onmogelijk zou maken. De inbrenger vraagt de provincie Zuid-Holland om expliciet te erkennen dat de beoordeling van locatie IA.03.HR niet actueel, onvolledig en onjuist is, en deze locatie te schrappen uit de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025. Daarnaast verzoekt de inbrenger in de conclusie (pagina 7 van de zienswijze) de provincie om het OER te herzien en te actualiseren met de juiste ruimtelijke gegevens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw en Tijdlijn, proces OER en Herziening. Het is bekend dat de locatie IA.03.HR nabij de in aanbouw zijnde woonwijk Buytewech-Noord ligt. Door de omvang van het zoekgebied is het goed mogelijk dat windturbines zodanig kunnen worden ingepast dat de woonwijk geen onaanvaardbare overlast ondervindt. Dit zal in een later stadium, tijdens de projectfase, verder onderzocht moeten worden.

Omdat de woonwijk reeds in aanbouw is, is er geen sprake van dat een windpark in dit gebied de realisatie van woningen onmogelijk maakt. Het voorgestelde beleid van de provincie biedt meer ruimte voor de toenemende elektriciteitsbehoefte van Zuid-Holland op een schone, onafhankelijke manier. De ruimte in Zuid-Holland is beperkt, daarom wil de provincie zorgvuldig omgaan met de schaarse ruimte en een goede afweging maken tussen verschillende provinciale waarden. In het buitengebied ten noorden van de woonkern Nieuwkoop is meer woningbouw, naast de woonwijk Buytewech-Noord, nu niet aan de orde.

W_B033-WEO107 Gebrek aan gebiedslogica en alternatieven

De inbrenger stelt dat de locatiekeuze niet is gebaseerd op optimale ruimtelijke logica, maar op theoretische ruimtebeschikbaarheid. De inbrenger benoemt dat er geen vergelijking is gemaakt met alternatieve locaties waar landschappelijke effecten geringer zouden zijn, bijvoorbeeld langs bestaande infrastructuren, havengebieden of industriële zones. Het is daarom volgens de inbrenger prematuur om deze locatie in Nieuwkoop als “flink park mogelijk” te bestempelen zonder integrale afweging van alternatieven. In de conclusie (pagina 7 van de zienswijze) verzoekt de inbrenger de provincie om alternatieve locaties te onderzoeken met aanzienlijk minder negatieve impact op leefomgeving, cultuurhistorisch landschap en natuur.

Antwoord

In de OER is de potentie voor plaatsing van windenergie opgenomen en zijn alternatieven afgewogen. Afhankelijke van de verdere uitwerking en locatie specifieke onderzoeken zal afgewogen worden of windenergie daadwerkelijk mogelijk is. Zie verder themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B034 - TurbulenT

W_B034-WEG035 Gezondheidsrisico's en milieuvervuiling

De indiener verzoekt de provincie om een onafhankelijk onderzoek naar de overlast, de gezondheidsrisico's en de mogelijke milieuvervuiling door windturbines uit te voeren voordat er “een beslissing wordt genomen om het Ontwerp goed te keuren”.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_B034-WEL039 Groene Hart

De indiener geeft aan dat het voorstel om windturbines te plaatsen botst met het jarenlange provinciale beleid om het Groene Hart zo veel mogelijk te beschermen. Tot slot, geeft de indiener aan dat er bij de inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties van het Groene Hart en de Bollenstreek geen draagvlak is voor het plaatsen van windturbines in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart voor informatie over eventuele plaatsing in het Groene Hart. Daarnaast wordt de inbreng over draagvlak ter kennisgeving aangenomen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom voor meer informatie over het participatieproces. Het doel van participatie is niet om instemming te verkrijgen, maar om acceptatie te bevorderen door het doorlopen van een transparant en zorgvuldig proces. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B034-WERE021 RES doelstelling

De indiener geeft aan dat de landelijke RES-doelstelling wordt gehaald met de tot nu toe gerealiseerde duurzame energie-opwek en de “zelf opgelegde RES doelstelling heeft geen enkele juridische grondslag of binding”. De indiener verzoekt de provincie om verder te onderzoeken hoe deze “bovenmatige, onredelijke en onverplichte RES biedingen” tot stand zijn gekomen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B035 - Stichting Dorpsoverleg Hazerswoude-Dorp

W_B035-WEG036 Overlast omwonenden

De indiener haalt aan dat uit onderzoeken blijkt dat wonen nabij windturbines kan leiden tot geluidsoverlast, wat kan leiden tot gezondheidsklachten en slaapstoornissen, en slagschaduw, wat psychologische effecten kan hebben.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_B035-WEG037 BPA

De indiener stelt dat Bisfenol A (BPA) vrijkomt bij slijtage van rotorbladen van windturbines. Daarna benoemt de indiener de schadelijke effecten van BPA op mens en milieu. De indiener geeft aan dat er geen strikte maatregelen zijn genomen op BPA-vervuiling door windmolens te voorkomen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_B035-WEG038 Onvoldoende bescherming door huidige milieunormen

De indiener geeft aan dat de landelijke milieunormen op basis van jaargemiddelde geluidswaarden onvoldoende rekening houden met piekgeluiden en specifieke hinder van laagfrequent en infrasoon geluid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen. De landelijke milieunormen worden opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

W_B035-WEL040 Bescherming open landschap

De indiener meent dat de plaatsing van hoge windmolens het karakter en belevingswaarde van Het Groene Hart onherstelbaar wordt aangetast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B035-WEO108 Bezwaar

Indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen aanwijzing van locaties voor windmolens in het Groene Hart, nabij Hazerswoude-Dorp en Hazerswoude-Rijndijk.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening. Op dit moment kan er nog geen bezwaar worden gemaakt, omdat er nog geen formeel besluit is genomen. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied

ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_B035-WEO109 Gebrek aan lokaal draagvlak voor wind

Indiener geeft aan dat uit een recente dorpsenquête blijkt dat 76% van de inwoners van Hazerswoude-Dorp tegen de plaatsing van hoge windturbines is. De gemeenschap staat volgens die enquête wel open voor zon op dak of kleine windmolens op bedrijventerreinen mits passend bij het dorpskarakter.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en Participatie en lokaal eigendom.

W_B035-WEO110 Waardedaling en compensatie

De indiener stelt dat de aanwezigheid van windmolens leidt tot waardedaling van woningen en dat nadeelcompensatieregelingen geen oplossing bieden voor het verlies van woongenot en leefkwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_B035-WEO111 Participatie en alternatieven

De indiener is van mening dat uit de praktijk blijkt dat participatie en lokaal eigendom het draagvlak niet vergroten bij grootschalige windprojecten in een kwetsbaar gebied als Het Groene Hart. De indiener geeft aan dat de gemeenschap voorkeur heeft voor kleinschalige, innovatieve en passende vormen van duurzame energie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Het doel van participatie is niet om instemming te verkrijgen, maar om acceptatie te bevorderen door het doorlopen van een transparant en zorgvuldig proces.

W_B037 - Stichting Behoud Open Landschap

W_B037-WEG039 Algemeen kader gezondheid en Omgevingswet

De indiener stelt dat de Omgevingswet gezondheid een centrale plaats geeft in het omgevingsbeleid en dat dit vroeg in de beleidsvorming moet worden betrokken. De indiener constateert dat gezondheid en hinder door windturbines in de herziening van het omgevingsbeleid 2025 onvoldoende en te laat zijn meegenomen. Volgens de indiener ontbreken toetsbare normen voor gezondheid en hinder. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland het voorstel te verwerpen zolang dit niet is hersteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_B037-WEG040 Onvoldoende aandacht voor gezondheid en hinder in de OER

De indiener stelt dat in het deelrapport windenergie nauwelijks aandacht is voor hinder en geen aandacht voor gezondheid. Volgens de indiener zijn artsen niet betrokken bij de totstandkoming van de OER. Gezondheid wordt volgens de indiener onterecht doorgeschoven naar een latere fase. De indiener verzoekt hoofdstuk 10 van de OER te schrappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B037-WEG041 Gebruik van verouderde RIVM-inzichten

De indiener betoogt dat het beleid is gebaseerd op verouderde onderzoeken en een blootstelling-responscurve die geen actuele wetenschappelijke stand van zaken weergeeft. Volgens de indiener zijn buitenlandse onderzoeksresultaten onvoldoende verwerkt. De indiener stelt dat de hindercurve geen betrouwbare basis vormt voor beleid. De indiener verzoekt deze curve niet te gebruiken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_B037-WEG042 Slaapverstoring en gezondheidseffecten

De indiener verwijst naar wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat slaapverstoring veel voorkomt bij omwonenden van windturbines. Volgens de indiener leidt slaapverstoring tot verhoogde gezondheidsrisico's. De huidige normen zouden deze effecten onvoldoende beschermen. De indiener stelt dat deze kennis niet is verwerkt in het beleid.

Antwoord

Het RIVM voert momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en hinder en slaapverstoring. De resultaten van het onderzoek worden eind 2026 verwacht. Indien blijkt uit dit onderzoek dat bepaalde zoekgebieden niet waarborgen dat gezondheidsrisico´s door slaapverstoring voorkomen kunnen worden dan zal er geen

windturbine geplaatst worden. Zie thema beantwoording wind hoofdstuk Gezondheid voor meer informatie.

W_B037-WEG043 Laagfrequent geluid en amplitudemodulatie

De indiener geeft aan dat laagfrequent geluid en amplitudemodulatie onvoldoende zijn onderzocht en meegenomen. Volgens de indiener onderschatten gebruikte rekenmodellen de werkelijke hinder. De indiener stelt dat metingen bij bestaande windparken aantonen dat klachten overeenkomen met gemeten waarden. Dit moet volgens de indiener al in de OER worden beoordeeld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_B037-WEG044 Bisfenol A en slijtage van windturbines

De indiener stelt dat de emissie van microplastics en bisfenol A door slijtage van turbinebladen onvoldoende is meegenomen. Bisfenol A is volgens de indiener schadelijk voor gezondheid en milieu en Europees verboden voor voedselcontact. De indiener acht langdurige plaatsing van windturbines daarom risicovol voor bodem, water en voedselketen. De indiener verzoekt deze effecten te betrekken in het beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid - Bisfenol-A (BPA).

W_B037-WEG045 Onbeantwoorde vragen over gezondheidsrisico's

De indiener stelt dat voorafgaand aan besluitvorming essentiële vragen over gezondheidsrisico's van windturbines onbeantwoord zijn gebleven. Het betreft onder meer mogelijke effecten op kinderen, kwetsbare ouderen, slaap, cognitieve ontwikkeling, stress, psychisch functioneren, zwangerschap, voortplanting en chronische ziekten. Ook wordt gewezen op onzekerheden over laagfrequent en infrageluid, dosis-effectrelaties, cumulatieve milieueffecten, zorgconsumptie en veranderingen in functioneren van omwonenden. De indiener geeft aan dat deze vragen eerst beantwoord moeten worden en verzoekt de provincie Zuid-Holland deze expliciet te betrekken bij de herziening van de omgevingsvisie, met toepassing van het voorzorgsbeginsel.

Antwoord

Er wordt voortdurend meer onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Daarnaast zal er in het vervolgtraject nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, onder meer naar geluid. Indien uit de onderzoeken van het RIVM, de GGD of onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer blijkt dat de plaatsing van windturbines onaanvaardbare geluidsoverlast of gezondheidsrisico´s meebrengt zullen de turbines niet geplaatst worden. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen voor meer informatie.

W_B037-WEL041 Zoekgebieden en landschappen

De indiener stelt dat stille, landelijke polders ten onrechte als technisch geschikt zijn aangemerkt. Volgens de indiener leidt plaatsing van windturbines daar tot ernstige verstoring van stilte en slaap. De indiener verzoekt specifieke zoekgebieden uit de OER en omgevingsvisie te schrappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Landschap en het Groene Hart. De zorgen van de indiener zijn duidelijk en de provincie herkent die zorgen. De provincie volgt de ontwikkelingen met betrekking tot de windnormen op Rijksniveau op de voet en zal deze toepassen zodra zij wettelijk van kracht zijn. De provincie heeft op dit moment niet de ambitie om zelf lokale normen op te stellen per zoekgebied.
De provincie wil de indiener nog graag wijzen het Besluit Kwaliteit Leefomgeving, paragraaf 3.5.4.2. In. Artikel 3.34 en verder worden verschillende geluidsplafonds vastgesteld voor verschillende activiteiten. De landelijke windturbinebepalingen zullen hier een toevoeging op vormen, volgens de huidige conceptwindturbinebepalingen uit 2023. Te zien is dat voor wegverkeer op gemeentewegen, ook een belangrijke bron van (laagfrequent) geluid, een maximale geluidsimmissie wordt gehanteerd van 53 dB Lden. Geluid van windturbines wordt, volgens de huidige conceptwindturbinebepalingen, gemaximeerd op 47 dB Lden als grenswaarde.

W_B037-WEN010 Gebrek aan actuele en deugdelijke normen

De indiener geeft aan dat landelijke normen voor windturbines niet toepasbaar zijn zolang geen volledige milieubeoordeling is afgerond. Volgens de indiener gebruikt de provincie Zuid-Holland conceptnormen die medisch en wetenschappelijk omstreden zijn. De motivering van normen zou niet actueel en niet project specifiek zijn. De indiener acht besluitvorming op deze basis onzorgvuldig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_B037-WEN011 Afstandsregels en geluidscontouren

De indiener geeft aan dat de provincie gebruikmaakt van niet-wetenschappelijk onderbouwde vuistregels voor afstand en geluid. Deze functioneren volgens de indiener feitelijk als normen. De indiener stelt dat afstandsnormen pas mogen worden vastgesteld na deugdelijke toetsing conform Europese richtlijnen. De indiener verzoekt geen besluiten te nemen over afstandsnormen en hoofdstuk 10 te schrappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_B037-WEO112 Samenhang met juridische zienswijze

De indiener verwijst voor juridische, planologische en bestuursrechtelijke aspecten naar een afzonderlijk ingediende juridische zienswijze. De indiener neemt de daarin opgenomen feiten en conclusies integraal over voor zover deze relevant zijn voor gezondheid en leefomgeving. Beide zienswijzen vormen volgens de indiener één samenhangend geheel.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B037-WEO113 Voorzorgsbeginsel en bewijslast

De indiener stelt dat bij windturbines sprake is van een omgekeerde bewijslast, waarbij omwonenden gezondheidsschade moeten aantonen. Volgens de indiener ontbreekt voorafgaand onderzoek naar effecten op onder meer kinderen, ouderen en slaap. De indiener acht toepassing van het voorzorgsbeginsel noodzakelijk. De indiener verzoekt deze vragen expliciet te verwerken in de herziening van de omgevingsvisie.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_B038 - Coöperatie Drechtse Energie

W_B038-WED002 Windturbines als instrument tegen netcongestie

De indiener refereert bronnen van de gemeente Dordrecht en bericht van Netbeheer Nederland om te stellen dat windturbines op land nabij gebruikers kunnen bijdragen aan een verbetering van de netbalans. De indiener signaleert op de locatie A16/polder Zuidpunt een kans om nabijgelegen bedrijventerreinen (Distripark en Dordtse Kil 3) met grootverbruikers te voorzien van elektriciteit. Door lokaal elektriciteitsverbruik aan lokale productie te koppelen neemt de noodzaak tot verzwaring af.

Antwoord

Lokale opwek en lokale afname is inderdaad hetgeen waar de provincie naar streeft. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Netcongestie en Alternatieven voor opwerk voor meer informatie.

W_B038-WEE034 Natuur inclusieve inrichting

De indiener pleit voor een natuur inclusieve inrichting bij de ontwikkeling van een windpark in locatie A16/polder Zuidpunt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_B038-WEL042 Landschappelijke uitgangspunten

Indiener geeft provincie Zuid-Holland mede in overweging dat aan de Brabantse zijde en aan de overkant van de Dordtse Kil de windturbines niet geheel in een lijnopstelling zijn geplaatst. Een ruimtelijke inrichting die rekening houdt met deze bestaande windmolens vindt de indiener logisch op de locatie A16/polder de Zuidpunt.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier invulling aan geven.

W_B038-WEO114 Zorgvuldig proces

De indiener spreekt waardering uit voor het zorgvuldig doorlopen proces van de provincie.

Antwoord

Dank voor de steun.

W_B038-WEO115 Handhaven voorkeurslocatie

Indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om A16/polder de Zuidpunt nadrukkelijk te handhaven als voorkeurslocatie en ruimte te bieden aan een voortvarende uitwerking.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Op dit moment neemt de provincie dit zoekgebied alleen op als secundair zoekgebied in de Omgevingsvisie. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie.

W_B038-WEO116 Maatschappelijk draagvlak voor de opstelling

Indiener adviseert de provincie Zuid-Holland om niet al te kiezen voor een lijnopstelling bij de A16, maar de opstelling van de windturbines over te laten aan een uitgebreid gezamenlijk proces met de betrokken stakeholders. Indiener is van mening dat het bieden van ruimte voor zo'n proces zal leiden tot een gedragen windpark en biedt aan in dit proces ook een rol vervullen.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, Landschap en het Groene Hart, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie schrijft geen windturbineopstellingen en/of -hoogtes voor.

W_B038-WEO117 Uitbreiding van het zoekgebied

Indiener is van mening dat uitbreiding van het zoekgebied A16/polder Zuidpunt in oostelijke richting meer kansen biedt voor een goede configuratie van meerdere windmolens op deze locatie. Op basis van de Actualisatie Structuurvisie Windenergie van de gemeente Dordrecht en gesprekken die de indiener heeft gevoerd met agrariërs in de polder doet de indiener middels een kaartje een voorstel voor verruimen van het zoekgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Alternatieve locaties.

W_B038-WEO118 Afname lokale windenergie verbetert vestigingsklimaat

Indiener stelt dat het beschikbaar stellen van windenergie op de locatie A16/polder de Zuidpunt het vestigingsklimaat van de regio kan verbeteren. Doordat ondernemers gelegenheid krijgen elektriciteit direct af te nemen, worden belemmeringen om te vestigen of uit te breiden in netcongestiegebied verminderd.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier invulling aan geven.

W_B038-WEO119 Windenergie zorgt voor werkgelegenheid

Indiener geeft aan dat windenergie voor directe en indirecte werkgelegenheid in de regio Dordrecht kan zorgen tijdens de realisatie en onderhoud van de turbines.

Antwoord

Er wordt kennisgenomen van het specifieke punt.

W_B038-WEO120 Lokaal eigendom

Indiener is bereid een belangrijke rol te spelen in het invullen dan lokaal eigendom en participatie bij een windpark A16/polder Zuidpunt.

Antwoord
De provincie heeft kennisgenomen van uw zienswijze. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom voor meer informatie hierover.

W_B038-WEO121 Beperkte impact op omgeving

Indiener is van mening dat vergeleken met andere locaties in de regio de effecten van windturbines in de locatie A16/polder Zuidpunt op het gebied van natuur, geluid, slagschaduw en externe veiligheid beperkt en goed beheersbaar zijn. Het provinciale OER wordt gebruikt om dit argument te onderschrijven.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier invulling aan geven.

W_B038-WEO122 Gemeentelijk en coöperatief proces

De indiener verzoekt de provincie om in de verdere planvorming omtrent de windlocatie A16 ruimte te laten voor een gemeentelijk en coöperatief gestuurd proces, waarin lokaal eigendom nagestreefd wordt.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_B038-WEO123 Integrale opgave

De indiener verzoekt de provincie om het ontwikkelen van windenergie op locatie A16/de Zuidpunt te benaderen als integrale opgave van wind, zon, netinpassing en energiehubs. Voor de indiener betekent dat deze locatie onderdeel te laten zijn van de energiecorridor langs A16-A16 Zuid.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. Op dit moment neemt de provincie dit zoekgebied alleen op als secundair zoekgebied in de Omgevingsvisie. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie.

W_B039 - Wind

W_B039-WEO124 Bestaande windturbines opnemen in zoekgebied

Indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om bestaande windturbines mee te nemen in zoekgebied IA.04.HR om toekomstige repowering, vervanging of verplaatsing van huidige windturbines planologisch mogelijk te maken.

Antwoord

Dank voor uw inbreng. De bestaande windturbines zullen meegenomen worden in het vervolgonderzoek voor dit zoekgebied. Zie ook Themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B041 - Veehouderij De Jong

W_B041-WEE035 Welzijn agrariër

Naast het benadelen van het dierenwelzijn, wordt ook het welzijn van de agrariër geschaad, meent de indiener. Dit weegt voor een agrariër vanwege de onregelmatige werktijden ook zwaarder

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid. De wetgever maakt geen onderscheid in ervaren hinder afhankelijk van het soort werktijden van een persoon. In het participatietraject met de initiatiefnemer kunt u uw zorgen kenbaar maken.

W_B041-WEE036 Slappe bodem

De indiener geeft aan dat de aanleg en onderhoudskosten vanwege de slappe bodem hoger zullen uitvallen.

Antwoord

De fundatiekosten zijn voor rekening van de initiatiefnemer. Mocht deze tot de conclusie komen dat de fundatiekosten dermate hoog zijn dat het project niet doorgang kan vinden, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_B041 -WEE037 Weidevogels

Indiener brengt in dat gebied IA.05.HR/MH ongeschikt is als zoekgebied voor windenergie vanwege de weidevogels en dat recent onderzoek heeft aangetoond dat weidevogels niet samengaan met windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur - Natuur in de Omgevingseffectrapportage (OER).

W_B041 -WEE038 Dierenwelzijn

Indiener brengt in dat onderzoek van de Universiteit gent heeft aangetoond dat koeien in de weide stress kunnen ervaren van windmolens. Dit is niet alleen strijdig met het dierenwelzijn, maar ook benadeeld dit de melkproductie en daarmee de omzet van het melkveebedrijf.

Antwoord

In het participatietraject wat volgt op het vaststellen van het nieuwe beleid, kunt u deze zorgen kenbaar maken. Melkveebedrijven kunnen wellicht ook aanspraak maken op planschadevergoedingen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Natuur en Financiële compensatie.

W_B042 - Windunie

W_B042-WED003 noodzaak

Indiener geeft aan dat lokale opwekking noodzakelijk is voor de regionale economische ontwikkeling en het oplossen van netcongestie.

Antwoord

De provincie streeft inderdaad naar zoveel mogelijk lokale opwek en lokale afname. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B042-WED004 zoekgebieden

De indiener onderschrijft het aanwijzen van zoekgebieden wind door de PZH.

Antwoord

Dank voor de steun.

W_B042-WED005 tiphoogte

Niet uitgaan van turbines van 5,6 MW met een ashoogte en rotordiameter van 160 meter maar van de efficiëntere turbines van tussen de 6 MW en 7 MW met een tiphoogte van meer dan 240 meter.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen - Conceptnormen. De provincie schrijft geen windturbinevermogens, -formaten, of -opstellingen voor.

W_B042-WED006 meer ontwikkelgebieden

Door het aantal ontwikkelgebieden voor windenergie te beperken tot de technisch beste beoordeelde gebieden vallen veel gebieden af waar ruimte is voor 3 of 4 turbines. Dat leidt tot te grote druk op de technisch best beoordeelde gebieden. Wijs daarom meer ontwikkelgebieden aan, ook voor kleinere windparken, zodat het maatschappelijk draagvlak vergroot.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties< Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Landschap en het Groene Hart. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043 - Staatsbosbeheer Zuidwestelijke Delta

W_B043-WEE039 Zorgen over grote turbines Eiland van Dordrecht

De indiener maakt zich zorgen om de mogelijke plaatsing van grote windturbines in het zoekgebied op het Eiland van Dordrecht vlak bij de Biesbosch vanwege de gevolgen daarvan voor vogels en vleermuizen. Het gaat volgens de indiener om een uniek natuurgebied dat van internationale betekenis is als broed- en rustgebied voor (beschermde) vogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEE040 Risico's van windturbines voor vogels en vleermuizen

De indiener benoemt en beargumenteert een aantal risico's van windturbines en hoogspanningsverbindingen voor vogels en vleermuizen, namelijk: directe sterfte, verlies van leefgebied en barrièrevorming. Vervolgens gaat de indiener specifieker in op de risico's en stapeling van effecten. Zie pagina 2/5 voor de uitgebreide argumentatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. In het gevolgtraject zullen nadere ecologische onderzoeken worden uitgevoerd door de initiatiefnemer. Hierin wordt ook cumulatie meegenomen. Mogelijk zullen er dan mitigerende maatregelen worden genomen om aanvaringsslachtoffers tegen te gaan. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEE041 Natura 2000 gebied De Biesbosch

De indiener benoemt dat het zoekgebied vlakbij Natura 2000 gebied De Biesbosch ligt, en gaat op pagina 3/7 van de zienswijze vrij gedetailleerd in op de specifieke ecologische waarden en kenmerken van het gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. Op verschillende momenten wordt de invloed van windturbines op natuur getoetst. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEE042 Vogeltrek

De indiener geeft aan dat langs het Hollands Diep en de Moerdijkbrug een belangrijke trekroute loopt voor verschillende soorten vogels. Grote windturbines langs deze route vormen volgens de indiener een zware bedreiging voor deze trekroute.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEE043 Cumulatieve effecten

De indiener benoemt dat er door allerlei andere verschillende ontwikkelingen in het gebied cumulatieve effecten kunnen ontstaan die de risico's van windturbines voor vogels en vleermuizen kunnen vergroten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEE044 Mitigerende maatregelen: locatiekeuze

De indiener betoogt dat windparken en hoogspanningsverbindingen op plekken moet komen waar zij de minste negatieve effecten hebben voor vogels en vleermuizen. De indiener geeft een kaart als bijlage waarin deze gebieden (en de juist risicovolle gebieden) zijn uitgetekend. De meest noordelijk gelegen variant heeft de voorkeur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. Op verschillende momenten wordt de invloed van windturbines op natuur getoetst. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEE045 Mitigerende maatregelen: detectieapparatuur

De indiener betoogt dat een goed detectiesysteem voorwaarde zou moeten zijn voor eventuele vergunningverlening bij een zoeklocatie als deze (met risico's voor vogels en vleermuizen). De indiener dringt erop aan zo'n detectiesysteem al in de planfase mee te nemen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De Omgevingsdienst Haaglanden beoordeelt in opdracht van de provincie aanvragen voor natuurvergunningen (specifiek Flora en Fauna - vergunningen). De vergunning aanvrager (initiatiefnemer) kan ervoor kiezen om een detectiesysteem te gebruiken om zo het aantal verwachte slachtoffers te reduceren. De omgevingsdienst kan ook vergunningvoorschriften opnemen, zoals een detectiesysteem of stilstand voorzieningen. Voordat een dergelijk instrument verplicht kan worden gesteld, moet daar een duidelijke aanleiding voor zijn, op basis van ecologische onderzoeken.

W_B043-WEE046 OER geen vervanging voor project-specifiek ecologisch onderzoek

De indiener benadrukt dat de Omgevingseffectrapportage voor Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid geen vervanging mag zijn voor project-specifiek ecologisch onderzoek als onderdeel van de plan- en vergunningverlening procedures. Mochten eruit zulk onderzoek significante negatieve effecten op vogels en vleermuizen komen hoopt de indiener dat er daadwerkelijk mitigerende maatregelen of een stilstand regeling worden getroffen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De initiatiefnemer zal nog locatie specifieke ecologische onderzoeken moeten uitvoeren. Het resultaat daarvan, of van een

uitgebreid participatietraject, kan zijn dat er extra maatregelen worden getroffen of dat er geen natuurvergunning kan worden afgegeven. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B043-WEO125 Bevoegdheid naar gemeenten

De indiener stelt dat het College in de Nota van Motivering van Herziening 2025 voornemens zou zijn bevoegdheid tot het plaatsen van windmolens over te dragen aan gemeenten. De indiener vindt het daardoor onduidelijk wie er straks gaat beslissen over de eerdergenoemde locatie en rekent erop dat de Provincie Zuid-Holland haar verantwoordelijkheid neemt en betrokken blijft.

Antwoord

De provincie is voornemens om de bevoegdheid over te dragen aan de gemeente, omdat de gemeente dichter bij de inwoners staat en meer kennis heeft van de locatie. Dit betekent niet dat de provincie in deze gevallen niet betrokken blijft. De provincie blijft ook dan op verschillende manieren betrokken bij de voortgang, participatie en het wegnemen van eventuele obstakels voor het realiseren van windenergie. Waar nodig ondersteunt de provincie met het provinciaal instrumentarium.
Het is ook mogelijk dat de provincie het bevoegd gezag bij zich houdt.

W_B044 - Forum voor Democratie Dordrecht

W_B044-WEO126 A16-zone bij Dordrecht

De indiener geeft aan dat zij tegen het voornemen zijn om langs de A16 bij Dordrecht ruimte te reserveren voor vijf industriële windturbines, omdat het voornemen in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel (Awb art. 3:2), het motiveringsbeginsel (Awb art. 3:46), de Omgevingswet, de Europese SMB-richtlijn (2001/42/EG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Tijdlijn, proces OER en Herziening. De zienswijze leidt niet tot een tekstwijziging.

W_B044-WEO127 A16-zone bij Dordrecht

De argumenten zijn uitgewerkt op basis van jurisprudentie; zie pagina's 2-4 van de zienswijze voor verder uitleg. Volgens de indiener is het aanwijzen van de A16-zone bij Dordrecht als windlocatie juridisch onhoudbaar, omdat het strijdt met Europese natuur- en milieuwetgeving, er geen juridisch houdbare passende beoordeling is, er actuele wetenschappelijke inzichten zijn over gezondheidsschade en er substantiële aansprakelijkheids- en financiële risico's bestaan.

Antwoord

De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Er zullen dus niet direct windturbines geplaatst worden in de zoekgebieden in de Omgevingsvisie. Hiervoor moest eerst nog locatie specifieke onderzoeken voor worden uitgevoerd, zoals een passende beoordeling voor een Natura2000- gebied. Daarnaast voert het RIVM momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en slaapverstoring uit. De resultaten worden eind 2026 verwacht. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, tijdlijn, Proces Oer en Herziening, Financiële compensatie, gezondheid en Natuur voor meer informatie en antwoorden op overige vragen.

W_B044-WEO128 A16-zone bij Dordrecht

De indiener verzoekt de A16-zone bij Dordrecht en de directe omgeving van de Biesbosch uit te sluiten van windenergie;

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties.

W_B044-WEO129 A16-zone bij Dordrecht

De indiener verzoekt geen onomkeerbare ruimtelijke claims te leggen zonder volledige plan-MER en passende beoordeling;

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_B044-WEO130 A16-zone bij Dordrecht

De indiener verzoekt gezondheid als zelfstandig en zwaarwegend criterium te onderzoeken;

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_B044-WEO131 A16-zone bij Dordrecht

De indiener verzoekt het voorzorgsbeginsel leidend te maken;

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_B044-WEO132 A16-zone bij Dordrecht

De indiener verzoekt af te zien van verdere windenergie op land zolang de RES-doelen zijn behaald.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_B045 - Forum voor Democratie Alphen aan den Rijn

W_B045-WEA106 Systeemkosten windenergie

Volgens de indiener is de bewering dat wind- en zonne-energie de goedkoopste bronnen zijn (volgens de LCOE) niet juist omdat dit alleen de productiekosten per kWh zou meten en niet de (verborgen) systeemkosten. De indiener noemt hier als systeemkosten: back-upcapaciteit, netverzwaring, balancering, overproductie en kortere levensduur. Met haar berekening zou de indiener aantonen dat wind en zon een fossiele back-up nodig hebben en zonder geen betrouwbaar energiesysteem zijn.

Antwoord

LCOE geeft niet alle systeemkosten weer, maar wind- en zonne-energie worden wel beoordeeld binnen een bredere systeemanalyse. In combinatie met opslag, netverzwaring, vraagsturing en andere flexibiliteitsopties leveren zij een betrouwbare en kosteneffectieve bijdrage aan het toekomstige energiesysteem, ook al zijn aanvullende voorzieningen nodig.

W_B045-WEA107 Alternatieve energieopwekking

Volgens de indiener kan de provincie beter kiezen om in te zetten op SMR's, zon-op-dak en lokale opslag om klimaatdoelen te halen zonder het Groene Hart op te offeren.

Antwoord

De provincie zet in op zon op dak, opslag en volgt ontwikkelingen rond SMR's, maar deze bieden op korte termijn geen volledig alternatief voor de RES-opgave. Daarom blijft ook windenergie onderdeel van een brede energiemix, waarbij in het Groene Hart zorgvuldig wordt omgegaan met landschap en natuur. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en Groene Hart en Alternatieven voor opwek.

W_B045-WEE184 Effecten op meetstations

Volgens de indiener is het inconsistent dat de overheid de effecten van windturbines op meetstations en daarmee het microklimaat wel erkent bij haar nationale meetnet, maar negeert bij de beoordeling van locaties in bewoonde en ecologisch kwetsbare gebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen. Zie aanvullend de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_B045-WEG239 Laagfrequent geluid

Volgens de indiener zijn de gezondheidsrisico's en geluidshinder van laagfrequent geluid inmiddels ruim aangetoond en ontbreekt het in de herziening aan onafhankelijke gezondheidstoetsing.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen. Zie aanvullend de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_B045-WEL187 Hoogte windmolens

De indiener is van mening dat windturbines van 240 meter hoog niet thuishoren in een dichtbevolkte provincie als Zuid-Holland en zeker niet in het open, waardevolle landschap van het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart. De provincie schrijft geen windturbinehoogtes voor, dit is aan de initiatiefnemers.

W_B045-WEL188 Schade aan het landschap

Volgens de indiener veroorzaakt het plaatsen van 240 meter hoge turbines onherstelbare schade aan het Groene Hart, zowel visueel als ecologisch. De indiener verwerpt daarmee ook het idee dat windturbines landschappelijk kunnen worden ingepast en meent dat het uitzicht op windturbines de kwaliteit van wonen, recreatie en toerisme verminderen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Groene Hart en hoofdstuk Toerisme/recreatie.

W_B045-WEN029 Ontbreken landelijke normen

Volgens de indiener ontbreken er sinds de uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395) geldige landelijke normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Volgens Europese jurisprudentie (C-24/19, Nevele-arrest) is er volgens de indiener een volledige Strategische Milieubeoordeling (SMB) met gezondheidseffecten verplicht bij grootschalige windprojecten, welke hier zou ontbreken.

Antwoord

De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Er zullen dus niet direct windturbines in deze zoekgebieden komen. Hiervoor moeten eerst nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, waaronder naar geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid voor meer informatie.

W_B045-WEO573 Negatieve gevolgen energietransitie

Volgens de indiener leidt de energietransitie zoals door de provincie voorgesteld tot hoge kosten, een onbetrouwbare energievoorziening en aantasting van het landschap. Daarnaast acht de indiener de voorgestelde windplannen zijn juridisch wankel, maatschappelijk onacceptabel, economisch onrendabel en technisch achterhaald.

Antwoord

Zie themabeantwoording RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_B045-WEO574 Ondermijnen lokaal bestuur

Volgens de indiener ondermijnt de provincie het lokale bestuur en tast ze het vertrouwen van burgers in de overheid aan door het lokale besluit van de gemeenteraad te negeren (de gemeenteraad zou zich nadrukkelijk hebben uitgesproken tegen het aanwijzen van windlocaties). De indiener vindt dat de provincie dit besluit moet respecteren in plaats van het te omzeilen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, proces OER en herziening. Er zijn landelijke doelen vastgesteld. Deze doelen zijn na uitgebreid participatietraject vastgelegd in 2021 door de gemeenteraden, Provinciale Staten en Waterschappen. In het huidige provinciale coalitieakkoord legt daarbij de nadruk op realisatie; de provincie houdt gemeenten aan de afspraken en ondersteunt waar nodig met het provinciaal instrumentarium.

W_B045-WEO577 Brandveiligheid

Volgens de indiener heeft een recente brand in een windturbine opnieuw aangetoond hoe risicovol windturbines zijn. Volgens de indiener tonen dit soort branden aan dat windturbines niet alleen brandgevaarlijk zijn, maar ook oncontroleerbare milieurisico's veroorzaken.

Antwoord

Zie themabeantwoording Veiligheid. Het is aan turbinefabrikanten om een deugdelijk product te leveren wat voldoet aan de wetgeving en relevante technische normen.

W_B045-WEO579 Netcongestie

Volgens de indiener waarschuwen netbeheerders dat extra windturbines netcongestie juist verergeren (vanwege piekstromen). Zonder grootschalige investeringen in opslag en infrastructuur is uitbreiding volgens de indiener technisch onverantwoord en economisch onzinnig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Netcongestie.

W_B046 – Innovat BV

W_B046 -WEO042 Locatie

De indiener geeft aan dat de locatie A16/polder de Zuidpunt de meest geschikte locatie voor een windmolenpark op het eiland van Dordrecht is.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_B046 -WEO043 Netcongestie

De indiener geeft aan dat windenergie belangrijk is om een betere energiebalans te bereiken. Momenteel is er op het eiland van Dordrecht een onbalans door het grote aantal zonnepanelen op daken en in zonneparken.
Windturbines langs de A16 kunnen netcongestie in Dordrecht en de Drechtsteden verminderen door elektriciteit te leveren op andere piekmomenten dan zonnepanelen. Dat versterkt het energiesysteem en ondersteunt ook lokale grootverbruikers.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_B046 -WEO044 Geopolitieke situatie

De geopolitieke situatie vereist dat we voor onze energievoorziening zo snel mogelijk onafhankelijk worden van het buitenland. Dat vereist opwekmogelijkheden dicht bij huis, dus ook op het Eiland van Dordrecht.

Antwoord

De landelijke en provinciale energiedoelen dragen bij aan de energie onafhankelijkheid.

W_B046 -WEO045 Vestigingsklimaat en lokaal eigendom

De locatie draagt bij aan het vestigingsklimaat door bedrijven groene stroom te bieden en elektrificatie mogelijk te maken. De bouw en exploitatie van drie tot vijf turbines creëren banen en kunnen coöperatieve opbrengsten en een gebiedsfonds genereren voor lokale investeringen.

De indiener pleit voor een proces met lokaal eigendom van turbines, zodat omwonenden en ondernemers kunnen participeren en profiteren van sociale en economische meerwaarde (denk ook aan het verminderen van energiearmoede). Burgercoöperatie Drechtse Energie biedt zich aan voor actieve betrokkenheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie onderschrijft de ambitie van de indiener om turbines in lokaal eigendom te ontwikkelen. Momenteel ontwikkelt zij daarom het uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten. Zij verkent ook hoe energiegemeenschappen

kunnen worden ondersteund in het realiseren van lokaal eigendom. Uw actieve betrokkenheid is gewaardeerd en het team eerlijke energietransitie gaat graag met u in gesprek.

D – Beantwoording zienswijzen inwoners

D001 - Bewonersgroep Laakhavens

D001-OB071 Instrumentarium Omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat de Omgevingsvisie, -programma en -verordening inhoudelijk niet op elkaar zijn afgestemd, waardoor het overzicht op het geheel ontbreekt.

Antwoord

Deze zienswijze is erg algemeen geformuleerd, waarbij niet concreet wordt gemaakt waar precies op wordt gedoeld. In zijn algemeenheid kan hierover worden opgemerkt dat de provincie er juist voor heeft gekozen om de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma aan te passen in een gecombineerde herziening. Dit is gedaan om de aanpassingen in de verschillende instrumenten zo goed mogelijk onderling af te stemmen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D001-OB067 Instrumentarium Omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat zij in de Omgevingsvisie een structureel mechanisme mist om stilstand, wantrouwen of bestuurlijke mismatches bespreekbar te maken. De indiener stelt voor om een provinciale voorziening in te richten waar bewoners, ambtenaren en bestuurders structurele knelpunten kunnen melden.

Antwoord

De provincie voert periodiek overleg met betrokken partijen, zoals gemeenten en waterschappen, over de uitvoering van beleid. Daarbij komt ook eventuele knelpunten aan de orde, waarbij gezocht wordt naar oplossingen. Ook voor personen en bedrijven is de provincie beschikbaar voor overleg over knelpunten, waarbij de taakverdeling tussen provincie en gemeenten uitgangspunt is. Deze zienswijzen leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D001-OB069 Instrumentarium Omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat het Omgevingsprogramma geen vast manier biedt om te reflecteren op maatschappelijke effecten of bewonerservaringen en dat er verbinding ontbreekt tussen beleid op papier en de beleving in de praktijk. De indiener stelt voor de beleidscycli te verbinden aan reflectie, zodat fouten niet herhaald worden maar leiden tot verbetering.

Antwoord

Zie het antwoord onder D001-OB067.
Daarnaast wordt opgemerkt dat de provinciale alle beleidsonderdelen periodiek evalueert. Daarnaast heeft de provincie een Monitor Leefomgeving, die jaarlijks wordt geactualiseerd. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D001-OB070 Instrumentarium Omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat er in de Omgevingsvisie, -programma en –verordening geen duidelijke herstelroute of aanspreekpunt is wanneer participatie vastloopt of bewoners zich

niet gehoord voelen. De indiener stelt voor om in het omgevingsbeleid een vaste werkwijze te maken om samen te reflecteren en te herstellen wanneer beleid of samenwerking vastloopt.

Antwoord
Zie het antwoord onder D001-OB067.

D001-OB068 Instrumentarium Omgevingsbeleid

De indiener geeft aan dat de Omgevingsverordening ruimte mist voor publieke waarden zoals eerlijkheid, transparantie en menselijke maat, en dat de regels functioneren zonder waarborg voor rechtvaardigheid of herstel wanneer het systeem vastloopt. De indiener stelt voor transparantie, rechtvaardigheid en de menselijke maat op te nemen als toetsingscriteria bij beleid en uitvoering.

Antwoord
Deze zienswijze is erg algemeen geformuleerd, waarbij niet duidelijk is waar precies op wordt gedoeld. In zijn algemeenheid kan hierover worden opgemerkt, dat veel regels in de Omgevingsverordening het karakter hebben van instructieregels. Dit betekent dat de regels niet rechtstreeks naar burgers en bedrijven werken, maar een opdracht zijn aan bijvoorbeeld de gemeenten om ervoor te zorgen dat de omgevingsplannen in overeenstemming zijn met de regels uit de provinciale Omgevingsverordening. Afhankelijk van de mate van afwegingsruimte die de regels bieden, kan de gemeente de provinciale regels vertalen naar gemeentelijke regels. Daarbij kan rekening worden gehouden met de lokale omstandigheden en problematiek. De provinciale regels bieden flexibiliteit in de vorm van afwijkingsmogelijkheden, die de gemeente gemotiveerd kan benutten. Ook kan de gemeente ontheffing vragen bij Gedeputeerde Staten, als de regels onevenredig belemmerend zijn voor een ontwikkeling op lokaal niveau.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D002 - Bewonerscollectief Schaatsenrijder – Beemdgras (Haastrecht)

D002-TRO221 Woningbouwlocatie Krimpenerwaard

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om de locatie Haastrecht-Zuid niet op te nemen als woningbouwlocatie en daarbij het buitengebied van de Krimpenerwaard vrij te houden van grootschalige woningbouw buiten stedelijk gebied. De indiener geeft hierbij aan dat het woningbouwplan in kwestie een omvang heeft van 2,99 hectare, waardoor het lijkt alsof dit een bewuste keuze is om onder de provinciale 3-ha regel te blijven. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om de gemeente te adviseren om besluitvorming over de NvU aan te houden tot na de vaststelling van Herziening.

Antwoord

Dank voor het attenderen op deze casus. Over dit plan zal zeker nog zowel intern als extern worden afgestemd.

D003

D003-WV032 Aanwijzing weidegebied

Indiener verzoekt aanwijzing van potentieel weidegebied nabij Krimpen aan de Lek als officieel weidevogelgebied, het betreft het gebied ten westen van Krimpen aan de Lek, waar de gemeente Krimpenerwaard het woningbouwproject ‘Het Polderland’ heeft gepland.
Concreet verzoekt indiener:
1. Het gebied expliciet te beoordelen op ecologische waarden binnen het OER en de Leefomgevingstoets (LOT);
2. Het gebied aan te wijzen als belangrijk weidevogelgebied in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening;
3. De ruimtelijke plannen van de gemeente Krimpenerwaard te heroverwegen in het licht van deze ecologische kwalificatie en provinciale beleidsdoelen.
Argumentatie:
Weidevogels
Het gebied wordt gekenmerkt door openheid, vochtige graslanden en rust - essentiële voorwaarden voor soorten als grutto, kievit, scholekster, tureluur, gierzwaluwen, sperwer, havik, buizerd en een slechtvalk waarvan grotendeels ook de nestplaatsen zijn beschermd. Deze vogels zijn karakteristiek voor het Zuid-Hollandse landschap, maar ook kwetsbaar en afhankelijk van geschikte leefgebieden.
Lokale observaties en ecologische rapportages bevestigen dat het gebied jaarlijks door weidevogels wordt benut voor broeden en foerageren. Daarmee voldoet het aan de criteria voor weidevogelgebied zoals benoemd in provinciaal beleid.
(Dwerg)vleermuizen
In het betreffende gebied zijn ook vleermuizen aanwezig, in het bijzonder de dwergvleermuis. Deze soort is beschermd onder de Wet natuurbescherming en valt tevens onder bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. De dwergvleermuis maakt gebruik van het open polderlandschap en vliegroute. Verstoring of aantasting van deze leefomgeving — bijvoorbeeld door verlichting, bebouwing of het verdwijnen van rustzones — kan leiden tot schending van beschermingsregels en vereist een zorgvuldige ecologische beoordeling.
Woningbouw vormt bedreiging
Indiener geeft aan dat de voorgenomen woningbouw in ‘Het Polderland’ (grootschalige bebouwing, infrastructuur en verstoring van het landschap) een directe bedreiging vormt voor deze ecologische waarden. Dit staat op gespannen voet met de doelstellingen uit de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma, waarin het behoud van biodiversiteit, open landschap en leefkwaliteit centraal staan.
Europese afspraken
Verder geeft indiener aan dat Nederland - en ook Zuid-Holland - structureel achterloopt op de Europese afspraken rond biodiversiteit en bescherming van agrarische natuur (EU-Biodiversiteitsstrategie 2030: ten minste 30% van het landoppervlak moet beschermd moet worden, waarvan 1/3 strikt). Ook is er een expliciete oproep tot herstel van populaties van onder andere weidevogels. De achteruitgang van deze soorten in Nederland is alarmerend en vraagt om actieve gebiedsbescherming.

Antwoord

Het weidegebied ten westen van Krimpen aan de Lek is aangewezen als kansrijk weidevogelgebied. De provincie beschouwd de zienswijze als een ondersteuning van dat voornemen.

D004

D004-WV038 Voorzichtigheid met windturbines in weidevogelgebieden

De indiener geeft aan dat windturbines op gespannen voet staan met weidevogels en dat er voorzichtigheid geboden is. Voor weidevogels geldt een minimumafstand van 1000 meter. Maar de indiener stelt dat dit een voorzichtige inschatting is, omdat ten tijde van het onderzoek de windturbinehoogte aanzienlijk lager was dan nu gebruikelijk.

Antwoord

De provincie neemt de zorgen van de indiener over weidevogels serieus. Op dit punt wordt verwezen naar de themabeantwoording Windenergie, onderdeel Natuur, waarin nader op deze aspecten wordt ingegaan.

D004-NA045 Bosaanplant langs rijks- en provinciale wegen

Indiener is enthousiast over de plannen om tegen 2030 400 hectare bos aan te planten, maar stelt een aanvulling van de tekst voor in de beleidskeuze ‘5.1.1. Nieuwe natuur realiseren’:

Dit kan niet alleen worden bereikt door nieuwe natuurgebieden te maken, maar ook door de natuur op bestaande geluidsheuvels en open stroken langs snelwegen en provinciale wegen te vergroenen met bos. De indiener geeft 6 voordelen van bosaanplant langs rijks- en provinciale wegen en licht deze ook toe. Het gaat om:
Versterking van het landschapsbeeld
Betere luchtkwaliteit
Meer biodiversiteit
Extra geluidsreductie
Kostenefficiënt
Koppelkansen met Rijkswaterstaat.

Antwoord

Mooi om te horen dat de indiener enthousiast is over de plannen en uw concrete voorstel voor kansen van bosaanplant langs rijks- en provinciale wegen. Bosuitbreiding in Zuid-Holland vindt niet alleen binnen natuurgebieden plaats, maar met de beperkte ruimte moeten wij zeker creatief zijn. De tekst van de beleidskeuze zal hier niet op worden aangepast aangezien ook andere specificaties van locaties niet worden belicht. Enkel de globale onderverdeling van de 400 ha bosuitbreiding in 2030, in 150 ha binnen NNN, 150 ha binnen recreatiegebieden en 100 ha daarbuiten. Gebieden langs snelwegen kunnen onder "100 ha daarbuiten" worden geschaard.

D004-NA046 Bosaanplant langs rijks- en provinciale wegen

De indiener geeft 7 geschikte locaties voor bosaanplant langs rijks- en provinciale wegen en suggereert het reserveren van deze locaties voor nieuw bos in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening:

Geluidsheuvel zuidzijde A12 bij Rokkeveen, Zoetermeer
Geluidsheuvel oostzijde A4/A13 bij Ypenburg, Den Haag

Geluidsheuvel zuidzijde A15 bij Carnisselande, Barendrecht
Geluidsheuvel oost- en westzijde A29 bij Nieuweland, Barendrecht
Geluidsheuvel westzijde A16 bij IJsselmonde, Rotterdam
-Geluidsheuvel noordzijde A20 bij Nieuw Terbrugge, Rotterdam
Ecologische strook noordzijde N11, bij Elfenbaan, Zoeterwoude

Antwoord
De aangedragen locaties zullen worden verkend door de bosmakelaars in Zuid-Holland en getoetst op geschiktheid voor bosaanplant. Locaties voor bosuitbreiding worden niet vastgelegd in de Omgevingsverordening.

D004-WV037 Wegbestemmen weidevogelgebieden

De indiener geeft aan dat er voorzichtigheid gewenst is met het wegbestemmen van eerdere weidevogelgebieden. De indiener geeft aan dat een groot deel van het nieuwe areaal is gelegen op bebouwde linten en erven. Het areaal dat daadwerkelijk bestaat uit open weidevogelgebied is substantieel afgenomen.

Antwoord
Allereerst merkt de provincie op dat zij geen weidevogelgebieden 'wegbestemd'. De gemeente stelt immers het omgevingsplan vast met daarin de bestemmingen, die tegenwoordig 'functies' worden genoemd. De provincie heeft er wel voor gekozen om gebieden waar geen hoge aantallen weidevogels meer worden waargenomen en waar we ook geen potentie meer wordt gezien, niet langer een ruimtelijke bescherming als weidevogelgebied te geven.

D005 - Belangenvereniging TU Noord

D005-WA018 Wateroverlast

Uit het OER blijkt dat wateroverlast niet ruimtelijk gespecificeerd is. Het is ook onduidelijk wat prestatie-eisen concreet betekenen voor projecten.
Indiener verzoekt de provincie om concrete minimumnormen op te nemen in de omgevingsverordening:
-Minimaal 20 mm waterberging per m2 verhard oppervlak;
-Gescheiden riolering verplicht bij nieuwbouw;
-Stimulering van hergebruik van regenwater bij projecten van meer dan 50 woningen.

Antwoord
Er heeft echter een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de ontwerptekst van de verordening. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet. De provincie verkent of de verzoeken van de indiener in volgende herzieningen kunnen worden meegenomen.

D005-WO099 Schieoevers Noord, Kabeldistrict

Het plan Kabeldistrict binnen Schieoevers Noord kenmerkt zich door grootschalige hoogbouw, onvoldoende groen, beperkte openbare ruimte en vooral dure koopappartementen. Dit plan staat, ondanks dat het formeel voldoet, haaks op de ambitie van een groen en gezond woon- en leefklimaat.

Antwoord
We sturen, conform het Ruimtelijk Voorstel, op woningbouwplannen met een kwalitatieve en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde. Als het mogelijk is kunnen kansrijke woningbouwplannen die binnen het provinciale omgevingsbeleid passen, worden ontwikkeld.

D005-WO100 Onderzoeken betaalbare woningen

Indiener verzoekt te onderzoeken:
-Wat de kwaliteitseisen betekenen voor bouwkosten en betaalbaarheid.
-Of de woningbouwopgave haalbaar is binnen de kaders.
-Welke juridische mogelijkheden er zijn om betaalbaarheid te borgen

Antwoord
We vinden het belangrijk dat snel de juiste (betaalbare) woningen en woonconcepten worden toegevoegd aan de woningvoorraad. Als mogelijkheden voor standaardisatie leidt tot een snellere realisatie van de juiste (betaalbare) woningen is er ruimte voor maatwerk. In het bouwbesluit zijn de minimale kwaliteitseisen van woningen gedefinieerd. Gemeenten hebben via wet- en regelgeving te borgen dat de woningen betaalbaar blijven.

D005-WO101 Borging betaalbare woningen

Indiener verzoekt concrete percentages in de omgevingsverordening op te nemen bij ontwikkelingen van meer dan 25 woningen:
-Minimaal 30% sociale huur;
-Minimaal 20% middensegment (sociale koop en middenhuur);
-Maximaal 50% vrije sector.

Daarnaast vindt de indiener dat er meer variatie in woningtypen moet komen:
-Minimaal 25% gezinswoningen;
-Minimaal 15% levensloopbestendige woningen;
-Maximaal 40% studio's en eenkamerwoningen.

De indiener pleit ook voor anti-speculatiemaatregelen, zoals een zelfbewoningsplicht van vijf jaar en maximale wederverkoopprijzen. Gemeenten zouden jaarlijks moeten rapporteren over gerealiseerde betaalbaarheid en bij structurele afwijking moet de provincie ingrijpen door nieuwe bouwplannen te blokkeren tot de achterstand is ingelopen.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. We nemen er kennis van. In ons Omgevingsbeleid hebben we het percentage sociale huur en betaalbare woningen opgenomen. Ten aanzien van het aanbrengen van variatie in woningtypen hebben gemeenten de mogelijkheden toe. De wet- en regelgeving regelt de mogelijkheden voor gemeenten om de woningvoorraad betaalbaar te houden.

D005-WO102 Woonoverlast

In de wijk van indiener wordt veel overlast ervaren door verkamering van gezinswoningen. De overlast bestaat uit geluidsoverlast, verwaarlozing van gemeenschappelijke ruimtes, fietsparkeeroverlast en aantasting van sociale cohesie. Omdat verhuur van kamers meer oplevert, neemt het aanbod van betaalbare gezinswoningen af.

Indiener vraagt de provincie om bovenmatige verkamering te erkennen als aantasting van leefbaarheid en betaalbaarheid. Indiener vraagt de provincie om kwaliteitseisen te stellen en alternatieven te stimuleren. Monitoring en evaluatie zijn vervolgens nodig om bij te kunnen sturen.

Antwoord
De kwaliteit van leefbaarheid in de wijken en buurten vinden we belangrijk. We steunen daarom ook het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en onderzoeken hoe en waar we hieraan kunnen bijdragen om de leefbaarheid te verbeteren. In onder andere de Huisvestingswet zijn de bevoegdheden geregeld die gemeenten kunnen gebruiken om te voorkomen dat de leefbaarheid in de bestaande wijken en buurten achteruitgaan.

D005-MO047 Woningbouwontwikkelingen bij hoogwaardig openbaar vervoer

Indiener verzoekt een verplichte capaciteitstoets bij woningbouwontwikkelingen van meer dan 100 woningen nabij hoogwaardig OV. Bij onvoldoende capaciteit van het OV, dient dat dan voor oplevering uitgebreid te zijn.

Antwoord
De provincie doet een mobiliteitstoets bij woningbouwontwikkelingen. Dit staat ook beschreven in de omgevingsvisie, evenals het principe eerst bewegen dan bouwen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D005-MO042 OV-haltes en stations

Indiener verzoekt 1,5 fietsplek per woningequivalent bij OV-haltes en stations, waarvan minimaal 50% bewaakt of afgesloten, plus oplaadpunten voor elektrische fietsen en aanwezigheid van deelfietsen. Veilige fietsroutes zijn essentieel. Indiener vraagt om échte multimodale knooppunten met overdekte overstappen, actuele reisinformatie, voorzieningen en goede sociale veiligheid.

Antwoord
De provincie beheert slechts een beperkt aantal OV-haltes; dit is met name taak van het Rijk en de gemeenten. Daar waar de provincie haltes in beheer heeft, wordt ingezet op goede voorzieningen voor de overstap tussen onder meer fiets en ov. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D005-MO041

Indiener verzoekt provincie om concrete afspraken te maken met vervoerders:
-Maximale bezettingsgraad van 70% in de spits
-Minimaal 95% van de ritten op tijd
-Regionaal OV-programma; met geregelde financiering en tienjarige planning

Antwoord
Gedetailleerde afspraken met vervoerders worden gemaakt via individuele concessies. Dit detailniveau past niet bij de Omgevingsvisie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D005-MO039 Parkeren

Indiener stelt dat de maximale parkeernorm van de provincie, van 0,7 parkeerplaats per woning voor stationsomgevingen in de praktijk niet goed werkt. Leidt tot hogere parkeerdruk op andere plekken en overbelast openbaar vervoer, terwijl voorzieningen op loopafstand vaak ontbreken en deelmobiliteit niet of te laat van de grond komt.

Indiener verzoekt om verlaagde parkeernormen alleen toe te passen als parkeerdruk op omliggende wijken wordt voorkomen en flankerende maatregelen (OV, voorzieningen op loopafstand, deelmobiliteit, fietsinfrastructuur) daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Antwoord
De parkeernormen die zijn opgenomen in de artikelen 7.45e, 7.45f en 7.45fa van de ZHOV worden niet gewijzigd in de Herziening 2025. De provincie acht een aanpassing van deze artikelen op dit moment niet aan de orde. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

Ten overvloede wordt het volgende opmerkt.

De provincie kan een parkeernorm voorschrijven maar de gemeente is verantwoordelijk voor de toepassing daarvan en de mogelijke effecten op omliggende gebieden. Artikel 7.45e bestaat uit twee leden. In het eerste is bepaald dat de parkeernorm niet hoger kan zijn dan 0,7 parkeerplaats per woning. Dat is inclusief bezoekers. Het tweede lid bepaalt dat een hogere parkeernorm is toegestaan indien de gemeente hiervoor specifiek beleid heeft vastgesteld, gebaseerd op lokale autobezit data die zijn gedifferentieerd naar woningtype, eigendomstype en woonoppervlak. Deze data wordt aangeboden door CROW via www.passendeparkeernorm.nl.

D005-OB075 Instrumentarium Omgevingsbeleid

De provinciale beleidsdocumenten bevatten veel ambities maar onvoldoende concrete normen en borgingsmechanismen. Daardoor kunnen plannen zoals Schieoevers Noord formeel 'voldoen' terwijl ze in de praktijk de leefbaarheid onvoldoende garanderen.

Antwoord

De provincie beziet per beleidsonderwerp in hoeverre concrete normen en regels in de Omgevingsverordening nodig zijn, waarbij de uitgangspunten van de Omgevingswet in acht worden genomen. Dit betekent dat de provincie terughoudend is met regels die de gemeentelijke beleidsvrijheid en afwegingsruimte te veel inperken. Regels kunnen worden opgenomen indien sprake is van een provinciaal belang en het efficiënter is als algemene regels op provinciaal niveau worden gesteld. De keuzes die zijn gemaakt over het opnemen van regels in de Omgevingsverordening zijn gebaseerd op deze uitgangspunten.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D005-TRO162 Woningdichtheid en groenvoorzieningen

De provincie stelt referentiewaarden voor dichtheid, functiemenging en groen, maar onderbouwing is summier. Onvoldoende hierover in het Omgevingseffectrapport (OER). Formuleringen als ‘rekening houden met’ en ‘vragen om aandacht voor’ zijn te vrijblijvend. Groen en kwaliteit sneuvelen daardoor vaak bij kostenbesparing of tijdsdruk.

De indiener verzoekt de provincie voordat de herziening wordt vastgesteld de referentiewaarden beter af te stemmen op de eisen van een gezond woon- en leefklimaat. Daarnaast verzoekt de indiener harde kwaliteitsnormen op te nemen in de omgevingsverordening, bijvoorbeeld minimaal 75 m^2 openbaar groen per woning, tenminste 30% onverhard oppervlak, tenminste één hoogstamboom per drie woningen en verplichte groene daken bij platte daken. Ook dienen windstudies en schaduwstudies verplicht te worden bij gebouwen vanaf tien bouwlagen.

Belangrijk is dat deze normen niet alleen gelden voor nieuwe ontwikkelingen zelf, maar ook de impact op aangrenzende wijken betrekken. Bij nieuwbouwplannen bij bestaande woonwijken moet getoetst worden op cumulatieve effecten zoals schaduw, wind, parkeerdruk en geluid, met waar nodig compensatie als de ontwikkeling bestaand groen of openbare ruimte aantast.

Antwoord
De provincie kiest er bewust voor het afweegproces niet 'technisch' in te richten, bijv. door het toekennen van gewichten aan criteria, een te doorlopen beslisboom of een afvinklijst, omdat dit het risico in zich draagt van schijnobjectiviteit en calculerend handelen kan uitlokken.

Het afweegkader dient dus niet als een instrument geïnterpreteerd te worden maar als een proces van afwegen waarbij regionale keuzes zijn opgebouwd uit:
I. Sturende inhoudelijke uitgangspunten en afwegingsprincipes en
II. Een afgesproken, uniforme en navolgbare wijze van ontwerpen, afwegen en besluitvorming.

D005-WEO076 Participatie

Indiener geeft aan dat participatie te laat plaatsvindt in hun omgeving, en zich beperkt tot details en niet tot hoofdzaken zoals bebouwingshoogte, -dichtheid en betaalbaarheid. Ook is niet duidelijk wat de bewonersinbreng is, en wat daarmee gedaan is.
De indiener vindt dat de omgevingsvisie te weinig aandacht besteed aan participatie van bewoners bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Indiener vraagt de provincie om bewonersparticipatie in een vroeger stadium van het proces, actiever te stimuleren en geeft daar ook suggesties voor.

Antwoord
We verwijzen de indiener ook voor dit punt naar de thema beantwoording windenergie, onderdeel Participatie en Lokaal Eigendom.

D005-TRO227 Leefbaarheid onder druk

Indiener onderschrijft de provinciale ambities voor toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, klimaatadaptatie en hoogwaardig openbaar vervoer, maar ervaart ook dat de huidige uitwerking daarvan leidt tot problemen die de leefbaarheid onder druk zetten.

Antwoord
De provincie kiest er bewust voor het afweegproces niet 'technisch' in te richten, bijv. door het toekennen van gewichten aan criteria, een te doorlopen beslisboom of een afvinklijst, omdat dit het risico in zich draagt van schijnobjectiviteit en calculerend handelen kan uitlokken.

Het afweegkader dient dus niet als een instrument geïnterpreteerd te worden maar als een proces van afwegen waarbij regionale keuzes zijn opgebouwd uit:
I. Sturende inhoudelijke uitgangspunten en afwegingsprincipes en
II. Een afgesproken, uniforme en navolgbare wijze van ontwerpen, afwegen en besluitvorming. Zie voor de beantwoording thema antwoord Beter Beschermen en benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

D005-MO040 Verkeersmilieudruk

Indiener vraagt maatregelen voor geluidsreductie, verbetering van luchtkwaliteit en verkeersveiligheid.

Antwoord
De doelstellingen van de provincie op het gebied van geluidreductie, verbetering van luchtkwaliteit en verkeersveiligheid zijn opgenomen in de Omgevingsvisie. In het PZI 2026-2040 staat beschreven welke projecten de provincie uitvoert om deze doelstellingen te realiseren. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D005-TRO163 Sociale infrastructuur

Voorzieningen in de wijk groeien niet of onvoldoende mee met het aantal woningen. Basisscholen, kinderopvang, huisartsen en sportverenigingen hebben lange wachtlijsten. Er is te weinig ruimte om te sporten, spelen en ontmoeten.
Indiener verzoekt een sociale infrastructuurtoets voor scholen, kinderopvang, huisartszorg, sportfaciliteiten en wijkvoorzieningen, met erkende normen zoals één huisarts per 2350 inwoners en 0,4 kind van 4-12 jaar per huishouden.
Indiener verzoekt de provincie om afspraken te maken en eisen te stellen zoals een school die operationeel moet zijn bij oplevering van 50% van de woningen bij 500 of meer woningen.
Monitoring en provinciale interventie bij structurele tekorten is nodig.

Antwoord
Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D005-KA006 Hitte

Indiener verzoekt de provincie om een verplichte hittestresstoets bij ontwikkelingen van meer dan 100 woningen of gebouwen hoger dan zes bouwlagen:
-Maximum temperatuurstijging van +2 graden Celsius
-Mitigerende maatregelen zoals schaduwbomen

Klimaatadaptatie: wind
Indiener verzoekt de provincie om windstudies bij gebouwen hoger dan tien bouwlagen:
-Maximum windsnelheid van 5 m/s op voetgangersniveau

Klimaatadaptatie: natuur inclusief
Indiener verzoekt de provincie:
-Verplichte nestgelegenheid voor vogels (minimaal drie per gebouw)
-Insectenhotels (minimaal één per vijftig woningen)
-Inheemse beplanting (minimaal 70%)
-Bij ontwikkelingen nabij natuurgebieden moeten ecologische verbindingszones behouden of hersteld worden.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van tegengaan van hittestress en participeert daarom in meerjarig onderzoek 'hittebestendige stad' vanuit de Hogeschool van Amsterdam. Er is gekozen om in de prestatie-eisen voor ontwikkelingen aan te sluiten bij de systematiek van www.bouwadaptief.nl, met bijbehorende prestatie-eisen ten aanzien van o.m. hittestress. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D005-TRO164 Groen

Indiener geeft aan dat groen vaak sneuvelt vanwege kostenbesparing bij bouwprojecten. Indiener verzoekt de provincie om concrete minimumnormen op te nemen in de omgevingsverordening:
- Minimaal 30% onverhard oppervlak
-75m2 openbaar groen per woning
-Eén hoogstamboom (inheems) per 3 woningen
-25% groen op perceelniveau
-Verplichte groene daken bij platte daken groter dan 100 m2

Antwoord
Zie antwoord D005-TRO162.

D006 - Stichting Huurdersraad Hardinxveld-Giessendam

D006-WO108 Uitzonderingsruimte kleinschalige projecten

Indiener verzoekt uitzonderingsruimte voor kleinschalige projecten binnen bestaand stedelijk gebied, door vrijstelling van stikstoftoetsen, ecologisch veldonderzoek en archeologische verplichtingen.

Antwoord

Het omgevingsbeleid biedt de kaders voor ruimtelijk beleid en binnen de landelijke wet- en regelgeving ruimte om hier eventueel van af te wijken.

D006-WO105 koppeling van werkzaamheden als versnellingsstrategie

Indiener stelt voor om werkzaamheden bij verschillende woningbouwinitiatieven in de gemeente te combineren, om zo tijdswinst en kostenbesparing te realiseren.
Indiener verzoekt Provinciale Staten om een kader te ontwikkelen waarin:
-Ruimtelijke clustering van kleinschalige projecten als uitgangspunt wordt genomen voor toetsing en vergunningverlening.
-Gecombineerde onderzoekroutes worden toegepast, waarbij één ecologisch of archeologisch onderzoek meerdere projecten tegelijk dekt.
-Logistieke synergie wordt erkend als versnellingscriterium binnen de beoordeling van projectaanvragen.
-Planologische medewerking wordt verleend aan verdere ontwikkeling van ’t Oog, zodat voorbereidende werkzaamheden en onderzoekstrajecten tijdig kunnen starten.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie zet in op versnelling van de bestaande woningbouwplannen via diverse kanalen zoals subsidies, de vliegende brigade en parallel plannen. Gemeenten kunnen hier volop gebruik van maken om hun woningbouwplannen te realiseren. Met parallel plannen worden processen in de voorbereiding van woningbouwprojecten gelijktijdig uitgevoerd. Dit zorgt voor flinke tijdswinst ten opzichte van volgordelijk uitgangspunten bepalen, rekenen, tekenen, onderzoeken, participatie en afspraken juridisch vastleggen. Doordat parallel plannen tijdswinst oplevert, is er minder kans is op extra vertraging door veranderende omstandigheden tijdens het traject. Gemeenten kunnen hierbij hulp krijgen van de provincie via het expertteam realisatie woningbouw (parallel plannen scan). Er ontstaat dus een integrale planning waarbij alle partijen zijn betrokken in de afstemming. Ten aanzien van uw opmerking over 't Oog geven we aan dat conform het coalitieakkoord uit 2023 er geen nieuwe locaties groter dan 3 hectare worden toegevoegd, met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht Noord, mits deze aan de gestelde voorwaarden voldoen.

D006-WO106 Sociale huur

Sociale huurwoningen worden in het ontwerpbeleid niet erkend als ‘groot openbaar belang’. Dit belemmert de realisatie van sociale huurwoningen.

Antwoord

We hechten grote waarde aan het toevoegen van betaalbare woningen en sociale huurwoningen. In ons Omgevingsbeleid hebben we daarom opgenomen dat we sturen op de

volgende doelstellingen: 1) bruto nieuwbouw minimaal 2/3 betaalbare woningbouw (huur en koop); 2) waarvan minimaal de helft sociale huurwoningen, dus minimaal 1/3; en 3) doorgroeien naar minimaal 30% sociale huur in de woningvoorraad per gemeente.

D006-TRO165 Invloed gemeente

Indiener geeft aan dat de gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam te weinig invloed heeft op de plannen die de lokale leefomgeving direct raken. Zonder lokale verankering dreigt bestuurlijke marginalisering en ontstaat het risico op beleidsmatige frictie tussen provincie en gemeente.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking, BSD Begrenzing en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Beter beschermen én benutten, bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D006-WO104 Urgentie van de woningbouwopgave

De woningbouwopgave in de gemeente Hardinxveld-Giessendam is urgent. Jongeren vinden geen woning en ouderen blijven noodgedwongen in te ruime woningen wonen. Met deze herziening zal deze situatie verscherpen. Het woningtekort heeft ook een weerslag op het welzijn van mensen, vitaliteit van de gemeenschap en sociale infrastructuur.

Antwoord

De provincie zet in op versnellen van woningbouwplannen via o.a. subsidies, vliegende brigade en expert. We nemen dit verder voor kennisgeving aan.

D006-WO107 Intergenerationele woon mix

Indiener constateert dat het ontwerpbeleid onvoldoende borging biedt voor een intergenerationele woon mix.

Antwoord

De herziening bevat niet een specifieke "borgingseis" voor een intergenerationele woon mix, maar biedt wél duidelijke mogelijkheden om die in de praktijk te realiseren. Zo stimuleert het beleid geclusterde woonvormen met een ontmoetingsruimte. Dit kan gemengd en inclusief wonen ondersteunen. Geclusterde woonvormen kunnen immers bestemd zijn voor verschillende doelgroepen en generaties. Hiernaast wordt ook ingezet op het inventariseren en aanjagen van collectieve woonvormen, via subsidies en kennisdeling. Gemeenten kunnen dit verder borgen door in woonzorgvisies en woningbouwprogrammering expliciet intergenerationele woonconcepten op te nemen en hierover afspraken te maken.

D006-WO109 Participatiekader

Indiener pleit voor een participatiekader waarin een participatiebewijs van corporatie en Huurdersraad volstaat voor inspraak bij sociale projecten.

Antwoord

We hanteren een participatieprotocol waardoor iedere belanghebbende de mogelijkheid heeft om te reageren op het betreffende onderwerp.

D006-WO110 Monitoring

Indiener ziet graag structurele monitoring van regionale voortgang en transparantie richting gemeenteraden, zodat beleidskeuzes tijdig kunnen worden bijgestuurd.

Antwoord

Er wordt gebruik gemaakt van de monitoring van woningbouw. De gemeenten in onze provincie benutten hiervoor de planregistratie woningbouw. In deze registratie worden de verschillende woningbouwplannen met een aantal kenmerken opgenomen, zodat inzicht ontstaat in de voortgang op gemeentelijk, regionaal en provinciaal niveau. Dit wordt gebruikt bij het maken van beleidskeuzes.

D006-WO111 t Oog

Indiener verzoekt planologische medewerking aan verdere ontwikkeling van ’t Oog, als noodzakelijke voorwaarde voor versnelling en koppeling van werkzaamheden.

Antwoord

Conform het coalitieakkoord uit 2023 worden er geen nieuwe locaties groter dan 3 hectare toegevoegd, met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht Noord, mits deze aan de gestelde voorwaarden voldoen.

D006-TRO228 Beperking lokaal maatwerk

De herziening markeert een verschuiving van decentraal maatwerk naar provinciale regie. Er worden strikte kaders opgelegd via geometrische begrenzingen, verplichte woonmixen en generieke toetsingscriteria. Dit mag niet ten koste gaan van de unieke kennis en ervaring die lokaal aanwezig is. Decentrale kennis van de sociale structuur, demografische dynamiek en ruimtelijke mogelijkheden is essentieel om beleid effectief en doelgericht te laten landen.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D007

D007-WA019 Verhoging dijk op de Korteraarseweg

Indiener geeft aan dat een verhoging van de Korteraarseweg (tussen Kerkweg en de Kromme Aar/ Oude Kerkpad) niet per se nodig is, en vraagt aan de Provincie om overbodige dijken van de leggers te verwijderen.
In de zienswijze geeft de indiener uitgebreide uitleg over de negatieve gevolgen die de verhoging zal hebben voor omwonenden, en zet redenen uiteen waarom deze dijk overbodig is, en dus niet verhoogd zou hoeven worden.

Antwoord

Bedankt voor uw zienswijze. Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft de provincie verzocht om voor een aantal keringen de omgevingswaarde in de omgevingsverordening aan te passen. Deze wijziging heeft geen betrekking op de dijk aan de Korteraarseweg (tussen de Kerkweg en de Kromme Aar/Oude Kerkpad). De legger is van het hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie kan daarin geen veranderingen in doorvoeren. Het Hoogheemraadschap van Rijnland moet zorgen dat een kering voldoet aan de omgevingswaarde en is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van deze kering. In uw zienswijze gaat u in op negatieve gevolgen van een verhoging van de kering voor de omwonende. Hiervoor kunt u zich wenden tot het Hoogheemraadschap van Rijnland. Zij zijn verantwoordelijk voor de werkzaamheden die samenhangen bij een versterking van een kering. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D008 - Stichting Fien Wonen

D008-WO112 Bouwbegrenzingen

Indiener stelt dat Hardinxveld-Giessendam een compact dorp met beperkte ruimte binnen de bestaande contouren is, en tegelijkertijd een van de weinige plaatsen binnen de Drechtsteden waar uitbreiding nog mogelijk is. De voorgestelde bouwbegrenzingen beperken deze mogelijkheden echter aanzienlijk. Indiener verzoekt om Hardinxveld-Giessendam expliciet als regionale kanslocatie te erkennen en buitengebiedsontwikkeling mogelijk te maken.

Antwoord

Conform het coalitieakkoord uit 2023 worden er geen nieuwe locaties groter dan 3 hectare toegevoegd, met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht Noord, mits deze aan de gestelde voorwaarden voldoen.

D008-WO113 Realisatie van sociale huur

Indiener geeft aan dat het aandeel van circa dertig procent sociale huur in Hardinxveld alleen mogelijk is als er uitbreidingsmogelijkheden zijn. De komende jaren zal het aandeel eerder dalen dan stijgen, omdat er geen uitbreidingslocaties meer beschikbaar zijn. De indiener kan alleen voldoende sociale huur toevoegen als er locaties buiten de bestaande contouren beschikbaar worden gesteld.

Antwoord

Zie antwoord D008-WO112.

D008-WO114 Koppelkansen

Indiener geeft aan dat door het koppelen van werkzaamheden zoals grondverzet, bouwrijp maken en infrastructuur van verschillende projecten, kosten kunnen worden bespaard en de planning kan worden versneld. De indiener vraagt de provincie om deze koppelkansen te faciliteren door planologische medewerking en flexibiliteit in de vergunningverlening toe te staan.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. We wijzen u op de mogelijkheid om parallel te plannen. Met parallel plannen worden processen in de voorbereiding van woningbouwprojecten gelijktijdig uitgevoerd. Dit zorgt voor flinke tijdswinst ten opzichte van volgordelijk uitgangspunten bepalen, rekenen, tekenen, onderzoeken, participatie en afspraken juridisch vastleggen. Doordat parallel plannen tijdswinst oplevert, is er minder kans is op extra vertraging door veranderende omstandigheden tijdens het traject. Gemeenten kunnen hierbij hulp krijgen van de provincie via het expertteam realisatie woningbouw (parallel plannen scan). Er ontstaat dus een integrale planning waarbij alle partijen zijn betrokken in de afstemming.

D009 - Belangenvereniging Aarlanderveen

D009-WO115 Straatje erbij

Als Kroonjuweel valt indiener onder de ‘bescherming van de onbebouwde ruimte’, waardoor woningbouw slechts zeer beperkt mogelijk is, ondanks de bestaande behoefte in het betaalbare segment. Het wordt als wrang ervaren dat prioritaire opgaven - waaronder zelfs bebouwing voor wind of zon - binnen deze gebieden wél voorrang kunnen krijgen. Indiener wil toekomstperspectief houden en verzoekt de provincie Zuid-Holland daarom in hun dorp de optie van een ‘straatje erbij’ toch mogelijk te maken.

Antwoord

Wij nemen kennis van de zorgen van de indiener over de beperkte mogelijkheden voor woningbouw binnen het Kroonjuweel Cultureel Erfgoed en de ervaren spanning tussen deze bescherming en de bestaande woningbehoefte. Het klopt dat binnen beschermde gebieden in uitzonderlijke gevallen ruimte kan worden geboden aan prioritaire opgaven, zoals energieopwekking, wanneer deze opgaven een provinciaal of nationaal belang dienen en zorgvuldig landschappelijk worden ingepast. Deze afwegingen zijn niet zonder meer vergelijkbaar met woningbouwontwikkelingen, omdat hiervoor een ander beleidskader en andere belangenafwegingen gelden.

Een straatje erbij wordt in het provinciale beleid uitsluitend mogelijk gemaakt in beschermingscategorie 3 van de beschermingscategorieën Ruimtelijke Kwaliteit. Aangezien het Kroonjuweel Cultureel Erfgoed onder categorie 1 valt, is het toestaan van een straatje erbij in dit geval niet in overeenstemming met het vastgestelde beleidskader. De provincie ziet daarom geen aanleiding om voor deze locatie een uitzondering te maken.

D009-WO116 Wooncrisis en behoefte aan betaalbare woningen

Het is in Zuid-Holland noodzakelijk om woningbouw te versnellen. De ontwikkelingsmogelijkheden bij indiener zijn beperkt en bij kleine plannen van circa 10– 12 woningen is het zeer moeilijk om de businesscase sluitend te krijgen. Daardoor is toevoeging van woningen in het sociale en betaalbare segment vrijwel onmogelijk.

Antwoord

De provincie zet in op versnellen van woningbouwplannen via o.a. subsidies, vliegende brigade en expert. We nemen dit verder voor kennisgeving aan.

D009-PA004 Participatie

Indiener is positief over het feit dat de provincie Zuid-Holland participatie een grotere rol wil geven dan alleen informeren

Antwoord

De provincie dankt de indiener voor de zienswijze en ziet deze als ondersteunend voor het voorgenomen beleid.

D009-TRO198 Verzoek indiener

Indiener erkent de bijzondere erfgoedstatus, maar is er tegelijkertijd van overtuigd dat een zorgvuldig ingepast straatje erbij de iconische lintbebouwing niet aantast, maar juist bijdraagt aan het behoud van de leefbaarheid en sociale cohesie. Het zorgt ervoor dat niet alleen hogere inkomens hier kunnen blijven wonen, maar ook starters en jonge gezinnen. Geef de inwoners daadwerkelijk invloed op het beleid.

Antwoord

Als er locaties zijn die niet onder beschermingscategorie 1 of 2 vallen en in aanmerking komen voor een ingepast straatje erbij is dat in principe mogelijk.

Het Straatje erbij is alleen mogelijk in beschermingscategorie 3 van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Met inachtneming van de opgestelde regels voor het Straatje erbij krijgt elke kern tussen 250 en 10.000 inwoners de mogelijkheid om een straatje erbij of ertussen te realiseren. Zolang dit past binnen de overige provinciale beleidskaders zoals het ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Het combineren van een straatje erbij in een andere kern (tot maximaal 3 hectare) is ook mogelijk, indien het straatje in de betreffende kern niet mogelijk of wenselijk blijkt. Zie voor een verdere beantwoording het thema antwoord Vitaliteit leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

D009-WO117 Belang van de sociale leefomgeving en brede welvaart

Indiener weet hoe waardevol de sociale cohesie is: de school, verenigingen, kerken en vele initiatieven dragen samen het dorp. Om dit te behouden is het essentieel dat er ruimte blijft voor een mix van bewoners en doelgroepen. Een straatje erbij biedt de mogelijkheid om in één keer meer woningen toe te voegen, waardoor ook betaalbare woningen kunnen worden gerealiseerd.

Antwoord

Wij nemen kennis van de zorgen van de indiener over het behoud van sociale cohesie en de mix van bewoners. Een straatje erbij kan hierbij een beperkte bijdrage leveren en betaalbare woningen mogelijk maken voor bijvoorbeeld jongeren en ouderen uit het dorp, maar het structureel behoud van voorzieningen (scholen, verenigingen, kerken) wordt hiermee niet gegarandeerd. Andere ontwikkelingen, zoals schaalvergroting, toenemende mobiliteit en veranderend gedrag, hebben vaak een sterkere invloed op het voortbestaan van deze voorzieningen.

D010 - Pro Krimpenerwaard

D010-TL038 Dierenwelzijn

Nieuwe projecten moeten altijd de effecten op dierenwelzijn meenemen.

Antwoord

Het is niet duidelijk op wat voor nieuwe projecten de indiener doelt. Voor dierenwelzijn gelden landelijke wetten en regels. Toezicht daarop ligt bij de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit).

D010-TRO166 Groen

Stedelijke/dorpsontwikkeling moet voldoende groen bevatten, inclusief parken en daktuinen. Klimaatbestendige maatregelen zoals waterbuffers en stadsnatuur zijn noodzakelijk.

Antwoord

Wij danken u voor uw zienswijze en wijzen u op de visie en maatregelen van 6.2.4.1 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem sturend. Hierin zijn doelen en prestatie-eisen opgenomen t.b.v. klimaatadaptief bouwen en kunnen als hulpmiddel worden gebruikt in het planvormingsproces en stedenbouwkundig ontwerp van nieuwe ruimtelijke plannen.

D010-PA005 Participatie bij natuur, milieu en dierenwelzijn

Bevorder burgerparticipatie bij beleidsmaatregelen die natuur, milieu of dierenwelzijn raken.

Antwoord

In Herziening 2025 wordt extra aandacht besteed aan de manier waarop de provincie omgaat met participatie. Eén van de leidende principes hierbij is "aandacht voor verschillende perspectieven". De provincie maakt hierbij in principe geen beleid over het betrekken van specifieke groepen. Wel benoemt de provincie expliciet dat zij bij participatie oog probeert te hebben voor de perspectieven en belangen van degenen die zelf geen stem hebben. Dit zijn bijvoorbeeld toekomstige generaties, de natuur of dieren.

D010-OER018 Transparantie

Het Omgevingseffectrapport (OER) moet toegankelijk en begrijpelijk zijn voor inwoners.

Antwoord

Het OER is een omvangrijk document, wat voortkomt uit wettelijke verplichtingen en de ambitie van de provincie om een breed toetsingskader te hanteren. De provincie heeft met een zelfstandig leesbare samenvatting geprobeerd de inhoud behapbaar te maken voor inwoners. Graag verwijzen wij de indiener ook naar de digitale omgeving waar het OER op een overzichtelijke wijze te raadplegen is: https://planmer.zuid-holland.nl/.

D010-OB076 Nieuwe omgevingsplannen

De provincie moet handhaven op het nieuwe omgevingsplan van 1,5ha en zeker op plannen die nu op 3ha en nog beoordeeld moeten worden.

Antwoord
De provincie ziet erop toe dat gemeentelijke omgevingsplannen, of wijzigingen daarvan, in overeenstemming zijn met de regels in de Omgevingsverordening voor 'straatje erbij'. Het gaat daarbij onder meer op de maximale oppervlakte van 1,5 ha. De provincie voert hierover overleg met gemeenten, maar kan zo nodig ook een zienswijze indienen en andere juridische instrumenten inzetten.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D010-TL024 Duurzame veeteelt

Bevorder duurzame veeteelt met goede leefomstandigheden en beperking van stalcapaciteit en uitstoot.

Antwoord
Voor toekomstbestendige landbouw vindt de provincie dierenwelzijn een belangrijk thema. Daarom kijkt de provincie wat ze binnen haar omgevingsbeleid kan doen om dierwaardige ontwikkelingen te faciliteren, zoals weidegang en het realiseren van beschutting in de weide.

D010-NA053 Monitoring

Indiener verzoekt om onafhankelijke monitoring van milieu- en dierenwelzijnseffecten te verplichten.

Antwoord
We zien de zienswijze als steun voor het hebben van een goed monitoringssysteem. De provincie maakt uitgebreid gebruik van monitoringsgegevens op het vlak van milieu (o.a. biodiversiteit, water, bodem). Deels zijn dit gegevens van derden en deels wordt dit specifiek in opdracht van de provincie uitgevoerd door externe partijen. Op het vlak van kwaliteit van de verzamelde data bouwen we waarborgen in.
Monitoring van dierenwelzijn wordt uitgevoerd door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) en niet door de provincie. Uit de zienswijze wordt niet duidelijk is of en waar de indiener noodzaak ziet voor aanvullende monitoring.

D010-NA051 Veilige migratie van dieren

Ecologische corridors zijn essentieel voor veilige migratie van dieren.

Antwoord
We lezen dit als ondersteuning voor het beleid van het Natuurnetwerk Nederland, met de ecologische verbindingszones, en de 10% groenblauwe dooradering. Beiden zorgen voor een landschap waar dieren door kunnen migreren.

D010-NA047 Bescherming van natuur en biodiversiteit

Indiener verzoekt kwetsbare natuurgebieden, watergebieden en ecologische verbindingszones strikt te beschermen tegen stedelijke uitbreiding, intensieve landbouw en infrastructuur.

Antwoord
We lezen hierin ondersteuning voor het huidige beleid: het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden zijn ruimtelijk beschermd. Voor Natura 2000 gebieden gelden aanvullende beschermingsregels volgend uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

D010-NA052 Instandhoudingsdoelstellingen weidevogels

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor weidevogels in het plangebied te borgen, adviseren wij een bufferzone rondom kern-broed-/foerageergebieden van minimaal 600 m, bij voorkeur tot ca. 1 km, waarin ingrepen die rust, openheid of predatiedruk negatief beïnvloeden zoveel mogelijk worden uitgesloten of beperkt.

Antwoord
De beschermde belangrijke en kansrijke weidevogelgebieden zijn in het algemeen grotere oppervlaktes waar al deels een buffer in zit. Op sommige locaties zijn de randen beschermd als kansrijk weidevogelgebied om zo een buffer te creëren voor het belangrijk weidevogelgebied. De bescherming kent geen externe werking, een extra bufferzone zou een (te) grote regeldruk opleveren met weinig effect op de bescherming. Overigens wordt het tegengaan van predatie ook langs een ander spoor geregeld en is het beheer van sommige predatoren wel in een ruimere zone toegestaan.

D010-EN078 Natuur- en landschapsschade bij energietransitie projecten

Bij energietransitie projecten dient natuur- en landschapsschade minimaal te zijn.

Antwoord
Dat is de provincie met de indiener eens, en daarom trachten wij de effecten op natuur, landschap en leefomgeving zo goed mogelijk in beeld te brengen teneinde de juiste afwegingen te kunnen maken. Zie hiervoor ook de themabeantwoording windenergie, onderdeel Tijdlijn, proces OER/Herziening, onderdeel Natuur en onderdeel Landschap en het Groene Hart.

D010-NA048 Bufferzones

Bufferzones rond natuurgebieden zijn noodzakelijk om flora en fauna te beschermen. Indiener verzoekt om overal waar op dit moment nog geen verbouwing of verharding is, een groene buffer van 100 meter op te nemen rondom natuurgebieden. Dit om zo een overgang te creëren tussen bebouwd gebied en hoogwaardig ecologisch gebied en te voorkomen dat de ruimte tussen stedelijk gebied en natuurgebied wordt volgebouwd.

Antwoord
Zie voor de beantwoording het thema antwoord Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Aanvullend: Voor sommige Natura 2000-gebieden is het inderdaad noodzakelijk om ook maatregelen rondom de natuurgebieden te nemen, eventueel in een zogenoemde overgangszone. Dit is echter niet bij alle Natura 2000-gebieden het geval, daarom kiest de provincie Zuid-Holland voor een maatwerkaanpak per Natura 2000-gebied. In deze

maatwerkaanpak wordt per gebied gekeken welke knelpunten er spelen en waarvoor maatregelen buiten het Natura 2000-gebied nodig zijn. Het aankomende jaar gaat de provincie Zuid-Holland deze maatregelen verder concretiseren in samenwerking met gebiedspartners en medeoverheden, o.a. via de ZH-PLG gebiedsprocessen.

Het is niet zinvol om generiek voor ieder Natura 2000-gebied een bufferzone van 100 meter op te nemen, voor de vermindering van invasieve exoten bijvoorbeeld is een zone van 1000 meter nodig en voor bijvoorbeeld recreatie is ook een grotere zone zinvoller. Om die reden wordt er gekozen voor een maatwerkaanpak per Natura 2000-gebied en kunnen hier ook andere maatregelen, en eventueel overgangszones, nodig zijn.

D010-NA049 Inheemse beplanting

Indiener verzoekt herstel en behoud van biodiversiteit te stimuleren door inheemse beplanting, bloemrijke bermen en natte natuurherstelprojecten.

Antwoord

De provincie stimuleert via diverse beleidsinstrumenten - zoals ecologisch bermbeheer, bijenlandschappen en icoonsoortenbeleid - de ontwikkeling van bloemrijke bermen en het gebruik van inheemse soorten bij aanplant van bomen en struiken. Natte natuur is kenmerkend voor de provincie. Hieraan is en wordt in diverse projecten door PZH aan bijgedragen.

D011, D013, D014, D015, D016, D017, D018, D021, D023, D026, D027, D029, D030, D031, D033, D035, D044, D045, D046, D048, D049, D054, D055, D056, D059, D060, D062, D075, D077

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

D011-BE119 Participatie en zorgvuldigheid

De drie transformatielocaties naar HMC-bedrijvigheid zijn vastgesteld zonder voorafgaande participatie van bewoners. Er is geen klankbordgroep ingesteld. In strijd met de participatieverplichting Omgevingswet alsmede zorgvuldigheidsbeginsel, motiveringsplicht en evenwichtige belangenafweging op grond van de Awb.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen over participatie. De aanwijzing van de locaties in de Omgevingsverordening betreft echter een kaderstellende beleidskeuze op hoofdlijnen en is geen concreet besluit over de realisatie van HMC-bedrijvigheid. De participatieverplichtingen van de Omgevingswet gelden met name bij de concrete planologische uitwerking in het omgevingsplan, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. In dat stadium vindt de evenwichtige belangenafweging plaats en worden gezondheid, leefomgeving en belangen van omwonenden expliciet betrokken.

D011-BE122 Natuur en landschap

HMC-bedrijven kunnen leiden tot verstoring flora/fauna, aantasting rust en recreatieve waarde, alsmede visuele impact.
Impact op de waterhuishouding in alle 3 gebieden in onvoldoende onderzocht.
-De Chrysantenweg grenst aan het Rottemerengebied, een ecologisch en recreatief waardevol gebied.
-De Molenweg ligt aan het natuurgebied de Zuidpolder en heeft als bestemming groene buffer.
Verzoek: Onderzoek de ecologische belasting vanwege de HMC-bedrijvigheid.

Antwoord

De provincie begrijpt deze zorgen. De aanwijzing van de locaties in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening is kaderstellend en maakt geen concrete HMC-bedrijvigheid mogelijk. Bij de uitwerking in het omgevingsplan is de gemeente verplicht om de effecten op natuur, ecologie, waterhuishouding, landschap en recreatieve waarden te onderzoeken en te toetsen, onder meer in het kader van natuurwetgeving en het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
Indien uit deze onderzoeken blijkt dat aantasting van natuurwaarden, waterhuishouding of ecologische kwaliteit niet kan worden voorkomen of voldoende kan worden gemitigeerd, kan de beoogde bedrijvigheid planologisch niet worden toegestaan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

D011-BE124 Gebrekkige motivering van noodzaak en geschiktheid

Het ontwerp bevat geen onderbouwing van de feitelijke behoefte aan HMC-bedrijvigheid; de ruimtelijke geschiktheid van woongebieden en de milieutechnische en verkeerskundige

haalbaarheid.

Ontbreken gezondheidsrapport en risicoanalyse
Er is geen gezondheidsrapport opgesteld waarin de effecten van HMC-bedrijvigheid op omwonenden wordt beoordeeld. Geen inzicht in luchtkwaliteitsrisico's.
In strijd met zorgvuldigheidsbeginsel.
Verzoek: Stel een volwaardig gezondheidsrapport op en geef bewoners de mogelijkheid tot inspraak voor definitieve vaststelling.

Antwoord
De provincie begrijpt deze zorgen. De opname van de locaties in het ontwerp is kaderstellend van aard en bevat geen besluit over concrete invulling met HMC-bedrijvigheid. De onderbouwing van de feitelijke behoefte, de ruimtelijke geschiktheid en de milieu-, gezondheids- en verkeerskundige haalbaarheid worden niet in dit stadium vastgesteld, maar moeten worden geleverd bij de concrete planologische uitwerking in het omgevingsplan.
In dat kader is de gemeente verplicht om de relevante milieu- en gezondheidsonderzoeken, waaronder effecten op luchtkwaliteit en risico's voor omwonenden, uit te voeren en te betrekken bij de besluitvorming. Daarbij geldt het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en het borgen van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ook vindt in die fase participatie en inspraak plaats conform de Omgevingswet. Zonder een deugdelijke onderbouwing kan HMC-bedrijvigheid planologisch niet worden toegestaan.

D011-BE125 Uitplaatsing van woningen ten behoeve van hogere milieucategorieën

Het wenselijk uitplaatsen van woningen toont aan dat de transformatielocaties absoluut ongeschikt zijn voor HMC-bedrijvigheid.

Antwoord
De provincie deelt deze conclusie niet. De opname van de locaties in het provinciale beleid is kaderstellend en betekent niet dat HMC-bedrijvigheid hier zonder meer kan of zal plaatsvinden. Het al dan niet wenselijk achten van woninguitplaatsing is geen vaststaand uitgangspunt en vormt geen bewijs dat de locaties ongeschikt zijn.
De geschiktheid van de locaties wordt uitsluitend beoordeeld bij de concrete planologische uitwerking in het omgevingsplan, op basis van onderzoek naar milieu, gezondheid, verkeer, natuur en leefomgeving en het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Indien uit die afweging blijkt dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat niet kan worden geborgd, kan HMC-bedrijvigheid planologisch niet mogelijk worden gemaakt. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

D011-BE118 Gezonde leefomgeving

Verzoek: Het meenemen van de gezondheidsaspecten op wonen naast HMC-bedrijven integraal meenemen in het LOT en OER. Om omgevingswaarden vast te stellen en om 'gezonde leefomgeving' juridisch te verankeren als toetsingscriterium.

Antwoord
De provincie onderschrijft het belang van het integraal betrekken van gezondheidsaspecten bij de afweging van wonen nabij HMC-bedrijven. In het LOT en de

Omgevingseffectrapportage (OER) zijn gezondheid en leefomgevingskwaliteit meegenomen als onderdeel van de bredere afweging, in samenhang met milieu, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit.
De juridische borging van een gezonde leefomgeving vindt plaats via de bestaande kaders van de Omgevingswet, met name door het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en de toets op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij de concrete planuitwerking in het omgevingsplan.

D011-BE117 Transformatielocatie voor bedrijvigheid

Zorgen over aanwijzing transformatielocatie woonomgeving Chrysantenweg, Warmoeziersweg en Molenweg voor bedrijvigheid (milieucategorie 3.1).
Bewoners zijn onvoldoende geïnformeerd over deze transformatielocatie en ook niet of nauwelijks bij de besluitvorming betrokken.

Antwoord
De provincie begrijpt de zorgen over de ruimtelijke inpassing van bedrijvigheid nabij woonwijken en kwetsbare gebieden. De aanduiding in de Omgevingsvisie en -verordening betreft echter geen vaststelling van concrete milieucategorieën of een verplichting tot realisatie, maar een kaderstellende keuze op hoofdlijnen.
Of en in welke mate bedrijvigheid planologisch aanvaardbaar is, wordt uitsluitend beoordeeld bij de concrete uitwerking in het omgevingsplan. Daarbij moet worden aangetoond dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, inclusief een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, rekening houdend met gezondheid, natuurwaarden en de bestaande woonomgeving. Indien dit niet kan worden geborgd, kan de beoogde bedrijvigheid op deze locaties planologisch niet mogelijk worden gemaakt.

D011-BE123 In strijd met gemeentelijk beleid en Schone Lucht Akkoord

Toename van HMC-bedrijven druist in tegen verplichtingen uit het Schone Lucht Akkoord.
Verzoek: Onderzoek de lucht- en waterkwaliteit en gezonde leefomgeving van de 3 gebieden voor en na de transitie naar bedrijvigheid HMC 3.1 of meer.

Antwoord
De provincie begrijpt deze zorg. De aanwijzing in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening is kaderstellend en maakt geen concrete HMC-bedrijvigheid mogelijk. Bij de concrete planologische uitwerking in het omgevingsplan moet worden onderzocht wat de effecten zijn op lucht- en waterkwaliteit en de gezonde leefomgeving, in samenhang met de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord en andere relevante wettelijke kaders.
Alleen indien uit deze onderzoeken blijkt dat kan worden voldaan aan de geldende normen en dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden geborgd, kan bedrijvigheid planologisch worden toegestaan. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

D011-BE192 Verzoeken aan Gedeputeerde Staten

Verzoek om deze argumentatie te respecteren en te besluiten tot:
1. Participatie

2. Alternatievenonderzoek
3. Effectbeoordeling
4. Beperkingen/uitsluiting: groene buffer en maximaal milieucategorie 3.1. Zorg voor een volledig onderzoek naar de effecten van HMC-bedrijvigheid in de nabijheid van woningen en scholen.
5. Omgevingswaarden en gezondheid: zorg dat een gezondheidsrapport wordt opgesteld
6. Annulering van de Chrysantenweg, Warmoeziersweg en Molenweg als transformatielocaties voor HMC-bedrijvigheid.

Conclusie: de aangewezen locaties zijn zowel ruimtelijk, gezondheid technisch, milieutechnisch en juridisch absoluut niet geschikt voor HMC met hogere dan 3.1 milieucategorie en mogen dus ook zelfs wettelijk niet hiervoor worden aangewezen.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van dit verzoek en verwijst naar de eerdere beantwoording van de samenhangende zienswijzen. De aanwijzing van locaties in het provinciale omgevingsbeleid betreft een beleidsmatige duiding op hoofdlijnen en is geen planologisch besluit over concrete HMC-vestiging.
Participatie, alternatievenonderzoek, effectbeoordeling, gezondheid en het vaststellen van eventuele beperkingen (zoals maximale milieucategorieën of uitsluiting) zijn verplicht onderdeel van de vervolgfase bij de uitwerking in het omgevingsplan en bij vergunningverlening. In die fase moet worden aangetoond dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en naleving van de Omgevingswet en andere relevante regelgeving.
Indien uit deze onderzoeken blijkt dat vestiging van HMC-bedrijvigheid (boven milieucategorie 3.1) niet mogelijk is, kan dit planologisch niet worden toegestaan. De provincie ziet op dit moment daarom geen aanleiding om de aangewezen locaties op beleidsniveau te schrappen.

D011-BE191 Juridische conclusie

Participatieverplichting wordt geschonden. Zorgvuldigheidsplicht wordt niet nageleefd. Ontbrekende onderbouwing voor milieueffecten, alternatieven en gezondheid. Gezondheid, leefomgeving en natuur zijn niet voldoende beschermd.
De aanwijzing is in strijd met: Omgevingswet, Awb, gemeentelijke Omgevingsvisie, en het Schone Lucht Akkoord.
Conclusie: de aangewezen locaties zijn niet geschikt voor HMC-bedrijvigheid.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze en verwijst naar de eerdere beantwoording op de soortgelijke opmerkingen van de indiener. De aangewezen locaties maken onderdeel uit van een beleidsmatige duiding op hoofdlijnen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening en vormen geen directe planologische besluitvorming.
Participatie, onderzoek naar milieueffecten, gezondheid, natuur en het afwegen van alternatieven zijn verplicht onderdeel van de vervolgfase, namelijk bij de concrete uitwerking in het omgevingsplan en bij vergunningverlening. In die fase moet worden aangetoond dat wordt voldaan aan de Omgevingswet, de Awb, geldende omgevingswaarden en relevante afspraken zoals het Schone Lucht Akkoord. Indien dat niet kan, dan kan HMC-bedrijvigheid

planologisch niet mogelijk worden gemaakt.
De aanwijzing in het provinciale beleid betekent daarmee geen oordeel over geschiktheid op locatieniveau, maar geeft uitsluitend het kader waarbinnen verdere besluitvorming zorgvuldig en gebied specifiek moet plaatsvinden.

D011-BE189 Rechten bewoners m.b.t. plattelandswoningen en bescherming leefomgeving

Bewoners van plattelandswoningen hebben tegen niet-agrarische hinder dezelfde wettelijke bescherming als reguliere woningen. Door hier geen rekening mee te houden handelt de provincie in strijd met de Omgevingswet en de Awb.

Antwoord

De provincie onderschrijft dat bewoners van plattelandswoningen wettelijk dezelfde bescherming genieten tegen niet-agrarische hinder als bewoners van reguliere woningen. Het provinciale omgevingsbeleid doet hier geen afbreuk aan en is daarmee niet in strijd met de Omgevingswet of de Awb.
De aanwijzing of duiding van locaties in de Omgevingsverordening heeft geen rechtstreeks planologisch of vergunningverlenend effect. De toelaatbaarheid van activiteiten en de bescherming van het woon- en leefklimaat worden altijd beoordeeld bij de concrete planologische uitwerking in het omgevingsplan of bij vergunningverlening, op basis van het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Daarbij moeten gemeenten aantonen dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden geborgd, ook voor plattelandswoningen. De instructieregels over bedrijventerreinen eerbiedigen de rechten van alle milieugevoelige activiteiten en met dit belang is rekening gehouden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

D011-BE190 Onvoldoende alternatievenonderzoek

De overheid moet redelijke alternatieven onderzoeken o.g.v. art 3:2 Awb.
Er is geen rekening gehouden met ruimtelijke logica en milieukundige afwegingen.
Elke vorm van gedegen onderzoek ontbreekt, waardoor de locatiekeuze onvoldoende is gemotiveerd. Alternatieve locaties zijn niet of nauwelijks onderzocht. De Groene Boog (A16) is beter geschikt.
Verzoek: voer een integraal onderzoek uit waarbij de totale impact op de betreffende gebieden wordt meegenomen.

Antwoord

De provincie herkent het belang van een zorgvuldige voorbereiding en motivering, conform artikel 3:2 Awb. De aanwijzing van locaties in het provinciale omgevingsbeleid betreft echter een beleidsmatige keuze op hoofdlijnen en geen concrete projectbeslissing. Daarbij is geen definitieve locatiekeuze gemaakt die rechtstreeks rechtsgevolgen heeft voor bewoners of initiatiefnemers.
De Omgevingsverordening en -visie leggen kaders, maar vervangen niet het noodzakelijke gebiedsspecifieke en integrale onderzoek dat vereist is bij de verdere planologische uitwerking in het omgevingsplan of bij vergunningverlening. Juist in die fase moeten alternatieven worden onderzocht, milieueffecten worden afgewogen en moet worden gemotiveerd waarom een locatie ruimtelijk en milieukundig aanvaardbaar is. Dat geldt ook voor eventuele alternatieven, zoals door de indiener genoemd.

Indien uit dat integrale onderzoek blijkt dat een aanvaardbare inpassing niet mogelijk is, kan de beoogde ontwikkeling planologisch niet worden toegestaan. Daarmee wordt geborgd dat de uiteindelijke besluitvorming voldoet aan de eisen van zorgvuldigheid, evenwichtige belangenafweging en motivering.

D011-BE120 Ongeschikte locaties en aantasting woonomgeving

In de Omgevingsvisie wordt het gebied getransformeerd naar bedrijvigheid van milieucategorie 3.1 en hoger. Dat industrieterrein komt te liggen direct naast een bestaande woonwijk.
-Chrysantenweg in Bleiswijk: deze locatie is ongeschikt voor deze HMC-transformatieplannen.
-Warmoeziersweg in Bergschenhoek: is aangewezen als woonbestemming, kinderrijke woonwijk, entree van het dorp.
Molenweg in Berkel en Rodenrijs: Het plangebied ligt aan het natuurgebied de Zuidpolder. Deze is ongeschikt voor transformatie naar HMC-bedrijvigheid.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen over de ruimtelijke inpassing van bedrijvigheid nabij woonwijken en kwetsbare gebieden. De aanduiding in de Omgevingsvisie en -verordening betreft echter geen vaststelling van concrete milieucategorieën of een verplichting tot realisatie, maar een kaderstellende keuze op hoofdlijnen.
Of en in welke mate bedrijvigheid planologisch aanvaardbaar is, wordt uitsluitend beoordeeld bij de concrete uitwerking in het omgevingsplan. Daarbij moet worden aangetoond dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, inclusief een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, rekening houdend met gezondheid, natuurwaarden en de bestaande woonomgeving. Indien dit niet kan worden geborgd, kan de beoogde bedrijvigheid op deze locaties planologisch niet mogelijk worden gemaakt.

D011-BE121 Gevolgen HMC-locatie

Toename verkeer, geluid en trillingen. Geuroverlast. Negatieve gevolgen voor gezondheid van bewoners. Negatieve gevolgen voor wooncomfort en veiligheid van bewoners. Waardedaling van woningen.
Er is geen enkel milieueffectenonderzoek, gezondheidstoets of verkeersstudie beschikbaar waarmee aangetoond kan worden dat HMC-bedrijvigheid acceptabel is.

Antwoord

De provincie begrijpt deze zorgen. De aanwijzing in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening is kaderstellend en maakt geen concrete HMC-bedrijvigheid planologisch mogelijk. Bij de concrete uitwerking in het omgevingsplan is de gemeente verplicht om milieuonderzoeken (o.a. geluid, geur, verkeer, trillingen en gezondheid) uit te voeren en te onderbouwen dat sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
Zonder dergelijke onderzoeken en onderbouwing kan HMC-bedrijvigheid niet planologisch worden toegestaan. Eventuele effecten op wooncomfort, veiligheid en waarde van woningen worden daarbij expliciet meegewogen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

D012 - Comité Bergambacht Oost

D012-WV043 Europese verplichtingen – inbreukprocedure m.b.t. weidevogels

De indiener stelt dat het inperken van het kansrijke weidevogelgebied bij Bergambacht Oost strijdig is met de Vogelrichtlijn en verzwakt de positie van Nederland binnen de lopende inbreukprocedure.

Antwoord

De Vogelrichtlijn verplicht niet om alle gebieden waar (mogelijk) weidevogels broeden, zoals het gebied bij Bergambacht Oost, een beschermde status te geven. Met het begrenzen van een groter areaal aan weidevogelgebied binnen Zuid-Holland zet de provincie een belangrijke stap in de bescherming van de grutto en andere weidevogels. Overigens merken wij op dat de inbreukprocedure vanuit de Europese Unie een zaak is voor het Rijk. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D012-NA065 Verzoek aan Gedeputeerde Staten

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om kwetsbare natuur- en ecologische zones strikt te beschermen, een toetsingskader voor biodiversiteit en dierenwelzijn op te nemen, en onafhankelijke monitoring van de effecten op milieu, biodiversiteit en dierenwelzijn verplicht te stellen bij nieuwe projecten.

Antwoord

De provincie draagt via het omgevingsbeleid zorg voor bescherming en ontwikkeling van biodiversiteit. De provincie houdt via monitoring ook zicht op de staat van de natuur, zodat waar nodig bijgestuurd kan worden. De provincie maakt uitgebreid gebruik van monitoringsgegevens op het vlak van milieu (o.a. biodiversiteit, water, bodem). Deels zijn dit gegevens van derden en deels wordt dit specifiek in opdracht van de provincie uitgevoerd door externe partijen. Op het vlak van kwaliteit van de verzamelde data bouwen we waarborgen in.
Monitoring van dierenwelzijn wordt uitgevoerd door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) en niet door de provincie.
Nieuwe projecten moeten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, waaronder het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. Daarmee vormt het dus deel van het toetsingskader waar indiener om vraagt.
De provincie maakt uitgebreid gebruik van monitoringsgegevens op het vlak van milieu (o.a. biodiversiteit, water, bodem). Deels zijn dit gegevens van derden en deels wordt dit specifiek in opdracht van de provincie uitgevoerd door externe partijen. Op het vlak van kwaliteit van de verzamelde data bouwen we waarborgen in.
Monitoring van dierenwelzijn wordt uitgevoerd door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) en niet door de provincie. Uit de zienswijze wordt niet duidelijk is of en waar de indiener noodzaak ziet voor aanvullende monitoring.

D012-WO126 Zorgen woningbouw en natuur

De indiener heeft eerder bezwaren geuit tegen woningbouw op Bergambacht Oost, omdat dit strijdig is met beleid inzake natuur, biodiversiteit en veenweidebeheer. Deze zorgen worden gedeeld door andere organisaties en zijn wetenschappelijk onderbouwd.

Antwoord
We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan. Bezwaren op een plan kunnen worden geuit via zienswijze op ontwerp omgevingsplan van de gemeente.

D012-WO119 Veenoxidatie en klimaatverplichtingen

De indiener benadrukt dat woningbouw in veenweidegebieden de bodemdaling versnelt, veengroei verhindert, veenoxidatie doet toenemen en de broeikasgasuitstoot structureel verhoogt. Dit staat haaks op de klimaat- en emissiedoelstellingen.

Antwoord
We nemen kennis van uw zienswijze.

D012-NA066 Slotopmerking

De indiener doet een beroep op de provincie Zuid-Holland om in lijn te handelen met het eigen beleid en nationale en Europese verplichtingen rond biodiversiteit en klimaat. De situatie van de weidevogels is urgent en effectieve bescherming in Bergambacht Oost is noodzakelijk.

Antwoord
De provincie spant zich, samen met allerlei gebiedspartijen, intensief in voor behoud en herstel van de weidevogelpopulaties. De provincie werkt daarom sinds 2019 aan de uitvoering van het Actieplan Boerenlandvogels. Hierin worden meerdere sporen beschreven waarop de provincie inzet. In deze herziening wordt het ruimtelijk beschermde weidevogelgebied uitgebreid. Er vallen echter ook locaties af, op plekken met een lage weidevogelstand.

D012-WV042 Afwijking in begrenzing kansrijk weidevogelgebied

De indiener constateert dat de uitbreiding van het kansrijk weidevogelgebied in Bergambacht Oost, zoals gepresenteerd op 4 november, is teruggedraaid. Dit deel valt nu buiten de beschermde zone, wat de ecologische kwaliteit en bescherming van weidevogels onder druk zet.

Antwoord
Ten oosten van Bergambacht wordt geen extra beschermd weidevogelgebied begrensd ten opzichte van het huidige belangrijke weidevogelgebied. Indien de indiener beschikt over telrapporten of andere gegevens over de aanwezigheid van weidevogels die nog niet bij de provincie bekend zijn, dan ontvangen wij deze gegevens graag. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D012-WO127 Provinciaal beleid ten aanzien van uitleglocaties

De indiener wijst erop dat er voldoende uitleglocaties beschikbaar zijn in Zuid-Holland en dat nieuwe buitenstedelijke uitbreidingslocaties groter dan 3 ha niet worden toegestaan. De aanwijzing van Bergambacht Oost als reservelocatie is volgens de indiener niet langer opportuun, omdat woningbouw o.a. de uitbreiding van kansrijk weidevogelgebied teniet zou doen.

Antwoord

Binnen Zuid-Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties toe van meer dan 3ha. Ruimtelijke ontwikkelingen binnen het kansrijk weidevogelgebied mogen niet leiden tot een significante vermindering van het oppervlak de kwaliteit of de samenhang van het gebied, tenzij die vermindering wordt gecompenseerd door kwaliteitsverbetering elders binnen belangrijk weidevogelgebied of kansrijk weidevogelgebied. Voor Bergambacht Oost geldt dat woningbouw niet onmogelijk is door de aanwijzing van de locatie als kansrijk weidevogelgebied. Wel zal er een compensatieplicht gelden.

D019

D019-RE013 Recreatieve functie

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen van de gemeente Krimpenerwaard om woningbouw te realiseren in Hofland-Noord. De indiener wijst namelijk op de recreatieve waarde van Hofland-Noord, met aantrekkelijke fiets- en wandelroutes die door de bevolking gewaardeerd worden.

Antwoord

De provincie vindt het waardevol om te horen dat de fiets- en wandelroutes door de inwoners gewaardeerd worden. Er zijn voldoende uitleglocaties om te voorzien in de woningbehoefte in Zuid-Holland. Hofland Noord wordt daarom niet aangewezen als Grote Buitenstedelijke Bouwlocatie. De provincie legt de focus op realisatie van woningbouw op de door ons aangewezen locaties en zet daarbij in op het versnellen van de procedures.

D019-TRO168 Beleid gemeente Krimpenerwaard

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen van de gemeente Krimpenerwaard om woningbouw te realiseren in Hofland-Noord. Volgens de indiener is Hofland-Noord geen onderdeel van toekomstige ruimtelijke ontwikkeling zoals vermeld in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 en eerdere contourkaarten.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Op 10 december 2024 heeft ons college besloten om niet in te stemmen met het opnemen van de locatie Hofland te Schoonhoven als onderdeel van de regionale woningbouwprogrammering van Midden-Holland omdat binnen Zuid-Holland voldoende uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties toe. Gelet op de door de gemeente voorgestelde omvang, hebben wij niet ingestemd met de door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkeling.

D019-WO121 Woningbouw spreiden

De indiener vindt dat de gemeente Krimpenerwaard niet slaagt in een aanvaardbare spreiding van woningbouw. De woonvisie van de gemeente stelt dat inwoners hun wooncarrière binnen hun eigen kern moeten kunnen realiseren, maar de indiener ziet dit niet terug in de praktijk.

Antwoord

Op 10 december 2024 heeft ons college besloten om niet in te stemmen met het opnemen van de locatie Hofland Noord als onderdeel van de regionale woningbouwprogrammering van Midden-Holland omdat binnen Zuid-Holland er voldoende uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha. Gelet op de door de gemeente voorgestelde omvang, namelijk groter dan 3ha, hebben wij niet ingestemd de door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkeling.

In het ontwerp van de Zuid-Hollandse omgevingsverordening is het beoogde projectgebied van Hofland Noord aangewezen als beschermingsgebied onbebouwde ruimte. De provincie beschermt de onbebouwde ruimte in het landelijk gebied en beperkt daartoe de mogelijkheden om deze verder te bebouwen.

D019-ER024 Bescherming Hofland-Noord

De indiener benadrukt de cultuur-historische waarde van Hofland-Noord en pleit voor het behoud van dit gebied. De indiener verwijst naar eerdere raadsbesluiten en onderzoeken die de unieke status van Hofland-Noord bevestigen.
De indiener stelt dat de gemeente Krimpenerwaard actief lobbyt in Den Haag om woningbouw in Hofland-Noord mogelijk te maken, ondanks de specifieke karakteristieken van het gebied.
De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om Hofland-Noord te erkennen als cultuur-historisch kroonjuweel en te beschermen tegen woningbouw. De focus zou moeten liggen op het versterken van kleinere kernen om de leefbaarheid en vitaliteit te waarborgen.

Antwoord

In het provinciale beleid voor toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling gaan we zuinig en zorgvuldig om met de onbebouwde ruimte. Uw pleidooi is hiervoor een ondersteuning. Deze polder ligt binnen de (vm. inundatiezone van) erfgoedlijn van Oude Hollandse Waterlinie, die de gehele Krimpenerwaard omvat. Het is geen kroonjuweel en ook geen onderdeel van werelderfgoed Hollandse Waterlinies.
De provincie erkent dat polder Hofland onderdeel uitmaakt van veenweidegebied met een hoge cultuurhistorische waarde, zoals ook opgenomen in de cultuurhistorische atlas Zuid-Holland. Deze waarde is aangegeven vanwege de nog herkenbare historische verkaveling en redelijke samenhang met open polderlandschap in de Krimpenerwaard. De waarde van de polder en vooral de omgeving ten zuiden en westen (sportvelden, randweg, nieuwe woonwijk) is echter niet zodanig dat het past binnen de selectiecriteria voor provinciaal kroonjuweel.
Overigens heeft op 10 december 2024 ons college van Gedeputeerde Staten besloten om niet in te stemmen met het opnemen van de locatie Het Hofland te Schoonhoven als onderdeel van de regionale woningbouwprogrammering van Midden-Holland omdat er binnen Zuid-Holland voldoende uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. De door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkeling is mede gelet op de omvang van groter dan 3 ha niet wenselijk bevonden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D019-WO123 Sociale woningbouw

De indiener merkt op dat de gemeente Krimpenerwaard meer inspanningen had moeten leveren om woningen in de sociale sector te realiseren, vooral in kleinere kernen waar de woningnood het grootst is.

Antwoord

We nemen zienswijze voor kennisgeving aan. In ons Omgevingsbeleid zijn de eisen opgenomen ten aanzien van betaalbare woningbouw en worden ook mogelijkheden geboden om een 'straatje erbij' te realiseren. Dit biedt kleine kernen de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van de bebouwde kom (straatje erbij) of in bestaande linten (straatje ertussen).

D019-TRO169 Groenbehoud en woningbouw

De indiener stelt dat de gemeente Krimpenerwaard niet zorgvuldig omgaat met het groen in de waard. Er dreigt een ondergeschiktheid van groen aan woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen, zoals te zien bij het industriegebied "De Wetering" in Ammerstol.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking, en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D020

D020-TRO229 Initiatief voor twee woningen

De indiener is sinds 2018 bezig met een initiatief voor twee woningen. Hij vraagt zich af wat de Herziening 2025 betekent voor dit kleinschalige initiatief.
De locatie valt onder beschermingscategorie 3, die sinds 2021 van toepassing is. De indiener heeft de oude en nieuwe Herziening vergeleken en constateert dat de wijzigingen voor categorie 3 niet significant zijn.
De indiener heeft paragraaf 7.3.6a bekeken en ziet dat alleen artikel 7.41.dd relevant is voor zijn initiatief. Hij denkt dat paragraaf 7.6.3a geen probleem zal vormen, mits de juiste onderbouwing wordt gegeven.
De indiener vraagt wat de Herziening 2025 betekent voor zijn initiatief en hoe lang dit initiatief al mogelijk was. Hij vermoedt dat het initiatief sinds 2018 mogelijk was, met de beschermingscategorie toegevoegd in 2021.
De indiener wil zich beroepen op het overgangsrecht, aangezien hij al jaren bezig is met het initiatief en nu het vergunning traject wil starten. Hij gaat ervan uit dat de Herziening 2025 pas na officiële vaststelling van kracht wordt, ergens medio 2026.

Antwoord

De mogelijkheid van het indienen van zienswijzen heeft naast het participatieve nut, ook ten doel het verbeteren van beleid. Het is niet duidelijk wat de vraag is over de lopende beleidswijzigingen of welke suggestie er voor verbetering van deze herziening van het omgevingsbeleid wordt gegeven. Zie voor meer informatie met betrekking tot het thema waaraan geraakt wordt thema verwijzen wij door naar het antwoord Vitaliteit leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D022 - Blokland Beheer BV

D022-BE134 Verzoek tot bestemmingswijziging

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om de percelen A8254 en A6956 in Ter Aar om te zetten van sierteelt naar duurzame bedrijventerrein. De indiener heeft de percelen op 20-10-2025 gekocht en de overdracht zal in maart 2027 plaatsvinden. De percelen liggen naast Industrieterrein Bovenland en hebben momenteel de bestemming sierteelt. Perceel A8254 is al ingetekend als bedrijventerrein.
De indiener ziet mogelijkheden voor ruimtegebrek, energietransitie en klimaatadaptie en wil de percelen transformeren tot duurzame en circulaire werklocaties. De indiener heeft geïnvesteerd in elektrische wagens en graafmachines om uitstoot en stikstof te verminderen en heeft het perceel nodig voor de continuïteit van deze duurzame activiteiten. De indiener biedt aan om meer informatie te verstrekken indien nodig.

Antwoord

De provincie heeft kennisgenomen van het verzoek om de percelen A8254 en A6956 in Ter Aar te wijzigen van sierteelt naar een (duurzaam) bedrijventerrein en van de toelichting die daarbij is gegeven. De provincie waardeert de inzet van de indiener op het gebied van verduurzaming en circulaire bedrijfsvoering.
Beide percelen hebben op dit moment een agrarische bestemming met de functieaanduiding 'sierteelt' en zijn gelegen binnen het provinciale beschermingsgebied voor bollenteelt. Dit beschermingsregime is erop gericht om de bollenteeltstructuur en het open agrarische landschap te behouden. Het toevoegen van nieuwe bedrijventerreinen binnen dit gebied past niet binnen de huidige provinciale kaders.
Hoewel perceel A8254 in de zienswijze wordt aangeduid als ingetekend bedrijventerrein, geldt dat beide percelen in de Omgevingsverordening (ZHOV) niet zijn opgenomen op de bedrijventerreinenkaart. De provincie zal daarom geen gehoor geven aan het verzoek om deze percelen alsnog aan te wijzen als bedrijvengebied.
De provincie begrijpt de wens om, mede vanuit ruimtegebrek, energietransitie en klimaatadaptatie, nabij het bestaande bedrijventerrein Bovenland uit te breiden. Dergelijke afwegingen kunnen echter niet op perceel niveau worden gemaakt. Uitbreiding van bedrijventerreinen is alleen mogelijk via de regionale route van de bedrijventerreinenstrategie, waarbij vraag en aanbod regionaal worden afgewogen en waarbij tevens rekening wordt gehouden met de provinciale beschermingsopgaven voor landschap en landbouw.
Indien de gemeente en de regio gezamenlijk tot de conclusie komen dat er een aantoonbare regionale behoefte bestaat en dat herbestemming van deze locatie wenselijk en passend is, kan dit via die route aan de provincie worden voorgelegd.

D024 - Intergamma

D024-EC043 Zorg over behoud perifere detailhandel

De indiener stelt dat het huidige Omgevingsbeleid leidt tot het verdwijnen van economische functies zoals bouwmarkten en woonwinkels. De indiener ziet dat reële alternatieven binnen stadsgrenzen ontbreken en vreest een daling van het voorzieningenniveau voor inwoners. De indiener acht expliciete bescherming van perifere detailhandelsstructuren noodzakelijk.

De indiener voert aan dat in Leiden voor perifere detailhandel geen toekomstperspectief meer bestaat. De indiener stelt dat eerdere verplaatsingsopties zijn verdwenen en dat ondernemers worden geconfronteerd met beperkingen zonder alternatieve locaties. Dit leidt volgens de indiener tot onzekerheid en bedreigt het voortbestaan van ondernemingen.

De indiener vindt dat de huidige provinciale regels te weinig richting geven voor het behoud van lokale economie binnen stadsgrenzen. De indiener stelt dat oplossingen te vaak worden doorgeschoven naar de regio zonder duidelijkheid voor ondernemers. Dit veroorzaakt volgens de indiener leegstand en verslechtering van het dagelijks leven van inwoners.

Antwoord

Wij herkennen de druk op de ruimte voor economische functies, waaronder perifere detailhandel, en de beperkte schuifruimte die in Zuid-Holland beschikbaar is. Het provinciaal detailhandelsbeleid is in de Herziening 2025 niet gewijzigd. Op dit moment wordt het Koopstromenonderzoek 2025 uitgevoerd. Hierop volgend gaan wij een nadere analyse uitvoeren of het provinciaal detailhandelsbeleid/omgevingsbeleid actualisatie behoeft. Hoe op een toekomstbestendige manier de structuur voor PDV-locaties vormgegeven kan gaan worden, maakt hier ook expliciet onderdeel van uit.

D024-TRO006 Verdwijnen van voorzieningen

De indiener constateert dat steeds meer voorzieningen worden verdrongen door woningbouw zonder compensatie of alternatieven. Volgens de indiener moeten inwoners daardoor voor basisvoorzieningen buiten de stad reizen, wat leidt tot tijdverlies, extra kosten en minder leefbaarheid. Voor ondernemers betekent dit opstapeling van onzekerheid en langdurige procedures.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D024-TRO009 Verzoek: bied ondernemers zekerheid

De indiener vraagt om stabiele en voorspelbare ruimtelijke kaders. De indiener verzoekt een toetsingskader waarin bij wijzigingen van bestemmingen effecten op economische functies, voorzieningenniveau en werkgelegenheid expliciet worden meegewogen.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D024-EC047 Afsluitend verzoek

De indiener vraagt de provincie om verantwoordelijkheid te nemen voor behoud van voorzieningenniveau, werkgelegenheid en spreiding van PDV-locaties. Waar verlies dreigt, vraagt de indiener om compensatie en expliciete betrokkenheid van ondernemers.

Antwoord

Op dit moment wordt het Koopstromenonderzoek 2025 uitgevoerd. Hierop volgend gaan wij een nadere analyse uitvoeren of het provinciaal detailhandelsbeleid actualisatie behoeft. Hoe op een toekomstbestendige manier de structuur voor PDV-locaties vormgegeven kan gaan worden, maakt hier expliciet onderdeel van uit.

D024-TRO007 Voorkomen van eenzijdige stedelijke ontwikkeling

De indiener stelt dat de woningbouwopgave belangrijk is, maar dat een stad ook werklocaties en voorzieningenniveau nodig heeft. De indiener vreest dat een eenzijdige keuze voor wonen leidt tot hogere prijzen, langere reistijden, afname van lokale werkgelegenheid en verlies aan levendigheid.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D024-TRO008 Verzoek: borg basisvoorzieningen

De indiener vraagt de provincie om te voorkomen dat essentiële winkels zoals bouwmarkten verdwijnen. De indiener verzoekt om inventarisatie van behoefte, actieve borging van behoud en opname van beschermingsbepalingen die ongewenste verdwijning uitsluiten. En verzoekt de provincie actief te monitoren en haar sturing hierop aan te passen.

Antwoord

Zie thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D024-EC046 Verzoek: actieve monitoring en sturing

De indiener vraagt de provincie om bij ruimtelijke besluiten systematisch te monitoren wat het effect is op het economische ecosysteem van stad en regio. De indiener benadrukt dat dit nodig is om een evenwichtige ontwikkeling te behouden.

Antwoord

Bij het doorlopen van provinciale besluitvorming wordt integraal gekeken naar de effecten van dat besluit op andere beleidsdomeinen. De Monitor Leefomgeving heeft daarin een belangrijke rol. De Monitor Leefomgeving laat zien hoe het er 'buiten' in de provincie Zuid-Holland voorstaat. De Monitor Leefomgeving brengt de stand van zaken en ontwikkelingen in de leefomgeving in beeld, wat belangrijk kan zijn bij keuzes over provinciaal beleid. De Monitor bevat verschillende indicatoren, waaronder de Ruimtelijk Economische Structuur

en de Economische Vitaliteit. De monitor is vooral bedoeld voor het gesprek tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten over deze keuzes.

D025

D025-WV001 Ligging en huidige aanduiding

De indiener meldt dat het perceel A1804 aan de zuidoostrand van de kern Waarder ligt en onderdeel is van het woonerf. Volgens de indiener is het perceel sinds 2010 bestemd als tuin en onderdeel van het bebouwd gebied. In de conceptverordening 2025 is het perceel echter aangeduid als bestemmingscategorie 2 en 3, als kansrijk weidevogelgebied en als onderdeel van de onbebouwde ruimte.

Antwoord

Na nadere bestudering van de luchtfoto is vastgesteld dat het perceel inderdaad onderdeel uitmaakt van de dorpskern van Waarder en niet kan worden aangemerkt als geschikt weidevogelgebied. De beschermingscategorie zal daarom worden aangepast.

D025-TRO004 Ontbreken van aansluiting feitelijke situatie

De indiener stelt dat het perceel geen deel uitmaakt van de beschermde onbebouwde ruimte, maar tot het Bestaand Stads- en Dorpsgebied van Waarder behoort.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte (BOR) bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

In aanvulling op het thema antwoord wordt voor deze locatie een grenscorrectie doorgevoerd.

D025-TRO005 Verzoek tot herziening van de aanduidingen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om het perceel de status bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) met bestemming tuin toe te kennen. De indiener vraagt tevens om het perceel te verwijderen uit de bebouwingscontour Onbebouwde Ruimte en uit de kwalificaties bestemmingscategorie.

Antwoord

Zie antwoord D025-TRO004.

D028

D028-TU012 Rendabele tuinbouwgebieden in Nieuwkoop, Project PAPENHOF als een straatje erbij

De indiener verzoekt de provincie om herontwikkeling van niet rendabele tuinbouwgebieden in Nieuwkoop, Project PAPENHOF als een straatje erbij uitgevoerd. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om meer ruimte te creëren voor woningbouw binnen en buiten bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) en de vereenvoudig de ruimte-voor-ruimte regeling en versnel de afhandeling ervan.

Antwoord

Het woningbouwplan Papenhof ligt buiten Bestaand Stads- en Dorpsgebied en binnen de LIB5 contour van Schiphol. Van het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol van het Rijk en de Omgevingsverordening van de Provincie zijn daar geen woningbouwlocaties toegestaan om het aantal geluidgehinderden onder vliegroutes te beperken en vliegroutes zoveel mogelijk boven onbebouwd gebied te kunnen laten plaatsvinden. Mocht het Rijk in het kader van het project STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving) genoemde regel van het Luchthavenindelingsbesluit schrappen dan zal de Provincie ook haar regelgeving ten aanzien van woningbouw buiten BSD en binnen de LIB5-contour heroverwegen en ontstaan er misschien mogelijkheden voor dit plan in het kader van een straatje erbij.

Voor woningbouw binnen BSD heeft ons Omgevingsbeleid weinig belemmeringen, het is onduidelijk op welke belemmeringen wordt gedoeld.
Om het buitengebied te beschermen en om ruimte te houden voor de prioritaire buitenstedelijke opgaven op het gebied van landbouw, water, klimaat, natuur en energie worden de stedelijke ontwikkelingen in het buitengebied beperkt tot de grote buitenstedelijke bouwlocaties op onze 3ha-kaart en de mogelijkheden voor een straatje erbij.

De voormalige ruimte-voor-ruimte regeling is in ons Omgevingsbeleid vervangen door de uitgangspunten voor vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing die u kunt vinden in onze herziening van het Omgevingsprogramma (paragraaf 6.2.1.2). De afhandeling van initiatieven geschiedt volgens de daarvoor wettelijk voorgeschreven procedures waarin de gemeente het voortouw heeft.

Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging van het Omgevingsbeleid.

D032

D032-TL004 Agrarische bedrijvigheid

Een sector wordt zwart gemaakt waar Nederland grotendeels haar geld nog mee verdient.

Antwoord

Indiener verwijst naar opgenomen afbeeldingen van grondgebruik in de Omgevingsvisie, waarbij de agrarische grond apart wordt benoemd zonder daarbij ook een indicatie open natuurlijk terrein bij te geven. Indiener ziet dit als het zwartmaken van een sector, omdat hieruit zou blijken dat de agrarische sector te veel grond gebruikt. De genoemde afbeeldingen betreffen een feitelijke weergave van het grondgebruik, zonder waardeoordeel. Daarbij geeft de provincie aan dat we het van belang vinden om ruimte voor de landbouw te behouden.

D032-WEG001 Geluidshinder van windturbines

Geluidshinder wordt niet genoemd bij windturbines.

Antwoord

De provincie wijst erop dat geluid als beoordelingscriterium wel degelijk is meegenomen in het Omgevingseffectrapport (OER) bij de verschillende alternatieven en zoekgebieden. Dit is onder andere terug te zien in beoordelingstabellen in het deelrapport Windenergie. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D032-NA040 Exoten

De indiener vraagt hoe het zit met maatregelen rond de Amerikaanse rivierkreeft, die meer schade aan dijken en polders aanricht dan de muskusrat?

Antwoord

De verantwoordelijkheid voor bestrijding dan wel beheersing van deze invasieve exoten ligt bij het Rijk. Als provincie zien wij dat deze exoten raken aan onze belangen, daarom vervullen wij vanuit onze rol een aantal taken. Zo neemt de provincie plaats in landelijke werkgroepen om mee te denken over een nationale aanpak. Daarnaast faciliteren wij verschillende onderzoeken in samenwerking met belanghebbende partners. Tot slot brengen wij via ons eigen public affairs-team het onderwerp regelmatig onder de aandacht in de Tweede Kamer.

D032-WEE002 Onderzoek in Nature

Een onderzoek – dat in Nature is gepubliceerd - uitgevoerd door een onderzoeker van de United States Geological Survey, waarin grote nadelige effecten van windturbines op de biodiversiteit worden aangetoond. Een alarmerend onderzoek dat buiten de Nederlandse media wordt gehouden.

Antwoord

Voor de impact op natuur en beschermde soorten verwijzen wij de indiener naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

D032-WEO040 Zoekgebieden in het Groene Hart

De opgaven die door Europese en Nationale overheden gecreëerd worden zijn niet passend bij wat in dit land en deze provincie mogelijk is om nog een leefbare woonomgeving te houden. Met de recente aankondigingen van de overweging tot aanwijzing van het Groene Hart als locatie voor grote hoeveelheden windturbines van bijna 250 meter ontstaat een industriegebied met de gemengde functie voor landbouw, natuur en woningen. Gemotiveerd is uitgelegd dat niet voor alles ruimte is en dat het nog maar de vraag is of windturbines überhaupt de oplossing voor het geschetste probleem zijn en niet juist meer schade gaan berokkenen.

Antwoord

De provincie neemt kennis van de zorg zoals geuit door de indiener. Het voorgenomen besluit volgt uit een zorgvuldig onderzoeksproces in het OER naar mogelijkheden voor windenergie in de 3 RES regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden. Op basis van deze onderzoeksresultaten en belangenafweging komt de provincie tot de conclusie dat het mogelijk is om verder onderzoek naar windenergie in de zoekgebieden te doen. Zie verder thema beantwoording wind, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

D032-WEO041 Sturingsprincipe

Er wordt niet uitgegaan van de belangen van de bewoner van het gebied. Sturing is dwang.

Antwoord

De provincie neemt kennis van de opvatting van indiener. Dank voor uw zienswijze.

D032-WEA001 Verkeerde keuzes

De Groninger gasvelden weer open. Meer mogelijkheden voor echt duurzame en minder ruimte verslindende oplossingen. Windturbines en zonnepanelen zijn op de lange termijn helemaal niet duurzaam, met name door het afval aan het eind van de levensduur.

Antwoord

Wij verwijzen de indiener op dit punt naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.
Het afval aan het einde van de levensduur van zonnepanelen heeft al onze aandacht en was al opgenomen in de regels rondom zon op land. Bij realisatie van zonneparken zijn gemeenten verplicht duidelijk te maken hoe omgegaan wordt met het opruimen van het park aan het eind van de levensduur. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

D032-TL005 Ruimte voor de landbouw

De indiener is van mening dat er alles aan gedaan wordt om het boeren het leven zuur te maken. Absurde en niet realiseerbare opgaven dienen niet afgedwongen te worden.

Antwoord

De provincie herkent de wens van de indiener om waar mogelijk tot een gebiedsgerichte aanpak van opgaven te komen. Daarnaast blijven ook andere maatregelen nodig, waarbij het provinciaal beleid is om boeren te ondersteunen bij noodzakelijke veranderingen.

D032-WEO042 Participatie

Bij energiebeleid is geen participatie van toepassing.

Antwoord

Zie themabeantwoording wind, hoofdstuk participatie en lokaal eigendom.

D032-WEO043 Zoekgebieden

De indiener trekt de uitspraak “Oog voor de leefbaarheid” in kwestie, in het kader van de zoeklocaties voor tientallen 250 meter hoge windturbines.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorg van indiener ten aanzien van de leefbaarheid van haar omgeving. Er dient daarvoor door de provincie een afweging gemaakt te worden tussen verschillende ambities en transities. Hierbij is voor de windlocaties een zorgvuldige afweging gemaakt.

Zie verder themabeantwoording wind met betrekking tot de gehanteerde handelswijze voor de inzet op wind.

D034

D034-TRO108 Agrarische bedrijfswoningen

Er zijn geen wijzigingen doorgevoerd met betrekking tot het realiseren van agrarische bedrijfswoningen. Er is een instructieregel voor de eerste bedrijfswoning. Tweede bedrijfswoningen zijn afgestoten naar de burgersector, want is niet nodig volgens de provincie. Grote gevolgen voor dit bedrijf: in een vergevorderd stadium met betrekking tot realisatie tweede bedrijfswoning. Een nieuwe burgerwoning is wel mogelijk in het buitengebied. Er bestaat een ontheffingsmogelijkheid, maar zijn gemeenten zich daarvan bewust? De provincie wijst er niet op.
Dit bedrijf is doorgegroeid van 75 naar 107 paarden. Continue aanwezigheid van beide bedrijfsopvolgers is noodzakelijk. Daarom is een tweede bedrijfswoning sterk gewenst en noodzakelijk. Anders komt de bedrijfsvoering en de veiligheid van de paarden in het geding.
De gemeente heeft in eerste instantie meegewerkt aan de realisatie van de tweede bedrijfswoning. In het kader van het vooroverleg heeft de provincie erop gewezen dat een tweede bedrijfswoning niet mogelijk is, gelet op het provinciale beleid. Echter, noch de provincie en noch de gemeente hebben gewezen op de ontheffingsmogelijkheid. Door het bedrijf te splitsen in twee bedrijven zijn vervolgens twee bedrijfswoningen mogelijk. Maar deze procedure is zeer omslachtig en kostbaar. En de provincie kan het resultaat uiteindelijk alsnog afwijzen. Gemeenten wijzen niet op de ontheffingsmogelijkheid en gaan ervan uit dat een tweede bedrijfswoning niet mogelijk is.
Er wordt voorgesteld om het provinciaal beleid ten aanzien van tweede agrarische bedrijfswoningen te verruimen.

Antwoord

De regels voor agrarische bedrijven en de regels voor agrarische bedrijfswoningen zijn niet gewijzigd in deze herziening van het omgevingsbeleid. De regels staan een agrarische bedrijfswoning toe bij een volwaardig agrarisch bedrijf. Een tweede bedrijfswoning laten de provinciale regels niet toe. Reden hiervoor is dat in de praktijk tweede agrarische bedrijfswoningen allemaal worden afgestoten naar de burgersector. Ook zijn er voldoende moderne middelen beschikbaar om toezicht, bewaking, monitoring en dergelijke op afstand te doen. Het zou dan ook niet nodig zijn dat meerdere medewerkers op het bedrijf wonen. Daarnaast zijn er wel andere mogelijkheden om in de buurt van het bedrijf te wonen. Bijvoorbeeld door een bestaande burgerwoning te betrekken. Soms is ook nieuwbouw van een burgerwoning mogelijk, op een passende locatie en mits de ruimtelijke kwaliteit ten minste gelijk blijft. Bijvoorbeeld door inpassing van een woning op een open plek in een bebouwingslint.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D036 - De Vries en Verburg Ontwikkeling B.V.

D036-WO028 Woningbouw Ridderkerk, locatie Boomgaard

De gemeente verzoekt om de kansrijke woningbouwlocatie Boomgaard (14 ha) op te nemen in het Omgevingsbeleid als “een stip op de kaart” aan de zuidwestzijde van Ridderkerk. Het huidige provinciale beleid zal niet leiden tot voldoende woningbouw binnen de gemeente Ridderkerk. Deze locatie is ook opgenomen in de “Visie Buitengebied Ridderkerk” welke is vastgesteld op 15 mei 2025 door de gemeenteraad van Ridderkerk. Deze woningbouwlocatie sluit aan bij ambitie 2 van de Omgevingsvisie en deze locatie maakt het ook mogelijk om beleidsdoel 6.1 van de provincie te helpen realiseren.

Antwoord

Het gebied waar de Boomgaard in ligt is beschermd als groene buffer. Groene buffer heeft als doel om open en groengebied te beschermen tegen grootschalige verstedelijking. De provincie ziet de Boomgaard om deze reden niet als kansrijke locatie voor woningbouw. Uiteraard vindt de provincie het van belang dat er voldoende woningen worden ontwikkeld in Ridderkerk. Op dit moment is het planaanbod voldoende in de regio Rotterdam om aan de afspraken uit de regionale woondeal uit 2023 te kunnen voldoen, het uitvoeren van de bestaande plannen heeft daarom prioriteit. Wij blijven graag met u in gesprek over de benodigde nieuwe te bouwen woningen en geschikte locaties.

D036-GN037 Gebied met beschermingscategorie 2 (groene buffer)

Uit de Omgevingsvisie blijkt dat het beoogde gebied is aangemerkt als gebied met beschermingscategorie 2 (groene buffer). Die aanduiding is niet passend voor deze specifieke locatie. Er volgen veel argumenten waarom de aanduiding niet passend zou zijn. Zie hiervoor de zienswijze.

Antwoord

De begrenzing van de groene buffer is geen onderdeel van deze herziening. Zie hiervoor ook het antwoord op de zienswijze D036-WO028.

D037 - Niersman Projectontwikkeling B.V.

D037-BE126 Bedrijventerrein Dever in Lisse

Niersman is belanghebbende als grondeigenaar/ontwikkelende partij op bedrijventerrein Dever in Lisse. De voorgestelde provinciale beleidskeuzes hebben directe invloed op de toekomstige ontwikkelmogelijkheden van dit gebied.

Niersman Projectontwikkeling B.V. verzoekt om drie punten te verwerken:
1. Om in de definitieve strategie expliciet ruimte te bieden voor maatwerk bij de toepassing van het compensatieregel. Een uniforme, kwantitatieve 1-op-1 compensatie-eis past niet bij een locatie zoals Dever.
2. Geen provinciale aanduiding, verplichting of beleidsregel vast te leggen die bedrijventerrein Dever op voorhand bestempelt als blijvend te behouden bedrijventerrein.
3. De gemeente Lisse in staat te stellen de integrale ruimtelijke afweging zelf te blijven maken ten aanzien van de toekomstige ontwikkelruimte van Dever. Geen provinciale beperkingen svp.

Antwoord

Het provinciale bedrijventerreinenbeleid is gericht op het beschermen en behouden van bestaande bedrijventerreinen en het borgen van voldoende planologische milieugebruiksruimte voor economische activiteiten. Functiewijziging van bedrijventerreinen naar andere hoofdfuncties is binnen het geldende beleid niet toegestaan. Dit uitgangspunt geldt onverkort voor bedrijventerrein Dever.
De Regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland is in afstemming met de provincie opgesteld en door de provincie aanvaard als richtinggevend kader voor regionale programmering. De strategie heeft geen zelfstandige normatieve werking en kan niet afdoen aan de bindende instructieregels uit de Omgevingsverordening Zuid-Holland.
Bedrijventerrein Dever is daarin niet aangewezen als transformatielocatie en transformatie van deze locatie is binnen het provinciale beleid niet aan de orde.
De provincie legt geen specifieke aanvullende aanduiding op voor Dever anders dan de geldende status als bedrijventerrein. Dit betekent echter niet dat functiewijziging of transformatie mogelijk is. De gemeente blijft bevoegd om integrale afwegingen te maken binnen haar omgevingsplan, maar dient daarbij te handelen binnen de provinciale kaders die zijn gericht op behoud van bedrijventerreinen.
Maatwerk kan uitsluitend betrekking hebben op optimalisatie en toekomstbestendig gebruik binnen de bestaande bedrijfsfunctie en biedt geen ruimte voor functiewijziging of transformatie van bedrijventerrein Dever. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D038

D038-TRO061 Belang voor maatwerk voor het Landelijk gebied met nadruk op Stompwijk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen dat kleine kernen zoals Stompwijk ontwikkelruimte moeten kunnen benutten die in verhouding staat tot hun schaal, ter bescherming van leefbaarheid en sociale cohesie. Beleidsdoel 6.2 wordt genoemd, OER hoofdstuk 13.9.4 (leefbaarheid als indicator) en Sturingsfilosofie hoofdstuk 2, ontwerp Omgevingsvisie (De provincie werkt gebiedsgericht en maatwerk is mogelijk)

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D038-TRO063 Belang voor maatwerk voor het Landelijk gebied met nadruk op Stompwijk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om Stompwijk expliciet als dorp te introduceren waar maatwerk noodzakelijk is binnen de toekomstige gebiedsprogramma's (bijvoorbeeld TRO, Groenblauw, Landelijk Gebied) zodat:
- Woningbouwopgaven realistisch kunnen worden ingepast;
- Water- en bodemtaken niet automatische uitbreidingen blokkeren;
- Het dorp kan meebewegen met de provinciale doelen in plaats van uitsluitend beperkingen te ervaren.

Antwoord

Zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D038-TRO062 Belang voor maatwerk voor het Landelijk gebied met nadruk op Stompwijk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om in de verordening of de interpretatie daarvan te verduidelijken dat dorpen zoals Stompwijk, die geen stedelijk gebied zijn, uitbreidingen passend in de dorpsschaal mogen realiseren mits zij bijdragen aan leefbaarheid, woningbehoefte en lokale functies.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D038-TRO065 Belang voor maatwerk voor het Landelijk gebied met nadruk op Stompwijk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om passende dorpsgerichte groei expliciet mogelijk te maken en lokale initiatieven van kleinschalig woningbouwprojecten in het dorp actief te faciliteren, binnen de definitieve Omgevingsvisie, Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D038-TRO064 Belang voor maatwerk voor het Landelijk gebied met nadruk op Stompwijk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om in de definitieve stukken te borgen dat kleine dorpen niet worden vastgezet, maar juist de ruimte krijgen om vitaal te blijven via dorpsgerichte groei. Gebruik hierbij de lokale onderzoeken en visies van Gemeenten zoals Omgevingsvisie 2050, Thuis in een groene gemeente aan de Vliet, Leidschendam-Voorburg, recent vastgesteld.

Antwoord

Zie thema antwoorden Gebiedsgerichte uitwerking en Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D039 - BPD Ontwikkeling BV Regio Zuid/West

D039-WO035 Woningbouw

De vraag naar woningen is zeer groot, de maatschappelijke opgaven zijn complex en de druk op de beschikbare ruimte neemt verder toe. BPD speelt een belangrijke rol in het realiseren van woningbouwprojecten.

Antwoord

We nemen dit voor kennisgeving aan en geven mee dat het vooral van belang is de 'juiste (betaalbare) woning of woonconcept' toe te voegen.

D039-WO036 Nieuwe ontwikkelingen in buitengebied, 3 ha-kaart

Grote buitenstedelijke bouwlocaties. Versnelling woningbouw. Betere scheiding tussen overlast gevende bedrijvigheid en woningbouw. Binnenstedelijke bouwmogelijkheden onvoldoende om regionale opgave te dekken.
BPD vraagt aandacht voor:
-Boskoop Voorofsche Polder: deze polder biedt kansen voor Boskoop. Graag ziet BPD deze locatie opgenomen te worden als grootschalige buitenstedelijke bouwlocatie.
-Hillegom, Pastoorlaan Zuid Hillegom: De locatie is aangewezen als bollenteeltegebied en valt binnen het beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Pastoorslaan Zuid vormt één van de weinig realistische en uitvoerbare uitbreidingslocaties. In het gemeentelijk Omgevingsprogramma is het aangewezen als zoekgebied.
BPD verzoekt om deze locatie aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie op de 3-ha-kaart als bedoeld in art. 7.41aa Omgevingsverordening.
-Bodegraven-Reeuwijk: locatie Waardse Velden. Opgenomen in de regionale zienswijze van Regio Midden-Holland. BPD sluit aan bij deze onderbouwing.
-Dordrecht, Nieuw Dubbeldam (Zuidpolder Dordrecht): het gebied ligt binnen de beschermingscategorie groene buffer en buitengebied. Woningbouw is door de strenge voorwaarden vrijwel onmogelijk. De locatie is eerder opgenomen binnen de stedelijke contour. De provincie heeft de locatie geschikte geacht als woningbouwlocatie.
Om de optie naar woningbouwontwikkeling niet onmogelijk te maken vraagt BPD om een maatwerkregeling op te nemen of bijvoorbeeld als reservelocatie aan te wijzen.

Antwoord

In de periode 2022 tot en met 2030 worden er ongeveer 248.000 woningen aan de woningvoorraad toevoegen in Zuid-Holland. Het vergroten van de voorraad sociale- en betaalbare woningen krijgt hierbij voorrang. De nadruk ligt op de uitvoering van vastgestelde plannen. Er zijn voldoende plannen om de woningbehoefte, die als ambitie is op genomen in de in 2023 door Rijk, provincie, gemeenten en woningcorporaties ondertekende Regionale Realisatie Agenda's (Woondeals), te realiseren. Daarom voegen wij geen nieuwe Grote buitenstedelijke bouwlocaties toe. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. Dit betekent dat we de onbebouwde ruimte beschermen en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Voor de Duin- en Bollenstreek is er nog ruimte om maximaal circa 45 hectare

woningbouwlocaties te ontwikkelen. In het intergemeentelijke programma LGDG zijn zoekgebieden voor locaties opgenomen. Deze concrete locaties zijn nog niet met de provincie afgestemd. De provincie stuurt op locaties met een goede woon- en leefomgeving inclusief de benodigde voorzieningen, infrastructuur en groen. Vanwege efficiënt ruimtegebruik is het belangrijk om in een hoge dichtheid te bouwen en de inkomsten voor het herstructureringsfonds te optimaliseren. De komende periode gaan wij hierover in gesprek aan met de gemeenten in Duin- en Bollenstreek. In de herziening 2025 worden nog geen locaties hiervoor meegenomen.

D039-WO037 Houd ruimte voor maatwerk en lokale afwegingen

BPD pleit bij alle ontwikkelingen voor maatwerk mogelijkheden ten aanzien van het woningprogramma of de kwaliteitseisen aan woningen.

Antwoord

In het algemeen hecht de provincie aan voldoende betaalbare woningbouw. In zoverre het woningbouwprogramma al 2/3e of meer betaalbare woningbouw bevat, kan de gemeente per woningbouwproject het aandeel betaalbaar variëren. Dit onderwerp vraagt bespreking voor mogelijke aanpassing om maatwerkoplossingen mogelijk te maken bij gemeenten met meer dan 2/3 betaalbare woningen in de woningvoorraad.

D039-TU011 Transformatie Glastuinbouw

BPD wil een aantal locaties onder de aandacht brengen:
-Pijnacker-Nootdorp – Overgauw: glastuinbouwgebied Overgauw is in de provinciale verordening aangewezen als glastuinbouwgebied. Overgauw vervult een beperkte rol in de glastuinbouwketen. Overgauw is geen kansrijk glastuinbouwgebied. De beschermingsregeling verliest rechtsgrond. BPD verzoekt om Overgauw toe te voegen aan de 3 ha-kaart of aan te wijzen als maatwerkgebied glastuinbouw.
-Westland: Voor de noordwestrand van Westland liggen kansen voor woningbouw. BPD wijst op de locaties Poeldijk, Vredebestlaan en Kwintsheul, Driesprong. Het gaat om woningbouw in plaats van glastuinbouw. De locaties Poeldijk en Kwintsheul dienen te worden aangewezen als transformatiegebied door beide locaties toe te voegen aan de 3 ha-kaart of aan te wijzen als maatwerkgebied glastuinbouw.
-Lansingerland-Noordpolder: BPD verzoekt PZH om de Noordpolder aan te wijzen als maatwerkgebied glastuinbouw of als reserveringszone aan te wijzen.

Antwoord

De provincie beschermt de huidige glastuinbouwgebieden. In het kader van de ruimtelijke koers vanuit de provincie is ook bepaald dat wonen en werken het moeten doen met de ruimte die er is. Nieuwe 3 ha-locaties worden daarom niet meer toegevoegd. Wij zullen daarom genoemde gebieden niet toevoegen aan de 3 ha kaart. Wel blijven we in overleg met de betreffende gemeenten over deze gebieden.

D040 - Numansdorp Projectontwikkeling V.O.F.

D040-TRO253 negatieve gevolgen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de Molenpolder.

De Herziening 2025 schiet op meerdere punten tekort en heeft aanzienlijke negatieve gevolgen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de Molenpolder.
Kernpunten:
-Onvoldoende aansluiting bij de woningbouwopgave;
-Gebrek aan motivering en transparantie;
-Onaanvaardbare rechtsonzekerheid;
-Onevenwichtige belangenafweging.
Verzoek om een overgangsregeling. Verzoek om de criteria van bouwlocaties en de beoordeling van prioritaire opgaven concreet, objectief en toetsbaar uit te werken. Verzoek om de belangenafweging te herzien.

Antwoord
Er komt geen overgangsregeling. Prioritaire opgaven die zijn genoemd in TRO worden onder andere gebiedsgericht uitgewerkt, zie daarvoor thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking en zie antwoord D040-TRO067.

D040-TRO067 Introductie van het beschermingsgebied onbebouwde ruimte

Voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen in het beschermingsgebied geldt een ‘nee, tenzij’-principe: alleen in uitzonderingsgevallen, zoals op aangewezen grote buitenstedelijke bouwlocaties is woningbouw nog mogelijk. Indiener pleit er daarom voor Molenpolder, een uitbreidingswijk in de gemeente Hoeksche Waard die in de realisatie van circa 1.500 woningen zou moeten voorzien, op de 3ha kaart op te nemen.

Antwoord
Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit. Een gesprek over het woningbouwprogramma is op dit moment te prematuur.

D040-TRO068 Zwaardere eisen aan regionale afstemming en prioritaire opgaven

Daarnaast is voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen buiten bestaand stads- en dorpsgebieden voortaan niet alleen een regionale afstemming over de woningbouwopgave vereist, maar ook over de ruimte die nodig is voor prioritaire opgaven (landbouw, water, bodem, energie en natuur).
Provincie kan besluiten om locaties niet toe te voegen aan de lijst met grote buitenstedelijke bouwlocaties. Het aanwijzing proces is onzeker en onvoorspelbaar.

Wijzigingen in de toetsing van woningbouwplannen (ladder voor duurzame verstedelijking en opgavetoets). Woningbouwplannen buiten bestaand stads- en dorpsgebied zijn alleen mogelijk indien zij passen binnen de door de provincie vastgestelde regionale programmering.

Antwoord
Zie antwoord D040-TRO067.

D040-TRO069 Onvoldoende motivering en strijd met zorgvuldigheid en subsidiariteit

De provincie kiest voor een omvangrijk beschermingsregime voor bebouwing.
Zo'n ingrijpend instrument vereist een deugdelijke, locatie-overstijgende motivering. Die motivering ontbreekt. Proces is niet verifieerbaar en is in strijd met zorgvuldigheidsbeginsel en motiveringsbeginsel.

Antwoord
Zie antwoord D040-TRO067.

D040-TRO070 Rechtszekerheid en onvoorspelbaarheid voor initiatiefnemers

De Herziening 2025 dient rechtszekerheid te bieden, maar het tegenovergestelde is het geval. De regels introduceren open begrippen zoals 'prioritaire opgaven, 'reële ontwikkeling', 'significante aantasting van het beschermingsgebied' en 'regionaal afgestemde opgave' zonder deze nader te concretiseren.
Niet duidelijk waaraan woningbouwontwikkelingen moeten voldoen. Dit leidt tot onaanvaardbare onzekerheid.

Antwoord
Zie antwoord D040-TRO067.

D040-TRO071 Onvoldoende oog voor maatschappelijke en ruimtelijke effecten

Geen evenwichtige afweging van de maatschappelijke gevolgen voor het uitsluiten van woningbouw in gebieden buiten bestaand stedelijk gebied. De behoefte aan betaalbare en sociale woningen is urgent en zeer groot.

Antwoord
Zie antwoord D040-TRO067.

D040-WO031 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte en herijking van grote buitenstedelijke bouwlocaties/ Woningbouw

De VOF is op dit moment met ontwikkelaar Midstate V.O.F. intensief in overleg met de gemeente Hoeksche Waard over een ruimtelijke ontwikkeling in de Molenpolder die voorziet in de realisatie van circa 1.500 woningen, waarvan circa 1.000 sociale huur en betaalbare woningen.
Ondanks deze vergevorderde planvorming is in de Herziening 2025 de Molenpolder niet aangemerkt als grote buitenstedelijke bouwlocatie. Het komt onder het nieuwe beschermingsgebied onbebouwde ruimte te vallen, wat planologische realisatie zo goed als onmogelijk maakt.
Deze zienswijze richt zich tegen de voorgestelde nieuwe regels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte en de herijking van grote buitenstedelijke

bouwlocaties, voor zover deze de ontwikkeling van de Molenpolder blokkeren of ernstig beperken.

Antwoord
Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit.

D040-WO033 Herijking en beperking van grote buitenstedelijke bouwlocaties de Molenpolder.

De Molenpolder is in het ontwerp niet aangewezen als grote buitenstedelijke bouwlocatie, ondanks de lopende en concrete woningbouwplannen.
Door het vervallen van de 3-ha-ondergrens en het gelijktijdig beperken van het aantal aan te wijzen grote buitenstedelijke bouwlocaties, worden de voorwaarden voor woningbouw in het buitengebied feitelijk verzwaard.

Antwoord
Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit.
Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Deze onbebouwde ruimte wordt gereserveerd voor andere prioritaire opgave, zoals landbouw en het water- en bodemsysteem. Deze functies zijn immers voorwaardelijk voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland. Binnen Zuid-Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe Buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha. Kleine kernen krijgen de mogelijkheid om te bouwen aan de rand van de bebouwde kom (straatje erbij) of in bestaande linten (straatje ertussen). Het gaat om nieuwbouwlocaties tot maximaal 1,5 hectare groot. Ook kunnen gemeenten ervoor kiezen de ‘straatjes erbij’ voor twee kernen op één plek toe te voegen. In dat geval geldt een maximum van 2,99 hectare. Bouwen buiten BSD wordt een stuk lastiger. Binnen BSD zijn veel mogelijkheden om woningen toe te voegen. Het optoppen en splitsen in de bestaande voorraad zijn hiervan enkele voorbeelden.

D040-WO034 Strijd met nationale en provinciale doelstellingen

Benoemen belang om circa 1.000 betaalbare woningen te bouwen in de Molenpolder. Woningdeal tussen PZH en de gemeente Hoeksche Waard: mogelijk maken van woningbouw in de regio. Gelet op deze woningdeal mag van de provincie worden verwacht dat zij ook constructief meewerkt aan de realisatie van de benodigde woningbouw in de Molenpolder. Het ontwerp bevat bovendien geen inzichtelijke afweging waaruit blijkt hoe de provincie de woningbouwdoelstellingen wel denkt te realiseren indien dergelijke concrete en uitvoerbare projecten buiten beschouwing worden gelaten.

Antwoord
Zie antwoord D040-WO031.

D040-WO032 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte en herijking van grote buitenstedelijke bouwlocaties/ Woningbouw. Juridisch Bezwaar

De kern van de zienswijze is dat de wijzigingen en met name de voorgestelde systematiek onvoldoende zijn gemotiveerd, niet aansluiten bij de nationale en regionale woningbouwopgaven en niet voldoen aan de eisen die de Omgevingswet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur stellen. De gekozen aanpak leidt tot aanzienlijke rechtsonzekerheid voor initiatiefnemers – zoals deze VOF – die reeds jarenlang in afstemming met gemeente en regio werken aan woningbouwprojecten.

Antwoord
We nemen kennis van uw standpunten. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Het omgevingsbeleid heeft betrekking op alle ruimtegebruikers en daarom moeten, in het kader van het algemeen belang, keuzes worden gemaakt.

D041 - Midstate V.O.F.

D041-WO030 Opgave toets artikel 7.45 ontwerp-Omgevingsverordening in strijd met Besluit versterking regie volkshuisvesting

Opgave toets artikel 7.45 ontwerp-Omgevingsverordening in strijd met Besluit versterking regie volkshuisvesting. Juridisch betoog. Zie de punten 3.1 tot en met 3.8.

Antwoord

Dit betreft een reeds bestaande passage en is geen wijziging in deze herziening. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven wij invulling aan onze bevoegdheden en definities die we nodig achten om onze provinciale doelstellingen te bereiken. Op dit moment is de Wvrv nog niet in werking getreden noch aangenomen.

D041-TRO066 Regels beschermingsgebied onbebouwde ruimte strijdig met rechtszekerheid en verbod op willekeur

Juridisch betoog over Regels beschermingsgebied onbebouwde ruimte strijdig met rechtszekerheid en verbod op willekeur. Zie de punten 1.1 tot en met 1.12. in de zienswijze Onder andere kritiek op gehanteerde begrippen. Regels ‘beschermingsgebied onbebouwde ruimte’ in strijd met artikel 2.3 Omgevingswet
Juridisch betoog. Zie de punten 2.1 tot en met 2.4. Onvoldoende onderbouwing.

Antwoord

De instructieregels voor het beschermingsgebied onbebouwde ruimte zijn opgesteld met het oog op het provinciaal belang dat is gemoeid met toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. In de Omgevingsvisie is dit in de beleidskeuze over toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling onderbouwd. Het stellen van instructieregels voor gemeentelijke omgevingsplannen is mogelijk op grond van de Omgevingswet. Bij het stellen van instructieregels probeert de provincie de afwegingsruimte van gemeenten niet onnodig in te perken. Waar mogelijk wordt flexibiliteit geboden in de regels en worden uitzonderingen en afwijkingsmogelijkheden benoemd. Wat betreft mogelijke strijdigheid van provinciale regels met nieuwe Rijksregels die nog niet in werking zijn getreden, wordt opgemerkt dat aanpassing vanzelfsprekend zal plaatsvinden als dat na inwerkingtreding van de betreffende rijksregels nodig blijkt.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D041-OB052 Rechtszekerheidsbeginsel

Het ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 en met name paragraaf 7.3.6a is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel, het verbod op willekeur, artikel 2.3 van de Omgevingswet en het Besluit versterking regie volkshuisvesting. Verzoek om af te zien van de vaststelling van paragraaf 7.3.6a.

Antwoord

Paragraaf 7.3.6a van de Omgevingsverordening, gaat over toekomstbestendig ruimtelijk ontwikkelen. In deze herziening is onder meer het 'beschermingsgebied onbebouwde ruimte' geïntroduceerd met een aantal regels die ruimte bieden aan prioritaire ontwikkelingen in dat gebied. In het beschermingsgebied gelden beperkingen voor ontwikkelingen met stedelijke functies. In de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening is

onderbouwd dat het hier gaat om provinciale belangen, die het stellen van regels voor gemeentelijke omgevingsplannen rechtvaardigt. Zie ook het antwoord onder OB001.

D041-WO029 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte/ Woningbouw

De VOF is eigenaar van een groot gedeelte van de Molenpolder in Numansdorp. Deze eigendommen komen volledig binnen het nieuwe beschermingsgebied te liggen. De VOF is al sinds 2005 doende de Molenpolder tot woongebied te ontwikkelen. De minister van Binnenlandse Zaken heeft in 2019 de Molenpolder als gebied aangewezen met verbrede reikwijdte. De Molenpolder is niet aangemerkt als 'grote buitenstedelijke bouwlocatie'. De ontwikkeling is daardoor onzeker en wordt op onaanvaardbare wijze bemoeilijkt.

Antwoord

Er zijn 2.300 woningbouwplannen met daarin voldoende woningen voor onze doelstellingen. De focus ligt nu op realisatie van deze plannen. Molenpolder is een locatie > 3 ha die niet is opgenomen op de 3 ha kaart en vanwege het coalitieakkoord ook niet opgenomen zal worden. Bovendien is er binnen de huidige voorraad voldoende plancapaciteit.

D042 - Recreatiecentrum Vlietland B.V.

D042-GN038 Groenblauwe netwerk

Voor RCV [de indiener] is het van groot belang dat bij de uitwerking van groenblauwe netwerken op geen enkele wijze afbreuk zal worden gedaan aan hetgeen in het vigerende bestemmingsplan (Vlietland noordoost 2005) voor het noorden van Vlietland staat.
Voor RCV is het ook van groot belang dat de rechten en ontwikkelingsmogelijkheden in Vlietland zoals opgenomen in de tussen PZH en RCV gesloten erfpachtovereenkomsten en andere tussen PZH en RCV gesloten contracten op geen enkele wijze aangetast worden als gevolg van de door PZH beoogde Herziening Omgevingsbeleid 2025.
RCV doet enkele inhoudelijke suggesties en kiest voor samenwerking.

Antwoord

De provincie is blij met uw steun voor het groenblauw netwerk en uw vertrouwen in de samenwerking. In het artikel Groenblauw Netwerk is opgenomen dat bestaande overeenkomsten van kracht blijven. Onder stadlandverbindingen verstaat de provincie ook waterverbindingen. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

D042-WV005 Kansrijk Weidevogelgebied

Op de kaart Ruimtelijke kwaliteit en beschermingscategorieën staat het noordelijk deel van Vlietland benoemd als kansrijk weidevogelgebied. Een groot deel van dit gebied is echter op grond van het vigerende bestemmingsplan uit 2005 aangewezen als recreatiegebied met ruimte voor verblijfsrecreatie (o.a. 222 recreatiewoningen). Een recreatiegebied met als bestemming intensieve verblijfsrecreatie is geen kansrijk weidevogelgebied en kan dat ook niet worden. RCV [de indiener] maakt dan ook bezwaar tegen deze aanwijzing.

Antwoord

De locatie betreft de Oostvlietpolder. Deze locatie wordt niet beschermd als kansrijk weidevogelgebied. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D043 - Waardzone

D043-TRO199 Grote buitenstedelijke bouwlocaties

De indiener vraagt de provincie om in het Omgevingsbeleid ruimte te scheppen voor verdere woningbouwontwikkeling in ’t Oog (Hardinxveld-Giessendam) en deze locatie op te nemen als grote buitenstedelijke bouwlocatie (3ha-locatie). De indiener geeft namelijk aan een goede grondpositie van ruim 35ha te hebben om woningen te bouwen die aansluiten bij de lokale en regionale behoefte.

Antwoord

Er komen geen 3 hectare kaart locaties meer bij. Zie voor een verdere beantwoording thema antwoord BSD, Locatie bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D047

D047-WO125 Woningbouwlocatie Boskoop - Torenpad West

Indiener wil voorkomen dat groengebied Laag-Boskoop wordt aangemerkt als uitbreidingsgebied voor woningbouw. En verzoekt om aandacht voor het behoud van het open en groene karakter van Laag-Boskoop bij de aanwijzing van woningbouwlocatie Torenpad-West. Deze uitbreiding mag niet leiden tot toekomstige uitbreiding in het aangrenzende groengebieden.

Antwoord

Het is ons niet exact bekend welk gebied u bedoeld, want Laag-Boskoop kennen wij als straatnaam. Wel kunnen wij zeggen dat er na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 geen grootschalige stedelijke ontwikkeling in het gebied Laag-Boskoop meer mogelijk is. Grootschalige stedelijke ontwikkelingen zijn dan alleen nog toegestaan als een locatie is opgenomen op onze 3ha-kaart met grote buitenstedelijke bouwlocaties of als staatje erbij. Alleen Torenpad West is opgenomen op onze 3ha-kaart, Laag-Boskoop is dat niet. Verder komt de kern Boskoop niet in aanmerking voor een straatje erbij, omdat de kern Boskoop meer dan 10.000 inwoners heeft. Alleen kleinschalige ontwikkelingen met stedelijke functies zijn dan nog mogelijk, voor zover die het karakter hebben van 'inpassing'. Het gaat daarbij onder meer om herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfscomplexen, beperkte uitbreiding van bestaande niet-agrarische bedrijven, weggebonden voorzieningen langs bovenlokale infrastructuur.

D049

D049-NNN012 Bezwaar tegen onduidelijke aanduiding

De indiener benadrukt dat het bezwaar niet tegen het provinciale natuurbeleid als zodanig is gericht, maar tegen de feitelijk onjuiste, juridisch onduidelijke en onevenredig belastende aanduiding voor de grondeigenaar.

Antwoord

De begrenzing van de EHS/NNN is het Nederlandse antwoord op onze verplichting om te voldoen aan de Vogel- en Habitatrichtlijn, waarin de lidstaten hebben afgesproken om de achteruitgang van de natuur tegen te gaan. De NNN-status heeft geen effect op het huidig gebruik binnen de bestaande functie. Wel wordt de locatie beschermd tegen eventuele wijzigingen in gebruik of functie met negatieve effecten op de natuurdoelstellingen. Ook biedt deze categorie de mogelijkheid om het perceel af te waarderen naar 'natuur', waarbij de eigenaar het verschil tussen de natuur- en agrarische waarde ontvangt. Echter, uw perceel bevindt zich op een uitzonderlijke locatie naast de duinen van Goeree alwaar Provinciale Staten deze hebben aangewezen als 'cruciaal' en 'niet-herlokaliseerbaar'. Hiermee heeft de provincie aangegeven het noodzakelijk te vinden hier natuur te realiseren en het perceel voor volledige schadeloosstelling in aanmerking komt.

D049-NNN011 Verzoek tot aanpassing

De indiener verzoekt vast te stellen dat het perceel geen bestaande natuur betreft, maar enkel een beleidsmatige wens voor nieuwe natuurontwikkeling inhoudt. De provincie dient het perceel te verwijderen uit de aanduiding "bestaande en nieuwe natuur" en niet anders te duiden dan de huidige agrarische bestemming en feitelijk gebruik.

Antwoord

Het klopt dat dit perceel geen bestaande natuur betreft, maar enkel een beleidsmatige wens om hier "nieuwe" natuur te realiseren. We willen de aanduiding "bestaande en nieuwe natuur" niet verwijderen, want er is wel degelijk de wens om dit perceel als 'natuur' te realiseren.

D049-NNN008 Huidige situatie

De indiener geeft aan dat het perceel een agrarische bestemming heeft en als zodanig in gebruik is. Het perceel heeft nooit deel uitgemaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Antwoord

Het perceel is al sinds de opstelling van het eerste Natuurbeleidsplan (1990) onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat in 2011 is overgegaan in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Inderdaad is de bestemming/functie agrarisch en het betreft geen gerealiseerde natuur.

D049-NNN009 Rechtszekerheid

De indiener maakt bezwaar tegen de aanduiding "bestaande en nieuwe natuur" omdat deze onduidelijkheid schept over welke rechten en beperkingen van toepassing zijn bij vaststelling van de Herziening.

Antwoord

De term ”bestaande en nieuwe natuur” wordt gebuikt voor de gronden waarvan de beleidsintentie is dat ze eind 2027 tot het ingerichte NNN behoren en betreffen dus ‘bestaande natuur’ en natuur die nog gerealiseerd (dit heet ‘nieuwe natuur’) moet worden. Bestaande natuur betreffen locaties die zijn ingericht als natuur en waarvan de bestemming/functie is gewijzigd in natuur. Is de bestemming/functie anders (bijvoorbeeld agrarisch) dan betreft het “nog te realiseren” of “nieuwe” natuur. Inderdaad zou het wellicht duidelijker geweest zijn om in deze gevallen te spreken van “nog te realiseren” dan van “nieuwe” natuur. De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D049-NNN010 Agrarische bestemming

De indiener stelt dat de aanduiding de indruk kan wekken dat het agrarisch gebruik ondergeschikt is aan natuurdoeleinden, wat in strijd is met de huidige bestemming en zonder formele functiewijziging of besluit tot natuurrealisatie plaatsvindt.

Antwoord

Centraal blijft de huidige bestemming/functie van het perceel. Dit bepaalt ook de waarde van de grond. Indien hier natuur gerealiseerd zou worden, is het noodzakelijk dat de bestemming/functie gewijzigd wordt naar natuur.

D050, D051, D052

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

D050-WV036 Weidevogels

Verzoek om de status van weidevogelgebied in de Roodemolenpolder in stand te houden. Het beschermde grasland “de Roodemolenpolder” heeft een ecologische aanvullende potentie voor weide- en akkervogels en is dus van onschatbare waarde voor de biodiversiteit en het weidevogelbestand.
In de Structuurvisie van PZH uit 2010 is de Roodemolenpolder aangegeven als belangrijk weidevogelgebied.

Antwoord

Voor de Roodemolenpolder geldt dat de aantallen broedende weidevogels te laag zijn om in aanmerking te komen voor opname in belangrijk of kansrijk weidevogelgebied. Gelet op de ligging en afmetingen van de polder heeft het gebied naar onze inschatting ook geen potentie om uit te groeien tot een gebied met hoge aantallen broedende weidevogels. Ook om die reden is het niet wenselijk of nodig om het gebied te beschermen als kansrijk weidevogelgebied. We merken op dat de Roodemolenpolder wel beschermd is en blijft in categorie 1 als 'Beschermd grasland in de Bollenstreek'. Dat betekent dat slechts beperkt ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk kunnen worden gemaakt, mits die ontwikkeling een aantoonbare meerwaarde heeft voor de ruimtelijke kwaliteit van de graslanden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D057 - Mets De Boerderij

D057-GN039 Groenblauw netwerk

Over al onze percelen is in de Omgevingsverordening de aanduiding ‘Groenblauw netwerk’ toegevoegd. Inpassing van een groenblauw netwerk op onze gronden is niet realistisch en sluit niet aan bij de bestemming en het gebruik van onze gronden. Zie p. 7 onder 3.4.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze D057-RE010. De provincie begrijpt uw zorg. Aanpassing van de Groene buffer of NNN is echter geen onderdeel van deze herziening. De aanduiding 'groenblauw ontwikkelingslijnen' passen we in tekst en kaart aan. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

D057-TRO226 Overig

Deze aanduidingen beperken de mogelijkheden met onze percelen en de toekomstbestendigheid van onze bedrijfsvoering.

Antwoord

In het vigerende beleid is het gehele gebied op en rondom de locatie van de indiener al categorie 2, belangrijk weidevogelgebied. In het ontwerp-beleid is het opgedeeld in belangrijk en kansrijk weidvogelgebied. Er is dus een onderverdeling gemaakt en geen cat. 2 toegevoegd met het ontwerp-beleid. In kansrijk weidevogelgebied zijn de planologische mogelijkheden wat groter dan in belangrijk weidevogelgebied. Zo is er, meer dan voorheen, ruimte voor ontwikkelingen ten behoeve van toekomstbestendige landbouw. Zie voor een verdere verduidelijking thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

D057-EC048 Bedrijvengebied

Wij verzoeken PZH ons perceel B 2797 en 9742 in de Omgevingsverordening toe te voegen als locaties voor perifere detailhandelsvestigingen. Ons bedrijf is hier immers al 42 jaar gevestigd.

Antwoord

De bedrijfsvoering (detailhandel in meubels) past binnen het tijdelijk deel van het Omgevingsplan. In de Omgevingsverordening zijn 31 locaties aangeduid als PDV-locatie. Dit zijn opvanglocaties waar zich buiten de bestaande centra detailhandel in volumineuze goederen rond het thema wonen kan vestigen. Deze status wordt niet verleend aan hier buiten gelegen solitaire vestigingen.

D057-TRO263 Beschermingscategorie

Indiener verzoekt de provincie om voor wat betreft de gronden in haar eigendom de aanduiding Gebieden met beschermingscategorie 1, 2 en 3 uit de Omgevingsverordening te verwijderen, omdat dit niet zou stroken met de realiteit van wat er binnen dit gebied gebeurt.

Antwoord

Zie thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D057-RE010 Recreatiegebied

Enkele percelen van dit bedrijf heeft nog wel de aanduiding Gebieden met beschermingscategorie 2, recreatiegebied. Dit strookt niet met de realiteit. Zie p. 6, bovenaan.
Wij verzoeken PZH voor ons eigendom de aanduiding Gebieden met beschermingscategorie 2, recreatiegebied te verwijderen uit de Omgevingsverordening.

Antwoord

In de ontwerp herziening 2025 zijn een aantal kleine technische kaartwijzigingen doorgevoerd ten aanzien van begrenzingen van recreatiegebieden om de situatie op kaart in overeenstemming te brengen met de werkelijke situatie van wat er onder de bescherming moet vallen en wat niet. Ook wordt hiermee meer consistentie in de aanwijzing ervan aangebracht. Er zijn ook wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van zienswijzen op de herziening van 2024 of naar aanleiding van verzoeken van gemeenten, die de provincie wil overnemen. Omdat er verschillende zienswijzen zijn die betrekking hebben op het gebied waar ook uw zienswijze naar verwijst, hanteren we een redeneerlijn om consistentie in de aanwijzing aan te brengen. Voor de situatie t.a.v. bedrijven, laten we het aansluiten bij het omgevingsplan van de gemeente Lansingerland. Dat betekent dat we de grenzen van de aanduiding 'Bedrijf' aanhouden als begrenzing van de uit de verordening te verwijderen 'gebieden met beschermingscategorie 2' om het in overeenstemming te brengen met de huidige situatie. Dit leidt voor uw situatie tot aanpassing naar de situatie voor de herziening. De gevraagde percelen halen we hiermee dus niet uit cat. 2 recreatiegebied.

D058 - RUVAGO

D058-NNN004 Natuurnetwerk Nederland

N.B. Deze zienswijze komt op onderdelen overeen met DO57 - Wij verzoeken PZH met ecologische onderzoeken het functioneren van deze ecologische verbindingszone aan te tonen.
Wij verzoeken PZH voor ons eigendom de aanduiding Natuurnetwerk Nederland ecologische verbinding te verwijderen uit de Omgevingsverordening.

Antwoord

De opgenomen NNN-verbinding en de genoemde recreatiegebieden maken deel uit van een groter, samenhangend groenblauw netwerk. Hiermee wordt het Rotte merengebied en het recreatiegebied Midden-Delfland met elkaar verbonden. We vinden deze verbinding belangrijk. Om die reden zien wij geen aanleiding om de NNN-verbinding uit onze verordening te verwijderen.
Wat betreft de huidige kwaliteit van het gebied. Het klopt dat de huidige ecologische kwaliteit van het gebied nog niet overal het gewenste niveau heeft. De komende jaren is aanvullende inzet nodig om dit gebied daadwerkelijk te versterken in ecologische waarde. De gemeente pakt dit, voor een deel samen met de provincie, op via een gefaseerde aanpak. De gerealiseerde EC-tunnels bij de A16 vormen hiervan een concreet voorbeeld.
Tot slot heeft afgelopen jaar de provincie de begrenzing van de aangewezen recreatiegebieden in Zuid-Holland geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de werkelijke situatie. Op aanwijzing van de gemeente Lansingerland constateren wij dat hierbij enkele gebieden ten onrechte, of gedeeltelijk, hun beschermde status hebben verloren. Dit zal worden hersteld.

D058-BE128 Bedrijventerrein

Wij verzoeken PZH ons perceel B 8456 en 9742 in de Omgevingsverordening toe te voegen als bedrijvengebied. Zie p. 7.

Antwoord

De provincie heeft het verzoek om perceel B 8456 toe te voegen aan de bedrijventerreinenkaart van de Omgevingsverordening zorgvuldig bekeken. Voor dit perceel geldt echter een agrarische bestemming. Het feit dat het terrein in het verleden gedurende meerdere jaren tijdelijk is gebruikt als bouwhub ten behoeve van De Groene Boog (A16), op basis van een tijdelijke ontheffing, leidt niet tot een wijziging van de planologische status of tot opname als structureel bedrijvengebied.
Daarnaast is het perceel gelegen in het buitengebied, waar het provinciale beleid is gericht op het behoud van open landschap en agrarisch gebruik. Het toevoegen van nieuwe bedrijventerreinen op deze locatie past daarom niet binnen de huidige provinciale kaders. Mocht er in de toekomst behoefte zijn om dit soort vragen opnieuw te bezien, dan kan dat alleen plaatsvinden in samenhang met regionale afspraken en via een formele herziening van het omgevingsbeleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D058-WEO051 Windenergie

Wij verzoeken PZH de aanduiding ‘Windturbine’ toe te voegen aan al onze percelen die onder hoofdstuk 2 ‘Eigendommen en bestemming’ vermeld staan.

Antwoord

In het kader van de opgave van 15 MW in Lansingerland heeft de provincie Zuid-Holland in de verkenningsfase uitsluitend onderzocht of de realisatie van windturbines technisch mogelijk was op drie locaties, te weten: Bleizo-West, Kruisweg-Oost en Noordpolder. Deze drie locaties zijn in eerdere belemmeringsanalyses aangemerkt als technisch geschikte locaties binnen de gemeente Lansingerland voor de plaatsing van windturbines. De percelen van de indiener maken geen onderdeel uit van deze aangewezen gebieden en kunnen daarom niet aangemerkt worden voor windenergie.

D058-RE011 Gebieden

Enkele percelen van dit bedrijf heeft nog wel de aanduiding Gebieden met beschermingscategorie 2, recreatiegebied. Dit strookt niet met de realiteit. Zie p. 6, halverwege.
Wij verzoeken PZH voor ons eigendom de aanduiding Gebieden met beschermingscategorie 2, recreatiegebied te verwijderen uit de Omgevingsverordening.

Antwoord

In de ontwerp herziening 2025 zijn een aantal kleine technische kaartwijzigingen doorgevoerd ten aanzien van begrenzingen van recreatiegebieden om de situatie op kaart in overeenstemming te brengen met de werkelijke situatie van wat er onder de bescherming moet vallen en wat niet. Ook wordt hiermee meer consistentie in de aanwijzing ervan aangebracht. Er zijn ook wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van zienswijzen op de herziening van 2024 of naar aanleiding van verzoeken van gemeenten, die de provincie wil overnemen. Omdat er verschillende zienswijzen zijn die betrekking hebben op het gebied waar ook uw zienswijze naar verwijst, hanteren we een redeneerlijn om consistentie in de aanwijzing aan te brengen. Voor de situatie t.a.v. bedrijven, laten we het aansluiten bij het omgevingsplan van de gemeente Lansingerland. Dat betekent dat we de grenzen van de aanduiding 'Bedrijf' aanhouden als begrenzing van de uit de verordening te verwijderen 'gebieden met beschermingscategorie 2' om het in overeenstemming te brengen met de huidige situatie. Dit leidt voor uw situatie tot aanpassing naar de situatie voor de herziening. De gevraagde percelen halen we hiermee dus niet uit cat. 2 recreatiegebied.

D058-OB053 Beschermingscategorie

De theoretische aanduiding Beschermingscategorie 1 en 2 functioneert in de praktijk niet. Het omzomen van de aangeduide locatie met de Beschermingscategorie 3, buitengebied, strookt niet met de realiteit wat er binnen dit gebied gebeurt. Alleen al ons eigendom is circa 96.187 m2 bestemming bedrijf en circa 59.290 m2 een tijdelijke ontheffing ten behoeve van de bouwhub. Wij verzoeken PZH voor ons eigendom de aanduiding Gebieden met beschermingscategorie 1, 2 en 3 te verwijderen uit de Omgevingsverordening.

Antwoord

Het overgrote deel van het gebied buiten bestaand stads- en dorpsgebied is aangeduid als 'beschermingscategorie 3' in het kader van de regels voor ruimtelijke kwaliteit. Sommige

gebieden zijn daarnaast ook aangeduid met 'beschermingscategorie 1' en/of 'beschermingscategorie 2'. De beschermingscategorie zegt iets over de mogelijke mate van hoe ingrijpend nieuwe ontwikkelingen zijn. Er worden drie typen ontwikkeling onderscheiden (inpassen, aanpassen en transformeren). In beschermingscategorie 3 zijn alle drie de typen ontwikkeling mogelijk. Voor bestaande functie gelden in het algemeen weinig beperkingen. Uitbreiding is ook mogelijk, afhankelijk van de hoe ingrijpend de beoogde uitbreiding is. Ook moet de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk blijven.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D058-GN040 Netwerk Groen blauw

Over al onze percelen is in de Omgevingsverordening de aanduiding ‘Groenblauw netwerk’ toegevoegd. Inpassing van een groenblauw netwerk op onze gronden is niet realistisch en sluit niet aan bij de bestemming en het gebruik van onze gronden. Zie p. 10 onder 3.8, bovenaan.
Wij verzoeken PZH de aanduiding ‘Groenblauw netwerk’ te verwijderen van onze percelen.

Antwoord
Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienwijze D058-RE011. De provincie begrijpt uw zorg. Aanpassing van de Groene buffer of NNN is echter geen onderdeel van deze herziening. De aanduiding "groenblauwe ontwikkelingslijnen" passen we in tekst en kaart aan. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

D058-ER022 Vindplaats

Zie p’s 7, 8 en 9. De vindplaats is in 1970 reeds volledig opgegraven en niet meer in de bodem aanwezig. Wij verzoeken PZH de aanduiding van de archeologische waarde – gebied met een hoge of zeer hoge bekende archeologische waarde – te verwijderen van ons eigendom.

Antwoord
Op dit moment werkt de provincie aan de actualisatie van de bestaande lijst van archeologische terreinen van provinciaal belang. Deze terreinen zijn voor het eerst op de Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland opgenomen (uitgave 2004, herzien in 2006), en laatst herzien in 2017.
Deze actualisatie is geen onderwerp bij de huidige/ voorliggende herziening van het provinciaal omgevingsbeleid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D061 - De Baanderij

D061-BE129 bedrijventerrein

Bedrijventerrein De Baanderij en artikel 7.52b Omgevingsverordening
Momenteel heeft bedrijventerrein De Baanderij te Leiderdorp als maximale milieucategorie 3.2. De voorgestelde wijziging betekent dat dit een minimale 3.2 wordt. Schonere bedrijven (categorie 1 en 2) zijn in de toekomst niet meer toegestaan. Dit leidt tot onwenselijke gevolgen:
-Uitsluiting van lichteren en innovatieve bedrijven;
-Verlies van diversiteit en levendigheid;
-Bedreiging van bestaande lichtere bedrijven;
-Strijdigheid met de ambitie van de gemeente Leiderdorp;
-Onnodige verzwaring van de milieubelasting;
-Groot aandeel perifere detailhandel in gevaar.

Antwoord
De provincie herkent de zorgen, maar benadrukt dat artikel 7.52b uitsluitend ziet op de nieuwvestiging van lichte bedrijven op delen van bedrijventerreinen met een zwaarder milieuprofiel (milieucategorie 3.2 en hoger). Bestaande lichtere bedrijven behouden hun rechten en worden niet wegbestemd. Ook geldt de regel niet voor het gehele terrein, maar alleen voor die delen waarvoor een zwaardere milieugebruiksruimte is toegestaan in het omgevings-/bestemmingsplan.
Het doel van de regeling is het beschermen van schaarse milieugebruiksruimte voor bedrijven die deze daadwerkelijk nodig hebben. Dit betekent niet dat innovatie of verduurzaming wordt ontmoedigd: bedrijven die schoner produceren verliezen geen ruimte en mogen blijven functioneren en ontwikkelen. Waar lichte bedrijven functioneel ondersteunend zijn aan het bedrijventerrein of waar een ander profiel passend is, blijft maatwerk via het omgevingsplan mogelijk.
Ten aanzien van perifere detailhandel geldt dat deze functie binnen het geldende provinciale beleid afzonderlijk wordt beoordeeld. Lopend onderzoek naar het functioneren van PDV-locaties kan aanleiding geven tot nadere afwegingen, maar de voorgestelde wijziging in artikel 7.52b leidt niet automatisch tot het vervallen van deze functies.
De provincie blijft vasthouden aan de eerder gecommuniceerde lijn voor De Baanderij: bescherming van toekomstige milieuruimte, gecombineerd met duidelijkheid over het gewenste profiel, zodat investeringen in een toekomstbestendig bedrijventerrein worden gestimuleerd. Deze zienswijze leidt op zich niet tot inhoudelijke wijzigingen, wel hebben we verduidelijking in de tekst en toelichting aangebracht.

D061-BE130 bedrijventerrein

Verzoek om bedrijventerrein De Baanderij uit te zonderen van de werking van artikel 7.52b dan wel een uitzondering/overgangsregeling op te nemen.

Antwoord
De provincie ziet geen aanleiding om bedrijventerrein De Baanderij generiek uit te zonderen van de werking van artikel 7.52b of om een aparte overgangsregeling op te nemen. De resterende deelgebieden Werkbaan en Touwkwartier maken onderdeel uit van de regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland, waarin expliciet is gekozen voor het behoud van voldoende planologische ruimte voor zwaardere bedrijvigheid (milieucategorie 3.1 en

hoger). Deze ruimte is regionaal schaars en van belang voor de langere termijn, ook als de milieugebruiksruimte momenteel nog niet volledig wordt benut.
Artikel 7.52b is daarbij uitsluitend van toepassing op de nieuwvestiging van lichte bedrijven op delen van bedrijventerreinen met een zwaarder milieuprofiel (milieucategorie 3.2 en hoger). Bestaande lichte bedrijven behouden hun planologische rechten en worden niet wegbestemd. Daarnaast blijft via het omgevingsplan maatwerk mogelijk, bijvoorbeeld waar lichte bedrijvigheid aantoonbaar ondersteunend is aan het functioneren van het terrein.
De provincie blijft vasthouden aan de eerder gecommuniceerde lijn naar de gemeente dat additionele transformatie van De Baanderij op dit moment niet past binnen het provinciale en regionale kader. Wel is, conform de regionale afspraken, de mogelijkheid geboden om via de regionale route van de bedrijventerreinenstrategie te bezien of een aangepaste programmering wenselijk en haalbaar is, mits vraag en aanbod regionaal in balans blijven en eventuele transformatie wordt gecompenseerd.
Heldere en consistente kaders zijn daarbij essentieel om investeringsbereidheid bij bedrijven en vastgoedeigenaren te bevorderen en leegstand en verloedering tegen te gaan. De provincie verwacht daarom dat de gemeente en de regio eerst deze regionale route doorlopen. Op basis van de uitkomsten daarvan kan, indien aan de orde, het gesprek met de provincie worden vervolgd binnen de kaders van het provinciale omgevingsbeleid.

D063

D063-TRO137 Oneigenlijke ruil locaties

Er is sprake van een oneigenlijke ruil, omdat de oude sportlocatie De Drenkeling nooit is gewijzigd en ook de locatie Sportpark Nieuwe Achterweg blijft ongewijzigd.
Men meent dat deze bestemmingswijziging buiten het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) niet zou moeten worden toegestaan, tenzij hieraan zeer strenge (rand)voorwaarden worden verbonden.

Antwoord

Voor de locatie Sportpark Nieuwe Achterweg (overige stedelijke voorziening) in de gemeente Voorne aan Zee wordt de locatie geruild voor een woningbouwlocatie aan de overzijde van de Nieuwe Achterweg. Vanwege beperkt maatschappelijk draagvlak voor het sportpark en de nabijheid van het stikstofgevoelige N2000 gebied 'Het Voornse Duin' heeft de gemeenteraad besloten op het sportpark in elk geval 10 jaar uit te stellen. De woningbouwlocatie aan de Nieuwe Achterweg biedt ruimte aan zo'n 600 woningen. De gemeente heeft reeds een intentieovereenkomst gesloten. De eigenaren hebben toegezegd om met de gemeente een programma vast te willen stellen met extra (ten minste 37%) sociale en (ten minste 67%) betaalbare woningen. Het gemeentelijk Woonbedrijf heeft zich ook gecommitteerd voor de afname van 220 sociale woningen. De beschikbare locatie ligt dicht bij de provinciale ontsluitingswegen en er is ruimte voor groene inpassing en waterberging. De ontwikkeling betreft ongeveer 18 hectare met een dichtheid van 35 woningen per hectare. Door het voorstel kunnen ca. 480 woningen extra, met een groter aandeel sociaal (minimaal 37%) en betaalbaar (minimaal 67%), en sneller worden gerealiseerd. De eerdere beoogde woningbouw (Drenkeling fase 3), op de plaats van het sportpark betrof 120 woningen.
Dit leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D063-OB054 Draagvlak

Het draagvlak bij belanghebbenden is niet onderzocht. Belanghebbenden worden niet actief geïnformeerd. De gemeente Voorne aan Zee heeft de belanghebbenden niet geattendeerd op deze bestemmingswijziging van agrarisch naar wonen. Participatie zal pas in een later stadium plaatsvinden. Er wordt een plan ontwikkeld waarvoor het draagvlak ontbreekt.

Antwoord

Deze zienswijze heeft betrekking op de woningbouwlocatie 'Nieuwe Achterweg' in de gemeente Voorne aan Zee. Deze locatie is in deze herziening toegevoegd als 'grote buitenstedelijke bouwlocatie'. Daarmee wordt realisatie niet direct mogelijk gemaakt. Het gaat namelijk om een 'instructieregel'. Op grond hiervan heeft de gemeente de mogelijkheid om het Omgevingsplan te wijzigen, zonder dat de provinciale Omgevingsverordening dit verhindert. De wijziging van het Omgevingsplan door de gemeente is met rechtswaarborgen omgeven. De gemeente zal dus gelegenheid moeten bieden voor participatie. In het kader van de procedure van de wijziging van het Omgevingsplan bestaat de mogelijkheid een zienswijze in te dienen en eventueel in beroep te gaan.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D063-WO075 Bezwaar

De indiener maakt bezwaar tegen het voorgenomen besluit om de locatie ‘Nieuwe Achterweg’ toe te voegen als ‘grote buitenstedelijke bouwlocatie’ door middel van het Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening.
Hierdoor wordt de mogelijkheid gecreëerd om de huidige bestemming agrarisch te wijzigen in wonen. Het perceel aan de Middeldijk te Rockanje – de woning van deze familie – wordt omringd door twee van de grondposities.

Antwoord

Voor de locatie Sportpark de Drenkeling in de gemeente Voorne aan Zee wordt de stip geruild voor een woningbouwlocatie aan de overzijde van de Nieuwe Achterweg. De locatie bij het sportpark verdwijnt daarmee als Grote buitenstedelijke bouwlocatie vanwege het beperkte maatschappelijk draagvlak voor het sportpark en de nabijheid van het stikstofgevoelige N2000 gebied. Ten aanzien van het Voornse Duin heeft de gemeenteraad besloten op het sportpark in elk geval 10 jaar uit te stellen. De woningbouwlocatie aan de Nieuwe Achterweg biedt ruimte aan zo’n 600 woningen. De gemeente heeft reeds een intentieovereenkomst gesloten. De eigenaren hebben toegezegd om met de gemeente een programma vast te willen stellen met extra (ten minste 37%) sociale en (ten minste 67%) betaalbare woningen. Het gemeentelijk Woonbedrijf heeft zich ook gecommitteerd 220 sociale woningen over te nemen. De beschikbare locatie ligt dicht bij de provinciale ontsluitingswegen en er is ruimte voor groene inpassing en waterberging. De ontwikkeling betreft ongeveer 18 hectare met een dichtheid van 35 woningen per hectare’. Door het voorstel kunnen ca. 480 woningen extra, met een groter aandeel sociaal (minimaal 37%) en betaalbaar (minimaal 67%), en sneller worden gerealiseerd. De woningbouw ontwikkeling aan de Nieuwe Achterweg draagt bij aan de woningbouwopgave van Zuid-Holland.

D063-WO076 Ecologie

Het wijzigen van de cultuurgrond naar 600 woningen zal van invloed zijn op de huidige diersoorten, zoals buizerd, herten, vossen en bunzings. Er is geen ecologisch onderzoek uitgevoerd. Verzoek dat door groene inpassing van de nieuwe wijk met aandacht voor ecologie dat het gevoel om ‘in de natuur’ te wonen behouden blijft.

Antwoord

Meeuwenoord betreft een voormalig sportpark dat op basis van de geldende bestemming door zijn ligging voor het grootste deel aan/binnen de dorpskern door ons als binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) gelegen wordt beschouwd. Meeuwenoord is daarom niet opgenomen als 3ha locatie voor woningbouw. De locatie Nieuwe Achterweg wordt in deze herziening opgenomen als woningbouwlocatie.

Wanneer een nieuw omgevingsplan in procedure wordt gebracht voor deze woningbouwontwikkeling zal door de provincie getoetst worden aan het dan geldende omgevingsbeleid. Zo wordt in het kader van toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling o.a. gesteld dat: 'deze ontwikkeling rekening houdt met bijbehorende investering in infrastructuur en mede bijdraagt aan de realisatie van de prioritaire opgaven in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte', waaronder 'gezonde natuur'. Ook zullen ontwikkelaar en gemeente moet aantonen dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Ecologisch onderzoek zal hier zeker voor noodzakelijk zijn.

D063-WO077 Ontsluitingen/voorzieningen

Toename van 600 woningen ten opzichte van de huidige 3.108 woningen in Rockanje. Aandacht voor ontsluiting op de Nieuwe Achterweg, zodat de Middeldijk niet wordt belast met extra verkeersbewegingen. De kruising Kerkweg/Middeldijk is nu al een onoverzichtelijke en daardoor gevaarlijke kruising. Een verkeersontsluiting via de Kerkweg is onwenselijk.

Antwoord

Zie antwoord D063-WO076.

D063-RKL016 Verdichting/Landschap/Groene inpassing

Zie p. 2 onderaan en p. 3 bovenaan: De familie ziet graag dat wordt geborgd dat de verdichting naast en achter de huidige woning passend blijft rond de bestaande lintbebouwing van de Middeldijk.

Antwoord

De vigerende beschermingsgebieden en richtpunten Ruimtelijke Kwaliteit zijn in het ontwerpbeleid behouden. Ontwikkelingen dienen te passen in de gebiedsidentiteit en -structuur. Overigens is in het beleid is de Middeldijk niet benoemd als lint.
Eraan toegevoegd in het beleid Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling (TRO) is een beschermingsgebied onbebouwde ruimte. Met TRO wordt uitwerking gegeven aan de vorig jaar vastgestelde ruimtelijke koers voor een toekomstbestendig Zuid-Holland en wordt in de beoordelingssystematiek van nieuwe initiatieven - ten opzichte van het beleid voor ruimtelijke kwaliteit zoals dat voorheen gold - een duidelijker onderscheid gemaakt tussen de 'wat/waar'-vraag (TRO) en de 'hoe'-vraag (RKL). Met de nieuwe maatregel 'gebiedsgerichte uitwerking ruimtelijke koers' zal de provincie samen met regionale gebiedspartners tot gebiedsuitwerkingen komen waarin ook de inzet op de prioritaire opgaven een plek zal hebben.

D064

D064-GN041 Groenblauwe ontwikkellijnen

Verzoek om de blauwgroene ontwikkellijn van haar percelen af te halen omdat het niet proportioneel is en haar beperkingen oplegt.

Antwoord

De provincie begrijpt uw zorg. De groenblauwe ontwikkellijnen hebben een indicatieve aanduiding en zijn als zones op de kaart opgenomen. De provincie past de tekst en kaarten aan. Zie hiervoor ook het thema-antwoord Groenblauw Netwerk.

D064-WV026 Nieuw kansrijk weidevogelgebied

Niet eens met het toevoegen van gebieden met beschermingscategorie 2 (kansrijk weidevogelgebied) over mijn woning en perceel/tuin behorend bij de woning. Ook het agrarische deel van mijn perceel ligt te dicht bij mijn woning waardoor er structureel geen weidevogels zitten of broeden. Een woning of tuin is geen kansrijk weidevogelgebied en het is daarom niet proportioneel om deze aanduiding erop te leggen. Dit maakt normale ontwikkelingen minder makkelijk mogelijk en kostbaarder.

Antwoord

Huizen, tuinen, erven en agrarisch bouwpercelen zijn, gelet op artikel 7.42, zevende lid, tekstueel uitgezonderd (geëxclaveerd) en maken daarom geen onderdeel uit van kansrijk weidevogelgebied. Dat betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen op deze percelen niet hoeven te worden getoetst aan de regels voor beschermd weidevogelgebied nodig is. Agrarische percelen waarop in de huidige situatie wellicht geen weidevogels broeden, kunnen wel fungeren als buffer voor achtergelegen gebied waar wel weidevogels broeden. Kleine ontwikkelingen zonder significant effect op de functionaliteit van het gebied voor weidevogels, zullen waarschijnlijk niet compensatie plichtig zijn.

D064-TRO138 Beschermingsgebied onbebouwde ruimte: vraag

Nieuwe categorie beschermingsgebied onbebouwde ruimte liggen over de percelen van de indiener. Dit terwijl het perceel van mijn woning gewoon bebouwd is. De indiener vraagt zich af welke gevolgen dit heeft voor de bestaande bouwpercelen en woningen?

Antwoord

Dank voor het indienen van deze zienswijze. De nieuwe regels voor bescherming van de onbebouwde ruimte treden niet in de rechten van bestaande rechtmatige woningen. In artikel 7.15 van de ZHOV is bepaald dat bestaande rechten worden eerbiedigt. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D064-WEO020 Windturbines

Verzoek om windzoekgebied 7 te verwijderen uit de definitieve Herziening 2025, want een grootschalige windlocatie nabij Haastrecht in het Groene Hart is niet passend in het landschap. Mevrouw gaat geluidsoverlast ervaren en haar woon- en leesgenot wordt aangetast. Zij vreest voor effecten op haar gezondheid en voor financiële schade. Zij gaat nadeelcompensatie verlangen in geval van realisatie. Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt,

die de provincie moet nakomen. De locatie is ook niet realistisch gelet op de slappe veenbodem.

Antwoord

In de Herziening 2025 worden primaire en secundaire zoekgebieden opgenomen in de Omgevingsvisie. Dit zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn de best beoordeelde zoekgebieden uit de Omgevingseffectrapportage (OER), waarin de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in de RES-regio's Drechtsteden, Midden-Holland en Holland Rijnland onderzocht zijn.

In de OER zijn de verschillende aspecten die u noemt meegenomen. Indien er in de toekomst in een of meerdere zoekgebieden daadwerkelijk windturbines gerealiseerd worden, zullen deze aspecten in locatie-specifieke onderzoeken nogmaals aan bod komen. Voor meer informatie over hoe deze aspecten in de OER en het vervolgtraject meegenomen worden, zie Themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Normen, Gezondheid, Financiële compensatie, en Veiligheid.

D065

D065-NNN020 Zelfrealisatie natuurplan

De indiener wil een eerder goedgekeurd natuurplan gecombineerd uitvoeren en verzoekt om deze ontwikkeling mogelijk te (blijven) maken.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D065-TRO099 Bescherming veenweidegebieden

De indiener vraagt aandacht voor de bescherming van de veenweidegebieden bij Haastrecht Zuid en natuurgebied de Hoge Boezem.
De indiener onderschrijft artikel 7.41ee, dat de maximale omvang van een straatje erbij op 1.5 hectare stelt, vanwege water- en riooloverlast en beperkte ruimte voor bebouwing.
De indiener verzoekt artikel 7.41ee ongewijzigd vast te stellen, en dat vanwege meer verharding en bebouwing het voor meer overlast voor bewoners zouden zorgen.

Antwoord

Dank voor uw uitgebreide toelichting en de steunbetuiging voor de visie, alsmede voor de zorgen over de bescherming van de veenweidegebieden bij Haastrecht-Zuid en het natuurgebied de Hoge Boezem. De door u geschetste context, voorgenomen verplaatsing van de woonboerderij, stal en mestplaat, de aandacht voor water- en riooloverlast bij Straatje erbij, en het verzoek om artikel 7.41ee ongewijzigd vast te stellen, worden genoteerd en meegenomen in het verdere proces. Op dit moment wordt nog geen inhoudelijk oordeel gegeven. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D065-TRO100 Verplaatsing woonboerderij

De indiener vraagt aandacht voor de voorgenomen verplaatsing van hun woonboerderij op Nachtegaalstraat 13 naar de veenweide bij Haastrecht, bedoeld om de bebouwde omgeving te ontlasten.

Antwoord

Zie antwoord D065-TRO099.

D066

D066-OER012 Beoordeling alternatieven kleine windmolens in MER

De indiener stelt dat in het milieueffectrapport alternatieven voor kleine windmolens gelijk worden beoordeeld, terwijl zij verschillen in CO2-reductie en energieopwekking. Volgens de indiener doet dit geen recht aan de feitelijke verschillen tussen de scenario's.

Antwoord

Het klopt dat de alternatieven gelijk scoren (positief effect is aannemelijk ++). De maatlat staat een verdere uitsplitsing niet toe. In de onderbouwing van de beoordelingen (zie tabellen in 8.5) is het verschil tussen de alternatieven beschreven in termen van bijvoorbeeld uitstootreductie. Ook in de beoordeling doelbereik (8.3) komt dit terug, zie de tabellen met potentie-aantallen turbines per alternatief.

D066-WV025 Onderbouwing en betrouwbaarheid weidevogelgegevens

De indiener vraagt of wetenschappelijk veldonderzoek naar de effecten van windturbines op weidevogels beschikbaar is en is gebruikt. Daarnaast worden zorgen geuit over verschillen tussen tellingen, invloed van tijdelijke factoren en de betrouwbaarheid en volledigheid van gebruikte data bij het aanwijzen van beschermingsgebieden.

Antwoord

Bij het bepalen van de begrenzing van kansrijk en belangrijk weidevogelgebied is geen wetenschappelijk onderzoek gebruikt naar de effecten van windturbines op weidevogels. Zie hierover verder de themabeantwoording Windenergie, onderdeel Natuur. Verder is bij de begrenzing van kansrijk en belangrijk weidevogelgebied gebruikgemaakt van de bij ons bekende gegevens over tellingen. Mocht de indiener beschikken over telrapporten of andere gegevens over aanwezige weidevogels die bij ons niet bekend zijn, dan ontvangen wij die graag.

D066-DE021 Indeling en eisen voor batterijopslag projecten

De indiener vraagt hoe batterijprojecten met gedeelde aansluitingen worden geclassificeerd. Daarnaast wordt betwijfeld waarom opslagvermogen niet groter mag zijn dan het aansluitvermogen en wordt een alternatief uitgangspunt voorgesteld gericht op gedeeld gebruik van aansluitingen.

Antwoord

Dank voor uw vragen. De provincie zal het door u geschetste uitgangspunt betrekken bij het uitwerken van deze maatregel. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Herziening 2025.

D066-EN077 Uitwerking uitgangspunt lokaal eigendom

De indiener merkt op dat het uitgangspunt van 50% lokaal eigendom onvoldoende waarborgt dat ook de opbrengsten lokaal terechtkomen. Verzocht wordt om een aangescherpte formulering die gelijke voorwaarden, risico's en winstdeling voor lokale deelnemers verplicht stelt.

Antwoord
De provincie begrijpt de zorgen van de indiener over de waarborg dat opbrengsten lokaal terechtkomen. Wij delen het belang dat lokaal eigendom toegankelijk is voor een brede groep inwoners en niet bij een beperkte groep terechtkomt. Daarom zetten wij in op coöperatieve vormen en energiegemeenschappen, met vrije toe- en uittreding en het principe van één lid, één stem, zodat zeggenschap niet kan worden geconcentreerd.

Daarnaast wordt in het uitvoeringskader Participatie en Lokaal Eigendom bij grootschalige energieprojecten uitgewerkt hoe lokaal eigendom kan worden gestimuleerd, gefaciliteerd en ingevuld door initiatiefnemers, en hoe zowel het proces als de vorm van lokaal eigendom wordt gewaarborgd

D066-DE022 Ondergrens en toetsingsmoment netcapaciteit

De indiener vraagt om een minimale drempel voor toepasselijkheid van regels voor energieontwikkelingen. Tevens wordt verzocht de toetsing van netcapaciteit te laten plaatsvinden bij vergunningaanvraag, vanwege veranderende omstandigheden en onvolledige zichtbaarheid van beschikbare capaciteit.

Antwoord
Dank voor uw suggesties. Na vaststelling van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zal de provincie samen met gemeenten en netbeheerders de uitvoering van de energietoets nader uitwerken in een handreiking. Daarbij zal de provincie uw opmerkingen betrekken. Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de Herziening 2025.

D066-NNN019 Algemene inrichting ecologische corridors

De indiener stelt dat sommige ecologische corridors binnen het Natuurnetwerk Nederland onlogisch smal en lang zijn en drukke infrastructuur doorkruisen. Volgens de indiener zijn deze corridors ecologisch niet effectief. Verzocht wordt om bredere corridors, betere afscherming van menselijke activiteiten en het opnemen van tussenliggende ‘stepping stones’ in het ruimtelijk beleid.

Antwoord
In 2017 hebben Gedeputeerde Staten de (Herziene) Nota Ecologische Verbindingen vastgesteld. Hierin zijn alle verbindingszones in de provincie Zuid-Holland onderzocht op (mogelijk) functioneren. Het klopt dat een aantal ecologische verbindingszones minder goed kunnen functioneren indien ze op de huidige locatie gerealiseerd zouden worden, bijvoorbeeld vanwege het doorkruisen van drukke wegen. Voor de realisatie van deze verbindingen zijn op dit moment geen middelen beschikbaar. Indien er wel middelen beschikbaar komen en de provincie ze wil gaan realiseren, zullen we de begrenzing op deze locaties aanpassen óf middelen beschikbaar stellen voor faunapassages, zodanig dat er wel een functionerende verbinding zal ontstaan. Tot die tijd gebruiken we de NNN-status om de locatie te beschermen tegen eventuele wijzigingen in gebruik of functie met negatieve effecten op de natuurdoelstellingen.

D066-WEO029 Haalbaarheid windenergie 2030

De indiener wijst erop dat het behalen van de doelstellingen voor duurzame energie in 2030 afhankelijk is van de realisatie van windprojecten in zoekgebieden. Gevraagd wordt hoe de provincie Zuid-Holland in haar omgevingsbeleid borgt dat de tijdlijn en stappen richting vergunningverlening realistisch haalbaar zijn.

Antwoord

Voor dit onderdeel verwijzen we naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Tijdlijn, proces OER en Herziening.

D066-EN076 Tijdelijke energieprojecten en herstel ondergrond

De indiener geeft aan dat tijdelijke energieprojecten in de praktijk leiden tot blijvende aantasting van de ondergrond. Verzocht wordt om beleid dat waarborgt dat de ondergrond na afloop volledig wordt hersteld en dat vergunningen ook daadwerkelijk tijdelijk blijven in effect.

Antwoord

De provincie deelt de zorg zoals geuit door indiener. Tijdelijke (energie)projecten die ook daadwerkelijke tijdelijk te zijn dienen geen permanente gevolgen te hebbe. Bij vergunningverlening voor energieprojecten geldt dat er regels gesteld worden over de tijdelijke aard van de voorzieningen. Het door indiener aangehaald punt ten aanzien van bodemverstoring is er één die thuishoort in de afspraken tussen partijen die grond ter beschikking stellen en exploitanten/ontwikkelaars. De provincie heeft hier op het niveau waar zij over gaat geen exact rol in. De regels van de provincie dienen gevolgd te worden in de vergunningverlening. Vervolgens is het aan initiatiefnemers om deze ook exact na te komen.
De zienswijze geeft geen aanleiding tot wijziging.

D066-WEO019 Opnemen zoekgebieden windenergie in omgevingsverordening

De indiener verzoekt dat zoekgebieden voor windenergie waarvoor de provincie Zuid-Holland bevoegd gezag is, expliciet worden opgenomen in de omgevingsverordening.

Antwoord

In de Herziening 2025 worden primaire en secundaire zoekgebieden opgenomen in de Omgevingsvisie. Dit zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Met andere woorden, de zoekgebieden zijn nog niet klaar om voor opname in de Omgevingsverordening.

Als dit later wel aan de orde is, heeft de provincie de voorkeur dat windenergie gerealiseerd wordt onder bevoegd gezag van de betreffende gemeente. De provincie heeft altijd de mogelijkheid om de regie bij zich te houden voor zover deze volgens de wet onder haar bevoegdheid valt.

Voor meer informatie over het vervolgproces van de primaire en secundaire zoekgebieden, zie Omgevingsprogramma onderdeel 3.1.1.1 en Themabeantwoording wind hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

D066-WEB010 Hoogte kleine windturbines bij agrarische bouwblokken

De indiener stelt dat de mogelijkheid voor windturbines tot 30 meter hoogte bij agrarische bouwblokken expliciet moet worden opgenomen. Volgens de indiener verbetert dit de economische haalbaarheid en draagt dit bij aan het behalen van duurzaamheidsdoelstellingen.

Antwoord

De Ontwerp-Omgevingsvisie kondigt een beleidsvoornemen aan om boerenerfmolens met een masthoogte tot 30 meter toe te staan in het landelijk gebied, mits de nadelige impact op ecologie en ruimtelijke kwaliteit niet te groot is.

D066-WEO017 Afbakening en flexibiliteit zoekgebieden windenergie

De indiener vraagt of naast de mast ook de overdraai van windturbines binnen zoekgebieden moet vallen. Tevens wordt gevraagd of gemotiveerd kan worden afgeweken van zoekgebieden en of uitbreiding van een specifiek zoekgebied wenselijk is om betere landschappelijke inpassing mogelijk te maken.

Antwoord

Bij verder onderzoek worden alle aspecten die samenhangen met de realisatie van windturbines rekening gehouden, zo ook de overdraai als onderdeel van de turbine.

Bij het uitwerken van de zoekgebieden in de omgevingsvisie zullen nog locatie- specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, waardoor zoekgebieden nog kunnen wijzigen. Zie ook themabeantwoording Tijdlijn, proces OER en herziening.

D066-WEO018 Subsidieregeling voor gezamenlijke windprojecten boeren

De indiener verzoekt om verbreding van de subsidieregeling voor lokale initiatieven, zodat ook collectieven van agrariërs gezamenlijk windenergieprojecten kunnen onderzoeken. Dit moet voorkomen dat vroegtijdig wordt gekozen voor externe ontwikkelaars.

Antwoord

De subsidieregeling Lokale initiatieven in de Energietransitie is gericht op 5 specifiek beschreven activiteiten, maar niet op de ontwikkeling van windenergieprojecten. Energiecoöperaties en energiegemeenschappen kunnen voor collectieve windenergieprojecten gebruik maken van het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties Zuid-Holland. Daarnaast onderzoekt de provincie hoe zij de komende jaren energiegemeenschappen verder kan ondersteunen om energieprojecten in lokaal eigendom te realiseren.

D067 - Van Pelt Vastgoedmanagement B.V.

D067-WO128 Algemeen

De indiener waardeert het voornemen van de provincie om een actieve rol te spelen bij het versnellen van woningbouw. Tegelijkertijd constateert de indiener dat de huidige beleidskaders onvoldoende ruimte bieden. (p.1).

Antwoord

De provincie stuurt op het hard maken en realiseren van de bestaande plancapaciteit. Dit biedt voldoende plannen voor de afgesproken ambitie.

D067-WO129 Nieuw Dubbeldam (Dordrecht) – Ontwikkeling van woningen

De indiener pleit voor een gezamenlijke verkenning van een water- en bodem gestuurde gebiedsontwikkeling waarin natuur en woningbouw worden gecombineerd. Hierbij verzoekt de indiener (p.2) voor Nieuw Dubbeldam een maatwerkregeling op te nemen, of de locatie aan te wijzen als reserveringsgebied voor woningbouw.

Antwoord

De gemeente heeft de mogelijkheid een locatie op te geven als een mogelijke locatie t.b.v. een woningbouwplan, waarna het zal worden getoetst op de uitgangspunten van beleid.

D068

D068-NA043 Belang voor biodiversiteit en landschap

Volgens de indiener is de Roodemolenpolder van grote ecologische waarde, zeker gezien de sterke verstedelijking in de Bollenstreek en de beperkte resterende open gras- en akkerlanden. Het gebied heeft, juist in samenhang met omliggende bollenvelden, een belangrijke functie voor weide- en akkervogels.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat Roodemolenpolder een belangrijke rol speelt in het behoud van de openheid van het landschap. De Roodemolenpolder is en blijft beschermd in categorie 1 als 'Beschermd grasland in de Bollenstreek'. Dat betekent dat slechts beperkt ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk kunnen worden gemaakt, mits die ontwikkeling een aantoonbare meerwaarde heeft voor de ruimtelijke kwaliteit van de graslanden.
De waarde van het gebied voor weidevogels, uitgedrukt in broedpaar typerende soorten per 100ha, is echter niet meer toereikend om binnen de categorie beschermd weidevogelgebied (>30 broedpaar per 100 ha) of kansrijk weidevogelgebied (15-30 broedpaar per 100 ha) te vallen. Als de indiener over andere gegevens beschikt ontvangen we deze graag.

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D068-WV028 Instandhouding weidevogelgebied Roodemolenpolder

De indiener verzoekt om het voorstel om de beschermde status van de Roodemolenpolder als weidevogelgebied te laten vervallen, in te trekken. De bijbehorende ontwerpbesluiten en kaarten dienen te worden aangepast zodat de huidige status van weidevogelgebied behouden blijft.

Antwoord

Voor de Roodemolenpolder geldt dat de aantallen broedende weidevogels te laag zijn om in aanmerking te komen voor opname in belangrijk of kansrijk weidevogelgebied. Gelet op de ligging en afmetingen van de polder heeft het gebied naar onze inschatting ook geen potentie om uit te groeien tot een gebied met hoge aantallen broedende weidevogels. Ook om die reden is het niet wenselijk of nodig om het gebied te beschermen als kansrijk weidevogelgebied. We merken op dat de Roodemolenpolder wel beschermd is en blijft in categorie 1 als 'Beschermd grasland in de Bollenstreek'. Dat betekent dat slechts beperkt ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk kunnen worden gemaakt, mits die ontwikkeling een aantoonbare meerwaarde heeft voor de ruimtelijke kwaliteit van de graslanden. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D068-WV029 Bestaand beleid

De indiener wijst erop dat de Roodemolenpolder in eerder vastgesteld beleid als belangrijk weidevogelgebied is aangemerkt, waaronder de provinciale Structuurvisie (2010), de recent vastgestelde gemeentelijke omgevingsvisie van Teylingen en het Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze D068-WV028.

D068-WV030 Gebrek aan onderbouwing voor statuswijziging

De indiener stelt dat er geen recente onderzoeken zijn die het laten vervallen van de status als (kansrijk) weidevogelgebied rechtvaardigen en acht het daarom onlogisch en onwenselijk om deze bescherming los te laten.

Antwoord

Voor de beantwoording wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze D068-WV028.

D069

D069-RKL017 Verzoek om bescherming van het buitengebied

De indiener stelt dat het schaarse groen en het cultuurhistorisch en ecologisch waardevolle landschap in de gemeente Krimpenerwaard volgebouwd wordt met woningbouwprojecten. De provincie Zuid-Holland heeft volgens de indiener een belangrijke taak om het buitengebied te beschermen tegen volledige bebouwing en onherstelbare schade.

Antwoord

Zie voor de beantwoording de thema antwoorden Beter beschermen én benutten en Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D069-WO181 Specifieke locatie Gouderak-oost

De indiener stelt dat er al ruim 6 jaar geen voortgang is geboekt op de locatie Gouderak-oost, die op de 3 ha. Kaart staat. Er zijn geen plannen in voorbereiding en er is geen draagvlak bij particuliere grondeigenaren om deze gronden af te staan voor woningbouw. De locatie grenst aan het NNN-gebied, heeft een slappe bodem en de ontsluiting vanaf de IJsseldijk is ongeschikt voor toename aan verkeersbewegingen.

Antwoord

Uitgangspunt voor het opnemen van een locatie op de 'Grote buitenstedelijke bouwlocatie' lijst is dat het gaat om een reële ontwikkeling. Dit betekent dat de locaties (wonen, werken en overig) binnen 10 jaar planologisch- juridisch zeker moeten zijn. Voor alle locaties geldt dat deze jaarlijks gemonitord worden in de reguliere gesprekken met gemeenten. Als er bij bespreking geen zicht is op voldoende voortgang moet worden bezien of de locatie nog wel nodig is, zodat er eventueel ruimte ontstaat voor een andere nieuwe locatie. Met de gemeente Krimpenerwaard zijn wij in gesprek over de voortgang van Gouderak- Oost. De locatie staat sinds 2020 op de Grote buitenstedelijke bouwlocatie lijst uit de Zuid-Hollandse omgevingsverordening. De termijn van 10 jaar is nog niet overschreden.

D069-WO182 Verzoek om verwijdering van de 3 ha. Kaart

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de locatie Gouderak-oost van de 3 ha. Kaart te verwijderen, zodat er ruimte ontstaat om een andere, geschiktere en realistische locatie toe te voegen.

Antwoord

Zie antwoord D069-WO181.

D069-TRO134 Woningbouwplannen buiten bebouwd gebied

De indiener meldt dat er meerdere woningbouwplannen buiten bebouwd gebied in voorbereiding zijn, waarvan enkele ruim boven de 3 ha. De gemeente Krimpenerwaard bereidt al ruim boven de behoefte woningbouwplannen voor.

Antwoord

Zie antwoord D069-TRO133.

D069-TRO133 Bezorgdheid over leefbaarheid

De indiener geeft aan dat de leefbaarheid in de gemeente Krimpenerwaard onder druk staat door te veel woningen, verkeerde woningen en op de verkeerde plaats. Juist binnen de provincie Zuid-Holland ligt er een belangrijke taak om te beschermen dat het buitengebied (dat de zo broodnodige groene buffer vormt) niet volledig wordt volgebouwd en er onherstelbare schade wordt toegebracht. De leefbaarheid komt hier meer en meer onder druk te staan. Niet door te weinig woningen, maar juist door te veel woningen, ook nog eens de verkeerde woningen en op de verkeerde plaats. U als provincie zal de regie terug moeten pakken van de gemeenten met wethouders die vooral de (financiële) belangen van projectontwikkelaars behartigen.

Antwoord

Voor Gouderak- Oost geldt dat het uitgangspunt voor het opnemen van een locatie op de 'Grote buitenstedelijke bouwlocatie' lijst is dat het gaat om een reële ontwikkeling. Dit betekent dat de locaties (wonen, werken en overig) binnen 10 jaar planologisch- juridisch zeker moeten zijn. Voor alle locaties geldt dat deze jaarlijks gemonitord worden in de reguliere gesprekken met gemeenten. Als er bij bespreking geen zicht is op voldoende voortgang moet worden bezien of de locatie nog wel nodig is, zodat er eventueel ruimte ontstaat voor een andere nieuwe locatie. Met de gemeente Krimpenerwaard zijn wij in gesprek over de voortgang van Gouderak- Oost. De locatie staat sinds 2020 op de Grote buitenstedelijke bouwlocatie lijst uit de Zuid-Hollandse omgevingsverordening. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D070

D070-OB058 Documenten moeilijk vind- en leesbaar

De indiener verzoekt om verbetering van de vindbaarheid van documenten door uitbreiding van zoektermen en controle van links. Daarnaast vraagt zij om verbetering van de toegankelijkheid van informatie door korte overzichten van procedures en thema's met meer inhoudelijke informatie, en een toegankelijke en concrete schrijfstijl.

Antwoord

Zie het antwoord onder D070-OB055.

D070-OB057 Documenten moeilijk vind- en leesbaar

De kernwaarden van Provinciale Staten zijn democratie, transparantie, controle en regionale verantwoordelijkheid. De provincie moet zorgen voor toegankelijke communicatie en informatie naar inwoners, zodat zij op de hoogte kunnen zijn van omgevingsplannen en constructief kunnen bijdragen aan democratische besluitvorming.

Antwoord

Zie het antwoord onder D070-OB055.
Daarnaast wordt het volgende opgemerkt. De provincie heeft de stukken die behoren bij de Herziening 2025 van het omgevingsbeleid op de gebruikelijke en wettelijke wijze bekendgemaakt. Tevens is dit onder de aandacht gebracht via sociale media. Ook zijn een aantal betrokken personen en organisaties rechtstreeks op de hoogte gebracht. Uit het aantal ingediende zienswijzen maakt de provincie op dat het is gelukt de herziening bij een grote groep personen en partijen onder de aandacht te brengen.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D070-OB056 Documenten moeilijk vind- en leesbaar

De indiener heeft moeite gehad met het vinden van relevante informatie op de website van de provincie Zuid-Holland. De zoektermen en links die zij gebruikte, brachten haar niet bij de gewenste informatie. Uiteindelijk vond zij de documenten, maar ervaart de schrijfstijl als abstract en weinig concreet.

Antwoord

Zie het antwoord onder D070-OB055.

D070-OB055 Documenten moeilijk vind- en leesbaar

De indiener maakt bezwaar tegen de toegankelijkheid van informatie en communicatie betreffende de ontwerp-herziening van het provinciaal omgevingsbeleid.

Antwoord

De provincie bedankt de indiener voor deze zienswijze. Het is belangrijk op de hoogte te zijn van gebruikerservaringen. De provincie betrekt ervaringen over de inzichtelijkheid van het omgevingsbeleid en de stukken die behoren bij de lopende herziening van het omgevingsbeleid, bij de voorbereiding van de volgende herziening. Het is van groot belang dat alle gebruikers van het provinciaal omgevingsbeleid op een toegankelijke manier hiervan

kennis kunnen nemen. Dit is daarom een voortdurend aandachtspunt.
Dit leidt nu niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D071

D071-TRO142 Gevolgen beschermingscategorie

De indiener stelt dat de toepassing van beschermingscategorie 2 zeer nadelige gevolgen heeft voor het landbouwbedrijf. De indiener maakt zich zorgen over de beperkingen die hieruit voortvloeien voor de bedrijfsvoering.

Antwoord

In het vigerende beleid is het gehele gebied op en rondom de locatie van de indiener al categorie 2, belangrijk weidevogelgebied. In het ontwerp-beleid is het opgedeeld in belangrijk en kansrijk weidvogelgebied. Er is dus een onderverdeling gemaakt en geen cat. 2 toegevoegd met het ontwerp-beleid. In kansrijk weidevogelgebied zijn de planologische mogelijkheden wat groter dan in belangrijk weidevogelgebied. Zo is er, meer dan voorheen, ruimte voor ontwikkelingen ten behoeve van toekomstbestendige landbouw. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D071-OB059 Bezwaar tegen herziening omgevingsbeleid

De indiener maakt bezwaar tegen de herziening van het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. De indiener geeft aan dat deze herziening gevolgen heeft voor de ontwikkeling en continuïteit van het landbouwbedrijf.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

Aanvullend: Binnen beschermingscategorie 2 zijn er geen extra beperkingen voor agrarische bedrijven waaraan in het gemeentelijk Omgevingsplan een agrarisch bouwperceel; is toegekend. De agrarische bedrijfsvoering kan derhalve gewoon worden voortgezet binnen de mogelijkheden die het Omgevingsplan biedt op het agrarisch bouwperceel. Vanzelfsprekend is de provincie bereid dit nader toe te lichten, als u dit wenselijk vindt.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D071-TRO260 Verzoek om overleg

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om hierover in gesprek te gaan. De indiener geeft aan dat overleg nodig is om de gevolgen voor het landbouwbedrijf te bespreken.

Antwoord

Deze herziening is geen aanleiding om in gesprek te gaan over individuele gevallen. Er is wel sprake dat zaken gebiedsgericht worden uitgewerkt, zie thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D072

D072-ZO013 Compensatieregel m.b.t. ‘zonneveld op een locatie in een zoekgebied voor zon’

De indiener vraagt om verduidelijking van het compensatieregel in Artikel 7.43ja van het nieuwe beleid. De indiener stelt voor de zin ‘Compensatie is niet nodig als het gaat om de ontwikkeling van een zonneveld op een locatie in een zoekgebied voor zon’ aan te vullen met ‘of als het gaat om een reeds vergund project’.

Antwoord

Indiener doelt op deze tekst in de verordening: 5 Compensatie als bedoeld in het tweede lid is niet vereist voor zover het betreft:
c. de ontwikkeling van een zonneveld als bedoeld in artikel 7.76a, derde lid, indien de locatie vóór de inwerkingtreding van de Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening herziening 2025 al was gelegen binnen een zoekgebied voor zon uit een door provinciale staten vastgestelde Regionale Energie Strategie en de locatie niet tevens was opgenomen als belangrijk weidevogelgebied.

Indien reeds sprake is van een vergund project kan er geen sprake zijn van aanvullende regels vanuit de provinciale verordening. Derhalve zal de gevraagde aanpassing door indiener niet doorgevoerd worden.

D072-WV024 Begrenzing ‘Kansrijk weidevogelgebied’

De indiener vraagt om aanpassing van de zuidgrens van het ‘Kansrijk weidevogelgebied’ rond Groote Haar. De huidige begrenzing overlapt met percelen van Zonnepark Groote Haar en gebieden bestemd voor windenergie, wat volgens de indiener ecologisch irreëel is en ruimtelijke ontwikkelingen kan belemmeren. De indiener stelt voor de zuidgrens gelijk te maken met de grens van het huidige ‘Belangrijk weidevogelgebied’.

Antwoord

De voorgestelde begrenzing van kansrijk weidevogelgebied ligt hier inderdaad over een reeds vergund zonnepark. Conform de zienswijze zullen wij de beschermingsgrens aanpassen en voor het grootste gedeelte weer vastleggen op de lijn van de huidige begrenzing van het belangrijk weidevogelgebied.

D072-TRO254 Begrenzing overige werkingsgebieden

De indiener verzoekt om herziening van de begrenzing van diverse werkingsgebieden en beschermingscategorieën in het gebied rond Groote Haar. Specifiek vraagt de indiener om aanpassing van de begrenzing van ‘Beschermingsgebied onbebouwde kom’ zodat het vergunde zonnepark buiten dit gebied valt.

Antwoord

Zie voor de beantwoording thema antwoord Begrenzing BSD en beschermingsgebied onbebouwde ruimte bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling.

D073

D073-EC049 Onduidelijkheid over inhoud van specifieke bouwstenen

De indiener vraagt om een concrete toelichting op de afzonderlijke bouwstenen, waaronder die voor economie en energie. Met name wordt gevraagd wat de reikwijdte en gevolgen zijn van de verschillende genoemde bouwstenen en welke activiteiten daaronder vallen.

Antwoord

De bouwstenen staan beschreven in de door Provinciale Staten vastgestelde strategie 'Samen bouwen aan een circulair Zuid-Holland', te vinden via onze website www.zuid-holland.nl'.

D073-WEL001 Aantasting landschap en recreatieve waarde

De indiener stelt dat de Hoogeveense Polder een open landschap met grote recreatieve en toeristische waarde is. Plaatsing van windturbines zou het karakter van het gebied blijvend veranderen en het vrije uitzicht aantasten. Volgens de indiener kan dit leiden tot minder recreatie en toerisme en daarmee economische schade voor de regio.

Antwoord

Wij erkennen dat bij plaatsing van turbines het aangezicht van de Hoogeveense Polder verandert. Wij zijn van oordeel dat de aantasting van het landschap aanvaardbaar kan zijn, mits de juiste opstellingsvarianten worden gekozen bij de verdere uitwerking naar locaties voor windenergie. De provincie zal daar zorg voor dragen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D073-WEO053 Verzoek tot bescherming Groene Hart

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om geen windturbines toe te staan in het Groene Hart. Volgens de indiener moet dit gebied als kwetsbaar en waardevol landschap worden beschermd. De indiener vraagt om alternatieve locaties buiten dit gebied te onderzoeken.

Antwoord

Zie thema beantwoording Windenergie, onderdelen Alternatieve locaties en Landschap en het Groene Hart

D073-OB064 Verzoek tot concretisering van bouwstenen en afwegingen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de bouwstenen en afwegingen verder uit te werken. Volgens de indiener ontbreken concrete voorstellen, uitvoeringsrichtingen en meetbare criteria. Dit belemmert een inhoudelijke beoordeling van het beleid.

Antwoord

Zie het antwoord onder D073-OB062.

D073-OB065 Onvoldoende toelichting bij beleidsbegrippen

De indiener vraagt om een nadere uitleg van verschillende beleidsformuleringen in de ontwerpstukken. Het gaat onder meer om begrippen rondom ruimtelijk-economische

transformatie, verstedelijking, water en groen. Volgens de indiener is zonder toelichting niet duidelijk wat deze begrippen in de praktijk betekenen.

Antwoord
Zie het antwoord onder D073-OB062.

D073-OB066 Gestelde tegenstrijdigheden in het beleid

De indiener wijst op mogelijke tegenstrijdigheden binnen het ontwerpbeleid. Als voorbeeld wordt genoemd de combinatie van economische en energieontwikkeling op de Noordzee versus ecologische en voedselproductie functies. De indiener vraagt om uitleg hoe deze doelen verenigbaar worden gemaakt.

Antwoord
Zie het antwoord onder D073-OB062.

D073-OB062 Onduidelijkheid van de benoemde belangen

De indiener stelt dat de twaalf benoemde belangen te algemeen zijn geformuleerd. Het is volgens de indiener niet duidelijk wat deze belangen concreet betekenen, hoe zij meetbaar zijn en welke keuzes of afwegingen hieraan ten grondslag liggen. De indiener vraagt om verduidelijking van definities, doelen en onderlinge prioritering.

Antwoord
Dit lijkt een misverstand. Deze zienswijze verwijst naar de Nationale belangen en bouwstenen die worden genoemd in de ontwerp Nota Ruimte van het Rijk. De provincie beschouwd de zienswijze als signaal dat de stukken die behoren bij de lopende herziening van het omgevingsbeleid niet goed vindbaar waren. Het is van groot belang dat alle gebruikers van het provinciaal omgevingsbeleid op een toegankelijke manier hiervan kennis kunnen nemen. Dit is daarom een voortdurend aandachtspunt.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D073-OB061 Algemene toegankelijkheid en inspraak

De indiener geeft aan dat de ontwerp-herziening van het Omgevingsbeleid en de Omgevingsvisie te abstract en onduidelijk is opgesteld. Volgens de indiener belemmert dit betekenisvolle inspraak van inwoners. De gebruikte terminologie wordt als vakjargon ervaren en biedt onvoldoende houvast om de gevolgen voor inwoners te begrijpen.

Antwoord
De provincie bedankt de indiener voor deze zienswijze. Het is belangrijk op de hoogte te zijn van gebruikerservaringen. De provincie betrekt ervaringen over de inzichtelijkheid van het omgevingsbeleid en de stukken die behoren bij de lopende herziening van het omgevingsbeleid, bij de voorbereiding van de volgende herziening. Het is van groot belang dat alle gebruikers van het provinciaal omgevingsbeleid op een toegankelijke manier hiervan kennis kunnen nemen. Dit is daarom een voortdurend aandachtspunt.
Dit leidt nu niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D073-WEN002 Onvoldoende wettelijke normen

De indiener geeft aan dat er geen goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen zijn gebruikt bij de planvorming. Dit wordt als een belangrijk gebrek in de plannen gezien.

Antwoord

Wij delen de mening van de indiener niet. In dit kader verwijzen wij naar de themabeantwoording windenergie, onderdeel Normen. Deze zienswijzen leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid

D073-WEA004 Voorkeur voor alternatieve energiebronnen

De indiener noemt kernenergie als alternatief voor windenergie. Daarbij wordt gesteld dat grootschalige energieopwekking op industrieterreinen windturbines in het Groene Hart overbodig kan maken. De indiener pleit voor een verschuiving van windenergie naar kernenergie.

Antwoord

Wij verwijzen u graag naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek. Hierin wordt nader ingegaan op onderzoek naar mogelijkheden van kernenergie in Zuid-Holland. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen van het Omgevingsbeleid.

D073-WEG003 Bezorgdheid over geluid en leefomgeving

De indiener geeft aan nu al geluidsoverlast te ervaren door vliegverkeer en vreest extra geluidsoverlast door windturbines. De indiener verwacht verslechtering van woongenot en gezondheid door geluid, laagfrequent geluid en slagschaduw. Ook wordt vervuiling van de omgeving door slijtage van rotorbladen genoemd.

Antwoord

Voor de cumulatie van geluid c.q. laagfrequent geluid alsmede verslechtering leefomgeving verwijst de provincie de indiener naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid. Voor het onderdeel slijtage rotorbladen verwijst de provincie naar het hoofdstuk Duurzaamheid windturbines van dezelfde themabeantwoording. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D073-TU013 Gevolgen voor inwoners en ondernemers

De indiener geeft aan dat door het ontbreken van concrete informatie niet duidelijk is wat de impact van het beleid is op inwoners en ondernemers, specifiek in de Bollenstreek. Volgens de indiener maakt dit een inhoudelijke reactie onmogelijk.

Antwoord

Bij de ter inzage legging van de ontwerp herziening is door middel van wijzigingen bijhouden document te zien welke wijzigingen er doorgevoerd zijn in de Omgevingsverordening, Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma. De wijzigingen voor de Bollenstreek zijn op diverse onderwerpen en onderdelen doorgevoerd. Ruimtelijke bescherming van het gebied en stimulering van de juiste activiteiten staat daarbij voor de provincie voorop. Voor de exacte inhoud zal in de ontwerp herziening gekeken moeten worden.

D073-OB063 Gebrek aan belangenafweging en meetbaarheid

De indiener geeft aan dat niet inzichtelijk is hoe de provincie Zuid-Holland belangen tegen elkaar afweegt. Ook is onduidelijk welke ruimte gemeenten hebben bij de uitwerking. De indiener vraagt om concrete, meetbare doelen en om inzicht in hoe wordt vastgesteld of opgaven worden gerealiseerd.

Antwoord

Zie het antwoord onder D073-OB062.

D073-OER017 Ontbreken van onafhankelijk onderzoek

De indiener stelt dat geen onafhankelijk onderzoek is uitgevoerd naar gezondheidseffecten voor omwonenden. Ook zouden effecten op dieren en natuur onvoldoende zijn onderzocht. De verwijzing door de provincie Zuid-Holland naar bestaande kennis wordt door de indiener als onvoldoende ervaren.

Antwoord

Voor de verantwoording van het OER in relatie tot de effecten op gezondheid en natuur verwijst de provincie de indiener naar de themabeantwoording windenergie, onderdelen Gezondheid en Natuur.

D073-WEG002 Gezondheidseffecten voor omwonenden

De indiener verwijst naar buitenlandse onderzoeken die negatieve gezondheidseffecten van windturbines voor omwonenden beschrijven. Daarbij wordt gesteld dat deze effecten tot op grote afstand kunnen optreden. De indiener ervaart dit als een extra belasting bovenop bestaande omgevingsdruk.

Antwoord

De provincie houdt zich bij het onderzoek naar omgevingseffecten vast aan de landelijke regelgeving en richtlijnen. Die is voor een belangrijk deel gebaseerd op wetenschappelijke kennis in binnen- en buitenland. De provincie verwijst voor meer informatie hierover naar de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het Omgevingsbeleid.

D073-WEO054 Ontbreken van participatie

De indiener maakt bezwaar tegen het ontbreken van participatie aan het begin van het proces. Volgens de indiener is dit in strijd met de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Antwoord

De provincie neemt zorgen over draagvlak serieus en ziet het OER-proces als een ondersteuning van de RES-aanpak. En het gezamenlijk realiseren van de afgesproken RES-doelstellingen. Zie ook thema beantwoording Wind onderdelen RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herzieningen Participatie en Lokaal eigendom. Hier wordt besproken welke participatiemomenten er tot op heden zijn geweest, waarom er nog geen intensieve

(project specifieke) participatie is geweest, en hoe de participatie er op hoofdlijnen uitziet in de projectfase.

D073-OER015 Verzoek uitbreiding MER met leefomgevingskwaliteit

De indiener verzoekt om leefomgevingskwaliteit, welzijn en geluk expliciet toe te voegen aan de verplichte MER. Daarbij noemt de indiener onder meer effecten op omgevingsbeleving, sport- en sociale faciliteiten, woongenot, welzijn van omwonenden, geluk beleving, welvaartsontwikkeling, lokale economische belangen en gezondheidsrisico's.

Antwoord

Zie beantwoording D073-OER013

D073-OER014 Ontbreken van expliciete aandacht voor welzijn

De indiener geeft aan dat traditionele MER's vooral effecten op natuur, water, lucht, geluid en bodem beoordelen. Volgens de indiener blijven aspecten als welzijn, geluk en leefkwaliteit hierin onvoldoende expliciet, terwijl deze wel samenhangen met gezondheid, veiligheid, toegankelijkheid en beleving van de omgeving.

Antwoord

Zie beantwoording D073-OER013

D073-OER013 Verplichte MER en reikwijdte

De indiener verwijst naar het ontwerp Omgevingsbeleid waarin wordt aangegeven dat een milieueffectrapportage (MER) wettelijk verplicht is. De indiener stelt dat de huidige toepassing van de MER zich voornamelijk richt op milieueffecten en dat belangen van inwoners, lokale effecten en gezondheidsrisico's voor omwonenden daarin beperkt worden meegenomen.

Antwoord

Voor de Herziening geldt een planMER-plicht. De provincie heeft ervoor gekozen om de planMER uit te breiden naar een omgevingseffectrapportage (OER), omdat de provincie het van belang vindt om ook andere leefomgevingsaspecten mee te wegen. In het OER hebben we de alternatieven bijvoorbeeld ook beoordeeld op de aspecten: economie, klimaat, water en bodem, ruimtelijke kwaliteit, energie, veiligheid en wonen en welzijn. Indiener verzoekt om welzijn, geluk en leefomgevingskwaliteit als beoordelingsaspecten toe te voegen. De provincie vindt deze aspecten uiteraard ook van belang.
In het OER is ervoor gekozen om te beoordelen op aspecten waar een min of meer direct effect als gevolg van de onderwerpen in de herziening is te verwachten. De aspecten welzijn, geluk en leefomgevingskwaliteit worden beïnvloed door de onderwerpen in de herziening, maar er zijn veel variabelen die een rol spelen in de totstandkoming van de score op deze aspecten. Sommige beleidsvoornemens hebben bijvoorbeeld een direct effect op de nabijheid van voorzieningen. Dat effect is goed te beoordelen. De vervolgeffecten op welzijn, geluk en leefomgevingskwaliteit zijn echter minder goed te isoleren. Daarom kiest de provincie ervoor om de huidige beoordelingscriteria in het OER te handhaven.

D073-OER016 Gebrek aan onderzoek naar alternatieven

De indiener maakt bezwaar tegen het ontbreken van een serieuze afweging van alternatieven. Volgens de indiener is het besluitvormingsproces onvoldoende inzichtelijk gemaakt. Ook wordt aangegeven dat informatieverzoeken hierover geen duidelijkheid hebben opgeleverd.

Antwoord

Er zijn meerdere alternatieve plaatsing scenario's onderzocht (landschap, leefomgeving, natuur en voorkeuren gemeenten). Deze zijn in het OER beschreven. Binnen deze scenario's is gekeken naar de effecten van windturbines op een groot aantal criteria. De technisch best beoordeelde zoekgebieden zijn een combinatie van deze verschillende scenario's. Zie ook de themabeantwoording windenergie, onderdeel Tijdlijn, proces OER en Herziening.

D075

D075-BE175 Advies betrokken artsen uit de regio

Advies van een aantal betrokken artsen uit de regio aan de Raad van de gemeente Lansingerland over gezonde leefomgeving als randvoorwaarde, van 1 november 2025.

Zij zien dagelijks de gevolgen van slechte luchtkwaliteit en omgevingsgeluid: meer benauwdheid, piepen en astma-exacerbaties, extra medicatiegebruik en school-/werkverzuim. Daarom maken zij zich zorgen over de voorgenomen functieverzwaring naar HMC 3.1+ nabij een kinderrijke wijk en drukke schoolroutes.

Zij verwachten van de GGD een GER (gezondheidseffectrapportage) die milieuveranderingen vertaalt naar concrete, voor beleid relevante gezondheidseffecten. Een GER kijkt nadrukkelijk naar kwetsbare groepen en cumulatie van bronnen.

Verder noemen zij in dit advies een aantal oplossingsrichtingen en sluiten af met een concreet verzoek aan de Raad (o.a. om besluitvorming uit te stellen tot een onafhankelijke, integrale GER/health impact assessment is uitgevoerd.

Antwoord

De provincie neemt het advies van de betrokken artsen serieus en herkent het belang van een gezonde leefomgeving, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen en cumulatie van milieueffecten zoals luchtkwaliteit en geluid. Gezondheid is een expliciet onderdeel van de provinciale omgevingsvisie.
Tegelijkertijd betreft dit advies een locatie specifieke functieverzwaring (HMC 3.1+) nabij bestaande woon- en schoolomgevingen. De beoordeling van gezondheidseffecten en de toelaatbaarheid van deze ontwikkeling vindt plaats bij de concrete planologische uitwerking in het omgevingsplan, waarvoor de gemeente bevoegd gezag is. Daarbij geldt het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies, waarbij moet worden aangetoond dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden geborgd.
Het inzetten van instrumenten zoals een GER/health impact assessment kan daarbij passend zijn, zeker bij nabijheid van kwetsbare functies. De keuze om besluitvorming aan te houden en een dergelijk onderzoek uit te voeren, ligt bij de gemeenteraad binnen het kader van zorgvuldige besluitvorming. De provincie borgt op beleidsniveau dat gezondheid wordt meegewogen, maar loopt niet vooruit op de uitkomst van de lokale planafweging.

D076

D076-TU065 Tuinbouw

Als oorspronkelijke bewoner van dit gebied wil de betrokkene met klem verzoeken om het gebied niet meer aan te wijzen als concentratiegebied glastuinbouw. Op dit moment spreekt de betrokkene namens zichzelf, maar weet dat zijn standpunten breed gedragen worden binnen ons gebied bij zowel bedrijven als particulieren.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De voormalige ruimte-voor-ruimte regeling is in ons Omgevingsbeleid vervangen door de uitgangspunten voor vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing die u kunt vinden in ons Omgevingsprogramma. De afhandeling van initiatieven geschiedt volgens de daarvoor wettelijk voorgeschreven procedures waarin de gemeente het voortouw heeft. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D076-TU063 Tuinbouw

Gelet op de huidige economische ontwikkelingen op de agrarische markt is het niet aannemelijk dat er nog vraag komt naar kleinschalige percelen voor de glastuinbouw. Knelpunten vanwege glastuinbouwbedrijven en nieuwe woningbouw. De eigenaren van glastuinbouwbedrijven zijn 50 jaar of ouder en hebben geen opvolger.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D076-TU062 Tuinbouw

In de zienswijze van de gemeente Nieuwkoop vraagt de gemeente om deze gebieden niet meer als toekomstige tuinbouwlocatie aan te wijzen en daarmee vervalt de noodzaak om ons gebied als concentratiegebied te bestempelen.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan

de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D076-TU060 Glastuinbouwgebied

In de afgelopen jaren is het gebied veranderd van kleinschalige glastuinbouw met 1 bedrijf per perceel naar een zeer divers gebied.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen.

D076-WO171 Wonen

Er zijn problemen ontstaan: de voormalige bedrijfswoningen verouderden en de huidige bewoners wilden een nieuwe woning bouwen of verbouwen.

Antwoord

Voor de bescherming van teeltgebieden in de Provinciale Verordening Ruimte ZH wordt uitgegaan van de kaart die in Greenport-verband is vastgesteld.

D076-TU064 Tuinbouw

Betrokkene pleit voor een ruimte voor ruimte-regeling.

Antwoord

De voormalige ruimte-voor-ruimte regeling is in ons Omgevingsbeleid vervangen door de uitgangspunten voor vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing die u kunt vinden in ons Omgevingsprogramma. De afhandeling van initiatieven geschiedt volgens de daarvoor wettelijk voorgeschreven procedures waarin de gemeente het voortouw heeft. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D078

D078-WO177 Wonen

De indiener maakt zich zorgen over de ecologische impact van het wijzigen van landbouwgrond naar 600 woningen. Er is geen ecologisch onderzoek uitgevoerd en de indiener vraagt om groene inpassing van de nieuwe wijk met aandacht voor ecologie.

Antwoord
Zie antwoord D078-WO173.

D078-WO176 Wonen

De indiener benadrukt het belang van groen en natuur in Rockanje en vraagt om borging dat de verdichting passend blijft rond de bestaande lintbebouwing. Dit moet in lijn zijn met het beleid van de provincie Zuid-Holland ten aanzien van bescherming van het buitengebied, leefomgeving en groen.

Antwoord
Zie antwoord D078-WO173.

D078-WO175 Wonen

De indiener twijfelt aan de behoefte aan nieuwe woningbouw en stelt dat de huidige voorzieningen van Rockanje niet toereikend zijn voor een uitbreiding van meer dan 3.000 mensen. Er is geen bekend onderzoek naar de vraag naar nieuwe woningbouw.

Antwoord
Zie antwoord D078-WO173.

D078-WO174 Wonen

De indiener stelt dat de ruil van locaties niet correct is uitgevoerd. De oude sportlocatie De Drenkeling is nooit gewijzigd en de locatie Sportpark Nieuwe Achterweg blijft ongewijzigd. Hierdoor wordt de beoogde locatie aan de Nieuwe Achterweg toegevoegd als nieuwe locatie buiten het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD).

Antwoord
Zie antwoord D078-WO173.

D078-WO178 Wonen

De indiener stelt dat een uitbreiding van het aantal woningen met ruim 30% invloed zal hebben op de voorzieningen en vervoersbewegingen in Rockanje. De indiener vraagt om directe ontsluiting op de Nieuwe Achterweg om extra verkeersbewegingen op de Middeldijk te voorkomen.

Antwoord
Zie antwoord D078-WO173.

D078-WO179 Wonen

De indiener meent dat pas kan worden besloten op het toevoegen van de beoogde locatie als 'grote buitenstedelijke bouwlocatie' indien er duidelijk draagvlak is voor het plan en er randvoorwaarden worden gesteld voor de locatie, zoals inpassing bestaande lintbebouwing, aandacht voor ecologie en directe ontsluiting op Nieuwe Achterweg.

Antwoord

Zie antwoord D078-WO173.

D078-WO173 Wonen

De indiener heeft bezwaar tegen het voorgenomen besluit om de locatie 'Nieuwe Achterweg' toe te voegen als 'grote buitenstedelijke bouwlocatie' middels het Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening. De indiener is direct belanghebbende omdat hun perceel grenst aan de beoogde locatie.

Antwoord

Meeuwenoord betreft een voormalig sportpark dat op basis van de geldende bestemming door zijn ligging voor het grootste deel aan/binnen de dorpskern door ons als binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) gelegen wordt beschouwd. Meeuwenoord is daarom niet opgenomen als 3ha locatie voor woningbouw. De locatie Nieuwe Achterweg wordt in deze herziening opgenomen als woningbouwlocatie.

Wanneer een nieuw omgevingsplan in procedure wordt gebracht voor deze woningbouwontwikkeling zal door de provincie getoetst worden aan het dan geldende omgevingsbeleid. Zo wordt in het kader van toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling o.a. gesteld dat: 'deze ontwikkeling rekening houdt met bijbehorende investering in infrastructuur en mede bijdraagt aan de realisatie van de prioritaire opgaven in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte', waaronder 'gezonde natuur'. Ecologisch onderzoek zal hier zeker voor noodzakelijk zijn. Daarnaast is onderzoek naar de mobiliteitsaspecten noodzakelijk.

Wij vragen aan gemeenten en ontwikkelaars om bij nieuwe ontwikkelingen efficiënt gebruik te maken van de schaarse ruimte. Bijvoorbeeld door meervoudig ruimtegebruik, het combineren van opgaven, maar dus ook door compact te bouwen. Wij denken dat dit ook in de kleine(re) kernen goed mogelijk is. (Zie Inspiratieboek Compact en Kwalitatief Bouwen – Inspiratieboeken Sterke steden en dorpen - Provincie Zuid-Holland)

Ook zullen ontwikkelaar en gemeente moet aantonen dat sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, en zullen de belangen van de indiener hierbij meewegen. Overigens heeft de raad van de gemeente Voorne aan Zee met vaststelling van de omgevingsvisie voor deze locatie vastgelegd dat hier wordt ingezet op de bouw van nieuwe woningen.

Voor toevoegingen op de kaart stedelijke ontwikkelingen wordt afhankelijk van de aard en omvang van de ontwikkeling een globale inschatting gemaakt van de mate waarin de ontwikkeling past. Op basis van deze inschatting geeft ons bestuur aan in principe medewerking te willen verlenen aan deze ontwikkeling. De concrete uitwerking en

onderbouwing van de plannen, en het dan geldende omgevingsbeleid bepaald of, op welke manier en onder welke voorwaarden de provincie hier medewerking aan kan en wil verlenen.

Conform de afspraken met Provinciale Staten wordt deze nieuwe 3ha locatie wel degelijk ingeruild voor de 3ha locatie overig ten behoeve van uitplaatsing van sportpark de Drenkeling naar de Nieuwe Achterweg. De 3ha stip op onze kaart stedelijke ontwikkelingen ten behoeve van deze uitplaatsing wordt met vaststelling van de herziening 2025 dan ook verwijderd. Door deze ruil kunnen sneller meer woningen worden gerealiseerd.

In de Rotterdamse regio is er nog altijd meer dan voldoende vraag naar vooral sociale en betaalbare woningen. Ofschoon wij inmiddels voldoende programma hebben om in de vraag te voorzien, willen wij geen mogelijkheid onbenut laten om, bijvoorbeeld door locaties te ruilen, snelle(re) realisatie van zoveel mogelijk woningen te bewerkstelligen zonder afbreuk te doen aan onze opgave om de nog resterende groene ruimte in de provincie zoveel mogelijk te beschermen. Locaties zoals deze, maar bijvoorbeeld ook de regeling voor het 'straatje erbij' dragen door een strategische toevoeging van de woningvoorraad wat ons betreft juist bij aan draagvlak voor de bestaande voorzieningen in de kleine kernen. Voor zover stedelijke ontwikkelingen een beroep doen op voorzieningen die er niet (voldoende) zijn, zal dit in de programmering van de betreffende ontwikkeling een rol moeten krijgen en onderdeel moeten zijn van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

D079

D079-OB103 Inspraak en communicatie

De indiener heeft ingesproken in de oriënterende raad over de zienswijze herziening provinciaal omgevingsbeleid van de gemeente Nieuwkoop en heeft na afloop geen stakeholders kunnen spreken. Hij heeft alle partijen in de gemeenteraad een email gestuurd met dezelfde tekst als in deze brief, maar heeft geen standpunt van hen vernomen.

Antwoord

Indiener geeft uitleg over het verloop van een inspraakbijeenkomst bij de gemeente Nieuwkoop. De provincie is daarbij niet betrokken en kan daarom geen uitspraak doen over het verloop van die bijeenkomst.
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D079-TU061 Verzoek tot herziening van het omgevingsplan

De indiener vraagt de provincie om het gebied niet meer als concentratiegebied glastuinbouw aan te wijzen en ruimte voor ruimte mogelijk te maken. Hij stelt dat dit breed gedragen wordt binnen het gebied bij zowel bedrijven als particulieren.

Antwoord

Voor de beantwoording van de zienswijze zie reactie D079-TU059.

D079-TU059 Ruimte voor ruimte regeling

De indiener pleit voor een ruimte voor ruimte regeling om bedrijven met perspectief te helpen en afbouwende bedrijven de mogelijkheid te geven hun kassen te saneren. Dit zou de verrommeling van het gebied tegengaan en het belang van zowel particulieren als tuinders dienen.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De voormalige ruimte-voor-ruimte regeling is in ons Omgevingsbeleid vervangen door de uitgangspunten voor vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing die u kunt vinden in ons Omgevingsprogramma. De afhandeling van initiatieven geschiedt volgens de daarvoor wettelijk voorgeschreven procedures waarin de gemeente het voortouw heeft. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D079-TU058 Bestemmingsplan en concentratiegebied

De indiener legt uit dat het gebied in het bestemmingsplan is aangewezen als concentratiegebied glastuinbouw, maar dat de gemeente Nieuwkoop nu vraagt om deze gebieden niet meer als toekomstige tuinbouwlocatie aan te wijzen. Hierdoor vervalt de noodzaak om het gebied als concentratiegebied te bestempelen.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D079-TU057 Verandering van het gebied

De indiener beschrijft hoe het gebied aan het Nieuwveens jaagpad is veranderd van kleinschalige tuinbouw naar een divers gebied met een mix van bedrijfswoningen en burgerwoningen. Dit heeft geleid tot problemen met bouwvergunningen en woonvergunningen voor voormalige bedrijfswoningen.

Antwoord

Deze zienswijze nemen we voor kennisgeving aan. In het ruimtelijk voorstel staat duidelijk dat de provincie tot 2030 het beschermingsregime van glastuinbouwgebied niet gaat veranderen. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het opstellen van een Tuinbouwvisie. De visie is een verkenning in het kader van het Omgevingsbeleid en zou in de toekomst kunnen leiden tot beleidswijziging die bij een latere herziening van het Omgevingsbeleid aan de orde kan komen. De zienswijze leidt vooralsnog niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D080 - Van Wijnen Projectontwikkeling B.V.

D080-WO186 Ontwikkellocaties binnen onherroepelijk omgevingsplan

Grote buitenstedelijke bouwlocaties waarvoor al een onherroepelijk omgevingsplan geldt, worden niet (langer) als zodanig aangeduid, omdat deze worden beschouwd als onderdeel van het bestaand stads- en dorpsgezicht. De indiener geeft aan dat voor vele ontwikkellocaties, waaronder die van de indiener zelf, dit niet het geval is. De indiener vraagt aandacht voor het feit dat deze ontwikkellocaties in het nieuw provinciale kader niet langer passend zijn en het niet realistisch is dat er voor deze projecten vóór 1 juli 2026 een onherroepelijk omgevingsplan zal gelden, waardoor het overgangsrecht van toepassing zou kunnen zijn.

Antwoord

De gemeente is verantwoordelijk voor het omgevingsplan omtrent specifieke locaties en is op de hoogte van de voorwaarden die worden gesteld door de provincie.

D080-WO187 Locatie in regionaal woningbouwprogramma

De indiener merkt op dat de provincie de ontwikkellocatie Het Polderland in 2024 heeft opgenomen in het Regionaal Woningbouwprogramma. Dit project lijkt met het nieuwe provinciale kader niet langer mogelijk te zijn. De indiener verzoekt de provincie daarom de locatie aan te merken als grote buitenstedelijke bouwlocatie, ook omdat het project volledig binnen de criteria valt voor deze categorie.

Antwoord

Er zijn binnen Zuid Holland voldoende uitleglocaties om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha. De locatie Het Polderland kan worden ontwikkeld met een omvang van maximaal 2,99ha. Een verruiming daarvan is niet aan de orde. De gemeente heeft ons een conceptplan voorgelegd dat voldoet aan de door ons gestelde omvang van maximaal 2,99ha.

D080-OB108 Geen reactie op inspraakreactie

De indiener merkt op geen reactie te hebben gekregen op de eerder ingezonden Inspraakreactie, waarin de indiener aangaf dat ontwikkellocaties waarover al bestuurlijk afspraken zijn gemaakt, een plek zouden moeten krijgen in het nieuwe provinciaal beleid. De indiener zou hier graag alsnog een inhoudelijke reactie op ontvangen. De inspraakreactie is meegestuurd als bijlage.

Antwoord

De Inspraakreacties zijn niet afzonderlijk beantwoord, maar zijn betrokken bij de verdere totstandkoming van het ontwerp van de Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid. In de Nota van Motivering die als bijlage bij het ontwerp is opgenomen is verwerkt hoe er met de inspraakreacties is omgegaan en waar deze hebben geleid tot wijzigingen. Indieners zijn hierover geïnformeerd in de ontvangstbevestiging. Zienswijzen worden wel afzonderlijk beantwoord (in de Nota van Beantwoording).
Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het omgevingsbeleid.

D080-WO185 Woningbouw prioritaire ontwikkeling

De indiener is het er niet mee eens dat woningbouw niet als een prioritaire ontwikkeling in het buitengebied wordt gezien.

Antwoord

We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan.

D080-WO188 Compensatiemogelijkheden weidevogelgebied

De indiener vertelt over de ontwikkellocatie Schoonhoven Nieuw-West, die in 2024 niet opgenomen is in het regionaal woningbouwprogramma omdat het gelegen is in een weidevogelgebied. De indiener vraagt de provincie om bestaande compensatiemogelijkheden te behouden in het nieuwe beleid en daarbij de locatie Schoonhoven Nieuw-West aan te merken als grote buitenstedelijke bouwlocatie.

Antwoord

Wij hebben ervoor gekozen de compensatiemogelijkheid voor weidevogelgebied te laten vervallen. Wij streven naar behoud en bescherming van de bestaande gebieden. Daarbij komt dat er binnen Zuid-Holland voldoende grootschalige uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. Wij stemmen om die reden niet in met het opnemen van locatie Schoonhoven Nieuw-West op de kaart voor grote buitenstedelijke bouwlocaties.

D081 - van Erk Projectontwikkeling B.V.

D081-WO190 Woningbouw prioritaire ontwikkeling

De indiener is het er niet mee eens dat woningbouw niet als een prioritaire ontwikkeling in het buitengebied wordt gezien.

Antwoord

We nemen uw zienswijze voor kennisgeving aan.

D081-WO191 Ontwikkellocaties binnen onherroepelijk omgevingsplan

Grote buitenstedelijke bouwlocaties waarvoor al een onherroepelijk omgevingsplan geldt, worden niet (langer) als zodanig aangeduid, omdat deze worden beschouwd als onderdeel van het bestaand stads- en dorpsgezicht. De indiener geeft aan dat voor vele ontwikkellocaties, waaronder die van de indiener zelf, dit niet het geval is. De indiener vraagt aandacht voor het feit dat deze ontwikkellocaties in het nieuw provinciale kader niet langer passend zijn en het niet realistisch is dat er voor deze projecten vóór 1 juli 2026 een onherroepelijk omgevingsplan zal gelden, waardoor het overgangsrecht van toepassing zou kunnen zijn.

Antwoord

De gemeente is verantwoordelijk voor het omgevingsplan omtrent specifieke locaties en op de hoogte van de voorwaarden die worden gesteld door de provincie.

D081-WO189 Ontwikkellocatie Bergambacht-Oost

De indiener vertelt over de ontwikkellocatie Bergambacht-Oost, die als reserveplan is opgenomen in het Regionaal Woningbouwprogramma omdat de provincie terughoudend was (en is) in het toestaan van grote locaties buiten de bebouwde kom. De indiener acht het niet beleidsmatig benutten van deze woningbouwontwikkeling onverstandig en niet reëel, in het kader van de landelijke en provinciale uitdagingen wat betreft woningbouw. Hierbij geeft de indiener aan dat het aannemelijk is dat er door de gemeente Krimpenerwaard binnen afzienbare tijd een omgevingsplanwijziging zal worden vastgesteld, gezien de gemeente dit plan eerder had goedgekeurd. De indiener geeft aan dat de ontwikkellocatie binnen de criteria zou moeten vallen voor grote buitenstedelijke bouwlocaties en verzoekt de provincie de locatie als zodoende aan te melden.

Antwoord

Op 10 december 2024 heeft ons college besloten om niet in te stemmen met het opnemen van de locatie Bergambacht Oost als onderdeel van de regionale woningbouwprogrammering van Midden-Holland omdat binnen Zuid Holland er voldoende uitleglocaties zijn om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha. Gelet op de door de gemeente voorgestelde omvang, namelijk groter dan 3ha, hebben wij niet ingestemd de door de gemeente voorgestelde woningbouwontwikkeling.

D082

D082-WV052 Weidevogelgebied Schoonhoven West

De indiener benadrukt dat de polder bij Schoonhoven West een weidevogelgebied is en blijft. De provincie geeft geen gehoor aan pogingen van de gemeente Krimpenerwaard om dit te veranderen.

Antwoord

Deze zienswijze betreft in feite een oproep aan de gemeente om het beleid van de provincie te respecteren. We zien dit als een ondersteuning van het provinciale beleid.

D082-WO209 Vitaliteitsproblemen kleinere kernen

De indiener geeft aan dat vitaliteitsproblemen in kleinere kernen opgelost kunnen worden door extra te bouwen in die kernen, zoals Ammerstol, Berkenwoude en Vlist. Dit in plaats van veel extra woningen te bouwen bij robuuste kernen als Schoonhoven en Bergambacht.

Antwoord

De provincie herkent de zorgen over het behoud van leefbaarheid en vitaliteit. De provincie vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen en werk en voorzieningen kan bereiken. Vitaliteit en leefbaarheid zijn van belang in het stedelijk én landelijk gebied. Het provinciaal beleid zet daarom in op het verbeteren van de nabijheid en bereikbaarheid van werk en maatschappelijke voorzieningen in steden en dorpen, zoals eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen), onderwijs, cultuur, sport en recreatie.

Binnen het Omgevingsbeleid wordt ruimte geboden aan een straatje erbij of ertussen tot maximaal 1,5 hectare (of gecombineerd tot maximaal 3 hectare) waarbij rekening gehouden moet worden met een woningdichtheid van 33 won/ha en waar mogelijk meer (zie thema antwoord 'begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte'). Hoewel woningbouw niet automatisch leidt tot behoud van voorzieningen, kan de keuze voor woningtypen en doelgroepen, zoals ouderen en jongeren, bijdragen aan de leefbaarheid van kernen.

De provincie baseert zich in haar beleid onder andere op het Onderzoek vitaliteit en leefbaarheid van kernen in Zuid-Holland 2024. Uit het onderzoek volgt dat het voorzieningen- en werkgelegenheidsniveau in Zuid-Holland over het algemeen goed is, maar dat er regionale verschillen zijn. Grotere kernen hebben doorgaans een groter en meer divers voorzieningenaanbod. In de kleine kernen is de nabijheid en bereikbaarheid daarvan over het algemeen goed doordat voorzieningen vaak nog op korte reisafstand in buurkernen aanwezig zijn. Het onderzoek geeft aan dat woningbouw op zichzelf niet effectief bijdraagt aan het behoud van voorzieningen. Andere maatschappelijke en economische ontwikkelingen spelen daarbij een grotere rol, zoals schaalvergroting, grotere automobiliteit en veranderingen in consumentengedrag (o.a. online winkelen. De provincie ziet daarom geen reden om het voorgenomen beleid te wijzigen.

D082-WO210 Bouwambitie gemeente Krimpenerwaard

De indiener stelt dat de bouwambitie van de gemeente Krimpenerwaard te hoog ligt. Volgens prognoses van bureau Primos zijn 2700 woningen tot 2040 voldoende. De gemeente wil echter 4000 woningen bouwen, wat volgens de indiener niet nodig is.

Antwoord

Wij lezen uit uw zienswijzen dat u wilt dat wij de woonbehoefte moeten controleren, zo mogelijk corrigeren zoals die verwoord is in de woonvisie van de gemeente Krimpenerwaard. Bij het vaststellen van een (geactualiseerde) regionale woonzorgvisie (voorheen woonvisie) is het gebruikelijk dat de gemeenten in regionaal verband deze voorleggen aan de provincie. Als deze woonzorgvisie aan ons omgevingsbeleid voldoet, zullen GS deze mede vaststellen. U heeft echter opmerkingen over de lokale woonvisie van de gemeente Krimpenerwaard. Daarvoor kunt u zich het beste wenden tot de gemeenteraad als het bevoegd controlerend orgaan. In de bijlage zien we ook dat u een appèl aan de gemeenteraad heeft gedaan.

De provincie toetst woningbouwplannen aan haar Omgevingsbeleid. Bij deze toetsing kijken we of dit is opgenomen in het regionale woningbouwprogramma dat GS hebben vastgesteld. Voor de beoordeling van het regionale woningbouwprogramma kijkt de provincie naar de (met het Rijk afgesproken) regionale woningbouwopgave. En ook naar de door GS vastgestelde regionale woningbehoefte (in het kader van de ladder voor duurzame verstedelijking). We beoordelen niet op een te verwachte demografische groei van een (woon-)kern of gemeente. We maken ons namelijk hard om het regionale woningtekort terug te dringen en om in de regionale bouwopgave en behoefte op regionaal niveau te voorzien.

Overigens zien we voor heel de Krimpenerwaard een gerealiseerde voorraadgroei van 53.825 in 2013 naar 57.700 woningen in 2023 volgens het CBS. Ook zien we dat die groei in de loop der jaren afvlakt. Verder is de bevolking in de Krimpenerwaard in de laatste 10 jaar (de periode 2015 t/m 2024) volgens het CBS met 3.590 inwoners gegroeid. Oftewel, een gemiddelde groei van 359 inwoners per jaar met in de laatste twee jaren een sterke daling. Deze zienswijze leidt niet tot een wijziging.

D082-WV050 Bescherming Slagenlandschap Krimpenerwaard

De indiener stelt voor om het Slagenlandschap Krimpenerwaard hetzelfde te behandelen als Graslanden bollenstreek en toe te voegen aan beschermingscategorie 1. Het slagenlandschap is waardevol en uniek vanwege het patroon van lange, smalle percelen dat sinds de 11e eeuw vrijwel onveranderd is gebleven.

Antwoord

We zien de waarde van de Krimpenerwaard. Precies daarom is het gebied nu al grotendeels beschermd in dezelfde beschermingscategorie 1 als de Bollenstreek Graslanden, namelijk als Kroonjuweel Cultureel Erfgoed én als categorie cat. 2 weidevogelgebied. Daarmee is het gebied net zo goed beschermd als de Bollenstreek Graslanden. We zien geen reden om dat aan te passen.

D082-WV051 Project Schoonhoven West

De indiener merkt op dat het project Schoonhoven West nog niet formeel is afgesloten door de gemeente Krimpenerwaard, terwijl het in weidevogelgebied ligt. Volgens de oude en nieuwe Omgevingsverordening is woningbouw in weidevogelgebied niet toegestaan.

Antwoord

Deze zienswijze betreft in feite een oproep aan de gemeente om het beleid van de provincie te respecteren. We zien dit als een ondersteuning van het provinciale beleid.

W_D001

W_D001-WEG232 Slagschaduw

De indiener geeft aan bezorgd te zijn over de hoogte van de windmolens naast woonkern Langeraar/Rijnsaterwoude 1A 01 HR, en vreest hierdoor last te krijgen van slagschade.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D001-WEG233 Geluidsoverlast

De indiener vreest voor geluidsoverlast door de hoogte van de windmolens naast woonkern Langeraar/Rijnsaterwoude 1A 01 HR.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D001-WEG234 Gezondheidsschade

De indiener vreest gezondheidsschade als gevolg van te hoge windmolens naast woonkern Langeraar/Rijnsaterwoude 1A 01 HR.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D001-WEL180 Leefkwaliteit

De indiener geeft aan bezorgd te zijn over de hoogte van de windmolens naast woonkern Langeraar/Rijnsaterwoude 1A 01 HR, en vreest hierdoor minder woongenot te ervaren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening. De provincie schrijft geen afmetingen of opstellingen van windturbines voor. Dit doet een eventuele initiatiefnemer. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom voor meer informatie over wanneer u hier verder bij betrokken wordt.

W_D001-WEL181 Waarde van de woning

De indiener vreest dat de waarde van zijn woning aan de rand van het dorp verminderd door de hoogte van windmolens naast woonkern Langeraar/Rijnsaterwoude 1A 01 HR.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D001-WEL182 Behoud Groene Hart

De indiener maakt zich zorgen over het aantasten van het Groene Hart en haar open landschap met hoge windturbines. Hij merkt op dat het Groene Hart een beschermd gebied is, waardoor het realiseren van dorp-uitbreiding lastig blijft, en schetst zijn onbegrip voor de keuze om wel windturbines te bouwen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D001-WEO566 Wensen van gemeente

De indiener merkt op dat de gemeente Nieuwkoop heeft uitgesproken geen windturbines te willen plaatsen, maar zich in wil zetten op zonnevelden. De plaatsing van windturbines zou op de grens van Nieuwkoop plaatsvinden. De indiener vraagt of de provincie van plan is de gemeente ongewild te confronteren met windmolens op deze locatie. Daarbij merkt de indiener op dat er in de omgeving veel onrust heerst over de plaatsing van windmolens.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_D001-WEV029 Vluchtverkeer Schiphol

De indiener vraagt of de hoge windturbines naast woonkern Langeraar/Rijnsaterwoude 1A 01 HR niet het vluchtverkeer van Schiphol belemmeren.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid. Vanwege de hoogtebeperking vanuit het Luchthaven Indeling Besluit is nader onderzoek naar de hoogte van windturbines in dit zoekgebied nog noodzakelijk. Dit zal uitgevoerd worden door de initiatiefnemer, die ook de uiteindelijke opstelling van windturbines zal bepalen. De provincie verwacht van initiatiefnemers in deze fase een uitgebreid participatietraject.

W_D002

W_D002-WEA104 Energieopwekking met minder ruimtelijke impact

De indiener is van mening dat de provincie zich beter kan inzetten op duurzame energieopwekking met minder ruimtelijke impact, zoals energiebesparing, zonnepanelen op daken en technologische innovatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Alternatieven voor opwek

W_D002-WEE174 Ecologische impact op vogels

De indiener merkt op dat de plaatsing van windturbines een aanzienlijke ecologische impact zal hebben op vogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D002-WEE175 Ecologische impact op vleermuizen

De indiener merkt op dat de plaatsing van windturbines een aanzienlijke ecologische impact zal hebben op vleermuizen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D002-WEE176 Natuurgebieden

De indiener merkt op dat de plaatsing van windturbines een aanzienlijke ecologische impact zal hebben op natuurgebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D002-WEG235 Geluidsoverlast

De indiener merkt op dat de geluidsoverlast van windmolens een negatieve invloed zal hebben op bewoners en de rust in het buitengebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D002-WEG236 Slagschaduw

De indiener merkt op dat de slagschaduw van windmolens een negatieve invloed zal hebben op bewoners en de rust in het buitengebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D002-WEL183 Behoud Groene Hart

De indiener is van mening dat de plaatsing van grote windmolens in het Groene Hart voor horizonvervuiling in het open landschap zullen zorgen, waardoor het zijn unieke karakter kwijt zal raken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D002-WEL184 Ruimtelijke kwaliteit

De indiener merkt op dat het plaatsen van grote windturbines in open landschappen zoals het Groene Hart haaks staat op het doel van behoud van ruimtelijke kwaliteit en een gezonde leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Gezondheid.

W_D003

W_D003-WEA105 Windenergie niet rendabel

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat windenergie niet rendabel en vraag gestuurd is, waardoor energiemaatschappijen hun prijzen nog verder zullen verhogen.

Antwoord

De provincie deelt niet het beeld dat windenergie onrendabel is of structureel leidt tot hogere prijzen en blijft inzetten op een zorgvuldige afweging tussen energieopgave en bescherming van landschap en leefomgeving.

W_D003-WED014 Niet-duurzaam materiaal

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat de windmolen wordt gemaakt van niet-duurzaam materiaal zoals beton en composiet. Daarnaast wordt er veel staal en aluminium gebruikt, dat gewonnen wordt via een kostbaar, vervuilend en energievretend proces waarbij veel CO2 vrijkomt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_D003-WED015 Smeerolie

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat er elke 4-7 jaar 2.500 liter aan smeerolie vervangen moet worden per grote windturbine.

Antwoord

Windturbines bevatten smeerolie die periodiek wordt vervangen als onderdeel van regulier onderhoud. Dit gebeurt binnen gesloten systemen en onder strikte milieuvoorschriften waar de turbines aan moeten voldoen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_D003-WED016 Niet-duurzaam materiaal

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat er ter isolatie van de windmolens een zwaar en schadelijke broeikasgras wordt gebruikt om kortsluiting te voorkomen, dat deels uit de windmolen lekt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen. Om lekkage van stoffen om kortsluiting te voorkomen zijn technische eisen gesteld. Hier moeten windturbines aan voldoen.

W_D003-WEE177 Natuurgebieden

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat het een N2000 gebied is.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D003-WEE178 Ecologische impact op vogels

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat hier veel (trek)vogels foerageren en er een aanzienlijke kans is op sterfte (125 vogels per windmolen per jaar).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D003-WEE179 Ecologische impact op vleermuizen

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat vleermuizen hier last van zullen hebben.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D003-WEE180 Ecologische impact op insecten

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat het leidt tot veel insecten sterft (40 miljoen per jaar per grote windmolen).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D003-WEE181 Erosie van windmolen bladen

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat de bladen van windmolens eroderen en in de weilanden terecht komen, waar ze kunnen worden opgegeten door dieren.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines, Gezondheid, en Natuur.

W_D003-WEG237 Gezondheidsschade

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat het een groot nadeel brengt aan de gezondheid van inwoners.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D003-WEL185 Toerisme

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat zowel bewoner als toeristen hier komen vanwege de mooie omgeving. Dit wordt tenietgedaan door windmolens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Toerisme/recreatie.

W_D003-WEO567 Mixen van luchtlagen

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat windmolens de warmere bovenlaag van de lucht vermengen met de onderlaag, waardoor het bij de woningen warmer wordt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D003-WEO568 Min. afstand windmolens en woningen

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat de provincie zich niet houdt aan de minimale afstand tussen woningen en windmolens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D003-WEO569 Trillingen

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat hij zich zorgen maakt over het effect van de trillingen van windmolens in de ondergrond op dijken en woningen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D003-WEV030 Vluchtverkeer Schiphol

De indiener geeft aan tegen de plaatsing te zijn van windmolens in gemeente Nieuwkoop en het Groene Hart omdat de hoogte van 240 m het vluchtverkeer van Schiphol belemmert.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid. Vanwege de hoogtebeperking vanuit het Luchthaven Indeling Besluit is nader onderzoek naar de hoogte van windturbines in dit zoekgebied nog noodzakelijk. Dit zal uitgevoerd worden door de initiatiefnemer, die ook de uiteindelijke opstelling van windturbines zal bepalen. De provincie verwacht van initiatiefnemers in deze fase een uitgebreid participatietraject.

W_D004

W_D004-WEE182 Natuurgebieden

De indiener maakt bezwaar tegen het besluit van de provincie om medewerking te verlenen aan de plaatsing van windturbines in het gebied van de Molenviergang bij Aarlanderveen, omdat het gebied aan een N2000 natuurgebied grenst.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D004-WEE183 Ecologische impact op vogels

De indiener maakt bezwaar tegen het besluit van de provincie om medewerking te verlenen aan de plaatsing van windturbines in het gebied van de Molenviergang bij Aarlanderveen, omdat het gebied een belangrijk leef- en foerageergebied is voor veel vogelsoorten, waaronder beschermde soorten onder de Wet natuurbescherming en de Vogelrichtlijn. Windmolens en de bouw daarvan brengen volgens de indiener een hoog risico op aanvaring en verstoring met zich mee voor dit gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D004-WEG238 Leefkwaliteit

De indiener is van mening dat de leefkwaliteit van het gebied van de Molenviergang bij Aarlanderveen zal worden aangetast door de visuele impact, geluidsoverlast, slagschaduw en horizonvervuiling van de plaatsing van windmolens. De indiener geeft aan dat deze ontwikkeling is strijd is met het provinciale beleid om erfgoed, landschap en leefomgeving te behouden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Cultureel erfgoed, en Landschap en Het Groene Hart.

W_D004-WEL186 Cultuurhistorie

De indiener maakt bezwaar tegen het besluit van de provincie om medewerking te verlenen aan de plaatsing van windturbines in het gebied van de Molenviergang bij Aarlanderveen. De indiener maakt zich zorgen dat het unieke, cultuurhistorische en monumentale karakter van het gebied aangetast zal worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en Het Groene Hart.
De provincie herkent de cultuurhistorische waarde van de Molenviergang bij Aarlanderveen. Het meest dichtbijgelegen gebied, LE.06.HR is geen onderdeel van de technisch best beoordeelde gebieden. Zie ook pagina's 393 en 405 van de OER.

W_D004-WEO570 Alternatieve locaties

De indiener merkt op dat de provincie Zuid-Holland alternatieve locaties ter beschikking heeft waar minder ecologische en landschappelijke schade optreedt dan het gebied van de Molenviergang bij Aarlanderveen. De indiener is van mening dat er een alternatievenafweging van onvoldoende kwaliteit is uitgevoerd, zoals vereist onder de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Landschap en het Groene Hart, en Natuur. De provincie herkent de cultuurhistorische waarde van de Molenviergang bij Aarlanderveen. Het meest dichtbijgelegen gebied, LE.06.HR is geen onderdeel van de technisch best beoordeelde gebieden. Zie ook pagina's 393 en 405 van de OER.

W_D004-WEO571 Impactanalyse

De indiener vraagt de provincie de besluitvorming over de plaatsing van windturbines op te schorten totdat een volledige en onafhankelijke milieu- en erfgoed impactanalyse heeft plaatsgevonden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D005

W_D005-WEO572 Extra windmolens

De indiener merkt op dat er naar zijn mening ook mogelijkheden zijn voor windturbines langs de N207 en geeft aan daar zelf grond te hebben. De indiener is bereid om te investeren in een winturbine en geeft aan dat de participatie van de omgeving bespreekbaar is.

Antwoord

Dank voor uw inbreng. Vooralsnog zijn zoekgebieden in de Krimpenerwaard langs de N207 niet meegenomen in het voorstel van Gedeputeerde Staten vanwege de aanwezigheid van het kroonjuweel en belangrijke weidevogelgebieden.

W_D006

W_D006-WEE186 NNN status groenblauwe netwerk

De indiener geeft aan dat de status van het Groenblauwe Netwerk voor de Verbindende Groenblauwe Schakel – binnen het deelgebied Rotte, onderdeel van het Landschapspark Zuidvleugel – niet duidelijk is omschreven. De indiener stelt dat dit gebied ten minste een gelijkwaardige status moet hebben als het aangrenzende gebied Bentwoud.

Antwoord

De groenblauwe ontwikkelingslijnen van het groenblauw netwerk zijn voor het eerst opgenomen in het provinciale omgevingsbeleid. Onderdeel hiervan is een schakel tussen Bentwoud en de Rottezone. Deze kent niet dezelfde bescherming als natuur- en recreatiegebieden, zoals het Bentwoud. Doel van deze schakels is om een samenhangend netwerk van groenblauwe gebieden te ontwikkelen. Dit kan op verschillende manieren. De provincie is van mening dat windturbines samen kunnen gaan met de ontwikkeling en invulling van een schakel, mits zorgvuldig op elkaar afgestemd.

W_D006-WEE187 Groenblauwe schakel

De indiener geeft aan dat plaatsing van een windturbine in het gebied van een Verbindende Groenblauwe Schakel niet mogelijk is, omdat het areaal niet gecompenseerd kan worden. De schakel wordt doorbroken, de verbindende functie verdwijnt en compensatie op een andere locatie lost dit niet op.

Antwoord

Zie antwoord W_D006-WEE186.

W_D006-WEE188 Groenblauwe schakel

De indiener geeft aan dat het niet correct is dat op kaart 24, bijlage II van de Herziening Omgevingsverordening, de locatie Kruisweg-oost overlapt met de Verbindende Groenblauwe Schakel van de Rotte, omdat de schakel hiermee wordt doorbroken. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om het deel van de “Locatie voor windenergie” dat de Verbindende Groenblauwe Schakel overlapt, te verwijderen van kaart 24.

Antwoord

Zie antwoord W_D006-WEE186.

W_D006-WEE189 Groenblauwe netwerk

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om het deel van de “Locatie voor windenergie” te verwijderen van kaart 24, omdat windturbines op een afstand van 600 meter van het Groenblauwe Netwerk tot verstoring leiden.

Antwoord

Zie antwoord W_D006-WEE186.

W_D006-WEL196 Groene Hart

De indiener ziet geen aanleiding in de Herziening van de Omgevingsverordening 2025 om aan te nemen dat windturbines wél toegestaan zullen zijn in het Groene Hart. Daarom wil de indiener weten welke concrete wijzigingen dit eventueel mogelijk zouden maken.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen om de aantasting van landschap. Zie themabeantwoording wind - landschap en groene hart

W_D006-WEO135 ZHOV

De indiener geeft aan dat de spelregels voor zoekgebieden gelden ook voor windenergielocaties, zoals weergegeven op de kaarten bij de Omgevingsverordening. Het negeren van deze spelregels op de nieuwe kaart 24 is onterecht.

Antwoord

Met de (ontwerp-)voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten inmiddels gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op Noordpolder en Bleizo. Het laten vervallen van deze locaties in de Omgevingsverordening betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen. De locaties voor windenergie in Lansingerland zijn ter vervanging van een bestaande locatie in de verordening die niet tot realisatie is gekomen. Het proces wat hier voor doorlopen is, is daarmee een ander proces dan de nieuwe zoekgebieden wind die voorgesteld zijn in de omgevingsvisie. De locaties voor windenergie op kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening zijn concreet aangeduide plekken waar de provincie aangeeft dat gemeenten windenergie in hun omgevingsplan niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. Het gaat hierbij om een kaderstellende aanduiding richting gemeenten. De opname van een locatie als locatie voor windenergie betekent niet dat daarmee automatisch een concreet windproject is toegestaan; daarvoor zijn altijd nadere besluiten nodig, zoals aanpassing van het omgevingsplan, vergunningverlening of een projectbesluit, met bijbehorende onderzoeken, participatie en rechtsbescherming. Overigens geldt dat een projectbesluit juridisch ook mogelijk zou zijn zonder dat een locatie op kaart 24 is opgenomen; de opname in de Omgevingsverordening is gekozen om consistent en transparant te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen.

De zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie hebben een andere functie. Dit zijn gebieden waar de provincie op hoofdlijnen kansen ziet voor windenergie, maar waarover nog nadere beleidsmatige en bestuurlijke afwegingen moeten plaatsvinden. Deze afwegingen worden in samenhang met de RES-processen en samen met de RES-partners gemaakt. De zoekgebieden vormen daarmee een opmaat voor mogelijke toekomstige locaties, maar zijn op zichzelf nog geen concrete aanduiding voor realisatie.

In het Omgevingsprogramma is beschreven hoe zoekgebieden uit de Omgevingsvisie, in samenwerking met de RES-partners, kunnen worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Daarbij geldt dat een zoekgebied kan leiden tot een locatie, maar dat dit geen verplichte volgorde is. Het opnemen van een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening is niet afhankelijk van het vooraf aanwijzen van die

locatie als zoekgebied in de Omgevingsvisie.
In de casus Lansingerland gaat het bovendien niet om het uitwerken van een nieuw zoekgebied, maar om een zoektocht naar een alternatief voor een locatie die eerder al in de Omgevingsverordening was opgenomen. De systematiek van zoekgebieden in de Omgevingsvisie is met name toegepast in andere regio's waar nog geen concrete locaties in de Omgevingsverordening waren vastgelegd. Die systematiek staat daarmee los van de specifieke situatie in Lansingerland.
Gelet hierop konden de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in Lansingerland als locaties voor windenergie worden opgenomen in de Omgevingsverordening, zonder dat deze eerst als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie waren aangewezen. Het aanwijzen van zoekgebieden en het vaststellen van locaties zijn verschillende instrumenten met een eigen functie en vormen losstaande bevoegdheden van Provinciale Staten.

W_D006-WEO137 Invloed PS

De indiener vraagt op welke manier Provinciale Staten invloed kunnen uitoefenen op het Projectbesluit indien het niet gebonden is aan de Omgevingsverordening.

Antwoord
Provinciale Staten kunnen op grond van artikel 2.22 jo. Artikel 2.23, eerste lid, onder 4° van de Omgevingswet instructieregels opnemen in de omgevingsverordening voor projectbesluiten van Gedeputeerde Staten. Dit is ook gedaan in afdeling 7.6 van de Omgevingsverordening (ZHOV), maar die instructieregels hebben geen betrekking op windenergie(locaties). Naast de juridische mogelijkheid in de omgevingsverordening kan Provinciale Staten zijn reguliere instrumenten (als hoogste orgaan) gebruiken om toezicht te houden op Gedeputeerde Staten of werkzaamheden van Gedeputeerde Staten te beïnvloeden. Daarmee kunnen Provinciale Staten (indirect) invloed uitoefenen op de voorbereiding en vaststelling van projectbesluiten.

W_D006-WEO575 Zoekgebieden en locaties

De indiener stelt dat in het Ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 in Zoekgebieden windenergie er onderscheid wordt gemaakt tussen Zoekgebieden voor windenergie opgenomen in de Omgevingsvisie en Locaties voor windenergie, opgenomen in de Omgevingsverordening.

De indiener stelt dat in paragraaf 3.1.1 de kaart Zoekgebieden Windenergie onvolledig is opgenomen. De indiener stelt dat op deze kaart ook de Zoekgebieden voor windenergie in de gemeente Lansingerland hadden moeten staan, volgens de indiener staan die nu abusievelijk als Locatie voor windenergie aangemerkt in de Omgevingsverordening.

De indiener stelt uit de Herziening Omgevingsbeleid 2025 de Locaties voor windenergie in Lansingerland uit kaart 24 van de Omgevingsverordening gehaald moeten worden en toegevoegd worden aan de kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie. De indiener haalt de brief aan van GS over "Provinciaal beeld voortgang RES'en 2025" dd 11-11-2025 (PZH-2025-882281238) aan en stelt dat een belangrijke stap is overgeslagen in het proces. Eerst moeten de beoogde plekken voor windturbines opgenomen worden als Zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie. Daarna moet PS dit vaststellen. Daarna kan pas de procedure starten om deze Zoekgebieden om te zetten in Locaties voor

windenergie op kaart 24 van de Omgevingsverordening. De Locatie moeten vervolgens voorgesteld worden in de “Modulaire Herziening Energietransitie”, die PS dan ook zal moeten vaststellen.

Antwoord

Zoekgebieden voor windenergie kunnen in de Omgevingsvisie – in samenspraak met de RES-partners – worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Het aanwijzen van een locatie als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie is echter geen vereiste voor het opnemen van die locatie als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening zijn verschillende instrumenten met een eigen functie en systematiek binnen het Omgevingsbeleid. Het feit dat locaties in Lansingerland niet zijn opgenomen op de kaart Zoekgebieden Windenergie in de Omgevingsvisie is daarmee een bewuste keuze en geen onvolledigheid van de kaart.
De locaties voor windenergie op kaart 24 van de Omgevingsverordening zijn kaderstellend van aard en geven aan waar gemeenten windenergie in hun omgevingsplan niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. De aanwijzing van een locatie als locatie voor windenergie betekent niet dat daarmee een concreet windproject wordt toegestaan. Voor realisatie zijn altijd nadere besluiten nodig, zoals aanpassing van het omgevingsplan, vergunningverlening of een projectbesluit, inclusief bijbehorende onderzoeken, participatie en rechtsbescherming.
De voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland staat los van de Omgevingsverordening en Omgevingsvisie. De voorkeursbeslissing is onderdeel van een projectbesluitprocedure en maakt gebruik van zoekgebieden die niet gelijk zijn aan de zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie. In de specifieke situatie van Lansingerland was aanvankelijk sprake van een zoektocht naar een alternatief voor een locatie (Bleizo West) die eerder was beoogd om bij te dragen aan de windenergieopgave. In die fase is het niet voorbarig geacht om meerdere locaties als locatie voor windenergie op te nemen in de Omgevingsverordening. Met de (ontwerp-)voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland maken Gedeputeerde Staten een nadere beleidskeuze en wordt gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost. Deze beleidskeuze wordt in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 vertaald naar het omgevingsbeleid en de Omgevingsverordening. De brief van Gedeputeerde Staten over het “Provinciaal beeld voortgang RES’en 2025” beschrijft het proces voor het ontwikkelen van zoekgebieden in regio’s waar nog geen concrete locaties in de Omgevingsverordening zijn vastgelegd. Deze werkwijze is niet van toepassing op de situatie in Lansingerland, waar reeds eerder een locatie was voorzien en waar op basis van voortschrijdende besluitvorming beleidsmatig is bijgestuurd.

W_D006-WEO580 Zoekgebied in plaats van locatie

De indiener stelt dat op kaart 24 ten onrechte Kruisweg-oost en Noordpolder zijn opgenomen en aangemerkt als “Locaties voor windenergie” in de Omgevingsverordening. De indiener stelt dat een belangrijke stap overgeslagen in het proces, namelijk eerst moeten de beoogde plekken voor windenergie opgenomen worden als “Zoekgebied voor windenergie” in de Omgevingsvisie en dan moet PS dit vaststellen. Daarna kan pas volgens de indiener de procedure starten om deze zoekgebieden om te zetten in “Locaties voor windenergie” op kaart 24 van de Omgevingsverordening, waarover PS dan weer opnieuw moet oordelen. De indiener stelt het voorbarig is dat Kruisweg-oost en Noordpolder al als “Locaties voor windenergie” zijn opgenomen in de Omgevingsverordening, terwijl GS nog geen voorkeurslocatie heeft vastgesteld in Lansingerland. Volgens de indiener kunnen

alleen specifieke delen van zoekgebieden later als locatie mogen worden aangewezen, niet de hele gebieden. De indiener stelt dat, zelfs als het juridisch mogelijk zou zijn om de stap van “zoekgebied voor windenergie” in de Omgevingsvisie over te slaan, het nog steeds voorbarig is om de gehele of delen van de zoekgebieden Kruisweg-oost en Noordpolder als “locatie voor windenergie” aan te wijzen.

Antwoord

Met de ontwerp-voorkeursbeslissing Windenergie Lansingerland hebben Gedeputeerde Staten gekozen voor verdere ontwikkeling van windenergie op de locatie Kruisweg-Oost en is uitgesproken dat geen verdere ontwikkeling wordt nagestreefd op de locaties Noordpolder en Bleizo. In lijn met deze beleidskeuze is ervoor gekozen om Noordpolder uiteindelijke niet op te nemen in de Omgevingsverordening. Deze aanpassing betreft een beleidsactualisatie die wordt doorgevoerd gedurende de voorbereidingsprocedure van de Omgevingsverordening en is bedoeld om consistent te handelen richting gemeenten en andere betrokkenen. Voor wat betreft de locatie Kruisweg-Oost geldt dat deze locatie niet ten onrechte is opgenomen als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. De locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder zijn aanvankelijk in beeld gebracht als alternatief voor een bestaande locatie (Bleizo) die eerder in de Omgevingsverordening was opgenomen maar niet tot realisatie is gekomen. Het proces dat hiervoor is doorlopen verschilt van de systematiek van nieuwe zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie. De locaties voor windenergie op kaart 24 van bijlage II van de Omgevingsverordening zijn kaderstellend van aard. Met deze aanduiding geeft de provincie aan dat gemeenten windenergie op deze locaties in hun omgevingsplan niet bij voorbaat hoeven uit te sluiten. De opname van een locatie als locatie voor windenergie betekent niet dat daarmee automatisch een concreet windproject is toegestaan. Voor realisatie zijn altijd nadere besluiten nodig, zoals aanpassing van het omgevingsplan, vergunningverlening of een projectbesluit, met bijbehorende onderzoeken, participatie en rechtsbescherming. Overigens is een projectbesluit juridisch ook mogelijk zonder dat een locatie op kaart 24 is opgenomen. Zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie hebben een andere functie. Dit zijn gebieden waar de provincie op hoofdlijnen kansen ziet voor windenergie en waarover nog nadere beleidsmatige en bestuurlijke afwegingen moeten plaatsvinden, in samenhang met de RES-processen en samen met de RES-partners. In het Omgevingsprogramma is beschreven hoe zoekgebieden uit de Omgevingsvisie kunnen worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Daarbij geldt dat deze uitwerking geen verplichte volgorde kent. Het vooraf aanwijzen van een locatie als zoekgebied in de Omgevingsvisie is geen vereiste voor opname als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. Gelet hierop was het juridisch en beleidsmatig mogelijk om in de specifieke situatie van Lansingerland locaties als Kruisweg-Oost en Noordpolder als locatie voor windenergie aan te wijzen, zonder dat deze eerst als zoekgebied in de Omgevingsvisie waren opgenomen. Dat deze locaties op deze manier worden betrokken in de besluitvorming, volgt uit de nadere beleidskeuze die is gemaakt in de voorkeursbeslissing en bevestigt dat de eerdere aanwijzing kaderstellend en fase gebonden was en niet voorbarig of onomkeerbaar.

W_D006-WERE022 RES 1.0

De provincie verwijdert de passages met betrekking tot zoekgebieden voor windenergie uit de RES 1.0 zonder instemming van de RES-partners. De zoekgebieden en bijbehorende

kaarten, die conform de besluitvorming van PS zijn vastgelegd, blijven van toepassing op locaties voor windenergie langs snelwegen, bedrijventerreinen en grote vaarwegen.

Antwoord

Gedeputeerde Staten zijn op grond van de Omgevingswet bevoegd om het Omgevingsprogramma vast te stellen en daarin beleidskeuzes te maken die zelfbindend zijn voor Gedeputeerde Staten. De Regionale Energiestrategie (RES) is daarbij een belangrijk bestuurlijk samenwerkingsinstrument tussen Rijk, provincie, gemeenten en andere partners, waarin gezamenlijke ambities, afspraken en procesafspraken zijn vastgelegd.
De RES heeft echter geen zelfstandige juridisch bindende status onder de Omgevingswet. Tegelijkertijd past het niet bij een zorgvuldige bestuurlijke werkwijze dat Gedeputeerde Staten zonder toelichting of motivering zouden afwijken van afspraken waaraan zij in het kader van de RES zelf hebben bijgedragen. Wanneer in het Omgevingsprogramma keuzes worden gemaakt die niet één-op-één aansluiten bij eerder vastgestelde RES-afspraken of spelregels, gebeurt dit daarom op basis van voortschrijdende inzichten, gewijzigde omstandigheden of nieuwe informatie, en wordt dit gemotiveerd toegelicht.
Het Omgevingsprogramma is het instrument waarin Gedeputeerde Staten hun eigen beleidsverantwoordelijkheid invullen en waarin RES-afspraken worden vertaald, geactualiseerd en geconcretiseerd binnen het bredere provinciale beleid en de wettelijke taken van de provincie. Dat kan ertoe leiden dat onderdelen uit de RES in het Omgevingsprogramma anders worden uitgewerkt dan oorspronkelijk voorzien, zonder dat daarmee de samenwerking binnen de RES terzijde wordt geschoven.
Het is nadrukkelijk de inzet van Gedeputeerde Staten om, waar voortschrijdend inzicht daartoe aanleiding geeft, hierover het gesprek te blijven voeren met de RES-partners en om eerdere afspraken waar nodig gezamenlijk te herijken. Het Omgevingsprogramma vormt daarmee geen eenzijdige loskoppeling van de RES, maar een beleidsmatige doorontwikkeling die past binnen de rol en verantwoordelijkheid van de provincie onder de Omgevingswet.
De RES blijft aldus een belangrijk kader voor regionale samenwerking en afstemming, terwijl Gedeputeerde Staten binnen hun formele bevoegdheden ruimte houden om – met motivering – eigen beleidskeuzes te maken in het Omgevingsprogramma.

W_D007

W_D007-WEO138 N11 Hazerswoude-Rijndijk en Bodegraven

De indiener geeft aan dat de plaatsing van windmolens langs de N11 tussen Hazerswoude-Rijndijk en Bodegraven het Groene Hart ernstig aantast. Vogels sterven, het landschap wordt verstoord en inwoners ervaren ernstige geluidsoverlast en slagschaduw. De indiener verzoekt de provincie om alternatieve locaties op industriële terreinen te overwegen om deze nadelen te vermijden en de gemeenten niet te zwaar te belasten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Natuur.

W_D008

W_D008-WEA023 Alternatieven

De indiener geeft aan dat windturbines op land geen verantwoorde oplossing zijn doordat windenergie veel ruimte vraagt, grote invloed heeft op de natuur en landschap en relatief weinig stabiele energie oplevert.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties en hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D008-WEA024 Alternatieven

De indiener vindt dat de provincie zou moeten inzetten op kernenergie als betrouwbare, schone en continue energiebron.

Antwoord

Zie themabeantwoording Alternatieven voor opwek.

W_D008-WEA025 Alternatieven

De indiener geeft aan dat er meer kan worden gedaan met zon op daken, zoals bedrijventerreinen, geluidswallen en parkeerterreinen en met innovatie vormen van energieopslag en energiebesparing.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_D008-WEE052 Natuur en biodiversiteit

De indiener geeft aan dat de provincie onvoldoende rekening houdt met natuurwaarden, zoals de leefgebieden voor weidevogels en andere beschermde diersoorten. Een cumulatief effect op de biodiversiteit in combinatie met andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw en infrastructuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D008-WEG051 Aantasting van leefomgeving en gezondheid

De indiener geeft aan al geluidsoverlast en gezondheidsproblemen te ervaren van een paar kleinere windturbines langs de N11 op 1000 meter afstand van de woning. De indiener geeft aan dat de cumulatieve belasting van de leefomgeving in Hazerswoude al zeer groot is, door de N11, de spoorlijn, de hogesnelheidslijn (HSL-Zuid) en hoogspanningsleidingen en al een paar (kleinere) windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid

W_D008-WEG052 Aantasting van leefomgeving en gezondheid

De indiener geeft aan al omringd te zijn door infrastructuur en industriële elementen en het toevoegen van nog meer zware infrastructuur (grote windturbines) niet verantwoord is en niet in balans is met de leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken het Landschap en het Groene Hart en Normen. De aanwezigheid van bestaande infrastructuur en industriële elementen is niet automatisch een argument waardoor windturbines niet toegepast kunnen worden. In het vervolgproces zal de landschappelijke inpassing verder worden onderzocht.

W_D008-WEL047 Behoud van het Groene Hart

De indiener geeft aan dat windturbines van meer dan tweehonderd meter hoogte niet passen in het karakteristiek landelijke polderlandschap en haaks staat op de provinciale doelstellingen voor behoud van landschappelijke kwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D008-WEO139 Ontwerp Herziening van het Omgevingsbeleid 2025

De indiener maakt bezwaar tegen het aanwijzen van delen van het Groene Hart als potentiële locatie voor windturbines. In de regio Holland Rijnland en meer specifiek het gebied langs de N11 bij Hazerswoude-Rijndijk.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D008-WEO140 Conclusie

De indiener verzoekt de provincie nadrukkelijk om het gebied langs de N11 bij Hazerswoude-Rijndijk uit te sluiten als zoekgebied voor windenergie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen. Uitsluiting van dit zoekgebied is momenteel niet aan de orde.

W_D008-WEO141 Conclusie

De indiener vraagt de provincie om in de herziening van het Omgevingsbeleid een behoudszone voor het Groene Hart op te nemen waar geen grootschalige windturbines worden toegestaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk het Landschap en het Groene Hart. Met het voorgestelde beleid worden slechts enkele gebieden vrijgegeven voor windturbines. In het grootste gedeelte van het Groene Hart blijven windturbines niet toegestaan. Bovendien zijn het op dit moment nog zoekgebieden, wat betekent dat windturbines nog niet direct toegestaan zijn. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D008-WEO142 Conclusie

De indiener roept de provincie op om meer aandacht te besteden aan kernenergie en andere duurzame alternatieven met minder impact op mens, natuur en landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D008-WEO143 Conclusie

De indiener vraagt de provincie met klem om een onafhankelijk onderzoek te doen naar de schade van windturbines naar dier en mens en de bewoners mee te laten beslissen over de komst van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Gezondheid.

W_D009, W_D010, W_D011, W_D012, W_D013, W_D014, W_D017, W_D018, W_D019, W_D020, W_D022, W_D023, W_D024, W_D027, W_D028, W_D031, W_D036, W_D037, W_D038, W_D040, W_D041, W_D042, W_D046, W_D047, W_D048, W_D049, W_D050, W_D051, W_D052, W_D058, W_D059, W_D063, W_D064, W_D066, W_D073, W_D079, W_D080, W_D081, W_D088, W_D089, W_D090, W_D092, W_D093, W_D095, W_D097, W_D098, W_D099, W_D100, W_D117, W_D129, W_D133, W_D141, W_D146, W_D157, W_D166, W_D171, W_D184, W_D190, W_D203, W_D207, W_D211, W_D218, W_D224, W_D244, W_D252, W_D266, W_D279, W_D291, W_D295, W_D297, W_D304, W_D338, W_D351, W_D355, W_D362, W_D370, W_D372, W_D379, W_D418, W_D419, W_D427, W_D431, W_D437, W_D445, W_D456, W_D458, W_D463, W_D465, W_D481, W_D483, W_D484, W_D491, W_D493, W_D499, W_D511, W_D513, W_D519, W_D530, W_D532, W_D536, W_D538, W_D539, W_D541, W_D574, W_D575, W_D576

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D009 -WEA010 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, kleinschalige lokale energieopslag, nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie, en energiebesparing volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en Participatie en lokaal eigendom.

W_D009 -WEN008 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

De indiener geeft aan dat de Nederlandse rijksoverheid nog geen wettelijk vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen heeft vastgesteld. De indiener verwijst hiervoor naar een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395). De indiener vraagt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen totdat er nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria zijn vastgesteld en deze zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D009, W_D010, W_D011, W_D012, W_D013, W_D014, W_D017, W_D018, W_D019, W_D020, W_D022, W_D023, W_D024, W_D027, W_D028, W_D031, W_D036, W_D037, W_D038, W_D040, W_D041, W_D042, W_D046, W_D047, W_D048, W_D049, W_D050, W_D051, W_D052, W_D058, W_D059, W_D063, W_D064, W_D066, W_D073, W_D079, W_D080, W_D081, W_D088, W_D089, W_D090, W_D092, W_D093, W_D095, W_D097, W_D098, W_D099, W_D100, W_D117, W_D129, W_D133, W_D141, W_D146, W_D157, W_D166, W_D171, W_D184, W_D190, W_D218, W_D224, W_D244, W_D252, W_D266, W_D279, W_D291, W_D295, W_D297, W_D304, W_D338, W_D351, W_D355, W_D362, W_D370, W_D372, W_D379, W_D418, W_D419, W_D427, W_D431, W_D437, W_D445, W_D456, W_D458, W_D463, W_D465, W_D481, W_D483, W_D484, W_D491, W_D493, W_D499, W_D511, W_D513, W_D519, W_D530, W_D532, W_D536, W_D538, W_D539, W_D541, W_D574, W_D575, W_D576

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D009 -WEG023 Onvoldoende aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties die mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines (200–240 meter tiphoogte) beschrijven. Ook geeft de indiener aan dat er onvoldoende onderzoek naar de langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen en vrijkomende microplastics en chemische stoffen is gedaan. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen.

Antwoord

De provincie volgt het Rijk en daarmee ook het RIVM en de GGD. De provincie voert daarom zelf geen onderzoek uit naar specifieke mogelijke gezondheidseffecten. Mochten de landelijke normen in de toekomst veranderen op basis van nieuwe inzichten, dan neemt de provincie deze normen over. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D009 -WEL012 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis bevinden, zoals het Groene Hart. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed, en Landschap en het Groene Hart.

W_D009 -WEO071 Bezwaar zoekgebieden Hazerswoude-Rijndijk/Alphen aan den Rijn

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D015

W_D015-WEL190 Horizonvervuiling

Indiener maakt bezwaar tegen windmolens hoger dan circa 100 meter, onder meer vanwege horizonvervuiling voor decennia. Indiener vindt tevens dat de menselijke maat wordt overschreden zonder noodzaak.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D016

W_D016-WEA108 Het falen van de integrale alternatieven afweging.

De Provincie kan niet motiveren dat de onomkeerbare aantasting van het Groene Hart noodzakelijk is zolang zij de opbrengsten van haar eigen alternatieven geothermie en SMRS niet in de afweging heeft betrokken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D016-WEL191 Strijd met Groene Hart Beleid

Het aanwijzen van zoeklocaties in Groene Hart staat haaks op eigen landschapsbeleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D016-WEO010 Verouderde hinder- en geluidnormering.

Het Oer baseert zich ten onrechte op het verouderde model BR relatie 2008. Daardoor kunnen gezondheidseffecten en hinder (slaapverstoring en stress) niet betrouwbaar worden vastgesteld. Een en ander is in strijd met het voorzorgprincipe.

Antwoord

In het vervolgtraject zullen nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, zoals onderzoeken naar geluid en gezondheid. Daarnaast voert het RIVM momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en slaapverstoring uit. De resultaten worden eind 2026 verwacht. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen voor meer informatie.

W_D016-WEO011 Negeren recente inzichten microplastics

Het Oer is onvolledig door negeren van actuele wetenschappelijke publicaties over emissie microplastics. Het Omgevingsbeleid verzuimt mitigerende maatregelen op te nemen om vervuiling te beheersen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D016-WEO012 Strijd met Zonneladder

Aanwijzen locaties grootschalige windturbines Holland Rijnland minst gewenste trede. Oer toont niet aan dat hogere trede van ladder minder soelaas biedt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties.

W_D016-WOER070 Geen actueel PlanMER

Indiener is van mening dat er geen actuele PlanMER voorhanden is (het Oer bevat dat ook niet), geen wettelijke/milieutechnische onderbouwing. Tevens is het voorgenomen beleid onzorgvuldig voorbereid.

Antwoord

HER OER (Omgevingseffectrapport) is een uitgebreid plan-milieueffectrapport en biedt een actuele, wettelijke en milieutechnische onderbouwing voor de beleidswijziging. De herziening van het omgevingsbeleid doorloopt de voorgeschreven procedures onder de Omgevingswet. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D016-WOER071 Verzoek

Het verzoek is onder meer om het Oer ter heropenen/aan te vullen en herzien beleid opnieuw ter inzage te leggen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D017

W_D017-WEE064 aantasting van de NNN verbinding

De plaatsing van windturbines in en nabij NNN raken direct de kernfunctie van de ecologische verbindingszone tussen de Braassemmerplas en de Langeraarse Plas. Mitigatie van turbines van deze schaal is onvoldoende effectief en volwaardig, hiermee ontstaat een ontoelaatbare aantasting van NNN.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. Tijdens het vervolgproces kan blijken dat mitigatiemaatregelen nodig zijn. Dit zal blijken uit de locatie specifieke onderzoeken die door de initiatiefnemer worden uitgevoerd.

W_D021

W_D021-WEA026 Alternatieven

Tot slot verzoekt de indiener de provincie om eerst alternatieven (zon-op-dak, kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing, kleine modulaire kernreactoren, geothermie en energiebesparing en efficiëntieverbetering) volledig te benutten alvorens over te gaan tot grootschalige windontwikkeling in de nabijheid van woongebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D021-WEE053 landschap

De indiener verzoekt de provincie om bij de verdere uitwerking van beleid prioriteit te geven aan het behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D021-WEG053 RIVM

De indiener verzoekt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen zolang de minister van Klimaat en Energie geen nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria heeft vastgesteld en deze met recente gegevens en kennis zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D021-WEG054 Microplastics

Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar mogelijke gezondheidsrisico's en langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen en eventuele vrijkomende microplastics en chemische stoffen bij slijtage, brand of sloop.

Antwoord

In het vervolgtraject zullen nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, zoals onderzoeken naar geluid en gezondheid. Daarnaast voert het RIVM momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en slaapverstoring uit. De resultaten worden eind 2026 verwacht. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D021-WERE023 RES

De indiener geeft aan dat de huidige aanpak om windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden en de zoekgebieden in de gemeente Alphen aan den Rijn onzorgvuldig is.

Antwoord

Zie themabeantwoording Tijdlijn, Proces OER en herziening.

W_D025

W_D025-WEA027 Kernenergie als duurzaam en toekomstbestendig alternatief

De indiener pleit voor kernenergie als alternatief voor windenergie, vanwege de stabiele, continue stroomproductie, kleinere ruimtelijke voetafdruk en hogere energiedichtheid. Kernenergie draagt bij aan leveringszekerheid, voorspelbare energiekosten en technologische innovatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Netcongestie en Alternatieven voor opwek.

W_D025-WEE054 Ecologische nadelen en geluidsoverlast

De indiener benoemt de impact van windmolens op fauna, met name vogels en vleermuizen, en de hinder van laagfrequent geluid en slagschaduw voor omwonenden, wat de leefkwaliteit aantast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid en Normen.

W_D025-WEL048 Ruimtelijke schaarste en landschapsvervuiling

De indiener wijst op het grote tekort aan open ruimte in Zuid-Holland en de visuele impact van windturbines van 200 meter hoog. Deze verstoren het stedelijke en polderlandschap en beperken woningbouw, landbouw en natuurontwikkeling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D025-WEO144 Beperkt rendement en afhankelijkheid van weersomstandigheden

De indiener stelt dat windenergie een wisselvallig en weersafhankelijk karakter heeft, met een gemiddelde capaciteitsfactor van circa 25–35%. Hierdoor is structurele back-upcapaciteit nodig, wat de klimaatwinst vermindert en leidt tot hogere systeemkosten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen. Uitsluiting van dit zoekgebied is momenteel niet aan de orde.

W_D025-WEO145 Economische inefficiëntie en verborgen kosten

De indiener stelt dat windenergie vaak als goedkoop wordt gepresenteerd, maar dat bijkomende systeemkosten zoals netverzwaring en back-upkosten niet worden meegerekend. Deze kosten worden afgewenteld op de samenleving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek. Bijkomende systeemkosten zijn met het OER niet doorgerekend. Er liggen

afspraken op regionaal niveau over de hoeveelheid op te wekken duurzame energie in 2030. Kosten voor het aansluiten van windparken aan het net van bijvoorbeeld TenneT zijn voor de initiatiefnemers van de windparken.

W_D026

W_D026 -WEG055 Zorgen om windmolens aan de N11/Steekterpolder

De inbrenger benoemt zich in te zetten om het woongebied in Alphen aan de Rijn leefbaar te houden en deelt daarbij een aantal gebeurtenissen tussen 2002 en 2012 over het verleggen van de N207, de container terminal, kaalslag van de natuur, het negeren van de zorgplicht en het plaatsen van windturbines. De inbrenger benoemt zorgen over de gevolgen van geluidsoverlast. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland met een noodkreet om de windmolens aan de N11/Steekterpolder niet toe te staan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Alternatieve locaties en Tijdlijn, Proces OER en Herziening. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom voor meer informatie over hoe u in het vervolgtraject betrokken wordt bij participatiemomenten.

W_D029

W_D029 -WED007 Duurzaamheid van windmolens

Daarnaast wijst de indiener op het brede draagvlak onder bewoners voor de windenergieplannen, wat vertrouwen in een duurzamere toekomst voor de regio toont. De indiener ziet de geplande windturbines als een noodzakelijke stap om de CO2-uitstoot terug te dringen, onafhankelijker te worden van fossiele energie en te voldoen aan de ambities van het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie. De indiener vertrouwt erop dat het College de zienswijzen zorgvuldig meeneemt in de verdere besluitvorming.

Antwoord

Dank voor de steun. Alle reacties worden meegenomen in de verdere besluitvorming. Voor meer informatie zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D029 -WEL049 Open landschap

De indiener spreekt zijn expliciete steun uit voor de ontwikkeling van duurzame windenergie binnen de gemeente Kaag en Braassem en aangrenzende gebieden. De indiener waardeert de afgewogen positie van de provincie ten aanzien van windenergie, zoals vermeld in de Lokale Energie Strategie en de aanwijzing van specifieke locaties. De indiener benadrukt dat de plannen bijdragen aan de bescherming van het open landschap, verminderen de druk op het gebied, en helpen de karakteristieke openheid en rust van het Groene Hart te behouden.

Antwoord

Dank voor de steun.

W_D030, W_D035, W_D044, W_D163, W_D183, W_D220, W_D275, W_D276, W_D284, W_D285, W_D296, W_D315, W_D356, W_D358, W_D404, W_D426, W_D447, W_D462, W_D464, W_D489, W_D495, W_D535, W_D548

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D030-WEG056 Gezondheidsklachten

De indiener geeft aan dat uit onderzoeken en ervaringen van omwonenden blijkt dat windturbines kunnen leiden tot overlast door geluid, laagfrequente trillingen en slagschaduw. Dit kan leiden tot stress, hoofdpijn, slaapproblemen en andere gezondheidsklachten, zelfs op afstanden tot meer dan 2 kilometer van de turbines. Indiener geeft aan dat artsen in binnen- en buitenland dit onderschrijven.
De indiener maakt zicht zorgen dat de Provincie eenzelfde fout begaat als bij de Toeslagen Affaire en Softenon. Het nemen van een besluit zonder duidelijk onderzoek vooraf en zonder de signalen van haar burgers serieus te nemen, terwijl het een provinciale taak is om voor een gezonde leefomgeving te zorgen.

Antwoord
Er wordt voortdurend meer onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Daarnaast zullen er in het vervolgtraject nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, onder meer naar geluid. Indien uit de onderzoeken van het RIVM, de GGD of onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer blijkt dat de plaatsing van windturbines ernstige geluidsoverlast of gezondheidsrisico´s meebrengt zullen de turbines niet geplaatst worden. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen voor meer informatie.

W_D030-WEG057 Bisfenol A en PFAS

De indiener maakt zich ook zorgen over de mogelijke verspreiding van schadelijke stoffen uit afbrokkelende en slijtende turbinebladen. Bisfenol A en PFAS die vrijkomen zijn uiterst giftig, ook in zeer kleine hoeveelheden. Dit kan ook in het grondwater terecht komen, waardoor landbouw en veeteelt op den duur wellicht onmogelijk worden.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D030-WEN012 Normen

De indiener maakt bezwaar tegen de herziening omdat het ontbreekt aan goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D030-WEO146 Waardedaling

De indiener vindt ook de waardedaling van woningen een belangrijk punt. Doordat afstandsnormen vervallen en turbines dichter bij woningen komen te staan, is er meer overlast. Dit leidt tot waardedaling en onverkoopbare huizen.

Antwoord

In het OER is er, wat betreft afstand, gewerkt met de landelijke conceptnormen. Voor eventuele waardedalingen van woningen, zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Financiële compensatie. Zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing.

W_D030-WEO147 Participatie

De indiener maakt bezwaar tegen dat bij de aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswetgeving volledig heeft ontbroken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D030-WOER028 Belangen afwegen

De indiener geeft aan dat de Provincie weliswaar belangen mag afwegen, maar dat daar niets van terug te zien is. De besluitvormingsprocessen en het afwegen van alternatieven vindt de indiener totaal ondoorzichtig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D032, W_D039, W_D128, W_D151, W_D222, W_D225, W_D189, W_D245, W_D341, W_D424, W_D435, W_D454, W_D474, W_D480, W_D526

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D032-WEG058 Gezondheid

De indiener geeft aan dat het geluid van de turbine, het geluid van de wind langs de wieken, het geluid van de wieken langs de mast en het laagfrequente geluid zorgen voor stress, slaapproblemen en vermoeidheid.
Slagschaduw, het voortdurend draaien van de bladen en de rode knipperlichten voor vliegverkeer leiden tot hinder, concentratiestoornissen en hoofdpijn.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D032-WEL050 Open landschap

De indiener geeft aan dat het Groene Hart bekend staat om zijn uitgestrekte open landschap en karakteristieke vergezichten. Windturbines zullen het eeuwenoude landschap drastisch veranderen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D032-WEN013 Normen

De indiener maakt bezwaar tegen de herziening omdat het ontbreekt aan goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D032-WEO148 Participatie

De indiener maakt bezwaar tegen dat bij de aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswetgeving volledig heeft ontbroken.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Hier wordt besproken welke participatiemomenten er tot op heden zijn geweest, waarom er nog geen intensieve (project specifieke) participatie is geweest, en hoe de participatie er op hoofdlijnen uitziet in de projectfase.

W_D032-WEO149 Toerisme

De indiener geeft aan dat Langeraar en omliggende dorpen veel bezoekers trekken vanwege de unieke polders, het water en de recreatiemogelijkheden. Windturbines brengen

geluidsoverlast en visuele verstoring met zich mee, waardoor Langeraar als toeristische bestemming minder aantrekkelijk wordt. Dit kan gevolgen hebben voor lokale ondernemers.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Toerisme/recreatie.

W_D032-WEO150 Toekomstige woningbouw

De indiener geeft aan dat in Langeraar grote behoefte is aan nieuwe woningen, en dat door het aanwijzen van gebieden voor windturbines, waardevolle locaties niet meer in aanmerking komen voor woningbouw.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw. Nieuwbouw van woningen in het buitengebied van Langeraar is op dit moment niet aan de orde. Binnen de bestaande bebouwde omgeving staat het de gemeente vrij nieuwe woningen te vergunnen.

W_D033

W_D033-WEA109 Alternatieven voor duurzame energie

De indiener verzoekt dat de provincie eerst alternatieve vormen van het opwekken van duurzame energie in te zetten voordat er windturbines in en nabij woongebieden worden geplaatst. Versnelling van zon op dak en infrastructuur, kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing, kleine modulaire kernreactoren en energiebesparing met efficiëntieverbetering zijn volgens de indiener realistische alternatieven. Daarbij geeft de indiener aan dat er gekeken moet worden of infrastructuur van netbeheerders verder geoptimaliseerd kan worden zodat energie uit locaties kan komen die geschikt zijn voor windturbines. Indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines niet ten koste moet gaan van natuur en de gezondheid en welbevinden van flora, fauna en medemens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, natuur en gezondheid.

W_D033-WEE190 Bescherming landschap en natuur

Indiener verzoekt de provincie om bij de verdere uitwerking van beleid prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit, conform de provinciale ambities op het gebied van natuur en landschap. De beoogde gebieden liggen deels in open landschappen zoals het Groene Hart. Het plaatsen van turbines leidt volgens de Indiener onvermijdelijk tot aantasting van het landschap, verstoring van vogel- en vleermuispopulaties en een negatief effect op recreatieve beleving en toerisme. Indiener geeft aan dat de regio al belast wordt vanuit Schiphol en toont zorgen voor meer druk op de natuur in de regio.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Toerisme/recreatie en Landschap en het Groene Hart.

W_D033-WEG240 Gezondheidsrisico's en hinder

De indiener heeft het verzoek dat de provincie eerst onafhankelijk onderzoek laat uitvoeren voordat er nieuwe zoekgebieden worden vastgesteld i.v.m. mogelijke gezondheidseffecten. Indiener geeft aan dat recente wetenschappelijke publicaties wijzen op mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trilling afkomstig van grote windturbines (200-240 meter tiphoogte). Indiener geeft aan dat ervaringen in andere provincies tonen dat de hinder kan leiden tot slaapstoornissen, stressklachten en verminderde leefkwaliteit. Daarbij geeft de indiener aan dat de Duitse RIVM in onderzoek heeft aangetoond dat omwoners in een straal van 2 kilometer tot zeer ernstige klachten krijgen.
Indiener geeft vervolgens aan dat objectief onafhankelijk onderzoek naar de langetermijneffecten van de gebruikte materialen in windturbinebladen met daarbij de mogelijk vrijkomende microplastics en chemische stoffen bij slijtage, brand of sloop ontbreekt.

Antwoord

Er wordt voortdurende meer onderzoek gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van windturbines. Daarnaast zullen er in het vervolgtraject nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, onder meer naar geluid. Indien uit de onderzoeken van het RIVM, de GGD of onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer blijkt dat de plaatsing van windturbines ernstige geluidsoverlast of gezondheidsrisico´s meebrengt zullen de turbines niet geplaatst worden. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen voor meer informatie.

W_D033-WEL192 Daling waarde van de woning

Indiener is een energiezuinige nieuwbouwwoning aan het realiseren in nauwe samenwerking met Gemeente Nieuwkoop. De regels voor energiezuinigheid en landelijke setting zijn ongekend van omvang. Indiener geeft aan al duurzame energie op te wekken met PV-panelen, bodemwarmtepomp en andere maatregelen. Indiener wil de zorgen en bezwaren uiten ten aanzien van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's: Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden en in de indieners specifieke geval de zoekgebieden rondom de Vierambachtspolder en andere polders rondom Langeraar. Indiener geeft angst aan voor daling waarde woning en vermindering levenslust van een buitengebied midden in de natuur en vindt dat giga windturbines daar niet thuishoren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Financiële compensatie.

W_D033-WEN030 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

Indiener geeft aan dat de Nederlandse rijksoverheid geen wettelijke afstandsnormen tussen windturbines en woningen heeft vastgesteld. Uitspraak van Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395) laat volgens indiener zien dat de oude normen niet voldoen aan de Europese milieueisen en nieuwe onderbouwde normen ontbreken. Indiener vindt het onverantwoord van PZH om voor te lopen op landelijke wetgeving door locaties voor windturbines vast te stellen zonder vernieuwde normen. Hierbij heeft de indiener het verzoek om geen nieuwe zoekgebieden voor windturbines vast te stellen zolang er geen landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders zijn vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D034

W_D034-WEL197 Bescherming Groene Hart

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland of de bescherming van Het Groene Hart is opgeheven ondanks het bestaande coalitieakkoord dat windturbines in dit gebied verbiedt. De indiener geeft aan dat inwoners van Woubrugge geschrokken zijn door de geplande plaatsing van 21 turbines van 245 meter hoog rond hun dorp, waaronder 9 in de Wassenaarse Polder en 12 in de Vierambachtspolder. De Vierambachtspolder is een van de grootste en meest productieve open polders van het Groene Hart en werd door de provincie zelf voorgedragen voor de canon van het Zuid Hollands landschap. De indiener vraagt om uitleg over wanneer, door wie en op welk niveau van bestuur de bescherming van Het Groene Hart is opgeheven, en langs welke democratische weg en met welk concreet besluit dit is gegaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart. Het Groene Hart kent geen bescherming tegen windturbines. Er staan ook al windturbines in het Groene Hart bij Waddinxveen en Zoetermeer-oost. De provincie schrijft geen windturbinehoogtes en -aantallen voor, dit is aan de initiatiefnemers.

W_D043

W_D043-WEG059 Gezondheid

De indiener geeft aan dat geluidsoverlast door de turbine zelf, het geluid van de wind langs de wieken, het woesj-woesj geluid en laagfrequent geluid leiden tot stress, slaapproblemen, vermoeidheid, concentratiestoornissen en hoofdpijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D043-WEL051 Landschappen

Windturbines leiden tot aantasting van milieu en leefklimaat, wat zwaar weegt voor bewoners en bestuurders, gezien het verdwijnen van mooie landschappen door industrialisatie. De indiener benadrukt het belang van het behoud van het Groene Hart in het drukst bevolkte gedeelte van Nederland.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D043-WEO151 Omgevingswet

De indiener maakt bezwaar tegen het gebrek aan participatie volgens de Omgevingswetgeving en het ontbreken van goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Participatie en lokaal eigendom.

W_D043, W_D057, W_D062, W_D096, W_D131, W_D179, W_D319, W_D429, W_D434, W_D502, W_D504

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D043-WEG002 Schadelijke effecten

De indiener geeft aan dat windturbines schadelijke effecten kunnen veroorzaken voor mens en natuur, door onder andere geluidsoverlast en slagschaduw

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur en Normen, onderdelen Geluid en Slagschaduw.

W_D043-WEL001 Industrialisering

De indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines in het Groene Hart er voor zorgt dat het groene en open gebied zal veranderen in een industrieel gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D043-WEN004 Normen

De indiener maakt bezwaar tegen het ontbreken van goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D043-WEO022 Waardedaling huizen

De indiener geeft aan dat volgens meerdere onderzoeken de plaatsing van windturbines leidt tot forse waardedaling van woningen in de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Financiële compensatie.

W_D043-WEO023 Participatie en draagvlak

De indiener geeft aan dat de maatschappelijke weerstand tegen windturbines groot is. De plaatsing van windturbines leidt tot verdeeldheid en verlies van draagvlak voor duurzaamheid. De indiener geeft aan dat burgers zich niet gehoord voelen en geconfronteerd worden met negatieve gevolgen zonder inspraak of compensatie. De indiener geeft ook aan dat in dit proces geen enkele participatie heeft plaatsgevonden.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit betekent dat er nog niet direct windturbines komen.

Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Inleiding en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D043, W_D057, W_D062, W_D131, W_D179, W_D319, W_D429, W_D434, W_D502, W_D504

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D043-WEA032 Kernenergie

De indiener geeft aan dat alternatieven zoals kernenergie de toekomst hebben. Kernenergie biedt weersonafhankelijke stroom die beter is voor netcongestie. Met een enkele SMR van 300MW zijn alle megaturbines in het Groene Hart overbodig. De indiener geeft aan dat Polen reeds begonnen is met de bouw.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D045

W_D045-WE801

De indiener stelt dat windturbines gezondheidsklachten kunnen veroorzaken bij omwonenden en u verwijst hierbij naar verschillende bronnen.

Antwoord

De provincie neemt de gezondheid van haar inwoners serieus. De energietransitie levert een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de leefomgeving en daarmee de gezondheid van mens en dier. In het hoofdstuk *Gezondheid* staat het volgende:
De landelijke conceptnormen zijn opgesteld op basis van adviezen van het RIVM en de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD's) (zie hoofdstuk Normen). De provincie gaat ervan uit dat de gezondheid van omwonenden voldoende is geborgd door de landelijke conceptnormen te gebruiken. Mocht het RIVM of de GGD's in de toekomst op basis van nieuwe inzichten adviseren om strengere landelijke normen te hanteren, dan zal de provincie nieuwe vastgestelde landelijke normen overnemen.

Sommige zienswijzen verwijzen naar onderzoeken die door inwoners zijn meegestuurd. Ook hierbij geldt dat de provincie deze onderzoeken zelf niet beoordeelt, maar uitgaat van de landelijke conceptnormen. De instanties die deze normen opstellen, betrekken daarbij de relevante onderzoeken en onderbouwingen.

In de rest van het hoofdstuk *Gezondheid* vindt u meer informatie over o.a. de relatie tussen hinder en gezondheid, laagfrequent geluid, en andere gezondheids-gerelateerde onderwerpen. In het hoofdstuk *Normen* onder het kopje *Geluid* vindt u meer informatie over geluid in de landelijke conceptnormen, hoe dit in de Omgevingseffectrapportage (OER) voor de Herziening 2025 onderzocht is, en hoe dit in het vervolgtraject aan bod komt.

W_D045-WE802

De indiener stelt dat de provincie in de OER werkt met een windturbine van 210 meter tiphoogte, terwijl het zou gaan om windturbines van 240 meter tiphoogte.

Antwoord

Uw stelling klopt niet. De provincie heeft in de OER gebruik gemaakt van een referentieturbine met een tiphoogte van 240 meter. Voor meer informatie over het gebruik van een referentieturbine in de OER, zie hoofdstuk *Tijdlijn, proces OER en Herziening* kopje *Gebruik van een referentieturbine*.

W_D045-WE803

De indiener stelt dat de provincie door in het OER te werken met een windturbine van 210 meter tiphoogte, een onjuiste inschatting heeft gemaakt van de invloed van windturbines op het gebied van geluid, slagschaduw en visuele hinder.

Antwoord

Zie het antwoord op uw vorige stelling. De provincie heeft in het OER gebruik gemaakt van een windturbine van 240 meter tiphoogte en de invloed op het gebied van geluid, slagschaduw en visuele hinder is daarmee op deze tiphoogte gebaseerd.
In het hoofdstuk *Normen* kopje *Geluid in de Omgevingseffectrapportage (OER)* vindt u hoe de invloed op het gebied van geluid in de OER is meegenomen, en hoe dit in de toekomst verder onderzocht wordt. Hier staat o.a.:

In de OER is de beoordeling van de zoekgebieden uitgevoerd op basis van vuistregelafstanden. Dit sluit aan bij het detailniveau van de OER. De OER is een technische analyse geweest naar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in drie RES-regio's. De primaire en secundaire zoekgebieden die zijn voortgekomen uit de OER, worden met de Herziening 2025 opgenomen als zoekgebieden in de Omgevingsvisie. Dat betekent niet dat hier direct windturbines gerealiseerd zullen worden.

Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om de juiste afstand tot omliggende woningen te bepalen en te borgen dat aan de dan geldende norm voor geluid wordt voldaan. In dat stadium zijn vuistregels niet voldoende.

Specifiek over laagfrequent geluid staat hier het volgende:
In 2017 en 2021 heeft het RIVM een literatuurstudie verricht naar gezondheidseffecten van windturbinegeluid. Hierbij is naast 'normaal' hoorbaar geluid gekeken naar de effecten van laagfrequent en infrasoon geluid. Het RIVM heeft geen aanwijzing gevonden dat het infrageluid van windturbines effect heeft op de gezondheid. Over laagfrequent geluid oordeelt het RIVM dat er geen wetenschappelijk bewijs bestaat dat laagfrequent geluid andere effecten voor omwonenden heeft dan 'normaal' geluid. Naar aanleiding van deze onderzoeken worden er ook in het concept voor de nieuwe milieunormen voor windturbines geen aparte wettelijke eisen en normen opgenomen voor laagfrequent geluid en infrageluid.

In het hoofdstuk *Normen* kopje *Slagschaduw* vindt u hoe de invloed op het gebied van slagschaduw in de OER is meegenomen, en hoe dit in de toekomst verder onderzocht wordt. Hier staat o.a.:
Windturbines kunnen slagschaduw veroorzaken. Dit wordt mogelijk als hinderlijk ervaren voor omwonenden. De landelijke conceptnormen per slagschaduwgevoelig gebouw gaan uit van maximaal 6 uur slagschaduw per jaar en maximaal 20 minuten per dag. In de Omgevingseffectrapportage (OER) is dit niet specifiek onderzocht:

- *Het aspect slagschaduw is sterk afhankelijk van de specifieke positionering, afmetingen en oriëntatie van individuele windturbines, alsook van lokale omstandigheden zoals bebouwing, hoogteverschillen en beplanting. Dergelijke factoren zijn in deze planfase nog niet bekend. Zonder concrete turbine-opstellingen kan niet worden bepaald of en in welke mate hinder door slagschaduw optreedt. Ook weten we niet welke stilstandsvoorzieningen toegepast kunnen worden om slagschaduw binnen de norm te houden.*
- *Daarnaast is slagschaduw primair een aspect van de gebruiksfase op projectniveau, dat binnen de vergunningverlening of een project-MER wordt beoordeeld. Op dat niveau kan met detailinformatie (zoals exacte coördinaten, ashoogte, rotordiameter etc.) de slagschaduw in tijd en ruimte worden berekend en, waar nodig, worden beperkt.*

Kortom, slagschaduw is een belangrijk criterium maar in deze fase is het nog niet mogelijk om slagschaduw als beoordelingscriterium mee te nemen bij de beoordeling van de zoekgebieden. Het aspect wordt in een later stadium, wanneer voldoende detailinformatie beschikbaar is, alsnog beoordeeld. Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te borgen dat aan de dan geldende norm voor slagschaduw wordt voldaan. Verder is het goed te vermelden dat slagschaduw met stilstandsvoorzieningen in praktijk goed te ondervangen is. Bij de vergunningverlening kunnen hier bepalingen voor worden opgenomen.

W_D045-WE804
De indiener stelt dat windturbines een negatieve invloed hebben op het open landschap van het Groene Hart.

Antwoord
De provincie erkent dat windturbines invloed hebben op het landschap. In het hoofdstuk *Landschap en het Groene Hart* staat beschreven hoe de provincie de landschappelijke invloed van windturbines zoveel mogelijk beperkt, en hoe de provincie hierbij rekening houdt met het karakteristieke landschap van het Groene Hart. Het hoofdstuk beschrijft hoe dit in de OER is gebeurd en hoe dit in het vervolgtraject van eventuele initiatiefnemers verwacht wordt.

W_D045-WE805
De indiener stelt dat windturbines in bepaalde zoekgebieden in groot contrast staan met de ambitie rondom Groene Buffers.

Antwoord
De ambitie voor Groene Buffers sluit windturbines niet expliciet uit. PS besluiten uiteindelijk zelf over de opname van zoekgebieden voor windenergie in of rondom de Groene Buffers en of deze, ook in het geval van zorgvuldige inpassing, wel of geen afbreuk doen aan de specifieke waarden van het desbetreffende gebied.

W_D045-WE806
De indiener stelt dat de komst van windturbines toerisme en recreatie remt.

In het hoofdstuk *Toerisme/recreatie* staat het volgende:
De komst van een windpark kan een negatieve invloed hebben op recreatiegebieden binnen de provincie Zuid-Holland, zeker als een recreatiegebied wordt gebruikt door grote aantallen mensen. De ontwikkeling van windenergie hoeft niet direct te betekenen dat recreatie in zijn geheel niet meer mogelijk is. Het kan echter wel ten koste gaan van de belevingswaarde van het gebied. Effecten van windenergie op recreatiegebieden worden daarom in de OER beoordeeld.

Als in de toekomst in één of meerdere van de voorliggende zoekgebieden windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed op recreatie aanvaardbaar is. Als op basis van deze onderzoeken blijkt dat de invloed te groot is, wordt de bouw van windturbines op die locatie mogelijk niet toegestaan.

W_D045-WE807
U stelt dat windturbines een negatief effect hebben op de flora en fauna van het Groene Hart.

Antwoord
In het hoofdstuk *Natuur* staat beschreven hoe de energietransitie bijdraagt aan de gezondheid van mens en dier, hoe de mogelijke invloed van windturbines op flora en fauna in het Groene Hart in de OER is onderzocht, en hoe dit in het vervolgtraject verder onderzocht wordt.

In de OER is de mogelijke invloed van windturbines op Natura-2000 gebieden, weidevogelgebieden en andere aangewezen natuurgebieden al op hoofdlijnen

onderzocht. Bepaalde zoekgebieden waar windenergie niet kansrijk lijkt door de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden zijn hierdoor afgevallen. Andere zoekgebieden, die mogelijk wel invloed hebben op omliggende natuurgebieden maar die niet direct onmogelijk zijn, zijn behouden. De provincie is voornemens vervolgonderzoeken uit te voeren om deze invloed beter in kaart te brengen. Een mogelijke initiatiefnemer is bovendien verplicht om in de projectfase locatie specifiek onderzoek te doen naar de mogelijke invloed op flora en fauna. Er worden geen vergunningen voor windturbines verleend als op voorhand blijkt dat de negatieve invloed op flora en fauna groter is dan wettelijk toegestaan.

W_D045-WE808

U stelt dat dat het plaatsen en onderhouden van windturbines een zware belasting voor bodem, water en omgevingskwaliteit heeft.

Antwoord

De vergunningverlening voor windturbines borgt dat windturbines alleen gebouwd worden als de invloed op de bodem, het water en de omgevingskwaliteit binnen de wettelijke grenzen blijft. Als dit in de praktijk niet gebeurt, kan hierop gehandhaafd worden. In het hoofdstuk *Externe veiligheid* vindt u informatie over hoe de provincie de veiligheid rondom windturbines borgt.

W_D045-WE809

U stelt dat het recyclen van windturbines een groot probleem is dat voor restafval en bodemvervuiling zorgt.

Antwoord

Windenergie is een van de meest kosteneffectieve manieren om duurzame energie op te wekken. Het draagt substantieel bij aan het verminderen van CO_2-uitstoot en het behalen van nationale en regionale klimaatdoelstellingen. Alhoewel windturbines nog niet volledig gerecycled worden, is het daarmee alsnog een effectieve bron van schone en betaalbare stroom. Bovendien zijn windturbines steeds beter te recyclen, en wordt hier ook beleidsmatig op gestuurd.

In het hoofdstuk *Duurzaamheid Windturbines* kopje *Duurzaamheid, circulariteit en sloop windturbines* vindt u meer relevante informatie, o.a. over hoe de provincie stuurt op meer circulaire windturbines, dat de provincie eigenaren verantwoordelijk houdt voor de sloop van windturbines, en hoe wordt voorkomen dat turbinebladen bij de stort belanden.

W_D045-WE810

U stelt dat de waarde huizen in de omgeving zal dalen en dat de schadeloosstellingen verwaarloosbaar zijn.

Antwoord

In het hoofdstuk *Financiële Compensatie* staat beschreven wat de wettelijke procedures zijn voor financiële compensatie voor inwoners die financieel nadeel ondervinden van bijvoorbeeld de komst van windturbines.

W_D045-WE811

U stelt dat slechts een klein aantal inwoners zijn verzekerd van een groot financieel voordeel doordat zij grond bezitten op de plekken waar de provincie zoekgebieden aanwijst.

Antwoord
De provincie heeft geen invloed op de eigendomssituatie van de gronden op de plaatsen waar de provincie zoekgebieden aanwijst. In het hoofdstuk *Participatie en lokaal eigendom* staat hoe de provincie ervoor probeert te zorgen dat de financiële voordelen niet alleen landen bij de directe grondeigenaren. De provincie stimuleert financiële participatie en lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten, zodat inwoners, lokale ondernemers en lokale overheden niet alleen inspraak hebben, maar ook daadwerkelijk zeggenschap en meedelen in de opbrengsten.

W_D045-WE812

U maakt bezwaar omdat gedegen onderzoek naar de effecten op de gezondheid van omwonenden en flora en fauna volgens u ontbreekt.

Antwoord
Deze ontbreken niet. In de OER zijn de mogelijke invloed op de gezondheid van omwonenden en flora en fauna al meegenomen. Dit is gedaan op een detailniveau dat passend is bij de schaal en scope van de OER. Dat betekent echter niet dat de onderzoeken naar de mogelijke invloed op de gezondheid van omwonenden en flora en fauna nu klaar zijn. De provincie is voornemens hier zelf verder onderzoek naar te doen en de initiatiefnemer dient dit in de projectfase sowieso te doen met locatie specifiek onderzoek. Meer informatie hierover vindt u in de hoofdstukken *Gezondheid* en *Natuur*.

W_D045-WE813

U maakt bezwaar omdat participatie bij de aanvang van dit proces volgens u ontbreekt.

Antwoord
Ook hier geldt dat participatie wel heeft plaatsgevonden, passend bij de fase van de beleidswijziging. Dat betekent dus ook niet dat er geen participatie meer zal plaatsvinden. De provincie zal zelf nog een participatietraject opzetten, waarna ook van de mogelijke initiatiefnemers een participatietraject wordt verwacht wanneer het echt gaat over specifieke windprojecten. In het hoofdstuk *Participatie en lokaal eigendom* vindt u meer informatie over de participatiemomenten die er tot nu toe geweest zijn, en wat er in het vervolgtraject aan participatie zal plaatsvinden.

W_D045-WE814

U maakt bezwaar tegen de komst van windturbines omdat er op dit moment geen landelijke normen zijn.

Antwoord
Het klopt dat er momenteel geen landelijke normen zijn. In de OER is daarom gewerkt met de landelijke conceptnormen. Deze zijn nog niet vastgesteld, maar het huidige Kabinet heeft aangegeven hier snel werk van te willen maken. Het gaat met de Herziening 2025 bovendien nog om zoekgebieden in plaats van concrete locaties voor windenergie. Dit, in combinatie met het fijt dat windturbineprojecten lange doorlooptijden kennen, zorgt ervoor dat de provincie ervan uitgaat dat het Rijk de conceptnormen zal hebben vastgesteld tegen de tijd dat er over specifieke opstellingen van windturbines wordt besloten. Zo niet, dan kan het bevoegd gezag (provincie of gemeente) tegen die tijd lokale normen opstellen.
Meer informatie over de conceptnormen, hoe deze in de OER gebruikt zijn, en hoe er in het vervolgtraject met normen omgegaan wordt vindt u in het hoofdstuk *Normen*.

W_D045-WE815

U maakt bezwaar tegen de toekomstig gestelde normen voor ten aanzien van geluid en afstand tot woningen.

Antwoord

De provincie zal de landelijke normen van het Rijk aanhouden. Als u bezwaar heeft tegen deze normen, kunt u zich tot het Rijk richten.

W_D045-WE816

U maakt bezwaar omdat u stelt dat het Groene Hart volgens de huidige Omgevingsvisie is uitgesloten voor windturbines.

Antwoord

Het Groene Hart is volgens de huidige Omgevingsvisie niet uitgesloten voor windturbines.

W_D045-WE817

U maakt bezwaar omdat de provincie volgens u geen alternatieve vormen van duurzame energiewinning overweegt.

Antwoord

De provincie overweegt alle vormen van duurzame opwek. In het hoofdstuk *Alternatieven voor opwek* staat:
De provincie kiest niet alleen voor windenergie, maar voor een mix van energiebesparing, windenergie, zonne-energie en warmte. De provincie zet nadrukkelijk in op het maximaal benutten van zon op dak én op energiebesparing en efficiënt gebruik van energie. Gascentrales blijven in de overgangsfase nodig als back-up, maar ze zijn geen structureel alternatief vanwege de hoge CO_2-uitstoot. Op termijn worden zij geleidelijk vervangen door schonere oplossingen zoals energieopslag, vraagsturing en duurzaam geproduceerde energiedragers (bijvoorbeeld waterstof of groen gas).

In dit hoofdstuk vindt u ook meer informatie over waarom windenergie een essentieel onderdeel blijft van de energie-mix, waarom we niet alleen windenergie op zee nodig hebben, en dat de provincie de mogelijkheden van kernenergie middels Small Modular Reactors onderzoekt.

W_D053

W_D053-WEA030 Onvoldoende waardering lokale duurzaamheidsalternatieven

De indiener geeft aan dat lokale initiatieven voor duurzame energie, zoals zonne-energie en lokale energiecoöperaties, onvoldoende zijn meegenomen. Volgens de indiener heeft de gemeente al invulling gegeven aan haar bijdrage aan de energietransitie. De provincie Zuid-Holland zou deze inspanningen zwaarder moeten laten meewegen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D053-WEA031 Ontbreken van alternatievenafweging

De indiener geeft aan dat geen vergelijking is gemaakt met alternatieve locaties met minder ruimtelijke en ecologische impact. De locatiekeuze zou gebaseerd zijn op theoretische ruimte en niet op gebiedslogica. Volgens de indiener is het aanwijzen van deze locatie daarom prematuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Alternatieven voor opwek.

W_D053-WEE058 Aantasting natuurwaarden en NNN

De indiener geeft aan dat de locatie nabij een natuurgebied ligt dat onderdeel is van het Natuur Netwerk Nederland. Volgens de indiener veroorzaken windturbines verstoring en sterfte bij vogels en negatieve effecten op beschermde natuurdoelen. De afstand tot natuurgebieden wordt als onvoldoende beschouwd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur

W_D053-WEG066 Onvoldoende aandacht voor gezondheid

De indiener stelt dat effecten op gezondheid en welzijn van omwonenden onvoldoende zijn meegenomen. Genoemd worden geluid, slagschaduw en trillingen. De indiener vraagt deze aspecten expliciet te betrekken in de besluitvorming.

Antwoord

In het vervolgtraject zullen nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd. Daarnaast worden er voortdurend onderzoeken gedaan naar de effecten van windturbines op de gezondheid. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid en normen.

W_D053-WEL054 Strijd met open en cultuurhistorisch landschap

De indiener geeft aan dat locatie IA.03.HR ligt in een zeer open veenweide- en cultuurlandschap met hoge cultuurhistorische waarden. De plaatsing van windturbines leidt volgens de indiener tot een onomkeerbare aantasting van openheid, historische verkaveling

en zichtlijnen. Mitigerende maatregelen zoals extra beplanting worden als strijdig met deze kernkwaliteiten beschouwd.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en het Groene Hart. Tijdens het vervolgproces met de initiatiefnemer wordt eventuele mitigatie uitgewerkt. Dat is nu nog niet aan de orde.

W_D053-WEO165 Onbalans met provinciale beleidsdoelen
De indiener stelt dat de provincie Zuid-Holland onvoldoende balans aanbrengt tussen energietransitie en behoud van ruimtelijke kwaliteit. Volgens de indiener ontbreekt een realistisch en uitvoerbaar plan voor landschappelijke inpassing. De voorgestelde oplossingen zouden juist de kwaliteiten aantasten die het beleid beoogt te beschermen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Landschap en het Groene Hart.

W_D053-WEO166 Negatieve effecten op leefomgeving en recreatie
De indiener stelt dat windturbines leiden tot aantasting van woon- en leefklimaat door geluid, slagschaduw en visuele impact. Ook wordt gewezen op negatieve gevolgen voor recreatie en beleving van rust en openheid. Volgens de indiener ontbreekt een overtuigende onderbouwing dat deze effecten aanvaardbaar zijn.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Landschap en het Groene Hart.

W_D053-WEO167 Onjuiste en onvolledige beoordeling woningbouw
De indiener geeft aan dat lopende en geplande woningbouwontwikkelingen niet zijn meegenomen in het Omgevingseffectrapport. Hierdoor zou de beoordeling van de leefomgeving feitelijk onjuist en niet actueel zijn. Volgens de indiener leidt correcte verwerking tot een negatieve beoordeling en tot het vervallen van de geschiktheid van de locatie.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D053-WEO168 Belemmering van toekomstige woningbouw
De indiener stelt dat het windpark deels samenvalt met een uitbreidingszone voor woningbouw. Hierdoor zou verdere woningbouw onmogelijk worden. Dit wordt volgens de indiener onverenigbaar geacht met de provinciale woningbouwopgave.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Woningbouw.
De provincie is op de hoogte van de woningbouwlocatie Buytewech-Noord. De mogelijke ontwikkeling van windturbines ten Noorden van de woonkern Nieuwkoop zal zich moeten verhouden tot deze nieuwbouwlocatie, bijvoorbeeld door het plaatsen van mitigerende maatregelen (fysiek of met een stilstandsvoorziening).

W_D053-WEO169 Verzoek tot schrappen en herziening

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om locatie IA.03.HR te schrappen als potentiële windenergielocatie. Daarnaast wordt gevraagd het Omgevingseffectrapport te actualiseren en alternatieven te onderzoeken. Ook wordt verzocht lokale initiatieven en actuele gegevens over woningbouw, natuur en gezondheid mee te nemen.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D053-WERE024 Afwijking van RES-afspraken

De indiener wijst erop dat in de Regionale Energiestrategie is vastgelegd dat in de gemeente geen windturbines worden geplaatst. Het opnieuw aanwijzen van deze locatie wordt gezien als strijdig met deze afspraak. De indiener geeft aan dat dit het vertrouwen in de overheid en het draagvlak voor beleid schaadt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen. De provincie herkent zich er niet in dat er in de RES is vastgelegd dat er in de gemeente geen windturbines worden geplaatst. In de RES-afspraken is de manier van opwek en de verhouding zon/wind niet genoemd.

W_D054, W_D084, W_D086, W_D147, W_D210, W_D254, W_D294, W_D443, W_D446, W_D449, W_D451, W_D452, W_D453, W_D466, W_D472, W_D482, W_D488, W_D506, W_D508, W_D583, W_D584

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D054-WEE001 Milieuschade en natuur

De indiener geeft aan dat windturbines de volgende aantoonbare milieuschade aan het Groene Hart aanbrengt:
- Vogels en vleermuizen sterven door botsingen met turbinebladen
- Horizonvervuiling
- Geluidsproductie en trillingen verstoren dieren permanent
- Bouw en onderhoud betekenen een zware belasting voor bodem, water en omgevingskwaliteit
- Recycling van windturbines zorgt voor grote hoeveelheden restafval en bodemvervuiling

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur, Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D054-WEG001 Gezondheidsrisico's

De indiener geeft aan dat studies en praktijkervaringen uitwijzen dat windturbines de volgende gezondheidsklachten veroorzaken:
- Het geluid van de wieken, het geluid van de wieken langs de mast en het laagfrequente geluid zorgen voor stress, slaapproblemen en vermoeidheid. Laagfrequente geluid is zelfs tot op kilometers afstand voelbaar.
- Slagschaduw, het voortdurend draaien van de bladen en de rode knipperlichten voor vliegverkeer leiden tot hinder, concentratiestoornissen en hoofdpijn.
- Het gevoel van rust, openheid en veiligheid verdwijnt

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D054-WEN001 Onomkeerbaarheid

De indiener vraagt zich af of de provincie zich realiseert dat als de windparken er zijn, deze voor generaties na ons ook nog problemen zullen veroorzaken. Het is een definitieve vernietiging van rust, ruimte en gezond en fijn wonen.

Antwoord

De provincie realiseert zich dat windparken worden aangelegd voor de lange termijn. Daarnaast werkt de Omgevingseffectrapportage (oer) met landelijke conceptnormen en 'Leefomgeving' om de impact op rust, ruimte en gezond en fijn wonen zo veel mogelijk te beperken. Windparken hebben een levensduur van ongeveer 25 jaar. Na die tijd kan de keuze gemaakt worden om een andere functie aan de locatie toe te delen.

W_D054-WEO015 Vermogen

De indiener geeft aan dat waardedaling van huizen in de omgeving herhaaldelijk is aangetoond. Dit treft bewoners direct in hun vermogen omdat schadeloosstellingen niet in verhouding staan tot de waardedaling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D054-WEO016 Toerisme en recreatie

De indiener geeft aan dat toerisme en recreatie van groot belang zijn voor het Groene Hart, en door de windturbines aangetast zullen worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Toerisme/recreatie en Landschap en het Groene Hart.

W_D054-WEO017 Participatie

De indiener vindt dat de besluitvorming ondemocratisch voelt, participatie en draagvlak tekort schieten en besluitvorming en afweging van alternatieven totaal ondoorzichtig is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Alternatieve locaties, RES-doelstellingen en Participatie en lokaal eigendom. In deze fase van besluitvorming In deze fase komen zoekgebieden tot stand, dit gebeurt mede door het betrekken van de omgeving door te informeren en te raadplegen. Zo worden zorgen, wensen en opvattingen opgehaald en meegewogen om te komen tot primaire en secundaire zoekgebieden. Het doel is niet om instemming te verkrijgen, maar om acceptatie te bevorderen door het doorlopen van een transparant en zorgvuldig proces.

W_D054-WEO018 Omkoping

De indiener geeft aan dat enkel de inwoners die land ter beschikking stellen financieel voordeel hebben. Dat geeft indiener de indruk van omkoping geeft, omdat de rest van de inwoners alleen de nadelen ervaren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken inleiding en Participatie en lokaal eigendom.

W_D054-WEO019 Bezwaar

De indiener eindigt de zienswijze met het maken van bezwaar op basis van de eerder in de zienswijze aangegeven punten. Ook maakt indiener bezwaar omdat de provincie geen afstands- en geluidsnormen heeft en dat in de huidige Omgevingsvisie staat dat het Groene Hart is uitgesloten voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding, Landschap en het Groene Hart, en Normen.

W_D055

W_D055-WEE059 Onjuiste weidevogeldata

Onderzoek toont aan dat het aantal broedparen weidevogels in IA.03.HR hoger ligt dan in het provinciale onderzoek. Het gebied valt daarmee in een andere categorie en is juridisch uitgesloten voor windenergie. Dit betekent dat het gebied niet in categorie 4 thuishoort, maar minimaal in categorie 2, waardoor de OER is gebaseerd op feitelijk onjuiste uitgangspunten.

Antwoord

De provincie is op de hoogte van dit verschil en houdt hier rekening mee. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Zoekgebieden.

W_D055-WEO170 Zoekgebied IA.03.HR

De indiener maakt bezwaar tegen het nieuw toegevoegde zoekgebied IA.03.HR (Polder Nieuwkoop) omdat het niet voldoet aan de afspraken in RES 1.0, die exclusief uitbreiding van bestaande windclusters in het Groene Hart toestaat. Het eenzijdig toevoegen van een nieuw windgebied zonder afstemming met de gemeente en regio is in strijd met zorgvuldig bestuur en met de gemaakte bestuurlijke afspraken binnen de energieregio.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en RES-doelstellingen. De provincie herkent zich er niet in dat in de RES is vastgelegd dat in de gemeente Nieuwkoop geen windturbines worden geplaatst. In de RES-afspraken wordt de manier van opwek en de verhouding zon-wind niet genoemd.

W_D055-WEO171 Geen participatieproces

Er is geen participatieproces voor IA.03.HR doorlopen met inwoners of de gemeente Nieuwkoop, wat in strijd is met de participatieverplichtingen onder de Omgevingswet. Deze verplichtingen moeten ervoor zorgen dat inwoners tijdig worden betrokken bij keuzes met grote ruimtelijke impact.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom

W_D055-WEO172 Groene Hart-bescherming

De provincie motiveert niet waarom het beschermingsregime van het Groene Hart als open, stil, weidevogelkerngebied volgens motie M-1801 wordt losgelaten, wat een schending is van het motiveringsbeginsel en provinciaal beleid. Het Groene Hart is wettelijk en beleidsmatig aangewezen als open, stil, weidevogelkerngebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart

W_D055-WEO173 Geen alternatievenonderzoek

Er is geen alternatievenonderzoek uitgevoerd voor potentiële significante effecten op Natura 2000 en NNN, wat juridisch verplichte analyses nalaat. De provincie onderzoekt geen alternatieve locaties, alternatieve windclusters, alternatieve energiemethoden (zon op dak, zon op infrastructuur), of uitbreidingsopties van bestaande windlocaties.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Alternatieve locaties, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D055-WEO174 Cumulatieve effecten met provincie Utrecht

De indiener stelt dat cumulatieve grensoverschrijdende effecten met het nabijgelegen windproject in Stichtse Vecht niet zijn meegerekend, waardoor werkelijke effecten op geluid, ecologie, horizonvervuiling en stikstofdepositie onvolledig zijn ingeschat. Volgens art. 2.1 en 2.2 Omgevingswet moet de provincie kijken naar het totaalbeeld van de milieubelasting, ook over de provinciegrens heen.

Antwoord

Er is geen aanleiding om op dit moment te kijken naar de cumulatieve effecten van het beoogde windpark bij Nieuwkoop en de te bouwen windturbines in de gemeente Stichtse Vecht.
In de projectfase, uitgevoerd door de initiatiefnemer, wel. Dan worden ook stikstofdepositieberekeningen belangrijk. De initiatiefnemer doet dan ook locatie specifiek onderzoek naar natuur, geluid, landschapskwaliteit en andere zaken.
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Geluid, Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D055-WEO175 Verzoek om aanvullingen te betrekken

De indiener verzoekt de provincie deze aanvullingen volledig te betrekken bij de beoordeling van de zienswijze en bij de verdere besluitvorming over de Herziening Omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

De provincie neemt de binnengekomen zienswijzen mee in de verdere besluitvorming. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D055-WERE025 Onevenredige concentratie van windopgave

80% van de regionale windopgave wordt in drie oostelijke gemeenten geplaatst, waaronder Nieuwkoop, wat in strijd is met het evenredigheidsbeginsel en RES-uitgangspunten van evenwichtige ruimtelijke verdeling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieve locaties. In de drie meest oostelijke gemeenten van de regio Holland Rijnland is de meeste ruimte gevonden voor grootschalige turbineopstellingen. Dit komt naar voren uit de OER. Het is in eerste instantie aan de RES-partners hoe zij hiermee om willen gaan.

W_D055-WOER029 Ongeldige OER-berekeningen

De OER is gebaseerd op turbines van 240 meter, terwijl in het zoekgebied maximaal 146 meter is toegestaan. Hierdoor zijn de geluidsberekeningen, zichtberekeningen, slagschaduwmodellen en ecologische effecten niet representatief en niet toepasbaar op IA.03.HR. De provincie gebruikt dus een ongeldige milieubeoordeling als basis voor dit zoekgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie schrijft geen windturbinehoogtes en -aantallen voor, dit is aan de initiatiefnemers.

W_D055, W_D056, W_D060, W_D102, W_D251

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D055-WEB001 Erfmolens

Indiener geeft aan dat de verruiming van 15 naar 30 meter voor erfmolens aanzienlijke ruimtelijke, ecologische en akoestische consequenties heeft. Het vergroot de slagzone voor vogels en vleermuizen aanzienlijk. In gebieden als Nieuwkoop en Woerdense Verlaat bevinden zich veel weidevogelbroedgebieden, vleermuisroutes en kwetsbare Natura 2000-zones, waar deze maatregel zal leiden tot structurele verstoring en verlies aan leefgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Boerenerfmolens en zie tevens de brief van Gedeputeerde Staten (d.d. 25 april 2024) en bijlage 1 daarvan "Naar grotere kleine windturbines Zuid-Holland":
https://pzh.notubiz.nl/modules/1/Ingekomen%20stukken/938860 Het is aan gemeenten om te beoordelen of de benodigde vergunningen verstrekt kunnen worden.

W_D055-WEB002 AERIUS Erfmolens

Ook bouw en onderhoud van erfmolens veroorzaken stikstofdepositie. De provincie heeft geen afzonderlijke AERIUS-berekening of passende beoordeling uitgevoerd. Dit is in strijd met de zorgplicht voor behoud en herstel van biodiversiteit (art 1.3 Omgevingswet) en verbod op verslechtering of verstoring van beschermde habitats (artikel 6 lid 2 Habitatsrichtlijn).
De ontwerp-Herziening voorziet niet in een herziening van bestaande toestemmingen of overgangsrecht dat een nieuwe AERIUS-berekening verplicht stelt. Hierdoor ontstaat volgens de indiener een juridisch vacuüm waarin honderden kleine molens kunnen worden vergroot zonder vergunningstraject, ecologische toets of actuele stikstof-, geluid- of natuuranalyse.

Antwoord

Wanneer een initiatiefnemer voornemens is een erfmolen te realiseren of te vervangen voor een groter model, zal diegene aanvullende onderzoeken moeten uitvoeren. Waaronder ecologische- en stikstofonderzoeken. Indien uit een AERIUS- berekening blijkt dat significante gevolgen voor het gebied niet kunnen worden uitgesloten als gevolg van het project zal er een voortoets of een Passende Beoordeling worden uitgevoerd. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Boerenerfmolens. Het is aan gemeenten om te beoordelen of de benodigde vergunningen verstrekt kunnen worden.

W_D055-WEE002 Habitatrichtlijn

De indiener geeft aan dat de ontwerp-Herziening geen AERIUS-doorrekening voor de geplande windturbine bij Nieuwkoop bevat. Daarmee is het ontwerp juridisch onvergunbaar. De indiener verwijst hierbij naar artikel 6, lid 3 van de Habitatrichtlijn, artikel 8.91 Omgevingswet en artikel 2.7 Bkl (Besluit kwaliteit leefomgeving).

Antwoord

In de ontwerp-Herziening is inderdaad geen AERIUS- berekening gemaakt. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

W_D055-WEE003 Natura 2000-gebieden

De omgeving van Nieuwkoop grenst aan drie stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met hersteldoelen. De indiener geeft aan dat geen enkele toename van depositie toelaatbaar is, en zelfs tijdelijke emissies in de bouwfase vallen onder de toets plicht. Volgens de habitatrichtlijn geldt elke vertraging van herstel als verslechtering.
AERIUS Calculator 2025 verplicht toetsing van alle Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van de emissiebron. Wanneer zelfs één hexagoon binnen deze zone een hogere depositie krijgt, is een passende beoordeling wettelijk verplicht.

Antwoord

Voor de ontwerp-Herziening is geen AERIUS- berekening gemaakt. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

Er zullen in een later stadium dus AERIUS- berekeningen worden uitgevoerd. Als hieruit blijkt dat er stikstof neerslaat op stikstofgevoelige hexagonen zal er verder onderzoek moeten worden uitgevoerd. Eerst zal een voortoets plaatsvinden. Als daarmee significante gevolgen voor de staat van instandhouding van betreffend gebied niet kan worden uitgesloten, moet een Passende Beoordeling worden uitgevoerd. In de Passende Beoordeling kunnen ook mitigerende maatregelen worden meegenomen. Een toename van stikstof op stikstofgevoelige Natura2000- gebieden betekent dus niet automatisch dat een project geen doorgang kan vinden. Wel zijn er aanvullende onderzoeken en eventueel aanvullende maatregelen nodig.

W_D055-WEE004 Beschermde vleermuizen en vogels

De indiener geeft aan dat windturbines aanvaringsslachtoffers veroorzaken en vlieg- en foerageerroutes verstoren. Er geldt een verbod op het opzettelijk doden of verstoren van beschermde soorten en op het beschadigen of vernielen van hun voortplantings- en rustplaatsen. De indiener verwijst hierbij naar Vogelrichtlijn art. 5, Habitatrichtlijn art. 12, Bal (Besluit activiteiten leefomgeving) hoofdstuk 3 en de Omgevingsregeling).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D055-WEN002 Geluidsnorm

Indiener geeft aan dat volgens een RIVM-rapport gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten en slaapverstoring al waargenomen worden bij 45 dB Lden, terwijl Nederland nog 47 dB toelaat. Een turbine van 240 meter genereert laagfrequent geluid dat over meerdere kilometers hoor- en voelbaar is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D055-WEN003 Afstandsrichtlijn

Nederland heeft geen expliciete afstandsnorm, maar meerdere Europese landen en de WHO hanteren aanbevolen minimale afstanden tussen turbines en woningen ter bescherming van de volksgezondheid. Internationaal geldt veelal de richtlijn van 10x de tiphoogte.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen, onderdeel Afstand.

W_D055-WEO020 Onaanvaardbaar

De indiener geeft aan dat de voorgenomen plaatsing van windturbines nabij Nieuwkoop juridisch, ecologisch en maatschappelijk onaanvaardbaar is. De provincie handelt in strijd met de Omgevingswet, de Vogel- en Habitatrichtlijn, het evenredigheidsbeginsel (art. 3:4 Awb) en de zorgvuldigheidsplicht (art. 3:2 Awb).

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Inleiding, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Natuur.

W_D055-WEO021 Klimaatbeleid

De indiener geeft aan dat het Nederlandse klimaatbeleid gebaseerd is op onvolledige of gemanipuleerde temperatuurdata en dat windenergie geen significante bijlage levert aan CO2-reductie. De indiener haalt hierbij rapporten en analyses van CLINTEL, prof. Guus Berkhout en dr. Ad Huijser aan.

Antwoord

Het Nederlandse klimaatbeleid wordt bepaald door de Rijksoverheid; de provincie volgt dat in de uitvoering, o.a. met het aangepaste windbeleid in deze herziening. Mocht de Rijksoverheid andere inzichten krijgen en haar klimaatbeleid aanpassen kan de provincie

zich op dat moment op aanpassen. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen en Gezondheid.

W_D061

W_D061 -WEL055 Open landschap

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland het poldergebied 12. Bodegraven - Weijland en de Bree uit het omgevingsprogramma te verwijderen als zoekgebied voor windenergie, vanwege de unieke kwaliteiten en cultuurhistorische waarde van deze polders. Het poldergebied, gelegen op de grens van Zuid-Holland en Utrecht, wordt gekenmerkt door rust, openheid en een middeleeuws sloten- en verkavelingspatroon, wat bijdraagt aan de recreatieve beleving van het landschap. De toevoeging van windturbines zou afbreuk doen aan deze unieke kwaliteiten en de nabijgelegen kroonjuwelen Wierickeschans en de Meije.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Cultureel erfgoed. De provincie is zich bewust van het kroonjuweel Wierickeschans en de Meije. Als in de toekomst blijkt dat er in dit zoekgebied daadwerkelijk ruimte is voor windturbines en deze ook geplaatst gaan worden, is het aan de initiatiefnemer om een goede landschappelijke inpassing na te streven, waarbij het bevoegd gezag oordeelt of hier voldoende aan voldaan wordt.

W_D065

W_D065 -WEA033 Alternatieve energieopwekking

De indiener stelt voor dat de provincie Zuid-Holland zich richt op innovatievere en milieuvriendelijkere oplossingen zoals bladloze windturbines, die minder ruimte innemen, stiller zijn, veiliger voor dieren en minder onderhoud vergen. Innovatieve oplossingen zouden beter passen bij het imago van de provincie en een hogere maatschappelijke acceptatie kunnen bereiken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D065 -WEG067 Gezondheid

Volgens de indiener kan de plaatsing van hoge windturbines in de Zuid-Hollandse polders kan op weinig steun rekenen, voornamelijk vanwege geluidsoverlast, slagschaduw en horizonvervuiling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Hierin kunt u lezen hoe u het participatietraject er in het vervolgproces ongeveer uitziet en hoe u uw zorgen en wensen verder kunt uiten. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Landschap en het Groene Hart.

W_D067, W_D069, W_D075, W_D076, W_D104, W_D105, W_D106, W_D107, W_D108, W_D109, W_D110, W_D111, W_D113, W_D114, W_D115, W_D116, W_D118, W_D119, W_D120, W_D121, W_D122, W_D123, W_D124, W_D125, W_D126, W_D127, W_D130, W_D132, W_D134, W_D135, W_D137, W_D138, W_D139, W_D140, W_D142, W_D143, W_D144, W_D145, W_D148, W_D149, W_D150, W_D152, W_D153, W_D154, W_D156, W_D158, W_D159, W_D160, W_D161, W_D162, W_D167, W_D169, W_D170, W_D172, W_D173, W_D174, W_D175, W_D176, W_D177, W_D178, W_D182, W_D185, W_D187, W_D191, W_D192, W_D193, W_D195, W_D196, W_D198, W_D199, W_D201, W_D202, W_D205, W_D208, W_D212, W_D213, W_D214, W_D216, W_D217, W_D223, W_D227, W_D233, W_D236, W_D238, W_D239, W_D241, W_D242, W_D243, W_D253, W_D255, W_D256, W_D259, W_D260, W_D261, W_D262, W_D264, W_D265, W_D269, W_D271, W_D272, W_D273, W_D274, W_D292, W_D328, W_D340, W_D343, W_D346, W_D348, W_D359, W_D360, W_D363, W_D366, W_D368, W_D376, W_D378, W_D384, W_D391, W_D396, W_D397, W_D398, W_D413, W_D414, W_D422, W_D430, W_D432, W_D448, W_D457, W_D470, W_D476, W_D477, W_D478, W_D487, W_D490, W_D501, W_D510, W_D518, W_D521, W_D528, W_D537, W_D545, W_D577, W_D578, W_D580, W_D582, W_D586

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D067-WEG003 Geen windturbines Groene Hart

De indiener geeft aan dat er voor windturbines, ongeacht het formaat en de hoeveelheid, in het Groene Hart geen ruimte is omdat ze gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid en voor ons milieu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, Landschap en het Groene Hart, Natuur en Gezondheid.

W_D067-WEL002 Groene long van de Randstad

De indiener spreekt zorgen uit over de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart. Windturbines veranderen het karakter van het Groene Hart te ingrijpend. Indiener geeft aan dat het open, weidse landschap vrij hoort te blijven van hoge bouwwerken. Het is de ruimte die uniek is en mensen aantrekt voor ontspanning. Het is de groene long van de Randstad. Windturbines zorgen dat het ongeveer 1000 jaar oude landschap naar de haaien gaat.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Toerisme/recreatie en Landschap en het Groene Hart.

W_D067-WEN005 Normen

Indiener geeft aan dat er geen goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen beschikbaar zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D067-WEO024 Nieuwbouw

De indiener geeft aan dat er voor windturbines, ongeacht het formaat en de hoeveelheid, in het Groene Hart geen ruimte is omdat dit de nieuwbouw in de dorpen wordt onmogelijk.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D067-WEO025 Participatie

Indiener stelt dat participatie volledig ontbrak.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Hier wordt besproken welke participatiemomenten er tot op heden zijn geweest, waarom er nog geen intensieve (project specifieke) participatie is geweest, en hoe de participatie er op hoofdlijnen uitziet in de projectfase.

W_D067-WOER003 Recreatie en toerisme

Indiener geeft aan dat windturbines in het Groene Hart ten koste zullen gaan van recreatie en toerisme, en dat er geen onderzoek is gedaan naar de effecten op recreatie en toerisme.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Toerisme/recreatie.

W_D068

W_D068 -WEL056 Open landschap

Volgens de indiener is een windmolenpark in het Groene Hart is verwerpelijk en onaanvaardbaar. De vraag wordt gesteld of er geen andere locaties beschikbaar zijn en het nut van de windmolens wordt betwijfeld. Er wordt voorgesteld om de windmolens op een industrieterrein te realiseren in plaats van in het mooie landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Alternatieve locaties.

W_D071

W_D071-WEG068 gezondheid

De herziening houdt geen rekening met de cumulatieve belasting op gezondheid door bestaande infrastructuren en bedrijvigheid, en de permanente lastenbron die windturbines vormen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D071-WEL057 landschap

Windturbines van grote hoogte in een open landschap veroorzaken geluidsoverlast, slagschaduw, visuele dominantie, en waardevermindering van woningen, zonder specifieke onderbouwing voor dit gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Financiële compensatie, Landschap en het Groene Hart, Alternatieve locaties, en Landschap en het Groene Hart. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing

W_D071-WEL058 landschap

De ontwerp-herziening wijkt af van lokale plannen die het open landschap willen behouden zonder duidelijk provinciaal belang te onderbouwen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart.

W_D071-WEL059 landschap

De indiener verzoekt de provincie om de voorgenomen ruimte voor windturbines in de omgeving van de Steekterweg te schrappen, alternatieve locaties te onderzoeken en transparant af te wegen, specifiek onderzoek te doen naar de effecten, en omwonenden vroegtijdig te betrekken. Zonder essentiële onderzoeken en specifieke afwegingen is het te vroeg om de herziening vast te stellen, en de provincie zou verantwoordelijk zijn voor eventuele gezondheidsschade en schade aan woongenot.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, Gezondheid, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D071-WEO178 Participatie

Directe omwonenden zijn onvoldoende betrokken bij het proces, en er is weinig draagvlak voor de plannen. Uit eigen deur aan deur onderzoek van de indiener komt uit dat er voor 96% geen draagvlak is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D071 -WOER030 OER

De provincie Zuid-Holland maakt niet duidelijk waarom juist dit gebied is gekozen voor windenergie, zonder de noodzaak concreet te onderbouwen en alternatieven buiten woongebieden af te wegen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Tijdlijn, Proces OER en herziening.

W_D072

W_D072 -WEG069 Gezondheid

Geluidsoverlast en andere effecten van windturbines zorgen voor stress, slaapproblemen, vermoeidheid, concentratiestoornissen, hoofdpijn, en andere gezondheidsklachten

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D072 -WEL060 Open landschap

Windturbines zullen het eeuwenoude open landschap van het Groene Hart drastisch veranderen, waardoor het karakteristieke uitzicht en de rust verloren gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D072 -WEO179 Bezwaar

De indiener, een inwoner van de gemeente Nieuwkoop, maakt bezwaar tegen de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart. De indiener is bezorgd over de ingrijpende gevolgen voor het open landschap, het toerisme, de toekomstige woningbouw en de gezondheid van bewoners.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Toerisme/recreatie en Gezondheid.

W_D072 -WEO180 Impact op toerisme

Windturbines brengen geluidsoverlast en visuele verstoring, waardoor het Groene Hart minder aantrekkelijk wordt voor toeristen, met negatieve gevolgen voor lokale ondernemers in recreatie en horeca.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Toerisme/recreatie.

W_D072 -WEO181 Belemmering van toekomstige woningbouw

Windturbines zullen waardevolle locaties uitsluiten voor woningbouw, wat bijdraagt aan het woningtekort en negatieve gevolgen heeft voor de leefbaarheid en toekomst van het dorp.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D072 -WEO182 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland dringend om af te zien van de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, om het landschap te behouden, toerisme te ondersteunen, en voldoende ruimte voor woningbouw te geven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Woningbouw, en Toerisme/recreatie.

W_D074

W_D074 -WEO183 Bezwaar

De indiener, maakt bezwaar tegen de plannen om megagrote windturbines te plaatsen in het Groene Hart. De indiener wijst op de lelijke uitstraling, hoge kosten, en negatieve impact op het landschap van deze windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D074 -WEO184 Inadequate infrastructuur

De indiener stelt dat de huidige infrastructuur voor verduurzaming nog lang niet op orde is, waardoor het investeren in torenhoge windmolens niet de oplossing is. Er wordt gepleit voor alternatieve energieoplossingen zoals kleine kerncentrales, die volgens experts effectiever en minder vervuilend zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en Netcongestie.

W_D074 -WEO185 Impact op woningbouw en recente incidenten

De indiener maakt zich zorgen over de potentiële vertraging van woningbouw door de plaatsing van windturbines, wat de beschikbare ruimte verder beperkt. Daarnaast wordt verwezen naar een recent incident waarbij een windturbine in brand vloog, wat resulteerde in verspreiding van niet-op te ruimen splinters over kilometers.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw en Veiligheid.

W_D077

W_D077 -WEG070 Gezondheid

De indiener maakt bezwaar tegen het plaatsen van windturbines vanwege de afbreuk op de leefomgeving. Hoewel beweerd wordt dat er wetenschappelijke rapporten over gezondheidsrisico's bestaan, zijn deze volgens de indiener niet beschikbaar. Daarnaast doet de provincie Zuid-Holland geen onderzoek naar zwerfstroom, ondanks advies naar aanleiding van problemen bij een boerderij in Ooltgensplaat. Er zijn betere alternatieven voor stroomopwekking, zoals kernenergie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Alternatieven voor opwek.

W_D078

W_D078 -WEA034 alternatieve oplossingen

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland af te zien van de plannen en in te zetten op alternatieve energieoplossingen zoals wind op zee en kleine decentrale projecten. Windturbines horen niet thuis in het Groene Hart, en de provincie wordt gevraagd het landschap, de gezondheid van bewoners en de waarde van de natuur te beschermen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Alternatieven voor opwek, Gezondheid en Natuur.

W_D078 -WEL061 landschap

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart, vanwege de waarde van het gebied voor landschap, rust, natuur en recreatiemogelijkheden. Windturbines veroorzaken gezondheidsklachten zoals stress, slaapproblemen, vermoeidheid, concentratiestoornissen en hoofdpijn door geluidsoverlast, slagschaduw en laagfrequente geluiden. Daarnaast brengen windturbines milieuschade met zich mee, zoals sterfte van vogels en vleermuizen, verstoring van dieren door geluid en trillingen, en problemen met het recyclen van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, Toerisme/recreatie, Gezondheid, Normen, en Duurzaamheid windturbines.

W_D078 -WEO186 overig

De komst van windturbines heeft negatieve financiële en economische effecten op de omgeving, zoals waardedaling van huizen, remming van toerisme en recreatie, en een gebrek aan lokale participatie en draagvlak. De besluitvorming voelt ondemocratisch en ondoorzichtig, en bevoordeelt financieel slechts een klein aantal inwoners.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Financiële compensatie, Toerisme/recreatie, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D082, W_D083, W_D091

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D082-WEL003 Open landschap

De ontwerp-herziening wijkt af van het behoud van open landschap, waar gemeenten in deze regio juist op sturen. De provincie hoort te onderbouwen waarom een provinciaal belang hier zwaarder zou moeten wegen dan lokale ruimtelijke kaders.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en Landschap en het Groene Hart.

W_D082-WEO026 Participatie

Indiener geeft aan dat omwonenden rond Aarlanderveen in eerdere trajecten beperkt of niet betrokken zijn. Bij de terinzagelegging is te laat voor substantiële invloed en is niet in lijn met de uitgangspunten van de Omgevingswet. Indiener geeft aan dat eigen deur-aan-deur onderzoek uitwijst dat er voor 96% geen draagvlak is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Hier wordt besproken welke participatiemomenten er tot op heden zijn geweest, waarom er nog geen intensieve (project specifieke) participatie is geweest, en hoe de participatie er op hoofdlijnen uitziet in de projectfase.

W_D082-WOER004 Zorgvuldige locatieafweging

De indiener geeft aan dat de locatiekeuze voor de windturbines onvoldoende is onderbouwd. Een concrete en transparante afweging ontbreekt. Er wordt geen duidelijke ruimtelijke noodzaak voor juist deze locatie in Aarlanderveen benoemd, terwijl alternatieven buiten woongebieden onvoldoende zijn onderzocht. Dit is strijdig met het uitgangspunt van een zorgvuldige locatieafweging zoals verankerd in het Omgevingsbeleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn proces OER en Herziening, Alternatieve locaties, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D082-WOER005 Onevenredige aantasting van woon- en leefomgeving

De indiener geeft aan dat windturbines aantoonbaar structurele geluidsoverlast, slagschaduw, visuele dominantie in een laaglandschap en aantasting van waardevastheid van woningen veroorzaken. Het OER beschrijft effecten op hoofdlijnen, maar niet specifiek voor dit gebied. Zonder gebiedsgerichte onderbouwing kan niet worden vastgesteld dat de effecten aanvaardbaar zijn.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Normen, Gezondheid, Landschap en het Groene Hart, Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Financiële compensatie.

W_D082-WOER006 Gezondheid en cumulatieve effecten

Indiener geeft aan dat de herziening onvoldoende rekening houdt met cumulatieve belasting op gezondheid en leefkwaliteit. De provincie moet aantonen dat cumulatieve effecten onderzocht en meegenomen zijn, dat ontbreekt nu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid en Tijdlijn, proces OER en herziening. De Omgevingseffectrapportage (OER) werkt met landelijke conceptnormen om de mogelijke hinder van windturbines op omwonenden zoals geluidsoverlast te beperken.

W_D085

W_D085-WEO187 Bezwaar tegen opnemen “Steekterweg en omgeving”

De inbrenger benoemt een zevental argumenten tegen het opnemen van “Steekterweg en omgeving” als zoekgebied of locatie voor windturbines:
1. Strijdigheid met instructieregels Bkl en schending motiveringsbeginsel (art. 2.5, 2.8 en 2.22 Omgevingswet)
2. Onevenredige aantasting leefomgeving en schending evenredigheidsbeginsel (art. 2.8 lid 2 en art. 1.7 Omgevingswet)
3. Cumulatieve belasting en schending art. 2.10 lid 2 Bkl
4. Ernstige aantasting beschermde soorten – strijdig met Wet natuurbescherming en art. 1.11-1.12 Omgevingswet Het gebied herbergt
5. Strijdigheid met gemeentelijke omgevingsvisies en art. 2.4 Omgevingswet
6. Schending verplichting tot vroegtijdige participatie (art. 10.3-10.6 Omgevingswet)
7. Ontbreken plan-MER plicht of mer-beoordeling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Landschap en Groene Hart, Natuur, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D085-WEO188 Aansprakelijkheid provincie

De inbrenger concludeert dat de vaststelling van het ontwerp in huidige vorm in strijd is met de Omgevingswet, het Bkl, de Wet natuurbescherming, het Verdrag van Aarhus en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Daarbij geeft de inbrenger aan dat wanneer de provincie desondanks overgaan tot vaststelling en latere realisatie, de indiener de provincie volledig aansprakelijk stelt voor alle daaruit voortvloeiende schade (waaronder gezondheidsschade en waardedaling woningen) op grond van onrechtmatige daad (art. 6:162 BW) en schending van de algemene zorgplicht.

Antwoord

De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. De locaties in de Herziening zijn daarom nog niet direct locaties waar windturbines komen. Hiervoor moeten eerst nog locatie specifieke onderzoeken worden uitgevoerd. Indien er uit onderzoeken blijkt dat de plaatsing van windturbines onacceptabele negatieve gevolgen met zich meebrengen, zullen ze niet geplaatst worden. De provincie baseert zich op de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende instituten en volgt daarbij hun adviezen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid, Financiële compensatie, Gezondheid, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D087

W_D087 -WEG071 Gezondheid

De indiener maakt bezwaar tegen de 12 nieuwe zoekgebieden voor windturbines. Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar de effecten op de gezondheid, vooral het laagfrequente geluid van windturbines. Daarnaast kunnen windturbines met elkaar en met andere installaties interfereren en zijn ze dodelijk voor vogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Natuur.

W_D094

W_D094-WEA035 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener geeft aan het doel van duurzame energie te ondersteunen, maar stelt dat de energietransitie niet uitsluitend op windturbines hoeft te steunen. De indiener noemt alternatieven zoals zon op dak, energieopslag, vraagsturing, andere technologieën en energiebesparing. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland deze alternatieven eerst volledig te benutten voordat grootschalige windontwikkeling nabij woongebieden plaatsvindt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_D094-WEG072 Mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

De indiener geeft aan dat volgens diverse publicaties langdurige blootstelling aan geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines kan leiden tot gezondheidsklachten. Ook stelt de indiener dat langetermijneffecten van gebruikte materialen, zoals microplastics en chemische stoffen, onvoldoende zijn onderzocht. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland eerst onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten uitvoeren naar deze effecten voordat nieuwe zoekgebieden worden vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D094-WEL062 Bescherming van landschap en natuur

De indiener stelt dat de voorgestelde zoekgebieden deels liggen in open landschappen met cultuurhistorische en ecologische waarde. Volgens de indiener leidt plaatsing van hoge windturbines tot aantasting van het landschap en verstoring van natuur, recreatie en toerisme. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om behoud van landschap en biodiversiteit zwaarder te laten wegen in de verdere beleidsuitwerking.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel Erfgoed, Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Toerisme/recreatie.

W_D094-WEN015 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

De indiener stelt dat er geen wettelijk vastgestelde landelijke afstandsnormen bestaan tussen windturbines en woningen. De indiener verwijst naar het ontbreken van nieuwe, juridisch houdbare normen na eerdere rechterlijke uitspraken. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om geen nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen zolang dergelijke normen en gezondheidskaders niet zijn vastgesteld en onafhankelijk zijn getoetst.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D101

W_D101 -WEG073 Gezondheid

De indiener wijst op bijkomende redenen tegen windturbines in het Groene Hart: windturbines verstoren de vergezichten in dit unieke gebied van de Randstad, zijn niet nodig gezien zonnevelden en panelen op daken voldoende duurzame energie opleveren, veroorzaken bewezen geluidsoverlast die de gezondheid van mens en dier schaadt, en leiden tot vogelsterfte omdat ze als gehaktmolens voor (trek)vogels werken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur, Landschap en het Groene Hart, Normen, en Alternatieven voor opwek.

W_D101 -WEO189 Bezwaar

De indiener uit verbazing over de aanpassing betreffende windturbines in het Groene Hart binnen de herziening van het omgevingsbeleid 2025. Eerder gemaakte afspraken tussen provincie en RES zouden duurzame energie opwekken via zonnepanelen op bestaande daken en zonnevelden, maar nu lijkt de provincie af te wijken van deze afspraken door mogelijk windturbines in te zetten. Dit schendt het vertrouwen in de overheid, die vaker afspraken breekt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, RES-doelstellingen, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D103

W_D103 -WEL063 landschap

De indiener spreekt zorgen uit over de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart. Dit verandert ingrijpend het karakter van deze regio, die bekend staat om zijn open landschap, rust en uitzichten. Windturbines zullen de aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners, bezoekers en ondernemers in sectoren als toerisme verminderen, invloed hebben op gezondheid en milieu, en nieuwbouw in dorpen onmogelijk maken. Er is geen ruimte voor windturbines hier, en huidige participatieprocessen, afstandsnormen en geluidsnormen zijn onvoldoende.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Toerisme/recreatie, Gezondheid, Normen, Woningbouw, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D103 -WEL064 landschap

De indiener verzoekt de provincie af te zien van plaatsing van windturbines in het Groene Hart en te zoeken naar alternatieve locaties waar de recreatieve en landschappelijke waarden minder worden aangetast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Alternatieve locaties.

W_D105

W_D105-WEG074 Gezondheid van patiënten

Samenvattend stelt de indiener dat er in het Groene Hart geen ruimte is voor windturbines in welk formaat dan ook en in welke hoeveelheid dan ook. Windturbines maken nieuwbouw in dorpen onmogelijk, zijn gevaarlijk voor de volksgezondheid en het milieu, en bedreigen het oeroude landschap

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Gezondheid, Woningbouw, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D105-WEG075 Gezondheid van patiënten

De indiener stelt dat er in het buitenland, bijvoorbeeld door het Duitse RIVM, al onderzoeken zijn gedaan die aantonen dat mensen die in een straal van 2 kilometer om windturbines heen wonen, ernstige gezondheidsproblemen hebben. De indiener ziet in de plannen van de provincie Zuid-Holland niets terug over de mogelijke effecten op gezondheid en leefomgeving en maakt zich zorgen dat de overheid haar plannen doorzet zonder duidelijk onderzoek vooraf en zonder de signalen van burgers serieus te nemen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D105-WEG076 Gezondheid van patiënten

De indiener wijst op de mogelijke verspreiding van schadelijke stoffen zoals Bisfenol A en PFAS uit afbrokkelende en slijtende turbinebladen. Deze stoffen zijn uiterst giftig, ook in zeer kleine hoeveelheden, en kunnen in de grond en het grondwater terechtkomen, waardoor landgebruik voor landbouw en veeteelt onder de turbines op den duur wellicht onmogelijk wordt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D105-WEG077 Gezondheid van patiënten

De indiener maakt zich zorgen over de gevolgen van windturbines voor de gezondheid van patiënten en omwonenden. Windturbines kunnen leiden tot overlast door geluid, laagfrequente trillingen en slagschaduw, wat stress, hoofdpijn, slaapproblemen en andere gezondheidsklachten kan veroorzaken, zelfs op grotere afstand van de turbines.

Antwoord

Zie thema beantwoording wind hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D112

W_D112 -WEO190 overig

Indiener geeft aan tegen het plaatsen van windturbines tussen Alphen aan den Rijn en Bodegraven te zijn.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De zienswijze geeft geen aanleiding tot wijziging.

W_D129

W_D129-WED011 Onomkeerbaarheid

De indiener verzoekt de provincie om te stoppen met de herziening van het omgevingsbeleid omdat de schade op de omgeving in de aanleg periode niet opweegt tegen de voordelen daarvan en de onomkeerbaarheid te groot is.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer. Hierbij zal ook de kans op eventuele negatieve invloed op de omgeving meegenomen worden. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D129-WEO191 Onlogische locaties en netcongestie

De indiener verzoekt de provincie om te stoppen met de herziening van het omgevingsbeleid tot er hierover aantoonbare afstemming heeft plaatsgevonden met netbeheerders dat er geen netcongestie zal optreden en netbeheerders hun voorkeur uitspreken om tot windenergie op land over te gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Netcongestie en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D129-WEO192 Onvoldoende afweging in nut en noodzaak

De indiener verzoekt de provincie om te stoppen met de herziening van het omgevingsbeleid omdat de RES hiervoor niet de juridische basis biedt, aangezien het een ambitiedocument is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D129-WEO193 Ongelijk speelveld en belangen

De indiener verzoekt de provincie om te stoppen met de herziening van het omgevingsbeleid en eerst een gelijk speelveld te creëren met daarop ook de bewoners, partijen, hoogleraren en technisch vakspecialisten die kritisch zijn in het toepassen van windenergie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Normen, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D134

W_D134-WEV006 Ongehoord

De indiener wijst erop dat vanwege de aanvliegroute naar Schiphol in de Gemeente Nieuwkoop zelfs geen huizen mogen worden gebouwd. Het idee dat er nu windmolens van 240 meter hoog geplaatst kunnen worden vindt de indiener ongehoord en geeft de voorkeur aan verdekt opgestelde zonnepanelen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid, Alternatieven voor opwek, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D135

W_D135-WEO194 Zwerfstroom

De indiener wijst erop dat zwerfstroom vanuit windparken een gevaar oplevert voor dieren en vee in de omgeving. Hoewel er nog onduidelijkheden zijn uit onderzoek, is een verband tussen zonneparken en de slechte gezondheid van dieren en vee wel duidelijk.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Natuur.

W_D136

W_D136 -WEL065 leefbaarheid

De indiener maakt zich zorgen over de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart en de impact op de leefbaarheid in kleine woonkernen. Het is essentieel dat er voldoende nieuwe huizen kunnen worden gebouwd om winkels, voorzieningen, basisscholen en verenigingsleven rendabel te houden. De komst van windturbines zal nieuwbouw onmogelijk maken, wat kan leiden tot vergrijzing en vertrek van bewoners.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, RES-doelstellingen, Woningbouw, en Toerisme/recreatie.

W_D136 -WEL066 Zoek op zee svp

Hoewel niet tegen duurzame energie, verzoekt de indiener om af te zien van het plaatsen van windturbines in het Groene Hart en te zoeken naar betere locaties, zoals op zee.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D155

W_D155-WEA036 Alternatieve locaties

De indiener geeft aan dat er geen onderzoek naar alternatieve locaties buiten het Groene Hart heeft plaatsgevonden.

Antwoord

Dit heeft wel plaatsgevonden. Zie themabeantwoording windenergie onderdelen Alternatieve locaties en Tijdlijn, proces OER, en herziening.

W_D155-WEE063 Impact op ecologie

De indiener geeft aan dat de plaatsing van hoge windturbines een negatieve impact heeft op vogels, vleermuizen en andere fauna.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D155-WEG078 Beperking toekomstige dorpsuitbreiding

De indiener geeft aan dat de geluidscontouren, slagschaduw en veiligheidsafstanden toekomstige woningbouw en dorpsuitbreiding beperken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Woningbouw.

W_D155-WEL067 Aantasting Groene Hart

De indiener geeft aan dat de plaatsing van windturbines het unieke en waardevolle karakter van het Groene Hart aantast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D155-WEL068 Cultuurhistorische waarden

De indiener geeft aan dat de plaatsing van hoge windturbines cultuurhistorische waarden schaden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Cultureel erfgoed.

W_D155-WEL069 Onderzoek impact landschap

De indiener geeft aan dat er geen onderzoek is gedaan naar gevolgen voor recreatie, toerisme en landschapskwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Toerisme/recreatie en Landschap en Het Groene Hart.

W_D155-WEN016 Landelijke normen

De indiener geeft aan dat zolang er geen landelijke normen zijn voor geluid, slagschaduw en veiligheidsrisico's, plaatsing onverantwoord is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D155-WEO195 Participatie

De indiener geeft aan dat er geen volwaardige participatie is geweest bij de start van het traject.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D155-WEO196 Verzoek

De indiener de provincie af te zien van plaatsing van windturbines in het Groene Hart en alternatieve locaties te onderzoeken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Alternatieve locaties.

W_D164

W_D164-WEG079 Gezondheid en welzijn

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines vanwege mogelijke gezondheidsproblemen voor mensen die binnen 1 kilometer van de turbines wonen. Hij wijst op laagfrequent geluid, slagschaduw en knipperende lichten als oorzaken van gezondheidsproblemen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid. De knipperende lichten zijn een verplichte veiligheidsmaatregel voor de luchtvaart. Indien de landelijke normen in de toekomst wijzigen door eventuele effecten van deze lichten, dan neemt de provincie deze normen over.

W_D164-WEG080 Voorzorgsbeginsel

De indiener stelt dat het voorzorgsbeginsel moet worden toegepast bij de bouw van windturbines, omdat er voldoende aanwijzingen zijn voor gezondheidsschade bij omwonenden. Hij pleit voor beter onderzoek naar de effecten van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D164-WEG081 Chronische klachten

De indiener noemt een reeks van klachten die wereldwijd door omwonenden van windturbines worden gerapporteerd, zoals slaapproblemen, hoofdpijn, tinnitus, vertigo, visusklachten, luchtwegproblemen, tachycardie, prikkelbaarheid, concentratie- en geheugenproblemen, en angstgevoelens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D164-WEG082 Gehooronderzoek

De indiener verwijst naar onderzoek dat aantoont dat laagfrequent geluid de cochlea kan prikkelen, wat kan leiden tot fysieke hinder. Hij benadrukt dat mensen gevoelig kunnen zijn voor laagfrequent geluid, wat gezondheidsproblemen kan veroorzaken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D164-WEG083 Slaapstoornissen

De indiener wijst op onderzoek dat aantoont dat zelfs lage geluidsniveaus slaapstoornissen kunnen veroorzaken, wat vooral schadelijk is voor ouderen, jonge kinderen en mensen met bestaande slaapstoornissen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D164-WEG084 Vergelijking met andere geluidshinder

De indiener verwijst naar onderzoek dat aantoont dat de hinder van windturbines al op lagere niveaus wordt gerapporteerd dan hinder door weg-, vlieg- en railverkeersgeluid. Hij stelt dat de huidige richtlijn voor geluidsbelasting onvoldoende is.

Antwoord

De provincie is bekend met dit fenomeen. Dit is ook de reden dat de geluidsnormen voor windturbines strenger zijn dan voor weg-, vlieg- en railverkeersgeluid.

W_D164-WEG085 Internationaal onderzoek

De indiener noemt voorbeelden van internationaal onderzoek en maatregelen, zoals in Denemarken en Beieren, waar de bouw van windturbines is gestopt of beperkt vanwege gezondheidsrisico's.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D164-WEG086 Verzoek om goed onderzoek

De indiener pleit voor beter onderzoek naar de effecten van windturbines op omwonenden, inclusief biomedisch onderzoek. Hij wijst op een recent onderzoek dat een statistisch significante relatie aantoont tussen de plaatsing van windturbines en verhoging van het aantal suïcides.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D164-WEG087 Afzien van plaatsing in stedelijke gebieden

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines en verzoekt de provincie Zuid-Holland om het voorzorgsbeginsel toe te passen en van plaatsing in stedelijke gebieden af te zien totdat er voldoende onderzoek is gedaan naar de gezondheidseffecten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Gezondheid. De provincie volgt het Rijk en daarmee ook het RIVM en de GGD. De provincie voert daarom zelf geen onderzoek uit naar specifieke mogelijke gezondheidseffecten. Mochten de landelijke normen in de toekomst veranderen op basis van nieuwe inzichten, dan neemt de provincie deze normen over.

W_D165

W_D165 -WEL070 landschap

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart, vanwege de ingrijpende verandering van het karakter van dit unieke open en weidse landschap in Zuid-Holland. Windturbines zouden de aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners, bezoekers en ondernemers in toeristische en recreatieve sectoren verminderen, en nieuwbouw in dorpen onmogelijk maken, terwijl ze schadelijk zijn voor volksgezondheid en milieu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Toerisme/recreatie, Woningbouw, Gezondheid, en Natuur.

W_D165 -WEO013 OER/participatie

De indiener verzoekt de provincie af te zien van het plaatsen van windturbines in het Groene Hart, aangezien participatie volgens de Omgevingswetgeving ontbrak, er geen wettelijke afstands- en geluidsnormen zijn, en er geen onderzoek is gedaan naar effecten op recreatie en toerisme, en alternatieve locaties buiten het Groene Hart te overwegen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Normen, Toerisme/recreatie, Landschap en het Groene Hart, en Alternatieve locaties.

W_D168

W_D168-WEG088 Afstand tot bebouwde kom

De indiener stelt dat de windmolens in de Zevenhovens polder te dicht bij de bebouwde kom van Koteraar liggen, namelijk op 700 meter afstand. Dit zou leiden tot hinder voor de bewoners door licht, geluid en trillingen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D168-WEG089 Slagschaduw

De indiener geeft aan dat de windmolens 's ochtends vroeg slagschaduwen zullen veroorzaken, wat hinderlijk is voor de bewoners. Dit zou het noodzakelijk maken om gordijnen gesloten te houden of verdere verduistering toe te passen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D168-WEG090 Geluidsoverlast en gezondheid

Volgens de indiener wijzen diverse onderzoeken, waaronder een Duits rapport, op ernstige hinder binnen een kilometer van windmolens. Deze hinder omvat geluidsoverlast, slagschaduw en mogelijke gezondheidsrisico's. De indiener benadrukt het voorzorgsprincipe vanwege het ontbreken van wetenschappelijke consensus.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D168-WEL071 Landschapsaantasting

De indiener stelt dat het plaatsen van windmolens het karakteristieke polderlandschap van het Groene Hart wezenlijk aantast. Dit landschap is bewust gekozen en beschermd, onder andere door een spoorlijn in een tunnel te leggen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D168-WEO197 Hoogte van windmolens

De indiener wijst op de discrepantie tussen de strenge bouwregels voor huizen, die niet hoger dan 10 meter mogen zijn, en de geplande windmolens van 250 meter hoog. Dit wordt gezien als meten met twee maten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie schrijft geen tiphoogten voor windturbines voor. Bovendien gaat het in dit stadium niet om geplande windturbines. De provincie draagt zoekgebieden voor op basis van de OER, die laten zien waar volgens de provincie de ruimtelijke mogelijkheden liggen voor

windenergie. Er is nog verder onderzoek en besluitvorming nodig om te bepalen of en hoe er in elk zoekgebied daadwerkelijk windturbines passen en geplaatst zullen worden.

W_D168-WEO198 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om de overwegingen uit de zienswijze mee te nemen in de besluitvorming en te voorkomen dat grote windmolens de omgeving kapot maken.

Antwoord

De provincie neemt uw zienswijze mee in het vervolgtraject. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D169, W_D170

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D169-WEO199 Tegen wind

De indiener wijst erop dat het ook nog mogelijk moet blijven om woningen in de regio te bouwen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D169-WEO200 Tegen wind

De indiener stelt dat windturbines een storend geluid afgeven wat slecht is voor de gezondheid van omwonenden en dieren. Hoewel windturbines als milieuvriendelijk worden gepresenteerd, maken ze meer kapot dan dat ze opleveren. Bovendien hebben windturbines een beperkte levensduur en moeten ze daarna worden vernietigd, wat een grote aanslag op de natuur en gezondheid van de mens is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines, Natuur, en Gezondheid.

W_D173

W_D173-WEL072 Groene hart

Indiener wijst erop dat het open, unieke, weidse landschap van het groene hart bewaakt moet blijven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D173-WEO201 Nieuwkoop

De indiener stelt dat windturbines het uitzicht vervuilen en de aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners, bezoekers en ondernemers in de Toeristische en Recreatieve sector verminderen. De gemeente Nieuwkoop wordt al geplaagd door de geluidsoverlast en gezondheidsschade van Schiphol, waardoor nieuwe windturbines de woningnood verergeren en de doorstroming van woningen hinderen, vooral in Langeraar. Wetenschappelijke studies tonen aan dat windturbines schadelijk zijn voor de volksgezondheid en het milieu vanwege slaapgebrek, concentratiestoornissen, en loslatende coatingdeeltjes bij veroudering.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Duurzaamheid windturbines, Toerisme/Recreatie, Woningbouw, en Gezondheid.

W_D173-WEO202 Groene hart

Indiener wijst erop dat er al een wooncrisis is en dat windmolens omliggende dorpen ‘op slot’ zullen zetten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Woningbouw.

W_D180

W_D180 -WEL073 landschap

De indiener is sterk tegen het plaatsen van windmolens in het Groene Hart vanwege de negatieve impact op natuur, landschap en gezondheid van mens en dier door geluid en verstoring. Windmolens tasten het uitzicht aan en zijn schadelijk als ze ouder worden door vrijkomende deeltjes. Hoewel de noodzaak voor energie wordt erkend, pleit de indiener voor een verdeling over verschillende provincies en maximaal drie windmolens in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Gezondheid.

W_D181

W_D181 -WEA037 Alternatieven voor duurzame energie

Daarnaast houdt de politiek gestuurde motivatie achter deze beslissing geen rekening met het belang van bewoners en lijkt de economische haalbaarheid afhankelijk van door de gemeenschap betaalde subsidies. Windturbine-techniek wordt ingehaald door alternatieve ontwikkelingen zoals kernenergie, die duurzame perspectieven bieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Participatie en lokaal eigendom, Alternatieven voor opwek, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D181 -WEL074 landschap

De indiener maakt zich grote zorgen over de plannen om extreme windturbines te plaatsen in het Groene Hart. Windturbines zullen ingrijpend het karakter van het open, weidse landschap, inclusief Natura 2000-gebieden, veranderen en maken dringend noodzakelijke nieuwbouw onmogelijk. Windmolens vormen een gevaar voor volksgezondheid en milieu en verstoren het rustgevende landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Gezondheid, en Woningbouw.

W_D181 -WEO014 OER/participatie

De indiener maakt bezwaar tegen het proces door tekortkomingen in participatie volgens de Omgevingswet, ontbrekende wettelijke afstands- en geluidsnormen, en gebrek aan onderzoek naar de effecten op recreatie en toerisme. De provincie wordt verzocht af te zien van windturbines en te focussen op lange termijn duurzame oplossingen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Normen, en Toerisme/recreatie.

W_D186

W_D186-WEE065 Onderzoek doen naar hoogtebeperkingen en ecologische gevolgen plaatsing windturbines

De inbrenger benoemt dat het zoekgebied bij Nieuwkoop onder de aanvliegroute van Schiphol ligt, waar een hoogtebeperking geldt van 146 meter en daarmee ongeschikt is. Ook benoemt de inbrenger dat de zoekgebieden dicht bij kwetsbare weidevogelgebieden liggen. Uit het OER blijkt niet dat deze natuur goed is onderzocht. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om onderzoek te doen naar de hoogtebeperkingen en ecologische gevolgen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Veiligheid, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D186-WEE066 Duidelijke en consistente regels voor weidevogelgebieden en ruimtelijke samenhang en herstel vertrouwen

De inbrenger ziet verschillen en tegenstrijdigheden tussen de provinciale kaarten en het beleid voor weidevogelbescherming, wat bij de inbrenger vragen oproept over de zorgvuldigheid. De inbrenger benoemt dat er vertraging op de woningbouw plaatsvindt zolang de zoekgebieden blijven bestaan. De inbrenger benoemt de grote invloed van windturbines op het landschap, de natuur en de leefkwaliteit van mensen die er wonen en dat dit het lokale draagvlak ernstig aantast. De inbrenger vraagt de provincie Zuid-Holland om Duidelijke en consistente regels voor weidevogelgebieden en ruimtelijke samenhang. Ook vraagt de inbrenger de provincie om vertrouwen en samenwerking in RES Holland Rijnland te herstellen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur, Woningbouw, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D186-WEO203 Zoekgebied windturbines zoekgebied Nieuwkoop en Langeraar schrappen

De inbrenger benoemt dat de aangewezen zoekgebieden niet passen bij de afspraken binnen RES Holland Rijnland en verzoekt de provincie Zuid-Holland om de zoekgebieden Nieuwkoop en Langeraar te schrappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieve locaties.

W_D186-WEO204 Motie “Zuinig op het Groene Hart” volledig respecteren

De inbrenger benoemt dat zoekgebieden tegen eerdere besluiten van Provinciale Staten ingaan, zoals de motie “Zuinig op het Groene Hart” (PS 2021). De inbrenger vraagt de provincie Zuid-Holland om de motie “Zuinig op het Groene Hart” volledig te respecteren.

Antwoord

Door de hinder van windturbines zo veel mogelijk te bundelen, wordt voorkomen dat windturbines een te overheersend effect op de landschappelijke beleving krijgen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene hart.

W_D188

W_D188 -WEL075 landschap

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart en uit grote zorgen over de gevolgen voor de leefomgeving en leefgemeenschap in Langeraar. Er wordt gewezen op problemen zoals gevaar voor gezondheid, continu geluidsoverlast, daling van woningwaarde en onherroepelijke aantasting van het open landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Financiële compensatie, en Landschap en Het Groene Hart.

W_D188 -WEL076 landschap

Er is geen draagvlak voor de plannen, zoals blijkt uit de vele protestborden in Langeraar en Rijnsaterwoude en de 3660 handtekeningen voor behoud van het open landschap. De indiener verzoekt met klem om het Groene Hart te beschermen tegen industrialisatie, verantwoordelijkheid te nemen en de plannen af te wijzen op 15 december in plaats van te wachten tot mei 2026.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D194

W_D194 -WEL077 cultuurlandschap

De indiener maakt ernstige zorgen kenbaar over de voorgenomen aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines binnen het Groene Hart. Het plaatsen van windturbines zal het karakter van het open, historische cultuurlandschap ingrijpend en onomkeerbaar veranderen, waardoor de stilte, ruimte en groen die dit gebied uniek maken in Zuid-Holland verloren gaan. Windturbines passen niet in dit kwetsbare landschap en zullen de beleving en aantrekkelijkheid ervan verminderen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D194 -WEL078 landschap

De indiener is niet tegen duurzame energie maar verzoekt dringend af te zien van windturbines in het Groene Hart en te zoeken naar alternatieve locaties waar de landschappelijke, ecologische en recreatieve waarden minder worden aangetast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Toerisme/recreatie.

W_D194 -WEO205 Participatie

Er bestaan grote zorgen over de gevolgen van windturbines voor de leefbaarheid en gezondheid van omwonenden. Wettelijke afstands- en geluidsnormen zijn niet eenduidig vastgesteld of wetenschappelijk voldoende onderbouwd en er is geen degelijk onderzoek naar de effecten op recreatie, toerisme en economische waarde van het landschap. Participatie volgens de uitgangspunten van de Omgevingswet ontbrak waardoor inwoners onvoldoende betrokken zijn bij de besluitvorming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Landschap en het Groene Hart, Toerisme/recreatie, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D197

W_D197-WEL079 landschap

De indiener is tegen het plaatsen van windturbines naast de N11 bij Hazerswoude-Rijndijk. Windturbines veroorzaken landschapsvervuiling en slagschaduw, en zijn slechts klimaatneutraal over hun levenscyclus, zonder een echt voordeel voor het milieu. Lokale actiegroepen hebben zich al verzet tegen de windturbines en de indiener verzoekt de provincie gehoor te geven aan de oproep van de bewoners om geen windturbines te plaatsen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart, Normen, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Duurzaamheid Windturbines.

W_D200

W_D200-WEE067 Zoekgebied N11 Rijndijk en nabijheid natuurgebieden

De indiener geeft aan dat het zoekgebied ligt tussen natuurgebied De Wilck en de N11 en zeer dicht bij broed- en weidevogelgebieden. Volgens de indiener zullen vogels hinder ondervinden door windturbines, omdat de rotorbladen zich bevinden op vlieghoogte. De indiener wijst op mogelijke strijdigheid met Natura 2000 en de Vogelrichtlijn en stelt dat langdurig en kostbaar onderzoek en mitigerende maatregelen nodig zouden zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D200-WEE068 Effecten op vogeltrek en ecologische verbindingen

De indiener stelt dat geen rekening wordt gehouden met de bestaande Groenblauwe Slinger langs de N11. Volgens de indiener vormt het gebied een belangrijke route voor foerageren, rusten en broeden van vogels. De indiener verwacht verstoring van de halfjaarlijkse vogeltrek doordat windturbines precies in de trekroute zouden staan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk natuur.

W_D200-WEE069 Effecten op andere diersoorten

De indiener geeft aan dat naast vogels ook vleermuizen en andere beschermde diersoorten in het gebied voorkomen. Volgens de indiener kunnen windturbines leiden tot verstoring, desoriëntatie en aantasting van leefgebieden. De indiener wijst erop dat eerdere provinciale investeringen in natuurontwikkeling hierdoor onder druk komen te staan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk natuur.

W_D200-WEG091 Hinder en gezondheid omwonenden

De indiener stelt dat bestaande windturbines langs de N11 al overlast veroorzaken voor omwonenden. Genoemde vormen van hinder zijn geluid, lage frequentietonen, slagschaduw en horizonvervuiling. Volgens de indiener heeft dit gevolgen voor de gezondheid, waaronder slaapproblemen, en zal extra plaatsing de overlast vergroten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D200-WEO206 Lijnvorming en samenvoegen van windturbines

De indiener geeft aan dat nieuwe windturbines samen met bestaande turbines langs de N11 een aaneengesloten lijn kunnen vormen. Volgens de indiener moet worden voorkomen dat bestaande en nieuwe turbines als één windpark worden beschouwd. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland hier rekening mee te houden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart. De bestaande opstellingen kunnen, samen met de nieuwe turbines, een gemeenschappelijk geheel gaan vormen. Dit zou ook in overeenstemming zijn met de "N11 Energylane". Daarom hoeft op dit moment in het proces geen rekening gehouden te worden met de 5km afstand waar de indiener aan refereert.

W_D200-WEO207 Afstand tussen windparken

De indiener verwijst naar de Omgevingsvisie Zuid-Holland waarin een minimale afstand van vijf kilometer tussen windparken wordt genoemd. Volgens de indiener zijn aan beide zijden van het zoekgebied al bestaande opstellingen aanwezig die als afzonderlijke windparken kunnen worden gezien. De indiener concludeert dat er geen ruimte is voor extra windturbines in dit zoekgebied.

Antwoord

Zie antwoord W_D200-WEO206.

W_D200-WEO208 Uitkomst lokale raadpleging

De indiener geeft aan dat in 2024 een raadpleging is gehouden waaruit bleek dat inwoners plaatsing van windturbines bij de N11 onwenselijk vinden. Volgens de indiener heeft de gemeenteraad deze uitkomsten meegenomen in haar standpunt. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland het zoekgebied N11 Rijndijk niet aan te merken als locatie voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D200-WEO209 Samenloop met andere provinciale plannen

De indiener stelt dat windturbines langs de N11 conflicteren met andere plannen van de provincie Zuid-Holland, zoals woningbouw, recreatie, mobiliteit, zonne-energie en aanpassing van de N11. Volgens de indiener vragen deze ontwikkelingen veel ruimte en leiden zij gezamenlijk tot een verslechtering van de leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw, Toerisme/recreatie, Alternatieven voor opwek, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D200-WEO210 Leesbaarheid en participatie

De indiener stelt dat de provincie Zuid-Holland in beleidsdocumenten en de OER gebruikmaakt van lange en complexe teksten. Volgens de indiener belemmert dit de

toegankelijkheid en participatie van inwoners. De indiener vraagt om meer duidelijkheid over de status en fase van zoekgebieden en onderlinge afstemming tussen regio's.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Participatie en lokaal eigendom, en RES-doelstellingen. De provincie hoopt dat de OER en de Herziening 2025 duidelijker worden door de nota van beantwoording en de themabeantwoording.

W_D203, W_D207, W_D211

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D203-WEG093 Onvoldoende aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties die mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines (200–240 meter tiphoogte) beschrijven. De indiener vreest hierbij voor een opeenstapeling van gezondheidseffecten, mede door de aanwezigheid van Schiphol en de A4. Ook geeft de indiener aan dat er onvoldoende onderzoek naar de langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen en vrijkomende microplastics en chemische stoffen is gedaan. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D203-WEL082 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis bevinden, zoals het Groene Hart. De indiener maakt zich daarbij zorgen over de mogelijkheid voor recreatie in de omgeving en knipperende rode lichten van de windturbines die de omgeving zulle ontsieren. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, Toerisme/recreatie, en Natuur.

W_D203-WEL083 Industrialisering

De indiener noemt de beslissing van GS om zoekgebieden voor turbines in het Groene Hart aan te wijzen, terwijl dit uitgesloten is volgens de huidige omgevingsvisie, zorgwekkend. De indiener vreest dat de lokale opwekking van energie voor meer industrialisering zal zorgen in het gebied, wat afbreuk doet aan het landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart.

W_D203-WEO213 Maatschappelijke schade

De indiener merkt op dar er een grote maatschappelijk weerstand tegen windturbines is en dat de plaatsing hiervan voor verder afname van vertrouwen in de politiek kan zorgen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D203, W_D207, W_D211, W_D295

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D203-WEO214 Bezwaar zoekgebieden Wassenaarsche Polder en Vierambachtspolder

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden en de Wassenaarsche Polder en Vierambachtspolder

Antwoord

De provincie dankt u voor zienswijze en neemt kennis van uw zorgen en bezwaren. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D204

W_D204 -WEL084 Ruimtelijke effecten

De indiener ondersteunt de energietransitie maar maakt bezwaar tegen de specifieke locatie voor wind- en zonne-energie in de polder bij Benthuizen, die direct tegen de dorpsrand ligt. Deze locatie zou aanzienlijke ruimtelijke effecten hebben op het open polderlandschap, toekomstige woningbouwontwikkeling, en de overgang tussen bebouwde kom en buitengebied.

Antwoord

Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Woningbouw en Landschap en het Groene Hart. Op dit moment is grootschalige woningbouw in de omgeving van Benthuizen niet aan de orde.

W_D204 -WEO215 Woningbouwpotentie

De polder rond Benthuizen biedt een natuurlijke uitbreidingsmogelijkheid voor het dorp, wat essentieel is gezien de huidige woningnood. Een zoekgebied voor wind of zon zou toekomstige woningbouw onnodig beperken en verdringen, wat ruimtelijk onlogisch is gezien de dringende behoefte aan dorpsuitbreiding.

Antwoord

Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Woningbouw en Landschap en het Groene Hart. Op dit moment is grootschalige woningbouw in de omgeving van Benthuizen niet aan de orde.

W_D204 -WEO216 Alternatieve locatie: Bentwoud

Het Bentwoud wordt door de indiener als een betere locatie voor duurzame energie gezien vanwege de grootschaligheid en afstand tot woningen. Dit gebied biedt betere landschappelijke inpassing en voorkomt aantasting van de open polder direct rond Benthuizen, waardoor minder versnippering van het landschap ontstaat.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. Voor meer informatie over hoe de verschillende zoekgebieden tot stand zijn gekomen en hoe de provincie de verdeling tussen primair en secundair heeft gemaakt, zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Zoekgebieden.

W_D204 -WEO217 Woningbouwpotentie

De indiener verzoekt de provincie om het zoekgebied in de polder achter Benthuizen uit het ontwerp omgevingsbeleid te halen of aan te passen zodat geen wind- of zonne-energie als voorkeursinvulling wordt vastgelegd. Alternatieven zoals het Bentwoud moeten beter worden onderzocht en in het omgevingsbeleid moet expliciet rekening worden gehouden met de toekomstige woningbouwontwikkeling van Benthuizen. De indiener hoopt dat de provincie deze overwegingen meeneemt in de definitieve Herziening van het Omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Woningbouw, Alternatieven voor opwek, Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en herziening. Op dit moment is grootschalige woningbouw in de omgeving van Benthuizen niet aan de orde.

W_D206

W_D206-WEG094 Gezondheid

Windturbines veroorzaken geluidsoverlast, stress, slaapproblemen, vermoeidheid, concentratiestoornissen en hoofdpijn door laagfrequent geluid en slagschaduw. Deze aantasting van milieu en leefklimaat weegt zwaar voor bewoners en zou ook voor bestuurders zwaar moeten wegen. Er zijn geen goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen beschikbaar, en participatie volgens de Omgevingswetgeving heeft volledig ontbroken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D206-WEL085 Industrialisering

Het Groene Hart is van oudsher een groen en open gebied dat juist bekendstaat om zijn rust, natuur en karakteristieke landelijke dorpen. Door het plaatsen van grote windturbines verandert dit unieke landschap in een industrieel gebied, wat haaks staat op het beleid om het Groene Hart te beschermen. Het is zorgwekkend dat zoekgebieden voor turbines in het Groene Hart worden aangewezen terwijl dit gebied volgens de huidige Omgevingsvisie uitgesloten is voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D206-WEO218 Waardedaling van huizen

De plaatsing van windturbines in het open landschap zal volgens meerdere onderzoeken leiden tot een forse waardedaling van woningen in de omgeving. Dit is zeer onrechtvaardig voor inwoners die hier vaak al jarenlang met plezier wonen en hun woning als belangrijke financiële zekerheid hebben ingebouwd voor later.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D206-WEO219 Maatschappelijke zorgen

Er is grote maatschappelijke weerstand tegen windturbines. Plaatsing leidt tot verdeeldheid en verlies van draagvlak voor duurzaamheid, omdat burgers zich niet gehoord voelen en geconfronteerd worden met de negatieve gevolgen zonder voldoende inspraak of compensatie. Er is geen participatie geweest bij het aanwijzen van zoekgebieden voor turbines binnen het Groene Hart, wat onaanvaardbaar is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D206-WEO220 Verzoek

De indiener verzoekt dringend om af te zien van deze plannen. Het Groene Hart moet beschermd worden, evenals de waarde van woningen, het bijzondere karakter van het gebied en de leefkwaliteit en gezondheid van de mensen en dieren die hier wonen. Kernenergie biedt een duurzamer alternatief, met weersonafhankelijke stroom die beter is voor de netcongestie. Nederland moet niet achterblijven door te lang vast te houden aan windenergie op land.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, en Gezondheid.

W_D206-WEO221 bezwaar

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart, speciaal in en rond Langeraar, vanwege de negatieve gevolgen voor gezondheid, landschap, toerisme en toekomstige woningbouw.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Toerisme/recreatie, Woningbouw, en Landschap en het Groene Hart.

W_D209

W_D209 -WEA038 alternatieven

De indiener pleit voor de noodzaak van windturbines om onafhankelijk te worden van milieubelastende fossiele brandstoffen. Argumenten tegen windturbines, zoals vrij uitzicht, worden als flauwekul beschouwd, en bezwaren over milieugevaar zijn hypocriet zolang houtkachels en open haarden fijnstof uitstoten. Er moet meer aandacht zijn voor alternatieven en de sabotagegevoeligheid van offshore windturbines. De focus moet liggen op toekomstige generaties, niet alleen op de zorgen van vandaag.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en onderschrijft de noodzaak om duurzame stroom op te wekken. Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Inleiding, Gezondheid, Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D215

W_D215-WEA039 Energietransitie

De indiener pleit voor een evenwichtige en zorgvuldige invulling van de energietransitie, waarbij primair wordt ingezet op zonne-energie op woningen en bestaande bedrijventerreinen, in plaats van het aantasten van kwetsbare natuur- en cultuurlandschappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D215-WEE070 Natuurlijke waarde

De voorgenomen locatie ligt nabij kwetsbare Natura 2000-gebieden, waaronder de Nieuwkoopse Plassen, De Ruygeborg en De Groene Jonker, wat aanzienlijke risico's met zich meebrengt voor verstoring van beschermde en zeldzame vogelsoorten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De provincie is op de hoogte van deze natuurgebieden rond de woonkern Nieuwkoop.

W_D215-WEL086 Leefklimaat en horizonvervuiling

De plaatsing van turbines zal leiden tot horizonvervuiling, geluidshinder, slagschaduw en een onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat in Nieuwkoop en omliggende kernen. Dit zal de rust en het open karakter van het Groene Hart ernstig aantasten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Landschap en het Groene Hart.

W_D215-WEO222 Luchtvaartveiligheid

De locatie onder de aanvliegroute naar Schiphol roept ernstige vragen op over luchtvaartveiligheid en ruimtelijke aanvaardbaarheid vanwege de lage aanvlieghoogtes en de hoogte van de windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D215-WEO223 Woningwaarde

Windturbines in de directe leefomgeving kunnen leiden tot significante waardedaling van woningen, wat onrechtvaardig is voor huidige inwoners en nieuwe bewoners van nabijgelegen nieuwbouwwoningen. Dit kan leiden tot brede maatschappelijke onrust en formele klachten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D215-WEO224 schadevergoeding

De indiener verzoekt dringend om heroverweging van de locatiekeuze voor windturbines in Nieuwkoop en houdt het recht voor om planschadevergoeding te eisen indien het plan wordt doorgezet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D215 -WEL087 landschap

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van grootschalige windturbines in de polder bij Nieuwkoop vanwege ingrijpende veranderingen in het unieke landschap, natuur en cultuurhistorische waarde van het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Cultureel erfgoed.

W_D215 -WEL088 landschap

Windturbines van circa 240 meter hoog passen niet bij de bestaande schaal en het historisch kleinschalige karakter van de dorpen Nieuwkoop, Noorden en Zevenhoven. De turbines zouden de visuele elementen zoals kerktorens, die momenteel de hoogste structuren zijn, ver overschrijden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D219

W_D219-WEG095 Verzoek

De indiener verzoekt om het gebied niet aan te wijzen voor windturbines en omwonenden vroegtijdig te betrekken bij verdere besluitvorming. De provincie wordt verantwoordelijk gehouden voor gezondheidsschade en woongenot.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Participatie en Lokaal eigendom.

W_D219-WEL089 Aantasting leefomgeving

Windturbines zouden het uitzicht, de rust en waarde van woningen in het open landschap van Steekterweg en Zwammerdam blijvend aantasten. De sociale opbouw en samenhang worden door de teloorgang van de aantrekkelijkheid niet bevorderd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Financiële compensatie, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D219 -WEO225 Geen draagvlak

Recent deur-aan-deuronderzoek toont aan dat er geen draagvlak is voor windturbines bij de Steekterweg/Zwammerdam. Bewoners geven unaniem aan dat alternatieven buiten woongebieden eerst moeten worden onderzocht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D219 -WOER031 Onvoldoende gebiedsspecifieke onderbouwing

Er is geen duidelijke motivatie waarom deze locatie geschikt zou zijn. Het OER beschrijft effecten op hoofdlijnen zonder specifieke informatie over geluid, slagschaduw en gezondheidseffecten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D221

W_D221 -WEO226 Positief

De indiener laat weten akkoord te gaan met het ontwerp en de zoekgebieden, inclusief de Achterofsche polder in Waddinxveen. Het is belangrijk om niet alleen afhankelijk te zijn van zonne-energie.

Antwoord

Wij bedanken u voor uw steun voor het ontwerp en de zoekgebieden. Een mix van wind- en zonne-energie wordt gezien als noodzakelijk voor een betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening.

W_D226

W_D226 -WEE071 Weidevogels

De indiener maakt bezwaar tegen de locatie van windmolens ten zuiden van de J.C. Hoogendoornlaan vanwege de impact op het ongerepte Groene Hart, waar veel weidevogels broeden en het stil is. Plaatsing van windmolens zou het begin van het einde van dit gebied betekenen en strijdig zijn met het beleid om weidevogels te sparen. De voorgestelde locatie ligt nabij Polder de Wijk, bekend om de aanwezigheid van veel weidevogel broedparen, en nabij een natuurgebied dat vele andere vogels aantrekt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Zoekgebieden.

W_D226 -WEO227 bedrijventerreinen

Er wordt voorgesteld om windmolens ten noorden van de J.C. Hoogendoornlaan te plaatsen, zoals langs de N11. Dit gebied is al verrommeld door bestaande infrastructuur zoals de N11, het spoor Utrecht-Leiden en bedrijventerreinen, waardoor het geluid van windmolens minder zal opvallen. Bovendien heeft dit gebied geen weidevogels meer sinds de aanleg van de N11. De indiener biedt aan om een rondleiding te geven om de zorgen nader toe te lichten.

Antwoord

In uw zienswijze geeft u terecht aan dat de impact van zoekgebied 5 op weidevogels groot is. De provincie deelt deze zorg met u. U verzoekt daarom om het gebied meer richting N11 te verplaatsen ten noorden van de J.C. Hoogendoornlaan. Ook daar blijkt echter uit het OER dat het effect op weidevogels groot is. In de teksten die gaan over dit specifiek zoekgebied in de omgevingsvisie en het programma is daarom aangegeven dat dit gebied niet goed scoort op weidevogels en dit verder onderzocht moet worden. Dit kan aanleiding zijn om het gebied aan te passen. Zie themabeantwoording windenergie, Hoofdstukken Zoekgebieden, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D228

W_D228 -WEG096 Geluidsoverlast

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart en uit grote zorgen over de gevolgen voor gezondheid, de gezondheid van dieren en het milieu. Windturbines kunnen leiden tot geluidsoverlast, laagfrequente trillingen en slagschaduw, die stress, hoofdpijn, slaapproblemen en andere klachten veroorzaken, zelfs op grotere afstand zoals 2 km. Melkvee in de Wassenaarse polder is extra gevoelig voor straling en trillingen, wat schadelijk kan zijn voor hun gezondheid. Verspreiding van schadelijke stoffen uit turbinebladen baart ook zorgen, omdat deze stoffen in grondwater of gewassen kunnen terechtkomen, met mogelijke risico's voor veilige voedselproductie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur, Normen, en Duurzaamheid windturbines.

W_D228 -WEG097 Gezondheid

Er is geen goed onderbouwd onderzoek geweest naar de effecten op gezondheid en leefomgeving, en participatie volgens de Omgevingswet heeft ontbroken. Het Groene Hart is een uniek gebied dat windturbines onomkeerbare schade zou toebrengen. Sommige boeren kunnen wel financieel voordeel zien, maar het plan brengt vooral bedreigingen voor hun bedrijven mee. Daarom verzoekt de indiener dringend om af te zien van de plannen en de gezondheid, leefomgeving en open landschap te beschermen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid, Participatie en lokaal eigendom, Landschap en het Groene Hart, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D229

W_D229-WEG098 Gezondheid

De indiener geeft aan dat het geluid van de turbine, het geluid van de wind langs de wieken, het geluid van de wieken langs de mast en het laagfrequente geluid zorgen voor stress, slaapproblemen en vermoeidheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D229-WEG099 Gezondheid

Slagschaduw, het voortdurend draaien van de bladen en de rode knipperlichten voor vliegverkeer leiden tot hinder, concentratiestoornissen en hoofdpijn

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D229-WEG100 Gezondheid

Indiener geeft aan zich zorgen te maken over schadelijke stoffen uit afbrokkelende en slijtende turbinebladen. Deze stoffen kunnen in grondwater terecht komen waardoor landgebruik voor landbouw en ook veeteelt op den duur wellicht onmogelijk wordt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D229-WEG101 gezondheid en leefomgeving onvoldoende beschermd

Indiener wijst er op dat er voorbij gegaan wordt aan het voorzorgsbeginsel en dat zonder dat er zekerheid bestaat over gezondheidseffecten grootschalige bronnen van hinder mogelijk gemaakt worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D229-WEG102 Normen

De indiener maakt bezwaar tegen de herziening omdat het ontbreekt aan goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D229-WEL090 Groene long van de Randstad

De indiener spreekt zorgen uit over de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart. Windturbines brengen hier onomkeerbare schade aan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart

W_D229-WEO228 waardedaling van de huizen

Indiener geeft aan dat door het gebrek aan afstandsnormen koen de turbines te dicht bij woningen te staan waardoor overlast, waardedalingen onverkoopbare huizen ontstaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie

W_D229-WEO229 Participatie

De indiener maakt bezwaar tegen dat bij de aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswetgeving volledig heeft ontbroken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom

W_D230

W_D230-WEO230 Nieuwkoop

Na het doorlezen van de herziening van het omgevingsbesluit provincie Zuid-Holland 2025, uit de indiener zorgen over de geplande grote windturbine nabij Nieuwkoop. Er is zorg over de verstoring van de vogeltrek, waar de indiener als vogelkenner getuige van is geweest. Daarnaast zijn er zorgen over het geluid en de trillingen van de windturbine. Deze punten vormen een protest tegen de plaatsing van een grote windturbine in Nieuwkoop.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Natuur. Ten tijde van vogeltrek kunnen de windturbines uitgezet worden. Of dit noodzakelijk is zal uit het locatie specifieke onderzoek van de initiatiefnemer blijken.

W_D231, W_D249

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D231-WEE072 Milieuschade

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart vanwege de milieuschade door zware belasting van bodem en water, problemen met recycling van turbinebladen en restafval.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D231-WEE073 natuur

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart er is namelijk geen onderzoek naar effecten op gezondheid, flora en fauna gedaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Natuur.

W_D231-WEO231 wonen

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart hierdoor komen waardevolle locaties niet meer in aanmerking voor woningbouw.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D231-WEO232 participatie

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart vanwege participatie volgens de Omgevingswet ontbrak bij de start.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D231-WEO233 strijdig met beleid

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart omdat volgens de huidige Omgevingsvisie windturbines zijn uitgesloten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D231-WEG103 geluid

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart vanwege de gezondheidsrisico’s voor omwonenden, zelfs op meer dan 2 km afstand:

laagfrequent geluid veroorzaakt stress, slaapproblemen en vermoeidheid; slagschaduw en draaiende bladen leiden tot hinder en hoofdpijn. Het RIVM wijst op deze risico's en stelt afstandsnormen die niet zijn meegenomen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D231-WEG104 Geluid

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart vanwege de negatieve impact op recreatie en natuur: vogels en vleermuizen sterven door botsingen, biodiversiteit neemt af, vogeltrek wordt verstoord, en het open landschap verdwijnt door horizonvervuiling. Geluid en trillingen verstoren dieren permanent.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur, Landschap en het Groene Hart, en Toerisme/recreatie.

W_D232

W_D232-WEA040 Verzoek

De indiener verzoekt dringend om af te zien van deze plannen. Het Groene Hart moet beschermd worden, evenals de waarde van woningen, het bijzondere karakter van het gebied en de leefkwaliteit en gezondheid van de mensen en dieren die hier wonen. Kernenergie biedt een duurzamer alternatief, met weersonafhankelijke stroom die beter is voor de netcongestie. Nederland moet niet achterblijven door te lang vast te houden aan windenergie op land.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Gezondheid en al Alternatieven voor opwek.

W_D232-WEL091 landschap

Het Groene Hart is van oudsher een groen en open gebied dat juist bekendstaat om zijn rust, natuur en karakteristieke landelijke dorpen. Door het plaatsen van grote windturbines verandert dit unieke landschap in een industrieel gebied, wat haaks staat op het beleid om het Groene Hart te beschermen. Het is zorgwekkend dat zoekgebieden voor turbines in het Groene Hart worden aangewezen terwijl dit gebied volgens de huidige Omgevingsvisie uitgesloten is voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart

W_D232-WEO234 Waardedaling van huizen

De plaatsing van windturbines in het open landschap zal volgens meerdere onderzoeken leiden tot een forse waardedaling van woningen in de omgeving. Dit is zeer onrechtvaardig voor inwoners die hier vaak al jarenlang met plezier wonen en hun woning als belangrijke financiële zekerheid hebben ingebouwd voor later.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D232-WEO235 Maatschappelijke schade

Er is grote maatschappelijke weerstand tegen windturbines. Plaatsing leidt tot verdeeldheid en verlies van draagvlak voor duurzaamheid, omdat burgers zich niet gehoord voelen en geconfronteerd worden met de negatieve gevolgen zonder voldoende inspraak of compensatie. Er is geen participatie geweest bij het aanwijzen van zoekgebieden voor turbines binnen het Groene Hart, wat onaanvaardbaar is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D232 -WEG105 Gezondheid

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart en uit grote zorgen over de gevolgen voor gezondheid, landschap, toerisme en toekomstige woningbouw.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid, Toerisme/recreatie, en Woningbouw.

W_D232 -WEG106 Gezondheid

Windturbines veroorzaken geluidsoverlast, stress, slaapproblemen, vermoeidheid, concentratiestoornissen en hoofdpijn door laagfrequent geluid en slagschaduw. Deze aantasting van milieu en leefklimaat weegt zwaar voor bewoners en zou ook voor bestuurders zwaar moeten wegen. Er zijn geen goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen beschikbaar, en participatie volgens de Omgevingswetgeving heeft volledig ontbroken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D234

W_D234-WEA041 Alternatieven voor windturbines

De indiener stelt alternatieven voor windturbines voor, zoals zonne-energie op geluidsschermen langs de A4, kleinschalige lokale energieopslag, en nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie. Hij verzoekt de provincie om eerst deze alternatieven volledig te benutten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D234-WEG107 Bezwaren tegen zoekgebieden voor windturbines

De indiener maakt bezwaar tegen de aanwijzing van nieuwe zoekgebieden voor windturbines in Zuid-Holland zonder vastgestelde landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders. Hij verzoekt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen totdat deze normen zijn vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D234-WEG108 Gezondheidsrisico's en hinder

De indiener wijst op mogelijke gezondheidsrisico's en hinder door windturbines, zoals slaapstoornissen en stressklachten. Hij verzoekt de provincie om eerst onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten uitvoeren naar deze effecten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D234-WEG109 Conclusie en verzoek

De indiener concludeert met een verzoek aan de provincie om geen nieuwe zoekgebieden voor windturbines vast te stellen zonder landelijke normen, eerst onafhankelijk onderzoek te doen naar gezondheidseffecten, de belangen van omwonenden en natuur zwaarder te laten wegen, en de focus te verleggen naar andere vormen van duurzame energieopwekking.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Alternatieven voor opwek, en Natuur.

W_D234-WEL092 Bescherming van landschap en natuur

De indiener maakt zich zorgen over de bescherming van landschap en natuur, met name in het Groene Hart. Hij verzoekt de provincie om prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D235

W_D235 -WEG110 geluidsoverlast

De indiener verzoekt de overheid om naar burgers te luisteren en respect te tonen voor het gebrek aan draagvlak voor windmolens, die geluidsoverlast, horizonvervuiling en gezondheidsproblemen veroorzaken. Er wordt gepleit voor ruimhartige afstandsnormen, zoals minimaal 2.4 km vrije ruimte voor een windmolen van 240 meter hoog, in plaats van de huidige normen. Er wordt ook kritiek geuit op het onduidelijke en moeilijk toegankelijke reactieproces, wat het vertrouwen in de politiek ondermijnt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D237

W_D237 -WEA042 Alternatieve locatie

Er is geen ruimte voor windturbines in dit kwetsbare landschap vanwege hun gevaar voor volksgezondheid, milieu, en het verlies van het historisch landschap. De indiener wijst op het belang van het Groene Hart voor alle inwoners van Nederland en vergelijkt het met gebieden zoals de Veluwe en Hunebedden. De indiener pleit voor duurzame energie maar verzoekt om alternatieve locaties buiten het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Alternatieve locaties, Natuur, en Gezondheid.

W_D237 -WEL093 landschap

De indiener maakt zich zorgen over de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart en de ingrijpende verandering van het open, weidse landschap. Windturbines zouden de aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners, bezoekers en ondernemers verminderen en nieuwbouw onmogelijk maken, wat negatieve gevolgen heeft voor kleine dorpen en mantelzorg.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Toerisme/recreatie, en Woningbouw.

W_D237 -WEO236 Gebrek participatie, normen en onderzoek

Daarnaast ontbreekt participatie volgens de Omgevingswet, goed onderbouwde afstands- en geluidsnormen, en onderzoek naar effecten op recreatie en toerisme.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en Lokaal eigendom, Normen, en Toerisme/recreatie.

W_D240

W_D240 -WEL094 landschap

De indiener uit grote zorgen en frustratie over de plannen voor windturbines in het Groene Hart, een uniek en onvervangbaar gebied dat rust en ruimte biedt en een eeuwenoude waarde heeft. Windturbines zouden het karakter van het landschap onomkeerbaar veranderen en schade toebrengen aan de leefomgeving en de toekomst van dorpen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D240 -WEO237 Gebrek participatie, normen en onderzoek.

Er was geen echte participatie in dit traject, er ontbreken duidelijke wettelijke normen en er is geen onderzoek gedaan naar de gevolgen voor recreatie en toerisme. De indiener verzoekt met klem om af te zien van windturbines in dit kwetsbare, waardevolle gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Participatie.

W_D244

W_D244-WEG111 Onvoldoende aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico’s en hinder

De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties die mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines (200–240 meter tiphoogte) beschrijven. Ook geeft de indiener aan dat er onvoldoende onderzoek naar de langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen, vrijkomende microplastics en chemische stoffen en de veiligheidsrisico's van losrakende wieken is gedaan. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D246

W_D246-WEO238 Ontwikkeling gebiedsbreed gedragen windenergieplan

De inbrenger benoemt zich in te willen zetten voor een agrarisch toekomstbestendig bedrijf en hiervoor een gebiedsbreed gedragen windenergieplan voor te willen ontwikkelen. De inbrenger benoemt dat deelnemende boeren een initiatief willen realiseren dat zowel economisch als maatschappelijk goed is ingebed.

Antwoord

De provincie staat positief tegenover initiatieven voor de opwek van duurzame energie. Onder andere via de voorliggende herziening van het omgevingsbeleid werkt de provincie aan de passende randvoorwaarden om initiatieven tot ontwikkeling te kunnen laten komen.

W_D246-WEO239 Positieve houding t.o.v. plaatsing windturbines landbouwpolder Dordrecht

De inbrenger benoemt dat de landbouwpolder uitzonderlijk veel ruimte biedt voor een gedragen inrichting met windturbines. Daarbij benoemt de inbrenger dat er geen voorkeur is voor specifieke turbineposities, zolang het uiteindelijke plan maar veilig, landschappelijk passend en technisch haalbaar is. De inbrenger benoemt dat Dordtse ondernemers al jaren kampen met structurele netcongestie en dat een windpark hun economische concurrentiepositie zal versterken en hen de kans biedt om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Daarnaast benoemt de inbrenger dat de lokale energievoorziening kan bijdragen aan het op gang brengen van de realisatie van bedrijventerrein Dordtse Kil IV.

Antwoord

De provincie staat positief tegenover initiatieven voor de opwek van duurzame energie. Onder andere via de voorliggende herziening van het omgevingsbeleid werkt de provincie aan de passende randvoorwaarden om initiatieven tot ontwikkeling te kunnen laten komen.

W_D246-WEO240 Verzoek aanwijzing windlocatie en ruimte geven aan inbrenger

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om het gebied ten oosten van de A16 in Dordrecht aan te wijzen voor windenergie. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om ruimte om samen met de omgeving, gemeente en provincie tot een gedragen plan en optimale opstelling te komen. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om ruimte om op basis van lokale omstandigheden een zo passend mogelijke opstelling te ontwikkelen. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om ruimte om aan te sluiten op de (toekomstige) energiebehoefte van de ondernemers in Dordrecht en de Drechtsteden. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om nu geen maximum te stellen aan opgesteld vermogen of aantallen windturbines, zodat er ook in de toekomst voldoende stroom beschikbaar is. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om een ondergrens te bepalen op basis van de huidige inzichten.

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D247

W_D247-WEL095 Behoud Groene Hart

In het kleine stukje Groene Hart worden steeds grenzen overschreden met de komst van varkensstallen, kippen farms en woningen onder de noemer landhuis. Voor nu moet het echt klaar zijn; geen windmolens van ordinaire hoogte. Behoud het Groene Hart zonder windmolens en zonder vage vergunningen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D248

W_D248 -WEO241 Andere vormen van energieopwekking

Op pagina 2 van de zienswijze noemt de inbrenger verschillende oplossingen zoals elektrische energie met kerncentrales, Thorium technologie, koude kernfusies en Free energiesysteem via principes gebruik maken van het aardmagnetisch veld en energie in de ether. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om de focus te verleggen naar andere vormen van energieopwekking.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D248 -WOER032 Onzorgvuldige aanpak en verzoek tot onderzoek

De inbrenger benoemt op pagina 1 van de zienswijze diverse redenen waarom de inbrenger van mening is dat de huidige aanpak onzorgvuldig is. Onderzoek naar de noodzaak en technieken worden door de inbrenger benoemd. De inbrenger verzoekt de provincie om onafhankelijk wetenschappelijk en technische onderzoek laten verrichten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Participatie en lokaal eigendom, en Alternatieven voor opwek.

W_D250

W_D250-WEA043 Alternatieven zijn beschikbaar

De indiener ondersteund het doel om duurzame energie te bevorderen, maar wijst op alternatieve wijzen van energieopwekking. De indiener geeft de volgende alternatieven aan: windturbines op zee, versnelling van zon op dak en infrastructuur, investeren in kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing, kleine modulaire kernreactoren (SMR) en geothermie, verduurzaming door energiebesparing en efficiëntieverbetering. De indiener verzoekt de Provincie om eerst deze alternatieven te benutten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven van opwek.

W_D250, W_D388, W_D406, W_D415, W_D468, W_D516, W_D550, W_D553, W_D562, W_D572, W_D579

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D250-WEA003 Alternatieven

De indiener steunt het doel om duurzame energie te bevorderen, maar wijst erop dat dit niet uitsluitend door windenergie op land hoeft. De indiener noemt alternatieven zoals windturbines op zee, zon op dak en infrastructuur, lokale energieopslag, kleine modulaire kernreactoren, geothermie, energiebesparing en efficiëntieverbetering.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen, en Alternatieven voor opwek.

W_D250-WEE007 Flora en fauna

De indiener geeft aan dat de plaatsing van windturbines onvermijdelijk leidt tot verstoring van de vogel- en vleermuispopulaties. De indiener begrijpt niet waarom er geen flora en fauna onderzoek is geweest, voordat Polder Rozendaal als geschikte locatie is aangewezen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Tijdlijn, proces OER en herziening. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

W_D250-WEG005 Gezondheidsrisico's en hinder

De indiener geeft aan dat steeds meer wetenschappelijke publicaties wijzen op mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen afkomstig van grote windturbines. Dit kan leiden tot slaapstoornissen, stressklachten en verminderde leef kwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D250-WEG006 Lange termijneffecten

Er is onvoldoende onderzocht wat de lange termijneffecten zijn van de gebruikte materialen (microplastics en chemische stoffen) in windturbines, en het vrijkomen daarvan bij slijtage, brand of sloop.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid, onderdeel Bisfenol-A (BPA).

W_D250-WEG007 Geluid

De indiener wijst op de feitelijke tekortkomingen van de op dit moment gehanteerde Lden. De indiener noemt in de zienswijze een aantal tekortkomingen aan de gehanteerde rekenmethoden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, onderdeel Geluid en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D250-WEL005 Open landschap

De windturbines gaan het open landschap aanpassen. De indiener verzoekt de Provincie prioriteit te geven aan het behoud van open landschappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D250-WEN006 Landelijke afstandsnormen

De indiener geeft aan dat er geen wettelijke vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen zijn. De indiener vindt het onverantwoord dat de Provincie vooruitloopt op landelijke wetgeving door nieuwe locaties voor windturbines aan te wijzen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D250-WEO034 Laagvlieggebied Defensie

De indiener geeft aan dat Defensie de Polder Rozendaal heeft aangewezen als laagvlieggebied helikopters en dat een windmolenpark ongeschikt en onveilig is in combinatie met een laagvlieggebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk veiligheid.

W_D250-WEO035 Aansprakelijk stellen

De indiener geeft aan dat als de Provincie ondanks deze bezwaren toch overgaat tot het toestaan of realiseren van windmolens in de Polder Rozendaal, dat de indiener dan het voorbehoud maakt om de verantwoordelijke overheidsinstanties aansprakelijk te stellen voor alle directe en indirecte schade die hieruit kan voortvloeien.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D250-WOER008 Onzorgvuldige uitvoering OER

De indiener geeft aan dat het OER onzorgvuldig is uitgevoerd. Zo is er een minimale afstand van 3 kilometer nodig voor de zes windturbines waarvan het OER stelt dat die mogelijk zijn in zoeklocatie 7. De indiener heeft op een kaartje bij de zienswijze ingetekend dat er slechts 1,92 kilometer beschikbaar is, door het NNN-gebied en de gasleiding, waardoor er maximaal ruimte is voor vier turbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_D250-WOER009 Afstand tot woonkern

De indiener geeft aan dat de Hoenkoopse Buurtweg aangemerkt is als woonkern, en dat het OER hier rondom geen 1000 meter afstand neemt.

Antwoord

De afstand tot woonkernen waar u naar refereert is geen harde eis in de Omgevingseffectrapportage (OER). In de OER zijn vuistregelafstanden gebruikt om in te schatten hoe kansrijk zoekgebieden zijn op het gebied van de landelijke concept geluidsnorm. Zoekgebieden die binnen de vuistregelafstanden vallen zijn niet direct uitgesloten. Het zegt alleen iets over de kansrijkheid van deze zoekgebieden. In locatie specifieke vervolgonderzoeken wordt nogmaals gekeken naar de afstand tot woonkernen en solitaire bebouwing om ervoor te zorgen dat er voldaan kan worden aan de normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw.

W_D251

W_D251-WEO242 Nieuw zoekgebied IA.03.HR in strijd met RES 1.0 en bestuurlijke afspraken

De indiener stelt dat het zoekgebied IA.03.HR nieuw is en niet voorkomt in eerdere provinciale plannen of de RES 1.0. Dit gebied voldoet niet aan de afspraken dat windenergie in het Groene Hart alleen als uitbreiding van bestaande windclusters mag plaatsvinden. Het toevoegen van dit gebied zonder afstemming met gemeente en regio is in strijd met zorgvuldig bestuur en bestuurlijke afspraken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en RES-doelstellingen.

W_D251-WEO243 Geen participatieproces voor IA.03.HR

De indiener geeft aan dat er geen participatieproces is doorlopen voor het zoekgebied IA.03.HR, noch met inwoners, noch met de gemeente Nieuwkoop. Dit is in strijd met de participatieverplichtingen onder de Omgevingswet, die vereisen dat inwoners tijdig worden betrokken bij ruimtelijke keuzes.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, RES-doelstellingen, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D251-WEO244 Groene Hart-bescherming genegeerd (motie M-1801)

De indiener stelt dat het Groene Hart wettelijk en beleidsmatig is aangewezen als open, stil, weidevogelkerngebied. Provinciale Staten hebben dit bevestigd in motie M-1801. De provincie motiveert niet waarom dit beschermingsregime wordt losgelaten, wat een schending is van het motiveringsbeginsel en het eigen provinciale beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Tijdlijn, proces OER en herziening, en RES-doelstellingen.

W_D251-WEO245 Onevenredige concentratie van windopgave (80% in één deelgebiedencluster)

Volgens de indiener wordt met deze herziening 80% van de regionale windopgave in slechts drie oostelijke gemeenten geplaatst, waaronder Nieuwkoop. Dit is in strijd met het evenredigheidsbeginsel en de RES-uitgangspunten van evenwichtige ruimtelijke verdeling.

Antwoord

Zie thema beantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D251-WEO246 Cumulatieve grensoverschrijdende effecten met Provincie Utrecht (afstand: 13 km)

De indiener stelt dat zijn woning op slechts 13 km van het windproject Stichtse Vecht ligt. De OER van Zuid-Holland houdt geen rekening met deze planvorming, waardoor de werkelijke effecten op geluid, landschapskwaliteit, ecologie, horizonvervuiling en stikstofdepositie onvolledig en te laag worden ingeschat. Volgens de Omgevingswet moet de provincie het totaalbeeld van de milieubelasting, ook over de provinciegrens heen, bekijken.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Uit de vervolgonderzoeken, participatietrajecten en besluitvorming kan blijken dat een gebied ongeschikt of ongewenst is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D251-WOER033 OER niet toepasbaar: berekend met 240 m, terwijl max. 146 m toegestaan is

De indiener stelt dat de OER is gebaseerd op turbines van 240 meter tiphoogte, terwijl in het zoekgebied maximaal 146 meter is toegestaan. Hierdoor zijn alle geluids-, zicht-, slagschaduw- en ecologische berekeningen niet representatief en niet toepasbaar op IA.03.HR. De provincie gebruikt een ongeldige milieubeoordeling als basis voor dit zoekgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D251-WOER034 Onjuiste en onderschatte weidevogeldata (feitelijke fout in OER)

Volgens de indiener blijkt uit onderzoek dat het aantal broedparen weidevogels in het gebied 7 keer hoger ligt dan het provinciale onderzoek stelt. Dit betekent dat het gebied niet in categorie 4 thuishoort, maar minimaal in categorie 2, waardoor het juridisch is uitgesloten voor windenergie. De OER is gebaseerd op feitelijk onjuiste uitgangspunten.

Antwoord

In de komende periode zal de provincie verder onderzoek doen naar dit gebied. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D251-WOER035 Geen alternatievenonderzoek uitgevoerd (plicht volgens Omgevingswet en EU-recht)

De indiener geeft aan dat bij plannen met significante effecten op Natura 2000 en NNN een alternatievenanalyse verplicht is. De provincie onderzoekt geen alternatieve locaties, windclusters, energiemethoden of uitbreidingsopties van bestaande windlocaties. Het niet uitvoeren van een alternatievenonderzoek maakt het besluit juridisch kwetsbaar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D258

W_D258-WEE074 Nadelige effecten op beschermde vogelsoorten

Indiener stelt dat verschillende beschermde vogelsoorten nadelige effecten zullen ondervinden van plaatsing van windturbines in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D258-WEG112 Onvoldoende onderzoek effect gezondheid en milieu

Indiener stelt dat het plaatsen van windturbines in het Groene Hart nadelige gevolgen heeft voor gezondheid en milieu. En dat dit onvoldoende is onderzocht. Het gaat hierbij om laagfrequente trillingen, slagschaduw, geluid en de mogelijke verspreiding van schadelijke stoffen uit slijtende turbinebladen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Natuur.

W_D258-WEL096 Onomkeerbare schade landschap

Indiener stelt dat windturbines onomkeerbare schade aanbrengen aan het landschap in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie Landschap en het Groene Hart.

W_D258-WEO247 Waardedaling woningen

Indiener stelt dat door het vervallen van afstandsnormen waardedaling van woningen ontstaat.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Financiële compensatie.

W_D258-WEO248 Onvoldoende participatie

Indiener stelt dat er onvoldoende participatie heeft plaatsgevonden zoals bedoeld in de Omgevingswet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D258-WEO249 Verergering netcongestie

Indiener stelt dat windturbines in het Groene Hart de netcongestie verergeren en stelt voor om extra windturbines in Rotterdam te plaatsen vanwege de benodigde stroomvoorziening daar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie.

W_D263

W_D263-WEO250 verzoek

De indiener verzoekt de provincie om af te zien van het plaatsen van windmolens in de voorgestelde gebieden in en rondom Waddinxveen.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Uit de vervolgonderzoeken, participatietrajecten en besluitvorming kan blijken dat een gebied ongeschikt of ongewenst is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D267

W_D267-WEA044 Prioriteit voor energiebesparing en alternatieven

De indiener geeft aan dat energiebesparing, isolatie, lokale opslag en zon-op-dak onvoldoende prioriteit krijgen. Volgens de indiener zijn dit minder ingrijpende alternatieven dan windturbines nabij woongebieden. Er wordt gesteld dat subsidies voor deze alternatieven beperkt of onaantrekkelijk zijn. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland sterker in te zetten op deze opties.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D267-WEA045 Ontbreken juridische verplichting voor windenergie

De indiener geeft aan dat internationale en Europese klimaatdoelen geen verplichting bevatten om deze met windturbines te realiseren. De keuze voor windenergie wordt gezien als een bestuurlijke keuze en geen juridische noodzaak. Zonder vergelijking met minder ingrijpende alternatieven ontbreekt volgens de indiener een zorgvuldige belangenafweging. Dit zou strijdig zijn met beginselen van behoorlijk bestuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D267-WEA046 Verzoek tot schrappen zoekgebied en inzet op alternatieven

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland het zoekgebied langs de N11 bij Hazerswoude-Rijndijk te schrappen. Daarnaast wordt gevraagd alle voorbereidingen voor windturbines op land te stoppen totdat afstandsnormen bestaan. De indiener vraagt om prioriteit te geven aan energiebesparing, zon-op-dak en toekomstige kernenergie. Bescherming van woonkwaliteit en open landschap dient volgens de indiener centraal te staan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Alternatieven voor opwek, en Landschap en het Groene Hart.

W_D267-WEE075 Prioritering bescherming diersoorten Groene Hart

De inbrenger is van mening dat de provincie Zuid-Holland bij de vaststelling van zoekgebieden en locaties voor windenergie in de Vierambachtspolder en Wassenaarse polder prioriteit moet geven aan bescherming van het Groene Hart, in het bijzonder de roofvogels, vleermuizen en rugstreeppad, op basis van het best beschikbare ecologische en juridische advies. De inbrenger stelt dat zonder diepgaande waarborging van hen gunstige staat van instandhouding en robuuste mitigerende en compenserende maatregelen, de realisatie van windturbines niet doorgaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties, Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D267-WEG113 Gezondheidsrisico's en hinder voor omwonenden

De indiener verwijst naar studies waaruit zou blijken dat omwonenden ernstige hinder kunnen ondervinden van windturbines. Genoemd worden geluid, slagschaduw en mogelijke gezondheidsklachten. Ook wordt gesteld dat effecten van laagfrequent geluid en andere mogelijke emissies onvoldoende zijn onderzocht. De indiener acht plaatsing nabij woonkernen daarom onverantwoord.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D267-WEG114 Ongeschiktheid locatie Hazerswoude-Rijndijk

De indiener stelt dat het zoekgebied direct grenst aan een woongebied met duizenden inwoners. Door ligging, windrichting en open landschap zou sprake zijn van een ongunstige situatie voor geluid en slagschaduw. Volgens de indiener leidt dit tot onaanvaardbare hinder en inefficiëntie. De provincie wordt verzocht deze locatie niet te kiezen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D267-WEL097 Aantasting van open landschap en eerder beleid

De indiener wijst erop dat Zuid-Holland eerder heeft aangegeven weinig ruimte te hebben voor windturbines. Het Groene Hart wordt beschreven als een kwetsbaar en waardevol landschap waarin veel is geïnvesteerd. Het aanwijzen van nieuwe zoekgebieden voor windturbines zou hiermee in strijd zijn. De indiener vraagt het open landschap en eerdere beleidskeuzes leidend te laten zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart en Tijdlijn, proces OER en herziening,

W_D267-WEO251 Ontbreken wettelijke afstandsnormen

De indiener stelt dat sinds een uitspraak van de Raad van State geen landelijke afstandsnormen bestaan voor windturbines bij woningen. Hierdoor ontbreekt een juridisch kader en ontstaat onzekerheid en rechtsongelijkheid voor omwonenden. De indiener acht het onzorgvuldig en prematuur om windprojecten op land door te zetten zonder deze normen. Verzocht wordt alle voorbereidingen voor windturbines op land te stoppen totdat wettelijke afstandsnormen zijn vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D267-WEO252 Ontbrekend lokaal en regionaal draagvlak

De indiener stelt dat in Hazerswoude-Rijndijk geen draagvlak bestaat voor windturbines. Zowel inwoners als de gemeenteraad hebben zich volgens de indiener uitgesproken tegen windturbineplannen en zoekgebieden. Ook elders in de provincie zou sprake zijn van breed verzet. De indiener concludeert dat niet wordt voldaan aan de provinciale voorwaarde van draagvlak.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D267-WEO253 Disproportionele bijdrage aan RES-doelen

De indiener voert aan dat de provincie Zuid-Holland een relatief hoge bijdrage levert aan de RES-doelen ten opzichte van andere regio's. Door de hoge bevolkingsdichtheid en schaarse ruimte acht de indiener deze belasting onredelijk. Volgens de indiener wordt Zuid-Holland onevenredig zwaar belast met grootschalige windopwekking. Verzocht wordt hiermee rekening te houden bij beleidskeuzes.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D267-WEO254 Twijfels over effectiviteit en kosten wind op land

De indiener stelt dat windturbines op land een lage benuttingsgraad hebben en afhankelijk zijn van subsidies. Daarnaast zouden zij leiden tot netproblemen en blijvende inzet van fossiele centrales. De bijdrage aan klimaatdoelen wordt door de indiener als zeer beperkt omschreven. Dit roept volgens de indiener vragen op over de doelmatigheid van het beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, Duurzaamheid windturbines, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D268

W_D268-WEE076 Zorgen (beschermde) diersoorten

De inbrenger benoemt zorgen over de gevolgen voor diverse (beschermde) diersoorten door grote windturbines. De inbrenger benoemt specifiek zorgen voor roofvogels, vleermuizen en amfibieën in de Vierambachtspolder en Wassenaarse polder

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D268-WEE077 Uitgebreid ecologisch onderzoek vooraf

De inbrenger adviseert de provincie om soortgerichte inventarisaties uit te voeren conform nationale protocollen, zowel bij vogels (roofvogels) als vleermuizen (dwergvleermuis) en amfibieën (rugstreeppad). Daarnaast adviseert de inbrenger de verspreiding, populatieomvang en kwaliteit leefgebieden definitief in kaart te brengen vóór definitieve selectie zoekgebieden en locatiekeuze van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D268-WEE078 Locatiekeuze en ruimtelijke inpassing

De inbrenger adviseert de provincie om locaties waar beschermde soorten aantoonbaar het minst geraakt worden te kiezen en gebieden met kernpopulaties, broed-, rust- en migratiegebieden van genoemde soorten uit te sluiten. Daarnaast adviseert de inbrenger de provincie om de status van het Groene Hart als robuust landschappelijk en ecologisch netwerk als zwaarwegend argument mee te nemen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D268-WEE079 Monitoring en adaptief beheer

(Soorten, habitat, populatie-ontwikkeling). Ook adviseert de inbrenger om bij negatief effect maatregelen direct bij te stellen en aanvullende mitigerende acties bij onvoldoende effectiviteit te ondernemen. De inbrenger adviseert de provincie om windturbines te ontmantelen bij onherstelbare schade aan populaties of habitats, indien noodzakelijk conform zorgplicht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D268-WEE080 Juridische waarborging en participatie

De inbrenger adviseert de provincie om strikt het juridisch regime van de Wet Natuurbescherming te hanteren en geen besluiten te nemen over zoekgebied zonder deskundige onderbouwing dat aan alle voorwaarden is voldaan voor behoud van gunstige

staat van instandhouding. Ook adviseert de inbrenger om ecologische werkprotocollen op bij alle initiatiefnemers vast te leggen en daarbij aanwezigheid van deskundigen bij uitvoering, monitoring en rapportage te eisen. Als laatste adviseert de inbrenger om actieve participatie van lokale natuurorganisaties en bewoners vanaf beleidsfase tot uitvoering te borgen, onder referte aan provinciaal participatiekader uit de Omgevingsvisie.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Participatie en lokaal eigendom.

W_D268-WEO255 Specifieke mitigerende en compenserende maatregelen

De inbrenger adviseert de provincie om strikt te werken buiten gevoelige perioden (nestel, migratie, voortplanting) voor bouw en inrichtingsactiviteiten. Ook adviseert de inbrenger om fasering van activiteiten in tijd en ruimte toe te passen zodat altijd functionele leefgebieden behouden blijven voor kernpopulaties. Verder adviseert de inbrenger de provincie om voorafgaand aan ingreep habitats te verbeteren en compenseren door bijvoorbeeld de aanleg van alternatieve broed-, rust-, zomer- en winterverblijfplaatsen en migratieroutes, inclusief poelen en begroeide structuren. Als laatste adviseert de inbrenger de provincie om faunatunnels, ‘hop-overs’ (opgesnoeide bomen) en ongestoorde corridors waar migratie en vliegroute behouden blijft, conform dwergvleermuisrichtlijn te realiseren.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D270

W_D270-WEO256 Ontwikkeling gebiedsbreed gedragen windenergieplan

De inbrenger benoemt zich in te willen zetten voor een agrarisch toekomstbestendig bedrijf en hiervoor een gebied breed gedragen windenergieplan voor te willen ontwikkelen. De inbrenger benoemt dat deelnemende boeren een initiatief willen realiseren dat zowel economisch als maatschappelijk goed is ingebed.

Antwoord

De provincie staat positief tegenover initiatieven voor de opwek van duurzame energie. Onder andere via de voorliggende herziening van het omgevingsbeleid werkt de provincie aan de passende randvoorwaarden om initiatieven tot ontwikkeling te kunnen laten komen.

W_D270-WEO257 Positieve houding t.o.v. plaatsing windturbines landbouwpolder Dordrecht

De inbrenger benoemt dat de landbouwpolder uitzonderlijk veel ruimte biedt voor een gedragen inrichting met windturbines. Daarbij benoemt de inbrenger dat er geen voorkeur is voor specifieke turbineposities, zolang het uiteindelijke plan maar veilig, landschappelijk passend en technisch wel haalbaar is. De inbrenger benoemt dat Dordtse ondernemers al jaren kampen met structurele netcongestie en dat een windpark hun economische concurrentiepositie zal versterken en hen de kans biedt om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Daarnaast benoemt de inbrenger dat de lokale energievoorziening kan bijdragen aan het op gang brengen van de realisatie van bedrijventerrein Dordtse Kil IV.

Antwoord

De provincie bedankt u voor uw zienswijze en onderschrijft de waarde van windenergie in de energie transitie en de (lokale) economie. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen, Landschap en het Groene Hart, Normen, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D270-WEO258 Verzoek aanwijzing windlocatie en ruimte geven aan inbrenger

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om het gebied ten oosten van de A16 in Dordrecht aan te wijzen voor windenergie. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om ruimte om samen met de omgeving, gemeente en provincie tot een gedragen plan en optimale opstelling te komen. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om ruimte om op basis van lokale omstandigheden een zo passend mogelijke opstelling te ontwikkelen. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om ruimte om aan te sluiten op de (toekomstige) energiebehoefte van de ondernemers in Dordrecht en de Drechtsteden. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om nu geen maximum te stellen aan opgesteld vermogen of aantallen windturbines, zodat er ook in de toekomst voldoende stroom beschikbaar is. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om een ondergrens te bepalen op basis van de huidige inzichten.

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D273

W_D273-WEO259 Groene hart

De indiener geeft aan dat er in het Groene Hart geen ruimte is voor windturbines, ongeacht formaat of hoeveelheid, omdat ze nieuwbouw van dorpskernen zoals in Langeraar onmogelijk maken en gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid. Recent geluidsonderzoek heeft bewezen dat geluidsgrenzen worden overschreden, wat de volksgezondheid schaadt, en er zullen voortdurend kostbare en tijdrovende onderzoeken nodig zijn om dit te bevestigen. Daarnaast worden eerdere investeringen zoals de HSL-tunnels tenietgedaan door de plaatsing van windmolens, en het bouwen op gemeentegrenzen veroorzaakt overlast voor omringende gemeenten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw, Tijdlijn, proces OER en herziening, Gezondheid, en Normen. Grootschalige nieuwbouw in de buurt van Langeraar is momenteel niet aan de orde.

W_D277

W_D277-WEA047 Alternatieven

Indiener verzoekt om eerst windturbines op zee, zon op dak en naast infra, kleinschalige energieopslag en vraagsturing, onderzoek naar kleine modulaire kernreactoren en geothermie en energiebesparing volledig te benutten voordat overgegaan wordt tot het plaatsen van windturbines in de nabijheid van woongebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D277-WEE081 stiltegebieden

Indiener stelt dat het OER onzorgvuldig is uitgevoerd dit vanwege de aanwezigheid van een gasleiding die deels door de zoeklocatie voor wind 7 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal loopt. Ook bevindt zich aan de westzijde een stiltegebied en een NNN-gebied. Door deze beperkingen zijn maximaal 4 windturbines mogelijk geen 7 zoals gesteld in het OER.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D277-WEE082 Flora en Fauna

Indiener stelt dat het plaatsen van windturbines leidt tot visuele aantasting van het landschap en verstoring van beschermde vogels en vleermuizen. Evenals negatieve effecten op recreatieve beleving en toerisme. Ook ontbreekt onderzoek naar de effecten op flora en fauna en waterbeheer.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Toerisme/recreatie.

W_D277-WEE083 natuur

Indiener verzoekt om het plaatsen van windturbines nabij stiltegebied, NNN-gebied en natura 2000 gebied onmogelijk te maken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D277-WEG115 gezondheidsschade

Indiener stelt dat er grotere gezondheidsschade ontstaat door het plaatsen van windturbines dan tot nu toe aangenomen. Hiertoe verzoekt indiener tot het verrichten van nader onderzoek voordat nieuwe zoeklocaties worden aangewezen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D277-WEG116 geluidscontour

Indiener verzoekt om geluidscontouren vast te stellen op basis van een maximaal geluidsniveau in plaats van een jaargemiddelde (Lden) en hierbij het Deense model te hanteren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D277-WEL098 biodiversiteit

Indiener verzoekt om het belang van het open landschap, biodiversiteit en gezondheid zwaarder te laten wegen dan het plaatsen van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur, en Gezondheid.

W_D277-WEO260 Verzoek

Indiener verzoekt om zoeklocatie voor wind 7 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal te laten vervallen.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Uit de vervolgonderzoeken, participatietrajecten en besluitvorming kan blijken dat een gebied ongeschikt of ongewenst is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Zoekgebieden, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D277-WEO261 risicozonering windturbines

Indiener verzoekt om geen windturbines te plaatsen binnen een risicozone van buisleidingen conform Handreiking Risicozonering Windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D277-WEV007 laagvlieggebied

Indiener stelt dat de plaatsing van windturbines een significant risico vormt voor laagvlieggebied voor defensie. Een militaire luchtvaartveiligheidsanalyse ontbreekt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D277-WEV008 laagvlieggebied

Indiener verzoekt de huidige plannen voor windmolenlocaties nabij laagvlieggebieden te heroverwegen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D277-WEV009 luchtvaart

Indiener verzoekt de besluitvorming op te schorten totdat een onafhankelijke en volledige luchtvaartveiligheidsstudie is uitgevoerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D277-WOER036 afstandsnormen

Indiener verzoekt om geen zoeklocaties voor wind aan te wijzen zolang er vanuit de Rijksoverheid geen landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders zijn bepaald.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D278

W_D278-WEE084 Windturbines plan

De indiener verzoekt de provincie om het plan van windturbines in het Groene Hart geen doorgang te laten vinden. De indiener geeft aan dat er mogelijke hinder zou zijn van windturbines als die geplaatst worden in de Wassenaarse Polder en de Vierambachtspolder.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D278-WEE085 Slagschaduw en milieuvervuiling

De indiener geeft aan dat er een zware belasting voor de natuur in algemene zin is bij plaatsing van windturbines

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D278-WEE086 Milieuvervuiling

De indiener geeft aan dat de natuur en milieu al flink belast wordt door de vertrek- en aanvliegroute van Schiphol. Met windturbines komt er een zware belaster bij.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Natuur, en Gezondheid.

W_D278-WEE087 Milieuvervuiling

De indiener geeft aan dat de bouw van windturbines een inbreuk is op eerdere afspraken over het Groene Hart. Dat als buffer is bedoeld, een groen, recreatief rustpunt tussen de verstedelijking.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart en Tijdlijn, proces OER en herziening,

W_D278-WEE088 Milieuvervuiling

De indiener vraagt de provincie met klem op het plan van plaatsing van windturbines, niet door te laten gaan.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Uit de vervolgonderzoeken, participatietrajecten en besluitvorming kan blijken dat een gebied ongeschikt of ongewenst is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de

zoekgebieden in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Zoekgebieden, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D278-WEG117 Geluidshinder

De indiener geeft aan dat de angst voor geluidshinder reëel is te noemen te meer omdat er van twee kanten hinder te horen zal zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D280

W_D280-WEE089 Plaatsen industriële windturbines, milieu

De indiener vraagt zich af hoe het mogelijk kan zijn dat windturbines vlakblij Natura 2000 (Nieuwkoopse Plassen) en de Groene Jonker en Ruygeborg gebieden worden geplaatst.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D280-WEE090 Plaatsen industriële windturbines, milieu

De indiener vraagt zich af of het goed voor de gezondheid van mens en dier is als windturbines chemische troep verliezen in de omgeving van huizen in Nieuwkoop.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D280-WEE091 Plaatsen industriële windturbines, milieu

De indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines landschapsvervuiling is in het schitterende Groene Hart met zijn prachtige vergezichten. Dit wil de provincie toch ook niet?

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D280-WEE092 Plaatsen industriële windturbines, milieu

De indiener geeft aan dat de rust over is, als er windturbines worden geplaatst.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D280-WEE093 Plaatsen industriële windturbines, milieu

De indiener verwijst naar een artikel over slaapproblemen door windturbines in een Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D280-WEG118 Plaatsen industriële windturbines, gezondheid

De indiener benoemt ook de windturbine herrie die dag en nacht te horen zou zijn, boven op de aanvliegroute van Schiphol.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D280-WEG119 Plaatsen industriële windturbines, gezondheid

De indiener geeft aan dat er een nieuwe wijk van 290 woningen (Buytewegh, Nieuwkoop) wordt gebouwd waar de windturbines bijna in de tuin zullen komen te staan. Dit heeft invloed op de gezondheid van mensen, en de indiener vraag zich af dat de provincie hier toch niet achter kan staan?

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Woningbouw.

W_D280-WEO262 Plaatsen industriële windturbines

De indiener geeft aan zich zorgen te maken over het plaatsen van industriële windturbines van 240 m hoog in de polder bij Nieuwkoop langs de N231.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom. De provincie neemt kennis van uw zienswijze.

W_D280-WOER037 Plaatsen industriële windturbines

De indiener vraagt zich af of het de bedoeling is dat stijgende en dalende vliegtuigen van de Aalsmeerbaan, die lager dan 500-600 meter hoogte vliegen over het gebied waar de 240 meter hoge windturbines zouden komen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D281

W_D281-WEA048 Windenergie Alternatieven

Verder geeft de indiener aan dat de gemeente Nieuwkoop haar beleid moet aanvullen met windenergie naast zonne-energie, omdat er ook energie nodig is wanneer de zon niet schijnt. Zelf opgewekte zonne-energie is onvoldoende, en overheidsregie is nodig om windenergie als extra bron te realiseren.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie is het met uw standpunt eens. Een combinatie van zon en wind is nodig voor een betrouwbare energievoorziening. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het voorgestelde beleid.

W_D281-WEO263 Windenergie Overig

De indiener geeft aan dat er al windmolens hadden moeten staan vanwege hun voordelen, zoals het leveren van schone, lokale energie die zonne-energie goed aanvult. Windmolens helpen tegen opwarming en verminderen schadelijke stoffen die vrijkomen bij fossiele verbranding. Daarnaast stelt de indiener dat het logisch is om energie dicht bij de afnemers op te wekken en dat spreiding van opwekking voordelen biedt, zoals minder kwetsbaarheid voor sabotage.

Antwoord

Windenergie levert inderdaad schone, lokale energie die een belangrijke aanvulling op zonne-energie. Opwek dicht bij afnemers versterkt leveringszekerheid en weerbaarheid van het energiesysteem. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Duurzaamheid windturbines en Alternatieven voor opwek. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het voorgestelde beleid.

W_D281-WEO264 Windenergie Overig

Tot slot verzoekt de indiener de provincie om een goed participatietraject te voeren, waarbij bezwaren kunnen worden aangehoord van mensen die het niet eens zijn met het plaatsen van windturbines.

Antwoord

De provincie hecht veel waarde aan een uitgebreid participatietraject. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom.

W_D282

W_D282-WEA049 Alternatieven

De indiener vraagt de provincie om het voorstel te respecteren van het zonneveld achter het bedrijventerrein de Olm. Dit is in een zorgvuldig proces door de gemeente Nieuwkoop uitgewerkt en duidelijk met de bewoners gecommuniceerd.

Antwoord

Lokale zonne-initiatieven die goed zijn gecommuniceerd met de omgeving worden betrokken bij de verdere beleidsafweging. Windturbines kunnen goed gecombineerd worden met zonnevelden.

W_D282-WEA050 Alternatieven

De indiener vraagt de provincie om te blijven inzetten op zonnepanelen op daken. Schrap IA.03.HR als mogelijke windenergielocatie. Vestig de aandacht meer op gezondheid en leefkwaliteit.

Antwoord

De provincie blijft ook inzetten op zonne-energie. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D282-WEE094 Flora en Fauna

De provincie onderschat schromelijk de effecten op mens, flora en fauna door veelvuldig aan te geven dat de turbines 0 effect zouden hebben. De provincie kan zich beter richten op het natuurherstel van het mooie Natura 2000-gebied (het gebied verkeert in slechte staat en het herstelplan geeft onvoldoende prioriteit op korte en middellange termijn).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Natuur.

W_D282-WEL099 Cultuurlandschap

De locatie ligt in het veenweide- en cultuurlandschap van Nieuwkoop midden in het Groene Hart. Het plaatsen van de windturbines betekent een onomkeerbare aantasting van het unieke polderlandschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D282-WEL100 horizontvervuiling

De indiener stelt dat windturbines op locatie IA.03.HR zorgen voor Horizontvervuiling in deze unieke polder. Dit past niet, het recreatieve karakter wordt nadelig beïnvloed.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Toerisme/recreatie.

W_D282-WEL101 landschap
De indiener stelt dat de provincie het heeft over behoud van ruimtelijke kwaliteit, landbouw en landschap, maar dat zij door het aanwijzen van locatie IA.03.HR het tegenovergestelde doet.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D282-WEO265 subsidiariteit
De indiener vindt het onbegrijpelijk dat een koerswijziging is opgelegd door de provincie aan de gemeente Nieuwkoop met betrekking tot windenergie. Terwijl de invulling van de Regionale Energiestrategie (RES) strategie een paar jaar geleden zonne-energie was.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D282-WEO266 energie infrastructuur
De indiener heeft het gevoel dat de locatiekeuze sterk gestuurd wordt door het door de provincie toegekende positieve effect op de inpassing energie infrastructuur.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Alternatieve locaties voor meer informatie over de keuze van zoekgebieden tot nu toe, en hoe deze al dan niet worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie.

W_D282-WEO267 vertrouwen
De indiener heeft steeds minder vertrouwen in de opstelling van de provincie. De provincie overvalt de indiener met deze herziening omgevingsbeleid.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D282-WEV010 luchtvaart
De indiener ondervindt al veel last van het vliegtuiglawaai en de daarmee gepaard gaande luchtvervuiling en stikstofneerslag, terwijl de provincie geen vuist tegen Schiphol en de sector maakt.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D283

W_D283-WEE095 Windenergie Ecologie

De indiener verzoekt de provincie om locatie IA.05.HR/MH niet te gebruiken voor het plaatsen van windmolens, omdat dit in strijd is met het bestemmingsplan Gemeente Bodegraven-Reeuwijk – Buitengebied West vanwege de beschermde status en de aanwezigheid van weidevogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D286

W_D286-WEL102 landschap

De indiener is tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart (negen in de Wassenaarse Polder en twaalf in de Vierambachtspolder), omdat dit gebied een kostbaar open landschap is. De indiener vraagt de provincie: “Wanneer, door wie en op welk bestuursniveau is de bescherming van het Groene Hart opgeheven, en langs welke democratische weg en met welk concreet besluit is dit gebeurd?”

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart. Het Groene Hart kent geen bescherming tegen windturbines. Er staan ook al windturbines in het Groene Hart bij Waddinxveen en Zoetermeer-oost. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D287

W_D287-WEA051 Alternatieve locaties

De indiener vraagt of er geen andere locaties beschikbaar zijn en suggereert dat een industrieterrein een betere optie zou zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties.

W_D287-WEG120 Overlast

De indiener wijst op de bewezen overlast die een windmolenpark met zich meebrengt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D287-WEL103 Locatie van het windmolenpark

De indiener vraagt zich af waarom een windmolenpark in het groene hart wordt gepland en stelt dat dit niet logisch is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D287-WEL104 Bezwaren tegen de locatie

De indiener vindt de locatie in het mooie landschap onaanvaardbaar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D288, W_D289

W_D288-WEO027 Windmolens Gnephoek

De indiener geeft aan tegen de windmolens in de polder tussen Bodegraven, Boskoop en de N11 te zijn.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Alternatieve locaties en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D288-WEV001 Aanvliegroute Schiphol

De indiener geeft aan dat de veiligheid voor de aanvliegroutes van Schiphol, niet te rijmen valt met de gewenste tiphoogte van de windmolens in de Gnephoek.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D290

W_D290-WEE096 Ecologie

De indiener geeft aan dat de nabijheid van polderlandschap en mogelijke beschermde natuurgebieden, een verstoring zullen voorzaken in de bouw- en gebruiksfase van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D290-WEG121 gezondheid

De indiener geeft aan dat de locatie voor windturbines te dicht geplaatst is op Boskoop, met name de onderste 4 tussen Warmoeskade/Tempel en Oud Bodegraven. De indiener geeft aan dat de locaties geluidsoverlast tot gevolg hebben.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D290-WEG122 gezondheid

De indiener geeft aan dat een beter alternatief voor windturbine locaties, rechtstreeks aan de N11 is aan de andere kant van de Hoogendoornlaan. Deze locatie zal geen effect hebben op bewoners aan de noordkant van de N11 en minder effect hebben op bewoners in Boskoop (zuidkant N11, Hoogendoornlaan)

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Zoekgebieden, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening. Op dit moment zien we veel weidevogels direct langs de N11, daarom is voor de locatie gekozen aan de huidige kant van de J.C. Hoogendoornlaan. Verder onderzoek zal uitwijzen of uw voorstel gevolgd kan worden.

W_D290-WEG123 gezondheid

De indiener geeft aan dat de huidige locatie schets IA.05.HR/MH geluid en licht hinder veroorzaakt alsook woongenot en vastgoedwaarde. De indiener geeft aan dat de voorgestelde N11-locatie (zoals hierboven beschreven) de overlast voor bewoners afneemt door de snelweg barrière (N11)

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Financiële compensatie.

W_D290-WEG124 gezondheid

De indiener verzoekt de provincie om een heroverweging op het voorstel van IA.05. Hr/MH ten gunste van het hierboven beschreven N11-alternatief.

Antwoord

Zie beantwoording W_D290-WEG123.

W_D291

W_D291-WEO268 Bezwaar zoekgebieden Zwetpolder

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden en de Zwetpolder.

Antwoord

De provincie neemt kennis van uw zienswijze. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening voor meer informatie over het vervolgtraject.

W_D293

W_D293-WEA052 Alternatieve locaties

De indiener suggereert dat de provincie kan participeren in windturbineparken in de Noordzee om aan hun verplichtingen te voldoen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_D293-WEG125 Gezondheids- en milieuschade

De indiener wijst op de gezondheids- en milieuschade door vrijkomende Bifenolen door erosie van turbinebladen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D293-WEG126 Slagschaduw

De indiener stelt dat de positie van de turbines onvermijdelijk overlast van slagschaduw voor de bewoners betekent en dat de berekeningen een overschrijding van meer dan 700% aangeven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D293-WEL105 Uniek veenweidegebied

De indiener stelt dat de Krimpenerwaard een uniek veenweidegebied is en dat de komst van megaturbines de investeringen in natuur teniet doet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D293-WEL106 Leefbaarheid en overlast

De indiener maakt zich zorgen over de aantasting van de leefbaarheid van de Krimpenerwaard en wijst op de grotere geluidsoverlast voor omwonenden volgens recente onderzoeken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D293-WEO269 Netcongestie en duurzame energie

De indiener erkent de problemen rond netcongestie en de noodzaak om duurzame energie op te wekken.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het voorgestelde beleid.

W_D293-WEO270 Bezwaren tegen mega windturbines

De indiener vindt de plannen voor mega windturbines met een tiphoogte van 240 meter onaanvaardbaar.

Antwoord
In de Omgevingseffectrapportage (OER) is een referentieturbine van 240 meter tiphoogte gebruikt om de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in kaart te brengen. De provincie schrijft zelf echter geen tiphoogtes voor aan toekomstige initiatiefnemers. Voor meer informatie zie themabeantwoording wind hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D293-WEO271 Economische rendabiliteit

De indiener betoogt dat veenweidegrond niet geschikt is voor zulke turbines en dat de fundatiekosten de turbines economisch onrendabel maken.

Antwoord
De fundatiekosten zijn voor rekening van de initiatiefnemer. Mocht deze tot de conclusie komen dat de fundatiekosten dermate hoog zijn dat het project niet doorgang kan vinden, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_D293-WEO272 Verzoek tot afzien van plannen

De indiener vraagt de provincie met klem af te zien van de voornemens en biedt aan de zienswijze verder toe te lichten.

Antwoord
De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D298

W_D298-WEA053 Alternatieven

De inbrenger adviseert de provincie om in te zetten op wind op zee en kleine decentrale projecten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_D298-WEG127 Geluidsnormen en afstand woningen

De inbrenger maakt bezwaar tegen de herziening omdat de provincie geen normen heeft, voor windturbines en windmolens ten aanzien van geluid en afstand tot woningen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D298-WEG128 Negeren gezondheid burgers

De inbrenger maakt bezwaar tegen de herziening omdat u verantwoordelijk bent voor de gezondheid van uw burgers en willens en wetens signalen van burgers, artsen en onderzoeken uit het buitenland negeert.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D298-WEG129 Bezwaar voorgenomen plaatsing van windturbines in het Groene Hart

De inbrenger benoemt de unieke eigenschappen van het Groene Hart en geeft als redenen voor het bezwaar geluidsoverlast, schade aan milieu en natuur en het landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Gezondheid, Normen, en Natuur.

W_D298-WEG130 Gedegen onderzoek effecten gezondheid, flora en fauna

De inbrenger maakt bezwaar tegen de herziening vanwege het ontbreken van gedegen voor onderzoek waaruit de effecten blijken voor gezondheid van omwoners, flora en fauna.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Natuur.

W_D298-WEO273 Gebrek aan participatie

De inbrenger maakt bezwaar tegen de herziening omdat bij de aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswetgeving volledig heeft ontbroken.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D298-WEO274 Groene Hart uitgesloten van windturbines in huidig beleid

De inbrenger maakt bezwaar tegen de herziening omdat het Groene Hart is uitgesloten voor windturbines volgens de huidige Omgevingsvisie.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart.

W_D298-WEO275 Toerisme en recreatie

De inbrenger maakt bezwaar tegen deze herziening omdat u toerisme, recreatie, opladen, tot rust komen en genieten van de natuur om zeep helpt zonder aantoonbare overweging van alternatieve duurzame energiewinning.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Toerisme/recreatie en Alternatieven voor opwek.

W_D299

W_D299 -WEE097 Bezwaar locatie IA.05.HR/MH

De inbrenger wil protest aantekenen tegen op het gebruik van de locatie IA.05.HR/MH voor het plaatsen van windmolens. De inbrenger geeft aan dat het niet toegestaan is vanwege de beschermde status en de weidevogels in het bestemmingsplan West- bp80.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D300

W_D300 -WEA054 Verzoek tot benutten andere alternatieven

De inbrenger noemt alternatieven voor energie opwerk zoals windturbines op zee, versnelling van zon op dak, investeren in kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing, onderzoek naar nieuwe technologieën, verduurzaming door energiebesparing en efficiëntieverbetering. De inbrenger verzoekt de provincie eerst deze alternatieven volledig te benutten alvorens tot grootschalige plaatsing van windturbines op land over te gaan in de nabijheid van woongebieden/ woonkernen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D300 -WEE098 Verzoek prioritering bescherming van landschap en natuur

De inbrenger benoemt dat de plaatsing van turbines van 240 m hoog leidt tot visuele aantasting van het landschap, verstoring van de hier aanwezige (beschermde) vogel- en vleermuispopulaties en negatieve effecten op recreatieve beleving en toerisme. De inbrenger verzoekt de provincie bij de verdere uitwerking van beleid prioriteit te geven aan het behouden van open landschappen en bescherming van biodiversiteit conform de provinciale ambities op het gebied van natuur en landschap. Daar voegt de inbrenger in de conclusie aan toe om de plaatsing van windturbines ondergeschikt te maken aan de gezondheid van omwonenden. De inbrenger spreekt onbegrip uit over waarom er geen flora en fauna onderzoek is geweest alvorens de locatie Polder Rozendaal als geschikt aan te wijzen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Gezondheid, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D300 -WEE099 Stiltegebieden beschermen tegen windturbines

De inbrenger verzoekt het de provincie om het plaatsen van windturbines in of nabij stiltegebied, NNN-gebied en natura 2000-gebied onmogelijk te maken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. Stiltegebieden hebben geen externe werking.

W_D300 -WEG131 Verzoek tot onderzoek mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

De inbrenger verwijst naar wetenschappelijke publicaties op mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen afkomstig van grote windturbine. De inbrenger benoemt dat er onvoldoende onderzocht is wat de lange termijneffecten zijn van de gebruikte materialen in windturbines en eventuele vrijgekomen microplastics en chemische stoffen bij slijtage, brand of sloop. De inbrenger verzoekt de provincie eerst een dergelijk onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen. Op pagina 2 van de zienswijze zet de inbrenger een

aantal tekortkomingen uiteen van de op dit moment gehanteerde Lden. Ook verzoekt de inbrenger de provincie om de geluidscontouren vast te stellen op basis van een maximaal geluidsniveau in plaats van een jaargemiddelde (Lden) en hierbij het Deense model te hanteren.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Duurzaamheid windturbines.

W_D300 -WEO276 Geen windturbines in risicozone buisleidingen

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om geen windturbines te plaatsen binnen een risicozone van buisleidingen conform Handreiking Risicozonering Windturbines.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D300 -WEO277 Aansprakelijkheid en juridische stappen bij schade

De inbrenger benoemt het voorbehoud om de verantwoordelijke overheidsinstanties aansprakelijk te stellen voor alle directe en indirecte schade die uit de realisatie van windmolens in de polder kan voortvloeien. De inbrenger benoemt het recht te hebben om juridische stappen te ondernemen, waaronder het indienen van een formeel verzoek tot planschadevergoeding, indien onze belangen worden geschaad door het genomen besluit.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie

W_D300 -WEV011 Heroverwegen windmolenlocaties binnen of nabij laagvlieggebieden en onderzoek

De inbrenger benoemt dat defensie in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) o.a. de Polder Rozendaal heeft aangewezen als één van de acht laagvlieggebieden helikopters en dat dit in combinatie met hoge windturbines gevaarlijke situaties oplevert. Op bladzijde 3 van de zienswijze worden risico's en aandachtspunten uiteengezet. De inbrenger vraagt de provincie om de huidige plannen voor windmolenlocaties binnen of nabij laagvlieggebieden te heroverwegen. Aanvullend vraagt de inbrenger de provincie om de besluitvorming op te schorten totdat een onafhankelijke en volledige luchtvaartveiligheidsstudie is uitgevoerd.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D300 -WOER038 Bezwaar en zorgen zoeklocatie 7 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal en OER

De inbrenger maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in polder Rozendaal. In de conclusie op pagina 4 verzoekt de inbrenger de provincie om de primaire zoeklocatie Krimpenerwaard-Polder Rozendaal te laten vervallen als zoeklocatie gezien het feit dat

plaatsing van vijf of zes windturbines niet mogelijk is. Ook maakt de inbrenger bezwaar tegen de conclusie in het OER en is van mening dat het OER onzorgvuldig is uitgevoerd. Op pagina 1, 2 en bovenaan pagina 3 van de zienswijze worden de inhoudelijke bezwaren van de OER benoemt.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en Herziening en Landschap en Het Groene Hart, Gezondheid, Normen en Veiligheid. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D300 -WOER039 Verzoek wachten aanwijzen nieuwe gebieden tot vaststellen juridisch houdbare afstandscriteria Rijk

De inbrenger geeft aan dat de Nederlandse Rijksoverheid tot op heden geen wettelijke vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen vastgesteld. De inbrenger geeft aan dat het onverantwoord is dat de provincie vooruitloopt op landelijke wetgeving door nieuwe locaties voor windturbines aan te wijzen zonder dat deze normen eerst zijn vastgesteld. De inbrenger verzoekt de provincie daarom geen nieuwe gebieden aan te wijzen zolang de Minister van Klimaat en Energie geen nieuwe juridisch houdbare afstandscriteria heeft vastgesteld en deze met recente gegevens en kennis zijn getoetst door een onafhankelijke instantie, zoals het RIVM.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D301

W_D301-WEA055 Alternatieve effectieve energiemix

De indiener verzoekt de provincie om eerst onderstaande alternatieven volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan in de nabijheid van woongebieden.
Alternatieven:
-Versnelling van zon op dak en infrastructuur (bedrijventerreinen, geluidsschermen, parkeerplaatsen).
-Investeren in kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing.
-Onderzoek naar nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren (SMR's) en geothermie.
-Verduurzaming door energiebesparing en efficiëntieverbetering.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D301-WEA056 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om de focus te verleggen naar andere vormen van duurzame energieopwekking, die minder impact hebben op de leefomgeving.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D301-WEG132 Afstandsnormen

De indiener geeft aan dat er veel weerstand tegen de bouw is van deze turbines omdat het duidelijk is dat bewoners er last van gaan hebben op verschillende manieren: derving van woongenot, gezondheidsklachten, waardedaling van onroerend goed etc.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Financiële compensatie, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D301-WEG133 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om eerst onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten verrichten naar de gezondheidseffecten en milieubelasting van windturbines.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D301-WEL107 Afstandsnormen

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen bevinden met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis zoals het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Landschap en Het Groene Hart.

W_D301-WEN017 Afstandsnormen

De indiener geeft aan dat er geen wettelijk kader bestaat voor minimale afstandsnormen tussen windturbines en woningen en er geen onafhankelijk en breed wetenschappelijk onderzoek heeft plaatsgevonden naar de mogelijke gezondheidsrisico's en milieueffecten van moderne, grootschalige windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Duurzaamheid windturbines.

W_D301-WEN018 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om in deze Herziening Omgevingsbeleid 2025 geen nieuwe zoekgebieden voor windturbines vast te stellen en i.i.g. te wachten tot er landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders zijn vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Normen.

W_D301-WEO278 Voorgenomen aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines in Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden

De indiener wil ernstige zorgen en bezwaren kenbaar maken ten aanzien van de nieuwe aan te wijzen van (primaire) zoekgebieden voor windturbines ten oosten van de Braassemermeer (1, 2 en 3 op het kaartje op bladzijde 68).

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D301-WEO279 Afstandsnormen

De indiener is niet tegen de energietransitie of het opwekken van duurzame energie, maar vind de aanwijzing van bovengenoemde gebieden om diverse redenen onzorgvuldig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied

ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D301-WEO280 Afstandsnormen

De indiener geeft aan dat er geen goede integrale afweging is tussen publieke belangen onderling en al helemaal niet met private belangen.
De indiener geeft aan dat in de omgevingsvisie voorkeuren voor opstelling van turbines (para 3.1.1.) waren, maar dat de plekken nu nog niet optimaal zijn het daarom geen goed beleid is om deze plannen door te drukken. Zeker nu er veel discussie is over de economische haalbaarheid van windenergie.

Antwoord
Zie antwoord W_D301-WEO278.

W_D301-WEO281 Afstandsnormen

De indiener geeft aan dat het voorbarig en dus onzorgvuldig is om de zoekgebieden nu vast te stellen, zolang niet zonder twijfel kan worden aangetoond dat deze windturbines noodzakelijk zijn omdat anders er een publiek belang niet wordt gehaald waaraan alle andere publieke belangen ondergeschikt zijn.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D301-WEO282 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om de belangen van omwonenden, landschap en natuur zwaarder te laten wegen in de besluitvorming.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, Normen, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D302

W_D302-WEA057 Alternatieve vormen

De indiener verzoekt de provincie dringend af te zien van de plannen om windturbines te plaatsen in de directe woonomgeving en te kiezen voor alternatieve vormen van duurzame energieopwekking die minder ingrijpend zijn voor mens en natuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Alternatieven voor opwek, Gezondheid, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D302-WEA058 Minder schadelijke alternatieven

De indiener is niet tegen duurzame energie, maar pleit voor oplossingen die minder schadelijk zijn voor gezondheid en natuur. Zoals zonnepanelen op daken, innovaties in energiebesparing en kleinschalige projecten die beter passen bij de leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Gezondheid, en Natuur.

W_D302-WEA059 Duurzame alternatieven

De indiener vraagt de provincie om de plannen voor windturbines in de achtertuin van bewoners stop te zetten en te kiezen voor duurzame alternatieven die wel aansluiten bij de belangen van de bewoners natuur en landschap.
De indiener rekent op de verantwoordelijkheid en wijsheid van de provincie om de juiste keuzes te maken voor een gezonde en leefbare provincie

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven, Natuur, Landschap en het Groene Hart, Gezondheid, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D302-WEG134 Risico's in de eigen woonomgeving

De indiener vindt het onacceptabel dat bewoners dagelijks worden blootgesteld aan risico’s in de eigen woonomgeving, zoals geluidsoverlast en laagfrequent geluid met slaapproblemen, stress en andere gezondheidsklachten als gevolg, veroorzaakt door windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D302-WEL108 Uniek karakter Groene Hart

De indiener geeft aan dat het unieke karakter van de natuur van het waardevolle Groene Hart bescherming verdient.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D302-WEO283 Draagvlak

De indiener geeft aan dat het draagvlak onder bewoners ontbreekt voor het plaatsen van windturbines dichtbij woonkernen en tast de leefbaarheid aan van dorpen en wijken en leidt tot sociale onrust.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom.

W_D303

W_D303-WEG135 effecten gezondheid en leefomgeving

De indiener geeft aan dat het nog onduidelijk is wat de effecten van megawindturbines zijn op de gezondheid van omwonenden, op het kleinschalige polderlandschap en op flora, fauna en biodiversiteit. De indiener geeft aan dat het ingaat tegen het voeren van een geloofwaardig en acceptabel beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D303-WEL109 effecten gezondheid en leefomgeving

De indiener geeft aan dat megawindturbines totaal niet acceptabel lijken te zijn als onderdeel van de groene leefomgeving. En voorzichtigheid is geboden met inbreuk maken op die groene leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Landschap en het Groene Hart.

W_D303-WEL110 effecten gezondheid en leefomgeving

De indiener verzoekt de provincie om een duidelijke heroverweging van het voorgenomen beleid en door af te zien van plaatsing van megawindturbines in het Groene Hart.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart.

W_D303-WEO284 Algemeen

De indiener geeft aan dat het ontwerpbesluit van de provincie in gaat tegen het vigerend ruimtelijk beleid, zeker als het om het Groene Hart gaat. De indiener vindt het dan ook niet zo vreemd date veel burgers protesteren tegen een dergelijk inconsequent en dus onbegrijpelijk beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Participatie en lokaal eigendom.

W_D303-WEO285 onvoldoende draagvlak

De indiener meent dat er onvoldoende draagvlak is voor plaatsing van megawindturbines in het Groene Hart. Dit geldt zeker ook voor de plaats Koudekerk aan den Rijn, waar vier minder grote windturbines al een flink effect hebben op het woon- en leefklimaat.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D303-WERE026 RES

De indiener geeft aan dat het lijkt dat de doelen in de RES onvoldoende lijken in te spelen op veranderende omstandigheden, die een acceptabel beleid ondergraven. Het nationale RES-doel voor 2030 is gehaald en die voor 2050 kunnen ook gehaald worden zonder dat sprake is van uitbreiding van windturbines in de provincie Zuid-Holland. De indiener vindt het plaatsen van extra windturbines en überhaupt van megawindturbines daarmee onnodig en niet acceptabel.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D304

W_D304-WEO286 Bezwaar zoekgebieden Polder Groenendijk, Polder Steekt en Binnenpolder, Benthuizenpolder en Hazerswoude droogmakerij.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Polder Groenendijk, Polder Steekt en Binnenpolder, Benthuizenpolder en Hazerswoude droogmakerij.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D304-WEO287 Rendement niet in verhouding met risico's

De indiener merkt op dat het rendement van windmolens niet in verhouding staat tot de risico's. Daarnaast voldoet Nederland nu al aan de norm zoals die voor 2030 is vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid, Normen en RES-doelstellingen. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing

W_D305, W_D306, W_D307, W_D350, W_D588

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D305-WEE005 Ecologische schade

De indiener geeft aan dat de bouw en exploitatie van windturbines zal leiden tot verstoring van broedgebieden, verhoogde sterfte onder vogels en vleermuizen en verspreiding van schadelijke stoffen zoals PFAS en microplastics. De indiener geeft aan dat de plannen in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming, de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn en het eigen provinciale beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid en Normen.

W_D305-WEL004 Strijdigheid met eigen Omgevingsvisie

De indiener geeft aan dat het voornemen voor de windturbines in directe tegenspraak is met de eigen uitgangspunten voor het ruimtelijk inpassen van windenergie, zoals in de beleidskeuze 3.1.1. Duurzame opwek elektriciteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Inleiding, en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D305-WEO028 Waardedaling

De indiener geeft aan dat het plaatsen van een cluster van windturbines zal leiden tot een significante waardedaling van onroerend goed in Waddinxveen. Deze schade wordt afgewenteld op de individuele inwoners zonder adequate compensatie of inspraak. Dit is in strijd met het eigendomsrecht (art. 1, Eerste protocol, Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)). De indiener stelt de provincie op voorhand aansprakelijk voor alle toekomstige materiële en immateriële schade van dit plan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Financiële compensatie.

W_D305-WEO029 Leefbaarheid

De indiener geeft aan dat de leefbaarheid al onder druk staat door geplande infrastructurele projecten, zoals N207 Zuid en een verbindingsweg door het Gouwebos. De toevoeging van een windturbinepark versterkt deze druk en draagt bij aan disproportionele belasting.

Antwoord

In het OER verschillende alternatieven onderzocht, waaronder 'Leefomgeving'. Dit alternatief gaat uit van zo min mogelijk hinder voor alle omliggende woningen. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 bovendien opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

W_D305-WERE004 RES Midden Holland

De indiener geeft aan dat de voorgenomen ontwikkeling niet in overeenstemming is met de afspraken binnen de RES Midden Holland. Het ontbreken van voldoende overleg met betrokken gemeenten ondermijnt het beginsel van participatie en vertrouwen in het provinciaal bestuur.

Antwoord

De voorgenomen beleidswijziging is niet in strijd met de RES-afspraken maar vloeit voort uit de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de RES-doelstellingen te realiseren wanneer blijkt dat een eenzijdige inzet op zonne-energie onvoldoende is. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, RES-doelstellingen en Participatie en lokaal eigendom.

W_D305-WOER007 OER schiet tekort

De indiener geeft aan dat het OER ernstig tekort schiet in het onderbouwen en kwantificeren van effecten, zoals voor de volksgezondheid (waaronder geluidsberekeningen) en veiligheidsrisico's bij schade aan de windturbines.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

Zie ook themabeantwoording windenergie onderdelen Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, Gezondheid, en Veiligheid.

W_D308, W_D309, W_D310

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D308-WEE009 Natuur

De indiener geeft aan dat er al te veel natuur is verdwenen door het plaatsen van windturbines

Antwoord

Het aangehaalde punt van indiener wordt niet herkend. Er wordt een zorgvuldige afweging gemaakt waarbij natuur ook een belangrijke rol speelt. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk natuur.

W_D308-WEE010 Vogelweide en waterwingebied

De indiener geeft aan dat vogels door windturbines beperkt worden in hun bewegingsruimte

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D308-WEG009 Geluidsoverlast

De indiener geeft aan dat windturbines voor extreme geluidsoverlast

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen, onderdeel Geluid.

W_D308-WEO046 Woningbouw

De indiener geeft aan dat er wel voldoende ruimte moet blijven voor woningbouw

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D311

W_D311-WEL111 Windturbine locatie IA.05.HR/MH

De indiener geeft aan dat het gebied bestempeld is als agrarisch met waarden door de gemeente Bodegraven, waardoor het plaatsen van zonnepanelen (voor eigen gebruik) in de tuin geen vergunning is verleend. De indiener begrijpt niet dat windmolens dan wel toegestaan zouden zijn en zouden passen in dit kenmerkende landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening. Wij kunnen geen uitspraken doen waarom de gemeente u geen vergunning heeft gegeven voor zonnepanelen in uw tuin. Zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing.

W_D311-WEO288 Windturbine locatie IA.05.HR/MH

De indiener wil protest aantekenen op het gebruik van de locatie IA.05.HR/MH voor het plaatsen van windturbines.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D311-WEO289 Windturbine locatie IA.05.HR/MH

De indiener geeft aan dat het eventuele voornemen van de windturbine locaties haaks staat op het beleid van de gemeente Bodegraven ten aanzien van het buitengebied Oud Bodegraafseweg.

Antwoord

Zie antwoord W_D311-WEO288

W_D312

W_D312-WEE100 Weidevogels

De indiener vindt het onbegrijpelijk dat er een mogelijkheid is dat er windturbine locaties zijn bij Bodegraven. De locatie is een beschermd stuk voor weidevogels en weide fauna.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D312-WEG136 afstand tot bebouwing

De indiener geeft aan dat de ruimte redelijk beperkt is tussen de bebouwing van de Oud Bodegraafseweg en de bebouwing van de Tempeldijk/ Warmoeskade. De indiener hoopt dat de provincie ook ziet dat deze locatie niet geschikt is.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D313

W_D313-WEE101 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – Natuur- en weidevogelwaarden

De indiener geeft aan dat er adequaat onderzoek ontbreekt naar negatieve effecten op verstoring van weidevogelpopulaties. Dit is in strijd met milieu-procedures onder de Omgevingswet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D313-WEG137 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – Geluidshinder en gezondheid

De indiener geeft aan dat het huidige ontwerp voor de windturbine locaties de kwetsbaarheid van omwonende negeert vlak langs de N11, met betrekking tot het geluid en infrageluid dat windturbines genereren. Een langdurige blootstelling boven 45 dB aan geluid brengt gezondheidsrisico's volgens de WHO.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen en Gezondheid.

W_D313-WEG138 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – Schaduw en slagschaduwhinder

De indiener geeft aan dat er onvoldoende onderzocht en gemotiveerd is wat eventuele psychische gezondheidseffecten kan veroorzaken door schaduwflikkering nabij woonbebouwing en natuurgebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D313-WEL112 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – Ruimtelijke inpassing en landschappelijke waarden

De indiener geeft aan dat de voorgestelde windturbines de huidige openheid tussen Boskoop en de N11 schaadt. De smalle corridor (1–1,5 km) wordt onderbroken door de HC Hogendoornlaan en kleinschalige overgangen, wat het landschap versnipperd en visueel onsamenhangend maak.
Zie in de zienswijze op pagina 1 een uitgebreide technische uitleg over de ruimtelijke inpassing.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D313-WEO290 Windturbine locatie IA.05.HR/MH

De indiener dient bezwaar in tegen de komst van de realisatie/ zienswijze op de herziening windturbineopstelling IA.05.HR/MH van tien windturbines bij locatie IA.05.HR/MH langs de N11. Als inwoner van Bodegraven.

Antwoord
De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D313-WEO291 Beginselen van behoorlijk bestuur

De indiener geeft aan dat het besluit niet zorgvuldig gemotiveerd is en voldoet niet aan het zorgvuldigheidsbeginsel of evenredigheidsbeginsel (de lasten voor omwonenden wegen niet op tegen het collectieve voordeel).
Er is onvoldoende alternatievenanalyse aangeboden, zoals een variant dicht bij de N11 of met betere landschappelijk bundeling.
Zie in de zienswijze op pagina 1 een uitgebreide technische uitleg over de ruimtelijke inpassing.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, Alternatieven voor opwek, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D313-WEO292 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie op herziening windturbine-opstelling IA.05.HR/MH en is bereid indien nodig bovenstaande nader toe te lichten.

Antwoord
Zie antwoord W_D313-WEO290

W_D314

W_D314-WEL113 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De indiener geeft aan dat zichtlijnen al jaren zeer belangrijk zijn als het gaat om bebouwing in het buitengebied en menig vergunning is afgewezen of aangepast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D314-WEO293 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De indiener dient protest aan op het plan om windmolens te plaatsen op locatie IA.05.HR/MH

Antwoord

De provincie dankt u van uw zienswijze en heeft hier kennis van genomen. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D314-WEO294 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De indiener vindt het vreemd dat bewoners van Oud Bodegraafseweg en omstreken per adres niet geïnformeerd zijn over deze plannen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D316

W_D316 -WEG139 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH en noemt daarbij de argumentatie het vrije open zicht, slagschaduw, geluid en milieu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Landschap en het Groene Hart, Normen, Natuur, en Gezondheid. De provincie ziet wel mogelijkheden voor windturbines langs de J.C. Hoogendoornlaan. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D317

W_D317 -WEE102 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH gezien het bestemmingsplan niet toegestaan vanwege de beschermde status en de weidevogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D318

W_D318-WEO295 IA. 95.HR/MH

De indiener verzoekt de provincie om locatie IA. 95.HR/MH niet te gebruiken voor het plaatsen van windmolens, omdat dit in strijd is met het bestemmingsplan vanwege de beschermde status en de aanwezigheid van weidevogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D320

W_D320-WEE103 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De indiener verzoekt de provincie om locatie IA.05.HR/MH niet te gebruiken voor het plaatsen van windmolens, omdat dit in strijd is met het bestemmingsplan vanwege de beschermde status en de aanwezigheid van weidevogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D321

W_D321-WEO296 Locatie Bodegraven

De indiener verzoekt de provincie af te zien van het plaatsen van windmolens in het voorgestelde westelijke gebied van Bodegraven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D322

W_D322-WEO297 Bezwaar locatie IA.05.HR/MH

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH. Daarnaast noemt de inbrenger dat vele buurtbewoners weinig tot geen informatie hebben gekregen over de plannen en de mogelijkheid om protest in te dienen en noemt de inbrenger dit een schande.

Antwoord

De provincie dankt u van uw zienswijze en heeft hier kennis van genomen. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D323

W_D323-WEO298 IA.05.HR/MR

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH omdat de inbrenger dit een onnodige en verkeerde locatie vindt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D324

W_D324 -WEO299 Bezwaar locatie IA.05.HR/MH

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D325

W_D325-WEO300 Windturbine locaties IA.05.HR/MH

De indiener wil de provincie erop wijzen dat enige extra bebouwing aan de Oud Bodegraafseweg, niet toegestaan is. Het gaat hier dan ook om een polder die in de late middeleeuwen gegraven is vanuit het riviertje de Oude Bodegraven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Cultureel erfgoed.

W_D325-WEO301 Windturbine locaties IA.05.HR/MH

De indiener geeft aan dat plaatsing van windturbines ook een behoorlijke waardevermindering van de woning zal veroorzaken

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D325-WEO302 Windturbine locaties IA.05.HR/MH

De indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines een behoorlijke schade geeft aan het authentieke landschapsbeeld in de polder van Oud Bodegraven. Met name het weidevogelbeheer en de indiener verwacht veel hinder te hebben van geluid en slagschaduw.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Normen.

W_D325-WEO303 Windturbine locaties IA.05.HR/MH

De indiener wil bezwaar aantekenen tegen het plaatsen van windturbines op de locatie IA.05.HR/MH.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D326

W_D326-WEO304 IA.05.HR/MH

De indiener wil protest aantekenen tegen het geplande gebruik van locatie IA.05.HR/MH, het poldergebied Oud Bodegraven.
De indiener geeft aan dat volgens het bestemmingsplan "buitengebied west" deze locatie uitgesloten en een beschermde status heeft, vanwege de grote diversiteit aan weidevogels die in dit gebied leven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Tijdlijn, Proces OER en herziening.

W_D327

W_D327-WEO305 IA.05.HR/MH

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH in verband met waardevol weidevogel gebied, open landschap, historische waarde, geen bestuurlijk draagvlak en onderbouwing vanuit het bestemmingsplan. DE inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om gebied IA.05.HR/MH volledig uit te sluiten voor windturbines en geen voorbereidingsbesluit of planologische wijziging te starten die de deur hiervoor zou kunnen openen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D329

W_D329-WEA060 Zon

De indiener verzoekt de provincie dringend om de plannen voor de windturbine locaties te heroverwegen en eerst een onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar verwachte andere duurzame opties. Zoals zoveel mogelijk zonnepanelen op daken en kleine kerncentrales.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie Alternatieven voor opwek.

W_D329-WEL114 Groene Hart

De indiener geeft aan dat de prachtige groene open polders met alle rand dorpen een uniek gebied en landschap is in het Groene Hart. Eenmaal verpest, dan is het blijvend verpest.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D329-WEO306 Locaties

De indiener dient een bezwaar in tegen het plaatsen van 21 windturbines in de Vierambachtspolder en de Wassenaarse polder zoals omschreven in de Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Kaag en Braassem.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D329-WEO307 Bezwaren

De indiener geeft als belangrijkste bezwaren aan:

1. Het wordt nooit meer donker in onze polders door continue rood flikkerende lampen op 240 meter hoogte.
2. De slagschaduw die deze windturbines veroorzaken geven een continu flikkerend licht in de woning en buiten. Dit tast de gezondheid aan.
3. De fauna, die in de polders leven worden ziek door lekstroom.
4. De weides waar de fauna leeft wordt ernstig vervuild met slijtdeeltjes van de wieken, onder andere de epoxihars. De grond onder de windturbines wordt warm waardoor de kwaliteit van de bodem en gras ernstig wordt verstoord.
5. Als de windturbines eenmaal staan gaan ze nooit meer weg en het kost te veel geld, aangezien de windturbines niet recyclebaar zijn.
6. De indiener geeft aan dat er zonder subsidies geen windturbines zouden worden gebouwd.

Antwoord

Zie themabeantwoording Landschap en het Groene Hart, Natuur, Gezondheid en Duurzaamheid windturbines.

W_D330

W_D330-WEO308 Bezwaar locatie IA.05.HR/MH

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH. De inbrenger benoemt daarvoor de argumentatie dat deze locatie al eerder is uitgesloten, er in dit gebied tal van dieren leven, er grote milieuschade zal zijn, windturbines onbetrouwbaar zijn, windturbines economisch inefficiënt zijn, de horizon vervuilen en niet in het landschap passen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken tijdlijn, Proces OER en Herziening, Natuur, en Landschap en het Groene Hart. De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D331

W_D331-WEO309 Bezwaar locatie IA.05.HR/MH

De inbrenger wil maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor de windmolens op locatie IA.05.HR/MH vanwege slagschaduw, geluidshinder, paarden die last ondervinden, vogels die sneuvelen, schending van het unieke polderlandschap en waardevermindering van het land.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken tijdlijn, Proces OER en Herziening, Natuur, Financiële compensatie, Normen, en Landschap en het Groene Hart. De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D332

W_D332-WEO310 Afzien van voorgenomen aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines in Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden

De inbrenger uit zorgen over voorgenomen aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines in Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden in verband met toerisme, recreatie, landschap, gezondheid, milieu en nieuwbouw. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om af te zien van de plaatsing van windturbines op deze locaties en naar alternatieven buiten het gebied te zoeken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, RES-doelstellingen, Woningbouw, Landschap en het Groene Hart, Gezondheid en Toerisme/recreatie, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D333

W_D333-WEO311 Bezwaar windmolens locatie IA.05.HR/MH

De inbrenger uit maakt bezwaar tegen windmolens op deze locatie omdat dit gezien het bestemmingsplan 'NL. IMRO. 1901.BuitengebiedWest-BP80' niet is toegestaan vanwege de beschermde status en de weidevogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D334

W_D334-WEO312 Bezwaar voornemen plaatsing 21 windturbines in Vierambachtspolder en de Wassenaarse polder

De inbrenger maakt bezwaar tegen het voornemen voor de plaatsing 21 windturbines in Vierambachtspolder en de Wassenaarse polder vanwege geluidsoverlast, licht in de nacht, ziekte bij dieren door lekstroom, slagschaduw, vervuiling van weides, beperkte circulariteit van de windmolens en de nadelen voor de omwonenden. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om deze plannen te heroverwegen en eerst een onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar verwachte andere duurzame opties, zon op daken, kleine kerncentrales etc.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Natuur, Normen, Gezondheid, Duurzaamheid windturbines.

W_D335

W_D335-WEO313 Bezwaar voornemen plaatsing 21 windturbines in Vierambachtspolder en de Wassenaarse polder

De inbrenger maakt bezwaar tegen het voornemen voor de plaatsing 21 windturbines in Vierambachtspolder en de Wassenaarse polder vanwege geluidsoverlast, licht in de nacht, ziekte bij dieren door lekstroom, slagschaduw, vervuiling van weides, beperkte circulariteit van de windmolens en de nadelen voor de omwonenden. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om deze plannen te heroverwegen en eerst een onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar verwachte andere duurzame opties, zon op daken, kleine kerncentrales etc.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Natuur, Normen, Gezondheid, Duurzaamheid windturbines.

W_D336

W_D336-WEG140 Bezwaar plannen voor plaatsing windturbines Groene Hart

De inbrenger maakt bezwaar tegen het voornemen voor de plaatsing windturbines in het Groene Hart vanwege gezondheid, geluidsoverlast, stress, slechte slaap, verstoring biodiversiteit, aantasting open landschap, sociale onrust, beperkt draagvlak en mogelijkheden voor andere alternatieven. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om af te zien van deze plannen en te kiezen voor alternatieve vormen van duurzame energieopwekking die minder ingrijpend zijn voor mens en natuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, Natuur, Landschap en het Groene Hart, Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D337

W_D337-WEO314 Wind niet opgenomen in het bestemmingsplan

Indiener is het niet eens met de opnemen van de windmolens in de visie vanwege de beschermde status en weidevogels in het bestemmingsplan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D339

W_D339-WEA110 Andere vormen van energieopwekking

De inbrenger verzoekt de provincie om de focus te verleggen naar andere vormen van duurzame energieopwekking die minder impact hebben op de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D339-WEE194 NNN en stiltebied

De inbrenger verzoekt de provincie om het plaatsen van windturbines in of nabij stiltegebied, NNN-gebied en natura 2000-gebied onmogelijk te maken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D339-WEO581 Risicozone buisleidingen

De inbrenger verzoekt de provincie om geen windturbines te plaatsen binnen een risicozone van buisleidingen conform Handreiking Risicozonering Windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid. In het locatie specifieke onderzoek van de initiatiefnemer zal de afstand tussen windturbines en buisleidingen verder onderzocht worden.

W_D339-WEV031 Laagvlieggebieden

De inbrenger verzoekt de provincie om de huidige plannen voor windmolenlocaties binnen of nabij laagvlieggebieden te heroverwegen en de besluitvorming op te schorten totdat een onafhankelijke en volledige luchtvaartveiligheidsstudie is uitgevoerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D339 -WEA061 Andere vormen van energieopwekking

De inbrenger verzoekt de provincie om de focus te verleggen naar andere vormen van duurzame energieopwekking die minder impact hebben op de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D339 -WEE104 NNN en stiltebied

De inbrenger verzoekt de provincie om het plaatsen van windturbines in of nabij stiltegebied, NNN-gebied en natura 2000-gebied onmogelijk te maken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D339 -WEG141 Verzoek tot onderzoek gezondheidsrisico's

De inbrenger verzoekt de provincie om eerst een dergelijk onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen, met name de gehanteerde geluidsnormen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D339 -WEG142 Tekortkomingen gehanteerde Lden en geluidscontouren vaststellen

De inbrenger wijst op tekortkomingen in de Lden zoals het achterhaalde rekenmodel, onvoldoende rekening houden met verschillende factoren en geluidscontouren wordt de hinder van onderschat. De inbrenger verzoekt de geluidscontouren vast te stellen op basis van een maximaal geluidsniveau in plaats van een jaargemiddelde (Lden) en hierbij het Deense model te hanteren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D339 -WEL115 Hoenkoopse Buurtweg aangemerkt als een woonkern: voorrang belang landschap en natuur

De inbrenger benoemt dat deze plek in beginsel nooit aangewezen had mogen worden vanwege onvoldoende bescherming van natuur en landschap, geen flora en fauna onderzoek, laagvlieggebied defensie met bijkomende risico´s, het bestaan van alternatieve energiebronnen. De inbrenger verzoekt de provincie bij de verdere uitwerking van beleid prioriteit te geven aan het behouden van open landschappen en bescherming van biodiversiteit conform de provinciale ambities op het gebied van natuur en landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Landschap en het Groene Hart, Veiligheid, en Alternatieven voor opwek.

W_D339 -WEO315 Risicozone buisleidingen

De inbrenger verzoekt de provincie om geen windturbines te plaatsen binnen een risicozone van buisleidingen conform Handreiking Risicozonering Windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D339 -WERE003 RES-regio's Holland Rijnland, Midden- Holland en Drechtsteden

De inbrenger maakt bezwaar tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om in de ontwerpherziening van het omgevingsbeleid 2025 nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de RES-regio's Holland Rijnland, Midden- Holland en Drechtsteden, specifieke geval de zoeklocatie 7 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal. Daarvoor noemt de inbrenger de argumenten van het ontbreken van landelijke afstandsnormen, onvoldoende aandacht voor gezondheidsrisico´s

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, Gezondheid, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D339 -WEV012 Laagvlieggebieden

De inbrenger verzoekt de provincie om de huidige plannen voor windmolenlocaties binnen of nabij laagvlieggebieden te heroverwegen en de besluitvorming op te schorten totdat een onafhankelijke en volledige luchtvaartveiligheidsstudie is uitgevoerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D339 -WOER040 OER onzorgvuldig uitgevoerd

De inbrenger benoemt dat de OER onzorgvuldig is uitgevoerd omdat de conclusie onjuist is omdat er voor minder dan zes of zeven windturbines ruimte is, maar slechts voor maximaal 4 windturbines. De inbrenger noemt daar op pagina 1 en 2 van de zienswijze argumenten voor. De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland of zoeklocatie 7 te schrappen, ofwel alsnog een gevalideerd onderzoek uit te laten voeren. Het simpelweg stellen dat wanneer meetgegevens niet voorhanden zijn wat vervolgens resulteert in een beperkt negatief of zelfs een neutraal effect is onzorgvuldig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D341

W_D341-WEE105 Trekvogels

De indiener geeft aan dat trekvogels meerdere keren per dag in grote zwermen door het plangebied vliegen. Zij zullen tussen windturbines door moeten laveren, wat in de praktijk elders lang niet altijd blijkt te kunnen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D341-WEO316 Economische effecten

De indiener benoemt dat er geen regeling is voor huiseigenaren om in voldoende mate schadeloos gesteld te worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D342

W_D342-WEA062 Alternatieve opwek

Indiener pleit voor nieuwe kern energie als alternatief voor windenergie die niet schadelijk en goedkoper is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D342-WEG143 Schade aan de gezondheid

Windturbines leveren volgens indiener schade voor de gezondheid op diverse onderdelen op.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D342-WEL116 Aantasting van mooie natuur

Indiener is van mening dat mooie natuur niet moeten blootstellen aan windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D344

W_D344-WEG144 Overlast

De indiener dient protest aan tegen de plannen in de regio Bodegraven, als bewoner van de Oud Bodegraafseweg.
De indiener geeft aan dat er al voldoende overlast is van de N11 en de aansluitingen van N11 naar A12. Ook is er al voldoende overlast van de N459 en de A12. De indiener nodigt de provincie graag uit om zelf te komen waarnemen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D344-WEO317 Bodegraven

De indiener dient protest aan tegen de plannen in de regio Bodegraven, als bewoner van de Oud Bodegraafseweg.
De indiener geeft aan dat er al voldoende overlast is van de N11 en de aansluitingen van N11 naar A12. Ook is er al voldoende overlast van de N459 en de A12.
De indiener nodigt de provincie graag uit om zelf te komen waarnemen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D345

W_D345-WEE106 Negatieve gevolgen voor natuur en recreatie, waaronder De Rottemeren

De indiener geeft aan dat de recreatieve beleving voor inwoners en bezoekers aangetast wordt door de verschuiving van bedrijvigheid en windturbines naar gebieden nabij De Rottemeren en andere natuur- en recreatiezones. De druk wordt vergroot op biodiversiteit en leefgebied van vogels, vleermuizen en andere soorten.

Antwoord

De provincie erkent dat de aanwezigheid van windturbines invloed kan hebben op de beleving van het landschap en recreatie. Tegelijkertijd is het uitgangspunt van het provinciale beleid dat recreatie en duurzame energieopwekking in Zuid-Holland in veel gevallen naast en met elkaar kunnen samengaan. De aanwezigheid van windenergie sluit recreatief gebruik niet uit en kan, mits zorgvuldig ingepast, samengaan met wandelen, fietsen en andere vormen van dagrecreatie. In het plan-MER worden effecten op natuur waaronder beschermde dier- en plantensoorten onderzocht. Er wordt een algemeen beeld gevormd van de huidige en toekomstige natuurwaarden en is gebaseerd op literatuuronderzoek, openbare bronnen en lokaal aanwezige kennis van natuurorganisaties. Ditzelfde literatuur- en bronnenonderzoek zal worden gebruikt voor de beschrijving van de effecten op beschermde soorten. Aangezien nog niet bekend is waar de windmolens precies komen, kan op dit moment slechts met beperkte nauwkeurigheid worden vastgesteld wat de effecten op de natuur zullen zijn. Zoals in de plan-MER is opgenomen er zal in de vergunningsfase door een initiatiefnemer een ecologisch veldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Tijdens het vergunningsproces wordt dus een meer gedetailleerde afweging gemaakt of een windmolen op een specifieke locatie mogelijk is.

W_D345-WEO318 Windturbines locatie Kruisweg (Groene Hart) in de gemeente Lansingerland

De indiener geeft aan direct geraakt wordt door de ruimtelijke, landschappelijke en leefbaarheidsgevolgen van het windturbine plan, als inwoner van de gemeente Lansingerland.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen om de aantasting van landschap en mogelijke leefbaarheidsgevolgen. Bij het opstellen van de ontwerp-voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland is een belangenafweging gemaakt.

W_D345-WEO319 Strijdigheid met de Omgevingsvisie 2.0 van Lansingerland

In de Omgevingsvisie 2.0 is vastgesteld dat Lansingerland geen mogelijkheden ziet voor de ontwikkeling van grootschalige windturbines binnen de gemeente. Ondanks deze duidelijke koers worden nu toch locaties aangewezen voor grootschalige windturbines, onder andere bij de Kruisweg in het Groene Hart.
De indiener stelt dat de plannen daarmee haaks staan op het recent vastgestelde gemeentelijke beleid en veroorzaakt beleidsinconsistentie die niet zorgvuldig is onderbouwd
De indiener stelt dat het niet uitlegbaar is dat de provincie een koers volgt, die direct in strijd is met lokale beleidskeuzes, zonder herziening van de visie of inspraak van de inwoners.

Antwoord
De provincie heeft zoals vastgelegd in het coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland, expliciet aangekondigd de regie over de ontwikkeling van windenergie in Lansingerland naar zich toe te trekken. Dit betekent dat de provincie hierin het bevoegde gezag is en verantwoordelijkheid draagt voor de afweging en besluitvorming op provinciaal niveau. De provincie onderkent het belang van lokale betrokkenheid. In de verkenningsfase en via de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen worden gemeenten, inwoners en andere belanghebbenden in staat gesteld hun standpunten kenbaar te maken. Deze inbreng wordt betrokken bij de verdere besluitvorming.

W_D345-WEO320 Volledigheid gewijzigde afspraken: Bleizo West en verplaatsing van impact

De indiener geeft aan dat door een recent akkoord tussen provincie en gemeente Lansingerland uitgangspunten volledig zijn gewijzigd zonder een heldere onderbouwing of nieuwe onderzoeken of participatie.

Eerdere plannen:
- Windturbines zouden worden geplaatst bij Bleizo West, een locatie die verder van woonwijken ligt en al een bedrijvige uitstraling heeft.
- HMC-bedrijvigheid vanaf 3.1 zou plaatsvinden op Bleizo West, passend in dit gebied.

Nieuwe plannen:
- Op Bleizo West komen nu woningen, terwijl deze locatie eerder werd gezien als logische plek voor windturbines of bedrijvigheid.
- De HMC-bedrijvigheid wordt verplaatst naar locaties naast woonwijken en dichtbij natuur- en recreatiegebied De Rottemeren.
- Windturbines worden nu verplaatst naar nieuwe, onverwachte gebieden – waaronder open landschap bij de Kruisweg – waardoor juist ándere inwoners de volledige lasten krijgen.

Antwoord
Afgesproken is het plangebied Bleizo-West primair te ontwikkelen voor woningbouw. Tegelijkertijd bestaat er binnen Zuid-Holland een blijvende behoefte aan voldoende ruimte voor bedrijventerreinen en locaties voor windenergie. Eind 2024 hebben provincie en gemeente een pakket aan samenhangende en aan elkaar gerelateerde afspraken gemaakt, dat verdere ontwikkelingen in de gemeente Lansingerland op het gebied van wind, wonen, werken mogelijk maakt rekening houdende met de bereikbaarheid en leefbaarheid. Deze afspraken zijn vastgelegd in de bestuursovereenkomst Ruimtelijke ontwikkelingen Lansingerland.
Uitkomst van de bestuursovereenkomst is dat bepaalde functies dichter bij bestaande woongebieden kunnen komen te liggen. Bij de verdere uitwerking van de plannen zal rekening gehouden moeten worden met de aanwezigheid van bestaande woonwijken en recreatiegebieden. Dit kan er toe leiden dat er extra voorzieningen getroffen moeten worden, bijvoorbeeld in het type bedrijvigheid dat zich mag vestigen op een nieuw bedrijventerrein of de aan te houden afstand tot een bestaande woonwijk of buurtschap. Ten aanzien van windenergie geldt dat de provincie bevoegd gezag is voor het aanwijzen van locaties waar windenergie mogelijk is en de vergunningverlening voor windturbines in Lansingerland. De

provincie zal, samen met de toekomstige initiatiefnemer(s), nader onderzoeken op welke wijze windturbines zo zorgvuldig mogelijk kunnen worden ingepast, met een nadrukkelijke verkenning van mogelijkheden ten zuiden van de A12 en op of nabij bedrijventerreinen. Tegelijkertijd worden andere locaties, waaronder gebieden ten noorden van de A12 en nabij de Rotte, niet op voorhand uitgesloten, om voldoende ruimte te behouden voor het realiseren van de provinciale windopgave en de voortgang van de energietransitie. De nieuw aangewezen bedrijventerreinen worden door de gemeente verder uitgewerkt. Daarbij zal de gemeente de daarvoor geldende planologische procedures doorlopen, waarbij participatie van omwonenden en andere belanghebbenden verplicht is. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Lansingerland 2.0 uitgesproken te streven naar een gezonde leefomgeving binnen de gehele gemeente. Daarbij is onderkend dat dit, gezien de beperkte beschikbare ruimte, niet overal op dezelfde wijze of met hetzelfde resultaat kan worden gerealiseerd. Het is aan de gemeente per locatie een zorgvuldige afweging te maken binnen de geldende wettelijke kaders.

W_D345-WEO321 Het Groene Hart is ongeschikt voor grootschalige windturbines

De indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines van 200–250 meter hoogte een onherstelbare aantasting van dit waardevolle landschap vormt. Het staat ook haaks op provinciale ambities om het Groene Hart te beschermen als rustgebied en landschappelijke identiteit.

Antwoord

De provincie wil samen met de toekomstige initiatiefnemer(s) onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om windturbines van maximaal 190 meter zoveel mogelijk ten zuiden van de A12 te realiseren en niet nabij de Rotte in Lansingerland. De provincie kan niet waarborgen dat er geen windturbines in het Groene Hart worden geplaatst. Wel wordt steeds afgewogen hoe de provinciale windopgave kan worden ingevuld met zo min mogelijk aantasting van het landschap. Zie themabeantwoording Landschap en Het Groene Hart

W_D345-WEO322 Geluid, laagfrequent geluid en slagschaduw onvoldoende onderzocht

De indiener geeft aan dat er geen openbaar, onafhankelijk en actueel onderzoek beschikbaar is dat overtuigend laat zien dat:

- geluidsnormen haalbaar zijn, vooral in de nacht
- cumulatie met A12, N209 en sector gebonden geluid wordt meegenomen,
- laagfrequent geluid geen gezondheidseffecten veroorzaakt
- slagschaduw effectief wordt beperkt door verplicht automatische stilstand voorzieningen.

De indiener stelt dat zonder deze gegevens geen zorgvuldig besluit kan worden genomen.

Antwoord

De provincie begrijpt de zorgen over mogelijke geluidhinder. Bij het opstellen van de ontwerp-voorkeursbeslissing windenergie Lansingerland is rekening gehouden met de afstand tot bestaande woongebieden. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid en normen

W_D345-WEO323 Geen participatie, ondanks zeer ingrijpende koerswijzigingen

De indiener geeft aan dat bij ingrijpende besluiten participatie verplicht is en niet facultatief. Het ontbreken ervan maakt de besluitvorming onzorgvuldig.

Antwoord

De provincie herkent het belang van participatie en stelt vast dat de recente planwijzigingen ten aanzien van wind niet zonder participatie tot stand zijn gekomen. Zoals beschreven in het participatieverslag wind Lansingerland is vanaf het najaar van 2023 een uitgebreid en meerjarig participatietraject doorlopen, waarin inwoners, bewonersorganisaties, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden actief zijn betrokken. Dit traject bestond uit een brede mix van participatievormen, waaronder gesprekken met bewonersverenigingen, openbare informatieavonden, digitale bijeenkomsten, straatgesprekken, een klankbordgroep met omwonenden, een werkgroep met overheden en organisaties, en twee grootschalige enquêtes uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast zijn formele inspraakmomenten georganiseerd via de terinzagelegging van de concept-NRD, waarbij zienswijzen konden worden ingediend en zijn beantwoord in een Nota van Beantwoording. De inbreng uit participatie is aantoonbaar betrokken bij het plan-MER en de ontwerp-voorkeursbeslissing, onder meer door aanpassingen naar aanleiding van reacties uit de klankbordgroep en ambtelijke reviews.

W_D345-WEO324 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om de voorgestelde windturbinelocaties, waaronder de Kruisweg, niet vast te stellen.

Antwoord

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

W_D345-WEO325 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om de Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente Lansingerland te respecteren, waarin grootschalige windturbines categorisch zijn uitgesloten.

Antwoord

De provincie weegt bij het aanwijzen van potentiële windenergielocaties het gemeentelijk beleid nadrukkelijk mee, maar kan daarvan gemotiveerd afwijken indien provinciale belangen daartoe aanleiding geven. Daarmee is geen sprake van beleidsinconsistentie, maar van een belangenafweging tussen gemeentelijke en provinciale beleidsdoelen. Daarnaast heeft de provincie het gezag over wind in Lansingerland, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland. Dit betekent dat de provincie hierin het bevoegde gezag is en verantwoordelijkheid draagt voor de afweging en besluitvorming op provinciaal niveau.

W_D345-WEO326 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om de gewijzigde afspraken rond Bleizo West, HMC-bedrijvigheid en nieuwe windlocaties opnieuw te beoordelen, met een volledige ruimtelijke afweging.

Antwoord
In de afgelopen jaren hebben provincie en gemeente gesproken over de manier waarop verschillende ruimtelijke opgaven binnen de gemeente Lansingerland een plek kunnen krijgen. Daarbij heeft een integrale ruimtelijke afweging plaatsgevonden waarbij de maatschappelijke behoefte aan woningbouw, economische ontwikkeling en duurzame energieopwekking gezamenlijk zijn bezien. De uitkomsten van dit overleg zijn vastgelegd in bestuurlijke afspraken tussen provincie en gemeente. Hiermee is een integrale ruimtelijke afweging gemaakt waarmee de verschillende opgaven van woningbouw, windenergie en bedrijventerrein een plek krijgen.

W_D345-WEO327 Verzoek
De indiener verzoekt de provincie om een volledig participatietraject te doorlopen, zoals wettelijk vereist.

Antwoord
De provincie herkent het belang van participatie, zoals beschreven in het participatieverslag wind Lansingerland is vanaf het najaar van 2023 een uitgebreid en meerjarig participatietraject doorlopen, waarin inwoners, bewonersorganisaties, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden actief zijn betrokken. Dit traject bestond uit een brede mix van participatievormen, waaronder gesprekken met bewonersverenigingen, openbare informatieavonden, digitale bijeenkomsten, straatgesprekken, een klankbordgroep met omwonenden, een werkgroep met overheden en organisaties, en twee grootschalige enquêtes uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast zijn formele inspraakmomenten georganiseerd via de terinzagelegging van de concept-NRD, waarbij zienswijzen konden worden ingediend en zijn beantwoord in een Nota van Beantwoording. De inbreng uit participatie is aantoonbaar betrokken bij het plan-MER en de ontwerp-voorkeursbeslissing, onder meer door aanpassingen naar aanleiding van reacties uit de klankbordgroep en ambtelijke reviews. Zie themabeantwoording Proces en OER.

W_D345-WEO328 Verzoek
De indiener verzoekt de provincie om een transparant en onafhankelijk locatieonderzoek uit te voeren, inclusief alternatieven die geen onnodige belasting op woonwijken, natuur en recreatiegebieden leggen.

Antwoord
Het onderzoek heeft al plaatsgevonden voor windenergie in Lansingerland. De provincie heeft doormiddel van een plan-MER onderzocht wat het effect van windmolens is op de omgeving van drie locaties in Lansingerland. In eerdere onderzoeken van Pondera (2021) en Bosch en van Rijn (2023) zijn belemmeringenstudies uitgevoerd.

W_D345-WEO329 Verzoek
De indiener verzoekt de provincie om bovenstaande punten zwaar te laten meewegen en pas te besluiten nadat een zorgvuldig transparant en participatief proces is doorlopen.
De indiener wil graag op de hoogte gehouden worden wat er concreet wordt gedaan met de punten uit deze zienswijze en wanneer er gelegenheid is tot inspreken.

Antwoord

De provincie hecht belang aan een zorgvuldige, transparante en navolgbare besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen. De indiener wordt geïnformeerd via de gebruikelijke openbare bekendmakingen over de terinzagelegging. Daarnaast is de ingediende zienswijzen samengevat en voorzien van een reactie in deze Nota van Beantwoording, die openbaar wordt vastgesteld.

W_D347

W_D347-WEO330 Windturbine locatie Bodegraven N11

De indiener geeft aan dat het mogelijke gebied voor windturbines ten zuiden van de N11 bij Bodegraven niet geschikt is (nummer 5 op de kaart).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D347-WEO331 Windturbine locatie Bodegraven N12

De indiener geeft aan dat het gebied een uniek polderlandschap is, met name rondom de oud Bodengraafseweg. Plaatsing van windturbines zou dit landschap ernstig verstoren. Ook zal het de toeristische waarde van de wandel, fiets en kano routes in het gebied aantasten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Toerisme/recreatie en Landschap en het Groene Hart.

W_D347-WEO332 Windturbine locatie Bodegraven N13

De indiener verzoekt de provincie om het gebied te schrappen als windturbine locatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D349

W_D349-WEO333 Windturbine locatie Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen voor windturbines achter de oud Bodegraafseweg.
De indiener geeft aan dat deze locatie voor alle bewoners overlast oplevert en dat het onleefbaar wordt met alle gevolgen van dien.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken, Normen, Gezondheid en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D351

W_D351-WEO334 Bezwaar zoekgebieden Groene Hart, Leimuiden, Woubrugge, Rijnsaterwoude, Ter Aar.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Groene Hart, Leimuiden, Woubrugge, Rijnsaterwoude en Ter Aar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D352

W_D352-WEA063 Bezwaar voornemen plaatsing 21 windturbines in Vierambachtspolder en de Wassenaarsche polder

De inbrenger maakt bezwaar tegen het voornemen voor de plaatsing 21 windturbines in Vierambachtspolder en de Wassenaarse polder vanwege geluidsoverlast, licht in de nacht, ziekte bij dieren door lekstroom, slagschaduw, vervuiling van weides, beperkte circulariteit van de windmolens en de nadelen voor de omwonenden. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om deze plannen te heroverwegen en eerst een onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar verwachte andere duurzame opties, zon op daken, kleine kerncentrales etc.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Landschap en het Groene Hart, Duurzaamheid windturbines, Normen, en Alternatieven voor opwek. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. De provincie schrijft geen aantallen of tiphoogtes voor. Dat is aan de initiatiefnemer.

W_D353

W_D353-WEO335 Bezwaar ontwerpbesluit voor het plaatsen van windmolen turbines herontwikkeling Gnephoek

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen voor de plaatsing van windmolen turbines op de locatie Gnephoek vanwege geluidsoverlast, slagschaduw en nachtelijk geluid en de beschermde status van het weidevogelgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Natuur, Zoekgebieden, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D354

W_D354-WEO336 Bezwaar ontwerpbesluit voor het plaatsen van windmolen turbines herontwikkeling Gnephoek

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen voor de plaatsing van windmolen turbines op de locatie Gnephoek vanwege geluidsoverlast, slagschaduw en nachtelijk geluid, mogelijke overschrijding grenswaarden, en de beschermde status van het weidevogelgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Natuur, Zoekgebieden, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D355

W_D355-WEO337 Bezwaar zoekgebieden Wassenaarsche Polder, Vierambachtspolder en de polders rondom Woubrugge, Rijnsaterwoude, Langeraar en Bilderdam.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, de Wassenaarsche Polder, de Vierambachtspolder, en de polders rondom Woubrugge, Rijnsaterwoude, Langeraar en Bilderdam.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Zoekgebieden en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D355-WEO338 Waardedaling van huizen

De indiener verzoekt de indiener af te zien van het plaatsen van windmolens in het Groene Hart, omdat dit volgens meerdere onderzoeken leidt tot een forse waardedaling van woningen in de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D357

W_D357-WEA064 alternatieven

De indiener geeft aan dat er voldoende alternatieven manieren zijn om duurzaam energie op te wekken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D357-WEG145 gezondheid

De indiener geeft aan dat de locaties te dicht bij bewoners ligt, waardoor gezondheidsklachten bij meer dan 50 % van de omwonende verwacht kunnen worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D357-WEG146 gezondheid

De indiener geeft aan dat het toebrengen van gezondheidsschade niet de bedoeling van de provincie kan zijn, naast het feit dat het een dure grap wordt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D357-WEO339 Wassenaar Polder en Vierambachtspolder

De indiener maakt zich ernstig zorgen over de provinciale plannen met betrekking tot het plaatsen van windturbines in Zuid-Holland, met name de Wassenaar Polder en de Vierambachtspolder.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Zoekgebieden, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D357-WEO340 participatie

De indiener vraagt zich af waarom de plannen zo slecht gecommuniceerd zijn. En of er geen mede- samenwerking van direct betrokkenen nodig zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, RES-doelstellingen, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D357-WEO341 wettelijke kaders

De indiener vraagt zich af waarom de provincie overgaat tot het realiseren van extra wind op land zonder enig wettelijk kader? Aangezien er nog geen wettelijke kaders zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D361

W_D361-WEE107 Windturbine locatie IA.05.HR/MH - weidevogelgebied

De indiener geeft aan dat het gebied IA.05.HR/MH onderdeel uitmaakt van een open rustgevende polderzone waar weidevogels voorkomen. De mogelijke windturbines veroorzaken een aantoonbare verstoring en verlies van de open ruimte en tast het broed- en foerageer condities aan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D361-WEL117 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – bestaande groene polder

De indiener geeft aan dat plaatsing van windturbines het open karakter onherstelbaar aantast van de groene buffer en open landschap tussen Alphen aan den Rijn en omliggende dorpen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D361-WEO342 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – eerdere gemeentelijke onderzoeken

De indiener geeft aan dat er geen bestuurlijk draagvlak of ruimtelijke geschiktheid is voor de zoekgebieden voor windenergie. Aangezien er bij een recent participatietraject en gemeentelijke verkenning de locatie IA.05.HR/MH niet als geschikte locatie is vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D361-WEO343 Windturbine locatie IA.05.HR/MH – onderbouwing vanuit het bestemmingsplan

De indiener geeft aan dat de percelen binnen IA.05.HR/MH vallen onder agrarische en/of groenbestemmingen. De geldende bestemmingsplannen staat geen grootschalige windturbine bouw toe en bevatten gebiedsaanduidingen ter bescherming van open landschap. Windturbines zijn daardoor strijdig met zowel de bestemming als de bouwregels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D361-WEO344 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om het gebied IA.05.HR/MH volledig uit te sluiten voor windturbines.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Alternatieve locaties, Zoekgebieden, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D361-WEO345 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om geen voorbereidingsbesluit of bestemmingsplanwijziging te starten die dit mogelijk maakt.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D364

W_D364-WEG147 Windturbine locaties, IA.05.HR/HM

De indiener dient een bezwaar in betreffende het plan om nabij Bodegraven windturbines te plaatsen. Met name de windturbine rij, die te dicht bij bebouwing van Bodegraven staan, waardoor dit een negatief effect levert aan de gezondheid van de bewoners.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D365

W_D365-WEA065 Onvoldoende onderbouwing van alternatieven

De indiener geeft aan dat de wieken van de windturbines gemaakt worden van Epoxy. Daarin zit bisfenol A, dat is een hormoon verstorende stof. Door slijtage kan die als fijnstof een gebied van wel 3500 ha. vervuilen. Dit is onwenselijk voor onder andere de moestuin van de indiener en dieren in de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D365-WEE108 Risico's voor natuur: beschermde soorten & NNN-gebieden

De indiener geeft aan dat zonder sluitende ecologische onderbouwing het plan niet voldoet aan de Wet natuurbescherming.
In de zienswijze staan op pagina 1 een viertal eisen voor windturbines met betrekking tot fauna.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D365-WEG148 Gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden

De indiener geeft aan dat de wieken van de windturbines gemaakt worden van Epoxy. Daarin zit bisfenol A, dat is een hormoon verstorende stof. Door slijtage kan die als fijnstof een gebied van wel 3500 ha. vervuilen. Dit is onwenselijk voor onder andere de moestuin van de indiener en dieren in de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D365-WEG149 Gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden

Windturbines veroorzaken laagfrequent geluid, slagschaduw, flikkerende lichtreflectie en nachtelijke lichthinder.
De indiener geeft aan dat nieuwe landelijke normen in beweging zijn, waardoor het risico bestaat dat het project binnen enkele jaren niet meer aan de vereisten voldoet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D365-WEL118 Onevenredige aantasting van landschap en leefomgeving

De Weijland- en Breepolder vormen een open veenweidelandschap met hoge cultuurhistorische waarde.
De indiener geeft aan dat de geplande windturbines (normaliter 200–270 meter hoog) het horizonbeeld volledig zullen domineren en de karakteristieke openheid onomkeerbaar aantasten.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie herkent de zorgen en in het vervolgproces zal hier rekening mee gehouden worden.

W_D365-WEO346 Windturbine locatie Weijland- en Breepolder

De indiener verzoekt de provincie om het plan van plaatsing van windturbines in de Weijland- en Breepolder niet in deze vorm vast te stellen of geheel te heroverwegen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D365-WEO347 Onduidelijke risico's voor fundering, bodemdaling en netcapaciteit

Alternatieven zoals plaatsing langs snelwegen, industriegebieden zijn onderzocht en hebben de voorkeur. Toch is deze locatie als mogelijk alternatief in de ontwerpvisie terechtgekomen. De indiener geeft aan dat zon-op-dak onvoldoende onderzocht is en er valt in de regio nog veel winst te boeken.

Onduidelijke risico's voor fundering, bodemdaling en netcapaciteit
De Weijland en de Breepolder bestaat vooral uit veenbodem, vatbaar voor zettingen en extra belastingen. Ook worden trillingen in veengrond meer doorgegeven wat nadelige effecten kan geven op nabijgelegen gebouwen.
De indiener geeft aan dat er geen sluitend bewijs is voor dat:

- De bodem geschikt is voor zware turbinefunderingen.
- Het elektriciteitsnet de piekbelasting kan verwerken.
- Er geen hoge kosten voor netverzwaring op de gemeenschap worden afgewenteld.
- Ondergrondse trillingen geen nadelig effect hebben op de gezondheid en constructies van nabijgelegen gebouwen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Landschap en het Groene Hart, Zoekgebieden, Tijdlijn, proces OER en herziening, Netcongestie, Veiligheid, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D365-WEO348 Disproportionele impact op waarde van woningen

De indiener geeft aan dat windturbines van deze omvang een aantoonbare invloed hebben op de woningwaarde, verkoopbaarheid en het woonplezier van omwonenden.
De indiener geeft aan dat er onvoldoende uitgewerkte goede compensatieregeling voor waardedaling of participatiemogelijkheden zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Financiële compensatie en Participatie en lokaal eigendom.

W_D365-WEO349 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie om deze locatie (Weijland en de Breepolder) uit het plan te halen en te focussen op de locaties die wel wettelijk en economisch haalbaar zijn, in plaats van te repareren wat in beginsel foutief is vastgesteld.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D367

W_D367-WEE109 Windturbine locatie IA.03.HR

De locatie ligt in het veenweide- en cultuurlandschap van Nieuwkoop midden in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D367-WEE110 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener geeft aan steeds minder vertrouwen te krijgen in de opstelling van de provincie. De provincie overvalt de indiener met deze herziening omgevingsbeleid. De provincie onderschat schromelijk de effecten op mens, flora en fauna door veelvuldig aan te geven dat de windturbines 0 effect zouden hebben.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur, Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D367-WEE111 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener geeft aan dat de provincie zich beter kan richten op het natuurherstel van het mooie Natura 2000-gebied (het gebied verkeert in slechte staat en het herstelplan geeft onvoldoende prioriteit op korte en middellange termijn)

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. De provincie richt zich ook op het in stand houden en/of verbeteren van Natura 2000 gebieden en andere natuur in de provincie. Er moet een zorgvuldige balans gevonden worden tussen windenergie en natuur.

W_D367-WEG150 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener geeft aan al veel last te ondervinden van het vliegtuiglawaai en de daarmee gepaard gaande luchtvervuiling en stikstofneerslag, terwijl de provincie geen vuist tegen Schiphol en de sector maakt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D367-WEG151 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener vraagt de provincie om te blijven inzetten op zonnepanelen op daken en het mogelijke windenergielocatie IA.03.HR te schrappen. En vestig de aandacht meer op gezondheid en leefkwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Alternatieven voor opwek. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden

voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D367-WEL119 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener geeft aan dat het plaatsen van de windturbines betekent een onomkeerbare aantasting van het unieke polderlandschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D367-WEL120 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener geeft aan dat horizontvervuiling in deze unieke polder niet past en het recreatieve karakter wordt nadelig beïnvloed.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D367-WEL121 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener geeft aan dat de provincie het tegenovergestelde doet met het behoud van ruimtelijke kwaliteit, landbouw en landschap door deze locatie, IA.03.HR, aan te wijzen

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart. Met het voorstellen van IA.03.HR streeft de provincie naar het tegengaan van versnippering van windturbines.

W_D367-WEO350 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener ageert tegen het plaatsen van windturbines op de locatie IA.03.HR.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Zoekgebieden, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D367-WEO351 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener heeft het gevoel dat de locatiekeuze sterk gestuurd wordt door het door de provincie toegekende positieve effect op de inpassing energie infrastructuur

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en RES-doelstellingen.

W_D367-WEO352 Windturbine locatie IA.03.HR

De indiener vraagt de provincie om het voorstel van het zonneveld achter het bedrijventerrein de Olm te respecteren. Dit is in een zorgvuldig proces door de gemeente Nieuwkoop uitgewerkt en duidelijk met de bewoners gecommuniceerd.

Antwoord

Het voorstel voor het zonneveld achter bedrijventerrein De Olm dat door de gemeente is voorbereid en gecommuniceerd wordt meegenomen in de verdere beleidsafweging.

W_D369

W_D369 -WEA066 Zoeken naar alternatieven

De inbrenger verzoekt de provincie om af te zien van de plaatsing van windturbines in dit kwetsbare landschap en te zoeken naar alternatieve locaties buiten het Groene Hart waar de landschappelijke en recreatieve waarden minder worden aangetast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Toerisme/recreatie, en Alternatieve locaties.

W_D369 -WEL122 windturbines in Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden

De inbrenger maakt bezwaar tegen de voorgenomen aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines in Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden in verband met de ingreep in het landschap, recreatie, toerisme, gevaar volksgezondheid, gevaar milieu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur, en Toerisme/recreatie.

W_D369 -WEO353 Bezwaar participatie

De inbrenger maakt bezwaar tegen jet ontbreken van participatie bij de aanvang van dit proces

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D371

W_D371 -WEA067 Alternatieven onderzoeken

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om alternatieven zonder grootschalige windturbines volwaardig te onderzoeken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D371 -WEE112 Natura 2000, NNN-gebieden beschermen

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om te borgen dat Natura 2000, NNN-gebieden en het veenweidelandschap niet worden aangetast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D371 -WEG152 Gezondheidstoets uitvoeren

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om een volledige gezondheidstoets uit te voeren inclusief beoordeling van laagfrequent geluid

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie Gezondheid.

W_D371 -WOER041 windturbines in Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden

Met deze zienswijze maakt de inbrenger bezwaar tegen de voorgenomen plaatsing van windturbines in en rondom de kernen nabij Papenveer, zoals opgenomen in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 en de Omgevingseffectrapportage (OER). Daarvoor noemt de inbrenger argumenten zoals geluidsoverlast, gezondheidseffecten, slagschaduw, aantasting van landschap, erfgoed en cultuurhistorie, onvoldoende aandacht veiligheid, juridische onzorgvuldigheid en onvolledigheid in de onderbouwing, Effecten voor woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling in Papenveer.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Gezondheid, Cultureel erfgoed, Veiligheid, Tijdlijn, proces OER en herziening, Participatie en lokaal eigendom, Zoekgebieden, en Landschap en het Groene Hart. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D371 -WOER042 Voorgestelde zoekgebieden niet vaststellen

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om de voorgestelde zoekgebieden niet vast te stellen zolang de milieueffecten onvoldoende zijn onderbouwd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D371 -WOER043 Aanvullende MER uitvoeren

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om een aanvullend MER uit te voeren met realistische turbinehoogtes en gebiedsspecifieke omstandigheden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D372

W_D372-WEE113 Verplaatsing van vogels

De indiener geeft aan dat vogels in de benoemde zoekgebieden zich mogelijk zullen verplaatsen richting Schiphol, wat voor meer Bird strikes zou kunnen zorgen. Daarnaast merk de indiener op dat het gebied rondom het Braassemermeer aangemerkt is als natuurgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur, De provincie is zich bewust van het natuurgebied rondom het Braassemermeer en dit zal onderdeel worden van het vervolgproces.

W_D372-WEG153 Onvoldoende aandacht voor mogelijke gezondheidsrisico's en hinder

De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties die mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines (200–240 meter tiphoogte) beschrijven. Ook geeft de indiener aan dat er onvoldoende onderzoek naar de langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen, vrijkomende microplastics en chemische stoffen en vliegveiligheid is gedaan. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren alvorens nieuwe zoekgebieden vast te stellen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D372-WEN019 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

De indiener geeft aan dat de Nederlandse rijksoverheid nog geen wettelijk vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen heeft vastgesteld. De indiener verwijst hiervoor naar een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395). De indiener vraagt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen totdat er nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria zijn vastgesteld en deze zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM en Inspectie Leefomgeving & Transport afdeling Luchtvaart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D372-WEO354 Bezwaar zoekgebieden Rijnsaterwoude, Woubrugge, Langeraar en Bilderdam en Luchthavenindelingsbesluit

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden Rijnsaterwoude, Woubrugge, Langeraar en Bilderdam. De indiener benoemt het Luchthavenindelingsbesluit van Schiphol en een onderzoek van EASA, waarin afspraken staan over de hoogte en afstand van windturbines.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Veiligheid.

W_D372-WEV013 Veranderingen aanvliegroutes

De indiener merkt op dat mogelijke veranderingen in aanvliegroutes van vliegtuigen door de plaatsing van windmolens ook effecten kunnen hebben op geluidsoverlast, het woonklimaat en gezondheid.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Gezondheid. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D372-WOER044 Onjuiste aannames ontwerp herziening

De indiener merkt op dat luchtvaart niet wordt meegenomen als belemmering voor het plaatsen van windturbines in het OER. Daarnaast gaat de provincie uit van een afstand zo groot als 4 maal de rotordiameter, niet de 9 maal uit het onderzoek van EASA, en wordt ook regelgeving zoals de ICAO niet meegenomen. De indiener geeft aan dat de zoekgebieden om deze redenen niet geschikt zijn en verzoekt de provincie eerst een pre-fase onderzoek te laten uitvoeren door Inspectie Leefomgeving & Transport. De indiener verzoekt daarbij om de huidige rapporten van ingenieursbureaus ongeldig te verklaren en luchtvaart mee te nemen als harde belemmering.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid, Normen, Gezondheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D373

W_D373-WEE114 Windenergie Ecologie

De indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines van circa 240 meter hoog in het Groene Hart leidt tot horizonvervuiling en het visuele karakter van dit landschap aantast. Daarnaast vreest de indiener tientallen dode vogels en vleermuizen, hoger predatiedruk en lokale reductie van insectendiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D373-WEE115 Windenergie Ecologie

De indiener wijst de provincie op het aandringen van de EU op extra beschermingsmaatregelen voor de grutto en vindt het onbegrijpelijk dat turbines worden geplaatst in het leef- en vlieggebied van deze vogel, waardoor directe sterfte en verstoring kunnen optreden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D373-WEE116 Windenergie Ecologie

De indiener vraagt de provincie dat indien turbines toch worden geplaatst, locaties de voorkeur te geven waar de ecologische en landschappelijke impact zo beperkt mogelijk is. De indiener vraagt om windenergie zo veel mogelijk op zee of op al verstoorde locaties te realiseren om zo kwetsbare polderlandschappen, cultuurhistorische structuren en leefgebieden van vogels zoals de grutto behouden. Een gedegen ecologische toets is hierbij cruciaal.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Tijdlijn, proces OER en herziening, Alternatieve locaties, Zoekgebieden, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. In deze participatietrajecten kunt u ook aangeven dat het uw voorkeur heeft dat de windturbines geplaatst worden in de zoekgebieden waar de minste ecologische verstoring is.

W_D374

W_D374-WEO355 Lokaal Eigendom

De indiener geeft aan positief te zijn over het plaatsen van windturbines op land, maar dat in het Omgevingsbeleid te snel het accent is gelegd op de locaties en hierdoor kansen gemist worden om draagvlak te organiseren vanuit lokaal eigendom. De indiener verwijst naar goede voorbeelden in zijn zienswijze waaruit zou blijken dat het wenselijk is om eerst het lokaal eigendom actief tot onderwerp te maken van maatschappelijk gesprek, interesse en belang. De indiener stelt een 'Regeneratieve Deal' voor, waarin ze draagvlak wil creëren onder de lokale gemeenschappen voor de "eigen" windenergie en lichten dit graag toe aan de provincie.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie onderzoekt momenteel hoe zij energiegemeenschappen kan ondersteunen en hoe het meer deel kan worden van het maatschappelijke gesprek. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Daarnaast neemt de provincie met de herziening 2025 zoekgebieden op. Dit zijn nog geen specifieke locaties voor windenergie. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER, en herziening.

W_D375

W_D375 -WEG154 Gezondheid

De inbrenger maakt zich zorgen over het voornemen voor de plaatsing van windmolen turbines in het Groene Hart vanwege geluidsoverlast, slagschaduw en nachtelijk geluid, verspreiding van schadelijke stoffen, beperkt onderzoek en unieke natuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording hoofdstukken Gezondheid, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Natuur, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D377

W_D377-WEG155 Rekening houden met bewoners

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om meer rekening te houden met bewoners die hier al jarenlang wonen en afhankelijk zijn van een rustige, gezonde leefomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, Gezondheid, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D377-WEO356 Uitgangspunt zoekgebied niet in overeenstemming

De inbrenger benoemt dat de ligging van zijn woning (zie figuur 2 op pagina 3 van de zienswijze) direct naast of zelfs binnen het secundaire zoekgebied nr. 9, niet in overeenstemming is met deze uitgangspunten. De inbrenger noemt nog een aantal punten waarop de uitgangspunten niet overeenkomen:
-Korte afstand tot woongebied
-Aansluiting bij het landschap
-Minimale afstand van vijf kilometer tussen opstellingen om interferentie te voorkomen
-Een opstelling moet “zorgvuldig en in samenhang ontworpen zijn en een rustig beeld nastreven
-Beperkte of constante richtingsverandering in lijnopstellingen verlangd
-Landschapsinrichting wordt ingezet om de visuele dominantie van turbines te verminderen.
De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om dit zoekgebied niet op te nemen op de manier waarop het nu is voorgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, Landschap en het Groene Hart, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D377-WEO357 Eerst onderzoek doen

De inbrenger verzoekt de provincie Zuid-Holland om eerst te onderzoeken of turbines op passendere, minder woongevoelige locaties kunnen worden gerealiseerd.

Antwoord

Zie antwoord bij W_D377-WEO356.

W_D379

W_D379-WEA068 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals thorium reactors, kleine modulaire kernreactoren volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan. De indiener merkt hierbij op dat het doel van 35 TWh aan windenergie al is behaald.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D379, W_D463

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D379-WEO358 Bezwaar zoekgebieden Midden-Holland

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, RES-doelstellingen, en Alternatieve locaties. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D380

W_D380-WEE117 waardevol weidevogelgebied

Indiener geeft aan dat windturbines voor verstoring, verlies van openruimte en aantasting van broed- en foerageercondities zorgen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D380-WEL123 behoud van bestaande groene polder

De plaatsing van turbines tast het open karakter onherstelbaar aan door horizonvervuiling, verlies van landschappelijke samenhang en aantasting van cultuurhistorische structuren.

Antwoord

Zie themabeantwoording wind hoofdstukken Cultureel Erfgoed en Landschap en het Groene Hart.

W_D380-WEO359 Eerdere gemeentelijke onderzoeken

Bij eerdere gemeentelijke verkenning van zoekgebieden is het zoekgebied niet al geschikte locatie vastgesteld. Dit bevestigt dat er geen bestuurlijk draagvlak of ruimtelijke geschiktheid is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Participatie en lokaal eigendom, en zoekgebieden. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D380-WEO360 onderbouwing vanuit bestemmingsplan

Het zoekgebied maakt volgens het bestemmingsplan geen windturbines toe en is in strijd met de bestemming en bouwregels.

Antwoord

Zie antwoord W_D380-WEO359.

W_D381

W_D381-WEE118 gebiedsbescherming

De plaatsing van industriële windturbines is in strijd met NNN-gebied en aanwijzing van het bied door defensie voor laafvlieggebieden voor helikopters.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Veiligheid.

W_D381-WEE119 ecologie en beschermde soorten

Indiener betwist de volledigheid en onafhankelijkheid van de ecologische toetsing. Indiener is van mening dat aanwezigheid van vleermuizen en weidevogels onderschat wordt en verzoekt daarom een volledig onafhankelijk ecologisch onderzoek te doen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D381-WEG156 gezondheidsklachten door aantasting van de leefomgeving

Indiener vreest gezondheidsklachten als gevolg van verstoring van de omgeving door externe prikkels van geluid, laagfrequent geluid, trillingen, slagschaduw en visuele onrust.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D381-WEG157 fundamentele rechtsbeginselen

Indiener is van mening dat de geschaad wordt in zijn rechten doordat geen rekening wordt gehouden met de gezondheidssituatie van indiener. Dit handelen van de gemeente is in strijd met de fundamentele rechtsbeginselen op grond van het gelijkheidsbeginsel, zorgvuldigheidsbeginsel en plicht tot belangenafweging.

Antwoord

In de huidige fase zijn alleen zoekgebieden in de Omgevingsvisie aangewezen. Er zijn dus nog geen definitieve locaties gekozen voor windturbines. De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie MER) toetst de OER en geeft op basis daarvan een toetsingsadvies. Op basis van dit advies is gebleken dat het onderzoek op deugdelijk wijze is uitgevoerd. Er is voor de provincie dan ook geen reden om aan te nemen dat het gelijkheidsbeginsel, zorgvuldigheidsbeginsel en plicht tot belangenafweging niet juist is uitgevoerd. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D381-WEG158 verouderde normen

Door het ontbreken van normen vormen de geluidsnormen voor turbines een bron van voortdurende discussie. Het voorgelegde plan baseert zich op achterhaalde en ongeschikte meet- en rekenmodel. Indiener maakt zich zorgen over slaapverstoring en gezondheidsrisico als gevolg van de plaatsing van windturbines op een te korte afstand door het ontbreken van goede normen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Normen.

W_D381-WEG159 slagschaduw en lichtflikkering

Slagschaduw en lichtflikkering vormen volgens indiener een ernstige visuele verstoring waardoor de woon- en leefruimtes direct worden getrokken. In het voorgestelde plan zijn de beheersmaatregelen om dit tegen te gaan onvoldoende onderbouwd en bieden geen garanties tegen hinder.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D381-WEG160 gezondheid en welzijn

Indiener verwijst naar onderzoek in de gemeente Dronten (nov. 2025) waarbij slaapverstoring door een bromtoon bewijzen dat de ervaren overlast een reëel en aantoonbaar gezondheidsrisico vormt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D381-WEL124 aantasting landschap en cultuurhistorische waarde

Indiener geeft aan dat de realisatie van windturbines met een tiphoogte tot 240 meter een significante en grootschalige aantasting van het landelijke karakter en de cultuurhistorische waarde van dit gebied veroorzaken hetgeen niet in het kerngebied van het Groene Hart past.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Cultureel erfgoed.

W_D381-WEO361 documentatie en publicatie

Indiener wijst erop dat het gehele proces rondom de windturbines geregistreerd wordt en als documentaire na afronding zal worden gepubliceerd.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt deze ter kennisgeving aan.

W_D381-WEO362 procedurele onzorgvuldigheid

Indiener constateert dat het voorliggende plan onvoldoende transparantie biedt in de motivering van de locatiekeuze.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Alternatieve locaties, en Zoekgebieden.

W_D381-WEO363 zorgvuldigheidsbeginsel

Indiener geeft aan dat door het ontbreken van een adequate onderbouwing voor de gekozen afstandsnormen en zorgen rekening te houden met medische kwetsbaarheid het zorgvuldigheidsbeginsel geschonden wordt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D381-WEO364 ontwerp omgevingsvergunning niet verlenen

Indiener verzoekt primair om de ontwerp omgevingsvergunning niet te verlenen aangezien het plangebied ongeschikt is voor windturbines.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D381-WEO365 rekening houden met normen

Indiener verzoekt subsidiair om de ontwerp omgevingsvergunning niet te verlenen op basis van afstand, geluidsnormen, slagschaduw, ontbrekende onderzoeken en planschade.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Financiële compensatie.

W_D382

W_D382-WEE120 natuur en ecologie

Indiener geeft aan dat de polder Roosendaal en aangrenzende polder Hoenkoop van belang zijn voor de instandhouding van diverse weidevogelsoorten. De turbines vormen een dodelijke barrière en verstoren de essentiële habitat, hetgeen in direct strijd is met de Wet Natuurbescherming. Indiener eist dan ook onafhankelijk, gedegen en meerjarig ecologisch onderzoek.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Natuur.

W_D382-WEG161 gezondheid

Indiener verwacht dat de turbines onaanvaardbare geluidsoverlast veroorzaken door hoorbaar geluid, waarvoor de wettelijke normen onvoldoende beschermend zijn. Indiener maakt zich ernstig zorgen over de impact van de turbines op de gezondheid en het welzijn van zijn/haar kinderen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D382-WEL125 landschappelijk en visuele impact en uitzicht

De plaatsing van turbines tast het open karakter van het Groen Hart onherstelbaar aan door de industriële schaal van de voorgestelde mega windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D382-WEO366 lichthinder en slagschaduw

Indiener geeft aan dat de obstakelverlichting zal leiden tot ernstige lichthinder en visuele verstoring van de duisternis. Daarnaast veroorzaken slagschaduw (‘zwerfstroom’) overlast bij de woning van indiener en omliggende percelen, waarvoor compensatie en stilstand maatregelen noodzakelijk zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, Natuur, Financiële compensatie, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D382-WEO367 consistentie in provinciaal beleid

Indiener wijst op een besluit door de provincie Overijssel waar windmolenprojecten een halt zijn toegeroepen in het belang van landschapsbescherming en weidevolgelspopulaties. Indiener verwacht dat Zuid-Holland voor het Groene Hart eenzelfde beslissing neemt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Natuur.

W_D382-WEO368 ontbreken van essentiële infrastructuur en netcongestie

Indiener wijst er op dat het plan onuitvoerbaar is vanwege infrastructurele beperkingen op het vlak van netcongestie, (financiële) haalbaarheid en verantwoordelijkheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Netcongestie. Technische zaken zoals beperkingen op het gebied van netcongestie en infrastructuur zijn de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. Als blijkt dat de genoemde beperkingen onoverkomelijk zijn, zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_D383

W_D383-WEG162 Gezondheid, landschap en leefomgeving:

Indiener heeft zorgen over de gevolgen voor omwonenden, die vaak niet evenwaardig worden onderzocht als effecten op vogels of landschappelijke waarden. Indiener is van mening dat een evenwicht tussen productie en leefkwaliteit essentieel is voor een breed maatschappelijk draagvlak.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D383-WEO369 financiën

Indiener werpt de fundamentele vraag op of grootschalige windprojecten zonder structurele markthandelingsruimte wel mogelijk is.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De rendabiliteit van windparken is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer en daarna de exploitant. Mocht de businesscase van een windturbineproject niet haalbaar blijken, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_D383-WEO370 onduidelijke en kwetsbare businesscase:

Indiener geeft aan dat nieuwe windprojecten voornamelijk gedreven worden door beleidsafspraken en steunmaatregelen. Veel investeerders vertrouwen op subsidies of garanties waardoor indiener zorgen heeft over de economische grondslag van windprojecten zonder langdurige ondersteuning.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De rendabiliteit van windparken is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer en daarna de exploitant. Mocht de businesscase van een windturbineproject niet haalbaar blijken, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken. De beschikbare subsidie wordt landelijk vastgesteld.

W_D383-WEO371 Marktprijs en realistische verwachtingen bij burgerparticipatie:

Indiener juicht burgerparticipatie toe, maar geeft aan dat er realistische verwachtingen en gezond verstand moeten worden gebruikt. De focus ligt momenteel meer op aantallen turbines en megawattpiek dan op maatschappelijk en economisch duurzaam rendement op middellange termijn, terwijl dit niet realistisch is.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De rendabiliteit van windparken is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer en daarna de exploitant. Mocht de businesscase van een windturbineproject niet haalbaar blijken, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Alternatieven voor opwek voor meer informatie over de noodzaak van windenergie op land.

W_D383-WEO372 Beleidsuitvoering en transparantie

Indiener geeft aan de concrete kosten-batenanalyses en risicoprofielen van voorgestelde windlocaties openbaar te maken zodat betere verantwoording richting inwoners en besluitvormers kan plaatsvinden.

Antwoord

Zie themabeantwoording wind hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening. Een kosten/batenanalyse wordt gemaakt door de initiatiefnemer. Dit is bedrijfsgevoelige informatie en niet op voorhand openbaar. In het participatietraject met de initiatiefnemer kunt u hier aandacht voor vragen.

W_D385

W_D385-WEE121 aantasting beschermde soorten

Indiener stelt een ernstige aantasting van beschermde soorten strijdig met de Wet natuurbescherming. Ook ontbreekt een ecologisch onderzoek dat aannemelijk maakt dat een Wnb-ontheffing kan worden verleend dit is onrechtmatig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. In volgende fases wordt verder onderzoek gedaan naar deze zaken, mede op basis van de specifieke situatie.

W_D385-WEG163 Akoestische onderzoek, slagschaduwmodellering en gezondheidseffectscreening

Indiener stelt dat pas wanneer specifiek akoestisch onderzoek, slagschaduwmodellering en een gezondheidseffectscreening (GES) zijn uitgevoerd, voldaan kan worden aan de plicht om de nadelige gevolgen van plaatsing van windturbines in “Steekterweg en omgeving” tot een aanvaardbaar niveau te brengen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D385-WEG164 Onderzoek effecten van cumulatie ontbreekt

Indiener stelt dat onderzoek naar de effecten van cumulatie van geluid, trillingen en visuele hinder van wegen en bedrijven ontbreekt. Terwijl dit een verplichting is (ABRvS 18 januari 2023, ECLI:NL: RVS:2023:155, Windpark Den Tol; bevestigd in ABRvS 8 oktober 2025, ECLI:NL: RVS:2025:5981, Windpark De Hoeves – tussenuitspraak)

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D385-WEO373 Niet voldaan aan motiveringsbeginsel

Indiener stelt dat bij het ontwerpbesluit om “Steekterweg en omgeving” aan te wijzen als zoekgebied of locatie voor windturbines niet voldaan is aan het motiveringsbeginsel (OW art. 2.5, 2.8 en 2.22) en de instructieregels art. 2.28 t/m 2.31 in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Dit omdat een transparante en toetsbare weging van alternatieven ontbreekt. Met name op de onderdelen hoge dichtheid lintbebouwing, open polderlandschap en korte afstand tot woningen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Normen, Landschap en het Groene Hart, Zoekgebieden, en Alternatieve locaties. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D385-WEO374 Evenredigheidsbeginsel

Indiener stelt een onevenredige aantasting van de leefomgeving evenals een schending van het evenredigheidsbeginsel (OW art. 2.8 lid 2 en art. 1.7). Dit vanwege een overschrijding van de normen voor laagfrequent geluid en de norm voor slagschaduw (Activiteitenbesluit art. 3.13, Bkl Art 5.59). Evenals de ernstige visuele dominantie in het landschap en de verwachte waardedaling van woningen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Financiële compensatie, Normen, en Landschap en het Groene Hart.

W_D385-WEO375 strijdigheid gemeentelijke visies

Indiener stelt strijdigheid met gemeentelijke visies en art. 2.4 van de Omgevingswet. Gesteld wordt dat onvoldoende wordt gemotiveerd waarom hier sprake is van een zwaarder wegend provinciaal belang.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De OER is een technisch onderzoek om effecten en ruimtelijke mogelijkheden in beeld te brengen. Deze analyse is nodig voor alle RES-regio's om het provinciale omgevingsbeleid goed te onderbouwen.

W_D385-WEO376 onvoldoende participatie

Indiener stelt dat bij het aanwijzen van “Steekterweg en omgeving” onvoldoende mogelijkheid tot participatie is geboden (OW art. 10.3-10-6).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden.

W_D385-WEO377 Strijd met Omgevingswet

Indiener stelt dat vaststelling van het ontwerp in huidige vorm in strijd is met de Omgevingswet, het Bkl, de Wet natuurbescherming, het Verdrag van Aarhus en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Mocht de provincie desondanks overgaan tot vaststelling en latere realisatie, dan acht de indiener de provincie volledig aansprakelijk voor alle daaruit voortvloeiende schade (waaronder gezondheidsschade en waardedaling woningen) op grond van onrechtmatige daad (art. 6:162 BW) en schending van de algemene zorgplicht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Financiële compensatie, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D385-WOER045 MER

Indiener stelt dat vanwege de gevoelige ligging van “Steekterweg en omgeving” tenminste een mer-beoordeling moet worden uitgevoerd, dit is nagelaten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D385-WOER046 Locatie verwijderen tot onderzoek

Indiener verzoekt “Steekterweg en omgeving” als zoek- of concentratiegebied voor windenergie volledig te schrappen en geen onomkeerbare stappen te zetten totdat een plan-MER of mer-beoordeling is uitgevoerd; - een onafhankelijke gezondheidseffectscreening (GES) en cumulatief onderzoek zijn uitgevoerd; - ecologisch onderzoek over minimaal twee seizoenen is uitgevoerd en een kansrijke ontheffing Wet natuurbescherming aannemelijk is gemaakt; - een volwaardig, vroegtijdig participatietraject heeft plaatsgevonden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Normen.

W_D386

W_D386-WEV014 Aanvliegroute Schiphol

De indiener geeft aan dat hoge windmolens een no-go zijn in een aanvliegroute naar Schiphol. Dit betekent dat er slechts ruimte is voor een beperkt aantal lagere windmolens. Bij gelijke overlast daalt de opbrengst al snel met een factor 4 zoals blijkt uit het commerciële verhaal van STAWAG.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk veiligheid. Als blijkt dat de windturbines door bijvoorbeeld hoogtebeperkingen niet voldoende rendement kunnen opbrengen, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_D386, W_D395, W_D403

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D386-WEA001 Alternatieven met minder negatieve impact

Grootschalige zon op daken, isolatiemaatregelen en innovaties in opslag en energiebesparing bieden vaak een hogere opbrengst per negatieve impact.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, RES-doelstellingen en Duurzaamheid windturbines.

W_D386-WEA002 Wind op zee

Indiener geeft aan dat grootschalige windprojecten op zee stilstaan door het gebrek aan afnamegaranties, die Rijk en provincies moeiteloos zouden kunnen geven, zodat de projecten op land, die qua opbrengst kleinschalig zijn, geen doorgang hoeven te vinden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen, onderdeel Kunnen de RES-doelstellingen anders ingevuld worden.

W_D386-WEE006 Waardevolle natuur

Het gebied tussen Buytewech en Zevenhovenseweg is een open, landelijk en ecologisch waardevol gebied. Het plaatsen van windturbines zorgt voor vernietiging van het karakteristieke polderlandschap, negatieve effecten op vogels, vleermuizen en andere fauna en voor risico op verstoring van bestaande natuurverbindingen. De provincie heeft een verantwoordelijkheid om het Groene Hart te beschermen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D386-WEG004 Aantasting van woon- en leefomgeving

De plaatsing van grootschalige windturbines zeer dicht bij bestaande woonwijken veroorzaakt geluidsoverlast, slagschaduw en horizonvervuiling. Dit heeft invloed op gezondheid, leefkwaliteit en beleving van rust, openheid en landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Landschap en het Groene Hart.

W_D386-WEO030 Recreatie

Windturbines in dit gebied zorgen voor minder aantrekkelijke recreatieroutes, een lagere recreatieve waarde en daarmee tot mogelijke economische schade voor ondernemers.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Toerisme/recreatie en Financiële compensatie.

W_D386-WEO031 Bodem

Het poldergebied kent slappe veen- en kleigronden wat zeer kostbare funderingsoplossingen vereist, extra risico's met zich meebrengt voor verzakking en trillingen en tot mogelijke negatieve gevolgen leidt voor omliggende waterhuishouding en bodemstructuur.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

W_D386-WEO032 Alternatieve locaties

De provincie beschikt over locaties waar minder omwonenden hinder ondervinden, de landschappelijke schade beperkter is en de combinatie met bestaande industriële functies of infrastructuur beter mogelijk is.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D386-WEO033 Proces

De indiener geeft aan dat het dubieus is dat in deze zoekfase al concrete commerciële invulling wordt gegeven en grondeigenaren worden verleid en zelfs onder druk gezet om mee te doen in een "grondpool". Bovendien worden grondbezitters gepaaid met lusten en zullen de inwoners de lasten ondervinden.
Een commerciële partij, waarvan indiener het onvoorstelbaar acht dat deze zonder medeweten van de Provincie Zuid-Holland aan het werk is, heeft het contact met omwonenden als laatste fase gepland.

Antwoord
Het aangehaald punt van indiener wordt niet herkend. De provincie is in deze fase, waarin zoekgebieden worden opgenomen in de Omgevingsvisie, niet actief met grondeigenaren in gesprek. Ook zijn er geen afspraken met commerciële partijen. Het staat commerciële partijen uiteraard vrij om op basis van beschikbare openbare informatieactiviteiten te ondernemen. De provincie heeft daar echter geen invloed op. De zienswijze leidt dan ook niet tot aanpassing.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Financiële compensatie en Participatie en lokaal eigendom.

W_D386-WERE005 RES

De indiener geeft aan dat het niet consistent is dat de gemeente Nieuwkoop de mogelijkheden van zon heeft aangegeven, in samenspraak met haar inwoners, maar nu geconfronteerd wordt met hoge windmolens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_D387

W_D387-WEE193 Weidevogels

De indiener wijst op de aanwezigheid van zeldzame weidevogels in het gebied, zoals de grutto, kievit, tureluur, bruine kiekendief en ijsvogel. De indiener vreest dat de windmolens deze vogels zullen verdrijven of verwonden. Er is bewijs van de aanwezigheid van deze vogels in de vorm van vogeltelkaarten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D387-WEG165 Geluid en Slapen

De indiener is bezorgd over het laagfrequente geluid en de lichthinder van de windmolens, wat de nachtrust kan verstoren. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid en het leervermogen van kinderen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D387-WEL126 Uitzicht en de Polder

De indiener maakt zich zorgen over het verlies van het mooie uitzicht in de polder door de plaatsing van hoge windmolens. De indiener vindt dat de polder open moet blijven zoals het hoort in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart

W_D387-WEO378 Stroomvoorziening

De indiener stelt dat er momenteel geen infrastructuur is om de opgewekte stroom van de windmolens af te voeren, aangezien het stroomnetwerk al vol zit. Dit maakt de plannen technisch onhaalbaar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie.

W_D387-WEO379 Verzoek aan de Provincie

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om de plannen voor de windmolens te heroverwegen en te stoppen, om de polder en de weidevogels te beschermen en een gezonde en mooie toekomst voor de kinderen te waarborgen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D389

W_D389-WEG166 EU-normen gezondheidsrisico's

Indiener verzoekt om onderzoek te doen dat voldoet aan de EU-normen als vereiste is dit noodzakelijk om de gezondheidsrisico’s uit te sluiten en het voorzorgprincipe in te vullen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D389-WERE027 RES doelstellingen

Indiener stelt dat voldaan is aan de opgave voor land op wind. Vraagt om de doelstellingen van de RES te heroverwegen en te bezien of het nog wel nodig om meer windturbines op land te realiseren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D390, W_D392, W_D393, W_D408, W_D549

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D390-WEL006 Polder

De indiener geeft aan dat de Landbouwpolder uitzonderlijk veel ruimte biedt voor een gedragen inrichting met windturbines. De afstand tot Dordrecht is groot, waardoor de effecten op bewoners beperkt worden. De openheid van de polder maakt een zorgvuldige landschappelijke inpassing mogelijk. De indiener heeft geen voorkeur voor specifieke turbineposities, zolang het uiteindelijke plan maar veilig, landschappelijk passend en technisch haalbaar is. Hierdoor kan optimaal rekening gehouden worden met natuurwaarden, geluidseffecten, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_D390-WEO036 Windenergie-initiatief

De indiener steunt de stap van Gedeputeerde Staten om het in gebied ten oosten van de A16 in Dordrecht (de Landbouwpolder) ruimte te bieden voor windenergie. De indiener is een agrariër in een nabijgelegen polder in Dordrecht. De indiener werkt al geruime tijd aan een gezamenlijk en toekomstbestendig windenergie-initiatief. Een belangrijke reden hiervoor is dat de landbouw al jaren onder druk staat, en met windenergie de inkomsten van de agrarische bedrijven verbreed kan worden, en daarmee toekomstbestendig kan worden.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_D390-WEO037 Lokale stroom

Een windpark in de Landbouwpolder maakt het mogelijk om lokaal opgewekte stroom direct beschikbaar te maken voor Dordtse ondernemers, zij kampen al jaren met structurele netcongestie. Een windpark zal hun economische concurrentiepositie versterken en biedt ze de kans hun bedrijfsvoering te verduurzamen.
Daarnaast kan deze lokale energievoorziening bijdragen aan het op gang brengen van de realisatie van bedrijventerrein Dordtse Kil IV. Deze ligt nu stil door gebrek aan aansluitcapaciteit.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_D390-WEO038 Lokaal eigendom

De indiener vindt het belangrijk dat inwoners meeprofiteren van duurzame energieprojecten. Via samenwerking met de burgercoöperatie Drechtse Energie kunnen burgers mede-

eigenaar worden van de turbines. Dit vergroot het maatschappelijk draagvlak en past in de provinciale ambitie om de opbrengsten van energietransitie zoveel mogelijk lokaal te laten landen.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw standpunt. Zie ook themabeantwoording Participatie en lokaal eigendom.

W_D390-WEO039 Verzoek

De indiener verzoekt het gebied ten oosten van de A16 in Dordrecht aan te wijzen voor windenergie. Daarbij verzoekt de indiener de provincie om de ruimte te geven om:
• Samen met de omgeving, gemeente en provincie tot een gedragen plan en optimale opstelling te komen;
• Op basis van lokale omstandigheden een zo passend mogelijke opstelling te ontwikkelen;
• Aan te sluiten op de (toekomstige) energiebehoefte van de ondernemers in Dordrecht en de Drechtsteden. Stel nu geen maximum aan opgesteld vermogen of aantallen windturbines op, zodat er ook in de toekomst voldoende stroom beschikbaar is. Bepaal een ondergrens op basis van de huidige inzichten.

Antwoord
Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_D391

W_D391-WEO380 Langeraar

De indiener geeft aan dat naast de eerder genoemde redenen, er een zwaarwegend punt is dat vaak onderbelicht blijft: de leefbaarheid van kleine gemeenschappen, specifiek Langeraar, gemeente Nieuwkoop. De bouw van windturbines in de nabijheid van Langeraar belemmert de noodzakelijke toekomstige woningbouw, wat essentieel is om voldoende nieuwe woningen te realiseren en voorzieningen in stand te houden, en het zorgt ervoor dat nieuwbouw in Langeraar en andere dorpen voor de komende decennia onmogelijk wordt.

Antwoord

Grootschalige woningbouw in het buitengebied nabij Langeraar is momenteel niet aan de orde. Zie themabeantwoording Wind hoofdstuk Woningbouw.

W_D394

W_D394-WEE122 Tegen Windenergie

Indiener stelt dat de windturbines van 240 meter hoog in de route komen te liggen die zeearenden gebruiken op zoek naar voedsel. Dat is de route/verbinding tussen de Brabantse- en Dordtse Biesbosch en het Haringvlietgebied wat als één groot natuurgebied wordt gezien. Dit leidt tot een onacceptabel risico voor deze beschermde arenden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur. Eventueel kunnen windturbines uitgerust worden met radarinstallaties die deze vogels opmerken. Als de vogels dan te dichtbij komen, dan kunnen de windturbines uitgezet worden. Of dit nodig is, zal blijken uit het locatie specifieke onderzoek en kan onderdeel worden van de omgevingsvergunning.

W_D394-WEG167 Tegen Windenergie

Indiener verzoekt om onderzoek te doen dat voldoet aan de EU-normen als vereiste is dit noodzakelijk om de gezondheidsrisico's uit te sluiten en het voorzorgprincipe in te vullen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D394-WEG168 Tegen Windenergie

Indiener stelt dat er eerst duidelijkheid moet zijn over hoeveel Bisfenol A er vrij komt bij het in gebruik nemen van windturbines. Voordat verdere mogelijkheden voor plaatsing van windturbines worden gecreëerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D394-WEG169 Tegen Windenergie

De gezondheid van de inwoners van de provincie is prioriteit nummer 1. Het voorzorgprincipe is hier op z'n plaats. Hiertoe verzoekt indiener tot het opschorten van de bouw van windturbines in de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D394-WEO381 Tegen Windenergie

Indiener vraagt: Wat is uw moreel en ethisch kompas als provincie? Bent u bereid de gezondheid van ons als burgers, onze kinderen, kleinkinderen, onze natuur, onze cultuur en alles wat ons dierbaar is te offeren?

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid, Natuur, Cultureel erfgoed, Landschap en het Groene Hart, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie vindt de gezondheid van haar inwoners, de natuur, en ons cultureel erfgoed erg belangrijk. Daarom wordt er een zorgvuldige afweging gemaakt om te bepalen waar er ruimte ligt voor windenergie.

W_D394-WEO382 Tegen Windenergie

Indiener stelt dat de beoogde locatie de nieuwe locatie voor 5 of 6 windturbines van 240 meter hoog bij de Dordtse Biesbosch op het Eiland van Dordt veel hinder en geluidsoverlast op natuurgebied de Dordtse Biesbosch zal veroorzaken. Dit is onwenselijk. Ook wordt Het Nationaal park De Biesbosch op een onacceptabele manier aangetast door horizonvervuiling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Natuur, en Landschap en het Groene Hart.

W_D394-WERE028 Tegen Windenergie

Indiener stelt dat voldaan is aan de opgave voor land op wind. Vraagt om de doelstellingen van de RES te heroverwegen en te bezien of het nog wel nodig om meer windturbines op land te realiseren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D399

W_D399-WEE123 Ecologie

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines te plaatsen aan Ringdijk 6 omdat zich op dit terrein een moestuin en een bijenstal bevinden.
De bijenstal speelt een belangrijke rol in de bestuiving van gewassen en omliggende flora. Windturbines kunnen de vliegactiviteit van bijen verstoren door trillingen, lage geluidstonen en veranderde luchtstromen. Daarnaast kan de aanwezigheid van turbines leiden tot verstoring van vogels, vleermuizen en insecten, soorten die juist bijdragen aan het ecologisch evenwicht in dit gebied. Dit is in strijd met de provinciale doelen voor natuurherstel. Windturbines produceren ook hoorbaar en laagfrequent geluid, en slagschaduw kan het gebruik van de moestuin en de bijenstal aanzienlijk verstoren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid, en Normen.

W_D399-WOER047 afstandsnormen

De indiener verzoekt de provincie om alternatieve locaties te onderzoeken en vraagt om meer aandacht voor de juistheid van de gehanteerde afstandsnormen en de ruimtelijke onderbouwing.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Alternatieve locaties, Zoekgebieden, Landschap en het Groene Hart, en Normen.

W_D400

W_D400 -WEA069 Alternatieve locaties

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om windturbines uitsluitend te plaatsen op locaties zonder nabijgelegen woonbebouwing. Genoemd worden industrieterreinen en infrastructuurcorridors buiten het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Zoekgebieden, Landschap en het Groene Hart, Alternatieve locaties, Tijdlijn, Proces OER en Herziening.

W_D400 -WEE124 Effecten op weidevogels

De indiener stelt dat de polder onderdeel is van een belangrijk weidevogelgebied. Er wordt gewezen op aanwezigheid van beschermde soorten en lopende beschermingsmaatregelen. De indiener acht plaatsing van windturbines strijdig met deze doelen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D400 -WEE125 Water, bodem en veiligheid

De indiener stelt dat de slappe bodem, waterhuishouding en nabijheid van rivieren en dijken risico's opleveren. Ook wordt gewezen op mogelijke vervuiling en effecten op grond- en drinkwater. Volgens de indiener zijn deze aspecten onvoldoende onderzocht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid, Natuur, Duurzaamheid windturbines, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D400 -WEE126 Beperking hoogte kleine windturbines

De indiener geeft aan dat kleine windturbines bij boerenerven momenteel zijn toegestaan tot 15 meter hoogte en dat de provincie Zuid-Holland voornemens is dit te verruimen tot 30 meter. De indiener stelt dat een dergelijke verhoging leidt tot meer hinder voor omwonenden, dieren, landschap, natuur en leefomgeving. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de maximale hoogte te handhaven op 15 meter.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Boerenerfmolens.

W_D400 -WEG170 Bescherming van stiltegebieden

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland stiltegebieden zwaarder te laten wegen dan de belangen van windenergievoorziening. Volgens de indiener zijn stiltegebieden van waarde en dienen deze te worden gerespecteerd en behouden. De indiener stelt dat windenergie niet gerealiseerd moet worden op locaties waar dit niet passend is

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Zoekgebieden, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van. De provincie maakt een zorgvuldige afweging tussen de zoekgebieden, maar kan op dit moment niet aangeven of stiltegebieden zwaarder wegen dan andere factoren.

W_D400 -WEG171 Leefbaarheid en gezondheid

De indiener voert aan dat windturbines op deze locatie leiden tot significante aantasting van leefbaarheid en gezondheid. Genoemd worden slaapverstoring, geluid, trillingen, slagschaduw en visuele hinder. De indiener verzoekt deze effecten zwaarder te laten wegen bij de besluitvorming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Landschap en het Groene Hart, en Normen.

W_D400 -WEG172 Sociale en maatschappelijke impact

De indiener stelt dat het opnemen van de locatie op de kaart al leidt tot maatschappelijke onrust. Er wordt gewezen op spanningen tussen omwonenden, onzekerheid bij agrariërs en verstoring van sociale verhoudingen. Volgens de indiener is dit effect onvoldoende meegewogen.

Antwoord

De provincie heeft begrip voor de zorgen die leven rondom deze herziening de uiteenlopende meningen daarover. Tegelijkertijd is het van belang om de situatie concreet te maken, zodat er sprake kan zijn van helder en transparant beleid. Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie over de aanleiding van deze herziening en het vervolg.

W_D400 -WEL127 Beleidswijziging Groene Hart

De indiener stelt dat het staande beleid geen wind zoeklocaties in het Groene Hart toestaat. Volgens de indiener is dit beleid feitelijk losgelaten door de provincie Zuid-Holland zonder expliciete instemming van Provinciale Staten. De indiener acht dit onzorgvuldig en verzoekt vast te houden aan het bestaande beleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Landschap en het Groene Hart.

W_D400 -WEL128 Ligging nabij stiltegebieden en natuur

De indiener geeft aan dat de wind zoeklocatie grenst aan stiltegebieden en nabij NNN-gebieden ligt in zowel Zuid-Holland als Utrecht. Volgens de indiener is dit strijdig met bestaande beschermingsregels. De provincie Zuid-Holland wordt verzocht deze ligging te respecteren.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Zoekgebieden, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Natuur.

W_D400 -WEL129 Hinder en ruimtelijke impact

De indiener stelt dat hogere windturbines meer geluid, slagschaduw en visuele onrust veroorzaken door grotere rotorbladen en meer beweging in het zicht. Volgens de indiener springen windturbines van 30 meter sterker in het landschap en zijn zij minder passend in de omgeving. De indiener geeft aan dat turbines in zicht- of gehoorafstand van omwonenden niet wenselijk zijn.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Boerenerfmolens.

W_D400 -WEO383 Verzoek tot schrappen wind zoeklocatie Roosendaalsche Polder

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland de beoogde wind zoeklocatie Roosendaalsche Polder in de polder Rozendaal bij Haastrecht te laten vervallen in de ontwerpherziening omgevingsbeleid 2025. De indiener stelt dat deze locatie door omissies of bij nader inzien ongeschikt is als wind zoeklocatie. De indiener vraagt om aanpassing van de ontwerp-Herziening 2025 zodat deze locatie van de kaart gaat

Antwoord
De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D400 -WEO384 Aanwijzing wind zoeklocatie polder Rozendaal

De indiener maakt bezwaar tegen de aanwijzing van wind zoeklocatie 7 in de polder Rozendaal bij Haastrecht. Volgens de indiener is deze locatie onterecht als technisch geschikt aangemerkt. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland deze locatie van alle kaarten en uit het beleid te verwijderen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening, Zoekgebieden, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D400 -WEO385 Ontbrekende ruimtelijke randvoorwaarden

De indiener wijst erop dat een gasleiding door of langs het zoekgebied loopt. Deze beperking zou niet zijn meegenomen in de OER. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland hier vooraf rekening mee te houden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en Herziening en Landschap en Het Groene Hart, gezondheid, normen en veiligheid. Tijdens het locatie specifieke onderzoek van de initiatiefnemer zullen zaken als bijvoorbeeld buisleidingen in detail bekeken worden naast de veiligheidsafstanden die gehanteerd moeten worden.

W_D400 -WEO386 Recreatie en cultuurhistorie

De indiener stelt dat het gebied intensief wordt gebruikt voor recreatie en onderdeel is van een cultuurhistorisch waardevol landschap. Windturbines zouden deze functies aantasten. De indiener acht dit onvoldoende meegewogen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Toerisme/recreatie.

W_D400 -WEO387 Kritiek op participatie en proces

De indiener stelt dat het participatieproces onzorgvuldig en onnavolgbaar is verlopen. Volgens de indiener zijn besluiten vooruitgelopen op inspraak en onderzoek. De provincie Zuid-Holland wordt gevraagd dit te herstellen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D400 -WEO388 Verzoek tot correctie beleid en kaarten

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland expliciet om wind zoeklocatie polder Rozendaal bij Haastrecht te verwijderen uit de herziening omgevingsbeleid 2025 en bijbehorende kaarten. Dit verzoek is gebaseerd op leefbaarheid, natuur, veiligheid en ruimtelijke ordening.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Normen, Landschap en het Groene Hart, Zoekgebieden, en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D400 -WEO389 Doel en gebruik van opgewekte energie

De indiener geeft aan dat kleine windturbines geen voorziening voor derden of verdienmodel zouden moeten worden. Volgens de indiener dienen deze uitsluitend te worden ingezet voor het eigen energiegebruik van het agrarisch bedrijf. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland dit uitgangspunt vast te houden.

Antwoord

De provincie is het met de indiener eens dat kleine boerenerfmolens (tot 30m ashoogte) voornamelijk voor het eigen, agrarische bedrijf ingezet moeten worden. Het valt echter niet binnen de bevoegdheid van de provincie om dit op een rechtstreekse manier te verordenen. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk boerenerfmolens.

W_D400 -WEO390 Stroomnet en capaciteit

De indiener wijst erop dat er reeds sprake is van stroomcongestie. Volgens de indiener kan uitbreiding van de capaciteit van kleine windturbines door verhoging van de maximale hoogte deze problematiek verergeren. Dit wordt door de indiener als aanvullend bezwaar tegen de verhoging van de maximale hoogte aangevoerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie.

W_D400 -WEV015 Luchtvaart en defensie

De indiener geeft aan dat het gebied is aangewezen als militair laagvlieggebied. Volgens de indiener is dit onverenigbaar met windturbines en brengt dit veiligheidsrisico's met zich mee. De indiener vraagt om duidelijkheid en uitsluiting van de locatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D400 -WOER048 Menselijke maat en afstandsnormen bij windturbines

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland bij alle beoogde wind zoeklocaties nadrukkelijk rekening te houden met de menselijke maat. De indiener geeft aan dat een afstand van 10 keer de tiphoogte noodzakelijk is vanwege het verstorend effectgebied. Afstanden van 2 of 4 keer de tiphoogte worden door de indiener als onvoldoende en als oorzaak van significante overlast voor mensen en dieren beschouwd

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D400 -WOER049 Proces en status van de OER

De indiener geeft aan dat het onduidelijk was wanneer een zienswijze op de concept-OER kon worden ingediend. Volgens de indiener bevat de OER feitelijke onjuistheden en is deze feitelijk al definitief verklaard voordat inspraak mogelijk was. De indiener verzoekt dat de

eerder ingediende inspraakreacties en bijlagen alsnog volledig worden meegewogen. Ook wordt gevraagd om beantwoording van daarin gestelde vragen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, Proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D400 -WOER050 Onjuiste toepassing afstandscriteria

De indiener stelt dat bij de beoordeling van leefbaarheid niet alle woonkernen zijn meegenomen. Volgens de indiener zijn Hekendorp en Hoenkoop ten onrechte buiten beschouwing gelaten. Hierdoor zou niet worden voldaan aan de gehanteerde afstandsnorm van 1.000 meter tot woonkernen.

Antwoord
De afstand tot woonkernen waar u naar refereert is geen harde eis in de Omgevingseffectrapportage (OER). In de OER zijn vuistregelafstanden gebruikt om in te schatten hoe kansrijk zoekgebieden zijn op het gebied van de landelijke concept geluidsnorm. Zoekgebieden die binnen de vuistregelafstanden vallen zijn niet direct uitgesloten. Het zegt alleen iets over de kansrijkheid van deze zoekgebieden. In locatie specifieke vervolgonderzoeken wordt nogmaals gekeken naar de afstand tot woonkernen en solitaire bebouwing om ervoor te zorgen dat er voldaan kan worden aan de normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw.

W_D400 -WOER051 Onvoldoende beschermende afstandsnormen

De indiener geeft aan dat de gehanteerde afstandsnormen tot woningen onvoldoende zijn. Volgens de indiener is de minimale afstand van 450 tot 500 meter niet passend bij windturbines van deze hoogte. De indiener stelt dat de provincie Zuid-Holland onvoldoende rekening houdt met het feitelijke effectgebied.

Antwoord
Zie themabeantwoording Gezondheid en Normen.

W_D401

W_D401-WEG173 gezondheid

De indiener maakt bezwaar tegen het plaatsen van windmolens in het Groene Hart, omdat de winning en verwerking van grondstoffen voor windmolens en zonnepanelen wereldwijd leed en natuurschade veroorzaken, hoewel dit niet zichtbaar is in het eindproduct. Naast de benodigde olie voor turbines en de vrijkomende plasticdeeltjes, vergaan windmolens door weer en wind, verspreiden slijtage in de natuur en veroorzaken laagfrequent geluid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines, Natuur, Veiligheid, en Gezondheid.

W_D402

W_D402-WEO391 Bezwaar

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windmolens in het buitengebied west Bodegraven.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D405

W_D405-WEE127 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat elke keer dat een vogel een windturbine raakt, er schade aan de wieken ontstaat, wat leidt tot slijtage en chemische verontreiniging.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Veiligheid, Natuur, Gezondheid, en Duurzaamheid windturbines. De kwaliteit van de wieken is dusdanig dat dit effect niet significant is.

W_D405-WEE128 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat het plaatsen van een windturbine direct naast een Natura 2000-gebied tegenstrijdig is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D405-WEE129 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat na maximaal 25 jaar windturbines niet goed kunnen worden gerecycled en ze in weilanden worden begraven, wat schadelijk is voor de aarde.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_D405-WEG174 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat windturbines laagfrequent geluid, zwerfstroom en slagschaduw veroorzaken, wat leidt tot slechte slaapkwaliteit en verminderde concentratie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D405-WEO392 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat de veiligheid van inwoners moet worden gewaarborgd, gezien de ongelukken met windturbines, zoals in Duitsland.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Veiligheid.

W_D405-WEO393 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat voor het plaatsen van een windturbine grote betonnen fundamenten en heipalen nodig zijn, wat bodem- en waterlagen doorboort en het bodemleven aantast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Veiligheid.

W_D405-WEO394 Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines in of rondom Bodegraven te plaatsen omdat windturbines veel olie vereisen, terwijl het hout voor de turbines uit het Amazonegebied komt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_D406

W_D406-WEA070 Technologische ontwikkelingen

De indiener benoemt nieuwe ontwikkelingen en vraagt zich af of grootschalige windturbines toekomstbestendig zijn ten opzichte van die nieuwe ontwikkelingen, zoals thoriumreactoren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D406-WEE130 Ecologie en natuur

De indiener geeft aan dat de locatie nabij ecologisch waardevolle gebieden zoals Doove Gat en Hooge Boezem ligt. Windturbines kunnen een belemmering vormen voor vliegroutes van vogels. De indiener verzoekt om een volledige en actuele ecologische toets en onderzoek naar leefgedrag van vleermuizen in het aangewezen gebied. De indiener vraagt zich ook af wat de effecten van turbines zijn op het gedrag van de otter.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Natuur. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt.

W_D406-WEG175 Gezondheids- en milieueffecten

De indiener verzoekt de provincie te onderbouwen hoe de risico's (geluidsoverlast, laagfrequent geluid

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D406-WEL130 Cultuurhistorische waarde

De indiener geeft aan dat het cultuurhistorische karakter zou worden aangetast door grootschalige windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en het Groene Hart.

W_D406-WEN020 Afstandsnormen tot dorpskernen

De indiener geeft aan dat Hoenkoop en Hekendorp als dorpskernen kwalificeren, en dat zowel landelijk als provinciaal 1000 meter tot nabijgelegen dorpskernen gehanteerd wordt als minimale afstandsnorm. De indiener verzoekt ook om te onderbouwen of de afstand tussen de eerste geplande turbine en de dorpskern Oudewater wel minimaal 1000 meter is. Zo niet, dan moet gemotiveerd worden waarom wordt afgeweken van de norm.

Antwoord

De afstand tot woonkernen waar u naar refereert is geen harde eis in de Omgevingseffectrapportage (OER). In de OER zijn vuistregelafstanden gebruikt om in te schatten hoe kansrijk zoekgebieden zijn op het gebied van de landelijke concept geluidsnorm. Zoekgebieden die binnen de vuistregelafstanden vallen zijn niet direct uitgesloten. Het zegt alleen iets over de kansrijkheid van deze zoekgebieden. In locatie specifieke vervolgonderzoeken wordt nogmaals gekeken naar de afstand tot woonkernen en solitaire bebouwing om ervoor te zorgen dat er voldaan kan worden aan de normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw.

W_D406-WEO395 Logistieke ontsluiting

De indiener verzoekt een onderbouwde analyse van de logistieke ontsluiting van het geplande windpark. De indiener uit zorgen over de belasting van transport van het zware materieel voor bouw en onderhoud, gezien de dijkconstructies en de slappe en drassige ondergrond waarover het transport zal moeten plaatsvinden.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

Als er in een zoekgebied windturbines geplaatst zullen worden, moet de initiatiefnemer een aparte omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw van de windturbines. In het vergunningstraject hiervoor beoordeelt het bevoegd gezag of er onacceptabele schade of hinder wordt veroorzaakt.

W_D406-WEO396 Ruimtelijke inpassing

De indiener oordeelt dat de beschikbare ruimte tussen de Hoenkoopse Buurtweg en de Provincialeweg Oost beperkt is, en daarmee ongeschikt voor bouw en exploitatie van windturbines van deze omvang.

Antwoord

De afstand tot woonkernen waar u naar refereert is geen harde eis in de Omgevingseffectrapportage (OER). In de OER zijn vuistregelafstanden gebruikt om in te schatten hoe kansrijk zoekgebieden zijn op het gebied van de landelijke concept geluidsnorm. Zoekgebieden die binnen de vuistregelafstanden vallen zijn niet direct uitgesloten. Het zegt alleen iets over de kansrijkheid van deze zoekgebieden. In locatie specifieke vervolgonderzoeken wordt nogmaals gekeken naar de afstand tot woonkernen en solitaire bebouwing om ervoor te zorgen dat er voldaan kan worden aan de normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw.

W_D406-WEO397 Waterhuishoudkundige gevolgen

De indiener geeft aan dat de aanleg van funderingen, kabeltracés, werkwegen en toegangswegen in een gebied met drassige bodem directe gevolgen heeft voor de waterhuishouding.

Antwoord

De waterhuishouding en het effect van windturbines daarop, evenals andere zaken die in een eventuele bouwfase aan bod komen, zullen in het vergunningstraject worden meegenomen.

W_D407

W_D407-WEA071 Andere duurzame oplossingen

De indiener verzoekt de provincie om andere duurzame oplossingen te kiezen dan windmolens.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D407-WEG176 Geluidsoverlast en slagschaduw

De indiener maakt zich zorgen over geluidsoverlast en slagschaduw van windmolens in de Hazerswoude droogmakerij.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D407-WEL131 Horizonvervuiling

De indiener maakt bezwaar tegen het plaatsen van windmolens in de Hazerswoudse droogmakerij, de polder tussen Hazerswoude dorp en Benthuizen, omdat het unieke open landschap wordt ontsierd door horizonvervuiling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D409

W_D409-WEO398 positief voor netcongestie

De indiener geeft aan dat locatie A16/polder De Zuidpunt in Dordrecht geschikt is voor een windmolenpark in de regio Drechtsteden. Windenergie is nodig voor een betere energiebalans; momenteel is er een onbalans tussen zon- en wind opwek. Windturbines langs de A16 verminderen netcongestie door stroom te leveren op andere piekmomenten dan zonnepanelen. De geopolitieke situatie vraagt om snelle energie-onafhankelijkheid, met opwek dicht bij huis. De locatie biedt bedrijven groene stroom, ondersteunt elektrificatie, creëert banen en levert coöperatieve opbrengsten en een gebiedsfonds voor lokale investeringen.

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D409-WEO399 lokaal eigendom

De indiener verzoekt de provincie een proces op te zetten voor lokaal eigendom, zodat omwonenden en ondernemers kunnen participeren en profiteren. Tot slot benadrukt de indiener dat windenergie onderdeel moet zijn van een integrale aanpak van wind, zon, netinpassing en energiehubs.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Alternatieven voor opwek.

W_D410

W_D410-WEA072 alternatieven

Tot slot vraagt de indiener de provincie waarom er is gekozen voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doestellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D410-WEE131 Zoekgebied naast de N210

De indiener geeft aan dat het zoekgebied naast de N210 voor windturbines in de aanvliegroute van verschillende ganzensoorten ligt. Verder wijst de indiener erop dat vlak bij deze zoeklocatie torenvalkprojecten en weidevogelprojecten plaatsvinden, en dat biologische boeren bezig zijn het land om te schakelen daarom is dit volgens de indiener geen geschikte plek voor windturbines. Daarnaast merkt de indiener op dat de plaatsing van windturbines naast de N210 ook gevaarlijke situaties kan veroorzaken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Veiligheid.

W_D411

W_D411-WEO400 Geschikte locatie voor windmolens

De indiener geeft aan dat de locatie A16/Polder het Zuidpunt de meest geschikte locatie is voor een windmolenpark op het Eiland van Dordrecht en in dit gebied de balans met zonne-energie kan herstellen en daarmee ook netcongestie kan verminderen.

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D411-WEO401 Lokaal eigendom

De indiener pleit voor een proces met lokaal eigendom van windturbines waarbij burgercoöperatie Drechtse Energie zich aanbiedt voor actieve betrokkenheid.

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden, Participatie en lokaal eigendom Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D412

W_D412-WEA073 Toekomstige duurzame alternatieven

Volgens de indiener kan er beter gewacht worden met de plaatsing zon op land en grootschalige batterij-opslag omdat er over 10 tot 15 jaar veel goedkopere en duurzamere alternatieven beschikbaar zullen zijn door technologische ontwikkelingen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D412-WEE132 Groen buffer

De indiener geeft aan dat het gebied (IA.05.HR/MH, ten zuidwesten van Bodegraven) bij de aanleg van de N11 is gekozen om te fungeren als groene buffer en dat hiernaast diverse landschappelijke aanpassingen zijn uitgevoerd om het gebied aantrekkelijker te maken voor weide- en watervogels. Het behoud van een rijk vogelgebied waar zich ook agrarische bedrijven zich hebben ingespannen zou met de plaatsing van windturbines ongedaan gemaakt worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, Zoekgebieden, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D412-WEO402 Vigerende bestemmingsplannen

De indiener geeft aan dat het gebied (IA.05.HR/MH, ten zuidwesten van Bodegraven) ongeschikt is volgens eerder gemeentelijk onderzoek (verkenning windenergie) en kijkende naar vigerende bestemmingsplannen (agrarische of groenbestemming).

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Zoekgebieden, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D412-WEO403 Hoge kosten van windenergie

De indiener wijst de provincie op de hoge kosten van windenergie op land voor de gemeenschap en deelt in zijn zienswijze een berekening waaruit dit zou blijken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D413

W_D413-WEA074 Alternatieve duurzame energieoplossingen

De indiener is niet tegen duurzame energie, maar wel tegen het plaatsen van windturbines in het Groene Hart. Er wordt verzocht te kijken naar zoekgebieden voor zonne-energie zoals binnen Holland-Rijnland wordt nagestreefd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek, en Landschap en het Groene Hart.

W_D413-WEE133 Gevaar voor migrerende vogels

Tevens vormen windturbines een gevaar voor migrerende vogels die van en naar het rustgebied in de Geerpolderplas trekken. De indiener maakt bezwaar dat hiermee in de OER geen rekening lijkt te zijn gehouden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Natuur.

W_D413-WEO404 Gebrek aan ruimte voor windturbines in het Groene Hart

De indiener geeft aan dat er in het Groene Hart geen ruimte is voor windturbines van de voorziene hoogte, omdat ze nieuwbouw onmogelijk maken en gevaarlijk zijn voor volksgezondheid en milieu.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Groene Hart, Woningbouw, en Gezondheid.

W_D413-WEO405 Niet voldoen aan voorwaarden van de Provincie Zuid-Holland

De zoekgebieden IA.01.HR en IA.02.HR voldoen niet aan de voorwaarden van de Provincie Zuid-Holland, die stelt dat windenergie in het Groene Hart alleen mogelijk is als uitbreiding van bestaande locaties en nieuwe windlocaties moeten aansluiten bij grootschalige infrastructuur of bedrijvigheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Tijdlijn, Proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D413-WEO406 Verzoek om af te zien van windturbines

Graag verzoekt de indiener om af te zien van de plaatsing van windturbines in dit kwetsbare landschap en te zoeken naar alternatieve locaties buiten het Groene Hart waar de landschappelijke en recreatieve waarden minder worden aangetast. Door hiertoe te

besluiten wordt tevens voldaan aan het door de Provincie Zuid-Holland beoogde goede evenwicht tussen wonen, werken, natuur, landbouw, landschap en leefkwaliteit.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, Toerisme/recreatie, Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D413-WEV016 Strijd met regels rondom Schiphol

De beoogde tiphoogte van de turbines in de zoekgebieden IA.01.HR en IA.02.HR is in strijd met de regels die gelden voor bebouwing rondom Schiphol.

Antwoord
De provincie schrijft geen tiphoogtes voor. Of initiatiefnemers in een later stadium windturbines kunnen realiseren op basis van de geldende wetgeving omtrent maximale tiphoogtes, zal in een later stadium duidelijk worden. Zie ook het voornemen tot projectbesluit van de provincie Noord-Holland (https://windopland.haarlemmermeer.nl/artikel/129), wat ziet op een locatie die onder dezelfde bescherming valt. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Veiligheid.

W_D414, W_D518, W_D521, W_D528

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D414-WEO501 Watersport

Indiener maakt specifiek bezwaar tegen windmolens rondom het Braassemermeer.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Tijdlijn, proces OER en herziening, en Participatie en lokaal eigendom. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie het zoekgebied in stand.

W_D415

W_D415-WEN021 WEN - Geluidsnormen

De indiener verzoekt de landelijk gehanteerde geluidsnormen aan te scherpen

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D415-WEO407 WEO - Monitoring

De indiener verzoekt het opnemen van de verplichting tot monitoring van geluidsbelasting, slagschaduw, e.d. rond windparken zodat aan de gestelde richtlijnen getoetst kan worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D415-WEO408 WEO - Participatie

Indiener verzoekt opgenomen te worden in de mailinglijst met betrekking tot participatie inzake windturbinelocaties Groene Hart, specifiek Krimpenerwaard – de Rozendaalse Polder.

Antwoord

Op dit moment is er nog geen mailinglijst, het participatietraject is nog niet gestart. Dit is aan een eventuele initiatiefnemer.

W_D415-WERE029 WERE - Aanvullende locaties RES Midden Nederland

De indiener verzoekt de door RES Midden Nederland aangereikte aanvullende locaties (zie schrijven d.d. 30 september 2025) op te nemen in het nieuwe omgevingsbeleid.

Antwoord

De locatie NA.08.MH wordt deels opgenomen in de visie als primair zoekgebied. Zie ook themabeantwoording windenergie hoofdstuk Zoekgebieden.

W_D415-WERE030 WERE - RES-bod

De indiener verzoekt het RES-bod van 0,435 TWh als maximum voor 2023 te hanteren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen en het Nationaal Plan Energiesysteem van minister Jetten d.d. 1 december 2023.

W_D415-WERE031 WERE - Gemeente

De indiener verzoekt het invullen van het RES-bod aan de betreffende gemeente over te laten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D416

W_D416 -WEO409 niet rendabel

De windmolens zijn niet rendabel.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De rendabiliteit van windparken is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer en daarna de exploitant. Mocht de businesscase van een windturbineproject niet haalbaar blijken, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_D416, W_D417

W_D416-WEE134 natuur

De indiener is tegen het ontwerpbesluit over de plaatsing van windmolens in het natuurgebied “De Loet”, omdat dit aanzienlijke risico’s oplevert voor vogels en andere dieren, zoals aanvaringen, verstoring van broedplaatsen en verlies van leefgebied. De indiener verzoekt de provincie het ontwerpbesluit niet vast te stellen, aangezien de huidige onderbouwing onvoldoende is om de negatieve effecten op de natuurwaarden te rechtvaardigen

Antwoord

Zie themabeantwoording Natuur, hoofdstuk Natuur.

W_D418, W_D419

W_D418-WEL132 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis bevinden, zoals het Groene Hart, het Braassemermeer en Zuiderhem. De indiener merkt op dat omwonenden te maken zullen krijgen met aanzienlijke waardevermindering van hun woning. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, Natuur, en Financiële compensatie.

W_D418-WEO410 Bezwaar zoekgebieden polders rondom Rijnsaterwoude, Woubrugge, Langeraar en Bilderdam.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden en polders rondom Rijnsaterwoude, Woubrugge, Langeraar en Bilderdam.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D420

W_D420-WEA075 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). De gemeente Nieuwkoop zet in op zonne-energie in plaats van windenergie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Alternatieven voor opwek.

W_D420-WEE135 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). Windturbines hebben een negatief effect op (weide)vogels, ganzen, roofvogels en trekvogels. Ze vormen een bedreiging voor de voedselkringloop wanneer bepaalde soorten niet meer kunnen leven rondom turbines. In de zienswijze zijn arealen van verschillende vogelsoorten benoemd en is de schade van windturbines aan vogels verder toegelicht (zie pagina's 2-3 van de zienswijze).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D420-WEG177 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). Windturbines kunnen gezondheidsrisico's met zich meebrengen, zoals geluidsoverlast, slagschaduw en aantasting van het open landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Landschap en het Groene Hart.

W_D420-WEL133 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). De plaatsing van turbines in het Groene Hart, met zijn unieke open landschap en veenweidegebied dat beschermd wordt door regionaal beleid, zal dit gebied aantasten. Ook de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied komt hierdoor in het gedrang.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Toerisme/recreatie en Landschap en het Groene Hart. De provincie ziet wel mogelijkheden om in de genoemde gebieden windturbines op een goede manier landschappelijk in te passen.

W_D420-WEO411 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). Er is sprake van waardevermindering van woningen en de woonomgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D420-WEO412 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). Daarom verzoekt de indiener de provincie om geen zoeklocaties voor windturbines vast te stellen rond de kernen van de gemeente Nieuwkoop.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en heeft hier kennis van genomen.

W_D420-WEV017 zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR)

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windturbines in het Groene Hart, specifiek in de zoekgebieden 1 (IA.01.HR), 2 (IA.02.HR) en 3 (IA.03.HR). De plaatsing botst met een hoogtebeperkingszone rondom Schiphol.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D421

W_D421-WEA076 alternatieven

Tot slot verzoekt de indiener de provincie eerst alternatieven (zon-op-dak, kleinschalige lokale energieopslag en vraagsturing, kleine modulaire kernreactoren, geothermie en energiebesparing en efficiëntieverbetering) volledig te benutten alvorens over te gaan tot grootschalige windontwikkeling in de nabijheid van woongebieden.

Antwoord

Zie thema beantwoording windenergie hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D421-WEG178 Gezondheid

De indiener verzoekt de provincie onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar mogelijke gezondheidsrisico's en langetermijneffecten van materialen in windturbinebladen en naar eventuele vrijkomende microplastics en chemische stoffen bij slijtage, brand of sloop.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Duurzaamheid windturbines, Gezondheid, en Normen.

W_D421-WEG179 geluid

De indiener verzoekt de provincie de geluidscontouren vast te stellen op basis van een maximaal geluidsniveau in plaats van een jaargemiddelde.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Normen.

W_D421-WEL134 landschap

Het beoogde zoekgebied bevindt zich in open landschappen met grote cultuurhistorische waarden en ecologische betekenis voor het Groene Hart. Plaatsing van windmolens zorgt voor aantasting van veenweidegebieden, nadelige effecten op biodiversiteit en visuele aantasting. Verder zijn er risico's van ijsafzetting op wieken, blikseminslag, schade onder de grond door aanleg en ontbrekend flora- en faunaonderzoek.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Cultureel erfgoed, Normen, Veiligheid, en Natuur.

W_D421-WEO413 Infrastructuur

Wegen en infrastructuur zijn niet ingericht voor transport en bouw van megawindturbines.

Antwoord

De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens

windturbines geplaatst worden. In dat stadium is het aan de initiatiefnemer om te zorgen dat het transport en de bouw van windturbines op een veilige manier plaatsvindt.

W_D421-WEV018 laagvlieggebied

Defensie heeft Polder Rozendaal aangewezen als één van de acht laagvlieggebieden voor helikopters.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D421-WEV019 luchtvaart

De indiener verzoekt de provincie de besluitvorming op te schorten totdat een onafhankelijke en volledige luchtvaartveiligheidsstudie is uitgevoerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D421-WOER052 OER

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden, evenals zoeklocatie 7 (Krimpenerwaard – Polder Rozendaal). De indiener stelt dat het OER onzorgvuldig is uitgevoerd, omdat de basisregel van een minimale afstand van 1.000 meter tot woonkernen niet is nageleefd. De Hoenkoopse Buurtweg is aangemerkt als woonkern en had niet mogen worden aangewezen voor windmolens. De provincie voldoet bovendien niet aan de vereiste afstand van 3.000 meter vanwege het stiltegebied en de nabijheid van een gasleiding.

Antwoord

De afstand tot woonkernen waar u naar refereert is geen harde eis in de Omgevingseffectrapportage (OER). In de OER zijn vuistregelafstanden gebruikt om in te schatten hoe kansrijk zoekgebieden zijn op het gebied van de landelijke concept geluidsnorm. Zoekgebieden die binnen de vuistregelafstanden vallen zijn niet direct uitgesloten. Het zegt alleen iets over de kansrijkheid van deze zoekgebieden. In locatie specifieke vervolgonderzoeken wordt nogmaals gekeken naar de afstand tot woonkernen en solitaire bebouwing om ervoor te zorgen dat er voldaan kan worden aan de normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw.

W_D421-WOER053 OER

De indiener verzoekt de provincie geen nieuwe gebieden aan te wijzen zolang de Minister van Klimaat en Energie geen nieuwe juridisch houdbare afstandscriteria heeft vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D423

W_D423-WEO414 Eerlijk verdelen inkomsten

De indiener geeft aan als onderdeel van een groep boeren in de omgeving Landbouwpolder Dordrecht samen te werken naar een toekomst met windenergie en vanuit de politiek geen duidelijk toekomstperspectief zien. Via de zienswijze vraagt de indiener de provincie om de inkomsten vanuit het landgebruik voor de windturbine eerlijk te delen tussen de boeren (omwonendenregeling).

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden, Participatie en lokaal eigendom, en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D423-WEO415 Specifieke turbinepositie

De indiener vraagt de provincie om bij de keuze voor de specifieke turbinepositie, zolang het uiteindelijke plan maar veilig, landschappelijk passend en technisch haalbaar is. Deze flexibiliteit maakt het volgens de indiener mogelijk om optimaal rekening te houden met natuurwaarden, geluidseffecten, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier invulling aan geven.

W_D423-WEO416 A16 aanwijzen

De indiener verzoekt de provincie om het gebied ten oosten van A16 in Dordrecht aan te wijzen voor windenergie.

Antwoord

De provincie neemt een secundair zoekgebied in de RES Drechtsteden op in de Omgevingsvisie. Voor meer informatie over het vervolgtraject, zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Zoekgebieden en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D423-WEO417 Optimale opstelling regio

De indiener vraagt de provincie om ruimte om: 1. Samen met de omgeving, gemeente en provincie tot een gedragen plan en optimale opstelling te komen. 2. Op basis van lokale omstandigheden een zo passend mogelijke opstelling te ontwikkelen. 3. Aan te sluiten op de (toekomstige) energiebehoefte van de ondernemers in Dordrecht en de Drechtsteden. Stel nu geen maximum aan opgesteld vermogen of aantallen windturbines op, zodat er ook in de toekomst voldoende stroom beschikbaar is. Bepaal een ondergrens op basis van de huidige inzichten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie hecht waarde aan participatie en een goede inpassing van windturbines. De

provincie stelt op dit moment alleen zoekgebieden vast. Hoeveel windturbines daar in de toekomst in passen en/of geplaatst zullen worden, zal blijken uit vervolgonderzoeken.

W_D425, W_D428, W_D436, W_D440, W_D473, W_D475, W_D503, W_D515, W_D523, W_D529, W_D544, W_D552, W_D554, W_D568, W_D571, W_D581, W_D589

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D425 -WEO042 Locatie

De indiener geeft aan dat de locatie A16/polder de Zuidpunt de meest geschikte locatie voor een windmolenpark op het eiland van Dordrecht is.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_D425 -WEO043 Netcongestie

De indiener geeft aan dat windenergie belangrijk is om een betere energiebalans te bereiken. Momenteel is er op het eiland van Dordrecht een onbalans door het grote aantal zonnepanelen op daken en in zonneparken.
Windturbines langs de A16 kunnen netcongestie in Dordrecht en de Drechtsteden verminderen door elektriciteit te leveren op andere piekmomenten dan zonnepanelen. Dat versterkt het energiesysteem en ondersteunt ook lokale grootverbruikers.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze, de provincie onderschrijft uw inzicht en zal in het vervolgproces hier gevolg aan geven, samen met de bestuurlijke partners.

W_D425 -WEO044 Geopolitieke situatie

De geopolitieke situatie vereist dat we voor onze energievoorziening zo snel mogelijk onafhankelijk worden van het buitenland. Dat vereist opwekmogelijkheden dicht bij huis, dus ook op het Eiland van Dordrecht.

Antwoord

De landelijke en provinciale energiedoelen dragen bij aan de energie onafhankelijkheid.

W_D425 -WEO045 Vestigingsklimaat en lokaal eigendom

De locatie draagt bij aan het vestigingsklimaat door bedrijven groene stroom te bieden en elektrificatie mogelijk te maken. De bouw en exploitatie van drie tot vijf turbines creëren banen en kunnen coöperatieve opbrengsten en een gebiedsfonds genereren voor lokale investeringen.

De indiener pleit voor een proces met lokaal eigendom van turbines, zodat omwonenden en ondernemers kunnen participeren en profiteren van sociale en economische meerwaarde (denk ook aan het verminderen van energiearmoede). Burgercoöperatie Drechtse Energie biedt zich aan voor actieve betrokkenheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. De provincie onderschrijft de ambitie van de indiener om turbines in lokaal eigendom te ontwikkelen. Momenteel ontwikkelt zij daarom het uitvoeringskader participatie en lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten. Zij verkent ook hoe energiegemeenschappen kunnen worden ondersteund in het realiseren van lokaal eigendom. Uw actieve betrokkenheid is gewaardeerd en het team eerlijke energietransitie gaat graag met u in gesprek.

W_D433

W_D433-WEE136 Natuurwaarden en ecologie

De indiener geeft aan dat het onderzoeksgebied is omringd door Natura 2000-gebieden, weidevogelgebieden en vogelcorridors. Volgens de indiener wordt het gebied intensief gebruikt door (weide)vogels, ganzen, insecten en vleermuizen. De indiener stelt dat windturbines aanzienlijke negatieve effecten hebben op deze soorten en dat dit onvoldoende is meegenomen in het Omgevingseffectrapport. Ook wordt gewezen op strijdigheid met eerder provinciaal beleid waarin het gebied als belangrijk weidevogelgebied is aangemerkt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Natuur.

W_D433-WEG180 Gezondheid en leefkwaliteit

De indiener stelt dat de gezondheidseffecten voor omwonenden onvoldoende zijn onderzocht. Het gebied ervaart volgens de indiener al geluidshinder door vliegverkeer. De toevoeging van windturbines zou leiden tot extra geluidhinder, laagfrequent geluid en slagschaduw. De indiener verwijst naar onderzoeken die wijzen op mogelijke gezondheidsklachten als gevolg hiervan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid, Normen, en Natuur.

W_D433-WEL135 Landschap en cultuurhistorische waarden

De indiener beschrijft het gebied als een open, uitgestrekt en cultuurhistorisch waardevol polderlandschap. Volgens de indiener sluit de landschapsbeoordeling in het Omgevingseffectrapport niet aan bij de feitelijke situatie. De plaatsing van windturbines zou het open karakter, de vergezichten en de landelijke uitstraling aantasten. De indiener acht voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beplanting, niet passend bij het landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en het Groene Hart.

W_D433-WEL136 Zicht, hinder en waardedaling

De indiener stelt dat de visuele impact van windturbines voor omwonenden en omliggende dorpen onvoldoende is meegewogen. Volgens de indiener wordt vooral gekeken naar de beleving vanaf wegen en niet naar het uitzicht vanuit woningen. Ook wijst de indiener op mogelijke waardedaling van woningen en woonwijken. Deze effecten zijn volgens de indiener niet of nauwelijks betrokken in het Omgevingseffectrapport.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, Financiële compensatie, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D433-WEL137 Ruimtelijke ontwikkelingen en woningbouw

De indiener geeft aan dat lopende nieuwbouwprojecten in de omgeving niet zijn meegenomen in het Omgevingseffectrapport. Hierdoor zou het beschikbare gebied voor windturbines kleiner zijn dan verondersteld. Ook stelt de indiener dat toekomstige groei van het dorp wordt belemmerd bij realisatie van windturbines in dit gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording Woningbouw en Financiële compensatie. De mogelijke ontwikkeling van windturbines zal zich moeten verhouden ten opzichte van bestaande en geplande nieuwbouwlocaties, bijvoorbeeld door het plaatsen van mitigerende maatregelen (fysiek of met een stilstandsvoorziening).
Planschade kan verhaald worden op het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag maakt over het algemeen afspraken met de initiatiefnemer hierover.

In het vervolgproces verwachten wij van de initiatiefnemer een uitgebreid participatietraject waar u uw zorgen kenbaar kan maken.

W_D433-WEO418 Economische functies en recreatie

De indiener stelt dat windturbines negatieve gevolgen hebben voor bestaande recreatieve en economische functies in het gebied. Specifiek wordt genoemd dat de aantrekkelijkheid van een evenementenlocatie in de polder zou afnemen. Volgens de indiener is de huidige landschappelijke kwaliteit een belangrijk onderdeel van de economische waarde.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Toerisme/recreatie en Landschap en het Groene Hart.

W_D433-WEO419 Proces en vertrouwen in beleid

De indiener geeft aan het opmerkelijk te vinden dat de provincie Zuid-Holland het gebied aanwijst terwijl de gemeente bezig is met alternatieve plannen. Volgens de indiener bevat het Omgevingseffectrapport onvoldoende kennis van de lokale situatie. Dit leidt volgens de indiener tot afnemend vertrouwen in de overheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, RES-doelstellingen, en Zoekgebieden. De provincie neemt zoekgebieden op om duidelijk te maken waar de ruimtelijke mogelijkheden liggen voor windenergie.

W_D433-WEO420 Verzoeken aan de provincie Zuid-Holland

De indiener verzoekt het Omgevingseffectrapport te actualiseren en beter aan te laten sluiten op de praktijk. Daarnaast vraagt de indiener om meer aandacht voor natuur, gezondheid, leefkwaliteit en het cultuurhistorisch landschap. De indiener verzoekt het onderzoeksgebied te schrappen als potentiële locatie voor windenergie. Tot slot vraagt de indiener om samen met de gemeente te werken aan alternatieve plannen voor zonne-energie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid, Normen, Cultureel erfgoed, Landschap en het Groene Hart, Alternatieven voor opwek, en Zoekgebieden. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D433-WEV020 Luchtvaartveiligheid en haalbaarheid

De indiener geeft aan dat het gebied in een aanvliegroute van Schiphol ligt en binnen een restrictievlak voor luchtvaart. In het Omgevingseffectrapport wordt het gebied deels als niet kansrijk en elders als kansrijk aangemerkt. De indiener acht dit tegenstrijdig. Daarnaast wordt gesteld dat eventuele hoogtebeperkingen kunnen leiden tot lagere opbrengsten en verminderde rendabiliteit, en dat windturbines risico's voor de vliegveiligheid vergroten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Veiligheid. De provincie schrijft geen tiphoogtes voor. Het gebied IA.03.HR (of LA.03.HR) scoort in de OER slecht op bouwhoogtebeperking (pagina 415), maar is toch genoemd als technisch best beoordeeld gebied omdat het gebied verder relatief (in relatie tot andere gebieden) goede scores heeft op de thema's natuur en leefomgeving (pagina's 389, 393, 396, 414 en 415).

W_D437

W_D437-WEA077 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, kleinschalige lokale energieopslag, nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie, en energiebesparing volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan. De indiener acht een kerncentrale een goede oplossing, zodat natuur en welzijn niet in het geding komt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D437-WEO421 Bezwaar zoekgebieden Bilderdam, Leimuiden en Langeraar.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Bilderdam, Leimuiden en Langeraar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D438

W_D438-WEA078 Kernenergie als alternatief

Indiener wijst op kernenergie als toekomstig alternatief, omdat het weersonafhankelijke stroom biedt die beter is voor de netcongestie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Netcongestie en Alternatieven voor opwek.

W_D438-WEL138 landschap

Indiener geeft aan dat het Groene Hart een groen en open gebied is dat bekendstaat om zijn rust, natuur en landelijke dorpen. Windturbines zouden dit unieke landschap veranderen in een industrieel gebied, wat haaks staat op het beleid om het Groene Hart te beschermen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D438-WEN022 Normen voor geluid en afstand

Indiener geeft aan dat windturbines schadelijke effecten kunnen veroorzaken voor mens en natuur. Door het ontbreken van goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen maakt indiener bezwaart tegen het proces voor het aanwijzen van locaties voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Natuur. De provincie stelt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar zoekgebieden. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden. Daaruit kan blijken dat een gebied ongeschikt is en geschrapt wordt, maar op dit moment houdt de provincie de zoekgebieden in stand.

W_D438-WEO422 Waardedaling van huizen

Indiener geeft aan dat windturbines in het open landschap zullen leiden tot een forse waardedaling van woningen in de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D438-WEO423 participatie

Indiener maakt er bezwaar tegen de plannen gezien het feit dat burgers zich niet gehoord voelen en geconfronteerd worden met negatieve gevolgen zonder voldoende inspraak of compensatie. Er is geen participatie geweest bij het aanwijzen van zoekgebieden voor turbines binnen het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Tijdlijn, proces OER en Herziening. De zienswijze geeft geen aanleiding tot wijziging.

W_D439

W_D439-WEG181 Gezondheidseffecten

Volgens de indiener is het duidelijk dat er in Zuid-Holland en zeker in het Groene Hart geen ruimte is voor windturbines vanwege de gezondheidseffecten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Natuur, en Gezondheid.

W_D439-WEO424 RES regio ondemocratisch

De indiener is van mening dat de RES-regio's ondemocratische structuren zijn en dat de verdeling tussen de RES-regio's oneerlijk is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk RES-doelstellingen. De RES-doelstellingen zijn in 2021 door alle gemeenteraden en Provinciale Staten geaccordeerd, na een uitgebreid participatietraject. Toentertijd is niet gezocht naar een verdeling tussen de verschillende RES-regio's, maar wat de regio's zelf wilden. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing.

W_D441

W_D441-WEG182 Zoeklocatie 5

Volgens indiener is locatie 5 ongeschikt voor windturbines vanwege de nabijheid van de kern Bodegraven en drukke verkeersaders zoals de A12 en N11. De windturbines zouden geluidsaccumulatie veroorzaken door de combinatie van geluid van de A12, de windmolens, de N11 en de aanvliegroutes van Schiphol.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Veiligheid.

W_D441-WEG183 Zoeklocatie 12

Volgens indiener zijn er voor locatie 12 minder volksgezondheid bezwaren, maar de locatie is niet voorstelbaar vanuit het al jaren geprezen venster over het Groene Hart, waarbij ook de vogelbewegingen tussen de Nieuwkoopse en Reeuwijkse plassen mee spelen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Natuur.

W_D442

W_D442-WEG184 Risico's laagfrequent geluid

Indiener stelt dat er diverse gezondheidsrisico's ontstaan als gevolg van het plaatsen van windturbines in het Groene Hart. Het gaat dan om risico's van laagfrequent geluid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D442-WEL139 Uniek landschap

Indiener stelt dat het unieke landschap van gegraven ontwateringssloten volledig wordt aangetast wanneer in het Groene Hart windturbines worden geplaatst.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Cultureel erfgoed.

W_D442-WEO425 Concessies voor wind op zee

Indiener stelt dat er nog voldoende concessies voor wind op zee ongebruikt blijven. Daarmee is wind in het Groene Hart niet nodig.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek en Alternatieve locaties.

W_D442-WEO426 Onvoldoende ruimte stroomnet

Indiener stelt dat er onvoldoende ruimte is op het stroomnet voor meer windturbines in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie.

W_D442-WEO427 Geen windturbines in Groene Hart

Indiener verzoekt om geen windturbines toe te staan in het Groene Hart.

Antwoord

De provincie dankt u voor uw zienswijze en neemt hier kennis van.

W_D444

W_D444-WEO428 Geluidsoverlast en slagschaduw

Indiener geeft aan de nabij locatie 5 woningen en (agrarische) bedrijven liggen waar een heel aantal mensen en dieren leeft. Het geluid en de schaduw van windturbines zal direct overlast geven en heeft een permanent karakter.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Natuur en Gezondheid.

W_D448

W_D448-WEO429 Waardedaling van huizen

De indiener wijst op de mogelijke waardedaling van huizen door de windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D450

W_D450-WEO430 Zoeklocatie verwijderen

Indiener verzoekt tot het verwijderen van zoeklocatie 7 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D450-WEO431 Nationale richtlijnen

Indiener vraagt waarom de provincie niet wacht totdat de Rijksoverheid nationale richtlijnen heeft vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Inleiding.

W_D450-WEO432 Locaties naast A12 en N11

Indiener vraagt waarom de locaties naast de A12 en N11 niet zijn meegenomen als zoekgebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties.

W_D450-WEO433 RES doelen vs. landschap

Indiener stelt dat overwogen moet worden wat zwaarder weegt het behalen van de RES doelen of het open houden van het landschap van de Krimpenerwaard.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en RES-doelstellingen.

W_D450-WEO434 Vergunning goedkeuren

Indiener vraagt onder welke omstandigheden een vergunning kan worden goedgekeurd. Is dit uitsluitend om de RES doelstellingen te behalen of kan dat ook als de RES doelstellingen al zijn behaald.

Antwoord

Het Omgevingseffectrapport (OER) is uitgevoerd als hulpmiddel voor het behalen van de RES-doelstelling. Echter is het wel mogelijk dat een vergunning wordt verleend nadat de RES-doelstellingen zijn behaald, mits het initiatief voldoet aan alle eisen volgens de Omgevingswet.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D450-WEO435 Negatieve effecten

Indiener vraagt of wanneer blijkt dat er meer negatieve gevolgen op de omgeving zijn dan tot dusver werd aangenomen dit ertoe leidt dat locaties weer worden verwijderd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, Proces OER en Herziening, Gezondheid en Normen.
In de afwegingen zijn de richtlijnen van RIVM voor een voor omliggende bewoners veilig gebruik van windmolens opgenomen, inclusief de daarin opgenomen afstandsnormen. Indien de negatieve gevolgen daar aanleiding toe geven kan in het vervolgproces alsnog worden besloten om de betreffende locatie alsnog niet te realiseren.

W_D450-WEO436 Geen windturbines Groen Hart

Indiener verzoekt om geen windturbines toe te staan in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en RES-doelstellingen.

W_D450-WOER054 Impact op vleermuizen in OER

Indiener stelt dat er in het OER onterecht wordt gesteld dat de impact op vleermuizen neutraal wordt beoordeeld terwijl er veel vleermuizen in het gebied aanwezig zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D450-WOER055 Aanwezigheid gasleiding

Indiener stelt tevens dat de aanwezigheid van een gasleiding onterecht als een neutraal effect wordt geduid.

Antwoord

Er zijn er naast de OER nog geen uitgebreide locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd. Pas in een volgende fase, bij concrete plannen, volgen locatie-specifieke onderzoeken naar o.a. buisleidingen. Daaruit kan blijken dat windturbines in (een deel van) een zoekgebied niet mogelijk zijn.

W_D450-WOER056 Bronnen en aannames OER

Indiener vraagt op welke bronnen en aannames de OER is gebaseerd, specifiek gehanteerde afstanden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken, Gezondheid, Normen en Tijdslijn, proces OER en Herziening.

W_D450-WOER057 polder-Rozendaal in OER

Indiener vraagt op welke wijze de polder-Rozendaal in de afweging in het OER is meegenomen omdat de aanwezige huizen hier overeenkomen met die van een woonkern.

Antwoord

Als in de toekomst in één of meerdere windturbines worden gerealiseerd, moet vooraf locatie-specifiek onderzoek worden uitgevoerd om te bepalen of de mogelijke invloed op woningbouw aanvaardbaar is.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D455

W_D455-WEA079 Keuze voor zonne-energie

De indieners maken zich zorgen over de plannen om windturbines te plaatsen in de gemeente Nieuwkoop. Zij onderschrijven de noodzaak van duurzame energie, specifiek in de vorm van zonne-energie. Binnen de RES Holland Rijnland is de keuze vastgesteld hierop in te zetten. De provincie lijkt hierop af te wijken, wat de indieners geen vertrouwen geeft in de besluitvorming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek.

W_D455-WEO437 Nieuwbouwwoningen

De indieners maken zich zorgen over de relatie tussen het plaatsen van windturbines en het realiseren van nieuwbouwwoningen. Dit is slecht voor het levendig houden van dorpsgemeenschappen. Ze verzoeken de provincie af te zien van de plaatsing van windturbines en zich te houden aan afspraken over zonne-energie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw en Financiële compensatie.
De provincie is op de hoogte van de woningbouwlocatie Buytewech-Noord. De toekomstige ontwikkeling van windturbines ten Noorden van de woonkern Nieuwkoop zal zich moeten verhouden tot deze nieuwbouwlocatie, bijvoorbeeld door het plaatsen van mitigerende maatregelen (fysiek of met een stilstandsvoorziening).
Planschade kan verhaald worden op het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag maakt over het algemeen afspraken met de initiatiefnemer hierover.
In het vervolgproces verwacht de provincie van de initiatiefnemer een uitgebreid participatietraject waar u uw zorgen kenbaar kan maken.

W_D456

W_D456-WEO438 Bezwaar zoekgebieden Kaag en Braassem en Woubrugge

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Kaag en Braassem en Woubrugge.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw en Financiële compensatie. De provincie is op de hoogte van de woningbouwlocatie Buytewech-Noord. De toekomstige ontwikkeling van windturbines ten Noorden van de woonkern Nieuwkoop zal zich moeten verhouden tot deze nieuwbouwlocatie, bijvoorbeeld door het plaatsen van mitigerende maatregelen (fysiek of met een stilstandsvoorziening).

W_D458

W_D458-WEN023 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

De indiener geeft aan dat de Nederlandse rijksoverheid nog geen wettelijk vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen heeft vastgesteld. De indiener verwijst hiervoor naar een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395). De indiener vraagt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen totdat er nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria zijn vastgesteld en deze zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM. De indiener noemt ook het alternatief om gebieden te kiezen waar minder mensen wonen, zoals buiten de Randstad.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid, en Alternatieve locaties.

W_D458-WEO439 Bezwaar zoekgebieden Rijnsaterwoude, Leimuiden en Ter Aar.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Rijnsaterwoude, Leimuiden en Ter Aar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.
Planschade kan verhaald worden op het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag maakt over het algemeen afspraken met de initiatiefnemer hierover.

W_D459

W_D459-WEE137 Natuur en vogelgebied

De indiener geeft aan dat de Langeraarse Plas een broedgebied is voor veel vogels. De indiener stelt dat windturbines dit broedgebied zullen verstoren. Dit wordt als zorgpunt benoemd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D459-WEE138 Verzoek aan de provincie Zuid-Holland

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland af te zien van het plan om veel en hoge windturbines in deze omgeving te plaatsen. De indiener vraagt om te zoeken naar een andere locatie in Zuid-Holland. Daarbij geeft de indiener aan dat natuur en bewoners daar minder verstoord zouden worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D459-WEG185 Geluid en nachtrust

De indiener ervaart momenteel al geluidsoverlast van vliegtuigen. De indiener geeft aan dat de komst van windturbines extra geluid zal veroorzaken. De indiener maakt zich zorgen over aantasting van de nachtrust.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Geluid.

W_D459-WEL140 Woon- en leefomgeving Langeraar

De indiener geeft aan in Langeraar te wonen en tussen drie geplande windparken te komen te wonen. De indiener stelt dat het dorp hoofdzakelijk uit laagbouw bestaat. De geplande windturbines worden als zeer hoog ervaren en zouden het landschap domineren.

Antwoord

Zie thema beantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur en Woningbouw.

W_D459-WEL141 Landschappelijke beleving en recreatie

De indiener geeft aan dat het gebied veel wordt gebruikt om te wandelen en te fietsen. Volgens de indiener zal de plaatsing van windturbines het landschap aantasten. De indiener stelt dat recreanten hierdoor minder van het gebied kunnen genieten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Recreatie/Toerisme.

W_D459-WEO440 Ruimte voor woningbouw

De indiener stelt dat er in het gebied weinig ruimte overblijft voor woningbouw. De indiener wijst op het bestaande tekort aan woningen. Volgens de indiener belemmert de aanleg van windturbines de mogelijkheid om woningen te bouwen.

Antwoord

Zie themabeantwoording Woningbouw en Gezondheid.

W_D459-WEO441 Gevolgen voor jonge inwoners

De indiener geeft aan dat veel jonge mensen niet in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. De indiener stelt dat woningbouw in Langeraar gewenst is. Volgens de indiener nemen windturbines deze mogelijkheid weg.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Woningbouw en Gezondheid.
De provincie ziet geen relatie tussen het wegblijven van jonge mensen uit gebieden waar windmolens gepland staan.
Integendeel: jonge mensen zijn zich vaak bewust van de noodzaak om de Energietransitie te ondersteunen, voor hun eigen toekomst en zijn daarom vaak ook actief in initiatieven om duurzame energieopwekkingssystemen, waaronder windmolens, te realiseren.
Grootschalige nieuwbouw in het buitengebied van Langeraar is niet aan de orde.

W_D460

W_D460-WEE139 Effecten op vogels en natuur

De indiener wijst erop dat de locatie nabij de Geerplas ligt, die wordt aangeduid als een belangrijk vogelbroedgebied. De indiener stelt dat windturbines schadelijk en dodelijk zijn voor vogels. Dit wordt als een zwaarwegend bezwaar genoemd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D460-WEG186 Geluid- en lichthinder

De indiener geeft aan dat windturbines licht- en geluidsoverlast veroorzaken. Specifiek wordt laagfrequent geluid genoemd als een risico voor de gezondheid. De indiener stelt dat de gevolgen hiervan onvoldoende zijn onderzocht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D460-WEL142 Behoud van het landschap

De indiener geeft aan dat er in dit gebied momenteel geen windturbines staan. Volgens de indiener is het behoud van het open landschap een reden om dit zo te laten. De plaatsing van windturbines wordt gezien als aantasting van het landschap.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D460-WEO442 Bezwaren tegen aangewezen windmolenlocaties

De indiener maakt bezwaar tegen de aangewezen windmolenlocaties. Daarbij wordt in het bijzonder bezwaar gemaakt tegen de locatie in de Wassenaarsche polder bij Leimuiden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D460-WEO443 Verzoek aan de provincie Zuid-Holland

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om geen extra windturbines te plaatsen op deze locatie. De indiener vraagt af te zien van verdere uitbreiding van windenergie in dit gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES- doelstellingen.

W_D461

W_D461-WEE140 Impact op biodiversiteit

De indiener stelt dat de plaatsing van windmolens in strijd is met de omgevingsvisie die het behoud van biodiversiteit centraal stelt.

Antwoord

Zie themabeantwoording winderenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D461-WEE141 Onderzoek naar sterftecijfers vogels

De indiener verwijst naar diverse studies die aantonen dat windmolens een grote impact hebben op de sterftecijfers van roofvogels, waaronder studies van Howell en DiDonato (1991), Schaub (2012), Bellebaum et al. (2013), Smallwood en Thelander (2008), Madders en Whitfield (2006), Baisner et al. (2010), Ledec et al. (2011), De Lucas et al. (2012), Martinez-Abrain et al. (2012), Dahl et al. (2013), Katzner et al. (2017), Barrios en Rodriguez (2004), Carrete et al. (2009), Bellebaum et al. (2013), en Pruett et al. (2009).

Antwoord

Zie themabeantwoording winderenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D461-WEE142 Verzoek om af te zien van bouw

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om af te zien van de bouw van windmolens in het Groene Hart vanwege de negatieve impact op de biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D461-WEO444 Bezwaar tegen plaatsing van windmolens

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van windmolens in het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D463

W_D463-WEA080 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener merkt op dat de energietransitie niet uitsluitend op onstabiele weersafhankelijke windturbines kan steunen, aangezien ze onder andere stil worden gezet wanneer het hard waait om netcongestie te voorkomen. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, kleinschalige lokale energieopslag, nieuwe technologieën zoals kleine modulaire kernreactoren en geothermie, en energiebesparing volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan. De indiener verzoekt de provincie eerst een kosten-batenanalyse te maken alvorens over te gaan op een locatie onderzoek.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D465

W_D465-WEO445 Bezwaar zoekgebieden Rijnsaterwoude, Woubrugge en Langeraar

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Rijnsaterwoude, Woubrugge en Langeraar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D467

W_D467-WEO446 Strijdigheid bestemmingsplan gemeente

Indiener verzoekt om locatie IA.05.HR/MH voor het plaatsen van windmolens te verwijderen. Met als motivatie strijdigheid met het bestemmingsplan ‘Buitengebied West’ van de gemeente Bodegraven Reeuwijk.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D469

W_D469-WEA081 Kritiek op noodzaak voor energievoorziening

De indiener stelt dat de door de overheid aangevoerde noodzaak voor energievoorziening niet bestaat, aangezien windmolens op zee regelmatig worden uitgezet door een te kleine vraag. Hij betoogt dat de overheid de klimaatproblematiek gebruikt om belastinggeld te innen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en RES- doelstellingen.

W_D469-WEG187 Geluidsoverlast

De indiener maakt bezwaar tegen de verwachte geluidsoverlast van windturbines, die zowel mechanisch als aerodynamisch geluid produceren. Dit geluid is vaak laagfrequent en draagt ver, wat hinder veroorzaakt in open polderlandschappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D469-WEG188 Gezondheidsklachten

De indiener wijst op de gezondheidsklachten die langdurige blootstelling aan windturbinelawaai kan veroorzaken, zoals verstoorde nachtrust, concentratieproblemen, stress en vermindering van woon- en leefkwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D469-WEG189 Risico op ernstige hinder

Gezien de open ligging van het polderlandschap en de korte afstand tussen de geplande turbineposities en woonhuizen, is het risico op ernstige hinder groot. Laagfrequente geluiden zijn binnenshuis hoorbaar, zelfs bij gesloten ramen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D469-WEO447 Bezwaar

De indiener maakt gebruik van zijn recht om een zienswijze in te dienen tegen het voorgenomen plan om 1 à 2 windturbines te plaatsen in de Vierambachtspolder en de Wassenaarsche Polder binnen de gemeente Kaag en Braassem.

Antwoord

Zie themabeantwoording, hoofdstukken Inleiding en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D469-WEO448 Verzoek om heroverweging

De indiener verzoekt de provincie om de plannen voor plaatsing van windturbines in dit gebied te heroverwegen op basis van het voorzorgsbeginsel, vanwege de ernstige aantasting van de leefkwaliteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D469-WEO449 Economische belangen en klimaatpaniek

De indiener beweert dat grote voorstanders van windenergie economische belangen hebben bij de klimaatpaniek, via aandelen of subsidies. Hij stelt dat de overheid puur om inkomsten gaat en dat het beleid tegen de wens van de bevolking ingaat.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES- doelstellingen.

W_D471

W_D471-WEA082 Voordelen van het project

De indiener erkent dat de voorgestelde turbines een aanzienlijke hoeveelheid groene energie kunnen opwekken, wat bijdraagt aan regionale en landelijke klimaatdoelen. Hogere turbines zijn efficiënter in ruimtegebruik en kunnen lokale financiële voordelen bieden.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft uw inzicht en zal hier in het vervolgproces invulling aan geven.

W_D471-WEA083 Onvoldoende onderzoek naar alternatieven

De indiener stelt dat er onvoldoende serieuze vergelijking is gemaakt met andere locaties of vormen van duurzame energie, zoals zon op daken of kleinschalige wind.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven Opwek en Alternatieve locaties

W_D471-WEA084 Disproportionaliteit van hoogte en schaal

De indiener betoogt dat turbines van 240 meter een disproportionele schaalvergroting zijn met grote gevolgen voor het landschap, terwijl de meerwaarde in energiewinning beperkt kan zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D471-WEE143 Negatieve effecten op natuur en biodiversiteit

De indiener wijst op de risico's voor weidevogels en andere kwetsbare soorten door vogelsterfte en verstoring van leefgebieden. De effectiviteit van mitigerende maatregelen is onzeker.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D471-WEG190 Geluidsoverlast en slagschaduw

De indiener maakt zich zorgen over de aanzienlijke geluidhinder en slagschaduw die windturbines veroorzaken, wat het wooncomfort en welzijn van omwonenden negatief beïnvloedt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D471-WEG191 Cumulatie van bestaande overlast

De indiener wijst op de bestaande geluidsbelasting door vliegverkeer van Schiphol en stelt dat windturbines een extra bron van hinder vormen, waardoor de totale leefbaarheidsdruk verder oploopt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D471-WEG192 Beperking van wooncomfort en gezondheid

De indiener benadrukt dat windmolens van deze omvang een permanente aantasting van het wooncomfort kunnen veroorzaken, wat leidt tot slaapverstoring, stressklachten en een verminderd gevoel van veiligheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D471-WEL143 Aantasting van landschap en erfgoed

De indiener stelt dat het Groene Hart een uniek agrarisch veenweidegebied is en dat windturbines van 240 meter het landschap onomkeerbaar veranderen. Dit past niet bij de schaal van het landschap en tast het karakter van het gebied aan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D471-WEO450 Integrale afweging windmolens Nieuwkoop-Nieuwveen

De indiener geeft een integrale afweging van de voordelen en nadelen van het plan om windmolens te plaatsen in het landelijke gebied tussen Nieuwkoop en Nieuwveen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D471-WEO451 Waardedaling van woningen

De indiener stelt dat grootschalige windturbines een negatieve invloed kunnen hebben op de waarde van woningen in de nabijheid, wat financiële schade voor bewoners veroorzaakt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D471-WEO452 Ondermijning van recreatieve waarde en toerisme

De indiener maakt zich zorgen over de aantasting van de aantrekkelijkheid van het Groene Hart als recreatiegebied, wat economische schade voor de recreatiesector kan veroorzaken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Toerisme/recreatie.

W_D471-WEO453 Verzoek

De indiener verzoekt de provincie het plan voor de plaatsing van windmolens in dit deel van het Groene Hart te heroverwegen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D479

W_D479-WEE144 Effecten op milieu en leefklimaat

De indiener wijst op mogelijke negatieve effecten van windturbines op mens en natuur, zoals geluidsoverlast, slagschaduw, verstoring van natuurgebieden en risico's voor vogels. Daarnaast geeft de indiener aan dat bij de start van het proces geen goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen beschikbaar zijn. Dit wordt door de indiener gezien als een tekortkoming in de besluitvorming.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Natuur.

W_D479-WEL144 Aantasting van landschap en strijd met beleid

De indiener voert aan dat het Groene Hart een open en groen landschap is dat beschermd zou moeten worden. Volgens de indiener leidt de plaatsing van windturbines tot industrialisering van het gebied, wat niet past bij het karakter en de beschermingsdoelen. Daarbij wordt gesteld dat het aanwijzen van zoekgebieden strijdig is met de bestaande Omgevingsvisie waarin het Groene Hart is uitgesloten voor windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D479-WEO454 Waardedaling van woningen

De indiener stelt dat de plaatsing van windturbines in het Groene Hart zal leiden tot een waardedaling van woningen in de omgeving. Dit zou volgens de indiener onrechtvaardig zijn voor bewoners die hun woning zien als langdurige woon- en financiële zekerheid. De indiener geeft aan dat deze mogelijke schade onvoldoende wordt meegewogen in de plannen van de provincie Zuid-Holland.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D479-WEO455 Gebrek aan participatie en maatschappelijk draagvlak

De indiener stelt dat er grote maatschappelijke weerstand bestaat tegen windturbines in het Groene Hart. Volgens de indiener heeft er geen participatie plaatsgevonden bij het aanwijzen van zoekgebieden, wat leidt tot gevoelens van onvoldoende inspraak. Dit zou volgens de indiener leiden tot verdeeldheid en verlies van draagvlak voor duurzaamheidsbeleid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D479-WEO456 Verzoek tot afzien van plannen en alternatief

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland af te zien van het aanwijzen van zoekgebieden voor windturbines in het Groene Hart. Daarbij wordt gevraagd het landschap,

de leefkwaliteit en de gezondheid van bewoners en dieren te beschermen. De indiener noemt kernenergie als alternatief voor windenergie op land en stelt dat dit een stabielere energievoorziening kan bieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording Gezondheid, Normen, Natuur en Alternatieven voor opwek.

W_D481

W_D481-WEO457 Bezwaar zoekgebieden Woubrugge, Rijnsaterwoude, Langeraar, Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Woubrugge, Rijnsaterwoude, Langeraar, Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D483

W_D483-WEG193 gezondheid en leefomgeving onvoldoende beschermd

Indiener wijst er op dat er voorbij gegaan wordt aan het voorzorgsbeginsel en dat zonder dat er zekerheid bestaat over gezondheidseffecten grootschalige bronnen van hinder mogelijk gemaakt worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D483-WEO458 onevenredige belangenafweging

Indiener wijst er op dat er onvoldoende integrale afweging heeft plaatsgevonden tussen natuur, landschap, gezondheid en recreatie in kwetsbare open landshappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, Gezondheid, Landschap en het Groene Hart en Normen.

W_D484

W_D484-WEL145 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis bevinden, zoals het Groene Hart. De indiener benoemt de wet Natuurbescherming en de EU Vogel- en Habitatrichtlijn, die bescherming van in het wild levende vogels en vleermuizen verplicht. De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om prioriteit te geven aan behoud van open landschappen en bescherming van biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en Landschap en Het Groene Hart.

W_D484-WEN024 Ontbreken van landelijke afstandsnormen en gezondheidskaders

De indiener geeft aan dat de Nederlandse rijksoverheid nog geen wettelijk vastgestelde afstandsnormen tussen windturbines en woningen heeft vastgesteld. De indiener verwijst hiervoor naar een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL: RVS: 2021:1395). De indiener merkt ook op dat de provincie in een WOO verzoek had aangegeven zich te baseren op conceptnormen uit 2023, terwijl het is gebleken dat er in 2025 nog onderzoek gedaan moet worden. Daarbij is er onderzoek uit Dronten waaruit blijkt dat het laagfrequente geluid van windmolens gezondheidsklachten met zich mee brengt. De indiener vraagt de provincie om geen nieuwe gebieden aan te wijzen totdat er nieuwe, juridisch houdbare afstandscriteria zijn vastgesteld en deze zijn getoetst door onafhankelijke instanties zoals het RIVM.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D484-WEO459 Bezwaar zoekgebieden Kaag en Braassem

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden en specifiek Kaag en Braassem.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D484-WEO460 Bezwaren ontbreken adequaat onderzoek

Milieueffecten van windturbines, geluidsoverlast, gezondheidseffecten en effecten op fauna en tegen onjuiste en misleidende informatieverstrekking door het college aan Provinciale Staten. Deze bezwaren zijn puntsgewijs te lezen op pagina 1 en 2 van de zienswijze.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Gezondheid.

W_D486

W_D486-WEA085 Alternatieven

Indiener stelt dat we in Benthuizen gezamenlijk met anderen de energievoorziening zelf willen organiseren. We willen kijken of we op die manier kunnen zorgen dat de huidige opwekcapaciteit optimaal benut wordt en gezamenlijk besluiten nemen over welke opwekcapaciteit aanvullend nodig is. Als er windmolens moeten komen (en dat is heel waarschijnlijk) dan willen we dat in eigen beheer doen en zelf met voorstellen komen waar we ze zouden willen zetten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek en Participatie en lokaal Eigendom.

De provincie zal in de toekomst met interesse van uw initiatief kennis nemen. De herziening van het omgevingsbeleid, zoals deze nu voorligt, benoemt grote windturbines langs de N209 als een mogelijkheid. Samen met de regiopartners zullen we uw initiatief beoordelen en mogelijk ondersteunen. Windturbines tot 45 meter ashoogte zijn binnen bestaand stads- en dorpsgebied nu al toegestaan in het provinciale beleid.

W_D486-WEA086 andere locatie

Indiener stelt het plaatsen van windmolens langs bestaande infrastructuur en bij bedrijventerreinen veel logischer is en minder overlast geeft. Langs de N11 nog een paar windmolens plaatsen is wenselijker.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D486-WEE145 biodiversiteit

Indiener stelt in zoekgebied nummer 9 wordt veel gedaan voor de biodiversiteit in het algemeen en de vogels in het bijzonder. De verwachting is dat de gedane investeringen bijdragen aan een verdere toename van het aantal vogels. Het plaatsen van de windmolens kan een deel van die voortgang tenietdoen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D486-WEE146 Benthuizen

Indiener stelt in zoekgebied nummer 9 wordt veel gedaan voor de biodiversiteit in het algemeen en de vogels in het bijzonder. De verwachting is dat de gedane investeringen bijdragen aan een verdere toename van het aantal vogels. Het plaatsen van de windmolens kan een deel van die voortgang tenietdoen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D486-WEG194 geluidsoverlast

Indiener stelt dat naar aanleiding van zoekgebied nummer 9 gevreesd wordt voor geluidsoverlast, verlies van landschappelijke waarden, vervuiling van de horizon, verlies van woongenot en samenhangend met de voorgaande waardedaling de huizen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Landschap en Groene Hart, Financiële compensatie en Normen.

W_D486-WEL146 Landschap

Indiener stelt bezwaar te hebben tegen de locatie aangeduid als zoekgebied nummer 9 ten Noorden van Benthuizen. Belangrijk punt is dat er naar ons idee veel betere locaties zijn die minder impact hebben op het landschap en voor minder overlast zorgen voor omwonenden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken alternatieve locaties en alternatieven voor opwek.

W_D486-WEL147 Landschap

Indiener stelt zoekgebied nummer 9 ligt midden in open gebied en heeft daarmee grote impact op het landschap. Dat is alleen voor de direct omwonenden maar ook voor iedereen die voor recreatie naar deze polder komt. Het is voor veel stedelingen onderdeel van hun favoriete fietsroutes. Het gebied is onderdeel van het Groene Hart. Het heeft op rijksniveau de bestemming dat het groen moet blijven met een open karakter. Het plaatsen van windmolens is in strijd hiermee. Het plaatsen van de windmolens is in strijd met de omgevingsvisie van Alphen aan den Rijn specifiek de visie ten aanzien van het buitengebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Toerisme/recreatie.

W_D486-WEL148 Benthuizen

Indiener stelt bezwaar te hebben tegen de locatie aangeduid als zoekgebied nummer 9 ten Noorden van Benthuizen. Belangrijk punt is dat er naar ons idee veel betere locaties zijn die minder impact hebben op het landschap en voor minder overlast zorgen voor omwonenden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur en Alternatieve locaties.

W_D486-WEL149 Benthuizen

Indiener stelt dat naar aanleiding van zoekgebied nummer 9 gevreesd wordt voor geluidsoverlast, verlies van landschappelijke waarden, vervuiling van de horizon, verlies van woongenot en samenhangend met de voorgaande waardedaling de huizen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie. Hoofdstukken Gezondheid, Landschap en het Groene Hart, Financiële compensatie en Normen.

W_D486-WEO461 Benthuizen

Indiener stelt dat we in Benthuizen gezamenlijk met anderen de energievoorziening zelf willen organiseren. We willen kijken of we op die manier kunnen zorgen dat de huidige opwekcapaciteit optimaal benut wordt en gezamenlijk besluiten nemen over welke opwekcapaciteit aanvullend nodig is. Als er windmolens moeten komen (en dat is heel waarschijnlijk) dan willen we dat in eigen beheer doen en zelf met voorstellen komen waar we ze zouden willen zetten.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek en Participatie en lokaal Eigendom.

De provincie zal in de toekomst met interesse van uw initiatief kennis nemen. De herziening van het omgevingsbeleid, zoals deze nu voorligt, benoemt grote windturbines langs de N209 als een mogelijkheid.
Samen met de regiopartners zullen we uw initiatief beoordelen en mogelijk ondersteunen. Windturbines tot 45 meter ashoogte zijn binnen bestaand stads- en dorpsgebied nu al toegestaan in het provinciale beleid.

W_D486-WEO462 Benthuizen

Indiener stelt zoekgebied nummer 9 ligt midden in open gebied en heeft daarmee grote impact op het landschap. Dat is alleen voor de direct omwonenden maar ook voor iedereen die voor recreatie naar deze polder komt. Het is voor veel stedelingen onderdeel van hun favoriete fietsroutes. Het gebied is onderdeel van het Groene Hart. Het heeft op rijksniveau de bestemming dat het groen moet blijven met een open karakter. Het plaatsen van windmolens is in strijd hiermee. Het plaatsen van de windmolens is in strijd met de omgevingsvisie van Alphen aan den Rijn specifiek de visie ten aanzien van het buitengebied.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Toerisme/recreatie.

W_D486-WEO463 Benthuizen

Indiener stelt het plaatsen van windmolens langs bestaande infrastructuur en bij bedrijventerreinen veel logischer is en minder overlast geeft. Langs de N11 nog een paar windmolens plaatsen is wenselijker.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D491

W_D491-WEO464 Bezwaar zoekgebieden Woubrugge en Langeraar.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Woubrugge en Langeraar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D491-WEO465 Zonnestroom netcongestie

De indiener merkt op dat er al netcongestie optreedt door zonnestroom en vraagt zich af waarom er dan nog windturbines worden bijgebouwd

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie.

W_D492

W_D492-WEA087 Historische Energievoorziening en Hernieuwbare Energie

De indiener stelt dat het Groene Hart historisch energie heeft geleverd en dat dit nu opnieuw kan met hernieuwbare energie, mits er een goede profijtregeling voor lokale gemeenschappen is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D492-WEO466 Handhaven van Windturbines in Omgevingsbeleid

Totdat er draagvlak is georganiseerd voor lokaal eigendom, roept de indiener op om de wenselijkheid van het plaatsen van windturbines en de mogelijke locaties daarvoor in het omgevingsbeleid te handhaven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D492-WEO467 Maatschappelijk Gesprek en Profijtregeling

De indiener acht het wenselijk om lokaal eigendom eerst tot onderwerp van maatschappelijk gesprek te maken. Dit kan verdienmogelijkheden bieden die de brede welvaart en vitaliteit van lokale gemeenschappen versterken.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van lokaal eigendom.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D492-WEO468 Lokaal Eigendom en Draagvlak

De indiener meent dat het omgevingsbeleid te snel focust op locaties, waardoor kansen voor lokaal eigendom en draagvlak worden gemist. Voorbeelden uit Schotland, Denemarken, Friesland, de Betuwe en het Groene Hart tonen dat lokaal eigendom meer kansen biedt.

Antwoord

De provincie legt op dit moment geen locaties voor windenergie vast, maar wijst zoekgebieden aan in de Omgevingsvisie. Er zullen nog vervolgonderzoeken en participatietrajecten plaatsvinden voordat ergens windturbines geplaatst worden.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D492-WEO469 Energietransitie en Windturbines

De indiener pleit voor de plaatsing van windturbines op land, gezien de noodzakelijke energietransitie en klimaatbeleid. De aangegeven locaties of betere alternatieven moeten worden overwogen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwerk, Alternatieve locaties en Participatie en lokaal eigendom.

W_D493

W_D493-WEO470 Bezwaar zoekgebieden Leimuiden, Rijnsaterwoude, Woubrugge en Langeraar.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Leimuiden, Rijnsaterwoude, Woubrugge en Langeraar.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D493-WEO471 Waardedaling huis

De indiener vreest dat de windmolens een negatieve invloed zullen hebben op de waarde van diens huis.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D494

W_D494-WEE147 Dode vogels

De indiener is tegen windmolens. Reden hiervoor is dat de wieken van de molens zorgen voor vele dode vogels, 14 jaar vervuiling opleveren en zorgen voor horizon vervuiling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Natuur.

W_D494-WEL198 Karakter verliezen

De indiener stel dat windmolens zorgen dat het groene hart haar karakter verliest en dat het in strijd is met de Omgevingsvisie van de gemeente Alphen a/d Rijn, vruchtbare landbouwgrond vernield en dat het niet past bij bestaande infrastructuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D494-WEO473 Windenergie

De indiener hoopt dat de provincie ertoe besluit geen windmolens neer te zetten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D496

W_D496-WEA088 Alternatieve oplossingen

De indiener stelt voor om energie op te wekken bij datacenters met kleine windmolens aan gebouwen en zonnevelden op daken van grote bedrijfshallen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D496-WEE148 Impact op vogels

De indiener wijst op de negatieve impact van windmolens op trekvogels en vogels die open ruimte prefereren, zoals de kievit. De wieken van de windmolens zullen slachtoffers onder deze vogels maken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D496-WEL150 Bezwaar tegen windmolens in Het Groene Hart

De indiener tekent bezwaar aan tegen de plannen voor hoge windmolens in Het Groene Hart, specifiek in de gemeente Alphen aan den Rijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D496-WEL151 Cultuurhistorische en landschappelijke schade

De indiener stelt dat het plaatsen van windmolens in de Benthuizer Noordpolder schadelijk is vanuit cultuurhistorisch en landschappelijk opzicht. Het gebied is een van de laatste open polders in Zuid-Holland met een historisch dorp en een groot onbebouwd hart.

Antwoord

Langs de N209 zijn twee secundaire zoekgebieden aangedragen.

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Cultureel erfgoed en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D496-WEL152 Vernietiging van polderlandschap

De indiener maakt bezwaar tegen de vernietiging van het laatste stukje typisch polderlandschap en het historische aangezicht van Benthuizen. Windmolens zouden het pittoreske karakter van Benthuizen en het vrije uitzicht ernstig aantasten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Cultureel erfgoed.

W_D496-WEL153 Behoud van open platteland

De indiener benadrukt het belang van het behoud van het oorspronkelijke open platteland met akkers voor de toegankelijkheid en beleefbaarheid voor alle bewoners van de regio.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D496-WEL154 Zichtvervuiling en leefbaarheid

De indiener maakt zich zorgen over de zichtvervuiling van het landschap, slagschaduw, bromgeluid en trillingen. De leefbaarheid van het gebied is al achteruitgegaan door de groei van omliggende steden en zal verder verslechteren door de windmolens.

Antwoord

De provincie beseft dat de impact van moderne turbines groot is en de turbines een beeldbepalende invloed op het landschap hebben. Het is belangrijk dat deze aspecten meegenomen worden bij de verdere uitwerking.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D496-WEO474 Overlast en verkeersproblemen

De indiener voorziet dat de aanleg van windmolens veel overlast zal geven, vergelijkbaar met de aanleg van de hsl-lijn. De N209 en N11 zijn al regelmatig overbelast.

Antwoord

De initiatiefnemer moet een aparte omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw van de windturbines. In het vergunningentraject hiervoor beoordeelt het bevoegd gezag of er onacceptabele schade of hinder wordt veroorzaakt.

W_D496-WEO475 Economische haalbaarheid

De indiener twijfelt aan de economische haalbaarheid van windmolens op land, gezien de hogere kosten en lagere windopbrengst vergeleken met windmolens op zee.

Antwoord

De rendabiliteit van windparken is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer en daarna de exploitant. Mocht de businesscase van een windturbineproject niet haalbaar blijken, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken.

W_D496-WEO476 Verzoek om gunstige besluitvorming

De indiener vertrouwt op een besluitvorming die gunstig is voor de woonkwaliteit en leefbaarheid van Zuid-Holland.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D497

W_D497-WEA089 Technologische ontwikkelingen

De indiener stelt dat technologische ontwikkelingen zonne-energie aantrekkelijker maken dan windenergie op land, gezien de efficiëntie en kosten van zonnepanelen en energieopslag.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D497-WEA090 Alternatieve locaties en ruimtelijke motivatie

De indiener verzoekt de provincie te onderzoeken of er alternatieve locaties beschikbaar zijn die minder verstoring veroorzaken, en of de locatiekeuze voldoet aan de eisen voor ruimtelijke onderbouwing, natuurtoets en milieueffectonderzoek.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D497-WEE149 Groene buffer en vogelgebied

De indiener wijst erop dat het gebied is gekozen als groene buffer en ruimte voor weidevogels bij de aanleg van de N11. Windturbines zouden de inspanningen en kosten voor het behoud van dit vogelgebied tenietdoen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur en RES-doelstellingen.

W_D497-WEE150 Impact op bijen en bestuivers

De indiener maakt zich zorgen over de negatieve effecten van windturbines op bijen en andere bestuivers, waaronder verstoring van navigatie en communicatie, veranderde luchtstromen, en verlies van foerageergebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen, Natuur.

W_D497-WEE151 Conclusie en verzoek

De indiener verzoekt de provincie het besluit tot plaatsing van windturbines op deze locatie niet te nemen, dan wel opnieuw te beoordelen met inachtneming van de ecologische waarde, risico's voor bijen en biodiversiteit, impact op de leefomgeving, en mogelijkheden voor betere alternatieve locaties.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Alternatieve locaties.

W_D497-WEG195 Geluidsoverlast en laagfrequent geluid

De indiener wijst op de geluidsoverlast en laagfrequent geluid van windturbines, wat stress en onrust kan veroorzaken bij mensen en dieren, en problematisch is voor de sierteelt en bijenstal in het gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D497-WEO477 Bezwaar tegen windturbines Zuidzijde Bodegraven

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om windturbines te plaatsen in het gebied ten zuidwesten van Bodegraven (IA.05.HR/MH).

Antwoord

Zie themabeantwoording Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D497-WEO478 Ongeschiktheid van het gebied

De indiener stelt dat het gebied IA.05.HR/MH ongeschikt is voor windturbines volgens eerder gemeentelijk onderzoek en bestemmingsplannen. Het gebied heeft een agrarische en/of groenbestemming, wat strijdig is met de plaatsing van windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Groene Hart en Landschap.

W_D498

W_D498-WEE152 Impact op stiltegebied en biodiversiteit

De indiener benadrukt dat het zoekgebied deels in of aansluitend aan een stiltegebied ligt, bekend om weide- en trekvogels. Windturbines zouden een nadelige impact hebben op de biodiversiteit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Normen.

W_D498-WEG196 Geluidsoverlast

De indiener maakt zich zorgen over de geluidsoverlast die windturbines veroorzaken, vooral bij wind uit bepaalde richtingen, wat vaak voorkomt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D498-WEL155 Overlast voor Benthuizen

De indiener stelt dat de overlast van windturbines aanzienlijk zal zijn voor Benthuizen en de ongeveer 4.000 inwoners. Dit omvat verstoring van het landschap en geluidsoverlast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D498-WEL156 Hoogte en zichtbaarheid van windturbines

De indiener wijst erop dat windturbines met voldoende opwekkingscapaciteit hoog en beeldbepalend zijn. Vergelijkbare windturbines hebben een hoogte van 125 meter, wat het open karakter van het landschap verstoort.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Groene Hart.

W_D498-WEO479 Beeldbepalende infrastructuur

De indiener wijst op de aanwezigheid van hoogspanningsmasten en hoogbouw in omliggende gebieden, die al beeldbepalend zijn. Windturbines zouden dit verergeren en het unieke open karakter van het gebied inkaderen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Groene Hart.

W_D498-WEO480 Aansluiting bij bestaande infrastructuur

De indiener stelt dat het zoekgebied niet aan bestaande infrastructuur ligt en dat het aansluiten bij bestaande infrastructuur logischer lijkt vanuit het karakter van het landschap.

Antwoord

De provincie maakt haar afwegingen op basis van een groot aantal aspecten. Daarvan zijn de genoemde aspecten enkele, maar de afweging wordt met een veel breder palet aan aspecten uitgevoerd.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D498-WEO481 Verzoek om heroverweging

De indiener verzoekt de provincie om de geschiktheid van de zoekgebieden voor windturbines opnieuw te beoordelen, rekening houdend met de genoemde bezwaren.

Antwoord

De zoekgebieden langs de N209 zijn aangewezen als secundaire zoekgebieden. Hier moet dus nog een afweging plaatsvinden tussen verschillende zoekgebieden. De keuze om dit zoekgebied wel of niet verder uit te werken wordt gemaakt in een toekomstige modulaire Herziening Energietransitie. In aanloop naar deze modulaire herziening zal de provincie zelf een participatietraject initiëren.
In een eventueel vervolgproces, na de keuze om in dit zoekgebied windturbines te plaatsen, zal een initiatiefnemer een uitgebreid participatietraject initiëren.

Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D498-WOER058 Zienswijze over windenergie in Benthuizen

De indiener geeft zijn zienswijze over het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe locaties voor windenergie te onderzoeken volgens het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D500

W_D500-WEL157 Locatie ongeschikt

De voorgestelde locatie langs de N11 en de JC Hoogendoornlaan acht de indiener ruimtelijk, landschappelijk en maatschappelijk ongeschikt

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening, Landschap en het Groene Hart en Gezondheid.

W_D501

W_D501-WEO482 Groene hart

De indiener hoopt dat er geen plaatsing van windturbines in het Groene Hart zal plaatsvinden en roept op om te zoeken naar alternatieve locaties buiten het Groene Hart om de landschappelijke en recreatieve waarden te beschermen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur, Toerisme/recreatie en Alternatieve locaties.

W_D501-WEO483 Groene hart

De indiener snapt niet waarom de provincie woningbouw in Langeraar beperkt ter bescherming van het landschap, maar de plaatsing van windturbines van 240 meter hoog wel toestaat, wat het landschap zou verruïneren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Landschap en het Groene Hart.

W_D501-WEO484 Groene hart

Windturbines brengen volgens de indiener een enorme aanslag op het milieu, flora, fauna, en de gezondheid van omwonenden mee, terwijl ze tevens woningbouw beperken en de waarde van bestaande woningen doen dalen, waardoor niemand er nog wil vestigen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw, Gezondheid, Normen en Financiële compensatie.

W_D501-WEO485 Groene hart

De indiener geeft aan dat er in het Groene Hart geen ruimte is voor windturbines, ongeacht formaat of hoeveelheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en RES-doelstellingen.

W_D505

W_D505-WEE153 Natuur en ecologie

De indiener geeft aan dat het gebied onderdeel is van belangrijke trekroutes voor vogels. Hij stelt dat windturbines risico's opleveren voor aanvaringen en verstoring. Daarnaast geeft hij aan dat windturbines negatieve effecten kunnen hebben op weidevogels en hun broed- en foerageergebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D505-WEE154 Bescherming van soorten

De indiener stelt dat beschermde vogelsoorten niet mogen worden verstoord. Hij geeft aan dat plaatsing van windturbines in de polder kan leiden tot strijdigheid met wettelijke bescherming van deze soorten.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D505-WEG197 Gezondheid en afstand tot woningen

De indiener stelt dat windturbinegeluid kan leiden tot hinder, slaapverstoring en stressklachten. Hij wijst erop dat langdurige hinder als negatief gezondheidseffect wordt gezien. Daarnaast geeft hij aan dat grotere afstanden tussen turbines en woningen nodig zijn om hinder te beperken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D505-WEG198 Laagfrequent geluid

De indiener benoemt dat laagfrequent geluid van windturbines een relevant aandachtspunt is. Hoewel normen bescherming bieden, stelt hij dat maatschappelijke bezorgdheid blijft bestaan. Volgens de indiener is dit aspect onvoldoende meegewogen bij locatie 9.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D505-WEG199 Zorgplicht Omgevingswet

De indiener stelt dat de Omgevingswet een zorgplicht bevat voor een veilige en gezonde leefomgeving. Hij geeft aan dat het aanwijzen van locatie 9 onvoldoende is onderbouwd met betrekking tot gezondheidsrisico's. Volgens de indiener is dit in strijd met deze zorgplicht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D505-WEL158 Erfgoed en landschappelijke kwaliteit

De indiener wijst op adviezen die een minimale afstand tussen windturbines en woningen of molens aanbevelen. Hij stelt dat locatie 9 deels niet aan deze afstandsnorm voldoet. Volgens de indiener leidt dit tot aantasting van landschappelijke kwaliteit en erfgoedwaarden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, Gezondheid en Normen.

W_D505-WEO486 Reikwijdte van de zienswijze

De indiener reageert op de herziening van het omgevingsbeleid 2025 van de provincie Zuid-Holland, specifiek op de aanwijzing van secundaire zoeklocatie wind locatie 9. De zienswijze richt zich uitsluitend op deze locatie en de gevolgen van mogelijke plaatsing van windturbines.

Antwoord

De zienswijze is op dit punt niet inhoudelijk onderbouwd.

W_D505-WEO487 Algemeen standpunt over locatie 9

De indiener onderschrijft het belang van de energietransitie en windenergie. Tegelijk geeft de indiener aan dat locatie 9 volgens hem onvoldoende zorgvuldig is ingepast. Daarbij worden zorgen geuit over de nabijheid van bebouwing en de gevolgen voor leefbaarheid, gezondheid en natuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Natuur.

W_D505-WOER059 Verzoek aan de provincie Zuid-Holland

De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland om locatie 9 te schrappen als secundaire zoeklocatie. Daarnaast vraagt hij om een uitgebreide milieueffectrapportage voor deze locatie, inclusief geluid, erfgoed en ecologische effecten. Ook verzoekt hij om bij toekomstige locatiekeuzes de zorgplicht en bescherming van natuur en erfgoed als uitgangspunt te hanteren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D507

W_D507-WEA091 Oproep tot heroverweging van alternatieven

De indiener vraagt om heroverweging van alternatieven zoals kernenergie en opwekking op industriële locaties, die minder ruimtelijke impact hebben.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken alternatieve locaties en alternatieven voor opwek.

W_D507-WEL159 Aantasting van landschap, bollencultuur en agrarische structuur

De indiener benadrukt dat de Hogeveense Polder deel uitmaakt van een belangrijk bollenteeltegebied. Windturbines zouden leiden tot versnippering en aantasting van de teeltrotatie en bodemkwaliteit. Dit staat haaks op het provinciale beleid voor behoud en versterking van de bollensector.

Antwoord

De gevolgen van de komst van windturbines in de Hogeveense polder zijn onderzocht in de OER. Op dit moment is de uitkomst van de afweging tussen de verschillende zoekgebieden dat windturbines in dit zoekgebied niet het meest opportuun zijn.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D507-WEL160 Milieu- en leefklimaateffecten

De indiener noemt risico's zoals geluidsoverlast, slagschaduw, visuele hinder en verstoring van fauna. Hij acht het onzorgvuldig dat duidelijke afstands- en geluidsnormen nog onvoldoende zijn uitgekristalliseerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Natuur en Normen.

W_D507-WEO488 Bezwaarschrift tegen zoekgebieden voor windturbines

De indiener maakt bezwaar tegen de voorgenomen aanwijzing van zoekgebieden voor windturbines in de Hogeveense Polder. Hij heeft recent aanzienlijke financiële verplichtingen aangegaan op basis van het bestaande beleid en de landschappelijke kwaliteiten van het gebied.

Antwoord

De gevolgen van de komst van windturbines in de Hogeveense polder zijn onderzocht in de OER. Op dit moment is de uitkomst van de afweging tussen de verschillende zoekgebieden dat windturbines in dit zoekgebied niet het meest opportuun zijn.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Financiële compensatie.

W_D507-WEO489 Waardedaling van woningen en bedrijven

De indiener stelt dat de plaatsing van windturbines zal leiden tot waardedaling van woningen en agrarische bedrijven. Dit treft hem direct, aangezien hij momenteel een nieuwe woning bouwt in het gebied. Hij wijst op het risico van planschadeclaims en onvoldoende compensatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D507-WEO490 Maatschappelijke impact, participatie en zorgvuldigheid

De indiener stelt dat er grote maatschappelijke weerstand is tegen de windturbines en dat er geen sprake is geweest van tijdige, transparante en betekenisvolle participatie. Dit is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel en de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D507-WEO491 Beleidsinconsistentie en evenredigheid

De indiener wijst op de tegenstrijdigheid tussen het provinciale beleid voor behoud van de bollensector en de aanwijzing van zoekgebieden voor windenergie. Hij stelt dat er een onevenredige belangenafweging ontbreekt.

Antwoord

De gevolgen van de komst van windturbines in de Hogeveense polder zijn onderzocht in de OER. Op dit moment is de uitkomst van de afweging tussen de verschillende zoekgebieden dat windturbines in dit zoekgebied niet het meest opportuun zijn.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D509

W_D509-WEA092 Fysieke grens hoeveelheid energieopbrengst

De indiener vraagt de provincie of ze de nieuwste inzichten over windenergie heeft meegewogen in haar keuzes. De indiener doelt daarmee op wetenschappelijk onderzoek dat zou aantonen dat dat er een fysieke grens zit aan de hoeveelheid energie die windparken op zee maar ook op land uit de atmosfeer kunnen halen en dat clusters windturbines kunnen elkaar hinderen waardoor de opbrengst tot 50% lager kan zijn dan verwacht.

Antwoord

Het onderzoek waar de indiener aan refereert is niet meegenomen in de overwegingen van de provincie. Het is aan de initiatiefnemer om binnen de kaders van het beleid een voorstel te maken (samen met de omgevingspartijen) met een turbineopstelling én een haalbare businesscase. Als blijkt dat een haalbare businesscase niet mogelijk is, dan zal de initiatiefnemer zich terugtrekken. Het is dus aan de initiatiefnemer om het aangehaalde onderzoek te betrekken in haar overwegingen.

Zie verder de themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D509-WEO492 Geen zorgvuldige keuzes

De indiener geeft aan de verschillende voornemens in het Ontwerpbesluit niet verenigbaar te vinden en geeft aan dat er geen zorgvuldige keuzes hebben plaatsgevonden.

Antwoord

De OER is een provinciaal instrument om effecten en ruimtelijke mogelijkheden in beeld te brengen. Op basis van onder andere de OER is het ontwerpbesluit tot stand gekomen.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D509-WEO493 Strijdig met Groene Hart beleid

Volgens de indiener zijn de zoekgebieden strijdig met het vigerende ruimtelijke Groene Hartbeleid van de provincie, is er geen draagvlak voor de zoekgebieden en zijn de landelijke RES-doelen al behaald.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en RES-doelstellingen.

W_D509-WEO494 MKBA

Volgens de indiener is er geen volledige, integrale maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) uitgevoerd specifiek voor het toelaten van windturbines in het Groene Hart op regionaal niveau. In beleidsstukken en rapporten over het Groene Hart wordt regelmatig opgeroepen tot een gedetailleerdere MKBA waarin voor- en nadelen van windturbines expliciet worden afgewogen tegen de impact op natuur, landschap, recreatie en

leefomgeving. Deze zijn volgens de indiener nog nooit uitgevoerd waardoor de indiener de provincie vraagt hoe dan de afweging kan maken tussen wat belangrijk is.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Landschap en het Groene Hart.

W_D511

W_D511-WEO495 Bezwaar zoekgebieden Woubrugge en omgeving.

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio's Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Woubrugge en omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D512

W_D512-WEG200 Geluid

De indiener geeft aan dat goed onderbouwde normen voor de afstand tussen woningen en windturbines ontbreken en waarschuwt voor de gevolgen van laagfrequent geluid, slagschaduw, de onduidelijke van slijtage- en afvalmateriaal op de bodemkwaliteit op de gezondheid van omwonenden en gebruik van landbouwgrond.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D512-WEL161 landschap

De indiener vreest dat het karakteristieke open landschap van het Groene Hart en met de windturbines volledig tenietgedaan worden waarmee het directe impact heeft op beleving van de omgeving met gevolgen voor recreatie/ontspanning en toerisme, alsmede weidevogels en trekvogels. De indiener vraagt of voor de deze vogels de windturbines stilgelegd zullen worden en of daar in de efficiëntie-berekeningen rekening mee is gehouden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur en Toerisme/recreatie. Het is mogelijk om met behulp van tijdsblokken en/of radarinstallaties windturbines tijdelijk stil te zetten om het gevaar voor vogels te verminderen.

W_D512-WEO496 waardedaling van de huizen

De indiener vreest dat door de overlast van en korte afstand tot de windturbines mensen niet meer in het gebied willen wonen wat waardedaling van de huizen betekent.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D513

W_D513-WEA093 Alternatieven en evenwichtige energiemix

De indiener vraagt de provincie Zuid-Holland om eerst alternatieven zoals zon op dak, energiebesparing en efficiëntie, energieopslag, geothermie en andere innovatieve technieken volledig te benutten alvorens tot grootschalige windontwikkeling over te gaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D513-WEG201 Onvoldoende aandacht voor gezondheid, veiligheid en hinder

De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties die mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen van grote windturbines beschrijven. De indiener merkt wel op dat een nog onvoldoende onderzoek is gedaan naar gezondheid en risico's voor vliegveiligheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Veiligheid

W_D513-WEL162 Onvoldoende bescherming van landschap en natuur

De indiener geeft aan dat de beoogde zoekgebieden zich deels in open landschappen met grote cultuurhistorische waarde en ecologische betekenis bevinden, zoals het Groene Hart.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Cultureel erfgoed.

W_D513-WEO497 Bezwaar zoekgebieden Rijnsaterwoude, Woubrugge, Langeraar en Bilderdam

De indiener geeft aan ernstige zorgen en bezwaren te hebben tegen het voornemen van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te wijzen in de regio’s Holland Rijnland, Midden-Holland, Drechtsteden, Rijnsaterwoude, Woubrugge, Langeraar en Bilderdam

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties, en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D513-WEO498 Voorzorgsbeginsel

De indiener merkt op dat het voorzorgsbeginsel expliciet moet worden toegepast bij de beoordeling van de aanwijzing van zoekgebieden. Omdat er sprake is van wetenschappelijke onzekerheid over risico's, is het aanwijzen van zoekgebieden in strijd met dit voorzorgsbeginsel.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D513-WEO499 Planologische verwachtingswaarde

De indiener merkt op dat het aanwijzen van zoekgebieden een planologische verwachtingswaarde creëert.

Antwoord

De stelling van indiener is juist. Met het opnemen van zoekgebieden in de Omgevingsvisie ontstaat de mogelijkheid dat daar windturbines gaan komen. De vraag of en in hoeverre dat daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden is van vele factoren afhankelijk, en uiteindelijk een bevoegdheid van Provinciale Staten. Verder onderzoek en nadere besluitvorming zal bepalen of de turbines ook daadwerkelijk geplaatst kunnen worden.

Zie verder de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D513-WEO500 Transparantie

De indiener verzoekt de provincie om de onderliggende stukken, waaronder adviezen en rapporten van ingenieursbureaus, volledig openbaar te maken.

Antwoord

Alle documenten welke gebruikt zijn voor het opstellen van het OER zijn gepubliceerd en raadpleegbaar.

W_D513-WEV021 Onjuiste aannames over luchtvaart en veiligheid

De indiener merkt op dat de beoogde zoekgebieden zich bevinden binnen het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol, waarin strikte beperkingen ten aanzien van bouwhoogte, veiligheid en luchtvaart staan. Windturbines worden hierin expliciet aangemerkt als gevaarlijk objecten. De indiener geeft aan dat luchtvaart in het OER onterecht niet is meegenomen als harde belemmering voor het plaatsen van windturbines. De indiener verzoekt een verplicht pre-fase onderzoek in te voeren door ILT en de regelgeving van ICAO te betrekken. Daarbij merkt de indiener op de afstandsnormen die de provincie hanteert niet overeenkomen met die uit een onderzoek van EASA.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D513-WOER060 Cumulatieve effecten

De indiener geeft aan dat er een volledige beoordeling van cumulatieve effecten of integrale analyse ontbreekt

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D514

W_D514-WEG202 gezondheid

De indiener verzoekt de provincie geen windturbines te plaatsen in de polders van Woubrugge, Rijnsaterwoude en Bilderdam en Langeraar omdat de indiener al ernstige geluidsoverlast van de wegen rondom de dorpen en van Schiphol ervaart. De indiener vreest dat met het plaatsen van windmolens vlak bij woongebied er een constant zoemend geluid bijkomt wat schadelijk is voor de gezondheid en extra stress veroorzaakt bij mensen. De indiener verzoekt de provincie te overwegen plekken uit te zoeken waarbij de leefomgeving plezierig blijft voor mensen. En niet zoals nu vlakbij hele leefgemeenschappen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Veiligheid.

De provincie is bekend met de ervaren overlast van Schiphol in deze omgeving. Dit betekent echter niet dat windturbines in deze omgeving niet tot de wettelijke mogelijkheden behoren. De wetgever heeft bepaald in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving - artikel 3.34 en verder - hoe cumulatie van geluid berekend wordt en wanneer het produceren van extra geluid is toegestaan.

W_D517

W_D517-WEL163 landschappelijke aantasting van de waarden van het Groene Hart

Indiener wijst er op dat de impact van de windturbines op het landschap door de hoogte in het Groene Hart niet verenigbaar zijn met elkaar. Bescherming en openheid van het gebied worden door het voornemen te niet gedaan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D517-WERE033 De RES-doelstellingen zijn al behaald

Indiener is van mening dat de noodzaak voor aanwijzen van zoekgebieden ontbreekt doordat het RES-doel voor 2030 inmiddels is behaald. Zuid-Holland wordt daarbij disproportioneel belast ten opzichte van andere regio's.

De keuze om vast te blijven houden aan de zoekgebieden is een beleidskeuze die onevenredig uitpakt voor natuur, landschap en omwonenden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D520

W_D520-WEA094 alternatieven

De indiener geeft aan de besluitvormingsprocessen en afwegen van alternatieven van de provincie ondoorzichtig te vinden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding, RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie over de aanleiding en het vervolgtraject van deze herziening. De provincie hoopt dat de besluitvorming met de themabeantwoording en de nota van beantwoording duidelijker is. In de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom kunt u meer lezen over hoe u in het vervolg betrokken zult worden.

W_D520-WEG203 Gezondheid

De indiener maakt bezwaar tegen plaatsing van windturbines in het Groene Hart vanwege zorgen over mogelijke gevolgen voor gezondheid en milieu. Qua gezondheid doelt de indiener op overlast qua geluid, laagfrequente trillingen en slagschaduw die tot stress, hoofdpijn, slaapproblemen en andere gezondheidsklachten (zoals tinnitus) kan leiden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Gezondheid, Normen en Veiligheid.

W_D520-WEG204 gezondheid

De indiener maakt bezwaar tegen de herziening omdat het ontbreekt aan goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D520-WEO502 waardedaling van de huizen

De indiener geeft ook aan waardedaling van huizen een belangrijk punt te vinden doordat de windturbines dichter bij woningen komen te staan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D520-WEO503 participatie

De indiener maakt bezwaar dat er bij de aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswetgeving volledig heeft ontbroken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D522

W_D522-OB001 Bevoegdheidsverdeling tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten

De indiener stelt dat Provinciale Staten exclusief bevoegd zijn tot het vaststellen van provinciaal beleid. Volgens de indiener hebben Gedeputeerde Staten beleidsinhoudelijke keuzes voorbereid die buiten de door Provinciale Staten vastgestelde kaders vallen. Met name wordt gewezen op het betrekken van het Groene Hart in beleidsvoorbereiding zonder expliciet besluit van Provinciale Staten. De indiener acht dit strijdig met de bevoegdheidsverdeling. Dit punt wordt uitgewerkt in hoofdstuk 2 van de zienswijze (pagina 17–20).

Antwoord

Zoals ook uiteengezet in de GS-brief die in het antwoord op W_D522-WEO507 wordt benoemd, is het vanzelfsprekend dat in voorbereiding van een wijziging van het Omgevingsbeleid mogelijke wijzigingen worden onderzocht of voorgesteld die afwijken van het huidige beleid. Een besluit moet immers deugdelijk worden gemotiveerd (artikel 3:46 Awb) en tot stand komen op basis van een zorgvuldige belangenafweging (artikel 3:2 Awb). Anders zou beleid niet kunnen worden aangepast of geschrapt. Gedeputeerde Staten handelen daarmee conform de letter en geest van hun bevoegdheden.

W_D522-OB002 Mandaatoverschrijding en beleidsvoorbereiding

De indiener betoogt dat de beleidsvoorbereiding door Gedeputeerde Staten feitelijk neerkomt op het nemen van richtinggevende besluiten. Volgens de indiener zijn deze handelingen niet louter voorbereidend, maar hebben zij rechtsgevolgen. Hierdoor zouden wettelijke grenzen aan mandaat en voorbereiding zijn overschreden. De indiener wijst erop dat dit gevolgen heeft voor de rechtspositie van burgers en gemeenten. Dit punt wordt nader juridisch onderbouwd (pagina 17–19).

Antwoord

Zoals ook uiteengezet in de GS-brief die in het antwoord op W_D522-WEO507 wordt benoemd, is het vanzelfsprekend dat in voorbereiding van een wijziging van het Omgevingsbeleid mogelijke wijzigingen worden onderzocht of voorgesteld die afwijken van het huidige beleid. Een besluit moet immers deugdelijk worden gemotiveerd (artikel 3:46 Awb) en tot stand komen op basis van een zorgvuldige belangenafweging (artikel 3:2 Awb). Anders zou beleid niet kunnen worden aangepast of geschrapt. Gedeputeerde Staten handelen daarmee conform de letter en geest van hun bevoegdheden.

W_D522-OB003 Voorbesluitvorming en rechtsgevolgen

De indiener stelt dat sprake is van verboden voorbesluitvorming, mede in het licht van Europees recht. Door het onderzoeken en reserveren van gebieden zou feitelijk al een beleidsrichting zijn vastgelegd. De indiener geeft aan dat dit de latere besluitvorming beperkt. Ook wordt gewezen op het risico dat alternatieven niet meer volwaardig kunnen worden afgewogen. Deze bezwaren zijn uitgewerkt met verwijzing naar jurisprudentie (pagina 18–19, 36).

Antwoord

Zie het antwoord op W_D522-WEO507, de daar benoemde GS-brief en de daar benoemde onafhankelijke toets van Pels Rijcken.

Het verkennen en onderzoeken zijn overigens bij uitstek juiste en nodige stappen om in de toekomst mogelijk tot een weloverwogen en goed onderbouwd besluit te kunnen komen. Provinciale Staten worden zo van alle benodigde informatie voorzien om nu en/of in de toekomst een goed afgewogen besluit te kunnen nemen.

W_D522-OB004 Lopende en mogelijke juridische procedures

De indiener meldt dat sprake is van lopende procedures en mogelijke toekomstige procedures. Deze worden genoemd ter informatie aan Provinciale Staten. De indiener geeft aan dat vaststelling van de herziening juridische onzekerheid kan veroorzaken. Ook wordt gewezen op het risico van exceptieve toetsing in latere besluitvorming. Dit wordt toegelicht in hoofdstuk 2 en in de slothoofdstukken (pagina 20, 100–114).

Antwoord

In de door de indiener benoemde procedures is door de rechter op 2 december 2025 uitspraak gedaan zonder zitting. De rechtbank heeft aangegeven dat er geen sprake is van een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Awb of een daarmee gelijk te stellen handeling.

Dit sluit aan bij het door Provinciale Staten ingewonnen advies bij Pels Rijcken (Ingekomen stuk van 22 september 2025; Onafhankelijke toets juridisch advies zoekgebieden windenergie, https://pzh.notubiz.nl/modules/1/Ingekomen%20stukken/1084882) met de GS-brief aan de indiener, die ook is gedeeld met Provinciale Staten (Ingekomen stuk van 16 september 2025; Reactie op juridische beschouwing in Commissie Economie en Energie van 3-9-2025 met kenmerk PZH-2025-879906299, https://pzh.notubiz.nl/modules/1/Ingekomen%20stukken/1082971).

W_D522-OB005 Decentralisatiebeginsel en rolverdeling

De indiener stelt dat gemeenten binnen het stelsel van de Omgevingswet primair verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke afwegingen. Provinciaal ingrijpen is volgens de indiener alleen toegestaan bij een aantoonbaar provinciaal belang. De zienswijze beschrijft het wettelijke en beleidsmatige kader voor deze rolverdeling. De indiener betoogt dat dit kader in de herziening onvoldoende wordt gerespecteerd. Deze argumentatie is uitgewerkt in hoofdstuk 3 (pagina 22–23).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.
In de OER is de mogelijke invloed van windturbines op hoofdlijnen onderzocht. Dit is de eerste laag onderzoeken in het proces tot de plaatsing van windturbines. Dit is gedaan voor allerlei onderwerpen zoals natuur, cultureel erfgoed en omwonenden (geluid, slagschaduw e.d.). In vervolgfases wordt (meer) aandacht aan de genoemde aspecten gegeven.

W_D522-OB006 Provinciaal belang en bovenlokale opgaven

De indiener geeft aan dat volgens hem geen sprake is van een noodzaak voor provinciale sturing in het betrokken gebied. Daarbij wordt verwezen naar landelijke en regionale beleidsdoelen. De zienswijze beschrijft welke criteria gelden voor het aannemen van een bovenlokaal belang. Volgens de indiener is niet gemotiveerd waarom aan deze criteria is voldaan. Dit punt wordt in meerdere sub paragrafen uitgewerkt (pagina 23–27).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D522-OB007 Evenredigheid en proportionaliteit

De indiener stelt dat de voorgestelde beleidsruimte onevenredige gevolgen kan hebben voor één specifiek gebied. Daarbij wordt gewezen op de zwaarte van de ingreep in verhouding tot het doel. De zienswijze beschrijft hoe het evenredigheidsbeginsel volgens de indiener moet worden toegepast. Ook wordt gewezen op de samenhang met de provinciale sturingsfilosofie. Deze uitwerking is te vinden in hoofdstuk 3 (pagina 25–27).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergiehoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden.

W_D522-OB008 Provinciale sturingsfilosofie

De indiener verwijst naar de eigen sturingsfilosofie van de provincie Zuid-Holland. Volgens de indiener volgt hieruit dat provinciale bemoeienis alleen is toegestaan bij aantoonbare meerwaarde. De indiener stelt dat de herziening hiermee niet in overeenstemming is. Dit punt wordt zowel juridisch als beleidsmatig uitgewerkt. De nadere toelichting staat op pagina 27–28.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk RES-doelstellingen. En zie aanvullende de Energiewet.

W_D522-OB009 Planfase versus projectfase

De indiener stelt dat milieueffecten niet mogen worden doorgeschoven naar de projectfase. Volgens de zienswijze leidt dit tot een onrechtmatige beleidskeuze. De indiener geeft aan dat latere vergunningprocedures eerdere tekortkomingen niet kunnen herstellen. Dit wordt onderbouwd met verwijzing naar wetgeving en rechtspraak. De uitwerking is te vinden op pagina 36–37.

Antwoord

Het onderzoek is gedaan, omdat het huidige provinciale omgevingsbeleid te weinig ruimte biedt om de RES-doelstellingen te behalen. Daarbij is in het OER uitgegaan van alle 'technisch haalbare gebieden' in de drie onderzochte RES'en, waarbij ook de huidige

plaatsingsvisie wordt aangepast (bijvoorbeeld voor het Groene Hart). Het OER onderzoekt alternatieven om de RES-doelstellingen te verwezenlijken. De primaire zoekgebieden zullen worden uitgewerkt tot locaties in de verordening in een toekomstige herziening van het Omgevingsbeleid. De secundaire gebieden zijn reservegebieden. Bij de uitwerking van de primaire zoekgebieden tot locaties in de verordening zal opnieuw een onderzoek naar de leefomgevingseffecten worden uitgevoerd op een voor dat besluit passend abstractieniveau. Zie aanvullend themabeantwoording windenergie hoofdstukken tijdlijn, Proces OER en Herziening en gezondheid.

W_D522-OB010 Transparantie en informatiepositie

De indiener geeft aan dat Provinciale Staten onvoldoende informatie hebben ontvangen. Volgens de zienswijze belemmert dit de democratische rol van Provinciale Staten. Dit punt wordt gekoppeld aan openbaarheid en zorgvuldigheid. De uitwerking staat op pagina 109–113.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening voor meer informatie over de aanleiding, het proces en het vervolg van de herziening. Zoals bevestigd in de onafhankelijke juridische toets van Pels Rijcken, zijn GS niet buiten hun bevoegdheid getreden, en besluit PS uiteindelijk over de opname van zoekgebieden in de Omgevingsvisie. Zie 'Onafhankelijke toets juridisch advies zoekgebieden windenergie' bij de ingekomen stukken van de commissievergadering E&E van 8 oktober 2025.

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom voor meer informatie over het participatieproces tot nu, en hoe participatie een rol krijgt in het vervolgtraject.

W_D522-OB011 Lopende Woo-verzoeken

De indiener beschrijft dat documenten zijn opgevraagd maar nog niet zijn verstrekt. Volgens de zienswijze is besluitvorming zonder deze stukken onzorgvuldig. De indiener verzoekt om aanhouding van de besluitvorming. Dit punt is uitgewerkt op pagina 112–115.

Antwoord

Wij hebben de aanvulling in goede orde ontvangen en meegenomen in de beantwoording.

W_D522-OB012 Verzoeken aan Provinciale Staten

De indiener formuleert meerdere verzoeken aan de provincie Zuid-Holland. Deze betreffen onder meer het aanhouden van besluitvorming, het nemen van een expliciet besluit over beleidsruimte en het opstellen van een nieuw OER. De indiener benadrukt dat deze verzoeken samenhangen met de eerdergenoemde thema’s. De volledige opsomming is te lezen op pagina 114–115.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.
De Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) is de bevoegdheid van Provinciale Staten (PS). In de ZHOV wordt realisatie van windenergie alleen toegestaan binnen de locaties voor

windenergie. Deze locaties voor windenergie zijn de locaties waarvan de geometrische begrenzing is vastgelegd in bijlage II bij de ZHOV. Pas wanneer Provinciale Staten het besluit nemen om locaties in het Groene Hart op te nemen in de ZHOV, wordt het door de Provincie toegestaan om windturbines toe te laten in een omgevingsplan. Toevoegen van de locaties aan de ZHOV ligt momenteel niet voor ter besluitvorming.

De indiener roept PS op een expliciet en zelfstandig besluit te nemen over de vraag of het Groene Hart überhaupt mag worden opengesteld voor windenergie. Dat is aan PS. Het is echter niet nodig, omdat de ZHOV de bevoegdheid van PS is, en wijzigingen van de ZHOV conform afdeling 3.4 Awb plaatsvinden.

De WOO-stukken zijn verstrekt en de indiener heeft de tijd gekregen om de zienswijze aan te vullen na ontvangst van deze WOO-stukken. Hier heeft de indiener ook gebruik van gemaakt.

W_D522-WEE050 Principe water en bodem sturend

De indiener stelt dat de provincie Zuid-Holland dit principe zelf heeft omarmd. Volgens de zienswijze wordt dit onvoldoende toegepast in de herziening. De indiener beschrijft de kwetsbaarheid van het watersysteem. Ook wordt gewezen op samenhang met ecologie en bodem. Deze uitwerking is te vinden in hoofdstuk 9 (pagina 80–82).

Antwoord

In het onderzoek zijn waterwingebieden als harde belemmering opgenomen omdat zich in deze gebieden ontrekkingsputten bevinden. De fundering vormt daar een risico voor de kwaliteit van het grondwater en daarom zijn deze gebieden op voorhand uitgesloten. Voor andere gebieden gelden dergelijke beperkingen op het abstractieniveau van het aanwijzen van zoekgebieden in de Omgevingsvisie nog niet. Bij een specifiek project zal voor de betreffende locatie getoetst moeten worden of er nadelige effecten voor bodem en water kunnen optreden en hoe deze te mitigeren zijn.

W_D522-WEE051 Relatie tussen klimaatdoelen en middelen

De indiener stelt dat klimaatbeleid breder is dan één technologie. Volgens de zienswijze wordt te sterk gefocust op windenergie. De indiener beschrijft dat alternatieven onvoldoende zijn meegenomen. Dit wordt uitgewerkt in hoofdstuk 11 (pagina 94–99).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieve locaties.

W_D522-WEE155 Natuur en biodiversiteit

De indiener beschrijft zorgen over effecten op weidevogels en ecologisch functionele gebieden. Volgens de zienswijze zijn significante effecten onvoldoende onderzocht. De indiener verwijst naar Europese natuurregels. Ook wordt gewezen op herstelverplichtingen. Deze punten zijn uitgewerkt in hoofdstuk 8 en 9 (pagina 79–80).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D522-WEE156 Waterkwaliteit en bodem

De indiener stelt dat water- en bodemsystemen sturend zouden moeten zijn voor ruimtelijke keuzes. Volgens de zienswijze zijn kwetsbaarheden van het gebied onvoldoende betrokken. De indiener wijst op bodemdaling, waterkwaliteit en hydrologische samenhang. Deze zorgen worden uitgewerkt in hoofdstuk 9 (pagina 80–83).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D522-WEG046 Relatie met aanvullende zienswijzen

De indiener geeft aan dat een aanvullende medische zienswijze integraal onderdeel vormt van de ingediende zienswijze. Deze aanvullende zienswijze richt zich specifiek op gezondheidseffecten. De indiener verzoekt de provincie Zuid-Holland deze aanvullende zienswijze volledig te betrekken bij de beoordeling. De medische zienswijze wordt als zelfstandig document beschouwd. De inhoud daarvan wordt op meerdere plaatsen in de hoofdzienswijze betrokken (pagina 16, 49 en verder).

Antwoord

De provincie gaat uit van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheid instituten, zoals het RIVM en de GGD, en zal handelen op basis van hun adviezen. Zie themabeantwoording wind, hoofdstuk Gezondheid voor meer informatie.

W_D522-WEG205 Gezondheid en leefomgeving

De indiener stelt dat gezondheid een kern milieuthema is dat volwaardig moet worden beoordeeld. Volgens de zienswijze is dit niet gebeurd. De indiener verwijst naar wettelijke verplichtingen en bestaande toetsingskaders. Ook wordt gewezen op cumulatie van effecten in een reeds kwetsbaar gebied. De uitwerking is te vinden in hoofdstuk 6 (pagina 46–57).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D522-WEG206 Cumulatieve effecten

De indiener geeft aan dat effecten niet geïsoleerd mogen worden beoordeeld. Volgens de zienswijze ontbreekt een integrale cumulatieve analyse. Dit geldt voor milieu-, gezondheids- en landschapseffecten. De indiener acht dit een wezenlijk gebrek. De uitwerking is verspreid over meerdere hoofdstukken (pagina 37, 55, 79).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.
In de OER is de mogelijke invloed van windturbines op hoofdlijnen onderzocht. Dit is de eerste laag onderzoeken in het proces tot de plaatsing van windturbines. Dit is gedaan voor

allerlei onderwerpen zoals natuur, cultureel erfgoed en omwonenden (geluid, slagschaduw e.d.). In vervolgfases wordt (meer) aandacht aan de genoemde aspecten gegeven.

W_D522-WEG207 Gezondheid als wettelijke doelstelling

De indiener stelt dat gezondheid onder de Omgevingswet een harde doelstelling is. Volgens de zienswijze kan beoordeling daarvan niet worden uitgesteld. De indiener verwijst naar nationale en Europese normen. Ook wordt gewezen op zorgplichten van de overheid. Deze argumentatie is te vinden op pagina 46–48.

Antwoord

De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. De locaties in de Herziening zijn daarom nog niet direct locaties waar windturbines komen, maar in de locatiekeuze zijn al afwegingen gemaakt op basis van richtlijnen van het RIVM. In het vervolgtraject zal nog locatie- specifieke onderzoeken worden uitgevoerd, zoals onderzoeken naar geluid en gezondheid. Daarnaast voert het RIVM momenteel vervolgonderzoek uit naar de relatie tussen windturbinegeluid en slaapverstoring uit. De resultaten worden eind 2026 verwacht. De provincie zal blijven uitgaan van de wetenschappelijke consensus zoals vastgesteld door gezaghebbende gezondheidsinstituten en zal handelen op basis van hun adviezen.

Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid voor meer informatie.

W_D522-WEG208 Geluid, laagfrequent geluid en slagschaduw

De indiener beschrijft zorgen over geluidbelasting, slaapverstoring en slagschaduw. Volgens de zienswijze zijn deze effecten voorzienbaar. De indiener stelt dat cumulatie van geluid onvoldoende is onderzocht. Ook laagfrequent geluid krijgt specifieke aandacht. De uitwerking staat op pagina 51–55.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid en Normen,

W_D522-WEG209 Medische onderbouwing

De indiener verwijst naar een aanvullende medische zienswijze (zienswijze met nummer W_B037). Deze zou actuele medische inzichten bevatten. Volgens de indiener heeft de provincie Zuid-Holland zich gebaseerd op een beperkt kader. De indiener verzoekt deze medische onderbouwing expliciet te betrekken. Dit punt is uitgewerkt op pagina 49 en 56–57.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D522-WEL043 Context en aard van het betrokken gebied

De indiener beschrijft het betrokken gebied als onderdeel van het Groene Hart, met specifieke aandacht voor droogmakerijen, veenpolders en weidevogelgebieden. Het gebied

wordt gekarakteriseerd door openheid, hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden en een kwetsbaar water- en bodemsysteem. De provincie Zuid-Holland erkent deze waarden volgens de indiener in bestaande gebiedsprofielen en beleidsdocumenten. De indiener stelt dat deze context richtinggevend zou moeten zijn voor beleidskeuzes. Deze gebiedsbeschrijving vormt de basis voor meerdere inhoudelijke thema's in de zienswijze (pagina 14–15).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D522-WEL044 Overzicht van relevante wijzigingen in de herziening

De indiener zet uiteen dat de herziening wijzigingen bevat die ruimte bieden voor windenergie, aangepaste sturingsprincipes en gewijzigde participatie-uitgangspunten. Volgens de indiener worden kernkwaliteiten van het gebied wel benoemd, maar niet vertaald naar bindende randvoorwaarden. Ook wordt aangegeven dat beleidskeuzes volgens de indiener onvoldoende zijn gemotiveerd. De indiener stelt dat deze wijzigingen gezamenlijk leiden tot een ander beleidskader dan voorheen gold. Dit overzicht is bedoeld als context voor de verdere bezwaren (pagina 15–16).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Landschap en het Groene Hart.

W_D522-WEL164 Open landschap en kernkwaliteiten

De indiener stelt dat openheid een beschermde kernkwaliteit is. Volgens de zienswijze zijn deze waarden juridisch bindend. De indiener geeft aan dat beleid hiermee consistent moet zijn. Dit punt wordt juridisch onderbouwd. De uitwerking staat op pagina 103–105.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D522-WEL165 Cultuurhistorische waarden

De indiener beschrijft dat cultuurhistorische structuren onderdeel zijn van de gebiedsidentiteit. Volgens de zienswijze zijn effecten daarop onvoldoende onderzocht. De indiener acht dit in strijd met provinciaal beleid. Deze zorgen zijn onderdeel van hoofdstuk 12 (pagina 104–106).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D522-WEO133 Doel en aard van de zienswijze

De indiener geeft aan dat de zienswijze is ingediend tegen de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 van de provincie Zuid-Holland. De zienswijze heeft een pro forma karakter, omdat volgens de indiener essentiële informatie nog ontbreekt. De indiener stelt dat zonder deze informatie geen volledige inhoudelijke beoordeling mogelijk is. De

zienswijze beoogt de procedurele, juridische en inhoudelijke randvoorwaarden voor besluitvorming inzichtelijk te maken. Daarnaast wordt aangegeven dat op een later moment een nadere aanvulling kan volgen (pagina 1–2, 112–115).

Antwoord
Geen antwoord nodig, de aanvulling is ontvangen en van beantwoording voorzien.

W_D522-WEO134 Participatie onder de Omgevingswet

De indiener stelt dat participatie wettelijk verplicht is. Volgens de zienswijze heeft participatie niet plaatsgevonden op het moment dat alternatieven nog openlagen. De indiener beschrijft dit als een procedureel gebrek. De uitwerking staat in hoofdstuk 13 (pagina 106–109).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D522-WEO504 Bevoegdheidsverdeling tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten

De indiener stelt dat Provinciale Staten exclusief bevoegd zijn tot het vaststellen van provinciaal beleid. Volgens de indiener hebben Gedeputeerde Staten beleidsinhoudelijke keuzes voorbereid die buiten de door Provinciale Staten vastgestelde kaders vallen. Met name wordt gewezen op het betrekken van het Groene Hart in beleidsvoorbereiding zonder expliciet besluit van Provinciale Staten. De indiener acht dit strijdig met de bevoegdheidsverdeling. Dit punt wordt uitgewerkt in hoofdstuk 2 van de zienswijze (pagina 17–20).

Antwoord
Zoals ook uiteengezet in de GS-brief die in het antwoord op W_D522-WEO507 wordt benoemd, is het vanzelfsprekend dat in voorbereiding van een wijziging van het Omgevingsbeleid mogelijke wijzigingen worden onderzocht of voorgesteld die afwijken van het huidige beleid. Een besluit moet immers deugdelijk worden gemotiveerd (artikel 3:46 Awb) en tot stand komen op basis van een zorgvuldige belangenafweging (artikel 3:2 Awb). Anders zou beleid niet kunnen worden aangepast of geschrapt. Gedeputeerde Staten handelen daarmee conform de letter en geest van hun bevoegdheden.

W_D522-WEO505 Mandaatoverschrijding en beleidsvoorbereiding

De indiener betoogt dat de beleidsvoorbereiding door Gedeputeerde Staten feitelijk neerkomt op het nemen van richtinggevende besluiten. Volgens de indiener zijn deze handelingen niet louter voorbereidend, maar hebben zij rechtsgevolgen. Hierdoor zouden wettelijke grenzen aan mandaat en voorbereiding zijn overschreden. De indiener wijst erop dat dit gevolgen heeft voor de rechtspositie van burgers en gemeenten. Dit punt wordt nader juridisch onderbouwd (pagina 17–19).

Antwoord
Zoals ook uiteengezet in de GS-brief die in het antwoord op W_D522-WEO507 wordt benoemd, is het vanzelfsprekend dat in voorbereiding van een wijziging van het

Omgevingsbeleid mogelijke wijzigingen worden onderzocht of voorgesteld die afwijken van het huidige beleid. Een besluit moet immers deugdelijk worden gemotiveerd (artikel 3:46 Awb) en tot stand komen op basis van een zorgvuldige belangenafweging (artikel 3:2 Awb). Anders zou beleid niet kunnen worden aangepast of geschrapt. Gedeputeerde Staten handelen daarmee conform de letter en geest van hun bevoegdheden.

W_D522-WEO506 Voorbesluitvorming en rechtsgevolgen

De indiener stelt dat sprake is van verboden voorbesluitvorming, mede in het licht van Europees recht. Door het onderzoeken en reserveren van gebieden zou feitelijk al een beleidsrichting zijn vastgelegd. De indiener geeft aan dat dit de latere besluitvorming beperkt. Ook wordt gewezen op het risico dat alternatieven niet meer volwaardig kunnen worden afgewogen. Deze bezwaren zijn uitgewerkt met verwijzing naar jurisprudentie (pagina 18–19, 36).

Antwoord

Zie het antwoord op W_D522-WEO507, de daar benoemde GS-brief en de daar benoemde onafhankelijke toets van Pels Rijcken.

Het verkennen en onderzoeken zijn overigens bij uitstek juiste en nodige stappen om in de toekomst mogelijk tot een weloverwogen en goed onderbouwd besluit te kunnen komen. Provinciale Staten worden zo van alle benodigde informatie voorzien om nu en/of in de toekomst een goed afgewogen besluit te kunnen nemen.

W_D522-WEO507 Lopende en mogelijke juridische procedures

De indiener meldt dat sprake is van lopende procedures en mogelijke toekomstige procedures. Deze worden genoemd ter informatie aan Provinciale Staten. De indiener geeft aan dat vaststelling van de herziening juridische onzekerheid kan veroorzaken. Ook wordt gewezen op het risico van exceptieve toetsing in latere besluitvorming. Dit wordt toegelicht in hoofdstuk 2 en in de slothoofdstukken (pagina 20, 100–114).

Antwoord

In de door de indiener benoemde procedures is door de rechter op 2 december 2025 uitspraak gedaan zonder zitting. De rechtbank heeft aangegeven dat er geen sprake is van een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Awb of een daarmee gelijk te stellen handeling.

Dit sluit aan bij het door Provinciale Staten ingewonnen advies bij Pels Rijcken (Ingekomen stuk van 22 september 2025; Onafhankelijke toets juridisch advies zoekgebieden windenergie, https://pzh.notubiz.nl/modules/1/Ingekomen%20stukken/1084882) met de GS-brief aan de indiener, die ook is gedeeld met Provinciale Staten (Ingekomen stuk van 16 september 2025; Reactie op juridische beschouwing in Commissie Economie en Energie van 3-9-2025 met kenmerk PZH-2025-879906299, https://pzh.notubiz.nl/modules/1/Ingekomen%20stukken/1082971).

W_D522-WEO508 Decentralisatiebeginsel en rolverdeling

De indiener stelt dat gemeenten binnen het stelsel van de Omgevingswet primair verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke afwegingen. Provinciaal ingrijpen is volgens de indiener

alleen toegestaan bij een aantoonbaar provinciaal belang. De zienswijze beschrijft het wettelijke en beleidsmatige kader voor deze rolverdeling. De indiener betoogt dat dit kader in de herziening onvoldoende wordt gerespecteerd. Deze argumentatie is uitgewerkt in hoofdstuk 3 (pagina 22–23).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening.
In de OER is de mogelijke invloed van windturbines op hoofdlijnen onderzocht. Dit is de eerste laag onderzoeken in het proces tot de plaatsing van windturbines. Dit is gedaan voor allerlei onderwerpen zoals natuur, cultureel erfgoed en omwonenden (geluid, slagschaduw e.d.). In vervolgfases wordt (meer) aandacht aan de genoemde aspecten gegeven. De zienswijze geeft geen aanleiding to aanpassing.

W_D522-WEO510 Evenredigheid en proportionaliteit

De indiener stelt dat de voorgestelde beleidsruimte onevenredige gevolgen kan hebben voor één specifiek gebied. Daarbij wordt gewezen op de zwaarte van de ingreep in verhouding tot het doel. De zienswijze beschrijft hoe het evenredigheidsbeginsel volgens de indiener moet worden toegepast. Ook wordt gewezen op de samenhang met de provinciale sturingsfilosofie. Deze uitwerking is te vinden in hoofdstuk 3 (pagina 25–27).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, Proces OER en Herziening. De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn in de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 opgenomen als zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden.

W_D522-WEO511 Provinciale sturingsfilosofie

De indiener verwijst naar de eigen sturingsfilosofie van de provincie Zuid-Holland. Volgens de indiener volgt hieruit dat provinciale bemoeienis alleen is toegestaan bij aantoonbare meerwaarde. De indiener stelt dat de herziening hiermee niet in overeenstemming is. Dit punt wordt zowel juridisch als beleidsmatig uitgewerkt. De nadere toelichting staat op pagina 27–28.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen. Zie aanvullend de Energiewet.

W_D522-WEO517 Verzoeken aan Provinciale Staten

De indiener formuleert meerdere verzoeken aan de provincie Zuid-Holland. Deze betreffen onder meer het aanhouden van besluitvorming, het nemen van een expliciet besluit over beleidsruimte en het opstellen van een nieuw OER. De indiener benadrukt dat deze verzoeken samenhangen met de eerder genoemde thema's.
- Eerst een expliciet en zelfstandig besluit te nemen – conform afdeling 3.4 Awb – over de principiële vraag óf het Groene Hart überhaupt mag worden opengesteld voor windenergie.
- De ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 niet vast te stellen

- De zoekgebieden IA.01.HR, IA.02.HR en IA.03.HR expliciet te schrappen
- De besluitvorming aan te houden totdat alle WOO-stukken zijn verstrekt
- Een nieuw, rechtmatig en volledig planMER/OER op te stellen

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

De Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) is de bevoegdheid van Provinciale Staten (PS). In de ZHOV wordt realisatie van windenergie alleen toegestaan binnen de locaties voor windenergie. Deze locaties voor windenergie zijn de locaties waarvan de geometrische begrenzing is vastgelegd in bijlage II bij de ZHOV. Pas wanneer Provinciale Staten het besluit nemen om locaties in het Groene Hart op te nemen in de ZHOV, wordt het door de Provincie toegestaan om windturbines toe te laten in een omgevingsplan. Toevoegen van de locaties aan de ZHOV ligt momenteel niet voor ter besluitvorming.

De indiener roept PS op een expliciet en zelfstandig besluit te nemen over de vraag of het Groene Hart überhaupt mag worden opengesteld voor windenergie. Dat is aan PS. Het is echter niet nodig, omdat de ZHOV de bevoegdheid van PS is, en wijzigingen van de ZHOV conform afdeling 3.4 Awb plaatsvinden.

De WOO-stukken zijn verstrekt en de indiener heeft de tijd gekregen om de zienswijze aan te vullen na ontvangst van deze WOO-stukken. Hier heeft de indiener ook gebruik van gemaakt.

W_D522-WEO593 Advies PARK
De indiener wijst de provincie op het advies van de PARK om het Groene Hart als samenhangend geheel te beschouwen, ruimtelijke kwaliteit leidend te laten zijn en te onderkennen dat zoekgebieden in de verdere uitwerking zouden kunnen afvallen waarmee volgens de indiener benadrukt wordt dat de energieopgave verbonden moet worden aan de draagkracht van het landschap en leefomgeving n het dus niet in ieder gebied kan. De indiener vraagt zich af waarom er van dit PARK-advies is afgeweken en wijst op een motiveringsgebrek in de zin van artikel 3:46 Awb.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Landschap en het Groene Hart.

W_D522-WEO594 Clustering
Volgens de indiener bestaat voor het begrip clustering (van windturbines) geen zelfstandige grondslag in wet of wetgeschiedenis, maar is het een beleidsmatige keuze die desondanks geen afbreuk kan doen aan de verplichting tot een zelfstandige en locatie specifieke beoordeling van effecten. Clustering dient daarnaast volgens de indiener niet als afgeleid, zorgvuldig gemotiveerd beleidsinstrument, maar als een verondersteld middel dat pas in de uitvoeringsfase betekenis krijgt. De indiener ziet het begrip vooral gebruikt worden als bestuurlijk hulpmiddel doordat door het bundelen van turbines er sneller gepland kan worden, minder procedures nodig zijn en weerstand gekanaliseerd wort naar een beperkt aantal locaties. Dit rechtvaardigt volgens de indiener niet de verantwoordelijkheid van de

overheid om evenredige en zorgvuldige keuzes te maken en de gezondheid van inwoners te beschermen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Normen. De provincie probeert windturbines in enkele gebieden te clusteren om provincie breed de ervaren hinder te beperken. Het is aan de initiatiefnemer om de uiteindelijke windturbineopstellingen vast te stellen, binnen de grenzen van de wet.

W_D522-WEO595 Evenredigheidsbeginsel

De indiener benoemt het evenredigheidsbeginsel waarmee hij doelt op de gekozen benadering die er volgens de indiener toe leidt dat de lasten van de provinciale energie-ambitie in de vorm van grootschalige windenergie bij een relatief kleine groep inwoners neerslaat. Deze dergelijke concentratie van lasten vereist volgens de indiener een bijzonder zware motivering en wijst naar artikel 3:4, lid 2, Awb en claimt dat er hier geen sprake is van ‘fair balance’.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart. De provincie probeert windturbines in enkele gebieden te clusteren om provincie breed de ervaren hinder te beperken.

W_D522-WEO596 Beleidsgedachte rondom clustering

Volgens de indiener ligt het niet in de beleidsgedachte rondom clustering waarbij juist gekozen wordt voor het realiseren van windenergie rond zwaar ruimtelijke belaste gebieden hier te kiezen voor het realiseren van windenergie in kleinschalige open polders nabij woonbebouwing en in karakteristieke landschappen met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart. De provincie probeert windturbines in enkele gebieden te clusteren om provincie breed de ervaren hinder te beperken.

W_D522-WEO597 Clustering niet bewezen beter voor de omgeving

Volgens de indiener is er geen juridische basis om te beweren dat clustering per definitie beter is voor de omgeving aangezien dit afhangt van de concrete omstandigheden ter plaatse. De indiener noemt het Delfzijl-arrest waaruit duidelijk is geworden dat niet kan worden volstaan met abstracte beleidsredeneringen maar dat effecten vooraf onderzocht moeten worden.

Antwoord
Zie antwoord W-D522-WEO596. Aanvullend, Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D522-WEO598 Rol PS en participatie

Volgens de indiener is uit de verkregen documenten op te maken dat er een vaste energie-ambitie als vertrekpunt is genomen waarna pas in later stadium is getracht deze ambitie te onderbouwen en legitimeren richting PS en de omgeving. Volgens de indiener is dit een omgekeerde volgorde en is hier geen sprake van een open participatieve aanpak of integrale afweging van alternatieven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Tijdlijn, proces OER en Herziening, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D522-WEO599 Reactieve positie PS

Volgens de indiener benadrukt de memorie van toelichting bij de Omgevingswet dat het aan de vertegenwoordigende organen, waaronder PS, is om toe te zien op de kwaliteit van de besluitvorming, inclusief de wijze waarop vroegtijdige participatie wordt vormgegeven. PS zou dus een grotere invloed moeten kunnen uitoefenen op de koers, scope van de besluitvorming en de te onderzoek alternatieven, maar is volgens de indiener in dit dossier in een reactieve positie geplaatst. Volgens de indiener roept dit ernstige vragen op in het licht van artikel 3:2 Awb en artikel 3:46 Awb en wordt er afbreuk gedaan aan de actieve rol van PS en de kwaliteit en transparantie van de besluitvorming wat ook niet in de geest is van de Omgevingswet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D522-WEO600 Participatie betrokken bij vaststelling

Volgens de indiener is niet inzichtelijk gemaakt op welke wijze de signalen vanuit participatie betrokken zijn bij de vaststelling of herijking van de ambitie of selectie van zoekgebieden, wat volgens de indiener niet de bedoeling is van participatie onder Omgevingswet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening. Provinciale Staten hebben op 18 september 2024 de startnotitie voor de herziening 2025 vastgesteld. Daarin was opgenomen dat wanneer de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden in het najaar van 2024 nog geen concrete plannen en/of zoeklocaties voor windenergie hadden gekozen, de provincie zelf zoeklocaties zou gaan aandragen voor onderzoek in het Omgevingseffectrapport (OER). In de startnotitie bepalen Provinciale Staten de koers en scope van de besluitvorming.

W_D522-WEO601 Zorgplicht

Volgens de indiener kleeft aan de gang van zaken een fundamenteel zorgplichtprobleem en haalt hij hierbij artikel 2.11 van het Bal aan betreffende nadelige gevolgen van een activiteit en de benodigde maatregelen om die gevolgen te voorkomen of te beperken. Dit is volgens de indiener in dit dossier niet goed aangepakt. De indiener noemt nog een aantal andere artikelen uit de wet en plichten die hieruit zouden voortkomen en waar geen rekening mee

gehouden zou zijn en wat de rechtmatigheid van de wijze waarop de RES tot stand is gekomen raakt (artikel 2.11 Bal, lid 1ac, lid 2c, artikel 11.3 Omgevingsbesluit).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Participatie en lokaal eigendom.

W_D522-WERE034 RES-Ambitie Holland Rijnland

Volgens de indiener blijkt uit via de Woo verkregen documenten dat de RES-ambitie voor Holland Rijnland niet is voortgekomen uit een open en integrale afweging van ruimtelijke, ecologische, gezondheids- en maatschappelijke randvoorwaarden, maar heeft gefunctioneerd als een vooraf vaststaand beleidsdoel, waaraan de verdere analyses, instrumenten en keuzes in het proces dienstbaar zijn gemaakt.
Volgens de indiener is het gebruikelijke causale verband omgekeerd aangezien niet een inhoudelijke analyse heeft geleid tot het formuleren van een realistische ambitie, maar de vooraf vastgestelde ambitie bepaalde de richting, reikwijdte en uitkomst van de daaropvolgende analyses. Volgens de indiener werkt deze omkering rechtstreeks door in de wijze waarop het planMER in het RES-proces is ingezet doordat het hierdoor niet langer als een open en richtinggevend instrument ter ondersteuning van beleidsvorming functioneert, maar is het planMER in hoofdzaak gebruikt om de reeds vastgestelde ambitie ruimtelijk en milieukundig inpasbaar te maken.

Antwoord
De RES-doelen zijn in 2021 vastgesteld. De RES heeft de doelen die mondiaal zijn gesteld in het akkoord van Parijs, en nationaal zijn vertaald in het Klimaatakkoord, als richtinggevend kader laten gelden. Hierbij is niet de ruimtelijke inpasbaarheid, maar de absolute noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen het uitgangspunt. Dat betekent dat we verantwoordelijkheid moeten nemen om de negatieve klimaateffecten te mitigeren. De causaliteit begint bij het klimaatprobleem.
Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D522-WERE035 Niet juridisch bindende status

Volgens de indiener blijkt uit het Energieakkoord Holland Rijnland 2017–2025 en de daaropvolgende bestuurlijke stukken dat dit akkoord het karakter heeft van een bestuurlijk samenwerkingsdocument en nadrukkelijk niet is bedoeld als juridisch bindend instrument. De indiener focust hierbij op de niet-bindende aard van de RES en het politiek-bestuurlijke karakter van de teksten die geen juridische werking zou hebben richting derden omdat het geen plan of programma in de zin van het omgevingsrecht is.
Volgens de indiener kan de provincie op basis van de niet juridisch bindende status van de RES gemeenten of RES-regio's niet verplichten om op basis van het Energieakkoord of de RES zoekgebieden aan te wijzen, projecten mogelijk te maken of een vooraf vastgesteld TWh-bod te realiseren.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en RES-doelstellingen. De bevoegdheid van de provincie om besluiten te nemen over windlocaties is niet afgeleid van

de RES. In de Energiewet is bepaald dat de provincie bevoegd gezag is voor windlocaties met een omvang van 15-100 MW.

W_D522-WERE036 Geen integrale haalbaarheidstoets

Volgens de indiener hebben tijdsdruk en bestuurlijke afspraken zwaarder gewogen dan inhoudelijke toetsing van de redelijkheid en uitvoerbaarheid van de gekozen ambitie doordat volgens de indiener de haalbaarheid niet voorafgaand is vastgesteld aan de hand van objectieve, toetsbare criteria, maar impliciet verondersteld, waarbij werd aangenomen dat eventuele technische, ruimtelijke, ecologische, gezondheids- en maatschappelijke knelpunten in latere fasen zouden kunnen worden opgevangen. De beoordeling van deze beperkingen is daarmee doorgeschoven naar vervolgbesluiten, nadere uitwerkingen en mitigerende of compenserende maatregelen. Deze werkwijze bevestigt dat geen sprake is geweest van een integrale haalbaarheidstoets op het moment van vaststelling van de ambitie, maar van een proces waarin de ambitie als vaststaand uitgangspunt werd gehanteerd en de feitelijke realiteit daaraan achteraf passend moest worden gemaakt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D522-WERE037 Gezondheid geen factor geweest

Volgens de indiener is gezondheid geen zelfstandige en expliciet gewogen factor geweest bij de totstandkoming van de RES-ambitie doordat het ontbreekt aan een integrale gezondheidsafweging in de zin van een bredere gezondheidsbeoordeling in relatie tot leefkwaliteit (fysieke en mentale gezondheid omwonenden en niet alleen maar toetsing aan bestaande milieunormen). Dit botst volgens de indiener met het doel en de systematiek van de Omgevingswet.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid en Normen.

W_D522-WERE038 Ontbreken structurele monitoring in RES-proces

Volgens de indiener ontbreekt het in het RES-proces aan een robuust, transparant en toetsbaar systeem van structurele monitoring en herijking van ambitie. Volgens de indiener dat deze aanwezige monitoring ingericht als instrument om de voortgang richting het vastgestelde doel te volgen, niet om te beoordelen of dat doel onder veranderende omstandigheden nog steeds realistisch, proportioneel, evenredig en rechtmatig is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D522-WERE039 Vastgehouden aan RES-bod voor Holland Rijnland

Volgens de indiener is bij het bepalen van het RES-bod voor Holland Rijnland gekozen om in de beoordeling van ruimtelijke mogelijkheden en zoekgebieden vast te houden aan het

vooraf vastgestelde bod en geen open verkenning te doen. Er is bewust gezocht naar aanvullende zoekgebieden, waaronder open landschappen en delen van het Groene Hart omdat anders het bod niet haalbaar zou zijn.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D522-WERE040 Vastgestelde bod niet haalbaar

Volgens de indiener was het reeds tijdens het RES-proces bekend dat het provinciale referentiebeeld, zelfs bij maximale inzet, uitkwam op circa 0,78 TWh. Daarmee was intern inzichtelijk dat het vastgestelde bod van circa 1,03 TWh niet haalbaar was binnen gebieden die vanuit ruimtelijk en beleidsmatig oogpunt als passend werden beschouwd. De indiener benoemt dat er desondanks niet voor is gekozen om het ambitieniveau te herzien, maar om zoekgebieden op te nemen waarvan op voorhand bekend was dat harde beperkingen realisatie zouden bemoeilijken of zelfs uitsluiten. Daarmee is volgens de indiener de RES-ambitie een doel op zich wat op gespannen voet staat met de systematiek van de Omgevingswet die uitgaat van adaptief beleid, integrale afweging en tijdige bijstelling van beleid.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D522-WERE041 Inhoudelijke afweging ongeschikt gemaakt aan kwantitatieve doelstellingen

Volgens de indiener blijkt uit de verkregen stukken dat inhoudelijke afwegingen ten aanzien van ruimtelijke geschiktheid, milieugevolgen en maatschappelijke aanvaardbaarheid structureel ondergeschikt zijn gemaakt aan het behalen van kwantitatieve doelstellingen voor energie opwek. Daarmee ontstaat volgens de indiener ten minste een ernstig risico dat bevoegdheden worden gebruikt op een wijze die afwijkt van hun beschermende functie en wettelijke ratio.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D522-WERE042 Structureel omgekeerde volgorde zoekgebieden wind

Volgens de indiener betreft de wijze waarop de geschiktheid van gebieden is beoordeeld meer toelichting omdat zowel volgens het Europese milieurecht als de Omgevingswet een strikte hiërarchie gehanteerd moet worden bij ingrepen in de fysieke leefomgeving waarmee de indiener erop wijst dat dit alleen via een bepaalde volgorde mag met oog op mitigatie en compensatie. Volgens de indiener is deze hiërarchie bij de RES Holland Rijnland structureel omgekeerd wat haaks staat op het Europese rechtskader en de SMB-richtlijn en planMER-plicht en wijst op niet toegestane legitimering achteraf. Daarmee valt de rechtmatigheid van de RES-ambitie en haar doorwerking in het Omgevingsbeleid volgens de indiener in twijfel te trekken.

Antwoord
Het gemaakte plan-MER/OER hoeft niet aangevuld te worden, aangezien wij aan de wettelijke voorwaarden onder de Omgevingswet hebben voldaan. Indien dat niet het geval zou zijn dan had de Commissie voor de mer op dat punt om een aanvulling gevraagd en dat is niet gebeurd.

W_D522-WERE043 Intern proces

Volgens de indiener blijkt uit de Woo-analyse dat het juridische kader en de feitelijke omkering daarvan en daarmee de tekortkomingen ook binnen het provinciale apparaat zelf zijn onderkend, net als dat RES-proces tekortschiet op het punt van ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke onderbouwing. Volgens de indiener benadrukt dit dat het besluitvormingsproces ook intern werd gekenmerkt door twijfel en onzekerheid, zonder dat dit tot heroverweging of bijstelling van de ambitie of proces heeft geleid wat volgens de indiener juridisch relevant is.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D522-WEV002 Bouwhoogtebeperkingen en veiligheidszones

De indiener beschrijft dat in het gebied meerdere luchtvaartbeperkingen gelden. Volgens de zienswijze zijn deze harde randvoorwaarden. De indiener stelt dat hiermee onvoldoende rekening is gehouden. De uitwerking staat in hoofdstuk 10 (pagina 84–90).

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk proces OER en herziening en hoofdstuk veiligheid. De provincie schrijft geen tiphoogtes voor. Luchtvaartveiligheid is een belangrijk aandachtspunt bij de nadere uitwerking van een aantal van de zoekgebieden in de RES-regio's. Het plaatsen van windturbines binnen restrictievlakken is mogelijk maar sterk afhankelijk van de uitkomst van een specifieke toetsing en afweging door het bevoegd gezag. Voor een specifieke locatie of een specifiek windpark dient in de betreffende gebieden een onderzoek uitgevoerd te worden. Zonder positief advies of mitigatiemaatregelen is realisatie niet toegestaan.

W_D522-WEV003 Beleidsvoorbereiding en uitvoerbaarheid

De indiener stelt dat beleid niet mag worden vastgesteld als uitvoering onmogelijk is. Volgens de zienswijze is luchtvaartveiligheid onvoldoende getoetst. Ook ontbreekt volgens de indiener advies. Dit punt wordt verder uitgewerkt op pagina 90–92.

Antwoord
Zie antwoord W_D522- WEV002.

W_D522-WOER026 Wettelijk kader planMER en OER

De indiener beschrijft het wettelijke kader voor de planMER en het OER. Daarbij wordt verwezen naar het Omgevingsbesluit en Europese regelgeving. De zienswijze stelt dat de planfase een zelfstandige betekenis heeft. Essentiële milieueffecten moeten volgens de indiener in deze fase worden onderzocht. Dit uitgangspunt vormt de basis voor meerdere bezwaren (pagina 29–30, 36).

Antwoord

Het OER voldoet zowel aan de juridische Europese als de nationale plan-MER-vereisten. Het klopt dat de planfase zelfstandige betekenis heeft en daarom is er dus ook een OER (=plan-MER) gemaakt. Voor de planfase zijn in dit OER de relevante – potentieel aanzienlijke - milieugevolgen onderzocht. Daarmee kan het OER gebruikt worden als milieu-informatieve ondersteuning voor de vast te stellen Omgevingsvisie.

W_D522-WOER027 Reikwijdte en diepgang van de milieubeoordeling (CUMULATIE)

De indiener geeft aan dat essentiële milieuthema's onvoldoende of niet zijn onderzocht. Genoemd worden onder meer gezondheid, natuur, waterkwaliteit, cumulatie en landschap. Volgens de indiener is de beoordeling fragmentarisch. Hierdoor zou geen integrale afweging mogelijk zijn. Dit punt wordt uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 4 en 7 (pagina 29–38, 79–80).

Antwoord

"Commissie mer in toetsingsadvies: Het onderzoek is uitgevoerd conform de adviezen van de Commissie. "Er zijn heldere en goede alternatieven opgesteld waaronder een alternatief met door gemeenten aangeleverde locaties. Deze zijn getoetst aan alle relevante omgevingsaspecten inclusief het doelbereik waarmee het tekort moet worden aangevuld (52-67 windturbines van 5,6 MW)."
De OER systematiek is juist bedoeld om tot een integrale afweging te komen. Zie in aanvulling hierop themabeantwoording windenergie hoofdstukken gezondheid, natuur en Landschap en het Groene Hart.

W_D522-WOER064 Alternatieven en referentiescenario's

De indiener stelt dat het OER geen reële alternatieven bevat. Volgens de zienswijze worden varianten gepresenteerd die steeds uitgaan van hetzelfde beleidsuitgangspunt. Alternatieven waarbij het Groene Hart wordt ontzien, zouden ontbreken. De indiener werkt dit punt uitgebreid uit en noemt meerdere voorbeelden. Deze zijn te lezen op pagina 30–32 van de zienswijze.

Antwoord

Het onderzoek is gedaan, omdat het huidige provinciale omgevingsbeleid te weinig ruimte biedt om de RES-doelstellingen te behalen. Daarbij is in het OER uitgegaan van alle 'technisch haalbare gebieden' in de drie onderzochte RES'en waarbij ook de huidige plaatsingsvisie wordt aangepast (bijvoorbeeld voor het Groene Hart). Het OER onderzoekt alternatieven om de RES-doelstellingen te verwezenlijken. Over de alternatieven geeft de Commissie mer in het toetsingsadvies het volgende aan: "Het onderzoek is uitgevoerd conform de adviezen van de Commissie. Er zijn heldere en goede alternatieven opgesteld waaronder een alternatief met door gemeenten en waterschappen aangeleverde locaties"

W_D522-WOER074 PlanMER ingezet als legitimerend instrument in plaats van kader

Volgens de indiener blijkt uit de beschikbare stukken dat het planMER en de bijhorende effectanalyses niet primair zijn ingezet om de ambitie of de ruimtelijke keuzes daadwerkelijk te begrenzen. Er zou er sprake zijn van dat effectstudies consequent gepresenteerd worden als voorlopige inschattingen, als eerste verkenning en dat nadere beoordeling pas op projectniveau zou plaatsvinden. Volgens de indiener staat deze benadering op gespannen voet met het wettelijke uitgangspunt van milieueffectrapportage als beslissingsondersteunend instrument, dat juist is bedoeld om reële alternatieven te vergelijken, milieugevolgen vooraf inzichtelijk te maken en onaanvaardbare effecten te vermijden. In plaats daarvan is binnen het RES-proces een werkwijze gehanteerd waarin milieueffecten in beginsel worden geaccepteerd zolang zij theoretisch als mitigeerbaar of compenseerbaar worden aangemerkt. Daarbij ontbreekt een onderbouwing waaruit blijkt dat deze veronderstelde mitigatie of compensatie in de praktijk juridisch uitvoerbaar, ecologisch effectief en financieel haalbaar is. Het planMER verliest daarmee zijn begrenzende functie en wordt ingezet als legitimerend instrument voor een reeds vaststaande beleidsrichting, in plaats van als kader dat vooraf richting geeft aan de besluitvorming.

Antwoord

Het plan-MER (OER)-onderzoek is gedaan, omdat het huidige provinciale omgevingsbeleid te weinig ruimte biedt om de RES-doelstellingen te behalen. Daarbij is in het OER uitgegaan van alle 'technisch haalbare gebieden' in de drie onderzochte RES'en waarbij ook de huidige plaatsingsvisie wordt aangepast (bijvoorbeeld voor het Groene Hart). Het OER onderzoekt alternatieven om de RES-doelstellingen te verwezenlijken. Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D522-WOER075 Procedure: PlanMER te laat opgeleverd.

Volgens de indiener is het planMER RES Holland Rijnland te laat opgeleverd om nog volwaardig betrokken te worden bij de afwegingen binnen de RES waardoor het niet is gebruikt als kaderstellend en richtinggevend instrument bij de beleidsvorming, maar slechts als achteraf ondersteunend document. Dit staat volgens de indiener op gespannen voet met Europees en nationaal recht (artikel 3:2 Awb en artikel 11.3 Omgevingsbesluit).

Antwoord

Het plan-MER (OER) is tegelijkertijd met de ontwerp herziening 2025 van het Omgevingsbeleid opgeleverd. Het doel van het OER is om de besluitvorming over het wijzigen van het provinciale omgevingsbeleid te ondersteunen. In het geval van windenergie gaat dit om het besluit om nieuwe zoekgebieden op te nemen in de Omgevingsvisie, die in de toekomst verder uitgewerkt kunnen worden tot locaties in de Omgevingsverordening, om de RES-doelstellingen met betrekking tot de opwek van duurzame elektriciteit mogelijk te maken.

W_D524

W_D524 -WEA095 alternatieve opwek door technologische ontwikkeling

Indiener wijst erop dat de kosten voor zonnecellen en batterij-opslag nog steeds goedkoper en efficiënter worden. Op basis hiervan is indiener van mening dat het niet logisch is om op basis van te verwachte trage besluitvorming nu al voor over 10-15 jaar te kiezen voor wind terwijl de alternatieven op dat moment beter zullen zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D524 -WEE157 zonde van geleverde inspanning

Indiener is van mening dat de plaatsing van windturbines uitgevoerde inspanningen en daarbij behorende kosten voor behoud en van agrarisch cultuur landschap te niet doen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Natuur.

W_D524 -WEO518 ruimtelijke ongeschikt

Indiener vindt het gebied IA.05.HR/MH ongeschikt voor windenergie aangezien deze in de vigerende bestemmingsplannen niet past. Daarnaast is het gebied naar opvatting van de indiener ruimtelijk ongeschikt en is er geen bestuurlijk draagvlak.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Landschap en het Groene Hart, Natuur en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D524 -WEO519 hoge kosten voor de gemeenschap

Indiener wijst er op dat de kosten voor wind op land hoge kosten voor de gemeenschap met zich meebrengen.

Antwoord

Toepassing van windenergie zal geen hoge kosten voor de gemeenschap met zich meebrengen. Integendeel, energie uit lokaal opgewekte wind zal kosten besparen. Daarnaast zal de lokale opwek de belasting van het elektriciteitsnet beperken, waardoor de benodigde uitbreiding ervan niet onevenredig zal zijn.

W_D525

W_D525-WEA096 Afstandsnormen

De indiener verzoekt de provincie om aandacht te vragen voor de juistheid van de gehanteerde afstandsnormen en de ruimtelijke onderbouwing omdat de indiener dit op basis van de beschikbare informatie nog onvoldoende onderbouwd vindt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D525-WEE158 Bijenvolken

De indiener maakt bezwaar tegen het voornemen windturbines te plaatsen in de directe omgeving van haar perceel waar zich de moestuin en bijenstal van de indiener bevinden. De indiener vreest namelijk verstoring van de vliegactiviteit van bijen door trillingen, lage geluidstonen en veranderde luchtstromen door windmolens met mogelijke gevolgen voor de vitaliteit van de volken én voor de bestuiving in de omgeving.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid en Normen.

W_D525-WEE159 Ecologie

De indiener vreest verstoring van vogels, vleermuizen en insecten door windturbines in haar gebied. Daarmee wordt het evenwicht in dit gebied verstoort en de plannen lijken hiermee in strijd met de provinciale doelen voor natuurherstel.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid en Normen.

W_D525-WEE160 Bijenvolken

De indiener vreest het laagfrequente geluid dat windturbines produceren omdat dit de bijen waarmee de indiener werkt verstoort.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Normen.

W_D525-WEE161 Alternatieven

De indiener verzoekt de provincie te onderzoeken of er alternatieve locaties beschikbaar zijn waar minder mensen, natuur en kleinschalige landbouw wordt geraakt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieve locaties.

W_D525-WEG210 Gezondheid

De indiener geeft aan dat slagschaduw het gebruik van de moestuin en bijenstal van de indiener aanzienlijk kan verstoren vanwege het volgens de indiener ritmische flikkeren wat zowel voor mens als dier als hinderlijk ervaren kan worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur, Gezondheid en Normen.

W_D527

W_D527-WEO520 Nieuwkoop

De indiener geeft aan tegen de plaatsing van windmolens in de gemeente Nieuwkoop te zijn, met oog op het behouden van de laatste natuur- en landbouwgebieden. De indiener ziet voor de provincie een leidende rol in het verminderen van energiegebruik en hoopt dat de provincie het spoort van innovatie kiest om dit te bewerkstelligen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Groene Hart en Alternatieven voor opwek.

W_D531

W_D531-WEA097 Afstandsnormen

De indiener maakt bezwaar tegen het ontbreken van goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen als basis van de plannen van de provincie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D531-WEA098 Alternatieven

De indiener maakt bezwaar tegen het ontbreken van goed onderzoek naar alternatieven en is van mening dat de plannen niet in een context zijn geplaatst van alternatieven. De indiener vraagt om inzicht in het besluitvormingsproces.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D531-WEG211 Gezondheid

De indiener maakt bezwaar dat de provincie bij het maken van plannen geen onafhankelijk onderzoek heeft gedaan naar de effecten op de gezondheid van omwonenden mensen en dieren en ervaart de verwijzing naar het RIVM die aangeeft dat bij hen geen gezondheidsrisico's bekend ondermijnend aan wat inwoners daadwerkelijk ervaren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D531-WEO521 Participatie

De indiener maakt bezwaar omdat volgens hem bij aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswet volledig heeft ontbroken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en Lokaal eigendom.

W_D531-WEO565 SMR

De indiener vraagt de provincie om de leefomgeving van het Groene Hart te beschermen en hier geen windturbines toe te staan, maar om alternatieven buiten dit gebied te vinden. De indiener verwijst ook naar de bouw van kleine modulaire kerncentrales van 300MW zoals in Polen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D533

W_D533-WEG212 Strijd met zorgvuldigheidsnormen inzake volksgezondheid, leefomgeving en veiligheid

De voorgenomen locatie voor het plaatsen van de windturbines ligt zo'n 1,3 kilometer van de woning van betrokken personen. Er zal sprake zijn van ernstige geluidshinder en tevens hinder vanwege slagschaduw.

Er geldt min of meer een maximale geluidsnorm van 35 Db voor windmolens gelet op een rapport daarover aan het ministerie van VROM uit 2009.
Het voornemen van de provincie is dan ook in strijd met algemeen aanvaarde normen voor veiligheid en zorgvuldigheid ter voorkoming van ernstige overlast en gezondheidsschade bij de inwoners van Waddinxveen. De turbines vormen een aantoonbaar en significant risico voor ons welzijn en onze gezondheid.
OER schiet te kort en is in strijd met de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage.
Voorzorgsbeginsel dient leidend te zijn.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Normen, Veiligheid en Gezondheid.

W_D533-WEL166 Strijdigheid met de Provinciale Omgevingsvisie en het ruimtelijk beleid

Het voornemen is in strijd met de eigen uitgangspunten van de PZH. Het plaatsen van industriële windturbines van deze omvang (240 meter) in dit open polderlandschap druist dan ook lijnrecht in tegen het provinciale beleid om open ruimtes te beschermen en windenergie te clusteren bij bestaande grootschalige elementen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D533-WEO522 Aantasting van eigendomsrechten en economische schade

De plaatsing van 9 windturbines met een tiphoogte van 240 meter is disproportioneel en onvoorstelbaar. Het zal leiden tot substantiële en permanente waardedaling van de woning van betrokkenen. Wordt op betrokkenen afgewenteld zonder adequate compensatie of inspraak. In strijd met artikel 1 EVRM.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie

W_D533-WEO523 Cumulatieve belasting van de leefomgeving

De leefbaarheid in Waddinxveen staat onder druk door diverse infrastructurele projecten. Een windturbinepark versterkt deze druk en is een disproportionele belasting.

Antwoord

De provincie erkent dat Waddinxveen al te maken heeft met meerdere ruimtelijke ontwikkelingen. De aanwijzing van een zoekgebied voor wind betekent echter niet dat een extra disproportionele belasting vaststaat. De daadwerkelijke effecten op leefbaarheid en cumulatie worden pas bij concrete plannen beoordeeld en vormen dan een onderdeel van de besluitvorming.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening

W_D533-WEO524 Verzoek

Verzocht wordt om af te zien van de voorgenomen wijziging van het Omgevingsbeleid, geen plaatsing van windturbines in de Achterofse polder. Beginselen van behoorlijk bestuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Inleiding en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D533-WERE032 Strijd met de Regionale Energie Strategie (RES) Midden-Holland

De voorgenomen ontwikkeling is ook niet in overeenstemming met de afspraken binnen de RES Midden-Holland, waarin primair is ingezet op zonne-energie. Het ontbreken van voldoende overleg met betrokken gemeenten ondermijnt het beginsel van participatie en het vertrouwen in het provinciaal bestuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Participatie en lokaal eigendom.

W_D533-WOER065 Onvoldoende onderbouwing in de OER en strijd met de verplichtingen uit de MER

Er ontbreekt volgens de betrokkenen informatie zoals geluidsberekeningen, gezondheidsrisico's. Alles is onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd.
Het plaatsen van windturbines past niet in het Groene Hart, ter behoud van groene long in de Randstad.
Er wordt niet voldaan aan de SMB-richtlijn (2001/42/EG) en de nationale regelgeving inzake mer en dit leidt tot een juridisch ondeugdelijke basis.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Landschap en het Groene Hart.

W_D534

W_D534-WEE163 Wind Energie

De Nieuwkoopse polder is omringd door diverse natuurgebieden zoals Ruygeborg, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, De Groene Jonker en weidegebieden aan de oostzijde van Aarlanderveen. Het plaatsen van windturbines heeft een groot nadelig effect op (weide)vogels en genoemde natuurgebieden.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D534-WEG213 Wind Energie

De impact op de gezondheid en het welzijn van de omwonenden door overlast van geluidhinder en slagschaduw moet een groot punt van aandacht zijn. Nu al veel geluidshinder vanwege vliegverkeer. Windturbines leiden tot meer geluidshinder van laagfrequent geluid.
Onderzoeken wijzen uit dat de geluidshinder en de slagschaduw van windmolens leidt tot ernstige gezondheidsklachten.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Gezondheid, Normen, Veiligheid.

De provincie is bekend met de ervaren overlast van Schiphol in deze omgeving. Dit betekent echter niet dat windturbines in deze omgeving niet tot de wettelijke mogelijkheden behoren. De wetgever heeft bepaald in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving - artikel 3.34 en verder - hoe cumulatie van geluid berekend wordt en wanneer het produceren van extra geluid is toegestaan.

W_D534-WEL167 Wind Energie

De vergezichten in de Nieuwkoopse polder geven het gebied een typische, rustige en landelijke sfeer. Om deze polder een ‘bedrijfsmatig landschap met moderne gebouwen op een flinke schaal’ te noemen is onjuist. De windturbines zullen ervoor zorgen dat het karakter van de polder totaal verdwijnt en wordt vernietigd.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D534-WEL168 Wind Energie

Als aanwonende zullen de betrokkenen de aanblik hebben op de grote, lelijke windturbines. Waardedaling van woningen, daar zal aan tegemoet gekomen moeten worden.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D534-WEO525 Wind Energie

Door de windturbines zal uitbreiding van het dorp Nieuwkoop niet meer mogelijk zijn.

Antwoord
Grootschalige woningbouw in het buitengebied van Nieuwkoop is momenteel niet aan de orde naast locatie Buytenwech-Noord.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D534-WEO526 Wind Energie

Betrokkenen hopen dat PZH door deze zienswijze tot inkeer komt en besluit dat windmolens in de Nieuwkoopse polder een zeer slecht idee is.

Antwoord
Geen (aanvullende) inhoudelijke zienswijze.

W_D534-WEV024 Wind Energie

De Nieuwkoopse polder ligt in de aanvliegroute van Schiphol. Het zou onlogisch zijn om voor dergelijke windmolens ontheffingen te verlenen. Indien lagere windmolens, dan ook lagere opbrengsten en dus minder rendabel.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D537

W_D537-WEO527 Groene hart

De indiener geeft aan dat het Groene Hart groen moet blijven volgens afspraken, en dat de komst van een windmolenpark deze afspraak niet in stand houdt. De indiener heeft ook foto's aan de zienswijze toegevoegd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D537-WEO528 Groene hart

De indiener vindt het onbegrijpelijk dat er ruimte wordt geboden aan een windmolenpark in tijden van stikstofbeleid, het uitfaseren van boeren, en het prioriteren van natuurgebieden, zeker omdat de Langeraarse plas noord een beschermd vogelbroedgebied is.

Antwoord

De in de zienswijze benoemde stikstofdepositie heeft te maken met het feit dat landbouw een significant aandeel heeft in de stikstofuitstoot. Bouw van windturbines heeft een zeer beperkte impact en leidt tot een verduurzaming van het energiesysteem in Zuid-Holland.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart en Natuur.

W_D537-WEO529 Groene hart

Onderzoeken tonen aan dat ondanks de initiële presentatie, groene stroom van windturbines niet zo groen is vanwege fossiele brandstof nodig voor de levenscyclus van windmolens, wat een laag rendement oplevert.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid windturbines.

W_D537-WEO530 Groene hart

De indiener stelt dat gepaste uitbreiding van omliggende dorpen onmogelijk wordt door ruimte die door windturbinegebieden wordt opgeëist.

Antwoord

Grootschalige woningbouw in het buitengebied van Langeraar is momenteel niet aan de orde.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D537-WEO531 Groene hart

Tijdens de bouw zal het gebied veranderen in een enorme bouwput waarbij kwetsbare kleine wegen geheel verwoest zullen worden door zwaar materieel.

Antwoord

Voor de realisatie van windturbines moet de initiatiefnemer een omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw. Bij de vergunningsaanvraag beoordeelt het bevoegd gezag of er onacceptabele schade of hinder veroorzaakt.

W_D537-WEO532 Groene hart

De indiener doet een dringend beroep op gezond verstand en maakt bezwaar tegen de plannen omdat bij de aanvang van dit proces participatie volgens de Omgevingswetgeving heeft ontbroken en er geen goed onderbouwde wettelijke afstands- en geluidsnormen beschikbaar zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Normen en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D537-WEV025 Groene hart

Dit gebied is al zwaar belast door vliegverkeer van Schiphol en de drukke A4 en N207.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen en Veiligheid.

De provincie is bekend met de ervaren overlast van Schiphol in deze omgeving. Dit betekent echter niet dat windturbines in deze omgeving niet tot de wettelijke mogelijkheden behoren. De wetgever heeft bepaald in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving - artikel 3.34 en verder - hoe cumulatie van geluid berekend wordt en wanneer het produceren van extra geluid is toegestaan.

W_D537-WEV026 Groene hart

De indiener vraagt zich af hoe het vliegverkeer is georganiseerd wanneer windturbines van 240 meter hoog de veiligheidsmarge voor vliegtuigen die op 500 tot 1000 meter hoogte over het gebied komen, reduceren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D537-WEV027 Groene hart

Er zijn steeds meer wetenschappelijke onderzoeken die publiceren dat neveneffecten zoals laagfrequente resonantie, fijnstof van kunststof bladen, en optische horizonvervuiling schadelijk zijn voor mens en natuur.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D540

W_D540-WEG214 Gezondheid

Uit onderzoeken en ervaringen van omwonenden blijkt dat windturbines kunnen leiden tot overlast vanwege geluid, trillingen en slagschaduw. Dat kan bij omwonenden leiden tot stress, hoofdpijn, slaapproblemen en andere gezondheidsklachten. Artsen uit binnen- en buitenland onderschrijven dit.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D540-WEG215 Dronten

Een rapport dat in opdracht van de gemeente Dronten is gemaakt geeft aan dat mensen 's nachts tot op zeer grote afstand uit hun slaap worden gehouden door laagfrequent geluid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D540-WEO533 Schadelijke Stoffen

Betrokkene maakt zich zorgen om stoffen als Bisfenol A en PFAS die vrijkomen door windturbinebladen en uiterst giftig zijn. Ook in kleine hoeveelheden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D540-WEO534 Recyclen

Ook het recyclen van bladen van windturbines is zorgwekkend. Die bestaan uit composiet en lijm. We kunnen beter inzetten op zonne-energie, kernenergie en energiebesparing.

Onder het mom van het redden van het milieu moet niet een van de laatste open gebieden – het Groene Hart – opgeofferd worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines en Gezondheid.

W_D543

W_D543-WEA099 Alternatieven zijn beschikbaar

Zonne-energie, zonnevelden, batterijopslag, energiemanagement, kleinere projecten i.p.v. grootschalige turbines in woongebieden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Alternatieven voor opwek.

W_D543-WEG216 Geluids- en gezondheidsrisico's voor omwonenden

In een dichtbebouwd gebied als het onze is het onmogelijk om de overlast vanwege geluid en slagschaduw te voorkomen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D543-WEO535 Onevenredige aantasting van het dorp- en natuurgebied

Bodegraven is een kleinschalige woonkern met een open, groene omgeving. Horizonvervuiling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D543-WEO536 Veiligheidsrisico's (ijsval, wiekbreuk, brand)

Vanwege de nabijheid van woningen levert dit reële risico's op. De provincie kan de veiligheid van bewoners niet garanderen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid en Normen.

W_D543-WEO537 Waardedaling van woningen

Woningen rondom windmolens dalen in waarde. Dit raakt bewoners financieel en emotioneel en wordt onvoldoende gecompenseerd.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Financiële compensatie.

W_D543-WEO538 Onvoldoende participatie en draagvlak

Bewoners voelen zich onvoldoende gehoord. Het draagvlak in dit dorp is extreem laag. Geen eerlijk participatieproces.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Tijdlijn, proces OER en Herziening en Participatie en Lokaal eigendom.

W_D543-WEO539 Verzoek

Betrokkene verzoekt om de plaatsing van windturbines in en rondom Bodegraven te schrappen uit het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Gezondheid.

W_D546

W_D546-WEL169 Cultuurlandschap

Door goede ruimtelijke planning is er midden in de Randstad een uniek gebied met rust, ruimte en groen. Dat dient te worden behouden. Dit 1000 jaar oude cultuurlandschap is zo kenmerkend voor Nederland, dat het vele toeristen naar Nederland trekt.
De geplande windturbines veranderen het karakter van het Groene Hart ingrijpend.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur en Toerisme/recreatie.

W_D546-WEL170 Geen NIMBY-reactie

Betrokkene is voorstander van duurzame energie. Behoud van het Groene Hart gaat veel verder dan het eigen belang van betrokkene.

Er is in dit gebied geen ruimte voor windturbines, ongeacht het formaat en de hoeveelheid.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D546-WEL171 Cultuurlandschap

Door goede ruimtelijke planning is er midden in de Randstad een uniek gebied met rust, ruimte en groen. Dat dient te worden behouden. Dit 1000 jaar oude cultuurlandschap is zo kenmerkend voor Nederland, dat het vele toeristen naar Nederland trekt.
De geplande windturbines veranderen het karakter van het Groene Hart ingrijpend.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur en Toerisme/recreatie.

W_D546-WEL172 Keuze/ groene long

Keuze voor het unieke karakter van het Groene Hart behouden voor nu en toekomstige generaties. Het Groene Hart is de groene long van de Randstand.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D546-WEL199 Cultuurlandschap

Door goede ruimtelijke planning is er midden in de Randstad een uniek gebied met rust, ruimte en groen. Dat dient te worden behouden. Dit 1000 jaar oude cultuurlandschap is zo kenmerkend voor Nederland, dat het vele toeristen naar Nederland trekt.
De geplande windturbines veranderen het karakter van het Groene Hart ingrijpend.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Het Groene Hart, Natuur en Toerisme/recreatie.

W_D546-WEN025 Normen

Er zijn geen goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen beschikbaar. Tevens geen onderzoek gedaan naar de effecten op het gebied van recreatie en toerisme.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Geluid en Toerisme/recreatie.

W_D546-WEO540 Geen NIMBY-reactie

Betrokkene is voorstander van duurzame energie. Behoud van het Groene Hart gaat veel verder dan het eigen belang van betrokkene.

Er is in dit gebied geen ruimte voor windturbines, ongeacht het formaat en de hoeveelheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D546-WEO541 Participatie

Betrokkene maakt bezwaar tegen het verloop van de procedure. Ontbrak aan verplichte participatie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D546-WEO542 Recreatie

Het zal ook economische consequenties hebben qua toerisme, recreatie en boerenbedrijf. Het tast de leefbaarheid aan in dorpen in het Groene Hart.
-Het maakt nieuwbouw onmogelijk.
-Gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu.
-Grote invloed op vogels die van plas tot plas trekken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw, Toerisme/recreatie, Natuur en Gezondheid.

W_D546-WEO543 Groene Long

Keuze voor het unieke karakter van het Groene Hart behouden voor nu en toekomstige generaties. Het Groene Hart is de groene long van de Randstand.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D546-WEO544 Procedure

Betrokkene maakt bezwaar tegen het verloop van de procedure. Ontbrak aan verplichte participatie.
Er zijn geen goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen beschikbaar. Tevens geen onderzoek gedaan naar de effecten op het gebied van recreatie en toerisme.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Normen, en Toerisme/recreatie.

W_D546-WEO545 Economische consequenties

Het zal ook economische consequenties hebben qua toerisme, recreatie en boerenbedrijf. Het tast de leefbaarheid aan in dorpen in het Groene Hart.
-Het maakt nieuwbouw onmogelijk.
-Gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu.
-Grote invloed op vogels die van plas tot plas trekken.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw, Toerisme/recreatie, Natuur en Gezondheid.

W_D546-WEO582 Keuze/ groene long

Keuze voor het unieke karakter van het Groene Hart behouden voor nu en toekomstige generaties. Het Groene Hart is de groene long van de Randstand.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D546-WEO583 Economische consequenties

Het zal ook economische consequenties hebben qua toerisme, recreatie en boerenbedrijf. Het tast de leefbaarheid aan in dorpen in het Groene Hart.
- Het maakt nieuwbouw onmogelijk.
- Gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu.
- Grote invloed op vogels die van plas tot plas trekken.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Woningbouw, Toerisme/recreatie, Natuur en Gezondheid.

W_D546-WEO584 Procedure

Betrokkene maakt bezwaar tegen het verloop van de procedure. Ontbrak aan verplichte participatie.
Er zijn geen goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen beschikbaar. Tevens geen onderzoek gedaan naar de effecten op het gebied van recreatie en toerisme.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Normen, en Toerisme/recreatie.

W_D546-WEO585 Geen NIMBY-reactie

Betrokkene is voorstander van duurzame energie. Behoud van het Groene Hart gaat veel verder dan het eigen belang van betrokkene.
Er is in dit gebied geen ruimte voor windturbines, ongeacht het formaat en de hoeveelheid.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D547

W_D547-WEE164 Vogels

Ook is het schadelijk voor de vogels die door de wieken worden gedood.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D547-WEG217 Brom

Betrokkene maakt bezwaar tegen de plaatsing van windmolens in zijn wijde woonomgeving

Heeft al veel last van brom geluiden/vibraties van de Molens langs de A12, die zich via de lucht en via heipalen onder zijn huis tot in zijn lichaam binnen komen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Geluid en Normen.

W_D551

W_D551-WEE165 Negatieve effecten op natuur en vogels

De indiener wijst op de zeer sterke negatieve effecten van windturbines op weidevogelgebieden, niet-broedvogels, vogeltrek, stiltegebieden, erfgoed en cultuurhistorie, zoals beschreven in de omgevingseffectrapportage Herziening omgevingsbeleid 2025.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Natuur en Cultuur Erfgoed.

W_D551-WEE166 Verstoring van natuur en habitat

De indiener benadrukt dat windturbines geluidsoverlast, slagschaduw en verstoring van de natuur en habitat van wilde vogels en dieren veroorzaken, wat niet zinvol is in een gebied zonder zware industrie.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen, Gezondheid en Natuur.

W_D551-WEG218 Gezondheidsimpact

De indiener maakt zich zorgen over de gevolgen van windturbines op de geestelijke en lichamelijke gezondheid van mensen, vanwege de geluidsoverlast en het ontsierende aspect van de turbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D551 -WEE167 Schending van beschermingscategorieën

De indiener stelt dat de huidige plannen de recente beslissingen in de Omgevingsverordening Zuid-Holland schenden, waarin het doelgebied deels is aangemerkt als beschermd Natuurnetwerkgebied en deels als beschermd vogelweidegebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Groene Hart en Natuur.

W_D551 -WEO546 Bezwaar tegen windturbines boven Nieuwerbrug aan den Rijn

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen om windturbines te plaatsen in het gebied boven Nieuwerbrug aan den Rijn, gemeente Bodegraven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D553

W_D553-WEE168 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener stelt dat de provincie Utrecht het zoekgebied langs de A12 heeft laten vallen omdat diverse gebieden in de buurt zijn aangewezen tot stiltegebieden. Daarnaast is het een belangrijk weidevogelkerngebied met nader te bepalen overgangsgebied. Het voornemen van de provincie Zuid-Holland staat hiermee haaks op die van de provincie Utrecht.

Antwoord

Het primaire zoekgebied in de provincie Zuid-Holland overlapt niet met het weidevogelgebied. Alleen aan de oostzijde van het zoekgebied is er een klein stukje overlap met de bufferzone van 200 meter rondom een weidevogelgebied. Het primaire zoekgebied in de provincie Zuid-Holland kan in een later stadium echter zo aangepast worden dat deze overlap er niet meer is.

Het stiltegebied van de provincie Utrecht gaat al vóór de provinciegrens over in een bufferzone. Daarnaast geldt het stiltegebied alleen in de provincie Utrecht.

Zie ook themabeantwoording windenenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D553-WEG219 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener stelt dat er onvoldoende onderzocht is wat de lange termijneffecten zijn van de gebruikte materialen in windturbines en eventuele vrijgekomen microplastics en chemische stoffen bij slijtage, brand of sloop. Er wordt verzocht onafhankelijke onderzoek af te wachten alvorens nieuwe zoekgebieden worden vastgesteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines en Gezondheid.

W_D553-WEN026 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener verzoek het handboek risicozonering windturbines (HRW) ter harte te nemen en windturbines op minimaal de tiphoogte afstand van een gasleiding te plaatsen.

Antwoord

De provincie hecht veel waarde aan de veiligheid van het plaatsen en in gebruik nemen van windturbines. Daarbij gaat de provincie uit van de landelijke wetgeving omtrent afstand van buis- en gasleidingen. Hoe eventuele windturbines veilig ten opzichte van buis- en gasleidingen geplaatst kunnen worden, is aan de initiatiefnemer. Die zoekt dit op basis van locatie specifieke onderzoeken uit. Als het bevoegd gezag van mening is dat de veiligheid niet voldoende gewaarborgd wordt, dan wordt de vergunning niet afgegeven.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Veiligheid.

W_D553-WEN027 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener vindt het onverantwoord dat de provincie met haar zoekgebieden vooruitloopt op landelijke wetgeving waar het gaat om afstandsnormen tussen windturbines en

woningen. En verzoekt de provincie geen nieuwe gebieden aan te wijzen zolang het ministerie van Klimaat en Energie geen nieuwe juridisch houdbare afstandscriteria heeft vastgesteld.
De indiener wijst op wetenschappelijke publicaties waar in relatie tot laagfrequent geluid, slagschaduw en trillingen afkomstig van windturbines slaapstoornissen, stressklachten en verminderde leefkwaliteit worden aangetoond.

Antwoord
De provincie volgt de landelijke conceptnormen van het Rijk, die mede gebaseerd zijn op adviezen van het RIVM en de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten. Daar zit ook een afstandsnorm bij die wij in de Omgevingseffectrapportage (OER) gehanteerd hebben. Mochten de landelijke normen in de toekomst veranderen op basis van nieuwe inzichten, dan neemt de provincie deze normen over.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D553-WEN028 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal
De indiener wijst op feitelijke tekortkomingen van gehanteerde Lden. Het rekenmodel is achterhaald. Lden houdt geen rekening met extremen, seizoenswisselingen, geluidswisselingen en laagfrequente overgevoeligheid van het gehoor. Daarmee zijn de geluidscontouren onacceptabel onderschat. Dit wordt verergerd bij hogere turbines.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Normen en Gezondheid.

W_D553-WEO547 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal
De indiener verzoekt de door de provincie Utrecht verrichte onderzoeken te gebruiken voor het aanwijzen van zoekgebieden. Deze onderzoeken zouden ertoe leiden dat gebied 7 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal af valt.

Antwoord
Het primaire zoekgebied in de provincie Zuid-Holland overlapt niet met het weidevogelgebied. Alleen aan de oostzijde van het zoekgebied is er een klein stukje overlap met de bufferzone van 200 meter rondom een weidevogelgebied. Het primaire zoekgebied in de provincie Zuid-Holland kan in een later stadium echter zo aangepast worden dat deze overlap er niet meer is.

Het stiltegebied van de provincie Utrecht gaat al vóór de provinciegrens over in een bufferzone. Daarnaast geldt het stiltegebied alleen in de provincie Utrecht.

Zie ook themabeantwoording windenenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D553-WEO548 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal
Aan de westzijde van de locatie Polder Rozendaal bevindt zich een stiltegebied en een NNN-gebied. De analyse harde belemmeringen stelt in paragraaf 10.3 dat het plaatsen van windturbines in een NNN-gebied als niet kansrijk wordt beoordeeld. Dat aan de oostzijde

van het gebied ter plaatse van de gasleiding binnen de risicozone geen windturbines geplaatst mogen worden, is vanzelfsprekend.

Antwoord
Het plaatsen van windturbines in een NNN-gebied wordt inderdaad als niet kansrijk beoordeeld. Het zoekgebied waar de indiener naar refereert overlapt voor een klein deel met NNN-gebied, maar in het grootste deel van het zoekgebied is windenergie kansrijk te maken.

Realisatie van windenergie in een stiltegebied is niet op voorhand onmogelijk, maar vraagt wel om een vergoeding. In de Omgevingseffectrapportage (OER) zijn de stiltegebieden daarom niet uitgesloten.

In de OER zijn buisleidingen meegenomen in de analyse met betrekking tot complexe belemmeringen. De provincie is op de hoogte van de buisleiding waar de indiener naar verwijst, maar ziet dit op voorhand niet als reden om het zoekgebied af te laten vallen. In de vervolgonderzoeken zal er zorgvuldig gekeken worden naar de veiligheid van eventuele windturbines nabij buisleidingen.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Veiligheid en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D553-WOER066 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener maakt bezwaar tegen het plaatsen van mega-windturbines in de Krimpenerwaard-Polder Rozendaal. Daarmee wordt bezwaar gemaakt tegen de conclusie in het OER, waarin de tiphoogte van 240m is meegenomen, dit onderzoek is onzorgvuldig uitgevoerd.

Antwoord
De genoemde aantallen windturbines in de OER zijn een eerste indicatie. Op basis van locatie-specifieke onderzoeken van een mogelijke initiatiefnemer zal het daadwerkelijke aantal windturbines en de bijbehorende afmetingen bepaald worden. De OER schrijft niet voor hoeveel windturbines ergens moeten komen.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D553-WOER067 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener stelt dat de analyse harde belemmeringen paragraaf 10.2 van het OER niet correct is uitgevoerd. Aan de oostzijde van de locatie Polder Rozendaal bevindt zich namelijk een gasleiding die deels door het traject loopt.

Antwoord
Buisleidingen vormen geen absolute belemmering, mits mitigerende maatregelen worden toegepast. In deze fase van de besluitvorming zijn nog geen concrete turbineposities bekend. Hierover wordt ook nog geen besluit genomen. De aanwezigheid van buisleidingen is een aandachtspunt bij de verdere uitwerking (afstemming tussen ontwikkelaar en eigenaar van de leiding).

W_D553-WOER068 Krimpenerwaard-Polder Rozendaal

De indiener stelt dat niet wordt voldaan aan een van de basis spelregels uit het OER namelijk de afstand tot de woonkern van minimaal 1000m. De Hoenkoopse Buurtweg had op basis van dit gegeven in beginsel nooit aangewezen mogen worden.

Antwoord

De afstand tot woonkernen waar u naar refereert is geen harde eis in de Omgevingseffectrapportage (OER). In de OER zijn vuistregelafstanden gebruikt om in te schatten hoe kansrijk zoekgebieden zijn op het gebied van de landelijke concept-geluidsnorm. Zoekgebieden die binnen de vuistregelafstanden vallen zijn niet direct uitgesloten. Het zegt alleen iets over de kansrijkheid van deze zoekgebieden. In locatie specifieke vervolgonderzoeken wordt nogmaals gekeken naar de afstand tot woonkernen en solitaire bebouwing om ervoor te zorgen dat er voldaan kan worden aan de normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D555

W_D555 -WEA100 Alternatieven

Indiener tekent bezwaar aan tegen het plaatsen van windturbines. Er bestaan betere alternatieve voor het opwekken van duurzame energie dan windturbines in het Groene Hart. Andere vormen van energieopwekking zijn beter voor natuur/biodiversiteit en visuele vervuiling.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek, Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D556

W_D556-WEL173 Ruimtelijke druk en opgaven

De indiener wijst op de hoge ruimtelijke druk en de veelheid aan opgaven in de Bollenstreek, zoals wonen, natuur, landbouw, landschap en recreatie. Windturbines zouden deze druk verder verhogen.

Antwoord

Antwoord voor geheel zienswijze indiener W_D556: Zoekgebieden voor wind in de bollenstreek, waaronder de Hogeveense Polder, zijn meegenomen in het OER. U bent verheugd dat dit zoekgebied niet is opgenomen in de nu voorgenomen beleidsaanpassing, mede vanwege andere ruimtevragers. Zuid-Holland is een provincie met een grote druk op de ruimte, waarbij er altijd een afweging moet worden gemaakt. Op dit moment geeft de provincie voorkeur aan andere zoekgebieden voor wind. Indien er in de toekomst andere locaties worden onderzocht, zullen deze moeten worden opgenomen in het provinciale omgevingsbeleid. Hier is altijd besluitvorming voor nodig en de daarbij behorende zienswijzeprocedures.

W_D556-WEA101 Toekomstige druk op de Bollenstreek

De indiener vreest toekomstige druk op de Bollenstreek als alternatieve locaties voor windenergie worden gezocht. De indiener vraagt om nu vast te leggen dat de Bollenstreek ongeschikt is voor windturbines en dat er geen draagvlak bestaat.

Antwoord

Zie antwoord W_D556-WEL173

W_D556-WEO549 Zoeklocaties voor windenergie in de Bollenstreek

De indiener constateert dat er geen zoeklocaties voor windturbines zijn opgenomen binnen de Bollenstreek en is hier blij mee. De indiener vindt dat grootschalige windenergie niet past bij de schaal, structuur en kwetsbaarheid van de regio.

Antwoord

Zie antwoord W_D556-WEL173

W_D556-WEO552 Verzoek om nieuwe besluitvormingsprocedure

Indien toch wordt overwogen om locaties binnen de Bollenstreek als zoekgebied voor windenergie aan te wijzen, vraagt de indiener om een volledige, volwaardige en transparante nieuwe besluitvormingsprocedure, inclusief een nieuwe zienswijze en participatieronde.

Antwoord

Zie antwoord W_D556-WEL173

W_D556-WEO550 Gebrek aan draagvlak

De indiener stelt dat er geen maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak bestaat voor windturbines in de Bollenstreek. Dit blijkt uit insprekers, een bezwaarbrief, een petitie en een motie van de gemeenteraad van Noordwijk.

Antwoord

In deze herziening omgevingsbeleid worden geen primaire of secundaire zoekgebieden voorgesteld in de Bollenstreek. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D556-WEO551 Geen bereidheid onder grondeigenaren

De indiener benadrukt dat grondeigenaren niet bereid zijn mee te werken aan de realisatie van windturbines in de regio, zoals blijkt uit een bezwaarbrief.

Antwoord

In deze herziening omgevingsbeleid worden geen primaire of secundaire zoekgebieden voorgesteld in de Bollenstreek. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D557

W_D557 -WEG220 Gezondheid

Het Groene Hart is belangrijk vanwege het open landschap en het vrije uitzicht. Omdat steeds meer bekend wordt over de gezondheidseffecten zullen de mensen onze regio gaan mijden. Buitenlands onderzoek toont aan dat er negatieve effecten zijn op de gezondheid van omwonenden tot wel 2 km rondom een windturbine.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Groene Hart, Gezondheid, Normen en Toerisme/recreatie.

W_D557 -WEG221 Alternatieven

Maakt bezwaar vanwege het ontbreken van participatie en goed onderbouwde wettelijke afstandsnormen en geluidsnormen. Daarbij is er geen onafhankelijk onderzoek gedaan naar effecten op de gezondheid van omwonenden en beesten die wonen en/of overwinteren in deze unieke polders. Ook is er niet goed naar alternatieven gezocht. Indiener biedt de suggestie voor een windpark op zee.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Participatie en lokaal eigendom, Normen, Gezondheid, Natuur, Alternatieven voor opwek, Landschap en het Groene Hart en Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D557 -WEL174 Landschap

Betrokkene vraagt om zijn leefomgeving te beschermen en in het Groene Hart geen windturbines toe te staan. Overweeg alternatieven. Het is een algemeen belang om het Groene Hart als beschermd landschap te behouden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Groene Hart, RES-doelstellingen en Alternatieven voor opwek.

W_D557 -WEO553 Besluitvorming

Indiener verzoekt om inzicht in PZH-besluitvormingsproces.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D557 -WEV028 Geluidsoverlast

Betrokkene is inwoner van Rijnsaterwoude en hij maakt zich zorgen over de plannen om windturbines te plaatsen in het Groene Hart. Hij ervaart nu al geluidsoverlast vanwege Schiphol. Verwacht dat het dagelijks leven zal verslechteren o.a. door vervuiling van de woonomgeving door erosie van de rotorbladen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en Groene Hart, Normen en Gezondheid.

W_D558

W_D558 -WEE169 Waardevol weidevogelgebied

Windturbines veroorzaken aantoonbaar ernstige verstoring, verlies van open ruimte en aantasting van broed- en foerageercondities.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D558 -WEL175 Behoud van de bestaande groene polder

Plaatsing van turbines tast het open karakter van het bestaande landschap aan door lawaaiproductie, horizonvervuiling, verlies van landschappelijke samenhang en aantasting van cultuurhistorische structuren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en Het Groene Hart.

W_D558 -WEO554 Uitkomst van eerdere gemeente onderzoeken

Tijdens gemeentelijke verkenning is vastgesteld dat IA.05HR/MH geen geschikte locatie is.

Antwoord

De Omgevingseffectrapportage (OER) is een technische studie naar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in de RES-regio's waar de RES-doelstellingen nog niet in zicht zijn. In de OER zijn de zoekgebieden meegenomen die door de RES-partners zijn aangedragen, maar de provincie heeft breder gekeken omdat dit niet voldoende was om de RES-doelstellingen te behalen. IA.05/HR/MH heeft op verschillende gebieden goed gescoord in de OER.

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen en Alternatieve locaties.

W_D558 -WEO555 Verzoek

Betrokkene verzoekt om geen voorbereidingsbesluit of bestemmingsplanwijziging te starten die plaatsing van windturbines in het gebied IA.05.HR/MH mogelijk maken. Om te kiezen voor plaatsing van windturbines uitsluitend in de buurt van grote lawaaibronnen zoals wegen en spoorwegen.

Antwoord

Zie in aanvulling op antwoord W_D558-WEO554 ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Tijdlijn, proces OER en Herziening en Normen.

W_D559

W_D559-WED012 Niet recyclebaar

De indiener vreest een verborgen toekomstige last voor haar inwoners doordat composiet rotorbladen niet recyclebaar zijn en er hoge kosten zijn voor ontmanteling, transport en verwerking. Volgens de indiener mag geen enkel nieuw project worden toegestaan zonder dat deze garanties, voor de volledige levenscyclus inclusief verwijdering, juridisch waterdicht zijn geregeld en vraagt om een opschorting van de vergunningverlening voor nieuwe windturbines.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Duurzaamheid windturbines en Gezondheid.

W_D559-WEE170 Biesbosch

De indiener vraagt locatie IA.09.MH onmiddellijk te schrappen vanwege de onverenigbaarheid met de Biesbosch (aantasting stilte en weidsheid, horizonvervuiling en direct gevaar voor beschermde fauna).

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie hoofdstukken Landschap en het Groene Hart en Natuur.

W_D559-WEG222 onopgeloste gezondheids- en milieuproblemen (Bisfenol-A)

Volgens de indiener is sprake van onopgeloste gezondheids- en milieuproblemen zoals bisfenol-A (BPA), SF6-uitstoot en gezondheidsrisico's. Specifiek vraagt de indiener waarom de provincie naar voorbeeld van andere provincies de vergunningsverlening niet opschort met oog op bisfenol-A.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D559-WEO556 Concurrentiepositie Nederland

Volgens de indiener wordt de concurrentiepositie van Nederland negatief beïnvloed door het plaatsen van windturbines. Dit vanwege netcongestie en het kwetsbaar worden van de energievoorziening door groene energie bij windstilte en bewolkt weer. De indiener vraagt de provincie waarom ze activiteiten zou willen ondernemen die de concurrentiepositie van Nederland schaden.

Antwoord

De provincie streeft naar een energiemix voor stabiele stroomlevering. Daarnaast is windenergie een van de goedkoopste vormen van duurzame stroom. Een stabiele, duurzame en goedkope stroomvoorziening zal de concurrentiepositie van Nederland verbeteren.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Duurzaamheid windturbines, Alternatieven voor opwek en Netcongestie.

W_D559-WEO557 Verminderde windsnelheid

De indiener wijst de provincie op het zogenaamde “wak” van verminderde windsnelheid wat optreedt bij grootschalige bouw van windturbines in een klein gebied zoals de Randstad en daardoor leidt tot afnemend rendement van alle turbines samen. De indiener pleit voor een einde aan de schaalvergroting van wind op land.

Antwoord

Er is in de Omgevingseffectrapportage (OER) rekening gehouden met de afstand tussen windparken en dit zal ook bij vervolgonderzoeken een aandachtspunt blijven. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D560

W_D560 -WEG223 Gezondheid en Omgevingswet

De indiener stelt dat de Omgevingswet een veilige en gezonde fysieke leefomgeving als maatschappelijk doel heeft. De indiener constateert dat gezondheid in relatie tot windturbines niet aan de voorkant van het beleidsproces is geïntegreerd en dat toetsbare normen over hinder en gezondheid ontbreken. De indiener verzoekt het voorstel te verwerpen zolang deze omissie niet is hersteld.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D560 -WEG224 Geluidshinder en Cumulatief Effect

De indiener wijst op studies die het cumulatieve effect van verschillende soorten en bronnen van geluidshinder aantonen. De indiener verzoekt het voorstel te verwerpen zolang de effecten van laagfrequent en infrasoon geluid niet volledig vaststaan en oplossingen niet uitvoerbaar zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D560 -WEG225 Grenswaarden voor Geluid

De indiener stelt dat Nederland geen specifieke grenswaarden hanteert voor infrasoon en laagfrequent geluid, in tegenstelling tot andere Europese landen. De indiener verzoekt om modellering van de plannen en vergelijking met de strengste grenswaarden van Zweden, Denemarken, Duitsland en Polen.

Antwoord

De provincie volgt het Rijk en daarmee ook het RIVM en de GGD. De provincie voert daarom zelf geen onderzoek uit naar specifieke mogelijke gezondheidseffecten. Mochten de landelijke normen in de toekomst veranderen op basis van nieuwe inzichten, dan neemt de provincie deze normen over.
Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D560 -WEG226 Cumulatieve Geluidsoverlast

De indiener wijst op de cumulatieve effecten van geluidsoverlast van windturbines en vliegtuiglawaai in de zoeklocaties. De indiener verzoekt om antwoorden op specifieke vragen over de combinatie van geluidsoverlast en de effecten daarvan.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D560 -WEG227 Amplitudemodulatie van Windturbines

De indiener stelt dat de pulsering van geluidsgolven door windturbines een storend effect heeft en verzoekt om antwoorden op specifieke vragen over de effecten van amplitudemodulatie op gezondheid en dierenwelzijn.

Antwoord
Zie antwoord W_D560 -WEG225.

W_D560 -WEG228 Alarmfunctie van Infrasone Trillingen

De indiener wijst op de stressreactie veroorzaakt door infrasone trillingen en verzoekt om antwoorden op specifieke vragen over de gezondheidseffecten van laagfrequent geluid en infrasone trillingen.

Antwoord
Zie antwoord W_D560 -WEG225.

W_D560 -WEG229 Vervuiling door Windturbines

De indiener stelt dat windturbines deeltjes en chemische stoffen verspreiden die schadelijk zijn voor mens, dier en landbouwproducten. De indiener verzoekt om antwoorden op specifieke vragen over de gezondheidseffecten en bescherming tegen deze vervuiling.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D560 -WEO558 Overige Nadelen

De indiener wijst op diverse nadelige effecten van windturbines, zoals horizonvervuiling, afname van toeristische aantrekkingskracht, lichteffecten, slagschaduwen, vogel- en vleermuissterfte, en microklimaatverandering. De indiener concludeert dat de huidige Omgevingsvisie tekortschiet en verzoekt de plannen geheel af te wijzen en te heroverwegen.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Normen, Geluid, Natuur en Toerisme/recreatie.

W_D560 -WOER069 Minimale Afstand en Interferentie

De indiener vraagt om verduidelijking van de criteria voor storende interferentie tussen windparken en de minimale afstand van vijf kilometer. De indiener verzoekt om antwoorden op specifieke vragen over de basis en criteria voor interferentie en de gevolgen daarvan voor de Herziening Omgevingsvisie.

Antwoord
De gestelde minimale afstand van vijf kilometer wordt in de praktijk gebruikt als vuistregel in landschappelijke studies. Het is geen wettelijke norm. Effecten zijn bovendien afhankelijk van turbinehoogte, schaal en windregime. Het OER richt zich op het vergelijken van alternatieven voor zoekgebieden en maakt de globale milieueffecten (landschap, geluid, ecologie, energieopbrengst, et cetera) inzichtelijk. Criteria zoals interferentie tussen windparken zijn locatie- en ontwerpafhankelijk (opstelling, ashoogte, rotordiameter, onderlinge positionering) en kunnen pas worden beoordeeld wanneer sprake is van concrete windparken of turbines.

Op het niveau van zoekgebieden in de Omgevingsvisie worden geen concrete windparken vastgelegd en daarmee is een interferentiecriterium niet toepasbaar en niet toetsbaar ten behoeve van het besluit over de Herziening van de Omgevingsvisie.

Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D561

W_D561-WEO559 Niet wetenschappelijk te onderbouwen

Wetenschappelijk onderzoek toont aan: er wordt genoeg energie opgewekt in Nederland. Er is geen behoefte aan “mini ”oplossingen. In het Groene Hart ligt geen infrastructuur om energie bij de consument te krijgen.
Het plan om turbines in het Groene Hart te plaatsen is op geen enkele manier wetenschappelijk te onderbouwen. Maatschappelijk draagvlak is er nooit geweest.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk RES-doelstellingen.

W_D563

W_D563-WEE171 Impact op biodiversiteit, vleermuis- en weidevogelpopulatie

De indiener geeft aan dat het Groene Hart ecologisch één van de meest waardevolle gebieden van Nederland is met rijke weidevogelpopulaties, belangrijke verblijfplaatsen voor vleermuizen en een hoge biodiversiteit. De indiener legt uit dat de ontwikkeling van windenergie potentieel grote negatieve gevolgen voor deze ecosystemen heeft. De zienswijze is een wetenschappelijk onderbouwd pleidooi om af te zien van windindustrie in het Groene Hart. Hierbij worden de volgende drie aandachtspunten genoemd: 1) Alternatieve zoeklocaties die beter aansluiten bij het industriële karakter van mega-windturbines, 2) Er is een grote urgentie voor het ontwikkelen van alternatieve energiebronnen en energiebesparing en 3) De inwoners van Zuid-Holland zijn gebaat bij een juiste afweging tussen de grote lasten en de geringe lusten van grootschalige energieverbruikers.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Alternatieven voor opwek en RES- doelstellingen.

W_D564

W_D564-WEO560 Overlast

De indiener geeft aan al overlast te verwachten van het bromgeluid van een nabijgelegen hoogspanning station en de ontwikkeling van een industriegebied. Daarnaast staan er al windmolens op het park van Heineken, die nu al voor overlast van geluid en slagschaduw zorgen. De mogelijke plaatsing van windmolens naast de N11, voor de wijk Groenendijk, keurt de indiener hierom af. Zeker ook omdat de windmolens ten Oosten van de wijk worden geplaatst, waardoor de overlast van slagschaduw de hele dag zal duren. De indiener geeft aan dat de inwoners van Groenendijk zich verraden zullen voelen door de overheid wanneer dit doorgang vindt.

Antwoord

De provincie betreurt het dat de indiener zich niet gekend voelt. Er wordt gestreefd naar een transparant participatieproces. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D565, W_D566, W_D567, W_D573

Elke deelzienswijze heeft een code. Deze bestaat uit een code voor de indiener en een code voor het onderwerp. In dit hoofdstuk is de code van de eerste indiener is gebruikt voor de codes van de beantwoording.

W_D565-WEA004 alternatieven

De indiener vraagt zich af of de energie die nodig is voor bouw en plaatsing van deze grote molens wel wordt terugverdiend in de levensduur van de molens. Als dat zo is, zal dat naar de verwachting van de indiener aan het einde van de levensduur zijn, wanneer er naar verwachting kleinschalige kerncentrales operationeel zijn.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieven voor opwek, en Duurzaamheid windturbines.

W_D565-WEA005 alternatieven

De indiener geeft aan dat er beter gedacht kan worden aan het benutten van daken, bijvoorbeeld van grote bedrijfshallen of schuren, voor zonnevelden in bijvoorbeeld Zoetermeer, Alphen aan den Rijn of langs de A4.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieven voor opwek en RES-doelstellingen.

W_D565-WEE008 Ecologie

De polder is in de winter een belangrijke foerageerplek voor vele trekvogels en in het voorjaar voor vogels die open ruimte prefereren. De wieken zullen zeker slachtoffers gaan maken onder de vogels.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D565-WEG008 Gezondheid

De indiener maakt zich grote zorgen over slagschaduw, bromgeluid en trillingen. Het gebied is qua leefbaarheid al ernstig achteruitgegaan en windmolens gaan dat verergeren. Dit zal waardeverlies van onroerend goed tot gevolg hebben. De indiener stelt voor om windmolens te plaatsen bij andere ontsierende elementen bij Pernis, Moerdijk of op de Maasvlakte.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid, Normen, Financiële compensatie en Alternatieve Locaties.

W_D565-WEL007 Landschap

De indiener geeft aan dat het vanuit cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt een slecht voornemen zou zijn om in een van de laatste open polders, de Benthuizer Noordpolder en Hazerswoudese Droogmakerij, enorme windmolens te plaatsen. Daarnaast

zou ook het historisch aangezicht van Benthuizen aangetast worden.
De indiener geeft aan dat de hsl-lijn destijds deels ondergronds is gelegd om het Groene Hart te beschermen. De indiener kan daarom niet begrijpen dat op die plek nu wel windmolens dreigen toegestaan te worden.

Antwoord
De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Cultureel erfgoed en Landschap en Het Groene Hart.

W_D565-WEO040 HSL-Lijn
De indiener voorziet veel overlast van de aanleg van de windmolens, boven op de overlast die ze eerder ervaren hebben van de aanleg van de hsl-lijn, en van de overbelaste N209 en N11.

Antwoord
De initiatiefnemer moet een aparte omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw van de windturbines. In het vergunningstraject hiervoor beoordeelt het bevoegd gezag of er onacceptabele schade of hinder wordt veroorzaakt. Daarin zal het effect op de verkeersintensiteiten op de N209 en N11 meegenomen worden als daar aanleiding voor is.

W_D565-WEO041 Noordzee
De indiener vraagt zich af of er wel nagedacht is de onbalans op het net als het waait, gezien de hoeveelheid windmolens die gerealiseerd zijn op de Noordzee.

Antwoord
Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Netcongestie en Alternatieven voor opwek.

W_D566

W_D566-WEG230 Overlast

De indiener geeft aan al overlast te verwachten van het bromgeluid van een nabijgelegen hoogspanning station en de ontwikkeling van een industriegebied. Daarnaast staan er al windmolens op het park van Heineken, die nu al voor overlast van geluid en slagschaduw zorgen. De mogelijke plaatsing van windmolens naast de N11, voor de wijk Groenendijk, keurt de indiener hierom af. Zeker ook omdat de windmolens ten Oosten van de wijk worden geplaatst, waardoor de overlast van slagschaduw de hele dag zal duren. De indiener geeft aan dat de inwoners van Groenendijk zich verraden zullen voelen door de overheid wanneer dit doorgang vindt.

Antwoord

De provincie betreurt het dat de indiener zich niet gekend voelt. Er wordt gestreefd naar een transparant participatieproces. Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D569

W_D569-WEA102 Zonnevelden

De indiener is van mening dat de provincie beter daken van grote bedrijfshallen en schuren kan benutten voor zonnevelden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D569-WED013 Niet economisch haalbaar

De indiener merkt op dat windmolens op land niet economisch haalbaar zijn, omdat zij duurder in aanleg zijn en minder wind vangen dan boven zee, waar bij de laatste uitbreiding geen belangstelling meer was vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast vraagt de bouw mogelijke meer energie dan wordt opgewekt.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Duurzaamheid Windturbines.

W_D569-WEE172 Foerageerplek trekvogels

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen voor (hoge) windmolens in het Groene Hart en in het bijzonder in de gemeente Alphen aan den Rijn, de Benthuizerpolder en de Hazerswoudse Droogmakerij, omdat het in de winter een belangrijke foerageerplek voor trekvogels is. De wieken zullen zeker slachtoffers onder deze vogels gaan maken.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D569-WEL176 Cultuurhistorische waarde

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen voor (hoge) windmolens in het Groene Hart en in het bijzonder in de gemeente Alphen aan den Rijn, de Benthuizerpolder en de Hazerswoudse Droogmakerij. De indiener duidt op de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van deze gebieden en maakt bezwaar tegen de vernietiging van het laatste stukje typisch polderlandschap in de regio.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart.

W_D569-WEL177 Zichtvervuiling en waardeverlies

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen voor (hoge) windmolens in het Groene Hart omdat deze voor zorgen voor zichtvervuiling van het landschap. Daarnaast vreest de indiener voor waardeverlies van onroerend goed, en vraagt waarom de windmolens niet bij Pernis, Moerdijk of de Maasvlakte geplaatst kunnen worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Landschap en het Groene Hart, Financiële compensatie en Alternatieve locaties.

W_D569-WEO561 HSL-lijn

De indiener maakt bezwaar tegen de plannen voor (hoge) windmolens in het Groene Hart en vraagt de provincie waarom zij windmolens toestaat, terwijl de HSL-lijn tegen hoge kosten ondergronds is aangelegd om het Groene Hart te sparen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart.

W_D569-WEO562 Onbalans op net

De indiener vraagt of de provincie heeft nagedacht over de onbalans op het net als het waait, ook gezien de hoeveelheid windmolens op de Noordzee.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Netcongestie.

W_D570

W_D570-WEA103 Dure Energie

De indiener geeft aan dat goedkope energie de brandstof is geweest van onze welvaart. Duurdere energie leidt direct tot afname van welvaart, waarbij vooral lage inkomens volgens de indiener onverbiddelijk worden getroffen. De indiener geeft aan dat windenergie nooit kan leiden tot een goedkope energiebron en noemt de optie om te investeren in kerncentrales.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Alternatieven voor opwek.

W_D570-WEE173 Biesbosch en vogelvliegroutes

De indiener vindt de plaatsing van vijf windturbines ten Oosten van de A16 onaanvaardbaar omdat ze op korte afstand van de Biesbosch en in vogelvliegroutes zullen liggen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D570-WEL178 Woongenot verstoren

De indiener vindt de plaatsing van vijf windturbines ten Oosten van de A16 onaanvaardbaar omdat het woongenot van de gezinnen in de nabijgelegen boerderijen ernstig wordt verstoord.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Woningbouw.

W_D570-WEL179 Aantasting van recreatie

De indiener vindt de plaatsing van vijf windturbines ten Oosten van de A16 onaanvaardbaar omdat er op korte afstand grote woonwijken liggen waar duizenden mensen wonen, van wie de recreatie ernstig zal worden aangetast.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Toerisme/recreatie.

W_D577

W_D577-WEG231 2 km

Alle onderzoeken wijzen in dezelfde richting: windturbines hebben een negatief effect op de gezondheid van mens en dier tot zeker in een straal van 2 kilometer.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Gezondheid.

W_D577-WEO563 Overheid

De indiener is verbaasd dat al deze signalen door de overheid massaal worden genegeerd, terwijl de overheid juist de plicht heeft om voor haar burgers te zorgen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom. Het doel van participatie is niet om instemming te verkrijgen, maar om acceptatie te bevorderen door het doorlopen van een transparant en zorgvuldig proces.

W_D577-WEO564 negatieve invloed

De indiener geeft aan dat windturbines een negatieve invloed hebben op de woningwaarde, flora, fauna en gezondheid van mens en dier binnen een straal van 2 kilometer.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Financiële compensatie, Natuur en Gezondheid.

W_D585

W_D585-WEO586 Windmolens naar BleiZo West

De indiener is het niet eens met de locatie voor windmolens die de provincie momenteel in gedachten heeft rondom Lansingerland en geeft aan dat de windmolens beter in BleiZo West zouden kunnen staan. De indiener vertelt dat deze regio eerst bedoeld was voor woninggrond, maar dat het nu industriegrond is geworden. De indiener stelt dat de gemeente Lansingerland door een zienswijze in te dienen de deal met de provincie over BleiZo West niet nakomt en vraagt de provincie de windmolens daar te plaatsen en niet in de natuur van Lansingerland.

Antwoord

Afgesproken is het plangebied Bleizo-West primair te ontwikkelen voor woningbouw. Tegelijkertijd bestaat er binnen Zuid-Holland een blijvende behoefte aan voldoende ruimte voor bedrijventerreinen en locaties voor windenergie. Eind 2024 hebben provincie en gemeente een pakket aan samenhangende en aan elkaar gerelateerde afspraken gemaakt, dat verdere ontwikkelingen in de gemeente Lansingerland op het gebied van wind, wonen, werken mogelijk maakt rekening houdende met de bereikbaarheid en leefbaarheid. Deze afspraken zijn vastgelegd in de bestuursovereenkomst Ruimtelijke ontwikkelingen Lansingerland. De afspraak in de bestuursovereenkomst is gemaakt tussen gemeente en provincie. Derden, zoals inwoners, kunnen geen beroep doen of rechten ontlenen aan hetgeen is afgesproken in de bestuursovereenkomst.

W_D587

W_D587-WEE195 Waardevol weidevogelgebied

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van winturbines in het gebied IA.05.HR/MH. Hij geeft aan dat dit een waardevol weidevogelgebied is, wat door windturbines verstoord zal worden.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties en Natuur.

W_D587-WEL200 Behoud van de bestaande groene polder

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van winturbines in het gebied IA.05.HR/MH, omdat het voor horizonvervuiling, verlies van landschappelijke samenhang en aantasting van cultuurhistorische structuren zal zorgen.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Alternatieve locaties, Landschap en het Groene Hart, en Cultureel erfgoed.

W_D587-WEO587 Uitkomst eerdere gemeentelijke onderzoeken

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van winturbines in het gebied IA.05.HR/MH, omdat het gebied niet als geschikte locatie is vastgesteld bij het recente participatietraject en de gemeentelijke verkenning van zoekgebieden voor windenergie.

Antwoord

De Omgevingseffectrapportage (OER) is een technische studie naar de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in de RES-regio's waar de RES-doelstellingen nog niet in zicht zijn. In de OER zijn de zoekgebieden meegenomen die door de RES-partners zijn aangedragen, maar de provincie heeft breder gekeken omdat dit niet voldoende was om de RES-doelstellingen te behalen. IA.05/HR/MH heeft op verschillende gebieden goed gescoord in de OER.

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Alternatieve locaties en Participatie en lokaal eigendom.

W_D587-WEO588 Onderbouwing vanuit het bestemmingsplan

De indiener maakt bezwaar tegen de plaatsing van winturbines in het gebied IA.05.HR/MH, omdat de percelen onder agrarische en/of groenbestemmingen vallen, die geen grootschalige windturbinebouw toestaan.

Antwoord

De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.

Als hieruit blijkt dat de zoekgebieden overlappen met bestemmingen die geen windturbines toestaan en waar de effecten niet gemitigeerd of gecompenseerd kunnen worden, kunnen (delen van) zoekgebieden afvallen.
Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en herziening.

W_D589

W_D589-WEO589 Locatie

De indiener geeft aan dat de locatie A16/polder de Zuidpunt de meest geschikte locatie voor een windmolenpark op het eiland van Dordrecht is. De indiener adviseert de provincie met name te kiezen voor windturbines in de polder en niet op voorhand de keuze te maken voor een lijn langs de A16. De indiener vraagt hierbij om de participatie met stakeholders en omwonenden leidend te laten zijn voor de opstelling en het aantal windmolens. De indiener benoemt in de zienswijze hiervoor een aantal belangrijke stakeholders, waaronder de lokale burgercoöperatie voor duurzame opwek van energie.

Antwoord

Dank voor uw zienswijze. De provincie onderschrijft uw inzicht en zal hier in het vervolgproces invulling aan geven.

W_D589-WEO590 Participatie

De indiener pleit voor een gedegen participatieproces van de provincie richting met name omwonenden en bedrijven. In voorgaande duurzame zonneparken is dit niet of nauwelijks meegenomen, zo vertelt de indiener.

Antwoord

De provincie hecht veel waarde aan een gedegen participatieproces.
De best beoordeelde zoekgebieden uit de OER zijn opgenomen als primaire en secundaire zoekgebieden in de Omgevingsvisie. De primaire en secundaire zoekgebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog verdere onderzoeken, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Het gaat nu dus nog niet om geplande windturbines. Als er in de toekomst wel windturbines gerealiseerd worden, worden er verplichte locatie-specifieke onderzoeken uitgevoerd door de initiatiefnemer.
Zie ook de themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D589-WEO591 Vestigingsklimaat en lokaal eigendom

De locatie draagt bij aan het vestigingsklimaat door bedrijven groene stroom te bieden en elektrificatie mogelijk te maken. De bouw en exploitatie van drie tot vijf turbines creëren banen en kunnen coöperatieve opbrengsten en een gebiedsfonds genereren voor lokale investeringen.
De indiener pleit voor een proces met lokaal eigendom van turbines, waarbij het vertrekpunt 50% lokaal eigendom moet zijn zoals aangegeven in het Klimaatakkoord. Hierdoor kunnen omwonenden en ondernemers participeren en profiteren.

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van windenergie voor o.a. het vestigingsklimaat voor bedrijven. De provincie hecht veel waarde aan lokaal eigendom en hanteert als uitgangspunt minimaal 50% lokaal eigendom. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Participatie en lokaal eigendom.

W_D590

W_D590-WEE196 Ecologische onderbouwing

De indiener wijst op de verplichte toetsing volgens de Habitatrichtlijnen en de noodzaak van een project-specifieke AERIUS-berekening. De ontwerp-Herziening bevat geen afzonderlijke AERIUS-doorrekening voor de geplande windturbine bij Nieuwkoop.

Antwoord

AERIUS-berekeningen zullen gemaakt worden door de initiatiefnemers als daar aanleiding voor is.

W_D590-WEE197 Beschermde soorten

De omgeving van Nieuwkoop herbergt beschermde vleermuissoorten en weidevogels. Windturbines veroorzaken aanvaringsslachtoffers en verstoren vlieg- en foerageerroutes. Een soortenbeoordeling en passende beoordeling zijn vereist.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D590-WEG241 Gezondheid en geluid

De indiener wijst op gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten en slaapverstoring bij 45 dB Lden. Een turbine van 240 m genereert laagfrequent geluid dat over meerdere kilometers hoor- en voelbaar is.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken Gezondheid en Normen.

W_D590-WEN031 Afstandsrichtlijnen

De indiener verzoekt de provincie om bij locatiekeuze en normstelling de internationale afstandsrichtlijnen expliciet te betrekken en een minimale afstandsbuffer van 2,4 km te hanteren.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Normen.

W_D590-WEO592 Bezwaar tegen windturbines

De indiener maakt bezwaar tegen de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025, waarin ruimte wordt gecreëerd voor grootschalige windturbines tot 240 meter hoogte in de omgeving van Nieuwkoop. De indiener ondervindt directe gevolgen voor leefomgeving, gezondheid en veiligheid.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

W_D590-WEO602 Juridische bezwaren

De indiener stelt dat de voorgenomen plaatsing juridisch, ecologisch en maatschappelijk onaanvaardbaar is. De provincie handelt in strijd met de Omgevingswet, de Vogel- en Habitatrichtlijn, het evenredigheidsbeginsel en de zorgvuldigheidsplicht.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstukken RES-doelstellingen, Natuur, en Participatie en lokaal eigendom.

W_D590-WEO603 Stikstofdepositie

De indiener benadrukt dat geen enkel project of beleidsbesluit mag worden genomen zonder een project-specifieke AERIUS-berekening. Zolang niet is aangetoond dat de depositie nul is, kan niet worden uitgesloten dat significante gevolgen optreden.

Antwoord

AERIUS-berekeningen zullen gemaakt worden door de initiatiefnemers als daar aanleiding voor is.

W_D590-WEO604 Cumulatieve effecten

De provincie heeft de cumulatieve effecten van alle emissiebronnen niet berekend. Zonder volledige broninvoer kan niet worden vastgesteld dat de Natura 2000-doelen behouden blijven.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Natuur.

W_D590-WEO605 Monitoring stikstofdoelen

Volgens het RIVM-rapport is er geen ecologische ruimte meer voor extra depositie. Elke toename leidt juridisch tot verslechtering.

Antwoord

AERIUS-berekeningen zullen gemaakt worden door de initiatiefnemers als daar aanleiding voor is.

W_D590-WEO606 Beleidsverruiming erfmolens

De ontwerp-Herziening maakt het mogelijk om de maximale hoogte van erfmolens te verhogen van 15 naar 30 meter. Dit heeft aanzienlijke ruimtelijke, ecologische en akoestische consequenties.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Boerenerfmolens.

W_D590-WEO607 Conclusie en verzoeken

De indiener verzoekt de provincie om:

1. De regio Nieuwkoop/Woerdense Verlaat uit te sluiten van zoekgebieden voor windenergie.

2. Een passende beoordeling uit te voeren conform de Habitatrichtlijn.
3. Natura 2000-gebieden en beschermde soorten te beschermen.
4. WHO-richtlijnen voor omgevingsgeluid toe te passen en een minimale afstandsbuffer van 2,4 km te hanteren.
5. De bouw en exploitatie van windturbines van >100 m stil te leggen totdat gezondheidseffecten, stikstofemissies en natuurimpact objectief zijn onderzocht.

Antwoord
De provincie gaat niet in op uw verzoek. Zie voor verdere toelichting de themabeantwoording windenergie hoofdstukken, Gezondheid en Natuur.

W_D591

W_D591-WEL201 Groene Hart

Indiener geeft aan dat de ingetekend windturbines op locaties te dicht tegen Nationaal Landschap Groene Hart zijn ingetekend en dit een aanslag is op het unieke karakter van dit gebied.

Antwoord

Zie themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Landschap en het Groene Hart voor beantwoording ten aanzien van uw zorg.

W_D591-WEL202 Groene Hart

Indiener is van mening dat een locatie voor windmolens dichter bij een autosnelweg meer voor de hand ligt. Bijkomend voordeel is dat daar meer kabels liggen en plaatsing daar dus ook minder ingrijpend is dan in het Groene Hart.

Antwoord

Het huidige coalitieakkoord (2023–2027) legt de nadruk op realisatie en het nakomen van afspraken. Daarom zijn in de OER ook zoekgebieden in het Groene Hart onderzocht, zodat een volledig beeld van de mogelijkheden en effecten beschikbaar is. Tevens is rekening gehouden met landschappelijke elementen, waaronder snelwegen. Zie ook themabeantwoording windenergie, hoofdstuk Tijdlijn, proces OER en Herziening.

Overzicht van wijzigingen

Tekstuele wijzigingen

A002-BE187, A003-BE166

Ter verduidelijking is de terminologie in de Omgevingsverordening artikel 7.51c aangepast en spreken van gedeeltes van een bedrijventerrein ‘met beschermde milieugebruiksruimte’.

A002-BE188, A003-BE168, A010-BE009, A016-BE017, A016-BE018, A018-BE021, A041-BE147, A043-BE069, A046-BE088, A046-BE084, A046-BE080

De toelichting in artikel 7.52a lid 1 en 4 wordt verduidelijkt. Uitgangspunt blijft dat de planologisch toegelaten maximale milieucategorie bepalend is voor de milieugebruiksruimte die beschikbaar moet blijven.

A002-TL036, A002-TL041, B018-TL039

- In de ZHOV wordt in de toelichting op artikel 7.41dd verduidelijkt hoe agrarisch aanverwante bedrijven zich verhouden tot het begrip ‘stedelijke functie’.
- In de nieuwe regeling voor ‘beperkte uitbreiding bedrijventerreinen’ (artikel 7.41ff), zal ruimte worden geboden voor agrarisch aanverwante bedrijven.

A003-BE002, A011-BE141, A016-BE016, A040-BE055, A041-BE150, A043-BE070, A046-BE075

In de ZHOV is artikel 7.52a lid 1 opnieuw geformuleerd zodat duidelijk wordt dat het niet om een generiek afstandsnorm gaat van 300 meter. Uit artikel 7.52a lid 1 blijkt nu ter verduidelijking dat de kortste afstand van de bestaande milieugevoelige activiteit bepalend is voor de grens waar nieuwe milieugevoelige activiteiten zoals woningen worden toegevoegd. 7.52a lid 2 wordt ingevoegd n.a.v. aanpassing lid 1. En lid 3 wordt opgenomen om meer flexibiliteit toe te voegen.

A003-BE164, A006-BE153, D061-BE129

In de toelichting van artikel 7.51b in de ZHOV wordt het onderscheid tussen bedrijventerrein en bedrijvengebied verduidelijkt.

A003-DE034

In de ZHOV is artikel 7.74a, lid 1, aangepast om te verduidelijken dat deze niet uitputtend is.

A003-DU001, A003-DU002, A003-DU003, A003-DU004, A003-DU005

In de ZHOV wordt de beheerder gewijzigd naar Gemeente Rotterdam

A003-EN084

In beleidskeuze ‘3.1.3 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw’ wordt de rolneming van de provincie duidelijk naar voren gebracht.

A003-EN085

In beleidskeuze 3.1.6 Kernenergie wordt “ongeveer 1,5 GW” gewijzigd naar “van 1,1 tot 1,6 GW”. Daarnaast wordt i.p.v. Borssele/Terneuzen vervangen voor: Borssele, Terneuzen en Vlissingen in Zeeland, Eemshaven in Groningen en de Tweede Maasvlakte in Zuid-Holland.

A003-TRO210

De definitie van stedelijke functie en de toelichting daarop in artikel 7.41dd van de ZHOV worden aangepast en verduidelijkt.

A003-NA071
In beleidskeuzes '5.1.1 Nieuwe natuur Realiseren' en '5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten’ wordt een verwijzing naar de Natuurherstelverordening opgenomen.

A003-VA016
In Visie deel hoofdstuk 5.2 wordt opgenomen: ‘inclusief de daarbij horende voorzieningen’.

A003-VA019
Onder 4.2 Landschapstypen in Zuid-Holland wordt aangevuld dat landschappen nog voortdurend in ontwikkeling zijn.

A003-VA022
In paragraaf 5.4 de zin: De provincie geeft meer prioriteit aan welzijn, welbevinden en gezondheid in haar ruimtelijke keuzes voor de toekomst en in de bestaande leefomgeving. Vervangen door: De provincie voelt zich verantwoordelijk voor en geeft meer prioriteit aan gezondheid, kwaliteit en veiligheid in de bestaande en toekomstige leefomgeving. De provincie onderzoekt hoe er kan worden gestuurd op brede welvaart, inclusief welzijn en welbevinden. In gebieden in Zuid-Holland waar dat aan de orde is, doet de provincie dat door met haar ruimtelijke keuzes actief bij te dragen aan het meer in evenwicht brengen van die balans.

A003-WA031, A003-WA032
In beleidsdoel ‘5.3 Leven met water’ en beleidskeuze '5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast' wordt toegevoegd dat Zuid-Holland naast de waterschappen ook samenwerkt met andere overheden.

A003-WO068, A040-WO041, B049-WO069
In de ZHOV, onder Bescherming bestaande bedrijventerreinen in 7.3.11 Bedrijven, wordt bij tijdelijke functies opgenomen dat de genoemde termijn van 10 jaar een richtlijn is.

A003-WO169
In maatregel '6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid' wordt de opsomming aangevuld met sociale huur.

A003-ZO012
In de toelichting op artikel 7.76a wordt de tekst als volgt opgenomen: Bij de ontwikkeling van zonnevelden kan voor de beheersing van de piekbelasting gebruik worden gemaakt van batterijopslag. Vanuit optimaal en goed gebruik van energie-infrastructuur is het belangrijk om een koppeling te leggen tussen de maximale opslagcapaciteit en de maximale opwekpiek op basis van het opgesteld vermogen. De opslag voorzieningen horend bij het zonneveld dienen derhalve ruimtelijk ondergeschikt te zijn aan het zonneveld.

A006-OB099
In de ZHOV wordt in tabel B.1 van Bijlage IX wordt de plaatsnaam Nieuwkoop aangepast in Vrouwenakker.

A006-RE015
De Nieuwkoopse recreatieparken worden niet opgenomen in bijlage IX van artikel 7.45g. De recreatieparken worden daarmee nog niet uitgezonderd van het verbod op permanente bewoning.

A006-WO146, A013-WO027,-WO060

Het maximaal 130% programmeren van woningbouwplannen wordt losgelaten. Dit wordt gewijzigd in beleidskeuze ‘6.1.1 Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen’ en maatregel ‘6.1.1.1 Uitwerking instrumenten woonbeleid’.

A006-WOER002

Maatregel ‘3.1.1.1 Realiseren van windenergie’ wordt aangevuld met de passage: De provincie neemt in eerste aanleg de onderzoek plicht op zich om aanvullende onderzoeken uit te voeren die nodig zijn om zoekgebieden om te zetten naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Dat kan bijvoorbeeld om een impactonderzoek op cultureel erfgoed gaan, of luchtvaartbeperkingen. Op het moment dat gemeenten het windpark zelf ruimtelijk mogelijk wil maken, is verder benodigd onderzoek de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het aandragen van onderzoek nodig voor een vergunningaanvraag ligt bij de initiatiefnemer.

A009-ER001

In de ZHOV wordt het volgende toegelicht: In het geval van verstoring bij gemeentegrens overschrijdende ontwikkelingen (bijvoorbeeld in geval van aanleg van leidingen voor aardgas of elektriciteit of wegen en kust- en dijkversterkingen), coördineert de provincie de archeologische onderzoeken en stemt af met de betreffende gemeenten in hun rol als vergunningverlener teneinde versnippering van archeologische kennis tegen te gaan. In het geval van archeologische terreinen van provinciaal belang en voorgenomen verstoringen groter dan 500m2 in de bufferzone van Unesco Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes dient de gemeente altijd afstemming met de provincie op te zoeken.

A010-BE008

In de artikelen 7.51a, 7.51b, 7.51c, 7.51d, 7.52, 7.52a en 7.52b van de ZHOV wordt de terminologie 'zware bedrijven/zwaar bedrijventerrein’ aangepast en verduidelijkt.

A012-WO038

In de toelichting op artikel 7.47a en 7.47b in de ZHOV worden de volgende passages opgenomen:

Art 7.47A

Grote woningbouwplannen 1.000

Indien gemeenten met een sociale huurvoorraad van 30% of meer een woningbouwplan willen realiseren met een omvang vanaf 1.000 woningen die de regionale woningmarkt bedienen, kijken we naar de sociale huurvoorraad in de gehele regio.

Art. 7.47B

Maatwerk voor gemeenten met leefbaarheidsproblemen

We vragen het maximale, maar niet het onmogelijke daarom kan een gemeente met wijken waar sprake is van leefbaarheidsproblematiek, onder voorwaarden en in afstemming met de provincie, gemotiveerd afwijken van de norm betaalbaarheid ter bevordering van de leefbaarheid in de nabije omgeving van de woningbouwlocatie.

A012-EN003

De titel van de maatregel wordt gewijzigd naar 3.1.3.1 Stimuleren van energiebesparing

A012-VA028
In de visie algemeen wordt de volgende aanpassing doorgevoerd: ... voor fietsers en wandelaars~~, zowel voor recreatie als voor woon-werkverkeer. Er is overlap tussen deze netwerken, maar ook duidelijk onderscheid in doel, gebruiksintensiteit en karakter.~~ Deze netwerken spelen.... De kaart toont de ~~intensiteit~~ fijnmazigheid van recreatief gebruik...

A015-WO020
Uit de beleidskeuze '6.1.1 Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen' wordt bij "Toekomstbestendige woningbouw" het woord "mogelijk" verwijderd.
In de ZHOV wordt de locatie Gnephoek toegevoegd aan de grote buitenstedelijke bouwlocaties in bijlage IX. Daarnaast wordt de begrenzing van Kansrijk weidevogelgebied teruggebracht tot de oude begrenzing.

A016-ER003
In beleidskeuze '4.2.1 Erfgoed in de leefomgeving' wordt de zin 'In stand houden en verbeteren van landgoederen en kastelen of kasteelterreinen en hun omgeving' opgenomen.

A017-BE020
In de lijst met bedrijventerreinenlocaties in de ZHOV wordt het oppervlakte van het bedrijventerrein Halfweg-Molenwatering vergroot van 3 hectare naar 4 hectare en gelijktijdig de oppervlakte van bedrijventerrein Geervliet-Oost (Bernissester) verkleint met 1 hectare tot 36 hectare.

A019-DE028
In maatregel '3.1.3.2 Stimuleren van verduurzaming' wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen van het toekomstig warmtesysteem, waarbij ook cluster Oostland wordt betrokken.

A021-WA001
In beleidskeuze 5.3.1 'Waterveiligheid en wateroverlast' komt de volgende passage te staan: Om veilig te blijven tegen overstromingen en wateroverlast zijn maatregelen nodig. Bijvoorbeeld extra ruimte rondom bestaande en/of nieuwe primaire en regionale waterkeringen.

A026-TRO234
De toelichting op artikel 7.58 (bollenteeltegebied) van de verordening wordt aangepast. Het gaat om de teksten met betrekking tot de graslanden en de compensatieregeling (40-30-30) die in lijn worden gebracht met de afspraken die zijn gemaakt in het programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport. Ook wordt de term zoekgebieden gebruikt in plaats van zoeklocaties woningbouw.

A030-KA002
De toelichting op artikel 7.41gg (in het ontwerp 7.41ff) wordt tekstueel aangepast zodat de tekst beter aansluit.

A032-BE037
In de toelichting op paragraaf 7.3.11 Bedrijven; Bescherming bestaande bedrijventerrein in de ZHOV wordt verduidelijkt wat onder 'ondersteunende functies' wordt verstaan.

A033-WN007
De titel van de maatregel wordt gewijzigd naar: ‘3.1.3.1 Stimuleren van energiebesparing’. Daarnaast wordt de uitwerking van de maatregel verder verduidelijkt.

A033-WN008
Warmte-infrastructuur wordt opgenomen in maatregel ‘3.1.5.4 Ruimtelijke verkenning voor toekomstige energie-infrastructuur’.

A037-OB021
De toelichting op artikel 7.41dd in de ZHOV wordt aangepast, voor wat betreft de tekst onder het kopje 'ruimtebeslag grote buitenstedelijke bouwlocaties’.

A037-NA007
In maatregel ‘5.1.2.3 Beheer van begrensde en agrarische natuur’ wordt de volgende zin toegevoegd: Hoewel in eerste instantie de waterschappen verantwoordelijk zijn voor de waterkwaliteit, is er binnen Natura 2000-gebieden een gedeelde verantwoordelijkheid voor de provincie.

A037-ER007
In de beleidskeuze ‘4.2.1 Erfgoed in de leefomgeving’ wordt meer aandacht gegeven aan de Werelderfgoederen met de volgende passage ‘De provincie telt vier Werelderfgoederen: Molengebied van Kinderdijk, Neder-Germaanse Limes, Hollandse Waterlinies en Van Nellefabriek Rotterdam.’

A037-VA007
In hoofdstuk 4. Dit is Zuid-Holland. Onder 4.2 Landschapstypen in Zuid-Holland wordt de volgende aanvulling gedaan ‘zijn iconisch voor Nederland en kenmerkend ingezet voor melkveehouderij.’

A038-DE010
Artikel 7.74a ZHOV wordt aangepast. Het toepassingsbereik van de energietoets, zoals benoemd in lid 1 is aangepast. De term "netbewust" wordt in de visie en het programma genoemd in relatie tot "toekomstbestendig bouwen", daarnaast is deze term toegevoegd aan de energietoets.

A038-EC023c
In beleidsdoel 4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat wordt bullit 4 onder innovatieve economie gewijzigd naar: Innovatie stimuleren binnen en tussen specifieke clusters, zoals Life Sciences & Health, Industriële bio

A038-EC023n
In maatregel ‘4.1.6.1 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen’ wordt Holland Rijnland opgenomen in de opsomming van regionale bedrijvenvisies die zijn aanvaard.

A039-BE050
In B.1 Tabel woningbouwlocaties onder artikel 7.41aa, tweede lid van de ZHOV wordt “gemeente Hellevoetsluis” vervangen door “gemeente Voorne aan Zee”

A041-BE149
De term ‘zwaar bedrijventerrein’ in artikel 7.51b van de ZHOV wordt gewijzigd naar "gedeelten van een bedrijventerrein met beschermde milieugebruiksruimte'.

A043-BE071
Artikel 7.52a van de ZHOV en de toelichting daarop worden, waar het gaat om de toepassing van milieuzonering en attentiegebieden, aangescherpt en verduidelijkt.

A046-MO031
Voor wat betreft toekomstbestendigheid en hoe knelpunten (ruimtelijk) worden opgelost wordt een tekstaanvulling gedaan bij de maatregelen ‘2.1.4.2 Voorbereiding aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur’. Hiermee worden bijvoorbeeld klimaatverandering en andere ruimtelijke ontwikkelingen expliciet onderdeel bij de uitwerking van infrastructuurprojecten (van initiatief- tot uitvoeringsfase).

B017-BE101, B020-BE102
De toelichting op paragraaf 7.3.11 in de ZHOV wordt verduidelijkt met betrekking tot ruimte voor maatwerk.

B017-WN001
In beleidskeuze ‘3.1.3 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw’ wordt de rolneming van de provincie duidelijker naar voren gebracht. Daarnaast wordt de kaart met warmtenetverkenningsgebieden verder toegelicht.

B025-DE012
Artikel 7.74a ZHOV wordt aangepast met de toevoeging: g. en andere grote energiegebruikers/ -aanbieders

B027-TRO114
In de verordening wordt artikel 7.43 aangepast m.b.t. het begrip inpassen en wordt de toelichting op artikel 7.41bb aangepast m.b.t. significante ontwikkelingen en wordt de toelichting op artikel 7.41dd aangepast, m.b.t. kleinschalige stedelijke ontwikkelingen.

B031-WBS020, B041-WA013
In '5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen' is opgenomen dat de provincie samen met de drinkwaterbedrijven uitvoering geeft aan de Zuid-Hollandse actieplannen beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2030.

B041-WA015
In '5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen' wordt de volgende passage opgenomen: “De provincie onderzoekt samen met drinkwaterbedrijf Dunea de mogelijkheden voor een nieuwe regionale oppervlaktewaterbron en zuivering van Dunea bij de Vliet in het gebied van hoogheemraadschap van Rijnland.”

B041-WA014, B041-WBS016
In de maatregel ‘5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen’ worden de woorden "en Dunea" i.r.t. nieuwe winning in de Krimpenerwaard/Alblasserwaard weggehaald. Ook wordt het figuur ‘Zoekgebied drinkwater Dunea’ weggehaald.

B047-WBS032
De in de zienswijze genoemde actieplannen over beschikbaarheid van drinkwaterbronnen in 2030 worden verwerkt in maatregel 5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen.

B030-EN044, B048-EN050

De beleidskeuze 3.1.2 Eerlijke energietransitie wordt aangevuld met de volgende 3 alinea's:

1. De provincie moedigt mensen aan om mee te doen en zelf een deel van een project te bezitten. Zij zet in op zeggenschap en eigenaarschap van de omgeving, met als uitgangspunt minimaal 50% lokaal eigendom per grootschalig energieproject (zoals wind -en zonne-energie). Waar mogelijk streeft de provincie naar volledig lokaal eigendom.
2. De Energiewet definieert een energiegemeenschap als een juridische entiteit die activiteiten op de energiemarkt verricht ten behoeve van haar leden, met als hoofddoel het bieden van milieu-, economische of sociale voordelen aan deze leden of aan de lokale omgeving, en die niet gericht is op het maken van winst.
   De wet schrijft daarnaast voor dat deelname aan een energiegemeenschap open en vrijwillig is, dat leden het recht hebben de gemeenschap te verlaten en dat de feitelijke zeggenschap ligt bij natuurlijke personen, micro- en kleine ondernemingen of decentrale overheden. Voor energiegemeenschappen die hernieuwbare-energieprojecten ontwikkelen, biedt de wet de mogelijkheid om de zeggenschap te beperken tot leden uit de directe omgeving van het project, het lidmaatschap te beperken tot natuurlijke personen, decentrale overheden en kleine tot middelgrote ondernemingen, en om gelijk stemrecht voor alle deelnemende leden vast te leggen.
3. Coöperatieve ontwikkeling, zoals via energiecoöperaties en energiegemeenschappen, krijgt hierbij de voorkeur, omdat deze organisaties de omgeving directe zeggenschap en mede-eigenaarschap bieden.

B030-EN045, B048-EN051

De maatregel '3.1.2.1 Participatie en lokaal eigendom in de energietransitie' wordt aangevuld met de volgende 2 alinea's:

1. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten actief bij het realiseren van lokaal eigendom en het behalen van minimaal 50%. Zij ondersteunt gemeenten bij het verkennen van hun mogelijkheden, deelt goede voorbeelden en instrumenten en brengt via de jaarlijkse monitor lokaal eigendom kansen en knelpunten in kaart. De vorm van deze ondersteuning is flexibel en kan bestaan uit handreikingen, voorbeelden of andere praktische instrumenten, afhankelijk van wat gemeenten nodig hebben. Dit geldt ook specifiek voor Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) projecten.
2. De provincie zal de komende periode jaarlijks de monitor lokaal eigendom uitvoeren, gebaseerd op de landelijke Financiële Participatiemonitor en aangevuld met provincie-specifieke gegevens. De monitor brengt de voortgang per RES-regio, belemmeringen en handelingsperspectieven in beeld.

B054-DE020

Artikel 7.74a ZHOV en de toelichting daarop worden aangepast, onder meer met betrekking tot de opsomming in het eerste lid en met betrekking tot netbewust bouwen.

B055-NA016

In beleidsdoel 5.1 Gezonde natuur wordt de tekst aangevuld met: "*en gelden binnen de begrenzing van de Natura 2000-gebieden*." Daarmee wordt meer nadruk erop gelegd dat het gaat om uitbreiding binnen de begrenzing en niet om uitbreiding van het Natura2000 gebied.

B055-BD012

In de beleidskeuze ‘7.3.1 Beperken CO2-eq emissies en bodemdaling voor toekomstbestendige veenweiden’ wordt "circulaire landbouw" vervangen door "natuur inclusieve landbouw".

B055-TL021

In de beleidskeuze 6.2.1 Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling wordt de zin "Uitgangspunt hierbij is dat zorgvuldig wordt omgegaan met eventuele functiewijziging van landbouwgrond naar andere functies." aangepast naar "*Uitgangspunt hierbij is dat terughoudend en zorgvuldig wordt omgegaan met eventuele functiewijziging van landbouwgrond naar andere functies*.”

Indieners waarbij de beantwoording heeft verwezen naar thema antwoord 'Zoekgebieden'.

Op basis van de zienswijzen en de gesprekken met de RES-regio's en gemeenten heeft de provincie het aantal primaire zoekgebieden teruggebracht van 9 naar 3. Een van de zoekgebieden (*5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – Polder Steekt en Binnenpolder*) is op verzoek van de regio Midden-Holland voor een klein deel vergroot. De overige zoekgebieden behoudt de provincie als secundaire zoekgebieden.

Zoekgebied 1. Kaag en Braassem – Wassenaarsche polder/ IA.01.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar verandert naar een secundair zoekgebied.

Zoekgebied 3. Nieuwkoop – Polder Nieuwkoop/ IA.03.HR

Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar verandert naar een secundair zoekgebied.

Zoekgebied NA.08.MH

De RES Midden-Holland stelt voor om het zoekgebied NA.08.MH uit de OER toe te voegen aan de provinciale omgevingsvisie. Dit zoekgebied langs de A12 is benoemd in de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) van de RES-regio.

De toevoeging van het zoekgebied langs de A12 kan de provincie voor een deel honoreren. Dit gebied overlapt namelijk voor een groot deel met belangrijk weidevogelgebied en een aantal bebouwingslinten. Daarom neemt de provincie een deel van dit voorstel over en voegt dit toe aan het oorspronkelijke zoekgebied *5.* uit het ontwerp-Omgevingsbeleid.

Zoekgebied 6. Waddinxveen – Achterofsche Polder/ IA.06.MH
Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar dit verandert naar een secundair zoekgebied.

Zoekgebied 7. Krimpenerwaard – Roozendaalsche polder/ IA.07.MH
Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar wordt aangepast naar een secundair zoekgebied.

Zoekgebied 8. Krimpenerwaard – Lekkerkerksche Boezem/ IA.08.MH
Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar verandert naar een secundair zoekgebied.

Zoekgebied 11. Dordrecht – Zuidpunt - IA.11. DR
Dit zoekgebied is in de ontwerp-Herziening 2025 als primair zoekgebied aangewezen, maar wordt aangepast naar een secundair zoekgebied.

Indieners waarbij de beantwoording heeft verwezen naar thema antwoord ‘Boerenerfmolens’.

Boerenerfmolens zijn nu in Zuid-Holland tot 15 meter ashoogte toegestaan. Gemeenten kunnen beter bepalen onder welke voorwaarden boerenerfmolens op hun grondgebied mogelijk gemaakt kunnen worden, omdat de afweging hierover afhankelijk is van de lokale situatie en de lokale omstandigheden. Daarom kiest de provincie er nu voor om afwegingen hierover aan gemeenten over te laten tot 30 meter ashoogte.

Indieners waarbij het antwoord heeft verwezen naar thema antwoord ‘Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte’

- De provincie heeft de regel voor de maximale oppervlakte ‘Straatje erbij en ertussen (tot 1,5 ha)’ iets aangepast door toe te voegen dat de landschappelijke inpassing niet meetelt bij de maximale oppervlakte van 1,5 hectare. Ook is er een afwijkingsmogelijkheid geformuleerd voor ontwikkeling in weidevogelgebied dat is toegevoegd bij Herziening 2025.
- Zienswijzen over ‘Kleinschalige uitbreiding van lokale bedrijvigheid (tot 1,5 ha)’ komt de provincie deels tegemoet aan bezwaren met betrekking tot inperking van stedelijke ontwikkelingen bij kernen. Dit wordt gedaan door net als voor wonen (straatje erbij) een beperkte uitbreidingsmogelijkheid voor bedrijvigheid toe te staan.
- Naar aanleiding van zienswijzen over ‘Kleinschalige ontwikkelingen van het type inpassen’ wordt de regel, dat inpassing op kavelniveau moet plaatsvinden, aangepast zodat inpassing ‘in principe’ op kavelniveau moet plaatsvinden.

Ambtshalve wijzigingen

Naast de wijzigingen naar aanleiding van de beantwoording van de zienswijzen, zijn er ook wijzigingen die ambtshalve worden doorgevoerd. Het betreft aanpassingen in zowel de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma. In de meeste gevallen gaat het om kleine technische aanpassingen, zoals tekstuele en redactionele verbeteringen en herstel van foutieve verwijzingen. Hieronder zijn de aanpassingen opgenomen die van inhoudelijke betekenis zijn.

Artikel 4.199 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: herbeplanting)

De toelichting is verduidelijkt voor wat betreft de ondergrens van 10 are voor houtopstanden.

Artikel 7.14:

Voor nieuwe instructieregels is generiek uitstel toegevoegd van de aanpassingstermijn van 3 jaar voor omgevingsplannen, in verband met de wettelijke overgangstermijn voor omgevingsplannen tot 2032.

Artikel 7.41dd (stedelijke functies in beschermingsgebied onbebouwde ruimte)

- In de toelichting de tekst verduidelijkt over het begrip ‘stedelijke functies’. Het begrip zelf is ook aangepast in bijlage I van de verordening.
- In de toelichting bij het begrip ‘significante ontwikkeling’ aangegeven dat het in ieder geval gaat om ontwikkelingen van het type ‘transformeren’, dit was ‘aanpassen en transformeren’.
- In de toelichting is extra benadrukt dat zorgvuldig moet worden omgegaan met landbouwgrond.
- In de toelichting is de tekst over kleinschalige stedelijke ontwikkelingen verduidelijkt.
- In de toelichting is de tekst over de afwijkingsmogelijkheid voor zwaarwegend algemeen belang verduidelijkt. Dezelfde tekst is ook aangepast in andere artikelen in de verordening, zodat overal dezelfde uitleg bij dit begrip wordt gehanteerd.

Artikel 7.41gg (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen):

- De juridische formulering verbeterd, zodat duidelijker is dat het gaat om een instructieregel van het type ‘rekening houden met’.
- De toelichting op het artikel is verduidelijkt, onder meer met betrekking tot het onderscheid met artikel 7.23 (risico’s van klimaatverandering).

Artikel 7.41ii (overgangsrecht voor regels toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling)

Als ijkmoment is de terinzagelegging van een ontwerp omgevingsplan opgenomen, i.p.v. het moment van besluitvorming over het ontwerp.

Artikel 7.43j (belangrijk weidevogelgebied)

- het lid over compensatie was abusievelijk alleen opgenomen in het artikel voor kansrijk weidevogelgebied en niet in het artikel over belangrijk weidevogelgebied. Dit is hersteld.
- In de toelichting is het onderscheid tussen belangrijk en kansrijk weidevogelgebied verduidelijkt.

Artikel 7.47a (voldoende sociale huurwoningen) en artikel 7.47b (voldoende betaalbare woningbouw)

“afgestemde regionale opgave” wordt “afgesproken regionale opgave”, ook de toelichting op deze artikelen is op een paar punten aangevuld.

Archeologie: artikel 7.70 (bescherming bekende archeologische waarden)

Bij de uitzondering voor de situatie dat de grond als eerder is geroerd, is verduidelijkt dat het gaat om het roeren van de grond “tot voorbij de bekende of verwachte diepte van de archeologische waarden”. Ook de toelichting bij dit artikel is verduidelijkt.

Artikel 7.74a (weging van het energiebelang bij grote ontwikkelingen):

In het artikel en in de toelichting daarop zijn enkele verduidelijkingen doorgevoerd.

Artikel 7.82 (ontheffingsbevoegdheid GS):

In de toelichting is verduidelijkt dat het verlenen van ontheffing voor de instructieregels uit paragraaf 7.3.17 aan randvoorwaarden is gebonden op grond van artikel 7.4, vijfde lid, Besluit kwaliteit leefomgeving.

Artikel 7.110 (instructieregels voor werelderfgoed)

Afwijkingsmogelijkheid toegevoegd voor projectbesluit van GS.

Bijlage II – kaartaanpassingen

- Windenergie Lansingerland: overeenkomst de ontwerp voorkeursbeslissing worden de locaties Noordpolder en Bleizo geschrapt.
- De geometrische begrenzing niet-Basisnet transportroutes is geactualiseerd voor het gebied Den Haag, Binckhorst. Voor de niet-Basisnet transportroutes in Alblasserdam blijft die ongewijzigd.
- De geometrische begrenzingen zijn aangepast van regionale wateren binnen het Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Deze grenzen waren verouderd.
- De geometrische begrenzingen van provinciale vaarwegen, beperkingengebieden provinciale vaarwegen en de vrijwaringszone provinciale vaarwegen zijn aangepast. Ook de bijbehorende indeling van de vaarwegen in vaarstrook, veiligheidsstrook, veiligheidszone en overige delen is aangepast. Deze zijn geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens.
- De geometrische begrenzingen van provinciale wegen en beperkingengebieden provinciale wegen zijn aangepast. Deze zijn geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens.

Bijlage II en bijlage IX onder B (kaart en lijst met grote buitenstedelijke bouwlocaties (‘3 ha locaties)

- Twee woningbouwlocaties in de gemeente Goeree-Overflakkee geschrapt, omdat voor deze locaties een omgevingsplanwijziging onherroepelijk is geworden, het gaat om Kleine boezem (Dirksland, 4 ha) en Havenstad (Stad aan ’t Haringvliet, 6 ha).
- Voor de woningbouwlocatie Schaapsweg in Den Bommel (gemeente Goeree-Overflakkee) is een foutje in het ontwerp hersteld, in plaats va 5 ha moet dit 8 ha zijn.
- Voor de bedrijventerrein locatie Vredeburgh II in Waddinxveen is een foutje hersteld. Hier was een eerdere wijziging (Wijziging Zuid-Hollandse Omgevingsverordening

module Wonen, Werken en Werelderfgoed) niet goed verwerkt. In plaats van 4 ha moet dit 29 ha zijn.
- De woningbouwlocatie Gnephoek (Alphen aan den Rijn) is ingevoegd omdat het besluit over Gnephoek eerder is dan het besluit over de herziening 2025 (en dit daarmee de nulsituatie is voor het besluit over de herziening 2025).

Grondgebruik in verhouding in 4. Dit is Zuid-Holland

In het inleidende hoofdstuk 4 van de Omgevingsvisie (4. Dit is Zuid-Holland) zijn het kaartje 'Grondgebruik 2020 (CBS NBBG) en de twee overzichten 'Grondgebruik 2020 in verhouding – Zuid-Holland' en Grondgebruik 2020 in verhouding – Nederland' vervangen door de 2022 versies van deze kaart en overzichten.

Kaarten van de lagen in 4. Dit is Zuid-Holland

De volgende kaarten in het inleidende hoofdstuk 4 van de Omgevingsvisie (4. Dit is Zuid-Holland) zijn vervangen door nieuwe versies:

- Bodem en water: het vormende systeem
- De grote bewegingen: goederenvervoer
- Grote bewegingen: Personenvervoer
- Grote bewegingen: Energie en drinkwater
- Fietsen, wandelen en varen
- Combinatiekaart laag van de netwerken
- Een mix van wonen, werken, leren en recreëren
- Het landgebruik als Zuid-Hollands mozaïek
- Werklandschappen
- Combinatiekaart laag van de occupatie

Leesbaarheid 'Wat wil de provincie bereiken'

Het is een blijvend aandachtspunt om de leesbaarheid van beleidsteksten te verbeteren. In deze herziening is extra aandacht besteed aan de leesbaarheid van de tekst onder het kopje 'Wat wil de provincie bereiken?' in iedere beleidskeuze. Deze tekst wordt ook weergegeven in onze Planning & Control stukken. Waar dit mogelijk was is de leesbaarheid verbeterd, hierbij is rekening gehouden met juridische- of integraliteitsvraagstukken die een andere bewoording mee kan brengen. In die gevallen zijn enkele juridische termen, of woorden zoals 'transitie' en 'innovatie' (deze zijn niet B1) blijven staan.

Wijzigingen werkingsgebieden

Bedrijventerreinen

Een aantal wijzigingen vanwege zienswijzen. Vele technische wijzigingen vanwege het onherroepelijk zijn geworden van bestemmingsplannen.

Watergebonden bedrijventerreinen

Naar aanleiding van wijzigingen in bedrijventerreinen zijn diegene die ook watergebonden zijn gewijzigd.

Cluster voor grote ruimtevragers

- Begrenzing gelijkgetrokken met bedrijventerrein Deltaweg in de gemeente Vlaardingen.
- NNN
- Deel van ecologische verbindingszone verwijderd (Papendrecht-noordwest)
- Herbegrenzing inrit Middelblok in de gemeente Krimpenerwaard in NatuurNetwerk Nederland: bestaande en nieuwe natuur.
- Herbegrenzing bestaande en nieuwe natuur inrit Middelblok in de gemeente Krimpenerwaard
- Verlegging ecologische verbindingszone tussen de Naaldwijkseweg en de Poelmolenweg in de gemeente Westland.

Groenblauwe ontwikkellijnen

- De ontwikkellijnen zijn versmald naar een breedte van 300 meter, met uitzondering van de Nieuwe Maas – Nieuwe Waterweg (versmald naar 500 meter) en de Lek (versmald naar 400 meter).
- Deel van ontwikkellijn verwijderd in Leidschendam, Stompwijk
- Wijziging van ontwikkellijn in Waddinxveen-west

~~Stedelijk groen~~ Grote groene eenheden binnen stedelijk gebied

- Naam wijzigt naar Grote groene eenheden binnen stedelijk gebied
- Naar aanleiding van gesprekken met gemeenten is het werkingsgebied gewijzigd. Locaties waar (woning)bouw gepland staat en waar zich sportterreinen en andere deels gesloten terreinen bevinden zijn verwijderd. Locaties die gemeenten en provincie gezamenlijk als relevant beschouwen zijn toegevoegd.

Bestaand stads- en dorpsgebied

Een aantal wijzigingen vanwege zienswijzen. Enkele (veelal kleine) locaties zijn toegevoegd aan de kaartlaag ‘Bestaand stads- en dorpsgebied’, welke onderdeel is van het werkingsgebied voor de beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Dit zijn locaties die op de kaart grenzen aan de ontwerp versie van Bestaand stads- en dorpsgebied (en die dus deel uitmaken van een “stedenbouwkundig samenstel van bebouwing”), en waarvoor een vastgesteld gemeentelijk plan voor wonen, bedrijvigheid of horeca bestaat. Sommige locaties zijn correcties van de kaart, en hebben al langer een woon of bedrijf

bestemming. Andere locaties zijn meer recent vastgestelde plannen voor wonen of bedrijvigheid.

Buiten bestaand stads- en dorpsgebied

Dit is de directe 'contramal' van de kaartlaag 'Bestaand stads- en dorpsgebied'. Er zijn enkele locaties afgehaald, omdat ze zijn toegevoegd aan Bestaand stads- en dorpsgebied.

Beschermingsgebied onbebouwde ruimte

Vanwege zienswijzen zijn er op een aantal locaties delen verwijderd van deze kaartlaag, welke onderdeel is van het werkingsgebied voor de beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Dit heeft een aantal verschillende redenen: locaties die zijn toegevoegd aan de kaartlaag voor 'Bestaand stads- en dorpsgebied' zijn van het beschermingsgebied onbebouwde ruimte afgehaald, locaties die zijn toegevoegd aan de kaartlaag voor 'Bedrijvengebied' zijn eraf gehaald, één locatie die is toegevoegd aan de kaartlaag Glastuinbouwgebied is eraf gehaald, en tot slot zijn een aantal locaties van de kaartlaag afgehaald, waar bekende plannen voor ontwikkeling bestaan, en waar vergevorderde afspraken met de provincie Zuid-Holland over zijn gemaakt. Daarmee worden niet de 'Grote buitenstedelijke bouwlocaties' bedoeld: deze locaties worden al uitgezonderd in het beleid dat gaat over het beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en kunnen op de kaart overlappen met het beschermingsgebied onbebouwde ruimte.

Buitengebied (Beschermingscategorie 3)

Vanwege zienswijzen zijn er op een aantal locaties delen verwijderd van deze kaartlaag: locaties die zijn toegevoegd aan de kaartlaag voor 'Bestaand stads- en dorpsgebied' zijn van de kaartlaag voor Buitengebied afgehaald.

Groene buffer (Beschermingscategorie 2)

Een aantal technische correcties: kleine delen toegevoegd of verwijderd van deze kaartlaag, zodat het beter aansluit op vastgestelde woon- of bedrijf bestemmingen.

Belangrijk weidevogelgebied (Beschermingscategorie 2)

Bij Reeuwijk-Dorp is een gedeelte van deze kaartlaag verwijderd, dat overlapte met het plangebied voor "Reesvelt III", een ontwikkeling die in de tabel en op de kaart voor Grote buitenstedelijke bouwlocaties staat.

Kansrijk weidevogelgebied (Beschermingscategorie 2)

Vanwege zienswijzen zijn er op een aantal locaties delen verwijderd van deze kaartlaag. Ook zijn er een aantal technische correcties doorgevoerd. Daarnaast is op een aantal locaties de begrenzing weer teruggebracht naar de oude begrenzing, vanwege zienswijzen en aangeleverde nieuwe informatie.

Grote buitenstedelijke bouwlocaties

- De woningbouwlocatie Alphen aan de Rijn - 'Gnephoek' is vanuit 'Herziening Gnephoek' toegevoegd, vanwege gelijktijdige besluitvorming in Gedeputeerde Staten.
- Goeree-Overflakkee - Stad aan het Haringvliet – 'Onbekend (Havenstad)' is verwijderd van de tabel en de kaart (beroep is ingetrokken en plan is nu onherroepelijk). Het plangebied is daarnaast ook toegevoegd aan de kaartlaag 'Bestaand stads- en dorpsgebied'.

- Goeree-Overflakkee – Dirksland – ‘Kleine Boezem’ is verwijderd van de tabel en de kaart (beroep is ingetrokken en plan is nu onherroepelijk). Het plangebied is daarnaast ook toegevoegd aan de kaartlaag ‘Bestaand stads- en dorpsgebied’.
- Tabelgegevens aangepast:
    - Bij de woningbouwlocatie ‘Vrouwenakker’ was ten onrechte de plaatsnaam Nieuwkoop vermeld. De juiste plaatsnaam is Vrouwenakker. Dit is gecorrigeerd.
    - Bij Bedrijventerreinlocatie Vredeburgh II was de bruto oppervlakte niet correct; dit is gecorrigeerd naar 26 ha, i.p.v. 4 ha.

Bestuurlijke afspraken wonen

- Alphen aan den Rijn - Gnephoek vanuit Herziening Gnephoek toegevoegd vanwege gelijktijdige besluitvorming in Gedeputeerde Staten.
- Gemeentegrenswijzigingen Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

Recreatiegebied (beschermingscategorie 2)

- Triangelpark, gebieden teruggebracht naar beschermingscategorie 2 met uitzonderingen van bedrijfsterreinen en A16.
- In de gemeente Barendrecht zijn van het vastgestelde bestemmingsplan ‘Zuidpolder Fase 2’ de vlakken met bestemming ‘maatschappelijk’ en ‘wonen’ uit Recreatiegebied verwijderd.
- Recreatiegebied Oostvlietpolder was ten onrechte verwijderd. Deze is weer teruggeplaatst.
- Stroken aan de oever van de Oude Maas, behorend bij recreatiegebied Johannapolder, zijn als technische wijziging verwijderd in het ontwerp. Op verzoek zijn deze stroken weer toegevoegd.
- De wijzigingen aan recreatiegebied Wevershoek zijn gedeeltelijk teruggedraaid.

Campussen

Begrenzing Leiden Bio Science Park aangepast

(Bedrijventerrein met) PDV-locatie

Omissie gerepareerd voor IKEA Delft

Waterschappen

- Voor het Hoogheemraadschap van Delfland bleek de begrenzing verouderd. Deze is vervangen door de reglementsgrens uit 2017.
- Voor het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht zijn de nieuwste reglementsgrenzen verwerkt die vorig jaar door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat zijn goedgekeurd.

Stiltegebied
Vanwege een zienswijze is de grens van de kaartlaag voor ‘Stiltegebied’ aangepast zodat het precies gelijk loopt met de kadastrale perceelsgrens van het door de indiener gevraagde adres te Zoeterwoude

Primair zoekgebied voor grote windturbines (ashoogte hoger dan 45 meter)
- Zes primaire zoekgebieden zijn niet meer aangeduid als primair, maar veranderd naar secundair zoekgebied.
- Daarnaast is de begrenzing aangepast van het zuidelijke deel van het primaire zoekgebied ‘Zoekgebied 5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – N11 / Polder Steekt en Binnenpolder / IA.05.HR/MH’ (dit is het zoekgebied dat voor het grootste gedeelte in Midden-Holland ligt).

Secundair zoekgebied voor grote windturbines (ashoogte hoger dan 45 meter)
Zes secundaire zoekgebieden zijn aangeduid als secundair, die eerst aangeduid waren als primair.

Gebied voor middelgrote windturbines (ashoogte tot 45 meter)
Technische correcties vanwege andere aanpassingen aan de kaartlagen voor Bedrijvengebied, Bestaand stads- en dorpsgebied en Glastuinbouwgebied (op deze drie kaartlagen is het Gebied voor middelgrote windturbines gebaseerd).

Locatie windenergie
In de gemeente Lansingerland zijn twee locaties voor windenergie verwijderd, namelijk de locaties Noordpolder en Bleizo. Daardoor blijft in deze gemeente de locatie Kruisweg-Oost over.

Zonne-energie
De omissie voor de RES zoekgebieden zon is hersteld.

Niet-basisnet transportroute
Wijziging in de Binckhorst in Den Haag, zodat dit weer overeenkomt met de feitelijke en bestuurlijk vastgestelde routering van het vervoer van LPG in dit gebied.

Provinciale vaarwegen
Geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens

Provinciale wegen
Geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens

Beperkingengebied provinciale vaarwegen
Geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens

Beperkingengebied provinciale wegen
Geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens

Vrijwaringszone provinciale vaarwegen
Geheel vernieuwd op basis van de actuele beheergegevens